Version 4 2008-08-03

Bokmärken med SVART och BLÅ färg är länkar
Övriga färger är information av olika slag

Nytt: F:33 innehåller över 100 dokument om Brogård
som hämtats från andra arkiv före 1990
Innehållsförteckning sid 597

Huvudavdelningen omfattar F:1 - F:32
Innehållsförteckning sid 3

Öppna fliken Bokmärken - om den inte redan visas
Denna version visar/kommenterar alla handlingar

Texten omfattar ca 710 A4-sidor (2008-06-29)
Länkar till alla handlingar via två innehållsförteckningar

Växande antal länkar till Ordagrann tolkning - gul färg
och bilder av dokumenten - blå berg

.....

Bläddra till nästa sida i dokumentet: högerPil
Bläddra till föregående sida: vänsterPil

Sökfunktionen: Ctrl+Skift+F eller "Kikaren" i menyraden
.....
ATT BLÄDDRA mellan Webbsidor/olika dokument/filer
Pilarna längst upp till vänster i Webbfönstret
.....

Ur

Brogårds arkiv

Historiska handlingar återgivna på modern svenska
av Gudrun Sandén.

Med början 1990 har en arbetsgrupp inom Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut studerat och bearbetat materialet.
Handskrivna och maskinskrivna handlingar har kopierats och tolkats.
Deltagarna har genom åren varierat. Huvudansvariga har varit
Gudrun och Börje Sandén samt Agneta Allerstav.

Åtskilliga handlingar hade redan före UKF:s tillblivelse blivit tolkade av antikvariskt kunnig person genom framlidne grevinnan Ebba Reuterskiölds försorg.

År 2007 donerades arkivet av familjen Carl Reuterskiöld till Bro och Lossa hembygdsförening efter att Riksarkivet konsulterats.
UKF åtog sig att fullborda bearbetningen av de historiska handlingarna och hembygdsföreningen tog hand om kartmaterialet.
Stockholms läns hembygdsförbunds aktiva insats inom det statliga Accessprogrammet gjorde det möjligt att få arkivet sakkunnigt katalogiserat

Bro och Lossa hembygdsförening
Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Tryckt i begränsat antal exemplar år 2008
med bidrag från Upplands-Bro Kultur & Fritidsenhet
Finns också på UKF:s hemsida i sökbar form
och på en CD-skiva som kommer att biläggas boken

Utskrift 2008-07-01

Register till Brogårdsarkivet, som ägs av Bro & Lossa Hembygds-förening genom en donation av Carl Reuterskiöld våren 2007.

Registret är ursprungligen upprättat inom det statliga Accessprogrammet våren 2007 förmedlat via Stockholms läns hembygdsförbund, reviderat av Gudrun och Börje Sandén.

Reduktionshandlingar och ägohandlingar 1651-1754. Kartong F:1……. 19

A *1651-12-23 _Drottning Kristinas Donationsbrev, tomtmark till Tyres Anondsso*n…...…….. 19

B 1571-1754 _Äldre handlingar om ägoförhållanden 1571-1754. ……..*19*

1571-1709_ Förteckning ägoförhållanden? Ålsta……...19
1604-1726_ Förteckning ägodokument Skälby, Ålsta, Brolöfsta ……..20
1700-06-14 _ Ansökan fastebrev Ålsta, Uppsylta, Raskeboda, Tång m fl …… 21
1709-03-30 _ Elisabet Funk. Kvitto till Johan Hjerpe……..21
1706-12-19 _ Resolution Holm/Brahe…… 21
1708-04-11 _ Angående ägoförhållanden utjord Berga, Ålsta för skattläggning…… 22
1715-08-05_ Kvista, skattläggning, undersökning…… 22
1726-03-09_ Förteckning ägodokument Brogård 1683/169l……..... 28
1731-02-01_ Bro Häradsrätt Funk/Hederschöld...…… 28
1735-10-21_ Johan Persson Negelboda ? Kontrakt …lovligt tillgripit, ej behandlat…..….. 29
1751-03-11_ Kontraktsförbindelser Ålsta, Raskeboda, två handlingar 1751-11-22...…….. 29
1754-06-15 Utdrag ur Tingshandling, angående skifte i Skälby……...30

C 1*683-1700 Brevväxling Reduktionskommissionen samt diverse ägohandlingar*...……30

1600-00-00_ Angående Reduktionskommissionen Körnings gods Ej bearbetat
1600-00-00_ Angående Reduktions- och Exekutionskommissionen, Gravationsförklaring ? Ej bearbetat
1600-00-00_ Brevkopia till Fabian Wrede, Reduktionskommissionen, angående gravation på Körnings gods Tång, Raskeboda, Uppsylta. Ej bearbetat
1600-00-00_ Promemoria angående Brogårds gods, Uppsylta, allmänning…….. 30
1692-05-12_ Reduktionskommissionen utdrag ur arkiv angående Berga utjord…… 32
1683-02-26_ Förfrågan om dokument, besittningsrätt. Reduktionskommissionen till Christina Banér…… 32
1683-07-04 Specifikation över hemman. Reduktionskommissionens till Christina Banér Lövsta utjord…….. 33
1700-1800_ Christina Banér Ägouppgifter Ådö Säteri, Lejondal, Dävensö……. 33
1683-07-13_ Christina Banér: förklaring ang. ägoförhållandena. Stockholms ladugård…… 34
1685-11-21_ Jordeboksutdrag 1543-1676……..... 34
1685-04-07_ Domboksutdrag Skälby Utjord Stiernheilm/Hederskiöld. Ofullständigt…….. 36
1693-03-24_ Från Reduktionskommissionen angående Löfsta, Brolöfsta…… 37
1600-00-00_ Räntepengar Näs socken (Skälby, Ålsta, Uppsylta)…….. 37
1694-06-16_ Brev angående Christina Stenbock: ägobevakning Kölsvik, Hamra……. 38
1700-00-00_ Angående ägotvist Brahe/Cantenstierna Frösunda. Ofullständigt…… 38
1647-1700_ Förteckning för Elisabet Funk. Åtkomsthandlingar Ålsta……..39

Byggnadshandlingar, Jordeboksutdrag 1714-1915. Kartong F:2..... 40

A

1792-06-20_ Brogård Inventarieförteckning..... 40
1814-00-00 Ägouppgifter..... 42
1819-00-00_ Arrende Brogård..... 42
1848-00-00_ Räkenskapsförslag Brogård. Ofullständigt..... 42
1936-1937_ Inkomst och utgiftsförslag Brogård..... 43
1830-09-24_ Uthyrning av källare under slottet Brogård..... 44
1861-08-22_ Värdering Brogård;..... 44
1871-10-21_ Sparres inteckning i Brogård 10 000 riksdaler..... 46
1871-10-23_ Gravationsbevis Brogårdm Husby, Härnevi..... 46
1873-05-07_ Utdrag ur bevillningstaxeringslängden..... 48
1887-06-09_ Offert på gravkapellet. Skånska Cementgjuteriet..... 48
1887-1888_ Kostnaden för slottsbygget och gravkoret..... 49
1916-05-12_ Kostnader Kyrkans reparation Brogård..... 49
1910-1920_ Arbetsbeskrivning: kuskbostaden Brogård..... 49

B *Jordeboksutdrag 1714-1860*..... 50
1714-00-00_ Bro Säteri och Bro Härad..... 50
1749-02-04_ Jordeboksextrakt Bro Härad 1749 finns 2 exemplar..... 54
1758-00-00_ Brogård Säteri med underlydande hemman..... 54
1802-00-00_ Jordeboksutdrag mantalslängd, ägoförteckning Bro Härad..... 54
1792-05-01_ Jordeboksutdrag Brogård, Härnevi..... 56
1825-1860_ Utdrag ur jordebok och taxeringslängd. Garpeboda..... 57

Boupptecknингar och Testamenten 1723-1894. Kartong F:3.....59

1723-10-21_ Fabian Wrede och Brita Kruus frälsegods i Finland inför arvsskifte Lottläggning med jordeboksutdrag..... 59
1780-07-15_ Testamente Josias Cederhjelm/Tigerhielm 60
1796-03-01_ Boupptecknинg Jousias Carl Cederhielm 64
1804-06-27_ Boupptecknинg Germund Adam Cederhielm 72
1830-08-14_ Arvsskifte efter Claes Eric Sparre 72
1827-02-10_ Skriver Ulrica Cederhjelm ett nytt testamente..... 73
1830-05-20_ förklarar och ändrar Ulrica Cederhjelm i sitt testamente 75
1833-09-09_ Testamentsbevakning Eric Sparre med testamentsutdrag 1792-05-30 Svea Hovrätt 72
1827-02-10_ Ulrica Cederhjelm skriver ett nytt testamente..... 73
1830-05-20_ Ulrica Cederhjelm förklarar och ändrar sitt testamente..... 75
1832-02-15 Testamente Eric och Ulla Sparre angående orubbat bo. Lejondal..... 78
1839-1841_ Boupptecknинg och arvskifte efter Ulrica Montgomery Cederhjelm..... 79
1851-04-30_ Arvsskifte efter Eric Samuel Sparre..... 83
1863-04-18_ Boupptecknинg efter Claes Robert Sparre..... 84
1864-1868_ Räkenskaper Ulla Sparres dödsbo 85
1886-08-00 Boupptecknинg (utkast) efter Eric Josias Sparre..... 86
1889-10-23_ Boupptecknинg Sofia Söderberg, änka efter kyrkvärd..... 88
1894-10-10_ Boupptecknинg efter arbetaren Karl Ekegren, Brogårds tegelbruk..... 89

Köpebrev. Lagfarter m m 1783-1913. Kartong F:4..... 90

1783-06-02_ Salubrev, Köpeskilling Bro Säteri. Säljare Fredric Ribbing. Köpare Jacob Gripenstedt……. 90
1792-05-17_ Salubrev Brogårds Säteri. Säljare Sachris Bergenschöld. Köpare Carl Josias Cederhielm med Lagfart den 1793-05-01 och 09-24. Bilaga arrendekontrakt Sacharias Bergenschöld 1792-05-02……... 92
1794-01-24_ Utdrag ur lagfartsprotokoll Brogård för C Ulrica Montgomery…….. … 94
1839-05-03_ Förteckning åtkomsthandlingar Lilla Säbyholm…….. 95
1850-1851_ Fastebrev, Köpekontrakt Klöv, Lilla Ullevi, Finsta, rusthållet Råby. Säljare H E Taube för sin myndling Gustaf Taube. Köpare Ulla Sparre……. 95
1829-1831_ Köpebrev, bilaga inteckning, skuldbrev. Ådö säteri. Säljare A Hebbes sterbhus. Köpare Eric Sparre…….….. 97
1859-04-14_ Salubrev med fastebrev, överenskommelse Skälsta, Norrboda Säljare Israel Taube. Köpare Claes Robert Sparre…….. 97
1869-10-20_ Köpebrev. Lagfart Tibble, Skälsta, Norrboda. Säljare Claes Robert Sparres sterbhus. Köpare Eric E:son Sparre……. 98
1891-1901 Lagfartsbrev Johan Claes Eriksson Sparre……..... 99
1902-10-18_ Försäljning Öndesta Tillinge…….. 102
1912-01-20_ Avstyckning Husby: Ekboda med äganderättsbrev…… 103
1912-01-20_ Avstyckning Husby: Stora Lagmansboda Lagfart köpebrev…….. 104
1912-01-20_ Avstyckning Husby: Snickartorp lagfart, köpebrev, avstyckning…….. 105
1912-01-20_ Avstyckning Husby: Lindhagaberg lagfart, köpebrev, avstyckning, inteckningsprotokoll…… 105
1913-04-07_ Broskogen lagfart, avstyckning, köpebrev…… 106
1913-04-07_ Herrskogen, lagfart, avstyckning, köpebrev…… 106
1913-04-07_ Ulleviskogen lagfart, avstyckning, köpebrev……..... 106
1913-04-07_ Utskogen lagfart, avstyckning, köpebrev…… 107
1913-04-07 Vallbyskog, lagfart, avstyckning, köpebrev. Med lagfartsbrev 1932 för Bro-Herr-Ut- och Vallbyskogen……..... 107

Ägoutbyten. Rågångregleringar 1767-1901 Kartong F:5……108

A *Rågångsregleringar 1767-1901*

1767-09-25_ Rågångsprotokoll Finsta By…… 108
1787-10-23_ Rågångsprotokoll Finsta Rusthåll och Lejondal…… 108
1787-08-13_ Rågångsbestämning Beskrivning till karta Lilla Ullevi och torpet Köpenhamn…….. 108
1805-07-01_ Rågångsprotokoll Skogsmark Vallby/Lilla Ullevi……. 110
1815-01-23_ Rågångsprotokoll Torpet Roligheten under Lejondal……..… 111
1901-1902_ Rågångsreglering Brogård, Lejondal, Önsta Kyrkoherdebostället inbunden……. 113

B Arvodesberäkningar 1911

1911-01-27_ Arvodesräkning laga skifte, häftad …… 117

C *Ägoutbyten, avstyckningar 1851-1929*
1851-07-14_ Ägobyte Bro prästgård/ Hernevi, Råby, Finsta, Skällsta, Lilla Ullevi…….. 118
1855-08-27_ Ägobyte, rågångsreglering Qvista by/Jursta, Vallby…… 121
1885-08-28_ Ägobyte Hernevi/ Brogård, utdrag ur domboken…….. 122
1903-09-10_ Ägoreglering Bro Klockarboställe……. 123
1904-06-21_ Domboksutdrag angående ägobyte för rågångsreglering Brogård, Lejondal. Önsta, Kyrkoherdeboställe …… 125
1911-04-18_ Ägostyckning Hernevi 1_6…….. 125
1912-01-29_ Avstyckning Ekboda, Snyggboda, Stora Lagmansboda…… 126
1918-1923_ Ägostyckning Skällsta, Klöv, Lilla Ullevi (med karta), Husby……. 126
1919-04-01_ Ägostyckning Vallby, Hernevi 4, Husby…… 129
1921-1922_ Ägostyckning Hernevi N:o 9 med karta……. 130
1928-1929_ Avstyckning från Husby Husbytorp, Klockartorp……. 131

Kartbeskrivningar, Ägobeskrivningar 1703-1913 Kartong F:6…….....133
A
1700-00-00_ Beskrivning över Brogårds åkrar ca ……133
1703-00-00_ Beskrivning till kartan Brogård och Husby…….. 133
1768-02-18_ Beskrivning till kartan Finsta by 1767 Girolla……..136
1858-00-00_ Beskrivning till kartan Skällsta hemman……...139
1860-00-00_ Beskrivning till kartan Bro Häradskarta 1860……...139
B
1853-00-00_ Beskrivning av Brogårds Säteri hel bok m.m
Brogårds Säteri 3 ¼ mtl, Husby 3 ¼ mtl Rå och Rör; Hernevi 7 mtl Frälse,
Finsta 1 mtl Rusthåll och 1 mtl Frälse; Råby 1 mtl Rusth.;
Lilla Ullivi ½ mtl Krono Skatte; Köf ½ mtl Kron Skatte…… ….139
C
1867-00-00_ Beskrivning av Bro-Gårds Säteri hel bok 1865
Brogård, Rysstorpet, Fiskaretorp, Rättarboda, Fattigstugan, Husbytorp,
Klockaretorp, Statjord vid Husby, Klockaregården, **Hernevi 1865**,
Kockbacka, **Nygård 1865**, **Råby 1865**, **Finsta:** Finstabeg, Dragontorpet,
Dragontorp, Finkan (Backstuga), Finkan torp, Trumpetaretorp, **Brogårds**
skogsmark, Torparejord: Kocktorpet, Sandhagen, Ekboda, hage till
Elboda och Kockbacka, Sandboda, Sandaberg, Fredriksberg, Svartkärret,
Österhagen, Skeppsbacka, Tätorp, Skepparetorp, Soldattorpen 86 / 87,
ångarlund, Ängstorpet, Snickaretorp, Lagmansboda, Snuggboda, Pärsboda,
0 Knöppland, Eriksberg, Murartorp, Rånäs.
Lilla Ullevi, Stenbocktorp; **Klöf** Rom, Klöfberga, Högby,
Lejondahls Säteri Gröna gången, Alsätra, Skinnartorp, Sveden.
Bro Häradsallmänning, Svarfviken, Kanan, Rydjan, Lilla Tingsviken, **Tång.**
Roligheten, Ägo utbyte Örnäs Säteri – Tång och Garpeboda……. 141
1866-09-28_ Ägobyte mellan Örnäs, Tång och Garpeboda……..... 145
1913-00-00_ Beskrivning över Brogård upprättad av o v Bahr ……. 147

Skifteshandlingar 1769-1918 Kartong F: 7 149

1769-1794_1769-09-30_ Storskifte Härnevi 149
1843-08-02_ Skifteshandlingar Hernevi..... 154
1843-08-02_ Skifteshandlingar Finsta rusthåll.....159
1901-07-24_ Handlingar angående ägostyckning af 1 mantal Kihl i Tillinge socken..... 163
1908-1910_ Handlingar angående laga skifte å alla ägorna till Hernevi N:o 1-9
samt Bro Kyrkoherdeboställe upprättat av O v Bahr Inhäftat 167 sidor
Protokoll 1908; Köpebrev, Utlåtande, Storskiftesdelning, Beskrivning över
alla ägorna jämte kyrkoherdebostället..... 163
1910-12-22_ Handlingar angående ägostyckning på 7 mantal Hernevi N:o 1 -9
efter år 1910 fastställt laga skifte. upprättat av O v Bahr Inhäftat ca 150 sidor
LITT 1-9 (A-J) Div. Protokoll, Beskrivningar av varje hemman. 171
1917-11-27_ Skifteshandlingar över Skällsta m fl inbunden
Skällsta 1 mtl, Vallby 1 mtl, Klöf och Lilla Ullevi 1 mtl..... 177
1918-09-14_ Ägostyckningar på Brogård. Inbunden..... 180
1917-11-26_ Skifteshandlingar över Brogård och Husby, Inbunden..... 181

1806-1850 Bro härads allmänning Kartong F:8..... 184

A *1807-1850 Bro härads allmänning Beskrivning, uppmätning*..... 184
1807-11-23_ Allmänningen: Beskrivning..... 184
1807-08-22_ Allmänningen: Arvodesräkning, rösning, resor 187
1814-06-23_ Allmänningen: Arvodesräkning, rösning..... 187
1831-12-03_ Uträkning av skogsmark Lejondal 189
1832-06-01_ Allmänningen, uträkning skogsmark till Lejondal Flera kopior..... 190
1850-05-14_ Allmänningen Rågångsprotokoll Flera kopior..... 190
1875-01-27_ Allmänningen Häradsrättsbeslut om karta och
rågångsbeskrivning Lejondal..... 193

B 1806-1836 Bro härads allmänning Brevväxling, ansökningar, utslag..... 193
1806-09-06_ Allmänningen utslag på ansökan, uppodling av kärr och mossar..... .193
1800-00-00_ Ofullständigt förslag på uppodling av kärr och mossar..... . 194
1807-10-21_ Widegrens brev till landshövdingen om uppodling..... 195
1809-05-16 Allmänningen Wetterstedts brev till konungen..... 196
1811-10-04_ Allmänningen: angående vidare uppodling. Kongl Maj:ts utslag..... 197
1813-1814_ Allmänningen många handlingar Skogvaktarbostället..... 198
1814-1815_ Allmänningen: angående skattläggning av uppodling..... 199
1818-04-09_ Allmänningen: angående skogvaktarbostället. Besvär och Utslag..... 200
1829-03-21_ Allmänningen: angående skogvaktarbostäLlet..... 201
1831-10-01_ Allmänningen: angående skattläggning av nyodling..... 201
1833-1836_ Allmänningen: angående Sparres besvär över skattläggning 203

Domboksutdrag 1707-1845 Kartong F:9.....

1707-11-20_ Domboksutdrag Holm/Brahe Delning av Frösunda utjord…….. 206
1759-06-07_ Wachschlager/Gripenstedt stängselskyldighet åkrar Skälby/Frölunda ……... 206
1804-05-04_ Bro häradsrätt Henric Georgii/jan Larsson olovligt tagit stockar vid Lejondal ……. 207
1788-05-02_ Domboksutdrag Kungörelse förbud mot sandtäckt, Lejonal ……... 209
1765-03-15_ Domboksutdrag, Lejondals Säteri skogsåverkan se 1804-05-04 ……. 210
1814-10-14_ Svea Hovrätt Taube/Bergenstråle Norrboda kvarn…….. 210
1823-01-23_ Anders Frögren/ Kyrkoherde Hallgren, Aspvik stängsel ……. 214
1823-05-21_ Anders Frögren/ Hallgren, Långström, m fl bönder Stängselskyldighet Aspvik mot Bro prästgård …….. 214
1832-12-24_ Svea Hovrätt P G Markelius besvär över E Sparresstämning, avbarkade granar på Tång……..... 216
1833-1851_ Vitesbestämmelser, kungörelser, Eric Sparre, Ulla Sparre angående böter för åverkan på Brogårds ägor ……. 217
1838-12-10_ Dom mellan Sterbhusägare och testamentstagare efter M U Montgomery Svea Hovrätt 226 sidor ……..219
1844-08-05_ Angående fattigvårdsprocent från boupptecknin E Sparre med bilagor Svea Hovrätt……. 220
1844-10-02_ Änkan E Berggren/dottern och mågen Sörlander oriktig boupptecknin……. 221
1844-05-03_ Änkan Berggren/ Sörlander oriktig boupptecknin 1844-01-26……. 221
1845-09-09_ Ulla Sparre/ sterbhusets borgenärer, fodringar Svea Hovrätt…… 225
1845-02-15_ Christina Jonsdotter Barnamord Svea Hovrätt……. 227

Domstolsutdrag 1855-1922 Kartong F:10

1855-05-05_ E Sparre/kyrkoherde B Hallgren Dämning av Norrboda kvarn, skada……230
1861-08-12_ C G Kjerman/Sixten Sparre, angående obetald räkning …… 234
1868-02-11_ C Apelgren/J G Berg Trumpetartorp Uppsägning av arrende Bilaga kontraktet……235
1873-09-23_ Anna Margareta Emanuelsson/Förmyndare Berg, Brogård. Ansökan om utbetalning till omyndiga Anna Josefina ……. …237
1877-05-15_ J G Bergs sterbhus, Berg arrendator Brogård/E Sparre, A Lundin ombud i sterbhuset, Oriktig boupptecknin saknas kassabok Svea Hovrätt …….. 238
1879-01-23_ Dito i Hovrätten……241
1884-01-29_ P A Sillén/J Hendriksson angående skuldsedlar Brevväxling 1876,1884……242
1887-01-18_ E J Sparres sterbhus/A Carlssons sterbhus angående arrende, förlikning ……243
1892-1893_ Flera handlingar angående Johan Hendrikssons stämning på Greve Johan Sparre för uppsägning av arrendekontrakt på Finsta hemman i Bro socken. Arrendekontraktet……243
1893-03-28_ Vattenreglering Helgeandsholmens stränder. Protokoll…… 247
1897-05-11_ J E Sparre/P G Tamm Ådö, grustäckt på Säbyholm för vägunderhåll……..247
1901-09-17_ J A Andersson/J Sparre Ersättning sågverksolycka…… 249
1902-05-05_ Änkefru Sofia Andersson/J Sparre Utebliven pension…….254
1904-10-05_ utdrag ur uppskjutna målet i Uppsala läns södra domsaga vid Enköpings tingställe mellan Alfred Andersson, Vreta och Greve Johan Sparre Brogård angående obetalda prästlönemedel…… 255
1906-1908_ Borgensförbindelser som Sparre skrivit på……255
1907-09-04_ Svea Hovrätt J Sparre/E Lindén, G Fahlander åverkan allélträd på Brogård……..256
1910-06-15_ Gösta Nilsson Vallby/J Sparre Avhysningarrende……...259
1911-02-10_ J Sparre/Fredrik Rappe skadestånd kreatur på ägorna Svea Hovrätt …….. 259
1912-04-22_ Häradsrätten Carl Mark/J Sparre Tjänstefel kommunalstämma…… 260

1912-11-29_ Johan Sparre stäms i kallelse till häradsrätten i Enköping…… 262
1920-1922_ Svea Hovrätt F Pettersson/ A Norén, C F Wahlberg, avflyttningsarrende, bilaga och advokaträkning och brev…… 262
1927-1928_ Svea Hovrätt Ernst Rahm/J Sparre Ägors avfattning vid köp av Nygård…… 263

Domstolsutdrag Djupsås 1850-1852 Kartong F:11…… 264

1850-06-10_ Borås häradsrätt Lagergren, Wettergren, Löfgren/Bröderna Alsing Tvist om lösöre, Egendom Djupsås. Inhäftat 251 sidor…… 264

Landshövdingeresidenset i Gävle 1748-1857 Kartong F:12……...264

1748-1851 Landshövdingeresidenset i Gävle
1748-1770_ Kungsladugården Vall förpantningsförfrågan; obearbetat…… 264
1770-06-07_ Kungsladugården i Vall rågångsläggning obearbetat…….. 264
1836-1842_ Gävleborgs län Skatteuppbörd obearbetat……264
1843-1844_ Landshövdingeresidenset kvitto tornbyggnad, orgelfond obearbetat…….. 264
1819-1842_ Diverse från Kungsladugården Vall, obearbetat …….. 264
1813-07-12_ Syn Gävle slott, landshövdingeresidenset, obearbetat…….. 265
1844-05-13_ Syn Kungsladugården Vall med torp, obearbetat…… 265
1845-12-03_ Besvär över syn med utslag, obearbetat…… 265
1848-1849_ Torp under Kungsladugården Vall auktion , obearbetat…….. 265
1848-1851_ Torpet Stenhammar och J A Bergöös besittningsrätt med syneprotokoll ……... 266
1851-1853_ Torpet Stenhammar rättegångshandlingar…… 266

Juridiska anteckningar Josias Sparre 1840- Kartong F:13 …….. 267

1800-00-00_ Studiematerial, latin bl a, obearbetat…….. 267
1845-1851_ Löneförslag tjänsteman i Svea Hovrätt……279
1821-05-16_ Domstolsutslag sockentinget i Forsång och Sundborn……267
1855-05-09_ Norskt rättsväsende …… 267
1800-00-00_ Utslag i hovrätten och andra handlingar……..267

Tal, skrivelser riksdag Josias Sparre 1840- Kartong F : 14…… 269

1800-00-00 Anförande reformvänner, obearbetat…… 269
1800-00-00 Anteckningar angående fängelser, obearbetat……269
1800-00-00 Förslag till ny konkurslag, obearbetat …… 269
1800-00-00 Anteckningar angående rösträtt, obearbetat ……269
1800-00-00 Anteckningar angående hypotek, obearbetat ……..269
1855-1888 Svenska Lantbruksmöten, diskussioner, inlägg av E J Sparre, 291 sidor, oberab Bl.a. 7:e Lantbruksmötet i Uppsala; vikten av underdikning (dvs täckdikning)…… 270
1800-00-00 Osorterat. Tal och utkast i riksdagsarbetet, obearbetat……270
1800-00-00 Osorterat. Tal och utkast i riksdagsarbetet, obearbetat……270
1800-00-00 Osorterat. Tal och utkast i riksdagsarbete, obearbetat ……270

Lejondals Säteri 1737-1892 Kartong F : 15..... 271

A *Lejondal Emanuel Widegren utkast, skrivelser*..... 271
1800-00-00 Emanuel Widegren Ryttmästare Essens löneansökan..... 271
1800-00-00 Emanuel Widegren Utkast skrivelser..... 271
1800-00-00 Emanuel Widegren Militära befattningar och boställen 271
1800-00-00 Emanuel Widegrens önskan att få uppodla allmänningen..... 271

B .....
1737-03-22_ Inventarielista Christina Cronström, Köpeskilling Jacob Gripenstedt..... 272
1762-05-14_ Besiktning och ansökan inför anläggningen av en kniphammare; 272
1753-10-12_ Privilegiebrev för Jacob Gripenstedt, kniphammare..... 273
1761-01-00_ Från Funk till Gripenstedt. Kontrakt överlämnade tullrättigheter av vattenkvarn vid Lejondal..... 274
1784-03-31_ Värdering och auktionsprotokoll, försäljning 274
1787-03-25_ Gripenstedts förteckning på ägohandlingar 275
1797-12-27_ Salubrev Bolander i Sala, från Emanuel Widegren..... 276
1801-06-03_ Salubrev från Gripenstedt till Henrik Georgi Värdering..... 276
1806-00-00_ ansökan om förskott vedförsäljning till kronobränneri..... 277
1807-00-00_ Räkningar och tillverkning av jordskruv..... 277
1806-11-27_ Ansökan om anläggning av kvarn..... 278
1811-05-09_ angående vattendriven såg..... 279
1819-07-03_ Värdering inför försäljning av Lejondals slott..... 280
1819-09-18_ Köpekontrakt Widegrens kreditorer..... 283
1822-01-18_ Försäljning av Lejondal med handlingar om Murartorpet1803-1805 284
1822-05-04_ P G Rydberg fastebrev Lejondal..... 286
1827-03-23_ Köpebrev Eric Sparre, köpeskilling och fastebrev 287
1784-1827_ Gravationsbevis, inteckningsprotokoll..... 289
1862-11-01_ Inventarielista och arrendekontrakt..... 292
1892-05-10_ Bro häradsrätt klander av syn på Lejondals ägor och torp..... 294

Lundby Säteri 1843-1911 Kartong F : 16…… 296

A. *Handlingar om Lundby Säteri 1843-1911*…..…..…… 296
Diverse från Lundby
1800-00-00_ Lundby Säteri Taxeringslängd, Lundby, Öndesta, Kihl
1843-1869_ R Oxehufvud Fastebrev, Lundby, Kihl, Öndesta, Åsbo
1845-00-00_ Testamente R Oxehufvud/Mathilda Oxehufvud född Sparre
1845-1855_ Lösöresköp A R Oxehufvud
1855-06-01_ Domboks kungörelse: förbud åverkan på Lundby ägor
1852-1886_ Brandförsäkringshandlingar Löten, Haga, Nytorp, Lötbo
1864-03-05_ R Oxehufvud Salubrev Garnbo……. 296

1848-1902_ Handlingar angående Kihl: arvodesräkning, skifte 1848, syn 1852, köpekontrakt 1902
1858-1883_ Stängseldelning Kihl – Öndesta – Sparrsätra
1883-04-20_ Dikesförening syn, kvitto
1870-10-12_ Eric Sparre till Lundby Fastebrev
1901-07-25_ Lundby ägostycken
1909-07-19_ Lundby ägostyckning
1902-1909_ Handlingar rörande Öndesta Gravationsbevis, Taxeringsuppgift, Köpekontrakt
1902-10-18_ Johan Sparre: Salubrev Sparrsätra by …… 297

1869-1904- Handlingar angående arrende av Lundby, G Forslund Inventarieförteckning 1901 Konkursbevakning 1901
1906-1911_ Brev från arrendator Widlund till Sparre samt debetsedel ……. 298

B. *Arrendekontrakt med syneprotokoll 1852-1894. Jordlottskontrakt 1858-1890*…… 298
1852-11-13_ Arrendekontrakt Lötbo
1858-1890_ Jordlottskontrakt ……. 298

1865-1894_ Syn och arrendekontrakt Hagtorpet
1867-11-01_ Kontrakt Lustigberg
1873-06-18_ Syndhandlingar, Lundby, Öndesta, Kihl med torp…….. 299

1874-09-07_ Syn av soldattorp Tallmyra
1877-1886_ Arrendekontrakt och syn Haga
1882-1885_ Syn och arrendekontrakt Brunnsbo……..299

1882-03-23_ Syn Fernbo
1884-1894_ Syn och arrendekontrakt Snöfallet
1885-00-00_ Arrendekontrakt Nytorp
1885-1894- Syn och arrendekontrakt Fridhem …… 300

Tibble 1860-1872 Kartong F : 17

1860-07-20_ Tibble Gästgiveri Värdering……..... 301
1862-02-03_ Intyg skogsmarkareal……...…… 302
1857-05-19_ Tibble gästgiveri och posthemman syn…….. 302
1866-03-05_ Tibble gästgiveri och posthemman syn med bilaga……303
1862-02-14_ Tibble by, salukontrakt……303
1864-01-13_ Tibble by borgensbevis……303
1863-11-11_ Tibble angående brännvinsutskänkning, kyrko- och skolrådsprotokoll …….304
1863-1865_ Tibble angående posthemman och rotering. Utslag …… 304
1865-00-00_ Tibble gästgivaregård Beskrivning av karta 1865,
delning av torp under Tibble …….. 305
1858-03-04 Tibble arrendekontrakt samt för åren 1867,1893,1894,och 1895 ……306
1868-06-16_ Tibble ansökan om försäljning av delar av Tibble. Svea Hovrätts utslag…… 307
1871-12-30_ Tibble gästgivargård angående skjutsplikt…… 308

A. Arrendekontrakt, synehandlingar 1840-1929 Kartong F : 18…….... 310

1800-00-00_ Kontraktsmallar, förslag, torp hemman……..310
1890-03-14_ Kontraktsmallar, förslag, kronohemman……310

B. *1850-1929 Hyreskontrakt – betesarrende*…….. 310
1850-04-23_ Inspektor Groth Parisgränd, bostadskontrakt…… 310
1850-04-23_ Uthyrning av tobakslada …… 310
1895-1897 _ Lillklint, kontrakt hyresrum…….....310
1902-00-00 Kontrakt Bro Bageri……311
1915-1929 _ Arrende beteshage……... 312

C.. Arrendekontrakt med synehandlingar torp Bro..…… . 313
1800-09-18_ Finkan kontrakt…… . 313
1840-03-14_ Källstugan och Lövtorp kontrakt…… . 313
1859-03-24_ Persboda syn……... 313
1864-11-18_ Kockbacka kontrakt 1864 syn …… 314
1858-12-21_ Hallmarken 1867 syn…… 314
1859-03-24_ Skeppartorp syn…… 315
1858-12-21_ Storklint 1866 syn……. 315
1858-12-21_ Köpenhamn kontrakt …… 316
1859-03-23_ Husbytorp kontrakt även 1913, syn 1859-1861, uppsägning 1922….. 316
1861-02-17_ Högby kontrakt även 1896, syn 1867 …… . 317
1861-04-25_ Snyggboda kontrakt, syn 1867 ……. 318
1861-04-25_ Kocktorp kontrakt även 1879 och 1894, syn 1861…… 318
1864-06-27_ Knöpplan syn …… 319
1866-04-24_ Österhagen syn……... 320
1866-11-12_ Ängstorp syn …… 320
1866-11-06_ Rysstorp syn …… 320
1866-04-24_ Ekboda kontrakt även 1915, syn 1866……... 321
1867-05-20_ Klöfberga syn ……... 321
1867-05-09_ Klockartorp kontrakt, syn 1867…… 322
1860-05-05_ Sångarlund syn…….. 322

1868-11-10_ Sandboda kontrakt, syn 1868…… . 323
1868-08-04_ Trumpetartorp kontakt, syn 1868 och 1900 ……. 323
1873-11-10_ Fiskartorp kontrakt, syn 1873 …….. 325
1879-12-15_ Sandhagen kontrakt även 1896, syn 1899 och 1906 …… 326
1879-12-20_ Fredriksberg med Svartkärret kontrakt även 1901 och 1919, syn 1896 …… 327
1873-05-03_ Upplåts Österhagen till A Wetterberg …….. 327
1879-12-20_ Kontrakt på Svartkärret……... 327
1878-03-14_ Tätorp kontrakt även 1887,1896 och 1907, syn 1887-1897 …… 328
1845-1920_ Rättarboda kontrakt även 1907 och 1920, med fiskevatten 1877 …… 329
1887-11-23_ Eriksberg syn…….. 331
1887-11-23_ Snickartorp kontrakt, syn 1894 …… 331
1887-11-23_ Lagmansboda syn …… 332
1891-03-14_ Sandaberg kontrakt även 1893 och 1899 …… . 332
1898-01-14_ Rysstorp kontrakt …….. 333
1915-07-17_ Murartorp kontrakt …… 333
1923-09-03_ Högbytorp med bilaga om fullgörande av skyldigheter ……... 334
1887-03-14_ Kontrakt för Lilla Björshult (ej i Bro)…… 335

Arrendekontrakt med synehandlingar för Hemman 1843-1919
1843-03-14_ Lillklint Hernevi kontrakt…….. 335
1860-1906_ Klöv kontrakt även 1896 och 1906 …… .335
1859-1926_ Skällsta kontrakt även 1872, 1894,1904 och 1914, syn 1894 och 1916, kronodebetsedel 1929…… 336
1866-1872_ Finsta kontrakt, syn 1866…….. 339
1874-03-27_ Torresta kontrakt…….. 340
1872-1921_ Ullevi kontrakt, syn 1902, inventarieförteckning 1921…… 340
1878-1885_ Råby kontrakt även 1885 …… 341
1884-1916_ Vallby kontrakt även 1916, syn 1885 0ch 1906 …….. 342
1886-08-28_ Husby kontrakt…… 344
1890-01-22_ Högby syn …….. 344
1911-1928_ Fredriksberg kontrakt med uppsägning även kontrakt1928…… 344
1889-06-11_ Syn på Lindhagen…… 345
1893-00-00_ Arrende på Årsta säteri ……... 346

Västra stambanan Ångbåtsbolaget
Vägunderhåll 1855-1933 Kartong F : 19 …… 347

A. *Handlingar om Västra stambanan 1855-1860*……...347
1855-1856_ Västra stambanan korrespondens Diskuteras banans dragning norr eller söder om Mälaren……... 347
1855-1856_ Västra stambanan skrivelse …… 348
1855-1858_ Västra stambanan protokoll ……..... 349
1857-00-00_ Västra Stambanan transportuppgifter…….. 352
1860-03-16_ Västra stambanan anbud …….. 353

B. *1858-1860_ Handlingar om Ångbåtsbolaget* …… 354
1858-1859_ Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag, teckningslista, aktier, aktiebrev …… 355
1858-11-05_ Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag Kontrakt med bilagor om ångbåtens utförande …… 355
1858-1860_ Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag Bolagsstämma med inkommet brev…….. 356

1859-00-00_ Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag Utdelning, behållning Befälhavarens arvode …….. 359
1861-1870_ Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag Aktieutdelningskuponger …… 359

1855-1933 Handlingar om vägunderhåll
1855-04-05_ Angående medel till vägförbättring Almare-Stäket och Dalkarlsbacken …….. 359
1856-1895_ Angående indelning för vägunderhåll Bro och Låssa, protokoll, besvär, beslut …… 360
1894-1909_ Angående vinterväghållning-ploglagsindelning Bro och Låssa…… 374
1894-09-30_ Angående landsväg/ bygdeväg Bro och Låssa …….. 370
1895-01-04_ Angående ny bro vid Almare Stäket…….. 375
1910-11-02_ Angående underhållet på bron mellan järnvägen och kyrkan…… 377
1929-1933_ Angående anläggning av väg Bro till Låssa, Sparres brevväxling…… 377

Tvist arrende Årsta 1894-1895 Kartong F : 20…….. 388

A.
1894-1895 Josias Sparres sterbhus, Arrendator Wallström. Tvist, ersättningsanspråk angående arrende Årsta, Brännkyrka församling …….. 388

B.
1888-07-01_ Kontraböcker…… 393
1889-1894_ Redovisning arrenden under Årsta …… 393

Lånehandlingar 1792-1923 Kartong F : 21…….. 394

A.
1792-05-01_ Inteckningsprotokoll Brogård, Sacharias Bergenschöld…… 394
1805-01-26_ Inteckningsprotokoll Lejondal Henric Georgi ……394
1824-06-22_ Inteckningsprotokoll Ulrica Montgomery Cederhielm ……...395
1834-1842_ Inteckningsprotokoll, Lilla Säbyholm……..396
1843-12-05_ Skulder och fordringar vid Eric Samuels Sparres död ……398
1844-04-09_ Inteckningsprotokoll, gravationsbevis, E Samuels Sparres dödsbo ……398
1848-1875_ Inteckningsprotokoll med skuldbrev, Ulrica och E Samuel Sparre ……400
1863-01-20_ Inteckningsprotokoll, skuldbrev Claes Robert Sparre …… 400
1866-11-09_ Fordringar E A Adde på inspektor Berg …… 401
1879-02-17_ Fordringar E Sparre på Oxehufvud konkursbevakning …….. 402
1859-1882_ Inteckningsprotokoll, lånehandlingar E Josias Sparre även 1871 och 1882. Inteckning som säkerhet för Fiskartorpet med arrendekontrakt …… .402
1891-1924_ Inteckningsprotokoll Johan Sparre …… .403
1908-1912_ Lånehandlingar med bilagor och inteckningar Johan Sparre …… .406
1920-12-22_ Lånehandlingar med inteckningar, dödande och förnyade Johan Sparre …. .408
1877-09-26_ Borgensförbindelser med bilagor, även 1906 …… 409
1877-11-05_ Värdering ingår lån Brogård …… 410
1910-1911_ Värdering inför lån Brogård Ekboda …… 411
1919-12-31_ Kostnadsberäkning med inventarier Hallsta Bruk, Rimforsa Östergötland… 412
1921-1922_ Utkast annons försäljning av Brogård ……412
1862-1935_ Gravationsbevis även 1905-1935 ……413
1920-1925_ Lånehandlingar med bilagor förteckning inteckningar Johan Sparre ……413
1921-02-07_ Lånekvittenser Johan Sparre …….. 414

B.
Fastigheten Heby i Västmanland 1913-1922 …… 416
1919-03-26_ Heby, Västmanland Hebyås inteckning skuldbrev ……..... 416
1919-01-10_ Heby, Västmanland Heby inteckning skuldbrev …….. 416
1921-02-07_ Heby, Västmanland Heby gjuteri och mekanisk verkstad,
ritning, organisationsplan, utvärdering …… 417
1921-1922_ Heby fullmakter och affärer……... 418
1922-06-21_ Heby, Västmanland Hebyås försäljning med bilagor fakturor …… 418

Mejeri och Tegelbruk 1880-1914 Kartong F : 22

A.
Handlingar om Brogårds Mejeri 1880- 1900……. 419
1808-1900_ Mejeriet kontrakt, mjölkleverans, arrende, inventarielista 1890,
jordförsäljning 1897, besiktning 1899…….. 419
1880-01-01_ Övrigt om Mejeriet …….. 423
1887-1880_ Mejeriet angående vattenblandad mjölk. Svea Hovrätts utslag ……. . 423
1890-1899_ Mejeriet Korrespondens Stockholms Mjölkbolag …….. 430
1897-05-15_ Aktieteckning i Bro Mejeriaktiebolag med inteckning …….. 431
1899-07-24_ Protokoll Bro Mejeriaktiebolag med revisionsberättelser …… 433
B.
Handlingar om Bro Tegelbruk 1896-1914…… 440
1896-1914_ Arrendekontrakt Brogård Tegelbruk även 1905-1908,
1909-1915-1914-1924 med syneprotokoll …… 440
1894-11-01_ Uthyrning av tegelbrukets lokomobil, taxeringsvärde tegelbruket ….. 445
1900-10-10_ Konto Johan Sparre/arrendator Hagberg 1900 …….. 445
1907-08-10_ Utlämnat virke för ombyggnad …… 445

C.
1910-1915 Handlingar i mål Johan Sparre/ arrendatorn vid tegelbruket
1908-07-02_ Protetsformulär ……446

Mälardalens vattenreglering 1774-1856 Kartong F : 23

1774-1851_ Mälarens vattenreglering, tabell med vattenstånd ……453
1853-03-03_ Mälarens vattenreglering. Protokoll ……453
1853-00-00_ Mälarens vattenreglering, skrivelser, anhållan, fördjupat utlopp
Till konungen……455
1853-03-04_ Mälarens vattenreglering. Sparres brevväxling ……...459
1853-03-05_ Mälarens vattenreglering Teckningslista, utgifter ……...461
1853-1856_ Mälarens vattenreglering. Undersökning av vattenskadade ängar ……..462
1854-04-15_ Mälarens vattenreglering. Protester mot kostnader för undersökning
av vattenskadade ängar ……463
1850-1860_ Mälarens vattenreglering. E J Sparres utkast till skrivelser och brev ……. 464

Sjösänkning, invallning, dikning 1881-1946 Kartong F : 24 …….. 465

1881-06-02_ Brev och protokoll angående Mälarens sjösänkning ……465
1897-10-20_ Handlingar angående invallning av Brogård Nygård Karta ……466
1944-1945_ Handlingar angående Brogårds Kyrkgärdets dikningsföretag upprättade vid laga syneförrättning. Karta 2 inbundna exemplar Se även Ritningar nedan. ……469
1946-1948_ Handlingar angående Brogårds Klockartorps dikning 2 exemplar. Karta visande täckdiken Lån och anslag, Se även Ritningar nedan. …… 472
1947-12-31_ Korrespondens angående dikningsföretag. Beviljat statsbidrag …… 474
1944-1946_ Ritningar till Brogårds invallnings- och dikningsföretag 1944 …… 477

Skogsbruket: avverkningskontrakt 1865-1937 Kartong F: 25 …….. 478

1865-11-14_ Kontrakt skogsavverkning Husa, Säby i Grans socken ……478
1868-02-01_ A J Fagerlind Skogsarbete och bevakning av Brogårds skogar ……...478
1893-1933_ Kontrakt timmer massaved m m ……..479
1915-1956_ Skogvaktare Johan Eriksson, Rapport över skogsplanteringar ……....485
1881-1937_ Handlingar om skogen. Tryckt Skogsordning för Bro-Gård med underlydande: av Eric Sparre 1881 …….. 493

Skogsbruket korrespondens 1955-1967 Kartong F : 26 …….. 503
1955-1967_ Många brev som berör skogsbruket på Brogård ……503

Skogsbruket ekonomi 1957-1968. Kartong F : 27 ……..…. 515

1957_ Verksamhet i sammandrag ……..515
1961-03-09_ Brev till Ebba Reuterskiöld från Carpelan ……..517
1948-1955_ Skogen utgifts- och inkomststat Skogens konton ……...518
1966-1968_ Årsredovisningar från Skogssällskapet …… ..519
1965-1968_ Dagböcker för Brogårds skogar 1965-1968 ……520

Skogsbruket verifikationer 1965-1968 Kartong F : 28 ……... 521

1965-1966_ Verifikationer till dagbok och journal tillhörande Brogårds gods skogar
1966-1967_ Verifikationer till dagbok och journal tillhörande Brogårds gods skogar
1967-1968_ Verifikationer till dagbok och journal tillhörande Brogårds gods skogar …. 521

Inkomna broschyrer om lantbruksmaskiner 1930-1970
Kartong F: 29 ……..... 522

Övriga handlingar 1784-1932 kartong F: 30 524

1784-1788_ Loglängd 524
1708-11-04_ Brev till Andre Berck. Prinicipalinnan Funch?..... 526
1839-12-31_ Räkenskaper vid Limmareds Glasbruk 526
1840-1842_ Brev från Claes Sparre 526
1852-1854_ Brevkopior utan underskrifter 531
1797-1857_ Påse för karameller ? Trycksaker: Svenska fornskrift-Sällskapets årsmöte 1857 532
1800-11-04_ Tullkvarn Norrboda , syn, Posse ansöker om skattlagd tullkvarn 533
1800-12-08_ Tullkvarn Norrboda. Utslag på Posses ansökan 534
1805-05-01_ Skattläggning av väderkvarn på Ådö 536
1824-09-18_ Domboksutdrag E Sparre ansökan om bygge av såg- och mjölkvarn..... 536
1830-07-10_ Utslag om E Sparres ansökan att få anlägga såg- och mjölkvarn. Brogård.... 537
1848-06-16_ Besiktningsprotokoll Inspektor Groths kvarn ”Stora Stampen” med tobakslada 539
1800-00-00_ Bro och Låssa sockenmagasin 540
1826-11-25_ Brev till S Sparre, anhållan kvarboende torpet Persboda 541
1849-05-14_ Kreatursförsäkring 541
1858-11-28_ Protokoll, Stockholms Köpmannaförening 542
1858-05-08_ Fältläkare Henric, Älvsborgs län intyg för tilldelad medalj 542
1861-05-27_ Försäljning: A Edlund och Sixten Sparre till J G Berg möbler 544
1859-05-27_ Eric Sparre företräder arvingarna Bildt 545
1859-1876_ Rusthåll, uträkning augmentsränta, Skällsta 545
1863-10-30_ Rusthåll, syn rusthållet rote 87 Hernevi 546
1867-10-12_ Rusthåll, syn rusthållet nr 11 Råby 546
1864-1912_ Provinsialläkareinstitutionen Brogård, Kronofogden Groth. 1864-06-21..... 546
1867-09-13_ Låssa komminister boställe Sanda syn 551
1850-06-07_ Låssa Komminister boställe Tillträdande prästen Agrells studentbetyg..... 552
1870-00-00_ Tryckt formulär: Belöning för avskjutna djur 554
1878-05-22_ Tillstånd för Stenkolslossning Brogård 554
1880-11-01_ E Sparre: Besvär till Taxeringsnämnden. Tillinge 554
1882-12-05_ Årsta äng, Brännkyrka socken, Dräneringsplan 557
1908-04-09_ Resolution: avhysning av C G Eriksson, avhysning från tjänst 558
1914-04-15_ Bro allmänningsstyrelse; eventuellt inköp av Kronbacka 559
1914-09-10_ Besvär: uteslutning ur röstlängd 559
1918-1919_ Kostnader för del i elnätet 561
1919-03-15_ Protokoll: Besvär över kommunalstämmans beslut. Carl Tauvon 562
0000-00-00 Ledamöter i Sydvästra Upplands Lantmannaförening 563
1926-11-18_ Stamtavla häst, uppfödarpris ..... .563
1942-01-09_ Stamtavla hund 564
1932-03-30_ Arrendekontrakt jakt Brogård 564

Övriga handlingar för Brogård Kartong F:31

1901-1920_ Kommunens kassabok. Bro och Lossa 566
1879-00-00_ Förvaltnings och odlingsförslag öfver Brogårds Gods 567
1923-03-29_ Upplåtelseavtal Klöv och Lilla Ullevi 575
1778-07-29_ Kartbeskrivning Husby by, Lars Kietzlingh 575
1887-1918_ Stat- och Aflöningslista – Löneförmåner 578
1933-06-12_ Värdering av Brogård 1933 580
1898-05-02_ Förslag till vårutsäde vid Brogård 584
1805-08-13_ Rusttjänstlängd, utskriven enligt ingivna rusttjänstlängder..... 585
1800-00-00_ Brandförsäkringar, avskrift 585
1930-03-06_ Försäljning av loge till Nordiska museet. *(den s.k. Åladugården*)..... 585

1815-04-12_ Upphörande av Jus Patronatus (patronatsrätten)…….. 586
1804-12-22_ Försäljning av Vallby ……. .587
1826-05-17_ Försäljning av Vallby …….. 587
1827-09-22_ Ansökan om fastebrev på Vallby …… 588
1834-10-22_ Förordnande om förmyndare ……. .588
0000-00-00_ Ulla Montgomerys anhållan om lån (Segersjö)…… 589
1833-08-27_ Förordnande som förmyndare för Ulrika Matilda Montgomery……. 589
1834-05-26_ Cederhjelmska arvet i hovrätten …… 590
0000-06-14_ Husesyn på torpet Alsättra …….. 592
1902-09-30_ Vederlag för återlämnad mark, Skällsta Råby …… 593
1834-04-12_ Order till Kronobefallningsman Lind ……. 593
1811-07-05_ Oskattade lägenheter inom Bro härad ……..593
1919-12-12_ Syn på Önsta och Skysta ……..594
1921-09-29_ Åldersbetyg utfärdat av kyrkoherde Elg för Johan Sparre…….. 594
1925-04-09_ Angående Matilda Sparres sterbhus…… 594
0000-00-00_ Ur Jordabalken ang. gränsmarkering Lejondal-Vallby …….. 595
1839-1956_ Carl Reuterskiölds sammanställning av dagsverksjournal, anställda, löner, arrendegårdar m.m…….. 595

Obearbetade handlingar Kartong 32…… 596

När arbetet med genomgång av Brogårds arkivet var klart, återstod några handlingar, som har bedömts vara av mindre intresse och lämnats obearbetade av UKF. oftast på grund av att de varit så ofullständiga att de inte givit någon information (545)

Utdrag ur 1825 års jordebok rörande Vallby och Brogård
Ofullständiga Kopior av handlingar rörande Cederhjelmska testamenten
Rusttjänstlängd
Åsunda Häradsrätt angående egendomarna i Tillinge
Arvshandlingar efter Eric Sparre
Dubblett på arrendekontakt mellan Josias Cederhjelm och Bergenstedt
Lösa lappar angående Carl Sparres sterbhus
(Carl Sparre hade med Limmareds Glas Bruk att göra och kan ha varit bror till Erik Sparre)
Försäljning av Carl Sparres lösegendom efter konkurs
Bouppteckning efter Carl Sparre
Stämning angående Carl Sparres sterbhus
Lösa lappar angående Carl Sparres konkurs
Dubblett av brandförsäkring på Brogård
Diverse lösa lappar med anteckningar de flesta överstrukna

Bro den 18 januari 2008 Gudrun Sandén

Förteckning över kartmaterialet – Vinröd pärm

Kart- och ritningsarkiv mellan åren 1773-1994 – Avdelning 2 …….. 597
Upprättat av arkivarie Kristin Thorrud i 2008 års Accessprojekt
med biträde av Hans Ström, Bro och Lossa hembygdsförening.

Reduktionshandlingar och ägohandlingar 1651-1754. Kartong F:1

I sammanfattning och moderniserad svenska av Gudrun Sandén 2007

F1:A

1651-12-23 Drottning Christinas Donationsbrev på en tomt på gamla Skeppsbron i Stockholm (38)

Vi Christina, Sveriges, Götes och Vendes Drottning, Överfurstinna till Finland, Hertiginna i Estland, Karelen, Bremen, Pommern och Bender m m gör veterligt,

Orda-grant

att Vi för trogen och flitig tjänst till Oss och Kronan, som Vår Trotjänare, Sekreteraren i Vårt Amiralkollegium, Tyres Anondsson, gjort och ytterligare kommer att göra, skänkt och givit Honom och Hans Hustru, Barn och Arvingar ett tomtstycke på gamla Skepps- och Blasiusholmen, som Vi och Kronan äger. Detta öppna Brev bekräftar gåvan.

Bild-fil 1

Tomten är 15 alnar i längden till Hans förra tomt, 22 alnar 10 kvarter på bredden. Tillsammans med den förra av Oss givna tomten, blir
bredden på övre sidan gatan från General Robbert Dugglas och till Tygmästare Hans Klarcks tomter 22 alnar 10 kvarter.
längden på nordvästra och sydöstra sidan från gatan på övre sidan till sjön 103 alnar.

Bild-fil 2

Detta tomtstycke skall Tyres Anondsson och alla Hans Arvingar njuta, bebygga, besitta och behålla för sig och sina efterkommande till oklandrat och orygglig egendom, nu och i framtiden.

De ha makt att sälja, panta och byta och göra som med annat av sitt arv och ärvda gods.

För alla som det berör, särskilt Vår Överståthållare, Borgmästare och Råd här i Stockholm, de som nu är eller i framtiden blir förordnade, har detta att rätta sig efter

För Tyres Anondsson, Hans Hustru, Barn och Arvingar finns inget hinder eller förfång varken nu eller i kommande tider.

Till yttermera visso har Vi detta med Egen Hand underskrivit och med Vårt Sekret bekräftat.

Skrivet på Vårt Slott i Stockholm, den 23 december 1651 CHRISTINA

Gudrun Sandén 2007

****

F1:B

Äldre handlingar om ägoförhållanden 1571-1754

1571-1709 Pro Memoria angående Ålsta hemman och utjord i Uppland, Bro Härad och Näs socken (176)

1571-06-19 har Kung Johan III , salig i åminnelse, skänkt och givit Greve Pontus de la Gardie, hans barn och kommande arvingar hemman i Ålsta till evärdeligt ägande

Anno 1647 den 18 mars har Lars Kruse Jespersson fått samma hemman i byte med greve Lennart Torstensson mot ett frälsehemman i Sjöaryd i Skaraborgs län

1644 den 21 augusti har Greve Torstensson bortbytt till Fru Christina Mörner N B Ålsta hemman ett halvt. lika en utjord Lars Hinderssons utjord i Bro socken, …… vilken nu med fyra torp de under

…… …… Tingsviken…… mot Hamra och Kölsvik i Näs socken, Bro Härad.

1648-06-15 skall åter mera Lennart Torstensson inköpt av Bönderna Eric Mattsson i Berga och Mårten Andersson Berga utjord om 2 öresland för 40 riksdaler specie

1693-02-14 har Reduktions Kommissionen givit Observation på först 1517 över Donation till Greve Pontus de la Gardie att detta hemman bör hemfalla till Kongl Maj:t och Kronan med 1683 års ränta

Samma datum har Hans Stefansson i Berga och Näs socken, inlagt en Suplik (böneskrift) till Landshövdingen sedan Greve Jacob Gyllenborg begärt att Berga utjord blivit förd till Berga hemman och räntan därav till Kongl Maj:t 1692. Befallningsman Mårten Litz fordrar att ägaren av samma utjord, bestående av 2 öresland betalar, då han den nu för tiden nyttjar och räntan utgiver.

1693-05-30 skall Greve Gyllenborg remitterat samma Suplik till Befallningsman Litz med befallning att beläggas med ränta av den utjord, som han inte brukar, utan den som nyttjar utjorden betalar räntan.

1708-10-26 assignerar Befallningsman Steningh till Fru Elisabet Funck att utbetala till Handelsman Mats Hjerpe 400 riksdaler i ersättning på de återstående utlagorna, och för Berga utjord, som är belägen i Ålsta, vilken assignation Hjärpe åtgärdar den 23 april

Slutet svårläst.
****

1604-1726 ett antal köpebrev, bytesbrev och fastebrev på Skälby och Ålsta.(92)

1604 Byttes två gårdar i Brolövsta mot en gård i Skälby med 14 tunnor spannmål i ränta och en gård i Ålsta, där räntan var ett torp kallat Brunnsvik.

Orda-grant

1617 säljer Bengt och Mats en gård i Skälby, som räntar 28 tunnor spannmål och gästningspengar 4 kappar

1618 Fastebrev på detta köp i Skälby.

1623 sålde Christer Posse en utjord i Skälby, där räntan vart annat år är 3 spannar och vart annat 3 tunnor.

1642 Fastebrev på ett skattehemman i Lövsta, som är 7 öres land

1649 Fastebrev på ett hemman i Lövsta, som är 6 öres land med hus och jord.

1647 Bytesbrev på Ålsta ½ hemman. Detsamma två utjordar.
I Bro socken Svarvarviken med fyra torp som kallas Svartkärr, Tingsviken, Tillegräs och Hällkana

1650 bytte Fältmarskalk Greve Lennart Torstensson Skälby hemman mot 2 halva gårdar i Brolövsta. Eftersom Skälby hemman är större lämnas 400 riksdaler i mellanskillnad.

1652 Köpebrev på ½ gård om 6 öres land i Lövsta By

1700 Köpebrev på två hemman i Ålsta, som räntat 28 tunnor spannmål
Uppsylta ½ hemman som räntar 6 tunnor spannmål
Raskeboda ½ hemman som räntar 4 tunnor
Vidare 4 torp

1702 Fastebrev på föregående köpebrev.
1724 Köpebrev på Lejondals Säteri
1726 Fastebrev på köpet av Lejondal

1700-06-14 begär Fru Funk uppbud på Ålsta, Tång, Raskeboda, Paradiset, Svartbäcken, Svarvarviken, Tingsviken och Hällkana. (85)

Orda-grant

Utdrag ur Bro Härads Sommarting den 14 juni 1700

Fru Elisabeth Funk uppvisade i Rätten, Ryttmästare Salig Eric Körnings döttrars, Fru Eriana Körning samt Jungfru Christina Hedwig och Maria Körnings säljbrev av den 31 januari detta år.

De sålde i Näs socken, Bro Härad, Ålsta 2 hemman, Uppsylta ½ hemman
I Bro socken, Bro Härad, Raskeboda ½ hemman
I Ryds socken, Bro Härad, Tång ½ hemman med ett torp kallat Paradiset
Vidare de torp som gör dagsverken åt Ålsta, nämligen Svartbäcken, Svarvarviken, Tingsviken och Hällkana.

Köpesumman är 2.300 Riksdaler eller 13.800 daler kopparmynt av 50 riksdaler tunnränta samt evictions prästerande *(presterande = fullgörande)* på Körnings sida.

Fru Funk begär nu första uppbud på detta köp. Uppbudet beviljades fasta med det villkoret att de 4 sistnämnda torpen, som antas ligga på Bro Härads Allmänning, skulle ha bevis för att så är fallet De är nu av Skogskommissionen från allmän rättighet avskilda

****

1709-03-30 Lämnar Elisabet Funk ett kvitto till Johan Hjärpe. (180)

Det behagade Fru Elisabet Funck utbetala till Handelsman Johan Hjärpe 400 daler kopparmynt, vilka är för godo i avräkning. Hon erkänner uppå de återstående utlagornas rest, för två utjordar som är belägna i Ålsta.
Stockholm den 30 mars 1709 Petter Stenning

****

1706-12-19 gavs beslut mellan Oluf Holm och Abraham Brahe angående 2 mantal frälsehemman i Danderyds Skeppslag och Solna socken. (inte fullständig) (173)

Resolution mellan Kamrer Oluf Holm och Överstelöjtnant Abraham Brahe angående 2 mantal frälsehemman Överfrösunda i Danderyds Skeppslag och Solna socken. Holm som till följd av Svea Hovrätts Resolution av den 9 maj 1703 blivit immitterad *(lagligen insatt)* tills han vunnit äganderätt.

Överstelöjtnant Greve Brahe däremot i sin ingivna förteckning protesterar, medan han och inte Kamreren skulle vara ägare.
Stockholm den 19 december 1706

Kamrer Holm har i en skrift anfört och besvärat, att Överstelöjtnant Brahe av eget bevåg utan bevis till Hovrättens Resolution av den 9 maj 1703, som förbehåller honom äganderätt av 2 mantal frälsehemman Överfrösunda, i Danderyds Skeppslag och Solna socken tills hans vunnit äganderätten samt till Överstelöjtnanten i anledning av Hovrättens Resolution avgivna Memorial av den 18 juli samma år, att inte inquietera *(bekymra)* Kamrern vid hans äganderätt av hans tillhandlade hemman, kommenderat sitt folk, att tillträda hans utsäde och inbärgning år 1703

Holm fick den 28 januari samma år bevis på verklig possession emot framlidne Inspektor Goldbergs invändningar, som av framlidne Amiralen Greve Nils Brahe genom en underhandling av den 15 augusti 1699 skulle förmått sig ett gammalt Arrendekontrakt stridande mot två av mina till Greve Nils Brahe av den 20 juli 1697 och den 20 juli 1698 utfärdade memorialer, anhållande Kamrer Holm som nu i tre års tid varit på vidlyftiga resor med sitt höga herrskap och sålunda inte förr kunnat invigilera

sin rätt att inte endast bli bibehållen och maintinerad vid sin rättmäktiga äganderätt av dessa hemman, vilka han sig av Fru Catharina Canterstierna. som Lars Flemans ….. ….mot erlagd köpeskilling av 2.400 daler kopparmynt tillhandlat, alldenstund han inte vid Tinget erhållit laga uppbud … fastebrev utan och erhålla Promt Execution (fullbordan) för dess Grevens och Överstelöjtnanten, innestående räntor och utsäde för vilka han presterat rustning och publika onera. Däruppå nu rustningen uppställs av Erick Holsteny efter gjord uträkning med intresse på 998 riksdaler från år 1699 till och med 1705 med förbehåll av rättigheten mot Holms ansökning har Brahe efter kommunikation inkommit, där han andrager att Hovrättens Resolution av den 9 maj 1703 inte tillägnar Holm annan äganderätt än den hanförut ha Hovrätten har förklarat det för ogillt. Förklaringarna fortsätter och under skrivs av Johan Hoghusen

Baron och Landshövdingen Johan Hoghusens Resolution av den 19 denna månad delges Överstelöjtnant Greve Abraham Brahe med ödmjuk begäran av Greven och hans Fullmäktige att beordra Likvidation. De infinna sig efter Landshövdingens order, som i min närvaro bör förrättas. Jag har således utsatt dagen till den 14 januari nästkommande år i Stockholm så att inget i något mål Greven må förmån ske.
Stockholm den 26 december 1706 Gab Östman

****

1708-04-11 undersökning av Berga utjord. (Slutet saknas) (174)

På Kamrerens skrivelse av den 2 april, daterat i Stockholm angående att göra noga undersökning om 2 öresland för utjord belägen i Ålsta i Näs socken. Vilka 2 öresland och utjord jag efter befallning hos Arrendatorn Måns Nilsson noga bekymrat mig om.

Jag har inget av honom fått veta mer än att han bebott Ålsta i 14 års tid, men aldrig blivit graverad eller tilltalad för någon utjord av Berga hemmanet. Utan endast för 2 mantal eller hemman som Ålsta består av.

Så för Krono Extra Ordinarie räntas som till soldat lön. Kronobefallningsman Petter Stening vill ha en sådan utjord ifrån Ålsta. Då må han genom sin fordran, den han skulle låta utbyta av nu därtill förordande lantmätaren och få underrättelse. Angående nya arrendet på Ålsta kan man inte heller av de nästliggande grannarna Skälby och Sylta få säker underrättelse, vilket alltsammans allra tjänstligast Kamreren uppå fordran gives och framställs ----------

****

1715-08-05 gjordes undersökning inför skattläggning på Kvista (175)

Häradshövding Isak Perman, Lantmätare Lars Hoffstedt, Häradsskrivare Magnus Ringius på Krono Befallningsmans och sina egna vägnar tillsammans med Tolvmannen Erich Joensson i Jursta, Anders Jugmundsson i Härnevi, Anders Amtjörnsson i Härnevi, Hans Bengtsson i Skällsta och Johan Hansson i Klöv samlades den 5 augusti 1715 för att undersöka den på Kvista hemman förr gjorda skattläggningen

Sedan Häradshövdingen fått Landshövding Pehr Ribbings brev av den 19 juli samma år, där han befalldes att undersöka rannsakningarna av den 30 september 1712 och 13 oktober 1713 angående Kvista hemman i Bro socken, Bro Härad, Greve Arved Horn tillhörigt. De tidigare undersökningarna skall inte varit gjorda på plats. Kammarkollegiet antar inte sådana undersökningar som inte är gjorda på plats.

Därför har Landshövdingen ansett det nödvändigt att kalla samtliga förut uppräknade personer för att noga undersöka godsets storlek och verifiera skattläggningen. Man började med att syna ägorna som tidigare hört till Kvista hemman. En del är nu lagda till Säbyholm och en del till Ådö

De som nu är behållna berättade åborna Olof Olofsson och Bengt Lennartsson är Södergården och Mellangården, som förenades när första hemmanet lades till Lejondal till Fru Maria Christina Lejonhuvud. De har vardera haft hö vid Sjöängen till 13 lass.

Men när Överstelöjtnanten Maurits Posse köpte dessa hemman från Lejondal, har han lagt denna Sjöängen till Sätesgården Säbyholm. Han sålde senare dessa två hemman i Kvista till Greve Horn.

Det tredje hemmanet Mellangården har varit Fru Elisabet Funcks egendom, som hon bortbytte till Greve Horn mot halva hemmanet Hallmarken i Härnevi i Bro socken. Dessa hemmanslotter är lika med 13 lass hårdvallshö. Horn har sedan lämnat det till Posse, berättade Anders Kristensson, åbo till ett tunnland utsäde, som är tagen av halva byns utmark och lagd till ett torp kallat Hammartorp, vilket lyder under Säbyholm och av Bengt Lennartssons hemmans hage. Ett stycke blev lassäng och ett stycke blev betesmark, som också är underlagt Säbyholms gård.

Hammartorpet på Sjöängen norr om vägen som har hört till hela byn och är ett stycke äng som ger 2 lass lagt till detta torp. Lantmätare Brun har rörlagt detta torp för 3 år sedan. Torparen Jöran Ersson gör ett dagsverke i veckan till Säbyholm.

Hammartorpet eller det andra torpstället, där Nils Mattson är torpare är till en del tagen av byns utmark, liksom jorden där husen står och närmaste täppan. De övriga ägorna är tagna av bonden Anders Kristenssons hagar, vilka skall sås med 3 halvspann. Det finns ingen årlig äng utan torparen har 3 lass hårdvallshö i vretarna, som han slår. Detta torp hör till Ådö och gör ett dagsverke i veckan.

Samtliga åbor i Kvista frälsehemman gör dagsverken till Ådös Herrskap med 6 ök och 8 drängdagsverken i veckan. De ger också 5 tunnor spannmål, ett höns, 2 tjog ägg men inga pengar.

Sedan skattläggningsmannen hade inhämtat detta, fann de nödvändigt att undersöka hur stor ränta dessa både behållna och bortmistade Kvista hemman betalar. Om de skulle räknas som förvandlade till hela hemman eller om de bör bli förmedlade, eftersom de inte kan utgöra gamla räntan

Skattläggningsmännen tittade på Lantmätare Bruns Geometriska avmätning och undersökte dessa Kvista hemman. De ansåg att Anders Erssons hemman har 8 tunnor 7 2/3 kappar utsäde var av dock en del ännu ligger i linda, men årligen en del där av upptas och brukas med 5 tunnor 14 kappar 2:dra graden, 1 tunna 8 kappar 3:dje graden och 1 tunna 171/3 kappar
Äng till vardera hemmanet i Lilla ängen som är behållen till 7 lass hårdvallshö
För mulbete och skog till vedbrand och gärdselfång.
S U M M A 21 riksdaler 22 skilling

Man undersökte hur stor ränta de bortmistade ägorna skulle bestiga. Man tog först ägorna som är lagde till Säbyholm och Hammartorpet, vilket torp brukades av Jöran Ersson.
Torpet är lagd av hela bymarken
Åkrar 1 tunna tillkommer Anders Erssons hemman 10 2/3 kappar utsäde.
Äng av Sjöängen på norra sidan av vägen till 2/3 hårdvall
Lass på Sjöängen som är lagd till Säbyholm
De ägor som av Anders Erssons hemman är tagna och lagda till det andra torpet, som lyder till Ådö
3 halvspann åker av 4:de graden
Äng 3 ½ lass hårdvall
Tillökning av betesmarken. Hemmanet har nu för tiden inget fiske, men ett notvarp hör till den delen av Sjöängen som tidigare
S U M M A 24 riksdaler 26 skilling 2 runstycken

Till Olof Olofssons hemman är behållna ägor 5 tunnor 14 kappar av 2:dra graden, 1 tunna 6 kappar av 3:dje graden, 1 tunna 17 1/3 kappar av 4:de graden
Äng till vardera hemmanet i Lilla ängen som är behållen till 7 lass hårdvallshö
För mulbete och skog till vedbrand och gärdselfång ökas

Ett hagställe avdelat, varpå finns gärdsel och vedfång, som värderas till 14 riksdaler
De bortmistade ägornas utsäde 10 2/3 kappar av den åker torparen Johan Ersson brukar av 4:de graden
Äng på norra sidan av vägen till 2/3 hårdvall
6 lass hårdvall på Sjöängen som är tagen från detta hemmanet och lagt till Säbyholm
Tillökning för betesmark
Fiske har hemmanet njutit sedan Sjöängen är tagen från detsamma
S U M M A 29 riksdaler 30 skilling 2 runstycken

Bengt Lennartssons hemman har behållna ägor
5 tunnor 14 ¼ kappar 2:dra graden
1 tunna 8 kappar 3:dje graden
1 tunna 17 1/3 kappar 4:de graden
Äng till vardera hemmanet i Lillängen som är behållen till 7 lass hårdvallshö
För mulbete och skog till vedbrand och gärdselfång ökas
De bortmistade ägorna 10 2/3 tunnor av den åker som är lagd till Säbyholms torpet, Hammartorpet kallat
Äng av Sjöängen på norra sidan av vägen 8 lass hårdvallshö, som är tagen från detta hemman och lagt till Säbyholm
En hage med 1 lass hårdvallshö, som är tagen från detta hemman och lagt till Säbyholmstorpet, Hammartorpet
Tillökning för betesmark
Hemmanet har nu för tiden inget fiske, men förut då hemmanet legat till Sjöängen, har det haft en notvarp.
S U M M A 23 riksdaler 2 runstycken

När skattläggningsmännen examinerat Kvista hemmans ägors godhet och i anledning av 34 § i Landshövdinge Instruktionen av den 28 juni 1687 rannsakat, har man funnit att Kvista frälse hemman i Bro socken, Bro Härad, som tillhör Excellensen Greve Horn, inte kunde i anseende till deras ringa beskaffenhet skattläggas för helt hemman med 40 riksdaler silvermynt i ränta.

Ett helt hemman skall enligt Kongl Maj:ts Resolution av den 6 juni 1690 räknas att överstiga 20 riksdaler silvermynt.

Så fann man i anledning av de nu under Säbyholm liggande hemmanen som upphävts skulle beräknas till 5/6 hemman eller mantal och så skattläggas. Dessutom har dessa hemman varit ödelagda och på frihet upptagna, så att de nu är svaga och inte kan betala den gamla räntan.

Sålunda var rannsakat, skattlagt och undersökt, bevittna vi och underskrivna skattläggningsmän.
Actum ut supra Isac Perman Lars Hoffstedt Lars Träbohm M Ringius

1715 den 4 oktober insänt i brev till Kammarkollegiet

Enligt Landshövdinge Instruktionens 34 § har två hemman i Kvista i Bro socken, Bro Härad rannsakats i enlighet med Förordningen. De skall beräknas till 5/6 mantal vardera. De har blivit förmedlade till Greve Arved Horn. Det finns inget att påminna efter som skattläggningen är verifierad. Vi hemställer att Kammarkollegiet godkänner och bibehåller från ödesmål och att de kan till 5/6 mantal vara förmedlade.
Uppsala den 4 oktober 1715 P Ribbing E Buhrman

Den 13 oktober 1713 hölls ordinarie Höstting med allmogen i Bro Härad vid Bro sockenstuga i närvaro av Krono Befallningsman Petter Stenningh och Häradets Nämnd.

På Landshövding Johan Hoghusens order företogs skattläggning och förmedling av Lantmätare Jacob Braun efter Landshövdingens befallning över tre frälsehemman i Kvista, Bro socken.

I Krono Jordeboken fanns:

1 mantal uppfört på Fru Elisabet Funck med underlydande torp på Bro Hammaren som hon bytt med greve Arved Horn den 30 april 1713 mot halva frälsehemmanet Hallmarken i Hernevi, Bro socken till evärdelig lagfången egendom. Hon har i höst avhänt sig egendomen och sålt och till rätten ingivet Geometrisk beskrivning på vilket hemman i Kvista Landshövdingen gjort ansökning om förmedling, då det inte skulle kunna stå för 1 mantal och orka den åsatta räntan, med de svaga ägorna, tillhörigheter och villkor. Åbon skulle i Krono och Frälseutskylder få erlägga så mycket som för 1 mantal. Han kommer att bli alldeles utarmad och i grund gående.

Greven har därför förordnat att samma hemman å sin sida för de av honom tillhöriga frälseutskylderna till ½ mantal förena.
Rätten lät sig föreläsa den Geometriska avmätningen och fann att detta frälsehemman med ödesmål var i årligt utsäde 8 tunnor 7 2/3 kappar i olika grader av jordens godhet
7 lass hårdvallshö i Lilla ängen och 6 i Sjöängen
En ängsfjäll tillkom oskattat, som torpet på Bro Hammaren förr haft, bestående av 3 lass starrhö
En beteshage och lite mulbete på byns skog och knappt fång skog till gärdsel, stör och vedbrand samt litet norsfiske i Kvista viken vilket var förr
S U M M A 21 riksdaler 22 skilling

Härpå jämfördes föregående beskrivning mot nämndens utlåtande, varvid man fann att ägorna fortfarande var svaga och inte kunde bära hög ränta. Kronobefallningsman Petter Stenningh ansåg att ansökan om förmedling till den drägligare ränta borde bifallas.

Den föregående räntan på 21 riksdaler 16 skilling 10 runstycken silvermynt borde efter Kongl Maj:ts för Upplands Län utgivna Skattläggningsmetod ändras till ½ hemman eller mantal vilket till Kammarkollegiets gottfinnande vi ödmjukt framställer.
På Bro Härads Tingsrätts vägnar Jacob Braun Joachim Hallpap
…….

1715-10-04 i brev till Kammarkollegiets insänt.(175)

Den 30 september 1712 hölls ordinarie Höstting med allmogen i Bro Härad i Bro sockenstuga i närvaro av Kronobefallningsman Petter Stenningh och Häradet vanliga edsvurna män

Upplästes Landshövdingen Johan Hoghusens till Lantmätare Jacob Braun avgångna skrivelse av den 22 september nuvarande år.
Han hade 1712 anbefallt Lantmätare Jacob Braun att skyndsamt reva och avta 2 mantal frälsehemman i Kvista, Bro socken, under Ådö Sätesgård i Låssa socken, som tillhör Greve Arvid Horn. De är upptagna i Kronans Jordebok för 1 mantal vardera. De beskrivs som så svaga och med så svåra villkor att de inte kan bestå. Åborna blir med dessa utskylder alldeles utarmade och grundgående. Greven nödgas gå med på förmedling till ½ mantal vardera.

Lantmätarens revning och avtagning skall inlämnas till detta Bro Härads höstting, så att en ny skattläggning och förmedling kan göras på Kvista hemmanen.

Rätten tittade på den Geometriska beskrivning som blivit gjord på Kvista hemmanen, Södergården och Norrgården. Man fick uppgift att det årliga utsädet är 8 tunnor 7 2/3 kappar och att åkern vid Södergården ligger i bägge gärdena och till 2 ½ tunnland är oupptaget. Åbon heter Olof Olofsson.

Bengt Lennartsson som besitter Norrgården har åkrarna igenliggande till 1 tunnas årligt utsäde, förutom några andra i linda, som hela Byn har andel i.
Vardera hemmanet befanns ha 8 tunnor 7 2/3 kappar i utsäde och åkrarna bedömdes efter olika godhetsgrad
Äng till vardera hemmanen högst beräknat i Lilla ängen med 7 lass hårdvallshö och i Sjöängen 6 lass.

En beteshage till vardera hemmanet samt mycket lite mulbete på byn skog, något till gärdselfång, stör och vedbrand men inget till timmer, litet norsfiske i Kvistaviken.
S U M M A 20 riksdaler 26 skilling 10 runstycken
Nu jämfördes föregående Geometriska beskrivning med den som gjordes för några dagar sedan i Södergården och Norrgården. Man kom fram till att dessa hemman måste få en drägligare ränta och förmedling, vilket stöddes av Kronobefallningsman Petter Stenningh

Efter att noga övervägt framkomna fakta beslöts att enligt Kongl Maj:ts Skattläggningsmetod dessa två hemman i Kvista, Södergården och Norrgården, bör förmedlas till ½ hemman eller mantal.
Actum ut supra På Bro Härads Tingsrätts vägnar Jacob Braun Joachim Hallpap
……
1715-10-04 i brev till Kammarkollegiet insänt. (175)
Landshövding Per Ribbing har meddelat mig den 7 november angående två skattläggningar, den första av den 30 september 1712 och 13 oktober 1713, den andra av den 5 augusti 1715 som utförts på Kvista 3 hemman i Bro socken, Bro Härad, vilka ägs av Greve Arved Horn. Frälseräntorna ha blivit förmedlade till ½. Detsamma gäller för Kronans utskylder, då gårdarna är svaga och av ringa beskaffenhet.

Den första beskrivningen gjordes inte på plats utan skattläggningsmännen använde endast karta. Kammarkollegiet vill få upplysningar om de s k bortmistade ägorna, Sjöängen och torpen samt fjällen vid Komötet, vilket jag härmed oförgripligen förklarar att:
Alla Kvistas ägor är av mig efter Instruktions Metoden av 1712, såväl brukbara som ödeliggande Geometriskt avmätta. Det angår inte skattläggningsmännen om en frälseman vill dela sina ägor mellan 2, 3 eller flera åbor, såvida inte Kronans rätt påverkas. Här har allt iakttagits, vad som varit sedan tidigare, alla torp fjällar och utjordar och inget uteslutits. Vid Tinget infann sig Häradshövding Hallpap och tre tolvmän jämte mig. Vi framlade alla ägorna efter kartan vad gäller storlek och godhet. Vi konfererade med de övriga i Nämnden och allmogen om dessa ägor som är belägna invid Kyrkan och Tingsstället.

Skillnaden mellan de båda skattläggningarna är, att Kvistas Sjööäng i första skattläggningen upptas 18 lass. I den senare 6 lass hårdvallshö till vart hemman. Åborna Olof Olofsson, Bengt Lennartsson och Anders Ersson skall ha haft 13 lass vardera. Men Olof Olofsson och Anders Ersson som nykomna bönder har aldrig under sina hemman bärgat så mycket hö. De har av sitt Herrskap fått lindring i räntor. De har sällan betalt mer än till Soldat och Kronan

Skattläggningsmännen har beräknat 39 lass hö för dessa tre hemman, medierat till 24 lass på hela ängen söder om vägen samt 2 lass norr om vägen, som Hammartorpet nu skulle bruka, dock utan äng.

Således finns tre olika skattläggningar på denna äng, den första 18 lass, efter böndernas bekännelse 39 lass och i den senare 26 lass utan äng. Nu är frågan vilket som är rätt när hela ängen skulle vara 10 tunnland. Jorden på bägge sidor om vägen består av mest hårdvall med madbotten, mycket skarp och torr Närmare sjön är något bättre. Dock har skattläggningsmännen räknat med flera lass på tunnlandet än vad som ges på en gödslad äng. Varifrån den fått sina 26 lass förstår jag inte Lillängen, som har bättre jord ger endast 21 lass

I senare skattläggningen berättas att Hammartorpet, som är taget på Bengt Lennartssons hemmans hage och tillagt delar av bymarken och en ängstäppa blivit torpställe, medan Sjöängen är bortbytt till Säbyholm.

Vid avmätningen 1712 var detta torp inte bebott. Där fanns en stuga för en kommande torpare, en liten del av den släta marken hade börjats till åker, som var instängt med gärdsgård, vilket allt Greve Posse låtit göra på egen bekostnad. Han kunde då nyttja samma torpare till sina ängsgärden. Därigenom kom Kvista skogsmark och hemman att lida ohägn för sina kreatur. Bro gårds och Husbys kreatur hade bete på den sidan och på grund av det ringa betet sökte de sig in på ängar och gärden.

Hur konditionen nu är på detta torpet vet jag inte, annat än att det i skattläggningen antecknades som hemmanets hage. Så ansågs i byn, som inga andra hagar hade. Det finns heller inga gräsbärande kärr eller mossar utan mest skarp berg och sandbackar. Varför det blivit liggande

Det tredje hemmanets hage ligger öde och räknas som utmark. Så till dessa hemman finns mycket lite bete och skog, som knappt räcker till vedbrand och gärdsel.

Där finns inget fiske, då fiskevattnet endast är den smala Kvistaviken av Mälaren. Det är lång väg att ta sig ut på stora fjärden och de äger inte en ökstock utan endast en not för norsfiske. Strandsträckan är 50 alnar.

Det torpet som är byggt på Anders Erssons hagställe ger 3 ! lass hårdvallshö. Slåtterängen är beläget i åker och hur kan en åker som ena året bär säd och andra ligger i träde hållas i hägn. Naturligtvis skall alltsammans räknas antingen för åker eller för äng.

Fjällen vid Komötet ligger en fjärdingsväg från byn och in på Härnevis byägor. Där har tidigare varit äng, vilket ingen längre minns. Bönderna har aldrig brukat den. En torpare under Lejondal brukar den som bete. Fjällen ger dåligt bete och är mest bevuxen med enbuskar och förslår inte som bete till tre hemman.

Den andra ängsfjällen som tillhör Fru Funck ger enligt förra skattläggningen 3 lass hö. Det står inget om hon behållit fjällen vid sitt byte. Det är mig alltså obekant.

Av denna förklaring över skattläggningarna framgår att de behöver förmedlas då de enligt Skattläggningsmetoden inte kommer till mer än halvt hemman eller mantal med alla behållna som bortmistade ägor.

Jag underställer i ödmjukhet detta till Kammarkollegiets och Landshövdingen mogna prövning.
Den 5 mars 1716 Jacob Braun.

Herr Baron och Landshövding.
Till följd av Kongl Maj:ts befallning, ombeds jag att infinna mig i Uppsala för att förklara den anmärkning, som Kammarkollegiet angivit på skattläggningen av Kvista hemmanen i Bro socken, Bro Härad.

Man ifrågasätter skillnaden mellan Häradshövding Hallpap och Ingenjör Brauns skattläggning. Jag vill inte ha synpunkter på deras arbete utan förklara vad jag själv vet om hela saken.

Sedan det klagades att bönderna i Kvista inte förmått betala räntan för hela hemman är hela Kvista by efter Landshövdingens Instruktion revat av ingenjör Braun och därpå gjord skattläggningen den 30 september 1712 över 2 frälsehemman under Ådö och senast den 13 oktober 1713 över det tredje hemmanet i samma by, som Fru Elisabet Funck bytt med Greve Arved Horn.

Den skattläggning har vice Häradshövding Perman med mig och Häradsfogde Träbom och Häradsskrivare Ringius underskrivit.

Hallpap och Braun har inte observerat vad Landshövdinge Instruktionens 34 § förmår berättar i förra skattläggningen, nämligen att inga ägor är tagna därifrån. Vid den senare skattläggningen befanns att hela Sjöängen är borta från bönderna

Det Kammarkollegiet menar att den andra skattläggningen skulle vara oriktig kan jag inte finna. Utan förmodar att skattläggningsmännen brukat den med all varsamhet som skall vara.

Vad beträffar att Kvista hemman skall haft 13 lass hö i Sjöängen vardera, men endast uttagit 8 lass och i Kartan upptagit 18 lass vilket är alldeles osant, då hela Sjöngen är borta från byn

Skattläggningsmännen ansåg att det var för mycket och vad Braun beskrivit var för litet, därför beslöts att man skulle ta något mitt i mellan eller så nära billighet som möjligt

Jag förmodar ödmjukt att skattningen den 5 augusti 1715 kommer att gälla och begär Eders Nådes gunstiga bifall av den 4 oktober 1715
Ständigt förbliver Eders Nådes Ödmjuka Tjänare Lars Hoffstedt
****

1726-03-09. Utdrag ur Kamrer Berchs förteckning på Bro Sätesgårds dokument.(42) Orda-grant

N:o 10. En sammanfogad handling av flera skrifter med Reduktions Kommissionens Resolution av den 16 januari 1694, angående någon iakttagelse på Husby gård med 6 torp samt Kronotorpen Raskeboda och Karlholmen och på hemman i Härnevi.

N:o 11. Berättelse om hur Bro Säteri och dess underliggande hemman samt Skälby är beskaffade.

N:o 15 En handling om Reduktions Kommissionens iakttagelse rörande några hemman och torp till Brogård.
Vidare finns Fru Elisabeth Funcks, Clas och Gideon Rålambs förklaringar med några bifogade kungabrev. Särskilt ett av den 23 november 169, vidimerat av Kommissionsledamoten P Trane som skjuter hemulen (*ersättning som köparen har rätt till om säljaren låter köpet återgå)* på Rålambska familjen och befriar hemmanen från vidare åtal

N:o 16 Fru Elisabeth Funcks originalbrev till Reduktions Kommissionen, inlämnat den 25 november 1691.

En del av dessa dokument kunde inte skiljas från Brogårds och finns att tillgå när de behövs.

N:o 18 Reduktions Kommissionens brev till Fru Elisabeth Funck den 15 juli 1692

N:o 21 Skogs Kommissionens dom av den 11 september 1696 angående Bro Härads Allmänning.

N:o 22 Finns åtskilliga dokument
Det 9:de dokumentet är Kongl Kammar Arkivets Attest i original, daterat den 31 juli 1683 och underskrivet av inspektor Ernst Erdsson, angående hemmanen Tång och Raskeboda
Det 10:de dokumentet är en underskriven anteckning om dessa hemmans beskaffenhet

N:o 26 Handling i tvisten, angående ägogränsen mellan Tibble och Uppsylta

****

1731-02-01 Vid Bro Härads Ting stämmer Hederschöld Landshövding Funk för två utjordar (178)

Bild-fil

Utdrag ur Bro Härads Vinterting den 1 februari 1731
Kamrer Herr Anders Hederschöld hade till detta Ting instämt Landshövding Gustaf Funck angående två utjordar, vilka Landshövdingen från hans frälsehemman Frölunda, som ligger i Häradet, Näs socken under frälsehemmanet Ålsta skall inneha och i många år brukat.

Men Hederschöld ville nu påstå att Landshövdingen bör lämna dessa två utjordar till Hederschölds fria disposition och betala skadestånd och utgifter.

Hederschölds fullmäktige var Sekreteraren G Steffenberg och Landshövdingens var Fogden Nils Sundberg. Landshövdingen hävdade att han fått utjordarna genom arv av sin mor, som köpt dem. han ansåg sig inte ansvarig för skadeståndet Hederschöld vill ha
Steffenberg menade att Landshövdingens skadestånd kunde bero.

Häradsrätten stannade i beslutet att då Landshövding Funk varit i Konungens och Rikets tjänst stadd prövade Häradsrätten skäligt enligt 2 § i 1695 års rättegångs Förordning att gilla hans sak. Men däremot förklarade Rätten att Landshövdingen var oberättigad i sitt påstående att Kamrern borde söka samtal i det Funkska Intresset och inte kräva honom allena angående skadeståndet, medan Landshövdingen finner sig befogad att instämma sina medarvingar.
Actum ut Supra På Härad Rättens vägnar Frank

****

1735-10-21 handlar om Johan Persson som har ett kontrakt på en gård i Solna. (inte genomgånget).(179)

****

1751-03-11 Arrendekontrakt på hemman i Ålsta och körslor vid Raskeboda och Oppsylta.(121)

Jag som redan har det ena hemmanet i Ålsta tillträder det andra på fyra år.

Vid Husesynen den 12 januari 1759 fanns brister på båda hemmanens hus, som jag har fått full ersättning för.

Jag förbinder mig på det kraftigaste, att vid min avflyttning återlämna de två hemmanen i fullgott skick, byggda och hävdade efter Lag och Husesynsförordningen samt för innevarande och följande år erlägga den årliga räntan med 12 tunnor strid säd för vardera hemmanet, tillsammans 24 tunnor hälften råg och hälften korn samt de övriga persedlarna och dagsverken.

Vidare körslor för vardera hemmanet i Ålsta som svarar mot två halva hemman i Raskeboda och Oppslylta.

Allt detta vill jag riktigt efterkomma och fullgöra, vilket försäkras med mitt namn och bomärke.
Lejondal den 11 mars 1751 Jacob Matsson
Vittnen Jan Jansson i Ålsta
……

1751-03-11 Arrende vid Ålsta och körslor för Raskeboda och Oppsylta (121)

Jag, som redan mottagit ett hemman i Ålsta by, i dessa dagar tillträder på 4 års tid även det andra hemmanet där

Vid husesynen den 12 januari 1750 upptäcktes brister på dessa båda byggnader för vilka jag fått fullständig ersättning.

Jag förbinder mig på det kraftigaste att vid avträdet återlämna dessa två hemman i fullgott skick, byggda och hävdade efter Lag och Husesynsförordningarna samt för innevarnade och följande år riktigt erlägga och betala den årliga räntan av 12 tunnor strid säd för vardera hemmanet som utgör tillsammans 24 tunnor, hälften råg och hälften korn med övriga persedlar och dagsverken.

Körslor för vardera hemmanet i Ålsta som svarar mot de två halva hemmanen Raskeboda och Oppsylta.

Jag vill detta riktigt efterkomma och fullgöra, vilket försäkras med mitt namn och bomärke
Lejondal den 11 mars 1751 Jacob Matsson
Vittnen Jan Jansson i Ålsta

****

1754-06-15 ingav Mats Hindricksson en klagoskrift till Tinget angående grannen på Löjtnants bostället i Skälby (120)

Nämndeman Mats Hindricksson, som inte orkade komma till Tinget, ingav följande skrift:

1:o I östra gärdet i Skälby finns åtskilliga lindor som ligger obrukbara på Löjtnants boställets del
2:o Likadant i västra gärdet
3:o I stora vreten finns en stor del åkermark. På Boställets del alldeles överväxt med enar. De andra två åborna har sitt bruk i fullgott skick.
4:o Mitt genom Mats Hindrickssons mark flyter ett stort vatten som höst och vår kommer från Ålsta ängars skogsmark. Genom mitt och Pehr Thomas mark är väl dikat men Boställets dike är helt igenväxt och dämmer upp vattnet på åkrarna till stor skada.
5:o Mats Hindricksson har också fått den sämsta marken till Hagställe bestående av bara sten och berg utan något riktigt skifte betygas
Skälby den 15 juni 1754 Mats Hindricksson

****

F1:C
1683-1700 Brevväxling. Reduktionskommissionen samt diverse ägohandlingar

1600-00-00 Memorial rörande Ålsta och underliggande bönder och torpare. (182)

Näs socken
Ålsta är ett helt hemman om 23 ½ öresland med 16 tunnors utsäde och väl brukad. Men 16 tunnland ligger öde. Under goda år får man 40 – 50 lass hö, annars 40 lass mest starrhö. De har mycket kofoder i lindan, men köper 10 – 12 lass varje år. Med gårdens foder kan de inte föda mer än 8 nöt, 4 dragare, 10 får.

Vid Ålsta är tillräcklig skog till gärdsel och vedbrand men inte till timmer. Måns Nilsson, som har arrendet kan inte bygga trots att det står i Kontraktet.

Bönderna lämnade förr sina stockar till Brogård, där de behövdes bäst

Uppsylta har ½ ränta spannmål med 6 tunnor 6 ¾ kappar, 3 riksdaler i pengar, 2 höns, 20 ägg, 12 lass ved, 12 stockar.

Uppsylta är ett gott hemman men av försumliga åbor något illa brukat, eljest är gården skön. Gården är något förfallen. Tillräcklig skog men inte till salu. Skönt fiske och ingen rest i utlagor

Om Sylta finns två berättelser. Den ena att bonden klarar sig tämligen bra, men att gården är något förfallen. Den andra berättelsen att Sylta var ett gott hemman men av försumliga åbor brukas åkrarna ganska illa. Annars är gården skön, med gott fiske och tillräcklig skog. Räntan är 12 lass starrhö, 12 långstockar om de hugger på Långsylta skogen. Bonden gör några dagsverken till Ålsta.

Uppsylta ½ hemman, 3 ½ öresland, 5 tunnors utsäde i sandblandad åker. 8 – 10 lass hö, nödtorftig skog och vissa dagsverken. När de slår, skär och stänger hjälps alla bönder och torpare till Ålsta åt. Sedan tröskar de 5 tunnor vardera utan sina vissa dagsverken och kör flera tunnor spannmål till Stockholm. Bonden har bra hus som han vackert förbättrat.

Uppsylta enstaka gårdar ½ hemman 3 ½ öresland sår vart år 3 ½ tunnor höstsäde och 1 3/4 tunnor vårsäde i blandade jordarter. Man får 8-10 lass hö och har litet fiskvatten i en liten insjö belägen invid Raskeboda. Tillräcklig skog för vedbrand, gärdsel och stör men inget timmar Hemmanet är väl brukat men husen behöver repareras. Där är en bra bonde som sköter gärdesgårdarna och dikena.

Raskeboda i Ryd socken ½ hemman består av 4 öresland med 4 tunnors utsäde, som bör kunna ge samma ränta som Uppsylta, om man räknar lägenheterna som förr.

Räntan är 4 tunnor spannmål, 2 riksdaler 8 skilling i pengar, 2 höns, 20 ägg, 12 lass ved, 12 stockar.

Raskeboda, Bro socken ½ hemman 4 öresland, 4 tunnor utsäde, 10 lass hö, skönt fiskevatten, ingen skog. Bonden står sig bra och har fullt med kreatur, åkrarna väl brukade och ingen rest i utlagor.

Raskeboda i Bro socken 6 öresland. Åkern väl brukad och gödd. 13 lass starrhö. För 15 år sedan började man föra timmer till Ålsta, men först till Aspvik. Bonden har 2 par oxar och 1 par hästar samt 8 nötkreatur, ibland 10 stycken. Gårdens foder räcker inte utan bonden köper 10-12-lass. Han har dagsverke och lika körsel och tröskning som Uppsylta. Han har fiskevatten men bara ½ not ihop med Örnäs Storgård.

Raskeboda i Bro socken ½ hemman med 8 tunnors utsäde höst och vår i ena gärdet kallat Lillgärdet med svart mojord blandad med lera. I andra gärdet sås 7 tunnor höst och vårsäde. Ängen ger omkring 8 lass hö, ingen skog varken till ved eller gärdsel. Man tar allt från Husby skog. Fisket är i en insjö strax vid gården, litet mulbete, men de får använda Husbys betesmark. Husen är efter Husesyns ordningen men behöver repareras. En stor del har Ekeroths byggt.

Torpen på Tångs ägor i Ryds socken
1 dagsverkstorp räntar 2 dagsverken i veckan. Torparen Anders Bengtsson berättade att han var van att göra 2 dagsverken om sommaren men bara 1 om vintern. Han är beroende av de andra torparna i Tångs by samt Måns Nilson om hur många kreatur han kan föda. Han får bruka Tångs skog.

Torpet Roligheten gör ett dagsverke i veckan till Ålsta. Där har ingen bott på flera år utan det har legat öde. Nu har jag skaffat torpare som skall så 7 tunnor säd och bärga 2 – 4 lass hö. Där finns gott mulbete och litet fiskevatten, nödtorftig skog till vedbrand, gärdsel och stör men inget till timmer. Detta torp ligger på Tångs skog.

Svarvarviken på Allmänningen gör 3 dagsverken i veckan till Ålsta. Svarvarviken har förr varit hemman och räknat 2 tunnor spannmål. Man frågar om det inte kunde bära sig eller med flit blev gjort till torp. Åbon Eric Larsson som har suttit där i 30 år bör veta.

Nu klagar Anders Johansson att Larsson misskött husen så att han måste laga alla. Han begär därför att få sina dagsverken nedsatta till 2 istället för 3 som jordeboken säger, särskilt som ingen skog finns till gärdsel och stör utan endast till vedbrand

Det finns ingen berättelse att Svarvarviken någonsin varit ¼ hemman, men att Svarvarviken, Tingsviken och Hällkana i forna tider tillhört Svartsjö slott.

Svarvarviken gör numera 2 dagsverken till Ålsta och sår 2 tunnor ena året och 3 det andra i dålig åker. Ängen ger sällan mer än 6 lass. Skog till vedbrand, gärdsel och stör men inte till timmer. Gott fiskevatten tillsammans med Lindahl. Betet får de ha i allmännings skogen
Husen är någorlunda men en del behöver repareras. Jag anser inte att de skall göra mer än 2 dagsverken i veckan då vägen mellan Svarvarviken och Ålsta är lång.

Hällkana på Allmänningen gör ett dagsverke i vecka till Ålsta. Befallningsman skall noga ta reda på hur förhållandena är med hemmanen och torpen, innan man kan få fullkomlig underrättelse på hur det bör vara.

Hällkana bör kunna komma ut med 1 tunna utsäde och få 3 lass starrhö. Då åkern varit förr illa brukad har det endast gett ett dagsverke till Ålsta, men hädanefter kan han ge 2 dagsverken.

Det finns skog till vedbrand och gärdsel, lite fiske, men husen till stor del förfallna. De har varit obebodda under ett år. Bete får ske på allmänningen.

Torpet står för 2 dagsverken i veckan. Men en sänkning till 1 ½ bör prövas.

Lilla Tingsviken på allmänningen ger 2 dagsverken i vecka till Ålsta. Tingsviken ligger på Brogårds Allmänning och man frågar till vilken herrgård den hör. Torpet har 1 ½ tunnas utsäde och får 3 – 4 las grovt starrhö om året. Inget fiske och ingen skog, inte ens till vedbrand, bete på allmännings skogen.
Torpet kan inte göra mer än 1 ½ dagsverke i veckan

Promemoria angående de sista 4 hemmanens beskaffenhet under Brogård.
Ålsta i Näs socken räntar 246 riksdaler 17 skilling. Det är ett skönt hemman till åker och äng. Skog till ved, gärdsel och stör men inget stort timmer
Ålsta är 23 öresland med 2 hemman, 16 tunnors utsäde, 40 lass hö om året. Gården väl byggd och arrendatorn klarar sig bra. Han har foder till kreatur i skogen, skönt fiskevatten men ingen vass, åkrarna väl brukade.

Promemoria till Befallningsman på Brogård, Olof Ekeroth, att vidare rannsaka angående Ålsta hemman i Bro socken, vilka bägge skall bestå av 23 öresland, med 16 tunnors utsäde, 40 lass hö. Gården väl byggd. Arrendator äger fullt kreatur, tillräcklig skog till ved, gärdsel och skog men intet timmer. Berättades att Måns Nilson kan så 30 tunnor och ha 100 lass hö samt foder för 30 nötkreatur.

Här skall uppges både hemmans beskaffenhet var för sig och hur de kallas, Söder, Norr, Öster eller Västergården
Beskrivs jordmånen i de olika gärderna. Skogen räcker till ved, gärdsel och stör, men där är ingen timmerskog. Där är gott fiskevatten och något foder av vass. Husens antal är efter Husesyns ordning men behöver repareras till väggar och tak. Åkrarna väl brukade och diken och gärdesgårdar väl underhållna.

****

1692-05-12. Anteckningar i Kammararkivets och Reduktions Kommissionens handlingar angående Berga Utjord. (44) 2

Orda-grant

Berga utjord, i Näs socken, Bro Härad, Uppland består av 5 1/6 öresland och 9 daler 21 öre 21 ½ penningars silvermynt ränta.

Utjorden är tillsammans med hemmanet med samma namn den 5 juni 1626 köpt från Kronan à 3 % av Överste Salig H Christopher Mannersköld.

Den 21 december 1641 bytte Från Margareta Munch till salig Greve Lennart Torstensson för vars räntor både hemmanet och utjorden den 12 maj 1692 är deducerade och sen tilldelade Landstaten.

Sedan finns ingen underrättelse om utjorden i Kronans Jordeböcker.

****

1683-02-26. Fabian Wrede skriver till Christina Baner, under adress A Madame, Madame La Baronne Christina Baner, angående Reduktions Kommissionens undersökningar om hur Kungs- och Ladugårdarna skall beskattas.(45)

Orda-grant

Reduktions Kommissionen har den 15 januari överskickat anteckningar hur de enligt Kongl Maj:ts Reduktions Stadga undersökt, vilka hemman och lägenheter som bör som Kungs- och Ladugårdar skattas.

De fann i Kammararkivet, att de här specificerade har med vissa och ovissa utlagor av ålder lytt och legat under Stockholms Kungsgård och således bör anses som dess tillhörighet.

Kommissionen vill med det första bli underrättade om de hemman Friherrinnan nu innehar. Därför vill jag av Friherrinnan begära, att Ni vill se som angeläget, att till den 2 juli inkomma till mig med alla brev och dokument som visar Er besittningsrätt.

Efter att inhämtat kunskap härom kan sedan Reduktions Kommissionen slutligen avgöra ärendet.
Uppsala Slott den 26 februari 1683 Fabian Wrede

****

1683-07-04. Reduktions Kommissionens saknade beskrivning av Lövsta utjord. (46)

Orda-grant

Vid utdrag ur Reduktions Kommissionens uppsatser om åtskilliga Kungsgårdars tillhörigheter i Uppland, vilka nu för tiden innehas av Fru Christina Baner, saknades nöjaktig berättelse på vilket sätt de tidigare kom från Kongl Maj:t och Kronan, nämligen
Lövsta utjord 6 öresland
Brolövsta 7 öresland Lasse Hindrichsson
Brolövsta 5 öresland Oluf Murmästare alla i Bro socken, Bro Härad.

****

1700-1800 Räntan för Ådö Säteri, Gård i Västergötland, Lejondals Säteri. och Dävensö.(133)

I Upplands Bro Härad Bro och Låssa socknar
Ådö Sätesgård är räknat i syskonskifte med ränta ¼ hemman lika. 1 dagsverkstorp kan nu mera högre beräknas
Granskog ½ hemman
Samma ½ hemman
Brunnsvik ½ hemman
Dävensö 1 hemman
Samma 1 hemman
Samma 1 hemman
Samma 1 hemman
Samma 1 hemman

Lejondals Säteri bestående av 3 hemman
Kvista 1 hemman
Skysta 1 hemman

Västergötlands ……
Lena Härad gäldas
Kösne 2/3 hemman
Arebergs 2/3 Hook gäldas

..årgåla by 2 hemman
Larsgården köpt Hiösse (?) socken 2/3 hemman
Hägerunda i Algutstorpa 2/3 hemman
…… och .unnetorp
Underskrivet Christina Hook och bomärken

Ådö Sätesgård med ¼ hemman
Med ränta tillsammans 54 riksdaler 25 skilling 6 runstycken
Granskog ½ hemman
Samma ½ hemman

Brunnsvik ½ hemman
Dävensö 1 hemman
….stads 1 hemman
…. och .unnetorp 2 hemman
Areberg 7 hemman
Dävensö 1 hemman
Kvista 1 hemman
Undertecknat Christna Hook Bomärken

Lejondals Sätesgård
……. Säteriet består av 2 hela och 2 halva hemman samt 4 oskattlagda torp
Hägerunda i Västergötland 2/3 hemman
Larsgården 2/3 hemman
Areberg 7 hemman
Undertecknat Christina Hook bomärken

Dävensö
Dävensö för detta Säteri
Samma
.årgåla by i ….. 2 hemman
Kösne efter förvandling 273 hemman
Areberg 7 hemman
Underskrivet Christina Hook bomärken

****

1683-07-13. Förklaring över några hemman i Bro socken, som tillhört Stockholms Ladugård.(47)

Landshövdingen uppmanade mig att inkomma med förklaring över några hemman som skulle vara under Stockholms Ladugårds tillhörighet.

Orda-grant

Det gällde Lövsta hemman, 2 mantal med utjord i Bro socken, Bro Härad.
Riksrådet salig Erik Abrahamsson Lejonhuvud har den 25 mars 1604 bytt skog mot två hemman av Fru Agneta Aronsdotter till Sjösa och Fru Karin Joensdotter till Tullgarn, som varit deras fasta arvegods.

Salig svärfadern Landshövding Gustaf Lejonhuvud har 16 januari 1650 inbytt ½ skattehemman och ½ stadgehemman av salig Greve Lennart Torstensson.

30 juli 1652 har salig Gustaf Lejonhuvud köpt börsrätten till ½ skattehemmanet av salig Fru Beata Kagg.

Stockholm den 13 juli 1683

Ingen underskrift men är troligen skrivet av Christina Baner, som fått förfrågan om Lövstas tidigare ägare.

****

1685-11-21 granskades under vilken titel Sylta, Hamra, Kölsvik och Raskeboda i Näs socken, Bro Härad, Uppland skulle införas. (9)

Orda-grant

Efter Kammarkollegiets skriftliga order och befallning 1685-11-07 har i dess Arkiv noga granskats under vilken Titel och villkor som ½ hemman Sylta, ½ hemman Hamra, ½ hemman Kölsvik och ½ hemman Raskeboda, alla i Näs socken, Bro Härad, Uppland, skulle införas.

Resultatet av granskningen specificeras som följer:

I 1543 års jordebok inskrivs som skatte 1 utjord i Sylta om ½ marker 1 örtuger land, som skattebonden i Tibble Olof Larsson skatt för
Kronobönder är
Per Stark i Sylta, kronolandbo
Hindrich Sylta
Hustru Elsa Sylta
Erik Pedersson Sylta

1546 i Bengt Nilssons Jordebok för Näs socken
finns i Sylta by 4 kronolandbor
Swan i Sylta är kyrkolandbo
Olof i Hamra och Per i Kölsvik är Vadstena Klosters landbor

1549 är lika med 1546

Från 1549 – 1564 lika med 1546 se Måns Perssons Jordebok för Näs socken
I Sylta by finns 4 kronlandbor
Nils i Sylta är kyrkolandbo
Ett torp i Hamra och ett i Kölsvik är Klostertorpare.

1574 i Sigfrids Jacobssons Jordebok för Näs socken fanns 4 kronolandbönder i Sylta by
Under Anders Sigfridssons frälse finns ett torp i Hamra och ett torp i Kölsvik som klostertorpare
En gård i sylta om 4 ½ öres land som kyrkolandbo

1576 i Sigfrid Jacobssons Jordebok för Näs socken är dessa gårdar förminskade med sin årliga ränta till Anders Sigfridsson
Ett kyrkohemman i Sylta
Ett klostertorp i Hamra
Ett klostertorp i Kölsvik
Däremot är följande hemman förökade
En gård i Kölsvik
En gård i Hamra vardera med 2 årliga hästar och 2 kungshästar
Halv gård i Sylta med 1 årlig häst och 1 kungshäst
Dessutom finns 4 kronolandbönder i Sylta by

1583 i Erik Olofssons Jordebok för Näs socken finns 4 kronolandbönder i Sylta by
Under gammalt frälse finns
1 landbo i Kölsvik
1 landbo i Sylta
½ landbo i Sylta

1583 – 1606 ingen förändring

1606 i Erik Pederssons Jordebok finns 4 kronolandbor i Sylta
Under gammalt frälse:
Erik i Kölsvik ett hemman med 2 årliga hästar och 2 kungshästar
Staffan i Hamra ½ hemman
Michell i Sylta med vardera 1 årlig häst och 1 kungshäst

Från 1606 – 1633 finns i Jordeböckerna
½ gammalt frälse i Sylta
½ gammalt frälse i Kölsvik
½ gammalt frälse i Hamra inga anteckningar om dessa hemman finns

1633 finns 4 kronolandbor i Sylta by
Under gammalt frälse
½ Sylta, ½ Kölsvik och ½ Hamra med endast innehavarens namn
Ruskabo *(Raskeboda)* i Bro socken infört i Kronans Jordebok som ½ frälsehemman

1646 i Näs socken Stockholm läns jordebok står att 4 kronohemman i Sylta är donerade under Danviks Hospital
½ Sylta, ½ Kölsvik och ½ Hamra är frälse landbor men endast ägarens namn antecknat i jordeboken.
½ Ruskabo i Bro socken gammalt frälse.

1659 inskrivs under frälsehemman;
½ Sylta under Aspvik
½ Hamra Greve Anders Torstenssons gård
½ Kölsvik Sätesgård
½ Ruskebo i Bro socken frälsehemman under Aspvik

1669 skrivs under frälse:
½ Kölsvik Sätesgård under Lennartsnäs
½ Hamra sätesgård under Lennartsnäs
½ Sylta under Aspvik
½ Ruskebo under Aspvik

1676 i Upplands jordebok inskrivs under gammalt frälse:
½ Kölsvik Greve Anders Torstenssons Sätesgård
½ Hamra under Greve Anders Torstenssons sätesgård
½ Sylta under salig Erik Körning
½ Ruskeboda i Bro socken under salig Erik Körnings tjänare fritt

Detta är rannsakat och befunnits som föreskrivet står, och är efter Kammarkollegiets order och befallning av den 7 november 1685 till Herr Sven Turesson Ribbing utdraget. Härom vittnar jag och med mitt namns underskrivande och mitt sigills förseglande.
Kammararkivet i Stockholm den 21 november 1685 ERNEST TROTTSON

****

1685-04-07 Kladd av Hedersköld till inlaga mot Löjtnant Stiernhielm angående Löjtnants Bostället i Skälby. Inte fullständigt. (183)

Hedersköld menar, att han med de upplysningar han gett Löjtnant Stiernhielm angående hemmanet Skälby med utjord, skulle förskonat både sig själv och Hedersköld från Rättegång. Men inte desto mindre blev jag på framlidna Överste Löjtnanten Modes änka, Fru Anna Hederskölds och Löjtnanten Konrad Johan Åkerheims begäran kallad och stämd att vid Bro Härads Vinterting utlåta mig över följande
1:o Om Skälbys delning i större skiften
2:o Att jag skulle bevisa med vad rätt jag till mitt hemman nyttjar och att åter stycka i det ena gärdet under namn av utjord. Jag har inte underlåtit att infinna mig, utan vill genom min fullmäktige Mattias Tidén yttra och förklara mig.

Vad nu första målet angår, nämligen Skälbys delning i större skiften, så berättade åbon på det mig tillhöriga hemmanet, att åkern är väl brukad och gödd och att han upptagit ny åker på brukligt sätt och som Byggninga Balkens 3 kapitel 2 § innehåller. Och när han kan uppbruka till det bättre så kan alla göra det.

Då skall de genom skifte mista var sin lott i åker och äng och alla ägor. För den skull är oundgängligt att en undersökning blir gjord för att se om alla hemman i byn är i samma bruk och stånd, så att ingen vid delningen må bli förfördelad. Innan dess är ingen förbunden att bifalla delning.

Anledningen till den praesumtion *(gissningen)* är att mina Respektive Kontraparter skulle var förfördelade beror därpå att Löjtnants Boställe, som består av två hemman som tillhör mig, Skälby by har fordom bestått av 5 hela hemman av vilka Boställhemmanet är oförmedlat, men lytt under Frölunda, som varit ett helt men blivit förmedlat till 5/8 mantal och tillhör mig.

För det andra visar köpebrevet att utjorden är köpt till Skälby och enligt dokumentet att det aldrig hört till något annat hemman och ännu mindre till Boställets hemman. Enligt Indelningsverket har det aldrig lämnat detta hemman, varifrån den så mycket mindre får avsöndras eller rubbas.

****

1693-03-24. Landshövdingens lista på säterier i Uppland, som kan ha gravationer. Gäller Lövsta Städje hemmanet Brolövsta. (43)

Orda-grant

Landshövding Jacob Gyllenborg har den 7 februari översänt en lista till Reduktions Kommissionen på åtskilliga Säterier i Uppland. Kommissionen skall noga undersöka om innehavarna har några gravationer.

Till följd av Kongl Maj:ts befallning kommer en del av dessa Säterier att lösas med pengar och en del att indras.

Innehavarna skall betala sin köpeskilling med ränta och nedsätta pengarna i Kongl Statskontoret, som de sedan återfår.
Stockholm den 24 mars 1693 Johan G Stenbock C Gyllenstierna P Kalling

Dessa Säterier, i Uppland som är köpta från Kongl Maj:t och Kronan och står på listan i Kongl Maj:ts Brev av den 7 februari 1693, kan indragas mot gravationer som är upptagna av Likvidations Kommissionen. Kommissionens Kamrer bör höra innehavarna om vad som bör lösas med pengar.

I Bro socken, Bro Härad hade salig W Johan Nilsson Gyllenstiernas arvingar ½ skatte- och ½ kronomantal i Lövsta Städje Hemman Brolövsta.

I marginalen står att salig Christopher Assarsson köpt 33 %
Med anledning av för handen varande handlingar som Likvidations Kommissionen och Kommissionens Kamrerens uppgifter har jag uppsatt detta. Vad skatte rättigheterna anbelanga, så kan inget mer omtalas för denna gång, medan allt sådant ankommer på rannsakning i landsorten.
Stockholm Kongl Reduktions Kommissionens Kontor 1693 Lars Stragge

****

1600-00-00 Räntan på olika gårdar i Näs socken. (184)

Skälby ett hemman
Årliga pengar 1 daler kopparmynt, fodernötpengar 2:15, 23 tunnor spannmål, 1 höns, 12 ägg, 3 lass ved

Ålsta ett hemman
Årliga pengar 5, 14 tunnor spannmål, 3 höns, 1 ½ tjog ägg, 20 lass ved, 20 långa stockar

Ålsta ett hemman
Årliga pengar 5, 14 tunnor spannmål, 3 höns, 1 ½ tjog ägg, 20 lass ved, 20 långa stockar

Uppsylta hemman ett halvt
Årliga pengar 3, 6 tunnor spannmål, 2 höns

Ryds socken
Raskeboda hemman ett halvt
Årliga pengar, 4 tunnor spannmål, 2 höns, 1 tjog ägg, 12 lass ved, 12 långa stockar

****

1694-06-16 lämnades Resolution över syn mellan Askers Kronohemman och Tuna by samt mellan Tuna och Lennartsnäs eller Kölsvik och Hamre (94)

Orda-grant

Av Häradshövdingen Petter von Bysings utdrag av Resolutionen över synen mellan Askers Kronohemman och Tuna by samt mellan Tuna och Lennartsnäs eller Kölsvik och Hamra som hölls den 11 i denna månad kan Baronen se att hänsyn tagits till Lennartsnäs Gård och dess tillhöriga ägor.

Jag ser av Lagmannens brev, som anlände för två dagar sedan, att inga andra dokument eller skrivelser i Er saliga Systerdotters sterbhus finns än halva bytesbrevet mellan min salig Svärfader, Fältmarskalk Lennart Torstensson och Fru Christina Mörner. Men detta bytesbrev är inte tillräckligt utan efter Resolutionen syns klart att Kölsvik och Hamra, varit betraktade som en omgärdad by sedan urminnes tider.

Med befintliga råstenar och däröver gjorda protester håller Vårt Sterbhus strikt fast vid Bytesbrevets mening, så att det på alla sätt får gälla i klarhet.

Åligger det Baronen som förmyndare för Herrar Körningarnas egendom att i förening med Vårt Sterbhus så att dess laga fång blir bibehållet.

I vidrigt fall kommer Vårt Sterbhus att söka sin rätt av Körningarna och förväntar häröver Herr Lagmannens svar med det snaraste.

På Vårt Sterbhus vägnar Högvälborne Herr Lagmannens tjänstvillig och högt bedrövade änka
Christina Stenbock
Stockholm den 16 juni 1694

****

1700-00-00 Förklaring hur det förhåller sig med Frölunda hemman som Kamrer Cantertierna vill tillvälla sig. En ofullständig kladd. (186)

Frölunda två hemman har hört till Grevinnan Stina Brahe, vilka efter Hennes Maj:ts Drottningens begäran 1697 blev bytta mot gods i Västergötland som Anno 1688 den 31 maj bland arvingarna delats som Synerätten utvisar.

Den 12 juli 1691 har Kongl Maj:t, salig i åminnelse, upphävt bytet, så att Frölunda tillföll samtliga arvingar till ny delning, eftersom de mistade godset i Västergötland.

Skatterättigheten var köpt för 370 riksdaler. Hovrådet Carl Fleman anhåller för Grevinnans döttrar att Frölunda måtte på deras lott efterlåta och erbjuder sig att betala Skatterättigheten
Dessa hemman skulle vara donation till Prinsbarnen, som de dock inte ägde.

Canterstierna erhöll donationen istället. Redogörs vilka som äger 1/5 var, nämligen Nils Brahe, Greve Posses barn av förra kullen, Gustaf Kürk, Gyllenstiernas barn samt Prinsbarnen och Grevinnan.

Jag har av Gustaf Kürk och Jöran Gyllenstierna tillhandlat mig 3/5 av Frölunda. Av ovanstående syns att salig Hovrådet Flemans presentation är helt olaglig. Därför skall arvingarna ha hemmanet från Canterstierna

****

1647-1700 Dokument över Ålsta och andra hemman och torp. (185)

1:o Visar köpebrev daterat den 31 januari 1700

2:o Immitteras på …ämbete under samma dato

3:o Byttes bort mellan Fältmarskalk Lennart Torstensson av Fru Christina Mörner angående några tillbytta lägenheter under Ålsta. Daterat 29 augusti 1647 på pergament originalet

4:o Jungfru Körnings samt Fru Erina Körnings brev till Assessor Magnus …. Daterat 10 februari 1700 av samtliga underskrivet om deras åtkomst av Ålsta och andra gårdar som säljs till Fru Funk

5:o Jordebok över samma hemman som till Ribbing levererats.

6:o Jordebok i original över samma hemman för innevarande år i Upplands Lands Kontor som är ingiven med Landshövding Hoghausens original påskrift av den 14 februari 1700

7:o Attest med kvitterat mottagande av 52 riksdaler för samma hemman

8:o Reduktions Kommitténs brev av den 22 maj 1693 att Ålsta hemman bör vara frälse.

9:o Kongl Kammar Arkivets attest under Inspektor Ernst Trottson daterat den 31 juli 1683 om hemmanen Tång och Ålsta. Båda i original.

10:o Anteckning som Clement Ekeroth skaffat sig av kamrer Lars ….

11:o Kopia av arrendebetalning med Måns Nilsson för Ålsta hemman den 14 april 1694

13:o Eric Körnings Morgongåvo brev av den 20 augusti 1667

14:o Bro Härads Rätts …. till Anders Lund eller Lind på hemmanen Ålsta, Raskeboda, Tång, samt torpen Paradiset, Svartbäcken, Svarvarviken, och Tingsviken är daterat den 11 februari 1702

15:o Den observation som Reduktions Kommitténs skrivelse av den 14 februari 1693 på föregående hemman samt vad den betingar 1702.
****

Byggnadshandlingar, jordeboksutdrag 1714-1915. Kartong F:2

F:2 A

Fak-simil

1792-06-20 gjordes stor inventering på samtliga redskap på Bro gård. Här ett urval (151).

Gårds och Åkerbruks redskap

17 st Lejondals plogar, 8 Dalplogar, 8 mullplogar, 20 trästockar med billar, 1 årder, 1 hästrista, 1 stor billharv, ristharv, 14 harvar med krokar, 8 vältar, 1 stenbjörn, 1 järnskodd drög, 2 oskodda drögar, 8 järnstörar med spett, 2 knoster, 6 skodda skovlar, 20 oxok, 1 oxsele, 4 dikes snören, 6 spadar, 1 rödfärgad färdvagn,1 vagn med små stegar, färdkärra, 2 kistkärror, vattenkärra med tunna, 2 hövagnar med häckar, 5 skottkärror, 2 enbets skacklar, 2 dyngrader, 20 skodda kälkar, 8 oskodda kälkar, 2 färdslädar, 2 fimmerstångsslädar, 3 bilor, 1 torvyxa, 2 handyxor, 1 bandkniv, 6 huggjärn, 6 större och mindre narvar, 1 slipsten med järnvev, 1 dito utan vev, 4 fällhackor, 2 vändhackor, 8 järnviggar, 8 stockhackor med sina kedjor, 2 stocksågar, 1 timmerdrag, 1 hammare, 1 krönhammare

S U M M A 141 riksdaler 19 skilling

Stallet

7 hästar värderas till 81 riksdaler, 7 grimmor, 7 hästtäcken, selar,1 sadel, 2 hästskrapor och borstar, skodon, hammare, tång, verkjärn,1 hackelsekista med kniv, 1 stallykta samt 5 gamla, 2 vattenhinkar med järnbandshandtag, 1 kista

S U M M A 93 riksdaler 23 skilling.

Ladugården

15 gamla brukbara oxar värderas 622 riksdaler, 6 stutar = 132 riksdaler,1 tjur = 12 riksdaler
16 kor = 193 riksdaler, 4 kvigor och kvigkalvar = 19 riksdaler, 30 får och lamm = 40 riksdaler, 62 järnklavar, 1 stor skärmaskin av Wredes invention, 5 baljor, 4 ämbar, 2 stävor, 1 kar, 2 par oxtömmar

S U M M A 1.032 riksdaler 34 skilling

Trädgårdsredskap

1 frökorg av furu, 20 glasfönster, 7 lika med olika rutor, 4 ramar, 5 bättre och sämre grävskyfflar, 8 krattor med järnpinnar, 3 trädgårdssaxar, 3 stångknivar, 3 kålkupor, 2 kåljärn, 2 sågar att bruka på träden, 5 gångskyfflar, 1 blomkruka av järn, 1 vattenkanna av koppar, 3 vattenkannor av bleck, 4 dubbla stegar, 2 jordbårar, 1 bord, 2 skottkärror, 1 släde med skacklar, 1 gammal vattenså med slang, trädgårdssnören, 1 kalhyvel, 1 levande bistock, 12 järnkrukor, 15 mattor, 4 kålfat, 2 blomsterkorgar, 4 trädgårdsstolar

S U M M A 23 riksdaler 46 skilling

Sjö- och Fiskeredskap

1 brukbar båt med segel, tacklaget gammalt, dragg med gamla tåg, 8 famnar fästa apart brukbart men otjärad, värde 20 riksdaler, 1 notekstock med åror och tillbehör, gammal men ännu brukbar, 1 stor ekstock, 1 roddsump gammal och nästa obrukbar, 2 sumpar en av bräder och en av spilor, 1 löjnot brukas sällan, 30 ryssjor bättre och sämre, 35 ryssjor sämre och gamla, 1000 läggkrok med tafs, 10 nystan tråd därtill, 2 bättre siknät, 2 sämre siknät, 1 homma med not 16 famnar på var arm, kistan gammal tillika 8 slingor som bör nya insättas innan noten blir brukbar,

Klensmides redskap

1 väder pust, 1 städ i stånd, värde 5 riksdaler, 2 hjultänger, 2 släggor, 2 hammare, 4 smedjetänger, spiktorn, 2 gamla skruvstycken, 5 filar större och mindre, 5 stampar,10 bergborrar, 1 bänkhammare, 3 skrotmejslar, 5 nya filar, 1 rasp

S U M M A 14 riksdaler 13 skilling

Brygghuset

2 tunnor en av koppar en av järn, värde 11 riksdaler 32 skilling, 5 stora kar, 2 mindre baljor, 2 ämbar, 2 stävor, 2 tunntrattar, 1 halvtunne så

S U M M A 18 riksdaler 16 skilling

Källaren
10 enefat, 4 enefat, 1 enekar, 6 enekar, 2 köttbaljor, 1 avlång köttbalja, 1 avlång tunna, 10 byttor, 5 mindre avlånga baljor, 2 runda baljor, 40 mjölkbunkar, 2 smörbaljor, 3 kärnor, 8 smörbyttor större och mindre, 2 små baktråg
S U M M A 18 riksdaler 38 skilling

Bodarna
4 stora mjölkar, 3 mindre mjölkar, 4 mjöltunnor, 5 byttor, 2 brödlårar, 1 brödtunna av halm med lock, 3 grynsåll, 1 hårsikt
S U M M A 5 riksdaler 18 skilling

Bagare stugan
1 bakbord, 3 tråg, 1 brödställning med 6 brädor, 2 kakformar, 1 brödkavel, 2 naggar, 2 piggar, 1 inmurad järnpanna
S U M M A 3 riksdaler 28 skilling

Diverse
4 spinnrockar, 2 nystfötter, 1 vävstol med tillbehör, 5 vävskedar, 1 ränntråd, 2 skottspolar, 2 linhäcklor, 1 par ullkardor
S U M M A 8 riksdaler 30 skilling

Köket
1 köttklubba, 2 hackhoar, 2 fiskbräden, 6 slevar, 1 dussin träskedar, 7 par bordsknivar, 2 ljuskistor, 1 ljuslåda, 1 klädkorg, 1 spånkorg, 1 köksbord, 1 skål
S U M M A 4 riksdaler 2 skilling

Fogdekammaren
1 sängställe, 1 räckbolster med fjäder, 1 huvudkudde av fjäder, 1 halmmadrass, 1 kudde med hår, 1 fäll och 1 par lakan, 1 bord, 2 stolar, 1 väggur
S U M M A 7 riksdaler 18 skilling

Drängstugan första sängen
1 räckbolster med hår, 2 huvudkuddar av hår, 1 ylletäcke, 1 par lakan, 1 bord, 2 stolar
S U M M A 4 riksdaler

Andra sängen
1 räckbolster av hår, 1 huvudkudde av hår, 1 kudde med agnar, 1 fäll 1 par lakan
S U M M A 3 riksdaler 18 skilling

Dejans kammare
1 sängställe, 1 räckbolster med fjäder, 1 huvudkudde av fjäder, 1 ylletäcke, 1 halmmadrass med lakan, 1 väggur, 1 brunmålat bord, 2 stolar
S U M M A 10 riksdaler 16 skilling

Ladugårds pigorna
1 räckbolster med hår, 1 huvudkudde med hår, 1 huvudkudde med fjäder, fäll med lakan, 1 bord, 2 trästolar
S U M M A 4 riksdaler 20 skiling

Spannmålsboden
1 heltunna av 1790, 1 halvtunna av 1790, 1 fjärding av 1790, 1 kappe av 1790, 1 betsman, 1 balansvåg av järn med vikter, värde 8 riksdaler, 2 sädesskeppor, 1 vanna, 4 såll, 4 rissel, 20 säckar, 4 buldansäckar, 1 kar med halmlock 1 mindre dito, 2 gamla humletunnor, 1 stor kista med lås till humle, 1 dito, 2 stor sädeslårar, 1 sädesharpa,

S U M M A 32 riksdaler 30 skilling

Snickarverktyg
1 verkkista, 1 foghyvel, 1 rubank, 1 släthyvel, skrubbhyvel, 1 spånthyvel, 3 tjällhyvlar, 1 skråhyvel, 2 sågar, 1 sticksåg, 1 håljärn, 2 stickbettlare, 2 huggjärn, 2 dito mindre, 2 borrar med slängskaft, 1 hammare, 1 huggyxa
S U M M A 5 riksdaler

S U M M A Inventarier 1.478 riksdaler 17 skilling
Sålunda befunnet och värderat intygar Johan Holmquist …..

Johan Bengtsson Erik Hendriksson nämndemän i Håbo Härad

****

1814-00-00 mantalsskrivning i Bro socken. (152)

Undertecknade som är mantalsskrivna vid Molneby i Vallentuna socken, Vallentuna Härad, Stockholms län äger inom detta distrikt:

Säteriet Bro gård	3 mantal	40.000 riksdaler
Frälse Jursta	1	12.000
Frälse Härnevi	7	25.000
Frälse Vallby	1	5.000
Rå och Rörs Husby	3 ½	20.000
	S U M M A	102.000

I Ryd socken Tång 1 mantal 2.500

****

1819-00-00 arrendekvitto på Bro gård till E Sparre (153)

Årliga arrendet för Bro gård, som kontant uppgår till 350 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn.

Denna summa har för 1819 blivit betalt till Greven Kabinetts Kammarherren och Kommendören E Sparre

….. Tunnor råg och ….. tunnor korn, utgör således en rest eller skuld för 1819 till Greven. Tunnor råg och ….. tunnor korn, vilket av oss som Sterbhusdelägare erkänns.
Brogård den

****

1848-00-00 inkomst och utgiftsförslag för Bro gård mycket ofullständigt (154)

Månadsförslag för juli månad vid Bro gård.

D E B E T
Behållning från 30 juni 1848 genom försäljning

2 stalloxar	200
3 dito	294
1 gödkalv	28
28 lisspund ärtmjöl	32
26 kannor brännvin	32

S U M M A

K R E D I T
Greven Eric Sparre uppburit för 5 stalloxar
Till bönder, torpare, staten och hantverkare 103
Upphandling däribland gödsel 107
Diverse 16

Genom försäljning enligt debet till Ådö, Grevinnan Sparre
Gårdens arbetare under gödselkörning och pågående ängsbärgning

Arbeten under månaden
Slöjd och smide, gödselkörning, Tömning vid gården och stattorpen. Slåtter och hökörning, Åkerkörning, Takning och en mäng diverse.

****

1936-1937 gjordes följande årsförslag på inkomster och utgifter på Bro gård. (155)

Fak-simil

I N K O M S T E R
Arrenden 10.400 kronor
Spannmål och fröer 22.000
Kreatur 4.000
Skogseffekter 4.000
Mjölk 35.000
S U M M A 75.400

U T G I F T E R
Arbetslöner 30.000 kronor
Skatter 3.300
Spannmål och fröer 1.200
Gödningsämnen 3.500
Kraftfoder 3.600
Inventarier 1.500
Reparation på byggnader 3.500
Inventarieunderhåll 2.500
Olycksfällsförsäkring för folket
Samt brandförsäkring 1.500
Elektrisk kraft och lyse 2.200
Diverse som frakter, läkare,
medicin, telefon 2.300
Räntor och amorteringar 15.000
Överskott på jordbruksdriften 5.300

Inkomst och utgiftsförslag om Brogård utarrenderades

I N K O M S T
Arrenden 10.400 kronor
Dito för Bro gård 14.000
Skogseffekter 5.000
S U M M A 29.400

U T G I F T E R
Räntor och amorteringar 12.070 kronor
Skatter 3.000

Telefonavgifter	200
Skogvaktarens lön	1.500
Elektriskt ljus	200
Diverse skogsenheten	1.200
Överskott	9.430
S U M M A	29.400

****

1830-09-24 hyr trädgårdsmästare Malmberg en källare av Eric Sparre. (156)

Till trädgårdsmästare Malmberg uthyr jag, en källare under slottet på ett år från och med 1 oktober.

Hyran är 60 riksdaler riksgälds sedlar, av vilka hälften betalas vid nyåret och återstoden vid slutet av maj månad.
Gävle den 24 september 1830 Eric Sparre

Med ovanstående kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att fullgöra detsamma.
S Malmberg

Närvarnade vittne: C M Högander

****

1861-08-22 förrättade Westblad värdering av Bro gård. (157)

Fak-simil

Den 8 augusti 1861 inställd sig undertecknad Domhavande och förordnad Förrättningsman för att i närvaro av Gode Männen, Kronofogde M G Groth och Brukspatron C G T Hedin på Önsta värdera Landshövding Greve Eric Sparres egendom Bro gård.

Bro gård är 3 ¼ mantal Säteri med underlydande Husby 3 ¼ mantal rå och rör samt Härnevi 7 mantal frälse belägna i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län. Egendomarna ligger på ett avstånd av 3 ½ mil från Stockholm och har lastageplats vid Mälaren.

Kommissions Lantmätare Edlings kartor av 1850, 1851 och 1852 visades nu och hans rågångar är fortfarande rådande.

Värderingen
Trädgård med Humlegård
Åker 1:sta klassen
” 2:dra ”
” 3:dje ”
” 4:de ”
Äng 1:sta klassen
” 2:dra ”
” 3:dje ”
Avrösningsjord inte tjänlig till odling finns i fyra klasser
S U M M A 343.418 riksdaler

Då egendomen är belägen invid sjöled med egen lastageplats höjs beloppet med 10 % eller 34.341 riksdaler till 377.760 riksdaler

Skogen är av god beskaffenhet och tillräcklig för gårdens behov och även något till salu.

Från ovanstående belopp skall dras:

Staten, kronotionde, jordeboks och hemmantalsränta, allmän bevillning, lön och 1/20 av lega till soldater, utgifter till prästerskapet och kyrkobetjäningen
S U M M A 1.158 riksdaler

Sedan denna summa blivit frådragen återstår egendomens rätta värde som är 354. 587 riksdaler

Egendomens åbyggnader är:
Vid Brogård, ett boningshus av trä under tegeltak om 5 rum och förstuga. En välvd källare finns under huset.
En flygelbyggnad av trä under tegeltak om 4 rum och förstuga
En flygelbyggnad av trä under tegeltak om 4 rum
En bod med två våningar under tegeltak
En spannmålsbod av trä med tre våningar under tak av spån
En kontorsbyggnad under tegeltak om 5 rum och förstuga
Stall med skulle under tegeltak
Stall under rörtak.
Köksbyggnad under tegeltak
Brygghus av trä under tegeltak
Smedja av trä under tegeltak
En statbyggnad under tegeltak om 6 rum och förstuga
Fähus under rörtak 96 alnar långt
En lada, Storhagsladan kallad under rörtak
En logbyggnad 43 ½ aln lång under rörtak
En loge 172 3/4 alnar lång under rörtak
Ett halmlider av stolpvirke 50 ½ alnar långt under halmtak
En lada, Lindängsladan kallad under rörtak
Ett hölider av stolpvirke 50 alnar långt under halmtak
En lada, Ängsholmsladan kallad 37 alnar lång under halmtak
Ett oxhus av trä 46 ½ alnar långt under rörtak
Ett oxhus av trä 45 ¾ alnar långt under rörtak
En loge av trä 72 alnar lång under rörtak innehållande ett större tröskverk.

Vid Husby:
Ett boningshus av trä under rörtak om 4 rum och förstuga
En flygelbyggnad under rörtak indelad i 2 rum och förstuga
En statbyggnad under halmtak indelad i 4 rum och förstuga
En bod under halmtak
En flygelbyggnad under halmtak indelad i 4 rum och förstuga
Ett fähus under halmtak
Stall av trä under tegeltak
Loge av trä 53 ½ alnar lång under rörtak
En loge av trä 33 ½ alnar lång under rörtak
En loge av trä 40 ½ alnar lång under halmtak
En flygelbyggand av trä under rörtak indelad i 3 rum
Ett fähus under halmtak

Vid Härnevi:
En vatten mjölkvarn av trä i tre våningar och en loge sammanbyggd med kvarnen 100 alnar lång under rörtak. Den innehåller ett större tröskverk.

Alla dessa åbyggnader som är brandförsäkrade i Uppsala Läns Brandstodsbolag är i hjälpligt skick
På egendomens ägor är en ny statbyggnad och en större ny ladugård samt en ny loge byggda. Dessa är ännu inte brandförsäkrade.

De för jordbruket uppförda åbyggnaderna är tillräckliga för behovet.

Sålunda värderat betygar
Bro gård den 23 augusti 1861 L P Westblad förrättningsman M G Groth C G T Hedin värderingsmän

Likhet med originalet intygar, Forslund Liljefeldt

****

1871-10-21 Begärde Eric Sparre en inteckning i Bro gård på 10.000 riksdaler vilket erkändes i Häradsrätten (158)

Utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Hösttinget med Bro härad i Tingshuset i Tibble Gästgivargård den 21 oktober 1871.

Landshövding Eric Sparre anhöll om en inteckning i Bro gård, 3 ¼ mantal Säteri, Husby 3 ¼ mantal rå och rör samt Härnevi 7 mantal frälse som säkerhet för följande skuldbrev:

Till innehavaren betalar jag efter 6 månaders uppsägning 10.000 riksdaler riksmynt jämte 6 % ränta. Som säkerhet medger jag inteckning i mina fastigheter Brogård, Husby och Härnevi
Stockholm den 16 oktober 1871 Eric Sparre

På en gång närvarande vittnen Johan Gust Berg, C Andersson

Skuldbrevet upplästes och Greve Sparres laga åtkomsthandlingar för de pantförskrivna fastigheterna av den 30 april 1851, då han vid arvsskiftet efter fadern Landshövding Greve Eric Sparre, som avlidit den 10 oktober 1843, utvisade att Eric Sparre erhållig ovannämnda fastigheter på sin lott.

Häradsrätten beviljade skuldbrevets innehåll av 10.000 riksdaler och 6 % ränta. Inteckning bör förnyas efter 10 år.
Beslutet påtecknades skuldbrevet
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Nils Stenson

Likheten med originalet intygas Forslund Liljefeldt

****

1871-10-23 utfärdades Gravations Bevis för Brogård, Husby och Härnevi med anledning av att Eric Sparre begärt en inteckning i fastigheterna. (159)

Fak-simil

För att få kunskap om Greve Eric Sparres egendomar, Bro gård 3 1/4 mantal Säteri, Husby 3 ¼ mantal rå och rör samt Härnevi N:o 1- 9, 7 mantal. Vidare hemmanen Vallby N:o 1, 1 mantal frälse och Skällsta N:o 1, 1 mantal kronoskatte augment med Norrboda utjord i Bro socken och Bro Härad samt Tibble N:o 1-3, 3 mantal kronoskatte i Stockholms Näs socken, Bro härad, Uppsala län, är belastade med inteckningar, har jag kontrollerat Bro Härads Inteckningsprotokoll intill denna dag och funnit:

1:o Vid vintertinget den 20 januari 1803 beviljades inteckning i hemmanen Tibble N:o 1-3 som, säkerhet för fyra särskilda av Greve E R E-son Sparre till Friherre A von Lantingshausen von Höpken den 14 mars 1862 för återstående köpeskillingen utfärdade skuldbrev, ett på 5.000 riksdaler, ett på 15.000 riksdaler, ett på 10.000 riksdaler och ett på 10.000 riksdaler riksmynt. Räntan för samtliga var 6 %.

2:o Vid vintertinget den 20 januari 1864 beviljades inteckning i Brogård samt hemmanen Husby och Härnevi, som säkerhet för ett av Landshövding Sparre till Kammarherre C E L Kuylenstierna den 16 januari 1864 utgivet skuldbrev på 28.000 riksdaler med 6 % ränta.

3:o Vid sommartinget den 22 juni 1865 beviljades inteckning i hemmanet Vallby, som säkerhet för två särskilda av Greve G A Sparre och Auditör J O Gripensvärd i egenskap av förmyndare för C R Sparres omyndiga barn samt Löjtnant C G Braunerhjelm och hans hustru Ebba Braunerhjelm, född Grevinnan Sparre till Häradshövding Wretman den 22 juni 1865 utfärdade skuldbrev ett på 6.500 riksdaler och ett på 2.000 riksdaler med 6 % ränta

4:o Vid höstting den 19 september 1865 förnyades inteckningarna, som den 22 juni 1848 blivit beviljade i Bro gård samt hemmanen Husby och Härnevi som säkerhet för fyra särskilda av Änkefru Grevinnan Ulls Sparre till Ryttmästare Greve C R Sparre den 15 maj 1848 utfärdade skuldbrev, tre på 10.000 var och ett på 20.000 med ränta.

5:o Vid sommartinget den 12 maj 1868 förnyades inteckningarna, som blev beviljade dels den 3 maj 1850 i hemmanet Skällsta med Norrboda utjord till säkerhet för två särskilda av Kyrkoherde Hallgren till Änkeprostinnan Johanna Margaretha Hallgren, född Lundin, av den 14 mars 1850 utfärdade skuldbrev på 1.000 riksdaler vardera med ränta. Samt i hemmanet Skällsta med Norrboda utjord och mjölkvarn och sågkvarn för ett av Kyrkoherde Hallgren till vice Häradshövding Greve H E Taube i egenskap av förmyndare för Fröken Charlotta Gustava Taube av den 14 mars 1850 utfärdat skuldbrev på 3.000 riksdaler med ränta och dels den 3 maj 1852 i hemmanet Skällsta med därtill hörande torp och lägenheter för ett av Kyrkoherde Birger Hallgren till änkan Carolina Brolin utfärdat skuldbrev på 600 riksdaler med ränta.

6:o Vid sommartinget 12 maj 1868 förnyades de inteckningar, som den 4 maj 1859 blivit beviljade i Brogård samt hemmanen Husby och Härnevi som säkerhet för två särskilda av Landshövdingen Greve Sparre till Statsrådet Friherre Carl Otto Palmstierna den 2 maj 1859 utfärdade skuldbrev på 5.000 riksdaler vardera med ränta.

7:o Vid vintertinget den 20 januari 1860 förnyades den inteckning, som den 4 maj 1859 blivit beviljad i hemmanet Skällsta med Norrboda utjord som säkerhet för ett av Departements Chef Israel Tauvon till J C Lövenberg den 10 februari utfärdat skuldbrev på 6.000 riksdaler med ränta.

8:o Vid Hösttinget den 21 oktober 1871 beviljade inteckningen i Bro gård samt hemmanen Husby och Härnevi, som säkerhet av dels två särskilda av Landshövdingen Greve Sparre till innehavaren den 16 oktober 1871 utfärdade skuldbrev ett på 9.000 riksdaler och ett på 10.000 riksdaler riksmynt med 6 % ränta och dels en förbindelse av Greve Sparre den 16 oktober 1871 på de i punkt 6 till Statsrådet Palmstierna utfärdade skuldbrev på tillsammans 30.000 riksdaler med ränta erlägga ytterligare 1 % ränta.

9:o Vid höstting den 21 oktober 1871 beviljades också inteckning i hemmanet Vallby, som säkerhet för av Landshövdingen Greve Sparre till innehavaren av det 16 oktober 1871 utfärdade skuldbrev på 3.000 riksdaler riksmynt med 6 % ränta.

Dessa fastigheter så vitt Inteckningsprotokollen utvisar häftar inte för några nu gällande eller på prövning beroende inteckningar, vilket intygas
Öråker den 23 oktober 1871 På Häradshövdinge Ämbetets vägnar Pehr Gust Jankhe

Likhet med originalet intygar Forslund Liljefeldt

****

1873-05-07 utdrag ur Bevillningstaxerings längden över fastigheter i Bro.(160)

Den skattskyldige är Landshövding Greve Eric Sparre mantalsskriven i Vänersborg

Bro gård frälse Säteri 3 ¼ mantal		40.000
Finsta N:o 1 skatte 1 mantal		10.000
Finsta N:o 2 frälse 1 mantal		12.000
Härnevi N:o 1 frälse	7/9	15.200
Härnevi N:o 2 frälse	7/9	15.200
Härnevi N:o 3 frälse	7/9	15.200
Härnevi N:o 4 frälse	7/9	15.200
Härnevi N:o 5 frälse	7/8	7.600
Nygård N:o 5	7/8	7.600
Nygård N:o 6	7/9	15.200
Nygård N:o 7	7/9	15.200
Nygård N:o 8	7/9	15.200
Nygård N:o 9	7/9	15.200
Husby rå och rör 3 174 mantal		40.000
S U M M A		*240.000*

Rätt utdraget intygar
Stockholm, Överrevisions Departementets Provins räkenskaps kontor den 7 maj 1873
J Åbrant

****

1887-06-09 lämnade Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet i Malmö offert på Gravkapellet på Bro kyrkogård. (163)

Erbjudande till Greve J Sparre, Brogård från Skånska Cementgjuteriet i Malmö. Vi erbjuder oss att utföra följande cementarbeten till gravkapellet vid Brogård.

§ 1 2 pelare i fronten 8 fot höga
1 vapen över frontalen 2,40 fot högt och 1,75 fot brett
1 kors till krön 3,10 fot högt 2,60 fot brett
280 kvadratfot mosaikgolv i kapellet enligt medföljande teckning
350 kvadratfot cementgolv i kryptan
450 kvadratfot åttkantigt kupolvalv över kapellet 10 fot högt, nedtill 60 fot i omkrets, 0,60 fot tjockt med ingjuten järnstomme, samt fint slätputsat på båda sidor med list upptill.

§ 2 Fasad utförs enligt ritning och levereras fritt ombord i Stockholm, golven och valvet görs på plats.

§ 3 Underlaget skall vara planerat då golven skall läggas. Bolaget håller med ställningar till valvet.

§ 4 Leverans av fasad och mosaikgolv kan göras 2 månader efter beställning medan cementgolvet och valvet kan påbörjas genast.

§ 5 Priset för arbetet blir 1.150 kronor
Stockholm den 9 juni 1887 för Aktiebolaget Skånska cementgjuteriet, Malmö A Kjellström

För ovanstående arbeten ansvarar vi under tre års tid och på vår bekostnad verkställs alla behövliga reparationer, som kan uppstå till följd av felaktigheter i vårt arbete eller våra konstruktioner.
Stockholm den 18 augusti 1887 A Kjellström

****

1887-1888 kostnaderna för slottsbygget och gravkoren under tiden april 1887 och april - oktober 1888. Utdrag ur sammanställningen. (162)

Fak-simil

Slottsbyggnaden
Diverse arbeten och material 4.097 kronor,
Diverse arbeten och material 28.219
Wallin & 256, C C Wetterlind & 9, Axel Sifvert 2.500, Klint Bernhart & 36, C Andersson Mekn Stenhuggeri 98
Graversfors Stenhuggeri 920, Karta och Oaxens Kalkbruk 528, Aftonbladets Aktiebolag 4, Uddnäs Sebatinaktiebolag 618, Bildhuggare A Notin 3.405
Cementgjuteri 3.425, Stenhuggeri 2,140, Ingenjör A Bergström 3,959, Wiman & 7.450,
Stenberg & 2.435,
Stenhuggaren A Johansson 4,401. Lundqvist & 5.800, Glasmästare Berggin 971, Lindroth & 450,
Byggmästare W Klemming 18, Meyer & Zinkgjuteri 270,
Smeden Alstrin 500, Asfalt Aktiebolaget 114, Kapten Pettersson 500, Bolinders verkstad 156,
Byggmästare Lundberg 1.005,
Arbetskostnader hittills 8,481,
Louis Elliot 8, Theodor Nygren 741, Wengströms Snickerifabrik 802, Stockholms gasverk 78, August Englund 81,
Resterande arbetslöner 3,500

Gravkoret
Arbetskostnader och material 1.718, 1,919, Arbetskostnader 598
Arkitekt Holmgren 100, Smeden Dalström 17, Skånska Cementbolaget 1.200
Smidesmästare Alstrin 154, Johan Stenberg & 225, Måleriarbeten 200,
Grafversfors Bruk 5.000, Järnhandlare Melen 164, Ekmans Snickerifabrik 180
S U M M A 11.535 kronor

****

1916-05-12 redovisning för Bro kyrkas reparation som utfördes 1915. (164)

Fak-simil

Byggmästare S Dahlberg	10.650 kronor
Filip Månsson dekoratör	4.590
Werner Johansson takläggning	3.040
Åkerman och Lund, ny orgel	4.500
Konstglas	175
Lewercutz och Stubelin arkitekter	2.500
Kalk, sand, virke m m	4.000
S U M M A	*29.455*

Brogård den 12 maj 1916 Godsförvaltningen

****

1910-1920 byggdes gamla mejeriet om till kuskbostad. (165)

Fak-simil

Jorden bortschaktas så att sockeln kommer att ligga minst 30 cm över omgivande mark.

Ytterväggarna kläs på insidan med 15 cm tjock tegelvägg. Den isoleras från grunden med asfaltpapp. Stora dörrhålet och hålet efter pannmuren muras igen med 1 ½ stens mur i förband med gamla muren och fogstryks så att gamla och nya ytor blir lika. På utsidan rensas sönderfrusna tegelstenar bort och ersätts med nya.

Den nya innerväggen får sockel från fast botten till 15 cm under färdigt golv. Rökrör dras från kakelugn och spis samt imrör från köket med ventil. Nya dörrhål tas upp från tambur och garderob.

Underlag på golvet är furusparrar 6” x 7”, som tjärstryks. Mellan fylls med torr sand och släkt kalk. Sedan påspikas 1” spåntat blindgolv. Golvet är av 1 ½” halvren spåntad plank och ovanpå ett lager impregnerad luktfri papp

Alla tegelytor slätputsas. Hålen i taket sätts igen med bjälkar och panel som det gamla taket, fyllning av torvströ och sand läggs under vindsgolvet som består av 1 ” spåntade bräder. Väggarna mellan tambur, garderob och skafferi består av dubbel pärlspånt

De gamla fönstren justeras och förses med innanfönster med gångjärn och vanliga stängningsanordningar. Fönsterbänkarna ökas och foder sätts runt öppningen. Svenskt B-glas insätts.

I dörrhålen sätts karmar av 2” x 5” och halvfranska fyrfyllningsdörrar, garderobsdörrarna blir trefyllnings, Ytterdörren är pardörr och panelas på utsidan med snett liggande spåntad panel med pappmellanlägg. Dörrarna förses med lämpliga lås.

Mellan tak och vägg en list och vid golvet en sockel. I rummet en slät vit kakelugn och i köket en järnspis Husqvarna N:o 27 med koppar reservoar på kakelklädd fot och varmskåp. 3 rader kakel på väggen ovanför spisen, Eldstadplaner inläggs.

Köket inreds med serveringsbänk, diskbänk, grytskåp, vedlår, vägghyllor och krokar.

I tamburen uppsätts hatthylla med ankarkrokar. En vindstrappa anordnas.

Skafferiet förses med bord, hyllor och hängarekrokar.

Allt snickeri grundas, spacklas och strykes 2 gånger med oljefärg. Taken oljemålas vita och väggarna tapetseras i rummet och garderoben. Köket och tamburen oljestryks 2 gånger utan underarbete.

****

F:2 B *Jordeboksutdrag 1714-1860*

1714-00-00 visas några exempel vilken status de olika gårdarna i Ryd och Näs socken har och vilken ränta de skall erlägga (131)

Fak-simil

Ryds socken Skattehemman
1Tibble. 24 öresland brukas av Eric Ersson och Per Larsson. Deras ränta är 26 riksdaler, 8 tunnor spannmål, 1 lispund smör, 5 lispund fläsk, ½ får, ½ gås, 1 ½ höns 15 ägg, 3 lass hö, 3 stockar, 12 dagsverken, 23 årliga hästar
Gården är donerad till salig Richard Rosencrants som bytt med Carl Gyllenstiernas Grevinna Anna Maria Soop

1 …diestad Säteri. 15 öresland Hälftenbrukare Johan Ericsson. Sal Märta Berends sig tillbytt. Greve Carl Gyllenstierna innehar
.
1 Tranbygge. 23 öresland. Gabriel Bengt Bengtsson har tillbytt sig. Fru Maria Hägerstierna innehar.

1 Torsätra. 16 öresland. Brukas med ägarens egen avrad. Greve Gabriel Bengtsson Oxenstierna sig tillbytt, Pehr Kalling påföres såsom Frälsegods efter Kommissionens brev och Resolution av den 21 januari 1699, men ägs av salig Hermelins fru, Margareta Åkerhielm

Halva hemman
½ Lerberga Säteri. 13 öresland, hälftenbrukare Johan Ericsson. Fru Märta Berends sig tillbytt, Greve Carl Gyllenstierna innehar.
Räntan är 10 riksdaler 11 skilling, 33 tunnor spannmål. 10 lispund smör, 19 lispund fläsk , 1/6 får, 1/6 gås, ½ höns, 5 ägg, 1 lass hö, 3 lass ved, 1 stock, 4 dagsverken, 13 3/4 årliga hästar, 4 kungshästar

½ Tång. 5 1/3 öresland. Markus Janson brukar. Salig Christer Assarsson köpt med 3 %. Greven Carl Gyllenstierna innehar.

½ Gällövsta. 13 1/3 öresland. Olof Larsson brukar. Salig Greve Jacob de la Gardie köpt med 3 %. Fru Maria Hägerstierna innehar

½ Örstad. 8 öres land. Petter Wennerberg brukar. Salig Jöran Gyllenstierna köpt med 4 ½ % . Assessor Arvid Hägerflycht innehar.

½ Fiskeby. 8 öresland Eric Michelsson brukar. Salig Gabriel Bengtsson Oxenstierna sig tillbytt, Fru Maria Hägerstierna innehar.

Utjord
Brunna. 4 öresland. Kongl Maj:t och Kronan besparad

Stadgehemman
½ Fiskeby. 6 öres land. Anders Matsson brukar. Salig Greve Gabriel Bengtsson Oxenstierna sig tillbytt, Fru Maria Hägerstierna innehar

<u>Kronohemman</u>
½ Slangvik. Detta hemman finns inte, utan finns dubbelt infört i både Håbo och Tibble socken.

<u>Frälsehemman hela.</u>
1 Sundby säteri Ståthållare von Strokirck. Räntan 24 riksdaler 9 skilling 3/5 runstycken
1 Samma Säteri. Strokirck. Samma ränta

1 Österröra. Anders Jugmundsson. Samma ränta
1 Samma. Tohmas Matsson. Samma ränta. Finns med Kronoränta i denna bok.
1 Samma, Eric Jöransson. Samma ränta
1 Samma. Ståthållare von Strokirck. Samma ränta

1 Väsby Säteri. tillsammans med Sundby. Samma ränta

1 Brunna. Ludwig Ericsson. Samma ränta
1 Samma. Jan Ericksson. Samma ränta. Greve Carl Gyllenstiernas Grevinna, Fru Anna Maria Soop innehar och 1706 förmedlat på mantalet till 3/8

1 Tång. Anders Mårtensson. Samma ränta. Fru Elisabet Funck innehar och förmedlat till ½ mantal.

1 Tranbygge säteri. Brukas med innehavarens egen avel. Samma ränta Fru Maria Hägerstierna innehar.

1 Väsby brukas med Carl Gyllenstiernas avel. Samma ränta.
1 Samma med samma ränta
1 Samma med samma ränta.
1 Örnäs Säteri brukas med Carl Gyllenstiernas avel. Samma ränta.

1 Nibble. Ståthållare von Strokirck brukar med torparna Johan Ericksson och Per Kristersson. Samma ränta

Halva Hemman
½ Garpeboda. Brukas av Johan Ericsson. Räntan 12 riksdaler 4 skilling 4/5 runstycken

½ Lillebo. Öde och avlyst. Samma ränta. Greve Carl Gyllenstierna innehar.

S U M M A R Y D S S O C K E N
Hela Stadgehemman 5.5.
Halva hemman 5. 2 ½. 2 ½
Utjord 1:
Halva Kronohemman 1. ½. ½.
Hela Frälsehemman 17. 8½. 17
Halva hemman 2. ½. 1.

Räntan
Pengar 69 riksdaler 14 skilling ¼ runstycke
Spannmål 63 tunnor
Smör 6 lispund
Fläsk 17 lispund
Får 3 1/6
Gås 3 1/6
Höns 8 ½
Ägg 85 stycken
Hö 17 lass
Ved 51 lass
Stockar 17 stycken
Dagsverken 74 stycken
Årliga hästar 203
Kungshästar 85
S U M M A i pengar 294 riksdaler 15 skilling 13 19/20 runstycken

Tillökta hemman
1 ¼ Prästebord. Pastor i socken innehar och brukar.

Reducerade gamla frälsehemman och räntor
2 Sundby Säteri. Michael von Strokirck betalar ränta. Kavalleri Stom under Majorens Kompani N:o 7 och förmedlat på mantalet till 1 ½.

1 Österröra. Brukas av Jugmundsson. Kavalleri Stom under Majorens Kompani N:o 9 och förmedlat på mantal till ¾.
1 samma. Nytt skatte. Thomas Matsson. Kavalleri Augment på N:o 9 under Majorens Kompani för förmedlat på mantalet till ¾
1 samma. Nytt skatte. Eric Jöransson räntar
1 samma. Ståthållare von Strokirck räntar. Kavalleri Stom under Majorens Kompani N:o ? förmedlat på mantal till ¾.

1 Väsby. Sundby Säteri underlagt. Kavalleri Stom under Majorens Kompani N:o 7 och förmedlat på mantalet till 5/8 delar

1 Brunna. Ludwig Ericsson räntar. Kavalleri Augment under Majorens kompani N:o 8 förmedlat på mantalet till ½.
1 Nibble. Ståthållare von Strokirck låter bruka med torparna Johan Ericsson och Jan Christersson

½ Garpeboda. Johan Ericsson räntar. Kongl Maj:t och Kronan besparat.

4 Väsby Ladugård till Örnäs Säteri. Brukar innehavaren med egen avel. Förmedlat mantal till 1 ½ och håller för ladugårdsfriheten en soldat

Örnäs Säteri brukas med innehavarens egen avel. Kongl Rådet och Drotsen Greve Gabriel Oxenstierna Gustafssons arvingar utbytt och innehas av Greve Carl Gyllenstierna

S U M M A R Ä N T A N
Pengar 15 riksdaler 17 skilling 4 runstycken
Spannmål 73 tunnor
Dagsverken 58 stycken
Årliga hästar 58 stycken
Kongl Hästar 19.
S U M M A i pengar 21 riksdaler 18 skilling 20 4/5 runstycken

Säterier
Granhammar, Greven Carl Gyllenstiernas Grevinna Fru Anna Maria Soop innehar

Näs socken Skattehemman
1 Berga 10 öresland. Hans Mortensson. Fru Ursilla Christina Bielke bekommit i vederlag mot en fordran av möderneman, innehas av Kamreraren Anders Hook.

1 Tibble 18 1/6 öres land. Adam Jansson. Gästgivargård och räntan Gästgiveriet underlagt.
1 samma 15 1/3 öresland. Bokhållaren Lorents Wising posthemman. Salig Jöran Gyllenstiernas Sterbhus avstått i byte mot två halva hemman i Östergötland efter Kongl Reduktions Kommissionens brev av den 9 december 1704 och den 28 februari 1705 indragit med 1705 års ränta. Lands staten Häradsfogden på lön.

Halva hemman
½ Frölunda 14 öres 4 penningland. Kamrer Hook. Hustru Catharina Boneau sig tillpantat och innehar

½ Ålsta inlagt 7 penningland Salig Christer Assarsson köpt med 3 %. Fru Elisabet Funck innehar

½ Öråker 8 öres land. Mats Olofsson. Kavalleri Augments under Majorens Kompani N:o 4

Stadgejord
Berga 1. 5 1/6 öresland. Hans Mortensson i Berga. Fru Ursilla Christina Bielke bekommit i vederlag mot en fordran av möderneman, innehas av Kamrer Anders Hook

Kronohemman
1 Sylta 6 öresland. Hustru Anna Arvidsdotter
Infanteri. Rustmästare under Sigtuna Kompani på lön och till boställe och förmedlat på Jordeboksräntan
1 samma. Lars Jonsson med lika öretal och ränta i pengar och persedlar som näst föregående hemman. Salig Hindrich Horns arvingar sig tillbytt och innehar och förmedlat på Jordeboksräntan i allt lika som näst föregående
1 samma. Per Person med lika ränta som de två sista hemmanen. Lands staten Länsman i Bro Härad med lika förmedling och förökning som näst föregående hemman
1 samma. Inlagt under hela byn

1 Skälby. …..Johansson, Infanteri Löjtnanten under Sigtuna Kompani på lön och till boställe, och förmedlat på Jordeboksräntan

1 Kyrkbyn. Johan Olofsson, salig Greve Anders Torstenssons Grevinna Fru Christina Stenbock i livstiden.

1 samma. Jacob Matsson. Salig Gustaf Soops arvingar bekommit till vederlag för Bista i Kalmar socken och Greve Carl Gyllenstiernas Grevinna Fru Anna Maria Sopp innehar förmedlat.

1 Stäkets Säteri och Kungsgård brukad med Greve Fabian Wredes arvingarss egen avel.
Kavalleri Stom under Majorens Kompani N:o 1 och 2 tillökt på Jordeboksräntan

****

1749-02-04 beviljade Kammarkollegiet ett utdrag ur sist insända jordeboken för bl a Uppsala län. (147)

Bro socken

Brolövsta, kallas Lejondals Säteri, 3 mantal, ägas av Landshövding Gustaf Funks arvingar.

Raskeboda 6 öresland, ½ mantal samma ägare som ovan

6 stycken rå- och rörstorp under ovannämnda Säteri

Näs socken

Ålsta 16 öresland, 2 mantal
Skälby 12 öresland, 1 mantal
Uppsylta 3 ½ öresland, ½ mantal. Dessa tre gårdar ägs av Salig Landshövding Gustaf Funks maka

****

1758-00-00 Jordebok över Bro Sätesgårdar med där underliggande hemman och torp. (166)

Urval ur räntan i Rålambs tid

3 1/4 mantal Bro Sätesgård, 3 ¼ mantal Husby rå och rörs hemman med torp 32 riksdaler i pengar, 8 nötdjur, 112 tunnor spannmål, 40 höns, 400 ägg

1 mantal Stor Klint i Härnevi 4 riksdaler i pengar, 2 nötdjur, 17 tunnor spannmål, 5 höns, 50 ägg

1 mantal Lill Klint 4 riksdaler i pengar, 2 nötdjur, 11 tunnor spannmål 5 höns. 50 ägg

½ mantal Tång 4 riksdaler i pengar, 2 nötdjur, 16 tunnor spannmål, 5 höns, 50 ägg
S U M M A 119 riksdaler i pengar, 37 nötdjur, 210 tunnor spannmål,75 höns, 750 ägg
Underskrivet Claes Rålamb

****

1802-00-00 förteckning på gårdar och deras ägare i Bro Härad. (167)

Bro socken
Bro gård Säteri 3 ¼ mantal, Husby frälse rå och rörs hemman 3 ¼, Härnevi frälse hemman 7 mantal, Vallby frälse 1 mantal, Jursta frälse 1 mantal, Tång i Ryds socken ½ mantal ägs av Överstinnan Friherrinnan Montgomery
Skysta frälse 1 ½ mantal ägas av Sundeman
Önsta frälse 1 mantal ägs av Löfvström
Ullevi Säteri 4 mantal, Spånga frälse 2 mantal, Skällsta Skattehemman 1 mantal ägs av Ryttmästare Silverstolpe

Lilla Ullevi skatte ½ mantal, Klöf skatte ½ mantal, Råby skatte 1 mantal, Finsta skatte 1 mantal ägs av major Greve Taube

Finsta frälse 1 mantal ägs av Kronolänsman Hammarlind
Kvista frälse 1 7/8 mantal ägs av Brukspatron Hebbe
Lejondals Säteri 3 mantal ägs av Emanuel Widegren
Raskeboda frälse ½ mantal ägs av Greve Lantingshausen
Prästgården1 3/8 mantal ägs av Prosten Arenius

Låssa socken
Sanda frälse 1 ½ mantal, Ålbrunna säteri ¾ mantal ägs av Kapten Posse
Sanda Kaplans Boställe ½ mantal ägs av Vice pastor Hallgren
Ålbrunna Lagmans Boställe 1 ¼ mantal ägs av Lagman Stenhoff

Säbyholm Säteri 4 11/16 mantal, Ekeby frälse 1 ½ mantal, Tibble frälse 1 mantal, Lund frälse ¼ mantal ägs av Major Gustaf Taube

Ådö Säteri 1 ¾ mantal, Säbyholm 2 5/16 mantal, Toresta 1 5/8 mantal, Värkarna rå och rör ¼ mantal, Brunnsvik frälse ½ mantal Dävensö frälse 5 mantal ägs av Brukspatron Hebbe

Toresta Säteri 5 3/8 mantal ägas av Ryttmästare Silverstolpe

Ryds socken
Granhammars Säteri 1 mantal, Tibble 1 mantal, Örnäs 1 mantal, Sundby 1 ½ mantal, Brunna skatte ½ mantal, Viby Ladugård 1 ½ mantal, Tång frälse ½ mantal, Lerberga frälse 1 ½ mantal, Nibble krono 1 mantal. Örsta Säteri ½ mantal, Väsby frälse 5/8 mantal, Österröra skatte 3 mantal, Lilleboda frälse ½ mantal ägs av General Greve Lantingshausen

Tranbygge Säteri 3 mantal, Gällövsta frälse ½ mantal, Fiskeby frälse 3 ½ mantal, ägs av Ryttmästare Riben

Torsätra Säteri ägs av Revisionssekreterare Iserhjelm

Garpeboda frälse ägs av Kammarjunkare Lejonhielm
Prästgården 1 mantal ägs av Hovpredikant Borg

Näs socken
Stäkets Säteri ägs av Greve af Ugglas

Tibble skatte 3 mantal, Kyrkbyn frälse ¾ mantal, Ekhammar skatte 1 mantal, Aspvik Säteri 3 mantal ägs av Generalen Gustaf Lantingshausen

Lennartsnäs säteri 1mantal, Frölunda frälse 2 1/8 mantal, Berga frälse 1 mantal, Tuna frälse 3 mantal, Skälby frälse 1 5/8 mantal, Ålsta frälse 2 mantal, Sylta 1 mantal ägs av Hovmarskalken Wachschlager

Tuna frälse 3 mantal, Öråker skatte ½ mantal, Asker Krono 1 mantal ägs av Grosshandlare Björkman
Skälby Löjtnants Boställe 2 mantal ägs av Bauman
Sylta Rustningshemman 1 mantal ägs av Fänrik von Hollen
Sylta Länsmans boställe 1 mantal ägs av Kronolänsman Hammarlind
Kyrkbyns Kaplans bord 5/8 mantal ägas av Komminister Björklund

Denna förteckning är i enlighet med Jordeboken av 1802 års mantalslängd, intygas
Västtibble Härads Fogde Kontor den 17 januari 1809 Anders Lyckou

****

1792-05-01 Jordeboksutdrag över Bro Säteri med kommentarer av Sach Bergenschöld.(171)

Fak-simil

Bro gårds Säteri 3 mantal
Husby 3 ½ mantal
N:o 1 Bonden Gabriel Pehrsson.
N:o 2 Tolvman Pehr Jansson
N:o 3 Bonden Nils Olsson
N:o 4 Bonden Erik Nilsson
N:o 5 Bonden Herman Jansson alla räntar 10 tunnor råg och 10 tunnor korn

Hernevi 7 mantal
N:o 1 Bonden Carl Andersson
N:o 2 Bonden Eric Jansson
N:o 3 Bonden Jan Bengtsson
N:o 4 Bonden Jan Persson
N:o 5 Bonden Pehr Jansson
N:o 6 Bonden Mats Matsson
N:o 7 Tolvman Jan Ersson alla betalar 7 tunnor råg och 7 tunnor korn i ränta

Jursta 1 mantal Häradshövdingen Joh Granbeck betalar 30 tunnor råg och 30 tunnor korn

Tång ½ mantal bonden Carl Carlsson betalar 8 tunnor råg och 8 tunnor korn

Jursta och Tång gör inga dagsverken i anseende till sin höga ränta. Tång har också blivit frikallat vid ökningen av räntan från att frakta säden till försäljning. Jursta skall göra körslor till Stockholm.

Husby och Hernevi som i anseende till sitt tunnetal betalar lindrig ränta, skall göra dagsverken. Körningar med egna vagnar är undantagna.
Skjutsning och båtresor gör Husby 3 medan Hernevi gör 2.

Gårdens ängar bärgas av åborna utom Kvarnängen. Skörden och tröskningen fördelas mellan byarna efter tunnetalet, även vasstäkten. Med hjälp av torpardagsverken om så behövs.

Trädgårdsarbetet gör Husby i egenskap av ladugård. Andra vanliga Herrgårds skyldigheter är fördelade efter turordning. Spannmålsutkörning till vad tunnetal som helst antingen Sjö- eller landsvägen även till Bergslagen, som är numera ovanligt. Varje bonde i Husby betalar två tjog ägg, medan Hernevis bönder betalar var sitt årligen.

<u>Torp och Lägenheter</u>
1 Klockartorpet gör varje vecka 3 dagsverken, men tills torpet blir färdigt får torparen 2 tunnor säd, hälften råg och korn, summa dagsverken 162
2 Rånäs gör 3 dagsverken och får 1 tunna råg, summa 162 dagsverken
3 Snuggboda 3 dagsverken utan avgift, summa 162
4 Lagmansboda gör tillsammans med
5 Klappe 3 ½ dagsverke i veckan, summa 182
6 Snickartorpet 162
7 Tegeltorpet 1108
8 Stohagen 162
9 Engstorpet 162
10 Sandboda 216
11 Kocktorp 216
12 Tetorp 216
13 Svartkärret 260
14 Knöpplan 26
15 Skeppartorpet 162

16 Husbybacka 162
17 Sångarlund 10
18 Fiskartorpet 1 dagsverke mot vissa skyldigheter 52
19 Rättarboda
20 Rysstorpet, dessa båda är indragna till gården men i den överblivna åbyggnaden bor 2 stattorpare, som gör 12 dagsverken var om året 24
21 Herrhagen
22 Ekboda
23 Eldbro
24 Husbytorp, dessa fyra har varit torp, men jorden underlagt dels Säteriet och dels hemmanen. Där finns ingen åbo

De större torpen gör med egen häst och kost var sin resa till Stockholm. Ottetrösk för 2 tunnor säd för vart dagsverke. Håller var sin trädstock utan bill samt ett oxok med vidje hankar. 2 härvor lin skall spinnas för varje dagsverke. Längre eller kortare resor mot avräkning på dagsverken. Svara för Herrgårdens vägstycken, som är utdelade mellan dem. Snöröjning undantagen.

Utom ovannämnda torp är följande lägenheter:
1 Palmgrens stuga
2 Källstugan.
3 Smeden Nybergs stuga
4 Nybygget Sandhagen, som på gårdens bekostnad är uppsatt av Byggmästare Brattström och lämnat till honom och hans hustru i deras livstid.
Någon åkerjord i en vret är tagen av Herrgårdens jord vid torp och hemmans omregleringen. Två gamla män får nyttja i sin livstid ställen, men efter deras frånfälle kan de disponeras till dagsverken eller på annat sätt.

Enligt Kontrakt skall Fiskaren betala årligt arrende på 33 riksdaler 16 skilling i riksgälds sedlar för Bro gårds fiskevatten med vissa undantag. Dessutom skall han till gården leverera 6 lispund stor och 6 lispund småfisk utan betalning. Vad han däröver levererar betalas efter moderat pris. Han har andra skyldigheter som är specificerade i Kontraktet.
Brogård den 1 maj 1792 Sach Bergenschöld

1825-1860 Jordeboks utdrag och förvandlingsuträkning. (172)

Garpeboda ½ mantal skatte, 5 öresland. Ny och gammal ränta.
Utdrag samt förvandling den 11 maj 1855 rörande
Augment på Rusthållet N:o 8 under Liv Regementet och Majorens Kompani dit räntan utgår. Köpt till skatte den 5 april 1722.
Varit ½ mantal frälse som sedan tillfallit Kronan år 1691 skattlagt till nuvarande ränta. Inroterat i roten N:o 81 vid 3:dje Majorens Kompani

Utdrag ur Taxerings längden N:o 1 med uppteckning av innehavarna av hemman, för vilka äganderättsavgift erläggs i Ryd socken, Bro Härad.
1856 Garpeboda E A Lantingshausen
1857-1860 Garpeboda Eric Rålamb
1861 har Landshövding Greve Sparre tillbytt sig ovanstående hemman av Baron E Rålamb mot frälsehemmanet Tång N:o 2 ½ mantal

Utdrag av 1852 års jordebok och uträkningar av hemman och lägenheter i Bro
Brogård 3 ¼ mantal frälse Säteri, som Säteri frälse numera fritt från ränta, kronoutskylder och rotering

Oskattlagda torp
Ellbro och Rysstorp

Husby har av ålder bestått av 8 kronohemman, vilka 1565 blivit donerade till Anders Sigfridsson (Rålamb) under frälsefrihet, som Assessor Gideon Rålambs arvingar sedermera ersatt. Att Brogård blivit byggt på Husby bys ägor samt att så väl Brogård som Bro gärde som de återstående hemmanen i Husby by blivit den 16 februari 1704 skattlagda till 3 ¼ mantal Säteri och 3 ¼ mantal rå och rör, vilken skattläggning inte synes vara av Kammar Kollegiet fastställt enligt Kronobefallningshavandes Utslag den 25 juni 1833
Svarar för 1 soldat i Rote N:o 94 och för 5/8 delar i N:o 95 av extra rotering.

9 frälsehemman i Hernevi
Hela Hernevi by är roterad för 30 ¾ öresland i soldatroten N:o 86 vid 3:dje Majorens Kompani samt N:o 87 i samma rotering för 24 öresland.

Av Kammar Kollegiets skrivelse av den 3 december 1832 och Kongl Maj:ts Utslag den 25 juni 1833 upplyses:
Att Hernevi av ålder bestått av 6 hela och 3 halva hemman, men att ett av de hela blivit 1680 förmedlat till ett halvt.
Att framlidne Anders Sigfridsson (Rålamb) av Danviks Hospital tillbytt sig 5 hemman den 21 april 1574, vilka Hospitalet fått i förläning av Johan III den 25 januari 1569.
Att Anders Sigfridsson erhållit 1 hemman under frälsefrihet den 23 juli 1571, för vilket assessor Gideon Rålambs arvingar givit ersättning
Att Anders Sigfridsson av kronan tillbytt sig ett hemman den 8 januari 1573
Att de övriga ansetts för gamla frälsen.
Kongl. Kammar Kollegium har medelst skrivelsen till orten den 4 juni 1771 tillåtit, uppå gjord framställning, det hemmanen får uppföras emot vad de i äldre årens jordeböcker betecknas, nämligen till 7/9 mantal och 1/9 Öresland å varje hemman.
1856-1860 ägdes Bro gård, Husby by och Hernevi av assessor Greve E Sparre

Boupptecknigar och testamenten 1723 – 1894.. Kartong F:3

1723-10-21 Lottläggnings Instrument mellan Greve Fabian Wredes och Grevinnan Brita Kruus arvingar över deras Odal Frälsegods i Finland (187)

I lott N:o 1 ingår Lemjöholms Sätesgård i Åbo län och Esbo, Nylands län
I lott N:o 2 Harwilla Sätesgård i Tavasthus län och Hijto Sätesgård, Sällinge S U M M A 1.759 riksdaler 26 skilling

Utdrag ut Jordebok av den 21 oktober 1723 på Axel Wrede Sparres arv undertecknade Agneta Wrede Eric Sparre Th Fehman

Sålunda var lottat inför vittnen och denna lott fallit på Axel Wrede Sparre
Stockholm den 21 oktober 1723 B Baas Jah Rosenstolpe

Utdrag ur Jordebok av den 21 oktober 1723 på Agneta Wredes arv undertecknat av Agneta Wrede Eric Sparre Th Fehman

Sålunda var lottat inför vittnen och denna lott fallit på Agneta Wrede
B Baas Joh Rosenstolpe

Den 21 oktober 1723 var vi underskrivna arvingar till Greve Fabian Wrede och Grevinnan Brita Kruus sammankomna för att dela arvet i Storfurstendömet Finland Vid arvskiftet den 5 april 1718 över de Svenska godsen var hela landet i ryssarnas händer, så att inget kunde disponeras av oss. Då freden nu är återställd har vi kommit överens om att dela Allodial Frälsegodsen och hemmanräntorna samt rusthållen. Angående Donationsgodsen i Finland och Estland kommer att upprättas särskilt Arvs Instrument

§ 1 Sedan vi upprättat Register över all egendom har vi delat i två lotter

§ 2 Vid undersökning visade det sig att en del hemman under kriget blivit öde och sämre än de andra. Men då försämring upptäckts i båda lotterna, har vi överenskommit att låta lotterna vara som de blivit och var och en sköter, disponerar och förbättrar sin lott utan att nu eller i framtiden någon vidare jämkning över ödegodsen skall äga rum.

§ 3 I Jordeboken har man inte gjort någon skillnad på Säteri och hemmans räntor. Trots att Säteri betyder frihetsförmåner är de belagda med så stor höjning av räntan att de kan jämställas med Bondehemmansräntan.

§ 4 Det har inte gått att göra hemmansräntorna exakt lika stora. Lott N:o 1 betalar 125 daler 26 öre kontant till lott N:o 2 för att förekomma all efterräkning i framtiden. Vi vill på en gång bli skilda i denna delning

§ 5 En förteckning skall på orten göras över de Inventarier och den Boskap som kan finnas vid Sätesgårdarna och bönderna. Jämkning skall göras men Boskapen skall in natura delas med undantag för vad inspektor Bång för Agneta Wredes enskilda medel inköpt

§ 6 Vad gäller Rusttjänstgårdarna har vid delat så att Esbo Kungsgård med 2 monderingar tillhör lott N:o 1. Kåddiala med två rusthåll faller på lott N:o 2

De övriga Rusthållsgårdarna som kan återvinnas från Kronan till sin förra frälsenatur eller genom köpeskillingen återställs till oss, skall delas utan att ägarna av Esbo eller Kåddiala blir rubbade i sitt ägande.

§ 7 Skulle någon av oss anse sig vanlottat skall det inom natt och år angivas, jämkas och förbättras genom nytt skifte. Sker det inte inom föresagd tid är varje lott orubbad och ograverad, så som med denna lottning är gjort.

Vad vi har slutit och överenskommit underskriver vi och inför vittnen bekräftar. Stockholm ut supra.

När lottningen företogs kom vi överens om godsets natur vad arv angår enligt 1718 års Arvs Instrument 4 kapitlet 8 § Agneta Wrede Eric Sparre Th Fehman

Detta Arvs Instrument är underskrivet i våra tillkallade vittnens närvaro B Baas Jah Rosenstolpe (*Handlingen är på 23 sidor och endast delvis kopierad)*

****

1780-07-15 gjordes ett testamente, där Josias Cederhielm och hans hustru C M Tigerhielm förordnar om sin kvarlåtenskap och där dotterdottern Catharina Ulrica ärvde Brogård (188)

Sedan vi med Lindholms Säteri och tillhörande lägenheter understött vårt enda barn och dotter Ulrica Cederhielm och hennes man, vår måg, framlidna Överste Löjtnant Baron Carl Fredric Lejonhielm, så att de är tillfreds, har vi överenskommit att göra ett inbördes Testamentariskt Förordnande om all vår lösa och fasta egendom.

Den av oss som överlever den andra, skall utan all redogörelse för arvingarna fritt och obehindrat äga och förvalta all kvarlåtenskap, med rätt att sälja, byta eller donera och efter behag testamentera den lösa egendomen.

Den fastighet som finns efter den sist avlidna, blir enligt tidigare uppgjort testamente Fideikommiss. I övrigt är allt vad vi tidigare förordnat upphävt och dödat.

Denna vår önskan och beslut är underskrivet av oss i vittnens närvaro och bekräftat med våra sigill. Segersjö den 15 juli 1780 Josias Cederhielm C M Tigerhielm

Detta Testamente är underskrivet av Herrskapet vid god hälsa och sunt förnuft, vilket vi som kallade vittnen undertecknar. B D Nieroth C Holmbrinck
Föregående avskrift är lika lydande med den på 1 2/3 Riksdaler Stämplat Papper. Carl Adolph Lönbohm

I Borgerliga samhällen måste menigas bästa omhugnas av lagstiftare och enskilda släktens angelägenheter av förtänksamma husfäder.

Fåfängt vore att bereda sina efterkommandes väl genom annat än deras eget vett och dygd. Men en sådan uppfostran kräver någon slags förmögenhet Den behövs också för att avhålla från frestelser, som kan följa på torftighet. Slösaktighet genom stora penningtillgångar och långivning kan vara skadliga.

Därför har vi förordnat om våra arvingars egendom, utan att Testamentet av den 15 juli 1780 på något sätt rubbas eller upphävs, så att Segersjö godset skall vår kära dotter Margareta Ulrica Cederhielm tillträda som Fideikommiss och individuellt nyttja så länge hon lever. Efter henne ärvas av hennes arvingar, så att mankön alltid går före kvinnkön, och vid lika nära släktingar den äldre går före den yngre och förstfödslorätt syskon emellan avgör.

Över Segersjö skall en Jordebok inrättas, som beskriver godsets tillstånd, beskaffenhet och tillhörighet och insändas till Svea Hovrätt samt till Härads rätten i orten. Detta görs innan Fideikommisset tillträds för att förhindra att egendomen i framtiden förminskas genom förpantning, försäljning, styckning eller byte till skada för kommande Fideikommissarier.

Då vi genom sparsam levnad och omtänksam hushållning finner oss välsignad med någon sedan år 1771 samlad egendom så har vi icke endast till förbättring av Fideikommisset Segersjö också kunnat betala en fordran till Ständernas Bank på 14.000 riksdaler. Dessutom gav vi vår dotter vid hennes giftermål med Baron von Lejonhielm utstyrsel, lös egendom och kontanter till ett värde av 60.000 daler kopparmynt, enligt kvitto.

Sedan 1771 har vi köpt Säteriet Västberga med tillhörande lägenheter i Stockholms län och Säteriet Bro gård med tillhörande lägenheter i Uppsala län

För att inte genom dessa Egendomars tillägg öka 1771 års oss emellan beslutade Fideikommiss och lägga någon slags grund till framtida innehavares fåkunniga levnad, vilket ofta blir en följd av för stor förmögenhet, har vi även med dessa egendomar velat förordna följande:

De skall tillfalla vår dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery. Vi vill utse till förmyndare vissa Goda Herrar, vilka i samråd med hennes mor skall förvalta flickans egendom. 1.000 riksdaler skall årligen tillställas hennes mor för flickans uppfostran och behov. Det övriga skall användas att årligen avbetala på Brogårds lånet i Ständernas Bank. När det är betalt skall pengarna användas till inköp av fastigheter på landet.

När hon gifter sig upprättas en riktig förteckning på hela hennes egendom och inlämnas till Svea Hovrätt. Den värderas och får till ingen del av henne förpantas eller avyttras under hennes levnad.

Efter hennes död får hennes barn skifta egendomen och fritt använda den som annan ärvd egendom, så vida inte Catharina Ulrica Montgomery i anseende till sina arvingar vill förordna annorlunda. Skulle hon avlida utan arvingar faller hennes egendom till modern om hon lever, som disponerar den och som till en eller flera av sina egna barn kan föranstalta om arvet som hon finner bäst.

Härmed upphävs och ogillas alla tidigare av oss gjorda förordningar om Fideikommiss inrättning och disposition av vår kvarlåtenskap.

Slutar vi denna vår disposition med vår hjärtligaste önskan att det alltid måtte väl gå för Svea Konung, att Svea Folk alltid måtte bibehålla dygd och gudsfruktan och att den som vårt namn och Egendom på ovanskrivet sätt tillfaller, måtte ständigt ihågkomma vad äran kräver.

Till yttermera visso har vi detta i underskrivna Herrars närvaro egenhändigt underskrivit och med vårt anborna sigill bekräftat
Västberga den 30 maj 1792 Jos Cederhielm C M Tigerhielm

Denna Testamentariska Författning är undertecknad i vår närvaro och av Respektive Herrskap erkänd, underskriven och med deras Sigill bekräftat, intygas av oss tillkallade vittnen C H von Schnell Johan R Uppman, A Wilh Almark V D:m et Paedag in Brännh Hovbokhållare

Förestående avskrift är lika med vad den på 1 2/3 riksdalers Stämpel Papper uppgivna huvudskrift, bevittnar Carl Adolph Lönbohm Assessor i Svea Hovrätt

<u>Bihang av vårt Testamente av den 30 maj 1792.</u>

Utan att återkalla eller förändra något av vad vi år 1780 och år 1792 förordnat i anseende till vår dotter Margaretha Ulrica och vår dotterson Josias och vår dotterdotter Catharina Ulrica, vill vi göra följande tillägg:

1:o Vill vi utse dessa Herrar som förmyndare till Catharina Ulrica Montgomery, nämligen Hovrätts Rådet Johan Norell, Hovrätts Rådet Mang Pet Rosbeck och vår anhörig Herr Sam Ev Riben på Löfsta.

2:o Vill vi angående Catharina Ulricas giftermål förordna, att det inte får ske med hennes godtycke utan med hennes mors upplysta och förståndiga samtycke. Skulle annorlunda ske vill vi förklara henne ovärdig att motta det arv som vi år 1792 givit henne

3:o Vill vi ge vår yngsta dotterson Robert Adam Montgomery utom arv och skifte det nyligen inköpta stenhuset i Stockholm, dock som ett Fideikommiss, vilken inte kan förskingras. Skulle han dö utan manlig avkomma, skall hans mor efter eget godtycke utse den henne behagar till Fideikommissarie.

4:o Vill vi att all lös egendom och pengar som finns i vårt bo, efter den sist avlidna, skall förbli våra efterlevandes egendom, inte underkastas förskingring genom giftorätt och endast ägas av de som härstammar från oss.

Detta är vår Förordnande om vår egendom. Vi har i dessa Herrars närvaro underskrivit med våra namn och bekräftat med våra anborna Sigill.
Västberga den 5 augusti 1795 Jos Cederhielm C M Tigerhielm

Ovanstående Förordnande är i vår närvaro erkänt, underskrivet och med Herrskapets Sigill bekräftat. Betygas av oss tillkallade vittnen Peter Christ. Westadius Ant Holstedt

Denna avskrift är likalydande med den på 1 2/3 riksdaler Stämplat Papper ingivna huvudskriften, bevittnar Carl Adolph Lönbohm Assessor i Svea Hovrätt

Resolution på Kommers Rådet Baron Josias Cederhielm underdånigt gjorda ansökan given i Stockholm den 22 november 1771

I underdånig böneskrift uppger Kommers Rådet hur han och hans hustru vill, vad som skall ske med hela deras kvarlåtenskap som finns i boet efter deras död. De önskar att egendomen förblir sammanhållen och kommer att tillhöra enskild person, såsom Fideikommiss för äldsta sonen.

Men som möjligt är att manliga ättlingar någon gång saknas, så som det med honom nu är, så har Kommers Rådet med sin hustru ansett för nyttigast förklara att egendomen enskilt utan ändring av sin Fideikommiss natur bör övergå till närmsta kvinna, som gifter sig adligt.

De önskar också att namnet Cederhielm av Segersjö skall användas av den ingifta adelsmannen och Fideikommissarien. De anhåller om Konungens bifall.

Konungen har efter nådigt övervägande bifallit att den Frälseman som på detta sätt blir innehavare av detta Fideikommiss lägger namnet Cederhielm av Segersjö till sitt förra
adliga namn
Datum ut supra Gustaf Sigill Joha W Heland

Resolution på Kommers Rådet J C Cederhielms ansökan att innehavaren av Segersjö Fideikommiss må bära namnet Cederhielm av Segersjö.

Denna avskrift är likalydande med höga originalet, bevittnar Carl Adolph Lönbohm Assessor

Min och min numera framlidne kära man Kommers Rådet Baron Josias Carl Cederhielm i livstiden upprättade Testamenten av dem 15 juli 1780, den 30 maj 1792 och den 5 augusti 1795.

I första Förordnandet sägs att den av oss som överlever den andra skall fritt och utan hinder få äga och förvalta all kvarlåtenskap i fast som löst, med full rättighet att sälja, förpanta, donera eller byta och att med lösegendomen efter behag testamentera. Fastigheten skall förvandlas till Fideikommiss.

Testamentet av den 30 maj 1792 säger att beslutet av den 15 augusti 1780 inte rubbas eller till någon del upphävs. Det må tjäna till grund för följande:

Där var bland annat förordnat om fördelningen av våra ägda och förvärvade fastigheter mellan våra kära dotterbarn eller att äldsta dottersonen Josias Montgomery Cederhielm bör få godset Segersjö. Dotterdottern Catharina Ulrica Montgomery får Brogård och Västberga Säteri och yngsta dottersonen Robert Adam Montgomery får stenhuset vid Regeringsgatan i Stockholm.

Men min kära mans tidiga död hindrade hans syfte att jämställa den yngstes lott med syskonens. Därför har det fallit på min lott som änka att bemöda mig om detta. Jag har inköpt två andra Säterier, Lindholm och Molnby med underlydande hemman och lägenheter i Seminghundra och Vallentuna Härader i Stockholms län.

Därför har jag ytterligare velat förordna, att då jag genom döden avgår skall dessa två Säterier, vars köpebrev är av den 23 februari 1799 för Lindholm och den 28 april 1797 för Molnby liksom Stenhuset på Regeringsgatan, vårdas och nyttjas av min dotter Friherrinnan Margareta Ulrica Cederhielm så länge hon lever.

Men vid hennes frånfälle tillfalla utan lott och byte min käre dotterson Robert Adam Montgomery under Fideikommiss natur, art och beskaffenhet. Den som detta Fideikommiss innehar skall bland sina barn, barnbarn och avkomma utvälja vem han helst vill till arvtagare utan avseende på förstfödslorätt eller kön.

Så länge änka lever ogift efter Fideikommissarie skall hon nyttja och vårda Molnby Säteri med dess rå och rörs torp samt frälsehemmanen Bärby och Nyby med skog. Dessutom skall hon själv välja rum att bo i och tillräckliga utrymmen av vind och källare i Stenhuset i Stockholm.

Skulle det händelsevis bli två änkor efter Fideikommissarie, svärmor och sonhustru skall tilläggas för den senare Vida med Gjäderö samt rum i Stenhuset som tidigare sagts, så att inga änkor sitter bortglömda i nöd vid dessa Fideikommiss. Vid änkans död återgår egendomarna till Fideikommisset.

Härmed förordnar jag att Robert Adam Montgomery, inte på något sätt ingår i detta Fideikommisset eller myndighet över något arv efter mig förrän han fyllt 24 år, så att hans annars välartade kvickhet inte må föranleda till ytterligheter, utan sinnet har stadgats till god och klok hushållning och att dessa egendomar till dess måtte kunna förbättras och hinna lösas från skatträttigheterna.
Det tillkommer mig att i fall både jag och Robert Adams mor skulle dö i förtid utnämna förmyndare för honom. Det åligger varje ägare av Fideikommisset att för framtiden sätta en ålder för tillträde för sitt barn, helst inte för tidigt, utan då kunskap om välgång och självständighet ger människohjärtat stadga och mognad till vett och flit.

Som Lindholm, Molnby och huset i stan är helt utan skuld och gravation, så får det ej på något sätt i framtiden förpantas, bytas, skingras, säljas eller förändras till det sämre. Efter min död skall Jordebok och noga Beskrivning författas över detta Fideikommiss, som till Hovrätten, Häradsrätten, Stockholms Statsrådstugu Rätt ingivas.

Enligt förbehållet i Testamentet av den 15 augusti 1780, att den efterlevande fritt skulle äga all kvarlåtenskap med full rättighet att försälja, byta eller donera och ingen särskild giftorätt mellan Testatorer blivit utan allt tillfaller den efterlevande obehindrat, vill jag inte rubba.

Härmed vill jag stadfästa författningarna om att göra Segersjö till Fideikommiss med tillägg av den klausulen, att innehavarens änka skall så länge hon lever ogift i sin livstid få underhåll och bostad av de nybyggen, som min salig man börjat och jag fortsatt och ännu vidare vill fullborda.

De skall tecknas på kartan som Margaretelund och Adamsberg. De skall nyttjas och värdas av änka eller lika delas om flera änkor skulle finnas samtidigt. Men efter deras död eller giftermål återfalla till Fideikommisset Segersjö

Vad beträffar Brogård och Västberga som fördelats till min kära dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery är Brogård, sedan lånet i Banken är betalt fullkomligt skuldfritt. Därtill har hon fått inventarier till ett oförminskat värde av 1.500 riksdaler riksgälds. Egendomen har på detta vis ökat.

Med min dotters vetskap och samtycke har detta tillägg gjorts, att dessa egendomar i den sist avlidnas bo och blir efter mitt och min salig mans förr gjorda avtal förvandlat till Fideikommiss efter Testamentet av den 15 juli 1780.

Brogård och Västberga skall tillsammans utgöra ett särskilt individuellt Fideikommiss som först skall nyttjas och omvårdas av min dotter Friherrinnan Margaretha Ulrica Montgomery född Cederhielm så länge hon lever.

Vid hennes frånfälle skall det utan lott och byte tillfalla min kära dotterdotter Catharina Maria Montgomery i evärdlig tid, med samma villkor som gäller för Lindholms Fideikommiss. Västberga uttas till änkesäte.

Till mina tre barnbarn är tre tillräckliga Fideikommiss stadgat, som för deras avkomma fortsätter i tre grenar. Även här måste jag vara betänkt på eventuella arv

I min och min saliga mans Testamente av den 30 maj 1792 är redan avgjort att Segersjö skall tillträdas och nyttjas av vår kära dotter och sedan hennes arvingar så att mankön alltid äger företräde före kvinnkön.

(Fortsättningen saknas) (Endast första sidan är kopierad) Gudrun Sandén 2007

****

1796–03-01 förrättades Bouppteckning efter Kommers Rådet Friherre Josias Cederhielm på Västberga Säteri (189)

Den 22 december 1795 dog Friherre Josias Carl Cederhielm här på Västberga. Vid bouppteckningen den 1 mars året därpå var dottern Överstinnan Montgomery, född Friherrinnan Margaretha Ulrica Cederhielm närvarande samt tillkallade värderingsmän Ryttmästare C H von Schnell, Ryttmästare G Å Lövenström

Fast Egendom
Västberga Säteri 3 hemman i Brännkyrka socken, Svartsjö Härad, Stockholms län med 6 torp och 1 krog enligt köpebrev av år 1783, inköpt för 15.000 riksdaler, vilka här bibehålls och utförs 15.000 riksdaler.

Kontanta pengar

Diverse småsedlar och specie mynt	75:-
Större och mindre riksgäldssedlar	289:15

Nipper
Engelskt guldur med skinnrem, pinsback, berlocker och sigill 12:-, Guldknapp 6:32,
Snusdosa av pärlemor och silver 1:32, Luktflaska med benfoder :16,
Gammal obrukbar snusdosa 4, Silversporrar 2:32, 2 par ordinarie sporrar :12, Mahogny chatull med tillbehör 5, Käpp med yxa 1, Boun med pinsback 4, 2 pennknivar, fällkniv med såg :32
S U M M A 31 riksdaler 4 skilling

Silver á 22 skilling lodet
Terrin med lock 59:28, Fat 36:32, Tekök med lampa 59:28, Drickkanna 33,

Kaffekanna 24:14 Handfat med kanna 34:40, Spilkum med lock 27:2, 1 par stakar 24:14,
Brödfat 11, Toalettaskar 15:22, 2 Raguskedar 10:26, Bonncheslev 2:36, 4 toalettsaker sammanlagt mer än 15, Ögonbadare 2:14 Rakborste 1:40, Saltkar med glas 5:24 Saltspade utsliten förgyllning 1:40, Sockerdosa 9:8, Förläggsslev 5:2, 12 matskedar 31:8,
12 teskedar 9:8, Tekanna 14:32, Sockerask med lock och tång 20:8, Gräddskål 7:32,
2 par ljusstakar med svarta fötter 18:16, 2 gamla matskedar 3:10, 3 medaljer :44,
4 ljusstakar med argent ….2,
S U M M A 485 riksdaler 18 skilling

Tenn á 6 skilling marken
Terrin med lock och fat 1:6, 4 runda fat 1:18, 4 avlånga assietter 1, 4 trinda dito:30,
3 par ljusstakar :36, 24 ljusformar 2, Bäcken :24, Mathämtare :12, Större potta :12, Minde Potta :12,
2 tvättfat :30, Mindre stickbäcken :24, Skrivsaker :27.
S U M M A 10 riksdaler 15 skilling

Koppar á 6 skilling marken
Stor kittel med lock :36, Stor kastrull med lock :42, 3 mindre kastruller, två med lock 2:28,
Stor kupig panna med fötter och lock 1, Mindre utan lock :30, 2 Såspannor :12, Stor och 2 mindre tepannor :36, Stor avlång till ljusstöpning :18, Kaffekokare :12, 5 ljusplåtar :7, Ask med lock till rivet socker :6, 2 pottor :10, Vattenflaska om 3 kannor :24, 10 bakelseformar :6.
S U M M A 7 riksdaler 18 skilling

Metall och marmor á 8 skilling marken
Mortel med stöd :32, 2 Ljusstakar :16, Ringklocka :40, Senapskvarn av marmor :12
S U M M A 2 riksdaler 4 skilling

Blecksaker
Vattenskopa om 3 ½ stop, flaska med lock om 3 stop, durkslag, 2 rivjärn, tratt, ljusplåt, 2 stop, halvstop, lykta, större och mindre brödmått, lanterna tillsammans
S U M M A 2 riksdaler

Diverse järnsaker och Instrument
Lantmätartavla och åtskilliga matematiska instrument 20, Tub av mässing 2, Tub av elfenben :16, 1 par vågskålar utan vikter :8, 2 ljusskärmar av gammal grön taft :32, Glasmästardiamant 1:32, 2 striglar med 5 rakknivar 4, Brännvinsprovare av mässing, :16, Gamla glasögon med fodral :32, Filar och järnspik :24, Större solglas 1 Polerade ljussaxar :30.
S U M M A 32 riksdaler 13 skilling

Äkta porslin
En röd och vit tekanna 2:24, En blå och vit dito :18, Mjölkanna :8, Tedosa, :4, Spilkum med fat :8, 2 Mindre spilkum :12, 6 Chokladkoppar med fat 1, 5 bruna och blå tekoppar med fat :10, 2 Spilkumar till sås :16, Punschbål :16, Blå och vit assiett :4

Oäkta porslin
5 flata fat :5, 65 flata tallrikar 1:17, 12 djupa tallrikar :13, 2 smöraskar med sina fat :8, Vit tekanna 3, Spilkum 2.
S U M M A 5 riksdaler 22 skilling

Glas och Buteljer
2 Syltskålar med lock :24, 21 vinglas :42, 13 dessertglas :26, 21 dricksglas 1:13, 12 karaffer :12, 3 tebuteljer 2, 3 mjölkbunkar om kanna 4:6, 4 mjölkbunkar om ¼ kanna 4, 2 pottor :10, Buteljer om 2 kannor :2
S U M M A 4 riksdaler 8 skilling

Gångkläder
Grön och vit Wasa Ordens Kommendörs dräkt med alla tillbehör 10, Värja med silverfäste 8, Svart sorgdräkt med tillbehör 5, Hovdräkt 6, Sammets hovdräkt 5, Svart sidenjacka med 2 par gamla byxor och skärp 3, Sidenbyxor 1, Kamlottjacka och väst, 1:32, Brun rock med väst 1, Ljus rock med väst 3, Ljus melerad jacka med väst 2, Melerad syrtut 1:32, Gammal mörkblå syrtut av ruggkläde :32, Gammal ljus syrtut :16, Ljusgrå maläten slängkappa 9:32,
Blå vadmal pigesch (*Livrock med snören)* 2, 8 par gamla byxor 2, Svarta underkläder 1, 2 par damasker :32, Lärftdammkappa :24, 3 byxhängslen och ett livstycke :16, Blå fårskinnspäls 1:12, Svart läderkappa 1:32, Gamla resplagg med skinnfoder :16, Vargskinnspäls mycket gammal 5, 3 badmössor 1, 5 gamla hattar 1:12, 2 kalotter med tagel :16, 2 par vantar :16, 2 par gamla stövlar 1;16, 1 par lappskor :32, Stålvärja 2, 4 par gamla skor 1:16, 2 par tofflor :2, 1 par stövletter :16
S U M M A 79 riksdaler 24 skilling

Linnekläder
18 överskjortor 9, 11 nya nattskjortor 4:16, 18 gamla nattskjortor 4:24, 9 spännhalsdukar :36, 18 nattkappor 1:24, 33 manschetter 1:12, 2 hemvävda nattröjor :32, 1 gammal nattröja av nankin :16, 4 dussin näsdukar 6, 3 gamla vita näsdukar :24, 36 drällhanddukar 6, 30 lärftnattmössor :30, 14 dito :14, Svart silkeshalsduk :12, 10 mössor sticktyg :20, 8 vita bomullsmössor :23, 13 par kalsonger 1:4, 1 par släta bomullsstrumpor :12, 12 par ullstrumpor 2, 4 livstycken av …skin 1, 6 nattröjor 2, 2 dito av randigt tyg 1:16, 3 olika livstycken 1, 6 kragar :6, Grön damasttröja 4, 6 par svara gamla silkesstrumpor 2, 5 par dito vita 3.16
S U M M A 58 riksdaler 8 skilling

Finare linne
6 fina drälldukar 18, 20 något grövre 30, 4 ännu grövre 4, 8 dussin servetter av första sorten 32, 21 vita servetter av andra sorten 63, 1 servett av tredje sorten 1:24, 3 par lärftlakan 15, 11 par grövre lakan 22, 7 fina örngottsvar 3:24, 20 grövre vita örngottsvar 6:32

Av blångarnsväv
7 korndrällsdukar 4:32, 4 dussin handdukar 4, 4 dussin gamla slitna 2, 8 par lakan 8:32, 7 tebordservetter 3:24
S U M M A 227 riksdaler 40 skilling

Sängkläder i gröna kammaren
1 enmans räckbolster 6, Blått och vitt örngott 1:24, 1 dito flammigt 2:24, 1 dito 1, blå och vit randig långdyna 3, 1 dito 3:24, 1 dito 3

I sängkammaren till höger om salen
Räckbolster 10, 2 örngott 4,

I Barons sängkammare
1 parkums (*bomullstyg*) 1:36, 1 örngott :36, Långrandig långdyna 3, Litet örngott :36, Flammig långdyna 1:24, Parkums örngott 2:24, Räckbolster 7:24

I vindskammaren
5 små kuddar med parkum 2, Blått och vitt randigt räckbolster 15

Sämre fjäder
Kudde med gammalt överdrag :24, blått och vitt randigt örngott 1:32, Gammalt räckbolster 6:32, Tagelmadrass 2:16

I Jungfruns kammare
2 blå och vita långrandiga örngott 2:8, 2 grå och vita dito 1:16, Långdyna :40, Liten räckbolster 3:16
S U M M A 88 riksdaler 4 skilling

Sängkläder i Drängkammaren
Madrass med halm :8, 2 Hårbolster :32 styck, 5 kuddar med hår :40, 2 fårskinn .24, Halmmadrass :16
S U M M A 3 riksdaler 8 skilling

Ryor, täcken och filtar
2 grå och vita parkums täcken 4, 2 vita ryor :16, 2 vita filtar 2:32, rya :16, 2 gröna ryor 1:32, 4 täcken 4
S U M M A 13 riksdaler 16 skilling

Möbler och husgeråd i förstugan
2 omålade bord med lösa fötter :32, glaslykta :16,

Salen
En stor klavesin 50, 2 skänkskåp 1:16, 4 bord med metallskivor 8, Glaslykta 6, 2 par mässings ljusarmar :24, 3 rullgardiner :36

Röda förmaket
Spegel med förgylld ram 4, Brunmålad byrå med mässingsbeslag 4, Dito med järnbeslag 2, Soffa den röd och vit lärft 4, 2 brunmålade bord 1, Potpurri kruka :32, 2 rullgardiner :24

Sängkammaren
2 gröna och vita kattuns gardiner 1:32, Spegel med förgylld ram 4, Gula karmstolar med röd och vit lärft 3, Brunmålat bord :16, rullgardin :12, Eldgaffel :4, Sockerskrin utan kniv :16

Gröna kammaren
Grön damast säng 10, Dito omtagen 40, 4 fönstergardiner av samma slag 5, Överdrag till soffa av gammal bomull 2, Omhänge till en säng gammalt 5, 3 par gardiner av vit bomulls lärft 3, 6 fauteuiller (*länsstol*) med lösa dynor av grön lärft 6, Spegel med förgylld ram 4, 3 golvmattor 1, Brunmålad divan 2, Brunmålad nattkommod :24, Litet runt brunt bord :8, 3 rullgardiner :24

Tamburen
Skåp :16

Barons Förmak
2 Stora speglar med förgylld ram 80, Schiffonjé med mahognyskiva 12, Studsare (*bordsur)* 15, Svart skrivbord med lådor 4, Runt bord med alfot 1, Tebord av mahogny 1:16, Brädspel med brickor och tärningar 1:16, 6 karmstolar med stoppade ryggar 2, Flaskfoder med flaskor och 3 glas 1:32, 2 brunmålade klädskåp 2, Eldgaffel med tång :8, Bomullslärft gardiner 1:32, rullgardin :12, Kolpanna framför kakelugnen :16, Liten pall med svart överdrag :4, Lotterispel med tillbehör :32

Sängkammare
Säng med parkums sparlakan 4:16, mahogny byrå med stor skiva 13:16, Studsare *(bordsur*) på konsol 20, Soffa med röd och gul lärft 8, Brunt skåp med lådor 2, Dito mindre 1:15
Brunt bord :24, Nyckelskåp av ek :32, 1 par bomullslärfts gardiner 1:32, Fauteuil med överdrag 1, Nattygsbord med två ljusarmar 1, Spegel därtill :24, Eldgaffel :4, Kolpanna :16 Rullgardin :12

Garderoben
Långt gråmålat skåp :24. Skåp för gångkläder :24 Nattkommod :8, Litet bord :4, 2 pallar :4, Aln och besman :8, Gult skåp 1, paraply :8, 12 trästolar 1

Fröknarnas kammare
Omålat sängställe :24, Dito brunmålat :24, Brunt skåp :12, Gult bord :12, 6 trästolar :32, Rullgardin :12

Pigkammaren
Vilsäng flätad 1:39, Ekbord :16, 3 trästolar :24, Rullgardin och eldgaffel :16

Förstugan i vinden
3 gamla Kungl Porträtt 1, Ett litet kontor med målarverktyg 1

Vindskammare N:o 1
Spruta med slang 6, Sädesharpa 2:32, 1 par vävstolar med tillbehör, 1, 15 lås bättre och sämre 2:24, jaktnät 3, 3 pannor att sätta för kakelugnarna 1, Trädgårds sax och såg :12, En bunt gamla Gyllenläders tapeter :12, En hop med gammalt järnskräp 6, 6 gamla fönster :6, Kista med makulatur :24, Lykta :4, 2 halvtunnor med 2 kappar :8, 4 blomsterkrukor av tackjärn :16, Hästskälla :4, 2 block :8

Kammare N:o 2
Matbord :32, 4 trästolar :16, rullgardin :8

Kammare N:o 3
2 rödmålade sängställen :32, 2 gamla stolar :4, rullgardin :8, 40 böcker papp 5

Kammare N:o 4
Sängställe :12, 2 Brunmålade bord :24, Ekbyrå 3, Klädbyrå brunmålad 1:15, Bomullslärftsgardiner 1, Rullgardin och 6 trästolar :32

Kammare N:o 5
2 vågskålar med sin balans och några få vikter 1:32, 2 mässingshaspar 2, Lår med två rum :8, Skalpett :4, 3 eldgafflar :12, Gammalt skåp :24, Grön skänk :32, Bord :4, 4 tunnor :8, 153 buteljer 1:28, Kista :20, 6 trästolar :24

Kammare N:o 6
2 gamla obrukbara sadlar :8, 1 par stångselar ? mässings däck 3, Åtskilliga selar, lokor och tömmar till ett värde av drygt 13 riksdaler, Gammal björnhud :15, En bättre 2, 3 skinnsäckar :4, Glaskista med 11 rutor 1, 2 nattkomoder :16, Gamla kistor 2

I bokhållarens kammare
Litet skåp :8, Bord :8, Sängställe :16, Hylla .8, Mindre hylla :4 Bord :4

I Stora Köket
Långt skåp :32, Mindre dito :8, Sängställe :18, Hylla :8, Mindre dito :4, bord :4

I flygeln, förstugan
Mangel 1:32, Skåp :24

I lilla köket
Diskhylla :2 Bord :12,

I bagarstugan
Brödställning, bakbord, baktråg :24

I kammare innanför
Gult bord, gammalt bord, 2 stolar :32

Drängkammaren
2 sängställ :8
S U M M A 444 riksdaler 36 skilling

Järnsaker i köken
2 trasiga kastruller :16, Stekgryta med lock 1, Stor gryta om 8 kannor 1:8, Mindre gryta :15, 4 fotpannor :32, Munkpanna :8, 3 stekpannor :12, 5 långa stekpannor :24, 3 trefötter :6, 4 hackknivar :4, Strykjärn med lod :8, Stekspett :4, 2 halster :4, Våffeljärn :8, Besman :16

Träsaker i köket
Såar i olika storlekar, ämbar, saltkar, drickkanna, 2 matbord, 2 klubbor, 2 byttor med lock, 4 korgar, 3 omålade tunnor, lår med lock tillsammans 1.

Stenkärl i köket
4 kar, 4 djupa och 5 flata fat 4 skålar 12 tallrikar tillsammans 1

Verkredskap
4 järnstörar :16, 3 odugliga järngrepar :6, 2 spadar :2, Skyffel :6, 3 gamla rotyxor :6, gamla skottkärror :6, Trasig skovel :6, Huggyxa :1

Smedjeredskap
Pust 2, Städ 2, ….städ :16, 2 gamla släggor, hageltorn, 4 stampar 5 tänger, skruvstäd, sax, 2 skruvskivor, 3 filar tillsammans 2

Snickarverktyg
Någon speciell såg 2

Kör och åkerredskap
Gammal stor …. Vagn med gul schagg, kuskbock med täcke 10, Målad resvagn 4, Gammal Schäs 2, Ensitsig kaleche 4, Tvåsitsig dito 6:32, 2 ovanliga schäsar 4, 2 kälkar 1, Enbets rack 1, Gammal släde :32, Dito obrukbar :8, 2 par järnskodda kälkar :32, 2 snöslädar :16, 4 skodda vagnar 16, Blåmålad vagn 3, 3 långkärror med stegar 2, 2 mindre dito 1:32, 3 enbets drätter ? :3, Stor bredsläde oskadd :2, 2 gamla dyngrader :4

Diverse verktyg
Skrapa, 3 borstar, 2 burkar, 2 skohammare med tång, hovsax, 2 vattenhinkar med ok, hösäck, 2 skovlar tillsammans :36
S U M M A 74 riksdaler 26 skilling

Kreatur
2 gamla hästar om 25 år 5, 50 kor 416:32 (à 8 riksdaler 16 skilling styck)
S U M M A 421 riksdaler 32 skilling

Vid gården finns
40 sommarlass hö 53:16, 23 tolfter finbrädor 11:24
S U M M A 64 riksdaler 40 skilling

Böcker
History of Skottland 2 tomer 2, Schmits Wealth of Nation 2 tomer 3, Sahlstedts Svensk Ordbok 1:16, Fischerströms Ekonomiska Dictionarie 3 delar blått band :36
S U M M A 7 riksdaler 4 skilling

Sammanlagd S U M M A 17.427 riksdaler 35 skilling

Utestående fordringar
1:o Överste Robert Montgomerys förskrivning av den 23 november 1784 med hustruns påskrift 1.412 riksdaler 16 skilling och obetald ränta 169 riksdaler 16 skilling

2:o Baron Magnus Posse och hans hustrus förskrivning av den 21 september 1795 på 1.000 riksdaler, Inteckning i Säbyholms Säteri. 3 månaders ränta 15 riksdaler

3:o Löjtnant Joh Wilh Anreps förskrivning av den 2 mars 1785 på 400 riksdaler med 3 års obetald ränta 72 riksdaler

4:o Löjtnant M I Anreps förskrivning 200 riksdaler med 1 års ränta 12 riksdaler

5:o Majorskan E C Anreps skuldebrev av den 9 augusti 1781 på 500 riksdaler med 1 ½ års obetald ränta 45 riksdaler

6:o A S Lejdesdorff enligt skuldbrev av den 26 februari 1794 på 900 riksdaler. Under …… för Konungens Befallningshavande i Stockholms län ränta på 1 år och 10 månader 98 riksdaler 24 skilling

7:o Sekreterare B G Westberg och hans hustru förskrivning av den 15 februari 1791 500 riksdaler. Betalt 2 års ränta i riksgäldssedlar 60 riksdaler

8:o Av desamma förskrivning under samma dag 333 riksdaler 16 skilling, Betalt 2 års ränta 40 riksdaler

9:o Av professorskan Floding fått i hyra 40 riksdaler

10:o Rådman Timan enligt Livstids Köpebrev återbetalt en rest på 200 riksdaler

11:o Torparen under Vårby, Pehr Andersson enligt pantförskrivning av den 13 mars 1795 utan ränta betalt 40 riksdaler 40 skilling

12:o Torparen i Kvarnstugan Lars Pehrsson enligt pantförskrivning den 14 november 1795 utan ränta betalt 8 riksdaler 24 skilling

13:o Kapten Christerniens sterbhus skyldig 1 års arrende för torpet Vretenberg 150 riksdaler

14:o Baron Adam Cederhielm erkänt sig skyldig 2.000 riksdaler. Obetald ränta för ½ år 60 riksdaler

13:o Kommersrådet Printzsköld är väl enligt revers 2 av den 23 maj 1793 skyldig 1.500 riksdaler, men i ansökan till Hovrätten, så kan han inte upptagas till mer än vad han i brev erbjudit, vilket är 35 riksdaler
16:o Professor M Philpsson är enligt pantförskrivning på en del av sin boksamling av den 25 april 1794 skyldig 100 riksdaler

17:o Kamrer Wahlgren som bor i en lägenhet under Västberga är enligt förbindelse skyldig 13 riksdaler

18:o Densamma är enligt kontrakt av den 14 maj 1790 för nyttjanderätten av lägenheten Stenhagen under Västberga 1 års arrende med 150 riksdaler

19:o Hovbokhållare Ahmark för lägenheten Hökmossen enligt kontrakt av den 26 mars 1791 skyldig 120 riksdaler

20:o Sjungaren ? Ramberg enligt kontrakt ränta för Lerkrogen 18 riksdaler

21:o Nyströms uppodling räntar 30 riksdaler

22:o Arrende för Brogård 750 riksdaler

S u m m a 23.185 riksdaler

Lösöre i staden

Silver
24 kuvert väger 240 lod, värde 110 riksdaler

Möbler och husgeråd
Gammal ljuskrona 6, 4 Fauteuiller med röd och vit lärft 2, 6 stolar med dito 1:24, Salsbord med mahognyskiva 1:16, 4 par gardiner av bomullstyg 4, 2 rullgardiner :24, 18 salsstolar 4.24, Teservis av äkta porslin 10, 1 dussin dricksglas :12, Gammal täckvagn 50
S U M M A 192 riksdaler 15 skilling

Innestående obetalda hyror
Konselj Rådet Bengt Fenner 210, Direktör Joh Pehr Lind 1 ¼ år 265, Sekreterare H I Wieblinge 1 ¼ års 375. Fru Hedvig Charlotta Köhler 1 ¼ år 125, Professorskan Floding 266 Greve Oxenstierna för ett vagnshus på ¾ år 24, Erik Hagsten 1 ¼ år 125
S U M M A 1.390 riksdaler.

Sterbhusets skulder
Till Allmänna Änke- och Pupillkassan ett återstående kapital intecknat i Huset N:o 28 Regeringsgatan 1.010 riksdaler
Till Riksens Ständers Bank inteckning i samman hus 1.302 riksdaler
Till Grosshandlar O B Ström enligt räkning av den 10 mars 1790 för 2 … … 6 riksdaler
De fattigas andel för fattigkassan i Lännäs socken 1/8 % av Inventariesumman 53 riksdaler 46 skilling
Likaledes i Bro socken 63 riksdaler 29 skilling
Dito av egendom i staden 20 riksdaler 41 skilling
Begravnings omkostnader med läkarlön och medikamenter under sista sjukdomen 671 riksdaler 11 skilling
Till Fröken Jacobina Anrep som innestående arv 1.145 riksdaler 40 skillingar
Bristande ränta därpå 100 riksdaler

Skrifter och Handlingar i Sterbhuset
Kongl Maj:ts Resolution av den 22 november 1771 på Baron Josias Cederhielms underdåniga ansökan att innehavaren av Segersjö Fideikommiss får bära namnet Cederhielm

Ett inbördes Testamente av den 15 juli 1780 undertecknat i vittnens närvaro av Kommersrådet och Friherrinnan M Tigerhielm, där den sist levande maken tilläggs full och obehindrad rättighet att sitta i orubbat bo.

Ett ytterligare Testamente av den 30 maj 1792 likaledes av båda Herrskapet i vittnens närvaro underskrivet att dottern Margareta Ulrica Cederhielm får Segersjö godset som Fideikommiss och dotterdottern Catharina Ulrica Montgomery under samma natur får Brogård och Västberga De får tillträda efter den sist levande makens frånfälle.

Bihang därtill av den 5 augusti 1795, där vissa Goda Herrar blivit utnämnda till förmyndare för Fröken Catharina Ulrica Montgomery och att dottersonen Robert Adam Montgomery får stenhuset i Stockholm till Fideikommiss.

En bunt med äldre och yngre handlingar och köpebrev på huset i Stockholm

Ett konvolut med köpebrev och kontrakt angående Brogård.

Ett dito angående Segersjö godset.

Ett konvolut med köpebrev och kontrakt angående Västberga och härunder lydande lägenheter.

Dokument och räkningar angående förvaltning av Kommersrådets förmyndarskap för Fröken Jacobina Anrep

Ett konvolut och handlingar och kontrakt angående leveransen till Köpings Bränneri.

Att denna uppgift av egendomen skötts med den noggrannhet, att inget med vett och vilja blivit glömt och uteslutet betygar under Adlig Förpliktelse

Sålunda var uppgivet, befunnit och värderat betygar såsom tillkallad upptecknings och värderingsman
J Montgomerie
****

1804-06-27 gjordes bouppteckning efter Baron Germund Adam Cederhielm som dött utan bröstarvingar. (190)

Hans egendom skulle ärvas av hans brorsdotter Friherrinnan Ulrica Cederhielm och Baron Carl Gustaf Adlermark

Arvet bestod främst av huvudgården Ribbingebäck i Tibble socken, Hagunda härad, Uppsala län men också av mindre gårdar i Bälinge socken, Boglösa socken, Villberga socken Simtuna socken, Torstuna socken och Österunda socken.

Denna bouppteckning är inte behandlad. *Gudrun Sandén 2007*

****

1830-08-14 Gjordes arvskifte efter Överste Greve Claes Eric Sparre på Torpa Sätesgård. (191)

Alla arvingarna var närvarande nämligen
Landshövdingen över Gävleborgs län Greve Eric Sparre
Major Greve Claes G Sparre
Major Greve Fredric Vilhelm Sparre
Landshövdingen över Norrbottens län Greve Carl Sparre.
Änkefru Grevinnan Eleonora Reg. Storkenfeldt, född Sparre
Änkefru Grevinnan C U M Lagerfeldt, född Sparre
Grevinnan F A C W Sparre gift med Lagmannen över Hallands lagsaga Joh Ad Olivcreutz
Grevinnan Henriette Louise Sparre gift med Baron Carl Gammal Ehrenkrona
Grevinnan Marina Sophia Sparre gift med Baron Adolph Fred Fock

****

1833-09-09 ingavs till Hovrätten den 14 augusti 1816 och upplästes den 15. Bihang till vårt Testaments förordnande av den 30 maj 1792. (101)

Orda-
grant

Utan att återkalla vad som 1780 oss emellan förevarit eller förändra vad vi år 1792 förordnat i anseende till vår dotter Margareta Ulrica och vår dotterson Josias och vår dotterdotter Catharina Ulrica vill vi gör följande tillägg:

N:o 1 Som Förmyndare åt Catharina Ulrica Montgomery utsågs följande Herrar: Hovrättsrådet Johan Norell,
Hovrättsrådet Magnus Petter Rosbeck och
vår anhörig Sam Ev Riben på Lövsta.

2:o Vi vill i anseende till Catharina Ulricas giftermål förordna, att inget av hennes eget godtycke kan verkställas, men på hennes mors upplysta och förståndiga val och samtycke ankomma. Skulle annorlunda ske vill vi härmed förklara henne ovärdig att njuta vad vi i Testamentet av år 1792 tillagt utom arv och skifte erhålla.

3:o Vill vi härmed ge vår yngsta dotterson Robert Adam Montgomery att utom arv och skifte få det nyligen inköpta stenhuset i Stockholm. Detta som ett Fideikommiss, som inte kan förskingras men till våra efterkommande tillhöra. Skulle han dö utan manlig avkomma, skall vår dotter äga förordna och inom sina efterkommande välja efter godtycke, den hon behagar att detta, som Fideikommiss, efter hennes död mottaga.

4:o Vill vi förordna att all lösegendom och pengar som finns i vårt bo, efter den förstes död, skall förbli i den efterlevandes ägo, men inte underkastas förskingring genom giftorätt och således ensamt kunna skiftas mellan dem som härstamma från oss.

Till yttermera visso är detta vår vilja och vårt förordnande om vår egendom. Vi har detta nedskrivet i dessa Herrars närvaro och underskrivet och med våra anborne sigiller bekräftat.
Västberga Sätesgård den 5 augusti 1795 Jos Cederhjelm C M Tigerhjelm

Föregående Testamentariska författning är i undertecknades närvaro av respektive Herrskap erkänd, undertecknad och med deras sigiller bekräftad.
Betygas av oss som tillkallade vittnen Peter Christ Neostadius Ant Holmstedt

****

1827-02-10 skriver Ulrica Cederhjelm ett nytt Testamente.(105)

Orda-grant

Sedan jag uppmärksammat att Västberga Säteri och Brogårds Säteri med underlydande bondehemman, som jag allt sedan min moders död 1816 innehaft, egentligen tillhörde min kära dotter Catharina Ulrica Montgomery och hennes man Landshövdingen Greve Eric Sparre, har jag genom myndigheternas tillstånd den 17 maj 1826 överlämnat till min dotter och måg Västberga säteri och Brogårds hemman. Jag har också som dokumentet visar hållit dem skadslösa för den avkastning jag uppburit på dessa fastigheter.

När jag uppfyllt alla anspråk som mitt ena barn haft rätt till, har vid samma tillfälle min uppmärksamhet med bekymmer varit fästad på den uppoffring min kära sonhustru Mathilda Orozco fått vidkännas genom tillståndet på hennes avlidne mans och min ömt älskade sons Josias Montgomery Cederhjelms efterlämnade affärer. Allt vad han uppburit av hennes och hennes moders Friherrinnan Sabina Orozcos, född Lederer enskilda egendom, har helt gått förlorat.

Med beslutet att om mina tillgångar medge, uppfylla alla min sons förbindelser, avvaktade jag hans Sterbhus utredning för att få hela skuldbeloppet bestämt, innan jag kunde binda mig för någon vidare ersättning till min sonhustru än vad en mellan henne och mig den 17 september 1825 på Segersjö avslutade överenskommelse utgjorde.

När jag nu vet skuldbeloppet, och tror mig vara i stånd att betala, vore det obilligt om min sonhustrus och hennes moders kapital blev de enda förlorarna. Men jag inser, att det i min livstid blir omöjligt att återbetala detta kapital eller ens någon del därav, så har jag velat förordna och testamentera följande:

1:o Den säkerhet jag i nämnda överenskommelse förbundit mig att lämna min sonhustru i Frösunda, kommer att vara endast 16.666 riksdaler 32 skilling banko, medan av de större inteckningarna på endast 6.666 riksdaler 32 skilling hunnit lösas.

2:o Säkerheten i Frösunda av 16.666 riksdaler 32 skilling banko skall tillhöra Friherrinnan Sabina Orozco, född Lederer, på så sätt som min till henne avlämnade förbindelse på Segersjö den 17

september 1825 beskriver. Den skall vara orubblig och oförändrad med undantag endast att den däri uträknade säkerheten i Ribbingebäck för samma summa förändras och skall utgöras av Frösunda.

3:o Vidare kommer min sonhustru att som säkerhet erhålla i hemmanen Köpberga och Hellgjö ett belopp, lika stort som för dem blivit betalt och skall skillnaden i 50.000 riksdaler banko lämnas som säkerhet i mina andra fastigheter som jag vill utse.

4:o Om dessa säkerheter eller deras fulla värde antingen inte i min livstid hinner göras, eller vid realisation inte uppgår till det belopp de sammantaget representerar, skall vid min död frånskiljas från min övriga kvarlåtenskap för att garantera min sonhustru hennes årliga anslag av 3.000 riksdaler så länge hon förblir ogift. Gifter hon sig förfaller hälften av säkerheterna och hennes anslag.

5:o Dessa säkerheter eller deras fulla värde av 50.000 riksdaler skall oavkortat efter min sonhustrus död tillfalla mina sonbarn. Ett förbehåll görs, att säkerheten i Köpberga och Hellgjöl inte får rubbas och att dessa hemman vid arvsskiftet tillfaller den av mina sonbarn som blir Fideikommissarie på Segersjö

6:o Denna disposition rubbar inte min förbindelse till Friherrinnan Orozco, utan skall om hon överlever sin dotter, njuta inkomsten av sin säkerhet i Frösunda, vilket alltså skall dras av för mina sonbarn så länge deras mormor lever.

7:o I anseende till att min son lagt ned stora kostnader på Segersjö och därmed ökat värdet och avkastningen, vilket tagits i beaktande vid Kongl Maj:t tillstånd att mot inteckning få ta ett Fideikommisslån på 50.000 riksdaler. Det som vid min död fortfarande kvarstår av lånet skall helt ersättas av Fideikommissarien och inte tas av min övriga kvarlåtenskap.

Efter att ha rådfrågat lagkunniga har jag inhämtat, att min framlidna moders Testamente av den 6 juli 1799 inte var upprättat så, att det kan vara bindande. Jag har redan avstått från Brogård och Västberga och förstått att Lindholmen och Molnby Säterier inte kan anses vara Fideikommiss natur.

8:o Dessa egendomar, Lindholmen och Molnby får jämte mina andra disponibla fastigheter om så blir nödvändigt eller att arvingarna inte kommer överens, säljas för att täcka mina skulder. Överskottet fördelas enligt lag mellan mina barn och barnbarn.

9:o Av Lindholmens köpeskilling skall först fråntas och utom lott och byte tillfalla min äldsta dotterdotter Fröken Mariana Catharina Ulrica Sparre, en summa av 4.333 riksdaler 16 skilling banko eller ungefär beloppet av vad jag genom köp från skatte och frälse av Slumsta 1 mantal i Orkesta socken och Strömmen ¼ mantal i Frösunda socken betalt. Dessa hemman ligger under Lindholmen.

10:o Då jag till Molnby lagt 1 ¼ hemman Foderby i Vallentuna socken, som jag köpt för 12.000 riksdaler banko och som till 2/3 är intecknade, förklarar jag att ur köpeskillingen för Molnby skall överlämnas 500 riksdaler till min husmamsell Elisabeth Hedström och 200 riksdaler till min kusk Eric Åkerlund, som erkänsla för deras trohet och nit. Förbehållet är att de kvarstår i min tjänst så länge jag lever.

11:0 Under samma förbehåll, skall till min Rättare vid Ribbingsbäck Erik Andersson överlämnas torpet Skomakartorp, att för sin och sin hustrus livstid få bruka och fritt begagna som belöning för 21 års trogen och skicklig tjänst.

12:o Till Executor för mitt Testamente samt Bouppteckning- och Utredningsman i mitt Sterbhus, kallar och utser jag Kammarjunkare M af Christiernin, som genom det sätt han utrett min avlidne sons Sterbhus vunnit mitt förtroende. Han känner mina affärer och önskningar och avsikter rörande mina arvtagare. Han kan bäst förebygga oenighet och missförstånd. För denna befattning och för vad han redan gjort kommer belöning att finnas i mitt Sterbhus.

Slutligen förnyar och upprepar jag den överenskommelse med min kära sonhustru och hennes moder Friherrinnan Orozco av den 17 september 1825 samt vad som gällde min kära dotter och måg den 17 maj 1826; att allt som inte har ändrats genom detta Testamente, förklarar jag utgöra min yttersta vilja och förväntar mig att ingen av min barn eller barnbarn skall försöka klandra eller förändra.

Till yttermera visso är detta Testamente inför nedanstående på en gång närvarande vittnen erkänt, med sunt förstånd och av fri vilja egenhändigt av mig undertecknat samt med mitt anborna Sköldmärke försett.
Lindholmen den 10 februari 1827 Ulrica Cederhielm

Att Friherrinnan Ulrica Montgomery född Cederhielm egenhändigt och av fri vilja och sunt förnuft i bägges närvaro undertecknat Testamentet, betyga vi, tillkallade vittnen.
Lindholmen ut supra Nils Nordlander v Notarie i Hovkonsistoriet Gustaf Ahlbom kyrkoherde i Markim och Orkesta

Tillägg

Av de 50.000 riksdaler banko som skall delas mellan mina sonbarn, kommer Fideikommissarien av Segersjö endast få 8.000 riksdaler, som anses lika med vad Fideikommissarien får till Köpberga och Hellgös hemman.

De övriga 42.000 riksdaler delas mellan mina sonbarn, som inte tillträder något Fideikommiss.

Detta tillägg bekräftar jag som min yttersta vilja genom underskrift i vittnens närvaro.
Stockholm den 24 april 1827 Ulrica Cederhjelm

Att Friherrinnan Ulrica Montgomery, född Cederhielm egenhändigt och med fri vilja och sunt förnuft underskrivit detta Testamentstillägg intygas av oss på en gång närvarande.
Stockholm som ovan G F Åkerhjelm G A Hjerta.

I 12:te punkten av Testamentet blev Kammarjunkare, numera Kammarherre M af Christiernin utsedd till Exekutor, Boupptecknings och Utredningsman för mitt Sterbhus.
Nu förklarar jag som min yttersta vilja att denna befattning ensam kommer att skötas av Hovrättsrådet Gustaf Schöne, på grund av att han har fullständigare kännedom om vad mig och min egendom angår. Han är fullständigt underrättad om min yttersta vilja och önskningar.

Kammarherre av Christiernin som för utredningen av min sons Överste J Montgomery Cederhielms bo genom en skuldsedel av 1.000 riksdaler varpå årlig ränta betalts är fullkomligt nöjd, har han inte vidare med mitt bo att fordra. Därför kommer punkt 12 i Testamentet att förlora all kraft och verkan. Vilket i vittnens närvaro bekräftas.
Stockholm den 6 februari 1833 Ulrica Cederhielm

Att Friherrinnan Ulrica Montgomery, född Cederhielm för vilken ovanstående förordnande upplästs, förklarat att det utgör hennes yttersta vilja, samt därefter av fri vilja med sunt förstånd, egenhändigt undertecknat sitt namn, betygar undertecknade på en gång närvarnade vittnen.
Stockholm den 6 februari Ol af Wannqwist M af Pontin Fredr Wannqwist

****

1830-05-20 förklarar och ändrar Ulrica Cederhielm sitt Testamente.(106) Orda-grant

Mina kära föräldrar har i livstiden genom inbördes Testamente den 30 maj 1792 och den 5 augusti 1795 förordnat: Att Segersjö godset skulle tillfalla mig som Fideikommiss att tillträda och nyttja så länge jag levde och sedan någon arvsberättigad, där mankön går före kvinnkön och äldre grenen utestänger den yngre och förstfödslorätt gäller mellan syskon, kommer att efterträda.

Säterierna Västberga och Brogård med underlydande tillhörigheter, som inköpts i min kära dotters Catharina Ulrica Montgomerys namn och för hennes räkning, och av förmyndare i samråd med mig förvaltas.

Ettusen riksdaler skulle tillställas mig årligen för hennes uppfostran och övrig vinst användas som avbetalning på ett inteckningslån. När det lånet var betalt skulle inköp av fastigheter på landet göras. Vid hennes giftermål skulle en förteckning på hennes egendom göras och insändas till Svea Hovrätt, så att inget kunde förpantas så länge hon levde och egendomen efter henne komma att skiftas mellan hennes barn, om hon inte annorlunda förordnar.

Stenhuset vid Regeringsgatan, som jag innehar, skulle såsom Fideikommiss tillfalla min yngste son Robert Adam Montgomery, med rättighet för mig, om han avled utan manlig avkomma, välja vem som efter min död skulle motta Fideikommisset.

Efter min käre faders död 1795, har min mor av omsorg för min då ännu levande yngsta son, Robert Adam Montgomery, ökat och förbättrat hans lott, vilket vi varit överens om. För denna orsak har jag i min mors namn köpt Molneby Säteri och genom salubrev till henne överlåtit Lindholms Säteri, utan att jag erhållit någon valuta därför. Hon har genom Testamentarisk Författning den 6 juli 1799 förordnat att efter hennes död, jag i min livstid fick nyttja både Stenhuset och Säterierna Lindholmen och Molneby, men att dessa fasta egendomar skulle tillhöra Robert Adam Montgomery.

En bättre och rikare lott var av den Gudomliga försynen beredd åt min son Robert Adam då han den 5 maj 1811 slutade sina dagar på jorden utan att inträtt i äktenskap och således utan bröstarvingar. Min äldsta son, som förvaltade Segersjö för min räkning, som inte gav mig någon inkomst men blivit åtskilligt förbättrat, skulle inte heller fortsätta sitt verksamma liv både som Statens tjänare och enskild man med så mycken uppskattning. Även han dog och lämnade mig med omsorgen för hans efterlämnade maka och talrika familj, samt ett med stora skulder graverat bo.

Mitt öde blev att jag på ålderdomen förlorade mina söner och dessutom befann mig i vidlyftiga affärer, förenade med många och tunga bekymmer. Mina ännu levande barn känner allt för väl till det skuldsatta skick, som jag efter min äldsta sons död utan mitt förvållande hamnat i.

Men sådana tänkesätt som jag ärvt av mina Fäder och vad jag var skyldig deras ärade namn, skall jag ta lån på Segersjö, Lindholmen och Molneby och tror mig då kunna uppfylla mina förbindelser. Jag har inskränkt min levnad och berövat mig bekvämligheter mer än mitt stånd fordrat, min ärvda och förvärvade förmögenhet medgivit och mina år påkallat. Min hälsa var ännu opåverkad.

Men då jag besvärad av ålder och de krämpor som hör till samt försvagad av en svårare sjukdom befarar att mina dagar snart är slut, innan jag uppnått det mål, som jag strävat efter, är jag angelägen att ställa så att jag med lugn kan invänta min sista stund och nedstiga i graven utan förebråelse.

Då jag berett ett lika oväntat som oförtjänt lidande åt dem, som av vänskap och i förtroende till min redlighet anförtrott mig sin egendom och jag inte kan betala utan att Lindholmen och Molneby liksom mina enskilda förvärvade egendomar i Semminghundra och Vallentuna Härader i Stockholms län jämte min ärvda egendom Ribbingebäck i Åland och allt mitt lösöre används för skulderna.

Jag avsäger mig all rätt till den gåva under Fideikommiss min mor givit mig med Lindholmen och Molneby Säterier med därunder lydande hemman och lägenheter och efter min sons Robert Adam Montgomerys frånfälle utse efterträdare till Fideikommisset.

För att undanröja all osäkerhet för mina Borgenärer gör jag mig förvissad om samtliga mina barns och arvingars samt deras målsmäns bifall till min yttersta vilja, när det gäller att begagna mig av min oinskränkta rätt att utse efterträdare på Fideikommisset.

Skulle sedan Lindholmen och Molneby och alla övrig enskild egendom efter min död blivit såld och skulden betald, det ändå uppstå ett överskott, skall det fördelas mellan mina kära barn och arvingar efter lag.

Måtte utredningen av mitt bo bedrivas med omsorg att ett sådant överskott, ju större desto bättre, blir en följd. Jag vore då nöjd att mina sonbarn utom Fideikommissarien ändå finge skörda den fördel jag så gärna önskat, men inte haft förmåga att på annat sätt bereda dem.
Om Fideikommissarien utnämndes av mig, kunde han befinna sig i den belägenheten att inte äga något, då en eller annan av deras medarvingar får mer och dem från alla delaktighet utesluta.

Betalningen av den skuld som häftar vid Segersjö har med Kongl Maj:ts bifall intecknats och kommer att göras som Kongl Maj:ts Utslag av den 21 december 1825 föreskriver. Efter min död ansvarar mitt Sterbhus inte för den skuld som finns på Fideikommisset.

Till yttermera visso är detta i vittnens närvaro underskrivet och med mitt anborne Sköldmärke bekräftat
Lindholmen den 20 maj 1830 Ulrica Cederhielm

Att Överstinnan Friherrinnan Ulrica Montgomery Cederhielm med sunt och fullt förstånd av fri vilja i vår gemensamma närvaro egenhändigt undertecknat denna handling, som Friherrinnan förklarar som sin yttersta vilja och förordnande, varunder jag Martin, efter Friherrinnans anmodan tryckt hennes anborna Sköldmärke, intygar vi som tillkallade vittnen
Lindholmen den 20 maj 1830 R Martin tillförordnad Revisions Sekreterare och Assessor i Kongl Svea Hovrätt, Th Nyström Sekreterare i Rikets Statskontor.

Mot vår moders och svärmoders ovanstående skriftliga förordnande har vi inget att påminna utan förklarar oss vilja detsamma efterleva så framt på vår avlidne broders och svågers vägnar detsamma ävenledes erkännas och iakttagas.
Stockholm den 21 juli 1830 Eric Sparre Ulla Sparre, född Montgomery

Med anledning av min moders testamentariska författning av den 6 juli 1799 rörande Lindholm och Molneby Säterier, vilka som Fideikommiss till min yngsta avlidne son Robert Adam Montgomery blivit bestämd, men som jag i min livstid fått nyttja och råda över, anser jag mig kunna bestämma vem som efter mig skall tillträda Lindholms och Molnebys Säterier som Fideikommissarie.

Därför utnämner och förordnar jag min sondotter Josephina Sabina Beatrice Maria Montgomery att efter min död under Fideikommiss rätt och villkor motta, nyttja och bruka Säterierna Lindholm och Molneby med underlydande hemman och lägenheter, som min moder inköpt.
Hon skall ansvara för inteckningar för skuld i dessa fastigheter jämte obetalda räntor, samt kontant utge 25.000 riksdaler till min kära dotter Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery, som ersättning för de inteckningar till min sonhustrus fördel som hon i mina övriga egendomar erhållit.

Sedan min kära sondotter tillträtt ovannämnda Fideikommiss gäller om efterträdare vad min moder föreskriver den 6 juli 1799.

För yttermera visso har jag detta förordnande i tillkallades vittnens närvaro med egen hand underskrivit och med mitt anborna sigill bekräftat
Stockholm och Kongl Djurgården den 18 juli 1832 Ulrica Cederhielm

Att Friherrinnan Montgomery, född Cederhielm vid sunt och fullt förstånd med fri vilja egenhändigt underskrivit detta förordnande och sitt Sigill satt, intygar undertecknade av Friherrinnan tillkallade och på samma gång närvarande vittnen.
Stockholm och Kongl Djurgården den 18 juli 1832 Magnus av Pontin Carl Arfedsson

Rättelse av förordningen av den 18 juli 1832

Förordnandet av den 18 juli 1832 rörande min sondotters Josephina, Sabina Beatrice Maria Montgomerys rättighet, att efter mig tillträda Lindholms och Molneby Säterier som Fideikommiss, skall rättas, så att frälsehemmanet Foderyd ¼ mantal som jag köpt och hemmanen Neder Slumsta 1 mantal och Ström ¼ mantal, vilka blivit lösta från skatte till frälse av mig till så stor del, som jag själv förvärvat, inte skall inbegripas bland de hemman och lägenheter, som efter min död skall lyda under Lindholms och Molnebys Fideikommiss.

Denna rättelse har jag i tillkallade vittnens närvaro egenhändigt undertecknat samt med mitt anborna Sköldmärke bekräftat.
Stockholm den 12 september 1832 Ulrica Cederhielm

Att Friherrinnan Ulrica Cederhielm vid sunt och fullt förstånd samt av fri vilja egenhändigt undertecknat denna förklaring samt med sitt Sigill satt, intyga vi på en gång närvarande vittnen Stockholm ut supra Th Nyström Sekreterare i Rikets Statskontor Fredr Wannqwist Kanslist hos Överståthållare Ämbetet i Polisärenden.

Resolverades:
Att detta testamentariska förordnande meddelades avlidna Friherrinnan Montgomerys, född Cederhielm övriga närmaste arvingar och Sterbhusägare
År och dag som förut skrivet är Efter Befallning Anders Andersson

****

1832-02-15- skriver Eric och Ulla Sparre, född Montgomery sitt testamente, som inges till Svea Hovrätt och protokollförs där den 16 november 1843. (192)

Utdrag ur protokollet hållet inför Svea Hovrätt den 16 november 1843.
Upplästes Landshövding och Kommendören av Nordstjerne Orden Greve Eric Sparres Änka, Grevinnan Ulrika Sparres, född Montgomery till lagligt bevakande av makarnas den 15 februari 1832 upprättade Testamente

Det lyder: Sedan undertecknade makar med avseende på våra kära barns framtida väl har inköpt Lejondals och Ådö Säterier jämte de hemman och lägenheters om lyder under Ådö och förenat dem med i samma Pastorat belägna Brogårds hela gods, vilket tillsammans med Västberga egendom intill Stockholm, som enligt gåvobrev av den 30 maj 1792 tillfallit mig Ulrica Montgomery efter min käre morfar och sålunda av mig kan fritt disponeras.

Men under de omsorger vi måste iaktta både för vår egen hushållning och våra barns uppfostran, har omständigheterna inte medgivit att vi kunnat betala köpeskillingen för dessa fastigheter som vi köpt.

Vi har betänkt hur skulden i boet utan förskingring av den fasta egendom vi efterlämnar skall kunna betalas och av våra barn bibehållas. när någon av oss avlider

Därför har vi stadgat och förordnat och förklarar som vår yttersta vilja, att den som överlever den andra skall i sin livstid ensam disponera all lös egendom i boet, liksom alla genom köp eller gåva förvärvade fastigheter, tillsammans med dem som vi möjligen hädanefter ytterligare kan förvärva.

Detta mot skyldighet att med fortsatt omsorg om våra barns behov, årligen sörja för fastigheternas vidmakthållande och förkovran och allmänna utskylder. Att noggrant betala Boets räntor med så stor avbetalning på kapitalskulden som är möjligt, dock alltid med höjning motsvarande beloppet som räntorna sjunker och därjämte alltid fylla till helt hundratal. Detta för att räntan lättare kan beräknas och skulden fortare avslutas.

Vi hoppas genom denna Författning säkrast vinna vårt ändamål. Efter bådas bortgång kommer vår egendom att fördelas mellan våra barn. Skulle vid den enas frånfälle detta inte vara skriftligt författat, må den efterlevande ensam stadga därom, som den finner bäst.

Till yttermera vissa har vi detta egenhändigt undertecknat och med våra sköldmärken bekräftat i vittnens närvaro
Stockholm den 15 februari 1832 Eric Sparre Ulla Sparre förr Montgomery

Att ovanstående testamentariska avhandling blivit av Landshövding Eric Sparre och Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery med sunt begrepp och av fri vilja egenhändigt undertecknad intygar vi på en gång närvarande vittnen.
Stockholm den 15 februari 1832 Gustaf Ridderstolpe C J Hederstierna

Beslut:
Att detta Testamente meddelas Landshövding Greve Sparres närmaste arvingar och Sterbhusägare. År och dag son förut skrivet var Efter befallning M Sandelin

I samma konvolut finns en kladd till testamentet med en personlig middagsinbjudan.

****

1839 – 1841 handlingar angående Margareta Ulrica Montgomerys född Cederhielm kvarlåtenskap. (193)

Den 31 december 1839 förrättade undertecknad utredning och skifte av överste Robert Montgomerys avlidna hustru, Friherrinnan Margareta Ulrica Montgomerys, född Cederhielm bo till rättelse för hennes arvingar.

1:o Avlidna sonens, Överste Josias Montgomerys barn, Studerande Robert Niclas Germund Montgomery Cederhielm samt Fröknarna Mathilda, Maria, Ulrica och Josefina, Beatrix, Sabina och Eugenie Valerie Adele Camille Montgomery.

2:o Dottern, Landshövding Eric Sparres hustru, Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery

Närvarande var Landshövding Sparre på egen och sin hustrus vägnar, Hovstallmästare Ferdinand Braunerhjelm som förmyndare för Robert Montgomery Cederhielm och Häradshövding Hans Peter Stodius i egenskap av förmyndare för Fröknarna Montgomery.

Efter Ulrica Cederhielm boupptecknig av den 29 augusti 1833 är boets tillgångar och skulder som följer:
Lindholmens säteri värt 29.475 riksdaler samt Mörby Frälsehemman, 2 hemman i Slumsta, räntor av Orkesta, Mörby och Hästberga samt Hästberga kvarn, Härads Ekeby rå och rör, Södertorp, Strömstorp, Stubbetorp, Frälseränta på Kusta

Molneby värt 10.000 riksdaler samt Bergby, Jädrö, Nyby, Snatuna rå och rör, Sylta, Veda, Västanberga Rusthåll, Bergby utjord, Västlunda utjord, Molnby väderkvarn,

Lindsbergs Säteri värt 31.333 riksdaler samt Eklunda utjord, Foderby frälsehemman Tallhammars äng, Albäcks sågkvarn

Ribbingebäcks Säteri med såg och kvarn värt 10.360 riksdaler samt Balsbo, Friberga, Skyttstanäs, Ängstorpet och frälseräntan av Högby Kävlinge, Domta, Rysjö, Skällby, Graddbo, Löt, Sånkarbo

Segersjö Säteri med tillhörande hemman och lägenheter samt frälseräntor värt 114.529

Stenhus i Staden värt 31.000 riksdaler

Vidare tas lösöre upp på de olika egendomarna

Utestående fordringar:
I Stockholm Herrar Tottei & Arvedsson, Inteckningar i Löfsta och Frösunda, Hushyror av underhavande vid gårdarna runt 20.000 riksdaler samt osäkra fordringar 1.170 riksdaler.

Hennes skulder uppgick till 199.865 riksdaler 46 skilling 4 runstycken.

I Margareta Ulrica Montgomerys föräldrars Testamente står, att Segersjö säteri skulle göras till Fideikommiss och tillfalla henne och att Brogård och Västberga skulle tillfalla deras dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery. I ett tilläggs meddelas att det nyinköpta stenhuset i Stockholm skulle utom arv tillfalla dottersonen Robert Adam Montgomery, men om han dog utan manlig arvinge fick Margareta Ulrica Montgomery förordna och efter eget behag som Fideikommiss motta det. Vidare har modern Friherrinnan Tigerhielm efter makens död förordnat att Lindholm och Molneby samt Stenhuset i Staden utgör ett enskilt Fideikommiss att innehas av dottern Margareta Ulrica Montgomery. Där förordnas också var änkorna skulle bo.

1816 har Margareta Ulricas föräldrar avlidit och hon erhållit arvet efter dem. Där har ingått Brogård och Västberga. 1825 avled hennes son Josias Montgomery och efterlämnade stora skulder, vilka Margareta Ulrica försöker återbetala. Bl a ger hon hans svärmor 3.000 om året, fri bostad vid Frösunda och hushållseffekter. Hon underhåller också sin svärdotter och sonbarnen genom att ta upp lån.

Den 17 maj 1826 meddelar Friherrinnan Cederhielm genom testamente att hon nyligen upptäckt att hon dittills varit i orätt besittning av Brogård och Västberga, vilka vid hennes mors Friherrinnan Tigerhielms död rätteligen bort tillfalla Catharina Ulrica Montgomery, gift med Landshövding Eric Sparre. Då överlämnades dessa egendomar till Grevinnan Sparre. För att ersätta den avkastning som hon under åren gått miste om, fick hon också fordringar från underlydande, inventarier vid egendomarna, möbler från Västberga och rättighet att under Fideikommissrätt tillträda stenhuset i staden efter Friherrinnans Cederhielms död.

Genom Testamente av den 18 juli 1832 med en rättelse den 12 september samma år gjordes Fröken Josefina Montgomery till Fideikommissarie till Lindholmen och Molneby med skyldighet att kontant betala Grevinnan Sparre 25,000 riksdaler.

Med anledning av dessa otydliga och ibland motstridiga och lagstridiga Testamenten har Rättegång mellan arvingarna pågått inför Svea Hovrätt i följande ämnen:

1:o Om Lindholmen och Molneby skulle anses som Fideikommiss och vilken av Överste Montgomerys döttrar som borde var innehavare. Om Stenhuset i stan borde tillhöra det Fideikommisset eller vara ett eget Fideikommiss åt Grevinnan Sparre och efter henne åt Mariana Sparre. Eller om Kryddkramhandlare Societetens säkerhet intecknat lån skulle av boet oskiftat gäldas.

2:o Om Ulrica Montgomery Cederhielm mot inteckning i Segersjös lån på 50.000 riksdaler skulle åtfölja egendomen eller betalas av hennes övriga kvarlåtenskap Om änka efter Fideikommissarien på Segersjö kunde få njuta av bostad och underhåll.

3:o Om Brogårds och Västbergas tillagda Fideikommiss natur skulle utsträckas även efter nuvarande innehavarens, Fru Sparres livstid.

4:o Hur man skulle tyda Robert Montgomerys arvslott i Lindholmen.

5:o Hur man skulle tyda inteckningen på 11.000 riksdaler i Ribbingebäck och som rörde Grevinnan Sparre och Robert Montgomerys arvsandelar i inteckningen.

6:o Om inte andelar i värdet av diamanter, som Överstinnan Montgomery överlämnat till Friherrinnan Cederhielm borde liksom Överstinnans livränta på 50.000 riksdaler utom arv delas av Fröknarna Mathilda, Josefin och Eugenie Montgomery och inte endast Mathilda
Hovrätten förklarade den 10 december 1838 följande:
Lindholmen och Molneby skall räknas som arvejord och delas samt att frågan mellan två sterbhusägare om närmare rätt till egendomen, förfaller.
Stenhuset i stan skall som Fideikommiss tillhöra Grevinnan Sparre och efter henne Marina Sparre, medan inteckningen som Kryddkramhandels Societeten har som säkerhet borde inlösas av boet
Att änkan efter Fideikommissarien på Segersjö inte skall få njuta underhåll.
Att Brogårds och Västbergas enligt 1792 års Testamente tillagda Fideikommissnatur inte skall utsträckas efter Grevinnan Sparre död.
Försäljningspriset och inte inköpspriset av Slumsta och Ström skall räknas, då Robert Montgomerys arvsrätt skall bedömas.
Vidare redogörs för olika inteckningar och säkerheter som bör ändras
.
Utom vad som i denna dom blivit ändrat och rättat har arvingarna kommit överens om följande:
1:o Att Segersjö och stenhuset i staden skall avskiljas från boets tillgångar som Fideikommiss natur. Segersjö värt 109.479 riksdaler till Robert Montgomery och stenhuset värt 31:000 riksdaler till Grevinnan Sparre. Viss ändring kan ske i Robert Montgomerys arvsandel beroende på Kongl Maj:ts dom.
2:o Avbetalningarna på skulden för Segersjö kommer att ligga på Fideikommissarien tills vidare. Skulle Kongl Maj:ts dom mena annorlunda tas betalningen från varje arvslott.
3:o Betalningen för skulden till Kryddkramhandels Societeten har ersatts av Sterbhuset. Endast den återstående delen av skulden faller från och med nu på arvslotten.
4:o Den eventuella bristen vid Slumsta och Ström skall inte fyllas av Robert Montgomerys arvslott.
5:o Då Ribbingebäck var Friherrinnan Cederhielms arvjord, kunde hon inte genom testamente ge bort det och Överstinnan Montgomerys livränta skall alltså tas från det oskiftade boet
6:0 Överstinnan Montgomerys mor, friherrinnan Orozco, som blivit tilldelad Frösunda egendom som boställe och fått ett årligt underhåll har fått flytta, då egendomen sålts. Köparen Bryggare Arenander har därefter gjort konkurs och Sterbhusets fordran kommer att gå förlorad. Redogörs för hur Överste Montgomerys barns arv skall fördelas. Detta är högst invecklade förhållande och för att undvika att det drar ut på tiden och risk för misstag görs, bestäms att Robert Montgomery och Grevinnan Sparre som fått mer i förhållande till Fröknarna Montgomery skall betala dem en utfyllnad av deras arv. Då Boije har betalts av influtna medel 1839 borträknas de från Sterbhuset. Liksom Befallningsman Anderssons och hans hustrus på Ribbingebäck förmåner bortfaller då båda nu avlidit.
7:o De diamanter som Överstinnan Montgomery infört i boet och som tillhört hennes mor, har Friherrinnan Montgomery Cederhielm förbundit sig att efter sin död återbetala med 3.500 riksdaler till sondöttrarna Fröknarna Montgomery. Denna skuld kommer att tas av boets oskiftade tillgångar.
8:o Avbetalningarna på Segersjö, som skulle ske årligen med 2.500 riksdaler, har inte betalts varken av Friherrinnan Montgomery Cederhielm eller senare av Sterbhuset, utan när Robert Montgomery tillträder som Fideikommissarie har han hela skulden kvar. Sterbhuset har alltså en skuld till honom, men hur stor vet man inte då en del auktionsinrop och förskott gjorts, måste man avvakta slutlig Dom. Skiftet skulle avslutas trots att denna skuld eller fordran kvarstod

Sedan sterbhus ägarna fått Svea Hovrätts Utslag den 7 juli 1834 med tillstånd att sälja Ribbingebäck, Foderby, Slumsta, Ström och Lindsberg följer en redogörelse för inteckningar som slutar på 27.000 riksdaler

Sedan följer boets ställning ifrån Friherrinnans Cederhielms död. Sterbhusets inkomster, egendomarnas avkastning, betalda fordringar auktionsmedel samt utgifter, under åren 1833 – 1839.
Tillgångar 199:167 riksdaler Skulder 67:848 riksdaler

Arvingarna tar arv efter Landsrätt som i 2 kapitlet Ärvda Balken. Till följd härav tillfaller Grevinnan Sparre 1/3 eller 5/15 av behållna kvarlåtenskapen och avlidne Överste Montgomerys barn Studerande

Robert Montgomery Cederhielm samt Fröknarna Mathilda Josefina och Eugenia Montgomery 2/3 av samma behållning. Dessa 2/3 fördelas så att Brorslotten blir 4/5 och varje systerlott 2/15

Denna delningsgrund kommer att följas så väl i avseende på tillgångar som skulder och för inkomster och utgifter som kan komma i Sterbhuset i framtiden. Hela behållningen är 131:318 riksdaler

Efter avdrag uppstår ett överskott till fördelning mellan arvingarna på 69:652 riksdaler av vilka Grevinnan Sparre får 23.217, Robert Montgomery 18:573, Mathilda, Josefin och Eugenia Montgomery 9:286 riksdaler vardera
Sålunda var utrett, skiftat och avslutat
Stockholm den 8 januari 1840 Fredr Rung skiftesman

Förestående utredning och Arvskifte godkänns
Stockholm ut supra Eric Sparre J Braunerhjelm Peter Stodius

Som vittnen underskriver G Quensel t f Hovrättsfiskal J A Quensel Hovrättsfiskal

Likvid med Systrarna Montgomery där man redogör i detalj för deras arvslotter som slutar på 33: 889 riksdaler vardera.

Verkställande av det upprättade arvskiftet av den 31 december 1839 efter Friherrinnan Ulrica Montgomery Cederheilm vars Sterbhusdelägare var:
Landshövding Greve Eric Sparre och hans hustru Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery
Överste Montgomerys barn, Underlöjtnant Robert Montgomery Cederhielm samt Fröknarna Mathilda, Josefin och Eugenia Montgomery.

För de sista omyndiga barnen hade deras förmyndare ansökt om Utslag i Svea hovrätt för deras arvsandelar och följande överenskommelse upprättats.
Tillgångar i fastigheter, fordringar S U M M A 179.115 riksdaler samt osäkra fordringar på 14.116 riksdaler.
Återstående skulder 46.710 riksdaler
Behållning 132.405 riksdaler

Varav avsätts För Fröknarna Montgomery 42.000 riksdaler samt till Fideikommissarien Robert Montgomery 8.000 riksdaler

Likvid med Grevinnan Sparre S U M M A 39.904 riksdaler
Likvid med Löjtnant Robert Montgomery Cederhielm S U M M A 29.787 riksdaler
Likvid med Fröknarna Mathilda, Josefin och Eugenia Montgomery S U M M A 29.807 riksdaler vardera
Stockholm den 14 mars 1841 Eric Sparre J Braunerhjelm Fredr Rung
Lackstämpel

I samma konvolut ligger räkenskaper för Segersjö 1833-1835
Likvid till följd av arvskifte mellan Änkefru Friherrinnan Ulla Montgomerys Sterbhusägare.
Ett sammandrag av Ulrica Cederhielms tillhörande Säterier, Frälsehemman och rusttjänster i Stockholm, Uppsala och Västerås län
Kladd av något slag
Herr Landshövdingen m m Greve Sparre
Debet 2.451 riksdaler avgår 133 riksdaler S U M M A 2.318 riksdaler
Stockholm den 14 mars 1841 Fredr Rung

****

1851-04-30 förrättades arvskifte efter Landshövding Greve Eric S Sparre, som avlidit den 10 oktober 1843. (194)

Närvarande var änkan Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery samt barnen Ryttmästare Greve Claes Robert Sparre, Assessor Greve Eric Sparre, Grevinnan Mariana gift med Major Greve O G Wrangel och Mathilda gift med löjtnant Rolf Oxehuvud.

Första lotten tillfaller Claes Robert Sparre som får Ådö Säter 1 ¾ mantal med Verkarna ¼ mantal, Stora Granskog ¼ mantal, Lilla Granskog ¼ mantal, Dävensö 5 mantal samt Kvista 1 7/8 mantal och därunder lydande torp och lägenheter, Säteriet Stora Säbyholm 4 11 /16, mantal, Tibble 1 mantal, Ekeby 1 ½ mantal, Säteriet Lilla Säbyholm 3 15/16 mantal. Hemmanen Jursta 1 mantal med Vallby 1 mantal. Allt med tillhörande inventarier av kreatur och åkerredskap med undantag av vagnhästarna vid Ådö
Sammanräknat värde 167.826 riksdaler

Tillträde av egendomarna och räntorna samt även skulden för vilka arvingarna iklätt sig ansvaret beräknas från den 14 mars
Stockholm som ovan Ulla Sparre C R E:son Sparre Eric Sparre O G Wrangel Mariana Wrangel, född Sparre A R Oxehuvud Mathilda Oxehuvud, född Sparre

På annat papper följer lott N:o 2 som tillfaller Assessor Greve Eric Sparre *(blivande Landshövding i Västergötland),* som får Brogård Säteri 3 ¼ mantal, Husby 3 1/4 mantal rå och rör, Hernevi 7 mantal frälse med underlydande torp och lägenheter, Lejondals Säteri 3 mantal med torp, såg och övriga lägenheter, Kronoskatte rusthåll Råby 1 mantal och Stora Finsta 1 Mantal med Lilla Finsta utjord samt Kronoskatte augments hemmanet Klöv ½ mantal och Lilla Ullevi ½ mantal allt i Bro socken samt frälsehemmanet Tång i Ryds socken .
Sammanräknat värde 184.600 riksdaler

Det finns flera förlag på lotternas storlek och innehåll. Bland annat dessa
Tredje lotten angående Ribbingebäck och kontanter
Fjärde lotten Stenhuset i Stan och kontanter.

Förslag att Mamma behåller Ådö i sin livstid och Stenhuset i stan.

Överenskommelse mellan Änkan och Barnen om framtida fördelning av kvarlåtenskapen efter Landshövding Greve Eric Sparre. Handlingen är odaterad och inte underskriven, men tidigare än den förra.

1:o I enlighet med det av våra kära föräldrars den 12 februari 1832 upprättade inbördes testamente, mot vilket vi inte vill anföra klander, kommer vår mor att i sin livstid sitta i orubbat bo och med full disposition av hela det gemensamma boet.

För att gottgöra mina barn för avkastningen av Limmareds Glasbruk och Lantegendom samt löseskillingen för Torpa säteri, vilket utgör min salig mans arv, som mina barn ägt rätt att genast tillträda. Det är dock otillräckligt till deras underhåll och därför vill jag, Ulla Sparre, bidra så att varje barn, son och dotter lika, skall under min livstid av det gemensamma boet få 1.500 riksdaler årligen, antingen kontant eller som avkastning av till dem överlämnad fastighet.

A) Marina och hennes man Otto Gustaf Wrangel får till bruk och nyttjande Lejondals Säteri med underlydande torp och inventarier, allt skall vårdas väl och återlämnas i fullgott skick vid avträdet. Egendomens skog och såg kommer att användas till alla egendomarnas avgifter

B) Claes får motta Lilla Säbyholms egendom med inventarier under samma förbehåll. Egendomen och inventarierna skall rätt hävdas och omsorgsfullt vårdas och för skogen gäller samma som för Lejondal. Avkastningen beräknas till 1.650 riksdaler och överskottet läggs till Erics andel

C) Eric erhåller kontant 1.500 riksdaler, men om inte Claes mottar Säbyholm får Eric det istället under samma villkor

D) Mathilda som är förlovad med Rolf Oxehuvud erhåller inom två år kontant 14:000 riksdaler varjämte påförs hennes faderns till Oxehuvud lämnade 3.000 riksdaler. Hon får räntan av det kapitalet, 17.000 riksdaler, som blir 1.000 riksdaler årligen och de återstående 500 riksdalerna får hon av mig, Ulla Sparre.

Resten av handlingen är kladd och ofullständig och har inte bearbetats.

****

1863-04-18 började laga bouppteckning och värdering efter Major Greve Claes Robert Sparres kvarlåtenskap och avslutades den 13 maj. (195)

Inkomster
Bland annat i schatullet 6.016, i chiffonjén på Ådö 617, gamla sedlar tillsammans 7:145 riksdaler Utdelning på 10 aktier i Ångbåts, Bolaget 100, sålt 14 tunnor korn, 86 tunnor havre, 32 tunnor vete samt fläsk för tillsammans 1.124 riksdaler, sålt möbler i Stockholm 1.483 riksdaler, fordran hos Kronofogde Groth 1.400 riksdaler
S U M M A 17.699 riksdaler

Utgifter
Bland annat telegram, tryckning av bjudningskort, brännvin och punsch till Ådö och Brogård, matlagning vid begravningen 10, kyrkvaktaren för gravöppning 15, klockaren vid begravningen 15, liktal av kyrkoherden 100, likkista av ek hyra av katafalk 120, julpengar till anställda 24, till kyrkan och de fattiga vid begravning och konsert 44, handskar till bärare 16, dalkullan på Ådö, kvartalshyra för våningen i stan 150, julpengar till rättaren 10, Grevinnan Wranger till sorgkläder 400, kusken Karlsson lön 5, Charta Sigillata till bouppteckningen 530,
inregistrerings avgift för bouppteckningen 136, Mademoiselle Werdieur 100.
S U M M A 17.699 riksdaler
Stockholm den 30 maj 1864 Eric Sparre

Inkomster 1867
Bland annat sålt 22 tunnor vete och gräsfrö från Ådö, räntor.
S U M M A 16.440 riksdaler

Utgifter 1867
Bland annat doktor Molander 75, Grevinnan Wrangel får vid flera tillfällen för utlägg, troligen föreståhon hemmet på Ådö, hushållerskans lön och kosthåll 150, Ulla Bergdahl återstående lön för ½ år 27, 50, väverskan Fru Lundgren i år 40, kammarjungfru Sara ….berg 1 år 30, Kusken Karlsson 1 år 25, kuskpojkens arbete i trädgården 5,50
1 fjärding sill till Ådö 8,50, ½ års lön till mamsell Werdier 200, underhåll till pensionärerna 1 år 360 riksdaler
S U M M A 16.440 Eric Sparre

Inkomst 1868
Bland annat auktionsinrop av flera personer, utdelning av aktier i Ångbåts Bolaget.
S U M M A 20.960 riksdaler

Utgifter 1868
Bland annat Grevinnan Wrangel för omkostnader vid auktionen 26, kusken Karlssons livré 109, ½ års avgift till pensionärerna
S U M M A 20.960 riksdaler Eric Sparre

Major Greve Claes Robert Sparre var mantals- och skattskriven på Säbyholm i Låssa socken, Bro Härad, Uppsala län. Han var änkling efter avlidna Grevinnan Adeleide Sparre, född Dufa och var 50 år och 1 dag, då han den 18 september 1862 avled i Stockholm. Han efterlämnade minderåriga barn, nämligen:

Adeleide Emilia Ebba Ulrica Sparre född 1843
Maria Cecilia Adeleide Sparre född 1845
Claudia Adéle Rosina Sparre född 1849
Alette Madelaine Elisabeth Sparre, född 1851
Claes Robert Eric Nils Sparre född 1854

Fast Egendom i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län
Vallby 1 hemman värderat till 10.000 riksdaler

Sålunda var uppgivet, antecknat och värderat L H Wretman

Att allt som till boet hört blivit riktigt uppgivet och inget med vilja och vetskap dolt och utelämnat försäkrar under edlig förpliktelse. Ebba Sparre J O Gripenswärd Gustaf Sandberg N Paulsson

Såsom biträdande vid värderingen underskriver J E Sörlander J F Östman A Ericsson

Bouppteckningen är ingiven till Svea hovrätt den 26 augusti 1863 och den 27 i samma månad uppvisad i Hovrätten och införd i protokollet. Ex officio G Schöne

Rätt avskrivet A W Ekholm

**********’

1864-1868 redovisning av förvaltningen av Ulla Sparres dödsbo. (196)

Inkomster
Bland annat i schatullet 6.016, i chiffonjén på Ådö 617, gamla sedlar tillsammans 7:145 riksdaler Utdelning på 10 aktier i Ångbåts, Bolaget 100, sålt 14 tunnor korn, 86 tunnor havre, 32 tunnor vete samt fläsk för tillsammans 1.124 riksdaler, sålt möbler i Stockholm 1.483 riksdaler, fordran hos Kronofogde Groth 1.400 riksdaler
S U M M A 17.699 riksdaler

Utgifter
Bland annat telegram, tryckning av bjudningskort, brännvin och punsch till Ådö och Brogård, matlagning vid begravningen 10, kyrkvaktaren för gravöppning 15, klockaren vid begravningen 15, liktal av kyrkoherden 100, likkista av ek hyra av katafalk 120, julpengar till anställda 24, till kyrkan och de fattiga vid begravning och konsert 44, handskar till bärare 16, dalkullan på Ådö, kvartalshyra för våningen i stan 150, julpengar till rättaren 10, Grevinnan Wranger till sorgkläder 400, kusken Karlsson lön 5, Charta Sigillata till bouppteckningen 530,
inregistrerings avgift för bouppteckningen 136, Mademoiselle Werdieur 100.
S U M M A 17.699 riksdaler
Stockholm den 30 maj 1864 Eric Sparre

Inkomster 1867
Bland annat sålt 22 tunnor vete och gräsfrö från Ådö, räntor.
S U M M A 16.440 riksdaler

Utgifter 1867
Bland annat doktor Molander 75, Grevinnan Wrangel får vid flera tillfällen för utlägg, troligen förestår hon hemmet på Ådö, hushållerskans lön och kosthåll 150, Ulla Bergdahl återstående lön för ½ år 27, 50, väverskan

Fru Lundgren i år 40, kammarjungfru Sara ….berg 1 år 30, Kusken Karlsson 1 år 25, kuskpojkens arbete i trädgården 5,50
1 fjärding sill till Ådö 8,50, ½ års lön till mamsell Werdier 200, underhåll till pensionärerna 1 år 360 riksdaler
S U M M A 16.440 Eric Sparre

Inkomst 1868
Bland annat auktionsinrop av flera personer, utdelning av aktier i Ångbåts Bolaget.
S U M M A 20.960 riksdaler

Utgifter 1868
Bland annat Grevinnan Wrangel för omkostnader vid auktionen 26, kusken Karlssons livré 109, ½ års avgift till pensionärerna
S U M M A 20.960 riksdaler Eric Sparre

****

***1886-08-00 förrättades i Stockholm boupptеckning efter Landshövding Greve Eric Josias Sparre över hans egendom, sedan han avlidit den 17 juni i Vänerborg*.** **(197)**

Landshövding Sparre efterlämnar som Sterbhusägare sin änka, Grevinnan Ottilia Sparre, född Sparre, myndige sonen Greve Johan Claes E:son Sparre och dottern Grevinnan Louise Ulrika, gift med Hovmarskalk Friherre Louis de Geer af Leufsta, som samtliga var närvarande.

Anmärkas skall att en särskild boupptеckning på Sterbhusets egendomar inom Göta Hovrätts Domvärjo kommer att upprättads i Vänersborg, där den avlidne var mantals- och skattskriven.

Boets fasta egendomar upptas till förra årets taxeringsvärd. Vid den lösa egendomen på Brogård biträdde Inspektor H R Johansson och Bokhållare C Andersson. Grevinnan Sparre uppgav tillgångarna under edlig förpliktelse.

Tillgångar fast egendom i Stockholms stad
Hus och tomt på Norrmalm i kvarteret Uggleborg N:o 5, 248.000 riksdaler
Hus och tomt på Södermalm i kvarteret Wiggen N:o 9, 5.500 riksdaler

I Stockholms län, Svartsjö Härad, Brännkyrka socken
Årsta N:o 1, 2 mantal Säteri med kvarn, Berga eller Brunnby även kallat Zachrisberg N:o 1, 2 och 3 mantal Säteri, Valla ½ mantal frälse jämte två särskilda lägenheter som hör till denna fastighet, vilka den avlidne köpt 24 april 1876 av framlidne Medicinalrådet A Wistrands barn och Andrietta Swensson. Räntorna av Liljeholmen, Årsta Holmar och Fairmensvik 326:100 riksdaler

Västberga 3 mantal Säteri med underlydande lägenheterna Vretensborg, Kämpetorp och Liseberg, vilka fastigheter jämte räntorna från Hökmossen, Stensborg och Lerkrogen, som den avlidne ärvt till 5/6 enligt arvsförening av den 22 maj 1869 efter sin mor Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery och dels köpt den återstående sjättedelen den 14 maj 1873 av sin svåger och syster Major O G Wrangel och Grevinnan Marianne Wrangel, född Sparre 174.000 riksdaler

Stensborg eller Stenskogen som under ständig besittningsrätt den avlidne förvärvat den 8 mars 1873 av J Lindquist
17.500 riksdaler

I Uppsala län, Bro Härad, Bro Socken
Brogård 3 ¼ mantal Säteri med tegelbruk och såg, Husby 3 ¼ mantal rå och rör, Härnevi 7 mantal frälse, Lejondal 3 mantal Säteri med såg och väderkvarn, Råby 1 mantal kronoskatte rusthåll, Stora

Finsta 1 mantal kronoskatte rusthåll med Finsta utjord, Lilla Finsta 1 mantal frälse, Klöv ½ mantal kronoskatte augment, Lilla Ullevi ½ mantal kronoskatte augment.
Dessa fastigheter tillsammans 20 ½ mantal har den avlidne den 30 april 1851 ärvt efter sin far Landshövding i Gävleborgs län, Greve Eric Sparre
531.800 riksdaler

Vallby 1 mantal frälse samt Skällsta 1 mantal kronoskatte augment jämte lägenheten Norrboda, som den avlidne köpt den 14 mars 1869 av sterbhuset efter sin bror Major Claes Robert Sparre
51.000 riksdaler
Kronoskatte lägenheterna är en skogstrakt med 29 ängsodlingar på Bro Härads Allmänning, vilka den avlidne förvärvat den 13 december 1858 av Kongl Maj:t och Kronan
4.000 riksdaler

Ryds socken
Tång ½ mantal frälse, som den avlidne ärvt efter sin far den 30 april 1851
10.000 riksdaler

Näs socken
Tibble N:o 1, 2 och 3, 3 mantal kronoskatte, som den avlidne köpt den 14 mars 1869 av delägarna i sterbhuset efter sin bror
70.000 riksdaler

Åsunda Härad, Tillinge socken
Lundby 2 mantal Säteri, Lindboda ¼ mantal rå och rör, Bråboda ¼ frälse, Åsboda N:o 1, ¼ mantals frälse, Åsboda N:o 2, ¼ mantal frälse, samt kronoskatte hemmanen Kil N:o 1, 1 mantal, Kil N:o 3, 1 mantal, Öndesta N:o 1, 1/3 mantal och Öndesta N:o 2, 1 mantal, vilka hemman jämte annan fastighet den avlidne köpt den 3 juli 1869 av sin syster Mathilda Oxehuvud
217.900 riksdaler

Sparrsätra socken
Sparrsätra by ½ mantal kronoskatte jämte ett öresland frälseskatte Väsby utjord, vilka fastigheter den avlidne köpt av sin syster
16.500 riksdaler

Lösöre i Stockholm, Brogård och Lejondal finns på särskild förteckning som saknas.
Arrendatorn på Lejondal heter Oscar Eriksson

Lösöre på Årsta
Enligt förteckning den 10 april 1876 innehar arrendator J Åberg inventarier, som enligt kontrakt av den 20 denna månad vid arrendetidens slut skall återställas till ett värde av
15.223 riksdaler

Lösöre på Västberga
Arrendator Handlande S C Dunér innehar enligt kontrakt i mars 1877 åtskilliga inventarier, vilka skall vid arrendets frånträde återställas till ett värde av
Värdet saknas.

Lösöre på Nygård
Arrendatorn G Barthelsson innehar enligt kontrakt av den 14 mars 1885 åtskilliga kreatur med skyldighet att vid arrendetidens slut avlämna kreatur till samma värde som han mottagit
8.230 riksdaler

Lösöre på Råby
Arrendatorn har åtskilliga inventarier till ett värde av
898 riksdaler

Lösöre på Lundby
Arrendator Gustaf Forslund har inventarier, som vid arrendets slut skall återställas till ett värde av
39.021 riksdaler

****

1889-10-23 förrättades laga bouppteckning efter Kyrkvärden Anders Petter Söderbergs hustru Sofia, född Örström, som avled i Råby, Bro socken den 17 april.(198)

Sterbhusägare var änkemannen och 4 barn
Carl Viktor född 1860
Anna gift med Carl Erik Hjelm bor i Stockholm
Vendela gift med Henning Svensson bor i Stockholm
Oscar född 1869.

Endast sönerna var närvarande. Änkemannen uppgav boet sådant det vid hustruns död befanns samt antecknades och värderades. Där fanns bland annat följande:

Guld: 2 fingerringar 1 par örhängen
14 kronor

Kökssaker av koppar, bleck och järn: 2 kopparkastruller, 2 flaskor, 3 bunkar, 1 kittel, 1 trattar, 1 kaffepanna, 1 klarkanna, 2 järngrytor, 1 större järngryta, 2 pannlaggar, mortel av malm, 2 ljusstakar, 1 strykjärn, 2 brickor, 1 lampa, mattor
83 kronor 75 öre

Husgeråd:
1 skåp, 3 byråar, säng, skänk, komod, 2 soffor, 2 skåp, 2 bord, 3 bord, 1 väggur, 1 spegel, 2 stolar, 6 stolar, schatull, 8 tavlor, 1 bokhylla, 1 paket böcker
152 kronor

Sängkläder och linne:
1 paket gångkläder, 1 schal, 2 par kängor, 1 huva, 2 schaletter, 7 par lakan, 3 örngott, servetter och dukar, 4 gardiner, 1 bolster, 3 kuddar, 3 täcken, 2 madrasser
120 kronor 75 öre

Sommar och vinteråkdon: 1 fjädervagn, 1 kärra, vagn med skrinda, 2 vagnar, 4 kälkar, 2 slädar
168 kronor

Kör och Åkerbruksredskap: 3 järnplogar, 1 drillplog, 1 pinnharvar, 1 klösharv, 1 vält, 1 åder, 1 mullplog, 1 trädstock, 1 sladd, 2 gödselrad, 1 hästräfsa
119 kronor 75 öre

Kreatur 6 kor á 75 kronor, 1 kalv, 1 par stutar, 2 par oxar á 300 kronor, 2 hästar, 2 får, 1 svin, 20 höns á 75 öre
1.645 kronor

Stall och Ladugårdsinventarier: 1 par selar, tömmar med huvudslag, täcken och ryktdon, 2 oxok med tömmar, 1 paket klavar och band
37 kronor 50 öre

Diverse: 1 tröskverk, 1 kastmaskin, 1 fläktmaskin, 1 decimalvåg, 12 säckar, 1 paket smedjeverktyg, 3 stockkedjor, 1 stocksåg, 1 lie med orv, yxor, sågar, 2 järnspett, spadar och grepar, järnskrot, hyvelbänk, slipsten, mangel, vävstol med tillbehör, 2 spinnrockar, skrubbstol, 1 paket med bakanordningar, 2 kar, 3 ämbar, 1 vattenså, 1 tunna, 1 lögtråg (tvättråg), 1 snöplog.
367 kronor 75 öre
S U M M A tillgångar 2.708 riksdaler 50 öre

Sterbhusets skulder
Till Landshövding E Sparres sterbhus 5.000 kronor

Fjärdingsman J Östberg i Bro	540
Sonen Carl Viktor	275
Sonen Oscar Lön för 2 år	100
Bro och Lossa Magasinskassa	100
Begravningskostnad	55
Bouppteckningskostnad	5

S U M M A 6.073 kronor

Skulden överstiger tillgångarna med 3.364 kronor 50 öre

Att förestående bo är redigt uppgivet sådant det vid min hustrus död befanns intygas av A P Söderberg

Sålunda befunnits och antecknat intygas av Johan Östberg, fjärdingsman P Johansson nämndeman

År 1889 den 25 oktober på lagtima Hösttinget med Bro Härad blev denna bouppteckning ingiven till Häradsrätten och i Protokollet inregistrerad, betygar Pehr Gustaf Jancke

****

1894-11-10 förrättades bouppteckning efter arbetaren Karl Ekengren vid Brogårds Tegelbruk, vilken avlidit där den 26 september.(199)

Sterbhusdelägare är änkan Albertina Ekengren, dottern Sofia Charlotta och dotter Klara Kristina. Endast änkan var närvarande.

Boet uppgavs under edlig förpliktelse av änkan samt antecknades och värderades enlig följande:

Tillgångar
Koppar: 2 kastruller, kaffepanna
Mässing: 1 par ljusstakar
Järn och blecksaker: diverse kokkärl, 2 flaskor, 2 hinkar, 4 bunkar
Möbler: säng, byrå, soffa, skänk, bord, komod, 3 stolar
Sängkläder. 2 dunkuddar, 2 täcken, 2 madrasser
Linne: 12 skjortor, 9 lakan, 1 duk 3 servetter
Gångkläder: rock, väst, byxor, mössa, 1 par stövlar
Glas och porslin: 4 dricksglas, 2 assietter, sockerskål, gräddkanna 3 brännvinsglas, kaffekanna, 3 par tekoppar, 2 karotter, 2 tillbringare, 6 tallrikar
Inneliggande rotfrukter: 4 tunnor potatis
Kreatur 1 ko värd 90 kronor, 14 höns värda 10,50
Diverse: 1väggur, spegel, lampa, diverse tavlor, träså, balja, yxa
Säkra fordringar: på postsparbanksbok 40 kronor 12 öre
S U M M A tillgångar 252 kronor 62 öre

Skulder
Kontant lån av Greve J Sparre 25 kronor
Boets behållning alltså 227 kronor 62 öre

Sålunda enligt uppgift antecknat och värderat betyga som ovan Johan E:son Sparre K E Frölén

Det finns två likalydande handlingar den ena med detta tillägg.
Att undertecknade arvtagare efter f d Statkarlen Carl Ekengren, som avled den 26 september, inte gör anspråk på hans efterlämnade kvarlåtenskap eller några kontanta medel, intygas
Brogård den 15 november 1894 L Jonsson Clara Christina Jonsson
L Jonssons och Clara Christina Jonssons egenhändiga namnteckningar, bevittna K E Frölén Ernst Eklundh

****

Köpebrev. Lagfarter m.m. 1783-1913 Kartong F:4

1783-06-02 upprättat säljbrev, där Fredric Ribbing av fri vilja med hustruns Eva Lövens goda ja och samtycke , säljer Brogård i Bro socken, Bro Härad till Zacharias Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt. (200)

Köpet omfattar först Brogård om 3 ¼ mantal Säteri med alla underlydande hemman och lägenheter samt nybygget Fredriksberg, 5 rå och rörs hemman i Husby om 3 1/4 mantal samt 9 frälsehemman i Härnevi by om 7 mantal, även Jursta frälsehemman, alla i Bro socken.
Dessutom Tång ½ mantal frälse i Ryds socken.

Alla under Säteriet underlydande torp nämligen, Ekeboda, Elbro, Tätorp, Kocktorp, Snyggboda, Herrhagen, Lagmansboda, Rånäs, Murartorp, Stohagen, Ängstorp, Rysstorp, Klockartorp, Husbytorp, Husbybacka och Fiskartorpet, vilka båda sista är sammanlagda, Rättarboda, Tegeltorp, Kvarntorp, Sandboda, Skeppartorp, Snickartorp och Lilla Lagmansboda och flera lägenheter av vad namn och beskaffenhet de vara må, med allt vad därunder, i vått och torrt, nu lyder, eller hädanefter lagligen tillvinns, inget undantaget, och det alltsammans för 38.888 riksdaler 42 skillingar 8 runstycken

Jag har den 18 april fått enligt Bankattest resterande och Bankens intecknade fordran. 4.518 riksdaler och 1.000 daler kopparmynt eller 55 riksdaler 26 skilling 8 runstycken med 6 % ränta, vidare understöd till två fattiga flickor samt 33 riksdaler 16 skilling till Bro Kyrka mot 6 %. De båda senaste posterna blir tillsammans 88 riksdaler 42 skilling specie, och är ett orörligt kapital i Bro Säteri för alla tider.

Återstoden är betald och kvitterad

Jag avhänder mig, min kära hustru och våra barn denna egendom med allt vad därunder lytt och lyder till Kammarherre Zacharias Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt att äga, besitta och bebo, som all annan deras egendom, nu och i tillkommande tider. Jag åtar mig därför hemul (*ansvar om köpet går tillbaka)* efter lag.

Detta befästes med mitt och min hustrus namn och vanliga insegel, i ombudens närvaro
Brogård den 20 september Fridrich Ribbing Eva Löwen

Såsom vittnen G Sylden J Reventtou

1782 den 26 september på Lagtima Hösttinget med Bro Härad i Tibble Gästgivargård ingavs detta salubrev, som upplästes och infördes i protokollet.

I anledning av att Säteriet Brogård 3 ¼ mantal tillsammans med nybygget Fredriksberg, 5 rå och rörs hemman i Husby by om 3 1/4 mantal, samt 9 frälsehemman i Härnevi by som består av 7 mantal, även Jursta frälsehemman, allt i Bro socken, dessutom Tång ½ mantal frälse i Ryds socken, är sålt av Greve Fridrich Ribbing och hans hustru Grevinnan Eva Löwen för 38.888 riksdaler 42 skilling 8 runstycken specie till Kammarherre Zacharias Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt.

Uppbud första gången betygar På Häradsrättens vägnar Jacob Dellvik
Andra uppbudet den 27 januari 1783 Carl von Ackern
Tredje uppbudet den 1 maj 1783 Carl von Ackern

Min del i Brogårds Sätesgård med underliggande torp och alla tillhörigheter överlåts nu genast till Kammarherren Zacharias Bergenschöld. Så att hela denna egendom utom Murartorpet som mot en hälft i Ängstorpet blivit bytt till Lejondal, jämte befintlig gröda och inventarier tillkommer Kammarherren.
Vilket med min egenhändiga underskrift och anborna sigill bekräftas i tillkallade vittnens närvaro.
Brogård den 2 juni 1783 Jacob Gripenstedt

Tillkallade vittnen Chr Lind Bosson A Lantingshausen

1783 den 23 september vid lagtima Hösttinget med Bro Härad vid Tibble Gästgivargård blev detta köpebrev ingivet, uppläst och infört i protokollet.

Med anledning av Hovjunkare Jacob Gripenstedts skrivna överlåtelse till Kammarherre Zacharias Bergenschöld av sin andel i Brogårds Säteri utom Murartorpet som blivit bytt mot Ängstorpet, finner Häradsrätten skäligt att bevilja uppbud första gången.
På Häradsrättens vägnar Jacob Dellvik

1784 den 27 januari beviljades andra uppbudet Carl von Ackern

1784 den 1 maj beviljades tredje uppbudet Carl von Ackern

Återstående köpeskilling för Bro gårds Sätesgård med därunder lydande lägenheter i Bro socken, Bro Härad, utfäster jag mig att mot ett års uppsägning och laglig ränta på 6 % betala till Grevinnan Ribbing, född Grevinnan Eva Löwen om 22.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken för vilket kapital så länge jag innehar lånet eller blir lagligen uppsagd, betalar räntan vart halvår.

Därjämte förbinder jag mig att för denna min innestående köpeskilling, skaffa Grevinnan Ribbing laga inteckning vid nästa ting för både kapital och ränta näst efter Ständernas Bank.
Stockholm den 15 september 1783

Att detta lån är för mig lagligen uppsagt till återbetalning om ett år betygas
Stockholm den 8 oktober 1789 Zacharias Bergenschöld

I avbetalning på min å andra sidan hos Kammarherr Bergenschöld ägande fordran på 22.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken har jag jämte räntan, fått 7.970 riksdaler, så numera återstår 15.000 riksdaler
Stockholm den 5 april 1788 Eva Löwen

Halvt års ränta betalt med 450 riksdaler den 6 oktober 1788 Eva Löwen
Halvt års ränta betalt med 440 riksdaler den 8 april 1789 Eva Löwen
Halvt års ränta betalt den 8 oktober 1789 Eva Löwen

1790-01-28 vid Bro Härads Vinterting i Tibble Gästgivargård uppvisades, upplästes och antecknads i protokollet tidigare nämnda skuldbrev. Samt till bevis meddelades förteckning på innehållet i Bro sätesgård och gods, beviljat vid Bro Tingsrätt den 23 september 1783.

Inteckningen kommer numera att gälla som säkerhet för Kamrer Eric Nortun, som övertagit återstoden av skulden på 15.000 riksdaler specie med 6 % ränta, med samma förmånsrätt som tidigare.
På Häradsrättens vägnar

Kvitton av Nortun på återbetalning av lånet med ränta, och 1.000 riksdaler avbetalning på kapitalet.
Stockholm den 27 mars 1790

Mot den på Kongl Vetenskaps Akademin vid sommartinget med Bro Härad på Kammarherre Bergenschölds order utfärdade skuldbrev av den 27 mars på 13.500 riksdaler har till sin lagliga säkerhet erhållit inteckning i Bro Sätesgård med förmånsrätt näst efter Ständernas Bank
Egendomen har ännu en inteckning på 17.500 från den 23 september 1783 tillåter Vetenskaps Akademin att denna inteckning dödas
Stockholm den 24 april 1790 På Kongl Vetenskaps Akademins vägnar G Adlerbeth Joh Carl Wilcke.

****

1792-05-17 Köper Josias Cederhielm Bro gård av Bergenschöld. Tingsrättshandlingar och kontrakt angående köpet med olika dateringar.(201)

Jag, Zacharias Bergenschöld meddelar härmed att jag av fri vilja till Baron Josias Cederhielm sålt min egendom, Bro gård, belägen i Bro och Ryds socknar, Bro Härad, Uppsala län

Bro Sätesgård består av 3 ¼ mantal, Husby rå och rör 3 ¼ mantal, frälsehemmanet Härnevi by 7 mantal och Jursta 1 mantal samt Tång ½ mantal

Följande torp tillhör Sätesgården nämligen: Fredriksberg, Klockartorpet, Rånäs, Snyggboda, Ängstorpet, Skeppartorpet, Kocktorpet, Sandboda, Tetorp, Svartkärret, Husbybacka, Lagmansboda, Klappen, Snickartorp, Tegeltorpet, Knypplan, Rättarboda, Rysstorpet, Fiskartorpet och Stohagen, allt tillsammans med växande gröda och inventarier efter särskild förteckning.

Detta för en köpeskilling av 60.000 riksdaler varav 50.000 i svenska specie riksdaler och 10.000 i Ständernas Kontors nu gängse Kreditsedlar.

Denna summa har Josias Cederhielm betalt och förordnat, att efter hans och hustruns Friherrinnan Catharina Margaretha Tigerhielms bortgång skall egendomen tillfalla deras dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery och därför bestämt att detta salubrev skall skivas i hennes namn.

Fördenskull avhänder jag mig och mina arvingar all denna egendom och avstår och överlåter på Fröken Montgomery att efter hennes kära morföräldrar tillträda, äga och besitta så väl till hus som jord, åker och äng, skog och mark, torp och torpställen, kvarn och kvarnställe, fiske och fiskevatten i vått och torrt, när och fjärran, inget undantaget. Jag förbinder mig också till hemul (*ansvar om köpet går tillbaka*) efter lag.

Till yttermera visso har jag detta i vittnens närvaro egenhändigt underskrivit och med mitt anborna vapen bekräftat.
Brogård den 17 maj 1792 Zacharias Bergenschöld

Som vittnen Carl Arfvedsson Bungencrona

1793-05-01 uppvisades salubrevet vid Bro Härads laga sommarting i Tibble Gästgivargård och infördes i Uppbuds och Lagfarts Protokollet.

Beviljades Catharina Ulrica Montgomery uppbud första gången på Bro gård med underlydande torp och lägenheter, som efter hennes Morföräldrars, Josias Cederhielm och Catharina Margaretha Tigerhielm frånfälle tillfaller henne.
På Häradsrättens vägnar Carl von Ackern

1793-09-24 beviljades uppbud andra gången

1794-01-24 beviljades uppbud tredje gången.

1793-05-01 Utdrag ur lagfarts Protokollet vid sommartinget i Bro Härad angående Köpebrev på Brogård.

Jag, Zacharias Bergenschöld, gör veterligt att jag av fri vilja sålt min egendom i Uppsala län, Bro Härad, Bro och Ryds socknar till Baron Carl Josias Cederhielm.

Det gäller Bro Sätesgård, 3 ¼ mantal, Husby rå och rörs hemman 3 ¼ mantal samt följande frälsehemman Härnevi 7 mantal, Jursta 1 mantal, Tång ½ mantal och torpen, Fredriksberg, Klockartorpet, Rånäs, Snyggboda, Ängstorpet, Skeppartorpet, Kocktorpet, Sandboda, Tetorpet, Svartkärret, Husbybacka, Lagmanstorpet, Klappen, Snickartorpet, Tegeltorpet, Knypplan, Rättarboda, Rysstorpet, Fiskartopet och Stohagen. Dessutom växande gröda och inventarier efter särskild förteckning.

Detta till en köpeskilling av 60.000 riksdaler, varav 50.000 i Svenska Specie riksdaler och 10.000 i Rikets Ständers Kontors Kreditsedlar.

Baron Cederhielm har betalt denna summa från första pengen till den sista till mitt fulla nöje.
Han har förordnat att efter hans och hans kära hustrus Friherrinnan Catharina Margaretha Tiderhielms död egendomen tillfaller deras dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery. Därför skall salubrevet skrivas i hennes namn.

Jag avhänder mig och mina arvingars rätt till denna egendom samt till Fröken Montgomery avstår och överlåter, att efter hennes morföräldrars frånfälle tillträda, äga och besitta.
Jag förbinder mig också hemul efter Lag.

Detta har jag egenhändigt undertecknat i vittnens närvaro och med mitt anborna vapen bekräftat.
Brogård den 17 maj 1792 Zacharias Bergenschöld Såsom vittnen C Arfvedsson Bungencrona

Med anledning av detta beviljas fröken Catharina Ulrica Montgomery uppbud första gången utan klander.
På Häradets vägnar Carl von Ackern

Från det i Bro Häradsrätts Arkiv förvarade originalet rätt avskrivet betygar På Ämbetets vägnar J P Lunell

1792-05-02 upprättades följande kontrakt mellan Cederhielm och Bergenschöld.

Då jag Carl Josias Cederhielm av Kammarherre Bergenschöld inköpt Bro gård, är det i avsikt att egendomen skall tillfalla min ännu späda dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery efter min och min kära hustrus Catharina Margaretha Tigerhielms död. Hon kommer inte på flera år att kunna motta den och jag kan inte för mina andra egendomars skull, sköta den med all den drift och kunskap som förra ägaren har gjort. Därför har jag med förtroende till Kammarherrens erfarenhet förbehållet mig, att han måtte åtaga sig arrendet av detta gods. Han har förklarat sig nöjd och vi har överenskommit om följande punkter.

1:o Kammarherre Bergenschöld mottar till arrende Bro gård Sätesgård med åbyggnader och trädgård, och alla förmåner, samt även Husby, frälsehemmanen i Härnevi, Jursta och Tång med alla tillhörande torp och lägenheter. Han har samma fri och rättigheter som tidigare.
Patronatsrätten, alltså att utse pastor som i förening av den 20 januari 1765 tillsammans med Säbyholms godsägare tillkommer, har jag förbehållit mig.
Arrendet löper på 10 år till maj 1802

2:o Då han mottar egendomen med växande gröda skall han återlämna den lika och med så mycket foder att kreaturen kan framfödas tills de utsläpps på bete.

3:o Jordens försvarliga hävd och skötsel är av interesse både för ägaren och arrendatorn. Därför får åkern inte minskas snarare ökas

4:o Beträffande åbyggnaderna och ladugården skall de hållas vid makt som lagen säger. Syn och besiktning skall hållas till ömsesidig säkerhet.
I karaktärsbyggnaden skall ägaren ha så många rum han anser sig behöva för sin familj, när han vill vistas där. Skulle ägaren vilja göra reparationer på huvudbygganden gör han det på egen bekostnad. Gården anses nu fullbyggd, men skulle under arrendetiden några hus förfalla så att de blir obrukbara, skall arrendatorn och ägaren tillsammans ombesörja nybyggnad

5:o Kreatur och inventarier som arrendatorn mottar skall han vid avslutat arrende återlämna till samma antal och skick.

6:o Arrendatorn har ansvar att åborna på torpen sköter jord och hus efter Lag och Husesyns ordningen. Han har rätt att avskeda oduglig åbo och anställa ny. Deras skatt och skyldigheter får inte ändras under dessa 10 år, när de uppfyller sina kontrakt. Ägaren förbehåller sig att antingen sådana kontrakt förlänga eller i rätt tid före laga fardag säja upp

7:o Skogen får användas till vedbrand, byggnadsmaterial och gärdsel med inget får säljas. Jag har det förtroendet för arrendatorn, att han är uppmärksam på att inga underlydande eller främmande gör något inbrott i skogen, vilket i så fall genast skall beivras.

8:o Arrendatorn svarar för alla utlagor till Kronan och Prästerskapet som kan ökas eller minskas under arrendetiden samt betalar Tjänstefolkets löner och skatter.

9:o Arrendesumman är 3.000 riksdaler, häften i Svenska Specie riksdaler och häften i Rikets Ständers Kontors Kreditsedlar. Betalningen skall ofelbart ske inom april månad varje år

10:o Arrendatorn har att under arrendetiden i domstol bevaka godsets rätt om så skulle bli nödvändigt. Jag ger honom fullkomlig frihet för de åtgärder han lagligen vidtar. Till förlikning om jord och rättigheter vill jag dock lämna mitt bifall.

Med dessa punkter förklarar jag, Zacharias Bergensköld mig fullkomligt nöjd och förbinder mig att obrottsligt efterfölja
Västberga den 2 maj 1792 Josias Cederhielm Zacharias Bergenschöld

Som vittnen Otto Boije Mårten Ekman

1793-05-01 utdrag ur Lagfarts Protokollet vid Bro härads sommarting i Tibble Gästgivargård angående Bergenschölds försäljning av Bro gård till Josias Cederhielm.

Upplästes salubrevet och beviljades uppbud första gången På Häradsrättens Vägnar Carl von Acken
Ifrån det i Bro Härads Arkiv förvarade koncept protokoll rätteligen avskrivet På Ämbetets vägnar Lunell

1793-09-24 Utdrag ur Bro härads Höstting vid Tibble gästgivargård angående försäljningen av Brogård.

Beviljades uppbud andra gången På Bro Härads vägnar Carl von Acken

Från det i Bro Härads Arkiv förvarade koncept rätteligen avskrivet, betygar På Ämbetets vägnar Lunell

****

1794-01-24 utdrag ur Bro Härads lagfartsprotokoll rörande lagfart för Ulrica Montgomery till Bro gård.(202)

Bro Sätesgård 3 ¾ mantal, Husby rå och rör 3 3 /4 mantal samt frälsehemmanen i Hernevi, 7 mantal, Jursta ½ mantal alla i Bro socken, Bro Härad och Tång ½ mantal i Ryds socken, Bro härad. Vidare 20 stycken uppräknade torp som Baron Josias Cederhielm enligt köpebrev av den 17 maj 1792 inhandlat med växande gröda och Inventarier för 60.000 riksdaler, varav 50.000 i Svenska Specie riksdaler och 10.000 i Riksgälds sedlar. Sedan de blivit erlagda beviljades Fröken Catharina Ulrica Montgomery, som efter hennes morfar Baron Josias Cederhielm och hans hustru Friherrinnan Catharina Margaretha Tigerhielms död kommer att äga detta gods på sätt som morfar förordnat, utan klander tredje uppbudet På Härads Rättens vägnar Joach Morsinge

Från det i Bro Härads Rätts Arkiv förvarade konceptprotokollet är rätt avskrivet, betygar På Ämbetets vägnar Lunell

****

1839-05-03 Förteckning över åtkomsthandlingar till Lilla Säbyholm med underlydande lägenheter inlämnat till Bro Härads rätt.(203)

N:o1 Fastebrev med åtföljande köpekontrakt och köpebrev mellan Greve Lindorm Posse och Brukspatron Hebbe den 28 april 1806

N:o 2 Fastebrev av den 28 januari 1825 mellan avlidne Brukspatron Hebbe och Kommissions Lantmätare Ernst Löfling
N:o 3 med åtföljande utdrag ur Häradsprotokollet av den 23 januari 1824 och åtföljande handlingar
a) Köpekontrakt och Lit 61 Inteckning på 4.250 riksdaler banko transports sedlar jämte Bro Härads Rätts Intecknings Utdrag däröver
b) Salubrevet av den 5 januari 1824
N:o 4 En skiftesavhandling av den 14 januari 1824
N:o 5 2 protokolls utdrag över andra och tredje beviljade uppbuden
Brogård som förut M Groth

****

1850-1851 flera handlingar i anledning av att Ulla Sparre köpt Klöf, Lilla Ullevi, Finsta, rusthållet Råby av H E Taube. (204)

Vid Hösttinget i Tibble Gästgivargård den 23 september 1850 anhöll Änkefru Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery om laga fasta på kronoskatte rusthållet Stora Finsta N:o 1, 1 mantal, Finsta frälse utjord om 4 öresland samt frälsehemmanet Lilla Finsta N:o 2, 1 mantal i Bro socken, som Häradshövding Greve Henning Edvard Taube i egenskap av förmyndare för sin syster Fröken Charlotta Gustava Taube med Kongl Maj:t och Svea Hovrätts bifall enligt uppvisat och kvitterat salubrev av den 28 januari förra året sålt för 14.000 riksdaler banko.

Ulla Sparre har erhållit Bro Häradsrätts beviljade uppbud tre gånger, vilket kungjorts genom anslag på rättens dörr och uppläst från predikstolarna i Häradets kyrkor. Därför ansåg Rätten att laga Fasta till egendomen skall beviljas, så att Ulla Sparre lagligen äger, behåller och använder denna egendom liksom hennes annan välfångna egendom
På Härads rättens vägnar Fredrik Wilhelm Strandberg.

Löst med 17 riksdaler 36 skilling enligt kvitton.

Den 23 september 1850 anhöll Änkefru Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery om laga fasta på kronoskatte rusthållet Råby, 1 mantal i Bro socken.

Greve Taube hade, som förmyndare för sin syster Charlotta Gustava Taube den 14 mars förra året sålt till Gästgivare Johan Fredrik Barthelsson, som överlåtit fastigheten på Ulla Sparre vid laga tinget den 25 september samma år.

Ulla Sparre har erhållit tre oklandrade uppbud och Nämnden anser skäligt att ge henne fasta på egendomen.

Löst med 7 riksdaler 3 skilling

1 maj 1851 har vid laga sommartinget Änkefru Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery anhållit om laga Fasta på kronoskatte augments hemmanen Klöf ½ mantal och Lilla Ullevi ½ mantal i Bro socken,

som Häradshövding Greve Henning Edvard Taube i egenskap av förmyndare för sin syster Charlotta Gustava Taube enligt bifall från Kongl Maj:t och Svea Hovrätt sålt till henne för 13.333 riksdaler 16 skilling. Ulla Sparre har fått tre uppbud beviljade utan klander vilket är kungjort. Därför ansåg Nämnden att hennes anhållan borde bifallas.
På Härads Rättens vägnar F W Strandberg

Löst med 16 riksdaler 39 skilling

1850-01-27 skriver H E Taube köpebrev på systerns egendomar.

Jag, Henning Edvard Taube, får i egenskap av förmyndare för min kära syster Fröken Charlotta Gustava Taube, kungöra att jag genom utslag av Kongl Maj:t och Svea Hovrätt den 20 juni 1849 fått tillstånd att den 15 september på Tibble Gästgivargård förrätta auktion på min kära systers tillhöriga hemman. Finsta N:o 2, 1 mantal frälse, Stora Finsta N:o 1, 1 mantal med Finsta utjord och Råby 1 mantal kronoskatte rusthåll, samt Skällsta 1 mantal jämte Norrboda kvarn, Klöf ½ mantal och Lilla Ullevi ½ mantal kronoskatte augment.

Alla hemmanen utropades på en gång för 36.500 riksdaler och var för sig för sammanräknat 36.460 riksdaler, däribland för Klöf 5.050, för Lilla Ullevi 7.510, för Råby 5,500 allt i bankosedlar. Dessa anbud översteg vad Hovrätten satt som lägsta köpeskilling av 33.333 riksdaler 16 skilling, men blev inte antaget av mig utom för Råby, så har jag senare upplåtit och sålt som jag genom detta öppna köpebrev visar till Änkefru Grevinnan Ulrica Sparre, född Montgomery, Klöf och Lilla Ullevi för 13.333 riksdaler 16 skillingar

Sedan jag fått köpesumman, från första till sisa penningen har jag överlåtit min kära syster Charlotta Gustava Taubes och hennes arvingars hemman Klöf och Lilla Ullevi till Grevinnan Ulrica Sparre

Förbinder jag, Fröken Charlotta Gustava Taube till hemul (*kostnad om köpet går tillbaka*) efter lag

Till yttermera visso har jag detta köpebrev i tillkallade vittnens närvaro underskrivit och med mitt sigill bekräftat
Stockholm den 27 januari 1850 H E Taube Vice Häradshövding

Löst med 64 riksdaler 15 skillingar

Uppbud den 2 maj 1850, 24 september 1850 och 29 januari 1851 och fasta den 2 maj 1851.

Ett stämplat trasigt papper

I händelse köparen av Klöf, Lilla Ullevi ….. Apotekare N S Lorin, Handlande P Lorin, Skeppare J P Wiksam och Johan Foge… i Veckholm skulle med Greve Eric Sparre överenskomma att på honom eller hans Fru Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery överlåta det mellan herrarna den 1 november detta år upprättade köpekontrakt om nämnda egendomar; Förklarar jag, som förmyndare för min syster Fröken C G Taube och säljare på hennes vägnar, mig inte ha något emot en sådan transaktion.
Stockholm den 12 december 1849

En obearbetad handling angående dessa köp.

****

1829-1831. Den 26 september 1829 köpte Eric Sparre vid auktion på Hagalunds Värdshus Ådö Säteri för 50.050 riksdaler. (205)

Säljare var Brukspatron Anders Hebbes Sterbhus och köpet omfattade Ådö Säteri 1 ¼ mantal samt Verkarna ¼ mantal rå och rör, Stora Granskog 1/4 mantal frälse, Lilla Granskog ¼ mantal frälse, Dävensö 5 mantal frälse, Kvista 1 7/8 mantal frälse, samt torpen Ormudden, Köpenhamn, Madrid, Sätra, Skeppsbacka, Norrskog, Simonskär, Hammaren, Västerviken, Kvistaberg, Freden, Grindstugan, Skomakartorpet och Hammartorpet även lägenheterna Gräsholmen i norra Björkfjärden, en väderkvarn på Ådö, två torkplåtar och en brygga vid torpet Köpenhamn. I köpet ingår också väggfasta speglar, skåp, pannor i hus och inrättningar samt stenarna i kvarnen och lavarna i trädgården, ställningarna i orangeriet, klavarna i ladugården samt bunkar i källaren.

1830-01-23 Vid Vintertinget med Bro härad blev salubrevet uppvisat och uppbud på köpet beviljat första gången för Landshövdingen i Gävle, Eric Sparre och hans hustru Ulrica Sparre, född Montgomery
1830-05-07 beviljades andra uppbudet och 1830-01-24 tredje uppbudet.

1831-01-15 lånar Eric Sparre och Ulrica Sparre 11.000 riksdaler banko transport sedlar med 5 % ränta och säkerhet i Ådö säteri med underlydande egendom av Philip Bernhard Hebbe

1831-01-21 uppvisades skuldbrevet inför Vintertinget med Bro Härad

1839-09-20 vid lagtima Hösttinget meddelas förnyelse av inteckningen för skulden

1846-04-01 betalades ½ års ränta med 275 riksdaler.

1831-01-15 lånar Eric Sparre och Ulrica Sparre ytterligare 6.000 riksdaler med 5 % ränta av Philip Bernhard Hebbe med Ådö Säteri och underlydande egendom som säkerhet.

1831-01-21 intas skuldebrevet i protokollet vid Vintertinget med Bro Härad.

1831-01-22 utfärdar Kongl Maj:ts Troman domarbrev på köpet och förklarar att Landshövding Eric Sparre och hans hustru Grevinnan Ulrica Sparre är ägare till Ådö Säteri med underlydande egendom.
På Häradsrättens vägnar J Lunell Häradssigill och Domhavandes sigill

****

1859-04-14 utfärdades salubrev på Skällsta och Norrboda. (207)

Israel Tauvon säljer till Major Claes Robert Sparre Skällsta, 1 mantal, samt den tillagda lägenheten Norrboda utjord för 20.500 riksdaler riksmynt. Som han erhållit köpeskillingen avhänder han sig fastigheterna till Major C R Sparre och hans arvingar att tillträda den 14 mars 1860.
Stockholm den 14 april 1859 Isr Tauvon

Lösen med kvitton 123 riksdaler

1859-05-31 på lagtima sommartinget med Bro Härad beviljades uppbud första gången
1859-09-20 beviljades andra uppbudet
1860-01-23 meddelades tredje uppbudet

Överenskommelse
Sedan jag genom köp av Kyrkoherde B T Hallgrens Sterbhus delägare tillhandlat mig Skällsta och Norrboda utjord för 12.000 riksdaler banko, för vilket köp lagfart pågår och Major C R Sparre enligt avtal oss emellan är hågad att överta köpet, så är det överlåtet mot dessa villkor.

1:o Egendomen, som är utarrenderad till den 14 mars 1860, tillträds då av Major Sparre med alla befintliga byggnader, verk och inrättningar
2:o Handpenning erläggs med 2.500 riksdaler riksmynt och vid tillträdet 3.000 riksdaler. Revers på 15.000 med 6 % ränta från den 14 mars 1860. Reversen om Major Sparre så önskar som lån i Mälar Provinsernas Hypoteksförening. Som säkerhet lämnas 4 inteckningar på tillsammans 5.600 riksdaler banko eller 8.400 riksmynt som finns på fastigheterna jämte en av mig utgiven revers av den 10 februari till Herr J C Löfenberg på 6.600 riksdaler riksmynt och intecknad i fastigheten på övertagarens bekostnad. Jag ansvarar att inga andra skulder finns.
3:o Veden som är och kommer att upphuggas tillhör mig, dock inte mer än 100 famnar.
4:o Kostnad för Charta Sigillata för alla brev betalas av övertagaren.
5:o Åtkomst- och äganderättshandlingar skall överlämnas till övertagaren
Stockholm den 4 mars 1859 Isr Tauvon

Med ovanstående förklarar jag mig till alla delar nöjd och förbinder mig att allt vad på mig ankommer noggrant iaktta
C R E-son Sparre

1860-05-08 beviljade sommartinget i Bro härad lagfart på Major Sparres köp av Skällsta och tillhörande lägenheten Norrboda.

Lösen med kvitton 30 riksdaler 75 öre Charta Sigillata

****

1869-10-20 utdrag ur protokollet vid lagtima Hösttinget med Bro Härad i tingshuset vid Tibble gästgivargård angående köp av Vallby, Skällsta, Tibble och Norrboda. (206)

§ 3 Anhåller Landshövding Eric Josias Sparre genom Arrendator J G Berg om uppbud för lagfart på Vallby N:o1, 1 mantal frälse och Skällsta 1 mantal kronoskatte samt lägenheten Norrboda.

Salubrevet, där enligt Kongl Maj:ts och Hovrättens tillstånd, Sterbhusdelägarna efter Major Claes Robert Sparre sålt Vallby N:o 1, Skällsta och Norrboda alla inom Bro socken till Landshövding Greve Eric Josias Sparre för 30.000 riksdaler
Säljaren förbinder sig till hemul (*kostnader om köpet går tillbaka*)
Stockholm den 14 mars 1869 W L G Aminoff, Cecilia Aminoff, född Sparre, Ernst von Post. Adéle von Post, född Sparre
Samt förmyndarna för Claes Robert Sparre och A M Elisabeth Sparre,
G A Sparre, G Fr Almquist

§ 2 Där Sterbhus ägarna säljer Tibble N:o 1, 2 och 3, 3 mantal kronoskatte. Ett mantal är Gästgivargården, ett mantal Postgården, alla inom Näs socken
Vallby N:o 1, 1 mantal frälse, Skällsta 1 mantal kronoskatte augment jämte därtill hörande lägenheten Norrboda inom Bro socken dock under förbehåll att Major C R Sparres omyndiga barn äger del i fastigheten och att Överförmyndaren lämnar bifall till försäljningen

Tillträde den kommande 14 mars. Men den utsådda grödan tillhör arrendatorerna av hemmanen i Vallby och Skällsta. Vad ankommer Tibble är det utarrenderat till detta datum till C G Barthelsson och från nämnda dag till lantbrukare Eriksson. Där åtföljer höstsädet utan betalning.

Hela köpeskillingen beräknas till 95.000 riksdaler.

§ 3 Köparen övertar ansvar för inteckningarna i egendomarna med ränta från 14 mars.
Tibble 30.000 riksdaler till Fröken Charlotta Lewenhaupt
20.000 riksdaler till Friherre Stjerneld
Vallby 8.500 riksdaler till Grosshandlare Arfvedssons omyndiga barn
Skällsta med Norrboda utjord 8.400 riksdaler till Kongl Teaterns pensionskassa
6.600 riksdaler till Allmänna Hypoteksbanken
S U M M A 73.500 riksdaler

Återstående köpeskilling 21.500 riksdaler gottgörs säljaren genom avräkning av deras skuld till Grevinnan Ulla Sparres Sterbhus.

§ 4 Den skog som blivit fälld t o m denna dag och den som fram till 14 mars kommer att avföras är säljarens egendom

§ 5 Säljaren ansvarar för utskylder och inteckningar intill tillträdes dagen

§ 6 Säljaren skall med gravationsbevis styrka att inga andra skulder häftar vid fastigheterna än de angivna och skall överlämna beviset och köpebrevet jämte andra åtkomsthandlingar till köparen.

§ 7 Säljare och köpare delar på Charta Sigillata för köpebrevet.
§ 8 Vi förklarar oss på båda sidor nöjda med detta köpekontrakt
Stockholm den 22 februari 1868 C G G Braunerhjelm. Ebba Braunerhjelm, född Sparre, W Aminoff och Cecilia Aminoff, född Sparre, genom Gillis Bildt enligt fullmakt, G A Sparre, G Fr Almquist i egenskap av förmyndare för Greve C R Sparres tre omyndiga barn. Eric Sparre

Säljarnas Åtkomsthandlingar visade att Major Claes Robert Sparres far, Landshövding Eric Sparre och hans hustru Catharina Ulrica Montgomery den 22 september 1827 fått Häradsrättens fastebrev på Vallby, som de köpt av Överstinnan Ulrica Margareta Montgomery. Vallby hade vid arvskiftet efter Eric Sparre den 30 april 1851 tillfallit Claes Robert.
1860-05-08 har Major Sparre fått Häradsrättens fastebrev på Skällsta med Norrboda , som han köpt av Departements chef Israel Tauvon.

Dessa fastigheter fanns i C R Sparres bo vid hans bortgång

Häradsrätten beviljade Greve Sparre uppbud första gången den 20 oktober 1869
På Häradsrättens vägnar Nils von Steyern

****

1891-1901. 1891-06-15 anhöll Greve Johan Claes Eriksson Sparre, genom vice Häradshövding Sven Oskar Alexander Gyllensvärd om lagfart (208)

dels på Bro gårds egendom eller hemmanen Brogård 3 1/4 mantal Säteri, Husby 3 ¼ mantal rå och rör, Hernevi N:o 1, 7/9 mantal frälse, Hernevi N:o 2, 7/9 mantal frälse, Hernevi N:o 3, 7/9 mantal, Hernevi N:o 4, 7/9 mantal frälse, Hernevi N:o 5, 7/18 mantal frälse

dels på Vallby 1 mantal frälse. På grund av ingivet arvskiftes instrument skall följande iakttas.
”Den 10 maj 1891 sammankom Greve Erik Josias Sparres sterbhus delägare, hans änka Grevinnan Ottilia Sparre, född Sparre, sonen Greve Johan Claes Sparre samt dottern Hovmarskalk Louis de Geers

änka, Friherrinnan Louise Ulrika de Geer, född Sparre för att överlägga om delning av sterbhusets tillgångar.

Till en början skall antecknas, att den 8 oktober 1890 träffades en arvsförening mellan Friherrinnan de Geer samt Hovmarskalk Friherre de Geers barns och styvbarns lott i boet efter Landshövding Sparre, att de överlåtit all sin rätt till Friherrinnan

Med avseende på att vissa tillgångar inte kunnat realiseras till antagligt pris och ansågs böra försäljas innan fullständigt skifte kunde förrättas, skulle ingen delning göras annat än beträffande Bro gårds egendom, Husby, Härnevi N:o 1 – 5, samt vid Bro gård befintliga kreatur och andra inventarier jämte Vallby, Lejondal, alla i Bro socken och Västberga N:o 1 – 3 i Brännkyrka socken, Stockholms län.

Angående Landshövding Sparres åtkomst till fastigheterna hade han ärvt Brogård och Lejondal efter sin far den 30 april 1851, fått fastebrev på Vallby den 21 september 1870 och fått 5/6 av Västberga i arv efter sin mor, Grevinnan Ulla Sparre den 22 maj 1869 och köpt den övriga sjättedelen den 25 juli 1877.

Den 7 juni 1890 hade Hovintendent Gatrick von Scheéle och Direktör R Henning uppskattningsvis värderat egendomarna. Sterbhus delägarna beslöt att följa värderingen som visade att
Brogård var värt 215.000 och Lejondal 52.600 kronor.
Vallby 17.500 kronor och Västberga 175.000 kronor

Vid delningen erhåller:
Greve Johan Claes Sparre Brogårds egendom 3 ¼ mantal, Husby 3 1/4 mantal rå och rör, Hernevi 1 – 5, 7/9 mantal var, Vallby 1 mantal frälse allt i Bro socken, med alla kreatur och inventarier på följande villkor
Tillträde till Brogårds egendom den 14 mars 1890, och Vallby 14 mars 1891

Friherrinnan Louise de Geer får Lejondals egendom 3 mantal säteri i Bro socken, Västberga 3 mantal Säteri med underlydande lägenheter och räntor i Brännkyrka socken Svartlösa Härad, Stockholms län
Tillträde till Lejondal 14 mars 1889 och Västberga 14 mars 1891

Med ovanstående överenskommelse är vi till alla delar nöjda
Brogård den 11 juni 1891 Ottilia Sparre, född Sparre, Johan E-son Sparre Louis de Geer, född Sparre

Uppvisades tidigare arvskiften av den 30 april 1851 efter Eric och Ulla Sparre, Boupptеckning efter Josias Sparre den 15 juli 1886
Efter föredragning härav fann Häradsrätten skäligt bevilja Greve Johan Claes Eriksson Sparre lagfart på Brogård, Husby och Härnevi 1-5 samt Vallby

Till Greve Johan Sparre upplåter och försäljer undertecknade, delägare i Landshövding Greve E J Sparres dödsbo, de till hemmanen N:o 5, 7/18 mantal och N:o 6, 7/9 mantal Hernevi hörande andelar av en avsöndrad lägenhet från Hernevi N:o 4 – 6 mot en överenskommen köpesumma av 150 kronor.
Stockholm den 1 maj 1899 undertecknad Ottilia Sparre, Johan Sparre, Fredrik Rappe, Louise Rappe, född Sparre genom Ivar Afzenius enligt fullmakt

1899-05-01 beviljades Greve Johan Sparre lagfart på de till Hernevi N:o 5 –6 hörande andelar N:o 4-6 under namn av för alltid avsöndrade Hernevi N:o 11 betygar
På Häradsrättens vägnar Axel Reuterskiöld
Finns både handskrivet och tryckt lagfartsbevis med utdrag ur lagfartsboken.

1899-05-01 vid lagtima sommartinget med Bro Härad
§ 4 Greve Johan Sparre ingav anhållan om inteckning i Lägenheten Hernevi N:o 11 enligt så lydande skuldbrev

”Till innehavaren betalar Bro Mejeri Aktiebolag efter 6 månaders uppsägning en lånad summa, stor 5.000 kronor med 6 % årlig ränta. Säkerhet i Bro mejeri
Stockholm den 15 april 1899 för Bro Mejeriaktiebolag G F Östberg Johan E-son Sparre, P G Tamm

Uppvisade ett protokoll från bolagsstämma med aktieägarna i Bro Mejeriaktiebolag den 27 mars 1899 där inhämtades att syrelsen skulle för bolagets räkning uppta ett lån på högst 10.000 kronor och att till ledamot i styrelsen utse doktor G F Östberg, greve Johan Sparre, och Brukspatron P G Tamm

Bolagets enda fastighet är den från Hernevi N:o 4 – 6 avsöndrade lägenheten, som efter Befallningshavandes resolution om avsöndring förklarat, skall antecknas i jordeboken under beteckning Hernevi N:o 11. Häradsrätten beviljade bolaget lagfart på den av Greve Sparre inköpta lägenheten och Häradsrätten fann skäligt att till säkerhet för skuldbrevets 5.000 kronor med 6 % ränta bevilja inteckning i Bro Mejeriaktiebolag.
På Häradsrättens vägnar Axel Reuterskiöld

Tryckta utdrag ur inteckningsboken och lagfartsboken för Bro Härad

1899-05-01 anhåller Greve Johan Claes Ericsson Sparre på Brogård hos Sommartinget med Bro Härad om gemensam lagfart för sterbhus delägarna efter Landshövding Greve Eric Josias Sparre, nämligen hans änka Grevinnan Ottilia Sparre, Greve Claes Johan Sparre och Friherrinnan Louise de Geer, änka efter Hovmarskalk Louis de Geer av Leufsta och omgift med Andre Sekreteraren i Kongl Utrikesdepartementet Fredrick Rappe
på Finsta N:o 1, 1 mantal kronoskatte rusthåll, Finsta N:o 2, 1 mantal frälse, Hernevi N: 5, 7/18 mantal kallat Nygård, Hernevi 6-9 var och ett om 7/9 mantal, Råby N:o 1, 1 mantal kronoskatte rusthåll, Klöf N:o 1, ½ mantal kronoskatte augment, Lilla Ullevi N:o 1, ½ mantal kronoskatte augment samt Tång N:o 2 ½ mantal.

Följer den 1886 den 15 juli förrättade boupptecknigen i sterbhuset efter Landshövdingen Greve Eric Jousias Sparre, som avlidit i Vänersborg den 17 juni, sterbhus delägarnas namn och tillgångar som var Brogård, med tegelbruk och såg, Husby , Hernevi, Lejondal med såg och väderkvarn, Råby rusthåll, Stora Finsta rusthåll med Finsta utjord, Lilla Finsta, Klöf, tillsammans 20 ½ mantal i Bro socken samt Tång i Ryds socken Alltsammans har Greve Josias Sparre ärvt efter sin far Landshövdingen i Gävleborgs län Eric Sparre.

Att inget blivit med vett och vilja utelämnat utan allt är riktigt uppgivet betygar under edlig förpliktelse. Stockholm som ovan Ottilia Sparre

1887-03-22 uppvisades boupptecknigen för Göta Hovrätt varav ett exemplar förvaras i Hovrättens arkiv, betygar Jönköping om ovan J G Stjernspetz

Sedan instrumentet över det 30 april 1851 förrättat arvskifte efter Landshövding Eric Sparre beviljades bevis, som skulle påtecknas boupptecknings instrumentet efter Josias Sparre

1901-05-03 vid lagtima sommartinget med Bro Härad meddelades lagfart för Godsägare Greve Johan Eriksson Sparre på Hernevi N:o 5- 9, samtliga dessa hemman kallade Nygård, Klöf N:o 1, Lilla Ullevi N:o 1, Skällsta N:o1 med Norrboda, alla belägna i Bro socken. Dessa egendomar har han efter boupptecknig av den 15 juli 1886 och arvskifte den 22 mars 1901 ärvt efter sina föräldrar Landshövding Greve Eric Josias Sparre och Grevinnan Ottilia Sparre, född Sparre. Undantag är den avsöndrade lägenheten Hernevi N:o 11. Betygar
På Häradsrättens vägnar Per Jancke

Tryck utdrag ur lagfartsboken för Bro Härad.

****

1902-10-18 sålde genom offentlig auktion Greve Johan Sparre N:o 2 Öndesta i Tillinge socken om 16/100 mantal kronoskatte (209)

Hemmanet är obebott och upptaget som Lit B c på Mossberg upprättade karta år 1902

Köpeskillingen betalas med handpenning på auktionsdagen eller inom åtta dagar med 5 % ränta. Vid tillträdet utfärdar köparen revers på 1.500 kronor med 5 % ränta och inteckning i hemmanet. Jag förbinder mig att innan 1 november 1903 ha befriat hemmanet från den inteckning som nu graverar det.
Köpeskillingen betalas vid tre tillfällen 14 mars 1903, 1 november 1903 och 14 mars 1904.

Jan Olof Erssons änka bor kvar i bostadslägenheten, som är hennes egendom och inte ingår i köpet, mot att hon gör dagsverksskyldighet

Alla skatter och utskylder betalas av köparen. Åtkomsthandlingarna och köpebrev lämnas när köpet är betalt. Jag har rätt att fordra godkänd borgen. Lagfart och stämpelavgift betalas av köparen.

Från köpet undantas den andel i soldattorpet som möjligen kan tillhöra hemmanet.

Tre timmar efter auktionens slut förbehåller jag mig prövning av anbuden och antar eller förkastar efter eget gottfinnande

Vid verkställt utrop stannade Lantbrukaren Th Johansson i Öndesta för högsta anbudet 3.700 kronor vilket bud antogs av mig och utgör köpeskillingen.
Enköping den 18 oktober 1902 Johan Sparre

Med förestående kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att uppfylla till alla delar.
Som ovan Th Johansson
Handpenning 185 den 25 oktober 1902, som avsänds till Greve Sparre
18 mars 1903 betalades 671 kronor 66 öre, 1 november 1903, 641 kronor 66 öre och köpeskillingsreversen på 1.500 kronor med ränta 34 kronor 27 öre har jag mottagit
Enköping den 18 januari 1904
Slutsumman betalades med 671 kronor 66 öre den 15 mars 1904
Oavslutat köpekontrakt på N:o 1 Öndesta om 23/100 mantal kronoskatte i Tillinge socken.

1902-10-18 upprättades köpekontrakt där Johan Sparre säljer N:o 1 Öndesta i Tillinge socken om 6/100 mantal kronoskatte.

Hemmanet är obebyggt och säljs som det är upptaget under Lit A, b c på Lantmätare F W Mossbergs år 1901 upprättade karta.

Köpeskillingen bestäms genom klubbslag och betalas på följande sätt. Handpenning vid klubbslaget eller inom åtta dagar med 5 % ränta från köpdagen och att köparen ställer godkänd borgen. Vid tillträdet 14 mars 1903 erläggs 1/3 av köpesumman kontant. Återstoden betalas med hälften den 1 november 1903 och resten den 14 mars 1904 med 5 % ränta.

Jan Olof Erssons änka förbehåller sig att sitta orubbad i bostadslägenheten mot att köparen njuter den dagsverksskyldighet, som hon skall göra för bostaden. Husen och lägenheten är hennes tillhörighet och ingår inte i köpet.
Hemmanet är obebott och upptaget som Lit B c på Mossberg upprättade karta år 1902

Köpeskillingen betalas med handpenning på auktionsdagen eller inom åtta dagar med 5 % ränta. Vid tillträdet utfärdar köparen revers på 1.500 kronor med 5 % ränta och inteckning i hemmanet. Jag förbinder mig att innan 1 november 1903 ha befriat hemmanet från den inteckning som nu graverar det.

Köpeskillingen betalas vid tre tillfällen 14 mars 1903, 1 november 1903 och 14 mars 1904.

Jan Olof Erssons änka bor kvar i bostadslägenheten, som är hennes egendom och inte ingår i köpet, mot att hon gör dagsverksskyldighet

Alla skatter och utskylder betalas av köpare. Åtkomsthandlingarna och köpebrev lämnas när köpet är betalt. Jag har rätt att fordra godkänd borgen. Lagfart och stämpelavgift betalas av köparen.

Från köpet undantas den andel i soldattorpet som möjligen kan tillhöra hemmanet.

Tre timmar efter auktionens slut förbehåller jag mig prövning av anbuden och antar eller förkastar efter eget gottfinnande

Vi verkställt utrop stannade Lantbrukaren Th Johansson i Öndesta för högsta anbudet 3.700 kronor vilket bud antogs av mig och utgör köpeskillingen.
Enköping den 18 oktober 1902 Johan Sparre

Med förestående kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att uppfylla till alla delar.
Som ovan Th Johansson

Handpenning 185 den 25 oktober 1902, som avsänds till Greve Sparre
18 mars 1903 betalades 671 kronor 66 öre, 1 november 1903, 641 kronor 66 öre och
köpeskillingsreversen på 1.500 kronor med ränta 34 kronor 27 öre har jag mottagit
Enköping den 18 januari 1904
Slutsumman betalades med 671 kronor 66 öre den 15 mars 1904

Oavslutat köpekontrakt på N:o 1 Öndesta om 23/100 mantal kronoskatte i Tillinge socken.

****

1912-01-20 förrättades avstyckning av Ekboda från Husby. Här finns olika dokument rörande avstyckningen (210).

Enligt fastighetsboken för Uppsala läns södra domsaga är Greve Johan Sparre ägare till frälsehemmanen Härnevi N:o 1, 2, 3 och 4, 7/9 mantal vardera samt N:o 5 7/18 mantal allt i Bro socken, på vilka fastigheter han den 15 juni 1891 fått lagfart. Samma gäller den avsöndrade fastigheten Härnevi N:o 12 som han fått lagfart på den 3 maj 1901, med undantag av Härnevi N:o 11 avsöndrad från N:o1 4, 5 och 6, Bro N:o 1, Gustafsberg N:o 1 och Bro N:o 3 avsöndrade från Härnevi N:o 12, Bro skoltomt N:o 1 avsöndrad från N:o 4 och 5, 1 5/9 mantal samt Råby gärde N:o 1 avsöndrad från Härnevi N:o 1 – 9 betygar
Enköping den 9 mars 1912 På Domarämbetets vägnar Per Jancke

1891-06-15 Ägorättsbevis. Sedan Bro Häradsrätt meddelat Greve Johan Claes Eriksson Sparre bland andra fastigheter rå och rör hemmanet Husby N:o1 om 3 ¼ mantal sedan den 9 augusti 1877 upptaget till 4 mantal i jordeboken har förändring i äganderätten inte anmälts till Häradsrätten eller Uppsala läns södra domsagas Häradsrätt, betygar
Enköping den 11 mars 1912 Per Jancke

1912-05-07 vid vårtinget med Uppsala läns södra domsaga meddelades lagfart för Greve Johan Sparre på lägenheten Ekboda N:o 1 om 4,12 hektar, avsöndrad från 3 ¼ mantal rå och rör Husby, Bro socken, numera upptaget i jordeboken till 4 mantal, vilken lägenhet han den 7 maj 1912 fått sig överlåten av Friherre U L C-son Sparre för 150 kronor, betygar
På Häradsrättens vägnar Per Jancke

1912-03-12 Meddelades lagfart för Friherre U L C-son Sparre på lägenheten Ekboda N:o 1, om 4,12 hektar avsöndrad från 3 ¼ mantal rå och rör Husby N:o 2 i Bro socken, vilken lägenhet han den 20 januari 1912 köpt för 150 kronor av Johan Sparre. Betygar.
På Häradsrättens vägnar Per Jancke

1912-05-07 visades köpebrevet på Ekboda upp vid vårtinget i Uppsala läns södra domsaga.
Jag Johan Sparre säljer till Överstelöjtnanten Friherre U L C-son Sparre i Uppsala en från mitt hemman Husby rå och rör i Bro socken, lägenhet kallad Ekboda N:o1 om 4,12 hektar.
Lägenheten gränsar i öster och norr mot stamhemmanet och i väster mot Lindhagaberg N:o 1 samt i söder mot en för allmänt behov undantagen väg utmed Raskebodas ägors rågång.
Då köpesumman på 150 kronor blivit till fullo betald avhänder jag mig Ekboda N:o 1.
Brogård den 20 januari 1912 Johan Sparre

Bevittnas Alfr Lundkvist, bokhållare Oscar Johansson Kontrollassistent

Köpebrevet är försett med så lydande transport:
”Förestående köp transporteras på oförändrade villkor på Greve Johan Sparre
Uppsala den 7 maj 1912 Lars C-son Sparre

Lagfart meddelades den 7 maj 1912
Utdrag ur lagfartsböcker från Uppsala läns södra domsaga

Finns flera likalydande köpe- och lagfartshandlingar.

****

1912-01-20 avsöndrades Stora Lagmansboda från Husby rå och rör i Bro socken. (211)

1912-03-12 på vårtinget med Uppsala läns södra domsaga meddelades lagfart för Friherre U L C-son Sparre på lägenheten Stora Lagmansboda N:o 1, om 5,515 hektar i Bro socken, vilken lägenhet han köpt den 20 januari 1912, för 200 kronor av Greve Johan Sparre.

1912-05-07 vid vårtinget med Uppsala läns södra domsaga meddelades lagfart för Greve Johan Sparre på lägenheten Stora Lagmansboda N:o 1 om 5,515 hektar, avsöndrat från Husby rå och rör, vilken lägenhet han den 7 maj 1912 för 200 kronor fått sig överlåten av Friherre U L C-son Sparre betygar
På Häradsrättens vägnar Per Jancke

1912-05-07 upplästes köpebrevet inför Uppsala läns södra domsaga, där Johan Sparre begärt lagfart på Stora Lagmansboda i Bro socken.

”Jag Johan Sparre upplåter och säljer till Överstelöjtnant Friherre U L C-son Sparre i Uppsala, en från mitt hemman Husby avsöndrad lägenhet, kallad Stora Lagmansboda N:o 1 om 5,515 hektar.

Lägenheten gränsar i norr mot Snickartorp N:o 1, i väster mot Härnevi ägor, i söder mot en för samfällt behov undantagen väg och Snyggboda N:o 1 ägor samt i öster mot stamhemmanet.

Då köpesumman 200 kronor blivit tillfullo betald och kvitterad avhänder jag mig lägenheten Stora Lagmansboda
Brogård den 20 januari 1912 Johan Sparre

Bevittnas Alfr Lundkvist, bokhållare Oscar Johansson, kontrollassistent

Skuldbrevet är försett med så lydande transport:
”Förestående köp transporteras på Greve Johan Sparre med oförändrade villkor.

Intyg: Sedan jag Johan Sparre sålt Stora Lagmansboda för 200 kronor förklarar jag på heder och samvete att inget lämnats eller skall lämnas annan betalning för det återtransporterade köpet, än vad som är upptaget i köpebrevet
Uppsala dem 7 maj 1912 Johan Sparre Lars C.son Sparre

Finns flera likalydande handlingar omkring köpet.

****

1912-01-20 sålde Johan Sparre Snickartorp N:o 1 i Bro socken. (213)

Jag, Johan Sparre säljer till Överstelöjtnant Friherre U L C_son Sparre i Uppsala en från min egendom Husby N:o 1 avsöndrad lägenhet, kallad Snickartorp N:o 1 med en areal av 4,745 hektar.

Lägenheten gränsar i norr och väster till Härnevi ägor i söder Stora Lagmansboda och i öster mot stamhemmanet.
Köpesumman på 300 kronor är till fullo betald och kvitterad, varför jag avstår från Snickartorp N:o 1
Bro gård den 20 januari 1912 Johan Sparre

Bevittnas Alfr Lundkvist, bokhållare Oscar Johansson, kontrollassistent

På Köpebrevet står: Förestående köp transporteras på oförändrade villkor på Greve Johan Sparre
Uppsala den 7 maj 19112 Lars C-son Sparre

Tillägg till Köpebrevet: Sedan jag, Johan Sparre, till U L C-son Sparre sålt lägenheten Snickartorp N:o 1 i Bro socken för 300 kronor, bedyrar jag på heder och samvete att inget lämnats eller kommer att lämnas utom köpeskillingen.
Uppsala den 7 maj 1912 Johan Sparre Lars C-son Sparre

1912-03-12 Lagfart för Friherre U L C-son Sparre beviljades på Snickartorp N:o 1
1912-05-07 Lagfart för Greve Johan Sparre på Snickartorp N:o 1

Finns ett tryckt formulär från Landshövdinge Ämbete där avsöndringen tillåts och utdrag ur Lagfartsboken för Uppsala läns södra domsaga.

****

1912-01-20 sålde Greve Johan Sparre Lindhagaberg N:o 2. (214)

Jag, Johan Sparre säljer till Överstelöjtnant Friherre U L C-son Sparre i Uppsala min från Husby N:o 1 avsöndrade lägenhet, kallad Lindhagaberg N:o 2 i Bro socken, om 8,67 hektar.

Lägenheten gränsar i norr mot Ekboda N:o 1 och mot stamhemmanet, i väster mot Snyggboda N:o 1, i söder mot Aspviks ägor och i öster mot Raskeboda ägor och en för samfällt behov undantagen väg utmed Raskeboda rågång.

Köpesumman på 500 kronor är betald och kvitterad, varför jag avhänder mig Lindhagaberg N:o 2
Brogård den 20 januari 1912 Johan Sparre

Bevittnat Alfr Lundkvist, bokhållare Oscar Johansson, Kontrollassistent

På köpebrevet står : Förestående köp transporteras på oförändrade villkor på Greve Johan Sparre
Uppsala den 7 maj 1912 Lars C-son Sparre

Tillägg: ”Sedan jag Johan Sparre sålt Lindhagaberg N:o 2 för 500 kronor till Överstelöjtnant U L C-son Sparre betygar jag att inget lämnats eller kommer att lämnas utom köpeskillingen.
Uppsala den 7 maj 1912 Johan Sparre Lars C-son Sparre

1912-03-12 beviljades lagfart för Friherre U L C-son Sparre för Lindhagaberg N:o 2 i Bro socken
1912-05-07 beviljades Greve Johan Sparre lagfart på Lindhagaberg N:o 2.

Utdrag ur Inteckningsbok och Lagfartsbok för Uppsala läns södra domsaga samt tryckt formulär från Landshövdinge Ämbetet med tillstånd om avsöndring av Lindhagaberg N:o 2

****

1913-04-07 säljer Johan Sparre Broskogen avsöndrad från Lilla Ullevi N:o 1 (215)

Undertecknad säljer till Överste U L C-son Sparre ett från mitt hemman Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken avsöndrad lägenhet, kallat Broskogen med en areal för 22.429 hektar för 50 kronor.
Brogård den 7 april 1913 Johan Sparre Bevittnas Per Jancke Georg Martin

1913-07-15 beviljades Friherre U L C-son Sparre lagfart på ½ mantal kronoskatte Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken, registrerat i jordeboken under namnet Broskogen

Tryckt formulär med tillstånd för avsöndringen av ½ mantal skattehemmanet Klöf och Lilla Ullevi N:o 1

****

1913-04-07 sålde Johan Sparre en avsöndrad lägenhet från Lilla Ullevi N:o 1, kallad Herrskogen (216)

Undertecknad säljer till Överste U L C-son Sparre i Uppsala min från Lilla Ullevi N:o 1 avsöndrad lägenhet, kallad Herrskogen i Bro socken med en areal av 21,78 hektar för 50 kronor.
Brogård den 7 april 1913 Johan Sparre

1913-07-15 Lagfart beviljades Friherre U L C-son Sparre för Herrskogen

Tryckt formulär med tillstånd att avsöndra Herrskogen N:o 1 från ½ mantal av skattehemmanet Klöf och Lilla Ullevi N:o 1.

****

1913-04-07 säljer Johan Sparre Ulleviskog.(217)

Undertecknad säljer till Överste U L C-son Sparre i Uppsala en från mitt ägande ½ mantal skatte Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken avsöndrad lägenhet, kallad Ulleviskogen med en areal om 21,38 hektar. Köpeskillingen är 50 kronor.
Brogård den 7 april 1913 Johan Sparre.

1913-07-15 beviljades lagfart för U L C-son Sparre för Ulleviskogen.

Trycktformulär med tillstånd att avsöndra Ulleviskogen från½ mantal skattehemman Klöf och Lilla Ullevi N:o1

****

1913-04-07 säljer Johan Sparre Utskogen (218).

Undertecknad säljer till Överste U L C-son Sparre i Uppsala en från mitt ägande ½ mantal skatte Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken avsöndrad lägenhet, kallad Utskogen med en areal om 21,38 hektar. Köpeskillingen är 50 kronor.
Brogård den 7 april 1913 Johan Sparre.

1913-07-15 beviljades lagfart för U L C-son Sparre för Utskogen.

Tryckt formulär med tillstånd att avsöndra Utskogen från½ mantal skattehemman Klöf och Lilla Ullevi N:o1

1913-04-07 sålde Johan Sparre Utskogen.

Undertecknad säljer till Överste U L C-son Sparre i Uppsala ett från mitt ägande hemman 1 mantal Vallby N:o1 i Bro socken, avsöndrade lägenhet, kallad Utskogen med en areal på 27,66 hektar för 50 kronor

1913-07-15 beviljades U L C.son Sparre lagfart på Utskogen

Tryckt formulär med tillstånd att avsöndra Utskogen från frälsehemmanet Vallby N:o 1, 1 mantal.

****

1913-04-07 säljer Johan Sparre Vallbyskog. (219)

Undertecknad säljer till Överste U L C-son Sparre i Uppsala en från mitt ägande hemman 1 mantal frälse Vallby N:o 1 avsöndrad lägenhet, kallad Vallbyskog om en areal på 31,16 hektar för 50 kronor.
Brogård den 7 april 1913 Johan Sparre

1913-07-15 beviljas U L C-son Sparre lagfart på Vallbyskog.

Tryckt formulär med tillstånd till avsöndring av Vallbyskog från frälsehemmanet Vallby N:o 1 i Bro socken

1913-10-14 Köpebrev. Undertecknad säljer till Greve Johan Sparre på Brogård följande lägenheter:
1:o Vallbyskog N:o1 med areal av 21,38 hektar för alltid avsöndrad från ½ mantal skatt Lilla Ullevi N:o 1
2:o Broskogen N:o 1 med areal 22,429 hektar för alltid avsöndrad från ½ mantal skatte Lilla Ullevi N:o 1
3:o Herrskogen N:o 1 med areal av 221,78 hektar för alltid avsöndrad från ½ mantal skatte Lilla Ullevi N:o 1
4 Vallbyskog N:o 1 med areal av 31,16 hektar för alltid avsöndrad från 1 mantal frälse Vallby N:o 1
5 Utskogen N:o 1 med areal av 27,66 hektar för alltid avsöndrad från 1 mantal frälse Vallby N:o 1

Köpeskillingen för sammanlagda lägenheterna är 250 kronor, vilket belopp betalats och kvitterats, varför jag avhänder mig lägenheterna.
Uppsala den 14 oktober 1913 Lars C.son Sparre

1932-06-02 beviljade Trögds Tingslags Häradsrätt lagfart för Greve Johan Sparre på dessa lägenheter.
På Häradsrättens vägnar Bengt Sivander.

Utdrag ur lagfartsboken för Bro Härad

****

Ägoutbyten. Rågångar 1767-1901 Kartong F:5

F:5 A

1767-09-25 Utdrag ur protokoll över råskillnadens uppgående omkring Finsta bys ägor i Bro socken och Härad. (220)

N:o 8 N:o 32 på Lejondals karta, kallat Ringrån, ett fem stena rör
N:o 9 Gröndalsrån har N:o 33, ett fem stena rör
N:o 10 Granrån N:o 34, ett fem stena rör
N:o 11 Grintorpsröret har N:o 35 och ligger vid vägen och grinden till Lejondals gärde, ett fem stena rör
N:o 12 Hagrån N:o 36, ett fem stena rör
N:o 13 Oxhagsrån N:o 37, ett fem stena rör
N:o 14 Ekrån N:o 38, ett fem stena rör
N:o 15 Tingsbolet N:o 39 visar allmänningslinjen. Vid detta rör slutar Lejondals skog mot Allmänningen.
Joh Edvall

****

1787-10-13 utdrag ur protokoll från rågångens uppgående mellan Finsta rusthåll och Lejondal (144)

Orda-grant

Röret N:o 11 på Finsta Gata vid Grindtorpet, som hör under Lejondals Herrskap är lite inflyttat på Finstas mark och ligger nu inom torphägnaden. Detta har gjorts med tillåtelse av Fröknarna Posse, som i livstiden varit ägare av Finsta by.

Alltså beviljades Baron Magnus Posse, ägare av Finsta rusthåll, att för all framtid ogenerat och orubbat använda marken, som ligget inom denna hägnad.
Säbyholm den 3 november 1787 Joh L Edvall

****

1787-08-13 träffades bl a ägarna till Lilla Ullevi, Vallby, Lejondal, Skråmsta och Alby, samt ägaren för Tibble Kaplans boställe för att lägga rågångar mellan sina ägor (112)

Orda-grant

Inför ägaren till Skällsta hemman, som ligger i ägolag med Lilla Ullevi och Vallby och som gränsar till Vallby skog, Hovjunkare Jacob Gripenstedt på Lejondal och Befallningsman Olof Wallén för Skråmsta och Alby i Tibble socken, samt Komminister Magister Eric Rudman som innehavare av Kaplans bostället i Tibble socken, upplästes Landshövdinge Ämbetes Förordnande av ovanskrivna dag.

För Skällsta hemman visade Baron Christer Posse en karta över alla ägor, författad 1783, där man kunde se hur detta hemmans och lilla Ullevis ägor ligger med varandra i laga skifte, som enligt 71 § i 1783 års Lantmäteri Förordning under denna förrättning kommer att bytas från varandra och läggas i Storskifte.

Likaså visades kartorna av år 1687 och 1691 samt Skogskommissionens Dom av 1696, vilka alla visade Lejondal och Vallby samt Alby Rusthåll, så väl som dess utjord, som Önsta Rusthållets och Tibble hemmanets utjordar samt Kaplans Bostället i Tibble socken, där varit tvist om Råskillnaden i skogen mot dessa bostäder och frälsehemmanet Vallby. Jordägarna till dessa hemman medgav att samma tvistighet fortfarande rådde.

Eftersom Major Ingelotz, som äger Alby Rusthåll och utjord och inte heller ägaren av Önsta och Tibble Hemmanets utjordar var närvarande eller skickat ombud, överenskoms med de närvarande Herrarna, att sammanträdet den 13 augusti skulle hållas i skogen på det tvistiga stället. Där skulle visas

kartor och handlingar som kunde tjäna till upplysning. Om parterna inte kunde enas skulle vid samma tillfälle Lantmätaren enligt 62 § i Lantmäteriförordningen avmäta och avta deras delar till Domstolens prövning och åtgärd. Något annat blev inte gjort vid detta sammanträde.

Den 31 juli fortsattes i Klöv med ägornas avfattning av både åkern, ängen och beteshagarna samt alla torpen. Skogen som gränsar mot Önsta i Bro socken, Sätra torpet och Hammarby fjäll, där råskillnaderna är upphuggna, rörlagda och kartlagda. I övrigt är skogen samfällighet och tillhör Klöv, Lilla Ullevi, Vallby frälsehemman under samma Herrskap

Den 13 augusti sammanträdde de jordägare, som var med på förra sammanträdet och de fullmäktige som under tiden blivit förordnade Den 14 augusti fortsattes avfattningen över Lilla Ullevi samt större delen av Vallby ägor. Den sidan av Vallby skog som gränsar mot Skällsta Hemman är upphuggen och rörlagd, vilket kan ses på Skällsta ägokarta. Medan den sidan av skogen som gränsar mot Lejondal och allt sedan 1687 varit tvistig, som kartan över denna tvist utvisar. Tvisten är bilagd och däröver skrivs ett särskilt Protokoll, då den tvistiga marken blivit avtagen och jordägarna sammanträder för att uttala sig däröver och därom avsluta.

Undertecknad måste företaga Sanda byns i Låssa socken avfattningen inför Storskiftning.
Johan L Edwall

År 1788 den 30 januari uppvisades och fastställdes vid Bro Härads Lagtima Vinterting, betygar
På Häradets vägnar Carl v Ackern

Efter att sammankomst hållits den 30 juli vid Klöv i Bro socken där man träffade en förening, sammanträdde den 13 augusti 1787 vid Härads Rån under N:o 17, som är tecknad på 1767 års karta upprättad av vice Lantmätaren Frantz Girolla över Håbo Härads Allmänning och flera mot varandra stötande skogar.

Fullmäktige för Kongl Maj:t och Kronan var Kronolänsman Mautitz Emanuel Luhr förordnad den 28 juli
På Konsistoriets vägnar Komminister Jonas Björklund förordnad den 9 augusti att bevaka Kaplans bostället i Jädra i Tibble socken
Jordägare:
Major Baron Mauritz Posse ägare av frälsehemmanet Vallby
Hovjunkare Jacob Gripenstedt ägare av Lejondals Säteri
Major N Ingholtz ägare av Rusthållet Alby och utjord i Jädra
Sekreterare Sam En Riben för Tibble Hemmans utjord
Komminister Höglärde magister Rudman, innehavare av Kaplans bostället
För Önsta Rusthålls utjord i Jädra var ingen närvarande

Vid detta sammanträde överlades om den tvistiga Råskillnaden mot Vallby och Lejondal å ena sidan och Alby och Jädra å andra sidan, där tvist om gränsen i skog och mark varat i över 100 år, som kartorna från 1697 och 1691 samt Skogskommissionens Dom av den 21 augusti 1696 visar.

Råskillnads kartan över Håbo Härads Allmänning med flera hemmans skogar av 1767 visar, att denna tvist tagit sin början vid röset N:o 15 och alltid av ägarna till Vallby ansetts som deras.

Därifrån mot Alby går rören N:o 21 och N:o 20 och in på Jädra skog N:o 19 i Lejondals sjön. Alby har börjat sina anspråk vid N:o 12 mot Lilla Ullevi, som dock hör under Säbyholms Herrskap och därifrån till N:o 22 inpå Vallby skog. Vidare i rät linje förbi N:o 16 till N:o 17 och 18 i Lejondals sjön. Lejondals anspråk från N:o 17 till N:o 23 i Major Wiks förut nämnda sjö.

När nu dessa båda anspråken blivit översedda, träffades efter någon överläggning en förening mellan Fullmäktige för Jädra Kaplans boställe och respektive jordägaren att råskillnaden kommer att gå efter

Härads strängen från N:o 12 till 13, 14, och 15 och från Härads Rån N:o 15 i rät linje förbi eller norr om Härads strängsrören under N:o 16, 17 och 18 till ett ställe på en udde i Major Wiks Lejondals sjön.

Sista Rån kommer att läggas bredvid en utmärkt tall och kallas Tallröret, som hädanefter blir ostridig råskillnad mellan Lilla Ullevi, Vallby och Lejondal å ena sidan och Alby Rusthåll och Jädra Kaplans boställe samt Jädra utjord å andra. Här skulle rågången snarast upphuggas och rör nedsättas så väl på Majorens Udde, som på det stället där råskillnaden mellan Jädra och Alby ansluter sig till denna rågång.

Det finns en skogstvist mellan frälsehemmanet Önsta, som tillhör Säbyholm och Väst Tibble med Skråmsta, som tillhör Major Ingelholtz. Ingelholtz och Posse yttrade sig, att tvisten uppstod 1767 då Härads linjen höggs. Då ingen förlikning skett, försökte man undersöka till vem skogen hörde. Likväl kunde man inte hitta tillräckliga skäl till vem som hade rätt. Därför avstod båda parter från sina påståenden och råskillnaden kommer härefter att gå efter Häradslinjen som nu efter 1767 års karta sträcker sig efter rören N:o 8, 27, 26 och 25. Varmed Major Ingelholtz förklarade sig nöjd.

Slutligen blev överenskommet att då den förenade rågången kommer att upphuggas, även hugga den övriga klara råskillnaden fram till Sätra torpet, där nu finns en nästan osynlig skillnad mellan gränsande skogar, som tillhör Hammarby fjäll och Alby på ena sidan mot Lilla Ullevi och Vallby på andra sidan.

Den 17 augusti började upphuggningen av rågatan vid Sätra torpet mellan varje rör och visare efter 1767 års karta och fortsatte till röret N:o 15, som är ett femstena rör. Hjärtstenen är 1 aln spetsig uppåt. Därifrån höggs linjen till ett femstena rör vid Major Wiks föreningspunkt inpå Vallby och Lejondal

Den 18 augusti höggs från Major Wiks till N:o 15 och i upphuggningen lades ett sträckrör, 500 alnar från N:o 15, som på kartan betecknades med N:o 24. I röset lades ben, tegel, kol och slagg.

Därefter fortsattes till stället där Alby och Jädra skogsskillnad skulle mötas, men då inget syntes, sattes inget rör, utan fortsattes till Majors Wiks, där lades ett rör, som på kartan är beskrivet som N:o 26, Tallröret. Hjärtstenen är 2 alnar lång och i röset lades ben, tegel, kol och slagg.

Efter en tid blev på begäran och i Sekreterare Sam Ribens och Komminister Rudmans närvaro rågatan upphuggen mellan Jädra och Alby och där sattes ett trestena rör i snedden av ett berg, som blev kallat Snedbergsöret under N:o 25. Hjärtstenen är 1 ¼ aln lång och spetsig uppåt, Två stenar visar skillnaden mellan Jädra och Alby och två stenar räta linjen mellan N:o 15 och N:o 26 Tallröret. Sedan förening nåtts sattes i Snedbergsröret en visare sten, 1 aln lång med fyra släta sidor som för framtiden markerade Egendomarnas skogar.

Den 7 november sammanträdde efter förut given Kungörelse Kongl Maj:ts och Kronans ombud Kronobefallningsman Henric Petter Berg och på Konsistoriets vägnar Komminister Jonas Björklund och av jordägarna Major Posse, Hovjunkare Jacob Gripenstedt. För Jädra och Alby var ingen närvarande utom Komminister Rudman. Nu upplästes protokollet som till alla delar godkändes och inga erinringar gjordes betygar
På Ämbetets vägnar Joh L Edwall
Pet Berg, Sv Jon Björklund, Mauritz Posse, Jacob Gripenstedt, Ingelholtz, S E Riben, Eric Rudman

****

1805-07-01 blev på anmodan av Friherrinnan Ulrica Cederhielm rågången i skogen mellan Vallby och Lilla Ullevi uppgången enligt Vallby skogskarta från år 1787 av Kommissions Lantmätare Johan L Edvall .(221)

Närvarande var Lilla Ullevis ägare, Kronolänsman Jonas Hammarling, Friherrinnans fullmäktige, Inspektor Gustaf Långström, Bro gård och undertecknad.

Början gjordes vid röret N:o 15 på nämnda karta till en punkt i gärdsgården Litt A vid Vallby Skogsäng under N:o 32. Något säkert ställe kunde inte uppletas för rålinjens sträckning, varför man med kedjemätning noga undersökte och utsatte röret N:o 15 från rågångens sträckning N:o 14 och 24 genom Litt A till 36 mot Skällsta Skogslinje. Ängsmarken väster om samma linje mot Norrboda är som äng inom gärdesgården och tillhör Vallby helt och hållet

I anledning härav sattes vid ängs gärdesgården en kringskolad vass huggen sten, som visar skillnaden mellan Vallby och Lilla Ullevi från röret N:o 15 till Litt A.

Sedan rågångslinjerna blivit upphuggna och godkända, påstod Hammarling att en sten måste sättas vid punkten B i gärdsgården, 51 alnar från gärdsgårdslyckan Litt C enligt överensstämmelse med kartan. Denna trehörning utgör 2 kappland, vilket Långström alldeles nekade, men lovade slutligen att underställa Friherrinnan Sparre Hammarlings påstående.
Bro gård den 5 juli 1805 Fahle Olof Burman Statsingenjör i Uppsala

****

1815-01-23 utdrag ur vintertinget med Bro Härad angående rågångs uppgående vid torpet Roligheten inom Tångs By, Ryds socken, Bro Härad. (222)

Närvarande var ägare till Lejondals Säteri Statskommissarie Emanuel Widegren, fullmäktige för Friherrinnan Montgomery, född Cederhielm, Inspektor Långström, Bro gård, som äger skogslott. Från de övriga hemman i Byn, som hör under Granhammars Säteri kom ingen.

Efter sammanträdet visade Långström karta med beskrivning över Tång Bys ägor författad 1702 av Lantmätare Lars Kietsling. Kartan visar att råskillnaden kring torpet går i flera vinklar, men ingendera sidan ville ha någon ändring därav, utom på östra änden, där genom fördelning av lika vidd medgavs en rät sträckning fram till skiljelinjen mot Granhammars hemmans skogslott. Då inga stridigheter uppstod utstakades råskillnaden efter kartan.

Men vad angår gränsen mot Granhammars hemmans ängslott på norra sidan, där kartan upptar en rät delningslinje hemmanens skogslotter emellan, förmodade Lejondals ägare att denna inte kan tjäna till gräns för detta torp, helst då kartan visar en avprickad skillnad på andra sidan, som ser ut att vara den rätta.

Då ingen från Granhammar var närvarande kunde inget göras. Man sände bud som vid återkomsten medförde ett protokoll hållet vid delningen av Tångs inägor och kallad Byskogen år 1765 av Franz Girolla. Där förklarades ytterligare den rätta skillnaden mellan torpet Roligheten och Paradisets ägor. Widegren återkallade sitt påstående, varefter räta linjen godkändes och upphöggs genom skogen och rörläggningen företogs i följande ordning.

Rös Beskrivning

N:o 1 I rågången mellan Bro Härads Allmänning och Tång Bys skogsmark, 25 alnar öster om ett gammalt femstenarör där Rolighetens ägor börjar mot Tångs skog på jämna marken inmurades 5 visarstenar i ett röse. Råskillnaden härifrån mellan Tång skog och Rolighetens äng.
N:o 2 Ett 3 alnar stort röse med 5 visarstenar på jämn ängsmark.
N:o 3 Vid norra foten av ett berg ommurades ett femstenarör. En sten visar tillbaks till N:o 2
N:o 4 På högländ mark murades ett femstenarör. En sten visar åter till N:o 3.
N:o 5 Vid norra foten av ett berg murades ett röse med 5 visarstenar. En sten visar till N:o 4.
N:o 6 I råskillnaden mellan Tångs skogslotter och Rolighetens ägor på jämn mark murades ett femstenarör. Hjärtstenen har släta sidan mot Torpets ägor och den skrovliga mot Tång. En sten visar åter till N:o 5 samt den räta råskillnaden mellan torpet och Tång ned till sjön efter förut uppsatta nya stenar. Man satte ännu en sten mellan nya femstenaröret och den gamla visen, som står vid början av

torpets inhägnad och åtföljer sedan torpets ägor vid sjökanten fram till råskillnaden mot Allmänningen och uppför tillbaka till N:o 1.

När således råskillnaden, dels efter vad 1702 års karta utstakar och dels efter överenskommelsen om räta linjen mellan röset 5 och 6 blivit med rör utstakat, så kommer kartan jämte detta protokoll hädanefter att gälla och som § 62 i 1783 års Storskiftes Förordning föreskriver att uppvisas vid vintertinget med Bro Härad år 1815. Den som är missnöjd skall förhålla sig vad som står i ovannämnda §.
Således är befunnet och rörlagt, betygar På Ämbetets vägnar Joh Ant Pousett

Uppläst och erkänt, intygar Em Widegren Gustaf Långström
Såsom närvarande nämndemän Eric Erson Jan Erson
1808-01-25 utdrag ur domboken på vintertinget med Bro Härad på Tibble gästgivargård

Statskommissarie Emanuel Widegrens har ansökt hos Befallningshavande i Uppsala län, vilken underställt ärendet hos Kongl Maj:t, om att få odla på Bro Härads Allmänning mot att betala skatt till Kongl Maj:t och Kronan. Kongl Maj:t har behagat infordra till Kammarkollegiet utlåtande och förklaring. Därför har genom kungörelse från predikstolarna kallats till sammankomst denna dag, för att till Häradsrättens protokoll anmäla om man har något att erinra mot denna ansökan.

Åtskilliga av allmogen hade inställt sig medan av ägarna till inom Häradet belägna sätesgårdarna endast Ryttmästare Carl Alb Riben och Friherrinnan Ulrica Montgomery, född Cederhielms, Inspektor Gustaf Långström infunnit sig.

Upplästes Widegrens ansökan och Befallningshavandes anmälan till Kongl Maj:t. Vidare upplästes ett av Friherrinnan Montgomerys utlåtande enligt följande:

”Till underdånig åtlydnad av Kongl Maj:ts befallning att vid detta ting lämna förklaring över Statskommissarie Widegrens ytterligare ansökan om att få inneha återstoden av Bro Härads Allmänning mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan, vill jag anföra följande.

Sedan Widegren redan fått tillåtelse att instänga all den kärraktiga delen av denna Allmänning är de tvenne ändamålen uppfyllda, som bör vara varje medborgares önskan, nämligen
Att all odlingsbar jord bör göras bördig och
Att öka Konungens och Statens inkomster.
Men att vilja ytterligare sätta sig i besittning av det återstående, synes orättvist, då hela Häradet sedan ålder fått denna mark sig tilldelad av framlidna nådiga Konungar.

Inkomsten för Staten blir inte stor för denna bergiga mark, men den är betydelsefull för Häradsbornas kreatursbete. Skogen är idag liten men om 30 år kommer den att ge betydligt timmer till de hemman som inte äger någon skog. Dessutom har en skogsvaktare sedan ålder varit bosatt på stället.

Svårigheten att inhägna den mark Widegren ämnar odla, synes inte bli mindre genom att han erhåller ett större område. Skogen som måste röjas för odlingen blir obetydlig och kommer att gå åt till stängslet.

Med stöd av Konungens tillåtelse och i följd av de skäl jag anfört bestrider jag alldeles Widegrens senare begäran att få instänga den övriga delen av Bro allmänning.
Stockholm den 25 januari 1808 Ulrica Cederhielm

När detta upplästes anslöt sig allmogen till Fru Cederhielms bestridande. Ryttmästare Riben menade att han som ägare till Tranbygge inte var beroende av Häradsallmänningen varken för skogen eller betet, men ansåg ändå att andra hemman skulle förlora om Widegrens begäran beviljades. Han anförde också att den viktiga salpetersjudningen inte kunde försiggå om bränsle från allmänningen inte kunde tas till de hemman som inte hade tillräcklig skog.

För att underhålla skogvaktar bostället tarvades skog från Allmänningen. Dessutom skulle Häradsbornas skyldigheter att stänga ökas, särskilt för dem som hade sina ägor mot Allmänningen. Riben ansåg att Kongl Maj:t borde finna betänkligt att förvandla Häradets Allänning till enskild mans ägor.
Med anledning av Widegrens till Häradsrättens insänd skrift, som upplästes att ägarna i Häradet skulle på deras Sätesgårdar och underlydande Frälsehemmans område var för sig äga betydlig skog, gjordes en genomgång som visade att Tranbygge, Granhammar och Torsätra, Garpeboda ½ mantal krono och Kyrkoherde Bostället i Ryds socken, alla hade tilläcklig skog och bete på ägorna.

Undantagandes Kyrkoherde bostället, Garpeboda, Raskeboda, Tång, Lillboda och åtskilliga torpägor, vilka saknade skog och bete, men var belägna så att de kunde använda allmänningen för sina kreatur.

I Näs socken har Aspvik, Löjtnants bostället Skällsta, Länsmans bostället i Sylta By, Asker rusthåll, Öråker, Tuna, Skälby, Sylta 1 ½ mantal, obetydlig skog och ringa bete. Övriga egendomar har tillräcklig skog.

I Bro har sätesgårdarna Bro gård, Säbyholm, Ådö och Lejondal tillräcklig skog medan Hernevi, Husby och Kvista vilka jämte Kyrkoherde bostället har brist på skog och betesmark på egna områden.

Ingen i Låssa socken är i behov av skog eller betesmark på Allmänningen.

Nuvarande skogvaktaren över Allmänningen Isac Fagerström, som var närvarande anhöll att den rättighet han ansåg sig ha skulle få fortsätta. Han önskade bibehålla den mark han med eget arbete odlat, vilket antecknades på hans begäran.

Slutligen erinrade Kronolänsman Jonas Hammarlind, att de skoglösa boställen och hemmanen i Häradet, skulle rubba allmogens åliggande att underhålla Allmänna byggnader och i Häradet belägna broar, om de kommer att sakna nödvändigt virke från Allmänningen.

Häradsborna förklarade att de inte hade något att tillägga utan protokollet skulle utskrivas och sändas till Befallningshavande i länet.
År och dag som förut skrivet är På Häradsrättens vägnar J Arvid Årbom

****

1901-1902 finns en inbunden bok om Brogårds, Lejondals och Önsta Kyrkoherde boställes rågångsreglering med ägobytesbeskrivningar. (223)

1901-08-28 sammanträdde efter uppläst kungörelse i Bro sockenkyrka undertecknad Lantmätare och gode män Johan Sparre ägare till Brogård och Första Sekreteraren i Utrikesdepartementet Fredrik Rappe ägare av Lejondal för att verkställa följande lantmäteriärenden.

§ 2 Till Befallningshavande i Uppsala län.
Härmed anhålles om förordnande för Lantmätare F W Mossberg att uppgå och reglera rågångarna mellan Brogård och Skällsta, Ullevi, Klöf och Vallby på ena sidan och till Lejondal hörande hemman med Finsta och Råby å den andra.
Bro gård den 20 juni 1901 Johan Sparre Brogård Fredrik Rappe Lejondal

Med anledningen av anhållan förordnades Lantmätaren
Uppsala den 30 juni 1901.

§ 3 Inget jäv mot Lantmätare eller gode männen J A Barthelsson, Råby, Håbo Tibble och J A Andersson i Kvista, Bro socken förelåg.

§ 4 Uppvisades kartor och beskrivningar.

1 Karta över Brogård med underlydande hemman upprättat för ekonomiskt behov av E Wiman
2 Karta över Finsta upprättad 1769 av F Girolla
3 Karta över ägobytet mellan Bro Prästgård och Skällsta å ena sidan och Råby å andra upprättad 1852 av C A Edling. Kartan hade kopierats 1901 utan att fastställelsebevis var påtecknat. Rappe ville inte godkänna den utan beviset.

§ 5 Sparre föreslog, att man i samband med rågångsregleringen skulle göra ägobyte så att åkern som ligger norr om landsvägen och tillhör Härnevi skulle lämnas till Finsta eller Råby och istället få odlad mark söder om Trumpetartorp. Efter överläggning som visade att ingen skulle vinna härpå avstod Sparre.

§ 6 Då man inte med visshet kunde fastställa ägobytet enligt kartan av år 1851 mellan Bro och Skällsta, beslöt man att uppskjuta förrättningen tills vidare, för att skaffa säkra upplysningar.

Däremot skulle rågången mellan Hernevi och Finsta undersökas och man skulle leta reda på rören N:o 16, 17, 18 och 19 på 1768 års karta. Man fann med lätthet rör N:o 16, ett gammalt femstenarör. N:o 17 ommurades och förbättrades. N:o 18 ett femstenarör i röse beläget i sluttningen av den bergbank intill torpet Sandhagen hittades, men N:o 19 fanns inte och man kunde inte heller med hjälp av tillgängliga kartor finna platsen.

§ 7 Deltagarna ville till nästa sammanträde uppstaka rågångarna dels mellan Lejondals och Vallby skogar och dels mellan Råby och Skällsta skogen, vilka rågångar kommer att gå i räta linjer.
Bro station den 28 augusti 1901 J W Mossberg
Uppläst, godkänt justerat Johan Sparre Fredrik Rappe

1902 den 7, 8 och 9 juli inställde sig undertecknad vid Bro gård för att meddela vilken ämbetsåtgärd som förordnandet innehöll

Efter kungörelse i Bro sockenkyrka sammanträdde Kontraktsprosten H E Thorman och Boställs innehavaren Kyrkoherde Helmer Åsbrink, Johan Sparre och Fr Rappe, i Greve C G Lewenhaupts frånvaro Kronolänsman K E Brosenius, för Önsta som ägs av Carl Tauvon genom fullmakt Befallningsman A G Eriksson, för Hammrby fjäll i Håbo socken som ägs av O O Westerlund genom Fjärdingsman G A Skagerlind.

§ 8 Förordnande för Lantmätare Mossberg att verkställa rågångsreglering och då så behövs ägobyte samt rörlägga rågångarna omkring Önsta, Klöf, Lejondal, Finsta, Råby, Husby, Härnevi, Skällsta, Vallby och Lilla Ullevi
Önsta, Lejondal och Brogård den 16 november 1901 Carl Tavon, Fr Rappe, Johan Sparre

Undertecknad instämmer i ovanstående ansökning i vad som berör mina ägor i Håbo-Tibble och Bro socknar
Aske den 18 februari 1901 Carl Gust Lewenhaupt

Undertecknad instämmer i ovanstående ansökning vad som gäller Hammarby fjäll
Hammarby den 22 februari 1902 O O Westerlund

§ 9 Inget jäv förelåg mot Lantmätaren eller de edsvurna gode männen Elof Walkendorff i Råby och E W Johansson i Loddesta, Kalmar socken

§ 10 Med anledning av skrivelsen den 29 augusti har jag genomsökt Bro Härads Arkiv, men inte funnit något Protokoll rörande Ägodelningsrättens behandling av fastställandet av ägobytet mellan Bro Kyrkoherde boställe, Skällsta och Råby
Th Eksand

§ 11 Frågades om man kunde godkänna ägobytet efter 1852 år karta, vilket legationsrådet Fr Rappe menade att han inte kunde vad rörde Råby och Finsta rusthåll och yrkade att bytet skulle upphävas.

Sparre förklarade sig villig att i huvudsak godkänna bytet och lämna ersättning till varje hemman för den jord de avstått.

Konsistorie Ombudet med vilken kyrkoherde Åsbrink förenade sig, framhöll att den jord som 1852 blev tillbytt Kyrkoherde bostället genom förändrade förhållande blivit alldeles otjänlig. Genom järnvägens framdragning blev den delad i två hälfter, vilket avsevärt försvårat brukningen och nödgat boställsinnehavaren att ingå särskilt byte med Brogård eller Hernevis ägare.

Han yrkade att jorden belägen mellan Skällsta, Husby och Härnevi skulle tillbytas. Hernevi skall i vederlag lämna dels väster om Kyrkoherde boställets tomt mellan uppfarten till bostället och vägen som leder till Bro kyrka och dels fyllnad antingen i Norrgärdet eller i Gröngärdet.

Efter att ha sett marken på plats träffades följande Förening
Efter att järnvägens exproprierande har förhållandena förändras. Nu bestäms att området väster om allmänna landsvägen mellan Skällsta, Husby och Hernevi ägor byts mot ägofigurerna 137, 138 och 139 i Gröngärdet. Ägobytet tillträdes den 14 mars 1903, vilket vi förklarar oss nöjda med
Brogård den 9 juli 1902 H E Thorman Helmer Åsbrink

Rörande rågången mellan Brogård och Råby och Finsta rusthåll ingicks följande Förening.
Det gamla ägobytet som berör Råby och Finsta är upphävt. Den jord som vid bytet 1852 togs från Råby som på kartan är 115, 116 och 117 återgår till Råby. Medan Finsta utjords äng, belägen mellan Hernevi och Kyrkoherde boställets ängstrakt, Prästtorpet och år 1771 innehöll 8 tunnland och lades till Bostället, skall Finsta rusthåll ha ersättning för vad som av vice Kommissions Lantmätare O v Bahr betecknades med 68, 69, 70, 71, 71 ½, 128, 129, 130, 131 och 131 ½ samt om så fordras 132.

Vidare förenades man om att gränsen vid Lejondals äng i närheten av Sandhagen rätas och går rät mellan N:o I och II på kartan och därifrån till den nuvarande räta linjen till punkt III. Den mark som fråntas Lejondals äng ersätts med mark från Finsta figur N:o 136. Dessa ägobyten tillträds 14 mars 1903.
Härmed förklarar vi oss nöjda
Brogård den 9 juli 1902 Fr Rappe, gift med Louise Sparre, Johan Sparre

§ 12 Eftersom rågången mellan Önsta och Klöfs hemman går i många bukter och vinklar träffades följande Förening, att rågångarna skulle rätas.

För att göra en brunn på östra sidan om avloppsdiket mitt för den brunn som Klöf hemman har på västra sidan lämnar Önsta högst 5 dagsverken.
Den nya gränsen går genom skog. Varje delägare avverkar sin ståndskog inom 2 år och hägnader inflyttas i nya rågången först när man måste sätta upp ny hägnad, dock inom 5 år
Avloppet rätas vid blivande rensningar
Härmed förklarar vi oss nöjda

Brogård den 9 juli 1902 Johan Sparre A G Eriksson

§ 13 Angående gränsen mellan Hammarbys fjäll och Lilla Ullevi skog förklarades den ostridig och när ny hägnad skall göras inriktas den mellan de befintliga rören. De finns beskrivna i äldre handlingar allt från råpunkten där Alby, Vallby, Hammarby och Lilla Ullevi ägor sammanstöta fram till allmänna landsvägen

§ 14 Vad slutligen angår rågången mellan Klöf och Sätra torp och Önsta under Aske skall rågången mellan Sätra och Klöf vid bygdevägen som leder till Håbo Tibble kyrka dragas i räta linjer.

§ 15 Alla skall tilldelas jord, som blivit dem fråntagen vid ägobyten efter samma godhet och motsvarande områden, vilket skall utmärkas på karta och noga beskrivas

§ 16 Granskades av Lantmätaren och gode männen all mark som kan komma i fråga vid byten.

§ 17 Sedan alla ägobyten blivit kartlagda, uträknade och beskrivna skall de på marken utstakas och rörläggas samt förrättningen kungöras.

§ 18 Justeringsmän för detta protokoll var Johan Sparre och Helmer Åsbrink
Bogård den 9 juli 1902 J W Mossberg

1902-09-23 protokoll vid laga utlyst Lantmäteri sammanträde vid Brogård i Bro socken den 23 och 24 september 1902 för att fortsätta rågångsregleringen mellan Brogård, Lejondal, Bro Kyrkoherde boställe och Önsta.

Efter kungörelse i kyrkan och särskilda kallelser infann sig Kyrkoherde Thorman och boställs-innehavaren Kyrkoherde Helmer Åsbrink för Bro kyrkoherde boställe, Greve Johan Sparre för Bro gård och Legationsrådet Fr Rappe för Lejondal och Kapten Tauvon för Önsta genom befallningsman Eriksson

§ 19 Sedan de genom föreningar den 9 juli detta år bestämda ägobytena blivit på kartan uträknade, förevisades de och blev därefter godkända och i delägares och gode mäns närvaro utstakade och rörlagda.

§ 20 Inga ersättningsfrågor förekom.

§ 21 För att justera protokollet utsågs Johan Sparre och Helmer Åsbrink

§ 22 Förrättningshandlingarna uttas av Johan Sparre, som under klandertiden förvarar dem hos sig

§ 23 Sedan utstakningen och rörläggningen var klara förklarades rågångsregleringen och ägobytesförrättningen avslutad. Den därmed missnöjda har att efter 129 § i Kongl Stadgan om Skiftesverket i Riket att anföra besvär hos Ordföraren i Bro Härads ägodelningsrätt inom 60 dygn
Brogård den 23 september 1902 J W Mossberg

Följer ägobytesbeskrivning mellan hemman tillhörande Bro gård och Lejondal, Önsta och Bro Kyrkoherde boställe. Detaljerad beskrivning i 167 punkter underskriven
Brogård den 22 september 1902 J W Mossberg och justerad Johan Sparre H E Thorman Helmer Åsbrink A G Eriksson Fredrik Rappe

Beskrivning över verkställda ägobyten mellan Önsta, Bro Kyrkoherde boställe Lejondal och Brogård i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, upprättad 1902.

17 sidor med beskrivning av varje inrösningsjord *(jord som går att odla)* och avrösningsjord, *(jord som inte går att odla, men kan användas till bete*) dess areal och godhet

1902-09-23 Beskrivning över rågångar mellan hemman tillhörande Bogård, Lejondal, Bro Kyrkoherde boställe och Önsta i Bro socken, upprättad efter den 23 september detta år verkställda ägobyten.

Omkring Lejondals ängsfjäll från

II Ett vid ägobytet uppsatt rör varifrån rågången mellan Finsta och Lejondal går åt norr i rät linje till
Ett nu uppsatt rör varifrån rågången går åt söder i rät linje till

Ett nu uppsatt rör. Härifrån går rågången mellan Lejondals fjäll och Hernevi åt öster i rät linje till röret II

Mellan Finsta under Lejondal och Hernevi under Brogård från

Ett gammalt femstenarör strax norr om Sandhagen går rågången i rät linje till en gammal råpunkt mitt i avloppsdiket vidare till
Ett uppsatt rör där rågången går åt söder i rät linje till
Ett uppsatt rör vid allmänna landsvägen. Härifrån utgör landsvägen gräns mot Kyrkoherde bostället och sedan mot Hernevi till punkten VI, där Skällsta ägor möter och följer Finsta ägor i rät linje till
Ett uppsatt rör mot Råby rågång. Härifrån går rågången mellan Råby och Finsta efter verkställt ägobyte åt öster i rät linje till
Ett nu uppsatt rör där rågången fortsätter mot gamla gränsen.

På samma detaljerade sätt fortsätter

Mellan Kyrkoherde bostället och Hernevi ägor

Omkring Skällsta

Mellan Husby och Hernevi

Mellan Sätra och Lilla Ullevi skog och Klöf.

****

F:5 B
1911-01-27 ett häfte med arvodesräkningar från Lantmäteriet angående laga skifte (225)

I räkningarna ingår lösen för förordnandet, jordeboksutdrag, kungörelser och kallelse, järnvägsbiljett II klass Uppsala till Bro via Stockholm 4 kronor 50 öre, transport av reseffekter till och från järnväg, ersättning för tidsspillan under resan á 4 öre kilometern
Medhjälparens resa i III klass
S U M M A 90 kronor 58 öre

Verkställt laga skifte på alla ägor till Hernevi 1-9 och Bro Kyrkoherde boställe i Bro socken, Uppsala län
Mätning av inrösningsjord (*sådan jord som går att odla)* och avrösningsjord (*jord som endast kan användas till bete)*, uträkningar, gradering av jorden, delning, ägofigurer 10 öre för varje figur.
S U M M A 3.877 kronor 72 öre
Uppsala den 27 januari 1911 O v Bahr

Verkställd rågångsrevning

S U M M A 60 kronor
Uppsala den 27 januari 1911 O v Bahr

Verkställd stängseldelning mellan Vallby och Skällsta å ena sidan samt Råby och Lejondal

S U M M A 68 kronor 57 öre
Uppsala den 27 januari 1911 O v Bahr

Verkställd ägostyckning på alla ägor till 7/3 mantal frälse Hernevi N:o1
S U M M A 102 kronor 16 öre
Uppsala den 27 januari 1911 O v Bahr

Verkställd ägostyckning på alla ägorna till 7/9 frälse Hernevi N:o 2

S U M M A 103 kronor 27 öre

Verkställd ägostyckning på alla 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 3
S U M M A 116 kronor 75 öre

Verkställd ägostyckning på alla ägorna till 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 4
S U M M A 112 kronor 25 öre
Uppsala 27 januari 1911 O v Bahr

Verkställd ägostyckning på alla ägorna till 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 5
S U M M A 75 kronor 53 öre

Verkställd ägostyckning på alla ägorna till 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 6
S U M M A 118 kronor 12 öre O v Bahr

Verkställd ägostyckning på alla ägorna till 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 7
S U M M A 113 kronor 78 öre O v Bahr

Verkställd ägostyckning på alla ägor till 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 8
S U M M A 118 kronor 38 öre O v Bahr

Verkställd ägostyckning på alla ägorna till 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 9
129 kronor 68 öre O v Bahr

Verkställda avsöndringar från ¾ mantal frälse Husby i Bro socken
S U M M A 96 kronor 16 öre O v Bahr

2 formulär med räkningar för laga skifte på 1 mantal Skällsta, 1 mantal Vallby N:o 1,
1 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 samt Brogård 3 ¼ mantal N:o 1 och Husby 3 1/4 mantal N:o 1
2 november 1917

3 formulär med räkning för ägostyckning på Vallby N:o 1 Skällsta N:o 1 och Klöf och Lilla Ullevi N:o 1

1 formulär med räkning för laga skifte på Brogård och Husby
4 mars 1918 M Mörtsell

2 formulär med räkning för ägostyckning av N:o 4 Hernevi och N:o 1 Hernevi
17 september 1918

3 formulär med räkning på ägostyckning av Brogård N:o 1, Husby N:o 1 Hernevi N:o 4
28 augusti 1918

****

F:5 C
1851-07-14 handlingar rörande ägobyte mellan Bro prästgård, Hernevi, Råby, Finsta, Skällsta och Lilla Ullevis ägor.(226)

Den 14 juli 1851 inställde sig undertecknad i Bro prästgård för att verkställa ägobyten, rågångsrättningar och hägnadsdelningar mellan Bro prästgård å ena sidan och angränsande Husby, Hernevi, Finsta, Lilla Ullevi, Råby, Kvista och Vallby byar å andra

För Bro prästgård som utgör 1 ¼ mantal krono inom Hernevi byalag svarade Kronofogde M G Groth, på Konsistoriets vägnar Pastor O Holm och boställsinnehavaren Kyrkoherde B Hallgren

För Bro gård Herr Lövenborg enligt fullmakt från Assessor Eric Sparre
För Kvista och Vallby som ägas av Greve C R Sparre på Säbyholm var ingen närvarande.

Som gode män var kallade nämndemännen Eric Andersson i Ekhammar, Näs socken, Carl Eric Carlsson i Brunna, Ryds socken, som båda avlagt den föreskrivna Gode Mäns Ed

§ 1 Upplästes det utfärdade förordnandet för förrättning och ansökningen

§ 2 Inget jäv förelåg

§ 3 Lövenborg lämnade en skrift från Eric Sparre daterad 14 juli 1851
” I egenskap av Ledamot i Svea Hovrätt bor jag i Stockholm, vilken stad enligt 11 kapitlet 4 § Rättegångs Balken räknas för egen lagsaga. Då har jag rätt att njuta 9 veckors kallelse tid till förrättningar. Så har inte skett i detta fallet och jag bestrider därför att den, vad mig angår, må äga rum.

Jag skulle inte begagnat mig av denna utväg, som jag i allmänhet inte tycker om, så vida inte ett skifte skett för 60 år sedan, varigenom prästgården med mycken kostnad för Brogård, fått sin hela åker i 2 skiften.
Detta skifte skulle rubbas och nytt skifte för alla bönderna i byn bli nödvändigt och det i Skiftes stadgan avsedda ändamålet med ägornas fullkomliga sammandragning likväl inte kunna ske, som också syns i terrängen.
Detta innebär att jag om ytterligare 6 år hotades med nytt skifte och för vilket jag skulle vara lika benägen som Kyrkoherde Hallgren. Nu har vi däremot båda mottagit var och en sin jord.

Det är på grund av detta som jag bestrider och hoppas att Kyrkoherden inte misstycker att jag för närvarande begagnar mig av denna förevändning, under förtröstan att vi som goda grannar skall när den rätta tiden kommer, kunna komma överens om våra ägors rätta bruk.

§ 4 Efter uppläsandet hemställde Lövenborg om förrättningen mot anförda bestridande kunde företas.
Först frågade man sig var Sparre var mantalsskriven, vilken ingen kunde svara på.
Kyrkans män menade att om förrättningen skulle uppskjutas, fick det ske på Sparres bekostnad.
Var han inte mantalsskriven i Stockholm, ansåg de, att han fått kallelsen i tid och att hans invändningar var obefogade.

§ 5 Nu hade Ryttmästare C R Sparres inspektor Sergeant Marqvard kommit. Han hade inte fått varken muntlig eller skriftlig fullmakt att bevaka Ryttmästarns rätt vid rågångsförrättningen mellan Skällsta och Ryttmästarens tillhöriga Kvista och Vallby,
Han upplyste att Ryttmästaren var mantalsskriven i Stockholm.
§ 6 Lantmätaren och gode männen finner skäl att uppskjuta förrättningen för att utlysa ny kallelse.
Bro prästgård den 14 juli 1851 På Ämbetets vägnar Carl Edling M H Groth Otto Holm, Eric Sparre B Hallgren

1851-10-06 inställde undertecknad sig i Bro prästgård Bro socken, Bro Härad, Uppsala län för att efter förordnande förrätta Laga skifte på ägorna till Hernevi by med inom Bro församlings Kyrkoherde boställets ägor

Efter i laga tid utfärdad kallelse infann sig Otto Holm, Konsistoriets Ombud, M G Groth Krono ombud och B Hallgren för Kyrkans boställe
För Brogård, Husby, Finsta, Råby och Lilla Ullevi infann sig ägaren Greve Eric Sparre.
För Kvista och Vallby ägaren Ryttmästare C R Sparre
Som ägare till Skällsta var Kyrkoherde B Hallgren närvarande.
Gode män Eric Andersson i Ekhammar, Näs socken och Carl Eric Carlsson i Brunna, Ryds socken. De förklarade sig ha avlagt den föreskrivna eden.

§ 1 Upplästes förordnandet och ansökningen

§ 2 Inga jäv förelåg

§ 3 Följande kartor uppvisades
1:o Karta över Hernevis inägor författad 1769 och 1770 av Frantz Girolla, icke fastställd
2:o En karta över samma bys inägor författad 1842 och 1843 av Eric Norén genom O R af Uhr och Olof Lindberg. Den upptog Hernevi bys åker och äng, samt Bro prästgårds åker och de ägor som blivit bytta mellan Hernevi och Finsta den 16 september 1845 och enligt påskrift på kartan fastställd av Bro Härads Ägodelnings Rätt.
3:o Karta över Bro Prästgårds alla ägor författade 1769 och 1770 av F Girolla och fastställd 1795 den 3 februari på Vintertinget med Bro Härad av Joh Fr Elfstand
4:o Karta över Skällsta hemmans alla ägor upprättad 1783 av Adolf Zelling, fastställd den 27 januari 1784 av Carl H von Ackern
5:o Karta över Klöfs och Lilla Ullevis alla ägor författade 1787 av Joh L Edvall och fastställd 1788 den 30 januari av Carl von Ackern

§ 4 Tillkännagav sökande av förrättningen Kyrkoherde Hallgren, att sedan han med ägaren till Hernevi, Greve Sparre, överenskommit att göra ett byte mellan Bostället och byn, så önskade han att Laga skiftet för Hernevi by inställdes för närvarnade. I stället skulle förrättning med bytet verkställas enligt den lämnade skriftliga överenskommelsen.

Sedan jag, B Hallgren, avstått från min ansökan om Laga skifte i Hernevi by och Kyrkoherde bostället, så har vi under förutsättning att ombuden för kyrkan bifaller, överenskommit om följande ägobyte och stängseldelning mellan våra ägor, nämligen :

Jag, Eric Sparre avstår till Skällsta så stor andel av Lilla Ullevi och Råby åkergärde som efter gradering motsvarar den Skällstas tillhöriga, på andra sidan landvägen i Hernevi, gärde med Kvista belägna åkerjord, som tillfaller mig.

Jag avstår till Bro Kyrkoherde boställe så mycket, som efter gradering motsvarar boställets ena årgång av åkerjord belägen invid Skällsta som tillfaller mig, Sparre

Boställets tillhöriga s k Kockhagen och vretarna samt en kil av prästgårdens beteshage byts mot motsvarande jord i Husby inuti Prästgårdens äng belägna ängsmark samt intill Prästgårdens äng gränsande Finsta utjord eller Hernevi äng
Bro den 4 oktober 1851 Eric Sparre B Hallgren.

§ 5 Detta upplästes och Hallgren anförde, att han som innehavare av Bro Kyrkoherde boställe och därjämte ägare av Skällsta för sin del ansåg överenskommelsen nyttig, eftersom boställets norra årväg blir förenad med Skällstas åker vilket ger lindrigare hägnadsbesvär. Han ansåg dock att annan innehavare, som inte samtidigt ägde Skällsta inte skulle få någon fördel av bytet, då åkern ligger längre bort från Bostället än den hittills gjort.

Krono ombudsmannen för bostället menade att även om åkern kommer längre bort från åbyggnaderna, spelar det mindre roll eftersom Stora Landsvägen leder till åkern och hägnads skyldigheten blir lindrigare.

Konsistoriets ombud hade inget att anmärka, annat än att han tyckte att jorden längre från prästgården var sämre. Men han ansåg böra reservera sig.

§ 6 Gode männen tillstyrkte bytet.
Undertecknad Lantmätare avstyrker bytet vad som rör Boställets åkerjord, men tillstyrker bytet av Kockhagen och vretarna som i flera avseende nyttigt för bostället och Hernevi by

§ 7 Då ansökan om Laga Skifte blivit inställt, har Lantmätaren förordnats förrätta det överenskomna ägobytet och hägnadsdelningen mellan Bro kyrkoherde boställe och Hernevi m fl byars ägor.

Lantmätaren och gode männen företog besiktning och gradering av ägorna i parternas närvaro, då man fann att prästgårdens åker var av god och bördig beskaffenhet med fritt och förmånligt läge. Alla de andra ägorna graderades.

Härefter skiljdes man för dagen, men träffas igen lördagen den 18 dennes klockan 9 f m för att sedan avfattning och uträkning av bytena hunnit göras, delta i utstakningen på marken samt förrättningens avlutande.

§ 8 Den 18 oktober samlades man för att följas åt och på marken utstaka och rörlägga i överensstämmelse med jordägarnas skriftliga förening rörande ägobytet mellan Skällsta, Lilla Ullevi, Råby, Hernevi och Bro prästgårds ägor.
Kyrkoherde Hallgren förklarade sig nöjd med ägobytena, som de blivit utstakade, medan Greve Sparre bad om uppskov med rörläggningen av de nya rågångarna mellan Skällsta, Ullevi och Råby och mellan prästgårdens och Hernevi bys ägor, då han ansåg att någon förändring vore nödvändig.

Däremot utstakades och rörlades bytet av Kockhagen och vretarna, för vilka bostället nu tilldelades surrogat genom Husby ängsfjäll och stor del av Finsta utjordsäng som skildes med rät rålinje från Landsvägen ner till Aspviks rågång. Mera förekom inte denna dag, betygar På Ämbetets vägnar Carl A Edling.

****

1855-08-27 Utdrag ur Protokoll vid rågångreglering mellan Kvista, Jursta och Vallby(227)

Den 22 augusti 1855 infann sig undertecknad Lantmätare för att handlägga den från den 23 juli uppskjutna rågångsregleringen mellan Vallby, Kvista och Jursta å ena sidan och angränsande hemman och lägenheter.
Kallelse hade skett bland annat genom kungörelse från predikstolen i Bro kyrka
Närvarande var Major Claes Robert Sparres Inspektor L Asplund för Vallby, Jursta och Kvista hemman.
För Bro gård Inspektor Alsing enligt fullmakt undertecknad
Stockholm den 9 juli 1855 Eric Sparre

§ 3 Undertecknades förordnande upplästes, som följer:
Ansöker hos Befallningshavande i Uppsala län att vice Kommissions Lantmätare Anselm Lundal måtte få förordnande att verkställa Rågångsreglering och Stängseldelning mellan de av mig tillhöriga, under Säbyholm lydande i Bro socken och Härad belägna frälsehemman, Kvista 1 7/8 mantal, Jursta 1 mantal och Ullevi 1 mantal samt angränsande hemman och lägenheter.
Säbyholm den 16 maj 1855 C R E-son Sparre

Med anledning härav förordnas Anselm Lundal att verkställa denna förrättning
Uppsala den 22 maj 1855 På Landshövdinge Ämbetes vägnar Joh Kjellin J Sjöberg

Något jäv förelåg inte mellan förrättningsmännen och parterna.

§ 6 Visade Inspektor Asplund en karta från 1718 av Jacob Braun över Kvistas ägor. Inspektor Alsing påstod att rågångsförändringar skett i senare tid, vilket han genom att skaffa en karta skulle bevisa. Därför blev förrättningen uppskjuten tills vidare. Alsing lovade att till nästa sammanträde skulle han ha karta och handlingar med sig.
Vallby år och dag som ovanskrivet, På Ämbetets vägnar Anselm Lundal

Uppläst och godkänt C Asplund R Alsing

1856-10-18 inställde sig undertecknad i Kvista by för att förrätta den från förra året uppskjutna rågångsregleringen mellan Vallby, Jursta och Kvista frälsehemman och angränsande hemman och lägenheter.
Söndagen den 5 denna månad upplästes kungörelse i Bro kyrka och infann sig Inspektorerna Asplund och Alsing samt gode männen Inspektor Unge och Nämndeman Eric Andersson

§ 7 Alsing visade nu karta över Brogårds ägor upprättade 1852 och 1853 av C A Edling, vilken godkändes av båda parter, vad som rörde rågången mellan Kvista och Brogård.
De kom dock inte överens, vem som ägde den på Brauns karta upptagna utjord belägen inom Hernevi och Husbys ägor. Alsing bestred att den under Litt J på kartan, s k Kvista Fjäll varken var inhägnad eller på senare år hävdad av Kvistas ägare varför han förnekade dem all äganderätt till den.

Däremot medgav han Kvistas besittningsrätt för den ängsfjäll på Brauns karta märkt Litt K. Alsing återtog sitt påstående om Litt J och man kom överens om rågången.
Kvista År och dag som ovan På Ämbetets vägnar Anselm Lundstedt
Uppläst och godkänt Asplund Alsing

Efter kungörelse i Bro kyrka den 10 november inställde sig den 2 december undertecknad i Vallby by för att fortsätta förrättningen Närvarande var Inspektorerna Asplund och Alsing samt Kyrkoherde Birger Hallgren, som ägare till Skällsta skattehemman och Norrboda utjord.
Gode män var Inspektor Unge och nämndeman Eric Andersson

§ 9 Rågångarna omkring Vallby erkändes i enlighet med en av C H Bäck år 1782 upprättad karta över Vallby Inägor, samt karta över Vallby skog av år 1789 av Joh Edvall

§ 10 Ägobytet mellan Bro gård och Kvista frälsehemman var nu fullständigt uträknat och blev utstakat och rörlagt.

§ 11 Tillträdet till de bytta ägorna sker 1 september nästa år. Inga anspråk på ersättning för vanhävd eller odling gjordes.

§ 12 Man förklarade förrättningen avslutad och den missnöjde har 60 dagar på sig att klaga till Ordföraren i Bro Härads Ägodelning rätt.
Vallby år och dag som ovan På Ämbetets vägnar Anselm Lundal

Detaljerad beskrivning över ägobytet mellan Kvista By och Brogård i Bro socken, Bro härad, Uppsala län undertecknad
Vallby den 2 december 1855 Anselm Lundal

****

1885-08-28 Utdrag ur Bro Härads dombok (228)

§ 1 Att den av Anselm Lundal, med början den 23 juli 1855 och avslut den 28 oktober 1856, gjorda rågångsregleringen mellan Vallby, Kvista och Jursta å ena sidan och angränsande å andra sidan samt de i sammanhang härmed verkställda ägobytet mellan Kvista och Brogård har vunnit lag kraft.
År och dag som ovan På Ämbetets vagnar Pontus Lagerberg

1885-08-28 Inställde sig undertecknad vid Bro gård i Bro socken och Härad av Uppsala län för att förrätta ägobyte mellan till Bro gårds Säteri lydande 7 mantal Hernevi å ena sidan och Bro prästgårds ägor å den andra sidan.

Efter behörig kungörelse inställde sig för Bro gård, som ägs av landshövding Eric Sparre, Förvaltare H R Johansson med fullmakt daterad
Vänersborg den 3 juli 1885 Eric Sparre

För Bro Prästgård svarade jämte boställsinnehavaren Kyrkoherde Helmer Åsbrink, Konsistoriets Ombud Kontraktsprosten Eric Olof Tollstedt i Gran enligt fullmakt undertecknad
Uppsala domkapitel den 17 juli 1885 Carl G Wretlind
Som gode män Lantbrukare C A Söderholtz på Aspvik, Stockholms Näs socken, och Inspektor Ludvig Löf på Säbyholm. Lossa socken. Båda förklarade sig ha avlagt God Mans Ed.

§ 1 Upplästes Lantmätarens förordnande, som följer:
” Hos Befallningshavande får jag anhålla att Lantmätare Carl August Edling förrättar ägobyte mellan min i Bro socken belägna egendom Brogård med Hernevi samt angränsande Bro Prästgårds ägor för att vinna rätare råskillnader mellan nämnda fastigheter. Får upplysa att förrättningen inte angår andra än nu nämnda ägor
Stockholm den 3 juni 1885 Eric Sparre.

Undertecknad i egenskap av innehavare av Bro prästgård förenar mig med Greve Sparre i val av förrättningsman.
Bro den 5 juni 1885 Helmer Åsbrink Kyrkoherde.

Med anledning härav vill Länsstyrelsen förordna Kommissions Lantmätare C A Edling för ifrågavarande förrättning.
Uppsala den 30 juni 1885 John Malmberg.

****

1903-09-10 protokoll vid Lantmäterisammanträde på Bro gård i Bro socken(229)

Vid det förberedande sammanträdet på Bro gård den 7 juli företrädde jag den 80-årige klockaren Carl Fredrik Wallenström. Jag framförde att Församlingens Klockar boställe varit en gåva till Församlingen och ligger helt omgiven av Bro gårds ägor. Det har aldrig blivit kartlagt och avrösat

Lantmätare F W Mossberg ansåg sig därför inte kunna göra någonting i saken, förmodligen därför att han inte hade befogenheter. Jag har dock ansett mig böra hemställa om inte Domkapitlet kunde vidta åtgärder för att bevara detta lilla boställets rätt och bästa för framtiden.

Som Klockare Wallenberg uttryckte det, behöver man inte befara någon olägenhet för Klockar bostället under denna Bro gårds ägare och jag tillägger att man bör kunna hoppas samma goda förhållande för framtiden,

Men under vilka omständigheter som helst bör det väl vara med god ordning överensstämmande att förhållandet mellan bostället och den omgivande egendomen blir ordnad.
Västra Ryd, Håbo Prosteris expedition den 9 september 1902 H E Thorman

Resolution
Remitteras till Pastors Ämbetet i Bro församling att höra församlingen, som inte lär underlåta att vidta behöriga åtgärder till att bevara boställets rätt för framtiden.
Uppsala domkapitel den 24 september 1902 E R Henschen

Utdrag ur Kyrkstämman för Bro församling den 30 oktober 1902
§ 4 Stämman beslöt att till Befallningshavande i Uppsala län anhålla om förordnande för Lantmätare att vidta åtgärder, för att med ledning av karta och befintliga protokoll få frågan om Bro Klockar jord avgjord.

§ 5 Att justera protokollet utsågs Greve J Sparre och Klockare C F Wallenström
Helmer Åsbrink Kyrkstämmans ordförande.

Enligt Kyrkostämmo beslutet av den 30 oktober 1902 angående åtgärder för Bro Klockarjords kartläggning får Bro Församlingen hos Befallningshavande anhålla om förordnande av Lantmätare för förrättningen.
Bro 9 januari 1903 Helmer Åsbrink.

Resolution
Befallningshavande i Uppsala län förordnar Lantmätare F W Mossberg att verkställa den ansökta förrättningen.
Uppsala den 14 januari 1903 På Landshövdingen Ämbets vägnar Johan Malmberg Knut Hamilton

§ 1 Den 16 augusti upplästes i Bro kyrka kungörelse och kallelse. Därför infann sig undertecknad Förste Lantmätare och gode männen Elof Walkendorff från Råby och E W Johansson i Loddesta, Kalmar socken, för att bevaka att Klockar boställets rätt förordnades Kontraktsprost H G Thorman samt innehavaren av Klockar bostället C F Wallenström samt ägaren till Husby, där Klockar bostället är beläget Greven på Bro gård, J Sparre, var närvarande.
§ 2 Förordnandet upplästes och inget jäv förelåg.

§ 3 Förrättningsmannen med medhjälpare har mätt alla ägor som hör till Bro Klockar boställe och förtecknat på en karta. Arealen är 2 hektar 73,3 ar eller 5 tunnland 17, 2 kappland.

§ 4 Upplästes Häradsrätten syn av den 6 juni 1861 och Instrumentet vid ekonomisk besiktning av den 23 augusti samt följande överenskommelse:
” För att undvika kostnad av en Lantmäteri förrättning har undertecknad träffat överenskommelse om ett ägobyte mellan Bro gård och Klockargården, så att så länge Wallenström innehar tjänsten skall han i ersättning för den äng, Husby Lindäng kallad, som nu av Bro gård är utarrenderad till Nygård, få den triangelformade åkern som ligger i nordlig riktning från Bro kyrka och på vilken en källa finns. Åkern gränsar i norr och väster till Häradsvägen och i öster till ett större dike som sträcker sig fram till kyrkogårdsmuren, dels ett stycke åkerjord belägen öster ut från klockarvreten och som kommer att hägnas med gärdsgård. Med detta förklarar vi oss på båda sidor nöjda.
Bro den 14 februari Erik Kihlmark C F Wallenström.

§ 5 Efter uppläsandet var både klockare Wallenström och Greve Sparre nöjda.

§ 6 Besiktigades Klockar Bostället och jämfördes med kartan samt uppmättes. 4 råstenar sattes upp utan hinder för jordens hägnande och hävd, men kommer att vara till ledning rörande gränserna i framtiden.

§ 7 Kostnaden för förrättningen fördelas så att Greve Sparre betalar hälften, Bro Församling 5/6 av resten och innehavaren 1/6 fördelat på 20 år.

§ 8 Greve Sparre förvarar handlingarna under besvärstiden, sedan skall de införlivas med Bro Församlings övriga allmänna handlingar

§ 9 Förrättningen förklarades avslutad och den missnöjde kan inom 60 dagar klaga hos Bro Häradsrätt.

Brogård den 10 september 1903 J W Mossberg

Protokollet är uppläst och justerat och vi erkänner § 5 som oss emellan ingången förening.
H E Thorman Johan Sparre C F Wallenström

Handlingarna är inbundna i blått häfte.

****

1904-06-21 utdrag ur domboken vid Uppsala Läns södra domsagas ägodelningsrätts sammanträde på Tingstället i Enköping. (230)

§ 1 Bro Härads Ägodelningsrätt återvisade den 11 juni 1903 ett av Lantmätare F W Mossberg verkställd förrättning, på vilken fastställelse sökts.
Förrättningen gällde rågångsreglering mellan Brogård, som ägas av Kammarherre Greve Johan Sparre, hemman lydande under Lejondal, som ägs av Legationsrådet Fredric Rappes hustru, Louise Rappe, född Grevinna Sparre, ½ mantal Önsta, som ägs av Kapten Carl Tauvon, ½ mantal Önsta, som ägs av Greve C L Lantingshausen samt Bro Församlings Kyrkoherde Boställe.

Mossberg hade vid begäran om fastställelse insänt karta och handlingar. Med anledning av återvisningen hade han med biträde av gode män åter tagit befattning med förrättningen den 10 september.

Ägodelnings Rätten fann nu inga hinder för fastställelse av ägobytena mellan
dels Greve Lewenhaupt ½ mantal Önsta och Greve Sparre ½ mantal Klöf
dels mellan Kapten C Tauvons ½ mantal Önsta och ½ mantal Klöf

För ägobyte mellan de övriga ägorna meddelas följande Utslag:
Då det verkställda ägobytet mellan hemman, som ägs av samma person, inte visar vilken fastighet som de till Skällsta tillagda figurerna 43-96 förut tillhört, samt att på åtskilliga ställen anges att en fastighet avstått vissa ägor till två eller flera andra fastigheter, utan att utmärka vilka ägofigurer som tillfallit var och en, kan ägodelnings Rätten inte meddela fastställelse över dessa ägobyten.

Den som vill söka ändring skall inom 30 dagar hos Ordförande i Ägodelnings Rätten inge sina till Konungen ställda besvär. Besvärshandlingarna kan också inlämnas till Befallningshavande.
År och dag som ovan På Ägodelnings Rättens vägnar Per Jancke

****

1911-04-18 utdrag ur protokollet angående fastställande av ägostyckningsärenden på tingstället i Enköping av ordförande i Uppsala läns södra domsagas ägodelningsrätt. (231)

§ 1 Vice Lantmätare O von Bahr har insänt karta och handlingar angående fastställelse av honom verkställd styckning av 7/9 mantal Hernevi i Bro socken.
Han har utan biträde av gode män den 13 december 1910 verkställt styckning av Hernevi N:o 1, tillhörig Greve Johan Sparre. Vid laga skiftet 1910 betecknades det med Litt A. Det har styckats i 4 lotter med följande hemmanstal: Litt Aa 14/45 mantal Litt Ab 7/18 mantal Litt Ac 1/18 mantal och Litt Ad 1/45 mantal

Handlingarna med besvärshänvisning är utlämnade till C A Andersson på Brogård, som bevakat jordägarens talan vid förrättningen.

§ 2 Den 14 december 1910 verkställdes styckning av Hernevi N:o 2, som vid laga skiftet betecknats med Litt B, i 3 lotter, vilka tecknats med Litt Ba 22 /45 mantal, Bb 5/18 mantal Bc 1/90 mantal

§ 3 Den 15 december 1910 verkställdes styckningen av Hernevi N:o 3 som vid laga skiftet fick beteckningen Litt C, i 7 lotter under namn av Litt Ca 469/900 mantal, Cb 1/15 mantal, Cc 97/100 mantal, Cd 1/450 mantal, Ce 7/180 mantal Cf 1/60 mantal, Cg 11/450 mantal

§ 4 Den 16 december 1910 verkställdes styckning av Hernevi N:o 4, som vid laga skiftet 1910 fick Beteckningen Litt D, i 7 lotter under namn av Litt Da 15/225 mantal, Db 17/9000 mantal, Dc 17/9000 mantal, Dd 1/9000 mantal, De 89/4500 mantal, Df 71/9000 mantal, Dg 11/250 mantal. Lotten Db delades i två skiften men de övriga i ett skifte vardera.

§ 5 Den 17 december 1910 verkställdes styckning av Hernevi N:o 5, som vid laga skiftet fått beteckningen Litt E, i 4 lotter, under namn av Litt Ea 449/630 mantal, Eb 1/630 mantal, Ec 1/210 mantal, Ed 37/630 mantal.

§ 6 Den 19 december 1910 verkställdes styckningen av Hernevi N:o 6 som vid laga skiftet fått beteckningen Litt F, i 7 lotter under namn av Litt Fa 43/450 mantal, Fb 67/225 mantal, Fc 1/450 mantal, Fd 14/225 mantal, Fe 53/450 mantal, Ff 7/50 mantal, Fg 14/225 mantal.

§ 8 Den 21 december 1910 verkställdes styckningen av Hernevi N:o 8, som vid laga skiftet fått beteckningen Litt H, i 16 lotter med namn Ha 128/1125 mantal, Hb 46/1125 mantal, Hc 83/2250 mantal, Hd 34/1125 mantal, He 229/4500 mantal, Hf 72/1125 mantal, Hg 217/4500 mantal, Hh 11/90 mantal, Hi 52/375 mantal, Hk 124/1125 mantal, Hl 11/2250 mantal, Hm 8/1125 mantal, Hn 13/4500 mantal, Ho 1/4500 mantal, Hn 13/4500 mantal, Ho 1/4500 mantal Hp 7/2250 mantal, Hq 4/1125 mantal.

Förrättningen granskades av Förste Lantmätaren i länet och var utan anmärkning, varför den fastställdes. Beviskartan återkallades av C A Andersson, Brogård, som fört ägaren, Greve Johan Sparres, talan.
År och dag som ovan Per Jancke

****

1912-01-29 utslag på tryckta formulär rörande Greve Johans Sparres ansökan och fastställelse att från frälsehemmanet Husby N:o 1, 3 ¼ mantal rå och rör i Bro socken, till Överstelöjtnant U L C-son Sparre upplåta för all framtid följande avsöndringar. (232)

Ekboda N:o 1 om 4,12 hektar
Snyggboda N:o 1 21,004 hektar
Stora Lagmansboda N:o 1 5,515 hektar

Besvär inges till Befallningshavande
Den 20 januari 1912 Landshövdinge Ämbetet Per Jancke ….

****

1918-1923. 1918-07-24 begärde Distriktslantmätare M Mörtsell fastställelse angående laga skifte på 3 ¼ mantal Bro gård N:o 1 och 3 1/4 mantal Husby N:o 1 i Bro socken. (233)

Mörtsell hade med gode mäns bistånd den 26 november 1917 börjat och den 4 mars 1918 slutat förrättningen och härvid tilldelades nämnda ägare följande lotter:
Greve Johan Sparre lott Litt A i ett skifte och 3 24/100 mantal Husby N:o 1 och lott N:o Ba i tre skiften
Advokat Torsten Tullberg lott Litt Bb i ett skifte
Johan Sparre utsågs att ha hand om handlingarna.

Ingen anmärkning vid granskningen och inga besvär har lämnats varför förrättningen fastställdes för framtida efterrättelse.

Av kostnaderna till ledamöterna i ägodelnings rätten för detta sammanträde blev 23 kronor 60 öre till J R Johansson, 16 kronor 30 öre till Lacksell och 9 kronor till G W Eriksson. Skulle efter fördelning på annat ärende som handlades av ägodelnings rätten dsetta ärende belöpa på 24 kronor 45 öre.
År och dag som ovan På ägodelnings rättens vägnar Gunnar Hagendahl

1918-04-01 begärde Distriktslantmätaren M Mörtsell fastställelse angående ägostyckning av 99/100 mantal Skällsta N:o1 på Laga skiftes lotten Litt Aa i Bro socken.

Fastigheten som ägs av Greve Johan Sparre styckades i 4 lotter med följande beteckningar Litt Aaa 62/100 mantal, Litt Aab 3/100 mantal, Litt Aac 3/100 mantal, och Aad 31/100 mantal.

Då inga anmärkningar gjordes vid granskningen och inga besvär anförts fastställdes styckningen.
År och dag som ovan Per Jancke

1918-04-01 Utdrag angående ägostyckningar av Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 enligt laga skiftet Litt Ca i Bro socken, ägare Greve Johan Sparre. Styckades i 4 lotter med följande beteckningar Litt Caa 45/100 mantal Cab 40/100 mantal, Cac 11/100 mantal och Cad 4/100 mantal

Då styckningen syntes var lagligen utförd och inga besvär anförts fastställdes förrättningen.
År och dag som ovan Per Jancke

1918-07-24 begärde Distriktslantmätare M Mörtsell fastställelse angående laga skifte på 1 mantal kronoskatte Skällsta N:o 1 och 1 mantal frälse Vallby N:o 1 och 1 mantal kronoskatte Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken

Förrättningen började 26 november 1917 och slutade 4 mars 1918 och följande lotter tilldelades ägaren Greve Johan Sparre, för hans ägande 99/100 Skällsta N:o1 Litt Aa 90/100 mantal Skällsta N:o1, Litt Ba 1 mantal Vallby N:o1. Båda i två skiften. Litt Ca 1 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 i ett skifte. Vidare avsöndrade Lägenheterna Vallbyskog Litt Bb, Utskogen N:o 1 Litt Bc, Ulleviskogen N:o 1 Litt Cb, Broskogen N:o 1 Litt Cc och Herrskogen N:O 1 Litt Cd vardera ett skifte.

Advokat Torsten Tullberg fick som ägare av 1/100 mantal Skällsta N:o 1, lotten Litt Ab i ett skifte
L J Gustafsson för hans ägande i avsöndrade lägenheten Gustafshäll N:o 1, lotten Litt Ac i ett skifte

Inga anteckningar om besvär hade inkommit och då ägostyckningen vid granskning varit lagligt utförd fastställdes den
Gunnar Hagendahl

1923-03-27 Begärde Distriktslantmätare M Mörtsell fastställelse på ägostyckning på 40/100 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o1 Litt Cab i Bro socken.

Förrättningen hade påbörjats utan gode män den 30 november 1921 och slutat den 2 oktober 1922. Fastigheten som ägs av Greve Johan Sparre styckades i 2 lotter, den ena 6/1000 mantal Litt Caba i ett skifte och 394/1000 mantal Litt Cabb i 2 skiften

Efter granskning av Överlantmätaren i länet utan anmärkning och då inga besvär anförts fastställdes styckningen.
År och dag som ovan Per Jancke

1921-011-30 inställde sig undertecknad Lantmätare för att på grund av Befallningshavandes förordnande verkställa ägostyckning på 40/100 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken.

§ 1 Befallningshavandes Resolution
Uppsala den 15 november 1921 På Länstyrelsens vägnar Jacob Ekelund Richard Bring

”Härmed får jag vördsamt anhålla om förordnande för Distriktslantmätare att verkställa ägostyckningen på mina hemman 103/1125 mantal Hernevi N:o 9 Litt J, 40/100 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 Litt Cab i Bro socken
Brogård den 7 november 1921 Johan Sparre

§ 2 Inget jäv förelåg.

§ 3 Inget biträde av Gode män.

§ 4 Karta och handlingar angående den 1 april 1919 fastställda ägostyckningen på 1 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o1 varav inhämtades att hemmanet 40/100 mantal fått sina ägor i 1 skifte med beteckningen Litt Cab

§ 5 Kartan ansågs duglig av sakägaren och ligger alltså till grund för förrättningen.

§ 6 Då rågångarna inte varit föremål för tvist, kallades inte grannarna till sammanträde.

§ 7 Angående styckningen av hemmanet, som skulle äga rum enligt 2 § i lagen om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring av den 27 juni 1896, meddelade sakägaren att han ännu inte bestämt hur det skulle ske. Han anhöll att den fortsatta handläggningen skulle bero. Vidare förekom inte.
M Mörtsell Distriktslantmätare

Uppläst och justerat Johan Sparre.

1922-10-02 närvarande Lantmätaren och Johan Sparre

§ 8 Konceptkartan var klar och ägaren yrkade på att hemmanet skulle styckas i 2 lotter, den ena skulle erhålla ett litet område i sydvästra delen av ägorna och den andra innehålla återstoden. Då inget lagligt hinder fanns beslöts att så skulle ske.

§ 9 Utmärktes lotterna på kartan Litt Caba och Litt Cabb varefter stakningen och rörläggningen fullbordades.

§ 10 Med undantag för mark för gemensamt behov bestämdes att inga ytterligare områden skulle avsättas.

§ 11 Då sakägaren godkände den förut använda ägograderingen skulle den ligga till grund vid mantalsfördelningen.

§ 12 Ersättning skulle utgå efter ½ dag för sammanträden och protokoll och betalas av sakägaren.

§ 13 Avslutades förrättningen och besvär lämnas inom 60 dagar hos Ordföraren i Uppsala läns södra domsagas ägodelningsrätt.
M Mörtsell

Uppläst och justerat Johan Sparre

Följer Tryckta Bilagor och beskrivning över ägostyckningen.

1927-05-23 protokoll vid sammanträde om stängselfördelningen mellan Klöf och Lilla Ullevi Litt Caa å ena sidan och hemmanslotten inom Skällsta N:o 1 Litt Aa å andra sidan i Bro socken.

Närvarande Lantmätare, gode män J Nilsson i Önsta och J Gustafsson i Kockbacka samt delägarna:
Greve J Sparre ägare av Skråmsta Litt Aa
Disponent H Öström ägare av Klöv och Lilla Ullevi Litt Caa

§ 1 Upplästes förordnandet och kallelse till sammanträdet. Bil A och N:o 1

§ 2 Gode männen förklarade att de avlagt Eden

§ 3 Inget jäv förelåg.

§ 4 Inget hinder för förrättningen hade anmälts

§ 5 Norra delen hade sakägarna själva delat. Förrättningen skulle omfatta den del av gränsen, som från gränsen mot Råby i söder, sträcker sig över ett skarpt knä till åker gärdena i norr.

§ 6 Sparre skulle tilldelas södra delen av sträckan och Öström den norra. Södra delen skall minskas med 50 meter på grund av större svårighet att stänga där.
§ 7 Sträckan uppmättes på marken och Sparre får 364 meter och Öström 414 meter.

§ 8 Avskrift av protokollet skall mottas av Sparre.

§ 9 Arvodet skall utgå med 1 dag, nämligen den 23 maj och delas av båda.

§ 10 Sakägarna yrkade inte på andra åtgärder varför förrättningen förklarades avslutad

Skråmsta den 23 maj 1927 Thor Rönberg ?

Protokollet justerat Johan Sparre Harry Öström
Närvarande vittnen John Gustafsson J Nilsson

Bil A Befallningshavandes Resolution

Karta över ägorna till 40/100 mantal Litt Cab N:o 1 Klöf och Lilla Ullevi i Bro socken och Härad, Uppsala län av M Mörtsell

****

1919-04-01 begärde Distriktslantmätare Mörtsell fastställelse av ägostyckning av 3 1/4 mantal Brogård. (234)

Den 14 september 1918 hade Lantmätaren utan gode mäns biträde verkställt ägostyckning av fastigheten, som ägs av Greve Johan Sparre. Den styckades i 2 lotter med beteckningar 2 5/8 mantal Litt Aa och 5/8 mantal Litt Ab.

Ingen anmärkning vid granskningen och inga besvär hade anförts, varför fastställelse beviljades.
År och dag som ovan Per Jancke

1919-04-01 begärde Distriktslantmätare Mörtsell fastställelse av ägostyckning av 3 24/100 mantal Husby N:o 1, som vid laga skiftes lotten fått Litt Ba i Bro socken.

Den 14 september 1918 hade Mörtsell styckat fastigheten, som ägs av Greve Johan Sparre i två lotter med följande beteckningar. 1 38/100 mantal Litt Baa och 1 86/100 mantal Litt Bab

Inga anmärkningar eller besvär, varför förrättningen fastställdes.
År och dag som ovan Per Jancke

1919-04-01 begärde Mörtsell fastställelse på ägostyckning av 1 mantal Vallby N:o 1, som vid laga skifteslotten fått Litt Ba i Bro socken

Den 13 september 1918 styckades fastigheten, som ägs av Greve Johan Sparre i 3 lotter med beteckningen 72/100 mantal Litt Baa, 15/100 mantal Litt Bab och 13/100 mantal Litt Bac

Inga anmärkningar eller besvär har anförts varför förrättningen fastställs.
År och dag som ovan Per Jancke

1919-04-01 begärde Mörtsell fastställelse på ägostyckningen av 89/4500 mantal Hernevi N:o 4, ägostyckningslotten Litt De i Bro socken.

Den 8 oktober företogs ägostyckningen av fastigheten, som ägs av Greve Johan Sparre. Den styckades i 2 lotter med beteckning 47/4500 mantal Litt Dea och 42/4500 mantal Litt Deb.

Förste Lantmätaren i länet granskade förrättning som befanns utan anmärkning och inga besvär hade anförts, varför fastställelse kunde ske.
År och dag som ovan Per Jancke

1919-04-01 begärde Mörtsell fastställelse av ägostyckning av 158/225 mantal Hernevi N:o 4 med ägostyckningslotten Litt Da i Bro socken

Den 7 oktober 1918 verkställdes ägostyckningen av fastigheten, som ägs av Greve Johan Sparre, gjordes i 2 lotter med beteckningen 27/225 mantal Litt Daa och 131/225 mantal Litt Dab

Förste Lantmätaren i länet granskade och fann inget att anmärka på och inga besvär hade anförts, varför fastställelse skedde.
År och dag som ovan Per Jancke

****

1921-1922 karta över ägorna till 103/1125 mantal Litt Ii Hernevi N:o 9 i Bros socken och härad, Uppsala län av Distriktslantmätare M Mörtsell (235)

På kartan står. Avskrift. § 1 år 1922 den 17 maj blev på denna karta tecknat ägostyckning av undertecknad, Ordförande i Uppsala läns södra domsagas ägodelningsrätt, fastställd, betygar, som ovan Th Eksand

Protokoll angående ägostyckning av 103/1125 mantal Hernevi N:o 9 i Bro socken

1921-11-29 inställde sig undertecknad för att på Befallningshavandes förordnande verkställa ägostyckning av nämnda fastighet. Närvarande var också ägaren Greve Johan Sparre.

§ 1 Befallningshavandes Resolution att Distriktslantmätaren förordnades och Sparre ansökan.

§ 2 Inget jäv.

§ 3 Inga goda män hade tillkallats.

§ 4 Karta och handlingar angående den 18 april 1911 fastställd ägostyckning visade på 7/89 mantal Hernevi N:o 9 där hemmanet 103/1125 mantal hade Litt Ii

§ 5 Kartan befanns duglig som underlag för förrättningen

§ 6 Ingen tvist om rågångarna varför grannarna inte kallats.

§ 7 Sakägaren yrkade att fastigheten skulle styckas i 2 lotter, varvid den ena skulle vara större delen av ägorna och den andra södra den mindre delen. Då inga laga hinder förelåg skulle så ske.

§ 8 Utmärktes lotterna på kartan till Iia och Iib med ett skifte vardera, varefter utstakning och rörläggning fullbordades

§ 9 Man skulle utöka områdena för gemensam mark.

§ 10 Då sakägaren godkände den förut verkställda graderingen, skulle den ligga till grund för mantalsfördelningen. (Bil N:o 2)

§ 11 Förrättningskostnaden skulle betalas av sakägaren.

§ 12 Avslutades förrättningen och missnöje skall inom 60 dagar, vid äventyr av sin talans förlust, inge sina besvär till Ordföraren i Uppsala läns södra ägodelningsrätt.
År och dag som ovan På ämbetets vägnar M Mörtsell Distriktslantmätare

Uppläst och justerat Johan Sparre

****

1928-1929 Protokoll rörande avstyckningen från Husby 1 38/100 mantal Husby Litt Baa i Bro socken. (236)

§ 1 Den 19 november 1928 sammanträdde Distriktslantmätaren med ägaren, Greve Johan Sparre på förrättningsstället.

§ 2 Upplästes ansökan.

§ 3 Inget jäv förelåg.

§ 4 Visades
1) karta och handlingar angående laga skifte på Brogård och Husby by fastställt den 24 juli 1918
2) karta och handlingar rörande den 1 april 1919 fastställd ägostycking på Husby by Litt Ba
3) lagfartsbevis, utfärdat den 15 juni 1891 för Greve Johan Sparre på bl a 3 1/4 mantal Husby N:o 1

§ 5 Sökande anhöll att fastigheten skulle delas i 2 lotter. Den ena Litt Bc Husbytorp med närliggande ägor i ett skifte, gränsande i norr och nordväst mot Kvista ägor samt mot stamhemmanet
Den andra lotten Litt Bd med två områden nämligen Litt Bd 1 omfattande Klockartorp med kringliggande ägor gränsande i öster mot stamhemmanet och Klockar boställets ägor i söder mot stamhemmanet samt i väster och norr mot Litt Bc.
Det andra området Litt Bd 2 gränsar i söder mot Bro gård, i väster mot Kvista, i norr mot Litt Bc och i öster mot stamhemmanet.

§ 6 Sökande underrättades om, att enligt 19 kapitlet 12 § i jorddelnings lagen, områdena inte fick uteslutas från rätt till delaktighet i allmänning. Sparre anmodade förrättningsmannen att efter delningen föreslå storleken på den andel av Bro häradsallmänning som skulle tillkomma var och en av lotterna.

§ 7 Över omständigheterna som skulle inverka på frågan om tillstånd till avstyckningen borde meddelas eller inte upprättades skriftlig redogörelse. (Bil B)

§ 8 Förrättningsmannens utlåtande: Han meddelar tillstånd till avstyckningen

§ 9 Ägodelnings Rätten behövde inte pröva.

§ 10 Sakägaren begärde ingen annan karta än den konceptkarta, som förrättningsmannen gjorde utdrag ur av laga skifteskartan

§ 11 Sökande önskade för sin del inte bestämmande gräns mot fastighet, som inte ingår i avstyckningen

§ 12 Förrättningsmannen beslöt i samråd med Sparre, att han skulle delta i förrättningens avslutande hemma hos Mörtsell i Uppsala den 20 december klockan 18
Brogård den 19 november 1918 M Mörtsell Distriktslantmätare.

1929-06-29
§ 13 Efter att Sparre den 1 december 1928 anmält att han möjligen hade för avsikt att ändra lotternas begränsning och därför hemställt att förrättningens avslutande måtte uppskjutas till 1929, upptogs den idag, då Sparre anmälde att han numera inte hade för avsikt att ändra någonting.

§ 14 Antecknades
att de i § 12 omtalade arbetena utförts
att ingen gräns mot fastighet behövdes
att avstycknings beskrivning upprättats.
att ersättning för två dagar skulle bekostas av Sparre
att Sparre skulle få avskrift av förrättningen och kopia av karta

§ 15 Avstyckningsförrättningen förklarades avslutad. Missnöjd inger besvär till ägodelningsdomaren inom 30 dagar.
Brogård den 29 juni 1929 M Mörtsell Distriktslantmätare

Bilagor och tryckta ifyllda formulär angående avstyckningen samt sluträkningen på 106 kronor 60 öre att betalas av Sparre

****

Kartbeskrivningar, Ägobeskrivningar 1703 – 1913. Kartong F:6

1700-00-00 Relation eller Beskrivning på brogårds åkrar.(237)

Nordvästra gärdets åker har 42 tunnors utsäde. Detta gärde är i år i träda. Det som är magrast skall i sommar gödslas. Det fattas nu en del som inte är överkörd sedan jag kom till Brogård. Sedan börjas den delen som är körd att sås allteftersom. Där är merendels ler och sandblandad jord
Där finns bara litet klapper. På sandblandad jord är bäst att så råg och korn, men på svartmyllan blandsäd och havre

I …. gärdets åker utsås 11 à 12 tunnor korn och råg. Där är det mesta överkört sedan jag hit kom. Här är mestadels samma slags jord som i norra gärdet.

I Ladugårdsgärdet kallat, sås 18 tunnor råg, ingen blandsäd eller havre. Samma slags jord som i västra gärdet. Det gärdet är överkört en gång sedan jag kom till Brogård. Gärdet som ladugården står på är inte stort, vid pass 4 fjärdingsland, ty ladugården står mestadels på berg.

I Carlholmsgärdet utsås 11 á 12 tunnor, mest blandsäd och havre, någon råg ibland. Det gärdet är rätt mycket mager åker. Där är sandblandad jord, något svartmylla och mycket sank på sina ställen. Jag tycker att det skulle vara till större nytta att åker blir sådd än att den läggs i linda till skog.

Oavslutat svårläst papper.

****

1703-00-00 Beskrivning till kartan över Brogård och Husby i Bro socken, författad av Lars Kietzlingh år 1703. (238)

Husby Byn, på vars ägor Brogård är byggt, har tidigare bestått av 8 hela hemman, sedan förmedlade till halva, så väl byn som gården har ett hemman i Härnevi och två kronotorp Raskeboda och Carlholmen, som avlidne Assessor Gideon Rålambs arvingar efter Reduktions Kommissions Resolution av den 17 november 1684 och 16 januari 1694 med 1683 års ränta ersätter. Innehavare är Fru Elisabet Funck.
Ägorna och lägenheterna består av följande:

1 Anders Ericsson, 2 Pehr Johansson, 3 Eric Mattsson, 4 Abel Andersson, 5 Carl Mårtensson, 6 Johan Andersson, 7 Matts Mårtenssons änka, 8 Hans Tomssons änka, alla bönder som brukar Husby by.

9-11 Trädesgärdet med 24 tunnors utsäde.
12-13 Sädesgärdet har 40 tunnors utsäde.
14-17 Vretar som brukas av bönderna, består mest av sandjord
18-19 Åkerstycken i Herrgårdsgärdet och Torpvreten brukas av bönder.
20-24 Vretar vid Stohagen med sandjord.

Ängarna till byn som bönderna brukar.
25 Ängen Norby hagen är mycket skogväxt med skarp hårdvall
26 Ängen Löten består av starr och mossbotten med lite skarp hårdvall uppe vid Stohagen
27 Lindängen starr och mossbotten
28 Aspvikstegen starr och mossbotten
29 Den övriga delen av Tegen ovanför landsvägen är mycket skogbeväxt, ingen gräsväxt av värde
30 Ängen Görjan starr och mossbotten

Beteshagar som bönderna brukar.

31 Johan Andersson, en hage öster om Stohagen av skarpt och nästan värdelöst bete med mycket buskar.
32 Matts Mårtenssons änkas hage med lite bete
33-37 De öviga böndernas hagar med litet bete

Skogen Hammaren, väster om byn är mycket bergig och alldeles uthuggen, så att intet värde varken i bete eller fångskog finns.

Alla 8 hemmanen i byn är lika stora och har 21 tunnor i utsäde och får 9 lass hö.

Efterföljande ägor, som brukas till Brogård, kommer att inbegripas i skattläggningen.

38 Brogård med byggningarnas grundritningar
39 Ladugården
40 Två trädgårdar
41 Två humlegårdar
42 En kålsäng
43 En stor kålsäng instängd i gärdet med sandblandad lera
44 Sädesgärdet, Ladugårdsgärdet dels svartmylla dels sandblandad lera. 6 tunnors utsäde
45-46 Dito sand, jäs- och sjöländ jord
47 Kvarngärdet med 2 tunnors utsäde
48 Dito
49 Liten vret som mjölnaren brukar
50 Det andra års utsädet består av medelmåttig svartmylla och lite sandblandad lera
51-52 Dito

Ängarna till Herrgården.
53 Kvarnängen består av medelmåttig hårdvall till 10 sommarlass
54 Rydängen 20 lass hårdvallshö
55 Ängen Stora Löten ger 10 lass hårdvallshö och 40 lass starrhö
56 Ängsholmen ger 60 lass starrhö
57 Tegelhagen bergig med granskog, inget bete av värde
58 Hästholmen stenbacke instängd av ängen, skarpt bete
59 Holmen Borgen stenig, inget bete
60 Beteshagen Storskär på Ängsholmen, bergig och skarpt bete
61 Dito på Lillskär
62 Stohagen skarp hårdvallsbete, övervuxen med björkskog

Väderkvarnen är färdig och arrenderas av mjölnaren

Årligen av ägor som nyttjas till gården 36 tunnor utsäde och 140 lass hö
Torpare som bor på Husby ägor och gör dagsverken till Herrgården har följande lägenheter:
63 En Ängsfjäll av Husby äng, Torparfjällen kallad, som delas mellan de torpare som är på Härnevi ägor och hör under Brogård, men inte har någon äng vid sina torp.
64 Torpet vid Byn, som Eric Johansson åbor, och gör ett dagsverke i månaden för, har
65 ett vretstycke av sand och jäsjord Ängen njuter han på Torparfjällen.
66 Torpet, som Klockare Mattson brukar och gör två dagsverken för, har
67 åker i två vretar, men äng har han ingen
68 Torpet som Nils Johansson brukar och gör 1 ½ dagsverke i veckan för, har
69 utsäde i två vretar. Hö får han på Torparfjällen
70 Torpet som Nils Person brukar och gör ett dagsverke i veckan för, har
71 åker i två vretar. Äng har han i Torparfjällen
72 Torpet Rättarboda, som Johan Christoffersson brukar och gör två dagsverken för, har
73 utsäde i två vretar
74 Tegeltorpet som Anders Bengtsson bebor och gör två dagsverken i veckan för, har

75 utsäde i två vretar vid torpet med sandjord. Äng har han i Torparfjällen
76 Han har ett åkerstycke i Herrgårdsgärdet
77 Ekeboda *(Ekboda)* som Börje Börjesson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har
78 utsäde i två vretar. Äng har han i Torparfjällen
79 Skomakartorpet som Nils Nilsson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har
80 utsäde i två vretar. Hö har han i Torparfjällen
81 Torpet Stohagen som Eric Joensson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har
82 utsäde i två vretar. Hö har han i Torparfjällen.
83 Torpet Snyggboda som Markus Pehrsson brukar och gör 2 ½ dagsverke för i veckan, har
84 två vretar och
85 en äng av starr och mossbotten och
86 ett litet ängsstycke som är beläget i Husby äng
87 Stora Lagmansbo som Eric Jönsson brukar och gör 2 ½ dagsverken i veckan för, har
88 åker i tre vretar och
89 äng av starr och mossbotten
90 Lilla Lagmansbo som Hans Ericsson brukar och gör ett dagsverke i månaden för, har
91 utsäde i två vretar av sandjord. Äng har han ingen
92 Snickartorpet som Jacob Mattsson åbor och gör två dagsverken i veckan för, har
93 utsäde i två vretar och
94 äng till 3 lass hö
95 Murartorpet som Matts Persson brukar och gör ett dagsverke i veckan för, har
96 utsäde i två vretar. Äng har han i Torparfjällen
97 Torpet Rånäs som Anders Larsson åbor och gör två dagsverken i veckan för, har
98 utsäde i två vretar och
99 ett hagställe av skarpt bete och något fångskog samt
100 en hage av vilken en del ligger inpå Bro Härads Allmänning

101 Husby skogen och utmarken är bergig med kärr, där det kan finnas något litet bete. Men varken Böndernas i byn eller Gårdens kreatur kan ha någon nytta av den, då den ligger för långt bort. Den används endast av Torparnas kreatur, som bor i närheten.
Skogen är uthuggen och kan nu för tiden endast ge litet fångskog till ved och gärdsel, varmed Bönderna någorlunda är hjälpta

Dessutom brukas under själva gården, torpet Carlholmens ägor, som tidigare varit ett gammal kronotorp, men efter Reduktions Kommissionens beslut, givits avlidne Gideon Rålambs arvingar till ersättning och brukas nu även under rå och rörs rättighet som även specificerade lägenheter.

Då detta torps ägor inte finns rörlagt och ingen i mannaminne kan berätta att där varit något torp, annat än åker, men alltid haft namnet Carlholmsgärdet och bredvidliggande äng och hage kallats Carlholms Ön, blir ägorna efter böndernas berättelser, att de alltid hävdats under gården, uppförda enligt följande.
102 Carlholms gärdet långt från gården och mycket svårt att bruka och hävda
103 Ängen, som man menar hört till torpet, har starr och mossbotten. Ger 12 lass hö
104 Beteshagen Carlsholms Ön är bergig och delen vid sjön har medelmåttigt bete. Torpet ger årligen 12 lass hö

Årligt utsäde för samtliga ägor 137 tunnor 29 kappar och 243 lass hö, medelmåttigt fiske i sjön.

105 Kyrkojord till Bro Kyrka består av 1 tunnland 5 kappland och brukas av klockaren

Följande ägor på denna karta som hör till Frälsehemmanen i Härnevi och brukas till Herrgården.
106 En äng består av hårdvall och starr
107 I samma äng två åkerstycken som brukas till Rysstorpet
108 I samma äng frälsehemmanets Backgårdens i Härnevi ängsfjäll, som skall var lika mot den andra som brukas till Herrgården

Denna beskrivning är till alla delar lika lydande med originalet som finns i Kongl Lantmäteri Kontoret, vilket betygar
Stockholm den 20 september 1760 Christopher Taxell Överinspektor

****

1768-02-18 Beskrivning till kartan över Finsta Bys ägor i Bro socken vilken fastställts 1767 av lantmätare Frantz Girolla (239)

Den 12 oktober och följande dagar 1767 företog undertecknad en laga storskiftes delning av Finsta by i Bro socken, Bro Härad och Uppsala län. Detta till följd av Befallningshavandes remiss av den 14 mars. Jordägaren Major Mauritz Posse infanns sig

Han visade en karta över byn upprättad 1713 av Lantmätare Jacob Braun, där uppgavs att
Litt A är 1 mantal skatte rusthåll vid Livregementet och Majorens Kompani, som bonden Eric Andersson brukar. Det har tidigare haft två skiften, men nu kommer det att ha hela sitt byamål i ett skifte om 14 öresland.

Litt B är 1 mantal frälse under Säbyholm, som brukas av Bonden Pehr Andersson, som har 7 öresland

Då marken och kartan stämde uppmättes endast rågången på Lejondals, Bro allmännings och Hernevi bys sida. Major Posse menade att han inte lade sig i hur många skiften bönderna önskade, om de inte överskred vad Kongl Maj:t förnyade Storskiftes Stadga av år 1762 tillåter.
Samt att de förut under Säbyholms gård intagna torp och vretar inte skulle delas och att all bygdens utmark och hagar skall förbli som förut och stå under vård med de övriga Säbyholms Säteriets skogar och inte annat än efter utsyning av hemmans borna nyttjas.

Efter åborna hädanefter träffade överenskommelse förrättades delningen på följande sätt:
Östra gärdet
N:o 1 innehåller 6 tunnland 29 kappland under A och B
N:o 2 innehåller 8 tunnland 6 kappland under A och B
N:o 3 innehåller 8 tunnland 20 kappland under A och B

Västra gärdet
N:o 4 innehåller 11 tunnland 6 kappland under A och B
N:o 5 innehåller 10 tunnland 13 kappland under A och B

N:o 6 Lindan vid vägen till Hernevi lämnas odelad

N:o 7 Storängen delas så att B får sin lott mitt i den medelmåttigt goda marken och A får den norra änden med bästa gräsväxten och den södra änden med den sämsta växten. Hela ängen innehöll 28 tunnland. A får på två ställen 18 tunnland och B på ett ställe 9 tunnland
Hagar och vretar som tillhör dessa hemman delas inte utan nyttjas som de alltid gjort

Vad sålunda är delat och förrättat, skall till följd av Kongl Maj:ts förnyade Stadga om Storskiftes delningar av den 17 augusti 1762 till Bro Härads Tingsrätt fastställas
Finsta den 16 oktober 1767 På Ämbetets vägnar Frantz Girolla

1767-09-28 innan Storskiftesdelningen av Finsta by blev verkställt, inställde sig utom ägaren Major Mauritz Posse,
för att bevaka Bro härads Allmänning för Kongl Maj:t och Kronans räkning samt Kyrkoherde bostället i Hernevi by kom i stället för Hovauditören och Kronobefallningsman Sven Askeroth, Kronolänsman Holmberg efter order,
för Kyrkans bevakning Kyrkoherde Johan Er Arenius som även är boställsinnehavare,

för Jägeri Statens vägnar Skogvaktare Bromark, efter Överhovjägmästare Gustaf Adolph Danckvardts order.
på Friherre Funcks vägnar, som äger större delen av Hernevi by, infann sig hans frälsebonde från Husby by, före detta tolvmannen Johan Michelsson utan fullmakt,
på Lejondals vägnar Hovjunkare Jacob Gripenstedt, biträdd av Fänrik N N Gripenstedt och som ägare till hela Råby by och en utjord i Hernevi ovan nämnda Major Posse.

Början gjordes vid Ringrån, där Råby och Lejondals ägor stöta mot Finsta. Råskillnaden erkändes vidare förbi N:o 9, Gröndalsrån till N:o 10, Granrån. Här uppvisade Major Posse en karta från 1713 av Lantmätare Jacob Braun och påstod att den redan på den tiden varit tveksam att gå i rät linje från N:o 10 till N:o 14, Ekstubbröret.

Här nekar Gripenstedt med påståendet att enligt samma tvist går linjen från 10 till 12 och vidare efter gärdsgården till 14. Detta bestyrkte han med att uppvisa ett utdrag av en karta från 1696 som Lantmätare Hans Barkhus upprättat.

Efter överläggning kom Herrarna överens att dela tvisteplatsen så: att rätta skillnaden blir från 10 förbi 11 och utsatte stället vid Grindtorps grinden till gärdeshörnet 12 och vidare till 13 och 14.

Ekstubbröret varifrån skillnaden ansågs ostridig går från 14 till 15 ett fem stena rör vid namn Tingsbolet, där Lejondals ägor slutar och Bro Härads Allmänning tar vid, och rågången enligt kartan är rät till 16 där Hernevi utmark tar vid.

Här påstod Michelsson att linjen går rät till 19, men Posse, att enligt Hernevi och Finsta kartan går rågången mellan 16 och 19 och där borde rören 17 och 18 bukta in på Finsta, men gav med sig och Bonden Michelsson var ganska nöjd och förklarade att han inte förut vetat något annat än den av honom nu uppvisade skillnaden.

Vid 19 tar Lejondals ängsfjäll vid och följer ostridigt efter N:o 20, 21 och 22 till 23 där åter Hernevi ägor tar vid och följer odiskutabelt efter hävd N:o 24, 25 och 26 till 27 där Råby ägor möter. Eftersom Major Posse är enskild ägare, önskade han inte att rågatan skulle huggas utan beslöts att förrättningen stannar här.

Enligt kartan av år 1713 sträcker sig rålinjen vid utmärkta ställen 28, 29 och 30 och därifrån till N:o 8. Vad för övrigt skogslinjen mellan Lejondal, Bro Härads Allmänning och Hernevi angår, upphöggs den vid avmätningen och gamla rör förnyades och alldeles nya sattes på ställen som ansågs nödvändigt. Allmännings rören 15 och 16 rördes inte.

Rörens beskrivning:
8 Ringrån, femstenarör med däromkring liggande gammal stenring, visar till
9 Gröndalsrån femstenarör, visar med sidostenarnas hjälp linjen fram och tillbaka
10 Granrån, femstenarör i stenbunden mark
11 Grindtorpsröret, femstenarör vid vägen och grinden till Lejondals gärde, visar till 10
12 Hagrån, femstenarör beläget vid Lejondals vägen
13 Axelhagsrån femstenarör
14 Ekrån, femstenarör vid en gammal och stor ekstubbe, visar linjen fram och tillbaka
15 Tingsbolet, femstenarör, visar Allmänningslinjen till
16 Femstenarör, visar till öster och är beläget i en stenkulle
17 Trumpetarröret femstenarör vid en väg, visar med sidstenarnas hjälp linjen fram och tillbaka
18 Ett i röse på ojämnt berg uppmurat femstenarör, visar lika som föregående.
19 En vid gärdsgårds lyckan nedsatt vise
22 En i ängsvallen nedgrävd sten
Sålunda är befunnet, betygar Frantz Girolla

Kartbeskrivning över Finsta by i Uppsala Hövdingedöme, Bro Härad och socken belägen, upprättad år 1767 av undertecknad.

Enligt ägarens uppgifter och Lantmätare Brauns karta av 1713 består denna by av 1 mantal och 21 öresland. Ägorna är avmätta i år och varje hemmans beskaffenhet och innehåll beskrivs som följer.
1-3 Åkern består av klapperblandad, hårdbrukad samt moblandad lera, grund och stenig i östra gärdet
4-6 Västra gärdet andra graden, vilket är ganska dåligt
7 Storängen med små albuskar mot Hernevi ägor och Lejondals ängsfjäll, består av hårdvall och starr blandat. Ger ¾ lass per tunnland
31 Den västra delen av utmarken till byn är tämligen välhållen, så där finns nödtorftigt bränsle och gärdselfång samt något timmer av gran och tall. Mulbetet är knappt då marken är högländ och bergig
32 Den östra delen av utmarken är litet skogbeväxt, men har odugligt bränsle. Något litet gärdsel, men inget timmer. Denna mark är mera sidländ och instängd till beteshagar, som innehåller tämligen gott bete.

Fiske finns inte till denna by, undantag vid ändan av Lejondals sjön, men är av föga värde.

Hemmanens fördelning
A Är 1 mantal skatte Rusthåll vid Livregementet och Majorens Kompani ägs av Major Mauritz Posse och bebos av bonden Eric Andersson. Består av 14 öresland med 15 tunnors utsäde, samt
33 en vret som är av fjärde graden och brukas till hälften årligen
34 Ett dagsverkstorp vid namn Trumpetartorp med 2 dagsverken i veckan, nyttjas under Säbyholm och har jord av fjärde graden
35 En liten skarpängs täppa till samma torp
36 Alla backar och avloppsdiken vid samma torp
37 Lugnet, ett dagsverkstorp, som även brukas under Säbyholm har fjärde gradens jordmån
38 Äng till samma torp ger två lass hö
39 Backar och diken
40 Ett dagsverkstorp, Finkans ena årväg, som även nyttjas av Säbyholm med samma jordmån som föregående.
41 Backar
42 Torpet Tallboda nyttjas även till Herrgården. Åkern är mest ödelagd och består av fjärde gradens jordmån och har 9 tunnor i utsäde
43 Backarna
44 Två ängsstycken inom Hernevi rågång vid Jungfrukrogen och Stora landsvägen ger 2 lass på tunnlandet
45 Tre små beteshagar av tämligen gott bete, beväxta med små ung lövskog
46 I hustomterna och den odelta samfällda lindan har detta hemman andel
47 Hemmanets andel i alla gärdesbackar, vägar och avloppsdiken 6 tunnland
Till detta rusthåll hör en utjord i Hernevi som ännu inte är avmätt men skall bestå av 2 2/3 öresland

B Är 1 mantal frälse under Säbyholms gård, som Majoren äger. Det är 7 öresland och brukas av Bonden Pehr Andersson dit hör
48 En ödelagd vret, som kan upptas till åker och består av fjärde gradens jordmån
49 God betesmark med lövskog
50 En åkervret mot Bro Härads Allmänning
51 En stenig backe
52 Den andra årvägen av Finkans åker
53 Backarna där
54 En ängs täppa på Hernevi ägor strax vid vägen och Jungfrukrogen av hårdvall som ger 2 lass per tunnland
55 Två instängda beteshagar med lövskog och hårdvallsbete.
Hemmanets andel i hustomterna 46 och 6 och lindan
Del i 47 alla gärdesbackar, avlopp, diken och vägar.

Flera ägor, lägenheter och förmåner finns inte i denna by, betygar Frantz Girolla

1768-02-18 är denna konceptkarta uppvisad på lagtima vintertinget och då något klander mot delningen inte anmälts blev den fastställd, betygar
På Härads Rättens vägnar Henr Georg Wesmtan

Att denna beskrivning är enligt originalet som förvaras i Kongl General Lantmäteri Kontoret, betygar
Stockholm den 22 september 1808 Nils Kjerner

****

1858-00-00 Beskrivning till karta över Skällsta hemmans ägor, upprättad år 1858 av undertecknad lantmätare Carl A Edling. (240)

Första bladet har en flik där det står: Hör till kartan över ägorna till Skällsta i Bro socken och Håbo Härad, upprättad 1854 av Carl A Edling

Beskrivningen består av 7 sidor detaljerad beskrivning av tomter, åker, äng och skog, skog och backar, impediment
S U M M A areal Tomtmark 7 tunnland 17 kappland, åker 60 tunnland 36 kappland, äng och skog 30 tunnland 4 kappland, skog och backar 161 tunnland 30 kappland, impediment *(obrukbar mark*) 20 kappland.

****

1860-00-00 Beskrivning till Bro Häradskarta, upprättad i rikets ekonomiska kartverk. Tryckt 1864 hos Norstedt och Söner. Har Bro Härads insegel som är en älg. (241)

Kartan finns redan tryckt i UKF:s handlingar.

****

F:6 B

1853-00-00 beskrivning till kartan över ägorna till Brogårds Säteri 3 ¼ mantal med underlydande Husby 3 ¼ mantal rå och rör, Hernevi 7 mantal frälse, Finsta 1 mantal rusthåll och 1 mantal frälse, Råby 1 mantal rusthåll, Lilla Ullevi ½ mantal kronoskatte, Klöf ½ mantal kronoskatte samt (242)

Lejondals Säteri med del av Bro Härads Allmänningen, som hör till Säteriet.
Allt beläget i Bro Härad, Bro socken, jämte en del av ägorna till Tång i Ryds socken av Uppsala Län
Upprättad år 1853 av Carl A Edling
Beskrivningen är inbunden

Beskrivning över Brogårds ägor
21 ½ sida där varje tomt, potatisland, rabatt, sandgång, stallgård, bakgård, trädgård, väg till ladugården, vägar i parken, humlegård, slåtterlinda, backe, åkrar, skogsmark, bergklippa i sjön, beteshagar, ängar, hagmark, kärr, vägar i gärden m m är mätta.
S U M M A tomter och täppor 30 tunnland 7 kappland, åker 210 tunnland 8 kappland, äng och skog 194 tunnland 11 kappland, backar 25 tunnland 4 kappland, beteshagar 63 tunnland 5 kappland, skogsmark 47 tunnland 26 kappland, impediment 6 tunnland 4 kappland

Beskrivning över Husby
29 sidor med detaljerade uppmätta markbitar
S U M M A tomter och täppor 17 tunnland 7 kappland, åker 251 tunnland 4 kappland, äng och skog 130 tunnland 16 kappland, odlingsmark 32 tunnland 22 kappland, backar 57 tunnland 10 kappland,

beteshagar 62 tunnland 21 kappland, skogsmark 302 tunnland 7 kappland, impediment 8 tunnland 12 kappland

Beskrivning över Hernevi ägor
34 sidor med detaljerade uppmätta bitar
S U M M A tomter och täppor 16 tunnland 12 kappland, åker 351 tunnland 2 kappland, äng och skog 91 tunnland 4 kappland, odlingsmark 145 tunnland 12 kappland, backar 90 tunnland 11 kappland, beteshagar 121 tunnland 22 kappland, skogsmark 135 tunnland 20 kappland, impediment 17 tunnland 21 kappland.

Finsta rusthålls ägor
10 sidor med detaljerade uppmätta bitar.
S U M M A tomter och täppor 3 tunnland 14 kappland, åker 115 tunnland 18 kappland, äng och skog 26 tunnland 1 kappland, odlingsmark 11 tunnland 1 kappland, backar 30 tunnland 6 kappland, beteshagar 52 tunnland 27 kappland, skogsmark 194 tunnland 25 kappland, impediment 2 tunnland 2 kappland

Råby ägor
5 ½ sidor med detaljerade uppmätta bitar
S U M M A tomter och täppor 24 kappland, åker 37 tunnland 15 kappland, äng och skog 16 tunnland 4 kappland, backar 8 tunnland 27 kappland, beteshagar 40 tunnland, skogsmark 230 tunnland 19 kappland, impediment 4 kappland

Lilla Ullevi ägor
4 ½ sidor med detaljerade uppmätta bitar
S U M M A tomter och täppor 3 tunnland 8 kappland, åker 31 tunnland 10 kappland, äng och skog 15 tunnland 3 kappland, backar 4 tunnland 15 kappland, beteshagar 28 tunnland 19 kappland, skogsmark 209 tunnland 24 kappland, impediment 2 tunnland 9 kappland

Klöfs hemmans ägor
8 sidor detaljerade uppmätta bitar
S U M M A tomter och täppor 2 tunnland 14 kappland, åker 52 tunnland 20 kappland, äng och skog 51 tunnland 9 kappland, backar 15 tunnland 29 kappland, beteshagar 76 tunnland 3 kappland, skogsmark 33 tunnland 17 kappland, impediment 3 tunnland 23 kappland
Lejondals Säteris ägor
18 sidor detaljerade uppmätta bitar
S U M M A tomter och täppor 5 tunnland 28 kappland, åker 150 tunnland 6 kappland, äng och skog 19 tunnland 18 kappland, odlings mark 2 tunnland 5 kappland, backar 66 tunnland 27 kappland, beteshagar 214 tunnland 9 kappland, skogsmark 243 tunnland 31 kappland, impediment 1 tunnland 22 kappland

Beskrivning över den del av Bro Härads Allmänning som hör till Lejondals Säteri
Lilla Tingsviken, backar, åker, tomt, skog
Torpet Kanan, backar, hagmark, åker
Västerhagen, åker, backar, täppa
Torpet Svarvarviken, åker, backar, hagmark, äng, skogsmark
Torpet Rydjan beteshage, backe, åker, kärr, berg
Dalkarlskärret, linda backar skogsmark, kärr
S U M M A tomter och täppor 27 kappland, åker 38 tunnland 4 kappland, äng och skog 17 tunnland 18 kappland, odlingsmark 4 tunnland 18 kappland, backar 26 tunnland 15 kappland, beteshagar 47 tunnland 17 kappland, skogsmark 259 tunnland 11 kappland, impediment 11 kappland

Beskrivning över en del av Tångs ägor
4 sidor detaljerade uppmätta bitar

S U M M A tomter och täppor 4 kappland, åker 17 tunnland 5 kappland, äng och skog 5 tunnland 26 kappland, backar 4 tunnland 2 kappland, betesmark 31 tunnland 28 kappland, skogsmark 213 tunnland 15 kappland

Sammandrag av samtliga ägor
S U M M A tomter och täppor 80 tunnland 21 kappland, åker 1.253 tunnland, äng och skog 567 tunnland 18 kappland, odlingsmark 195 tunnland 27 kappland, backar 329 tunnland 30 kappland, beteshagar 740 tunnland 8 kappland, skogsmark 1.871 tunnland 5 kappland, impediment 42 tunnland 17 kappland Tillsammans 5.081 tunnland 1 kappland
Enköping och Litselås den 21 februari 1854 Carl Ad Edling, v Kommissions Lantmätare i Uppsala län

****

F:6 C

1867-00-00 detaljerad uppmätt beskrivning över alla delar som hör till Bro gård. Upprättad för ekonomiskt bruk 1865 av Ernst Wiman (243)

Brogård
Lilla trädgården med gårdsplan, sandgång, bakgård, promenadväg, damm
Stora trädgården gångar, vägar, betestomt, hönsgård, ladugårdstomt åker, backar
Tegelhagen, Carlholmshage, stallar, åker, vägar, backar, gräslinda, häradsväg
S U M M A åker och odlad äng 302 tunnland 7 kappland, gärdesbackar 29 tunnland 18 kappland, gräslinda 40 tunnland 13 kappland, skog 210 tunnland 19 kappland, vägar, trädgård, tomt 33 tunnland 18 kappland

Torparjord belägen på Brogårds åkerkarta
Rysstorpet
S U M M A åker och odlad äng 14 t 3 k gärdesbackar 2 t 12 k, skog 12 t 12 k, tomt, trädgård, vägar 3 k
Fiskartorpet
S U M M A åker och äng 3 t 28 k, gärdesbackar 3 t 8 k, gräslindor 4 t 9 k, skog 12 t 18 k, vägar, tomt, trädgård 16 k
Rättarboda
S U M M A åker och äng 9 t 6 k, gärdesbackar 7 t 13 k, gräslindor 1 t 2 k skog 7 t 6 k, vägar, tomt, trädgård 1 t 22 k
Fattigstugan
Summa åker 10 t 5 k
Husbytorp Litt C
S U M M A åker och äng 9 t 9 k, gärdesbackar 1 t 12 k, tomter, trädgård, vägar 6 k
Klockartorpet
S U M M A åker och äng 9 t 11k, gärdesbackar 5 t 8 k, skog 12 k tomter, vägar, trädgård 22 k
Statjord vid Husby
S U M M A åker och äng 2 t 7 k, tomter, vägar, trädgård 4 t 15 k

Klockargården (ligger inuti Brogårds ägor)
S U M M A åker och äng 2 t 26 k, gärdesbackar 17 k, tomter, vägar, trädgård 4 k
Sammandrag av ägorna belägna på Brogårds åkerkarta
S U M M A åker och äng 350 t 21 k, gärdesbackar 49 t 9 k, gräslindor 45 t 25 k, skog 243 t 4 k, tomter, vägar, trädgårdar 41 t 9 k.
S U M M A S U M M A R U M 730 tunnland 6 kappland

Beskrivning över Hernevi 3 ½ mantal frälse (samt en del av Husby som är 3 1/4 mantal rå och rör) i Bro socken och Härad av Uppsala län, upprättad för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman Löjtnant vid Kongl Uppsala Regemente och Lantmäteriauskultant

Hernevi
S U M M A åker och äng 294 t 19 k, gärdesbackar 10 t 20 k, gräslindor 11 t 17 k, skog 1 t 1 k, tomter, vägar, trädgårdar 33 t 20 k
Torparjord Litt O
S U M M A åker och äng 6 t 21 k, gärdesbackar 6 t 3 k
Kockbacka Litt J
S U M M A åker och äng 12 t 21 k, gärdesbackar 4 k, tomter, vägar, trädgårdar 1 t

Hage Litt HJ tillsammans med Ekboda, upptagen på Torpjords kartan och i Beskrivningen

Sammandrag av ägorna belägna på Hernevi åkerkarta
S U M M A åker och äng 313 t 30 k, gärdesbackar 16 t 28 k, gräslindor 11 t 17 k, skog 1 t 1 k, tomter, vägar, trädgårdar 34 t 20 k

S U M M A S U M M A R U M 378 tunnland 2 kappland.

Beskrivning över Nygård 3 3/4 mantal frälse (samt en del av Husby f d, som var 3 1/4 mantal Rå och rör) i Bro socken och Härad, Uppsala län upprättad för ekonomiska behov år 1865 av Ernst Wiman

Nygård
S U M M A åker och äng 373 t 9 k, gärdesbackar 13 t 13 k, gräslindor 31 t 21 k, skog 42 t 3 k, tomter, vägar, trädgårdar 12 t 26k
SU M M A S U M M A R U M 473 tunnland 10 kappland

Beskrivning över Råby rusthåll 1 mantal skatte i Bro socken och Härad av Uppsala län, upprättat för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman

Råby
S U M M A åker och äng 42 t 19 k, gärdesbackar 7 t 1 k, gräslindor 9 t 5 k, skog 265 t 27 k, tomter, vägar, trädgård 1 t 11 k
S U M M A S U M M A R U M 326 tunnland 1 kappland

Beskrivning över Finsta rusthåll 1 mantal frälse och 1 mantal skatte i Bro socken och Härad, Uppsala län, upprättad för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman

Finsta
S U M M A åker och äng 99 t 14 k, gärdesbackar 9 t, gräslindor 12 t 12 k, skog 199 t 13 k, tomter, vägar, trädgårdar 10 t 25 k
Torparjord
Finstaberg
S U M M A åker och äng 12 k, skog 6 t 1 k, tomter, vägar, trädgårdar 12 k
Dragontorpet Litt M
S U M M A åker och äng 1 t 16 k, gärdesbackar 1 t, skog 2 t 25 k, tomter trädgårdar 5 k
Dragontorp
S U M M A åker och äng 26 k, gärdesbacke 1 k, skog 1 t 18 k, tomter 3 k
Finkan (backstuga)
S U M M A åker och äng 2 k tomt 7 k
Finkan (torp) Litt N
S U M M A 2 t 25 k, gärdesbacke 23 k, gräslinda 10 k, tomt 2 k
Trumpetaretorp
S U M M A åker och äng 15 t 21 k, gärdesbackar 4 t 25 k, gräslinda 18 k, skog 51 t, tomt 27 k

Sammandrag av ägorna hörande till Finsta
S U M M A åker och äng 120 t 25 k, gärdesbacke 14 t 20 k, gräslinda 3 t 9 k, skog 260 t 27 k, tomt 12 t 20 k
S U M M A S U M M A R U M 422 tunnland 5 kappland

Beskrivning över skogsmark hörande till Brogård, utgörande Hernevi och Husby skog i Bro socken och Härad i Uppsala län. Upprättad för ekonomiska behov år 1865 av Ernst Wiman

Skogsmark till Brogård hörande till Husby och Hernevi
S U M M A 325 tunnland 23 kappland

Beskrivning över Torparjord hörande till Brogård, Hernevi och Nygård belägen i Bro socken och Härad av Uppsala län, upprättad för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman

Kocktorpet Litt I
S U M M A åker och äng 13 t 7 k, skog 6 t 27 k, tomt 22 k
Sandhagen
S U M M A åker och äng 15 t 10 k, gärdesbackar 5 k, gräslinda 22 k, skog 8 t 6k tomt, vägar, trädgård 30 k
Ekboda Litt H
S U M M A åker och äng 12 t 8 k, gärdesbackar 1 k, tomt 24 k
Hage till Ekboda och Kockbacka Litt HJ
S U M M A skog 21t 2k
Sandboda
S U M M A åker och äng 13 t 26 k, gärdesbackar 1 t 10 k, skog 3 t 20 k, tomt 20 k
Hage till Sandboda och Tätorp Litt KL
S U M M A skog 11 t 3 l
Sandaberg
S U M M A åker och äng 10 t 21 k, gärdesbackar 2 t 17 k, skog 1 t 15 k, tomt 18k
Fredriksberg Litt V
S U M M A åker och äng 13 t 3 k, gärdesbackar 2 t 8 k, gräslinda 3 t 18 k, skog 3 t 27 k, tomt 1 t 7 k
Svartkärret Litt U
S U M M A åker och äng 14 t 7 k, gärdesbackar 1 t 14 k, gräslinda 2 t 23 k, skog 7 t 6 k, tomt 25 k
Hage i Svartkärret och Fredriksberg Litt UV
S U M M A skog 16 t 29 k
Österhagen
S U M M A åker och äng 5 t 1 k, gärdesbackar 22 k, skog 1t 1 k, tomt 7 k
Tätorp Litt K
S U M M A åker och äng 12 t 2 k, tomt 23 k
Skeppartorp
S U M M A åker och äng 12 t 31 k, gärdesbackar 1 t 29 k, skog 7 t 22 k, tomt 18 k
Soldattorp N:o 86
S U M M A åker och äng 212 k
Soldattorp N:o 87
S U M M A åker och äng 16 k, tomt 24 k
Sångalund Litt Q
S U M M A åker och äng 6 t 27 k, gärdesbackar 1 t 21 k, gräslinda 3 t 3k, skog 1 t 21 k, tomt 16 k
Ängstorpet Litt R
S U M M A åker och äng 7 t 1 k, gärdesbackar 2 k, gräslinda 3 t 25 k, skog 3 t 8 k
Snickartorpet
S U M M A åker och äng 19 t 16 k, gärdesbackar 2 t 11 k gräslinda 2 k, tomt 13 k
Lagmansboda Litt T
S U M M A åker och äng 17 t3 k, gärdesbackar 1 t 8 k, skog 8 t 1 k, tomt 25 k
Snyggboda
S U M M A åker och äng 14 t 5 k, gärdesbackar 1 t 30 k, gräslinda 1 t 20 k, skog 7 t 30 k, tomt 6 k

Persboda
S U M M A åker och äng 1 t 39 k, gärdesbackar 9 k, skog 4 t 28 k, tomt 5 k
Knöpplan Litt P
S U M M A åker och äng 4 t 19 k, gärdesbackar 1 t 13 k, gräslinda 2 t 7 k, skog 9 t 17 k, tomt 20 k
Eriksberg
S U M M A åker och äng 2 t 20 k, gärdesbackar 2 t 4 k, tomt 3 k
Murartorp Litt S
S U M M A åker och äng 7 t 7 k, gärdesbackar 19 k, gräslinda 2 t 6 k, skog 7 t 21 k
Rånäs Litt E
S U M M A åker och äng 9 t 14 k, gärdesbackar 1 t 23 k, gräslinda 2 t 6 k, skog 10 t 25 k, tomt 30 k
Sammandrag över torparjorden
S U M M A åker och äng 214 t 18 k, gärdesbackar 23 t 28 k, gräslinda 22 t 8 k, skog 140 t 20 k, tomt 12 t 4 k

Beskrivning över Lille Ullevi ½ mantal skatte i Bro socken och Härad, Uppsala län, upprättad för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman

Lilla Ullevi och Stenbockstorpet
S U M M A åker och äng 57 t 5 k, gärdesbackar 2 t 19 k, gräslinda 13 t 7 k, skog 220 t 13 k, tomt vägar, trädgård 5 t 15 k
S U M M A S U M M A R U M 298 tunnland 29 kappland

Beskrivning över Klöf ½ mantal skatte i Bro socken och Härad, Uppsala län, upprättat för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman

Klöf
S U M M A åker och äng 61 t, gärdesbackar 5 t 15 k, gräslinda 8 t 17 k, skog 94 t 10 k, tomt 3 t 27 k
Torparjord
Rom
S U M M A åker och äng 11 t 9 k, gärdesbackar 2 t 2 k, gräslinda 7 k, skog 1 t 15 k, tomt 19 k
Klöfberga Litt C
S U M M A åker och äng 11 t 2 k, gärdesbackar 2 t 25 k, tomt 27 k
Högby
S U M M A åker och äng 13 t 19 k, gärdesbackar 1 t 26 k, skog 9 t 18 k, tomt 14 k
Sammandraga av ägorna hörande till Klöf
S U M M A åker och äng 96 t 31 k, gärdesbackar 12 t 6 k, gräslinda 8 t 24 k, skog 105 t 12 k, tomt, vägar, trädgård 5 t 25 k
S U M M A S U M M A R U M 229 tunnland 43 kappland

Beskrivning över Lejondals Säteri jämte därtill hörande del av Bro Härads Allmänning, 3 mantal i Bro socken och Härad, Uppsala län, upprättade för ekonomiskt behov år 1865 av Ernst Wiman
Lejondal
S U M M A åker och äng 120 t 12 k, gärdesbackar 34 t 9 k, gräslinda 10 t 1 k, skog 324 t 13 k. Tomt 11 t 10 k

Torparjord
Gröna gången
S U M M A åker och äng 5 t 27 k, gärdesbackar 7 t 2 k, skog 27 t 27 k
Alsättra
S U M M A åker och äng 11 t 18 k, gärdesbackar 3 t 21 k, gräslinda 1 t 9 k, skog 57 t 7 k, tomt 2 t 6 k
Skinnartorp
S U M M A åker och äng 8 t 26 k, gärdesbackar 6 t 14 k, gräslinda 9 k, skog 21 t 28 k, tomt 12 k
Sveden
S U M M A åker och äng 6 t 18 k, gärdesbackar 3 t 17 k, gräslinda 8 k, skog 7 t 4 k, tomt 10 k

Beskrivning över den del av Bro Härads Allmänning, som lyder under Lejondals Säteri
S U M M A åker och äng 8 t 8 k, gärdesbackar 13 t 29 k, gräslinda 9 t 16 k, skog 16 t 19 k, tomt 11 k
Kanan Litt F
S U M M A åker och äng 8 t 8 k, gärdesbackar 5 t 11 k, gräslinda 7 t 12 k, skog 16 t 21 k
Rydjan
S U M M A åker och äng 9 t 24 k, gärdesbackar 10 k, gräslinda 1 t 5 k, skog 8 t 6 k, tomt 15 k
Lilla Tingsviken Litt A
S U M M A åker och äng 9 t 28 k, gärdesbackar 1 t 6 k, gräslinda 5 t 23 k, skog 3 1t 7 k tomt 8 k
Sammandrag över ägorna hörande till Lejondals säteri
S U M M A åker och äng 192 t 21 k, Gärdesbackar 77 t 6 k, gräslinda 35 t 27 k, skog 727 t 3 k, tomt 15 t 10 k
S U M M A S U M M A R U M 1.048 tunnland 41 kappland

Beskrivning över Tång ½ mantal frälse i Bro socken och Härad, Uppsala län, upprättad för ekonomiskt behov år 1865 Ernst Wiman

Tång N:o 1
S U M M A åker och äng 37 t 24 k, gärdesbackar 4 t 4 k, gräslinda 3 t 20 k, skog 218 t 30 k, tomt 2 t 28k

Torparjord.

Roligheten
S U M M A åker och äng 9 t 20 k, gärdesbackar 3 t 10 k, gräslinda 2 t 18 k, skog 25 t 4 k tomt 11 k
Sammandrag av ägorna till Tång N:o 1
S U M M A åker och äng 47 t 12 k, gärdesbackar 6 t 15 k, gräslinda 6 t 6 k, skog 244 t 2 k, tomt 3 t 8 k
S U M M A SU M M A R U M 307 tunnland 13 kappland

Slutsammandrag till alla ägorna till Brogård, Nygård, Hernevi, Råby, Finsta, Ullevi, Klöf , Lejondal och Tång

S U M M A åker och äng 1.810 tunnland 3 kappland, gärdesbackar 223 tunnland 20 kappland, gräslinda 197 tunnland 26 kappland, skog 2.582 tunnland 11 kappland, tomt, vägar, trädgård 144 tunnland 24 kappland

Tillsammans 4,958 tunnland 21 kappland
Märsta Järnvägs station den 10 augusti 1867 Ernst Wiman Löjtnant vid Kongl Upplands Regemente och Lantmäteriauskultant

****

1866-09-28 handlingar rörande ägobyte mellan Örnäs Säteri samt Tång och Garpeboda i Ryds socken Bro härad, Uppsala län (244)

Den 27 september 1866 infann sig undertecknad vid Örnäs Säteri för att förrätta uppmätning och kartläggning av alla till Säteriet hörande ägor och för att verkställa rågångsrättningar mot Tång, Viby och Tibble byar

Efter kungörelse från predikstolen och kallelse till dem, som bor utom socknen infanns sig
för Örnäs Säteri ägaren, Överste Friherre A G Leÿonhufud
för Viby by, 2 mantal frälse under Granhammars Säteri, ägaren Baron Eric Rålamb
för Tång och Husby by lydande under Bro gård, som ägs av Landshövding Eric Sparre, hans ombud nämndemannen Öberg i Tång, enligt fullmakt av den 9 september 1866 undertecknad Eric Sparre.

för Bro Härads Allmänningen Överjägare S Trysén och visade ett av Befallningshavande utfärdat förordnande av den 27 augusti. Han skall vara försedd med kartor och redogöra för sammanträdet.
Undertecknat A Hamilton
för Tibble by, som ägas av avlidne Major C R Sparres omyndiga barn, svarade arrendator Gustaf Adolph Bartelsson
för Raskeboda svarade Överste Leÿonhufud
Gode män blev Nämndeman Bernhard Ericsson i Ålsta och arrendator A Söderberg på Lejondal. De förklarade att de avlagt Gode Mans Ed.

§ 1 Upplästes Lantmätarens förordnande och sökandes anhållan: Som mitt ägande, 1 mantal Säteri Örnäs, behöver uppmätning och kartläggning och åtskilliga rågångs rätningar mot följande hemman, nämligen Bro Härads Allmänning, Tång N:o 1, Viby 3 mantal och Tibble 3 mantal, så får jag hos Befallningshavande vördsamt anhålla att Kommissions Lantmätare C A Edling erhåller förordnande att i sommar verkställa förrättningen.
Landskansliet i Uppsala utfärdar förordnandet den 25 april 1865.

§ 2 Inget jäv förelåg.

§ 3 Karta över Örnäs Säteri hade under hösten blivit upprättad och visades nu jämte dit hörande beskrivning. Även kartor på angränsande ägor visades.
1 Karta över inägor och skogsmark till Tång och avgärdshemmanet Garpeboda, upprättad vid laga skifte 1858 av Henning Taube och fastställd den 20 september 1859 vid Bro Härads Ägodelnings Rätt av Per Gustaf Jancke.
2 Karta och beskrivning som upptar ägorna till Örnäs Säteri och Viby ladugård, upprättad år 1702 av Lars Kietzling. Inte fastställd
3 Karta och beskrivning över Tibble by, författad 1753 av Olof Gärdes. Inte fastställd.
4 Karta med rörbeteckningar över Bro Härads Allmänning, upprättad 1807 av Johan Ant Pousett, ej fastställd
5 Karta över Raskebo upprättade 1788 av C H Bäck, inte fastställd.

§ 4 Härefter företogs granskning av rågångarna mellan Örnäs säteri och angränsande som följer:
Mot hemmanet Tång hade en mindre inkräktning gjorts, när man tog upp ett avloppsdike på Örnäs. Därför stämde inte den rågången med 1858 års karta.
De i nämnda karta över Tång under N:o 1, 2 och 3 upptagna rör skall anses till efterrättelse. Den övriga delen som utmärker ägoskillnaden mellan Örnäs, Husby och Raskebo godkändes
§ 5 Sedan samtliga rågångar omkring Säteriet Örnäs blivit jämförda med kartan och nödvändiga rättelser blivit insatta på den nya kartan förklarades de lagliga och ostridig.
Ägaren till Örnäs yrkade på rågångsrätningar mot hemmanet Tång och Viby, eftersom dessa rågångar är besvärade av många bukter och krökar. Det skulle underlätta båda hävd och stängselbesväret utan att någon blev lidande, om man bytte ägor och gränsen lades efter räta linjer med så få knän som möjligt.

§ 6 Grannarna, Baron Rålamb, som ägare till Viby och nämndeman Öberg, som ombud för ägaren av Tång medgav villigt att det skulle vara en fördel att få den krokiga ägogränsen mot Örnäs rätad.
För att kunna bestämma rågångsrätningen besiktigades marken och undersökning av beskaffenheten av jorden som skulle bytas skedde

§ 7 Eftersom inga yrkanden om andra rågångsrätningar runt Örnäs gjordes, avträdde ombuden för Bro Härads Allmänning och Tibble by

§ 8 Efter besiktning och gradering av jorden som skulle bytas, sammanträdde ägaren och undertecknad samt gode män och följande förening överenskoms.
1 Från den nya råstenen som kommer att sättas väster om Kvarntorpet, dras en rät linje i samma riktning som den befintliga gärdsgården, 800 fot i öster och ett nytt rör sätts på ägofiguren N:o 336 på Örnäs kartan. Vidare i nordostlig riktning tills den träffar det nyupptagna floddiket uppe vid Tångs

åkergärde. Diket följs över ett mindre hörn av Tångs och vidare in på Vibys åkergärde tills den träffar en punkt, som genom uträkning blir utgångspunkten för nya råsträckan mellan Viby och Säteriet Örnäs.
2 För att erhålla en formlig ägoskillnad mellan Tång och Viby, som genom den nu verkställda rätningen mellan Tång och Örnäs blivit förändrad, görs ett mindre ägobyte mellan bägge hemmanen. Detta sker på så sätt, att Viby avstår en åker till Tång som kommer att ligga norr om den beslutade rågången mellan Tång och Örnäs. Tång erhåller jord av samma grad vid Litt A på Tångs nya skifteskarta.
3 Mellan Örnäs och Viby förrättas rågångsrätningen så, att från det nya röret som markerar råmärket mellan Tång, Viby och Örnäs skall ny linje mellan Viby och Örnäs göras i sydostlig riktning till någon punkt vid ägofiguren N:o 426. Därifrån skall ytterligare en rät linje dras till Landsvägsgrinden mellan Viby och Örnäs skogar. Den sista gränsen ändras inte. I detta byte kommer huvudsakligen åkerjord att skiftas.
4 Inget köp eller ersättning kommer ifråga vid dessa byten.
5 Tillträde sker den 1 november i år och stängsel skall vara uppsatt till den 15 maj 1867.
Härmed förklarade vi oss nöjda.
Örnäs den 27 september 1866 A G Leÿonhufud Eric Rålamb, F W Öberg

Den 28 september
§ 9 Efter föreningen från i går om ägobyten mellan Örnäs på ena sidan och Tång och Viby på den andra, förrättades utstakningen på marken och i gode männens närvaro och kommer hädanefter att på sätt kartan visar, vara till framtida efterrättelse bestämt.

§ 10 Eftersom parterna är överens och ingen yrkar på ersättning, finns inget att tillägga till protokollet.

§12 Som varken delägarna, Lantmätaren eller Gode männen hade något att tillägga avslutades förrättning. Den missnöjda lämnar sina besvär till ordförande i Bro Härads Ägodelningsrätt inom 60 dagar.
Örnäs den 28 september 1899 C A Edling
Justerat A G Leÿonhufud Erik Rålamb F W Öberg
Erkänt och undertecknat av Gode männen J B Ericsson A P Söderberg

Detaljerad beskrivning över verkställt ägobyte mellan Örnäs Säteri med Tång och Garpeboda i Ryds socken, Bro Härad, Uppsala län upprättade år 1866
Så var ägobytet mellan Tång på ena och Garpeboda och Örnäs på andras sidan verkställt, betygar
På Ämbetets vägnar C A Edling

****

1913-00-00 Detaljerad beskrivning över ägorna till Brogård med underlydande hemman i Bro socken och Härad, av Uppsala läns södra domsaga, upprättade 1912 – 1213 av O v Bahr. Handlingarna är bundna i stor blå bok (245)

<u>Sammandrag av ägobeskrivningen. (avsöndringsjord är mark som inte duger till odling, impediment = ekonomiskt onyttig mark)</u>

<u>Aa</u> 17/45 mantal Hernevi N:o 1 åker 10 hektar 01 ar, äng 1 hektar 23 ar, avrösningsjord 14 ar S U M M A 11 hektar 39 ar
<u>Ab</u> 7/18 mantal Hernevi N:o 1 åker 13 h 90 s, äng 1 h 12 a, avrösningsjord 3 h 23 a, impediment 4 a S U M M A 18 h 30 a
<u>Ad</u> 1/45 mantal Hernevi N:o 1 äng 1 h 12 a, avrösningsjord 14 h 13 a S U M MA 14 h 18 a
Ba 22/45 mantal Hernevi N:o 2 åker 17 h 91 a, äng 2 h 66 a, avrösningsjord 99 a impediment 2 a S U M M A 21 h 59a
<u>Bc</u> 1/90 mantal Hernevi N:o 2 avrösningsjord 7 h 92 a S U M M A 7 h 92 a

Ca 469/900 mantal Hernevi N:o 3 åker 24 h 47 a, äng 88 a, avrösningsjord 1 h 04 a, impediment 1 a S U M M A 26 h 41 a
Da 158/225 mantal Hernevi N:o 4 åker 34 h 01 a, äng 50 a, avrösningsjord 5 h 86 a, impediment 4 a S U M M A 40 h 44 a
Ea 449/630 mantal Hernevi N:o 5 åker 34 h 37 a, avrösningsjord 8 h 77 a, impediment 2 a S U M M A 43 h 17a
Ga 26/225 mantal Hernevi N:o 7 åker 12 h 89 a, avrösningsjord 30 a, SU M M A 13 h 19 a
Gb 26/225 mantal Hernevi N:o 7 åker 4 h 19 a, äng 67 a, 41 a S U M M A 5 h 28 a
Ha 128/1125 mantal Hernevi N:o 8 åker 3 h 94 a, S U M M A 3 h 94 a
Ia 466/3375 Hernevi N:o 9 5 h 44 a, SUMMA 5 h 44 a
K 3 ¼ mantal Brogård N:o 1 åker 124 h 91 a, äng 46 h 35 a, avrösningsjord 110 h 32 impediment 575 h 20 a S U M M A 856 h 79 a
L 3 ¼ mantal Husby N:o 1 åker 181 h 11 a, äng 12 h 94 a, avrösningsjord 184 h 70 a, impediment 7 h 70 a S U M M A 386 h 46 a
M 1 mantal Skällsta N:o 1 åker 52 h 76 a, äng 32 a, avrösningsjord 79 h 44 a impediment 1 h 15 a S U M M A 133 h 68 a
N 1 mantal Vallby N:o 1 åker 32 h 74 a, äng 1 a, avrösningsjord 158 h 51 a, impediment 1 h 57 a S U M M A 192 h 85 a
O ½ mantal Lilla Ullevi N:o 1 åker 38 h 05 a, avrösningsjord 119 h 24 a, impediment 50 a S U M M A 157 h 80 a
P ½ mantal Klöf N:o 1 åker 48 h 28 a, avrösningsjord 64 h 02 a, impediment 1 h 99 a S U M M A 114 h 30 a

S U M M A åker 639 hektar 14 ar, äng 66 hektar 78 ar, avrösningsjord 759 hektar 08 ar, impediment 588 hektar 30 ar

TO T A L S U M M A 2.053 hektar 31 ar
Uppsala den 10 februari 1913 O v Bahr v Kommissions Lantmätare

Sammandrag av förestående beskrivning, utvisande inägornas nuvarande fördelning på arrendegårdarna och huvudgården
Till Norrboda brukas följande ägor av Skällsta, Lilla Ullevi, Klöf och Vallby 78 hektar 5 ar
Till Lilla Ullevi brukas av Klöf, Lilla Ullevi, Skällsta och Hernevi 37 hektar 73 ar
Till Vallby brukas av Vallby 27 hektar 49 ar
Till Skällsta brukas av Skällsta och Hernevi Litt Ab 32 hektar 98 ar
Till huvudgården brukas åker 464 h 03 a, äng 65 h 62 a, avrösningsjord 759 h 08 a
Tillsammans 1.288 hektar 75 ar
Hit hör all avrösningsjord även från de andra gårdarna. Huvudgårdens är 337 hektar 85 ar, men sammanlagt med Ullevi och Vallby blir det 462 hektar 26 ar

Finns häftad dubblett.

****

Skifteshandlingar 1769-1918. Kartong F:7

1769-1794 Storskifte Härnevi (246)
Handlingar om skiftet vad angår Prästgården i Hernevi.
Första delen saknas.
Se den saknade början i Konrad Björkmans efterlämnade papper i UKF:s samlingar. Maskinskriven avskrift efter Konrads beställning 1948-09-01

1769-10-07
Den 30 september 1769 infann sig åter Baronen och Riksrådet Funck.
Även om Lantmäteri Kontoret ännu inte fått Baronens yttrande och man inte fått den begärda kartan över Hernevi, så överenskom man att delningen skulle ske. Undertecknad hade med sig en karta av år 1713 upprättad av Lantmätare Jacob Braun över Hernevi och Finstas byar och i beskrivningen står att Hernevi består av tre byalag, nämligen Norrbyn, Söderbyn och Prästgården.

Man kom överens om, att eftersom Kyrkoherde Arenius anhållit om denna delning för Prästgårdens nytta, skulle man endast dela det tredje byalaget eller Prästskiftet, som inte ligger i tegskifte med de övriga hemmanen. Dock visade både kartan och gammal hävd att Prästskiftet varit något sammanblandat med de andra hemmanen. Därför kommer nu all Prästgårdsmark att urskiljas från de andra Byalagen.

Därför kommer Prästgårdens under Finsta utmark liggande andel att på särskilt och för ömse sidor bekvämligaste ställen i Hernevi bys ägor att utbrytas från de båda andra byalagen. Vad som är övrigt av detta Prästskifte tillkommer Baron Funck under Brogårds Säteri

Prästskiftet delas i tre hemmansdelar, nämligen
N:o 1 Prästgården som består av 1 ½ mantal och 14 öresland
N:o 2 Hemmanet Lill Klint under Brogård 5 öresland
N:o 3 En utjord under Finsta Rustnings stam och ägs av Säbyholm 2 2/3 öresland
Tillsammans 21 2/3 öresland

Vidare anförde Baron Funck och Mantals Kommissarie Westman för utjorden:
N:o 1 Då det nu blivit bifallit att Prästgården efter nämnda öretal fått del i alla Prästskiftets tillhöriga ägor, dock som Prästgårdens skog, Tingsviken benämnt och beläget på Bro Härads Allmänning, som från sextonhundratalet menades vara intaget på detta hemman och öretal och således synes böra gå i avräkning på vad Prästgården i byamål tillkommer, skall öppen talan förbehålles om ändring i framtiden skulle lagligen ske
N:o 2 Att Råby och Hummelbergs åkerfjällar med ängsfjällen Grindtäppan samt Kockhagen som Prästgården förut innehaft, nu även i Kyrkoherde Arenius tid opåtalat skall höra till Prästgården, med samma förbehåll om ändring i framtiden lagligen skulle ske.

Krono- och Konsistorie Fullmäktige jämte Kyrkoherde Arenius anförde att de inget hade att erinra om dessa Prästgårdens uråldriga tillhörighet såvida de inte i eller efter Kyrkherdens tid söndrades därifrån

Mantalskommissarie Westman anförde, att i 1713 års karta och beskrivning en pretention *(fordran)* av Råby by och dess ägare fanns och anhöll om fri talan att lagligen få återvinna en till Råby hörande utjord om 4 öresland, som skulle bestå av den åker, som ligger mellan landsvägen och Råby under Västergården, medan ängen därtill förmenas ligga i Husby ägor.

Eftersom Revisor Hedlund för Aspviks Säteri, som gränsar till marken, nu var närvarnade, erkändes på ömse sidor att gärdesgården, som är skillnaden mellan denna och Säteriets ägor, skall nu och för framtiden äga orygglig bestånd.

Man kom överens om delningen, av åkern, så att Prästgården och utjorden får den ena årvägen i Gärdet mot Finsta, som Prästgården förut enskilt innehaft. Den andra årvägen ligger i det Västra gärdet mot bäcken mot Husby ägor, där Prästskiftet förut varit beläget. Till Prästgården kommer att höra så mycket utom dess rätta byamål, som innehållet i dessa två åkerfjällar utgör, vilka sedan komma att tillhöra de övriga hemmanen.

Trädgården får Prästgården behålla, mot att utjorden får behörig ersättning mot den dugliga marken i sitt åkerskifte, och mot att bägge avstår den årslotten, som de förut i östra gärdet mitt för sin forna åker nyttjat.

Vid skogen delning, som sker i ett skifte, får prästgården den västra utjorden, den mellersta och Lill Klint den ösla lotten. Prästgården får av denna utmark upptagna åkervret och inhägnade hage jämte backen i vreten, bägge på södersidan om Landsvägen samt utjordens norra torparvret vid torpet Knöpplan.

Ängsdelning borde ske på stället och man begav sig dit. Baron Funck anbefallde sin Bonde Jan Ersson på Lill Klint att vid detta tillfälle ta sin rätt i akt. Delningen skedde efter noga överläggningar som följer: Två skiften utstakades, som finns antecknade på kartan.

Som Prästgårdens förut tillhöriga åker på kartan tecknad med Litt a innehöll 37 tunnland 15 kappland samt dess särkilt ägandes urfjällar utmärkta med Litt 6, innehåller 2 tunnland 2 kappland fick
Litt K Prästgården i gärdet mot Finsta oberäknat trädgården 13 tunnland 3 48/65 kappland
B Utjorden fick i samma gärde närmare Finsta förutom 1 kappland i ersättning för Prästgårdens trädgård, 2 tunnland 9 37/65 kappland

Litt A Prästgården för dess öretal 12 tunnland 3 kappland och för urfjällarna 1 tunnland 2 kappland
B fick däremot 2 tunnland 10 kappland
C Lill Klints andel för bägge årvägarna utgjorde 8 tunnland 20 45/64 kappland, som på begäran inte blivit särskilt avdelat utan lämnad samfällt med Brogårds hemmanens åkermark.
Litt O Det stora skiftet i ängen innehåller 66 tunnland 3 kappland därav
A Prästgården 42 tunnland 22 10/65 kappland
B ” 8 tunnland 4 20/65 kappland
C Lill Klint 15 tunnland 8 5/65 kappland

Litt d Det mindre skiftet i ängen utgör 23 tunnland 23 kappland, därav A Prästgårdens 15 tunnland 10 28/65 kappland
B = 2: 29 27/65
C = Lill Klint 5: 15 10/65
Litt e Vretarna intagna i ängen, vilka begärdes att bli delade i ett skifte, blir tillsammans 4 tunnland 10 kappland, varav
A Prästgården får 2:25 11/65
B = 16:64/65 kappland
C = Lill Klint 31 55/66 kappland

Litt f Utmarken med därpå intagna vretar som på södra sidan om Landsvägen är inhägnade i Lilla hagen och backen i vreten, innehåller tillsammans 68 tunnland 24 kappland, därav
A Prästgården = 44 tunnland 13 35/65 kappland
B Inberäknat åkrarna vid Knöpplan 8:14 50/65
C = 15:27 45765
Litt g Torparängen och den där intagna åkervreten lämnas odelad.
När större delen av förrättningen var slut, infann sig Major Posse och gav vid handen att han inte hade något mot denna delning, men erinrade att hans fullmäktige Kommissarie Westman glömt göra det påståendet, att utjorden efter öretalet borde få del i alla Hernevi bys ägor och påminde att han för framtiden ville ha all talan öppen.

Ett lika förbehåll gjorde även Kyrkoherde Arenius för Prästgården att få de ostridiga hemmansåkrarna avmätta, då han erhållit den underrättelse att Prästgården fått en betydande ökning i åker, då alla tre Byalagen efter det öretalet som kartan och beskrivningen utvisar i proportion därav delas.

Major Posse anförde att han inte vore nöjd med överenskommelsen om delningssättet till hustomt för utjorden, som inte tidigare varit bebyggd. Det gällde de beviljade backar mot Skällsta bro som i gärdet gränsar till Finsta Han menade att det vore mer bekvämligt för honom om hustomten avdelades i östra gärdets västra backe, där Magasinsboden nu står och hemmanets nu tilldelade ena årväg möter.
Sålunda är delningen av Prästskiftet avslutat
Hernevi den 7 oktober 1769 På Ämbetets vägnar Frantz Girolla

1769-11-08 Detta protokoll kunde inte uppläsas för Riksrådet Funck, då han varit bortrest. Detta skedde när undertecknad hade ärende till Brogård. Vid uppläsandet ansåg han att det skulle införas, att han för ingen betydelse kan anse det förbehåll som Baron Posse och Kyrkoherde Arenius nu under pågående delning gjort, att efter öretalet få del i alla Hernevi bys ägor. Det flesta hade skilts när påståendet gavs och detta skall ske i allas närvaro. Delningen hade i annan händelse varit onödig och inte kunnat ske förrän denna trakt blivit lagligen avgjord.
Brogård den 8 november 1769 Frantz Girolla

1770-09-24 och följande dagar i september och oktober företog undertecknad, vice Ordinarie Lantmätare till följd av Landshövdinge Ämbetes remiss och efter Baron Carl Funcks begäran med den återstående delningen frälsebönderna under Brogård emellan i Hernevi by.

Litt W. Norra, södra och västra hagarna är vid detta tillfälle inte delade, utan nyttjas samfällt som betesmark, utom Prästgårdens utjord. Nu överenskom Baron Funck och Kyrkoherde Arenius att för bådas bekvämlighet skulle Prästgården avstå den s k Grindtäppan. Den är utmärkt på kartan med Litt Å. Prästgården får ett lika stort stycke vid landsvägen och Soldatvreten som är märkt Litt Ä.

Prästgården avstår dessutom 15 kappland i Finsta gärde invid vägen samt hemmanet Stor Klints hustomt. Prästgården får ett lika åkerstycke av Stor Klint eller N:o1 åkerlott i Gröngärdet mitt för Prästgårdens ladugård. Allt är med prickade linjer avskilt på kartan.

Funck förbehöll sig friheten att mot jämngod mark byta Prästgårdens åkergärde Skansen mitt i Storgärdet, ifall han i framtiden skulle finna det nödvändigt att nyttja sitt ägandes forna kvarnställe i ån bredvid detta åkerstycke.

Vad sålunda är delat är i överensstämmelse med 1762 års Kongl Storskiftes Förordning och överlämnas till Bro Härads vinterting för att stadfästas
Hernevi den 20 oktober 1770 På Ämbetes vagnar Frantz Girolla

1771-01-26 Till följd av Kyrkoherde Arenius begäran, att till protokollet för större säkerhet för framtiden angående Hernevi Storskiftes delning, få anföra en av Baron Funcks till Kyrkoherden överlämnad förenings skrift rörande gärdesgårds delningen i Prästskiftet, som lyder:
Efter skedd uppmätning av de gärdsgårdar som finns till hägnad för ängar, gärden och åkrar och skall underhållas av Prästgården, Lill Klint och Finsta utjord, visade de sig innehålla 1.675 famnar
Vid Lindängarna 495 famnar, vretesgärdesgårdarna 551 famnar, Lillängs gärdesgården 235 famnar och gärdet 414 famnar
Efter öretalet skall Prästgården underhålla 1.075 famnar, Lill Klint 391 ½ och utjorden 208 ¼
Sammanlagt 1.675 famnar

Då Prästgårdens ägor i hagar och annat är kringspridda, har jag, Carl Funck så för vänskap med nuvarande Kyrkoherde Arenius, som ock av eljest god vilja velat frikalla Prästgården för 75 ¼ famnar, som då läggs till Lill Klint, så att dess del i gärdesgårdarna blir 486 ¾ famnar och Prästgårdens 1.000 famnar medan utjorden behåller sina 208 ¼ famnar

Denna fördelning bör ses över nästa vår när tiden tillåter. Att detta är avhandlat och överenskommet, betygar Brogård den 26 januari 1771 Carl Funck
Detta är nådeligen infört, intygar
Björby den 19 februari 1771 Frantz Girolla

1794-08-22 inställde sig undertecknad vid Lindhagaberg i Bro socken och Härad, Uppsala län, för att enligt Landshövdingens och Kommendörens av Nord Stjärne Orden samt En av de Aderton i Svenska Akademien, herr Elis Schröderhielms utfärdade remiss av den 18 januari 1793 på Kyrkoherden i Bro och Lossa socknar, Herr Magister Joh Eric Arenius begäran förrätta rörläggning mellan alla angränsande jordägorna mot Bro Prästgårds boställe

Boställets ägor är upptagna på den Storskiftes karta som Lantmätare Frantz Girolla upprättade 1769 och 1770 över Hernevi by. Bostället är uppmätt både till hus och lägenhet och vid samma tillfälle även odlingarna vid Lindhagabergs ägor med frihetsår intagna av Prästgården. De är belägna från den s k Jungfrukrogen sydost vid Stora landsvägen.

För att bevaka frälsebondens rätt och bästa inställde sig
På Kongl Maj:t och Kronans vägnar Kronolänsman Jonas Hammarlind
På Domkapitlets vägnar Komminister Carl Hendr Åkerman
Grannarna: för Finsta Rusthåll under Säbyholms Säteri tillhörigt Baron Magnus Posse, hans bokhållare Lars Holmberg
För Brogård, Husby och Hernevi var innehavaren Zacharias Bergensköld
För Aspviks rusthåll i Näs socken Herr Jan Fredr Silfverbrand
För Präst bostället Kyrkoherde Arenius

Man kom överens om att odlingsmarken vid Lindhagaberg skulle geometriskt avmätas och då de blivit jämförda med kartor skulle yttrande rörande gränsskillnaden meddelas. Ingen bestred att ägorna lyder under Prästgården. Gränsen skulle rörläggas med enkla stenar.

Den 23 augusti började avmätningen vid Lindhagaberg.
Den 24 augusti var söndag
Den 25 augusti var sysselsatt vid Säbyholm
Den 26 och 27 augusti fortsattes avmätningen
Den 28 augusti uträknades och färglades kartan
De 29 och 30 augusti örelades del av Prästbordets åker och ängs skift i Hernevi bys hemäng
Den 31 söndag
Den 1 september sysselsatt vid Lejondal
Den 2 september avmätt den s k Kockhagen tillhörig Prästbordet
Den 3 september fortsatt med rörläggningen vid Hernevi
Den 4 september regnade hela dagen
Den 5 och 6 september rörlades Kockhagen tillsammans med Storängen, som är gemensam mot Asvik, Husby och Hernevi byamåls ägor
Vid ovannämnda dagar var närvarnade:
För Finsta utjord, som tillhör Baron Posse på Säbyholm, hans bokhållare Lars Holmberg
För Stor Finsta Rusthåll med samma ägare, bönderna Eric Persson, Carl Persson
För Husby by under Bro gård Gabriel Persson, Nils Ersson, tolvmannen Per Persson
För Hernevi by bönderna Carl Andersson, Eric Jansson, Matts Andersson
För Skysta frälsehemman liggande under Toresta Säteri i Lossa socken, Inspektor Johan Hultman tillsammans med åbon Johan Persson

Vid stenarnas nedsättande kring Kockhagen inställde sig angränsande torpare, nämligen
För Kocktorp Hans Bengtsson
För Tätorp Anders Andersson
För Sandboda Anders Jakobsson alla hörande under Bro gård.
Den 7 september söndag

Den 8 september upprättades protokollet
Den 9 september nedsattes stenarna kring Oxhagen som hör till Prästgården
Den 10 september inställde sig vid Lindhagaberg, Kammarherre Bergensköld från Brogård och jämförde i Herrarnas närvaro gränsskillnaden kring uppodlingen vid Lindhagaberg med Ingenjör Girollas Storskifteskarta från 1770 samt Lantmätare Brauns karta från 1713 över Hernevi by och Prästgården med den nu upprättade kartan.

Alla tre kartorna stämde i huvudsak med varandra, med undantag för en liten kil vid Ängstorpets södra åkervrets hörn, beläget vid Landsvägen vid änden av Lindhagabergs norra åkergärde, vilket med Kammarherrens bifall och medgivande blev rättat på så sätt, att istället för de två gärdesgårdsbrott som blivit instängt på Lindhagaberg, kommer gärdsgården hädanefter att gå i rät linje från gärdesgården mot N:o 1 till trädgårdslyckan N:o 2, härifrån till östra vagnsliders hörnet N:o 3, till gärdsgårdslyckan N:o 4, förbi lyckan N:o 5 och en ganska stor jordfast sten vid N:o 6 till gärdesgårds hörnet N:o 7 vid Knöppla gatan, härifrån till Grinstugan vid Stora landsvägen och grinden N:o 8, vidare förbi gärdesgårdslyckorna vid Lindängen N:o 9, 10, 11, och 12 till N:o 1 igen. Där sattes enkla stenar

Vid sydvästra sidan av Kockhagens vret, samtyckte även Kammarherren att gärdesgården på båda sidor om rörstenen N:o 16 må delas mitt itu, samt hädanefter hägnas och underhållas på så sätt, att Kyrkoherdebordet stänger den ena hälften samt Kocktorpet och Oxhags torpet den andra. Varje hälft blir 49 famnar

Runt denna hage som stämde med 1713 års karta kringsatt med enkla stenar med N:o 13, 14, 15 och 16. Alla Kyrkoherdebordets övriga ägor fanns på Ingenjör Girollas fastställde karta från 1769 och 1770 över Hernevi by.

Efter sammankomsten den 22 augusti, då man var överens, gjordes rörläggningen med enkla stenar från Hernevi by på följande sätt:
Litt A Prästgården som består av 1 ½ mantal har ägor i Hernevi by för 14 öresland, har med 17 enkla stenar blivit skilt från Hernevi, Skällsta och Husby byar. På Storskiftes kartan tecknat från N:o 1 till 17. Detta åkerskifte innehåller 13 tunnland 5 kappland.

I åkergärdet mot Finsta är Litt A en åker som består av 13 tunnland 3 48/65 kappland kringlagd med 10 enkla stenar från N:o 18 till 27.
Starbo eller Grindtäppan är belägen söder om Jungfrukrogen och är kringlagd med 4 stenar under N:o 28, 29, 30 och 31.
Åkervreten av Lindängen upptar 2 tunnland 25 11 /65 kappland och är skild med 5 stenar N:o 32, 33, 34, 35 och 36. Lindängen där Kyrkoherdebordet fått 42 tunnland 22 28/65 kappland i det större skiftet och i det mindre 15 tunnland 10 28/65 kappland är avskild med 8 stenar N:o 37, 38, 39, 40, 41, 42 (en stor stenbro vid Stora Landsvägen över en rännil från Torparängen, där ingen sten kan resas för strömmande vatten) 44 och 51. En ekpåle med stammen i sanka marken mot Aspviks skillnaden och hörnet mellan Prästgårdens och Finsta utjords äng

Litt g Torparängen med den därpå upptagna åkervreten lämnades odelad vid Storskiftet. Här har Lill Klint under Brogård, Finsta utjord under Säbyholm och Bro Prästgård sin förbehållna andelar.

Skogen till Prästgården innehåller 44 tunnland 13 35/65 kappland är avskild och rörlagd från Finsta, Stora Lagmansboda och Hernevi ägor efter skogsägans buktning med 6 stenar utmärkta på kartan med 45, 46, 47, 48, 49 och 50

Utom alla nämnda ägor har Prästgården sin hustomt vid Hernevi by med de övriga grannarna gemensamt odlad tillika med ett torp, kallat Stora Tingsviken beläget på Bro Häradss Allmänning. Torpet är enligt 1697 års karta och beskrivning upprättad av Lantmätaren Eric Hedberg en donation till Bro Pastorat. Där finns två vretar av sandblandad lera och skog, nämligen
L Sädesvreten 4 tunnland
M Sädesvreten 3 tunnland

Där finns ingen äng utan endast en god beteshage N.
Utom åkern växer ung tall, gran och björkskog innehållande 15 tunnland inom gärdesgården.
O Backarna i båda vretarna innehåller 5 tunnland
Detta torp gör tre dagsverken i veckan med egen kost.

När nu Prästgården blivit mot alla angränsande frånskild, kommer denna karta att vid Bro Härads vinterting upptas till fastställelse.

Slutligen begärde Kyrkoherden att för kyrkans räkning få lösa karta och protokoll över alla Prästgårdens ägor och för egen del över Lindhagaberg.
Lindhagaberg dem 13 september 1794 Fahle Olof Burman

Kockhagen består av en god och sidlänt betesmark varav större delen är beväxt med löv- och barrskog.
Det övriga är upptaget till åker och finns under följande Littra:
Litt A Åkervreten innehåller 28 kappland
B Södra vreten 1 tunnland 25 kappland
C Den övriga marken är beväxt med björk, asp, tall och gran och innehåller 7 tunnland 20 kappland
Betygar ut supra Fahle Olof Burman

****

1843-08-02 Sedan ägobytet mot Finsta och Prästgården blivit klar och Taxering inom Hernevi by är avslutad, sker delning mellan åborna i byn på följande sätt: (247)

N:o 1 Varje hemman skall tilldelas tre skiften i södra åkergärdet. Det fjärde blir täppan och åkermarken vid Jungfrukrogen.

N:o 2 Lika delning i Norra gärdet. Det fjärde skiftet utgörs av Oxhagen och Soldattorpet. Till denna årväg räknas potatislanden vid byn som blir femte skiftet.

N:o 3 Lindängen skall på grund av dess olika beskaffenhet delas i fyra skiften, där varje åbo skall ha en teg.

Den 25 augusti
Sammanträdde undertecknad med samtliga åbor i Hernevi by och Inspektor Groth på Brogård för att genom lottning verkställa vilka skiften var och en skulle få. Då genom den nya delningen flera nya diken måste grävas och andra läggas igen samt att marken vid Jungfrukrogen behöver plöjas, skall dessa arbeten göras gemensamt.
Vid delningen av Lindängen visade det sig att tredje skiftet, från backarna mot Aspviks äng, hade olika gräsväxt, varför beslutades att de tegarna skulle turvis och årligen ombytas.
År och dag som ovan På Ämbetes vägnar E Norén

1843-00-00 Taxeringslängd över en del av Hernevis ägor i Bro socken och Härad av Uppsala län, upprättad i och för sämjedelning

Norra gärdet, åker mylla på lerbotten 1–128
Linda vid bäcken räknad som åker 99
Potatisland 142, 49, 50, 101
Soldatvreten, grund åker 280-287
Oxhagen, åker mylla på lerbotten 284-287
Södra gärdet, åker mylla på lerbotten 129-279
Jungfrukrogen samt täpporna däromkring och åkermarken mot åkergärdet 289
S U M M A Å K E R 210 tunnland 14 kappland

Äng 79 tunnland 10 kappland
T I L L S A M M A N S 289 tunnland 25 kappland

1842-1843 Delningsbeskrivning över en del av Hernevi bys ägor i Bro socken och Härad i Uppsala län i och för sämjedeling
Litt A
N:o 1 a Ett mantal frälse som ägs av Landshövding E Sparre och brukas av Bonden Anders Jansson har fått följande ägor
Åker i Norra gärdet, första skiftet lotten V, i andra skiftet lotten III, linda vid bäcken på två ställen räknad som åker, i tredje skiftet lotten V, potatisland lotten VI, Oxhagen fjärde skiftet lotten VII
Södra gärdet, första skiftet lotten II, i andra skiftet lotten I, i tredje skiftet lotten II, vid Jungfrukrogen fjärde skiftet lotten VII
S U M M A 30 tunnland 1 kappland
Äng Lindängen första skiftet lotten I, andra skiftet lotten I tredje skiftet som slås turvis, fjärde skiftet lotten I
S U M M A 11 tunnland 10 kappland

Litt B
N:o 2 Ett mantal frälse ägs av E Sparre och brukas av Bonden Fredric Jansson
Åker Norra gärdet, första skiftet lotten VI, andra skiftet lotten V, tredje skiftet lotten V, potatisland lotten VII, Oxhagen av fjärde skiftet lotten III,
Södra gärdet, första skiftet lotten III, andra skiftet lotten III, tredje skiftet lotten IV, vid Jungfrukrogen fjärde skiftet lotten II
S U M M A 29 tunnland 30 kappland

Äng Lindängen, första skiftet lotten V, andra skiftet lotten V, tredje skiftet slås turvis, fjärde skiftet lotten V
S U M M A 11 tunnland 10 kappland

Litt C
N:o 3 c Ett mantal frälse ägs av E Sparre och brukas av Kyrkoherde Brodin
Åker Norra gärdet, första skiftet lotten III, andra skiftet lotten I, tredje skiftet lotten IV, potatisland lotten III, Soldatvreten fjärde skiftet lotten VII,
Södra gärdet, första skiftet lotten I, andra skiftet lotten IV, tredje skiftet lotten III, fjärde skiftet lotten I
S U M M A 29 tunnland 27 kappland
Äng Lindängen, första skiftet lotten IV, andra skiftet lotten IV, tredje skiftet slås turvis, fjärde skiftet lotten IV
S U M M A 11 tunnland 10 kappland

Litt D
N:o 4 d Ett mantal frälse ägs av E Sparre brukas av Bonden Carl Andersson
Åker Norra gärdet, första skiftet lotten I, andra skiftet lotten VI, tredje skiftet lotten III, potatislandet lotten IV, fjärde skiftet lotten V
Södra gärdet, första skiftet lotten VI, andra skiftet lotten II, tredje skiftet lotten V, fjärde skiftet lotten V
S U M M A 30 tunnland 9 kappland
Äng Lindängen, första skiftet lotten VI, andra skiftet lotten VI, tredje skiftet lotten i turordning, fjärde skiften lotten VI.
S U M M A 11 tunnland 10 kappland.

Litt E
N:o 5 e Ett mantal frälse ägs av E Sparre och brukas av Bonden Anders Ericksson
Åker. Norra gärdet, första skiftet lotten VII, andra skiftet lotten II, tredje skiftet lotten VIII, potatisland lotten V, Oxhagen fjärde skiftet lotten II

Södra gärdet, första skiftet lotten III, andra skiftet lotten III, tredje skiftet lotten VII, Jungfrukrogen fjärde skiftet lotten III
S U M M A 30 tunnland 3 kappland
Äng. Lindängen, första skiftet lotten III, andra skiftet lotten III, tredje skiftet slås turvis, fjärde skiftet lotten III.
S U M M A 11 tunnland 10 kappland

Litt F
N:o 6 f Ett mantal frälse ägs av E Sparre brukas av Bonden Jan Mattsson.
Åker. Norra gärdet, första skiftet lotten II, andra skiftet lotten VII, tredje skiftet lotten I, potatisland lotten II, Oxhagen fjärde skiftet lotten I

Söder gärdet, första skiftet lotten IV, andra skiftet lotten VI, tredje skiftet lotten VI, Jungfrukrogen fjärde skiftet lotten IV

S U M M A 29 tunnland 20 kappland

Äng. Lindängen, första lotten II, andra skiftet lotten II, tredje skiftet slås turvis, fjärde skiftet lotten II
S U M M A 11 tunnland 10 kappland

Litt G
N:o 7 g Ett mantal ägs av E Sparre och brukas av Bonden Anders Ersson
Åker. Norra gärdet, första skiftet lotten IV, Andra skiftet lotten IV, tredje skiftet lotten II, Soldatvreten fjärde skiftet lotten VII
Södra gärdet, första skiftet lotten V, andra skiftet lotten V, tredje skiftet lotten I, Jungfrukrogen fjärde skiftet lotten V
S U M M A 30 tunnland 18 kappland
Äng. Lindängen första skiftet lotten VII, andra skiftet lotten VII, tredje skiftet slås turvis, fjärde skiftet lotten VII
S U M M A 11 tunnland 10 kappland
Sålunda delat, betygar
Hernevi den 5 september 1843 På Ämbetes vägnar E Norén

1842-1843 Taxeringslängd och gärdsgårdsdelning inom Hernevi By på följande hägnader enligt överenskommelse

Hernevis andel av råhägnaden mot Råby 716 alnar
Andel mot Finsta mellan Norra gärdet och Finsta vret från Landsvägen över jämn mark 110, över berg 31, över jämn mark fram till Finsta 167
Andel av hägnaden mot Finsta i Oxhagen 588, mellan Norra gärdet och Bygatan från N:o 5 gårdstomt till potatislandet 340,
mellan Norra gärdet och Husby gärde ned till vattengården vid ån 199, vatten gården över ån 7, mellan Norra och Södra gärdena från vattengården vid ån åt Byn till över jämn mark 150, över backfall 25, över jämn mark till N:o 5 gärdsgård 10, över potatistäppan 46,
mellan Södra gärdet och Bybacken från Södra gärdets grind över jämn mark 265, över bergbunden mark 70, över jämn mark till Prästgårdens åkergärde 100
mellan Södra gärdet och Landsvägen från Prästgårdens åker till åkern vid Jungfrukrogen 256, mellan Södra gärdet och åkern vid Jungfrukrongen till grinden vid nya vägen 375,
mellan Södra gärdet och åkern vid jungfrukrogen från grinden vid nya vägen till Hästhagen 342
mellan Södra gärdet och hagen räknat från åkern vid Jungfrukrogen till Kyrkoherdens gärdesgård 1.005

för Mellangården till berghällen 370, över berghällen 11, över jämn mark till Mellangårdens gärdsgård slutar 139, mellan Södra gärdet och Kohagen över jämn mark 180, över bergbunden mark 50, över berg till grinden vid Rysstorpet 109,

mellan Södra Gärdet och Herrgårdsängen Löten från grinden vid Rysstorpet jämn mark 241, över bergbunden mark 50, över jämn mark till Norrby hage 127,
mellan Södra gärdet och Norrby hage 644, mellan Södra gärdet och Norrby hage mot ån över jämn mark 321, vatten gården till mitten av ån 6,
mellan Görjan och Kohagen från Södra gärdet, jämn mark till Rysstorpsgatan 1.260 mellan Rysstorpet och Kohagen 265,
från Rysstorpsgatan mellan Rysstorpet och Kohagen till Södra gärdet över en bergbunden mark 204 mellan ängen Görjan och Rysstorpsgatan över jämn mark fram till Brogårds oxhage 620 mellan Görjan och Brogårds oxhage från Kvista äng till Hästhagen 450, mellan Görjan och Hästhagen från Brogårds oxhage över jämn mark 468,
mellan ängen Görjan och Hästhagen från Södra gärdet över jämn mark 312, mellan Hästhagen och åkern vid Jungfrukrogen till Starrbo täppa 533, mellan Starrbo täppa å ena samt Hästhagen och Ekboängen å andra sidan 135, mellan åkern vid Jungfrukrogen och Landsvägen från Ekbovreten till grinden vid nya vägen 455,
mellan åkern vid Jungfrukrogen och Landsvägen från grinden vid nya vägen till Södra gärdet 440, mellan Hästhagen å ena och Brogårds Oxhagen och Ekboängen å andra sidan från Oxhagen 281,

Mellangårds hägnaden för dess lott i Soldatvreten 420, hägnaden omkring N:o 5 lott i Soldatvreten 361, mellan Oxhagen ena samt Brogårds Oxhage Sandvreten och Landsvägen å andra sidan 738,
Mellan gårdstomt N:o 5 och Bygatan till Norra gärdet vid Byn 284, mellan gårdstomt N:o 7 och Norra gärdes grinden vid Byn till gårdstomt N:o 4 69, mellan gårdstomt N:o 4 och Norra gärdet från tomt N:o 7 till potatislandet 109, mellan Norra gärdet och Skällsta vret efter ån 144,

Andel av råhägnade mellan Prästgården och Hernevis Norra gärde från grinden vid Landsvägen uppför Häradsvägen till Byn 192
Andel av hägnaden mellan Prästgårdens åkergärde och Oppgårdens gårdstomt från där Prästgården slutar över jämn mark 21, över bergbunden mark 75, fram till Hernevi gärde över jämn mark 16.
S U M M A till delning 15.284, delas mellan N:o 1-7 och var och en får 2.244
Utstakning på marken

Litt A
N:o 1 Ett mantal brukare Anders Jansson
Hägnar mellan åkern vid Jungfrukrogen och Hästhagen från grinden över vägen till Hästhagen till Starrbo täppa 521, mellan Starrbo täppa å ena samt Hästhagen och Ekboängen å andra sidan 136, mellan ängen Görjan och Hästhagen från Brogårds Oxhage över jämn mark 468, mellan Södra gärdet och beteshagen från där Litt D N:o 4 slutar, söder ut där Litt C möter 570, mellan åkern vid Jungfrukrogen och Landvägen från Ekbovreten till grinden utmed Jungfrukrogen 455, mellan Görjan och Kohagen 94
S U M M A 2.244

Litt B
N:o 2 Ett mantal brukas av Nämndeman Eric Andersson
Hägnaden mellan Södra gärdet och Bybacken från Södra gärdes grinden över jämn mark 265, över berg 70, över jämn mark till Prästgårds åkerns gärde 100, i sammanhang andelen av hägnaden mot Prästgårdens gärde, över jämn mark 16, över berg 75, över jämn mark Prästgården till mötes 21, mellan Norra gärdet och Husby gärde ned till vattengården vid bäcken 190, vattengården över bäcken 7,
Andelen av hägnaden mot Finsta i Oxhagen och mot Finsta är 588, mellan Kohagen och Rysstorpsvreten från Södra gärdet till vattenstället över bergbunden mark 204, mellan Rysstorpsgatan och Kohagen från vattenstället till ängen Görjan 265, mellan Kohagen och Görjan från Rysstorpsgatan norr ut 262
S U M M A 2.063

Litt C
N:o 3 Ett mantal brukas av Kyrkoherde Brodin
Hägnaden omkring Soldatvreten 420, mellan Södra gärdet och Landsvägen från Prästgårds åkern till åkern vid Jungfrukrogen 256, mellan Södra gärdet och åkern vid Jungfrukrogen till grinden vid nya vägen 374, mellan åkern vid Jungfrukrogen och Landsvägen från grinden vid nya vägen utmed Jungfrukrogen till södra gärdet 440, mellan Södra gärdet och Kohagen från där Litt E slutar, norr ut över jämn mark 139, över berghäll 11, därefter i samma sträcka som förut 370, därefter vidare som utfyllnad.
S U M M A 2.233

Litt D
N:o 4 Ett mantal brukas av Anders Andersson.
Hägnaden mellan gårdstomten vid Litt D och Norra gärdet från tomten vid Litt C till potatislandet 109, mellan Norra gärdet och Skällsta vret efter bäcken 114
Hägnaden mot Råby från bäcken Litt F till mötes 352,
Andelen av hägnaden mot Finsta mellan Norra gärdet och Finsta vret från landsvägen över jämn mark 110, över berg 31, över jämn mark till Finsta 167, mellan Södra gärdet och Norrbyhagen mot ån över jämn mark 321, vattengården till mitten av ån 6,
Andelen av Hägnaden mellan Prästgårdens åkergärde å ena och Norra gärdet å andra sidan från grinden vid Landsvägen uppför Häradsvägen till Byn samt något i skillnaden mot potatislandet 192,
Hägnaden mellan Oxhagen å ena samt Brogårds Oxhage och Sandvreten å andra sidan 554,
Häganden mellan Hästhagen och åkern vid Jungfrukrogen från grinden över vägen till Hästhagen till Södra gärdet 12, mellan hästhagen och Södra Grädet så långt Litt D åkerskifte sträcker sig söder ut 211
S U M M A 2,179

Litt E
N:o 5 Ett mantal som brukas av Anders Ersson
Hägnaden mellan Norra gärdet och Bygatan från gårdstomten Litt E till potatislandet mot Södra gärdet 340, mellan gårdstomten vid Litt E eller Norra gärdet och Bygatan till Norra gärdets grind vid Byn 284, mellan Södra gärdet och Norrhagen från där Mellangårdens Litt C slutar, söder ut över jämn mark 180, över berg 50, över berg till grinden vid Rysstorpet 109, mellan Södra gärdet och Brogärds äng Löten kallad, från grinden vid Rysstorpet över jämn mark 241, över berg 50, över jämn mark till Norrby hage där Litt G tar vid.
Hägnaden mellan Oxhagen och Landsvägen, från Finsta gärde till Brogårds Oxhage 184
Hägnaden mellan Norra och Södra gärdena som fyllnad från potatistäppan utför åkern 477, över backfall 25, över jämn mark till Litt E möter 6
S U M M A 2.073

Litt F
N:o 6 Ett mantal brukas av Jan Mattsson
Hägnaden mot Råby från där Råby slutar Litt D till mötes 367, mellan Norra gärdet och Södra gärdet från vatten gården vid ån åt Byn till över jämn mark 143, mellan Södra gärdet och åkern mot Jungfrukrogen från grinden över nya vägen till Hästhagen 342, mellan Görjan och Hästhagen från Södra gärdet över jämn mark efter gammalt 312, mellan ängen Görjan och Brogårds Oxhage från Kvista äng till Hästhagen å ena samt Brogårds Oxhage och Ekbo äng å andra sidan från Oxhagen 281, mellan ängen Görjan och Kohagen från där Litt G slutar som fyllnad 352
S U M M A 2.244

Litt G N:o 7 Ett mantal brukas av Anders Ersson i Lill Klint
Hägnaden mellan gårdstomten vid Litt G och Norra gärdet från grinden vid Byn till Gårdstomten vid Litt D 69, mellan Södra gärdet och Norrby hage efter gammalt 644,
Hägnaden omkring lotten Litt G i Soldatvreten 361, mellan ängen Görjan och Rysstorpet över jämn mark fram till Brogård 620, mellan Görjan och Kohagen från Södra gärdet över jämn mark 550
S U M M A 2.244.
177 tunnland blev odelade vid denna sämjedelning, vilket E Norén betygar

****

1843-08-02 verkställdes ägobyte av de inom Hernevi Bys ägor som är belägen vid Finsta Rusthålls utjord (248)

Den 2 augusti infann sig Kommissions Lantmätaren i Hernevi by, Bro socken och Härad, av Uppsala län, för att verkställa Befallningshavandes förordnande av den 22 februari. Det gällde ägobyte inom byns ägor, som är belägna på Finsta Rusthålls tillhöriga utjord. De skall läggas intill Rusthållets rågång istället för som nu ligga mitt i Hernevis ägor. Därefter skall laglig stängseldelning i rågången mot Finsta göras.

Efter kungörelse från Bro predikstol inställde sig delägarna
För Hernevi by Landshövding Greve Eric Sparre
För Bro Prästgård boställsinnehavaren Kyrkoherde Brodin
För Kongl Maj:t och Kronans vägnar att bevaka Prästgårdens rätt Kronobefallningsman M G Groth
För Konsistoriet Komministern i Låssa B Th Hallgren
För Finsta Rusthåll kom ingen fastän det i mitten av juni avgått skrivelse från Befallningshavande att Ombud borde infinna sig och till Hovrättsrådet Schöne i Stockholm, som förmyndare för ägarinnan till Finsta, Fröken Taube
Dock infann sig arrendatorn av Finsta I F Bartelsson, som yttrade att han inte kunde svara för göromålen, då han inte hade fullmakt av ägarinnan
Gode män var Eric Andersson från Kalmar socken och Anders Ersson från Klöf i Bro socken.

§ 1 Upplästes Befallningshavandes förordnande för t f Förste Lantmätare Eric Norén att förrätta det av Landshövding Eric Sparre begärda ägobytet, som innebär att den Utjord, som hör till Finsta Rusthåll, men ligger mitt i Hernevi bys ägor, kommer att ligga intill Rusthållets rågång. Sparre menar att det är honom till stort besvär, som ägorna ligger nu. Han meddelar också att Fröken Taube i Stockholm äger Finsta och att hennes förmyndare är Hovrättsrådet Schöne. Undertecknat den 16 februari 1842 Eric Sparre

§ 2 Inget jäv förelåg och Gode männen hade avlagt eden.

§ 3 Frågan om förrättningen borde uppskjutas, då ägarinnan inte var representerad togs upp. Lantmätaren och Gode männen menade att Befallningshavande i god tid kallat till förrättningen och också meddelat dess ändamål. Visserligen hade Lantmätaren inte erhållit bevis att meddelandet avgått, men med stöd av 3 kapitlet 13 § i Skiftesstadgan ansåg man sig ändå kunna verkställa förrättningen. Fröken Taube och hennes förmyndare kunde om de önskade anföra besvär enligt 18 kapitlet 12 § i samma stadga.

§ 3 Greve Sparre ville ha till Protokollet, att han vid detta tillfälle ämnade låta dela Hernevi bys ägor mellan sina bönder i mindre antal skiften. Då de till Finsta Rusthålls tillhöriga fjällar vid en sådan delning låg mycket hindrande, yrkade han att allt som var beläget väster om Landsvägen inom Hernevi inägor, nämligen åkerfjällen vid Magasinet, trekantiga ängsfjällen vid Landsvägen, ängsfjällen på vilken Jungfrukrogen ligger och täpplanden där samt ängsfjällen söder där om borde utbytas och Rusthållet erhålla motsvarande jord av Hernevis ägor öster om Landsvägen efter lika gradering.

Greve Sparre menade, att till förekommande av vidare begående av grova brott och att befrämjande av moralisk sedlighet och ekonomiskt välstånd hos allmogen inom socknen, borde den inte privilegierade s k Jungfrukrogen, som är belägen på en av de fjällar, som nu skall bytas, flyttas från sin nuvarande plats till ett från Landsvägen avlägsnare ställe. Helst borde den inte alls återuppbyggas, vilket skulle vara en välsignelse för orten.

Bartelsson hade inte fullmakt att ingå i svaromål. Han sade sig i egenskap av egendomens nuvarande innehavare vilja framställa, om inte alla Finsta Rusthålls tillhörande fjällar bör vid detta tillfälle bytas, bland dem även skogsskiftet med det där liggande torpet Knöpplan samt Finsta ängsteg.

Sparre sade att detta inte ingått i förordnandet han begärt, men att han inte hade något emot att skogsskiftet ingick och att torpet Knöpplan flyttades närmare Finsta gård. Detta måste dock Fröken Taube ansöka om hos Befallningshavande. Sparre ville varken nu eller i framtiden bevilja ägobyte av Finsta ängsteg, då den redan ligger vid sidan av Hernevi bys ägor och ingen annan ängsmark finns närmare Finsta som kan ges i utbyte.

§ 5 Efter överläggning och fler förslag, visade undertecknad till ledning en karta upprättad av af Uhr från förra året och man beslutade att verkställa enligt följande:
N:o 1 Eftersom det inte varit Sparres mening att få andra Finsta Rusthålls tillhöriga fjällar bytta, än dem han räknat upp, skulle för närvarnade det bero. Dock ankommer det på Fröken Taube att ansöka i laga ordning om de övriga fjällarnas byte om så önskas. Detta kan lätt ske utan att rubba de byten som nu kommer att verkställas.

N:o 2 Alltså avstår Finsta Rusthåll till Hernevi by de inom byn belägna fjällar, nämligen åkerfjällen vid Magasinet och bäcklindorna nedanför på kartan tecknad med N:o 58, 59, 71, 72 och 99
Trekantiga åkerfjällen invid, väster om Landsvägen N:o 130
Ängsfjällen på vilken Jungfrukrogen ligger N:o 289 och 289 a och den andra ängsfjällen söder därom N:o 289 b och 299.

Hernevi by avstår först hela den s k Prästgårdens norrvret N:o 295, belägen i ena årsädet och sedan fyllnad av Hernevi Oxhagsvret N:o 296, 297 och 298 i det andra, allt öster om Landsvägen och intill Finstas övriga ägor.

N:o 3 De ägor som skall bytas undergår noga gradering

N:o 4 Då Jungfrukrogen kommer att flyttas, skall husen värderas, och flyttkostnaden betalas av Sparre, som även bestämmer tiden för flytten

N:o 5 Eftersom Hernevi kommer att få ängsmark i stället för öppen åker, värderas ängarna till plöjnings- och dikningskostnad, att betalas av Finsta vid ägornas tillträde.

N:o 6 I Ersättning för Prästgårds vreten som genom detta ägobyte tillfaller Finsta, får Prästgården åker i Hernevi Södra gärde N:o 355, 356 och 136 i sammanhang med vad de redan har där. Även för Prästgårdens timotejland N:o 289 söder om Jungfrukrogen, vilket byn i utbyte övertagit, lämnas ersättning på samma ställe. Men från åkern N:o 75 och 75 ½ söder om Kyrkvägen vid Magasinet i Norra gärdet, som byn fått, ersätts Prästgården antingen av åker N:o 38 vid norra ändan av gärdet eller i det förra alltefter på marken anställd gradering.

§ 6 Därför begav sig undertecknad, Gode män och delägare ut på marken för att gradera jorden som blivit bestämd till utbyte, varvid i anseende till jordens beskaffenhet och andra lokala förhållanden ansågs Finsta fjällar N:o 58, 59 och 71 i Norra gärdet vid Magasinet ha den bästa jorden och graderades till 1. Åker N:o 72 mot backen 1 ½ grad och bäcklindorna N:o 99 varpå endast avkastning i hö kan påräknas vart annat år till grad 2 ½.
Trekantiga åkern N:o 130 vid Landsvägen grad 1, ängsfjällen på vilken Jungfrukrogen är byggd, under N:o 289 1 1/8 grad och Jungfrukrogens täppland N:o 289 a till 1 grad samt ängsfjällen söder därom under N:o 289 b med sandbotten till 1 ½ grad och västra ändan av samma äng under N:o 299 till 1 1/8 grad
Därefter graderades de ägor av Hernevi by som skall ges i ersättning, nämligen
Prästgårds norrvret N:o 295 1 1/8 grad samt N:o 298 1 ½grad,

§ 7 Härefter värderades flyttning av åbyggnaderna vid Jungfrukrogen enligt följande:
N:o 1 En stugbyggnad under brädtak, 18 alnar långt och 16 alnar brett och 14 varv högt bestående av 3 rum och kök med förstukvist. Åtgår 18 dagsverken till nedtagning

8 dagsverken att ta ner mur och kakelugn samt rensa platsen. 10 åkdagsverken att bortföra tak, väggar och allt innanrede. 6 åkdagsverken att bortföra muren och kakelugnen. 11 åkdagsverken att bortföra knutstenar, stenfoten och grunden till muren.

11 dagsverken att bygga upp knutstenarna, stenfoten och murgrunden i sitt förra skick.
29 dagsverken att sätta upp vägglag, takstolar och tak samt fotlister. 1 åkdagsverke att föra hem mossa till väggar och fyllning på panelen med två hjälpredor. 16 dagsverken för murmästaren att sätta upp muren och kakelugnen. 32 hjälpdagsverken som hantlangare, biträde åt murmästaren. 2 åkdagsverken att föra hem sand och 1 för att föra hem lera.

24 dagsverken till allt innanrede som att sätta in fönster, dörrar, golv, panel och fylla under golvet Det går åt 1.000 spik, rappning och tapeter
S U M M A 151 riksdaler 40 skilling

N:o 2 Ett lider och ett lider på stolpar samt ett stall.
6 dagsverken för bortförning. 12 dagsverken att sätta upp i sitt förra skick. 6 tjog halm till taket
S U M M A 25 riksdaler 16 skilling

N:o 3 Ett svinhus
1 dagsverke till nedtagning, 1 åkdagsverke till bortförning och 1 dagsverke till återuppsättning
S U M M A 2 riksdaler 24 skilling
T I L L S A M M A N S 178 riksdaler 32 skilling

§ 8 Beslutades att bytet sker den 14 mars 1845 och därefter skall Jungfrukrogen genast flyttas. Greve Sparre skall betala 179 riksdaler 32 skilling till Fröken Taube, om han inte vill verkställa flyttningen med eget folk

§ 9 I odlings- och plöjningskostnad för ängsmarken vid Jungfrukrogen betalar Finsta Rusthåll till Hernevi by 4 riksdaler 32 skilling tunnlandet och för ängen söder om krogen 5 riksdaler 16 skilling. Dessutom 250 famnar land- och skårdiken på varje tunnland à 1 skilling famnen.

§ 10 Då Landshövding Sparre inte kunde närvara längre på grund av Ämbetsgöromål, utsåg han sin fogde vid Brogård O M Groth att närvara vid protokollets justering och även senare när så behövdes.

§ 11 Då inget mera var att besluta, skulle Lantmätaren börja uträkningen på kartan, utstaka och rörlägga på marken, varefter stängseldelningen i rågångarna skulle göras och bifogas kartbeskrivningen.

§ 12 Slutligen upplästes 18 kapitlet 13 § i Kongl Maj:ts Skiftes Stadga av den 4 maj 1827 med särskilt tillkännagivande, att den som är missnöjd skall inom 60 dagar insända besvär till Ordförande i Bro Härads Ägodelningsrätt
År och dag som ovan På Ämbetets vägnar E Norén

Att detta protokoll som är uppläst härmed är justerat och erkänt förklarar Eric Sparre genom O M Groth B Hallgren J Brodin
Inspektor Bartelsson, som ombud för Fröken Taube, vägrade skriva under eftersom ingen viss tid var utsatt i protokollet, när utflyttningen av Jungfrukrogen skall vara verkställd på det nya stället. Han bestrider också plöjningskostnaden.

Egenhändiga underskrifter intygar undertecknade Gode män Eric Andersson Anders Ersson med bomärke

Kartbeskrivning över ovan beslutade ägobytet mellan Hernevi by och Finsta Rusthåll, samt mellan nämnda by och Bro Prästgård i Uppsala län, Bro socken och Härad upprättad år 1843

N:o 1 Ägobyte mellan Hernevi by och Finsta Rusthåll

Hernevi by erhåller av Finsta Rusthåll följande ägor, på kartan markerade med 72, 71, 58, 59, Magasinsåkern, 99, Bäcklindan, 289 a Jungfrukrogens hustomt, 130 Trekants åkern vid Landsvägen, 289 Trumpetar ängen vid Jungfrukrogen, 299 Ängen söder om Jungfrukrogen samt 289 b med sandbotten.
S U M M A 9 tunnland 5 kappland

Finsta Rusthåll får som full ersättning följande ägor av Hernevi by och Prästgården.
295 åker Prästgårdens norrvret, 296 Hernevi Oxhagsvret samt 297 och 298.
S U M M A 8 tunnland 12 kappland

N:o 2 Ägobytet mellan Hernevi by och Prästgården

Prästgården avstår dels till Finsta Rusthåll dels till Hernevi by följande:
295 Åker, Prästgårdsvreten till Finsta, 75 ½ åkerremsa vid Magasinet i Norra gärdet till Hernevi samt 75, 289 a Starrbotäppan söder om Jungfrukrogen
S U M M A 5 tunnland 22 kappland
Prästgården erhåller av Hernevi by
N:o 130 och 355 åker med god mylla i Hernevis Södra gärde, 356 i backen
S U M M A 5 tunnland 23 kappland

Den 7 augusti
§ 13 Sedan linjerna blivit markerade på kartan verkställdes utstakning och rörläggning på marken.

Rösbeskrivning

Mellan Hernevi by och Finsta Rusthåll

N:o 7 En utmed Landsvägen vid Gärdsgården mot Oxhagen rund sten som visar räta linjen till
N:o 8 En mot Finsta äng vid gärdesgården i röse trekantig sten visar tillbaka till N:o 7

Mellan Hernevi by och Prästgården

N:o 1Ett skiljeröse mellan Skällsta, Prästgården och Hernevi ägor visar rät linje till
N:o 2 En vid åkerkanten nära bäcken, trekantig sten, där går linjen rät till mitten av bäcken och följer dess krökning till punkten Litt a sedan efter hävden som kartan visar förbi punkterna Litt b, c och d till
N:o 3 En i åkerdiket vid sluttningen av åkerbacken med några mindre stenar omgiven trekantig sten som visar rät linje till
N:o 4 En utmed Häradsvägen i röse stående trekantig sten som visar till Finsta bro, där Skällsta ägor möter Prästgårdens, till
N:o 5 Ett skiljerör mellan Hernevi by och Prästgårdens åkergärden, stående i kanten av den s k Bybacken. Stenen nästan fyrkantig och härifrån går linjen rät till
N:o 6 En vid hävdesgärdsgården utmed Landsvägen med en med mindre stenar kringskolad flatsidig sten. Här upphör Prästgårdens och Hernevi bys åkergärden att gränsa mot varandra på denna sidan.

§ 14 Härefter förrättades stängseldelningen i rågångarna på följande sätt:
1 Rågångshägnaden mellan Hernevis Norra gärde och Finsta
Rusthålls norrvret räknat från där Råby åkergärde slutar fram till Landsvägen 396 alnar. Finsta stänger från Råby gärde 88 alnar och Hernevi från Landsvägen Finsta till mötes 396
2 Mellan Hernevis Oxhagsvret samt Finsta Rusthålls Oxhage och äng, där åker och äng gränsar till varandra 756 alnar, stänger Finsta från Herrgårdens Oxhage eller s k Sandhagsvreten 168 alnar. Hernevi från Landsvägen efter skiljelinjen Finsta till mötes 588
3 Mellan Finsta och den del av Hernevi ägor som brukas under Brogård, nämligen Oxhagen eller Sandvreten kallad, 348 alnar. Finsta stänger från Oxhagen öster ut 77 alnar och Hernevi eller Brogård från Lejondalsvägen väster ut Finsta till mötes 270 alnar
4 Mellan Finsta och Hernevi bys skog från Lejondalsängen till berget 77 alnar. Därefter över berget 45 och vidare på jämn mark 66, över berget till röret 25 över nytt berg 15 till Allmänningen 1.244

S U M M A 1.472 alnar.
Härav hägnar Finsta Rusthåll från Lejondalsängen 77 alnar, därefter över berget 445, över jämn mark till berget 66, över berget till röret 25, från röret över berg 15. Därefter fyllnad över jämn mark 15
S U M M A 243
Hernevi eller Brogård över jämn mark fram till Allmänningen 1.229 alnar
5 Mellan Prästgårdens åkergärde och Oppgårdens eller gårdstomt N:o 2 från Prästgårdens ladugårdstomt 50, över bergig mark 75, över jämn mark fram till Hernevi Bys gärde 16 alnar
S U M M A 141 alnar
Härefter hägnar Prästgården från sin Ladugård över jämn mark 29 alnar
S U M M A 29 alnar
Hernevi By däremot från där Prästgården slutar, jämn mark 21, över bergbunden mark 75, därefter över jämn mark 16
S U M M A 112 alnar
6 Råhägnaden mellan Prästgårdens åkergärde på ena samt Häradsvägen och Hernevis potatisland på andra sidan från grinden vid Landsvägen till Prästgården tomt 230
Härav stänger Hernevi by från Landsvägen 192 alnar och Prästgården från tomten Hernevi till mötes 38
7 Rågångshägnaden mellan Hernevi bys och Råby åkergärden räknat från bäcken till där Finsta Rusthålls ägor tar vid 818 alnar. Härav stänger Hernevi från bäcken 716 och Råby 102.
Sålunda Rätt utbytt och fördelat. Betygar
Hernevi By den 9 september 1843 På Ämbetets vägnar E Norén

Uträkning på odlingsersättningen enligt 9 § i protokollet.
För N:o 289 Ängsmarken vid Jungfrukrogen eller s k Trumpetareängen 7 riksdaler 35 skilling och 444 famnar diken 8 riksdaler 30 skilling
För N:o 299 och 289 b Ängen söder om Jungfrukrogen 13 riksdaler 38 skilling och 646 famnar diken 13 riksdaler 22 skilling
S U M M A 43 riksdaler 29 skilling

Sålunda uträknat, betygar E Norén

****

1901-07-24 begärde Greve Johan Sparre, Brogård ägostyckning på egendomen Kil N:o 3 i Tillinge socken, Trögds Härad, Uppsala län, som han ägde. Förrättningen verkställdes av Lantmätare F W Mossberg. (249)

Se Lundby säteri 1843-1911 Kartong F:16

****

1*908-1910 Handlingar angående Laga Skifte på alla ägorna till Hernevi 1-9 och Bro Kyrkoherdeboställe i Bro socken och Härad i Uppsala läns Södra domsaga upprättad 1908-1910 av O v Bahr. Inbunden bok omfattande 167 sidor, som även innehåller beskrivning över alla ägorna till Härnevi 1-9. (250)*

Protokoll rörande Laga Skifte på Härnevi by.
Den 9 november 1908 inställde sig undertecknad vice Kommissions Lantmätare vid Bro Järnvägsstation för att enligt order förrätta Laga Skifte på 7 mantal Härnevi 1-9 i Bro socken och Härad.

Kallelse genom Kungörelse i Bro socken kyrka och särskild kallelse till jordägarna hade utgått i laga tid. Nu infann sig Kammarherre Greve Johan Sparre som ägare till Härnevi N:o 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 och 9 om vardera 7/9 mantal. Godsägare Henric Tamm som ägare till Härnevi N:o 4 om 7/9 mantal Gode män var Elof Walkendorff och G A Hellén båda från Kalmar Socken

§ 1 Upplästes ansökan och förordnandet enligt Bil litt A

§ 3 Inget jäv förelåg.

§ 4 Visades en år 1864 för ekonomiskt behov upprättad karta av Ernst Wiman över Bro gård och Härnevi. Men som kartan var i dåligt skick och ofullständig, beslutades att ny mätning på Härnevi ägor skulle göras och ny karta upprättas i skala 1:4,000.

§ 5 Ägomätningen skulle genast börja och jordägarna tillsades att hjälpa till som hantlangare. Efter mätningen kallas till nytt sammanträde.
År och dag som ovan O v Bahr
Protokollet justerat Johan Sparre H S Tamm

Den 28 november 1908 hade efter kungörelse i Bro och Lossa kyrkor inställt sig Greve Johan Sparre som delägare i skifteslaget och Brogård, Husby och Skällsta
Kontraktsprost O H Bauman enligt Domkapitlets förordnande för angränsande Bro Prästgård
Advokat Nils Stenström för angränsande Råby, Finsta och Lejondals ängsfjäll enligt fullmakt av ägaren Legationsrådet Fr Rappe.
Skogvaktare Johan Östberg för Bro Härads Allmänning
Samma God män som tidigare

§ 6 Förrättningsmannen upplyste, att på grund av Prästerskapets försummelse, kungörelsen blivit uppläst i kyrkorna för sent, men ansåg ändå att man skulle genomföra förrättningen.

§ 7 Visades konceptkartan över de nya ägo mätningarna.

§ 9 Under mätnings arbetet hade framkommit att rågångarna mot Skällsta, Husby, Finsta och Lejondals ängsfjäll och Prästbostället inte var fastställda utan endast tillkommit i sämjo.
Då man saknade kartor uppsköts förrättningen på delägarnas begäran tills förrättningsmannen genom arkivforskning gjort en utredning.
Härnevi den 28 november 1908 O v Bahr

Den 29 februari 1909 hade efter ny kallelse infunnit sig Greve Johan Sparre, Kontraktsprost Bauman, Kyrkoherde G Elg efter fullmakt av innehavaren Fru Emma Åsbrink. Gode män Elof Walkendorff och G A Hellén.
§ 11 Sedan undertecknad bedrivit arkivforskning och utrett frågan om skifteslagets omfång, beslutade man att hänskjuta ärendet till Ägodelningsrätten i Uppsala läns Södra Domsaga för prövning.

§ 12 Protokollet justerades av Sparre och Bauman
Härnevi den 9 februari 1909 O v Bahr

Bilagor

Köpebrev

Jag, Johan Sparre, gör veterligt att jag sålt Härnevi N:o 4, 7/9 mantal, till Herr Henric Tamm för 2.000 kronor Köpeskillingen är till fullo betald.
Brogård den 1 september 1908 Johan Sparre Godkännes H S Tamm
Närvarande köpevittnen Ernst Levin Edmund Carlsson

Utlåtande

Rörande skiftesförhållandena i Härnevi by har efter forskning i Uppsala läns Lantmäterikontor och General Lantmäterikontoret i Stockholm visat sig
Att enligt en år 1713 av Jacob Braun upprättad karta med beskrivning över avmätning och tegskifte i Härnevi består den av 9 särskilda frälsehemman under Brogård. Men vid avmätningen och rannsakningen befanns den bestå av 3 särskilda byalag med sammanblandade ägor

Att på samma karta finns upptagna med rösen försedda rågångar mot Prästgårds och Husby hemman, vilka tycks begränsa Härnevi skifteslag mot dessa hemman.
Att byalagen var Norrbyn om 3 hemman tillsammans 23 öresland, Söderbyn om 6 hemman tillsammans 33 öresland och Prästgården som består av Prästgården och en del av hemmanet Lillklint jämte en utjord om tillsammans 21 2/3 öresland
Att skogsmarken för de tre byalagen lämnats samfälld och så sammanblandad med Brogårds att ingen visshet finns hur de sinsemellan varit skilda
Att vid Storskiftet 1769 och 1770 utägorna till Prästgården och inägorna till Härnevi by skiftats, de sydligaste brukades direkt under Brogård, och ingick inte i skiftet Prästgården, Lillklint och en utjord under Finsta, som ägdes av Baron Posse på Säbyholm. De fick var sin andel i den förut samfällda skogsmarken norr om Landsvägen. Prästgårdens skogsskifte låg i Lindängen. Utbrytning av den gemensamma skogsmarken skulle ha skett mellan 1713 och 1769, men inga kartor eller handlingar finns.
Storskiftet gjorde först av Prästgårdsmarken på begäran av Kyrkoherde Arenius och senare av Härnevi bys 9 hemman. Tidigare hade de 9 hemmanen varit olika stora men nu fick Funcks bönder samma öretal nämligen 6 7/9 vardera
Att åren 1842 och 1843 gjordes ägobyten mellan Prästgården och Härnevi by och mellan Härnevi och Finsta
Att 1852 ägobyte förrättats mellan Bro prästgård och Skällsta å ena sidan samt Husby, Härnevi, Finsta, Lilla Ullevi och Råby på andra sidan
Att år 1885 verkställdes ägobyte mellan Brogårds Säteri och Bro Kyrkoherdeboställe. Bostället syntes ha avstått ett område vid Lindhagaberg mot att få en urfjällsäng vid Knöpplan och området vid gårdsskiftet.
Att 1902 ägobyte mellan Härnevi och Kyrkoherdebostället, som skulle avstå sitt västra skifte varigenom liksom genom Lindängs skiftet Järnvägen Stockholm-Västerås dragits, mot vederlag av boställets ökning i gårdsskiftet söder ut. Vid prövning kunde inte dessa byten fastställas
Att år 1908 rekommenderades att på grund av alla trassliga ägobyten och utbrytningar och ofullständigt Storskifte, bostället borde söka skifte på alla ägorna till Härnevi by
Alltså framgick av ovanstående, att Bro Kyrkoherdeboställe sedan gammalt legat i samfällighet med övriga hemman i Härnevi by och Storskiftet endast omfattat en del av skifteslagets ägor. Efter utslag den 28 oktober 1836 förklarades att de som haft tegskifte tillsammans eller samfällighet i ägorna skall var ett skifteslag.
Förrättningsmännen förklarar lagligt att Härnevi by och Bro Kyrkoherdeboställe såväl i avseende på skogsmarken som inägorna tillsammans utgör ett skifteslag.
Härnevi den 9 februari 1909 O v Bahr

1769-6-26 inställde sig undertecknad Lantmätare i Hernevi By, Bro socken och Härad, Uppsala Hövdingedöme till följd av Landshövding Johan Funcks remiss att förrätta behörig Storskiftesdelning i byn.
Vidare inställde sig
För Kronans räkning att bevaka Kyrkoherdebostället, Kronobefallningsman Sven Askeroth
På Konsistoriets vägnar Kyrkoherden i Kalmar församling, Johan Wigg
Innehavaren av bostället, Kyrkoherde Johan Erik Arenius
På Major Mauritz Posses vägnar Mantalskommissarien Westman

Sedan man väntat till över middagen att någon fullmäktig för Baron Carl Funck, som äger större delen av denna by skulle infinna sig, sändes bud till Brogård och hans Inspektor Ludvig Dalin infann sig, men meddelade att han ingen befallning fått att delta av Baron Funck. Han visste inte heller var Baron Funck vistades eller om någon blivit utsedd till Ombud.
På grund av detta och att en konceptkarta först måste tas fram beslöt man att skjuta upp förrättningen till hösten.
Slutligen infann sig som angränsande på Herr Ture Gust Rudbecks vägnar för Aspviks Rusthåll Revisor Olof Hedlund samt på Hovrättsrådets Carl Hind Bergenskiölds vägnar för Kvista frälsehemman under Ådö Säteri, Inspektoren vid Ådö, Anders Liljeberg utan fullmakt.
Man mätte alla trädesåkrarna och slutade den 30 juni F G.

1769-09-19 infann sig undertecknad Lantmätare på nytt i Hernevi by, för att återuppta den uppskjutna Storskiftesdelningen. Samtliga kallade infann sig denna gång. Även Riksrådet Funck var personligen närvarande. I stället för Sven Askeroth infann sig Anders Holmberg

Funck meddelade att den karta och andra dokument som beställts från Lantmäterikontoret i Stockholm ännu inte kommit, varför han begärde att förrättningen skulle uppskjutas ännu en vecka. Med detta var de övriga deltagarna nöjda.

Den 30 september sammankom samtliga igen. Funck meddelade att kartan ännu inte kommit, men nu beslöt man att överenskomma om delningssättet, vilket skedd på följande sätt:

Undertecknad hade 1713 års karta över Finsta och Hernevi byar och den visade att byn består av 3 särskilda byalag, nämligen Norrgården, Södergården och Prästgården. Eftersom det var Kyrkoherde Arenius som begärt delning för att bättre kunna hävda Prästgårdsmarken, beslöts att endast dela tredje byalaget eller Prästskiftet. Eftersom Prästgårdsmarken är sammanblandad med de övriga kommer nu all åker, äng och utmark att skiljas från de andra byalagen och Prästgårdens och Finstas utjord att på bekvämligast sätt bytas mot ägor i Hernevi by
Prästgårdsskiftet utgör 3 hemmansdelar, nämligen:
N:o 1 Prästgården som efter kartan och nu gjord förening består av 1 ½ mantal, 14 öresland
N:o 2 Hemmanet Lillklint under Brogård, 5 öresland
N:o 3 En utjord under Finsta Rusthåll varav Säbyholms ägare innehar för 2 2/3 öresland
S U M M A 21 2/3 öresland

Westman anförde, att Prästgårdens torp, Tingsviken, beläget på Allmänningen sedan 1600 talet varit intaget i detta hemman och öretal och förbehöll öppen talan för framtiden.
Att Råby och Hummelbergs åkerfjällar med ängsfjällen Grindtäppan och Kockhagen hört till Prästgården och borde så bli i Arenius tid med förbehåll att för framtiden ha fri talan om de lagligen därifrån kunna vinnas.
Konsistoriefullmäktige och Arenius hade inget att invända mot dessa uråldriga Prästgårdens tillhörigheter, annat än att de inte efter Arenius tid skulle söndras.
Westman erinrade särskilt om en fordran av Råby by och anhöll att till följd av öppen och fri talan lagligen få återvinna en utjord om 4 öresland, som består av en åker i västra gärdet mellan Landsvägen och Råby ägor medan ängen menas ligga i Husby ägor.
Trädgården får Prästgården behålla mot ersättning i duglig mark i sitt åkerskifte
Vid skogens delning får Prästgården den västra, utjorden den mellersta och Lillklint den östra lotten.

Som all Prästskiftet förut tillhörig åker på karten tecknad med Litt a innehöll 37 tunnland 15 kappland och urfjällen märkt Litt 6, 2 tunnland 2 kappland fick
Litt A Prästgården i gärdet mot Finsta och vreten samt urfjällarna
B Utjorden fick i samma gärde närmare Finsta och påökning i var årväg som ersättning för Prästgårdens Trädgård
C Lillklint som utgör 8 tunnland 20 kappland är på begäran inte delat utan lämnas samfällt med Brogårds övriga åkermark
Flera detaljerade uppgifter finns.
Den 7 oktober 1769 Frantz Girolla

Protokoll rörande laga skifte på Härnevi skifteslag

1909-06-21 Inställde sig undertecknad och gode männen Walkendorff och Hellén för att fortsätta laga skiftet. Närvarande var Inspektor C A Andersson för Greve Sparre Kontraktsprost O A Bauman, Kyrkherde Elg, som nu var innehavare av bostället Advokat Nils Stenström enligt tidigare fullmakt.

§ 14 Uppsala läns Södra Domsagas utslag om skifteslagets omfång upplästes. Härnevi 1-9 tillsammans med Bro Kyrkoherdeboställe skall utgöra ett skifteslag

§ 15 Förrättningsmannen hade genom medhjälpare K Jernberg gjort nymätning av all till Prästgården hörande mark och nu förelåg en konceptkarta över hela skifteslaget.

§ 16 Rågångarna mot Aspvik och Bro Härads Allmänning var helt klara.
Rågångarna mot Brogård och Husby, som båda ägs av Greve Sparre, skulle utstakas på marken efter 1713 års karta över Hernevi och Finsta byar.
Rågången mot Skällsta blev utstakad på marken och insatt enligt 1769-1770 års Storskiftes karta över Hernevi.
Advokat Stenström visade flera kartor och beslöts att de skulle ligga till grund för gränsen mellan Råby och Finsta

§ 17 Rågångarna mot Brogård, Husby, Skällsta, Lejondals ängsfjäll och Finsta går i krokar och bukter, vilka skulle rätas och förrättningsmännen skulle upprätta förslag hur det skulle ske.

§ 18 Beslöts att vid alla ägobyten skulle hag- och skogsmark tjänlig till odling ingå som inrösningsjord (*jord som kan odlas)*, men undantag av impediment d v s alldeles oduglig mark
§ 19 All jord graderades, så att den bästa fick 1.

1909-06-28 var närvarande Inspektor Andersson, Kyrkoherde Elg och Advokat Stenström, som ombud för Fredrik Rappe.

§ 22 Förslag till ägobyte mot Finsta och Lejondals ängsfjäll, så att urfjällar under Finsta, som nu omslöts av Härnevi skifteslags mark och utgjorde ett långt, smalt skifte från Aspviks rågång norrut till torpet Granlund samt ett skifte intill och öster om Prästgårdens skogsskifte och en mindre åkervret söder om landsvägen mitt för torpet Knöpplan, skulle utbytas mot dels Härnevi åkerskifte mellan Råby rågång och landsvägen och dels mark intill Finsta nuvarande rågång jämte en bukt inskjutande på Lejondals ängsfjäll, som skulle bytas mot en åkerremsa intill Finstas rågång och vägen
Här måste man byta inrösningsjord mot avrösningsjord vilket godkändes av Elg men inte av Rappe.
Då parterna inte kom överens gav förrättningsmännen ett utslag, som man inte heller var överens om, men som ändå verkställdes.

§ 23 Ägobyte mellan Skällsta, som ägs av Sparre och skifteslaget godkändes.

§ 25 Beträffande ägobytet mot Brogård och Husby föreslogs, att den västra rågången, som utgjordes av en gammal krokig bäck, i vars huvudriktning man upptagit ett större floddike, skulle utgöra rågången och att rågångarna i övrigt skulle dras efter så räta linjer som möjligt.
Största delen av skifteslagets mark i Lindängen skulle tilldelas Husby mot vederlag dels i Husby mellan s k Nygårdsvägen och Kockbacka och dels som fyllnad efter gamla rågången på nordvästra sidan om Allévägen till Brogård. Förslaget bifölls

§ 26 Beslöts att alla till följd av dessa ägobyten uppkomna ersättningsfrågor skulle kvittas mellan parterna.

§ 27 Tillträdet till nya ägor skulle ske när ägobytet vunnit laga kraft.
På Ämbetes vägnar O v Bahr

1909-03-15 utdrag ur protokollet med Uppsala läns Södra domsaga i tingshuset i Enköping
Lantmätare O v Bahr inställde sig till sammanträdet och man ansåg skäligt att hemmanen i Hernevi by N:o 1-9 och Kyrkoherdebostället borde vara ett skifteslag både till skogmark och inägor och undergå gemensamt laga skifte. Ersättning till v Bahr för sammanträdet blev 31 kronor 50 öre och till Ledamöterna Johansson och Locksell tillsammans 25 kronor 82 öre.
Missnöjd part klagar inom 30 dagar hos Ordförande i Ägodelningsrätten.
Th Eksandh

V Bahrs kallelse till sammanträdet den 15 mars 1909 i Enköping och Utlåtande

Vid företagande med laga skifte på Härnevi skifteslag av ägobyte mot Finsta har tvist yppats om stället för ägobytets verkställande enligt följande
Att de urfjällar under Finsta, som det nu är fråga om, har vid storskiftet 1769-1770 på ett mycket olämpligt sätt för ett ändamålsenligt jordbruk, blivit utlagda
Att Förrättningsmannens förslag enligt § 22 är för skifteslagets sida mycket fördelaktigt, medan Härnevi åkerskifte mellan Råby rågång och Landvägen för ett sambruk med Hernevi är ofördelaktigt.
Att samma utbyte inte var lika fördelaktigt för Finsta, då ägorna som Finsta fick låg i utkanten av byn.
Att förrättningsmannen genom att framhålla möjligheten för Finstas ägare om ett senare ägobyte mellan Finsta och Råby, fått honom att gå med på förslaget.
Att förrättningsmännen inte kan genomföra sitt förslag mot Rappes bestridande, utan kommer i enlighet med Rappes yrkande att utlägga all mark som Finsta erhållit i vederlag intill Finsta rågång vid Ekboda.
Härnevi den 28 juni 1909 O v Bahr

1910-04-18 Protokoll rörande laga skifte på Härnevi och Bro Kyrkoherdeboställets skifteslag
Inställde sig åter undertecknad och Godemännen Walkendorff och Hellén vid Bro Järnvägsstation för att fortsätta laga skiftet på Härnevi och Kyrkoherdeboställets skifteslag.
Närvarande: Sparre, Andersson och Elg

§ 31 Sedan rågångarna omkring skifteslagets ägor vunnit laga kraft och ägobytena finns upptagna på marken och fastställda, har en beskrivning upprättats och visades dessa handlingar och undertecknades av delägarna och Gode männen.

§ 32 Frågor om undantag för mark för delägarnas allmänna behov och delningsgrund föredrogs och delägarna underrättades om de uppskattade ägobeloppen, som ingick i dessa frågors förening.

§ 31 För att avsluta laga skifte kommer sammanträde att utlysas.
På Ämbetes vägnar O v Bahr

1910-06-07 protokoll rörande laga skifte på Härnevi och Bro Kyrkoherdeboställets skifteslag
Inställde sig undertecknad åter för att med biträde av Gode männen Walekndorff och Hellén fortsätta och avsluta laga skifte på Härnevi och Bro Kyrkoherdeboställets skifteslag.
Närvarande för Härnevi 1-9 Inspektor C A Andersson, för Konsistoriet Kyrkoherde Bauman, Kyrkoherde Elg som innehavare av bostället och som Kronoombud Jägmästare i Enköpings revir J H Blombergsson

§ 35 Föredrogs tidigare behandlade frågor och blev besluten godkända av Konsistorieombudet till alla delar

§ 36 Visades på marken en uträknad skiftesplan, som godkändes, varefter de nya skiftena stakades och rörlades.

§ 37 Ersättningsfrågor avgjordes genom förening.

§ 38 Tillträde till nya ägor i höst efter inbärgad skörd.

§ 39 Angående den enligt 102 § gällande skiftesstadgan, har förrättningsmännen skyldighet att avgiva förteckning rörande Bro Kyrkoherdeboställets kostnader och fordringar efter laga skifte, varvid beslöts att denna handling skulle innan årets slut lämnas till innehavaren av bostället för att förvaras bland dess handlingar.

§ 40 Förrättningsmannen har använt 7-30 januari och 1-10 februari på förrättningen och taxan på arvodet utgår enligt Kongl Maj:ts taxa för Lantmäteriförrättningar.

§ 41 Inspektor C A Andersson utsågs att motta förrättningshandlingarna.
Härnevi som ovan På Ämbetets vägnar O v Bahr

Förening

För allmänna behov förutom befintliga vägar kommer att bibehållas som samfällda.
Vägarna skall vara 4 meter breda, och beräkningsgrunden kommer att vara efter varje hemmans nuvarande mantal.
Förestående förening godkännes, försäkras
Härnevi den 18 april 1910 Gösta Elg, Johan Sparre, C A Andersson

Skiftesplan

Litt A 7/9 mantal Hernevi N:o 1 erhåller följande två skiften

Första skiftet på båda sidor om järnvägen och gränsar i norr mot Skällsta, i väster mot Husby, i söder mot Litt B
Avsöndrade lägenheter Litt I och M samt K och i öster mot avsöndrade lägenheten N jämte Skällsta ägor
Andra skiftet gränsar i norr mot Litt B, i väster mot E och D, i söder mot Husby skog och i öster mot Bro Härads Allmännings skog

Litt B 7/9 mantal Hernevi N:o 2 erhåller

Första skiftet gränsar i norr mot Litt A och avsöndrade lägenheten L, i väster mot Husby, i söder mot Allévägen till Brogård och i öster mot järnvägsområdet
Andra skiftet gränsar i nordväst mot Litt F, i sydväst och söder mot E och A samt i öster mot Finsta och Bro Härad Allmänning.

Litt C 7/9 mantal Hernevi N:o 3 erhåller

Första skiftet gränsar i norr mot Allévägen till Brogård, i väster mot Husby, i söder mot Litt D och i öster mot Litt D och E
Andra skiftet gränsar i norr mot Litt D, i väster mot Litt K, i söder mot Landsvägen och Litt K samt i söder mot Husby

Litt D 7/9 mantal Hernevi N:o 4 erhåller

Första skiftet gränsar i norr mot Litt E och C, i väster mot Husby och Brogård, i söder mot Brogård och Husby och i öster mot Husby och Litt E
Andra skiftet gränsar i norr mot Litt E, i väster mot Litt H och G, i söder mot Litt C och i öster mot Husby och Litt A

Litt E 7/9 mantal Hernevi N:o 5 erhåller

Första skiftet gränsar i norr mot järnvägsområdet, i väster Litt C och D, i söder mot Litt D och G, i öster mot Litt G och I samt järnvägsområdet
Andra skiftet gränsar i norr mot Litt B, i väster mot Litt H, i söder mot Litt D samt i öster mot Litt A och B

Litt F 7/9 mantal Hernevi N:o 6 erhåller ett skifte som

Gränsar i norr mot Finsta och Lejondals ängsfjäll, i väster mot Litt H, i söder mot Litt H och i öster mot Litt B

Litt G 7/9 mantal Hernevi N:o 7 erhåller ett skifte som

Gränsar i norr mot Litt H; I och E, i väster mot Litt E, Husby och järnvägsområdet, i söder mot Aspvik och Litt K samt i öster mot Litt D

Litt H 7/9 mantal Hernevi N:o 8 erhåller ett skifte som

Gränsar i norr mot Litt F, Finsta och Lejondals ängsfjäll samt Litt K och M, i väster mot järnvägsområdet och Litt I, i söder mot Litt I och G samt i öster mot Litt D och E

Litt I 7/9 mantal Hernevi N:o 9 erhåller ett skifte som

Gränsar i norr mot Litt H, i väster mot järnvägsområdet och Litt E, i söder mot Litt G och i öster mot Litt H

Litt K 1 3/8 mantal Bro församlings kyrkoherde boställe erhåller

Första skiftet gränsar i norr mot landsvägen, i väster mot Litt A och avsöndrade lägenheten Litt M samt i söder och öster mot Litt H

Andra skiftet gränsar i norr mot Litt G, i väster mot Litt G i söder mot Aspvik och Husby samt i söder mot Husby och Litt C

De avsöndrade lägenheterna Hernevi N:o 11 och 12 och Råby gärde under Litt L, M och N har efter kontrakt bibehållits som förut

För samfällt behov behövs inga nya undantag av mark, utan vägarna kommer att på kartan ha sin befintliga bredd med underhållningsskyldighet för dem som använder vägarna eller har nytta av dem.
Hernevi den 18 april 1910 På Ämbetes vägnar O v Bahr v Kommissions Lantmätare

Förening

Ståndskogen Efter värdering av den växande skogen under ägofigurerna 654, 656, 657, 673 och 694 som vid skiftet tillfallit Kyrkoherdebostället under Litt K med avdrag för skogen under Litt 766 som tillfallit Hernevi N:o 3 under Litt C, utgör den en av oss emellan bestämd summa av 1.000 kronor och förenar vi oss
Att ägaren av Kyrkoherdebostället efter 1 ½ år betalar detta belopp i lösen till ägarna av Hernevi N:o 1-9

Att för den händelse dessa 1.000 kronor inte blir betalda, har ägarna av Hernevi N:o 1-9 och Kyrkoherdebostället rätt att efter 5 år avverka. Hernevi N:o 1-9 får avverka N:o 654, 656, 657, 673 och 694 och Kyrkoherdebostället 766. Om detta inte sker tillfaller skogen den nya ägaren till berörda ägofigurer.

Övriga ersättningsfrågor Alla övriga till detta laga skifte hörande ersättningsfrågor anser vi oss emellan kvittade, försäkrar
Hernevi den 7 juni 1910
För Hernevi N:o 1-9 C A Andersson enligt fullmakt
För Bro Kyrkoherdebostället Herman Bauman, konsistorieombud, Gösta Elg innehavare,
J H Blombergsson kronoombud
Som biträdande Gode män Elof Walkendorff G A Hellén

1909-1910 Detaljerad beskrivning över alla ägor till Hernevi N:o 1-9 och Bro Kyrkoherdeboställe i Bro socken och Härad, Uppsala län.
Ägofigurerna 1-1098 innehåller
Tomter och åker 354 hektar 53 ar, äng och odlingsmark 25 hektar 61 ar,
S U M M A inrösningsjord 380 hektar 14 ar
Avrösningsjord 153 hektar 53 ar, impediment 22 hektar 57 ar
T O T A L S U M M A 556 hektar 25 ar
Hernevi den 18 april 1910 O v Bahr

Hävdeförteckning över alla ägor till Hernevi N:o 1-9 och Kyrkoherdebostället
Till Hernevi N:o 1-9 hör följande samfällda ägor

S U M M A 288 hektar 82 ar åker, 20 h 61 a äng, avrösningsjord 134 h 64 a, impediment 22 h

Bro församlings Kyrkoherdeboställe innehar följande ägor
S U M M A 49 hektar 8 a åker, 4 h 99 a äng, avrösningsjord 18 h 43 a, impediment 50 a

Lägenheten Hernevi N:o 11 avsöndrad från N:o 4-6 innehar
Bro Mejeri 1 h 23 a åker och tomt

Lägenhet Hernevi N:o 12 avsöndrad från N:o 1-9 innehar
S U M M A 11 h 21 a åker, avrösningsjord 7 a

Lägenheten Råby gärde avsöndrad från Hernevi N:o 1-9 har 3 h 44 a åker, avrösningsjord 38 a, impediment 1 a
Hernevi den 18 april 1910 O v Bahr

Sammandrag av Hernevi 1-9, bostället, lägenheterna 11 och 12 samt Råby gärde.
Åker 354 h 53 a, äng 25 h 61 a, avrösningsjord 153 h 53 a, impediment 556 h 25 a
Hernevi den 18 april O v Bahr

Summarisk beräkning och fördelning till grund för förestående laga skiftet på Hernevi gemensamma skifteslag. Sammanlagd in- och avrösningsjord.
Hernevi 1-9, 241 hektar 83 ar, lägenheten N:o 12, 3 h 77 a, Råby gärde 2 h 99 a, lägenheten N:o 11 61 a.
Vid delning får varje hemman i Hernevi 1-9 ungefär 25-26 hektar vardera
Hernevi 18 april 1910 o v Bahr

Beskrivning över laga skiftet på alla ägo till Hernevi N:o 1-9 och Bro Kyrkoherdeboställe i Bro socken och Härad, Uppsala län år 1910
Mark för allmänna behov räknas som impediment till 22 hektar 27 ar
Följer 61 sidor detaljerad beräkning av minsta åkerlapp.

****

1910-12-22 Handlingar angående ägostyckning på 7 mantal frälse Hernevi N:o 1-9, efter år 1910 fastställt laga skifte i Bro socken och Härad av Uppsala län upprättad år 1910 av O v Bahr v Kommissions Lantmätare. Häfte om 150 sidor (251)

Hernevi N:o 1 Litt A

Protokoll vid lantmäterisammanträdet den 13 december 1910 angående verkställande av ägostyckning på 7/9 mantal frälse Hernevi N:o 1 litt A
Närvarande undertecknad och Inspektor C A Andersson
§ 3 Visades karta och handlingar angående fastställt laga skifte. Hernevi N:o 1 har fått två skiften märkt litt A. Rågångarna går i räta linjer och överensstämmer med kartan och är ostridiga, Inga ägobyten behövdes.

Litt Aa blir västra skiftet av litt A , första skiftet med begränsning i öster av järnvägen.
Litt Ab blir återstoden av litt A
Litt Ac blir västra delen av litt A andra skiftet med begränsning i öster av räta linjen mellan rösena I-IV
Litt Ad återstoden av litt a andra skiftet
S U M M A uppskattat innehåll 26 hektar och 7/9 mantal
Hernevi den 13 december 1910 O v Bahr

Detaljerad beskrivning över ägorna till litt A

Beskrivning av de erkända skiljelinjerna runt litt A

I rör av sten i rågången mot Husby 48 cm hög och 29 bred. Härifrån i rät linje till
II rör av sten trekantig 46 cm hög. Härifrån i rät linje till
III rör av sten, kilformig 58 cm hög. Härifrån o rak linje till
IV rör av sten, hjärtstenen är tresidig i toppen 67 cm hög. Härifrån rak linje till
V rör av sten belägen i rågången till litt B. Hjärtstenen är 50 cm hög.

Hernevi N:o 2 Litt B

Har vid delningen fått alla sina ägor i 2 skiften. Inga ägobyten behövdes.
Litt Ba blir mark i litt B första skiftet
Litt Bb blir norra delen av litt B andra skiftet med begränsning i söder av räta linjen mellan rören I-IV
Litt Bc återstoden i litt B andra skiftet
S U M M A 26 hektar och 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning över ägorna till Litt B

Beskrivning av de erkända skiljelinjerna runt litt B

I rör av sten i rågången mot Bro Härads Allmänning 57 cm hög. Härifrån rät linje till
II rör av sten 54 cm hög. Härifrån i rät linje till
III rör av sten, oregelbunden 53 cm hög. Härifrån i rät linje till
IV rör av sten belägen i rågången mot litt A. Hjärtstenen är 50 cm hög och 35 bred

Hernevi N:o 3 Litt C

Litt C har alla sina ägor i 2 skiften. Inga ägobyten behövdes.

Litt Ca blir litt C i första skiftet
Litt Cb blir norra delen av litt C andra skiftet med begränsning i söder av rät linje mellan rören I-II
Litt Cc begränsas av linjen mellan rören I-II och III-IX samt i öster intill Husby och i väster intill Prästgården litt K
Litt Cd begränsas av räta linjen mellan rören III-V-XIII och i väster intill Prästgården litt K
Litt Ce begränsas av rät linje mellan rören XIII-V-VI-XII och för övrigt intill Prästgården litt K och allmänna Landsvägen
Litt Cf begränsas av rät linje mellan rören XII-VI-VII-X-XI och för övrigt intill Husby och Prästgården litt K
Litt Cg begränsas av rät linje mellan rören IX-VIIII-VII-X-XI och i övrigt mot Husby
S U M M A 26 hektar 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning över alla ägor

Beskrivning över de erkända skiljelinjerna runt litt C

I rör av sten belägen i rågången mot Husby ägor 50 cm hög. Härifrån går rät linje till
II rör av sten belägen i rågången mot Prästgården litt K 64 cm hög. Härifrån efter rågången mot Prästgården till
III rör av sten 59 cm hög Härifrån i rak linje till
IV rör av sten 57 cm hög. Härifrån i rak linje till
V rör av sten 73 cm hög. Härifrån i rak linje till
VI rör av sten 65 cm hög. Härifrån i rak linje till
VII rör av sten 63 cm hög. Härifrån i rak linje till
VIII rör av sten 51 cm hög. Härifrån i rak linje till
IX rör av sten 50 hög. Härifrån till
X rör av sten 76 cm hög. Härifrån till

XI rör av sten 50 cm hög
XII gammalt röse i rågången mot Prästgården litt K
XIII rör av sten 47 cm hög. Härifrån i rak linje till V

Hernevi N:o 4 Litt D

Litt D har erhållit sina ägor i 2 skiften. Inget ägobyte behövdes.

Litt Da blir mark i litt D första skiftet
Litt Db första skiftet begränsas av räta linjer mellan I-II-III-IV-V och i övrigt intill Hernevi litt G och H
Litt Db andra skiftet begränsas av räta linjen mellan rören X-XI-XIII-XIV
Litt Dc begränsas av rät linje mellan rören II-III-IV-VII-VIII
Litt Dd begränsas av rät linje mellan rören VIII-XVI-XVII
Litt De begränsas av rät linje mellan rören XVII-IX-XV och för övrigt intill Husby samt Hernevi litt A och E
Litt Df begränsas av rät linje mellan rören I-VIII-IX-X-XI-XII samt intill Hernevi litt G
Litt Dg begränsas av räta linjer mellan rören XV-X-XIV samt intill Husby och Hernevi Litt C
För gemensamt behov skall undantas en 4 meter bred väg från litt Dd utefter litt E och H rågång in på Db:s första skifte och 4 meter bred väg K från en vid laga skiftet undantagen väg till litt Db:s andra skifte
S U M M A 25 hektar 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning av Hernevi N:o 4 litt D

Beskrivning över erkända skiljelinjerna runt litt D

I rör av sten beläget i rågången mot litt G 50 cm hög. Härifrån går rät linje till
II rör av sten 66 cm hög. Härifrån går rät linje till
III rör av sten 50 cm hög. Härifrån rät linje till
IV rör av sten 50 cm hög: Härifrån rät linje till
V rör av sten 55 cm hög i rågången till H
VI rör av sten 60 cm hög. Härifrån i rät linje till
VII rör av sten 50 cm hög, Härifrån till
VIII rör av sten 56 cm hög. Härifrån till
IX rör av sten 63 cm hög. Härifrån till
X rör av sten 55 cm hög. Härifrån rät linje till
XI rör av sten 50 cm hög. Härifrån rät linje till
XII rör av sten 45 cm hög. Härifrån till
XIII rör av sten 50 cm hög. Härifrån i rät linje till
XIV gammalt rör
XV rör av sten 60 cm hög Härifrån i rät linje till
XVI rör av sten 54 cm hög. Härifrån i rät linje till
XVII rör av sten i rågången mot litt E 65 cm hög. Härifrån till VIII.

Hernevi N:o 5 Litt E

Litt E har fått sina ägor i 2 skiften. Inga ägobyten behövdes.

Litt Ea har fått mark i litt E första skiftet

Litt Eb begränsas av räta linjen mellan rören VI-VII-VIII
Litt Ec begränsas av rät linje mellan rören III-IV-V-VI-VIII
Litt Ed återstoden av Litt E andra skiftet
För gemensamt bruk undantas en 4 meter bred väg från samfällda vägen b utefter H och B:s rågång till Hernevi till D.
S U M M A 25 hektar 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning av varje ägostycke

Beskrivning av erkända skillnaden runt Litt E

I rör av sten 50 cm hög. Härifrån går rät linje till
II rör av sten 53 cm hög. Härifrån gör rät linje till
III rör av sten 48 cm hög. Härifrån går rät linje till
VI rör av sten 62 cm hög. Härifrån rät linje till
V rör av sten 65 cm hög. Härifrån rät linje till
VI rör av sten 55 cm hög
VII rör av sten 60 cm hög Härifrån till
VIII rör av sten 50 cm hög. Härifrån i rak linje till VI och III

Hernevi N:o 6 Litt F

Litt F har sina ägor i 1 skifte. Inga ägobyten behövdes.

Litt Fa mark i västra delen av litt F, begränsad i öster av avloppsdiken k och i
Litt Fb Begränsas av rät linje mellan rören I-II-III-IV-V-VI samt XVIII-XIV-XX-XXI.
Litt Fc begränsas av rät linje mellan rören XVIII-XX-XXI
Litt Fd Begränsas i räta linjer mellan rören XVI-III-II-XVIII och för övrigt intill Hernevi Litt H
Litt Fe Begränsas i räta linjer mellan rören XVI-III-IV-XV-XIV-XIII för övrigt intill Hernevi litt H
Litt Ff Begränsas i räta linjer mellan rören VI-V-IV-XV-XIV-XIII samt VII-VIII-IX-X-XI-XII
Litt Fg är östra delen av litt F som begränsas i väster av räta linjen mellan rören VII-VIII-IX-X-XI-XII
S U M M A 25 hektar 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning av varje ägostycke

Beskrivning av erkända råskillnaden runt Litt F

I nedslagen tall påle, 1 meter lång Härifrån i rak linje till
II nedslagen tall påle, 1 meter lång, Härifrån i rak linje till
III nedslagen tall påle, 1 meter lång. Härifrån rät linje till
IV rör av sten 52 cm hög. Härifrån till
V rör av sten 55 cm hög. Härifrån i rak linje till
VI rör av sten 66 cm hög,
VII nedslagen tall påle, 1 meter lång. Härifrån i rak linje till
VIII rör av sten 54 cm hög. Härifrån i rak linje till
IX rör av sten 50 cm. Härifrån till
X rör av sten 53 cm Härifrån till
XI rör av sten 58 cm. Härifrån till
XII rör av sten 50 cm hög. Härifrån till
XIII rör av sten 50 cm hög, Härifrån till
XIV rör av sten 57 cm. Härifrån till
XV rör av sten 74 cm hög Härifrån till IV
XVI rör av sten 50 cm hög till III
XVII nedslagen tall påle, 1 meter hög Härifrån till II
XVIII rör av sten 60 cm. Härifrån till
XIX rör av sten 55 cm. Härifrån till
XX rör av sten 50 cm Härifrån till
XXI rör av sten 54 cm hög

Hernevi N:o 7 Litt G

N:o 7 har sin mark i ett skifte. Inga ägobyten behövdes.

Litt Ga begränsas i söder av Husby, i väster av Hernevi litt E, i norr av Hernevi litt E och I samt i öster av järnvägen

Litt Gb den mark som ligger intill Prästgården litt K, i öster av järnvägen
Litt Gc mark som ligger intill Prästgården litt K och begränsas av räta linjen mellan rören I-II, III-IV samt V-VI-VII-VIII
Litt Gd begränsas av räta linjen mellan rören VII-VIII-IX-X
Litt Ge mark som ligger intill Hernevi litt I och begränsas av räta linjer mellan rören IX-X-XI
Litt Gf mark som ligger intill Prästgården litt K och allmänna Landsvägen samt i norr mellan linjerna III-IV
Litt Gg mark som ligger intill Hernevi litt I och begränsas av räta linjer mellan V-VI-VII-X-XI och V-VII
Litt Gh ligger intill Hernevi litt D, H och I och begränsas av linjerna V-XII samt XIII-XIV-XV-XVI
Litt Gi mark som ligger intill Hernevi litt D och begränsas av räta linjer XIII-XIV-XV-XVI
För gemensamt behov undantas en 4 meter bred väg från vägen b till Hernevis litt I ägogräns. Väg 4 meter bred från Landsvägen utmed Prästgården litt K:s ägor till Hernevi litt Gb
Väg 4 meter bred från vägen d till litt Gg:s ägogräns
S U M M A 25 hektar 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning av alla ägor

Beskrivning av skiljelinjerna runt litt G

I rör av sten 50 cm hög. Härifrån i rät linje till
II rör av sten 54 cm hög. Härifrån i rät linje till
III för av sten 51 cm hög. Härifrån i rät linje till
IV rör av sten 57 cm hög. Härifrån rät linje till
V gammalt röse. Härifrån till
VI rör av sten 50 cm hög. Härifrån i rät linje till
VII rör av sten 61 cm hög. Härifrån i rät linje till
VIII rör av sten 78 cm hög
IX rör av sten 72 cm hög Härifrån i rät linje till
X rör av sten 80 cm hög. Härifrån i rät linje till
XI rör av sten 50 cm hög. Härifrån till
XII rör av sten 52 cm hög. Härifrån till
XIII rör av sten 50 cm hög. Härifrån till
XIV rör av sten 46 cm hög. Härifrån till
XV rör av sten 56 cm hög. Härifrån till
XVI rör av sten 50 cm hög

Hernevi N:o 8 Litt H

N:o 8 har mark i ett skifte. Inga ägobyten behövdes.
Litt Ha begränsas av rät linje mellan rören I-II-IIIIV för övrigt av järnvägen och Prästgården litt K
Litt Hb begränsas av rät linje mellan rören I-II-II-VVII samt i övrigt av järnvägen
Litt Hc begränsas av VII-VI-VIII samt i övrigt av Hernevi litt I samt järnvägen
Litt Hd begränsas av linjen mellan rören VI-VIII-IX
Litt He begränsas av räta linjer mellan rören X-III-V-VI-IX och i övrigt av Hernevi litt I och Landsvägen
Litt Hf begränsas av linjen mellan rören IV-III-X för övrigt av Landsvägen och vägen mellan Ekboda och Station
Litt Hg begränsas av Landsvägen, vägen från Ekboda till Stationen samt Prästgården litt K
Litt Hh begränsas av rät linje mellan rören XI-XII-XIII samt av Landsvägen, Finsta och Hernevi litt F
Litt Hi begränsas av XI-XII-XII och XIV-XV samt landsvägen och Hernevi litt F och I
Litt Hk begränsas av XIV-XV och XVI-XVII-XVIII samt av Hernevi litt F och I
Litt Hl begränsas av XVI-XVII-XIX
Litt Hm begränsas av XVIII-XVII-XIV-XX-XXI-XXII-XXIV-XVIII och i övrigt av Hernevi litt D, E och I
Litt Hn begränsas av XVIII-XXIV-XXV-XXVI samt i övrigt av Hernevi litt E och F

Litt Ho begränsas av XXV-XXVI samt av litt E och F
Litt Hp begränsas av XX-XXI-XXII
Litt Hq begränsas av XXII-XXI-XXIII samt Hernevi litt D, G och I
S U M M A 25 hektar 7/8 mantal

Detaljerad beskrivning av alla ägor

Beskrivning över skiljelinjerna runt litt H

I rör av sten 50 cm hög. Härifrån till
II rör av sten 48 cm hög. Härifrån till
III nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
IV nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
V nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
VI nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
VII nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
VIII nedslagen tall påle
IX nedslagen tall påle
X rör av sten 50 cm hög
XI nedslagen tall påle. Härifrån till
XII nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
XIII nedslagen tall påle, 1 meter hög,
XIV rör av sten 50 cm hög. Härifrån till
XV rör av sten 48 cm hög. Härifrån till
XVI rör av sten 93 cm hög. Härifrån i rak linje till
XVII rör av sten 60 cm hög. Härifrån till
XVIII rör av sten 50 cm hög
XX rör av sten 49 cm hög. Härifrån till
XXI rör av sten 60 cm hög . Härifrån till
XXII rör av sten 50 cm hög.
XXIII rör av sten 45 cm hög
XXIV rör av sten 50 cm hög
XXV rör av sten 45 cm hög, Härifrån till
XXVI rör av sten 50 cm hög

Hernevi N:o 9 Litt I

N:o 9 har sin mark i ett skifte. Inga ägobyten behövdes.

Litt Ia västra delen av hemmanet begränsas i öster av järnvägen
Litt Ib begränsas av räta linjen mellan rören I-II-III samt i övrigt av järnvägen och Hernevi litt H
Litt Ic begränsas av I-II-III-IV-V-VI-VII och för övrigt av järnvägen, Hernevi litt H och Landsvägen
Litt Id begränsas av räta linjen mellan rören IV-V samt av Hernevi H och Landsvägen
Litt Ie begränsas av VII-VI-XXII-XXIII-XXIV-XIII-XIV-XV-XVI-XVII-XVIII-XIX-XX-XXI-VIII samt av järnvägen
Litt If begränsas av IX-XI-XII-XIII-XIV-XV-XVI-XVII-XVIII-XIX-XX-XXI-VIII samt järnvägen
Litt Ig begränsas av IX-XI-X samt av Hernevi litt G
Litt Ih begränsas av VI-XXII-XXIII-XXV samt av Landsvägen och Hernevi litt H
Litt Ii begränsas av XXV-XXII-XXIV-XXVI-XXVIII-XXVII samt Hernevi litt H
Litt Ik begränsas av XII-XIII-XXIV-XXVI-XXIII-XXIX
Litt Il begränsas av X-XI-XII-XXX-XXXI samt av Hernevi litt H
Litt Im begränsas av XXXI-XXX-XXXII och Hernevi litt G och H
Litt In begränsas av XVI-XXVIII-XXIX-XXX-XXXII-XXXIV och Hernevi litt H
Lit Io begränsas av XXXIII-XXXIV samt Hernevi litt H
S U M M A 26 hektar 7/9 mantal

Detaljerad beskrivning av alla ägor **(forts på 251)**
Beskrivning av skiljelinjer runt litt I

I nedslagen tall påle, 1 meter hög, Härifrån i rät linje till
II nedslagen tall påle, 1 meter hög. Härifrån till
III nedslagen tall påle, till
III nedslagen tall påle, till
IV nedslagen tall påle, till
V nedslagen tall påle, till
VI nedslagen tall påle, till
VII nedslagen tall påle, till
VIII nedslagen tall påle, till
IX nedslagen tall påle, till
X rör av sten 50 cm hög, till
XI rör av sten 60 cm hög, till
XII rör av sten 73 cm hög, till
XIII rör a sten 60 cm hög, till
XIV rör av sten 77 cm hög, till
XV rör av sten 63 cm hög, till
XVI rör av sten 47 cm hög, till
XVII rör av sten 63 cm hög, till
XVIII rör av sten 57 cm hög, till
XIX rör av sten 64 cm hög till
XX rör av sten 50 cm hög, till
XXI rör av sten 60 cm hög, till
XXII rör av sten 52 cm hög, till
XXIII rör av sten 70 cm hög, till
XXIV rör av sten 50 cm hög, till
XXVI rör av sten 55 cm hög. Härifrån i rak linje till XXIV
XXVII rör av sten 93 cm hög. till
XXVIII rör av sten 80 cm hög, till XXIX rör av sten 59 cm hög, till
XXX rör av sten 77 cm hög, till
XXXI rör av sten 55 cm hög, till
XXXII rör av sten 50 cm hög, till
XXXIII rör av sten 49 cm hög, till XXXIV rör av sten 50 cm hög.
Hernevi den 22 december 1910 O v Bahr

****

1917-11-27 protokoll angående laga skifte på 1 mantal Skällsta N:o1, 1 mantal Vallby N:o1 och 1 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 i Bro socken. (252

Den 26 november 1917 inställde sig undertecknad lantmätare i Skällsta, Bro socken, för att efter Befallningshavandes förordnande verkställa laga skifte på Skällsta, Vallby, Klöf och Lilla Ullevi. Närvarande var ägaren Johan Sparre och Advokat Torsten Tullberg, genom förvaltaren H Pettersson. Tullberg äger 1/100 del av Skällsta N:o 1. Sparre äger all övrig egendom.
Gode män J Östberg från Kronbacka och A Karlsson från Saltvik.

§ 1 Upplästes Befallningshavande i Uppsala remiss med förordnande för Lantmätare M A Mörtsell att efter ansökning verkställa förrättningen.

Det är delägarna förbjudet att innan skiftet blivit avslutat, flåhacka eller skumplöja och därefter bränna jorden eller bortföra matjord. Skogar och torvmossar får inte säljas eller svedjas och endast nyttjas till husbehov.
Uppsala den 2 november 1917 Hj L Hammarskjöld

Samtliga berörda av delningen kallas till samman träde måndagen den 26 november klockan 3 e m för att med Lantmätare och Gode män överlägga om förrättningen
Uppsala den 7 november 1917 På Ämbetes vägnar M Mörtsell

Uppläst i Bro sockenkyrka den 11 november betygar Gösta Elg.

§ 2 Inget jäv förelåg.

§ 3 Visades en för ekonomiskt behov upprättad karta över Brogård med underlydande av O v Bahr från 1912. Någon annan karta var inte tillgänglig. Man visste dock att hemmanen 1788 vid fastställd förrättning i skogsmarken blivit skilda, men att inägorna inte blivit lagligen delade, varför man beslöt att de skulle betraktas som ett skifteslag.

§ 4 Sedan den uppvisade kartan kopierats skulle den användas som konceptkarta.

§ 5 Rågångarna var tydliga och klara och godkända som ostridiga, varför man inte ansåg sig behöva göra något åt dem.

§ 6 Inga ägobyten ansågs behövas.

§ 7 Vid graderingen av jorden skulle förrättningsmännen skilja in- och avrösningsjorden
(Inrösningsjord är odlad, avrösningsjord kan inte odlas, men användas till t ex bete)
År och dag som ovan M Mörtsell

1918-02-25 var undertecknad gode männen Joh Östberg och A Karlsson samt delägare Greve Johan Sparre och Förvaltare H Pettersson som ombud för Advokat Torsten Tullberg närvarande.

§ 9 Ägobeskrivningen hade nu kommit och gränserna mellan in- och avrösningsjorden visades utan anmärkning och den upprättade hävdeförteckningen blev godkänd av ägarna.

§ 10 Beträffande Vallby torp N:o1, ett frälsetorp hade vid förfrågan i Kammarkollegiet framkommit att det borde avföras, eftersom det inte fanns i fastighetsböckerna. Därav bestämdes att någon utbrytning inte skulle äga rum.

§ 11 Angående förening om undantag för mark för gemensamt behov överenskoms följande:
Undertecknad ägare av Skällsta, Vallby, Klöf och Lilla Ullevi i Bro socken har träffat följande frivilliga förening.
1 att alla på karten upptagna och som impediment (*obrukbar mark)* redovisade vägar skall avsättas, samt en väg om 4 meters bredd utläggas av figurerna 318, 319 m fl och en väg om 5 meters bredd av fig 205 m fl.
2 beträffande delningsgrunden skall den ske efter innehav av uppskattad ägovidd.
Skällsta den 25 februari 1918 Johan Sparre Henning Pettersson

§ 12 Uppvisades för delägarna förrättningsmannens skiftesplan, där följande skiften lagts ut:
Åt Greve Sparre för 99/100 mantal Skällsta N:o1 två skiften under litt Aa
För 1 mantal Vallby N:o 1 två skiften under litt Bb
För 1 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 ett skifte under litt Ca
För lägenheterna Vallby skog N:o 1, Utskogen N:o 1, Ulleviskogen N:o 1, Broskogen N:o1 och Herrskogen N:o 1 ett skifte vardera under litt Bb, Bc, Cb, Cc och Cd

Åt Advokat Tullberg för 1/100 mantal Skällsta N:o 1 ett skifte under litt Ab och lägenheten Gustavshäll,
L J Gustafsson ett skifte under litt Ac, samtliga som har åbyggnader med rätt att bo kvar.

§ 13 Då ingen anmärkning förekom mot skiftesplanen, meddelade förrättningsmannen att utstakning och rörläggning skulle ske de närmaste dagarna.

1918-03-04 träffades i övriga oavgjorda frågor en förening
Undertecknade har beslutat
Att alla slags odlings- hävde och ståndskogsersättningar kvittas oss emellan
Att tillträdet sker så snart förrättningen vunnit laga kraft
Att Greve Sparre mottar och kvitterar alla handlingar
Skällsta den 4 mars 1918 Johan Sparre, Henning Pettersson, Joh Östberg Axel Karlsson

§ 15 Ersättning för 6 dagar skulle utgå och delas av samtliga delägare.
År och dag som ovan På Ämbetes vägnar M Mörtsell
Justerat den 4 mars 1918 betygar Johan Sparre, Henning Pettersson

Detaljerad beskrivning över alla ägor till Skällsta, Vallby, Klöf och Lilla Ullevi, 18 sidor.

Detaljerad hävdeförteckning över samtliga ägor, 7 sidor
Sammandrag av Hävdeförteckningen
N:o 1 Skällsta ägare Sparre och Tullberg 54 hektar 28 ar åker, 32 ar äng, avrösningsjord 80 hektar 3 ar, impediment 135 hektar 27 ar
Lägenheten Gustavshäll N:o 1 J L Gustafsson 30 a åker, 1 a äng, 1 a avrösningsjord
N:o 1 Vallby, J Sparre 33 h 15 åker, 1 a äng, 99 h 93 a avrösningsjord, 39 a impediment
Vallbyskog N:o 1, J Sparre 31 ha 16 a avrösningsjord,
Utskogen N:o 1, J Sparre 27 h 16 a avrösningsjord
Klöf och Lilla Ullevi N:o1, J Sparre 87 h 26 a åker, 116 h 29 a avrösningsjord, 1 h 27 impediment
Ulleviskogen N:o 1, J Sparre 21 h 38 a avrösningsjord
Broskogen N:o 1, J Sparre 22 h 42 a avrösningsjord
Herrskogen N:o 1, J Sparre 21 h 78 a avrösningsjord
För Stockholm-Västerås-Bergslagens järnvägars exproprierings område 1 h 39 a impediment
Samfällda ägor 2 h 96 a impediment
S U M M A 175 hektar åker, 34 ar äng, 420 hektar 68 ar avrösningsjord, 6 hektar 65 ar impediment

Detaljerad beskrivning på laga skifte på alla ägorna, 25 sidor.
Sammandrag av förestående delningsbeskrivning
Underlag för allmänt behov 10 ar åker,75 ar avrösningsjord, 3 hektar 30 ar impediment
Stockholm-Västerås- Bergslagens järnväg 1 h 39 a impediment
Aa Skällsta N:o 1, J Sparre 52 h 92 a åker 32 a äng, 74 h77 a avrösningsjord, 45 a impediment
Ab dito Tullberg 61 a åker, 48 a avrösningsjord,
Ac Gustafshäll, L J Gustafsson 30 a åker, 1 a avrösningsjord,
Ba Vallby N:o 1, J Sparre 33 h 10 a åker, 1 a äng, 99 h 7 a avrösningsjord, 43 a impediment
B b Vallbyskog, N:o 1, J Sparre 31 h 16 a avrösningsjord
Bc Utskogen N:o 1, J Sparre 27 h 66 a avrösningsjord
Ca Klöf, och Ullevi N:o 1, J Sparre 87 h 94 a, åker 120 h 53 a avrösningsjord, 1 h 96 a impediment
Cb Ulleviskogen N:o 1, J Sparre 21 h 38 avrösningsjord
Cc Broskogen N:o 1, J Sparre 22 h 42 a avrösningsjord
Cd Herrskogen N:o 1, J Sparre 21 h 78 a avrösningsjord
Skällsta den 4 mars 1918 På Ämbetes vägnar M Mötsell

****

1918-09-14 började Lantmätaren ägostyckning på 3 ¼ mantal Brogård N:o 1, (253)

3 24/100 mantal Husby N:o 1, 1/18 mantal i Hernevi N:o 1, 158/225 mantal Hernevi N:o 4, 89/4500 mantal Hernevi N:o 4, 99/100 mantal Skällsta N:o 1, 1 mantal Vallby N:o 1 1 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1, alla i Bro socken. Handlingarna inbundna i en bok

1918-09-14 infann sig Lantmätare Mörtsell och Johan Sparre, ägare till Bro gård 3 1/4 mantal för ägostyckning.

Hemmanslotten Aa innehåller 234 hektar 78 ar, Lotten Ab 58 hektar 52 ar, vilket motsvarar 3 ¼ mantal
Gränserna mellan lotterna
I träpåle rör beläget i rågången mot Hernevi litt Da 137 meter från östra brytningspunkten Härifrån i sydlig riktning till
II träpåle rör beläget vid Mälaren 600 meter från I

1918-09-14 ägostyckning av 3 24/100 mantal Husby N:o 1, ägare Johan Sparre

Hemmanslotten Baa innehåller 133 hektar 18 ar i ett skifte, lotten Bab 234 hektar 5 ar är i två skiften, vilket motsvarar 3 24/100 mantal
Ägoområde bl a Klockarbostället, bygdeväg, utfartsväg, 1/100 mantal i Husby N:o 1 litt Bb lägenheterna Ekboda N:o1, Snickartorp N:o1 Snyggboda N:o1 Stora Lagmansboda N:o1 och Lindhagaberg N:o2 som vid laga skiftet för alltid avsöndrats.
Vägarna betecknas med b, c, d e och f

1918-10-08 verkställdes ägostyckning av 1/18 mantal Hernevi N:o 1, ägare Johan Sparre.

Hemmanet är styckat i två lotter och har följande ägo beteckningar litt Ac 3 hektar 78 ar, Aca 3 hektar 36 ar, Acb 41 ar, vilket blir 1/18 mantal
Gränserna mellan hemmanslotter är
I Stenrör beläget i rågången mot litt Ad 55 meter från den södra ändpunkt. Härifrån går linjen i väster till
II Stenrör beläget på västra kanten av avloppsdiket h, där det gör en liten böjning.

1918-10 07 verkställdes ägostyckning av 158/225 mantal Hernevi N:o 4, ägare Johan Sparre

Styckningen skulle enligt ägaren ske i 2 lotter, litt Daa om 6 hektar 32 ar, och Dab om 34 hektar 11 ar, vilket blir 158/225 mantal
Gränsen mellan lotterna är
I Rör av sten beläget i den punkt där samfällda diket d börjar vid gemensamma vägen a. Härifrån utgör diket gräns till
II Träpåle rör i den punkt där ovan nämnda dike skär rågången mot Brogård

1918-10-08 verkställdes styckning på 89/4500 mantal Hernevi N:o 4, ägare Johan Sparre
Styckningen av hemmanet skulle göras i 2 lotter, Dea om 61 ar och Dcb om 89 ar, vilket gör 89/4500 mantal
Gränserna mellan ägolotterna bestämdes
I Stenrör beläget på rågången mot litt Df 65,5 meter från dess norra ändpunkt. Härifrån går linjen i öster till
II Stenrör beläget på västra kanten av avloppsdiket b i den punkt där det gör en liten böjning.

1918-10-13 gjordes ägostyckning på 99/100 mantal Skällsta N:o 1, ägare Johan Sparre

Hemmanet skulle delas i 4 lotter, Aaa 70 hektar 14 ar, Aab 2 hektar 14 ar, Aac 21 hektar 79 ar, Aad 34 hektar 40 ar, vilket gör 99/100 mantal

Gränserna mellan hemmanslotterna
I Stenrör beläget på rågången mot Råby 270 meter från nordöstra ändpunkten. Härifrån till
II Stenrör beläget 819 meter i västlig riktning från I. Härifrån går linjen i sydvästlig riktning till brytpunkt a på rågången mot Klöf och Lilla Ullevi
III Stenrör beläget på linjen I-II 275 meter från I. Härifrån går linjen i sydvästlig riktning till
IV Stenrör beläget på rågången mot Klöf och Lilla Ullevi 456 meter från dess södra ändpunkt på rågången mot Råby

1918-09-13 verkställdes ägostyckning på 1 mantal Vallby N:o 1, ägare Johan Sparre

Hemmanet styckades i 3 lotter, Baa 33 hektar 92 ar, Bab 25 hektar 73 ar, Bac 73 hektar 61 ar, vilket gör 1 mantal.
Gränser mellan ägolotterna
I Stenrör beläget på rågången mot Lejondal 157 meter i sydväst från brytningspunkten på densamma. Härifrån till
II Stenrör beläget 824 meter i västlig riktning från I. Härifrån går rålinjen i nordlig riktning till
III Träpåle rör beläget på rågången mot Klöf och Ullevi 178 meter från II

1918-09-13 gjordes ägostyckning på hemmanet Klöf och Lilla Ullevi, ägare Johan Sparre

Hemmanet delas i 4 lotter Caa 74 hektar 90 ar, Cab 64 hektar 17 ar, Cac 24 hektar 11 ar, Cad 46 hektar 34 ar, vilket gör 1 mantal.
Gränserna mellan ägolotterna
I Stenrör beläget i rågången mot Skällsta 126 meter väster om brytningspunkten a. Härifrån till
II Stenrör beläget 427 meter i nordvästlig riktning från I. Härifrån till
III Stenrör beläget 829 meter i nordostlig riktning från II. Härifrån går skillnaden åt väster till
IV Stenrör beläget på rågången mot Önsta 201 meter från III och en skilje linje går väster i förlängningen av linjen III-IV till
V Stenrör beläget vid bygdevägen a 271 meter från III. Härifrån utgör nämnda väg gränsen till avloppsdiket från Önsta, varefter diket gör gräns till brytpunkten i rågången mot Önsta.
VI Träpåle rör på rågången mot Vallby 114 meter nordost om brytningspunkten på densamma. Härifrån går skillnaden till
VII Stenrör beläget vid Bygdevägen a 915 meter i nordlig riktning från VI. Härifrån utgör nämnda bygdeväg gräns till den punkt, där lägenheten Ulleviskog vidtar
Ullevi den 13 september 1918 På Ämbetes vägnar M Mörtsell Distriktslantmätare
****

1917-11-26 Protokoll angående laga skifte på 3 ¼ mantal Brogård N:o 1 och 3 ¼ mantal Husby N:o 1 i Bro socken, Uppsala län. (254)

Den 26 november inställde sig, undertecknad Lantmätare i Brogård, för att på grund av Befallningshavandes förordnande verkställa laga skifte på 3 ¼ mantal Brogård N:o 1 och 3 ¼ mantal Husby N:o 1. Närvarande var Greve Johan Sparre, ägare till Brogård och 3 24/100 mantal Husby samt Advokat Torsten Tullberg ägare av 1/100 mantal Husby, genom Förvaltare H Pettersson enligt fullmakt för innehavaren, vid lantmäterisammanträdet angående laga skifte på Husby, Skällsta med flera hemman, vilken syn är utsatt måndagen den 22 dennes klockan 2 e m hos Greve Sparre på Brogård. Gode män var J Östberg Kronbacka och A Karlsson från Saltvik.

Förordnandet för Lantmätare M Mörtsell gäller laga skifte på 1 mantal Skällsta N:o 1, 1 mantal Vallby N:o 1, 1 mantal Klöf och Lilla Ullevi, som tillsammans utgör ett skifteslag, 3 ¼ mantal Brogård N:o 1 och 3 ¼ mantal Husby N:o 1, som även utgör ett skifteslag, allt i Bro socken.
Det är under tiden förbjudet för ägarn att missbruka samfälld skog, flåhacka och skumplöja samt bortföra eller bränna jorden.

Grannarna var även kallade till sammanträdet. Inget jäv eller hinder förelåg. O v Bahrs karta från 1912 visades och befanns duglig att ligga till grund för förrättningen. Rågångarna var tydliga och godkända som ostridiga och någon åtgärd ansågs inte behövas. Inga ägobyten med angränsande byar eller hemman behövdes. Skiljandet mellan in- och avrösningsjord skulle vidtas i samband med jordgraderingen.
På Ämbetes vägnar M Mörtsell

1918-02-25 Närvarande var undertecknad Lantmätare, Gode männen Östberg och Karlsson, delägarna Greve Sparre och H Pettersson som ombud för Tullberg. Vidare inställde sig Grosshandlare Sven Bodén ägare av Örnäs Säteri och Raskeboda samt Fröken G Ekeman för Fröken Hilda Malm ägare av Lindhagaberg.

Enligt kartor på dels Örnäs Säteri av år 1866 och Raskeboda 1788 framgick att rågångarna inte blivit fastställda. Efter besiktning på plats enades man om att godkänna rågångarna som de fanns på marken sedan rörläggning vidtagits.

Då de från Husby avsöndrade lägenheterna Ekboda, Lindhagaberg, Snyggboda, Stora Lagmansboda och Snickartorp inte ansågs hindra en riktig skiftesläggning, bestämdes att de endast till arealen skulle redovisas och de yttre gränserna utmärkas på kartan.

Hävdeförteckningen godkändes och underskrevs av ägarna.

Om undantagen mark för gemensamt behov och delningsgrunden gjordes följande förening Bygdevägen från Lossa förbi Bro kyrka till Bro station och från den vägen utgående vägar till Rättarboda, till Skällsta, till Husby och förbi Brogård till Mälaren med båtplatsen utmärkt, utfartsvägen till Nygård, väg från Nygård till Ängsholmen samt ett antal småvägar delas efter ägovidd mellan Brogård och Husby, så att Sparre tilldelas ägor för 3 24/100 mantal och Tullberg för 1/100.
Brogård den 25 februari 1918 Johan Sparre, Henning Pettersson

Delägarna visades nu den utarbetade provisionella skiftesplanen, där Greve Sparre tilldelats 3 ¼ mantal Brogård N:o 1 i ett skifte under litt A och för 3 24/100 mantal Husby N:o 1 i tre skiften under litt Ba, båda med kvarboenderätt, Advokat Tullberg för 1/100 mantal Husby N:o 1, som saknar åbyggnader, ett skifte under litt Bb. Ingen anmärkning framfördes mot planen

1918-03-04 sammanträdde undertecknad, Gode männen Östberg och Karlsson, Greve Sparre, H Pettersson, som ombud för Advokat Tullberg, grannarna Grosshandlare S Bodén genom Oskar Johansson, Fröken Hilda Malm genom Fröken Gerda Ekeman.

Sedan det antecknats att Sparre ägde Ekboda N:o 1 samt att rågången mot Örnäs och Raskeboda blivit rörlagd skrevs följande förening, som skulle insändas till Rätten för att intas i deras protokoll. Att rågången mellan Brogård och Husby skifteslag och Örnäs och Raskeboda för framtiden skall vara som den nu är uppgången på marken och införd på den för laga skifte på Brogård och Husby upprättade konceptkartan. Sålunda överenskommet erkänns.
Brogård den 4 mars 1918 Johan Sparre, H Pettersson, Gerda Ekeman, Oskar Johansson

Kostnaden för rågångarnas bestämmande blev 22 kronor 30 öre, varav hälften skulle betalas av Bodén och resten delas mellan skifteslaget, Ekboda och Lindhagaberg i förhållande till vars och ens angränsande längd.

Ännu en förening gjordes
Att alla slags odlings-, hävde- och ståndskogsersättningar kvittas oss emellan
Att vi tillträder de nya skiftena så snart förrättningen vunnit laga kraft
Att Greve Sparre utses att kvittera ut alla handlingar

Ersättning skulle utgå med 7 dagar för arkivforskning och undersökning samt att förrättningskostnaden skulle betalas av den båda delägarna efter vars och ens ägolott

Beskrivning över rågången mellan Brogårds och Husbys skifteslag i Bro socken å ena sidan och Örnäs Säteri i Västra Ryds socken och Raskeboda i Bro socken å andra sidan
I Gammalt stenrör i den punkt där Lejondals, Örnäs och Husby ägor sammanstöta. Härifrån går rågången i sydvästlig riktning till
II Gammalt stenrör, beläget 98 meter från I. Härifrån går rågången i sydlig riktning till
III Stenrör, beläget 537 meter från II. Här börjar rågången något åt öster och går till
IV Stenrör beläget 25 meter från III, Här börjar rågången mot Raskeboda och går i sydvästlig riktning till
V Stenrör, beläget 327 meter från IV. Härifrån i västlig riktning till
VI Stenrör, beläget 100 meter från V. Här börjar rågången något åt söder och går till
VII Stenrör beläget 83 meter från VI. Här börjar rågången ytterligare något åt söder och går till
VIII Stenrör, beläget 49 meter från VII. Här viker rågången något åt väster och går till
IX Stenrör beläget 185 meter från VIII. Här börjar rågången något åt söder och går till
X Stenrör, beläget 270 meter från IX. Härifrån rågången i sydlig riktning till
XI Stenrör, beläget 60 meter från X, Här viker rågången något åt väster och går till
XII Gammalt stenrör beläget 65 meter från XI. Härifrån går rågången i sydlig riktning 194 meter till det stenrör i vilket Raskeboda, Sylta, Aspviks och Lindhagabergs ägor sammanstöta
Brogård den 26 februari 1918 M Mörtsell

Flera detaljerade förteckningar och beskrivningar över ägorna.

Sammandrag av delningsbeskrivning.
Undantagen mark för gemensamma behov 4 ar åker, 3 ar avrösningsjord, 5 hektar 15 ar impediment
A N:o 1 Brogård, Greve Sparre 132 h 36 a åker, 49 h 96 a äng, 108 h 02 a avrösningsjord 2 h 95 a impediment
Ba N:o 1 Husby Greve Johan Sparre 179 h 19 a åker, 20 h 86 a äng, 164 h 59 a avrösningsjord, 2 h 57 a impediment
Bb N:o 1 Husby, Advokat Tullberg 63 a åker
Från Husby N:o1 avsöndrade lägenheter
Snickartorp N:o1 4 h 74 a impediment
Lilla Lagmanstorp N:o 1 5 h 51 a impediment
Snyggboda N:o 1 21 h impediment
Lindhagaberg N:o 1 8 h 67 a impediment
Ekboda N:o 1 4 h 12 a impediment
S U M M A 312 hektar 23 ar åker, 70 hektar 83 ar äng, 275 hektar 43 ar avrösningsjord, 554 hektar 74 ar impediment
Brogård den 4 mars 1918 På Ämbetes vägnar M Mörtsell Distriktslantmätare

****

Bro Häradsallmänning 1806-1850. Kartong F:8

F:8 A *Bro Häradsallmänning. 1807-1850. Beskrivning, uppmätning*

1807-11-23 förrättades besiktning på Bro Härads Allmänning på Befallningshavandes order. (52)

Orda-grant

Efter förut gjord kallelse inställde sig den 25 juni 1807 vid Tibble Gästgivargård undertecknad Kommissions Lantmätare, för att efter Konungens respektive Befallningshavandes förordnande av den 9 september förra året avfatta, markera rågångarna och beskriva Bro Härads Allmänning, som är belägen i Bro socken, Bro Härad, Uppsala Hövdingedöme.

Som fullmäktige för Kongl Maj:t och Kronan samt Jägeri Staten infann sig Kronolänsman Jonas Hammarlund och Lantjägare Gustaf Georgie.

För att bevaka Präst Boställets rätt kom vice Pastor i Husby Sjutolfts socken J W Kjörning, biträdd av Häradsprosten och Kyrkoherde Magister Arenius.

Vidare infann sig ägaren av Lejondals Säteri, Emanuel Widegren.

Föra att bevaka Förste Stallmästare och Kommendören Lantingshausens egendomar, infann sig Kamreren vid Granhammars Säteri M Malmberg.

För Överstinnan Friherrinnan Montgomerys egendomar kom arrendatorn på Bro Säteri, Inspektör Långström, dock utan fullmakt.

Efter uppläsandet av en remiss angående denna förrättning, visade Widegren en karta från 1697. Där verkade inte finnas anledning till stridigheter, vilket de närvarande Häradsborna bekräftade och berättade att Allmänningen blivit med laglig rågång försedd på senare år.

Vad gränserna för de på Allmänningen skattlagda lägenheterna angår, kan inget säjas, förrän nya blivit avfattade. Man beslöt att karlar skulle anskaffas för att hjälpa till med den nya avfattningen. De skulle erhålla 24 skilling om dagen.

Därefter skiljdes man och undertecknad företog genast avfattningen och rågångens upphuggning, vilket pågick till den 7 augusti.

Såväl skog som tjänlig uppodlingsmark beskrivs som följer:
Skattlagda Torp under Lejondal, 88 tunnland 7 ½ kappland
Skattlagda ängar under Lejondal, 25 tunnland 14 ½ kappland
Torpet Stora Tingsviken, som hör till Bro sockens Prästgård, 26 tunnland 9 kappland
Kronoskogvaktarens Boställe, 26 tunnland 25 kappland
Uppodlingsmark som ägs av Lejondal, 86 tunnland 24 ½ kappland
Återstående uppodlingsmark och odugliga kärr, 4 tunnland 24 ½ kappland
Skog, 391 tunnland 11 kappland

S U M M A 649 tunnland 20 kappland

Dessa lägenheter består var och en för sig som följer.

Beskrivning över Bro Härads Allmänning

Lejondals skattlagda torp, som enligt 1697 års karta och ett köpebrev av 1737 tillhör denna egendom.
1:o Svarvarviken inom rör, 55 tunnland 12 kappland
2:o Hällkana inom hägnad, 24 tunnland 8 kappland
3:o Lilla Tingsviken inom hägnad, 8 tunnland 19 ½ kappland

S U M M A 88 tunnland 7 ½ kappland

Till dessa torp hör följande ängar:
4:o Hällkana kärr kallat, består av små kärr och mossbotten, 2 tunnland 19 kappland
5:o Lilla Tingsvikens kärr av samma beskaffenhet, 4 tunnland 13 kappland
6:o Rydjan ett sankt kärr, beväxt med vide, al och björksly, 9 tunnland 8 ½ kappland
7:o Svartbäck, ett gammalt torpställe består av sidlänt mossvall, 9 tunnland 6 kappland

S U M M A 25 tunnland 14 ½ kappland

Uppodlingsmark av följande kärr och mossar, som Lejondals ägare, Widegren, den 6 september förra året fått Konungens och Befallningshavandes tillstånd att odla och betala skatt till Kronan för.

<u>En kärrtrakt sydost från Hällkana:</u>
8:o Nedre Dammkärret, beväxt med ung martall och gran samt lövskog, 2 tunnland 2 ½ kappland
9:o Övre Dammkärret av samma beskaffenhet, men mera sankt, 6 tunnland 1 kappland
10:o Blåbärskärret, beväxt med ungt talltimmer och något gran, 4 tunnland 24 kappland
11:o Vinterkärret, beväxt med gran, gårtall och sly, 9 tunnland 4 kappland

<u>Lägenheter omkring Svartbäcken:</u>
12:o Svartbäckshagen varav den bättre odlingsmarken är beväxt med al- och björksly, 1 tunnland 25 kappland
13:o Den sämre marken är 25 kappland
14:o En sänka söder om denna hage, beväxt med ung gran och martall, 12 kappland
15:o En annan sänka sydost om föregående hage är av samma beskaffenhet, 1 tunnland 2 kappland
16:o En annan sänka mellan Kvarntorpet och Örnäs rågång är lika som föregående, 1 tunnland 7 kappland
17:o Ett smalt kärr öster om Svartbäcken är sankt och tuvigt, beväxt med gan och tall samt albuskar, 1 tunnland 6 ½ kappland
18:o En stenfri jämn mark vid Kvarntorpet och Tångs rågång, består av grund sandblandad svartmylla, beväxt med gran och tall, 2 tunnland 9 kappland
19:o Vattendränkt och tuvigt kärr, beväxt med gran, gårtall och lövsly, 5 tunnland 9 kappland

<u>Mellan Svartbäcken och Rydjan är följande kärr:</u>
20:o Älgkärret mellan bergen är djupt och där växer mossa och ljung, 20 kappland
21:o Fortsättningen fram till Svartbäcken har bättre jordmån och är beväxt med ung gran, gårtallskog, samt vide och alsly, 2 tunnland 22 kappland
22:o En sänka öster om föregående är beväxt med skvattram, al- och tallbuskar, 4 tunnland 29 ½ kappland
23:o En annan smal sänka öster om föregående, är av nästan lika beskaffenhet, 1 tunnland 11 ½ kappland
24:o Mot Tångs rågång är jämn stenbunden mark av sämre odlingsbar beskaffenhet, beväxt med bättre gran och tallskog, 4 tunnland 25 kappland
25:o Ett smalt kärr sydost om Rydjan, beväxt med småskog, 1 tunnland 10 ½ kappland

<u>De kärr som omger Rydjans och Hällkanas och Tingsvikens röjningsängar:</u>
26:o En låglänt mark söder om Rydjan, består av moblandad grund jordmån, beväxt med smärre gran och tall, 5 tunnland 14 kappland
27:o Öster därom ett djupt kärr med gyttja, 25 kappland
28:o En sank och tuvig mark bevuxen med pors och vide. Den var förr instängd av Skogvaktaren och använd till slåtter, 1 tunnland 22 ½ kappland
29:o Ett kärr söder om föregående är tuvigt och sankt, beväxt med småskog och lövsly, 4 tunnland 25 kappland
30:o Ett låglänt område öster om Rydjan, mot västra sidan något högre men överallt beväxt med ung gran och gårtall, 7 tunnland 26 ½ kappland
31:o Ett djupt kärr öster om föregående beväxt med al och gran, 1 tunnland 25 kappland

32:o Ett kärr norr om N:o 30 är tuvigt och skogbeväxt, 4 tunnland
33:o I sammanhang och norr om detta ett sankt kärr, beväxt med skvattram och albuskar, 2 tunnland 25 kappland
34:o Mellan detta kärr och Svartvikens äng, en högläntare sänka av mojord och grusbotten, 20 kappland
35:o En liknande sänka sydost om samma äng, 30 kappland
36:o En sänka mellan Rydjan, Tingsvikskärret och Svedboda består till större delen av moblandad lerjord och är bevuxen med smärre skog, 4 tunnland 14 kappland

S U M M A 86 tunnland 24 ½ kappland

37:o Torpet Stora Tingsviken
med dess lägenheter är i äldre tider överlämnat till Bro Kyrkoherde Boställe som donation, enligt vad 1697 års karta berättar. Rågångarna stämmer inte helt med den kartan medan innehållet stämmer bättre, 96 tunnland

Kronoskogvaktarebostället:
38:o En vret i Svedboda, 2 tunnland 4 kappland
39:o En vret vid Bostället jämte två små täppor, 2 tunnland 4 kappland
40:o Den övriga marken vid Bostället är, 7 tunnland 1 ½ kappland
41:o Hagmark och buskar vid Svedboda, 12 tunnland 31 ½ kappland
42:o Tjänlig uppodlingsmark till åker vid Svedboda, 2 tunnland 16 kappland

S U M M A 26 tunnland 25 kappland

Det finns ingen äng till detta Boställe. Där finns kärr och mossar som ingen hittills haft tillstånd att odla.
43:o Ett djupt kärr söder om Vinterkärret beväxt med vide och porsbuskar, 2 tunnland 5 kappland
44:o Ett likadant, 30 kappland
45:o Ett kärr kallat Krakkärret som är gyttjefullt. Kan slås under torra somrar, 26 kappland
46:o Två små kärr öster om Skogvaktartorpet, bevuxna med småskog, 27 ½ kappland
S U M M A 4 tunnland 24 ½ kappland

Skogsmark
47:o Ett bergigt område mellan torpen Svarvarviken och Hällkana, beväxt med något ungt talltimmer, gran och gårtall, 14 tunnland 8 kappland
48:o Ett lika bergigt område mellan Damm- och Vinterkärren samt Svartbäcken av lika beskaffenhet, 18 tunnland 9 kappland
49:o Den sämre skogen liksom med den nämnda är belägen mellan myrar och kärr, på oländig, bergig mark, och består till större delen av mer eller mindre små glesvuxna tallar och granar, som inte är tjänliga till timmer, 358 tunnland 26 kappland

S U M M A 391 tunnland 11 kappland

Den totala summan omfattar 649 tunnland 20 kappland

Detta betygar På Ämbetets vägnar Joh Ant Pousett

Att beskrivning är i enlighet med den för mig uppvisade kartbeskrivningen, betygas
Stockholm, Kongl Lantmäteri Kontoret den 23 november 1807 P A Juneld (?) Överinspektör

****

1807-08-22 Arvodesräkning för Bro Härads Allmännings Revning, i Uppsala län år 1807 (255)

S U M M A 59 riksdaler 1 skilling 10 runstycken är genom Statskommissarie Widegren betalt. Joh Ant Pousett

Dagsverken vid revningen
Skogvaktare Fagerström 33 dagsverken = 11 riksdaler 8 skilling specie
Unga Fagerström 6 dagsverken = 2 riksdaler
Abraham Israelsson 25 ½ dagsverke = 8 riksdaler 24 skilling
Henrik Israelsson i Svartkärret 2 dagsverken = 32 skilling
Gabriel Israelsson i Hällkana 2 dagsverken = 39 skilling
Israel Israelsson i Roligheten 6 dagsverken = 2 riksdaler
Jonas Jansson i Svarvarviken 4 dagsverken = 1 riksdaler 16 skilling
Gabriel Hansson i Snyggboda 3 dagsverken = 1 riksdaler
Sjudaren Löfgren 9 ½ dagsverken 3 riksdaler 8 skilling
S U M M A 91 ½ dagsverken = 30 riksdaler 24 skilling
Lejondal den 22 augusti 1807 L Hasselbom

Repartitionsräkning (fördelning) mellan Bro Härads Delägare och Statskommissionär Widegren vid kostnaderna för Allmänningens revning
Arvodesräkningen 59 riksdaler 1 skilling 10 runstycken, dagsverkkostnaden 30 riksdaler 24 skilling, kost och husrum under 70 dygn à 24 skilling = 35 riksdaler
S U M M A 124 riksdaler 25 skilling 10 runstycken

Delas mellan Lejondals Säteri, Stora Tingsviken, som hör till Kyrkoherde bostället, Bro Sätesgård som tillhör Friherrinnan Montgomery, Örnäs Säteri, Finsta delägare, Bro Härads delägare
Lejondal den 22 augusti 1807 Joh Ant Pousett

****

1814-06-23 arvodesräkning för verkställd rörläggning mellan Bro Härads Allmänning och Lejondals Uppodlingsmark samt runt torpet Roligheten (256)

Två personer med dragare i 4 dagar med kostpengar = 4 riksdaler
Skjutslega för 4 hästar 13 ½ mil, med extra tillägg från Uppsala till Säva 1 ¼ mil samt vagnshyra = 15 riksdaler 10 skilling
13 dagars arbete med rörläggning = 17 riksdaler 16 skilling
2 sammankomst dagar för 1 person = 1 riksdaler 16 skilling
Koncept, protokoll 4 ark à 12 skilling = 1 riksdaler
Resekostnad åter lika som ovan = 19 riksdaler 10 skilling
S U M M A 58 riksdaler 4 skilling
Johan Pousett

I ovanstående summa inbegrips även de dagar som används vid Skattläggningen
Betalt som kvitteras Johan Pousett

Protokoll vid rörläggning mellan Bro Allmänning och Lejondals Uppodling, fastställd vid vintertinget 1815.

1811-12-09 inställde sig undertecknad Kommissions Lantmätare vid Lejondals Sätesgård i Bro socken och Härad, med anledning av Befallningshavandes förordnande att uppgå gränserna, som Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober fastställt mellan Bro Härads Allmänning å ena sidan och de inom Allmänningen belägna mossar och kärr, som överlåtits till Lejondal för odling mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan.

Närvarande var ägaren av Lejondal Statskommissionär Emanuel Widegren, för att bevaka Allmänningens intressen Assessor Anders Lyckou samt jägmästare Gustaf Georgi. Vidare Bonden och Fjärdingsman Jan Ersson i Råby, Bro socken och Kronolänsman Johan Abraham Lindh från Ryds- och Näs socknar.

Sedan förordnandena upplästs och Widegren visat en karta författad av undertecknad år 1807 över Allmänningen och där råskillnaderna var utmärkta samt Konungens Resolution, beslöts att skillnaderna skulle upphuggas och rör sättas upp. Då årstiden hindrade måste det dock uppskjutas.

1814-06-07 infann sig undertecknad åter vid Lejondal för att verkställa rörläggningen, vilket skedde efter följande beskrivning:
N:o 1 På västra sidan av Hällkana röret murades på slät mark ett femstenarör. Utliggarna som är 25 alnar från mittstenen visar rät linje tillbaks åt Kvarnkärret som fram till
N:o 2 På Västra sidan om Hällkana röret och ängen Rydjan nedgrävdes i högländ mark ett femstenarör. Den högsta stenen visar med sin övre tvära kant norr och söder. Utliggarna är 25 alnar från mittstenen och visar rät linje tillbaka och fram till
N:o 3 I norra sluttningen av ett stort berg murades ett femstenarör med 3 alnars diameter.
N:o 4 Invid södra ängen av Rydjan nedgrävdes ett femstenarör.
N:o 5 På västra sidan om en bäckrännil murades ett femstenarör av 4 alnars diameter,
N:o 6 På ett slätt berg murades i ett röse av 5 diameter ett femstenarör, där hjärtstenen på norra sidan är tjock, spetsig på södra sidan, i öster slät och i väster kullrig.
N:o 7 På en högländ mark 600 alnar från N:o 6 murades i rät linje i ett röse med en visarsten som liksom utliggarna, som är 25 alnar därifrån, visar räta linjen tillbaka och fram till
N:o 8 På jämn mark och nära en gångväg från Lilla Tingsviken murades ett femstenarör. Hjärtstenen har släta sidor i öster och väster
N:o 9 På en bergkulle 440 alnar från N:o 8 murades ett röse, där visarstenen visar rät linje tillbaka och fram till
N:o 10 På en jämn och högländ mark murades i ett röse ett femstenarör där hjärtstenen har en spetsig egg i norr, släta sidor i söder och väster, kullrig i öster.
N:o 11 På högländ mark 500 alnar från N:o 10 murades i ett röse en visarsten som har slät sida åt öster, skrovlig i väster
N:o 12 På norra sidan om Svartbäckskärret och hålldammen murades på låglänt mark ett röse, där hjärtstenen är ½ aln tjock i öster och väster 3/8 aln tjock i norr och söder
N:o 13 I västra sluttningen av högländ mark murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen har slät sida i väster men kullrig i öster
N:o 14 På en berghäll murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen visar med sin runda kant liksom utliggarna, som är belägna 25 alnar från mittstenen, räta linjen tillbaka och fram
N:o 15 På ett berg 600 alnar från N:o 14 murades i ett röse en visarsten som har slät sida mot öster, skrovlig mot väster och visar med sin övre spetsiga egg räta linjen tillbaka och fram
N:o 16 På västra sidan om Svartbäcks ängen på högländ mark murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen visar med sin övre tvära kant jämte sidostenarna, som ligger 25 alnar från mittstenen räta linjen tillbaka och fram
N:o 17 På norra änden av en berghäll murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen har en utslagen bit upptill på södra sidan, visar med norra kanten och sidostenarna räta linjen fram och tillbaka
N:o 18 På en högländ mark murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen visar med sin spetsiga kant tillsammans med sidostenarna, som ligger 25 alnar från mittstenen räta linjen fram och tillbaka
N:o 19 På högländ mark mellan Bro skog och Bro Härads Allmänning samt Lejondals Uppodling murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen har spetsig egg åt öster och med sin tvära övre kant visar raka linjen mellan Bro skog och Allmänningen samt med norra sidostenen, som är nedgrävd 20 alnar från mittstenen den räta linjen till N:o 18
N:o 20 I sydvästra änden av Allmänningen, som gränsar till Tångs skog i kanten av ett kärr murades 12 stycken tallklyfter, som är 5 alnar långa, i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen är trekantig, med släta sidor åt söder och väster men rundare sida åt öster. Visar med sin spetsiga egg så väl till femstenaröret i råskillnaden mellan Tångs skog och Allmänningen som efter sidostenen, 25 alnar från mittstenen räta linjen tillbaka och fram till

N:o 21 På högländ mark 425 alnar från N:o 20 murades i ett röse en visarsten som har släta sidor och skrovliga kanter. Den visar med sin tvära ände och spetsiga egg räta linjen tillbaka och fram till
N:o 22 På högländ mark murades i ett röse ett femstenarör, där hjärtstenen har släta sidor och kanter och visar med sin spetsiga kant och sidostenarna räta linjen tillbaka till ett gammalt i jorden nedgrävt femstenarör vid östra hörnet av Svarvartorpets hemäng.
Sedan den tjänliga odlingsmarken med dessa rör blivit skild från Allmänningen, kommer vid vintertinget år 1815 efter kungörelse i kyrkorna dessa råskillnader att fastställas.
Den missnöjda kan anmäla klander på sätt som 62 § i 1783 års Storskiftes stadga föreskriver
Således är rörlagt, betygar På Ämbetes vägnar Joh Ant Pousett
Uppläst och vidkänt intygar Em Widegren And Lyckou Jan Ersson i Finsta
Som närvarande nämndeman Eric Ersson Jan Ersson

****

1831-12-03. 1832-07-18 uträkning av den med gul färg på kartan från 1697, upprättad av Lantmätare E Hedberg och i Lantmäteri Kontoret år 1785 renoverade kartan över Bro Härads Allmänning samt inom Allmänningsträngen belägna ägor och torp, som efter Kongl Maj:ts resolution blivit tillerkänd Lejondals Säteri. (257)

Uträknings Instrumentet utvisar 14 poster med en sammanlagd areal av 129 tunnland och 29 kappland.
Stockholm den 18 juli 1832 M C Graul ?
Finns också en ofullständig kladd

1831-12-03 har på anmodan av Landshövding Eric Sparre undertecknad uträknat den med gul färg illuminerade Skogsmarken på 1807 år karta över Bro Härads Allmänning.
Innehåller jämte berghällarna, vilka i anseende till den obestämda gränsen inte särskilt kunnat specificeras, men som på kartan tycks utgör hälften av det hela - 186 tunnland 29 kappland.
Vägarna inom skogen är upptagna till 6 alnars bredd och avräknade, betygar
Gävle den 3 december 1831 Strömbäck Lantmätare Auskultant.

Av den på Allmänningen belägna Lejondals skog är föreslagen att delas i tre delar.
N:o 1 För Säteriets egen räkning
N:o 2 Till de för torpens förbättring anslagna odlingsplatser
N:o 3 Till åter anläggande av det nedlagda torpet Svartbäcken beviljade odlingsmark

All annan skog i allmänningen, utom den som kommer att tillhöra Svartbäcken samt all den i den s k Spegeln befintliga skogen, kommer att tillhöra och begagnas för Säteriets räkning och utgör 108 tunnland 24 kappland

Skog som kommer att tillhöra de, till torpens förbättring anslagna odlingsplatserna, vilken utgör all skog i s k Spegeln eller omkring nedre Dammkärret, övre dammkärret, Blåbärskärret samt Vinterkärret och utgör 45 tunnland 4 kappland

Till återupptagande av det nedlagda torpet Svartbäcken med därtill anslagna odlingsplatser är följande tillagt, nämligen mellan N:o 21-19-18 samt Örnäs rågång, Bro Säteris ägor och därifrån utefter Allmänningens rågång till N:o 21, vilken skog utgör 33 tunnland 17 kappland

Förslag till tre avdelningar av Allmänningens odlingsplatser, nämligen
1 För Säteriets egen räkning
2 Till torpens förbättring
3 Till återuppbyggandet av nedlagda torpet Svartbäcken

Hela Allmänningen utgör 649 tunnland 5 kappland, där Säteriet har 213 tunnland.
Till Svartbäckens återuppbyggnad, odling 25 tunnland, där invid belägen skog 33 tunnland, mark till torpens förbättring 27 tunnland

Förut skattlagda torp 88 tunnland
Skogvaktartorpet 26 tunnland, Stora Tingsviken som tillhör prästgården 26 tunnland
Återstående Allmänning i skog 203 tunnland
Odelbar mark 4 tunnland

För Säteriets räkning ingår bl a Hällkana kärret, Lilla Tingsvikens kärr, Rydjan, Älgkärret, av detta kärr avstängs en del att odlas i sammanhang med Svartbäcken Några sänkor beväxta med skvattram och tallbuskar, mot Tångs rågång beväxt med bättre gran och tallskog, men ingen bra odlingsmark, Smalt kärr sydost om Rydjan, ett område söder om Rydjan beväxt med smärre gran och tall, öster ut ett gyttjigt kärr, en sank mark förut instängd och använd av Skogvaktaren till slåtter, ett kärr söder härom, en lågländ trakt öster om Rydjan, ett djupt kärr ännu mera i öster. Skogen runt dessa odlingsmarker utgör 108 tunnland 24 kappland
S U M M A 213 tunnland 3 ½ kappland

Till torpens förbättring odlas följande, mot att någon del av deras tidigare ägor frånskiljs och odlas för Säteriets räkning.

Nedre Dammkärret, övre Dammkärret Blåbärskärret, Vinterkärret, en sänka mellan detta kärr och Svarvarvikens äng, en sänka sydost om ängen, en sänka mellan Rydjan, Tingsviks kärret och Svedboda
S U M M A 27 tunnland 31 ½ kappland

För att återanlägga torpet Svartbäcken anslås följande odlingsplatser:

Svartbäck ett gammalt torpställe, Svartbäckshagen, en sänka söder om denna hage, en annan sydost om föregående hage, en sänka mellan Kvarntorpet och Örnäs rågång,
ett smalt kärr öster om Svartbäcken, en stenfri jämn mark vid Kvarntorpet och Tångs rågång, vattendränkt och tuvigt kärr, fortsättning av ett kärr till Svartbäcken, varav en del kan stängas och resten användas till odlingar under Rydjan, skog som kommer att avstängas 33 tunnland 17 kappland
S U M M A 58 tunnland 17 kappland

****

1832-06-01 förrättade på anmodan undertecknad Kommissionslantmätare uträkning och special förteckning på den med gul färg illuminerade skogsmark, som är upptagen på Bro Härads Allmännings karta från 1807. (257)

Detaljerad uträkning av hela området uppdelat på 30 poster och innehållande
S U M M A 127 tunnland 29 kappland
Lejondal den 8 juni 1832 Jaederström Kommissionslantmätare
Finns två kopior till

****

1850-05-14 inställde sig undertecknad på hemmanet Finsta i Bro socken och Härad, för att på vederbörandes ansökan och Befallningsmans förordnande undersöka rågången mellan Bro Härads Allmännings marker och därtill gränsande hemman och lägenheter, för att se om där fanns några oriktigheter. (258)

Efter att kungörelse upplästs i Häradets kyrkor och särskild kallelse utgått, infanns sig
På Kongl Maj:t och Kronans vägnar Kronolänsman Ph Kindberg
För att bevaka Allmänningens rätt Jägmästare G R Prinzencreutz
Ingen infann sig från Konsistoriet för att bevaka Ecklesiastika bostället
Gode män var ojäviga Eric Helander i Hassla, Häggeby socken och Jan Jansson i Bälby, Tibble socken av Håbo Härad

§ 1 Av grannarna infann sig för Lejondals Säteri, Greve O G Wrangel och uppvisade en karta från 1807 och 1814 över den betydliga mark, som Säteriet erhållit av Allmänningen, som blivit avrösad och fastställd den 25 januari 1815 vid Bro Häradsträtt. Rågångarna var alltså ostridiga mellan befintliga rörstenar.

Vad som alltså skall göras vid Lejondals rågångar blir att undersöka och rätta hävderna där hägnaderna är uppsatta samt i övrigt utstaka och upphugga dem i fullt synbart skick
Greve Wrangel meddelade att han måste resa bort och hade förordnat Inspektoren på Bro gård O M Groth att i fortsättingen svara för Lejondal och under Brogård lydande Tång och Hernevi bys ägor.

§ 2 Kyrkoherde B Hallgren infanns sig och anmälde, att han som innehavare av Bro Pastors boställe hävdar ett torp kallat Stora Tingsviken och beläget på allmänningen. Han visade en karta från 1769-1770 och fastställd den 12 februari 1771. På den kartan stämmer inte Torpställets yttre gränser med 1807 års Allmännings karta. Detta skall undersökas särskilt

§ 3 I morgon skall arbetet med undersökningen börja med arbetsbiträde och i närvaro av Skogvaktare Carl Andersson.

§ 4 På eftermiddagen infann sig Inspektor Groth från Brogård, som ansvarande för gränserna för Tång och Hernevi by. Då han var sjuklig och inte trodde sig orka förrättningen på marken, hade han förordnat arrendatorn Inspektor M Apelgren på Finsta. Men han lovade att infinna sig om hans personliga närvaro påkallades.

§ 5 Vid Svarvarviken under Lejondal har inkränkning skett på två ställen öster om torpstället. Åbon Carl Ersson var närvarnade för att rätta dessa olagligheter och flytta hägnaderna i ena hagen närmast sjösidan. Detta skall han ha gjort innan nästa månads utgång. Den andra vid åkervreten, som är av mindre betydelse, skall åtgärdas senast nästa år. Han får inte avverka ett enda träd, som därigenom tillkommer Allmänningen. Kronoskogvaktaren har ansvar för tillsynen.

§ 6 Gamla hävderna till Hällkana, som också hör under Lejondal och gränsar i norr och öster mot Allmänningen hade ostridiga gränser, så när som på en liten inböjning vid röset vid Svedbodahörnet. Detta skall rättas, då ny gärdsgård ändå skall sättas upp. Härom erinrades Kronoskogvaktare Andersson och frälse skogvaktare Fagerström. Fagerström hade redan meddelat åbon, att när han sätter upp sitt nya stängsel, skall han rätta felet

§ 7 Söder om Hällkana gränsar Allmänningen till en åker och beteshage kallad Svedboda, som huvudsakligen hör till det på något avstånd belägna skogvaktar bostället Kronbacka
Gränsen på 1807 år karta är ostridig och går i flera krökar efter den väg, som norrut belägna torp använder.

Allänningskartan av 1807 visar Svedboda gräns på västra sidan mot Stora Tingsviken, som hör under Bro Pastors boställe samt Allmänningen, helt annorlunda än nuvarande hävd visar och orsaken lär vara, att Lantmätare rörlagt efter Kyrkoherdens andra karta, som visar att Allmänningen i så fall lämnat 1 tunnland 5 ½ kappland, som blivit återlagt av Tingsviken med 11 kappland efter den nu utmärkta raka linjen mellan rören A och B

Mot den förlust som Skogvaktar bostället gjort av Svebodas gamla hävd, tycks ersättning vara tilldelad av Allmänningen vid södra sidan där en tresidig ruta blivit inhägnad

Den bebyggda delen av Kronoskogvaktar Bostället, som kallas Kronbacka är utmärkt under N:o 40 på kartan och har sin gräns mot Allmänningen utefter den gemensamma vägen. Det samma gäller Lilla Tingsviken vars ägor går ned till Hernevi bys rågång, där vägen går in på Allmänningen

Mellan Lilla Tingsvikens gamla hävd och Hernevi bys rågång samt vägen har Kronoskogvaktaren en liten oformlig vret om 2 tunnland, på kartan märkt med N:o 39, med mångkrokiga gränser, som skogvaktar Andersson vill ha rätat genom ömsesidigt jordbyte. Då skulle 200 alnar hägnad sparas och olägenheter av drivsnö undvikas.

Inspektor Groth ansåg att Anderssons förslag var lämpligt och nyttigt, men ansåg sig inte kunna bifalla utan att höra Greve Wrangels åsikt. Han ville dock inte hindra utstakningen på marken, då det nu fanns tillfälle, vilket också genomfördes med utbyte av 24 kapplands åker på ömse sidor

§ 9 Från sydvästra hörnet och röret N:o 2 på Allmänningskartan gick en kil av Hernevis skogsägor om 19 kappland in på skogvaktar bostället, bestående av dels odlad åker och lind- och backvall. Ingen visste varför och inte heller fanns någon anledning, eftersom kartorna visade rågångens sträckning mellan erkända rören N:o 2-6, där Örnäs ägor stöter.

§ 10 De övriga rågångarna runt Allmänningen som gränsar mot Lejondal, Tång och Hernevi bys skog utstakades och höggs upp så att de blev helt synliga. Andersson och Fagerström erinrades om att när behovet fanns, skulle de rensa rågatan från växande buskar.

§ 11 Till Skogvaktar bostället finns nu mellan 4-5 tunnland öppen åker i två skilda vretar, N:o 38 och 39. Avståndet mellan dem är 2.000 alnar. De har ganska svag och sveksam jordmån. Visserligen kan väl i lika beskaffad jord uppodlas ett par tunnland av Svedboda, men inte utan alltför betydlig kostnad.

Vad som brister för att kunna skattlägga denna lägenhet är, att de helt saknar hö. 1807 fanns ett slåtterkärr N:o 28 som var instängt vid Rydjan av 1 tunnland 22 ½ kapplands rymd som hävdades av skogvaktaren. Men sedan förra ägaren till Lejondal fått alla omkringliggande mossar och kärr till odling, har skogvaktarens slåtteräng hamnat där

Hur detta har gått till tillkommer inte undertecknad att närmare undersöka, utan vill endast upplysa att så skett. Enligt en sägen skulle Lejondals ägare gett skogvaktaren 3 lass hö som ersättning, men någon skriftlig avhandling finns inte och inte heller får skogvaktaren nu något hö.

§ 12 Andersson menade att öster om Kronbacka fanns ett litet kärr, som skulle kunna användas till slåtteräng. Vi begav oss dit för att se det, som under N:o 45 på kartan benämns som Kråkkärret. Det visade sig stå under vatten, men var växt med grov starr på dyig jord och alldeles utan skog.
Detta kärr kan alltså med utdikning och liten kostnad göras fruktbart. Det skulle kunna stängslas med 200 alnar i norr och 145 i söder samt 100 alnar i båda ändar, till en yta av 1 tunnland 10 kappland.

§ 13 Andersson, vars bebyggda boställe Kronbacka är högst obetydligt och alldeles avskilt från dess egentliga jordområde, Svedboda, önskade att han skulle kunna komma åt vattenbord i sjön. Detta skulle kunna ske genom att hägnaden efter körvägen förenade de båda lägenheterna. Det skulle efter vad förhållandena på marken utvisar med lätthet kunna göras utan någon skada eller olägenhet för det allmänna.

Visserligen skulle genom denna förening 3 tunnland skog falla inom hägnaden, med när Andersson inte menar att röja för odling medan marken är för bergig, så kan den växande skogen inte vårdas på bättre sätt och användas efter behov som Allmänningsmark. Förrättningsmännen tillstyrkte Anderssons begäran

§ 14 I skogsrannsaknings protokollet av den 5 juli 1849 finns en uppställning över Allmänningens forna gränser enligt 1807 års karta till en yta av 649 tunnland 20 kappland.
391 tunnland 11 kappland skog är allmänning, Om summan är riktig utgörs den av
N:o 1 Lejondals gamla torp, Svarvarviken, Hällkana och Lilla Tingsviken 88 tunnland 72 kappland
Spridda ägor under N:o 4, 5, 6 och 7 = 25 tunnland 14 kappland
Till odlingskärr beviljat 113 tunnland 22 kappland
N:o 2 Stora Tingsviken 28 tunnland 29½ kappland
N:o 3 Kronoskogvaktar bostället 27 tunnland 12 kappland
N:o 4 Odugliga mossar och kärr 3 tunnland 10 kappland
N:o 5 Vägen som sommartid går över Allmänningens 4 tunnland 16 kappland
Återstoden av Allmänningen är skog 194 tunnland 11 kappland

§ 15 Den 23 maj samlades alla för att avsluta förrättningen och justera protokollet
På Ämbetets Vägnar Carl …..

B Hallgren O M Groth C Andersson
E Helander och Jan Andersson, vid förrättningen biträdande Gode män.

****

1875-01-27 utdrag ur domboken vid laga vinterting med Bro Härads Rätt i Tibble Gästgivargård angående Kommissions Lantmätare Joh Ant Pousetts anhållan om fastställelse av karta, beskrivning och protokoll över rågången vid Bro Härads Allmänning och dess gräns mot Lejondals Säteri (259)

Det gäller gränserna kring de överlåtna nyodlingsområdena. Förrättningen har varit kungjord för allmänheten och inga protester har inkommit.
Häradsrätten beslöt att för all framtida efterrättelse samt till kraft och verkan denna karta med dess beskrivning gilla och fastställa, vilket tecknades på kartan och genom Protokollsutdrag meddelas.
Ut supra På Härads Rättens vägnar v Strokirch

****

F:8 B. *Bro Häradsallmänning. Brevväxling, ansökningar, anslag. 1806-1836*

Orda-
grant

1806-09-06. Widegren på Lejondal har ansökt att få uppodla några kärr och mossar på Häradsallmänningen. (49)

Befallningshavandes i Uppland U T S L A G på Statskommissarie Emanuel Widegrens ansökan, att mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan få på Lejondals Säteri i Bro socken, Bro Härad, uppodla några kärr och mossar på Häradets Allmänning.
Uppsala den 6 september 1806

För att få upplysningar om beskaffenheten av den mark på Bro Härads Allmänning som begärts till uppodling, har Kronofogden i orten med biträde av två Nämndemän och skogsbetjäntens närvaro besiktigat området.

Enligt Syningsinstrumentet av den 31 juli består marken av följande mossar och kärr, nämligen

1:o Ett kärr sydost om Hällkana, ungefär 10 tunnland, beväxt med al och martall, mycket vattensjukt. Där växer mossväxter och tuvor.

2:o En hage, ungefär 5 tunnland, beväxt med al, vide och björksly. Gränsar till Svartbäcken, som lyder under Lejondals Säteri och finns inritad på 1697 års karta av Bro allmänning under Lit R. På flera sidor om hagen tillstöter små och obetydliga platser, som också begärts till odling. De är beväxta med sly.

3:o Ett moras, norr om Svartbäcken, ungefär 9 tunnland. Marken är kärraktig, uppfylld med mossväxter och tuvor samt beväxt med al, gran och björksly.

4:o Häremellan och ängen Rydjan, som hör till Lejondal, gränsar en större area om 220 famnar i längd och 100 famnar i bredd. Där är kärraktigt, stenbundet och mossbeväxt samt på södra ändan står tall och gran.

5:o Kärret som omger Rydjan samt Lilla Tingsvikens och Hällkanas röjningsängar är beväxt med vide, björk och al. Man kunde inte uppge storleken då utskjutande uddar bortskymmer skogen.

6:o En mosse mot Tångs skog, 20 tunnland, är beväxt med al och martallar.

7:o Ett litet kärr även det gränsande till Tångs skog, kallat Grönkärret, ligger strax ovanför Svarvarviken och består av kärraktig mark

För övrigt ansåg besiktningsmännen att dessa kärr och mossar är av sådan beskaffenhet, att ingen häradsbo vill begagna dem till allmänningsbete, eftersom de är kringspridda och inte tjänliga till annat än ängsslåtter.

De är inte lämpliga till hemman då ingen åker finns som kan göra dem fruktbringande. Besiktningsmännen ansåg att minst 10 års arbete skulle krävas för att iståndsätta dem. Det fordrades att man röjde kärren, rothögg, bröt sten och dikade ut vattnet över längre och kortare sträckor.

Detta har jag tagit i övervägande och menar att alla lägenheter är av oländig beskaffenhet, så att ingen allmän eller enskild förmån kan erhållas. Statkommissarien är den enda som vill åta sig det arbetet och kostnaden, därför prövar jag att enligt 7 § i Skogsförordningen av den 1 augusti att låta honom till äng nyttja och bruka denna mark, under Lejondals säteri i Bro socken, Bro Härad, vilken egendom han äger. Dessa allmännings kärr får aldrig skiljas från gården, mot den ränta, som efter Kammarkollegiets prövning kan åsättas dessa lägenheter.

Början av uppodling bör ske i höst, och skall vid Besiktning 1816 vara fullständigt genomförd.

Lantmätare Johan Anton Pousett skall genast uppmäta de beviljade odlingslägenheterna och inrita dem på karta. Han skall noga tillse att de krökningar där grov och duglig skog till äventyrs växer utelämnas till Allmänningen.

Domhavande i orten skall förrätta skattläggningen och sedan Instrumentet blivit granskat i Häradsrätten insändas hit. Han skall också föreslå frihetsåren beroende på omständigheterna.

Den missnöjde besvärar sig hos Kammar Kollegiet inom 4 månader
År och dag som ovan Under landshövdingen Eric af Wetterstedts frånvaro And Hjerpe Sv Ringström

U T S L A G på Statskommissarie Widegrens ansökan att få uppodla några på Bro Härads Allmänning belägna kärr och mossar.

Lika lydande med originalet, betygar N Frödelius i Kongl Maj:ts och Rikets Statskontor,
N Hallbäck Registrator i Statskontoret

Uppläst i Låssa kyrka den 26 oktober 1806 av And Hallgren, komminister och v pastor

Uppläst i Ryds och Näs kyrkor den 26 oktober 1806 intygar Joh Flumering (?) v pastor

Uppläst i Bro kyrka den 26 oktober 1806 intygar F E Arrenius

Inga besvär mot Befallningshavandes i Uppsala Län den 6 september 1806 utslag, angående uppodlingsrätt för Statskommissarie E Widegren har inkommit till Kammarkollegiet, intygas.
Stockholm den 2 mars 1807 Wilh Hoving Registrator

Att denna Avskrift är likalydande med den som inlämnats till Kammarkollegiets gamla Provinskontor, angående uppodling av Bro Härads Allmänning, intygas
Stockholm den 25 mars 1825 Fredrik Dufwa Aktuarie i Kammarkollegiet

****

1800-00-00-ofullständigt utkast angående uppodlingen av Bro Härads Allmänningen (260)

Ägor kan vara enklaverade (inneslutna) i en allmänning utan att man får använda dem för uppodling, då de kunnat vara brukade under hemman före allmänningens utstakning. De har

ovillkorligen varit uppskattade under sina Bolbyar om de inte blivit upptagna i Jordeböckerna som utjordar.

Nu är förhållandena att Hällkana, Lilla Tingsviken och Svarvarviken samt Roligheten, alla är äldre torpställen. De förra under Lejondals ägor inom Allmänningen och det sista på Tångs frälse ägor. De har aldrig kunnat särskilt skattläggas, eftersom de är integrerade som delar av annat skattehemman. Angående frälsemans dispositioner om arbete och skatt kan ingen blanda sig i, så länge det allmänna inte tillfogas någon skada. Jag bestämmer om en torpare i år gör dagsverken på en av mina gårdar och nästa år på en annan

Jag yrkar fullkomlig frihet för torpens skattläggning …….

****

1807-10-21 Brev till Landshövdingen från Widegren, där han anhåller att få hela Allmänningen vid Lejondal till sin skattlagda egendom och inte bara de splittrade mossar och kärr som han redan fått. (261)

Sedan efter Landshövdingens förordnande Bro Härads Allmänning blivit mätt av Lantmätare och karta och beskrivning fullbordade, vilka härmed bifogas, kommer Landshövdingen att finna att hela Allmänningen utgör 649 tunnland 20 kappland, varav 113 tunnland 22 kappland hör till tre skattlagda och under min egendom Lejondal lydande torp, 86 tunnland 24 ½ kappland är mossar och kärr, som efter Landshövdingens utslag den 6 september förra året är upplåtna till mig att odla.

Ett torp Stora Tingsviken kallad, skall vara donerat till Bro sockens Prästgård och består av 25 tunnland 9 kappland. Skogvaktar Bostället består av 26 tunnland 25 kappland. Den övriga delen av Allmänningen består av 4 tunnland 24 ½ kappland kärrmark, 32 tunnland 17 kappland ung och växande skog på stenbunden mark, 359 tunnland 26 kappland bergig mark, där just ingen skog växer.

De till mig upplåtna kärren är så spridda att de inte utan betydlig kostnad kan avstängas från skogsmarken. Dessutom måste skogen närmast odlingarna tas bort, så att ljus och luft kommer åt.
Vid synen förra året upplystes att inget bete nyttjats av Häradsborna, vilket inte heller kommer att ske i fortsättningen, då kärren måste stängas för odling. Så har jag ansett den största förmånen både för Kongl Maj:t och Kronan och mig, som ensam bekostat revningen utan något deltagande av Häradsborna, att hela området upplåts till mig. Åkern, ängen och skogen skulle då i sammanhang till hemmantal skattas efter de grunder som författningarna förordnar, varigenom all odlingsmark kan utnyttjas och Kongl Maj:t och Kronan får en ständig och säker inkomst, även av Skogvaktar bostället. Detta kommer då inte att behövas utan läggs under det nya hemmantalet.
Jag anhåller ödmjukt om Landshövdingens bifall
Em Widegren

****

1809-05-16 Från Landshövding Wetterstedt till Konung Carl angående Widegrens ansökning att få odla på Allmänningen (262)

Stormäktigaste Allernådigaste Konung!
Hos mig har ägaren till Lejondals Säteri i Bro socken och Härad, Uppsala län, Statskommissarie Emanuel Widegren ingivit ansökan att mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan få uppodla den del av Bro Allmänning som för närvarande finns odisponerad, nämligen Litt Aa.

Enligt bifogade karta och beskrivning Litt B, innehåller hela Bro Allmänningen 649 tunnland 20 kappland, varav 113 tunnland 22 kappland utgörs av tre skattlagda torp under Lejondal, 86 tunnland 24 ½ kappland förut till Statskommissarien upplåten odlingsmark, 26 tunnland 9 kappland donerade till torp under Bro sockens Prästbord och 26 tunnland 25 kappland utgör ett boställe för Skogvaktaren. De övriga 396 tunnland 3 ½ kappland utgör Allmänningens vidd och som Statskommissarien med tillägg av Skogvaktare torpets ägor nu anhållit att få inhägna och göra fruktbar.

De skäl, som Statskommissarien grundat sin ansökan på är följande:
Den odlingsmark som Statskommissarien redan erhållit är så kringspridd, att den endast med stor kostnad kan avstängas från Allmänningen.
Att den odisponerade delen av Allmänningen sällan eller aldrig används av häradsborna till bete. De har tillräcklig skog och utmark till sina hemman. Marken är kärrig, bergig och stenbunden och inte lämplig till skogsplantering Trots kungörelse infann sig inga häradsbor vid förrättningen och Statskommissarien har ensam fått stå för alla kostnader.

Enligt kartan är hans uppgifter helt riktiga, odlingslotterna är kringspridda. Enligt Besiktningsmännen använder Häradsborna sällan eller aldrig marken till bete. Ingen infann sig vid uppmätandet och rörläggningen eller deltog på något sätt i revningskostnaden, utan allt betalades av Statskommissarien ensam.

Jag får härför anmäla och underdånigt underställa Kongl Maj:ts hans ansökan. För närvarande är marken av ringa betydelse, men skulle genom odling förvandlas till ett eller två hela hemman och ge en årlig och säker ränta till Kongl Maj:t och Kronan

Med djupaste undersåtlig nit och trohet får jag till dödstunden framleva Stormäktigaste Allernådigaste Konung Eders Kongl Maj:ts Allerunderdånigaste och tropliktige tjänare och undersåte Eric af Wetterstedt

1809-05-16 svarar Carl
Vi har i Rådet låtit Oss föredragas Ert den 28 september sistlidne år avgivna utlåtande över ägaren av Lejondals Säteri i Bro socken och Härad, Uppsala län Statskommissarie Emanuel Widegrens ansökan. Den 6 september 1806 fick han tillstånd att på Bro Härads Allmänningen inhägna och nyttja åtskilliga på Allmänningen spridda kärr och mossar till en sammanlagd yta av 86 tunnland 24 ½ kappland. Vid närmare undersökning visade sig marken vara kringspridd och kunde inte utan stor kostnad och skognedtagande stängas från Allmänningen. Han anhåller att mot årlig ränta efter skedd skattläggning få till hemmantal odla den del av Allmänningen som fortfarande är odisponerad och som Befallningshavande tillstyrkt bifall.

Vid Tingen bestred flera av häradsborna, eftersom det skulle leda till förlust av bete och skogsfång för åtskilliga hemman och lägenheter inom Häradet. Även Skogsbetjäningen menade att de skoglösa hemmanen i Häradet svårligen skulle kunna fullgöra sina åligganden, med allmänna byggnationer och Broars underhåll, då de skulle sakna virke.

Befallningshavande har i särskild skrivelse efter dessa anförda skäl, hemställt om inte Statskommissarie Widegrens ansökning utom den del som hör till Bro prästgård borde bifallas, så att han får uppodla den övriga delen. Likväl med förbehåll att efter besiktning, virke till stängsel runt

Hovstallängen, Korsängen och de allmänna broarna, som på grund av jordmånen inte kan byggas av sten, från de blivande nyhemmanen borde undantas.

Vi kan inte bifalla denna ansökan mot häradsbornas bestridande, utan återförvisar denna sak till parterna att höras igen i Härads Rätten, som skall göra dem förställning om en vänlig överenskommelse, att genom lämplig delning, sökande i ett sammanhang kan få sina odlingslotter och häradsborna komma åt att nyttja återstoden.

Befallningshavande har därefter att inkomma med ytterligare utlåtande, då Vi slutligen vill utlåta Oss i detta Mål.
Stockholm den 16 maj 1809 Carl genom Rosenblad
Finns ett dokument till av samma innehåll

****

1811-10-04 Carl Johans brev till Kammarkollegiet angående Statskommissarie Widegrens uppodlingar på Bro Härads Allmänning. (263)

Ägaren till Lejondals Säteri i Bro socken och Härad, Uppsala Län, Emanuel Widegren har ansökt, och genom Landshövdinge Ämbetets Utslag av den 6 september 1806 erhållit tillstånd att inhägna och nyttja åtskilliga spridda kärr och mossar till en sammanlagd yta av 86 tunnland 24 kappland av Bro Härads Allmänningen.

Vid närmare undersökning har det visat sig att denna mark varit så kringspridd, att den inte utan kännbar kostnad och betydlig skogs nedtagande skulle kunna stängas från Allmänningen och göras fruktbar. Det må alltså i nåder tillåtas honom att mot ränta efter skattläggning uppodla den ännu odisponerade delen av Allmänningen.

Vi, har i skrivelse till Er av den 16 maj 1809, dels förklarat att hela Allmänningen inte kan upplåtas till Statskommissarien eftersom häradsborna bestrider det, dels i nåder förordnat, att de till honom upplåtna lägenheterna, enligt vad Lantmätare Pousetts år 1807 författade karta visar, är så kringspridda att de inte kan användas utan stor kostnad samt att häradsborna inte utan svårighet skulle kunna nyttja den övriga delen av Allmänningen. Därför skulle frågan åter förvisas till Härads rätten för att där försöka nå en vänlig överenskommelse och genom lämplig delning få sökandes uppodlingsmark i ett sammanhang och häradsborna få deras del avskild.

Ni har den 16 oktober inkommit med ett protokoll från Härads rätten, där Vi inhämtat att någon överenskommelse inte kunnat träffas. Statskommissariens förslag att de på berörda kartann med litt F utmärkta trakten av Allmänningen skulle förenas med hans odlingsplatser och gränslinjen uppdras så att även skogvaktar bostället kunde upplåtas till honom mot skatt och skogvaktare tjänsten indragas. Skulle häradsborna gå med på hans förslag, åtog han sig alla kostnader för stängsel, vilket enligt Kongl Förordningen av 1802 angående Stängselskyldighet skulle delas mellan parterna.

Häradsborna bestred allt vad Statkommissarien föreslagit, vilket de menade skulle öka deras lidande genom förlust av bete och skogsfång. De yrkade att Statskommissarien inte skulle få utvidga sina ägor, men att de kunde samlas på ett eller två ställen och den skog som då hamnade inom gränsen, kunde han använda till stängsel att avskilja den återstående Allmänningen.

Statskommissarien förklarade, att han inte kunde frångå rättigheten till att begagna de redan erhållna odlingsplatserna och inte på andra villkor än han uppgivit ville åta sig stängselkostnader utan biträde. Han kunde inte inse att något annat delningssätt, än det han föreslagit skulle vara till bättre gagn för någondera parten.

Detta har Ni i Ert yttrande redogjort för och Vi har tagit i övervägande. Därför och då ingen annan utväg finns att utnyttja de redan tilltänkta och påbörjade odlingsplatserna än vad Statskommissariens

uppgivit och då betet för häradsborna är mindre tjänligt och sällan utnyttjat, vill Vi bifalla, att Statkommissarie Widegren på sätt får instänga, som Landshövdingen Ämbetets Utslag den 6 september 1806 beviljade honom. Han får utan biträde av Häradsborna besörja instängningen.

Frågan om att till skatte inlösa Skogvaktar bostället kommer att falla. Vilket allt Vi velat Eder till svar, samt vederbörandes förständigande och efterrättelse härmed i nåder tillkännagiva. Denna Resolution utfärdas för sökande.
Stockholm den 4 oktober 1811
Under min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom Efter dess förordnande Carl Johan

Finns ett något utförligare dokument, men med samma innehåll och undertecknat av Carl Johan.

Med samma datering och underskrift finns ett kortare dokument, kanske mera ett koncept.

**********’

1813-1814 Widegrens ansökan om att förvärva Skogvaktartorper (264)

1813-06-25 ansöker Statkommissarie Widegren hos Landshövdingen att få Skogvaktar torpet på Bro Härads Allmänning.

1814-03-28 Befallningsmans i Uppsala läns Utslag på Widegrens ansökan att mot skatt få Skogvaktar Bostället på Allmänningen.

Statkommissarie Widegren har efter Kongl Maj:ts Resolution och fastställd karta av den 4 oktober 1811 erhållit odlingslotter på Bro Härads Allmänning jämte den där inom räta linjer belägna skogsmarken, tillsammans 274 tunnland 5 ½ kappland. Den övriga allmänningen utgör 208 tunnland 22 ½ kappland. Någon särskild skogsbetjänt anses inte behövas, då skogen skulle kunna skötas tillsammans med Håbo Allmänning. Skogvaktar bostället på Bro Allmänningen som är beläget invid till Statkommissarien upplåtna N:o 43, 44, 45 och 46 på Allmännings kartan omfattar 4 tunnland 24 ½ kappland.

Statskommissarien förklarar att innehavaren av Skogvaktar bostället så länge han lever får bebo och bruka marken.
Uppsala den 28 mars 1814.

1814-03-28 svarar Landshövding Fock på ansökan.

Landshövdingen anser inte att det finns något hinder att skogvaktar bostället införlivas med Statskommissariens ägor och blir skattlagt till förmån för Kongl Maj:t och Kronan. Den lilla allmänningsskogen kan mycket väl vårdas av Håbo Allmännings skogvaktare. Ägorna skall skattläggas och förbehåll lämnas att nuvarande skogvaktaren får bo kvar så länge han önskar.
År och dag som ovan W Fock

Utslag på Statkommissarie Widegrens ansökan rörande uppodlingarna
Enlighet med karterade originalet bestyrker B Hallbäck

Att ett lika lydande Exemplar blivit till Bro Kyrka inkommet och där på predikstolen uppläst den 10 april innevarande, intygar
Bro den 11 april 1814 …udman Prost
Att likaledes ett Exemplar blivit till Lossa kyrka inlämnat och där på predikstolen uppläst den 10 april innevarande, intygar
Lossa den 11 april 1814 Anders Hallgren Komminister och vice Pastor

1814-08-16 diarieförs i Kammarkollegiet Befallningshavandes Utslag av den 28 mars, angående Statskommissarien Widegrens upplåtna odlingsplatser i Bro Härads Allmänning.
Inga besvär är anförda, vilket som bevis meddelas
Stockholm den 16 augusti 1814 Enbom i Registrators ställe

1829-03-21 fick Greve Eric Sparre en vidimerad avskrift av Kammarkollegiets utslag av den 13 februari 1818, rörande Skogvaktar Bostället på Bro Allmänning.
Den 28 mars 1814 meddelas beslut som förra ägaren av Lejondals Säteri mot skatt beviljats men av Kongl Kammarrätten upphävts, betygas på begäran
Sylta den 21 mars 1829 Lindh extra Kronofogde och Länsman

****

1814-1815 inställde sig Kommissionslantmätare vid Lejondals Säteri för att efter Konungens och Befallningshavandes Utslag den 6 september 1806 förrätta skattläggning på de kärr och mossar, som är belägna på Bro Allmänning. (265)

Vidare inställde sig Kronofogde och Häradsskrivare tillsammans med Nämndemännen Eric Ersson i Raskeboda och Jan Ersson i Husby. Skattläggningen skulle göras på de kärr och mossar som beviljats Statskommissarien Emanuel Widegren att odla mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan. De skulle läggas till hans Säteri varifrån de inte får skiljas.

Förrättningen rör den mark på Allmänningen, som Lantmätaren år 1807 avfattat och som innehöll 86 tunnland 24 ½ kappland. Det har visat sig att dessa odlingsplatser varit kringspridda och endast med stor svårighet och kostnad kunde avstängas från den övriga Allmänningen. Därför har Statskommissarien gjort nådig ansökan hos Kongl Maj:t att mot skatt även få den återstående delen av Allmänningen. Det har Kongl Maj:t genom Resolution av den 4 oktober 1811 inte beviljat, på grund av att häradsborna har bete på den delen av Allmänningen.

Målet har varit upp i Bro Häradsrätt, men någon överenskommelse mellan Statskommissarien och häradsborna har inte gått att nå, varför den vid Litt F på 1807 års Allmänningskarta tecknade linjen utgör rätta skillnaden mellan Bro Allmänning och berörda odlingsmark.

Statskommissarien har gjort förnyad ansökning hos Kongl Maj:t och Befallningshavande, att då enligt den utstakade rågångsskillnaden, stängda delen av Allmänningen endast utgör 208 tunnland 22 ½ kappland, vars bevakning genom särskild skogsbetjänt syntes överflödig. Bevakningen skulle kunna uppdras till Kronoskogvaktaren vid den nästgränsande Håbo Härads Allmänning. Statskommissarien önskar att skogvaktar torpet kallat Allmänningstorpet på Bro Allmänning skulle upplåtas till honom mot att han betalar skatt.
Torpet är beläget nära hans redan ägandes Lilla Tingsviken och på 1807 års karta märkt N:o 43, 44, 45 och 46.

Enligt Utslag av den 28 mars bifölls han ansökan såtillvida, att han efter skattläggning betalar skatt för lägenheten till Kongl Maj:t och Kronan i sammanhang med de andra odlingsplatserna samt att innehavaren av skogvaktar torpet så länge han lever får bebo husen och bruka ägorna.

Efter att ha besökt och tagit del av beskaffenheten av odlingslägenheterna, fann skattläggningsmännen att där var bergigt och vattensjukt, varför de inte syntes var tjänliga till åker, men skulle det kunna användas till slåtter. Efter noggrann prövning tror man sig med stor säkerhet kunna beräkna medelavkastningen av starr och grövre hö.
Följer en detaljerad beräkning av varje del av området.

Den fjärdedel som tillkommer Kongl Maj: och Kronan beräknas till 17 1/16 lass starrhö. Vid synen kunde det inte undgå skattläggningsmännen att Statskommissarien får en ganska betydlig och

välvårdad skog. Men då han ensam utan Häradsbornas deltagande skulle ombesörja hägnaden mellan odlingsmarken och Allmänningen, kunde ingen ränteförhöjning på skogen komma i fråga.

Enligt Kongl Förordningen av den 5 oktober 1741 föreslogs 50 frihets år på dessa odlingsplatser.

Allmänningstorpet, ett kronotorp som för närvarnade är boställe för Skogvaktare Fagerström, består av 4 tunnland 8 kappland med den svagaste jordmånen som kan nämnas särskilt intill och söder om torpet, som utgör ena årvägen och endast innehåller klara sanden. Den andra årvägen norr om torpet har något bättre jord. Lindorna i sistnämnda åkervret innehåller 2 tunnland 16 kappland. Marken används till äng och man får endast s k mosshö. Betesmarken i särskild inhägnad är 20 tunnland 1 kappland och består för det mesta av berghällar och en mängd fasta stenar. Jorden är så steril att någon beräkning på avkastning inte kunde göras.

Åkern är av fjärde graden om 2 tunnland 4 kappland.

Ängen innehåller 2 tunnland 16 kappland sämre mossar och kärr. Hö uppskattas till ¼ lass på tunnlandet. Följer beräknad jordeboksränta.
Det anses skäligt att denna ränta inte tas ut förrän efter nuvarande innehavaren lämnat torpet, medan Statskommissarien inte kan anses vara i full disposition av detta ställe.

Sålunda var befunnet och skattlagt, betygar På Ämbetes vägnar Johan Pousett And Lyckou Lars Olof Berg Eric Ersson Jan Ersson Nämndemän

Vid granskning i Landskontoret av föregående uträkning gjordes ingen anmärkning. Beträffande de 50 frihetsåren ansågs att på grund av den oländiga marken ingen minskning skall göras.
Uppsala den 14 april 1815 På Landshövdinge Ämbetets vägnar And Hjerpe J Adolf Carlsson

En trasig kladd till utslag av skattläggningen finns
****

1818-04-09 gavs Kongl Maj:ts och Kammar Kollegiets Utslag på besvär angående Widegrens anhållan att få sina skogslotter inom räta linjer och erhålla Skogvaktartorpet.(65)

Orda-grant

Advokats Fiskals Ämbetet har anfört besvär över att Statskommissarie Widegren, ägare av Lejondals Säteri, hos Befallningshavande anhållit, att sedan han fått tillstånd efter Kongl Maj:ts Resolution och fastställd karta av den 4 november 1811, avrösat 274 tunnland 5 ½ kappland, även vill ha några kärr och mossar samt Skogvaktar torpet, som ligger i anslutning till hans andra ägor.

Den öviga delen av Bro Härads Allmänning, som är 208 tunnland 22 ½ kappland. borde kunna vårdas utan egen skogvaktare. Det kunde skogvaktare på Håbo Allmänning sköta.

Befallningshavande har genom Utslag av den 28 mars 1814, bifallit att Widegren får mot skatt erhålla detta Allmänningstorp mot att han håller skogvaktaren skadelös. Bostället innehåller 26 tunnland 25 kappland under N:o 38, 39, 40, 41 och 41 på Allmänningskartan och därtill de ofruktbara kärren N:o 43, 44, 45 och 46.

Den 13 februari 1818 har Advokat Fiskal Ämbetet anhållit att dessa beslut upphävs.

Kammarkollegium har tagit del av handlingarna i detta mål och som Befallningshavande tillerkänt Widegren ett större område av Bro Härads Allmänning än Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober 1811 utstakat för honom samt att som nu skett, den nuvarande innehavaren av Skogvaktar torpet inte hörts, finner Kollegium skäligt att upphäva Befallningshavandes Utslag och även ogilla och upphäva den 6 juni 1814 gjorda skattläggningen.

Till följd härav skall de inhägnade odlingslägenheterna åter utläggas till Allmänning.

Den missnöjde kan inom fyra månader efter den dag han erhållit Utslaget besvära sig till Kongl Maj:t och Dess Kammarexpedition. Han skall ställa borgen för skada och kostnad samt bilägga en Löftesskrift undertecknad av två män, som borgar en för bägge och bägge för en, och vilkas vederhäftighet är lagligen intygad. Han skall dessutom bevisa när han tagit del av Utslaget.
År och dag som förut är skrivet På dragande kall och Ämbetets vägnar. O E Lagerheim E Rolén J G Branting L Jägerstén PU Reuter

Expedierat den 9 april 1818 till Konungens Befallningshavande i Uppsala Län
Enligheten med Originalet som förvaras i Kammarkollegiet intygar C G Kinnander Registrator
Vidimeras J R Cederberg

****

1829-03-21 besvär över Kammarkollegiets Utslag, där ägaren av Lejondal önskar få Skogvaktartorpet upplåtet mot skatt. (122)

Kammarkollegiets den 13 februari 1818 givna Utslag, på de Besvär Advokat Fiskals Ämbetet anfört över Befallningshavande i Uppsala län den 28 mars 1814 meddelade Beslut.

Frågan gäller att dåvarande ägaren till Lejondal Säteri, önskar mot skatt få upplåtit skogvaktare bostället på Bro Härads Allmänning och åtskilliga andra därvid belägna skogsplatser.
Jag har först denna dag erhållit upplysning om. Lämnas till bevis.
Stockholm den 21 mars 1829

****

1831-10-01 brev från Landshövding R von Kraemer till Landshövding Sparre angående skattläggningen av Lejondals på Allmänningen upplåtna lägenheter.(266)

Landskamrer Berg har föreslagit torsdagen den 27 oktober att förrätta skattläggningen på de till Lejondals Säteri upplåtna lägenheterna på Bro Härads Allmänning. Så har Befallningshavande tillkännagivit det, så att Herr Greven som ägare av Lejondal själv eller genom ombud skall kunna vara närvarande och tillhandahålla Befallningshavandes Utslag av den 6 september 1806 och Kongl Maj:ts Resolution av den 10 oktober 1811, så att inget hinder för skattläggningen skall ske.
Uppsala den 1 oktober 1831 R von Kraemer

1831-10-27 räkning för resan till Bro Härads Allmänning för att skattlägga de till Lejondal på Allmänningen beviljade odlingar

Den 26 oktober rest till stället, skjuts och vagnslega för 2 hästar 6 ½ mil, 4 riksdaler 22 skilling, ersättning för kost och dagtraktamente 1 riksdaler 30 skilling, en dag på stället 2 riksdaler, återresa 6 riksdaler 4 skilling
S U M M A 14 riksdaler 9 skilling
Betald kvittens Lejondal den 27 oktober 1831 Ridderbielke
Finns dubblett

1831-12-17 påminnelse till Landshövdingen att en karta skall sändas till Överdirektör Ridderbjelke med anledning av skattläggningen på Lejondal.

Friherre Cederström har i Promemoria påmint om skattläggningen av lägenheterna under Lejondal. Då Författningen föreskriver kort tid inom vilken Instrumentet över förrättad skattläggning skall insändas till Befallningshavande och även den korta tid Landshövdingen har för granskningen och insändandet till Kollegiet, så behöver Överdirektör Ridderbjelke den av Greven utlovade uträkningen, verkställd efter en från General Lantmäteri Kontoret utlånad karta

Jag anhåller att handlingen med största skyndsamhet översänds till Direktör Ridderbjelke, då både Befallningshavande och skattläggningsmännen får obehag om saken fördröjs. Skattläggningen kommer att anses som ogjord och måste göras om, vilket skulle ge både Befallningsman och skattläggningsmännen förnyat besvär.

Under anhållan om tillgift för att jag härmed tagit mig friheten att besvära, har jag även med vördnad framhärdat
Högvälborne Herr Grevens Landshövdingens Ödmjuke Tjänare And Wistrand

1831-12-21 skriver Eric Sparre en kladd till ett brev till Befallningshavande i Uppsala län angående Lejondals odlingar på allmänningen som han övertagit efter Widegren.

Förre ägaren av Lejondals Säteri Statkommissarie Emanuel Widegren har avlidit. Under hans livstid erhöll han tillåtelse att mot erläggande av skatt till Kongl Maj:t och Kronan få uppodla och till Säteriet underlägga åtskilliga kärr och mossar belägna på Bro Härads Allmänning
Den 6 juni 1814 skattlades lägenheterna, varvid skattläggningsmännen fann att räntan borde vara 17 ½ lass starrhö, medan skogen som Widegren ensam fått avstänga från Allmänningen, därför borde undgå ränta.

Vid prövning i Kammarkollegiet beslöt man att skattläggning skulle ske även på skogsmarken. Vid sammankomst den 27 oktober infann sig alla på stället tillsammans med skogvaktaren, men då felaktig karta framlades uppsköts förrättningen tills vidare.

Då jag har lokalkännedom och dessutom fått upplysningar anser jag att denna skattläggning av skogen aldrig bör äga rum. Jag vill ödmjukt men kraftfullt protestera med skäl, som jag nu utber mig få framlägga.

Det åligger mig, som nu är ägare till Lejondal, att ensam utan biträde av de andra delägarna i Allmänningen underhålla den ganska vidsträckta hägnaden som avskiljer odlingslägenheterna från Allmänningen. Enligt Lantmätare S Jaederströms bifogade Ämbetsbevis utgör hägnaden en längd av ..... alnar. För att sköta denna hägnad åtgår skog. Även om den vore av snar återväxt skulle den för närvarnade helt gå åt till odlingsmarkens omgärdande och till ladutimmer.

Nu är det så, att enligt beskrivningen till 1807 års karta är Allmänningen av sämre beskaffenhet, belägen mellan myrar och kärr på oländig och bergig mark samt består av glesvuxen gran och gårtall, som inte är tjänlig till timmer. Hela skogen är tunnland 29 ½ kappland och hälften består av berghällar. Skogen har dålig återväxt på grund av markens oländiga beskaffenhet och sedan odlingarna 1814 skattlades har förre ägaren huggit ned den. Skogen är betydligt medtagen och är för närvarande föga eller snart sagt utan all betydelse.

Att få befrielse från skatt på skogen är lika nödvändigt som tillåtelse att odla, medan det senare utan det förra inte ger beräknad fördel av arbetet. Dessutom duger bara skogen till stängsel och ladutimmer varför allt annat virke till gården måste köpas

För att kunna leverera 17 lass hö måste skogen huggas ännu mer för att ge ljus och luft och på så sätt till den grad kommer att förminskas att knappt något återstår.

Befallningshavande kommer i betraktande av alla dessa omständigheter att finna, att skogen är otillräcklig för behovet av virke till hägnader och lador och att det skulle vara oskäligt med beskattning.

I anledning härav får jag vördsamt anhålla att Befallningshavande låter all vidare verkställighet av skattläggningen vila tills Kammarkollegium bestämt yttrat sig. Skulle de ändå yrka på skattläggning önskar jag att Befallningshavande anmäler min protest samt även lämnar eget yttrande.
Gävle den 21 december 1831 Eric Sparre

1832-04-10 avslås i brev till Sparre hans ansökan om befrielse från skatt på skogen vid Allmänningen. Brevet skrivet och vikt med adress och sigill.

Jag har läst Landshövdingens protest mot att skogsmarken på Lejondals del av Allmänningen skattläggs, som lämnats till Befallningshavande i länet. Oaktat Grevens protest har den blivit underställd Kammarkollegiet för provning. Där förordnades skattläggning i vår

Befallningshavande har den 2 februari insänt en skrivelse till Kammarkollegiet, varigenom Grevens ansökan blivit avslagen. När sedan ärendet behandlades i Kammarkollegiet gjordes ingen ändring. Beslutet hade dessutom fastställts.

För Greven återstår nu endast att få skattläggningens verkställighet uppskjuten till längre fram på sommaren, vilket kanske passar Greven bättre. Detta tycker jag inte vore svårt att vinna.
Ödmjuka tjänare P A Norberg.

****

1833-1836. Sparres besvär över skattläggningen. (267)

1833-11-01 Kammarkollegiets Utslag över skattläggningen som blivit förrättad vid Lejondals Säteri
Den 4 september 1832 gjordes förnyad skattläggning av den mark som upplåtits till odling för Lejondals Säteri. Skattläggningsmännen ansåg att ängsodlingarna om tillsammans 86 tunnland 24 ½ kappland avkastar 65 7/8 lass starr eller grövre hö. De föreslog att en fjärdedel därav efter 50 års frihetsår räknat från 1806 skulle betalas till Kronan.

Med stöd av Kollegiets Cirkulär Brev av den 14 april 1824 bestämdes årliga räntan för skogsmarken till 1 tunna och 12 3/4 kappar spannmål, hälften råg och hälften korn att från och med 1832 betalas.

Vid Befallningshavandes granskning anmärktes endast att någon räntefrihet icke bör äga rum för ifrågavarande mark.
Stockholm den 1 november 1833

Kammarkollegiet har prövat ärendet och funnit skäligt att för ängsodlingarna och skogsmarken fastställa följande Jordeboks ränta:
Pengar 3 riksdaler, smör till ett värde av 2 riksdaler 23 skilling 3 runstycken, 1 tunna 12 ¾ kappar spannmål värt 1 riksdaler 2 skilling 11/8 runstycken
S U M M A 6 riksdaler 25 skilling 10 runstycken

Spannmål och smör skall betalas för de tre sista åren, då ingen räntefrihet för marken kan äga rum. Vederbörande länder till efterrättelse.

Den missnöjde kan inom 4 månader anföra besvär hos Kammar Expeditionen. Den klagande skall ställa borgen för kostnad och skada samt bilägga löftesskrift, undertecknad av två vederhäftiga män, där de intygar, att de borgar en för bägge och bägge för en. Han skall också bifoga bevis om tiden han erhållit utslaget.
På Dragande Kall och Ämbetets vägnar L Julin E Jägersten Sven Peter Liljeroth J A Brandel

Kladd till Underdånig Promemoria utan datering
Mot Kammarkollegiets Utlåtande av den 7 april innevarande år erinras underdånigt:
Att Kongl Resolutionen av den 4 oktober 1811 inte gör någon ändring i Befallningshavandes laga kraftvunna Utslag av den 6 september 1806, där frihetsår för den kärraktiga markens uppodling blivit beviljad.
Att Utslaget av den 13 februari 1818 inte rör annat än Skogvaktare bostället
Att Kollegiets Utslag av den 27 november 1829 om förnyad skattläggning på den skogen inte kan upphäva 1806 års laga kraftvunna Utslag

Att vad slutligen beträffar den vinst som Kollegium tror att innehavaren gör, så har skördandet av skogen förbrukat den och då flera ägare varit före mig, vilkas hushållningssätt jag inte känner, men som bevisligen inte gjort stora åtgärder till uppodlingen. Detta har drabbat mig, utan att jag kan skörda någon ersättning för odlingskostnaderna, än vad som kan komma av själva odlingarna. Jag har där nedlagt en nära nog oräknelig kostnad, då de är spridda och förbrukade.

Av alla dess skäl gör jag mig förhoppning samt dristar mig i underdånighet yrka att Kongl Maj:t rättvist låter undanröja Kammarkollegiets utslag av den 1 november 1833, vad som rör frihetsår för den kärraktiga marken.

Kladd till skrivelse till Befallningshavande i Uppsala län angående indrivning av ränta.
Efter erhållen debetslängd och order till Kronobetjänt att indriva ränta och rote vakans avgift för mina odlingslägenheter under Lejondals Säteri och skogsmark på Bro Härads Allmänning, finner jag mig föranlåten att protestera. Jag anhåller att rättelse görs, så att debiteringen stämmer med Kongl Maj:ts Resolutions Brev av den 30 april detta år, där frihetsår av odlingslägenheterna blivit bifallet.

Enligt Kammarkollegiets utslag av den 1 november 1832 har jag åsatts ränta av 1 tunna 12 ¾ kappar spannmål årligen och befrias från alla krav i övrigt för odlingslägenheterna.

Skulle denna min anhållan grundad på ordalydelsen i Resolutionen, vilken bör tjäna till efterrättelse och lända mig till godo, inte bifallas, torde i Kongl Maj:ts avgivande Resolution hänvisning till Besvärs anförande meddelas mig.
Ingen avslutning.

1836-05-26 skrivelse från Kammarkollegiet till Befallningshavande i Uppsala län angående Sparres Besvär över de frihetsår han inte fått beviljade.

Till Befallningshavandes kännedom, med en bestyrkt avskrift av Kongl Maj:ts Brev av den 30 april detta år, angående Landshövding Greve Sparres besvär över Kollegiets Utslag av den 1 november 1833, i frågan om frihetsår för den upplåtna skogsmarken av Bro Härads Allmänningen till Lejondals Säteri.

Befallningshavande uppmanas att pröva hur många frihetsår som kan bifallas efter den nya undersökningen. Anteckning i Jordeböckerna skall efter Kungl Maj:ts fastställelse av räntan göras samt behörig åtgärd till indrivning av samma ränta, så väl för de tre uppbördsåren som förflutit innan Utslaget meddelades, som för den därefter förflutna tiden.
Stockholm den 26 maj 1836 G Fägerström Leon Cassel Sven Petter Liljeroth J L af Rolén

1836-06-13 Befallningshavandes uppmaning till Lantmätare, Kronobefallningsman och Häradsskrivare att skyndsamt anställa undersökning för att bestämma frihetsår för odlingen på Lejondal.

Till förste Lantmätare Överdirektör F M Ridderbjelke, Kronobefallningsman M G Groth och Häradsskrivare L O Borg, med order att skyndsamt anställa undersökning för att bestämma frihetsår på de under Lejondals Säteri till odling upplåten mark från Bro Härads Allmänning. Marken består, dels av mosar och kärr, dels av åtskillig på Allmänningen befintlig skogsmark.

Undersöknings Instrumentet och Remissen skall insändas samt bör bestämmas vad som årligen bör uträttas under frihetsåren.

I Jordeboken skall den av Kongl Maj:t fastställda räntan antecknas och behörig åtgärd göras för indrivning av räntan även för de tre senaste uppbördsåren, innan Utslaget av 1833 meddelades
Uppsala den 13 juni 1836 R von Kraemer

Räntan för åren 1830-1835 369 riksdaler 25 skilling 1 runstycke

1836-09-20 order till Befallningsman Groth att indriva räntan för Lejondals odlingarna

Order till Kronobefallningsman M G Groth och vice Häradsskrivare J E Cederberg att indriva roterings vakans avgift för 29 lägenheter under Lejondals Säteri, där räntan är fastställd till 6 riksdaler 25 skilling 10 runstycken enligt Kongl Maj:ts Utslag den 1 november 1833. Avgiften skall betalas från 1830 och framåt och gäller för 1/8 Soldat Rote. De skall också driva in den övriga räntan med början 1830 i enlighet med Kongl Maj:ts Utslag. De skall inte heller försumma den nya skattläggningen som långt tidigare är beordrad, så att inga påminnelser behövs.
Uppsala den 20 september 1836 På Landshövdinge Ämbetes vägnar A Wistrand O M Förberg

Uträkning av ränta och rote vakansavgift 1830-1835
S U M M A 379 riksdaler 45 skilling 3 runstycken
Uppsala den 22 september 1836 J E Cederberg

1836-04-30 Kongl Maj:t Resolution på Landshövding Eric Sparres besvär över Kammarkollegiets skattläggning.

Till följd av Kammarkollegiets förordnande, har den 4 september 1832 på nytt förrättats skattläggning på den upplåtna marken från Bro Härads Allmänning för odlingarna vid Lejondals Säteri.

I Utslag av den 1 november 1833 fastställdes räntan till 6 riksdaler 25 skilling 10 runstycken och samma ränta skulle betalas för det tre senaste åren, då någon räntefrihet inte kunde äga rum.

Ändring i Kammarkollegietes beslut söks, över vilka Besvär Befallningshavande i länet blivit hörd i Kammarkollegium och inkommit med utlåtande varefter Besväranden fått påminnelse att avgiva yttrande
Stockholm den 30 april 1836

Kongl Maj:t har detta Besvärsmål låtit sig föredragas. Det rör vad de kärr och mossars uppodling kostat, beroende på markens större eller mindre oländighet. Då någon sådan utredning inte gjorts som enligt Författningarna borde ligga till grund för frihetsår bestämmande, förordnar Kong Maj:t skäligt, att sedan undersökning gjorts på stället förrättningsmännen skall uppskatta kostnaderna som redan blivit nedlagda på uppodlingarna och de som ännu kan behövas och därefter utan hinder av Kammarkollegiets Utslag föreslå
Slutet saknas.
****

Domboksutdrag 1707 – 1845 Kartong F:9

1707-11-20 Brahes skrift angående avgörande mellan honom och Kommissarie Holm angående ägande av 2 frälsehemman i Frösunda (268)

En kladd
Hans Excellens och Kongl Hovrätten har behagat förordna en Extra Ordinarie Tingsrätt för att avgöra saken mellan mig och Kommissarie Holm om äganderätten till 2 frälsehemman i Frösunda. Så är samma sak där avgjord ….Härads Rätts dom. Medan min rätt fodrar att samma sak skall föras till sitt slut för att förekomma stora inconvenentier (olägenheter). Denna långsamhet medför att dispyten förvärras. Därför anhåller jag ödmjukast att det Extra Ordinarie Ting som Hovrätten behagar förordna görs och att Kommissarien må få sin vice versa aktion utan besvär av kostnad, som jag påtar mig
A Brahe

1707-11-21 Brahes brev till Landshövdingen

Svårläst kladd. Dagen före det Extra Tinget hölls vid Danderyd mellan Kommissarien Holm och mig, sände Häradsfogden Gabriel Östman mig ett brev, som meddelade mig Landshövdingens order, att han skall betala 859 riksdaler i likvidation som skall vara full och slutlig. Jag sände genast brev tillbaks till Östman då jag aldrig … någon likvidation……

****

1759-06-07 utdrag ur Bro Härads Rätts dombok hållen på Lagtima Sommarting i Tibble Gästgivargård den 7 juni 1750. Wachschlager har stämt flera för felaktigt stängs*el* (269)

Sedan Kammarherre Gustaf Wachschlager låtit till sista vintertinget instämma Mönsterskrivare Mauritz Luhr, som förvaltare av Löjtnants Rusthållet Skälby och Nämndeman Matts Hindricksson i samma by, angående deltagande i en på nytt uppstängd gärdesgård, mellan Frölunda vid Skälby åkergärden

Härads Rätten hade då utlåtit sig att inte kunna upptaga ärendet i anseende till att ingen på Kongl Maj:t och Kronan eller Regementets vägnar var närvarande, för att bevaka Boställets rätt. Luhr hade ingen fullmakt från Rusthålls innehavaren.

Varken Matts Hindricksson eller Hovjunkare Gripenstedt hade blivit kallade. De inställde sig nu på Wachschlagers nya utverkade stämning. För Hovjunkare Gripenstedt infann sig sonen Johan Gripenstedt och som förvaltare av Löjtnants Bostället i Skälby samt enligt Major Lars Leÿels förordnande såsom Regementets fullmäktige, Mönsterskrivare Luhr.

Gripenstedt anförde att han inte fått stämningen förrän förra lördagen eller den 2 juni och begärde att saken skulle uppskjutas till nästa Ting, om den inte genom förlikning dessförinnan avgjordes. Som Parterna var nöjda härmed och att beskaffenheten av ärendet skulle besiktigas av två Nämndemän, förordnades Eric Andersson i Husby och Anders Jöransson i Tuna att verkställa besiktningen. Skulle förlikning inte nås kommer parterna att infinna sig till nästa Ting
På Härads Rättens vägnar ……

****

1804-05-04 Utdrag ur Domboken vid Laga Sommarting med Bro Härad i Tibble gästgivargård. Georgii har stämt Bonden Jan Larsson för att han gjort åverkan på Lejondals skogen.(39)

Major Henric Georgii har stämt Bonden Jan Larsson i Härnevi, Bro socken och påstått att han förra vintern förövat åverkan på Lejondals Sätesgård skog. Han begär att Larsson skall bötfällas enligt lag och fällas för att ha ofredat skogen.

Orda-grant

Den 15 mars 1765 utsattes 35 daler silvermynt i vite samt att ersätta skadan och betala rättegångskostnaden.

Nu inställde sig parterna personligen. Larsson var biträdd av Inspektorn vid Bro sätesgård, G Långström.

Georgii tillkännagav, att han detta år hade överenskommit med Långström, att han med sina underhavande vid Brogård skulle få hugga 200 stycken timmer på Lejondals skog.

Georgii hade låtit sin Rättare utse och stämpla de träd som skulle få huggas.

Larsson hade av Inspektor Långström fått tillstånd att hugga 60 av de stämplade träden, men hade dessutom huggit 2 timmerstockar däröver, vilka inte varit stämplade.

Larsson hade i närvaro av Häradsdomare Jan Jansson och Bonden Eric Larsson i Lilla Ullevi erkänt för Majoren att han olovligen huggit och hemfört två omärkta stockar. Den ena hade han på Majorens befallning återfört till Lejondal.

Vid samma tillfälle hade Larsson tillstått inför Majoren att han tänkt ta hem två kvarlämnade och av röta fördärvade stockar, men att detta inte hänt, därför att kälkarna gått sönder.

Inspektör Långström förklarade att vad som nu anförts ingått i överenskommelsen samt att Majoren genom sin Rättare märkt 200 timmer. Enligt Långström hade Larsson erhållit tillstånd att för egen räkning hugga 60 träd. Då två visat sig angripna av röta ansåg Larsson sig berättigad att ta två andra, omärkta träd i stället. Några andra träd hade Larsson inte olovligen huggit eller bortfört från Lejondals skogen.

Eftersom Majoren fått tillbaks de två stockar, som Larsson huggit utan tillstånd, ansåg Långström att stämningen är obefogad.

För vidare upplysning anhöll Major Georgii att Häradsdomare Jan Jansson i Hjulsta, Bönderna Eric Jansson i Lillklint, Carl Andersson i Storklint, Anders Carlsson och Jan Ersson i Husby, vilka alla voro närvarande, skulle höras i målet.

Eftersom något jäv inte anmälts mot dem, fick de med hand på bok avlägga vittneseden och efter att ha varnats för mened, hördes de var för sig.

Häradsdomare Jan Jansson säger, att när han och Eric Larsson i Lilla Ullevi kallades den 20 februari till Lejondal, hade Jan Larsson och hans Broder Jonas Larsson efter en stund kommit. Majoren kallade in Jan Larsson och frågade honom, om han på Lejondals skog huggit och bortfört 2 okrönta stockar. Larsson erkände det och förklarade, att två av de anvisade träden som han huggit varit skadade av röta. Han hade då ansett sig ha rätt, att utan att fråga hugga två andra träd istället.

Majoren hade sagt att Larsson skulle återföra dessa två stockar. Larsson medgav även att han för att kunna hugga de två okrönta träden, måste ta ner två mindre. Häradsdomaren hade inte hört Larsson erkänna att han tänkt hemföra de skadade träden.

Vid besiktning i skogen samma dag, visade det sig att 6 större och 2 mindre stockar av tall, 5 större och 5 mindre stockar av gran, alla okrönta, nyss blivit nedhuggna, samt 4 mindre björkar och ungefär 3 lass långved. Häradsdomaren visste inte vem som huggit.

Eric Jansson säger, att han ingenting har att meddela i detta mål.

Carl Andersson vet inte heller vem som anställt detta hygge.

Anders Carlsson säger att han endast sett Jan Larsson köra timmerstockar från Lejondal. Men om de var märkta eller inte, såg han inte.

Jan Ersson berättade samma sak som sista vittnet.
Vittnesmålen upplästes och erkändes.

Major Georgii anförde, att man nu visste, att Jan Larsson sedan han huggit de antal träd han fått lov till, inte lät sig nöja därmed, utan olovligen och utan att fråga Majoren, huggit två större timmerstockar, som inte varit utmärkta.

Majoren menar, att eftersom åverkan skett även på andra ställen i skogen vid samma tid, så känner han sig föranlåten att yrka på böter för Larsson och dessutom att han fälls för det utsatta vitet och ersätter Majorens rättegångskostnader.

Jan Larsson åberopade vad som redan framkommit och förklarade att några andra träd än de två ostämplade stockarna har han inte huggit, varför något ansvar för annan åverkan inte kan äga rum.

När Parterna inte hade mer att tillägga, överlade Härads Rätten om följande utslag.

U T S L A G

Inspektor Långström och Major Georgii hade överenskommit att Inspektoren på Lejondals skog för sina underhavande vid Bro sätesgård, den senaste vinter skulle få tillstånd att hugga 200 stockar. Majoren hade låtit sin Rättare att utse och stämpla detta antal träd.
Långström eller någon annan kan inte anses ha rätt att hugga andra eller fler träd eller på eget bevåg utan Jordägarens tillstånd fälla andra träd, även om de utkrönta varit otjänliga

Därför, och då svarande Jan Larsson erkänt och det genom ett vittne blivit styrkt, att han på Lejondals skog vid ifrågavarande tillfälle, huggit två okrönta stockar utöver det antal han hade rätt till, vilka han på anmaning återställt till ägaren, finner Rätten, att Jan Larsson inte kan undgå att enligt 10 kapitlet 5 § i Byggninga Balken, böta 1 daler silvermynt och 32 skillingar banko för varje stock.
Han skall dessutom erlägga vitesbot på 5 riksdaler 40 skillingar i samma mynt och betala Majorens rättegångskostnader med 2 riksdaler banko

Men till ansvar för annan åverkan anser Rätten, att Jan Larsson mot sitt nekande inte kan fällas.
På Härads Rättens vägnar Anders Nusén
Mot detta utslag har Parterna varit missnöjda, varför det åligger dem att innan klockan 12 den tjugonde dagen härefter, som är den 25:te i denna månad, inge sina besvär till Kongl Maj:t och Svea Hovrätt.

Jan Larsson i Härnevi skall dessförinnan i Lantränteriet nedsätta sina ådömda böter eller ställa borgen av två vederhäftiga män som borgar, en för bägge och bägge för en, för dessa böter.
Nedsättningsbeviset eller borgensskriften skall bifogas.

När besvären blir delgivna, bör de ofördröjligen uttas och bevis däröver skall inom 60 dagar inlämnas till Hovrätten. Försummas detta förlorar Utslaget laga kraft.
Betygar ut supra På Ämbetes vägnar And Nusén

Ett tidigare Utdrag ur Domboken av 1765-03-15 rör vitesföreläggande för åverkan på Lejondals skog.
Major Georgii uppvisade ett Utdrag ur Härads Rättens Dombok för den 15 mars 1765.

Där stod att Härads Rätten efter anförda skäl, utsatt ett vite på 35 daler silvermynt utom böter efter Lag och skyldighet att ersätta skadan, för den som blir ertappad med att ha förövat åverkan på Lejondals eller underlydande hemmans skogar.

Detta Förbud skall med påtecknat intygande år 1801 i januari sista gången upplästs i Bro och angränsande socknar.

****

1788-05-02 Utdrag ur Domboken vid Sommartinget i Bro Härad angående väghållning vid Lejondal.(37)

Orda-grant

En skrift ingavs och upplästes från Hov- och Jaktjunkare Jacob Gripenstedt på Lejondals Sätesgård. Bro socken.

Med anledning av Härads Rättens beslut vid Vintertinget den 17 januari 1774, skulle de sockenbor, som hämtade sand från Grindtorps sandgropar på Lejondals ägor för att laga stora landsvägen, även åta sig vissa stycken av Lejondals enskilda väg mellan sandgropen och landsvägen. Försummade de detta hade de inte rätt att hämta sand där.

För några år sedan ingick Gripenstedt en överenskommelse med dessa sockenbor, att varje gård med ett par dragare, skulle infinna sig en dag om året på Gripenstedts kallelse för att grusåka detta vägstycke.

Överenskommelsen blev fullgjord de första åren, men är nu i två år helt försummad.

Denna väg som är den enda till kyrka, kvarn och stora landsvägen till och från Lejondal, kommer att bli helt obrukbar, om någon sandhämtning tillåts i fortsättningen.

Gripenstedt anhåller om något ansenligt vite mot denna sandhämtning.

Härads Rätten samtyckte till Gripenstedts begäran. Alltså utsattes ett vite av 3 riksdaler specie, utom skadeersättning, som ofelbart skall drabba den som i fortsättningen beträds med att olovligen ta sand ut sandgropen vid Grindtorpet på Lejondals Sätesgård.

Detta Förbud skall för att ha verkan kungöras från Predikstolen i Bro sockenkyrka minst vart tredje år.

På Häradets Rättens vägnar Carl v Ackern

Uppläst i Bro kyrka 11 söndagen efter Trinitatis intygas
Bro Sakristia den 3:dje 1788 And Rydwall

Uppläst i Bro kyrka den 4 oktober 1795 av Jacob Engman, präst
Uppläst i Bro kyrka Annan dag pingst 1798 Eric Engman
Uppläst i Bro kyrka 13 söndagen efter Trinitatis år 1801 av Anders Hallgren, komminister
Publicerat i Låssa kyrka den 1 november 1801 av Hallgren
1813 den 10 januari uppläst i Bro kyrka intygar Gr Rudman

****

1765-03-15 gavs utdrag ur Häradsrättens Utslag angående instämt mål om åverkan på skog av Lejondals Säteri. (123)

Utdrag ur Häradsrättens Utslag uppvisades den 4 maj 1804. Det var Häradsrättens utslag av den 15 mars 1765, där visades att Häradsrätten den dagen av anförda skäl utsatt vite av 35 daler samt böter efter Lag och skyldighet att ersätta skadan.

Vitet gäller den som förövar åverkan på Lejondals eller underlydande hemmans skogar.

Detta förbud är sista gången offentliggjort i januari år 1801 i Bro och angränsande socknar.
På Häradsrättens vägnar And Neusén

Rätt avskrivet bestyrks av N Hallbäck Aktuarie och Registrator i Rikets Statskontor

****

1814-10-14 samlades man till syn på Norrboda kvarnområde, efter beslut av Häradsrätten den 9 maj (128) .

Närvarande vid synen var vice Notarien i Svea Hovrätt, som särskild tillförordnad Domhavare i orten samt följande av Bro Härads edsvurne män, nämligen Häradsdomare Carl Bengtsson i Tuna, Nämndemännen Eric Ersson i Raskeboda, Erik Persson i Fiskeby, Maths Henningsson i Lund, Jan Jansson i Frötuna, Jan Ersson i Husby, Pehr Jansson i Kyrkbyn och Eric Jansson i Härnevi. Tinget hölls vid Norrboda i Bro socken.

Ryttmästare Gustaf Diedric Taube hade till innevarande Sommarting stämt Generalmajoren Johan Bergenstråle och yrkat, att han måste inrätta sin kvarn och sågverk vid Norrboda, så att Taubes ägor ovanför och nedanför kvarnarna inte blev skadade av uppdämt vatten.

Häradsrätten beslöt den 9 maj att syn skulle hållas på stället, innan tvisten kunde avgöras. Efter kallelse till idag inställde sig Härads Synerättens ledamöter tillsammans med Taube och Bergenstråle personligen. Bergenstråle var biträdd av Direktör Carl August Grevesmöhlen. Vidare infann sig Lantmätare Johan Anton Pousett för att gå Synerätten tillhanda. Även Bergenstråles Byggmästare Anders Almberg kom för att lämna upplysningar om den ombyggnad han gjort vid kvarnarna.

Efter att Häradsrättens Protokoll och Utslag upplästs, tittade man på kvarnbyggnaderna, som nyligen blivit med betydlig kostnad ombyggda. Mjölkvarnen har två par stenar med växelverk av gjutjärn.

Till kvarnarna leds vattnet i en 60 tums bred ränna, som i botten har en mindre lucka av endast ½ alns längd, som avleder vattnet när kvarnarna står stilla. Mellan rännan och hålldammen, som ligger på flera famnars avstånd, rinner vattnet mellan uppkastade vallar i en kanal, vars botten är timrad för att skydda vattnet att skära ut. Liksom Syneprotokollet från år 1800 visar, är jordvallar av nära en famns höjd och två famnars bredd på östra och västra sidorna från dammfästet gjorda för att hindra vattnets utskärning.

Byggmästare Almberg berättade att han enligt Bergenstråles föreskrift sänkt hålldammen med 9 tum. Vidare upplyste han att någon mer sänkning knappast kunde göras, eftersom rännans ände stöter på en berghäll av lika höjd. Möjligen skulle man kunna spränga berghällen, men då skulle fallet minskas så att kvarnen inte med någon fördel kunde drivas.

Bergenstråle anförde, att han till följd av Häradsrätten Utslag, där synen blev bestämd, hade anledning att hemställa, att de borde inskränka sina åtgärder av undersökningen till om kvarnens ombyggnad lett till den skada Taube överklagat. Efter Bergenstråles tanke och Almbergs intygande skulle hålldammens och rännans sänkning vara tillräcklig som motbevis och någon undersökning på angränsande ägor vara överflödig.

Taube förklarade att hans talan var föranledd endast av den skada vattendämningen gjort. Därför förmodade han att undersökning av marken runtom var enda sättet att visa hur stor skadan var.

Rättens ledamöter och parterna följde vattenledningen över en äng som ligger närmast kvarnen och tillhör Norrboda torp, dit Långbro kärr gränsar. Under vandringen efter diket från kärret fanns vatten på flera ställen medan marken i övrigt var torr.

Grevesmöhlen menade att om en uppdämning vid Norrboda aldrig ägde rum, skulle marken kunna bli fri från vatten och tjänlig till odling. Men kärrmarken var så beskaffad att kostnaden för odling skulle bli för stor. Kärret är stort och består av mosslupen sidvall och där växer al och videbuskar.

Vid östra ändan, där marken är något högre, finns en åker som hör till Taubes torp. Åbon skickades efter och berättade, att vattnet genom uppdämningen vid Norrboda översvämmat neder delen av åkern och för övrigt hela kärret. Även högläntare ställen står under vatten höst och vår då vattnet hindras i sitt naturliga avlopp över Norrboda äng förbi kvarnen.

Bergenstråle menade att han inte satte i fråga att vattnet genom dämningen någon tid hölls kvar på kärret, men ansåg sig vara berättigad att dämma, då vattnet från Långbro kärr är den enda vattentillgången för kvarnen under höst och vår. Vattnet från Vallby skog och mossar bör sparas till de övriga tiderna av året och påsläppas endast vid behov.

Bergenstråle åberopade Befallningshavandes Utslag där Norrboda kvarn blivit tillåten för skattläggning. Han begärde att detta protokoll ordagrant intogs, av följande lydelse:
”Befallningshavandes i Uppland Utslag på Baron Christer Lindorm Posses ansökan angående skattläggning av en på Skällsta Kronoskatte Augmentshemman utjords ägor vid torpet Norrboda under Toresta Säteri i Bro socken, uppförd kvarnbyggnad för två par stenar.
Bro Häradsrätt har blivit hörd och Häradsrätten har gjort två syner på plats med utlåtande.
Uppsala den 8 december 1800

Kapten Posse hade anmält att han liksom Bro Häradsbor inte kunnat får sin säd mald och då uppfört denna kvarn, som skulle genom skatt inbringa Kronan inkomst och tillgodose ortens innevånares trängande behov av att få mala.

Remiss till Kronobefallningsmannen i orten, till Bro Härads Ting och till Häradsborna och grannarna omkring kvarnstället samt även till gamla kvarnägare i och utom Häradet hade utfärdats. Inför en talrik församling vid Häradsrätten den 24 januari 1799, förklarade sig menigheten vara nöjd och menade att det var angeläget att kvarnen skattlades och tilläts för spannmåls malning.

Samtliga kvarnägare bestred sådant som menligt och onödigt, varpå Häradsrätten beslöt om syn och besiktning på stället. Synen genomfördes den 10 maj följande år i närvaro av berörda parter. Häradsrätten inhämtade att även om det fanns 9 mjölkvarnar i Håbo och Bro Härader och några väderkvarnar med tillsammans 15 par stenar, var det endast vid Tranbygge som man kunde mala hela året om. De övriga endast höst och vår. I hela Bro och Låssa fanns endast en husbehovskvarn, sedan Lejondals blivit nedlagd. Det betydde att man fick resa långa vägar för att få malt och på grund av anhopningen vid kvarnarna avsätta mycket onödig tid på väntan.

Därför ansåg Rätten att både den enskilda och det allmänna skulle ha nytta av kvarn vid Norrboda. Sedan man vid besiktningen sett att ingen skulle lida skada om dammluckan i rätt tid på våren öppnades, biföll man skattläggningen.

Häradsrätten har dock funnit att ändring kanske bör ske och därför har ny besiktning den 4 november förrättats. Vad som på ömse sidor är anfört och handlingarna innehålla har noga övervägts och vad som visat sig vid synen, att inte endast allt vatten från Önsta och Skysta skogar samlas på Långbro kärr, utan också den vattenmängd som rinner från Vallby skog och mossar har sitt enda och naturliga

utlopp genom Norrboda äng över ägorna nedanför och vidare över Klövs hemman till stora utfallsdiket i Bro gärde.

Dessutom fanns i Vallby skog nära Norrboda stora mossar omgivna av berg. Dessa mossar har hela tiden uppvällande vatten och dyjord och fryser inte som andra kärr på vintern. På ett ställe nedanför dessa mossar finns en däld, där man redan börjat inrätta en damm, där vattnet kunde sparas för att påsläppas vid kvarnens behov. Denna dämning kan inte orsaka skada på nyttiga ägor, utan medför endast att vattnet stannar på dessa odugliga mossar.

Vattnet från Långbro kärr och Vallby skog är tillräckligt för kvarnen under vår och höst, medan det uppdämda vattnet kunde användas andra årstider. Läget och de kostsamma inrättningarna gör att det behövs mycket litet vatten för kvarnens drift

Häradsrätten menade att uppdämningen och uppsikt på, att vattnet från mossarna inte släpptes på annat än när övrigt vatten tryter, kan med sådan vattentillgång, en kvarn med två par stenar användas vid Norrboda större delen av året. Detta vore till nytta för innevånarna i orten då endast kvarnen vid Tranbygge är i drift hela året och möjlighet att få sin säd mald är begränsad. Den kvarnen ligger 1 ½ mil från Norrboda. Någon risk för de andra kvarnarna att bli utan arbete finns inte.

Landshövdingen Ämbetet och Häradsrätten finner skäligt att tillåta Kapten Posse att skattlägga kvarnen vid Norrboda. Genom att betala skatt till Kronan får Greve Posse tillstånd att mot tull mala, under villkor att luckan öppnas i rätt tid och andra Lagar och Förordningar följs.

Den missnöjde har rätt att besvära sig inom 4 månader hos Kammarkollegiet
År och dag som ovan På Landshövdinge Ämbetets vägnar And. Eraelius And. Hjerpe

När Synen var avslutad, sammanträdde Synerätten. Parterna anmodades att anföra vad de önskade, innan målet slutligen prövades. Grevesmöhlen menade, att när Bergenstråles rättighet att driva kvarnen och begagna sig av det över Långbro kärr rinnande vattnet var givet genom Härads Synerätten den 4 november 1899 med tillstyrkan av Befallningshavandes Utslag och det under synen blivit klart att rännan blivit sänkt så mycket som är möjligt samt utvidgats från 20 till 60 tums bredd, blir avloppet mycket lättare än förr. Grevesmöhlen ansåg att ingen annan skyldighet förelåg för Bergenstråle, än att i enlighet med Allmänna Lagens föreskrift hålla kvarnluckan öppen från 1 maj varje år.

Varje vattenminskning skulle försvåra möjligheten att betala skatten och alltså ge Kronan mindre inkomster. Grevesmöhlen påstod också att Taube skulle förbjudas att på ett eller annat sätt ändra det naturliga utloppet vid Norrboda.

Bergenstråle ansåg som sin rättighet, att använda vattentillgången för kvarnarnas drift, utan andra åligganden än som Befallningshavande föreskrev i sitt Utslag, nämligen att öppna dammluckan i rätt tid. Här svarade Taube att i Utslaget fanns föreskrifter inte bara på dammluckans öppnande utan också efterlevnad av Lag och Författningar. Efter hans tanke betydde det att Utslaget inte låg i vägen för hans talan, som endast gällde att han ville ha sina ägor fredade för översvämningar. För sin del brydde han sig inte om hur Bergenstråle inrättade sina kvarnar, bara det inte inverkade på hans rättighet att odla sin mark.

Skulle Taube själv anse sig behöva fria sin mark från hindrande vatten, skulle inget hindra honom. På annat sätt ansåg Taube sig inte behöva svara på Grevensmöhlens framställning om kostnaden för att uppodla Långbro kärr. Det angår ingen om en jordägare vill odla egen sämre eller bättre mark eller vad hans kostnad eller nytta berör. I övrigt åberopade Taube vad han förut anfört och överlämnade målet till Häradsrättens prövning.

Lantmätare Pousett yrkade på 17 riksdaler 30 skilling i ersättning för resekostnad och dagtraktamente. Därefter avträdde parterna och efter Rättens överläggning avgavs följande

U T S L A G

Vad först angår Bergenstråles hemställan, att Häradsrättens den 9 maj i år lämnade Hänvisningsutslag, skulle undersökning och utlåtande endast gälla om Taube efter ombyggnaden av Norrboda kvarn fått besvär

Taubes stämning syftar till att Bergenstråle skall bygga kvarnen så att de ovanför liggande ägornas vatten inte uppdäms och hindrar odling. Denna fråga har genom Synen blivit prövad och Synerätten anser att Bergenstråle inte haft fog för sin hemställan.

Beträffande huvudsaken har framkommit vid Synen och inte av Bergenstråle kunnat motsägas, att när vatten, som rinner genom Långbro kärr skall driva kvarnen vid Norrboda, hindras det naturliga avloppet och Taubes kärr som odlas, hamnar under vatten även på högländare ställen.

Bergenstråle anser sig genom Utslag av Befallningshavande, där kvarnbyggnaden blivit tillåten och skattläggning förordnad, att inget föreskrevs annat än vad som av kvarnägare skall iakttas, nämligen att hålla dammluckan öppen i rätt tid. Bergenstråle hänvisar till Häradsrättens syn år 1800, varpå Befallningshavandes Utslag grundar sig, att skilja mellan det vatten som kommer från Långbro kärr och Vallby och Skällsta och det som kommer från Önsta och Skysta samt den särskilda vattentäckt från de i öster belägna stora skogarna.

Angående dämningen sägs, att då vattnet i skogen omges av bergsryggar och består att uppvällande dyjord, som inte ens fryser på vintern, kunde damm inrättas utan att skada odlingarna. Däremot ger varken Häradsrätten eller Befallningshavandes Utslag tillåtelse att dämma vattnet på Långbro kärr, som dessutom är tänkt att användas endast vår och höst.

Det är uppenbart att den odlade delen av Långbro kärr blivit skadat av vattnet som hindrats i sitt naturliga lopp, varför Bergenstråles invändning angående kostnad och möjlighet att använda marken inte kan beaktas.

Det beror på Bergenstråle eller innehavaren av kvarnen att skaffa vatten för andra årstider än höst och vår. Enligt 1800 års tillstånd hade man rätt att dämma på Vallby skog mellan bergsryggarna för att kunna bruka kvarnen åtminstone 7/8 av året.

Rätten prövar parternas ömsesidiga rättighet så,
att Taube inte skall lida skada eller intrång på det av honom ägda Långbro kärr
att Bergenstråle inte skall sakna den förmån varpå Norrboda kvarn är grundad.

Synerätten anser skäligt
Att Bergenstråle förbjuds att göra någon dämning av vattnet från Önsta och Skysta med flera i väster liggande skogar, som flyter till Långbro Kärr. Han skall genast inrätta kvarnränna och därefter ständigt underhålla den samt så ofta kvarnen inte är igång, ha en lucka öppen, så stor att lika mycket vatten som vid naturligt flöde kan rinna där. Det nedanför kvarnen liggande avloppsdiket skall alltid hållas rensat så att stockning av vattnet inte uppstår.

Slutligen väcktes fråga om Taube har rättighet att själv avleda vattnet för att uppodla kärret. Då kvarnens drift är beroende av vattnet från Långbro kärr höst och vår och ingen undersökning är gjord om detta vatten är oumbärligt, så kan inget utlåtande meddelas.

Rättegångskostnaderna delas av parterna, som är Lantmätare Pousetts räkning på 17 riksdaler 10 skilling och till Domhavande och Nämnden 10 riksdaler 24 skilling banko

Mot detta utslag erlade parterna vad på ömse sidor och äger att vid nästa års Lagmansting med Upplands Län fullfölja talan.

Vill någon överge vadet, skall det anmälas till Lagmannen tre veckor innan tinget
Härads Synens ledamöter skiljdes. År och dag som ovan N G Öborg ?

****

1823-01-23 vid vintertinget med Bro Härad klagar Arrendatorn på Aspvik över felaktiga stängsel och vill ha ersättning för Syn och Rättegångskostnader.(107)

Orda-grant

Den 23 januari 1823 vid vanliga Tinget i Gästgivargården i Tibble upptogs som § 16 det uppskjutna målet från i höstas. Arrendatorn på Aspviks gård, Anders Frögren, instämde Prosten och Kyrkoherden Anders Hallgrens Inspektor Magnus Långström och Bönderna Carl Carlsson, Eric Andersson, Johan Mattsson, Anders Ericsson, och Anders Anderson i Härnevi samt Jacob Lundberg i Finsta, att de skulle plikta för felaktig gärdsgård, böta för att de inte satt stängsel och ersätta Syne- och Rättegångskostnader.

Samtliga åklagade var närvarande utom Prosten Hallgren, som av sin son Birger Hallgren anmäldes sjuk och Jacob Lundgren som också var sjuk, vilket meddelades av hans svåger torparen Eric Ericsson.

Till följd av förra Tingets föreskrift hade yttrande från Hernevis och Finstas Jordägare, Änkefru Friherrinnan Ulrica Cederhielm, som företrädde av Expeditions Krono Befallningsman Johan Abraham Lind som Ombud och ägaren av Aspvik, Kapten Eric Albrecht Lantingshausen, som hade lämnat fullmakt. Den uppvisades av Löjtnant Fredric Muncktell. Men varken Krono eller Konsistorie fullmäktige kom och inga bevis fanns att någon blivit befullmäktigad.

Arrendator Frögren anhöll att utan Jacobs Lundberg närvaro, få höra vittnen nämligen Kamrer Adolph Sederblom, Bonden Carl Ericsson i Uppsylta, Dragonen dagkarlen Johan Mårtensson i Härnevi, förra Nämndeman Eric Jansson i Övergran och Torparen Johan Bengtsson i Knöpplan.

Sedan parterna avträtt resolverades:

Eftersom Häradsrätten tidigare med avseende på svarande Lundbergs frånvaro uppskjutit målet, och det var sagt att Konsistoriefullmäktige skulle förordnas för Bro Kyrkoherde boställe kunde Rätten inte tillåta att vittnen hördes.

Alltså måste Häradsrätten ytterligare uppskjuta målet till nästa ting. Man skulle kalla fullmäktige. Samtliga i dag närvarande skulle vid ett vite på 3 riksdaler 16 skilling banko åter infinna sig, om de inte hade laga förfall.

År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Efter förordnande S A Bergstedt.

****

1823-05-21 Togs målet om stängseltvisten mellan Aspvik och Härnevi, som bordlades 23 januari. (108)

Orda-grant

Den 21 maj upptogs det uppskjutna målet mellan Arrendatorn på Aspviks gård i Näs socken, Anders Frögren och Kyrkoherde Anders Hallgrens Inspektor vid Bro gård, Magnus Långström, jämte Bönderna Carl Carlsson, Carl Persson, Eric Andersson, Johan Mattsson, Anders Andersson i Härnevi och Jacob Lundberg i Finsta rörande stängselskyldighet. Alla var närvarande utom Lundberg, som dött. I hans ställe kom hans änka Maria Christina Ericsdotter på egna och deras omyndiga barns vägnar.

Närvarande var Friherrinnan Ulrica Cederheilm, som ägare av Härnevi By och kapten Greve Eric Albrecht Lantingshausen som ägare av Aspvik, vilka blivit inkallade för att höras i målet. De infann sig genom sina ombud från Vintertinget, Krono Expeditions Fogden Johan Abraham Lind för Friherrinnan Cederhielm och Löjtnant Fredric Munktell för Greve Lantingshausen.

Parterna enades efter någon överläggning att hos Befallningshavande i Länet begära att en Lantmätare förrättade en behörig gärdseldelning mellan de tvistande, beroende på deras skattetal. Under delningen skulle beräknas den längre vattugård som blivit nödvändig mellan Härnevi och Aspviks ängar. I senare

tid hade uppstått vattenminskning beroende på uppgrundning av Mälaren invid dessa ängar. Finsta utjord och Kyrkoherde Hallgren för Bro församling inom Härnevi by belägna Kyrkoherde boställe borde delta mer i stängselskyldigheten.

Häradsrätten uppläste denna överenskommelse ur Protokollet och det erkändes från båda sidor att det var rätt skrivet.

Återupptogs frågan angående den felaktiga hägnaden, där kreaturen inkommit på Aspviks äng och vållat skada och som nu var överklagad av kärande.

Svarandena bestred var för sig att gärdesgården tillhörde dem.

Arrendator Frögren åberopade följande vittnen att höras. De var närvarande och befanns ojäviga och efter avlagd ed berättade, Dragon Johan Eric Asp, förre Bonden Eric Jansson i Säby och Torparen Johan Bengtsson i Persbo

1:o Asp hade hört Arrendatorn vid Aspviks gård, Landberg, i hans livstid omtala att det funnits en överenskommelse mellan honom och Härnevi Byamän om delningen av Gärdsgården mellan Aspvik och Härnevi ängar, men vad som var sagt i överenskommelsen kände han inte närmare till, än att Landberg för en 3 – 4 år sedan på nytt stängt den del av gärdsgården som tillhört honom.

En dag förra sommaren när Aspviks äng var slagen, hade Asp biträtt Nämndeman Johan Andersson i Sylta vid en besiktning av ängen, som skett på Frögrens anmodan. Där hade då funnits 30 kreatur, som tillhört Härnevi Byamän. Mycket gräs var nedtrampat, men beloppet av skadan kan Asp inte bedöma. Vid detta tillfälle hade gärdsgården inte blivit översedd utan endast vattugården mellan Aspvik och Härnevi. Den var låg och öppen och på grund av den starka värmen nästan torr. Vid besiktningen och även senare hade Asp märkt, att den sträcka av gärdsgården som går mot Härnevis ägor, där Bro Prästäng slutar, varit felaktig och att kreatur obehindrat kunnat komma igenom även om vattugården uppfyllt sitt ändamål.
Uppläst och erkänt.

2:o Eric Johansson berättar att under 1812 – 1815, då han var brukare i Härnevi underhöll Byamännen tillsammans utan fördelning sins emellan, inte bara gärdesgård mot Aspvik utan också från det ställe där Bro Prästäng slutar, och även vattugården mellan Härnevi och Aspvik. Innehavaren av Aspvik skötte stängslet mot Prästgårdsängen.
Uppläst och erkänt

Härneviborna medgav att de hittills ansvarat för hägnaden mot Aspvik från där Prästgårdsängen slutat, men yrkade att Aspvik gemensamt med Härnevi underhållit vattugården.

3:o Johan Bengtsson hade under 28 år varit hemmans åbo i Härnevi, innan han flyttade för 8 år sedan. Under hans tid hade grannar hållit såväl hägnaden mot Aspvik från Bro Prästgårdsäng som också sjöstrandens nödvändiga vattugård. De hade aldrig uppfört något nytt stängsel utan endast lagat de största bristerna, med följd att deras gärdgårds skiften nästan alltid varit felaktiga.
Uppläst och erkänt

Nämndeman Johan Andersson i Sylta erkänner det Häradsrätts protokoll av den 20 september 1822 med av honom utgivna intyg, likväl med den förändringen att han inte vet, vem som ägde de i samma intyg nämnda kreatur. Där upplystes att gärdsgården mellan Aspvik och Härnevi ängar varit felaktiga vid besiktningen. Han anser sig inte kunna bedöma den skada som blivit förövad på gräsvallen i Aspviks äng.

För att närmare utreda målet uppsköts det till i morgon, då Johan Andersson och Dragon Asp borde i parternas närvaro visa de gärdesgårdar som förra sommaren varit bristfälliga.

Den 22 maj infann sig samma personer i målet mellan Aspvik och Härnevi om Stängsel.

Härneviborna menade att Finsta utjord inte har någon del i denna gärdsgård.
Parterna överenskom att tillsammans underhålla den mellan deras ägor liggande vattugården till dess gärdsgårdens delning blivit klar samt visade sina rättegångskostnader
Dragon Asp yrkade på 2 riksdaler och Häradsrätten förenade sig om följande U T S L A G

Då det är upplyst och känt att Härnevi Byamän hittills varit skyldiga att underhålla gärdesgården mellan Aspvik och Härnevi ängar efter intygande av Nämndeman Andersson i Sylta och Dragon Asp. Gärdesgården var förra sommar felaktig och ett större antal kreatur kom in på Aspviks äng och trampade ned 600 sädeskärvar och 20 tjog rör.

Alltså befrias Prosten Hallgren och Arrendator Lundbergs Sterbhus för ansvar, som inte delägare i gärdgården.

Enligt 11 § i Förordningen angående stängsel skyldigheten av den 9 februari 1802 finner Häradsrätten skäligt att Inspektor Långstöm tillsammans med Bönderna Carl Carlsson, Carl Person, Eric Andersson, Johan Mattsson och Anders Ericsson och Mats Andersson bötar 3 riksdaler 16 skilling och gemensamt ersätter käranden för den skada han tillfogades med 32 skilling för varje tjog rör tillsammans 20 riksdaler och hans rättegångskostnader, med 12 riksdaler 40 skillingar.

I övrigt låter Häradsrätten ärendet bero vid parternas ömsesidiga medgivande, att intill den överenskomna gärdseldelningen blivit genomförd stänga och vidmakthålla den nödvändiga vattugården mellan deras ängar. Härneviborna är pliktiga att vid laga påföljd sätta den av dem ensamt underhållna hägnaden i försvarligt skick.
År och dag som förr var skrivet På Häradsrättens vägnar A Lunell

Lösen 1 riksdaler 42 skilling samt Charta Sigillata avgiften 2 riksdaler 14 skilling som inspektor Långström betalar för att få ut domen.

****

1832-12-24 kom Svea Hovrätts dom angående Eric Sparres stämning på Marelius för att han barkat granar på Tångs ägor (72)

Orda-grant

Svea Hovrätts Utslag på de besvär som Bruksinspektor Pehr Gustaf Marelius anfört över Bro Härads Rätt Utslag, där Landshövdingen och Kommendören Eric Sparre stämt Marelius och yrkat ansvar, då han på Tångs ägor skulle barkat 59 granar.

Häradsrättens Utslag kom den 27 januari och ogillades av Sparre, då ett vittne, drängen Sven Hellstöm i Lillboda ansågs jävig.

Enligt 17 kapitlet 30 § i Rättegångs Balken skulle Marelius första rättegångsdagen av nästa ting avlägga ed att han varken själv eller genom andra personer hämtat bark från de 59 granar, som Nämndemannen Johan Nordström och förre Nämndemannen Anders Eriksson den 7 december 1830 avgivna och i protokoll för den 5 maj 1831 upptagna Synebevis angående träden.

Häradsrätten förklarade att vare sig Marelius begick eden eller inte, skulle de meddela utlåtande i målet. Vidare förelades Marelius att före nästa ting infinna sig hos prästerskapet i Ryds församling för att höras och undervisas i kristendom, i synnerhet den del därav som berör eders dyra vikt och värde. När han fått bevis däröver, förelades han vite på 3 riksdaler 16 skilling banko.

Över dessa besvär har Greve Sparre förklarat sig.
Stockholm den 24 december 1832

Hovrätten har tagit del av handlingarna i målet och läst drängen Hellströms vittnesberättelse. Då Hellström själv varit med vid den åtalade granbarkningen och således kunnat vänta nytta eller skada av utgången, ansågs han jävig och hans vittnesmål kunde inte beaktas.

Till följd härav och då någon bevisning i övrigt inte finns frias Marelius.

Den som inte är nöjd med detta Utslag kan söka ändring genom besvär hos Kongl Maj:t inom 30 dagar som blir onsdagen den 23 januari 1833. Besvären inges till Kongl Maj:ts Justitie Revisions Expedition. Försummas tiden förlorar den klagande sin talan.
På den Kongl Hovrättens vägnar J Sylwander E Boström

För avskriftens riktighet ansvarar Lind

****

1833-1851. 1833-01-24 utdrag ur Bro Härads Dombok angående åverkan på Brogårds skog (270)

Anhållan om vite på 13 riksdaler 16 skilling banko förutom böter för åverkan på skogen och nävertäckt på Bro Säteris och underlydande frälsehemman Hernevi, Husby, Vallby och Jursta ägor och lägenheter.
Gäller även begagnande av kör- och gångvägar, att fördärva gärdesgårdar och grindar eller lämna dem öppna, olovlig jakt och fiske eller vilken annan form av åverkan som helst.
På Härads Rättens vägnar I P Borg

1849-09-26 Utdrag ur Bro Härads Dombok angående höjt vite.
Häradsrätten höjde vitet av 13 riksdaler 16 skilling förutom böter. Gäller även frälsehemmanet Tång i Västra Ryds socken.
På Häradsrättens vägnar Gustaf Fröberger

Detta särskilda Protokollsutdrag från Häradsrätten skall årligen i Bro, Lossa, Näs och Ryds kyrkor uppläsas från predikstolarna och bevis lämnas av prästerskapet att så skett.
Rätt avskrivet intygar C L Hasselström E Holmgren

Uppläst i Bro kyrka den 19 december 1852 av Otto Holm
I Lossa kyrka den 9 januari 1853 av Hallgren
I Näs kyrka den 16 januari 1853 av Ericsson
I Västra Ryds kyrka den 23 januari 1853 C Almstedt
I Tibble kyrka den 30 januari 1852 av L Ekman
I Bro kyrka den 27 december 1854 C R Wallman
I Näs kyrka den 3 april 1854 H Ericsson
I Lossa kyrka den 9 april 1854 Hallgren
I Ryds kyrka den 7 maj 1854 av C Almstedt
I Bro kyrka den 3 december 1855 Hallgren
I Lossa kyrka den 4 februari 1855 Hallgren
I Bro kyrka den 2 december 1855 Hallgren
I Näs kyrka den 23 december 1855 Ericsson
I Bro kyrka den 20 april 1856 Hallgren
I Tibble kyrka den 11 maj 1856 ….
I Näs kyrka den 18 maj 1856 Ericsson
I Bro kyrka den 12 juni 1859 Hallgren

1833-01-24 utdrag ur Domboken vid Bro Häradsrätt angående förhöjt vite för åverkan på Brogårds egendom.
Anhållan att förhöja vitet för åverkan på Brogårds egendom, som varit 8 riksdaler 16 skilling banko. Det har visat sig att detta vite inte varit tillräckligt och det höjs därför till 13 riksdaler 16 skilling och

böter. Åverkan gäller skogs- och nävertäckt, otillåten körning eller anläggande av vägar, jakt och fiske.
Förbudet skall årligen läsas från predikstolen i kyrkorna.
På Häradsrättens vägnar J Borg

Prästerskapets redovisning att förbudet lästs från predikstolarna i Bro, Lossa, Tibble, Näs och Västra Ryds kyrkor under åren 1833-1848

1836-01-23 utdrag ur Bro Härads Dombok angående förbud mot åverkan på Tångs ägor.
För att förekomma åverkan på frälsehemmanet Tång i Västra Ryds socken, anhöll Inspektor O Groth på Landshövding Eric Sparres vägnar, att Häradsrätten måtte sätta ett vite på 6 riksdaler 32 skilling banko samt böter för den som beträds med åverkan, ohägn eller intrång på Tångs ägor. Det gäller skogshuggning, löv- och nävertäckt, olovlig anläggning av vägar över ägorna, nedbrytande av gärdsgårdar, grindar och led, att lämna grindar öppna samt otillåtet betande eller jakt.

Detta förbud, om det skall ha någon verkan, bör uppläsas från predikstolarna i Västra Ryd och angränsande Församlingars kyrkor samt bevis att så skett lämnas av prästerskapet.
På Häradsrättens vägnar Broberg
Prästerskapets redovisning att förbudet lästs i Bro, Västra Ryd, Tibble och Näs kyrkor 1836-1858

1849-09-26 utdrag ur Bro Härads Dombok angående förhöjt vite för åverkan på Lejondals Säteri

Trots ett till detta Ting instämt och dömt åverkansmål, har det visat sig, att det vite som uppsattes den 8 maj 1830 för ofredande av Lejondals ägor, inte varit tillräckligt avskräckande.
Efter gjord begäran har Häradsrätten funnit skäligt att höja vitet till 13 riksdaler 16 skilling och böter samt ersättning för skador. Det gäller nedhuggen skog, löv- och nävertäckt, otillåten körning på vägar eller otillåtet begagnande av gångstigar, nedrivande av gärdsgårdar, öppnade grindar, otillåtet betande och olovlig jakt och fiske.

För att detta skall vara gällande och i förekommande fall kunna tillämpas, skall det årligen läsas från predikstolarna i Bro och angränsande Församlingars kyrkor samt bevis lämnas av prästerskapet att så skett.
På Häradsrättens vägnar Strandberg.
Redovisning av uppläsningarna i Bro, Lossa, Västra Ryds, Näs och Tibble kyrkor 1850-1852

1851-01-29 utdrag ur Bro Härads Dombok angående vite för Råby, Finsta och Jursta, Klöf och Lilla Ullevi

På gjord begäran har Häradsrätten funnit skäligt att stadga ett vite på 6 riksdaler 32 skilling banko samt böter och skadans ersättande. Det gäller Grevinnan Ulla Sparres tillhöriga fastigheter, kronoskatte rusthållen Råby och Stora Finsta med Finsta frälse utjord, frälsehemmanet Lilla Finsta, jämte kronoskatte augmentshemmanen Klöf och Lilla Ullevi

Där är förbjudet att olovligen hugga skog, ta löv eller näver, utan tillåtelse köra på vägar eller använda gångstigar, låta beta utan tillstånd, bryta ned gärdsgårdar eller lämna grindar öppna eller på vilket annat sätt som helst föröva åverkan.

För att detta förbud skall kunna tillämpas och leda till åtal, skall det under loppet av det år, som näst före den skedda åverkan förflutit, blivit uppläst i kyrkan i den Församling, där den tilltalade har vistats
På rättens vägnar C W Hedenström

****

1838-12-10 Hovrättsdomen mellan Eric Sparre på hustrun och dotterns vägnar och andra arvingar (271)

1838-12-10 avkunnades dom i Hovrätten mellan Landshövding Eric Sparre på sin och hustruns Grevinnan Catharina Ulrica Sparres, född Montgomery och deras dotters Fröken Marianne Catharina Sparres vägnar, som dels Sterbhusägare dels Testamentstagare efter Friherrinnan Margareta Ulrica Montgomery, född Cederhielm
samt hennes övriga arvingar, avlidne sonen Överste Josias Montgomerys omyndiga barn, med särskilda tillförordnade Gode män nämligen,
Kammarherre Ferdinand Braunerhielm för Nicolaus Germund Robert Montgomery Cederhielm
Kapten O S Westerquist och Hovjägmästare Ludvig von Bahr och Häradshövding Hans Peter Stadin för vardera av Fröknarna Ulrica Mathilda samt Josefina Sabina Beatrice Maria och Eugenia Volerie Camille Montgomery tillsammans med Överstens Änka Grevinnan Mathilda Montgomery, född d´Orozco som är instämd i vissa delar.

Svarande, angående gjord talan om upphävande och rättelse av åtskilliga Testamenten och Förordnanden som dels avlades av Friherrinnan Montgomerys föräldrar, Kommersrådet Baron Josias Carl Cederhielm och hans hustru Friherrinnan Margareta Cederhielm, född Tigerhielm, som de i livstiden inbördes upprättade och dels vad Friherrinnan Cederhielm och hennes dotter Friherrinnan Montgomery, Cederhielm var för sig ytterligare gjort.
Stockholm den 10 december 1838

Josias Cederhielm och hans hustru Catharina Margareta Cederhielm, född Tigerhielm gjorde ett inbördes testamente den 15 juli 1780. De hade också understött sin dotter Margareta Ulrica Cederhielm och hennes dåvarande man Baron Carl Leijonhjelm med pengar och Lindholmens Säteri.

I testamentet står att den efterlevande skall fritt få disponera den lösa egendomen. Vid nytt testamente den 30 maj 1792 blev det mesta i det förra orubbat. Dottern skulle ärva Segersjö godset som Fideikommiss. De ger också förordnande om hur godset i framtiden skall ärvas. Äldst går före yngre och mankön före kvinnkön.

Makarna Cederhielm köpte Brogård 1771, som tillfaller deras dotterdotter Catharina Ulrica Montgomery som gåva, men då hon var underårig arrenderades gården ut till förre Ägaren Bergensköld. Förteckning på hennes egendom inlämnades till Hovrätten och fick inte förpantas eller på något sätt delas eller förskingras under hennes livstid. Därefter skulle hennes arvingar fritt disponera egendomen.

Tillägg görs till testamentet den 5 augusti 1795, då Västberga Säteri i Stockholms län innefattas i arvsmassan och Cederhielms yngsta dotterson får ett stenhus i Stockholm som Fideikommiss.

När Cederhielm avlider upprättar änkan den 6 juli 1799 ett slags tillägg. Här förordnas för de tre dotterbarnen, så att äldste dottersonen Josias Montgomery får Segersjö, dotterdottern Ulrica Montgomery, som gifter sig med Landshövding Eric Sparre får Brogård och Västberga, yngste dottersonen Robert Adam Montgomery får stenhuset vid Regeringsgatan i Stockholm.

Änkefriherrinnan har nu köpt Lindholmen och Molneby i Seminghundra genom börd. Dessa egendomar skall vid hennes död få nyttjas av dottern Margareta Ulrica Montgomery så länge hon lever, men vid hennes frånfälle övergå till sonen Robert Adam tillsammans med stenhuset i staden under Fideikommiss natur. Detaljerade anvisningar om hur Fideikommissarierna skall utses.

Ulla och Eric Sparre tillträder Brogård 1810.

Margareta Cederhielm, född Tigerhielm avlider 1816. Så småningom upptäcker dottern Margareta Ulrica att hon i god tro tagit avkastningen av Brogård för egen räkning, fastän den bort tillfalla hennes dotter Ulla Sparre. Hon är skyldig 40.000 riksdaler

Vidare dör hennes äldsta son Josias Montgomery på Segersjö och efterlämnar hustru och fyra omyndiga barn, en son och tre döttrar. Det visar sig att han har stora skulder efter att ha förbättrat Segersjö. Hustruns egendom och svärmoderns, som bestod av diamanter värda 50.000 riksdaler har han gjort av med.

Margareta Montgomery anser sig skyldig att reda upp sonens affärer och säkerställa hustrun och barnbarnens uppehåll samt ersätta sonens svärmor genom en årlig ränta.

Hon börjar nu ändra i förordnandena och då yngste sonen Robert Adam också dör, utan att efterlämna hustru eller barn, disponerar hon även om hans arvslott

Hon har hela tiden ambitionen att göra rätt för sig och vara rättvis och klara ut dessa minst sagt trassliga affärer. Lånet på 50.000 riksdaler, som är intecknat på Segersjö Fideikommiss och skall ge Josias änka 3.000 riksdaler årligen, skall betalas av Fideikommissarien på Segersjö. Dessutom förordnas att Ulla Sparre skall få 25.000 riksdaler av arvet.

Mot dessa testamenten och transaktioner protesterar både Landshövding Sparre och förmyndarna för Josias Montgomerys barn och vill låta Svea Hovrätt pröva i fem fall.
Detta är en mycket förenklad bakgrund till varför ärendet tas upp i Hovrätten. Handlingarn består av 226 sidor.

Diskussionerna har gällt om Friherrinnan Cederhielm efter makens död haft rätt att ändra dispositionerna, om vad som varit Fideikommiss natur eller arvsjord, om stadsegendomarna var två eller skulle räknas som en enhet, om Margareta Montgomery i testamente 1826 haft rätt att utse sin dotter Ulla Sparre och sedan hennes dotter i sin tur till Fideikommissarie för de båda stadsegendomarna, som Ulla ärvt efter sin bror. Fastigheterna är N:o 1 i kvarteret Oxen den större och hus under N:o 1 i kvarteret Hammaren vid Regeringsgatan i Stockholm. Den sista fastigheten består endast av vagnsbod och stall och räknas som tillbehör till den förra, som är ett stenhus.

Hovrätten går inte med på Fideikommissrätt för Josias barn eller befrielse från inteckningen på Segersjö. Ulla Sparre får sina 25.000 riksdaler

Den skuld som belastar huset i staden är ett lån från Kryddkrämar Societeten och skall betalas gemensamt av alla arvingarna, eftersom lånet inte tagits för att förbättra egendomen. Annorlunda bedöms inteckningarna vid Segersjö, där lånet används till att höja värdet på avkastningen från 200 tunnor säd till 700, från 94 kreatur till nära 200 stycken.

Överste Josias Montgomerys barn ärver efter den konvention som gjordes för dem, deras mor och mormor av farmor Margareta Montgomery vid Överstens frånfälle.
På Kongl Hovrättens vägnar Eric G Rosén

****

1844-08-05 Utdrag av Svea Hovrätts Protokoll angående Fattigprocenten efter Landshövding Eric Sparre med kvitton (272).

Den 28 oktober 1843 började och den 26 juli 1844 slutade boupptecknin och värdering på kvarlåtenskapen efter Landshövding Greve Eric Sparre, som avlidit den 10 oktober 1843.

Sterbhusdelägare är Änkan Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery
Löjtnanten vid Livregementets Dragon Korps, Greve Claes Robert Sparre
Vice Häradshövding Greve Eric Josias Sparre
Grevinnan Mariana Ulrica Wrangel, född Sparre, gift med Kapten Greve Otto Gustaf Wrangel
Fröken Mathilda Sparre

1/8 % för hans andel i Limmareds Säteri med tillhörande Glasbruk är erlagt till de fattiga i Tranemo socken med 15 riksdaler, vilket kvitterades den 13 juli 1844 Chronander, Komminister i Linghem

Till Bro socken 46 riksdaler 21 skilling och till Låssa socken 85 riksdaler 41 skilling, vilket kvitterades den 20 juli 1844 av Brodin, kyrkoherde i Bro och Låssa

Fattigprocent på egendom i Tibble socken värd 2.324 riksdaler 11 skilling 4 runstycken är erlagd med 2 riksdaler 43 skilling 6 runstycken, vilket kvitteras Tibble den 21 juli 1844 av Hammarstedt

De fattigas andel av Eric Sparres bo är kvitterat med 93 riksdaler 8 skilling för Valbo socken efter inventarier som uppgick till 75.082 riksdaler, intygar Gävle den 23 juli 1844 Nordén v Pastor i Gävle och Valbo

Till fattiga i Gävle stad för inventarier av 9.742 riksdaler 32 skilling har betalts 12 riksdaler 39 skilling 4 runstycken, vilket kvitteras den 23 juli 1844 Nordén.

Fattigprocenten på framlidne Greve Eric Sparres inom Brännkyrka Församling efterlämnade egendom har av undertecknad Pastor där mottagits med 4 riksdaler 19 skillingar, vilket betygas, Huddinge prästgård den 24 juli 1844 Gustaf Ahrling

Till Allmänna Barnhusfonden har levererats 4 skilling, vilket utgör fattigprocenten i Greve Eric Sparres sterbhus. Stockholm den 30 juli 1844 Eric E-son Sparre, vilket kvitteras På Allmänna Barnhus Direktionens vägnar Lyckou

****

1844-10-02, 1844-05-03 och 1844-01-26 tre utdrag ur Bro Härads Domböcker angående mål mellan änkan Berggren och dottern och mågen Sörlander angående bouppteckning efter Eric Andersson. (273)

1844-01-26 upptogs i parternas närvaro det uppskjutna målet mellan änkan Berggren i Låssa socken på ena sidan och hennes måg och dotter, torparen Johan Eric Sörlander och han hustru Sophia Ericsdotter på Smedjeön (*Smidö)* å andra sidan, angående oriktig uppgift vid den efter änkan Berggrens avlidne man, torparen Eric Andersson hållna bouppteckning.

Vid bouppteckning den 20 februari förra året upptogs kvarlåtenskapen till ett värde av 128 riksdaler 18 skilling 6 runstycken. Utom bouppteckningen fanns 13 bräder till ett värde av 1 riksdaler 32 skilling och 4 tunnor potatis till ett värde av 5 riksdaler 16 skilling

Förklarade änkan Berggren, att hustru Sophia Ericsdotter fastän hon, som bouppteckningen utvisar inte uppgivet boet, dock efter dödsfallet haft kvarlåtenskapen om hand, borde åläggas att med ed uppge bouppteckningens riktighet.

Änkan uppgav att dottern vid bouppteckningstillfället okvädat henne med benämningar som ”skojarmärr” och ”tjuvkona”. Hustru Ericsdotter förklarade sig villig att begå eden, men bestred helt och hållet att hon okvädat sin mor. Därefter fick hustru Ericsdotter och Johan Eric Sörlander framträda och med två fingrar på bouppteckningen vid Gud och Dess heliga ord betyga, att inget i bouppteckningen blivit dolt med deras vetskap och vilja, utan allt riktigt uppgivits.

Änkan Berggren vidhöll sitt stämningspåstående och förklarade att hon inte kunnat erlägga lösen till Klockaren Brodin efter auktionen och därför inte hade något protokoll. Med anledning härav kunde ingenting göras åt saken utan den uppsköts till andra rättegångsdagen av nästa Häradsting. Parterna ålades att infinna sig. Ett vite utsattes på 3 riksdaler 16 skillingar för änkan, som skall medföra så väl bouppteckningen som auktionsprotokollet.
År och dag som ovan På Rättens vägnar Kjellberg

.....

1844-05-03 upptogs det uppskjutna målet mellan änkan Maria Elisabeth Berggren i Tibble, Låssa socken å ena, och hennes måg och dotter Johan Eric Sörlander och hans hustru Sofia Ericsdotter på

Smedjeön å andra sidan, angående oriktig uppgift vid boupptecknigen av den kärandes avlidna man, torparen Eric Andersson.

Änkan hade som rättegångsbiträde Skräddaren Carl Fredric Lindberg vid Fagerlind. Hon fullgjorde vad Häradsrätten förelagt henne och inlämnade Instrumenten efter hennes avlidne man Eric Anderssons, vid den 20 februari 1843 på Smedjeön hållna boupptecknig. Där upptogs hans skulder på 30 riksdaler 16 skillingar för omkostnader vid begravningen, 10 riksdaler till mågen J E Sörlander med en revers, 2 riksdaler 24 skillingar till Inspektor Apelgren i Tibble samt 1 riksdaler 26 skillingar 8 runstycken för två kannor brännvin.

Hon uppvisade också protokollet vid auktionen, som förrättades den 22 mars, där summan uppgått till 333 riksdaler 13 skillingar.

Änkan förklarade, att hon, trots att svaranden begått boupptecknings eden, ville fullfölja käromålet även i de delar som angick förmenta oriktiga uppgifter till boupptecknigen och anmälde, att hon hade till upplysning i avseende på den delen av käromålet, liksom vad gäller okvädandet inkallat som vittnen: Statsdrängen Eric Lindwall vid Stora Säbyholm, torparen Eric Ericsson vid Lilla Lund, Lars Björkström vid Kåtte, Jan Persson vid Smidön samt dennes hustru Anna Maria Jansdotter och sonen Jan Fredric Jansson.

Alla vittnena var närvarande och befanns ojäviga. De fick nu framträda för att avlägga vittneseden. De erinrades om edens vikt och hördes var för sig.

N:o 1 Lindwall menade sig inte veta något i saken. Han hade förra året efter auktionen hjälpt Sörlander att lägga upp några furubräder och binda 6 knippor hö, som lades i en bod. Lindwall visste inte om dessa persedlar var upptagna i Eric Anderssons boupptecknig. Sörlander förklarade att bräderna inte sålts på auktionen, utan var hans enskilda egendom, vilket bestreds av kärandesidan.

N:o 2 Eric Ericsson berättade, att när han förra året blivit anmodad av änkan att göra en likkista till hennes avlidne man, hade han fått 3 bräder av Sörlander och en kont hö. Senare hade han gjort ett hjul åt Sörlander och fått virke till ekrar och lötar, men Ericsson visste inte vem virket tillhörde.

N:o 3 Björkström berättade, att både vid boupptecknigen och auktionen hade änkan och dottern varit i häftig ordväxling, utan att han kunde komma ihåg hur de uttryckt sig

N:o 4 Jan Persson sade, att han varit närvarande både vid boupptecknigen och auktionen, där han hört svarande hustrun tilldela käranden åtskilliga okvädningsord, som "tjuvkona", ”skojarmärr” m m. Hon hade också yttrat till sin mor, då hon haft vissa påminnelser att göra angående boet – ”tag då, ni vet väl vad ni har kommit ihop”

Han berättade vidare, att han kort efter att den kärandes man avlidit, men innan begravningen lånat Sörlander häst och åkdon samt skickat sin son, för att på Sörlanders vägnar inforsla åtskilliga varor till Stockholm. Han kände dock inte till vilken mängd eller beskaffenhet varorna hade eller vem som ägde dem.

Björkström tillade nu till sitt vittnesmål, att han följt Jan Fredric Jansson till Stockholm och varorna hade varit 1 tunna potatis och ½ tunna blandsäd.

N:o 5 Anna Maria Jansdotter berättade, att svarande hustrun både vid boupptecknigen och auktionen sagt åtskilliga okvädningsord till sin mor, som ”tjuvkona” och ”skojarmärr” och ”rymmerska” och även yttrat – ”tag då vad ni kommit ihop”.

Änkan Berggren hade vid något tillfälle frågat efter två nya grynsåll, som skulle funnits i visthusboden och fått till svar av Sörlander och hans hustru att de redan avlämnats. Vittnet hade också efter auktionen sett en bleckkanna hos svaranden, men visste inte vem den tillhörde.

N:o 6 Jan Fredric Jansson berättade, att han en dag innan begravningen för Sörlanders räkning kört 1 tunna potatis och ½ tunna säd till Stockholm. Han hade hört Sörlander säga att potatisen hämtats ur sterbhusägarnas gemensamma potatisgrop.

Dessa berättelser upplästes och godkändes av vittnena. De begärde ersättning för att de inställt sig och käranden lovade dem 32 skilling var.

Uppräknades ytterligare en mängd persedlar, som svaranden skulle undanhållit och uteslutet från Boupptecknigen. Kärandes rättegångsbiträde förklarade, att den skuld som var upptagen i boupptecknigen på 10 riksdaler inte kunde godkännas. Käranden hade aldrig hört att hennes man i livstiden lånat Sörlander summan och skrivit ett skuldbrev. Man yrkade att skuldbrevet skulle uppvisas. Vad angick skulderna på 2 riksdaler 24 skilling till Inspektor Apelgren och 1 riksdaler 26 skilling för två kannor brännvin, hade Sörlander redan gottgjort sig dessa poster, då han upptagit dem i räkningen för begravningen. Kärande äskade rättelse och ansvar för att fordringarna tagits upp två gånger.

Sörlander bestred dessa kärandes påståenden och uppgav att hans avlidne svärfader blivit skyldig honom 10 riksdaler och han var beredd att vid nästa Ting uppvisa både denna skuldsedel samt vederlägga kärandens uppgift om de andra två posterna genom att visa både räkningen och begravningskostnaden.

Häradsrätten ansåg att inget vidare kunde göras i saken förrän skuldsedeln och räkningen visades och att svarande hustrun borde höras närmare om okvädningsorden. Därför blev målet uppskjutet till andra rättegångsdagen nästa Ting då parterna skall återkomma. Hustru Sofia Ericsdotter personligen, då ett vite var henne förelagt på 3 riksdaler 16 skillingar samt Sörlander med lika vite och medförande de utlovade handlingarna.
År och dag som skrivet På Häradsrättens vägnar Strandberg.

1844-10-02 upptogs det uppskjutna målet mellan änkan Maria Elisabeth Berggren i Tibble, Låssa socken å ena sidan och hennes måg och dotter, torparen Johan Eric Sörlander och hans hustru Sofia Ericsdotter i Smedjeön å andra sidan. Målet gällde oriktiga uppgifter i samband med den kärandes avlidne mans, Eric Anderssons, boupptecknig m m

Änkan Berggren och hennes tidigare rättegångsbiträde, skräddare Carl Fredric Lindberg vid Fagerlind och Sörlander infann sig. Hans hustru Sofia, som vid sista tinget ådömts ett vite på 3 riksdaler 16 sk för att inställa sig personligen, infann sig inte. Hon anmälde inte laga förfall, varför allmänna Åklagaren yrkade att hon skulle fällas för vitet.

Sörlander medföre en skuldsedel och en räkning av följande innehåll:
”Undertecknad tillstår mig vara skyldig till drängen Johan Eric Sörlander på Stora Säbyholm en penningsumma, stor 10 riksdaler, som betalas vid anfordran utan ränta, som försäkras. Smedsön den 14 februari 1840 Eric Andersson
Som vittnen Magnus Apelgren, A M Apelgren
Reversen var senare överkorsad med tillägget ”Avskrift. Utbetalt skulder för Sterbhusets räkning efter avlidne torparen Eric Andersson i Smedjeön, Låssa socken år 1843

D E B E T Begravningskostnader 30, till Johan Eric Sörlander enligt revers 10, för klockare och listor :16, utbetalt för Eric Anderssons död 2 kannor brännvin 1:26
1842 års kronoutskylder 1:30.11
Till nämndeman Johan Malmberg för värdering :16. För mathållningen under auktionsdagarna och vid boupptecknigarna 5:16. Till Sörlander för resa till Stockholm och Sigtuna 1:37.8. Utlöst en svart kohud enligt kvitto 2:10.8, Lön till Sörlander den 24 oktober för 2 dagar i veckan á 16 skilling 20. Till hustrun 10, Till roparen Eric Andersson i Härnevi vid auktionen 2:32. Till Smeden Björkman 1:28. Till Jan Persson för 5 dagar 1:32, Till Björkström för 4 dagar 1:16. Till Jan Janssons hustru i Ekeby :32, Till Jan Perssons hustru :32. Till Carl Lilja i Hebbo :16
S U M M A 98 riksdaler 17 skilling 1 runstycke, intygar Jan Persson, Lars Björkström J E Sörlander.
K R E D I T Uttagit från sterbhuset 4 tunnor potatis, som sålts i Stockholm för 2 riksdaler med avdrag för forlön 32 skilling per tunna, behållning 5 riksdaler 16 skilling, vilken skuldsedel och räkning Sörlander menade var de av Häradsrätten infordrade handlingarna. Han talade om att han själv överkorsat skuldsedeln vid ett tillfälle för att uppgöra likviden, men han menade att det inte kunde göra skuldsedeln kraftlös, eftersom han innehade den och inte fått gottgörelse för den.

Vad angick räkningen, innehöll den lön för arbetsbiträde och utgifter Sörlander haft för Eric Andersson och sterbhuset. Begravningskostnaderna var allt för ett beräknade till 30 riksdaler, där den tredje posten borde inbegripas, den om klockare och listor på 16 skilling, som genom misstag blivit särskilt beräknat.

Käranden bestred att skuldsedeln skulle gälla. Hon menade att om skulden vore betald, så kunde Sörlander strukit den och då borde den funnits i Eric Anderssons efterlämnade handlingar. Detta kunde hon dock inte påstå, då hon efter sin mans död varit skild från nästan all befattning med boet och således inte i tillfälle att få kännedom om vilka handlingar där fanns.

Vad beträffar Sörlanders inlämnade räkning, som enligt hans mening skulle vederlägga uppgiften, att hon i boupptecknigen två gånger tagit upp två poster, förklarade kärandes rättegångsbiträde, att denna uppgift inte blivit vederlagd eller att begravningskostnaderna inte kunde bedömas, då de var tagna i ett sammanhang. Han ogillade posten på 5 riksdaler 16 skilling för mathållning under auktions- och boupptecknigsdagarna som en onödig utgift för sterbhuset, halva beloppet på 20 riksdaler som lön för Sörlander, som var för högt beräknad.

Sörlander påstod att den i boupptecknigen och nu ingivna räkningen som en skuld till honom på 2 riksdaler var för 2 kannor brännvin, som han för egna medel köpt till Eric Andersson en tid före hans död av inspektor Apelgren och aldrig fått betalt för.

För att ytterligare bestyrka käromålet anmälde Lindberg, att han inkallat Inspektor Magnus Apelgren och hans son Anders Magnus Apelgren vid Tibble samt torparen Jan Persson på Smedjeön, Låssa socken, vilka nu var närvarande och befunnos ojäviga. De fick avlägga vittneseden och berättade:
N:o 1 Inspektor Apelgren berättade att Eric Andersson för några år sedan kommit till vittnet och talade om att han var skyldig Sörlander 10 riksdaler och bett vittnet skriva en skuldsedel, eftersom han inte kunde skriva själv.

Vittnet lät sin son uppsätta skrivelsen, som Eric Andersson undertecknade med sitt bomärke och Vittnet och sonen skrev sina namn under. Vittnet kände nu igen den uppvisade skuldsedeln. De 2 riksdaler 24 skillingar som han hade att fordra vid boupptecknings tillfället, gällde ett lispund lake, som Sörlander strax före begravningen fått köpa och som skulle användas till detta tillfälle. Betalningen hade Sörlander erlagt långt därefter liksom betalningen för de två kannorna brännvin. Om de köpts före eller efter begravningen visste han inte.

Beträffande bräderna hade vittnet sett 5-6 stycken som tillhört Eric Andersson och legat vid Smedjeön. Dessa hade Sörlander tagit för sin räkning till en ökstock.

N:o 2 Anders Magnus Apelgren avlade fullkomligt lika berättelse som förra vittnet.

N:o 3 Jan Person berättade att Sörlander en kort tid före Eric Anderssons död yttrat att han hade en fordran hos sin svärfar på 10 riksdaler, varpå skuldsedel inte var skriven. Sörlander verkade angelägen att det blev gjort och hade samma dag Eric Andersson dog, kommit till vittnet och ytterligare förklarat att det inte fanns något skiftligt. En tid därefter hade han berättat att han i sin svärfaderns efterlämnade papper hittat en revers.

Han berättade vidare, att Sörlander för egen räkning använt några granbräder till en ökstock, som tillhört Eric Andersson, men han hade sagt till vittnet att han istället köpt bräder till Eric Anderssons likkista.

Vid försäljningen av kvarlåtenskapen hade även ingått kreatur, men att tre kalvar blivit osålda och behållits av Sörlander.

Dessa berättelser upplästes och erkändes av vittnena

Sörlander uppträdde högljutt och störde med överflödigt prat Domstolens förhandlingar.
Han ålades ett vite på 3 riksdaler 16 skilling och skulle hålla tyst. Då han ändå fortsatte blev han fälld till vitet.

Nämndeman Eric Andersson i Hernevi, som hade varit närvarade vid auktionen, fick nu efter gjord begäran stiga ur Rätten och under ed berätta, vad han kände till från detta tillfälle. Han hade hört hur änkan varit i ordväxling med sin dotter, som yttrat ” ni bär er åt som en skojarmärr”. Änkan hade också okvädat dottern, men inte med så hårda ord.

Kärandes rättegångsbiträde menade att Sörlander även undanhållit ett par stövlar, vilket bestreds av svarande. Han förklarade att i avseende på kalvarna var han beredd att lämna igen dem, fast de vid köpet av kokreaturen medföljt och ingått i priset.

Vad beträffar den i boupptecknings upptagna skulden på 2 riksdaler 24 skilling till Inspektor Apelgren, medgav han att han köpt ett lispund lake till begravningen.

Nu avstod Lindberg från påståendet om stövlarna med yrkade ansvar för okvädningsorden.

Sörlander visades en kostnad på 11 riksdaler 28 skilling och åklagaren åberopade 14 kapitlet 3 § i Missgärnings Balken samt yrkade ansvar för hustru Sofia Ericsdotter. Därefter meddelades att rättens utlåtande skulle lämnas vid Tingets slut.

Efter överläggningar avsades den 28 oktober 1844 följande U T S L A G
Eftersom hustru Sofia Ericsdotter inte blivit hörd, angående hennes smädeord till styvmodern, käranden änkan Maria Elisabeth Berggren och att hon trots vitesföreläggande på 3 riksdaler 16 skilling inte infunnit sig i Rätten, kommer saken att åter uppskjutas till nästa Häradsting, då samtliga parter skall infinna sig. Eftersom Sofia Ericsdotter fälls till vitet, kommer det nu att höjas till 10 riksdaler, vilket beslut käranden har att lämna henne.
Kärande skall också visa en fullständigare redovisning för begravningskostnaderna, där varje särskild utgift är upptagen för sig.
På Härads Rättens vägnar efter förordnanden E C Schenson

****

1845-09-09 utdrag ur Svea Hovrätts protokoll angående Ulla Sparres stämning på Landshövdingens borgenärer (274)

Efter ansökan av Landshövding Greve Eric Sparres änka, Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery, på Landshövdingens borgenärer har offentlig stämning gjorts till Hovrätten, här liksom i Rikets övriga Hovrätter. Detta kungörs i Statstidningen och genom särskild kallelse till borgenärerna och alla, som anser sig ha något att fordra ur Greve Sparres bo, skall anmäla sina fordringar vid upprop inför Hovrätten den 12 mars 1830 klockan 11 och innan 12.

Upprop skedde med ingen borgenär inställde sig, men följande skriftliga anmälningar hade inkommit.
N:o 1 Extra Ordinarie Kanslisten i Ecklesiastik Departementet J Philip Hebbe: 27.000 riksdaler med räntor för tre särskilda skuldsedlar utgivna av Greve Sparre och hans hustru Ulla Sparre till Philip Bernhard Hebbe med inteckningar i Ådö Säteri. En avgavs den 30 april 1830 på 10.000 riksdaler och de två övriga den 15 januari 1831 på tillsammans 17.000 riksdaler banko

N:o 2 Kyrkoherde J Brodin på Bro och Låssa Församlings Fattig- och Skolkassas vägnar 4.000 riksdaler enligt två särskilda skuldsedlar utgivna av Landshövding Sparre och hans hustru Grevinnan med inteckning i Ådö Säteri. Den ena skuldsedeln var ställd till Låssa Församlings Kyrkoråd och Fattigföreståndare och lyder på 3.000 riksdaler, den andra till samma Församlings Kyrkoråd på 1.000 riksdaler jämte ränta.

N:o 3 Kyrkoherde Brodin på Bro Församlings fattigkassas vägnar 1.000 riksdaler den 30 april 1830 med inteckning i Ådö säteri.

N:o 4 Fabrikör Wilhelm Schmaltz 4.000 riksdaler med ränta från den 5 april detta år, på grund av ett av Ernst Löfling till Handlare J G Brunstedt den 5 april 1834 utgivet och på innehavaren transporterat skuldbrev på 4.000 riksdaler banko med 6 % årlig ränta och inteckning i Säteriet nya Säbyholm 3 15/16 mantal och därunder lydande frälsehemmanet Brunnsvik ¼ mantal.

N:o 5 Sällskapet de nödlidandes vänner genom dess ombudsman, Advokatfiskal i Rikets Ständers Bank, Nils Agathon Heurlin, dels 2.000 riksdaler på grund av Landshövding Sparres skuldsedel av den 1 april 1830 och dels 3.000 riksdaler enligt skuldbrev samma år. För säkerhet för beloppen med ränta blev som hypotek lämnade två särskilda av Landshövdingen och hans Grevinna den 25 februari 1830 till Förste Expeditions Sekreterare Pär Almgren utfärdade inteckningar i Västberga Säteri.

N:o 6 Stockholms Borgerskaps Enkehus Direktion genom Grosshandlare W Gustaf Paeterssén, 8.000 riksdaler på grund av en skuldsedel den 1 september 1841 av Landshövdingen. Som säkerhet lämnades en av Friherrinnan Ulrica Cederhielm den 11 mars 1825 till Friherrinnan Ollonberg, född Danckwardt Lilljeström utgiven inteckning i Ribbingebäcks Säteri samt frälsehemmanen Balsbo, Stämnäs och Friberga, som är transporterad på Enkehuset till samma belopp.

N:o 7 Amiralitetets Krigsmans kassa och dess ombudsman Auditören I Nordwall med säkerhet i Säteriet Limmared med underlydande Glasbruk och hemman. Skuldbrevet är på 6.500 riksdaler

N:o 8 Vice Häradshövding Greve Eric Sparre i egenskap av förmyndare för Fröken Augusta Charlotta Montgomerys innestående arvsmedel till det belopp, som efter redovisning kunde bestämmas.

N:o 9 Kaptenen vid Helsinge Regemente Greve O G Wrangel på sin hustrus Grevinnan Wrangels, född Sparre, vägnar av Fadern Landshövdingen, som förmyndare om händer tagna arvsmedel utgörande efter sterbhusägarnas upprättade räkning, 2.733 riksdaler 16 skillingar.

N:o 10 Kammarherre G F Gyllenhaal på sin hustrus, Fru Matilda Oroscos vägnar, en årlig livstidsränta på 120 riksdaler 36 skillingar på grund av den 7 september 1825 efter avlidne Överste Josias Montgomery Cederhielms upprättade arvsförening.

N:o 11 Förste Expeditions Sekreterare F J Lorich, 3.000 riksdaler med ränta, enligt två av Auditör Georg Scheutz till Lorich den 28 februari 1841 och samma år 31 augusti tillsammans 3.000 riksdaler med 6 % ränta utfärdade skuldsedlar, på vilka Landshövding Sparre tecknat borgen som för egen skuld.

N:o 12 Statskommissarien Th Nyström i egenskap av förmyndare för Hans Mårten Roospigg 1.628 riksdaler 12 skillingar på grund av borgen som för egen skuld, som Landshövding Sparre tecknat på en av Georg Scheutz den 15 februari 1838 utgiven förskrivning på 1.500 riksdaler med 6 % ränta, som Roospigg är innehavare av.

N:o 13 Instrumentmakare I Söderberg 500 riksdaler med ränta på grund av en av Auditör Scheutz den 24 oktober 1838 till Kamrer P A Bolin utgivit och av denne transporterad skuld på beloppet med 6 % ränta, vilken Landshövding Sparre tecknat borgen som för egen skuld.

N:o 14 Kronofogde E Ploman på Kongl Maj:ts och Kronans vägnar, angående allmänna utskylder för Västberga Säteri, med reservation för de anmärkningar som kunde komma från Kammarrätten.

N:o 15 Krigsrådet Fr Ulr Fries, reservation vid den fordran han kunde komma att erhålla i Sterbhuset, på grund av Landshövdingens och hans gemensamma borgen för de pengar, som numera avlidna Fröken Charlotta Hästesko i livstiden fått lyfta i arvstvisten mellan henne och hennes halvbror Grosshandlare Fredrick von Stjerneman

N:o 16 Auditören Georg Scheutz 8.484 riksdaler 24 skillingar enligt räkning

Och skulle bevis, såväl häröver, som också att flera Borgenärer inte innan klockan tolv anmält sig, skall de genom Utdrag ur protokollet meddelas.
År och dag som förut skrivet står Efter befallning J J Agrell

****

1845-02-15 Utslag efter förhör hos Över Ståthållare Ämbetet för Polis Ärenden över Christina Jonsdotter, som efter att ha blivit havande tagit barnet av daga.(275)

Kämnärsrätten höll den 28 december förra året rannsakning över pigan Christina Jonsdotter, som också kallar sig Jansson, för att hon efter olovlig beblandelse blivit havande och natten mellan den 4 – 5 september fött ett levande foster, tagit det av daga och lagt det i lönn.

Andre Stadsläkaren Nils Wilhelm af Grubbens har efter verkställd besiktning och obduktion lämnat följande intyg.
” att Christina Jansson erkänt att hon efter att ha haft olovlig beblandelse med en numera avliden dräng, vid namn Hjertström, blivit havande och sedan mars, när hon först förstod att hon var med barn, hållit det hemligt.

På eftermiddagen den 4 september hade hon fått huvudvärk och slitningar i magen och bett sin matmor, hustru Lovisa Jacobsson, att få gå bort och söka råd för det onda. Det fick hon inte lov till, eftersom hon behövdes hemma, då renhållningshjon skulle komma på natten.
Sedan hennes husbondefolk, Järn- och stålarbetaren Jacobsson och hans förutnämnda hustru samt Jacobssons arbetare gått till vila om aftonen, hade Christina under tilltagande plågor gått fram och tillbaka i köket, tills hon mellan klockan 11 –12 öppnat porten för de väntade renhållningshjonen.
Hon hade återvänt till köket, som låg några famnar därifrån i nedre våningen av huset. Hon klädde av sig gick till vila på sitt vanliga nattläger. Det var en över några stolar utbredd madrass. Hon var nu så utmattad av sina plågor att när renhållningshjonen återvände vid ettiden och bultade på porten, orkade hon inte öppna. Då hustru Jacobsson varit ofördragsam mot Christina hade hon inte vågat berätta om sitt tillstånd. Hon låg stilla på sin bädd, tills hustru Jacobsson, som sov i rummet intill köket stigit upp och befallt henne att öppna porten

För att efterkomma den stränga tillsägelsen måste Christina gå ut på gården, men när hon kom i förstugan utanför köket kände hon sig så dålig att hon inte trodde sig om att kunna gå vidare. Hon gick in i ett kontor invid köksdörren, där man förvarade husgeråd och några gamla mattor. Hon skulle sträcka sig efter mattorna för att lägga sig på dem, men av ansträngningen kom barnet medan hon stod i upprätt ställning. Allt gick så hastigt att hon inte ens med händerna hann ta emot den lilla. När barnet föll till jordgolvet gick navelsträngen av.

I mörkret kunde hon inget se och utan att undersöka om barnet levde svepte hon in det i en halsduk hon haft med sig och sedan i en klänning som hängde i förrådet. Sedan tog hon tag i den del av navelsträngen som ännu fanns i henne och drog, varvid efterbörden lossnade

Hon dånade och kom först vid fyratiden till medvetande, då hon själv stel av köld undersökt barnet, som hon fann var kallt och styvt och därav dragit slutsatsen att det var dött. Hon la det i ett hörn av kontoret. Sedan återvände hon till sin bädd i köket för att vila, men steg efter en stund upp och gjorde eld i spisen och tvättade sig.

Klockan 6, då hustru Jacobsson steg upp, kokade hon kaffe och under den övriga dagen samt även följande, som var måndagen den 6 september uträttade hon sina göromål både inne och utomhus. Hon hade flera gånger haft anledning att besöka kontoret, men inte brytt sig om barnet, som hon ansett dött.
Redan på söndagsförmiddagen hade hustru Jacobsson besökt kontoret och upptäckt barnet och i tvetydiga ordalag uppmanat henne att skaffa det ur vägen. Av den orsaken hade Christina tidigt på tisdagsmorgonen burit barnet bort ur huset till Nybrohamnen och sänkt barnet i sjön.

Under graviditeten hade omgivningen frågat om hon var med barn och hon svarade skämtsamt och undvikande, dock förnekade hon det aldrig eller försökte dölja sanningen.

Christinas uppgifter om vad som förekommit mellan henne och hustru Jacobsson, kunde inte trots hustru Jacobsson bestridande frånkännas all trovärdighet Särskilt som, när hon inför Rätten skulle besvara frågor om Christinas uppgifter och även i övigt, varit orolig och villrådig.

Läkarens utlåtande visade att barnet varit fullgånget och levande och inte lidit annan våldsam skada än att genom navelsträngens totala bortklippande orsakat en blödning, som varit absolut dödande. Barnet hade en blodsamling över hjässan, som kan ha uppkommit när det slog med full fart i golvet. Navelsträngen kan av tyngden slitits av och att det i protokollet uttrycks att den varit avklippt, endast skulle visa att den varit jämnt borttagen.

Den stora blödningen som uppstod när navelsträngen slets sönder skulle möjligen ha kunnat hämmats genom att läkare snabbt fått barnet under vård.

Kämnärsrätten fann att Christina Jansdotter inte vore övertygad att ha haft som uppsåt att beröva barnet livet. Varav den av Åklagaren yrkade tillämpningen av 1:sta momentet, 16 kapitlet, 1 § i Missgärnings Balken, så som det lyder i Förordningen av den 20 januari 1779 inte kunde äga rum.

Däremot blir hon ansvarig för att hon, när födsloverkarna började, inte vidgått vad som stod på, helst som hennes avsikt varit att besöka en barnmorska. Hon hade endast sagt till sin matmor att ”hon var dålig och inte visste hur det skulle bli” samt anhållit att få gå bort och söka råd. När hustru Jacobsson avslog hennes begäran, talade hon inte om sitt tillstånd eller bad om bistånd. Hon försatte sig själv i det hjälplösa tillstånd, som ledde till att hon födde barnet i en otjänlig ställning och när sedan navelsträngen brustit inte varit i tillstånd att stoppa blödningen, vilket enligt läkarens utlåtande ovillkorligen förorsakat barnets död.

Christina Jonsdotter dömdes för att hon genom grov förseelse och vangömmo vållat barnets död och därefter lagt det i lönn, enligt 2:dra momentet i ovannämnda kapitel och § till 20 par ris, tre slag av paret, en söndag stå uppenbar kyrkoplikt i Hedvig Eleonora Församlings kyrka och därefter på Norra Korrektions Inrättningen här i staden hållas till arbete i 2 år
Stockholm den 15 februari 1845

I Hovrätten har uppvisats en böneskrift, som Christina Jansdotter ingivit med ett intyg av stadsläkaren af Grubbens, att Christina Jansdotter inte utan fara för liv och hälsa kan utstå det ådömda straffet av 20 par ris. Hon kommer i stället att dömas till 20 dagars fängelse på vatten och bröd samt därefter kyrkoplikten och det allmänna arbetet i två år.

Den som inte nöjer sig med detta Utslag kan söka ändring hos Kongl Maj:t genom besvär, som den klagande själv eller genom ombud författar och underskriver. Detta skall ske före klockan 12 den trettionde dagen efter det Utslaget tillhandahölls.

Då Christina Jansdotter är häktad kan hon få biträde hos Överståthållare Ämbetet och där inom nämnda tid avlämna sina klagomål.

1842-06-14 Till Hovrätten.
Remitteras till Andra Stadsläkaren Nils Wilhelm af Grubben, att i häktet besiktiga Christina Jonsdotter och till Hovrätten inkomma med intyg om hennes kroppsbeskaffenhet

1842-01-12 Enligt Stockholms Kämnärsrätts 4:de Avdelnings Utslag av den 28 förra året, är jag dömd för grov förseelse och vangömmo, att ha vållat mitt barns död, straffad med 20 par ris, en söndags uppenbar kyrkoplikt och 2 års arbete på Norra Korrektionshuset här i staden, vilket mål är Hovrättens högst rättvisa omprövning underställd.

Vågar mig olycklige Aller Ödmjukast bönfalla om förskoning av mitt ådömda risstraff, med förvandling till vatten och bröd samt att bli frikänd från Korrektionshuset.
Stockholm Smedjegårdshäktet den 12 januari 1842 Christina Jandotter eller Jansson

Kvinnspersonen Christina Jonsdotter eller Jansson har jag besiktigat i häktet och funnit henne klen och synbarligen något svag till förståndet. Jag anser henne ej utan fara för hälsa och liv kunna avstraffas med 20 par ris
Betygar så sant mig Gud hjälpe till liv och själ
Stockholm den 12 februari 1842 N W af Grubbens

****

Domstolsutdrag 1855-1922. Kartong F:10

1855-05-05 utdrag i Domboken vid Bro Härads sommarting vid Tibble Gästgivargård angående Eric J Sparres stämning på Kyrkoherde Birger Hallgren om uppdämning vid Norrboda kvarn. (276)

Anspråken lyder som följer:
Anhåller vid instundande Ting om stämning på Kyrkoherde Birger Hallgren i Bro, som ägare av Norrboda kvarn, som ligger på Skällsta hemman. Han har utan att äga rätt därtill dämt vatten till kvarnen, så att mina där ovan liggande ägor skadats. Jag begär att han måtte förpliktigas att riva dammbyggnaden eller om den anses böra bestå, inrätta den så att den inte skadar min ovan och nedanför kvarnen belägna mark.

Under förbehåll om öppen talan i saken yrkar jag på ersättning för den skada som uppstått genom uppdämningen samt rättegångskostnaderna
Stockholm den 18 april 1855 Eric J Sparre

Vid upprop av målet infann sig kärande genom Länsman Carl Oscar Julin med behörig fullmakt. Svaranden kom inte och anmälde inte laga förfall. Upplystes att laga stämning i målet utgått i laga tid och ordning. Länsman Julin yrkade på böter för Hallgren. Hans uteblivande gjorde att ärendet inte kunde tas upp. Julin menade att käranden var mycket angelägen om att denna sak skulle bli avgjord och komma till slut och önskade att Härads rätten handlägger den på Urtima Ting, vilket han åtar sig att bekosta. Han yrkar också att Hallgren beläggs med vite för att själv eller genom ombud infinna sig på den tid och vid det ställe som Härads Rätten bestämmer.

Efter överläggningar blev följande Beslutat:
Hallgren har fått stämningen i laga tid, men inte infunnit sig eller anmält laga förfall. Alltså fälls han jämlikt 12 kapitlet 2 § i Rättegångs Balken, för sitt uteblivande att böta 4 daler silvermynt med 1 riksdaler 16 skillingar banko. Målet kommer att tas upp torsdagen den 21 juni klockan 11 förmiddagen på Urtima Ting, som bekostas av käranden.

Parterna skall infinna sig i Finsta, Bro socken. Svarande vid ett vite på 33 riksdaler 16 skillingar. Kallelsen till Tinget skall genom kärandes försorg i laga tid meddelas svaranden. Kungörelsen om Urtima Ting skall av Domhavande meddelas Kongl Maj:ts och Rikets Svea Hovrätt samt Konungens Befallningshavande i Länet.
År och dag som förut skrivet står På Härads Rättens vägnar Karl Barthelson

1855-06-21 inställde sig undertecknad, vice Häradshövding och Domhavande i Finsta by, Bro socken, för att vid Urtima Ting med Bro Härad handlägga det uppskjutna målet mellan Assessorn Greve Eric J Sparre och Kyrkoherde B Hallgren, angående ändring eller rivande av vattenverket vid Norrboda.
Härads nämnden bestod av : Häradsdomare Carl Erik Carlsson i Brunna, Nämndeman Erik Andersson i Ekhammar, Jan Jansson i Frölunda, Anders Ersson i Finsta, Johan Erik Sörlander i Kvista, Arrendator Emanuel Emanuelsson i Finsta samt Förre Nämndemannen Wilhelm Carlsson i Jursta. Vidare deltog Länsman Carl Oscar Julin för att med vad hans tjänstebefattning ankommer gå tillhanda

§1 Avlade Arrendator Emanuel Emanuelsson Domareden, eftersom han inte tidigare avlagt den och fick därefter inta sin plats i Rätten
§ 2 Enligt Domboken av den 8 maj hade ett mål avhängigt lagtima Sommartinget mellan Greve Eric J Sparre och Kyrkoherde Birger Hallgren blivit beslutat att handläggas vid ett Urtima Ting, som käranden skulle bekosta. Målet gäller ändring eller rivande av vattenverk

Parterna inställde sig personligen tillsammans med Kommissionslantmätare Nils Pilo, som på kallelse av Greve Sparre med sin tjänstebefattning skulle ge rätten nödvändiga upplysningar.

Sedan stämningen i målet blivit uppläst och kärande meddelat att stämnings påståendet endast avsåg ett på Skällsta ägor vid torpet Norrboda nuvarande sågverk. Den tidigare kvarnen var nu riven. De ägor som led skada av vattendämningen hörde till Klöf och Lilla Ullevi.

Kyrkoherde Hallgren anmärkte att Ledamöterna i Härads rätten inte hade fast egendom i Häradet, utan endast brukade annans mark. Han menade att detta stred mot kapitel 1 i Rättegångs Balken, som fordrade att Nämndemännen hade egen mark. Vidare framhöll han att Nämndeman Anders Ersson och Arrendator Emanuel Emanuelsson i Finsta, visserligen brukade Sparres fastighet, men inte hade något skriftligt kontrakt.

Hallgren menade, att han med sådan sammansättning av Härads rätten inte var pliktig att yttra sig över käromålet. Han anhöll om Rättens särskilda utlåtande.

Sparre svarade, att det var riktigt att Ersson och Emanuelsson brukade hans jord. Men hans åsikt var att en sådan överenskommelse lika gärna kunde ske muntligen som med skriftligt kontrakt.

Länsman Julin upplyste att vid mantalsskrivningen, Ersson och Emanuelsson upptagits som arrendatorer av dessa hemman. Han säger också, vad som i orten är allmänt bekant, att det för närvarande inte finns någon till bondeståndet hörande person, som äger fast egendom belägen inom Häradet.

Hallgren vidhöll sin anmärkning, varför Rätten tillsade honom att avträda, medan man överlade i frågan. Följande beslutades fattades:

Som känt är finns inte någon till Bondeståndet hörande person inom Häradet bosatt, som äger fastighet och självägande bönder finns alltså inte att tillgå för att utses till Nämndemän. Vidare anser rätten att de två, som arrenderar kärandes jord inte är jäviga utan kan delta i behandlingen av detta mål. Deras egenskap av arrendatorer gäller även med deras muntliga avtal eller kontrakt.

Eftersom samtliga närvarande Ledamöter utom Emanuelsson blivit valda till Nämndemän på sockenstämman i behörig ordning och valet för länge sedan vunnit laga kraft, utan att någon anmärkning framställts, anser Häradsrätten att Kyrkoherde Hallgrens anmärkning inte förtjänar något avseende. Han skall genast över Sparres stämnings påstående avge svaromål.
Mot detta beslut anmälde Hallgren missnöje, vilket han hänvisades att fullfölja i huvudsaken.

Hallgren medgav att det nu på Skällsta ägor endast finns en vattensåg och att den tidigare kvarnen rivits. Han bestred till alla delar Sparres stämning och meddelade,
att sågverket hade han genom laga fång förvärvat
att det var i laga ordning tillkommit och
att det var skattlagt. Han ansåg sig därför ha rätt att efter vattenbehovet uppdämma och använda på samma sätt som vid andra sågverk ägde rum.

Hallgren ägde de närmaste ägorna både ovan och nedanför sågverket och betalar skatt till Kongl Maj:t och Kronan. Om Sparre tänkte odla på sina ovanför Hallgrens sågverk belägna ägor, fick han att på sätt som bestäms i Förordningen av den 20 januari 1824, angående ändring och rivning av vattenverk efter besiktning och uppskattning lösa sågen för sin räkning. Detta var inte Sparres avsikt i stämningen. Hallgren visade nu sin Debetsedel från förra året, där han blivit påförd skatt dels för en sågare och dels som ägare till detta sågverk

Svarande medgav, att hans på Norrboda Utjord belägna sågverk vissa tider orsakade översvämning på Sparres tillhöriga hemman Klöf och Lilla Ullevi och på deras andel av Långbrokärr.

Sparre förklarade att den av Hallgren åberopade Förordningen och däri stadgade föreskrifter endast gällde sådana i laga ordning tillkomna kvarn- och sågverk, som hade rättighet att dämma vatten över annans ovanliggande mark, vilket han menade att Hallgren helt saknade.
Kunde inte Hallgren bevisa att han hade laglig rätt till detta, ville Sparre fullfölja sin stämning
Som stöd för stämningen vill han lämna följande upplysningar:

N:o 1 Ett av en tjänsteman i Kammarkollegiet transumt (*utdrag)* Instrument över den 4 november 1800 av denna Häradsrätt verkställda syn och besiktning på ägorna till den under Skällsta kronoskatte augmentshemmanet hörande torpet Norrboda, med anledning av en ansökning av dåvarande ägaren Baron Lindorm Posse till Befallningshavande rörande skattläggning av en uppförd kvarnbyggnad för två par stenar

Synen visade att allt vatten i de vidlyftiga skogarna på Önsta och Skråmsta med flera i norr och nordost om Norrboda angränsande hemman, hade sitt naturliga utlopp över det s k Långbrokärr och därifrån över Norrboda äng till kvarnstället och vidare över Klöfs ägor till stora avfallsdiket genom Bro gärde.

I öster om kvarnstället är Vallby hemmans vidsträckta skog, som gränsar till Skällsta hemmans skogsområde. Endast några hundra alnar ovanför Norrboda äng finns åtskilliga s k springkällor med starka vattenådror. Därifrån hade Baron Posse öppnat två diken. Längre upp på Vallbyskogen finns vidlyftiga mossar, som är inneslutna på två sidor av höga bergryggar. Mossarna innehåller endast dy och gyttjebotten. De kunde inte ens vintertid, då kärr brukar frysa, användas som väg och än mindre under sommar och höst för bete. Allt detta vatten hade endast sitt utflöde genom Norrboda äng.

Synerätten konstaterade att sommar och vår vore det naturliga vattnet tillräckligt för en kvarn och ansåg sig därför böra bifalla Baron Posses ansökan om anläggandet av en skattlagd mjölkvarn.

N:o 2 En behörig vidimerad avskrift av Befallningshavandes i Länet, av den 8 december 1800, visar hans givna utslag att Baron Posse tillåts mala mot tull. Dock skall dammluckan öppnas i rätt tid, som det står i Lag och Författningar.

N:o 3 Ett utdrag ur Häradsrättens Dombok av den 9 maj 1814, där inhämtas att Greve Gustaf Didric Taube, som ägare till Klöf och Lilla Ullevi låtit instämma till Häradsrätten Generalmajor Johan Bergenstråle med påstående, att han utan lagligt tillstånd flyttat kvarnarna vid Norrboda och ombyggt dammen. Han måtte åläggas att inrätta dessa vattenverk så att Taubes där ovanför liggande ägor inte lider skada och att han inte blev hindrad av vattnet, när han ville förbättra sina åkrar.
Häradsrätten förordnade om syn på stället i parternas närvaro den kommande sommaren

N:o 4 Instrumentet över synen som förrättades den 14 oktober 1814 vid Norrboda, där Häradsrätten samma dag utfärdade följande utslag:
Under synen upplystes man om, att Bergenstråle inte kunde motsäga, att vattnet från Önsta och Skysta med flera skogar, som rann till Taubes tillhöriga Långbrokärr hindrades i sitt naturliga utlopp förbi Norrboda och den del som var upptagen till åker till följd härav kom att stå under vatten.

Bergenstråle menade att han hade rätt till uppdämning efter Befallningshavandes utslag, där kvarnbyggnaden blivit tillåten och skattläggning förordnad och inget annat sades än att han skulle hålla dammluckan öppen vissa tider. Han menar att rätten talar om två delar. Vattnet till Långbrokärr från Skysta och Önsta skog samt den särskilda vattentäckt från de i öster från Vallby och Skällsta skogar som var innesluten mellan bergsryggar och som kunde inrättas som damm för att vid behov tömmas utan skada på odlade eller nyttiga ägor.

Varken Häradsrätten eller Befallningshavandes utslag talar om något tillstånd att dämma vatten från Långbrokärr. Detta vatten beräknas också att användas för malning vår och höst

Det var obestridligt att den odlade delen av Långbrokärr tagit skada av syra, då vattenavloppet hindrats vid Norrboda kvarn.

Enligt protokollet av 1800 sade sig dåvarande kvarnägare, att de kunde mala 7/8 av året grundat på att vatten från Vallby mossar sparades till de årstider då det var otillräckligt med vatten. Rätten hade att ta ställning till Taubes rättighet att utan skada odla sin mark på Långbrokärr och Bergenstråles förmån att driva sin kvarn.

Synerätten fann skäligt att Bergenstråle förbjöds att dämma vatten från Önsta och Skysta och var skyldig att i kvarnrännan insätta en flödlucka, som skulle vara öppen då kvarnen inte var igång. Där skulle rinna så mycket vatten som var naturligt om kvarnen inte fanns där. Han skulle också ha ansvar för att avloppet nedanför kvarnen alltid var rensat så att ingen stockning orsakade översvämning.

Påtecknat bevis att parterna erlagt vad att fullföljas vid följande års Lagmans Ting med Upplands län.

Hallgren upplyste åter, att mjölkvarnen var riven sedan länge, att ingen skatt för den betalades och att endast sågen fanns kvar. Sparre menade, att det då fanns ännu mindre skäl att dämma upp vattnet. Han hade inget att erinra mot att man använde sågen, bara det skedde utan uppdämning, som skadade Långbrokärr. Där hade åtskilligt uppodlats till åker av Sparres torpare, men större delen användes som äng.

Rätten fann det nödvändigt för att få säker och fullständig kännedom av förhållandena att anställa syn vid Norrboda såg och på Sparres där ovan belägna ägor. Där behövdes också en vetenskaplig avvägning av vattendraget och marken ovanför Norrboda. Detta uppdrogs till Kommissionslantmätare Pilo att i Rättens närvaro verkställa.

Kyrkoherde Hallgren meddelade, att han inte hade möjlighet att övervara besiktningen och avvägningen, men att han inte ville hindra verksamheten, bara han fick rätt att yttra sig över förrättningen.

Nu begav sig Häradsrätten tillsammans med Greve Sparre, Lantmätare Pilo och Länsman Julin till Norrboda såg. Vid synen och avvägningen fann man att sågen, som var byggd av trä, var synnerligen angripen av röta och i ett mycket bristfälligt skick. Detsamma gällde vattenrännan till sågen. Rännan var 18 famnar lång, 3 fot bred, 3 fot 2 tum 5 linjer hög. Vattnet ledes in i rännan genom en fördjupning, som bildats av två jordvallar. Vattnet släpptes in i fördjupningen genom en timrad öppning av en av trädstammar, jord och sten byggd s k hålldamm. Öppningen mättes och var 5 kvarter, 3 tum 7 linjer bred samt 2 kvarter 8 tum 7 linjer hög. Övre kanten av grundstocken låg endast 6 tum lägre än marken på Sparres ägor, som låg 900 alnar ovanför eller den andel av Långbrokärr1 som hörde till Klöf och Lilla Ullevi.

Den nedre delen av kärret befanns vara en lång omkring 500 alnar bred dalgång, bestående av sidlänt odlingsbar ängsmark beväxt med videbuskar och andra lövträd och begränsades liksom hela kärret i öster och väster av höjder, så att vattnet från Önsta och Skysta samlades i kärret. Långbrokärr hade sitt enda naturliga avlopp där Norrboda ägor tillstöter. Dock var kärret omslutet av 2 famnars breda och 170 famnar långa jordvallar på Norrbodas mark, mellan vilka den omnämnda hålldammen fanns och där vattnet kvarhölls.

Öppningen som skulle reglera vattenflödet var alldeles för liten och trots en längre tids torr väderlek var Sparres andel i Långbrokärr mycket vattensjukt. Den vid synen 1814 omtalade luckan kunde man nu inte hitta. Ett dike gick på östra sidan av kärret och var fyllt av stillastående vatten, då dikets slut vid Norrboda hämmades av hålldammen.

Sparres odlingsbara ägor befann sig 11 fot 7 tum 4 linjer högre än botten av rännilen på det ställe där sågrännan slutade, där vattnet med lätthet skulle kunna avledas om det inte kvarhölls av den ovan liggande hålldammen och jordvallen, vilkens höjd omväxlade mellan 3 och 3 ½ fot.

Nu samlades man åter vid Finsta och Kyrkoherden infann sig. Efter att tagit kännedom om synen, fortfor han att bestrida. Han framhöll att han var laglig ägare av det i behörig ordning tillkomna sågverket och följaktligen fick använda det, vilket inte kunde ske utan uppdämning av vatten över de ovan sågen belägna ägorna. De som låg närmast tillhörde honom. Han menade också att han hade rätt att dämma, även om Sparres ägor hamnade under vatten, åtminstone tills de var uppodlade. Sparre hade som det står i Förordningen av den 20 januari 1824 att i laga ordning inlösa sågverket. Hallgren ansåg att utslaget av 1814 inte kunde tjäna till efterrättelse.

Man meddelade att den tidigare rättegången om Norrboda kvarnverk avstannat, därför att den dåvarande ägaren till Skällsta hemman sålt verksamheten till käranden i den rättegången, varvid tvisten om vattendämningen upphört.

Sparre menade att då en sakkunnig person nu verkställt avvägningen, det vore säkert att fördämningen hindrade vattnet i dess fria lopp och hans ägor ovanför i det s k Långbrokärret vår och höst dränktes av vatten som däremellan ständigt var besvärad av fuktighet och syra.
Då ingenting visade att Hallgren hade rättighet att dämma, ansåg sig Sparre befogad att yrka på rivning av sågen

Däremot fullföljde han inte sitt ersättningskrav för skada han lidit under föregående år. Han krävde dock ersättning förr kostnaden för avvägningen, som han haft och även för protokoll och utslagslösen i målet, vilket Hallgren bestred

Häradsrätten avsade följande Utslag:
Under Häradsrättens syn vid trakten kring Norrboda såg och den avvägning av marken Lantmätare Pilo gjort, visade det sig att den odlingsbara delen av Långbrokärr, som hör till Klöf och Lilla Ullevi mycket lider av vatten. Detta förhållande uppkommer genom att den vattenmassa, som kommer från Önsta och Skysta med flera i väster och norr belägna skogar samlas på Långbrokärr och dess enda och naturliga avlopp hindras av de uppkastade jordvallarna och den anlagda hålldammen, som finns för kvarnens drivande.
Den lucka som finns är allt för liten för avloppet, som även om den alltid hölls öppen inte skulle kunna leda bort allt vatten. Den tidigare mjölkvarnen är sedan länge riven och Kyrkoherde Hallgren kunde inte visa att den befintliga sågen tillkommit i behörig ordning och ännu mindre hade rätt till uppdämning, varigenom stora skador blev på andras ägor.

Förordningen av 1824, angående vad som är förordnat om sådan vattendämning, är inte tillämplig. Därför prövar Rätten förpliktiga Kyrkoherde Hallgren att ofördröjligen uppriva hålldammen till den vidd och djup, att det vatten som står på Långbrokärr får fritt avlopp vid Norrboda. Skall sågen användas i fortsättningen skall den inrättas så att den inte skadar Sparres ägor.

Beträffande Sparres ersättning för skada lämnas den utan åtgärd, då han tagit tillbaka sitt krav. Kostnaden för Urtima Tinget betalas av Sparre med 22 riksdaler 24 skilling till ordföranden och 5 riksdaler 12 skilling till de Nämndemän som fordrat ersättning. Sparre betalar Lantmätare Pilo för avvägningen med 18 riksdaler 32 skilling.
År och dag som förut skrivet är Karl Barthelson

Mot utslaget har Kyrkoherden i laga tid erlagt vad, att hos Svea Hovrätt sist innan klockan 12 tisdagen den 30 juli fullföljas genom inlaga, den vederparten då äger att till Besvarande motta. Betygar.
På Härads Hövdinge Ämbetets vägnar Karl Barthelson

****

1861-08-12 utdrag ur Protokoll hos Stockholms Rådsturätt angående Kjermans stämning på Löjtnant Sixten Sparre. (277)

Carl Gustaf Kjerman har stämt Löjtnant Greve Sixten Sparre med följande påstående:
”Efter Restauratrisen C W Jacqnins transporterade rätt, anhåller jag om laga kallelse och stämning på Greve Sixten Sparre med påstående att genast återfå 407 riksdaler 55 öre riksmynt efter räkning.
Fri och öppen tala samt ersättning för rättegångskostnaderna förbehålles.
Stockholm den 23 juli 1861 Carl Gustaf Kjerman, Handlande

Vid upprop inställde sig Kjerman personligen och Sparre genom ombud. Kapten Carl Silverhjelm visade sin fullmakt utgiven av Sparre. Sedan lästes stämningsansökan upp, där Kjerman åberopar följande räkning:
Herr Greve Sixten Sparre. Levererat mat för 2 personer, räknat från den 27 januari till den 24 juni till ett belopp av 457 riksdaler 55 öre, varav 50 riksdaler är betalt.
S U M M A 407 riksdaler 55 öre
Stockholm den 1 juli 1861 C W Jacqnin Transporteras på innehavaren C W Jacqnin

Silverhjelm yrkade att Kjerman skulle visa en mer specificerad räkning, varför Kjerman anhöll om anstånd för att försöka anskaffa en sådan.

Kjermans begäran bifölls och handläggningen av ärendet uppsköts till måndagen den 26 innevarnade månad klockan 10 f m, då parterna själva eller genom ombud skulle återkomma och då Kjerman borde vara försedd med den av Silverhjelm äskade räkningen
År och dag som ovan På Rådstugurättens vägnar L Lindblad

1861-08-26 utdrag ur Rådsturättens protokoll angående återupptagande av Kjermans stämning på Sparre

Vid det uppskjutna tvistemålet mellan handlande Carl Gustaf Kjerman och Löjtnant Greve Sixten Sparre inställde sig Kjerman personligen och Sparre genom sitt ombud, Kapten Carl Silverhjelm.

Nu visade Kjerman en specifik räkning. Silverhjelm begärde att få räkningen till låns under viss tid. Skulle den inte återlämnas på utsatt dag, skulle räkningen godkännas. Kjerman gick med på detta villkor och Silverhjelm fick räkningen, med föreläggande att måndagen den 9 september klockan 12 f m återställa räkningen och avge svaromål, vid äventyr och påföljd, att Rådsturätten vid hans uteblivande inte ansåg sig förhindrad att avgöra målet och meddela dom.
År och dag som ovan På Rådsturättens vägnar L Lindblad

1861-09-09 utdrag ur Rådsturättens protokoll angående målet mellan Kjerman och Sparre

Då det uppskjutna tvistemålet från den 26 augusti mellan Handlande Carl Gustaf Kjerman och Löjtnanten Greve Sixten Sparre återupptogs, inställde sig Kjerman personligen och Sparre genom sitt tidigare begagnade ombud, Kapten Carl Silverhjelm

Kjerman förklarade att parterna hade förlikts och att han därför tog tillbaka sin stämning. Han begärde endast ersättning för stämningskostnad, protokollslösen och inställelse i rätten, tillsammans 3 riksdaler för varje dag målet pågått.

Sedan Silverhjelm medgivit Kjermans krav avkunnade Rådsturätten följande Dom:
Eftersom Handlande Kjerman inte yrkat någon annan prövning av den mot honom Löjtnant Greve Sixten Sparres framställda ersättning, än i avseende på rättegångskostnaderna och att Sparre inte undandragit sig dylik ersättning, prövar Rådsturätten skäligt ålägga Sparre att tillsammans erlägga 12 riksdaler riksmynt.
År och dag som ovan På Rådsturättens vägnar L Lindblad

Transporterades på Herr J G Berg som till fullo likviderat denna räkning, som denna rättegång och dom avhandlat. Carl G Kjerman Handlande

****

1868-02-11 flera handlingar samlade angående uppsägning av arrende på Trumpetartorp mellan Apelgren och Berg. (278)

1858-12-21 Kontrakt. Undertecknad ägare av Brogård upplåter till beboende, bruk och nyttjande från den 14 mars 1859 till dess uppsägning sker från någondera sidan, åt torparen Carl Johan Apelgren, torpet Trumpetartorpet, som det nu befinner sig och Apelgren redan innehar. Han har rätt till vedbrand, nödtorftigt timmer och gärdsel efter utkröning och anvisning i skog, som ägaren bestämmer.

Hans villkor mot gården är följande:
N:o 1 Han gör 150 karldagsverken, vilket blir 3 i veckan, på dagar ägaren bestämmer samt efter budning 30 fullgoda hjondagsverken. Dessutom på tillsägelse överdagsverken som betalas med ---- öre för mans och --- öre för hjondagsverken. När helg infaller på förut bestämd dagsverksdag görs arbetet

dagen före eller efter. Arbetstiden under april t o m september är mellan 5 på morgonen till 8 på kvällen, men kan under slåtter och skördetid förlängas. Under höst och vinter arbetas från gryning till skymning.

Arbetarna skall själva vara försedda med nödvändiga redskap såsom yxa, spade, slaga, lie, töm, handräfsa, torvyxa m m

Vidare görs efter anmodan 5 resor till Stockholm eller annan plats av högst 6 ½ mils avstånd med häst och tjänligt åkdon samt pålitlig körsven. Fora till staden lastas med 5 tunnor spannmål eller 50 lispund hö eller motsvarande av andra varor. Foran får på tillbaka vägen lastas med 25 lispund. Extra resor betalas till Stockholm med 3 riksdaler riksmynt och om det är längre tilläggs 16 öre för varje mil. När kortare resor fordras räknas karl, ett par hästar och åkdon lika som ett dagsverke och avräknas från de övriga dagsverkena.

Vid gödselkörning på herrgården biträder torparen med häst, rad, körare och lastare.

3 lispund spunnet lin eller 6 lispund blår efter prov och lämnas, 3 kappar sållad aska.

Liksom de andra torparna på gården skall åbon delta i grusning och underhåll av gårdens vägskyldighet.

N:o 2 Dagsverken och skyldigheter som förekommer i kontraktet utgörs på åbons egen kost. Till dagsverken får inte sändas andra arbetare än dem godsägaren godkänner. Tider och platser skall noga efterföljas, vid äventyr att dagsverket inte räknas.

När bud kommer från herrgården om arbete skall torparen vidare meddela budet till den som står efter honom på budsedeln, vid påföljd att han annars själv få svara för hans skyldigheter

Torparen skall hörsamma befallningar av jordägaren eller den som är satt i hans ställe och är skyldig att ersätta skada som genom egen eller hans tjänstehjon vållas jordägaren

N:o 3 Torpet skall av torparen byggas enligt lagens stadgande i 27 kapitlet Byggninga Balken och så till hus, åker, äng, diken och gärdesgårdar väl vidmakthållas och vid avträdet lämnas i fullgott skick. Han skall väl hävda alla torpets ägor och i möjligaste mån förbättra dem och beflita sig om att odla gräs- och foderväxter. För att hålla tillsyn över efterlevnaden har jordägaren rätt att hålla syn och lämna torparen nödvändiga föreskrifter.

N:o 4 Alla bevillningar och utskylder betalas av Apelgren.
N:o 5 All försäljning av foder eller gödsel från torpet är förbjudet, liksom svedjande och jordbränning, tvåsäde, ängsbetning på våren eller andra skadliga åtgärder och brukningssätt.

N:o 6 Utan jordägarens tillåtelse får torpet inte upplåtas till annan person. Han får inte heller hysa främmande folk eller anta vanartigt tjänstefolk.

N:o 7 All skogstäkt utom den tidigare anvisade anses som åverkan och skall liksom annat ohägn som görs på jordägarens mark av åbon eller hans folk bestraffas. Första gången efter vite, andra gången med böter och kontraktets förlust. Torparen skall anmäla om han upptäcker åverkan, då han får del av jordägarens böter som tas av den för åverkan dömde.

N:o 8 Försummar han utan laga förfall sina dagsverken ökas hans dagsverksskyldighet utan avräkning för det försummade med ett straffdagsverke. Åsidosätter han även detta eller fullgör han inte sina skyldigheter, kan jordägaren leja annan person för arbetet, som torparen får betala.

Andra avvikelser från kontraktet eller ohörsamhet, otrohet eller tredska från torparens sida eller urbota brott medför kontraktets förlust, då torparen genast skall avflytta från torpet
Brogård den 21 december 1858 Eric J Sparre

Med detta kontrakt förklarar jag mig till alla delar nöjd och förbinder mig att det noga fullgöra och uppfylla
C J Apelgren Bevittnas av Reinh Alsing Johan Gust Berg

1863-12-21 På begäran av Inspektor Berg vid Brogård har undertecknade denna dag lagligen uppsagt torparen Apelgren i Trumpetartorp till avflyttning den 14 mars 1865, som härmed bevis lämnats av betrodde Jan Jansson i Fredriksberg och Tägerström i Svartkärr
Kvista den 21 december 1863 Herman Sandström J E Sörlander, bomärke och

1868-08-03 Sedan torparen Apelgren i Trumpetaretorp blivit lagligt uppsagd till avflyttning den 14 mars 1865 för bristande dagsverken och körningar till gården, bad han vid flyttningstillfället om mitt bifall att tills vidare få sitta kvar mot löfte att bättre och ordentligt utföra sina skyldigheter.

Men som Apelgren på senare tid beständigt lagt sig till med de grövsta mankemang i dessa avseende, anmodades Nämndeman Gustaf Andersson i Ullevi att förständiga honom på grund av föregående lagliga uppsägning att avflytta från torpet den 14 mars 1869

Apelgren kallas till avträdessyn på Trumpetartorp den 14 dennes klockan 5 ef m
Brogård den 3 augusti 1868. Joh Gust Berg

Denna uppsägning och kallelse har jag i dessa vittnens närvaro denna dag verkställt, intygar Ullevi den 3 augusti 1868 Gustaf Andersson Nämndeman, Eric Hindersson vittne.

1868-11-02 På begäran av Torparen Carl Apelgren i Trumpetartorp är Lantbrukare J G Berg kallad och stämd till lagtima Vintertinget med Bro härad den 20 januari 1869, för att svara på Apelgrens påstående att Berg sagt upp Apelgren till avflyttning från Trumpetartorp den 14 mars nästa år. Han anser inte Berg behörig till sådan åtgärd, då han har kontrakt av den 21 december 1858 med Landshövding Greve Eric J Sparre, vilken således ensam har rätt att uppsäga honom. Apelgren menar att han inte i något avseende överträtt detta kontrakt. Han vill förklaras berättigad att bibehålla torpet samt att den syn som Berg låtit förrätta på torpet den 4 augusti måtte ogillas, på den grund, att han inte fått gottgörelse för den kostnad han nedlagt för flyttning av åbyggnaden samt åtskilliga andra byggandsarbeten enligt räkning, som Apelgren vill visa vid Tinget. Varjämte Apelgren under förbehåll av öppen talan fodrar ersättning för rättegångskostnader
Bör denna stämning vid laga påföljd hörsammas
Öråker den 2 november 1868 På Domar Ämbetes vägnar Pehr Gustaf Jancke

1868-12-21 Sedan jag av Landshövding Greve Sparre fått löfte att få boningshus och täppa i Lilla Sandhagen mot att göra 15 dagsverken årligen, så nedlägger jag det av mig mot Inspektor Berg instämda mål till nästa Ting med Bro Härads rätt.
Brogård den 23 december 1868 C J Apelgren Bevittnas Eric Andersson

****

1873-09-23 utdrag ur Domboken vid Häradstinget i Bro angående fädernearvet för Anna Josefina i Finsta. (279)

Förre Nämndeman Emanuel Emanuelssons i Finsta änka, Anna Margareta Emanuelsson, har genom Nämndeman Erik Andersson i Finsta lämnat en ansökan till Häradsrätten så lydande:

” Eftersom min omyndiga dotter Anna Josefina på grund av sjuklighet inte kan försörja sig själv, anhåller jag vördsamt, att Häradsrätten vill medge, att hos hennes Förmyndare Patron Berg på Brogård, få ett bidrag av hennes fädernearv till hennes uppehåll på 100 riksdaler riksmynt”.
Boglösa och Svallby den 12 september 1873 Anna Margareta Emanuelsson

Lantbrukare Johan Gustaf Berg vid Brogård hade vid 1865 års vinterting utsetts till förmyndare för omyndiga Anna Josefina Emanuelsson och Häradsrätten fann ansökningen skälig och förklarade, att om Berg fann det vara myndlingens bästa, skulle det begärda beloppet utbetalas för att användas till det uppgivna ändamålet.
År och dag som ovan På Rättens vägnar Pehr Gustaf Jancke

Fullmakt. Undertecknad tillåter Carl Eric Emanuelsson, att för sin syster Anna Jose Fina Emanuelsson hos hennes Förmyndare utbekomma och kvittera den penningsumma som Häradsrättens utslag utvisar Svallby och Boglösa den 17 januari 1874 Anna Margareta Emanuelsson bomärke
Bevittnat av Otto Erik …..

Enligt fullmakt har jag denna dag av J G Berg, för min Moders, änkan Anna Greta Emanuelssons i Svallby, Boglösa socken, räkning tagit emot 100 riksdaler riksmynt av orsak som Bro Häradsrätts utslag av den 23 september 1873 angivit, kvitteras
……torp under Brogård den 11 mars 1874 C E Emanuelsson Närvarande vittnen G C Andersson Joh Carlsson

****

1877-05-15 Stämning på Nämndeman Anders Lundin och Greve Sparre av Sterbhusägarna efter Lantbrukare Berg, Brogård som påstod oriktig boupptеckning och saknad kassabok (280)

Sterbhusägarna efter Arrendator Johan Gustaf Berg, som avled den 30 juli 1875 har utverkat stämning på Nämndeman Anders Lundin och Greve Eric Josias Sparre så lydande:

Vid boupptеckningen den 7 augusti 1875, som förrättades på Brogård av vårt ombud Nämndeman A Lundin, Kronolänsman Rob Agrell, Kyrkoherde L G Nordquist och Veterinär C E Edling har bland tillgångarna uteslutit, dels deposition i bank på 45.000 kronor och dels 80.000 kronor, som av den avlidne upptagits som fordran på Brogårds ägare E J Sparre. Detta har föranlåtit arvingarna att till nästa sommarting i Bro Häradsrätt stämma Lundin och Sparre. Dessa uppgifter fanns vid boupptеckningen som tillgångar i boet genom Depositionsbrev från bank och kassabok ännu dagen före boupptеckning, då de lämnades i Lundin och Sparres vård. Dessa Herrar förpliktigas att återställa dessa handlingar i oskadat skick eller betala oss beloppen, sammanlagt 125.000 kronor jämte ränta.

Lundin har tagit alldeles för mycket betalt för sitt ombudsmannaskap och visat sig ha dåligt tagit tillvara vårt intresse. Därför ber vi Häradsrätten sätta ett skäligt belopp för hans åliggande.
Slutligen fordras ersättning för rättegångskostnader. Som vittnen bör inkallas de som deltog i boupptеckningen.
Bölaryd den 27 januari 1877 Undertecknat av samtliga arvingar.

Då målet upptogs infann sig vice Häradshövding Johan Gustaf Stjernsjuta, som ombud för kärande och svarande infann sig personligen Upplästes boupptеcknings Instrumentet, som visade en behållning på 135.975 kronor 29 öre och som godkänts med underskrifter. Vidare uppvisades Lundins fullmakt, där man förklarat sig nöjd med hans åtgärden
Underskrivit Mads Soldattorp den 30 augusti 1875

Den 28 september 1875 registrerades boupptеckningen till Bro Häradsting och insändes en avskrift av Instrumentet över det förrättade arvsskiftet enligt följande:
”Den 7 mars 1876 inställde sig undertecknade skiftes och Godemän för att förrätta arvskifte och delning efter avlidne Patron Berg tillgångarna var 137.136 kronor 51 öre och skulderna 1.161 kronor 22 öre i boupptеckning. Tillgångarna har ökat genom försäljning av lösegendom till 142.367 kronor 12 öre. Utbetalt till flera som varit delaktiga i utredning och boupptеckning 10.577 kronor 30 öre varav Lundin fått 4.500 kronor.

Anförde Greve Sparre att Johan Gustaf Berg 1858 anställdes som Inspektor på Brogård. 1860 övertog han godset på arrende för ett belopp av 20.000 riksdaler riksmynt årligen med rättighet att begagna alla Sparres inventarier. Senare frånskiljdes en del av godsets egendom varför arrendesumman nedsattes till 12.000 riksdaler

14 mars 1875 hade Berg upphört med arrendet och förvaltat godset som Inspektor. Enligt överenskommelse mellan Berg och Sparre, skulle deras mellanhavande uppgöras i juni samma år. I anledning därav lämnade Berg i maj ett förslag till uppgörelse, som Sparre inte kunde godkänna. Varför Sparre uppsatte ett annat förslag som han lämnade till Berg. Vid Bergs död återfanns det bland hans papper. Sparre inlämnade såväl det av Berg uppgjorda förslaget som hans eget. Båda redovisades nu.

Sparre anför att då Berg fått använda hans inventarier, som en lokomobil och ett tröskverk ansåg han sig kunna påföra honom en kostnad på 8.000 kronor som han förskotterat till Berg och att Berg tillgodogörs dess nuvarande värde av 2.000 kronor. Vidare var tegelugnen vid Brogård bristfällig, när Berg lämnade arrendet och måste ombyggas till ett värde av 10.000 kronor. Sparre styrkte genom intyg att kostnaden var 10.268 kronor 22 öre och att reparation av ladugården kostat 13.792 kronor 6 öre samt att kreaturen och inventarierna vid arrende avträdet varit i synnerligen dåligt skick
Bro gård den 5 augusti 1875 C A Kihlmark C Andersson

När Sparre några dagar efter Bergs död infann sig på Brogård, efterfrågade han hans handlingar. Dessa hade omhändertagits av Bergs hushållerska änkan Jenny Brissman, som berättade att Berg bett henne ta hand om dem, när han fördes till sjukhus i Stockholm. Hon återlämnade dem till Berg, när han återkom, men ansåg sig ta dem om hand vid hans bortgång. Sparre menade att handlingarna skulle upptecknas och kallade Kyrkoherde Nordquist i Bro Församling och Inspektor C A Kihlmark, som gjorde en förteckningen, vilken inneslöts i ett konvolut lades i en skänk eller skåp som förseglades. Följer redovisning av de upptecknade handlingar.

Sparre ansåg sig genom vad hans handlingar visat, att han hade ett tillgodohavande på 43.490 kronor i Sterbhuset och han hade känt sig fullt befogad att motta dem av sterbhusets ombud Lundin. Sparre kunde inte erinra sig om han ens varit närvarande vid boupptecknings, men han hade i alla fall inte tagit ringaste befattning med den. Detta berodde på att han liksom Boupptecknings förrättarna ansett att det inte var en tillgång i Bergs bo, utan hörde till gårdens kassa, som Berg haft om hand åt Sparre.

Beträffande den bok, som i stämningsansökan uppgivits innehålla bevis för att Berg haft en fordran på 80.000 riksdaler hos Sparre, visste han inget om. Möjligen avsågs en kladd med anteckningar om Bergs dagliga utgifter och inkomster, som Sparre sett vid Brogård efter Bergs död. Vart den sedan tagit vägen visste han inte.
Sparre, som inte ansågs sig ha med målet att göra, anhöll att bli skild därifrån och yrkade ansvar på kärande enligt 16 kapitlet 4 § i Strafflagen för de för Greven förnärmande påståendena.

Lundin lämnar en lång redogörelse som svaromål.
Då Berg under en lång följd av år arrenderat Brogård av Sparre och därvid ådragit sig skuld för husröta och bristande inventarier, skulle denna skuld naturligtvis upptagits i boupptecknings: Men jag hade redan betalt Sparre innan dess och därför kom boupptecknings Instrumentet att se ut som det gör.
Han omtalar, att han lyckats sänka den summa som Sparre från börja begärt till ett vida lägre belopp och besparat sterbhusägarna de dryga utgifter, som skulle uppkommit om inte uppgörelsen kunnat ske i godo och Sparre måst stämma Sterbhusägarna

Man frågade Lundin, om den bok som han uppger sig ha överlämnat till Sparre var den kladd som Greven omnämnde. Sparre förnekade att han mottagit denna bok och påstår att den inlades tillsammans med de andra handlingarna vid Förteckningens upprättande. Konvolutet öppnades och lämnades dagen för boupptecknings till Lundin, vid vilken förrättning Sparre nu påmindes sig ha närvarit.

Kärandes ombud godkände inte dessa förklaringar. Vittnen inkallades och Lundin inlade jäv mot Länsman Agrell, som han menade var ovän med Lundin, vilket Agrell förnekade. Han fick vittna.

Agrell berättar, att han efter begravningen blivit anmodad av Sparre att förrätta boupptecknigen nästa dag. Man öppnade ett förseglat skåp och ur konvolutet med handlingar upptecknade Agrell alla summor, som befanns tillsammans vara 178.000 kronor. Handlingarna lämnades sedan i Sparres och Lundins vård. Boupptecknigen förrättades nästa dag i närvaro av Nordquist, Edling och Mesterton. När Instrumentet skulle underskrivas tillkallades som vittne Hushållerskan Brissman och Bokhållare Andersson och underskrevs under edlig förpliktelse. Någon bok med bevis för Bergs fordran hos Sparre såg aldrig vittnet.

Norquist berättar, att han anmodats av Sparre att infinna sig på Brogård den 4 augusti 1875 för att biträde vid boupptecknigen av Bergs handlingar. Hushållerskan Brissman överlämnade åtskilliga handlingar som Berg hade anförtrott henne. En förteckning på dem upprättades, som underskrevs av Sparre och Kihlmark. Därefter lades de i ett konvolut och inlades i en skänk som förseglades.

Efter begravningen framtogs handlingarna i närvaro av Lundin och Sparre. Där fanns en bok med mycket siffror, som vittnet inte tog särskild notis om, men den kunde vara viktig eftersom den förvarades bland de andra handlingarna. Vid genomgång av tillgångarna uppgick de till 178.000 kronor, varvid Sparre uttryckte förvåning att Berg kunnat samla en så betydlig förmögenhet. När vittnet på natten reste från Brogård lämnades handlingarna till Lundin

Edling berättar, att medan han efter begravningen den 6 augusti uppehöll sig vid Brogård, framtogs ett förseglat konvolut som bröts och innehållet befanns vara värdehandlingar till ett värde av 178.000 kronor, som tillhört Berg.
Dagen efter fick han bud från Lundin, som anhöll att han skulle komma till Brogård för att delta i boupptecknigen. Innan den tog sin början bevittnade han en skriftlig överenskommelse mellan Sparre och Lundin. Vittnet tog ingen kännedom om innehållet

Mesterton avgav liknande vittnesmål

Brisman berättar, att innan Berg förts till sjukhus i Stockholm, hade han överlämnat åtskilliga handlingarn i hennes förvar. Bl a ett depositionsbevis från Stockholms Enskilda bank på 100.000 riksdaler och flera andra depositionsbevis i Skandinaviska Kreditaktiebolaget på olika belopp samt flera reverser. Berg anmodade henne, att när han dött, skulle hon lämna allt till Adjunkt Martin Johansson i Uppsala. När Berg dött sände vittnet bud till Adjunkt Johansson att komma till Brogård för att motta handlingarna. Budet träffade aldrig Johansson, som inte just då vistades i Uppsala
När Greve Sparre strax därefter ankom till Brogård och fick höra att vittnet hade handlingarna om hand, önskade han att hon skulle överlämna dem till honom i stället. Hon var ovillig men lät slutligen övertala sig och lämnade dem i närvaro av Kyrkoherde Nordquist och Inspektor Kilhmark, varefter de lades i ett konvolut och låstes in i ett förseglat skåp.

Den bok som käranden anser innehålla bevis att Sparre var skyldig Berg pengar, hade hon sett och läst i många gånger. Där fanns antecknar om bankinsättningar och uttagningar, men inga anteckningar om affärer mellan Berg och Sparre. Berg hade flera gånger sagt att det var anteckningar över hans enskilda affärer och på utsidan stod ”enskild Kassabok”

Vittnesberättelserna upplästes och godkändes. Mesterton begärde 40 kronor för inställelse och Brissman 10 kronor, som förskotterades av käranden

Agrells och Edlings uppgift att de bevittnat en handling som innefattade en uppgörelse mellan Sparre och Lundin uppgav Sparre sannolikt varit en förklaring av Lundin. Han kunde inte påminna sig att han mottagit någon sådan förklaring.

Kärande ombudet anhöll om uppskov till nästa Ting för att granska Sparres företedda handlingar.

Sparre anmärkte, att om Berg haft en sådan fordran på honom, skulle han naturligtvis tagit upp den i deras överenskomna uppgörelse, som Greven visat rätten. Han upprepar här sin anhållan att skiljas från målet och fordrar ersättning för inställelse med 50 kronor.

Lundin bestrider uppskovet och fordrar ersättning för lösen av Häradsrättens protokoll
Samt reseräkning på tillsammans 104 kronor 68 öre.

Sedan Kärande bestritt Sparres anhållan att bli skild från målet samt anmärkt att det av Sparre mot käranden framställda ansvars påståendet var alldeles obefogat.

BESLUT Häradsrätten finner Greve Sparres begäran att bli skild från målet icke kunna bifalles mot kärandes bestridande och uppskjuter det med bifall av käranden till nästa lagtima Höstting i Häradet, då parterna bör återkomma och kärande har att anföra vad de anse nödvändigt, vid äventyr, att om de det försumma, Häradsrätten inte är hindrad att avgöra målet.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Hugo Martin

Rätt utdraget ur Domboken, betygar
Öråker den 18 mars 1878 Pehr Gustaf Jancke.
.....

1879-01-23 Dito hovrätten

Svea Hovrätts Dom i den av Bro Härads Rätt den 26 oktober 1877 till Hovrätten komna sak mellan Avlidne Johan Gustaf Bergs arvingar och Landshövding Eric J Sparre och Nämndeman Anders Lundin, var för sig, angående arvingarnas stämning vid Häradsrätten som under rättegången blivit slutligen bestämd.

Dels att i Bergs bo hade funnits en kassabok, som visade en fordran på Greve Sparre på 80.000 riksdaler, vilken inte upptagits i boupptecknigen den 7 augusti 1875. Sparre och Lundin som senast innehaft boken, åläggs att till arvingarna lämna den i oskadat skick eller betala, bägge for en och en för bägge 80.000 riksdaler.

Dels att Lundin vid en uppgörelse före boupptecknigen med Sparre lämnat åtskilliga fordringsbevis till en summa av 44.359 kronor och 79 öre och 36.500 för bestridande av omkostnader vid gårdsbruket och tegelbruket under Bergs arrendetid. Lundin hade inte varit behörig att verkställa dessa utbetalningar och arvingarna godkänner inte posten på 36.500 kronor. Därför förpliktigas Sparre och Lundin, att bägge för en och en för bägge, vilken som bäst kan gälda, att betala tillbaka pengarna.

Dels att det som Lundin vill ha som arvode, nämligen 4.500 kronor sänks till 1.000 kronor, då han inte skött sina åligganden. Vidare skall han betala tillbaka 100 kronor som han inte redovisat.

Sparre och arvingarna hade fordrat ersättning för rättegångskostnaderna. Därom blev utslaget, att Lundin och Sparre, den som bäst kan, betalar 528 kronor 52 öre till arvingarna.
I fråga om att Sparre och Lundin efter Bergs död innehaft en ”kassabok”, där inte var bevisat att Berg hade en fordra på 80.000 kronor hos Sparre fann Häradsrätten, att Sparre och Lundin inte fullgjort sin skyldighet, då de förklarade att de inte kunde skaffa fram boken, men inte heller kunde anses skyldiga att betala ut summan till arvingarna. Arvingarnas påstående kunde inte bifallas. Däremot hade de rätt att kräva redovisning av Lundin för den i boupptecknigen uteslutna egendomen, som de inte känt till.

Häradsrätten kunde inte bedöma Sparres uppgivna fordringar i Bergs sterbhus. Lundin och Sparre förpliktigades att omedelbart lämna sådan redovisning och den av dem som bäst kunde betala vad på grund därav kunde tillkomma arvingarna. Sedan kunde arvingarna i laga ordning klandra redovisningen.

Lundins arvode måste anses som godkänt av Sterbhuset, varför ingen nedsättning av beloppet borde ske. Däremot skall han betala de 100 kronor han inte kunnat redovisa.
Stockholm den 23 januari 1879

Hovrätten har efter förhör tagit saken under omprövning och Greve Sparres förpliktigande att återställa ”kassaboken” eller betala 80.000 kronor Där fastställer Hovrätten Häradsrättens Dom

I fråga om de 36.500 anses att arvingarna känt till den överenskommelsen mellan Sparre och Lundin och godkänt den och lämnat Lundin ansvarsfrihet för utredningen. Därför ändrar Hovrätten Häradsrätten utslag och ogillar arvingarnas i denna del av saken förda talan.

I övrigt anser inte Hovrätten att annan ändring av Häradsrättens beslut skall göras, än att Sparre och Lundin befrias från skyldigheten att betala rättegångskostnaderna. Sparre och arvingarna skall själva vidkännas sina kostnader i saken vid Hovrätten

Charlotta Berg har väckt yrkande att Sparre måtte fällas till ansvar för att han vid Häradsrätten uppgivit, att hon skulle i samråd med Lundin bränt upp ”Kassaboken”. Detta utgör ett ämne som det inte tillkommer Hovrätten att omedelbart ta befattning med.
År och dag som förr var skrivet På Hovrättens vägnar Namnteckningen täcks av Hovrättens sigill

****

1884-01-29 Befallningshavandes i Uppsala län utslag på den av T A Sillén den 19 december 1883 gjorda ansökan att J Hendriksson i Finsta skall ge sökande 400 kronor på grund av två skuldsedlar. (281)

Hendriksson hade blivit hörd och förklarat att han inte hade någon skuld till Sillén, utan att skuldsedlarnas ursprungliga innehavare var C G Falk. Henriksson hade 600 kronors fordran hos Falk enligt visad räkning, dels på gröda som hösten 1875 såtts vid ½ mantal Torresta dels brukningskostnad. Falk hade 1880 gjort konkurs och inte upptagit varken fordran eller skuld till Henriksson.

Henriksson hade här företett ett avskrivet intyg och bestridit kravet samt begärt ersättning för förklaringskostnaden. Falk förklarade att dessa skuldsedlar aldrig varit i hans hand då han avträdde sina tillgångar i konkursen och bestred Hendrikssons kvittningsanspråk och fullföljde ansökningen
Uppsala den 29 januari 1884

Befallningshavande har prövat målet och Hendriksson måste anses ha erkänt att han utfärdat skuldsedlarna, vilka är förfallna till betalning och transporterade på innehavaren.
Hendriksson har inte styrkt sin motfordran, vilken således inte är kvittningsgilltig enligt 29 § Utsöknings Lagen. Därför förpliktigas Hendriksson att genast betala 400 kronor med 6 % årlig ränta och ersätta sökandes kostnader i målet, allt vid äventyr av utmätning.
År och dag som ovan A Hamilton

1884-04-21 bad Lantbrukare Hendriksson i Finsta mig vara vittne till ett samtal med f d Källarmästare C Gustaf Falk angående tre reverser, för vilka Hendriksson blivit lagsökt.

Hendriksson frågade om han inte skulle få någon ersättning för utsäde och brukning av åker vid Torresta i Kalmar socken, som han i vittnes närvaro blivit ombedd av Falk att bruka. Falk svarade att det visste han väl, men att han aldrig lämnat reverserna för inkassering till Sillén i Uppsala. Detta bekräftade han med ed.

Falk uppgav att Ljunggren utrett hans affärer i Stockholm och tillsammans med andra handlingar även fått reverserna. Sedan Falk flyttat från Stockholm hade Ljunggren förklarat att dessa endast var protokoll och av inget värde, eftersom Hendriksson hade en motfordran. Falk lät sig nöja med det svaret med tanke, att han inte skulle ha mer med Hendriksson att göra och saken fick bero, då han trodde den var nedlagd.

Falk hade önskat återfå reverserna av Ljunggren, vilket denna vägrat förrän han fått pengar för sin fordran av Falk. Henriksson säger sig ha flera brev där Falk ber honom uträtta arbetet på åkern och bjuder honom 7 kronor per tunnland för körning. Falk säger att Ljunggren fått räkningen på arbetet för att göra upp med Henriksson.

Falk talade sedan om att han hos Befallningshavande i Uppsala lämnat skriftlig förklaring på Silléns påminnelser i lagsöknings målet mellan Sillén och Hendriksson i Finsta, men att han aldrig yttrat sig i målet och inte hade någon kännedom om det.

Dessa förklaringar avgav Falk under dyraste försäkran om sanningshalten, vilket jag under edlig förpliktelse intygar
Bro station den 21 april 1884 F H Almström Handlare

I detta intyg får jag, som också var närvarande i Falks bostad N:o 5 Borgmästargränden här i staden tillsammans med Hendriksson till alla delar instämma, under edlig förpliktelse
Stockholm den 26 april 1884 G Kindbergh Stora Bastugatan 11 Söder

1876-07-21 Brev från Falk till Hendriksson angående åkern som skall brukas i Torresta.

****

1887-01-18 utdrag ur Domboken vid vintertinget med Bro häradsrätt i Tibble Gästgivargård angående målet mellan Greve Jousias Sparres sterbhus, kärande och Carlssons sterbhus, svarande.(282)

Avlidne Landshövdingen Greve Eric Josias Sparres sterbhus yrkar att bli frikänd från betalning för vad Arrendator Anders Carlsson i livstiden byggt på Sparres lägenhet Norrboda och obetalt arrende. Nu avlidne Anders Carlssons sterbhus som består av änkan Johanna Carlsson, sönerna Arrendator Johan Axel Andersson i Norrboda, Arrendator Anders Wilhelm Andersson i Bjuggsta samt omyndiga dottern Maria Wilhelmina Andersdotter, genom hennes förmyndare Häradsdomare Anders Svarenius i Önsta som svarande.

Ingen av parterna hade infunnit sig i Rätten. Tjänstgörande Nämndeman Carl Adolf Andersson i Skällsta uppgav att han blivit anmodad av svarande att anmäla att parterna träffat förlikning. Han ingav följande utdrag ur Häradsrättens dombok.

”Vid rättegången uppgjordes förlikning, på så sätt att Landshövding Greve E J Sparres sterbhus får rätt att utan lösen erhålla full äganderätt till de vid Norrboda uppförda byggnaderna och att A Carlssons sterbhus förbinder sig att innan 1 februari nästa år betala 1.500 kronor till Sparres sterbhus. Därmed är alla affärer mellan sterbhusen avslutade.
Stockholm den 29 december 1886
För Sparres sterbhus Mats Zacharison
För Johanna Carlsson, född Jansson, A W Andersson, A Svarenius, gl A E Lagerström enligt fullmakt för J A Andersson

Häradsrätten lät vid denna förlikning ärendet bro och avskrev målet
År och dag som förr skrivet står På Härads rättens vägnar Pehr Gustaf Jancke

****

1892-1893 flera handlingar angående Johan Hendrikssons stämning på Greve Johan Sparre för uppsägning av arrendekontrakt på Finsta hemman i Bro socken. Arrendekontraktet finns. (283)

1892-04-09 Kallas Greve Johan Sparre, Brogård till Rättegång vid Bro Härads sommarting på Tibble Gästgivargård den 10 maj klockan 10 f m för att svara på följande stämningspåstående

Sandgrind den 9 april 1892 På Domhavandes vägnar E Schedin

Anhålles om stämning på Greve Johan Sparre, Brogård med yrkande, att efter det jag gjort upp om arrende på Finsta hemman i Bro socken, avvisats från gården och berövats arrenderätten och brukningen av gården under 4 år. Han bör därför utge skadestånd och betala vad jag hos honom äger att fordra allt enligt räkning, som jag vill förete vid Rättegången. Med avdrag på min skuld slutar detta mitt tillgodohavande på 7.974 kronor. Anhåller även om ränta från stämningsdagen samt ersättning för rättegångskostnaderna
Stockholm 7 april 1892 Johan Hendriksson f d arrendator på Finsta

1892-05-10 utdrag ur Domboken vid tinget i Bro Härad.

Till detta Ting har förre Arrendator Johan Hendriksson stämt Greve Johan Sparre, Brogård. Stämningen upplästes. Stämningskallelsen erkändes av Sparre den 14 april 1892 med hans namnteckning på baksidan av stämningen.

Vid uppropet inställde sig med fullmakt från kärande Löjtnant O Creutz. Svarande kom personligen. Kärandes ombud visade Arrendekontraktet mellan avlidne Landshövdingen Greve Eric Josias Sparres sterbhusdeltagare och käranden av den 28 augusti 1886
Arrendekontrakt
Jag, Eric Sparre upplåter mot arrende till J Hendriksson den till Finsta hörande åker- och ängsmark samt hagen och åbyggnaderna vid gården på följande villkor:
1/ Arrendetiden är 10 år från den 14 mars 1877
2/ Arrendesumman är 2.700 kronor att erläggas i förskott varje halvår
3/ Jorden skall brukas väl av arrendatorn efter uppgjord cirkulationsplan, där ändring efter överenskommelse med jordägaren kan ske.
4/ Vid egendomen skall finnas minst 20 kor, 5 par oxar, 3 par hästar, vilkas spillning skall användas på gården.
5/ Egendomen mottas med verkställt utsäde av 5 tunnor vete 8 tunnor råg samt 14 tunnland nysådd klövervall. 35 tunnland är höstplöjda till vårland. Vid avträde skall lika belopp av spannmål och brukad jord i behörig tid vara utsått och friskt.
6/ Byggnaderna mottas efter syn, skall väl underhållas och avträdas i gott skick.
7/ Skogen och de till egendomen hörande lägenheterna förbehåller sig jordägaren.
8/ Alla skatter och skyldigheter betalas av Arrendatorn
9/ Ägaren har rätt att hålla syn och lämna nödvändiga föreskrifter om skötseln
10/ Utan jordägarens tillstånd får arrendatorn inte lämna arrendet till någon annan.
11/ Skulle egendomens areal minskas genom försäljning eller på annat sätt, minskas arrendebeloppet
12/ Brister fullgörandet av arrendet eller andra avvikelser från kontraktet förloras det och kommer arrendatorn följande 14 mars att avflytta.
13/ Vid förekommande byggnadsföretag biträder arrendatorn med tjärning mot betalning.
14/ Åverkan eller tillgrepp i skogen anmäls till jordägaren
15/ Vidfälle, stubbar och ris till bränsle får arrendatorn efter anvisning av skogvaktaren hämta på Brogårds skogar och i mån av tillgång även till reparationer.
Stockholm den 14 mars 1877
Därjämte överlåts till arrendatorn omkring 15 tunnland av Hernevis mark, gränsande till Landsvägen och Prästgårdens ägor mot ett pris av 25 kronor per tunnland för detta år. Därefter 30 kronor årligen så länge det innehas av arrendatorn
Stockholm som ovan Eric Sparre.

Härmed förklarar jag mig nöjd J Hendriksson
På en gång närvarande vittnen C G Zetterlund Carl Andersson

Vidare visades räkningen på vad kärande fordrade i ersättning av svarande. Tillsammans 15.974 kronor inräknat 10.000 kronor som han mistat för att han förlorat arrendet.
Stockholm den 1 april 1892 Johan Hendriksson

Hendriksons ombud uppgav att käranden tillträtt arrendet av Finsta den 14 mars 1877 och behörigen fullgjort sina skyldigheter. Trots det blev han den 21 november 1887 uppsagd av Landshövding Sparres sterbhusägare under förevändning att han inte uppfyllt arrendekontraktet med avflyttning den 14 mars 1887.

Svarande förklarade att han blivit uppsagd på grund av 12 punkten i kontraktet. Han hade inte i tid erlagt arrendesumman och inte heller ställt sig bestämmelsen i 14 punkten till efterrättelse.

Upplästes uppsägningshandlingen:
Till Arrendatorn Johan Hendriksson, Finsta.
Då ni försummat att i rätt tid erlägga innevarande års arrende för Finsta egendom är sterbhuset föranlåten att i enlighet med 12:te punkten i kontraktet uppsäga er från den 14 mars 1888 till avflyttning.
Stockholm den 21 november 1887 För Greve Sparres sterbhus Johan Sparre H Montelius

Denna uppsägning är delgiven mig den 23 november 1887 Johan Hendriksson

Vid uppvisande av räkningen bestred svarande allt liksom hela käromålet.
Kärande ombudet medgav att käranden mottagit uppsägningsbeviset, men ansåg att han därför inte kunde anses tvungen att avträda arrendet. Han anhöll om uppskov i målet, så att han fick tillfälle att styrka sina påståenden. Han ville instämma utredningsmannen i sterbhuset efter Landshövding Sparre, vice Häradshövding Carl Wilh Henrik Montelius att tillsammans med Greve Johan Sparre svara i målet.

Då svaranden förklarade sig inte ha något att invända biföll Häradsrätten anhållan att uppskjuta målet till nästa lagtima Ting, då parterna åter skall infinna sig. Kärande hade rätt att instämma Montelius i egenskap av utredningsman i Sterbhuset och tillsammans med Greve Johan Sparre svara i målet
År och dag som skrivet står På Häradsrättens vägnar Erik Hagströmer

1888-02-06 Sönderklippta papperslappar.
Härmed förbinder jag mig att då jag avträder Finsta arrende den 14 mars genom kvittning. Sterbhuset lämnar mig ersättning över reparationer och tillbyggnader i enlighet med räkningen och efter värdering av C Andersson, Brogård och Rättare C A Carlson Finsta på ett sammanlagt belopp av 722 kronor 50 öre samt det på Finsta överblivna fodret, höstsädeshalm á 14 öre, havrehalm á 25 öre, ärt- och kornhalm á 18 öre

Även utsådda 6 tunnor vete, 3 tunnor råg efter gällande pris. I mån av att auktionsmedlen av den 1 och 2 mars betalas ut av auktionsförrättaren görs hela min skuld upp till Greve Sparres sterbhus, som grundar sig på dels revers på cirka 6.000 kronor, dels på obetalt arrende för år 1887 och 1888.
Finsta den 6 februari 1888 J Hendriksson
Egenhändig namnteckning intygar på en gång närvarande C Andersson Emelie Hendriksson

Ännu ett uppsägningsmeddelande.

1893-01-17 utdrag ur Domboken vid Tinget med Bro Härad, angående det uppskjutna målet mellan arrendator Johan Hendriksson, kärande och Greve Johan Sparre på Brogård, svarande, angående skadestånd för att Sparre utan giltig anledning sagt upp Henrikssons arrende.
Enligt förteckning på till Tinget utfärdade stämningar, var Ombudsmannen vid Sveriges Riksbank, vice Häradshövding Carl Wilhelm Henrik Montelius instämd för att i egenskap av sterbhusets utredningsman tillsammans med Greve Johan Sparre svara i målet.

Montelius infann sig och uppgav delägarna i år 1886 avlidne Landshövding Greve Sparres sterbhus, som hade träffat avtalet med Henriksson om arrendet på de sterbhuset gemensamt tillhöriga hemmanen Finsta N:o 1 och 2, 2 mantal, var
Hans änka Grevinnan Ottilia Sparre
Svarande Greve Johan Clas Eriksson Sparre

Dottern, numera avlidne Hovmarskalk Friherre Louis de Geers änka, Lovisa Ulrika, född Sparre Montelius hade fullmakt att förvalta sterbhusets fastigheter i Stockholm, samt lägenheter vid Årstadal och Årstaäng i Brännkyrka socken, med rätt att uppgöra hyresavtal med hyresgäster och även säga upp dem, att mota redovisning från förvaltare på övriga fasta egendomar, kvittera räntor, hyror, arrenden och aktieutdelningar att kort sagt bevaka sterbhusets rättigheter. Vad utredningsmannen på grund härav gör, erkänns av sterbhuset.
Stockholm den 1 juni 1887 undertecknade samtliga sterbhusägare

Montelius ingav till Häradsrätten en skrift som upplästes.
Henriksson har huvudsakligen uppgivit, att sterbhuset obehörigt skiljt honom från arrendet av Finsta egendom. Detta är inte rätt förhållande. Enligt Henrikssons kontrakt, som han själv åberopar skulle han betala 2.000 kronor för arrendet året 1887-1888. Dessutom en revers av den 26 augusti 1886 på 6.000 kronor, som skulle betalas ett år senare med 300 kronor i ränta samt avbetalning på kapitalet med 1.250 kronor. Detta erlade inte Hendriksson godvilligt på annat sätt, än att han levererade mjölk till Brogårds mejeri för 885 kronor 7 öre. Alltså försummade han väsentligt sina åligganden till sterbhuset.

Sterbhuset var alltså i sin fulla rätt att enligt 12:te punkten i kontraktet uppsäga honom till den 14 mars 1888. Hans yrkande om ersättning för det mistade arrendet är alltså helt obefogat och bestrids.
Enligt kontraktet skulle han lämna 5 tunnor vete och 8 tunnor råg sått i väl gödslad och trädad jord, samt flera andra åtaganden som han inte uppfyllt, därför har han ingen rätt att begära ersättning varken för reparationer eller höstsådd
Sterbhuset medgav honom en respit till våren 1888 att betala sin skuld, vilket han underlåtit att reglera. Sterbhuset medger nu, att om han före 1 april betalar sin skuld, drar de av 722 kronor för reparationer på Finsta och 420 för höstplöjningen.
Någon nyodling har Hendriksson oss veterligt inte anställt på Finsta.
Hans anspråk på 44 kronor för 11 dagars körning för sterbhusets räkning, 20 kronor för en kälke, 40 kronor för 8 innanfönster kan sterbhuset inte utreda. Med avseende på anspråkens ringa betydelse medger sterbhuset beloppet med 104 kronor att avgå från hans skuld.
Hans skuld är 4.800 kronor jämte 5 % ränta från den 26 augusti 1887.

Hendriksson erkände att han enligt skuldbrevet var skyldig sterbhuset 4.800 kronor, men åberopade den överenskommelse han träffat med sterbhuset. Han vidhöll likväl sin stämning och begärde att få inkalla vittnen, förre Rättaren August Carlsson i Rosenlund och Statdrängen Gustaf Eriksson vid Säbyholm, vilka fick avlägga vittneseden

August Carlsson berättade, att han varit närvarande då den av svarande åberopade överenskommelsen den 6 februari 1888 uppgjordes mellan Hendriksson och Sparre. Han hade sett underskrivandet men visste inte vad innehållet var.

Gustaf Eriksson berättade, att Hendriksson upptagit en odling vid Finsta på 8 tunnland på en kärrmark kallad Björkängen, någon gång 1878 eller 1879, då han var i hans tjänst. Med undantag av denna jord, som lades i träda, blev den övriga marken höstplöjd och sådd med 21 tunnor, hälften råg och hälften vete.
Montelius anmärkte, att den odling Eriksson talar om inte tillkommit under den tid Hendriksson haft arrendet under det senaste kontraktet, utan efter ett tidigare som slutat gälla 1886 och ersättningen var för sent väckt.

Häradsrättens Dom.
Enligt kontrakt av den 26 augusti 1886 hade Hendriksson arrenderat Finsta under 5 år från 14 mars 1887 av Greve Eric Josias Sparres sterbhus mot ett årligt arrende av 2.000 kronor. I kontraktet står bl a att bristande fullgörande av arrendet medför detsammas förlust och att arrendatorn i så fall kommer att avflytta följande 14 mars.

Då Hendriksson inte betalt mer än 885 kronor 7 öre för lämnad mjölk, anser Rätten att uppsägningen varit befogad på sätt som skett. Alltså finner Häradsrätten med ogillande av Hendrikssons anspråk på ersättning för att han mist arrendet och även att de andra kraven på ersättning för reparationer och plöjning m m inte kan bifallas, om han inte före 1 april inbetalar sin skuld till Sterbhuset.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Pehr Gustaf Jancke

****

1893-03-28 protokoll hos Stockholms Rådsturätt angående reglering av Helgeandsholmens strandlinje inför byggandet av Riksbanken på västra delen av holmen. (284)

Berörda strandägaren var bl a Greve Johan Ericsson Sparre och Ryttmästare Henrik Tham
1895-03-30 Ny handläggning av ärendet

****

1897-05-11 utdrag ur Domboken vid Bro Härads sommarting på tingsstället Tibble angående Sparres stämning på P G Tham på Ådö rörande grustäckt på Säbyholm. (285)

Greve Johan Eriksson Sparre (kärande) hade utverkat stämning på Godsägare P G Tham på Ådö (svarande) enligt följande ansökan:
” Vid Säbyholms gods i Bro Härad finns ett större grustag och undertecknad är i behov av grus för att underhålla vägarna. När mitt arbetsfolk kom för att hämta grus, blev de avvisade. Jag anhåller vördsamt om stämning på ägaren till Säbyholm P G Tham och yrkar att Häradsrätten måtte bestämma till vilket pris jag äger rätt att hämta sand och grus på Säbyholms mark
Brogård den 26 mars 1897 Johan E-son Sparre
P G Tham delgavs stämningen den 12 april 1897

Vid uppropet av målet infann sig Sparre och som ombud med fullmakt för Tham, Häradshövding Gustaf von Heideken.

Efter att stämningsansökan lästs upp och man konstaterat att Sparre den 15 juni 1891 fått lagfart på Brogård och Tham fått lagfart på Stora och Lilla Säbyholm den 23 februari 1876 uppgav Sparre a tt han frågat på Säbyholms godskontor om han kunde få köpa grus på Säbyholm och fått svaret att han får köpa 15 lass. Han hade låtit hämta 8-10 lass för att anlägga en s k rustbädd vid ombyggnad av tegelugnen vid Brogård.
Då han haft behov av mer grus, sände han folk att hämta de återstående lassen. De fick vid ankomsten till Säbyholm av Befallningsman beskedet, att han inte fick hämta mer grus för Brogårds räkning, eftersom Förvaltaren på Säbyholm Ingenjör Tamm förbjudit det
Sparre fick senare en räkning på 8 lass à 50 öre lasset.

Sparre uppgav att vid nyligen förrättad vägdelning inom Häradet, hade man kommit överens om att sand och grus till vägarnas underhåll, skulle tas på Säbyholms eller Kalmarsands ägor.

Detta bestred svarandeombudet till alla delar:
Att Sparre den 5 mars fått tillåtelse att hämta 15 lass på Säbyholm och den 6 mars hämtat 8 lass. Den 9:de likaledes 8 lass
Att Sparre den 15:de sänt folk till Säbyholm efter mer grus, där de blivit hindrade av Befallningsman, som menade att han inte visste att käranden fått lov att köpa mer än 15 lass.
Att Sparre inte hade någon rätt att av svarande köpa grus för enskilt behov, utan att det helt och hållet berodde på enskild överenskommelse mellan parterna
Att svaranden aldrig nekat käranden att ta sand och grus för underhåll av vägarna, varför stämningen till Häradsrätten var alldeles obefogad.
Svaranden var när som helst villig att träffa överenskommelse med käranden om och till vilket pris käranden på Säbyholm fick ta så mycket grus han behövde till vägunderhåll

Sparre kunde inte erinra sig att han hämtat mer än 8 av de utlovade 15 lassen, med ville inte bestrida svarandes påstående. Han uppgav att han sökt överenskommelse med Ingenjör Tamm om grustäkt på Säbyholm och villkoren därför, men inte lyckats. För att styrka sitt påstående uppgav han följande brev från Ingenjör Tamm

Ådö den 29 mars 1897
Greve J E-son Sparre Brogård
Har mottagit Ert brev från igår. Då jag inte hört att Ni vill köpa grus till underhåll av Edra vägar, så kan jag inte begripa vad Ni åsyftar med Ert brev.
Från Brogårds kontor har kommit en begäran att få köpa 10-15 lass grus till Ert tegelbruk och har hämtats 16 lass, för vilka jag vore tacksam att erhålla betalning genast.
Priset för landsvägsgrus kan jag inte upplysa om, utan att meddela mig med ägaren till Säbyholm. I slutet av denna vecka kan jag svara. Den som vill köpa landsvägsgrus torde göra anmälan till vårt kontor samt betala kontant vid avhämtningen
Högaktningsfullt för Ådö och Säbyholms Gods Claes A Tamm

Käranden överlämnade målet till Häradsrätten med yrkande att Rätten måtte bestämma om och till vilket pris käranden kunde få på Säbyholms ägor hämta sand och grus både för enskilda behov som väglagningsämne.

Svarandeombudet bestred fortfarande målet till alla delar, men sade sig dock, för den händelse Häradsrätten mot förmodan skulle bifalla detsamma, vilja påpeka, att man vid bestämmande av priset borde ta i beaktande, att Svarandens enskilda väg är ¼ mil lång. Underhållskostnaderna för den är rätt betydliga, vilket borde räkans med i sand- och gruspriset.

Hädanefter hänsköt även svarandeombudet målet till Rätten, men yrkande att kärande skulle bli skyldig att ersätta honom för inställelse vid Rätten med 50 kronor samt för lösen av Häradsprotokollet, som han för sin huvudmans räkning anhöll att få lösa

Rättens Dom.
Som kärnade inte styrkt, att han ej kunnat träffa överenskommelse med svarande angående stället och priset för den sand och det grus, han skulle äga att avhämta på svarandes egendom Säbyholm till underhåll av de vägar han är skyldig att underhålla, så finner Häradsrätten sig icke, mot bestämmelserna i 33 § i Lagen angående väghållningsbesväret av den 23 oktober 1891 kunna bifalla kärandes i målet förda talan.

Häradsrätten har inget stöd i lagen att bestämma var och med vilket pris kärandes enskilda behov av att ta sand och grus på Säbyholm skall genomföras, varför rätten ogillar hans yrkande.

Kärande skall ersätta svarande för dennes Tingsuppvaktning med skäliga 25 kronor och vad han kan visa sig ha betalt i lösen för stämpelavgift för Häradsprotokoll och dom i detta mål.
År och dag som ovan På Härads Rättens vägnar Arvid Wernblom

1897-07-05 Högädle Herr Greve Johan E-son Sparre, Brogård.
Som ombud för Bruksägare P G Tamm tillåter jag mig hemställa, att Ni vill till mig insända Bro Häradsrätts Dom av den 17 juni och erkänna rättegångskostnaderna på 25 kronor jämte lösen för Häradsrättens protokoll 5 kronor, var efter jag tillställer Er kvitto.
Högaktningsfullt Nils Zetterwall

1897-08-12 har jag för Bruksägare Tamm av Greve J E:son Sparre mottagit 30 kronor på grund av Bro Häradsrätts Dom den 17 juni 1897 Nils Zetterwall

****

1901-09-17 utdrag ur Domboken vid Bro Häradsting angående stämning, som statdrängen Arvid Andersson förr Brogård utverkat på Greve Johan Sparre, Brogård rörande sågverksolycka.(286)

Statdrängen Arvid Andersson förr på Brogård, nu i Stockholm, här kallad käranden har utverkat stämning på Greve Johan Sparre, Brogård, här kallad svaranden. Käranden begär ersättning för en sågverksolycka han råkade ut för på Brogård.

Vid uppropet inställde sig ombud för käranden e o Notarie Sven Andersson, Stockholm och för svaranden Inspektor F W Schüllerqvist på Brogård

Stämningen innehöll följande:
Den 3 juli 1900 befalldes jag, som då var anställd hos Greve Sparre på Brogård att biträda i sågverket, vilket skett tidigare.
Detta sågverk var ytterst vårdslöst och oförsiktigt anordnat och saknade alldeles skyddande stängsel. Trots stor försiktighet fastnade jag i klingan, när jag skulle maka bort sågspånen, varvid armen skars av ungefär mitt på överarmen.

Då skadan uppkom genom felaktiga anordningar och då ingen godvillig uppgörelse kunnat åstadkommas, nödgas jag anhålla om stämning på Greve Sparre med yrkande om skadestånd, 1.000 kronor för sveda och värk samt 8.000 kronor för mitt lyte och hinder i min näring. Dessutom yrkar jag att Sparre gottgör alla rättegångskostnader.
Stockholm den 28 augusti 1901 Johan Arvid Andersson

Bevis från Kongl Serafimer Lasarettet.
Statdrängen Johan Arvid Andersson, 26 år från Brogård, inkom hit den 3 juli 1900 med högra handen, underarmen och hälften av överarmen borta, enligt uppgift avskuren av en sågklinga. Efter operation utskrevs han läkt den 24 juli 1900. Han har hälften av högra överarmen i behåll och kan i någon mån röra den atrofiska armstumpen i axelleden, vilket intygas
Serafimer lasarettet den 29 juni 1901 J Åkerman leg. läk e o Professor.

Svarande erkänner att olyckan gått till som här berättats. Han menar dock, att om man höll undan sågspånen i tid, skulle ingen sluttning in mot klingan kunna ske. Sågen har används i 20 år i befintligt skick, även av ovana personer och någon olycka har aldrig skett. Någon föreskrift från Yrkesinspektör att vidta åtgärder hade inte lämnats. Andersson hade arbetat vid sågen tidigare och ägde vana vid den.

Därför anser svaranden att olyckan berodde på oförsiktighet och bestrider ersättningsbeloppen, vilket enligt hans mening är för högt satta. Svarande har utan att anse sig som skyldig till olyckan, erbjudit käranden antingen hans löneförmån under hans återstående livstid, vilken vid olycktillfället var 175 kronor jämte andra förmåner för 300 kronor mot att käranden trots sin vanförhet, utför visst arbete eller om han heller vill ha medel att överta eller starta en affär, som han kunde försörja sig på. Svarande stod fast vid sitt första erbjudande.
    På fråga svarade ombudet att vad han visste hade Yrkesinspektören inte besökt sågverket.

Kärande begärde vittnesförhör med Fabriksarbetaren Johan Emanuel Jonasson i Stockholm och Statdrängen Johan Gustafsson i Antuna gård, Eds socken. De omtalade i ingiven attest följanden:
Undertecknad hade varit anställd som mjölnare hos Greve Sparre, på Brogård från november 1898 till samman månad 1900 och intygar under edlig förpliktelse:
Att jag någon dag i juli 1900 varit sysselsatt i kvarnen, som var skild från såghuset med en mycket trasig brädvägg, varför jag noga kunde följa vad som hände i såghuset. Där såg jag Statdrängen Johan Arvid Andersson stå i den till sågen hörande spångropen sysselsatt med att skotta spån.
    Plötsligt hör jag honom skrika ”aj, min arm” och ser att han mistat sin högra arm.
Att Andersson inte på något sätt ådagalagt någon vårdslöshet utan tvärtom visat största försiktighet och aktsamhet. Enligt min mening är anledningen till olyckan uteslutande de felaktiga och oförsvarligt bristfälliga anordningarna vid sågen, nämligen:

Att spångropen inte som brukligt är var plan i botten, utan sluttade mot klingan och marken i botten slipprig och hal.
Att klingan var för stor i förhållanden till spångropen.
Att inget stängsel fanns framför klingan, vilket alltid finns vid sågar av denna konstruktion
Att ingen raka fanns att ta fram sågspånen med utan endast en kortskaftad bleckskyffel

Vidare kan jag berätta att gårdens folk vid upprepade tillfällen beklagat sig över de bristfälliga anordningarna vid sågen och uttalat sina farhågor att en olyckan kunde ske.
Strax efter olyckan blev bristerna avhjälpta genom att spångropen förstorades och brädfordrades, stängsel sattes upp och en raka anskaffades.
Stockholm den 17 september 1901 J E Jonsson

Gustafsson instämmer.

Vidare upplysningar av vittnen, då Jonasson säger att han under olycksdagen ofta tittat på Andersson, som varje gång framändan av klingan kom, steg upp ur gropen och i övrigt visade stor försiktighet.
Vid själva olycksögonblicket såg vittnet inte, hur Andersson betedde sig
Jonasson säger att det var förenligt med fara att med de anordningar, som fanns vid sågen använda skyffel, då man skulle ta bort spånen. Det hade funnits en raka, men sedan skaftet blivit avsågat hade den kasserasts. Gropen var 4 kvadratmeter med lerbotten, vilket gjorde den hal vid fuktigt väder.
Vittnet värderade de löneförmåner som käranden åtnjöt under senaste året till 550 kronor utan övertid

Gustafsson berättade att han en tid före olyckan skiftat arbete med käranden i arbetet med bortförandet av spånen och därför väl kände till förhållandena i sågen.
Kärandes lön under senaste året varit 175 kronor kontant, 50 kilo rågmjöl, 70 kilo vetemjöl, 170 kilo korn, 170 kilo blandsäd, 60 kilo sill, 2 liter skummjölk och 2 liter oskummad dagligen, 50 liter ärter, 30 liter salt, jord att sätta 2 tunnor potatis, fritt husrum, tillräcklig vedbrand, trädgårdsland och fri läkarvård, övertidsersättningen brukade uppgå till 5 koronor per år. Uppskattningsvis var hans årslön 600 kronor.
Vittnena begärde 15 kronor för inställelse, vilket svarandeombudet ansåg för högt och yrkade på 6 kronor till Jonsson och 5 till Gustafsson.

Svarandeombudet erinrade om att vittnena inte kunde vara sakkunniga i om anordningarna i sågen gav tillräckligt skydd och därför inte kunde beaktas. Eftersom Jonasson skötte sitt arbete vid kvarnen, kunde han inte göra de iakttagelser han omtalade
Svarandeombudet upplyste att statkarlarnas övertidsarbete vid Brogård uppgick till 10-15 kronor årligen.

Svarandeombudet begärde uppskov för att kunna bemöta käromålet, vilket motparten inte motsatte sig.

Utslag. Målet uppskjuts till första rättegångsdagen nästa års vinterting då käranden vid äventyr att målet ändå avgörs och svarande vid vite av 25 kronor skall infinna sig beredda att slutligen genmäla stämningen.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Eklandh

Sparres inställelse till Tinget undertecknat Ekhammar den 29 augusti 1901.
Otto Ohlsson Krono Länsman och Anderssons stämningsansökan Stockholm den 28 augusti 1900

1902-01-14 utdrag ur Domboken angående uppskjutna målet mellan Johan Arvid Andersson och Greve Sparre.

Planritning och beskrivning över sågen där olyckan inträffade visades. Svarandeombudet hävdar att avståndet från klingans centrum till gropens botten var 147 cm. Spånens borttagande kunde med lätthet ske genom att införa en raka e dy, men att kärande vid tillfället tagit bort bägge gångbanorna

och således under själva sågbordet hämtat spånen med blotta händerna. Visserligen fanns ingen raka, med det är en omständighet som inte svaranden kan ställas till ansvar för. Dessa rakor består endast av en brädstump fäst vid en stör och sådant material fanns i sågen, varför vem som helst lätt kunnat tillverka en.

Vittnet Jonasson har berättat att både såg och kvarn varit igång. Sågen och kvarnen har en gemensam vägg och i den finns endast en öppning av ungefär ett fönsters storlek. Vittnet har omöjligen kunnat med större noggrannhet iaktta käranden, varför Svaranden bestred all hänsyn till vittnesmålet.

Härefter anhöll svarandeombudet om förhör med vittnena, Inspektor Håkan Andersson i Granhammar och Nicolaus August Nyberg i Mariedal, vilkas attest löd:
Undertecknade som i respektive 40 och 20 år haft sågverk under uppsikt har på begäran av Greve Sparre besiktigat Brogårds sågverk och funnit sågverket alldeles lika och fullt jämförbart med vad som brukas i orten.
Även om spångropen haft en öppning på omkring 4 kvadratmeter och s k förstängsel saknats framför klingan, som varit för stor, kan dessa fel och bristfälligheter inte orsakat olyckan. Den har skett genom Anderssons oförvägenhet eller av ren olyckshändelse. Lergolvet under sågen kan inte ha varit slipprigt utan tvärt om hårt och fast eftersom spånen legat där.
Brogård den 20 januari 1902 Håkan Andersson Nikolaus August Nyberg.

Attesten upplästes och vittnena tillade att de inte före den 10 januari befunnit sig inne i såghuset och således inte själva sett hur där såg ut, utan endast stödde sina uttalanden på uppgifter som den anställda sågaren lämnat vid synetillfället.
Han hade också varit med vid olyckstillfället och berättade att den enda förändringen sedan dess var att spångropen vidgats och att en stock satt så att den förhindrade att något redskap nådde fram till sågklingan.

Kärandeombudet bestred vittnesmålet eftersom vittnen inte varit där innan olyckan, utan endast stödde sig på tredje person, vilken som lagstadgad tjänare hos svaranden inte var vittnesgill.

Kärande begärde att målet skulle uppskjutas och då svarande inte motsatte sig detta utsatte Häradsrätten målet till nästa sommarting då parterna skulle inställa sig vid laga påföljd.
År och dag som ovan På Härads Rättens vägnar Rikhard Lundgren

1902-05-05 utdrag ur Domboken rörande uppskjutna målet mellan Andersson och Sparre.

Vid det på nytt upptagna målet mellan Statdrängen Johan Arvid Andersson och Greve Sparre infann sig Anderssons tidigare ombud, medan Greve Sparre kom personligen biträdd av Reservauditören Angur von Hedenberg från Stockholm

Parterna begärde vittnesförhör. Käranden med Fabriksarbetaren Johan Emanuel Jonasson från Stockholm och svaranden med Häradsdomare Peter Jonsson i Klöf och Nämndeman Lars Johan Gustafsson i Vallby, vilka var ojäviga.

Jonasson berättade, att han inte mätt gropen men uppskattade bredden till 1 m och längden något längre. Han hade aldrig sett någon använda raka, därför att gropen inte var tillräckligt lång för att man skulle kunna föra en raka fram och tillbaka.
Att kärande vid olyckstillfället skulle tagit bort gångbanor över gropen, som skulle kunnat utgjort skydd, säger han att dylika gångbanor inte funnits, utan över gropen låg en lucka. Luckan var till för att gå på, men måste tas upp, då man skulle arbeta i gropen och således inte kunde vara något skydd
Att en större klinga insatts, vilken gick djupare ned i gropen. Detta gjorde att sågspånen yrde omkring arbetaren, som fick svårare att iaktta aktsamhet.
Att när vittnet sett arbetet i sågen hade han stått i kvarnens andra våning och sett genom en glugg i väggen

Jonasson och Gustafsson i enlighet med följande attest:
Undertecknade har tagit del av planritningen över sågen och funnit avstånden riktiga. Vi har i respektive 15 och 17 år sågat vid sågverket och ofta varit nere i spångropen, vilket lät sig göras utan svårighet och utan tanke på fara.

Inga olyckor har tidigare skett och vi är övertygade, att om Andersson liksom vi iakttagit den försiktighet som krävs i ett sågverk hade denna olycka inte heller skett.

Efter olyckan har gropen förlängts och en stock satts in vid sågbordets underkant.

I övrigt instämmer vi i Anderssons och Nybergs vittnesattest.
Brogård den 24 april 1902 P Jonasson L J Gustafsson
Jonasson begärde 15 kronor i ersättning vilket beviljades.

Svarandebiträdet ingav följande attest:
Undertecknad som varit anställd vid Brogårds såg i 12 år och under 9 år även undanskaffat sågspånen från den s k spångropen intygar att jag inte ansett detta arbete farligt och att inga olyckor tidigare inträffat. Enda orsaken till Anderssons olycka är efter min fullkomliga övertygelse oförsiktighet från hans sida. Han hade hela våren arbetat med att skaffa undan spånen och var sålunda van.

Ändringar har gjorts efter olyckan. Material till rakor har alltid funnits i såghuset. Det är en omöjlighet att från någon plats i kvarnen kunna se en person som tar bort spån.
Brogård den 2 maj 1902 Frans Johansson sågare.

Kärandeombudet ansåg att Frans Johansson var jävig, som anställd hos svaranden. Han fortsätter: Det är fullt bevisat att den skada som träffade käranden berodde på felaktiga anordningar i sågen. Det är också betecknande att dessa anordningar, som av svaranden förklarades som tillfredsställande till följd av katastrofen ändrades.

Käranden kan inte ha någon skyldighet att anta det av svaranden gjorda anbudet om att ersättning skulle utgå endast om han kvarstannade vid gården för hela sin livstid. Eller med andra ord blev livegen. Det andra anbudet att hjälpa honom till en affär har aldrig kommit så långt att ett anständigt belopp blivit fixerat. Det är nu helt återtagit av svaranden.

Det fordrade skadeståndet är skäligt. 1.000 kronor för sveda och värk, när man mistat en arm, kan inte vara för mycket. Liksom 8.000 kronor för lyte och hinder i näring kan inte anses för högt, med hänvisning till Juridiskt arkiv N:o 98, 1897 sid 269, där en skada som inte innebar förlust av någon lem, beräknats till 7.000 kronor men dömdes till 4.000 under motivering att sökande genom oförsiktighet i viss mån medverkat till skadan. Högra armens förlust är ju bland det västa som kan hända en kroppsarbetare.

Yrkar om bifall i käromålet i hela dess vidd och ersättning för omkostnader.
Stockholm den 4 maj 1902 Kärandeombudet

Svarande begärde slut i målet:
Att vittnet Jonasson berättelse måste anses otillförlitlig
Att förändringarna i gropen endast gjorts som ytterligare försiktighetsmått och inte med anledning av olyckan
Att under inga förhållanden svaranden kunde anses vållande till skadan
Att även om lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete kunde tillämpas, var kärande ej berättigad till ersättning, när skadan skett genom grov ovarsamhet och att svaranden inte som yrke drev sågverksrörelse
Att även om lagen om ersättning skulle tillämpas kunde den inte beräknas till högre än 300 kronor i livränta. Vidare fordrades rättegångskostnader.

Utslag.
Häradsrätten övervägde vad som framkommit i målet. Efter den från svarande sidan framlagda bevisningen, hade kärande inte gittat framlägga någon omständighet till grund för att svarande skall vara ersättningsskyldig, därför ogillas kärandes i saken förda talan.
Rättegångskostnaderna skall kvittas av parterna

År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Eklandh

Yrkesinspektionens cirkulär N:o 2 rörande skyldighet vid cirkelsågar och rundsågar samt de till sådana sågar hörande transmissioner. (*anordning för kraftöverföring)* Två olika planritningar, en före och en efter olyckan.

1904-02-12 Till Konungen. Jag får underdånigt fullfölja min talan med yrkande i målet mellan Greve Sparre och mig Att Kongl Maj: upphäver Svea Hovrättsdomen av den 31 december 1903 och bifaller min talan i hela dess vidd. Jag anhåller om vittnesförhör med personer, jag senare skall angiva och förbehåller mig rätten att vidare yttra mig i saken.
Underdånigast Johan Arvid Andersson

1904-03-21 Till Konungen.
För att vidare utveckla saken av min talan mot Svea Hovrättsdomen den 31 december 1903 i målet mellan Greve Sparre och mig får jag anföra följande och uppvisar Häradsrättens och Hovrättens protokoll.
Domstolarnas värdering av bevisningen anser jag oriktig.
Mina vittnen har intygat att sågen varit otillfredsställande inrättad.
Svarandes vittnen Andersson och Nyberg har fastslagit att två fel funnits, fotstängsel saknats framför klingan, som varit för stor. De har ändå kommit till resultatet att jag varit oförsiktig.
Erinras att om öppningen till gropen varit större skulle man kunnat arbeta med en raka, vilket kan ifrågasättas, om man med ett så klumpigt och ohanterligt redskap skulle kunna nå hela gropen. Detta är inte sannolikt. Det är därför naturligt att jag använder en mindre skyffel, särskilt som det inte vid tillfället fanns någon raka. Något förbud eller varning att använda skyffel har aldrig meddelats.

Vittnesmålen och utredningen visar att svaranden varit försumlig Detta framgår otvetydigt vid jämförelse med bestämmelser i lagen angående skydd mot yrkesfara. Där heter i § 2:
Att gångar i arbetslokaler skall vara så breda och höga att arbetarna med vanlig försiktighet inte skall kunna skadas av maskiner
Att maskiner som medför fara för arbetaren skall kringgärdas att så vitt möjligt faran undanröjes.
I Yrkesinspektionens cirkulär N:o 2 står att sågklinga under bordet skall var inklädd efter sidorna och utöver sågtänderna.

Med dessa bestämmelser för ögonen kan jag inte inse annat än att svaranden varit försumlig och orsak till olyckan. I vilket fall måste han ha medverkat till den. Jag bifogar två skisser hur såghuset var inrättat före och efter olyckan och anhåller om vittnesförhör med Gustafsson
Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till min talan i hela dess vidd
Underdånigast Johan Arvid Andersson

1906-04-12 Kongl Maj:ts Dom i saken mellan Statsdrängen Johan Arvid Andersson, sökande och Greve Johan Sparre, svarande, angående sökandes efterstämning vid Bro Häradsrätts förda talan rörande en sågolycka den 3 juli 1900.

Andersson hade varit sysselsatt att bortföra spån ur en grop under sågklingan. Klingan var i rörelse och när Andersson skulle maka ut spånen fastnade han i klingan och högra armen skars av. Han var van vid detta arbetet. Enligt hans mening orsakades olyckan av felaktiga anordningarna på sågen och begär skadestånd med 1.000 kronor för sveda och värk samt 8.000 kronor för lytet
Häradsrätten där båda parter begärt ersättning för rättegångskostnaderna beslutade genom utslag den 5 maj 1902 att sökande inte gittat visa någon omständighet att svarande borde var ersättningsskyldig, därför blev hans talan ogillad.

Hovrätten har i sin dom av den 31 december 1903 inte funnit skäl att bifalla sökandes begäran om vittnesförhör eller att göra ändring i Häradsrättens utslag. Han skall ersätta svarandes kostnad i Hovrätten med 60 kronor.
Högsta Domstolen Stockholm den 7 april 1906

Kongl Maj:t har i nåder låtet sig föredragas handlingarna i denna sak och fastställer Hovrättens Dom. Sökande skall ersätta svarandes kostnader i saken hos Kongl Maj:t med 150 kronor samt lösen för domen
Under Kongl Maj:ts Sekret Rutger Åberg.

****

1902-05-05 flera handlingar angående Sofia Anderssons pension bl a utdrag ur domboken vid tinget där hon stämt Greve Johan Sparre, Brogård och Legationsrådet Fredrik Rappe, Stockholm. (287)

Änkan Sofia Andersson i Snyggboda hade utverkat stämning på Greve Johan Sparre, Brogård och hans svåger Legationsrådet Fredrik Rappe, Stockholm om krav m m.

Vid uppropet inställde sig Sparre personligen, Rappe genom ombudet Reservauditören Angur von Hedenberg, Stockholm och för Sofia Andersson hennes ombud Direktör Johan Ahlin, Stockholm. Följer deras fullmakter.

Stämnings ansökan:
Avlidne Landshövdingen Josias Sparres sterbhus har i brev av den 14 mars 1890 förbundit sig, att så länge jag är änka utbetala 300 kronor årligen som pension åt mig och mina barn.
Under åren 1895-1900 har endast 200 kronor utbetalats utom 1895, då jag fick 215. Jag har uppfyllt de föreskrivna villkoren men inte fått mitt understöd. Därför begär jag nu stämning på delägarna i sterbhuset Greve Johan Sparre, Brogård och Friherre Fredrik Rappe på Lejondal, som målsman för sin Grevinna Louise Sparre, med påstående att de genast utbetalar mina pengar.
Jag förbehåller mig fri och öppen talan och begär rättegångskostnaden enligt räkning
Snyggboda den 26 mars 1902 Sofia Andersson, änkefru.

Efter uppläsandet anmälde kärandeombudet, att talan mot Rappe inte fullföljdes, då han inte hade med saken att göra, vilket Häradsrätten medgav.
Följande förlikning träffades mellan Sparre och Sofia Andersson:
Att Sparre för åren 1895-1900 skulle betala ett belopp på 200 kronor och från och med 1901 200 kronor årligen. Vidare skulle Sparre lämna fritt husrum, vedbrand och potatisland så länge hon var ogift. Sparre skulle med 50 kronor ersätta hennes kostnader i målet.
På parternas begäran blev denna förlikning av Härads Rätten fastställd och tillerkänd kraft av laga dom.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Eklandh

1890-03-14 Överenskommelse mellan Greve Josias Sparres sterbhus och Änkefru Sofia Andersson, med anledning av Arrendator C Anderssons frånfälle. Sterbhuset har funnit skäligt att till hans maka och barn lämna följande understöd:
Från 14 mars 1890 har Fru Andersson rätt att uppbära 300 kronor årligen av sterbhuset.
Under 5 års tid och om sterbhuset finner för gott att även framledes bereda henne bostad i Snyggboda huvudbyggnad utan ersättning
Efter särskild överenskommelse med nya arrendatorn på Snyggboda, C A Andersson får hon så stor jordlott, att hon kan sätta 1 tunna potatis. Han har också skyldighet att hålla henne med ved, som lämnas av jordägaren
Dessa förmåner gäller så länge Fru Andersson är änka och att hon förbinder sig att varken för sig själv eller sina barn falla kommunen eller sterbhuset till last.
Brogård den 14 mars 1890 För Eric J Sparres sterbhus Johan E-son Sparre Sofia Andersson.

1902-03-29 till Bro Häradsrätt. För att uppge svaromål kallas och stäms Greve Johan Sparre, Brogård och Legationsrådet Rappe, Lejondal att vid laga påföljd inställa sig inför Bro Härads Rätt på dess Tingsställe i Tibble vid sommartinget måndagen den 5 maj 1902. klockan 10 f m

Sandgrind den 29 mars 1902 På Domhavandes vägnar Otto Olsson

Följer Sofia Anderssons stämning

1902.04.28 brev till Inspektor Schyllerqvist, Brogård.
Bäste Broder! Som ombud för Fru Sofia Andersson i Snyggboda får jag härmed yttra mig över ett anbud Greve Johan Sparre framställt som förlikning i den tvist som uppkommit mellan dem om hennes pension.
Fru Andersson har helt och hållet lämnat saken i min hand att anta eller förkasta anbudet. Han gör ett förslag och önskar svar om Greve Sparre antar det innan tinget börjar den 3 maj.
Han begär 525 kronor och berättar att Greven egenmäktigt tagit 100 kronor årligen i hyra, vilket avdragits från pensionen. Högaktningsfullt Georg Rosander

1902-05-05 Av Greve Johan Sparre har jag enligt Bro Häradsrätt fastställd förlikning fått dels pension för 1901 med 200 kronor dels resterande pension för föregående år tillsammans 200 kronor, dels rättegångskostnads ersättning med 50 kronor och pension för innevarande kvartal med 50 kronor, tillsammans 500 kronor.
Tibble den 5 maj 1902 Sofia Andersson

1903-02-28 Att jag för Fru Sofia Anderssons räkning mottagit av Greve Sparre 150 kronor utgörande återstoden av hennes understöd för 1902 efter Häradsrättens utslag den 5 maj 1902 Brogård den 28 februari 1903 Erik Andersson.

****

1904-10-05 utdrag ur uppskjutna målet i Uppsala läns södra domsaga vid Enköpings tingställe mellan Alfred Andersson, Vreta och Greve Johan Sparre Brogård angående obetalda prästlönemedel. (288)

Greve Sparre, Brogård, äger Lundby gård i Tillinge, men har den utarrenderad. Arrendatorn Gustaf Forslund går i konkurs och erlägger inte 289 kronor till Tillinge församling för avgifter till prästerskapet.

Sparre bestrider genom sitt ombud Länsman Otto Olhsson och målet blir uppskjutet en gång. Någon dom finns inte.

****

1906-1908 borgensförbindelser, som Sparre skrivit på. Besvär på begärd ägodelning. (289)

Räkning på två hästar som Sparre sålt 750 kronor
Förbindelser med Aktiebolaget Nordiska Kreditbanken
Räkning från Aktiebolaget Stockholms Diskontobank
Redovisning från Skånes Enskilda Bank
Räkning från Jönköpings Juridiska Byrå
Förslag till köpebrev Hernevi N:o 4 ej underskrivna

1904-06-14 Till Konungen. Vi önskar att Eder Kong Maj:t i Nåder upphäver överklagandet och förklarar att inget hinder för den sökta fastställelse samt återför ärendet till Ägodelningsrätten för förnyad behandling
Bro den 14 juni 1904. Johan Sparre Fredrik Rappe Louise Rappe.
Besvär över att man inte får göra ägobyten inom sina egna ägor.

****

1907-09-04 utdrag ur Uppsala läns södra domsaga angående stämning mellan Greve Johan Sparre, Brogård, kärande och Skräddargesällen Emil Lindén och Bagarlärlingen Gösta Fahlander båda i Bro, svaranden. Ärendet gäller åverkan på träd i Brogårds allé.(290)

Sparres ombud var Länsman Albert Arhén, medan svarandena var personligen närvarande.
Stämningen lyder: Härmed får jag vördsamt anhålla om stämning på Skräddargesällen Emil Lindén och Bagarlärlingen Gösta Fahlander, båda vid Bro station. Jag yrkar att de ställs till ansvar för att de söndagen den 21 juli 1907 förövat åverkan på mina till prydnad planterade alléträd på vägen mellan järnvägen och Brogårds slott samt att de ersätter de skadade och förlorade trädens värde,
Brogård den 28 augusti 1907 Johan Sparre

Arhén uppgav att söndagen den 21 juli mellan klockan 5-6 på aftonen hade avbrutits 10 stycken planterade prydnadsträd invid stugan väster om vägen, som växte som allé mellan järnvägen och Brogård. Vid den uppgivna tiden var dessa båda de enda som passerat och de var vid tillfället överlastade av starka drycker. Därför misstänks de för brottet. Käranden begär 8 kronor i ersättning för varje träd.

Svaranden bestred att de gjort sig skyldiga till skadegörelse. Vid halvfemtiden denna söndag hade de gått från Bro station till Brogård för att bevista en nykterhetsfest där och gått förbi stugan. De visste inte när de kommit fram till Brogård, men hade inte sett någon skadegörelse på alléträden eller några andra personer, som kunde misstänkas för brottet.
På kvällen vid halvniotiden hade Lindén gått från Brogård och Fahlander något senare. De hade inte heller då sett några skadade träd.

Kärandeombudet begärde vittnesförhör med Tegelbruksarbetaren Johan Andersson, Lejondal, Johan Pettersson, Bro järnvägsstation och Arbetaren Anders Vilhelm Solberg i Skeppartorp under Brogård. De fick avlägga sanningseden och vid skilda förhör berättade

Johan Pettersson att han den 21 juli kommit cyklande på allévägen och i närheten av järnvägsstationen mött svarandena, som varit berörda av starka drycker, så pass att de raglat.
När han återvände från stationen samma väg hade han strax före klockan 6 åkt förbi svarandena ungefär 50 famnar framför den plats där det första av träden, som då var oskadda, avbrutits.

Johan Andersson att han denna afton i sällskap med en kamrat färdats på vägen från Brogård till stationen. Mitt för statkarlsbygganden vid vägen hade han mött svarandena, som varit onyktra. Klockan hade då varit nära 6. Han fortsatte vägen och efter 6-7 minuters tid kom han till en plats där åtskilliga prydnadsträd vid vägen varit avbrutna. På vägen som är helt rak syntes inga andra personer.

Solberg berättar att han denna afton vid 6-tiden gått från Brogård mot Bro järnvägsstation. Ett kort stycke innan han kommit fram till stället där träden var avbrutna, hade han mött svarandena, som varit överlastade av starka drycker.
Samtliga vittnen menade att statbyggnaden låg ungefär 5 minuter gångväg från platsen ifråga. Solberg ansåg att värdet för träden var för högt. De andra vittnena hade ingen åsikt om värdet.

Svaranden Fahlander ansåg, att förövarna varit gömda i skogen då han gått förbi och sedan efter förövandet åter gömt sig där. Men samstämmiga vittnen intygade att där inte fanns någon skog efter hela vägen mellan Bro järnvägsstation och Brogård.

Petterson och Solberg fick 6 kronor vardera och Andersson 10 kronor för inställelse, att betalas av käranden
Målet uppsköts på begäran av Arhén till tisdagen 1 oktober, då käranden vid äventyr att målet ändå kommer att avgöras och svarandena vid vite av 50 kronor vardera skall inställa sig.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Eklandh *(forts. i nästa fil)*

1907-10-01 utdrag ur domboken rörande målet mellan Greve Sparre, Brogård *(forts på 290)*
och Skräddargesällen Emil Lindén och Bagarlärlingen Gösta Fahlander, båda i Bro. Gäller ersättning för skadegörelse. Samma kärandeombud som tidigare. Svarandena inställde sig personligen.

Svarandena sade sig varken den dag skadegörelsen skulle skett eller senare sett någon skada på träden och kunder därför inte yttra sig om värdet.

De uppgav, att de vid halvfemtiden begett sig från Bro station till Brogård. De hade gått sakta och kunde inte bestämma hur lång tid de använt. Vid Brogård hade de gått in i ladugården ”en kvart eller halvtimme” och sedan fortsatt till Nykterhetsmötet som hölls vid smedjan fem minuters väg därifrån.

Kärande anhöll att få inkalla som vitten, Gustaf Leonard Hallberg i Ekboda och Erik Leonard Borgström i Tetorp, Bro socken. De berättade:
Hallberg hade den dag i somras, när en fest hölls vid smedjan på Brogård vid femtiden begivit sig dit från Bro Station. Då han gått tio minuter och kommit mitt för stugan, som ligger i allén väster om vägen, hade han passerat de båda svarandena. Han hade inte uppmärksammat några skadade träd och endast sett en person, nämligen Arbetaren Anders Vilhelm Salberg, (i förra protokollet kallad Solberg), som vittnet mött strax innan han gick förbi de svarandena.

Borgström hade varit på festen vid smedjan på Brogård. Mellan klockan 5-6 hade han i sällskap med Johan Andersson i Lejondal på cykel åkt mot Bro station. På vägen alldeles nedanför slottet hade han mött de båda svaranden. När han fortsatt mot stationen, hade han sett att ett tiotal träd i allén var sönderbrutna. Han hade inte sett några andra på vägen än svarandena, som varit något druckna. Hallberg och Borgström fick 5 kronor vardera för inställelse vid tinget.

Käranden menade att skadegörelsen måste ha skett under den tid vittnena passerat, då inga andra personer synts till. Han lämnade ärendet och yrkade ansvar för svarandena enligt stämningen. Kunde de inte fällas måtte de dömas till edgång. Vidare yrkades ersättning för skadan enligt förut uppgivet belopp och rättegångskostnaderna, 5 kronor för stämningens uppsättande, 2 för lösen och 2 för delgivning.

Svarandena begärde uppskov för bevisning, vilket käranden bestred, medan Häradsrätten biföll uppskovet. Målet återkommer den 29 oktober. Eklandh

1907-10-29 upptogs det uppskjutna målet mellan Greve Sparre och Lindén och Fahlander. Samma kärandeombud som tidigare, medan svarandena inte infann sig. Länsman Uno Bergqvist yrkade som vakthavande åklagare att svarande måtte fällas och betala vitet.

Beslut. Svarandena fälls för uteblivandet till vitet på 50 kronor vardera. Vitet delas mellan Kronan och vakthavande åklagare. Häradsrätten uppskjuter målet till tisdagen den 26 november, då parterna skall inställa sig om de vidare vill bli hörda i målet. Eklandh

1907-11-26 Vid uppropet inställde sig samma kärandeombud som tidigare. För svarande inställde sig Slaktare John Pettersson i Enköping med fullmakt. Vidare fanns följande fullmakt: ”På innehavaren eller den han sätter i sitt ställe överlåter undertecknad tillsvidare den rättegångsfullmakt, som för mig eller den jag i mitt ställe sätter, utfärdat den 21 oktober 1907 av Gösta Fahlander, Emil Lindén. Stockholm den 28 oktober 1907 S Dahlbäck Advokat

Petterson ingav tre skrifter:
Att Fahlanders uttalande ”om den vid sidan av vägen varande skogen”, bör förstås så, att han menade kuperad mark med buskar och småträd vid sidan av vägen, så beskaffat att personer mycket väl skulle kunna gömma sig där.

Vi begär vittnesförhör med Torkel Wallenström från Bro och en person i hans sällskap, som vi just nu inte vet namnet på.

I övrigt anför vi, att de från motsidan hörda vittnen inte framför att någon annan person, som förövat åverkan och därefter obemärkt hunnit undan.

Vi begär att Greve Sparres talan ogillas såväl i huvudsak som beträffande föreläggande av värjomålsed. Han skall betala för samtliga kostnader i målet.
Stockholm den 28 oktober 1907 Emil Lindén Gösta Fahlander

Enligt ingiven huvudfullmakt för Advokat Sigurd Dahlbäck i Stockholm, är han vårt ombud. För att minska kostnaderna sätter han ett platsombud i sitt ställe. Den 28 oktober översände Dahlbäck fullmakten till innehavaren, med här bilagda skrift, till Stockholms Köpmannaförenings ombud i Enköping, Aug Lundblad med anmodan att någon skulle medverka vid målet den 29 oktober. Trots att skrivelsen sändes express fick inte ställföreträdaren beskedet. På grund av detta begär vi om lagen så tillåter, att det dömda vitet på 50 kronor återgår
Enköping den 25 november 1907 Lindén Fahlander genom S Dahlbäck enligt fullmakt.

Till Juris Kandidat Sigurd Dahlbäck, Hornsgatan, Stockholm
Jag fick Er expresskrivelse i går kväll, när jag återkom från Västerås, varför jag inte kunnat fullgöra uppdraget att infinna mig vid pågående ting den 29 dennes i mål J Sparre mot Lindén och Fahlander. Handlingarna återgå.
Enköping den 30 oktober 1907 Aug Lundblad.

Efter uppläsning härav kallades till vittnesförhör av svarandeombudet med Stenarbetaren Gustaf Anton Bernhard Björkman från Stäket och Sågverksarbetaren Karl Gustaf Westerberg från Krägga. Björkman berättade, att han sommaren 1906 arbetat vid Bro Tegelbruk och väl kände trakten däromkring. Han hade inte själv sett de skadade träden, men av andra personer hört på vilken plats skadegörelsen skett. Terrängen omkring är kuperade med växande buskar, så att en person visst kunde gömma sig där.

Westerberg berättade, att han arbetat vid Bro Tegelbruk hela sommaren och kände trakten. Han hade dagen efter skadegörelsen ägt rum sett de sönderbrutna träden. Terrängen närmast omkring denna plats är ganska kuperad med ungskog, så att en person kunde vara gömd där, utan att ses från vägen. Båda fick ersättning för inställelse.

Kärandeombudet bestred både skrifterna och vittnesmålen. Vittnena hade inte varit tillräckligt bekanta med trakten för att kunna ge ett tillförlitligt omdöme.
Svarandeombudet begärde 15 kronor i ersättning och avstod från vittnesförhör med Torkel Wallenström samt överlämnade målet till Rättens prövning.

Utslag i målet skulle meddelas senare. Eklandh

1907-12-21 Utslag. När käromålet inte kunnat lagligen styrkas eller sådan bevisning förekommit att svaranden kunnat åläggas att värja sig med ed ogillas käromålet.
Det av Svaranden begärda yrkande att slippa betala vitet saknar stöd i lagen, varför det lämnas utan avseende. Häradsrätten anser att på grund av beskaffenheten i målet båda parter skall bära sina kostnader för målet.
Talan mot detta utslag fullföljs i Svea Hovrätt genom besvär inlämnade före 10 januari 1908. Försummas det står Häradsrättens utslag fast. På Häradsrättens vägnar S Dahlqvist

1908-02-21 Svea Hovrätts Utslag på de besvär som Skräddaren Emil Lindén och Bagaren Gösta Fahländer båda i Bro, anfört över Uppsala läns södra domsagas Häradsrätt den 21 december 1907, i ett mål mot dem av Greve Johan Sparre, Brogård, angående ansvar för åverkan
På grund av målets beskaffenhet har Rätten ogillat Lindéns och Fahlanders anspråk på ersättning för kostnaderna i målet
Stockholm den 26 februari 1908

Hovrätten finner inte skäl att ändra det överklagade utslaget. Lindén och Fahlander skall ersätta Sparre vad han utgivit för stämpel på Hovrättens utslag.

Klagan över detta utslag skall lämnas till Kongl Maj:ts Nedre Justitierevision före 27 mars 1908 På Hovrättens vägnar Namnteckning under sigillet

1908-05-09 Resolution. Kongl Maj:ts vilja är att Skräddaren Emil Lindéns och Bagaren Gösta Fahlanders i Bro Härad besvär mot Greve Sparre på Brogård, ger honom möjlighet att inom trettio dagar inge förklaring till Kongl Maj:ts Neder Justitierevision. Inkommer inte denna förklaring hindrar det inte målets avgörande. Redogörelse hur sådan skrift skall författas.
Stockholm den 9 maj 1908 På nådigaste befallning Oscar Nyman

1908-03-26 Till Konungen. Vi yrkar att vår talan hos Hovrätten måtte i alla delar bifallas av Kungl Maj:t
Stockholm den 26 mars 1908 Gösta Fahlander Emil Lindén

1908-05-08 I kriminella besvärsmålet mellan undertecknade och Greve Sparre hos Kungl Maj:t, får vi överlämna det till Svea Hovrättsprotokoll och utslag.
Bro den 8 maj 1908 Gästa Fahlander Emil Lindén

****

1910-06-15 Svea Hovrätts utslag på de besvär förre Arrendatorn Gösta Nilsson i Vallby anfört över Befallningshavandes i Uppsala län utslag den 6 april 1910 i mål mellan Greve J Sparre, Brogård och Nilson angående vräkning (291)

Av handlingar i målet inhämtas:
Genom kontrakt den 16 november 1905 upplät Greve Johan Sparre till Nilson på arrende under 10 år, hemmanet, 1 mantal frälse, Vallby i Bro socken, mot en arrendesumma 1.000 kronor årligen, att betalas med hälften varje halvår. Andra villkor var bl a att bristande fullgörande av arrendet medför förlust av kontraktet och avflyttning nästa 14 mars.
På kontraktet har den 17 september 1909 Länsman Albert Arhén och Fjärdingsman Joh Östberg påtecknat kontraktet, att jordägaren säger upp honom

I en skrift ingiven den 23 november 1910 till Befallningshavande har Greve Sparre anhållit att Nilsson, som inte betalt arrendet, skulle avhysas. Befallningshavande måtte lämna handräckning vid avhysning på Nilssons bekostnad samt förplikta honom att ersätta Sparres kostnader för målet.

Befallningshavandes utslag meddelar, att Nilsson brustit i erläggande av arrendebeloppet den 14 september 1909, varför Greve Sparre sagt upp honom den 17 september 1909. Då Befallningshavande fann att Nilsson uppenbart förverkat sin rätt, förpliktas han enligt 158 § i Utsöknings Balken att ofördröjligen avflytta, från Vallby, vid äventyr att han annars blir vräkt på egen bekostnad. Länsman skulle i så fall lämna handräckning. Sparre skall ersättas med 16 kronor i målet.

Hovrätten finner inte skäl att ändra Befallningshavandes utslag.
Nilsson skall ersätta Sparre för stämpel på Hovrättens utslag.
Klagan över utslaget lämnas före 15 juli 1910 till Kongl Maj:ts Nedre Justitierevision.
På Kongl Hovrättens vägnar namnteckning under sigillet.

****

1911-02-10 Greve Johan Sparre anklagar Legationsrådet Rappe på Lejondal för att hans torpare Tappers kreatur betat på Sparres mark.(292)

1911-02-10 Undertecknad åberopar det sakförhållandet att på mina marker insläpps Tappers kreatur. Detta ursäktas inte av att mina torpare skulle låtit sina djur beta på Legationsrådet Rappes marker. Om så varit fallet har det med säkerhet varit i vida mindre omfattning. Det är allom bekant att betet på mina ägor är mycket bättre än det är på Lejondals skogen

Stockholm den 10 februari 1911 Johan Sparre

1911-03-17 Till Johan Sparre. Jag har nyss mottagit utslaget i saken mot Legationsrådet Rappe. Resultatet blev att käromålet ogillades, med hänsyn till att med Vallby skog menats något annat än vad Greve Sparre antagit.

Det torde inte vara riktigt som Häradsrätten säger, att gemensamheten stod kvar oaktat Rappes stängsel år 1906. De har också förbisett att i Tappers kontrakt står att Lejondals skog är förbehållen jordägaren. Häradsrättens utslag syns knappast vara hållbart. Jag är likväl inte av den tanken att Greven bör göra mer rättegång i denna sak, därför att förutsättningarna inte är desamma som vid sakens början.

Som det nu slutat kan emellertid svarande (Rappe) inte stoltsera över att saken på hans sida är klar, då Häradsrätten genom att låta honom svara för sina egen kostnader angivit, att saken har sina dunkla sidor. Vid detta slut bör Greve Sparre stanna, även om en förhoppning om en rättelse till det bättre inte är utesluten.

Jag begär 13 kronor 35 öre för sista protokollet och postförskott.
G Fahlcrantz v Häradshövding 2 Södra Blasieholmen, Stockholm

1911-05-11 föredrog inför Svea Hovrätt dessa besvär och beslöts:
Besvären delges Greve Johan Sparre på Brogård, som har 20 dagar på sig att insända en förklaring i betalt brev med allmänna posten. Inkommer ingen förklaring hindrar det inte målets avgörande.

1911-04-03 Till Svea Hovrätt. Besvär över Uppsala läns södra domsagas Häradsrätts den 14 maj 1911 meddelade utslag i mål mellan Greve Johan Sparre på Bro gård å ena sidan och oss å andra sidan angående ansvar och skadestånd. Vi får anföra besvär och åberopa att Hovrätten rättvist undanröjer Häradsrättens utslag som gått oss emot

Då ingen enda omständighet framkommit, som enligt vår mening givit vår motpart skälig anledning att väcka ansvarstalan mot oss, kan det inte anses annat än rättvist att vi hålls skadeslösa för våra kostnader i saken, dels erhåller moralisk upprättelse, som ligger i att den som själv börjat processen utan fog, själv blir fälld till ansvar.

Vi vill påpeka att Häradsrättens protokoll är ofullständigt, då där inte finns angivet, att kärandes ombud, efter att vårt ombud läst sin skrift, anförde, att Sparre genom årens lopp handlat lika som Rappe och möjligen gjort sig skyldig till brott, men att detta inte tas upp i detta mål, då Rappe inte stämt Sparre.

Först sedan vårt ombud frågat Sparres ombud om detta yttrande var ett uttryck för hans huvudmans uppfattning och fått det bekräftat, intogs det i protokollet. Det visar en synnerligen långt gående processlystnad. Sparre visste att han begått alldeles liknande handlingar i förhållande till Rappe, men ändå stämt honom med ansvarsyrkande.
Stockholm den 3 april 1911 Fredrik Rappe G Johansson

Fullmakter och advokaträkning på 488 kronor 40 öre till Rappe att betala.
Utdrag av Kongl Maj:ts och Rikets Svea Hovrätt Saköreslängd för januari –juni 1912
Greve Johan Sparre den 17 maj. Falska åtal mot Legationsrådet F Rappe och Befallningsman G Johansson på Lejondal 40 kronor. Betalt den 11 september 1912 kvitterat Per Tapper Fjärdingsman

****

1912-04-22 och andra dateringar på åtskilliga handlingar rörande slöjdare Marks stämning på Greve Sparre för felaktighet vid val till fattigstyrelse i Bro och Låssa socknar. (293)

1912-04-23 kallas Godsägare Greve Johan Sparre på Brogård att inställa sig inför Häradsrätten på tingshuset i Enköping den 7 maj 1912 klockan 10 f m.
Kungsängen den 23 april 1912 På Domhavandes vägnar Albert Arhén

Greve Sparre förrättade i egenskap av ordförande i Bro och Låssa kommuners kommunalstämma den 28 december 1911 nytt val till fattigvårdsstyrelse. Detta trots att nytt val till hela fattigvårdsstyrelsen hade ägt rum den 28 december 1910 och därigenom personer blivit uteslutna ur styrelsen och andra invalts i deras ställe.

Jag får vördsamt anhålla om laga stämning på Greve Sparre med yrkande om ansvar efter allmänna strafflagen Jag förbehåller mig fri talan, rättighet att under målets gång precisera mina ansvarsyrkanden samt begär ersättning för rättegångskostnaderna
Önsta den 22 april 1912 Carl Tauvon ägare av Önsta.

1911-12-28 utdrag ur protokoll vid kommunalstämman med Bro och Låssa socknar.
På förslag av Henrik Tamm beslöt stämman att fattigvårdsstyrelsen skulle bestå av sex ledamöter och då stämman föregående år valt åtta, företogs nyval.
Till ledamöter i fattigvårdsstyrelsen för Bro:
Kapten C Tauvon, Önsta
Greve Johan Sparre, Brogård
Arrendator J Gustafsson, Kocktorp suppleanter blev
Skollärare E Hedin, Bro och Befallningsman G Johansson, Lejondal
Ledamöter för fattigvårdsstyrelsen i Låssa:
Henrik Tamm, Lindormsnäs
A Hullberg, Säbyholm
Ingenjör Claes Tamm. Ådö suppleanter blev
Inspektor C Hjelmstedt, Toresta och Trädgårdsmästare Hasselgren, Ådö
Till ordföranden valdes Henrik Tamm och som vice A Hullberg.

1910-12-28 Till fattigvårdsstyrelse i Bro valdes:
Fru Elg, Greve Sparre, Arrendator Gustafsson i Ullevi och slöjdaren C Mark Önsta. Suppleanter Grevinnan Sparre och Befallningsman Johansson, Lejondal
För Låssa socken valdes:
Fru Z Tamm, Lindormsnäs, Inspektor A Hullberg, Inspektor C Hjelmstedt och Trädgårdsmästare Hasselgren. Till suppleanter H Tamm och Rektor V Segerstedt.

Då beslut om särskild fattigvårdsstyrelse ordförande och vice ordförande skulle utses framställdes förslag på Greve Sparre som ordförande. Han anhöll att inte bli föreslagen, då han som ordförande i kommunalstämman haft fattigvården om hand i 25 år och att han inte längre hade tid. Han föreslog därför Henrik Tamm, som genast avsade sig, då han just åtagit sig uppdraget som Verkställande Direktör i Järnvägarnas Pensionskassa

J Östberg, som var bland de äldsta i kommunen, ansåg att Greve Sparre skött sin befattning med fattigvården på ett förtjänstfullt sätt, varför han hoppades Greven skulle vara vänlig att återta sin avsägelse

Kyrkoherde Elg framhöll med beklagande av vad som förekommit på de senaste kommunalstämmorna, som han trodde bidrog till Sparres avsägelse. Men hoppades att man kunde åter få tillgodoräkna sig den samlade erfarenhet Sparre förvärvat under 25 år.

H Tamm framhöll önskvärdheten att Sparre åtog sig ordförandeskapet och manade alla som hade hans åsikt att uttryckligen ge detta tillkänna. Varpå alla mangrant reste sig.

Sparre åtar sig ordförandeskapet och till vice utsågs A Hullberg
Protokollet justerades omedelbart.
Enligt uppdrag Johan Sparre Kom stäm ordf.

1912-08-15 Advokat A Kjellén, Stockholm. Med anledning av skrivelse den 14 dennes sändes härmed fullmakt och bifogar utredning i det fattig mål över vilket Kjellén förklarat sig på mina vägnar. Som jag ser det är inget annat att göra än att betala Bro socken ådömda 20 kronor. Johan Sparre

1912-10-28 föredrogs i Hovrätten de besvär slöjdaren Carl Mark, Önsta anfört över Häradsdomen av den 29 oktober 1912 och beslöts
Här var extra ordinarie Assessor Samuelsson skiljaktig och yttrade:
Då Mark anfört, att valet av fattigvårdsstyrelsen ledamöter inte var lagligt och han måste anses kränkt, då han blev utesluten, är han behörig att föra talan och stämma Greve Sparre som ansvarig för felaktigheten vid valförrättningen. Därför prövar jag ändring i överklagandet i huvudsaken, och finner rättvist att döma Greve Sparre till 15 kronor, men lämnar Marks yrkande om ersättning utan bifall.

Beträffande Marks anspråk på ersättning vid Häradsrätten med ändring av överklagandet där åläggs Sparre betala Mark 35 kronor.
Svea Hovrätts Arkiv den 12 juli 1913

1913-06-13 Hovrättens utslag på de besvär slöjdaren Carl Mark vid Önsta anfört över Uppsala läns södra domsagas Häradsrätt utslag den 29 oktober 1912, i mål mellan Mark och Sparre angående ansvar för tjänstefel över vilka besvär Sparre förklarat sig

Efter stämning på Greve Sparre anförde Mark vid Häradsrätten, att vid kommunalstämma med Bro och Låssa socknar den 28 december 1910 hade valts fattigvårdsstyrelse bestående av åtta ledamöter, däribland Mark. Vid stämman året därpå hade beslutats att fattigvårdstyrelsen skulle bestå av endast sex ledamöter, där Mark inte blev vald. I Förordningen om Kommunalstyrelse på landet står att val gäller i fyra år, varför nyval inte kunde ske redan året efter.

Mark yrkar att Sparre, som ordförande i stämman lett den senaste valförrättningen, vilket var ett felaktigt förfarande, som han borde fällas till ansvar för enligt 25 kapitlet i Strafflagen och till Mark utge ersättning för den skada han lidit då han blev utesluten ur fattigvårdsstyrelsen.
Häradsrätten, där Mark fordrade ersättning utlät sig genom överklagande utslaget:
Då Mark blivit vald till fattigvårdsstyrelseledamot kan han inte anses utesluten. Skulle han känna sig kränkt, borde han överklaga valet, vilket han inte gjorde. Häradsrätten fann Mark obehörig att föra talan i målet och lämnade det utan anseende. Han får själv betala kostnader i målet.
Hovrätten har övervägt handlingarna i målet och funnit att Mark inte är behörig att föra talan mot Sparre varför hans talan inte tas upp till prövning.
Sparre begär 25 kronor i ersättning. Överklagande kan göras före den 14 juli klockan tolv hos Kongl Maj:ts Nedre Justitierevision, På Hovrättens vägnar Ivar Afselius.

****

1912-11-29 Greve Johan Sparre, Brogård stäms och kallas till Uppsala läns södra Häradsrätt i Enköping den 14 januari 1913. Enköping den 29 november 1912 Eklandh (294)

Med anledning att Greve Johan Sparre, Brogård, inte i godo kan förmås, att som ägare till Vallby, betala sin del i hyran för bostad till f d soldaten N:o 84 C G Wall under tiden 1 november 1911 och 31 oktober 1912. Hyresbeloppet är 15 kronor 87 öre. Jag får därför anhålla om stämning på honom med yrkande att han åläggs att genast betala detta belopp samt ersätta mig för rättegångskostnaderna.
Önsta den 27 november 1912 Carl Tauvon Stamrotehållare

****

1920-1922 åtskilliga handlingar om tvist mellan ägaren Fridolf Pettersson till ½ mantal Åsbo, Lundby i Tillinge och arrendatorerna A Norén och C F Wahlberg angående vräkning. (295)

Greve Johan Sparre hade den 20 mars 1918 sålt fastigheten till Pettersson.
Advokatarvoden som är ställda till Sparre från Torsten Tullbergs Advokatbyrå, där uppdraget varit att bistå Godsägare Pettersson.
28 mars 1922 1.890 kronor och 2.660 kronor.
1 maj 1922 2.560 kronor och 2.190 kronor.

****

1927-1928 åtskilliga handlingar angående tvist mellan Johan Sparre och Godsägare Ernst Rahm, som köpt Nygård. Man kommer inte överens om ägornas storlek. (296)

Räkning till Sparre från Advokat Otto Lagerström. Stockholm under tiden 19 oktober 1925- 17 maj 1926 för biträde i målet mot Godsägare Ernst Rahm. S U M M A 522 kronor 50 öre
Stockholm den 20 augusti 1926

1927-12-02 Till Konungen. Efter att i behörig ordning anmält missnöje mot Svea Hovrätts den 21 oktober 1927 givna dom mellan undertecknad Ernst Rahm och Greve Johan Sparre, angående köp av fast egendom, får jag enligt vad jag tidigare anfört och styrkt hemställa, att Eders Kongl Maj:t upphäver Hovrättens dom och bifaller min förda talan samt låter mig få ersättning för kostnaderna i Häradsrätten och Hovrätten med 150 kronor. Bevis om anmält missnöje hos Hovrätten bifogas.
Stockholm den 1 december 1927 Ernst Rahm

1927-12-19 I revisionsmålet mellan mig och Godsägare Ernst Rahm, angående köp av fast egendom, i vilket mål Hovrätten meddelat dom den 12 oktober 1927, får jag härmed bestrida motpartens ändringsansökan, under åberopande av vad jag tidigare styrkt och anfört.

Anhåller att Kong Maj:t rättvist prövar Hovrättens dom och tillerkänner mig mina kostnader på 300 kronor.
Stockholm den 19 december 1927 Johan Sparre

Räkning från Alf Lindahls Advokatbyrå för uppdrag att föra Sparres talan i Hovrätten
S U M M A 210 kronor
Stockholm den 21 oktober 1927

1928-01-09 I revisionssaken mellan mig och Sparre får jag härmed inge Häradsrättens protokoll och anföra följande.

Jag kan inte finna, att den i målet företagna utredning, visar, att de omtvistade områdena inte skulle ingå i köpet. Vid köpekontraktets undertecknande förklarade jag att inga tillägg eller ändringar fick göras. Kontraktet innefattar ostridigt de omtvistade områdena. Jag kan inte anse att misstag förelegat hos motparten.

Utredningen menar, att motparten haft uppmärksamheten på att köpekontraktet kunde innehålla mer än vad han tänkt sälja. Då han trots detta och min uttryckliga förklaring, att kontraktet skall underskrivas i den form som förelagts honom, ändå gör det, måste han förstått att de omtvistade områdena ingick i köpet.

Jag vill slutligen betona att min avsikt varit att köpa begreppet ”Nygårds egendom” och enligt gängse uppfattning på orten tillhör de omtvistade områdena otvivelaktigt egendomen. Detta kan man se både i fråga om inteckningar och taxeringar.

Jag hemställer om bifall till min talan.
Stockholm den 9 januari 1928 Ernst Rahm

1928-03-12 I revisionsmålet mellan undertecknad, Ernst Rahm och Greve Johan Sparre angående köp av fast egendom, i vilket mål Svea Hovrätt den 21 oktober 1927 meddelat dom, får jag till styrkande av mina påståenden bifoga följande intyg.
Stockholm den 12 mars 1928 Ernst Rahm

Intyg. I målet mellan Godsägare Ernst Rahm och Greve Johan Sparre angående köp av fast egendom, får undertecknade under edlig bekräftelse intyga, att Godsägare Rahm, som vi personligen känner sedan flera år, omtalat redan innan han tillträtt Nygårds egendom, att enligt hans övertygelse innefattade egendomen även de omtvistade hemmanslotterna 1/45 mantal Hernevi N:o 1 Litt Ad och 1/90 mantal Hernevi N:o 2 Litt Bc.
Sala den 8 mars 1928 Knut Söderqvist Länsskogvaktare, C A Rimström Ombudsman båda från Sala

****

Domstolsutdrag Djupsås 1850-1852 Kartong F:11

1850-06-10 Utdrag ur Domboken vid Borås Häradsrätt den 10 juni 1850. (297)

1850-1852_ utdrag ur domboken vid Borås häradsrätt. Obearbetat
****

Landshövdingeresidenset i Gävle 1748-1857 Kartong F:12

Landshövdingeresidenset i Gävle 1748-1851

1748-1770. 1748-11-11 underskrev bl a Bielke, Cronstedt, C G Rålamb Mörner ett förpantningsärende angående Gävle Kungl Ladugård. (298)
Obearbetat av UKF.
……
1770-06-07 Rågångsärende angående rörläggning mellan Gävle stad och Kungsladugården med Backa by i Valbo socken.
Obearbetat av UKF

****

1836-1842 Redogörelse för uppbörden av 1842 års Landshövdinge Indelning i Gävleborgs län (299)

Uträkning efter satt markegång, 20 sidor namn med adresser i flera socknar samt en del kvitton.
Obearbetat av UKF
****

1843-1844 Diverse handlingar angående en tornbyggnad på Kungsladugården Vall och orgelfond till Valbo kyrka. (300)

Landshövding Eric Sparre har lämnat förskott på 40 riksdaler till tornbyggnaden vid Kungsladugården Vall den 22 juli 1825. Ytterligare medel den 28 augusti 1826 med 24 riksdaler Enligt sockenstämmobeslut betalas till tornbyggnaden 4 riksdaler 16 skilling öreslandet av hemmansägarna

Landshövding Sparre har till Valbo orgelverks Fond erlagt 72 riksdaler efter 24 öresland á 3 riksdaler banko

Skatt på Kungsladugården, Vall, som innehas av Landshövding Sparre S U M M A 190 riksdaler 34 skilling 7 runstycken.
Obearbetat av UKF

****

1819-1842 diverse angående Kungsladugården Vall. (301)

1819-04-18 Rapport från Gnarps socken. Ingenting passerat.
1826-10-16 Rapport från Norrbo socken. Ingenting passerat.
1837-10-31 Räkning för dagsverken. Valbo och Kungsladugården Vall.

1842-07-04 Pastoralier av Ladugården Vall, Greve E Sparre, säd, smör och småtionde
S U M M A 61 riksdaler 1 skilling 6 runstycken

****

1813-07-12 hölls tillträdessyn på Landshövdingeresidenset i Gävle och tillhörande Kungsladugården Vall mellan Landshövding Salomon Maurits von Rajalin avträdande och Greve Eric Sparre tillträdande. (302)

1844-05-10 förrättade Rådstugurätten i Gävle laga av- och tillträdessyn på Gävle slott, som är Landshövdingen Residens i Gävleborgs län, mellan framlidne Eric Sparre och tillträdande Lars Magnus Lagerheim Obearbetat av UKF
****

1844-05-13 hölls av- och tillträdessyn på Kungsladugården Vall i Valbo socken mellan Landshövdingen Greve Eric Sparres sterbhus, avträdande och Landshövding Lars Lagerheim tillträdande. (303)

Närvarande för sterbhuset var sonen vice Häradshövding Greve Eric J Sparre, Stockholm samt Justitierådet Carl Sparre som ombud för sterbhusägarna, änkan Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery på egen och omyndiga dottern, Fröken Mathilda Sparres vägnar, sonen Löjtnant Greve Claes Robert Sparre och mågen Kapten Greve O G Wrangel.

Landshövding Lagerheim var personligen närvarnade och uppvisade Eric Sparres av- och tillträdessyn som förrättades den 27 september 1773.

Kungsladugården består av 2 2/5 mantal eller 24 öresland med säterifrihet. Dit hör 42 vretar, slottsträdgård samt öarna Limön, Römaren och Granskär, belägna ytterst i Gävlebukten. Härtill skattas av Testbo 1 och av Axmars 1 ½ tunna sik, värda 145 daler.

Vid synen bestämdes att Lagerheim betalar sterbhuset 314 riksdaler och erhåller 153 riksdaler för anmärkta brister.
Obearbetat av UKF

****

1845-12-03 klagar tillträdande Landshövdingen Lagerheim på brister i bl a Lilla Köket, kakelugn, ny ugnslucka i Stora Köket, golvet i brygghuset, drängkammaren m m Han begär ersättning på tillsammans 349 riksdaler 39 skilling 8 runstycken. (304)

Synerätten anser inte i sin dom den 18 maj 1844, att avträdaren behöver kännas vid någon ansvarighet.

Hovrätten finner inte skäl att ändra Rådsturättens dom.
Obearbetat av UKF

****

1848-1849 till Kammarkollegiet. Redogörelse för auktion på arrendekontrakt på torp hörande under Kungsladugården. (305)

Anbuden på Sågvreten, Kungsängen och Myrängen är antagliga, men inte buden på Kungsbäck, Skogsmursvreten, Storvreta och Åkersö. Undertecknat Lagerheim

Förslag till en lämpligare reglering av lönevillkoren vid Landshövdinge tjänsterna i Riket. Detaljerat förslag för Gävleborgs län. Undertecknat 24 januari 1837 Carl Johan

Avhysning av Torparen Olof Wallin vid Västra Torsvallen, som trots uppsägning vägrat flytta.
Åby den 22 mars 1849 L M Lagerheim

****

1848-1851. Landshövdinge Kungörelse angående arrende på torpen Västra Torvallen, Stenhammar, Skogsmursvreten, Sågvreten, Björnvreten, Kongsbäck (306)

Handlanden Johan Adolf Bergöö blir uppsagd från torpet Stenhammar.
Gävle den 19 december 1848 L M Lagerheim

Bergöö klagar hos Kungen och Landshövdingarna Sparre och Lagerheim över uppsägningen.
Finns många brev under många år. Obearbetat av UKF'
****

1851-1853 Tvisten om Stenhammar fortsätter nu i Häradsrätten och Kammarkollegiet.(307)

1851-03-11 Utdrag ur Kammarkollegiets Utslag på Bergöös anhållan, att han erhåller besittningsrätt till torpet Stenhammar under Kungsladugården Vall i Valbo socken Gävleborgs län. Kollegium tar inte upp frågan utan hänvisar honom till att på ort och ställe väcka talan.

1853-04-06 Utdrag ur domboken med Hille och Valbo socknars ting i Gästriklands Domsaga
Ärendet kommer att vila, tills tvisten om Bergöös skyldighet att avträda torpet Stenhammar blivit laga kraftvunnet
Obearbetat av UKF

****

Juridiska anteckningar Josias Sparre 1840- Kartong F:13

1800-00-00 Eric Josias Studiematerial, latin från studietiden (308)

Osorterade papper. Ej bearbetat
****

1845-1851 föreslag till höjd lön för personal inom Hovrätterna (309)

PM där man påpekar att med de senaste ständigt ökade levnadskostnaderna har Hovrätterna i förhållande till andra liknande tjänstemän knappa löneanslag. Detta gör att de högre förmågorna inte söker sig dit.
Kongl Maj:ts stat för Göta Hovrätt 1845, där Residenten har 4.771 riksdaler varav 1.000 är taffelpengar
Samma gäller för Skånes och Blekinges Hovrätt

Förslag till avlöning för Hovrättsämbetets tjänstemän 1851
Presidenten G E Isberg får 4.771 riksdaler. Lönerna betalas både med spannmål och pengar.
Hovrättsråden Hedblad, Munthe, Örbom har 1.920 riksdaler vardera.
Assessorerna har 1.582 riksdaler
Advokats Fiskaler 492 riksdaler
Notarierna 514 riksdaler
Registrator Thulin 446 riksdaler
Vaktmästaren 192 riksdaler
9 postiljoner 152 riksdaler vardera.
Obearbetat av UKF
****

1821-05-16 utdrag Sundborns sockens höst ting och ur Domboken för Forsångs höstting samma år hållet av Lagman N Callerholm (310)

I Sundborn dömdes i 39 fall och i Forsångs i 35
Obearbetat av UKF

****

1855-05-09. Gjenpart av den Kongl Norske Regerings underdånigste Inställning av den 9 maj 1855 (312)

Skrivelse till Svenska Justitie Departementet från Chefen för Norska Justitie- och Politie Departementet, Statsrådet Peterzén.
Jämförelse mellan svensk och norsk lag.
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Utslag i Hovrätten och andra handlingar rörande rättegångar. (313)

Hovrättsutslag på besvär. Bönder har anfört i Åkerbo Häradsrätt om stämning på Lantmätare Carl Sjöholm med klander att han tagit för mycket betalt Undertecknat Eric Sparre

Redogörelse för mål i Hovrätten 1852 angående avgjorda mål, förlikta, överlämnade till Sjätte Divissionen, omlottade. Undertecknat Eric Sparre

Utslag i Hovrätten om ansökning om förvandling av spö- eller risstraff.

****

Tal, skrivelser, riksdag Josias Sparre 1840- Kartong F:14

1800-00-00 Anförande uppläst vid en enskild sammankomst av reformvänner (314)

Kladd till ett tal som börjar: Den tid är inne då i allt land med representativ Statsförfattning alla medborgares lika rätt------
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Kladd till någon utredning om fängelser. (315)

Om antalet befintliga celler. Inredning av celler Om bötesstraff, Byggnadsbehov. Löner. Vilka tjänstemän som behövs. Fångarnas diet: frukost 1 lod smör, ½ sill, ½ lisspund bröd, 1 kvarter dricka, Middag skiftesvis 1 kvarter köttsoppa eller ärtsoppa med fläsk. Afton gröt eller potatis. Beklädnad
Totala beloppet om kostnader för 300 fångar: S U M M A 83.000 riksdaler
Fångarnas arbetsbehov. Disciplinära förhållanden
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Anteckningar i anledning av Förslag till ny konkurslag (316)

Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Kladdar till förlag angående rösträtt till Nedre Kammaren (317)

Valberättigade: Adelsmän med introducerad ätt på Riddarhuset, Högre Ämbetsmän t o m assessorer i Kollegierna, Den som äger fastighet av minst 10 mantal eller egendom av minst 100.000 riksdalers värde eller har inkomst av 4.000 riksdaler, Ägare av i mantal satt jordbruk eller bergsbruk även Kronohemmansbönder, lika som tidigare, Borgare eller näringsidkare i stad eller på landet, Den som i allmän tjänst innehar ordinarie beställning, Prästerskap och lärare vid Elementarläroverk, Ledamöter av Svenska Vetenskaps och andra lärda Akademier

Domare skall inte väljas av dem, vilkas väl ligger i domarens händer. Ämbetsmän är oundgängligen nödvändiga i Representationen. Kyrkan måste representeras där en stats kyrka finns, de har i alla tider utgjort Sveriges Representation.
Särskilda yrken måste representeras. Bönderna vill inte ha valrätten utsträckt till Backstugusittare. De förkastade med åtlöje varje anspelning däråt. O s v
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Anteckningar angående hypotek (318)

Åtskilliga kladdar om hypotek
Obearbetat av UKF

****

1855-1888 Diskussionsinlägg vid Lantbruksmöte av Greve E J Sparre (319)

201 sidor med motioner och diskussioner angående olika ämnen, som berör lantbruket under flera år. Här endast ett urval.

1855 Greve E Josias Sparre yttrade sig om fördelarna med underdikning.
1870 förslag att Hushållningssällskapen bildar slöjdföreningar i Älvsborgs län
1874 hemställer han att Hushållningssällskapen bör anordna modellkammare eller mönstersamlingar av varuartiklar
1879 om inrättandet av ett Lantbruksinstitut för Västra Götaland
1880 gäller det att åstadkomma ett gott utsäde med ändamålsenliga kontroller för att undvika underslev.
Fråga om Lantbrukslärоverk
Höjda anslag till hemslöjden.
1883 handlar om kommunikationer
Hushållningssällskapen bör prenumerera på ”Tidning för arbetsskolor” för att stödja utgivning
1886 Ombudens utredningstid
Kommitté för att bereda fråga om avsättning för utsädesfrö
Att Beskickningen i Berlin måtte anställa en person som bevakar svenska handeln och näringens intressen och meddelar upplysningar om uppfinningar eller åtgärder som vidtas i utlandet.
Olika kreatursracers lämplighet på olika orter
Inrättande av fristående slöjdskolor
Ändring i § 2 i stadgandena
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Tal och utkast till Riksdagsarbetet (320)

Osorterade kladdar bl a angående lagreform.
Lagar om äktenskap, spöstraff m m
Europa och de fyra Fakulteterna
Tyckt material om riksdags förhandlingar
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Åtskilliga osorterade kladdar som underlag till anförande i Riksdagen Nr 2 (321)

Hur brottslingar skall förändra tänkesätt. Hänvisas till personer som skrivit i ämnet.
Hänvisning till Västerås Recept 1527
Enkammarsystemet
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Osorterade utkast till tal och inlägg i Riksdagsarbetet Nr 3 (322)

Om den lika arvs- och giftorätten, förvärvande av arv
Utskottskommitté för att utarbeta var sin klass av angelägenheter
Skillnad mellan Speciellt och Generellt Hypotek
Obearbetat av UKF

****

Lejondals Säteri 1737 – 1892 Kartong F:15

F:15 A

1800-00-00 handlingar rörande Ryttmästare von Essens löneansökning (323)

Inteckningar Gripenstedts arv 2.402, Hovjägmästare Gripenstedt 5.000, Statskommissionär Widegren 9:000 riksdaler. Redovisning av betalda räntor.
Obearbetat av UKF

****

1800-00-00 Kladdar till P M och brev (324)

Innehåller bl a order till indrivning av ränta. Fragment till en kartbeskrivning. Beräkning av Allmänningen. Troligen Widegrens anteckningar inför ansökan om odling på Allmänningen. Kladd till Förklaring över Advokats Fiskals Ämbetets Resolution, daterad 10 februari 1807.
Widegrens kladd till Konungen om prövning av beslut från Bro Härads Allmänning.
Kladd till Brev till Konungen 2 februari 1809 med hänvisning till Förordningen om Skogarna i Riket
Flera kladdar till Brev till Befallningshavande i Uppsala 25 juni 1803.
Flera kladdar till Landshövding Wetterstedt februari 1812 och 1813 angående gränser och anhållan om skattläggning. Ämbetsbevis från Lantmätare Johan Ant Pousett om uträkning av Karta över Bro Härads Allmänning.
Samtliga handlingar, som är mycket kladdiga och fragmentariska, rör Widegrens önskan att få odla på Bor Härads Allmänning

****

1800-00-00 Handlingar rörande militära befattningar och boställen (325)

Lön och kontrakt för volontärer
1806-03-10 till Kongl Maj:t rörande Militära Boställs- och husesyns kontrakt
Till Gustaf Adolph. Sedan ett större antal svenska trupper kommer att förläggas i Stralsund och på fältstat njuta förplägning behövs ett fältkontor för att bestrida kostnaderna.
Samtliga handlingar är kladdar och fragment.

****

1800-00-00 Handlingar rörande Widegrens önskan att odla på Bro Härads Allmänning (326)

1811-06-20 till Kongl Maj:t angående häradsbornas bestridande om odling på deras betesmarker.

****

1800-00-00 Handlingar till Bro Härads Rätt om odlingar på Allmänningen (327)

1802-06-25 Kladdar till skrivelser till Härads rätten Widegren begär att få den återstående delen av Allmänningen till odling mot att han betalar skatt.
Efterträdare till Pastor Arenius, som nu är 85 år gammal och tjänstgjort i Bro Församling i 45 år

**********’

F:15 B

1737-03-22 Nedanstående Inventarier är under Lejondals Säteris Köpeskilling inbegripna. Upprättades inför försäljning till Gripenstedt (328)

Bl a: 4 hästar, 10 kor, 1 tjur, 5 kvigor, 2 kalvar, 2 gumsar, 2 källgumsar, 17 tackor, 5 killingar, 1 sugga, 9 kultingar, 6 gäss.
Åkerredskap: 9 trästockar med billar, 3 använda åkerharvar, 3 plogar med billar, 5 oxharvstockar, 1 ny vält, 2 sladdar, 1 ny furuvält, 1 stendrög.
Körredskap: 11 kälkar, 5 oxstockar av trä, 4 skacklar, 2 fimmelstänger, 3 gödselkärror med skodda hjul, 4 gödselkärror, 5 oxok, 4 selar, 4 tömmar av garn, 5 oxtömmar, 5 stockhackor, 2 huggyxor, 1 täljyxa, 1 såg, 2 knivardraggjärn, spadar, hovtång, järnstör, isbill, bergbära, liar
Fiskeredskap: nottåg, 2 ökstockar med åror, 2 sumpar,
Trädgårdsredskap: skottkärror, stege, skyfflar
I spannmålsboden: måttspann, halvspann, skovlar, kappmått, nya gångjärn, järnstång, tunntråg, risslar, säckar av buldan, tunnor,
I bodar: maltlår med lås och gångjärn, mjöllår, matskänk, kista med lås och gångjärn, ovalt bord, järnmortlar med stöt, brädor, halvtunnor med lock.
I källaren: ny furutunna, gammal ektunna, tunntratt.
Höns och kalkoner inte specificerade
Brogård den 22 mars 1737 Christina Cronström

1737-03-22 Som Jacob Gripenstedt åtagit sig fulla betalningen för tjänstefolkets löner från Mikaeli, är honom lämnat så mycket vårsäd som tarvas för utspridning detta år samt alla viktualier som nu finns vid gården.

Beträffande torpet Lindhagen, som nu brukas under Herrskapet på Brogård, så kommer samma torpare som gjort 2 dagsverken i veckan, att ena veckan göra 1 dagsverke till Lejondal och andra veckan till Bro tills han flyttar eller annat i framtiden överenskommes.
Brogård den 22 mars 1737 Christina Cronström

****

1762-05-14 Förteckning på avgift som Lejondals Manufaktur skall betala till Kronan enligt Bevillnings Förordningen av den 26 oktober 1756 (329)

Lejondals Manufaktur Verk är beläget i Bro socken och Härad, Uppsala län samt i Hovauditören och Kronobefallningsman Sven Askeroths Fögderi.
Ägaren av detta Verk, Hovjunkare Jacob Gripenstedt, har i brev av den 14 januari till Kronofogden meddelat att han i brist på kol måst permittera smederna och helt inställa smidet, varför han anser sig alldeles bör undgå att betala någon Bevillning för Kniphammaren.

Föra att få ersättning för kol, vill han anta några dagkarlar att uppta bränntorv, enligt Kongl Bergordningen, vilken skall tillåta det, såväl i Bergslagen som allenast vid Bruken, att beskydda och förvara sådana karlar. Detta skall dock ansökas hos Bergskollegiet eller hos Bergsmästare i orten. Då sådant inte är fullgjort av Hovjunkaren mot Bergskollegiets utfärdade Privilegium för Lejondals Kniphammares byggande av den 12 oktober 1753, så befrias Hovjunkaren inte från Bevillningen, som är 8 riksdaler.
Långaby den 11 maj 1762 Extra Befallning Erich Öhrbien

1764-05-11 Kronobefallningsman Sven Askeroth och Häradsskrivare Jonas Bergström.
Ovanstående Fogde Öhrbien, efter Bergmästare Urlanders befallning, upprättade och underskrivna förteckning på den avgift som Lejondals Manufakturi Verk i Bro socken och Härad kommer till följd av Rikets Ständers Bevillnings Förordning av den 21 oktober 1756 för innevarande år att åläggas, vilket är 8 riksdaler.
Avgiften kommer skyndsamt att infordras och skall insättas i Landskontoret.

Uppsala den 11 maj 1764 under Landshövding Liljebergs frånvaro Isac Ryman Carl Johan Lindborg.

****

1753-10-12 gavs privilegiet från Bergskollegiet att en kniphammare skulle få inrättas på Lejondal.(32)

Orda-grant

Underskrivne Greve, Bergsråd och Assessor i Kongl Maj:ts och Riksens Bergskollegium meddelar, att Hovjunkare Jacob Gripenstedt gjort ansökan, att på sin Sätesgård Lejondal i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län få inrätta en kniphammare. Han vill av stångjärn tillverka åkerbruksredskap som liar, hästskor, skyfflar, spadar, yxor, plog och trästocksbillar. Produkterna skall säljas både i Sverige och utrikes.

Därför har Kongl Maj:ts Kollegium genom Bergmästaren i orten Advokatfiskal Erland Fredric Hiärne undersökt och av de insända undersöknings instrumentet sett, att det utsedda byggnadsstället är beläget ungefär 300 alnar från mangården.

Där finns en rännil, som genom grävning kan erhålla ett fall på 5 alnar för kniphammaren.
Dit kan vattnet från dammen ledas i en 20 alnar lång ränna. Tre dammar är redan påbörjade för att samla vattnet till Manufakturverket.

Hovjunkare Gripenstedt är sinnad att varje år förädla 150 skeppund stångjärn. Han har tänkt inrätta två härdar och två små hamrar, som skall drivas av ett hjul tillsammans med två klensmedjor.

Den ena smedjan är redan uppsatt och han kommer senare att bygga den andra. Ingen kommer att ta skada av denna upp- eller avdämning.

För att hålla verket med nödvändigt kol, har Gripenstedt uppgivit att det finns ganska väl bevarad skog på Säteriets ägor. Skogen är 5.000 alnar lån och 500 alnar bred.

Vid undersökningen har Gripenstedt uppvisat åtskilliga produkter av god kvalitet, som är tillverkade i Klensmedjan. Det är liar, rotyxor, torvspadar, plog och träbillar, av den Holländska modellen. Vidare en trästocksbill, som han själv uppfunnit och som Bergmästare Hiärne berättat, med mycket nytta blivit använd.

Gripenstedt har med egen kostad bringat ordning i det Holländska framställningssättet, vilket redskapsjärn hittills köpts dyrt från utlandet. Han har gjort försök att förbättra detta smide utan att vara säker på om han kommer att kunna avyttra sina produkter I alla fall kommer det att dröja flera år innan han blivit skadeslös.
Därför har han anhållit m 20 – 30 års privilegium exclusivum, (*uteslutande rättigheter*) på så väl de Holländska Järnredskapen, som framtida produkter som ännu inte är i bruk eller uttänkta.

Inga invändningar eller protester är gjorda mot denna Kniphammars byggnad

Kongl Kollegium har övervägt detta och funnit att Gripenstedt har tjänligt byggnadsställe på sina egna ägor, där ingen kan bli förfördelad genom upp- eller avdämning samt att han äger tillräcklig skog.

Kongl Kollegium, som med nöje befordrar svartsmidets utvidgning och förbättring i Riket, vill på Kongl Maj:ts dragande kall och Ämbetets vägnar, tillåta Hovjunkare Gripenstedt privilegium att få inrätta ett Manufakturverk med två härdar samt tre små kniphamrar att drivas av ett hjul tillsammans med två klensmedjor, för att tillverka liar, hästskor, skyfflar, spadar, yxor, plog- och trästocksbillar.

Han får förädla 150 skeppund stångjärn per år, varvid ägaren åtnjuter alla fri och rättigheter som Kongl Maj:ts Förordningar lovar sådana verk.

Vad angår det sökta privilegiet för de plog- och trästockbillar med flera smiden, som Hovjunkaren själv kan uttänka och inte ännu är brukliga i Riket, kan det enligt Kongl Maj:ts Brev av den 8 september 1743, inte beviljas.

För övrigt är ägaren till Manufakturverket förbunden att:
1:o till verket nyttja tackjärn. Annars bötar han det utsmidda järnets värde vid första överträdelsen. Andra gången det sker är böterna lika, men dessutom 8 dalers silvermynt per skeppund. Tredje gången han beträds med olaga järn förlorar han privilegiet.

2:o till detta verk endast nyttja kol från Lejondals skogen. Vid första gångens överträdelse bötar han 200 daler silvermynt. Andra gången dubbelt och tredje gången förlorar han privilegiet.

Slutligen åligger det innehavaren av detta verk, att till följd av 9 § av 1747 års Kongl Förordning om översmide, varje år mellan 1 november och 31 december uppge hos vägaren vid denna Stads Metallvåg, hur mycket stångjärn han till förädling köpt under året. Försöker han undanhålla något bötar han för det dolda järnets värde fösta gången, andra gången samma böter och dessutom 8 daler silvermynt för vart skeppund,.

Till yttermera visso har Vi egenhändigt underskrivit och med Kongl Kollegiets Sigill bekräftat.
Stockholm den 12 oktober 1753

På dragande Kall och Ämbetets vägnar Colling, Daniel Tilas, J O Rudbeck Wallberg Pehr Abr Örnshöld

****

1761-01-00 Funk överlämnar kvarnen vid Lejondal till Jacob Gripenstedt (330)

Sedan jag på någon tid inte kan uppsätta den vid gården kullblåsta väderkvarnen, som mal 20-30 tunnor om dygnet, har olägenheten och svårigheten både för mig själv och bönder och torpare att få mala härigenom ökat. Därför har jag till lindring och lätthets vinnande i detta mål velat tills vidare överlämna tullrättigheterna från min kvarn till Hovjunkare Jacob Gripenstedt till malning på hans vattenkvarn belägen på Säteriet Lejondal i Bro socken. Dock med förbehåll att om jag vill återkalla min rättighet, inget kan hindra mig.
Brogård i januari 1761 Carl Funk

1761-02-17 utdrag ur Härads Rättens Protokoll

Sedan jag på någon tid inte torde kunna uppsätta den här vid gården kullblåsta odal väderkvarnen, vilken mal 20-30 tunnor om dygnet, har svårigheten att häromkring kunna mala sin säd både för mig själv och bönder och torpare ökat. För att lindra detta förhållande överlåter jag mina tullrättigheter till Hovjunkare Jacob Gripenstedt och hans vattenkvarn vid Lejondals Säteri i Bro socken. Dock med förbehåll att inget hindrar mig om jag skulle vilja återta mina rättigheter.
Brogård i januari 1761 Carl Funk

Vilken avhandling på Hovjunkare Gripenstedts begäran till den säkerhet lag förmår blev antecknat i protokollet. Varöver Nämnden och den närvarande allmogen intygade att väderkvarnen vid Bro gård för tre år sedan förfallit och att det vore nyttigt att få nyttja Gripenstedts vattenkvarn i stället.
År och dag som ovan På Härads Rättens vägnar …..

****

1784-03-31 utdrag av auktionsprotokoll hållet på Stallmästargården och uppvisat för Bro Häradsrätt den 2 maj 1785 angående försäljning av Lejondals Säteri (331)

Sedan Stadsmäklaren Fabian Schenmark efter slag med klubban givit tillkänna att Sätesgården Lejondal i Uppland, Bro socken och Härad genom frivillig auktion skulle i dag offentligen försäljas, upplästes:
N:o 1 Kungörelsen om försäljningen i Posttidningen

N:o 2 Beskrivning på Sätesgården med dess tillhörigheter
N:o 3 Bergskollegiets Privilegium på inrättning av en kniphammare på Sätesgården
N:o 4 Bro Härads Rätts protokoll angående på behaglig tid till Lejondals Sätesgård överlåtna kvarnrättighet

Sedan kungjordes fast egendoms försäljning genom upp- och avslag.
Därefter sattes gården i uppslag till 15.000 riksdaler Specie och 10.000 riksdaler togs i avslag, vilken sistnämnda summa minskades småningom till 1 riksdaler varpå dock ingen bjöd
Sedan satt uppslag på 12.000 riksdaler Specie, vilken summa genom bud ökades med 600 riksdaler Specie. Detta bud gjordes av Hovjunkare Jacob Gripenstedt och var sålunda köpeskillingen 12.600 riksdaler Specie, som offentligen kungjordes
Stallmästargården år och dag som förut skrivet,
In fidem Norling (Notarie Publikus röda sigill)

Säteriet Lejondal beläget i Bro socken och Härad i Uppsala län, består efter Ekonomisk jordebok av 3 hela hemman, åker till 30 tunnors utsäde i god lermylla, 120 lass hö, god skog och bete, gott fiske, 5 rå-och rörstorp och av
frälsehemmanen Skälby N:o 1 som räntar 328 riksdaler,
Ålsta N:o 2 räntar 484 riksdaler,
Raskeboda ½ hemman räntar 96 riksdaler,
Uppsylta ½ hemman räntar 121 riksdaler kopparmynt.
På Ålsta och Skälby finns 5 torp.
Säteriet är således väl och nybyggt till man- och ladugård med fullkomliga källare, 2 humlegårdar.
Följande uträkning är sådan att av 30 tunnor utsäde och minst 7:de kornet igen gör;
4.679 riksdaler Därifrån dras 1.680 riksdaler och återstår 2.999 riksdaler.
Vilken summa fordrar 4 % kapital 77.675 riksdaler
Eftersom gården är så väl byggd och därmed följer inventarier för 3.000 riksdaler på avel och gårdsfolkets behov av kärl och sängkläder, så bjuds detta Säteri, som är beläget 3 ½ mil från Stockholm samt har nära till Mälaren,, ut för en köpeskilling av 83.150 Riksdaler kopparmynt.

****

1787-03-25 Gripenstedt har upptecknat följande Dokument (332)

N:o 1 ur bunt 1, N:o 10 köpebrev på Skällsta hemman 1617, N:o 11 fastebrev på samma hemman,
N:o 16 Christer Posses köpebrev på en utjord i Skälby
N:o 2 Akt i ägotvist mellan Tibble och Uppsylta
N:o 3 Akt i skogstvist mellan Vallby och Råby frälsehemman och Lejondal
N:o 4 Promemoria om Ålsta, Skälby, Uppsylta och Raskebodas beskaffenhet samt Tång
N:o 5 Dito om Raskebodas räntor
N:o 6 Akt i tvisten om Skälby utjord
N:o 7 B Gyllenstiernas köpebrev på Lejondal
N:o 8 Häradsrättens fastebrev på dito gård
N:o 9 Dito på Löfstad
N:o 10 Greve Torstenssons bytesbrev på Löfstad
N:o 11 Bytesbrev på 7-öresjord i Brolöfsta
N:o 12 Agneta Aronsdotters köpebrev
N:o 13 Fru Beata Kagges bytesbrev
N:o 14 Clas Rålambs frihetsbrev om Lejondal
N:o 15 Bördsbrev på ½ gård i Brolöfsta
Brogård den 25 mars 1787 J Gripenstedt
Finns en ofullständig kladd.

****

1797-12-27 undertecknat köpekontrakt där Widegren säljer egendom i Sala kallat Bolandet (333)

För överenskommen summa av 2.100 riksdaler riksgäldssedlar avstår jag Emanuel Widegren till bönderna i Färnebo socken Peter Pehrsson och Johan Ersson min i Tjurbo Härad och Sala socken, Västmanland, belägna egendom kallad Bolandet.
Stockholm den 27 december 1797 Em Widegren Pehr Pehrsson Jan E Ersson
Tillkallade vittnen N A Humble P Carlström (två röda och ett svart mycket vackra sigill)

****

1801-06-03 värdering och köpebrev, då Georgi köpte Lejondal av Gripenstedt (334)

Mellan undertecknade är följande Köpe- och avhandlingar slutna:

Jag, Jacob Gripenstedt, upplåter och försäljer till Major Henrik Georgi mitt frälse Säteri Lejondal, beläget i Bro socken och Härad, Uppsala län, med följande torp
Fiskartorp, Alsättra, Skinnartorp, Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Murartorp, Hällkana, Svarvarviken och Roligheten

Köpeskillingen är beräknad till 25.000 riksdaler, härav 1/3 i bankomynt och 2/3 i Riksgälds Kontorets kreditsedlar. Köparen blir ansvarig för följande inteckningar i egendomen:
Till Gripenstedt 2.402 , till Baron Otto Löven 3.500 samt till herr Baron 4.500
S U M M A 10.402 resale

I köpet inbegrips den nu på marken växande grödan, inventarier av kreatur och redskap efter Gripenstedts underskrivna och till köparen överlämnade förteckning.

Köparen tillträder den 12 juli nästa år. Han får dessförinnan flytta dit sina möbler och saker, som förvaras i ett ledigt och tjänligt rum.

För den ålagde förmögenhetsavgiften blir säljaren ansvarig. Men köparen som njuter hela årets gröda, åtar sig att betala alla publika onera utom säljarens personliga utskylder. Köparen betalar tjänstefolkets löner från april månads början och staten från midsommar.

Ett formellt köpebrev skall överlämnas till köparen vid tillträdet. Han skall också ha alla nödvändiga åtkomst- och andra handlingar som rör egendomen med kartor, så väl som Gravationsbevis från Kammarkollegiet och Domarna i orten. Vid detta tillfälle skall köparen avlämna sina förskrivningar på den del av köpeskillingen som kommer att stå kvar hos säljaren.

Säljaren svarar för alla obetalda räntor till denna dag och köparen förbinder sig att därefter gottgöra Hovjägmästaren ränta för kapitalet.

Säljaren förbinder sig att för detta köp ansvara för Hemul *(om köpet inte blir av).*

Med allt förklarar jag mig, Henrik Georgi till alla delar nöjd och förbinder mig att obrottsligt fullfölja.
Till yttermera visso har vi detta i vittnens närvaro undertecknat, som skedde i
Stockholm den 3 juni 1801 Jacob Gripenstedt Hind Georgi
Såsom vittnen Carl Ziervogel Håkan Ekman (*fyra röda fina sigill)*

Sedan Häradshövding Hofmans värdering på Lejondals Säteri är vid denna egendom den förbättringen gjord, att en flygelbyggnad av nytt timmer är uppförd. Huset har dubbelt brädtak med tegeltäckning och innehåller 4 rum och kök samt 3 vindskamrar och 5 kontor. Alla rummen är inredda samt försedda med tapeter, spisar och kakelugnar.
Dessutom en mindre byggnad som innehåller drängkammare och ett överrum, båda med spisar.

Trädgården är i vår satt i fullkomligt gott skick. Även dikning och en mängd nya gärdesgårdar är uppsatta.
Egendomen kan få tillträdas nästkommande höst med inventarier. Skulle en köpare önska bortarrendera, erbjuder sig säljaren att ta egendomen under arrende. Han kan under arrendetiden på överenskomna villkor uppbygga Paraeticer (?) byggnad och vad annars köparen önskar.

För denna egendom med inventarier begärs 45.000 riksdaler banko, varav en stor del kan få innestå.

****

1806-00-00 Brev till Konungen med anhållan om förskott för att kunna sälja ved till Kronobränneriet Tanto (335)

Sedan jag för två år sedan blivit innehavare av Säteri egendomen Lejondal, belägen 3 ½ från Stockholm, har jag genom odling försökt förbättra denna egendom. Jag har därvid funnit att flera till saker och ting tjänliga lägenheter är beväxta med skog. Även på andra trakter fordrar den mogna skogen gallring. För att komma till allmän nytta bör denna skog, som inte kan avyttras på orten, transporteras till Stockholm.

För att kunna verkställa detta krävs arbetsfolk, vagnar och körredskap. Från egendomen till Mälaren är ½ mil landsväg. Även fartyg behövs för att få transporten säkert verkställd av den ansenliga mängd ved, som för Hans Kongl Maj:ts Allmänna Magasins Direktion till Bränneriernas bedrivande årligen fordras. Även det allmänna behovet av ved till Stockholm skulle underlättas.

Därför önskar jag att Kongl Maj:t ville tillåta mig att ur Magasinsfonden få ett förskott på 9.000 riksdaler banko mot 3 % ränta enligt följande villkor:
N:o 1 Att säkerhet för förskottet intecknas i egendomen, som består av 3 hela hemman Säteri med 10 torp och är värderad till 25.000 riksdaler med privata inteckningar på 13.000 riksdaler

N:o 2 Att 500 famnar gran och tallved om 6 kvarters längd årligen till Tanto och Kungsholms Bränneri ofelbart levereras.

N:o 3 Att vad däröver t o m 1.000 famnar till samma brännerier får levereras årligen.

N:o 4 Att betalningen för denna ved bestäms efter medelvärdet på vad Stockholms Torg- och Hamnpriser innehåller.

N:o 5 Att betalningen för den ved som nämns i andra punkten varje år avräknas från förskottssumman.

N:o 6 Att betalningen av veden, som nämns i tredje punkten, tas ¼ till avbetalning av förskottet och resten utbetalas till mig.

****

1807-00-00 räkningar för produkter och ett brev från Arrhenius angående något smidesarbete (336)

1807-05-30 Nota en mutter av metall som väger drygt 1 lispund gör 14 riksdaler. Kvitterat Adelius

1807-06-02 Överstelöjtnant Arrhenius. För en skruvs svarvning och skärning 7 riksdaler. Olja och smärgel till skruven 8 skilling. För mutterns svarvning 1 riksdaler 32 skilling. För modellen till muttern 16 skilling
Betalt kvitteras Summa 9 riksdaler 8 skilling Stockholm Högström

1807-06-02 gjort 2 pannor 8 skilling. Gjort ett nytt skär 5 skilling 4 runstycken. Reparerat 6 skär 6 skilling. Härdat 10 stycken hackstål 2 skilling 8 runstycken.
Summa 22 skilling Stockholm Eric Schedin

1807-05-15 Förfärdigat en ny skruv av 3 tums fyrkant 1 riksdaler 26 skilling
Stockholm Johan Petter Bergman

1807-06-02 Förfärdigat diverse smiden till en jordskruv varpå arbetat 4 man. 2 ½ dags arbetslön = 5 riksdaler 16 skilling. Tillsläpps 2 lispund järn 1 riksdaler 24 skilling
Summa 6 riksdaler 40 skilling Betalt kvitterat, Stockholm, Peter Bergman

Min Bästa Bror!
Din Byggmästare har varit och sett på plankorna och funnit dem förträffliga. Det blir således bättre att få dem då du endast begär säden.
Det vore därför bäst om Du i Din inlaga begär få sådana plankor, som i avseende till mindre sprickor, kvistar eller rötter ej kan fås några läkter av. Kunde du få betala med läkter efter givna dimensioner blev det förmånligare både för Kronan och lättare för Dig.
Jag är ledsen för att maskinen blev dyrare än jag förmodat. Nu skickar jag dig räkningen:
Bergman för skruvens smidning 1 riksdaler 26 skilling 8 runstycken
Strehlnert för svarvstolsändring 1:42:8
Welin för gjutning 0:28
Högström för svarvning 6:3:4
Schedin för smedsarbete :22
Bergman för dito 4:96:8
3 --- kol :24
för en skruvgänga :16
Summa 24 riksdaler 47 skilling 4 runstycken
Alltid din uppriktige vän C Arrhenius
I kanten: Kunde du få betala plankorna med pengar vore det i alla fall bäst

****

1806-11-27 remiss och två ansökningar om anläggandet av kvarn vid Lejondal (337)

Remitteras till Kronobefallningsman Anders Lyckou, att till nästa ting med Bro härad inkalla Häradsborna och kvarnägarna runt omkring Lejondal för att få deras utlåtande Detta skall liksom Häradsrättens yttrande genom utdrag ur Protokoll som därvid hålls lämnas hit.
Uppsala den 27 november 1806 Under Landshövdingens frånvaro Sw Ringström

Sedan jag blivit ägare av Lejondals Säteri, har jag undersökt beskaffenheten av dit hörande lägenheter. Jag har funnit att nu vid gården är en vattenkvarn med två par stenar, vilken i anseende till vattenfallet väl kan uppfylla dess ändamål, men under somrar och torra höstar saknas all tillgång på vatten. Största behovet att mala är höst och vinter och då är inte bara för mig utan flera angränsande egendomar den största svårighet att få mala. Där finns inte ens malning som fordras för tullen. Därför har jag tänkt inrätta en väderkvarn med 2 par stenar och siktverk, för att i tider då vattenbrist råder kunna mala.

Det finns en tjänlig plats i …aggärdet, men som denna inrättning medför väsentlig kostnad, är jag nödsakad att få någon ersättning.

Jag anhåller ödmjukt hos Landshövding om tillstånd att på Säteriets ägor få anlägga en väderkvarn med 2 par stenar och siktverk, för att användas så väl till eget behov som att betjäna andra mot tull. Eftersom kvarnen kommer att ligga inuti själva Säteriet, så bör fråga om skattläggning eller räntors erläggande inte äga rum, efter innehållet i 1723 års Privilegier
Landshövdingens ödmjuka tjänare Em Widegren

1807-01-22 utdrag ur Domboken vid Bro Härads vinterting.
Ansökan från Statskommissari Emanuel Widegren att på hans egendom Lejondals Säteri så väl till eget behov, som att betjäna andra med malning mot Tull, få anlägga en väderkvarn med två par stenar och siktverk.

Landshövdingen i Uppsala län har genom remiss den 27 november 1806 befallt Kronobefallningsman Anders Lyckou att till detta ting inkalla häradsborna och grannarna omkring Lejondal samt dem som har gamla kvarnar där. Deras yttrande jämte Häradsrättens borde inlämnas till Ämbetet.

Kallelse hade lästs från Predikstolarna i Häradet. På Krono Befallningsmans vägnar inställde sig Länsman Jonas Hammarlind och av angränsande kvarnägare Ryttmästare C A Riben inte bara på egna vägar, som ägare till Tranbygge kvarn, utan hade även fullmakt för Gustaf Sehman som är ägare till Aske och Tjusta kvarnar. För Överste Alexander Rudbeck som ägare till Aspviks kvarn infann sig Fänrik Wullf utan fullmakt

Häradsborna som inte äga tillträde utom allmogen. Greve D G Taube, som ägare av Säbyholms Gods och från Bro Sätesgård kom Inspektor Gustaf Långström.

Häradsrätten fordrade nu uppgift på angränsande skattlagda kvarnar och anmälde ledamöterna, att efter vad de hade sig bekant fanns Tranbygge om tre par stenar, ½ mil vinterväg och 1 ½ mil sommarväg bort.
Aske har tre par stenar, 1 1/4 mil bort
Aspviks och Norrboda har två par stenar vardera ½ mil bort
Stäkets och Ålsta väderkvarnar den förra med ett och den senare med två par stenar, 1 ¼ mil bort
På längre avstånd finns Kalmar, Grans, Håtuna och Häggeby kvarnar.
Ryttmästare Riben menade att de kvarnar som fanns räckte för behovet. De besvärligheter som ibland uppstod i brist på vatten eller blåsväder kunde inte förekommas med fler kvarnar, eftersom det skulle drabba alla. Fler kvarnar skulle minska inkomsterna för dem som redan fanns och göra att de inte utan lidande skulle kunna betala sin skatt. Därför bestrider han på sina egna och Sehmans vägnar. I detta instämde Fänrik Wullf, Greve Taube och Inspektor Långström.
Greve Taube därför att han skulle vara berättigad att återuppbygga väderkvarnen vid Säbyholm istället för den som brunnit för några år sedan.
Långström av den anledningen att på Bro gård funnits en kvarn och när den förfallit hade rättigheterna överlåtits på Lejondals ägare, som där anlagt vattenkvarn. Bro gårds innehavare ärnade återkalla denna rättighet och ville därför genom sitt bestridande förekomma det intrång, som en ny byggnad vid Lejondal skulle förorsaka.

Resolverades.
Häradsrätten finner till följd av 20 kapitlet 4 § i Byggninga Balken, att innan utlåtande över denna ansökning kan meddelas bör besiktning och syn göras på platsen där kvarnen skall uppföras och förrättas i vederbörandes närvaro och på den dag Domhavande senare kommer att utsätta.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Örbom

****

1811-05-09 redogör Emanuel Widegren för såginrättningen vid Lejondal i brev till Befallningshavande i Uppsala län.(125)

Med anledning av Kammarkollegiets Advokats Fiskals Ämbete i dag delgivna memorial rörande sågkvarns inrättningar i Uppsala län, får jag med anledning av den såginrättning, som finns på min egendom Lejondal berätta, att då det är brist på vatten och ingen annan såg finns i orten, kan innevånarna inte få sina behov uppfyllda.

Därför har förra ägaren av Lejondal för eget behov anlagt en såg. Då inget annat vatten finns att tillgå än det som höst och vår kommer från kärr och skog, är sågningen med ett blad obetydlig. Lokalen tillåter inte överfall. Sågen är även torra år otillräcklig för det egna behovet.

Jag kommer dock att bibehålla sågen som oumbärlig för egendomen

Stockholm den 9 maj 1811 (E W) Emanuel Widegren

****

1819-07-03 Värdering av Lejondals slott (29)

Orda-grant

Den 3 juli 1819 förrättade undertecknad, Häradshövding och tillförordnad domhavande i orten, värdering på Lejondals Säteri med underlydande lägenheter. Egendomen har tillhört Statskommissarie Emanuel Widegren, men efter hans död sålts till hans kreditorer.

Vid värderingen var Kronolänsman J A Lindh och nämndemännen Jan Ersson och Matts Hindricsson i Husby närvarande. De är kända som skickliga jordbrukare och känner noga Egendomens beskaffenhet.

På kreditorernas sida deltog Advokatfiskal Fredric Widegren, som var den ena av två tillförordnade Gode män.

Sedan kreditorerna genom sina Gode män anhållit om värdering, dels för sin egen del men också inför en försäljning, hade domhavande utsett denna dag till förrättningen och kallat ovannämnda personer.
Vidare deltog Rättare Eric Andersson, som arbetat vid egendomen i 13 år och noga kände till förhållandena

Förrättningen började med att köpebrevet uppvisades, som innehöll att Statskommissarie Widegren år 1806 köpt själva Säteriet med tillhörande torp och då erhållit två klanderfria uppbud, det sista den 25 januari 1811. Men varken Geometrisk karta, Kartbeskrivning eller Utdrag ur jordeboken fanns.

Vidare uppvisades Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober 1811, varigenom Widegren, som förut genom Befallningshavandes Utslag av den 6 september 1806 anhållit om tillstånd att på den till ägorna gränsande Allmänning få inhägna och nyttja åtskilliga spridda kärr och mossar till en sammantagen area av 86 tunnland och 2 ½ kappland.

Han fick tillstånd att uppodla marken, som är betecknad med Lit: F på 1807 års avfattade karta med tecknade skiljelinjer mellan uppodlingen och Allmänningen. Widegren var skyldig att uppfylla de villkor 1806 års utslag innehöll och utan biträde av Häradet själv underhålla instängningen av denna mark.

Sedan företogs själva förrättningen som följer:
Lejondal, som består av 3 mantal Frälse Säteri är mycket vackert beläget vid en egen sjö, som är omkring ½ mil lång och ¼ mil bred.
Det är 3 3/4 mil landsväg från Stockholm förbi Barkarby och Tibble Gästgivargårdar. ¼ mil av vägen går från landsvägen till egendomen på god och väl underhållen väg.
Sjövägen från Stockholm till Bro gård är 3 ½ mil och därifrån ½ mil god landsväg.
Från Enköping är det 4 ½ mil.

Sedan Karaktärs- och Flygelbyggnaderna sista året brunnit har stommen till en flygelbyggnad av gårdens folk och med gårdens virke blivit uppförd. Den är väl timrad och innehåller 5 rum samt förstuga på nedre botten och två vindsrum.
Det finns en ny magasinsbyggnad i två våningar under bräder och tegeltak samt mitt emot ett stall med två rader spiltor. Vidare två vagnslider under samma tegeltak
Ett ganska nytt bränneri under tegeltak är inrättat på Holländska sättet med en panna om 90 kannors och en om 40 kannors rymd. De är av koppar. Vidare en lagpanna av järn med kylfat utanför.
Ladugården innehåller:
3 logar med golv
3 fähus
1 tröskverk med kvarn
4 redskapslider
halmlider
6 svinhus

2 likadana hus vid bränneriet
vedbod och andra erforderliga uthus
smedja med 3 rum, pust och städ
iskällare

Trädgården är stor och har flera fruktbärande träd samt bärbuskar av åtskilliga slag. Den är indelad i flera kvarter för potatis och andra jordfrukter

Humlegården är nyanlagd

Kålgård om 1/8 tunnland

Vidare finns vatten mjölkvarn med två par stenar nära gården, som dock för närvarande är obrukbar.
Vädermjölkvarnen med ett par stenar är skattlagd, men nyttjas endast för gårdens behov
Sågkvarn vid torpet Svarvarviken med ett blad till grovsågning, som sågar 200 stockar årligen.

Utsädet vid gården och torpet Fiskartorpet, som är avhyst, sker dels i svartmylla och dels i lerjord. Där sås ena året 38 1/4 tunnor och andra året 34 3/4 tunnor i odalåker, som ger vanlig årsväxt efter 7:de kornet. Dessutom fyra tunnor ärter som årligen sås på trädet. Dessutom nyplöjt med 6 tunnor blandsäd utsått.

Ängen består till största delen av hårdvall och ger 60 – 70 parlass utom den till gården hörande utjorden, Björkängen kallad, som ligger på Finsta ägor och ger omkring 4 lass,

På Allmänningen finns mellan 13 – 14 tunnland odlad jord förberedd för sådd nästa höst.

Lövtäkt finns i överflöd av al och björk samt något asp. Man får ändå 300 st årligen av aspen.

Beteshagarna är 9 stycken och tillräckliga för gårdens behov. Det finns vatten i alla och en del gränsar till sjön.

Fisket i Lejondalssjön är ymnigt med både abborre, gädda, lake och kräftor

Skogen kunde inte bestämmas till sin areal, eftersom kartan och beskrivningen inte fanns. Men både Kronolänsman Lind och Nämndemännen som Lantmätarbeskrivning av den 25 juni 1807 anser, att den är 391 tunnland och 11 kappland. Därför upptog värderingsmännen den till 400 tunnland. Vid noggrann beräkning av skogens bestånd fann värderingsmännen, att utom vad som behövs på gården av ved, timmer, gärdsel och stör kan minst 200 sågstockar och 100 famnar ved av tall och gran kan säljas. Vidare finns lövträd som årligen kan användas till åtskilligt ved och slöjdmaterial.
Skogen på Allmänningen, som Widegren fått sig tilldelad, befanns sig väl. Som kartbeskrivningen visar är den i allmänhet inte tjänlig till timmer eller sågstockar, utan endast till ved. Men 100 famnar bör man kunna ta ut årligen.

Torp under egendomen är:
Alsättra med två dagsverken
Skinnartorp med två dagsverken
Sveden med två dagsverkstorp
Gröna gången är nyss anlagt, kallas också nya Fiskartorpet, två dagsverken, alla per vecka
Murartorpet tillhör gården och har förut till hälften med Bro gårds torp, Ängstorpet, gjort två dagsverken vartannat till Lejondal och vartannat till Bro gård. Det har nu blivit lagt till Bro gård på 50 års tid genom dagsverksbyte.

Torp som är belägna på Lejondals ägor och av ålder hört dit men är skattlagda under Allmänningen:

Svarvarviken med fyra dagsverken
Lilla Tingsviken två dagsverken
Stora Hällkana två dagsverken alla per vecka
Lilla Hällkana 26 dagsverken på året.

På Tångs ägor ligger
Roligheten med två dagsverken i veckan allt på egen kost
Alla torp som har två dagsverken i veckan gör dessutom 12 hjälpdagsverken per år med egen kost. Undantaget Gröna gången.

Efter egendomens beskrivna beskaffenhet görs följande beräkning:
Även om det i år endast är sått 118 tunnor råg upptas det under årliga utsädet.
19 ½ tunnor råg ger efter 7:de kornet 136 ½ tunna och då man räknar bort utsädet blir behållningen 117 tunnor.
Efter medelpriset under 10 år i orten gör det 1.170 riksdaler
2 tunnor vete á 16 riksdaler, tunnan efter samma grund = 192 riksdaler
10 tunnor á 80 riksdaler efter samma grund = 480 riksdaler
3 ¼ tunnor blandsäd á 7 riksdaler = 136 riksdaler

Summa 1.978 riksdaler 24 skilling

Om nyplöjningen inte används till annat borde åtminstone 6 tunnor blandsäd kunna ge 36 tunnor á 7 riksdaler = 252 riksdaler

4 tunnor ärter på trädgårdslandet som beräknas till 8:de kornet ger 28 tunnor á 8 riksdaler = 224 riksdaler

Av trädgården beräknas avkastningen bli = 100 riksdaler, när utsäde och trädgårdsmästarens lön är borträknad
Summa 2.554 riksdaler 24 skilling

Till körslor vid gården behövs 6 par oxar och 2 par hästar som jämte nödvändigt antal ungboskap livnär sig på hötillgången. Värderingsmännen fann att den är så stor, att tillsammans med halmförrådet och lövtillgången kan födas så många mjölkkor och får att avkastningen bör bli 66 riksdaler

Fisket som sköts av gårdens folk anses sedan redskapen är underhållna kunna ge en avkastning av 88 riksdaler
Summa 2.710 riksdaler

På sågkvarnen tillverkas bräder, men eftersom man inte med säkerhet kan avverka mer än 200 stockar årligen upptas avkastningen till 200 stockar som ger 100 tolfter bräder. Avgår 4 tolfter till gårdens reparationer. De övriga omvandlas efter 2 riksdaler 12 skilling tolften och sedan transport och andra omkostnader blivit avdragna erhålls 216 riksdaler

100 famnar ved av Säteriets skog, som skoglösa boende i Trögds Härad och andra kringboende köper. Resten avsätts i Stockholm. Sedan huggningen och transporten ½ mil landvägen samt alla vidare omkostnader vid sjötransporten ger det en behållning av 3 riksdaler famnen = 300 riksdaler

Dessutom kan man ta ut lika mycket ur Allmänningen = 300 riksdaler
Summa 3.526 riksdaler

U T G I F T E R
Kronoutskylder 238 riksdaler 31 skilling
Kyrkan och de fattiga 8 ½ tunnor spannmål hälften råg och hälften korn 74 riksdaler 24 skilling

De årliga dagsverkena räcker, så att endast en Rättare och två drängar och två pigor behövs.
Deras stat och lön kostar 518 riksdaler 41 skilling varför återstår
Summa 2.692 riksdaler

Dessa ger ett kapital efter 5% på 53. 840 riksdaler eller efter 6 % 44. 866 riksdaler 3 skilling banko
Innan branden och uppodlingen på Allmänningen uppskattade Taxerings Kommittén värdet till nära 40.000 riksdaler. Summan nedsattes efter branden men värderingsmännen ansåg att med den nya åbyggnaden, egendomen i dess nuvarande skick, rätteligen borde vara värd 44.866 riksdaler 32 skillingar banko. Någon avkastning på odlingen på Allmänningen är inte beräknad, men kommer att betydligt öka värdet när uppodlingen når sitt fulla skick.

Sålunda befunnet och värderat. Betygar Ut supra På Häradshövdinge Ämbetets vägnar
Oläslig namnteckning
Som tillkallade värderingsmän J A Lind Jan Ersson Mats W Hindriksson

****

1819-09-18 Köpekontrakt efter Widegrens konkurs (338)

Sedan Kreditorerna i framlidna Statkommissionären Em Widegrens gäldbundna bo, sammanträtt den 6 denna månad och antagit det av mig, Landström, gjorda anbud, att mot en köpesumma av 35.400 riksdaler banko överta konkursmassans fasta egendom, Lejondals Säteri med tillhörigheter samt uppdragit åt undertecknade kreditorer om köpekontraktets upprättande, har följande köpekontrakt blivit avslutat:

N:o 1 Upplåter och försäljer vi, Fredric Pauli och Fredric Widegren på Konkursmassams vägnar till Assessor Sven Ephraim Landström, Frälse Säteriet Lejondal i Bro socken och Härad, Uppsala län. Egendomen består av 3 mantal och följande torp: Alsättra, Skinnartorp, Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Stora Hällkana, Lilla Hällkana, Svarvarviken, Roligheten och Gröna Gången.
Vidare den enligt Kongl Resolution av den 4 oktober 1811 tillagda del av Bro Härads allmänning mot en av Kreditorerna antagen köpeskilling av 35.400 riksdaler

N:o 2 Köpeskillingen kommer att betalas så att köparen blir ansvarig i dessa inteckningar.
1 Till Ryttmästare Löwen 8.990
2 Baron Venette 3.333
3 Herr Deen 2.600
4 Statskommissarie Wåhlberg 1.400
5 Kammarrådet Welin 4.000
6 Kammarherre Liljenheim 700
7 Mig Fredric Widegren 1.300
S U M M A 22.233 riksdaler
Vid kontraktets undertecknande betalas 2.000
Innan detta årets slut 5.100
Nästkommande april 6.066
SU M M A 35.400 riksdaler

N:o 3 I köpet ingår årets växande gröda. För kreatur, redskap m m betalar köparen 600 riksdaler före 1 april.

N:o 4 Köparen tillträder den 1 oktober och ansvarar för räntorna på de intecknade skulderna från denna dag.

N:o 5 Eftersom köparen tillträder egendomen med hela årets gröda, åtar han sig alla Publika Onera för detta år samt betalar ensam lagfartskostnaden. Stämpelavgiften på köpebrevet delar köparen och säljaren på.

N:o 6 Köpebrev, kartor och alla åtkomsthandlingar överlämnas vid tillträdet, då köparen undertecknar alla inteckningar.

N:o 7 Säljaren förbinder sig att förvalta skogen efter lag.

Med detta kontrakt förklarar jag, Sven Ephraim Landström, mig till alla delar nöjd och förbinder mig att obrottsligt fullfölja.
Till yttermera visso har vi detta i vittnens närvaro undertecknat, vilket skedde i
Stockholm den 18 september 1819 Pauli Fr Widegren S E Landström
(fyra röda sigill och ett svart)
De i köpekontraktet nämnda 2.000 riksdaler är denna dag till Oss erlagda, vilket kvitteras
Stockholm den 18 september 1819 Alling Fr Widegren
(rött och svart sigill)

En liten lapp.
Major Georgi har betalt torparen Lundwall för auktions inrop på Murartorps auktion den 13 januari 1804 en summa stor 2 riksdaler 41 skilling inberäknat fem ….penningar.
Kvitteras av Kalmar Klockargård den 25 januari 1805 Broström

****

1822-01-18 fastställs köpet av Lejondal efter Widegrens konkurs, där köparen är Landström (339)

Förtryckt framsida, där Jag, Johan Christ Lunell, Konungens Troman, Lagman och Häradshövding över Trögds, Åsunda, Håbo och Bro häraders domsaga gör veterligt att

I Tingshuset på Tibble Gästgivargård den 1 oktober 1819 utfärdade salubrevet, där Advokat Fiskal Fredric Widegren och Auditör Fredric Pauli i egenskap av sysslomän i Statskommissionär Em Widegrens konkurs, att till Sven Ephraim Landström sälja Lejondals Säteri för 35.400 riksdaler, inte klandrats. Därför får Landström fasta på köpet och åtkomstbevis.
På Häradsrättens vägnar J C Lunell (två röda sigill med tråd emellan)

1805-01-26 utdrag ur Protokollet med Häradsrätten. Påtecknat: Hör jämte två kartor till förpantningsbrev på Murartorp den 24 januari 1805. (339)

Bonden Eric Jansson och hans hustru Anna Märta Ersdotter i Frösunda, Kalmar socken, anhåller om de kunde beviljas inteckning i det under Lejondals Säteri lydande torp kallat Murartorp, i anledning av följande förpantningsbrev.
Jag och min kära hustru Magdalena Petersson hade i samtycke upplåtit till bonden Eric Jansson och hans hustru Anna Märta Ericsdotter i Frösunda By, Kalmar socken, mitt, under Lejondals Säteri i Uppsala län, Bro Härad och socken, belägna torp, Murartorpet kallat, med alla därtill lydande hus och jord, skog och mark för att nyttjas, bebos och brukas, räknas från den första januari år 1804 för 444 riksdaler 16 skillingar med följande villkor:

Den med Bonden Eric Jansson överenskomna förpantningssumman 444 riksdaler 16 skillingar, har jag, Georgi tillfullo erhållit och härmed kvitterat, med den förbindelsen att om Säteriet Lejondals ägare efter 50 år åstundar inlösa Murartorpet, återbetalar han till Eric Jansson eller hans arvingar samma summa dock utan ränta, medan Eric Jansson med torpets avkastning fått gottgöra sig. Vedbrand och byggnads virke erhåller förpantnings innehavaren mot kontant betalning av Lejondal Lejondal den 24 januari 1805 Georgi Magd Petersson

Resolverades.
Häradsrätten har till följd av 7 kapitlet 1 § Rättegångs Balken prövat och funnit skäligt, att Eric Janssons och hans hustrus sökta, för ovannämnd förpantningssumma 444 riksdaler 16 skillingar,

bevilja inteckning i det under Lejondals Säteri lydande torpet Murartorpet, kallat, med förmånsrätt från detta Ting
På Häradsrättens vägnar Örbom

1805-01-24 pantförskrivningskontrakt för Murartorp (339)

Jag, Hindric Georgii gör veterligt att jag tillsammans med min hustru, Magdalena Pettersson, genom pantförskrivning, upplåter till Bonden Eric Jansson och hans hustru Anna Märta Ericsdotter i Frösunda by, Kalmar socken, mitt under Lejondals Säteri lydande torp, Murartorp kallat, med alla därtill hörande ägor, hus och jord, skog och mark i 50 år från den 1 januari 1804, att njuta, bebo och bruka mot erläggande av 444 riksdaler 16 skillingar med följande villkor:

Jag har erhållit förpantningssumman på 444 riksdaler, vilket kvitteras och med rätt att efter dessa 50 år åter inlösa Murartorpet mot denna summa till Eric Jansson, hans arvingar eller rättsinnehavare, dock utan ränta, medan Eric Jansson fått gottgöra sig den genom torpets avkastning.

Nödvändig vedbrand och byggnadsvirke får Rättsinnehavaren köpa kontant får Lejondal.

Så länge Eric Jansson lever får han utan betalning efter skedd tillsägelse och utkröning 2 lass gärdselstör och 3 lass långved

Sålunda beslutat och överenskommet betygar
Lejondal den 24 januari 1805 Hindric Georgii Magdalena Pettersson
Som vittnen Carl Åndberg J Hammarlind (tre röda sigill)

1895-01-26 på vintertinget med Bro Härad är detta fastebrev uppvisat, uppläst och till den kraft och verkan Förordningen av den 13 juni 1800 angående Städsel, Lego och Fardag av jord på landet, medger, intagits i inteckningsprotokollet
På Häradsrättens vägnar Örbom

1822-05-18 Landströms konkurs (339)

Friherre Wilhelm Löven samt jag, Abraham Julius Grundén, som sysslomän för Assessor Sven Ephraim Landströms konkurs meddelar, att Vi på konkursmassans vägnar och enligt kreditorernas uppdrag och förordnande av den 30 mars, har upplåtit och sålt till Kassören i Rikets Ständers Riksgälds Kontor, Peter Gustaf Rydberg det i Bro socken, Bor härad, Uppsala län, belägna Lejondal Säteri, 3 mantal med alla tillhörande torp: Alsätra, Skinnartorp, Stora och Lilla Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Roligheten och Gröna Gången samt Murartorp, när förpantningen därpå slutas. Även väder- och sågkvarnar, odlingar samt den på senare tider tillvunna delen av Allmänningen mot en genom auktion på Stallmästaregården den 4 denna månad bestämd köpeskilling av 28.000 riksdaler banko sedlar. Denna summa har av Oss blivit betald vilket kontraktet utvisar.

För den skull avhänder Vi konkursmassan Säteriet Lejondal till Kassör Rydberg med full äganderätt, med allt vad därtill hörer, att genast tillträda och för sig och sina arvingar, besitta och behålla som annan lag- och välfången egendom i hus och jord, åker och äng, skog och mark, torp och torpställe, kvarn och kvarnställe, när och fjärran, med vad allt dit hör eller lagligen kommer att höra

Konkursmassan är skyldig till hemul (*om köpet går tillbaka)*

Det har Vi i vittnens närvaro underskrivet och med våra sigill befäst som skedde i
Stockholm den 18 maj 1822 Wilhelm Löven Grundén

Som tillkallade och på en gång närvarande vittnen underskriver …… Schaerbing (?) Länsnotarie

1822-09-20 vid laga höstting med Bro Härad har ovanstående handling, upplästs och blivit intaget i protokollet samt uppbud i anledning härav för Kassör Pehr Gustaf Rydberg på Lejondals Säteri beviljats första gången.
På Häradsrättens vägnar Lunell
1823-05-23 beviljades andra uppbudet och 1824 den 21 maj beviljades tredje uppbudet.

Fyra lappar: Hörer jämte två på 20 riksdaler och en på 36 skilling till ett köpebrev om Lejondals egendom för en summa av 28.000 riksdaler

****

1822-05-04 Köpekontrakt, där Kassör Rydberg köper Lejondal efter Landströms konkurs (340)

Sedan kreditorerna i Assessor Sven Ephraim Landströms konkurs enligt förordnande den 30 mars 1822, beslutat att Lejondals Egendom skall säljas på offentlig auktion, har denna dag i auktionsprotokollet intagits att Kassören i Rikets Ständers Riksgälds Kontor P G Rydberg, som lagt det högsta budet, erhållit egendomen för 28.000 riksdaler bankosedlar.
Följande kontrakt upprättades mellan Wilhelm Löven och A J Grundén, som gode män i Assessor Landströms konkurs och mig, P G Rydberg:

Egendomen tillträds av Kassör Rydberg den 18 maj med växande höstutsäde och erlägger i handpenning nu genast 2.000 riksdaler bankosedlar. Sedan betalar han den 22 maj 20.000 och återstoden 6.000 efter ytterligare 2 dagar. Konkursdomen har meddelats honom och 6.000 riksdaler med 5 % ränta betalas av köparen från och med 18 maj 1822 till samma dag 1823.

Köparen ersätter den vid Lejondal i vår utsådda säden, 13 tunnor korn, 2 tunnor ärter, 4 fjärdingar gröna ärter, 5 tunnor blandsäd, 2 tunnor potatis med 146 riksdaler. Vidare tjänstefolkets stat och lön får samma datum.

Alla utgifter till Kronan och Präster mm betalas av köparen. Han övertar och nyttjar som arbetskraft alla de förskott som gårdens underlydande efter uppgiven räkning har gjort.
Stämpelavgift till köpebrevet och avgiften till Vadstena Krigsmanshus delar säljaren och köparen på, men alla andra utgifter för köpet faller på köparen.

Säljaren förbehåller sig att få använda gårdens arbetsfolk att tröska den otröskade säden, som finns i rian och till det behov av arbete för auktionen av lösöre som kommer att ske. Vidare att få använda dragarna att få hem säd och halm och till alla andra oundvikliga körslor.
Köparen får däremot använda arbetsfolk till trädgårdsarbetet. Han får också disponera en flygelbyggnad jämte alla uthus till sin bekvämlighet.

Säljarna förbehåller sig att fritt få disponera förra årets avkastning samt att få en plats att lägga upp halmen och en skulle eller lada till det överblivna höet. De får också använda gårdens folk till att stacka höet och halmen.

All jord och skog, som efter senaste köpebrevet blivit tillagt egendomen med alla torp och lägenheter kommer att tillfalla köparen efter fastställda kartor för att få behörig fasta och lagfart.

Som egendomen nu är betalt med 28.000 riksdaler, kommer överskjutande Inteckningar att dödas och försvinna ur egendomen.

För de pengar säljarna uppbär för köpet lämnar köparen särskilda kvittenser, som för deras rätta användande säljarna ansvarar.
Vid tillträdet överlämnar säljarna alla till egendomen hörande köpebrev och övriga handlingar samt de kartor, som finns att tillgå. Säljarna förbehåller sig till hemul efter Lag.

Till yttermera visso är två likalydande exemplar här skrivna och undertecknade med våra namn och bekräftade med våra signet, som skedde i
Stockholm den 4 maj 1822

Med detta kontrakt förklarar vid oss på ömse sidor nöjda, förbindande oss att detsamma obrottsligen efterkomma och uppfylla.

Wilhelm Löven, som Kurator i Landströms konkurs
Grundén, Kurator i samma konkurs. P G Rydberg
Som vittnen Rosenblad Gust Stenborg (?) (fem röda sigill)

Tillägg
Under detta köp hör alla Byggnader och Lägenheter av Väder och Sågkvarn, skog och mark samt den del av Allmänningen som enligt Kongl Resolution av den 4 oktober 1811 särskilt tillagts, även alla torp, varibland dock Murartorp skall vara på viss tid förpantat.
En mindre skogspark vid Gröna Gången har av Assessor Landström sålts till bonden Per Persson i Bälby den 14 februari 1821

Sedan Kassör Rydberg denna dag inte endast erlagt 6.000 riksdaler med 5 % ränta från den 18 maj 1822 utan också 146 riksdaler för utsädet och folkets stat och avlöning med 46 riksdaler 9 skilling samt diverse avgifter så är detta köpekontrakt på ömse sidor fullgjort och betalt en gång för alla kvitterat
Stockholm den 12 juli 1823 Wilhelm Löven Grundén

1823-09-19 då laga ting förrättades med Bro Härad vid Tibble Gästgivargård, anhöll Kassören vid Rikets Ständers Riksgälds Kontor Pehr Gustaf Rydberg om fasta på Lejondal, 3 mantal Säteri med tillhörande torp, Alsätra, Skinnartorp, Stora och Lilla Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Stora och Lilla Hällkana, Svarvarviken, Roligheten och Gröna Gången samt Murartorp, belägna i Bro.
Denna anhållan tog jag med Nämnden i behörigt övervägande och där ingivna och upplästa handlingar visade att Friherre Wilhelm Löven och Kammarrättsrådet Abraham Julius Grundén, som sysslomän i Assessor Sven Ephraim Landströms konkurs, den 18 maj 1822 på auktion den 4:de i samma månad sålt egendomen till Rydberg för 28.000 riksdaler.
Rydberg hade sedan vid tre tillfällen begärt uppbud utan att klander ingivits. Därför prövade Rätten skäligt att bevilja honom fasta och Rydberg som laglig ägare till Lejondals Säteri, 3 mantal för sig och sina arvingar att besitta och områda, som över annan välfången egendom

De Nämndemän som på denna tid med mig i Rätten sutto och härtill fastevitten är, finns antecknade främst i Domboken.
Till yttermera visso är detta av mig egenhändigt underskrivet samt med Häradet och eget sigills undersättande bekräftat
År och dag som förr skrivet är På Häradsrättens vägnar Lunell

Charta Sigillata bevis ett på 6 skilling och ett på 1 2/3 riksdaler för fastebrevet för Lejondal.

****

1827-03-23 Köp– och fastebrev när Eric Sparre köper Lejondal av Rydberg (341)

Jag Pehr Gustaf Rydberg, gör veterligt, att jag sålt och upplåtit till Landshövding Greve Eric Sparre mig tillhörig i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län belägna egendomen, Frälsesäteriet Lejondal, 3 mantal med torpen: Alsätra, Skinnartorp, Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Stora och Lilla Hällkana, Svarvarviken, Roligheten, Gröna Gången samt Murartorp, när förpantnings tiden är slut samt väder, såg och kvarnställe med byggnader, väggfast inredning och allt som lyder under egendomen av åker, äng, skog och mark, fiske och fiskevatten, odlingar samt den i senare tider tillkomna delen av Allmänningen. Detta enligt mina åtkomsthandlingar, så som det finns för ögonen mot en överenskommen köpesumma av 24.000 riksdaler banko transportsedlar.

Då denna köpesumma blivit till fullo betald, dels kontant och dels genom reverser, har den kvitterats. Därför avhänder jag mig och mina arvingar till Greve Sparre att med full äganderätt tillträda, samt för sig, hans Grevinna, barn och arvingar, såsom deras andra välfångna egendom, besitta, behålla och fritt disponera Säteriet Lejondal med tillhörigheter, i vått och torrt, när och fjärran med allt vad därtill av

ålder lyder eller i framtiden kan lagligen tillvinnas. Förbinder mig hemul efter lag *(stå för kostnader om köpet går tillbaka).*

Till yttermera visso har jag detta salubrev i vittnens närvaro egenhändigt undertecknat och med mitt brukliga sigill bekräftat, som skedde i
Stockholm den 23 mars 1827 P G Rydberg

Närvarande vittnens underskrifter Gustaf Schöne Gabr Lagergren (*tre röda sigill)*

Vid tinget med Bro Härad har detta salubrev blivit uppläst och intaget i Lagfarts Protokollet samt uppbud beviljats för Landshövdingen på Gävle slott Greve Eric Sparre och Hans Grevinna Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery, första gången
På rättens vägnar Lunell

1827-09-21 beviljades andra uppbudet och 1828-01 25 tredje uppbudet

1829-03-27 tillhör det upprättade Köpekontraktet om Frälse Säteriet Lejondal (341)

Mellan undertecknade har följande köpekontrakt överenskommits och avslutats:
N:o 1 Jag Pehr Gustaf Rydberg upplåter och säljer till Landshövding Eric Sparre det mig tillhöriga Frälse Säteriet Lejondal i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, om 3 mantal och torpen, Alsätra, Skinnartorp, Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Stora och Lilla Hällkana, Svarvarviken, Roligheten, Gröna Gången och Murartorp när förpantnings tiden är avslutad. Vidare tillhör väder-, såg- och kvarnställe med åbyggnader, väggfast inredning med allt annat som till gården hör av åker, äng, skog och mark, fiske och fiskevatten samt den efter Kongl Resolution av den 4 oktober 1811 tillagda delen av Allmänningen. Allt detta i enlighet med mina åtkomsthandlingar, mot en av oss överenskommen köpeskilling av 24.000 riksdaler banko transportsedlar.

N:o 2 Till Landshövding Sparre upplåter jag mot särskild betalning av 2.000 riksdaler åker och körredskap, brygg, bränneri och smidesredskap samt slöjdvirke, nu befintliga sängar och sängkläder, bord och stolar för stat- och tjänstefolk, alla sågverkets och kvarnens inventarier samt ökstockar, hästar, boskapskreatur, får, svin och höns, redan utsått höstsäde samt allt för innevarande års behov av vårutsäde efter särskild förteckning. Köparen förbehåller sig alla upphuggna, oanvända skogsprodukter och inget därav kan utan köparens tillstånd bortföras från gården.

N:o 3 Vid detta kontrakts underskrivande avlämnas alla åtkomsthandlingar och geometriska kartor, salubrev och då gården lämnas gravationsfri kommer köpeskillingen att betalas:
För fastigheten 24.000 och för inventarier 2.000, tillsammans 26.000 riksdaler
Kontant vid kontraktets underskrivande 6.000, så snart köparen kommit i besittning av inventarierna erläggs enligt revers som förfaller den 1 juni detta år 2.000
Genom revers på 30 år infrias mot inteckning och 6 % ränta från nästa april 3.000
Genom tre reverser på vardera 5.000 med ränta och inteckningar =15.000
S U M M A 26.000 riksdaler

N:o 4 Till 24 april betalar säljaren tjänstefolkets stat och löner, därefter köparen, även om tillträdet inte sker förrän i slutet av maj eller 1 juni.

N:o 5 Säljaren är ansvarig för djuren och bekostar vårbruket och annat arbete vid gården till sistnämnda dag. Köparen har dock rätt att, genom sin fogde på Brogård, tillse vårbruket och att behovet av gärdsel fälls och framförs. Han skall vara behjälplig med allt som för gårdens bästa kan vara nödvändigt. Säljaren lovar hjälpa till med allt vad på honom ankommer, men att fogden har huvudansvaret för gårdens skötsel. Därför frånsäger sig säljaren allt ansvar utom för kreaturen.

N:o 6 Så snart sågverket kan sättas igång skall köparen äga och för sin enskilda räkning nyttja och begagna samt rätt att låta underlydande såga de stockar, som de behöver för sina byggen.

N:o 7 Kronoutskylder och lagfartskostnader betalas av köparen, medan stämplade Pappret betalas av både köpare och säljare.
Till yttermera visso är detta kontrakt i vittnens närvaro underskrivit som skedde i Stockholm den 23 maj 1827 Eric Sparre P G Rydberg
Närvarande vittnen Gustaf Schöne Gabr Lagergren (fyra röda sigill)

Genom kontant erlagda 6.000 riksdaler och reverser i enlighet med kontraktet 20.000 riksdaler. S U M M A 26.000 riksdaler
Har jag till fullo blivit likviderad för köpeskillingen, vilket härmed kvitteras
Stockholm den 23 mars 1827 P G Rydberg

En påbörjad och en mera fullständig kladd till kontraktet.

1828-05-09 gör Johan Christ Lunell, Lagman och Häradshövding i Trögds, Åsunda, Håbo och Bro Häraders domsaga veterligt att: den 23 mars 1827 upprättades köpekontrakt där Kassör Pehr Gustaf Rydberg för 24.000 riksdaler banko transportsedlar sålt Frälse Säteriet Lejondal med tillhörande torp och lägenheter till Greve Eric Sparre. Inget klander har inkommit på de tre uppbuden efter tillkännagivande i Häradets kyrkor. Därför har Rätten prövat att bevilja fasta på detta köp och förklarar Landshövding Greve Eric Sparre och hans Grevinna Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery för rätta och lagliga ägare av Lejondals Frälse Säteri, om 3 mantal med åtföljande tillhörigheter.
Närvarande nämndemän, som med mig var i Rätten antecknas främst i Domboken som fastevittnen. På Bro Härads Rätte vägnar J C Lunell (*två röda sigill)*

****

1784-1827 åtskilliga gravationsbevis och inteckningar på Lejondal.(342)

1784-03-15 Hovjunkare Jacob Gripenstedt ansöker om bevis hos Kammarkollegium, om Lejondals s Säteri 3 mantal, Raskeboda frälsehemman ½ mantal i Bro socken och Härad, Uppsala län samt Ålsta 2 mantal i Näs socken, är bevärade med gravation.
Enligt jordeböckerna, där Lejondals Säteri kallas Brolövsta, är egendomen inte besvärad av gravation i och för Reduktionens skull. Utdrag ur protokollet skall lämnas sökande till bevis
År och dag som ovan Efter Befallning H Carlstein

1818-06-09 Gravationsbevis. På begäran har undertecknad genomsett de senaste 10 årens Inteckningsprotokoll i Bro Härad ifrån den 9 juni 1808 till denna dag, och funnit att Statskommissarie Em Widegren och hans hustru M C Widegren, född Valdius tillhöriga Lejondals Säteri med underlydande torp och lägenheter om 3 mantal varit behäftade med följande gravationer.
N:o 1 Den skuld på 2.400 riksdaler banko med 6% ränta av den 3 oktober 1801, har övertagits av Statskommissarie Widegren och hans hustru sedan 25 januari 1811. Förnyad den 3 oktober 1801 med inteckning som säkerhet för Prosten J E Arhenius.
N:o 2 Inteckning den 3 maj 1802 beviljad för 5.000 riksdaler med 6 % ränta som återstående köpeskilling förnyad till Friherre W Bennets, i egenskap av förmyndare för Fröken Anna Charlotta Wallenstjärnas, säkerhet.
N:o 3 Widegrens skuldbrev av den 3 februari 1812 på 3.000 riksdaler med inteckning för Statskommissarie Frödelius säkerhet.
N:o 4 Widegrens skuldbrev av den 3 februari 1812 på 2.000 riksdaler med inteckning för Frödelius säkerhet.
N:o 5 Inteckning till Ryttmästare Otto Löwens säkerhet den 10 maj 1813. Förnyelse av den 8 oktober 1795 beviljade 1.500 och 4.500 riksdaler med 6 % ränta
N:o 6 Inteckning till Ryttmästare Löwens säkerhet den 23 september 1788, som blivit på honom tillagt den 10 maj 1813 för 1.000 riksdaler
N:o 7 Den 10 maj 1813 är inteckning för Löwens säkerhet förnyad för lån på 1.000 riksdaler med 6 % ränta och förmånsrätt till betalning den 5 maj 1800.

N:o 8 Till säkerhet för Sekreterare P J Marius den 1 oktober 1805 för 2.000 riksdaler med 6 % ränta, förnyad den 5 maj 1815.
N:o 9 Enligt Protokollet är Fältsekreterare Meÿber innehavare av inteckning för en skuld på 6.400 riksdaler den 5 maj 1815
N:o 10 Den 5 maj 1815 har Statskommissarie G Wåhlberg erhållit inteckning för 1.400 riksdaler med 6 % ränta.
N:o 11 Den 9 januari 1816 är följande inteckningar beviljade: Kamrer I S Müllern för Widegrens skuld på 3.000 riksdaler samt två på 1.000 riksdaler vardera.
N:o 12 Den 23 september 1816 har inteckning skett för Fältsekreterare Meÿber sedan transporterad till Fogden Morén på en skuld stor 500 riksdaler
För Änkefru Prostinnan Ahrenius säkerhet för Widegrens skuld på 1.000 riksdaler med 6 % ränta.
N:o 13 Den 24 september 1817 är inteckning meddelad J F Müllern för Widegrens den 20 juni 1817 särskilda skuldebrev ett på 500, ett på 1.000, ett på 1.500, ett på 3.000, ett på 3.500 riksdaler, tillsammans 9.500 riksdaler med 6 % ränta.
N:o 14 Den 14 maj innevarande år beviljades inteckningar för Widegrens och hans Frus förskrivningar: till Assessor Landström 5.000, till samma långivare 3.974 och till Major Herman Mûllerns säkerhet 3.300 riksdaler med 6 % ränta
Att Lejondals Säteri enligt protokollet ej häftar för andra eller flera nu gällande inteckningar, arrendekontrakt eller gravation, betygar
Ekolsund den 9 juni 1818
På Härads Hövdinge Ämbetets vägnar enligt förordnande G A Wallman (?) (*två svarta sigill)*

Om gravationsbevis i Lejondals Säteri anhåller Kassör P Gustaf Rydberg, som nu ägare till Säteriet.
Jag har gått igenom de sista 10 åren med Bro Härads förda Inteckningsbok och funnit:
N:o 1 Tre särskilda inteckningar har meddelats Ryttmästare Löwen den 23 september 1788 för Gripenstedts skulder på 8.000 riksdaler

N:o 2 Den 5 maj 1815 beviljades Georg Didrik inteckning för 1.400 med 6 % ränta med anledning av Widegrens skuldsedel av den 10 oktober 1805. Till Major Henric Georgi och hans hustru Magdalena Petersson för Widegrens skuld på 2.600 jämte 6% ränta. Till Fältsekreterare Ludwig Meÿber för skuld på 6.000 riksdaler.

N:o 3 Den 29 januari 1816 beviljades inteckning till Kamrer Müllern för Widegrens skuld på 5.000 riksdaler.

N:o 4 Den 23 september 1816 beviljades Kronobefallningsman A G Morén för 500 riksdaler samt till Änkefru Prostinnan Fredrica Arhenius för 1.000 riksdaler med 6 % ränta inteckningar i Lejondal.

N:o 5 Den 24 september 1817 av Widegren till torparen Gabriel Johansson i Alsätra och hans hustru Brita Mattsdotter meddelad skriftlig försäkran om livstida besittning för 9.500 riksdaler jämte 6 % ränta. 9.000 av Widegren och 500 av Bonden Eric Andersson i Eneby

N:o 6 Den 4 maj 1812 har Sven Ephraim Landström beviljats inteckning i Lejondal för Widegrens 8.974 riksdaler med 6 % ränta.

N:o 7 Samma daghar inteckning i Lejondal beviljas för Major Herman Müllern för 3.300 riksdaler jämte 6 % ränta på grund av Widegrens skuldsedel.

N:o 8 Den 10 januari 1820 för Ryttmästare Otto Löwen innehavare av den 25 februari 1811 till Kyrkoherde Eric Arhenius av Widegren utgiven förskrivning på 2.400 riksdaler. Fått förnyelse på denna summa med förmånsrätt.

N:o 9 Den 30 september 1820 begärde Assessor Landström och han hustru inteckning som inte kunde beviljas förrän hans åtkomst blivit styrkt

N:o 10 Den 10 maj 1820 intogs i protokollet en handling, som visar att Landström mot 66 riksdaler 32 skilling till Bonden Pehr Pehrsson i Bälby, Tibble socken, upplåtit en under Lejondal liggande skogmark vid Majorsvik och torpet Gröna Gången.

N:o 11 den 17 februari 1822. Kammarrådet J G Welin som innehavare av inteckning efter Widegren och hans hustru i livstiden gjorda skulder på 2.000 riksdaler

Lejondals Säteri är inte besvärat av andra Inteckningar, intygar
Wärsta (?) den 27 september 1822 På Ämbetets vägnar Lunell

1823-09-19 utdrag ur Inteckningsprotokollet hållet vid hösttinget med Bro Härads på Tibble Gästgivargård.
Som ägare av Lejondals Säteri, anhöll Kassör Per Gustaf Rydberg, att till säkerhet för tre särskilda av framlidna Statskommissarie Widegren och hans hustru, även hon avliden, i livstiden intecknade och till Kamrer Müllern utgivna skuldförbindelse på tillsammans 5.000 riksdaler jämte 6 % ränta, skulle dödas Företeddes skuldbrevet som Kammarrådet Welin genom transport blivit innehavare av och lämnades bifall till Rydbergs begäran. Detta skall påskrivas skuldsedel och införas i detta protokoll
På Häradsrättens vägnar Lunell (en dubblett finns)

1823-09-19 Utdrag ur Inteckningsprotokollet.
Fyra särskilda av den 20 juni 1817 av framlidna Statskommissarie Widegren och hans även med döden avgångna hustru till Kamrer Müllern i livstiden tecknade skuldförbindelse på 9.000 riksdaler med 6 % ränta och säkerhet i Lejondals Säteri, anhåller nuvarande ägaren Kassör Per Gustaf Rydberg att inteckningarna skulle dödas. Vilket Häradsrätten beviljade genom påteckning på skuldebrevet och att utdrag ur protokollet skulle meddelas,
På Häradsrättens vägnar Lunell

1823-09-19 utdrag ur Inteckningsprotokollet
Den inteckning som Häradsrätten den 3 februari 1812 beviljade Statskommissarien N Frödelius samt den 17 januari 1822 för då blivna Rättsinnehavare Kammarrådet R G Welin förnyat i Lejondal till säkerhet för 2.000 riksdaler, som Statskommissarie Widegren gemensamt med sin hustru i livstiden den 1 februari 1812 utfärdade skuldbrev, blev på nuvarande ägaren av Lejondal, Kassör P G Rydberg anhållan, dödad
Kassör Rydberg visade skuldbrevet varpå fanns en så lydande anteckning: ”Sedan i avräkning på förestående Lejondals Säteri Egendom intecknade fordran blivit denna dag betalt med 757 riksdaler 35 skilling 2 runstycken utgörande den skillnad med Kuratorerna i Assessor Landströms konkurs. Därför har Kassören att på laga väg låta döda inteckningen så den inte vidare måtte gravera Egendomen
Stockholm den 12 juli 1823 P G Rydberg.
Utdrag ur protokollet och skuldbrevets påskrift meddelas
På Härads Rättens vägnar Lunell

1825-08-20 ingav Kassör Pehr Gustaf Rydberg en skrift till Häradsrätten, där han redogör för sitt köp av Lejondal. Det finns förskrivningar och räntor på 25.038 riksdaler 4 skilling 5 runstycken och han har kontant betalt 2.961 riksdaler 6 skilling 7 runstycken vilket gör den sammanlagda köpesumman av 28.000 riksdaler. Då Lejondal sedan tidigare är besvärad med inteckningar för 24.174 riksdaler 27 skilling 8 runstycken, vilket inropssumman på 28.000 riksdaler inte lämnar ringaste tillgång, så begär Rydberg att innehavarna av dessa inteckningar bör kallas till Häradsrätten för att höras.
Stockholm den 20 augusti 1825 P G Rydberg

Enligt protokoll vid utlyst sammanträde med Kreditorerna i Assessor Landströms konkurs den 30 mars 1822 har sysslomännen Kammarrättsrådet Grundén och Friherre W Löwen fått i uppdrag att sälja Lejondal på offentlig auktion.
Att Kassör Rydberg den 4 maj 1822 genom offentligt upprop köpt Lejondal för 28.000 riksdaler och anteckning på köpekontraktet visar att köpet är tillfullo betalt.
Att Lagman Lunell den 27 september 1822 utfärdat gravationsbevis angående Lejondal

Utdrag ur Stockholms Rådstugurätts dom den 29 maj 1820 i urarva och förmånstvisten mellan avlidna Statskommissarie Widegrens Sterbhus delägare och Borgenärerna.

Häradsrätten beviljar Rydbergs anhållan att Inteckningsinnehavarna skall uppvisa sina handlingar vid äventyr att Rätten utan hinder avgör ärendet.
På Härads Rättens vägnar efter förordnande Gyllenhammar.

1826-01-00 utdrag ur Häradstinget Efter gjord anhållan, av Kassör Rydberg som på auktion köpt Lejondal efter Assessor Landströms konkurs, hade de som ägde inteckningar i Lejondal och alls inget eller endast delvis fått sina fordringar betalda av köpeskillingen, blivit förelagda att anmäla hos Häradsrätten, om de hade något att påminna vid deras inteckningars dödande
När målet uppropades infann sig ingen inteckningsinnehavare.
Resolution
Kassör Rydberg har redan den 19 september 1823 fått fasta på Lejondals Säteri och med styrkt kvitto bevisat att han betalt köpeskillingen med 28.000 riksdaler.
Inteckningshavarna har inte till fullo fått sina fordringar, då köpesumman varit otillräcklig. Genom deras uteblivande efter kallelse till Häradsrätten, finner Rätten skäligt att alla inteckningar som funnits vid Rydbergs köp, förklaras kraftlösa och utan vidare verkan. Detta beslut skall meddelas berörda.
På Häradsrättens vägnar Gyllenhammar

1827-05-18 utdrag ur Intecknings Protokollet. På gjord anhållan av Kassör Rydberg blev den i Lejondals Säteri till prostinnan Fredrica Arrenius, född Gripenstedt jämte hennes avlidna systrar Karin, Elisabet och Christina Gripenstedt, som var rättsinnehavare för säkerhet för 3.000 riksdaler med 6 % ränta och förmånsrätt genom förra ägaren till Lejondal Widegren den 19 januari 1811 upprättade skuldbrev, skulle dödas.

Detta skulle meddelas genom utdrag ur protokollet
På Häradsrättens vägnar Lunell

1827-05-23 I anledning att kassör Rydberg sålt Lejondal med torp och lägenheter till Greve Eric Sparre den 23 mars, begär han förteckning på inteckningar rörande Lejondal. Undertecknad har gått igenom de senaste 10 åren med följande resultat:
N:o 1 den 24 september 1817 finns anteckning att Statkommissarie Widegren i livstiden till Torparen Gabriel Johansson i Alsätra och hans hustru Brita Mattsdotter med skriftlig försäkran om livstids befattning på viss under Lejondal lydande ägor.
N:o 2 Den 10 maj 1821 finns en anteckning att Assessor Landström, som då ägde Lejondal, till bonden Pehr Pehrsson i Bälby, Tibble socken, mot 66 riksdaler upplåtit på 4 års tid en skogstrakt vid Majorsvik och torpet Gröna Gången.

N:o 3 Den 18 denna månad har Greve Eric Sparre utgivit 4 särskilda skuldbrev till Kassör Rydberg på sammanlagt 18.000 riksdaler banko transportsedlar med ½ % ränta per månad och beviljat inteckning i Lejondals Säteri. Inga andra inteckningar finns.
Katrinedal den 23 maj 1827 På Ämbetes vägnar Lunell

****

1862-11-01 Inventarier lämnade av Greve Eric Sparre till arrendator Söderberg vid Lejondal (343)

6 par oxar tillsammans värda 1.865 riksdaler. 3 hästar = 815.
Kör och åkerredskap: 8 oxvagnar, 5 gödselrad, 8 kälkar, 2 gödselkärror, slädar, 6 vedmått, 11 plogar, 18 trästockar, sladdar, harvar, skaklar, hästräfsor, stendrög, 2 snöplogar m m = 552
Stallet: bl a skostol, hammare och tång = 4
Oxhuset 16 bindslen, 8 ok, 5 tömmar, skrapa och borste, gödselkärra vattentunna, = 50
Ladugården: 13 bindslen, grepar, hökrok = 18
Bränneriet: 3 ämbar, potatiskvarn, inmurad panna = 28
Smedjan: hammare, pust, spanstäd, smidesstäd, skruvstäd, slägga, 8 tänger, 6 mejslar, sätthammare, skrotmejslar, skruvnycklar, nageldon, bränndon, kockskrattor = 13.

Snickeriverktyg: 4 navar, 2 hyvelbänkar, hyveljärn, såg, huggjärn, släthyvel, vattenpass borrskaft = 22
Väderkvarns inventarier: 3 järnspett, slägga, stopplinor, fällbomslina, hisslina, tullår, kappmått, lampa =30
Sågens inventarier: 2 sågblad, 2 filar, 2 järnspett, hammare, vändhake, stockhake =13
Diverse inventarier: sädesharpa, vändhakar, taktegel, bosshakar, tröskverkstrilla, vagnsunderrede, vattenkanna, mullplog, ämbar, liar, slipsten, mangel, kastmaskin, kastskovlar, fönsterbågar, väggklovar, spånhyvel, hjulekrar, ökstock, järnkedjor, spadar, högafflar, bindsle av hår =160
Täckdikningsredskap: skopor, spade, krok, härvar = 6

Söderberg köper 20 kor av Greve Sparre: Hjärtros, Blomstra, Nyros, Ängsros, Prostinnan, Grevinnan, Gullviva, Freja, Donna, Jungfrun, Snäckan, Svanros, Adéle, Rönne, Svartan, Blomman, Agnes och Gullros värda tillsammans 1.660 riksdaler
S U M M A 5.663 riksdaler.

Ovanstående inventarier eller andra av samma slag förbinder jag mig att vid mitt avträde återlämna.
Lejondal som ovan.

1862-11-01 Arrendekontrakt mellan Eric Sparre och A Söderberg rörande Lejondals Säteri. (343)
Till Anders Petter Söderberg upplåter och bortarrenderar jag Lejondals Säteri, 3 mantal med tillhörande torp, kvarn och såg mot följande villkor och förbehåll

N:o 1 Tillträdet beräknas från 1 november 1862 med inbärgad gröda av säd, hö, halm och rotfrukter enligt särskild uppgift samt verkställt höstutsäde av 5 tunnor 8 kappar vete, 25 tunnor råg och tillbrukade vårland. Vid avträdet skall arrendatorn avlämna hela den då inbärgade grödan utan undantag samt verkställa höstutsäde och höstplöjning med skyldighet att gottgöra skillnaden mellan vad han mottagit och avlämnat.

N:o 2 Byggnaderna såväl vid gården som vid torpen mottar arrendatorn i befintligt skick med förbindelse att vid avträdet återlämna dem i fullgott skick. Han ansvarar för hävden av åker, äng, diken och gärdesgårdar.

För att hålla tillsyn över efterlevnaden av kontraktet, äger jordägaren rätt att då han så önskar göra syn och meddela föreskrifter. Avtal om nybyggnader kommer att träffas mellan jordägaren och arrendatorn.

N:o 3 Jorden brukas efter uppgjord cirkulationsplan. Ändring kan ske endast efter avtal mellan jordägaren och arrendatorn.

N:o 4 Arrendatorn äger rätt att i skogen hämta vindfällen, ris, skatar och bångar till sitt och gårdens behov samt virke efter anvisning av den person jordägaren tillsätter. Arrendatorn skall tillsammans med arrendatorn vid Brogård hjälpa uppsyningsmannen med de givna föreskrifterna för skogshushållningen.

N:o 5 Kreaturen mottas enligt inventarieförteckning och skall återlämnas eller ersättas av motsvarande djur vid avträdet

N:o 6 Vid gården skall finnas 20 kor, 6 par oxar och 3 par hästar, vilka skall sommar- och vinterfödas samt hållas i gott skick. Spillningen skall användas på gårdens ägor.

N:o 7 Alla skatter betalas av arrendatorn

:N:o 8 Arrendesumman är 3.000 riksdaler riksmynt årligen.

N:o 9 För jordägarens räkning undantas Corps de Logis jämte trädgården samt bete och foder för hans hästar under vistelsen där. Om denna byggnad inte utarrenderas kan arrendatorn senare motta trädgården mot 150 riksdaler

N:o 10 Utan jordägarens tillåtelse får arrendatorn inte upplåta arrendet till annan person

N:o 11 Brister arrendatorn i fullgörandet av kontraktsvillkoren är han utan att njuta fardag uppsagd till avflyttning.

Eric Sparre A P Söderberg

Genom inköp av 19 kor lämnade som inventarium samt kontant betalda är på kontraktet erlagt 1.670 riksdaler på första årets arrende
Stockholm den 20 november 1863 Eric Sparre

Återstoden 1.330 riksdaler på första årets arrende är betalt. Eric Sparre
Kvitto på 1864 års arrende och 1867 är arrendet nedsatt till 2.500 riksdaler

1863-11-20 ett likalydande arrende för detta år.

****

1892-05-10 utdrag ur Domboken återfört mål mellan Oskar Eriksson och Erik Josias Sparres Sterbhus om klandrad syn (344)

Ingav Lantbrukare Oskar Eriksson en skriftlig anmärkning:
Sedan Kongl Maj:t genom utslag den 12 februari 1892 fastställt Svea Hovrätts dom av den 6 februari 1891, varigenom Bro Häradsrätts dom av den 20 juli 1889 i målet mellan mig och Landshövding Erik Josias Sparres sterbhusdelägare, angående klander av syn, blivit undanröjt och målet återvisats till Häradsrätten, får jag anmäla målet med anhållan att Häradsrätten måtte bestämma tid för den förordnade Häradssynen och meddela kallelse till sterbhusägarna. Och om sådant beslut inte kan fattas utan sterbhusets hörande, uppskjuta målet till sista rättegångsdagen med föreläggande att de då skall infinna sig.
Stockholm den 30 april 1892 Oskar Eriksson

Följande bifogades: Kongl Maj:ts utslag på de besvär Landshövding Erik Josias Sparres sterbhusägare, hans änka Grevinnan Ottilia Sparre, Greve Johan E-son Sparre, Hovmarskalk Friherre Louis de Geers änka, Friherrinnan Louise de Geer, född Sparre, Friherrarna Carl de Geer och Louis de Geer samt Löjtnant Bror Munk på sin hustrus vägnar även Justitierådet Gust Herslow i egenskap av förmyndare för avlidne Friherre De Geers omyndiga barn, anfört över en av Hovrätten den 6 februari 1891 meddelad dom i sak mellan sterbhusägarna och Lantbrukare Oskar Eriksson angående klander av syn

Att Landshövdingen i livstiden genom arrendekontrakt av den 7 juni 1878, på 10 års tid från 14 mars 1879 arrenderat åker och äng och hagmarker på Lejondals Säteri till Inspektor Carl Åhlenius. Med bl a villkor att egendomen skulle av och tillträdas efter laga syn, med skyldighet för arrendatorn att väl underhålla husen samt efter vid synen verkställd uppskattningen ge ersättning i händelse egendomen vid avträdet var försämrad.

Han skulle också få ersättning om byggnaderna med jordägarens tillstånd blivit i bättre skick än vid tillträdet.

Arrendatorn skulle väl hävda jorden och underhålla hägnaderna.

Att kontraktet överförts den 13 mars 1880 till Eriksson

Att Länsman C T Johansson med biträde av två Nämndemän hållit av- och tillträdessyn 3, 4, 5 och 29 december 1888 och den 4 januari 1889 . Vid jämförelse med föregående syn konstaterades att en husbehovs väderkvarn brunnit samt klagomål på en anmärkning om hävden på ett besått rågfält lämnats utan avseende. Eriksson hade fått ersättning för förbättringar med 690 kronor 22 öre

Att klagandena har insänt klander på syneförrättningen till Bro Häradsrätt

Häradsrätten hade hänskjutit saken till Häradssyn. Man klagar bl a över att Eriksson sagt upp brandförsäkring på den sedermera nedbrunna väderkvarnen, samt att han vid avträdet genom försenad sådd inte kommit att lämna tillräcklig skörd. Han bör åläggas att betala ersättning.

Eriksson hade tagit bort gärdesgårdar mellan Lejondal och Finkan, Lejondal och Djupdal och vidare vid Gröna Gången. Han skall uppsätta dem.

Han är inte berättigad till ersättning för förbättring. Erikssons anspråk måtte ogillas och synemännens beslut undanröjas, helst som det inte är en fråga för synemännen.

Häradsrätten menade att klagande skulle pröva domen om den brunna väderkvarnen särskilt. Vad gällde den uteblivna skörden menade man att jorden var i vanhävd och Eriksson borde ersätta med 162 .kronor 27 öre. I fråga om gärdesgårdarna berättade Eriksson, att han med jordägarens tillåtelse flyttat gärdesgårdar och Häradsrätten biföll inte de klagande på den punkten.

Klagande skall betala 152 kronor 66 öre för Häradsrättens sammanträde.
Hovrätten menar att när Häradsrätten sammanträtt var de inte domföra, då endast 4 nämndemän var närvarande, varför de återvisade målet till ny prövning. Klagande skulle vidkännas kostnaderna i Hovrätten.

Kongl Maj:t har prövat ärendet och funnit, att då klaganden inte visat att fel i rättegången hos Hovrätten förelegat så att dess dom bör ogillas, förtjänar besvären inget vidare avseende.
Klagande betalar 30 kronor i lösen för Kongl Maj:ts utslag.
Under Kongl Maj:ts Sekret Emil Sjöberg

Greve Johan Sparre, som var närvarande vid Rätten, förklarade sig för sin del inte ha något att invända mot ovan intagna ansökan, att Häradsrätten skjuter ärendet till Häradssyn på kärandens kostnad vid Lejondal på år och dag som senare blir bestämt, varvid parterna bör inställa sig, med den bevisning de önska åberopa
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Erik Hagström

Lundby Säteri 1843-1911 Kartong F:16

1800-1911 Handlingar rörande Lundby Säteri i Tillinge socken, som olika medlemmar av släkten Sparre ägde. UKF har inte bearbetat dessa handlingar utan endast antecknat datum och rubriker. (345)

OBS. Hela kartong 16 Lundby ligger i samma fil. Tillhör ej Bro socken.

F:16 A
Handlingar om Lundby Säteri 1843-1911 F16: A

1800-00-00 diverse från Lundby och en beskrivning av egendomen N:o 33 i kvarteret Vingråen inom Adolf Fredriks Församling med adress Tegnérlunden 3.

Brandförsäkringsbelopp 400.000 kronor i Stockholms Brandstodsbolag, Taxeringsvärde 450.000 kronor, Hyror 31.900 kronor. En femrummare med kök kostade 2.050 och ett enkelrum 450 kronor per år. Där fanns gasbelysning, elektricitet och värmeledning. Inteckningarna var 23.875 kronor.

1800-00-00 Lundby Säteri: Taxeringslängd för gårdarna och torpen.
Namnen på brukarna finns.
Alma. Broby, Dorsilla. Drällsta, Ernsta, Frössvi, Gryta, Gustigbo, Hageby, Hallsta, Hesselby, Hovdesta, Hummelsta, Jerstuna, Kil, Kroklösa, Linda, Litselås, Lundby ägs av Eric Sparres sterbhus, Lötsunda, Myrby, Mälby Nibble, Ogesta, Skinna, Skyttlebo, Smedstorp, Svinsta, Tallmyra, Taxhuvud, Tibble, Uddala, Ullbro, Ullsunda, Vappa, Vela, Vreta, Vindsberga, Åby med utjord, Öndesta, Ör, Prästgården

1843-1869 Löjtnant Anders Rolf Oxehufwud och hans Hustru Matilda Oxehufwud, född Sparre, äger Lundby.

De får fasta på Lundby 2 mantal, med rå- och rör Säteriet Lindboda ¼ mantal, Bråboda ¼ mantal och Åsboda ¼ mantal i Tillinge socken den 21 februari 1843.

1847-10-27 upprättar makarna inbördes testamente. Maken förklarar att hans yttersta vilja är att vid hans död, hustrun skall förbli i full och orubbad ägande och dispositionsrätt till hela deras gemensamma bo

1845-1855 Handlingar där A R Oxehufwud köper diverse lösöre
1845-10-30 Förteckning lösöre bl a häst, kärror, väckarklocka, kopparbunke, vattenså, kudde, vadmalsbyxor, päls, sängkläder, guldring till ett värde av 66 riksdaler 34 skilling av Eric E Matsson, med förbehåll att sakerna får kvarstå hos säljaren till A R Oxehufwud hämtar dem.
Köpebrevet ingavs till Häradsrätten i Åsunda den 13 december 1845 och upplästes i Tillinge kyrka den 12 juli 1846
1855-05-31 köper Oxehufwud under samma villkor till en summa av 108 riksdaler 40 skilling mera lösöre av Herman Ring.

1855-06-01 utdrag ur Domboken för Åsunda Härad.
A R Oxehufwud begär att Häradsrätten på nytt stadgar vite av 15 riksdaler utom böter och skadestånd för den som beträds med åverkan på Lundbys Säteri och dess hemman.

1852-1886 Brandförsäkringar på torpen Lötbo, Haga, Kil, Nytorp i Tillinge samt Löten i Sparrsätra by
I det tryckta brandförsäkrings formuläret beskrivs och värderas husen. Finns ett tryckt trasigt Reglemente för Uppsala Läns Brandstod Bolag av den 30 november 1848 ”Om försiktighetsmått mot Eldskada”.

1864-03-05 säljer Oxehufwud Granbo i Sparrsätra socken, Åsunda Härad
Lägenheten Granbo säljs till Arbetskarlen Per Eric Andersson och hans hustru Maria Christina Andersdotter för 1.500 riksdaler riksmynt

1848-1902 Handlingar angående Kil *(forts på fil 345)*
1850-04-26 arvodesräkning för förrättat laga Skifte 1848, 1849 och 1850 på Kils by i Tillinge socken.
1852-10-04 syneinstrument på laga av- och tillträdessyn på Kronofogde Bostället Kil, 1 mantal
1877-03-28 auktionsräkning på kon Amalia, 1 sugga, 1 karriol och 1 brun vallack Summa 328 riksdaler
1856-03-14 Räkning mellan Oxehufwud och Kronofogde Södermark, när han mottar Kils boställe Kostnadsförslag vid ombyggnad av Kils gård.
1902-10-18 Köpekontrakt med de villkor under vilka Johan Sparre ämnar sälja Kil N:o 1 – 3 i Tillinge socken, på auktion.

1858-1883 Stängsel delning mellan Kil, Öndesta, Sparrsätra samt bildandet av en Dikesförening med syn och kvitton

1858-10-12 Stängseldelning mellan Kil 1-3, Öndesta, Åsbo, Sparrsätra och N:o 2 Kronofogde bostället i Lundby
1864-05-01 Delning mellan Oxehufwud i Lundby och L A Ericsson i Torgesta
1864-05-30 Stängseldelning mellan Lundby och Kil samt Torgesta by
1865-08-02 Gärdsgårdsdelning mellan Lundby gård och Nämndeman Joh Jöransson
1883-04-20 bildas en frivillig Dikesförening för att med gemensam kostnad ränsa avloppsgraven genom Lundby ägor längs skillnaden mellan Torgesta och Lundby-Kil
1883-09-19 har syn på avloppsdiket förrättats.
00-09-22 räkning till Oxehufwud och delägare i Torgesta by på dikesgrävning 257 riksdaler 8 skilling

1870-10-12 utfärdades fastebrev till Eric J Sparre på Lundby gård.

Anders Rolf Oxehufwuds änka, Mathilda Oxehufwud, född Grevinna Sparre har den 3 juli 1869 sålt egendomen Lundby till Landshövding Eric J Sparre för 92.000 riksdaler. Egendomen består av Lundby Säteri, Lindboda, Bråboda, Åsbo N:o 1, Åsbo N:o 2 Kil N:o 1, Kil N:o 3, Öndesta N:o1, Öndesta N:o 2 i Tillinge socken och Sparrsätra by N:o 1 tillsammans 6 ¾ mantal samt en utjord i Väsby, Sparrsätra

1901-09-19 Arvodesräkningar från Lantmätare angående bl a ägostyckning i Tillinge socken
1901-06-26 Räkning för ägostyckning i Öndesta
1901-07-25 Räkning för ägostyckning i Kil N:o 3
1901-09-21 Räkning för verkställda ekonomiska göromål vid Lundby gård
1909-07-19 Lantmätare Jernbergs arealuträkningar på ¼ mantal Lundboda och 2 mantal Lundby i Tillinge socken, tillsammans värda 49.886 kronor
Avsöndrade lägenheter Hagtorpet värt 2.817 kronor, Snöfallet värt 2.635 kronor, Nytorpet 2.388 kronor

1902-1909 Handlingar angående Öndesta.
1902-02-07 Begäran hos Ordföraren i Åsunda Härads Ägodelningsrätt i Enköping om fastställelse på styckning av Öndesta N:o 2
1902-03-06 samma begäran för Öndesta N:o 1
1902-06-11 Gravationsbevis för Öndesta N:o 1 och 2.
1902-10-17 ännu ett Gravationsbevis på samma fastigheter
1905-04-18 Taxeringsvärdet för Öndesta N:o 1 och 2 tillsammans 22.400 kronor
Två köpekontrakt med villkor som Johan Sparre utgivit för auktionsförsäljning av Öndesta 1 och 2
1909-02-15 dödande av inteckning till säkerhet för livstidsbesittning av torpet Lötbo. Nu hade Jan Olof Ersson och hans hustru Anna Sofia Andersdotter avlidit.

1902-10-18 Köpekontrakt med villkor som Johan Sparre utgivit för auktionsförsäljning av Sparrsätra by.

1869-1904 Handlingar angående arrende av Lundby, G Forslund
1869-11-01 Arrendekontrakt mellan Eric Sparre och P G Forslund
1880-03-23 arrendekontrakt mellan Eric Sparre och M G Forslund
1881-03-19 Gravationsbevis angående Lundby
1886-08-28 Förbindelse. Sedan jag sålt lösegendom bestående av kreatur och inventarier vid Lundby egendom till Greve Eric J Sparres Sterbhus för 39.021 kronor 35 öre, har den fått kvarstå i min vård. Jag förbinder mig att vid anfordran återställa allt till samma ålder, beskaffenhet och värde. Gustaf Forslund.
1886-08-30 Specificerad förteckning på ovanstående bl a 74 kor.
1895-11-23 Inventarieförteckning på Lundby Gustaf Forslund
1886-10-06 Ingavs lösöres köpet till Häradsrätten
1887-00-00 Kvitto på betald skatt M G Forslund Lundby 1.057 kronor 38 öre
1898-12-13 Syne handlingar på Lundby
1896-03-01 Arrendekontakt mellan Greve Sparres Sterbhus och Gustaf Forslund
1896-03-28 Forslund förbinder sig att avbetala på en uppkommen skuld
1899-08-12 Dellikvid för logbygge på Lundby gård med 500 kronor.

1900-1904 Arrende av Lundby G Forslund. Inventarieförteckning, Konkursbevakning.
1901-03-02 Inventarieförteckning vid Lundby gård, Tillinge socken
1901-03-16 Överenskommelse, där Sparre överlämnat åtskillig levande inventarier till Forslund
1901-03-22 Johan Sparre har fordran hos Forslund.
1903-01-03 Lämnar Forslund arrendet av Lundby
Bevakning av Forslund konkurs
1904-04-15 erhåller Greve Sparre på Bro gård 4.130 kronor 48 öre i Forslunds konkurs.

1906-1911 Brev från arrendator Widlund till Sparre samt debetsedel
1907-00-00 betalade J Sparre 40 kronor 29 öre i skatt på Sparrsätra by
1908-07-27 Till Greve Johan Sparre, Bro. Jag varken kan eller vill betala 75.000 kronor för det arrende jag har, även om Fernbo torpet ingår. Däremot går jag med på 69.000 kronor samt kostnaden för den nya avloppsgraven på Lundby, som uppgår till 1.100. Dessutom kommer en dikesrensning i Torgesta Bolagsdike att kosta mig 150 – 200 kronor. Reflekterar inte Greve Sparre på mitt anbud, torde jag bli underrättad per post. J Widlund.
1911-03-11 Har mottagit handlingar och kartor av J Widlund i Lundby och överlämnat till Greve Sparre, Bro gård C A Andersson

F 16: B Arrendekontrakt med syneprotokoll 1852-1894

1852-11-13 Kontrakt på Lötbo torp under Öndesta.
A R Oxehufwud upplåter Lötbo torp till Jan Olof Ersson och hans hustru Anna Sofia Andersdotter för deras livstid, mot att de avsäger sig all rättighet till den jord de erhållit av Jan Olof Erssons fader, Eric Ersson, eller den s k Kilen belägen i Svedden i Sparrsätra socken. För ett kobete bland torparnas kreatur gör han 6 dagsverken med egen kost.

1858-1890 Jordlottskontrakt
1858-03-22 Skräddaren C L Svedén får mot 10 mans- och 10 kvinnsdagsverken bruka ett stycke jord invid Tibble rågång under sin livstid. De har rätt att uppföra boningshus, vilket redan skett på deras bekostnad. Efter bägges död får husen inlösas av Lundbys dåvarande ägare. För deras säkerhet tillåts de att ta en inteckning i mitt ägandes Bråboda.
A R Oxehufwud Carl Ludvig Svedén
1863-05-07 Till Krono Fjärdingsman C L Svedén överlämnas till arrende den inhägnade vreten i Stenhagen. Mathilda Oxehufwud
1882-09-03 Till soldat A W Spång utarrenderas på 3 år den jord i Sparrsätra socken, som innehafts av torparen Per Erik Johansson och ligger bakom den s k Lötbacken, att brukas mot 7 mans- och 7 kvinnsdagsverken. Gustaf Forslund

1890-06-06 Av Patron G Forslund på Lundby mottar jag till flåhackning och bränning de 6 osådda åkrar på ett stycke av Kils odling, mot att jag får så och skörda på det stycket jag kan medhinna. A W Spång

1865-1904 Syn- och arrendekontrakt på Hagtorpet
1865-05-10 Förrättades syn på Torpet Hagtorpet under Lundby gård på anmodan av Kammarherre Rehnfors. Närvarande var innehavaren av torpet Carl Gustaf Hedin och Inspektor Åkerlund från Lundby gård.
1865-08-25 Arrendekontrakt mellan A R Oxehufwud och torparen Carl Gustaf Hedin, som skall göra 104 dagsverken och efter budning är skyldig att göra överdagsverken mot betalning, för karl- eller drängdagsverken från 33 till 75 öre och för kvinnsdagsverken från 25 till 36 öre.
1891-06-26 Till Anders Björklund upplåtes till arrende det under Lundby-Kil lydande torpet Hagtorpet mot 104 dagsverken
1894-02-28 Arrenderas Hagtorpet av Johan Wilhelm Hedlund mot 104 dagsverken
1900-05-19 ändras kontraktet till 75 dagsverken.

1867-11-01 Kontrakt för smeden.
Nu arrenderar Anders Pehr Bergström det av honom vid Lustigberg förut begagnade boningsrum, smedja och planteringsland mot att han vid gården utför 20 smidesdagsverken utan ersättning och därefter är gården behjälplig mot ersättning av 1 riksdaler 25 öre för sommardag och 1 riksdaler för vinterdag.

1873-06-18 Två inbundna syneinstrument för Lundby gård.
Det ena något ofullständigt.

1874-09-07 Syn på Tallmyra.
Syn på husen till soldattorpet för Roten, N:o 123 Tallmyra vid Enköpings Kompani av Upplands Regemente

1876-1886 Husesyn Glastorp
1876-01-20 förrättades husesyn på torpet Glastorp under Lundby gård i närvaro av avträdaren Leonard Eklund och tillträdande Anders Eriksson
1886-04-07 förrättades av och tillträdessyn på torpet Glastorp under Lundby gård av Nämndemännen A F Lindén, Kil och C A Björklund, Jerstena, i närvaro av avträdaren J W Eriksson och tillträdaren P E Eriksson

1877-1886 Arrendekontrakt och syn på Haga.
1877-02-10 Till P J Sjöberg upplåtes torpet Haga lydande under Lundby gård mot 156 dagsverken
1881-05-02 förrättade undertecknad med biträde av Nämndeman J A Johansson i Esplunda och Inspektor J Jansson, Ulunda tillträdessyn vid torpet Haga under Lundby gård. Närvarande var tillträdande P J Sjöberg.
1886-02-08 förrättades tillträdes syn vid torpet Haga under Lundby i närvaro av tillträdaren A J Lind
1889-07-22 Tryckt arrendekontrakt där torpet Haga upplåts till soldaten A J Johansson mot 104 dagsverken. 1891 ökas med 10 hjondagsverken utan betalning.
1890-02-08 Tryckt arrendekontrakt där Haga upplåts till A J Johansson mot 104 dagsverken
1892.05-21 upplåts Haga torp till Grenadjär C A Blank mot 104 dagsverken
1893-05-24 förrättades tillträdessyn vid torpet Haga under Lundby i närvaro av avträdaren J A Johansson
1893-05-24 förrättas syn på Haga i närvaro av tillträdaren Blank Finns en kladd

1882-1885 Syn och arrendekontrakt Brunsbo
1884-08-08 Tryckt arrendekontrakt där Brunsbo upplåts åt Carl Gustaf Lindblom mot 156 dagsverken
1888-05-08 Tryckt arrendekontrakt där Brunsbo upplåts till Torparen C G Lindblom mot 104 dagsverken

1885-03-12 förrättades tillträdes syn på Brunsbo torp i närvaro av avträdaren C G Bennström och tillträdande C G Lindblom från Sparrsätra
1895-03-14 upplåts Brunnsbo till J G Hell mot 104 dagsverken
1895-04-19 förrättades till- och avträdessyn på Brunsbo av Nämndemännen A F Lindell, Kil och J P Andersson, Tallmyra i närvaro av avträdande C G Lindblom och tillträdande J G Hell Finns dubblett

1882-03-23 Syn på Fernbo
Denna dag förrättades tillträdessyn vid torpet Fernbo på Öndesta ägor i närvaro av tillträdande Johannes Sund. Finns dubblett

1884-1894 Syn på torpet Snöfallet
1883-04-14 Tryckt arrendekontrakt där torpet Snöfallet under Lundby-Kil upplåts till torparen A A Pettersson från Haga mot 156 dagsverken
1884-03-13 förrättades av- och tillträdessyn på torpet Snöfallet under Lundby gård i närvaro av avträdaren torparen Aug Gustafsson och tillträdaren Pettersson
1887-02-27 Tryckt arrendekontrakt där Snöfallet upplåts till Hemmansbrukaren Joh Erik Färner från Riseberga i Teda socken mot 156 dagsverken
1887-03-01 förrättades av- och tillträdessyn på torpet Snöfallet under Lundby gård i närvaro av avträdaren A A Pettersson, genom ombudet för hans fordringsägare Victor Eriksson i Tibble samt tillträdaren J E Färner, Riseberga, Teda socken.
1888-02-29 Tryckt arrendekontrakt där Snöfallet upplåts till A A Pettersson mot 104 dagsverken
1890-01-04 Tryckt arrendekontrakt där torpet Snöfallet upplåts till Torparen A A Pettersson mot 156 dagsverken Finns två.
1894-03-10 förrättades av- och tillträdessyn på torpet Snöfallet i närvaro av avträdaren A A Pettersson och tillträdaren Joh Andersson. Finns dubblett.
1894-12-18 upplåts Snöfallet till torparen Lars Gustaf Ekman mot 156 dagsverken

1885-1869 Arrendekontrakt Nytorp
1885-10-05 Tryckt arrendekontrakt där torpet Nytorp under Lundby gård upplåts till Soldat Anders Johan Lind mot 104 dagsverken
1869-12-01 Arrendekontrakt där Nytorp upplåts till torparen A P Eriksson mot 104 dagsverken

1885-1894 Syn och arrendekontrakt för Fridhem
1884-03-12 förrättades av- och tillträdessyn på torpet Fridhem i närvaro av avträdaren Johan Julin. Finns Dubblett
1885-08-01 Tryckt arrendekontrakt där Fridhem under Lundby upplåts till Pehr Aug Johansson från Drällsta mot 156 dagsverken
1890-11-13 Kontrakt till Axel Sund från torpet Fernbo där Fridhem upplåts mot 156 dagsverken
1892-12-09 uppsägs kontraktet och avflyttning sker den 14 mars 1894
1893-02-18 Kontrakt till soldaten J A Holit (?) där Fridhem upplåts mot 156 dagsverken

****

Tibble *(i Kungsängen)* 1860-1872 Kartong F:17

1860-1862; 1860-07-20 värdering av Tibble gård, Stockholms-Näs socken, Bro Härad (346)

1860-07-20 sammanträdde på Tibble gästgivargård i Stockholms Näs socken, Bro Härad undertecknad, som är vice Häradshövding och tjänstgörande Domhavande i orten, jämte tillkallade i orten boende och i lanthushållning erfarna män. Inställde sig Brukspatron C Th Hedin och Inspektor J F Barthelsson för att på Friherre N von Lantingshausen von Höpkens anmodan förrätta besiktning och värdering av hans egendom Tibble. Egendomen är av fideikommiss natur och ansökning om att överflytta fideikommiss naturen till egendomen Bogesund i Danderyds socken, ligger till grund för besiktningen

Tibble består av 3 mantal kronoskatte, varav ett är anslaget till gästgiverihemman och ett till posthemman. Egendomen är belägen 3 mil från Stockholm, 7 mil från Uppsala och 4 17/24 mil från Enköping. Avståndet till kyrkan är 1/16 mil och till kvarnen 1/8 mil. Egendomen sträcker sig i söder till den vik av Mälaren som kallas Görveln.

Mangårdsbyggnaden är ett reveterat trähus under tegeltak inrett med 7 rum och 2 vindskamrar
Ett boningshus av trä reveterat under tegeltak innehåller 4 rum och kök. Båda husen är förfallna.
En källare av gråsten, välvt med tegel. En källare av tegel med överbyggnad av trä.
Bagarstuga och drängstuga har 4 rum. En stuga av trä med 2 rum. Spannmålsbod och visthusbod under samma tak.

Stall och vagnslider i en räcka under tegeltak. Stall och oxhus under samma tak av halm. Fähus, fårhus och svinhus i en räcka under halmtak. Två logar sammanbyggda med tre golv under tak av halm. En loge med två golv under rörtak. En mindre loge med ett golv. En nyligen uppsatt redskapslider. Ett gammalt och mycket förfallet redskapslider. En materialbod.

Utanför gården finns ett brygghus, en smedja, en loge med 2 golv, ett boningshus, ett gammalt lider, ett gammat utdömt fähus.

Till ledning för värderingen finns inga andra handlingar än en karta från 1694, som Petter Arosander upprättat över Tibble. Då fanns 81 tunnland 10 kappland åker, äng till 156 sommarlass hö.

Vidare en avritning över rågången omkring Tibble by upprättad 1753 av Olof Gerdes, där ingen upplysning om skogen finns.

Nuvarande arrendatorn, Gästgivare Gustaf Adolf Barthelsson lämnade den uppgiften att vid egendomen, utom de därtill lydande 7 torpen, som har utsäde till 2 tunnor och 3 lass hö vardera, vid vanligt tvåskiftesbruk sås 4 tunnor vete, 20 tunnor råg, 6 tunnor korn och blandsäd samt 25 tunnor potatis och 3 tunnor ärter. Vid medelmåttig årsväxt får man 275 lass hårdvallshö á 30 lispund lasset.

Till egendomen hör länge sparad skog av tall och gran, tillräckligt till timmer och stängsel för gårdens behov. Ved kan man sälja. Däremot är brist på lövskog. Mindre gott bete i två särskilda hagar, men tämligen gott fiske.

När värderingsmännen bestämde värdet gällde följande:
Att gå efter Barthelssons uppgifter angående utsädesmängden
Att åkerns avkastning skall beräknas till åttonde kornet
Att priserna bör vara 20 riksdaler för vete, råg och korn till 12 och potatis till 4, ärter till 16.
Att de 7 torpen gör 2 dagsverken i veckan utan ersättning och dessutom 2 överdagsverken
Att arbetsstyrkan i övrigt är en fördräng, 2 drängar, 4 pigor
Att deras underhåll, lön och kronoutskylder borde vara 112 tunnor säd, hälften råg och hälften korn tillsammans
Att det behövs ett par dragare för varje 5 tunnors utsäde.
Att utfordringen utom den halm gården lämnar utgår för 2 par hästar efter 6 lass på hästen = 24 lass, för 4 par oxar efter 3 lass per oxe = 24 lass hö

Att med överskottet eller 227 lass kan vinterfödas 2 tjurar, 48 mjölkkor, 10 får och ungboskap
Att årliga inkomsten av en ko uppgår till 40 riksdaler och av ett får till 4
Att några inkomster från gästgiveriet och postförningen inte kan påräknas.

Årliga inkomster:
Trädgården 30, fiske 5, skogen 800, åkern 4.320, ängen 1,960 S U M M A 7.115 riksdaler
Årliga utgifter:
Utsäde 540, löner 1.344, klerikala löner 149, soldatlega 42, kronotionde 334, ersättning till torparnas överdagsverken 291, inventarier 300 S U M M A 3.001 riksdaler
Behållningen blir 4.113 riksdaler, vilken summa beräknad efter 5 % utgör årlig ränta på ett kapital av 82.275 riksdaler riksmynt, varpå värdet på Tibble, 3 mantal, skall skattas.

På Häradshövdingen Ämbetets vägnar Pehr Gustaf Jancke

1862-02-03 uträkning av Tibble bys skogsmark
Enligt undertecknads uträkning på en år 1753 upprättad karta över rågången omkring Tibble Bys skogsmark i Näs socken, Bro Härad, Uppsala län, är arealen ungefär 500 tunnland, vilket intygas Stockholm i Lantmäteri Kontoret den 3 februari 1862 N Södergren Aktuarie

****

1857-1866. 1857-05-19 syneinstrument på Fideikommiss egendomen Tibble med Gästgiveri och Post. (347)

Den 19 maj 1857 förrättades husesyn på Fideikommiss egendomen Tibble, 3 mantal med gästgiveri, post och Kronoskatte hemman i Näs socken, Bro Härad, Uppsala län, till rättelse mellan Friherrinnan Hay som tillträtt Fideikommisset efter Greve E A Lantingshausens Sterbhus och Gästgivare Johan Fredrik Barthelsson

Barthelsson hade kontrakt på Gästgivargården från den 14 februari 1834, förnyat på 10 år den 17 december 1845 samt har utan kontrakt fortsatt verksamheten under förra ägarens livstid. Han har i laga ordning blivit uppsagd och överlämnat arrendet till sin son Gustaf Adolf Barthelsson den 14 mars.

Närvarande var på Friherrinnan Hays vägnar, Friherre Nils von Höpken, på Sterbhusets vägnar Häradshövding E W Monthan samt Gästgivare Barthelsson och Nämndeman Barthelsson. Han överlämnade instrumentet över tillträdessynen av den 1 juli 1845, där Barthelsson åtagit sig att ombygga Öster, Söder och Ekboda logarna till två logar i en räcka, ombygga lidret vid Postgården till visthusbod och iståndsätta fähuset vid samma gård m m
Monthan menade att inga byggnadsskyldigheter för åren efter 1855 finns.

Beskrivning på Gästgivargården
Tingshusbyggnaden 29 ½ alnar lång, 19 ¼ alnar bred, 5 ½ alnar hög, rappad under tegeltak med förstuga, 6 mindre rum och 2 små kamrar på vinden
Gästgiveri byggningen 24 alnar lång, 13 ¼ alnar bred, 5 ½ alnar hög under tak av tegel, utvändigt brukslagen, innehåller förstuga, sal, kök, 3 rum
Finns spannmåls- och visthusbod, vagnslider och stall, 2 källare, bagarstuga, brygghus, hönshus, hemlighus och 2 svinhus, ladugård, stall och foderrum, oxhus och foderlada, fähus och foderlada fårhus svinhus och foderlada, vagnslider, logar, badstuga, smedja med kolbod,
Krogbyggnaden är 15 alnar lång, 9 alnar bred och 12 varv hög under tegeltak, innehåller förstuga stuga och kammare, källare och svale, stall
Postgården, stugan är 20 ½ alnar lång 9 ½ alnar bred och 11 varv hög under halmtak innehåller förstuga, 2 stugor och 1 kammare.
Finns höbord och foderlada

Eftersom Barthelsson endast fullgjort sina byggnadsskyldigheter så när som på ett loggolv, skall Friherrinnan ersättas med 60 riksdaler
År och dag som ovan, rätt värderat betygar Julin Jan Jansson, Anders Eriksson

1866-03-05 från Julin till Herr Auditör angående syneinstrumentet vid Tibble Gästgivargård.
Jag får överlämna ett exemplar av Instrumentet över synen vid Tibble Gästgivargård den 27 oktober 1863 försett med bevis att Gästgivare Barthelsson erhållit ett exemplar, Vidare följer instrument över tillträdessynen av den 19 maj 1857 och avskrift av arrendekontraktet om Tibble, vilka bägge handlingar jag mottagit av Inspektor Sandberg.
Jag skall infinna mig för att göra upp mina affärer med Major Greve C R Sparres Sterbhus.
Stockholm och Abrahamsberg den 5 mars 1866 Ödmjukeligen Julin

****

1862-1864; 1862-01-14 Salukontrakt där Nils von Lantingshausen von Höpken säljer Tibble till Greve Claes Robert Sparre (348)

Jag, Nils von Lantingshausen von Höpken, upplåter och försäljer till Greve Claes Robert Sparre det genom arv mig tillkomna, 3 mantal Tibble by med allt vad dit tillhör. Egendomen är belägen i Näs socken, Bro härad, Uppsala län. Köpeskillingen är 94.000 riksdaler riksmynt med följande villkor:
N:o 1 Handpenning 4.000 riksdaler. Återstoden betalas vid tillträdet den 14 mars i år antingen kontant eller genom förskrivningar ställda på 3 månaders uppsägning med 6 % ränta.
N:o 2 Säljaren svarar för alla utskylder till den 14 mars.
N:o 3 Arrendatorn stannar så länge hans kontrakt gäller
N:o 4 Alla omkostnader för köpet ansvarar köparen ensam för.
Stockholm den 14 februari 1862 C R E-son Sparre N von Höpken
Handpenningen betald den 17 februari 1862 N von Höpken

1862-02-14 utdrag ur lagfartsprotokollet vid Tinget med Bro Härad
Anhöll Major Greve Claes Robert Sparre uppbud och lagfart på krono skattehemmanen N:o 1,2 och 3 Tibble vardera på 1 mantal, på grund av följande köpebrev:
Jag, N von Lantingshausen von Höpken, meddelar att jag till Greve C R Sparre sålt Tibble by i Näs socken, Bro Härad, Uppsala län med alla underlydande torp och lägenheter mot en överenskommen köpeskilling av 94.000 riksdaler. Egendomen tillträds 14 mars i år.
Stockholm den 1 april 1862 N von Höpken

Köpebrevet upplästes och åtkomsthandlingarna uppvisades. Vidare beviset att Kongl Maj:t bifallit von Höpkens begäran att få överflytta fideikommiss naturen till sitt ägandes Bogesund, 2 mantal, jämte Sundby 1 mantal krono skatte och Tuna 1 /4 mantal frälse i Ryds socken av Stockholms län
Häradsrätten meddelar uppbud första gången för köpet,
År och dag som ovan På rättens vägnar Pontus Lagerberg.

1864-01-13 borgensförbindelse
Sedan Gästgivare G A Barthelsson enligt kontrakt den 10 december 1862 med förmyndaren för Greve C R Sparres omyndiga barn mottagit arrendet på 5 år för Tibble Gästgivargård, 3 mantal i Näs socken, går undertecknade, en för bägge och bägge för en, i borgen som för egen skuld, så väl för erläggandet av arrendet på 4.000 riksdaler riksmynt, som fullgörandet av de skyldigheter Barthelsson enligt kontraktet åtagit sig.
Gran den 13 januari 1864 Österberg Bolinder

****

1863-11-11 utdrag ur protokoll hållet vid Näs Annexförsamlings förenade Kyrko- och Skolrådssammanträde i skolsalen (349)

Kyrko- och Skolrådet överlade om brännvinsutskänknings ställena vid Tibble och Stäket och dess skadliga inverkan på folket. Denna fråga hade kommit på tal vid Generalvisitationen i slutet av augusti. Då utskänkningen vid Stäket är inställd och det verkar som så skulle förbli, lät Kyrko- och Skolrådet detta bero

Beträffande utskänkningen vid Tibble är det känt att arrendatorn inte anser sig klara arrendet utan brännvinsförsäljningen. Beslöts att Ordförande tillsammans med Ordförande i Kommunal Nämnden skall besöka förmyndarna för Major Sparres barn och göra dem uppmärksamma på den skadliga inverkan detta utskänkningsställe utövar. De kommer att anhålla att om inte förr, så då arrendet förnyas, förbud mot brännvinsförsäljning skall råda. En minskning av arrendet borde prövas om det anses nödvändigt.

Kyrko- och Skolrådet fattade detta beslut i den övertygelsen, att de aktade män, som är förmyndare för Greve Sparres barn, inte skall tveka om det gäller någon uppoffring för många medmänniskors välfärd.
H E Thorman.

****

1863-1865; 1863-10-27 angående postlinjens nedläggande som berör Tibble postgård(350)

Befallningshavandes utslag i anledning av Poststyrelsens skrivelse den 19 april 1860, där posthemmanet Tibble N:o 2, 1 mantal skatte, i Näs socken, Bro Härad kommer att läggas ned eftersom postlinjen mellan Stockholm och Arboga blivit indragen. Hemmanet kommer i fortsättningen att betala utlagor och onera, som de varit befriade ifrån som posthemman.

Greve G A Sparre som förmyndare för Major C R Sparres omyndiga barn och Auditören J O Gripensvärd har förklarat sig över rote taxeringen.
Uppsala den 27 oktober 1863

I förslaget till rote taxering bör Tibble posthemman ansvara för ¼ soldat rote. Kronofogden och Häradsskrivaren yttrar att de enda skyldigheter som hemmanet varit befriade ifrån är gästgiveri- och kronoskjuts.

Befallningshavande finner skäligt att hemmanet skall delta i alla utlagor och besvär som följer ett skattehemman i allmänhet och betala rote vakans från och med 1861 för ¼ soldat roteandel. Detta beslut är dock underställt Kammarkollegiets prövning
År och dag som ovan A Hamilton

1864-11-29 Kammarkollegiets utslag över Befallningshavandes utslag av den 27 oktober 1863 angående Tibble N:o 2 utlagor och besvär.(350)
Efter att postbefordran lagts ned för detta posthemman, skall det betala roterings taxa för ¼ soldat rote. Befallningshavande har funnit skäligt att de betalar utlagor och besvär som andra skattehemman i och med att det inte längre är posthemman och postskjutsen upphör.
Stockholm den 29 november 1864

Kammarkollegiet har prövat ärendet. Förrättningsmännen har inte brytt sig om gällande författningar för hur roteringen skall betalas, utan endast följt vad förra Gästgiverihemmanet i Yttergran i Håbo Härad antagit, nämligen att varje rote skall bestå av 4 mantal och därför åsatt Tibble N:o 2, ¼ soldat rote. Detta har Befallningshavande godkänt.

Kammarrätten upphäver Befallningshavandes utslag och återvisar ärendet för nytt förslag.

På dragande kall och Ämbetets vägnar Billbergh (stort vitt Kammarkollegiets sigill)

1865-08-25 förnyat förslag från Befallningshavande (350)
Den 17 mars upprättade Kronofogden och Häradsskrivaren nytt förslag till roterings taxa för Tibble N:o 2. Skulle man döma efter vad som är praxis vid laga skifte borde hemmanet betala 3/8 soldat rote. Över detta förslag har ägaren yttrat sig och anser att det borde nedsättas till ¼ med tanke på andra dryga onera och då det mycket överstiger vad taxeringen är för andra jämförbara Krono skattehemman i trakten.

Befallningshavande anser att då Tibble N:o 3, som är ungefär lika stort, betalar för ½ soldat rote, bör även N:o 2 göra det. Han ifrågasätter förrättningsmännens och ägarens åsikter och hänvisar till Kammarkollegiet på nytt.
År och dag som ovan A Hamilton

1865-10-16 Kammarkollegiets utslag angående roteringsavgift för Tibble indragna posthemman. (350)
Sedan förslaget om roterings avgift för Tibble N:o 2 av Kronofogden och Häradsskrivare blivit omarbetat, har de enats om 3/8 rote, medan förmyndarna för Major Sparres omyndiga barn yrkar på nedsättning till 1/4. Befallningshavande har utan avseende på förrättningsmännens förslag förklarat att Tibble N:o 2 är ungefär lika stort som N:o 3 och därför bör behandlas, lika. N:o 3 betalar för ½ soldat rote
Stockholm den 16 oktober 1866

Kammarkollegiet låter Befallningshavandes förslag bero men hänvisar till Kongl Maj:ts prövning
Den som är missnöjd besvärar sig hos Kungl Maj:t
År och dag som står skrivet Billbergh (Kammarkollegiets stora vita sigill).

****

1865-08-30 Beskrivning till Kartan över alla ägor till Tibble Gästgivargård, 2 mantal Krono skatte och 1 mantal Posthemman, beläget i Näs socken, Bro Härad, Uppsala län, upprättad år 1865 Måtten i revlar och stänger (351)

Tibble gård innehar följande :
Åker i torpvreten, åker i smedtäppan, Tibble gårdsplan, och trädgårdstomt, Östra gärdet
Summa åker och tomt 642,73
Ängen 278,96
Odlingsmark i Oxhagen, utmed Häradsvägen, i Kohagen 320
Avrösningsjord (som kan odlas) Korageholmen, *(Courage)* Oxhagen skogen summa 2.277,13
Torpet Norrboda 88,34 åker och tomt.
Torpet Hagtorp N:o 2 49,17 åker och tomt.
Torpet Hagnäs 39,34 åker och tomt
Torpet Pettersborg 64,23 åker och tomt
Torpet Hagtorp N:o 1 45,49 åker och tomt
Samfällda ägor till alla torpen 19,55 åker
Soldat N:o 72 Tibblin vid Kongl Upplands Regemente har 1,70 åker och täppa
Säbyholm den 30 augusti 1865 Svante Kullman

1865-08-30 Beskrivning över delningen av under Tibble gästgivaregård lydande torp i Näs socken, Bro Härad och Uppsala län. Måtten i revlar och stänger. (351)

Torpet Norrboda har i ett skifte bekommit följande ägor åker 88,34, äng 11,39
Torpet Pettersborg har i ett skifte bekommit åker 70,25, äng 15,56
Torpet Hagtorp N:o 1 har i två skiften tilldelats åker 50,94 äng 17,12
Torpet Hagnäs har i två skiften erhållit åker 41,96, äng 13,65

Torpet Hagtorp N:o 2 har i två skiftet erhållit åker 55,87,b äng 7,48
Säbyholm den 30 augusti 1865 Svante Kullman

****

1858-1894; 1858-03-04 kontrakt på Tibble mellan G A Barthelsson och Caroline Haÿ (352)

Till arrendator G A Barthelsson upplåter jag, Tibble 3 mantal Krono skatte i Näs socken, Bro Härad, Uppsala län, att tillträdas 14 mars 1858 och fortsätta till laga uppsägning från någondera sidan med följande villkor:

Arrendesumman är 100 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn och 1.200 riksdaler riksmynt. Till min säkerhet skall arrendatorn lämna antingen genom borgensmän eller genom disposition motsvarande Kapital

Hö, halm och ved utom vad som går åt vid gästgiveriet får inte säljas. Årligen erhålls 40 famnar ved, 12 parlass långved vartannat år till kolning. Timmer till nybyggnader och reparationer samt gärdsel får inte tas utan förut skedd anmälan. Till torparnas behov får endast tas vindfällen, skatar, bångar och ris.

Fisket i Görveln, Örnäs och Lillsjön tillhör arrendatorn, som dock inte får dra vinternot varken i Örnässjönsjön eller Lillsjön.

Näringen vid Gästgiveriet och krogen upplåts även till arrendatorn, mot hans skyldighet att förse resande med förplägnad, skjuts, vagnar och övriga restyg samt dra behörig försorg på sätt som Förordningen om Gästgiverierna stadgar. Arrendatorn är ansvarig om någon försummelse skulle ske. Det är förbjudet att sälja brännvin till grannarnas tjänstefolk.

Till vad postföringen angår är arrendatorn till alla delar ansvarig. Vidare skall han betala alla utskylder för Tibble hemman, Gästgiveriet och näringen

För att se till skogen och egendomen skall, högst tre gånger om året, mitt ombud hämtas i Stockholm med ett par hästar

Som inventarier har arrendatorn mottagit en handspruta av koppar och en större slangspruta, som vid avträdandet skall återlämnas i gott skick.
Stockholm den 4 mars 1859 Caroline Haÿ Antas av G A Barthelsson
Uppsagt till avflyttning 1863

1858-03-04 likalydande kontakt med undanstag för att arrendatorn varje år skall lägga upp 3.000 taktegel på de hus som ännu inte har tegeltak. Han skall börja vid de husen som är belägna närmast manbyggnaden.

1867-11-01 kontrakt mellan Major C R Sparres arvingar och Nämndeman J B Ericsson.(352)
Arrendet tillträds 14 mars 1868 och löper på 5 år.
Som inventarier mottas 3 hästar, 10 oxar, 25 kor och arrendet betalas med 3.500 riksdaler riksmynt jämte ränta på kreaturens värde efter 6 % De värderas av utsedda gode män

Försäljning av skogsprodukter är strängeligen förbjuden. Arrendatorn är skyldig att anmäla om åverkan på egendomen upptäcks.

Med undantag för det foder som arrendatorn är skyldig att tillhandahålla de resande, får hö, halm eller gödsel inte bortföras från gården. Jakt på egendomens mark är inte tillåten för arrendatorn, medan fiskevattnet åtföljer arrendet

Brandskada på grund av oförsiktighet ersätts av arrendatorn
Stockholm den 1 november 1867 G A Sparre

Med detta kontrakt som jag frivilligt antar förklarar jag mig till alla delar nöjd. J B Ericsson

1868-02-21 Undertecknad godkänner och antar villkoren i arrenderätten av Tibble Gästgivargård, vilka härovan är bestämda, med uteslutande av rättigheten till inventarierna, vilka jag själv äger att tillsätta.
Tibble gästgivargård den 21 februari 1868 A Barthelsson

1893-09-18 kontrakt mellan Greve Sparres arvingar och Frantz Petersén (352)
Till Herr Petersén upplåts arrendet på 3 års tid av gästgiveribyggnaden vid Tibble med tillhörande trädgårdstäppa

Han betalar årligen 350 kronor. Han förbinder sig att hålla resande med kost och logi.

Han får efter hänvändelse till Brogårds skogvaktare upphugga bränsle till eget behov. Han har rätt att fritt få sig upplåten järnspisen i köket.

Skulle ölförsäljningen i Näs handelsbod upphöra förbinder sig Petersén att höja arrendet med minst 50 kronor.
Tibble den 17 september 1893 Frantz Petersén
Borgensförbindelse för Aktiebolaget Stockholms Bryggerier, Grönvalls bryggeri Rudolf Andersson Carl Johan Meck

1894-12-01 kontrakt mellan Greve Sparres arvingar och Lantbrukare Fredrik Åkerlind i Killinge, Håtuna socken (352
Till lantbrukare Fredrik Åkerlind upplåts på 10 år Tibble gästgivargård med torp och lägenheter, med undantag för Norrboda och Petersborg.

Arrendet är på 2.200 kronor

Arrendatorn ansvarar för skjuts mot att han uppbär Statens bidrag jämte hyra för Tingslokalerna och arrendet för gästgivargården

Han får efter 15 juni beta sina djur i egendomens skog.

(I övrigt vanliga villkor.)
Stockholm den 30 oktober 1894 För E J Sparres sterbhus Johan E-sson Sparre
Detta kontrakt godkännes i alla delar, med förändring av § 15. Att arrendatorn förbehåller sig att för egen del och sällskap idka all sorts enligt lag tillåten jakt förutom älg.
Killinge den 1 december 1894 J A Åkerlind
Ofullständig kladd finns

****

***1868-06-16 Hovrättens utslag på ansökan från Sparresläkten att få sälja fastigheten i stan och Hemmanen Tibble, Vallby och Skällsta samt Stora Norrboda.* (353)**

Före detta Justitie Statsministern Greve Gustaf Adolf Sparre och Generaldirektören Fridolf Almquist i egenskap av förmyndare för Major Claes Robert Sparres omyndiga barn, sonen Greve Claes Robert Nils Eric Sparre samt döttrarna Claudia Adéle Rosina Sparre och Allette Madelaine Elisabeth Sparre har ansökt, att eftersom Greve Sparre i livstiden den 2 maj 1851 till sin mor Grevinnan Ulla Sparre upplåtit Säteriet Ådö, 1 ¾ mantal med tillhörande rå och rörs hemmanen Verkarna, ¼ mantal, frälsehemmanen Stora och Lilla Granskog ½ mantal samt Dävensö 5 mantal, att under hennes livstid innehas mot att Greve Sparre fick låna 50.000 riksdaler banko eller 75.000 tusen riksdaler riksmynt. Då Grevinna dör, skall egendomen återgå till Greve Sparre mot att han återbetalar lånet till Sterbhuset.

Grevinnan Sparre avlider den 14 december 1866, vilket även Greve Sparre gjort 1862. Arvet som tillföll Greve Sparres barn bestod i dessa fastigheters värde med inventarier och kunde överstiga skulden. Men missväxt det senaste året har gjort situationen bekymmersam.

De myndiga delägarna i Sterbhuset Löjtnant C G Baunerhjelm och hans hustru Ebba Sparre samt Kammarherre W Aminoff och hans hustru Cecilia Sparre har beslutat sälja Stenhuset i stan med adress Regeringsgatan 63 och 65 för 93.000 riksdaler och Tibble N:o 1, 2 och 3 i Näs socken, Vallby och Skällsta samt lägenheten Stora Norrboda i Bro socken för 95.000 riksdaler.

Fastigheterna var besvärade av inteckningar, statsfastigheten med 63.087 riksdaler 50 öre och lantegendomarna med 73.500 riksdaler. Överskottet blev alltså 51.412 riksdaler 50 öre. Denna summa

räcker inte att täcka skulden, därför intecknas Ådö egendom för ett lån på 20.000 riksdaler. Man redogör för arvsfördelningen och ansöker hos Hovrätten att få lösa problemen på detta sätt
Stockholm den 16 juni 1868

Hovrätten har tagit del av ansökan och de sökandes framlagda omständigheter samt eftersom de omyndigas närmaste fränder har tillstyrkt, lämnas bifall att försäljning får äga rum och att inteckning tas i Ådö egendom för ett lån på 20.000 riksdaler.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar Ludvig Almquist. Finns 2 exemplar.

****

1871-12-30 Befallningshavandes utslag angående skjutsens upphörande vid Tibble Gästgivargård (354)

Departementschef Tauvon, Arrendator G Rickert vid Önsta, Lantbrukare Justinus Gartz vid Tranbygge, Inspektor Carl Hållenius vid Öråker och Häradsdomare Anders Svarenius i Önsta som var kommitterade för Låssa, Bro, Västra Ryd, Stockholms Näs och Tibble socknars skjutsskyldiga innevånare, har den 21 september 1870 gjort ansökan, att med avseende på den numera betydligt minskade skjutsen vid Tibble Gästgivargård och om man ser till de stora friheter gästgivaren åtnjuter för att uppehålla skjutsningen, anser man att när entreprenads tiden utgår, måtte all annan skjutsning där upphöra och skjutsen därifrån uppehållas med de fyra hästar, som gästgivaren är skyldig att dagligen ha i beredskap

Innehavare av skjutsskyldigheten vid Tibble gästgivargård har hörts den 21 juni 1871 vid Härads tinget. Även gästgivare Gustaf Adolf Barthelsson, kronofogden C E Wallin och Länsman i Bro härad C O Julin har yttrat sig som följer.
Uppsala den 30 december 1871

Vid sammanträde i Tibble Gästgivargård under sommaren 1870 överlade man om att förändra ordnandet av skjutsskyldigheten för framtiden. De avgifter som de skjutsskyldiga dittills fått vidkännas, ansågs vara alldeles oskäligt höga. Man beslöt att genom sina Kommitterade göra framställning hos Befallningshavande. Där berättade man, att för något tiotal år sedan dagligen erfordrats 13-14 hållhästar, utom de 4 som gästgivaren skulle hålla. Nu hade man 2 hållhästar om dagen, men räknade med att det inte alls längre behövdes 730 hästar om året.
Enligt anteckningarna i dagböckerna behövdes det 1867, 172 stycken, 1886, 119 stycken och under de första 7 månaderna 1870 endast 85 hästar, förutom gästgivarens.
För att uppehålla denna skjuts och gästgiveriet hade Gästgivaren dels ränta från 1 mantal Tibble N:o 1, som uppgick till 264 riksdaler, dels frihet från rotering motsvarande en vinst av 100 riksdaler, dels entreprenadavgift vid ansökningens ingivande med 12 riksdaler per mantal eller för omkring 70 mantal 840 riksdaler, skjutslega minst 195 riksdaler om året. Tillsammans 399 riksdaler 76 öre.

Med tanke på att man skulle klara skjutsningen med Gästgivarens egna hästar ansökte man om att hållskjutsen borde upphöra. Detta kunde dock inte avgöras förrän 1 april 1871, då ny entreprenad skulle göras. Man önskade också att entreprenads tiden skulle vara 2 år
Befallningshavande hade den 24 mars 1871 fastställt nytt entreprenads kontrakt, där Gästgivare Barthelsson åtagit sig att under de följande 2 åren ansvara för skjutsen vid Tibble. Skjutslegan bestämdes till 1 riksdaler 20 öre milen för varje häst. Om fler hästar fordrades skulle de skjutsskyldiga komma mot ett bidrag av 5 riksdaler riksmynt vid varje tillfälle.

Den 18 mars 1791 uppgjorde Kronobetjäningen i Bro Härad ny hållista och Kronofogde Wallin hade uppgivit att 79 3/8 mantal utgjorde hållskjutsen. Befallningshavandes resolution innebar att 2 hästar var fjortonde dag för varje helt mantal, skulle uppehålla hållskjutsen.
Länsman Julin berättade att Gästgivare Barthelsson hade lämnat uppgift att sedan de som skjutsade nämndemän och kronobrevbärningen blivit bortdragna, var det endast 60 mantal kvar. Kronofogden

avstyrkte förslaget att hållskjutsen skulle upphöra och Barthelsson bestred också och menade att då reservlag inte fanns, skulle man vara tvungen att hjälpa till i någon mån.

Befallningshavande finner inte skäl att för närvarande minska eller avskaffa hållskjutsen vid Tibble. År och dag som ovan A Hamilton

****

Arrendekontrakt, synehandlingar 1840-1929 Kartong F:18

F18: A

1800-00-00 Tryckta och handskrivna torp- och hemmanskontrakt (355)

Kladdar och färdigtryckta kontraktsformulär för torpkontrakt och bondekontrakt.

****

1890-03-14 handskrivet förslag till kontraktsmall för kronohemman (356)

Kongl Domänstyrelsens förslag till kontrakt för arrendatorer.

****

F:18 B *Hyreskontrakt – betesarrenden 1846-1929*

1850-04-23 Hyreskontrakt på tobakslada till J Berggrens trädgård i Stockholm (357)

Jag, O W Groth, hyr ut till Trädgårdsmästare J Berggren all jord och gräsmark, som tillhör egendomen Parisgränd N:o 2 med tillhörande tobakslada till den 1 juni 1851, för 160 riksdaler, vilken summa Berggren betalar i november
Stockholm den 23 april 1850 J Berggren O W Groth

****

1895-1897; 1895-09-09 hyreskontrakt för ett rum i Lillklint (358)

Till Skräddare Karl August Hansson upplåter jag från 1 oktober 1895 och ett år framåt i byggningen kallad Lillklint vid Bro station, mot en årlig hyra av 40 kronor, som erläggs halvårsvis och i förskott. K A Hansson mottar rummet i det skick det befinner sig och är skyldig att lämna det i fullgott skick.

Erläggs inte hyran på bestämd dag, den första oktober och första april är Hansson skyldig att genast utan uppsägning avflytta från lägenheten.

Järnspisen som ägs av nuvarande hyresgästen Carl Wetterberg, har Hansson som hyresgäst inte någon rättighet till. Sålunda överenskommet
Brogård den 9 september 1895 Johan Sparre Aug Hansson
Hyran till 1 april erlagd med 20 kronor Johan Sparre.

Under förutsättning att skräddaren Johansson flyttat, får Hansson flytta in i den förres rum och skall således betala från 1 augusti 2 månaders hyra à 80 kronor och 4 månader à 40 kronor per år för den gamla bostaden, tillsammans 26 kronor 64 öre.

Genom att Skräddarmästare A Hansson inflyttat i Skräddare Johanssons förra lägenhet är han skyldig att betala i hyra 80 kronor per år, vilket han gjort 1 oktober 1896. Hyran är också betald till 1 april 1897 Johan E-son Sparre

1896-09-09 Hyreskontrakt för ett vindsrum i skolan (358)
Till skomakare Gustaf Sigfrid Jansson upplåts det mot järnvägen vettande vindsrummet i f d skolhuset vid Bro till ett pris av 40 kronor per år, vilket förskottsvis skall erläggas varje halvår.

Lägenheten innehas från 1 april 1896 under 1 år och må detta kontrakt därefter löpa med 6 månaders ömsesidig uppsägning.

G S Jansson mottar rummet i det skick det befinner sig och skall avlämna det i fullgott skick. Erläggs inte hyran på bestämd dag den 1 april och 1 oktober är Jansson skyldig att genast utan uppsägning avflytta. Sålunda överenskommet
Brogård den 9 september 1896 Johan E-son Sparre G S Jansson
Ovanstående kontrakt är avbetalt med 5 kronor den 9 september 1896
Hyran betald till 1 oktober 1986

Från den 1 oktober upplåtes även det andra vindsrummet till Gustaf Sigfrid Jansson och förbinder han sig att för båda rummen erlägga 75 kronor i årlig hyra, men om Jansson sätter det sista rummet i fullgott skick, betalar han under första året endast 10 kronor.
Beträffande Janssons skyldigheter i avseende på rummens underhåll och betalningstid, gäller som förut skrivet är.
Brogård den 28 september 1896 Johan E-son Sparre G S Jansson

1897 10-14 hyreskontrakt för vindsrum i skolan (358)
Till Arbetaren Edvin Johan Carlsson upplåts det mot järnvägen vettande vindsrummet i f d skolhuset vid Bro till ett pris av 50 kronor per år, vilken summa skall erläggas halvårsvis.

Lägenheten innehas till 1 november 1897 under 1 år och må detta kontrakt därefter löpa med 6 månaders ömsesidig uppsägning.

E J Carlsson mottager rummet i det skick det befinner sig och är skyldig att avlämna det i samma fullgoda stånd.

Erläggs inte hyra i rätt tid, den 1 november och 1 maj är Carlsson skyldig att genast utan uppsägning från lägenheten avflytta. Sålunda överenskommet
Bro gård den 14 oktober 1897 Johan E-son Sparre E J Karlsson

Härmed erkänner jag mig uppsagd och förbinder mig att flytta från ovanstående lägenhet den 1 nästkommande oktober, erkännes
Brogård den 30 april 1898 J E Karlsson.

****

1902-06-04 Hyreskontrakt på Bageriet i Bro (359)

Till Herr A B Olofsson upplåter jag på 5 års tid räknat får den 1 september 1902, nedre våningen i bageriet vid Bro med tillhörande bagarstuga, ett uthus och vedbod, matkällare, stall och cirka 1/3 tunnland jord på följande villkor.
Arrendet erläggs i förskott och halvårstid med 300 kronor per år.
Även upplåts ett vindsrum för vilket under första halvåret inte betalas någon hyran, sedan 30 kronor per år.
Då det nuvarande stallet och svinhuset inte kan användas på vintern, är överenskommet att ett nytt stall för 1 häst och rum för 2 svin samt plats för 15 höns skall uppföras och kostnaden drabba ägaren.

Arrendatorn har rätt att slå och bärga hö i den s k Härnevibacken runt bageriet. Denna bärgningsrätt kommer omedelbart att upphöra om åverkan görs på nuvarande eller blivande planteringar där

Arrendatorn äger inte rätt att utan ägarens medgivande upplåta bageriet eller lokalen till annan person.

Erläggs inte arrendet på bestämd tid är arrendatorn skyldig att genast avflytta.
När reparationerna är klara skall syn hållas.

Brogård den 4 juni 1902 Johan Sparre

Arrendatorn A B Olofsson befrias från skyldighet att avlämna bageriet, bostadsrummen samt uthusen efter syn, men förbinder sig att under arrendetiden vidmakthålla dessa lägenheter. Johan Sparre
Förestående kontrakt godkänns Bro den 20 juli 1902 A W Olofsson

Ingen utom arrendatorn äger rätt att bärga hö i den s k Härnevibacken. Johan Sparre

Två sidor med kvittenser på betalt arrende från 1 mars 1903 till 1 september 1922
Kontraktet uppsagt från 1 september 1922 Johan Sparre
Uppsägningen delgiven och godkänd Bro den 1 mars 1922 A W Olofsson

****

1915-1929; 1915-02-04 kontrakt på arrendejord vid järnvägen, Ekbodavägen och Landsvägen. (360)

Till Herr John Gustafsson, Kockbacka upplåter jag på arrende under 7 år från 14 mar 1915 den jord av Härnevi som gränsar till järnvägen, Ekbodavägen och Landsvägen, cirka 12 tunnland.
Arrendatorn äger rätt att bruka jorden efter behag, med förbinder sig att inte ta mer än två vårsädesgrödor i rad om inte gödsling sker före.
Arrendet är på 300 kronor per år.
Arrendatorn medger att jordägaren har rätt att sälja delar av jorden mot avdrag på arrendet samt särskild gottgörelse per år med 5 kronor per tunnland.

Då det inte finns någon beteshage till jorden upplåts den vid Nygård intill Ängsholmen belägna inhägnade beteshagen som tidigare innehafts av torparen Bergström.
Arrendesumman per är år 10 kronor mot att hålla inhägnaden.
Brogård den 4 februari 1915 Johan Sparre Johan Gustafsson
Kvittenser på betalt arrende från 10 oktober 1915 till 14 mars 1921.

Dessutom arrende för jorden på soldat Borgs torp för 60 kronor den 4 februari 1915 Sparre Gustafsson

Den del av Härnevi hage som Åström i Ekboda förut arrenderat av Brogård till betesmark för torpet, utarrenderas till honom på nytt från 14 mars 1922 på 3 år, mot 100 kronor per år
Brogård den 8 november 1921 Johan Sparre Klas Åström
Arrendebetet förlängs på 4 år mot att Åström förbinder sig att bidra vid höskörden på Bro gård med karl och 1 par dragare under 8 dagar.
Bro gård i mars 1927 Johan Sparre

1921-09-02 Kontrakt på Härnevi 12. (360)
Till C A F Johansson upplåter jag ett jordområde av Härnevi 12, beläget norr om järnvägens stationsområde och intill Häradsvägen från Bro under ¼ års tid för 300 kronor, efter denna tid förbinder sig C A F Johnsson att ha tomten utrymd eller att betala 700 kronor för tiden 1 februari-1 november 1922.
Greve Johan Sparre medger Johansson rättighet att eventuellt överlåta detta hyreskontrat på annan person eller firma men ansvara för hyressumman.
Stockholm den 2 september 1921
C A Johansson

1929-06-10 Arrendekontrakt på beteshage vid Rysstorp (360)
Till Lantbrukare G Brofalk utarrenderar jag på 5 års tid en beteshage vid Rysstorp upptagen på von Bahrs beskrivning 1908-1910 över Hernevi 1-9 under Brogård och där angiven areal är 4,35 hektar.

Arrendatorn har rätt att röja hagen med iakttagande av försiktighet i händelse av bränning, så att inte tall och gran tar skada, i vilket fall ersättning kommer att fordras efter värdering av två ojäviga personer.

Eftersom halva hägnaden är i dåligt skick blir arrendet endast 100 kronor för första året och 125 kronor för de övriga.

Arrendatorn förbinder sig att under arrendetiden ha stängt hela hagen antingen med gärdsel eller brända pålar och elektrificerings tråd. Antas Brogård den 10 juni 1929 Johan Sparre Brofalk.

****

F:18 C *Arrendekontrakt med synehandlingar, torp i Bro*

1800-09-18 utarrenderas torpet Finkan till J Jansson (361)

Endast datumet är säkert. I övrigt efter vanligt formulär.
Den odlade jorden kring Finkan arrenderas ut på ett år till drängen J Jansson, såväl själva stället som den s k Finka hage, jämte slåtter efter anvisning till 3 lass hö.

Torparen gör vid Brogård eller annat anvisat ställe 3 fulla man dagsverken i veckan. Nödvändigt virke för att underhålla byggnaderna får efter anvisning av Brogårds Skogvaktare tas samt vedbrand
Brogård, den 18 september Eric Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att till alla delar fullgöra.
J Jansson (bomärke)

****

1840-03-14 Arrendekontrakt på Källstugan och Lövtorpet vid Stola Säteri (362)

Arrenderas Källstugan och Lövtorpet till Johan Öberg för 2 dagsverken i varje vecka. Skall spinna 2 lispund lintågor eller 4 blår eller hugga 2 famnar ved.
Torparen förbjuds att bränna, flåhacka åkern, föra bort foder, gödsel eller skog, fiska och jaga, hysa främmande folk.
Inte bearbetat av UKF

****

1859-03-24 gjorde undertecknade laga av- och tillträdessyn på torpet Persboda under Bro gård, Bro socken och Härad, Uppsala län (363)

Närvarande Inspektor J G Berg på Landshövding Greve Eric Sparres vägnar samt tillträdaren A Ersson i Fredriksberg. Avträdaren A Carlsson var tillsagd vara närvara, men varken han eller något ombud infann sig.
Stugbyggnaden var 11 alnar lång 8 alnar bred 12 varv hög under rörtak. Behövde repareras för 91 riksdaler. Bod, källare och svinhus, fä- och ladugårdsbyggnad, gärdesgårdar, 1 grind
S U M M A 304 riksdaler 5 skilling
Sålunda synat och befunnit värderat, betygas Gustaf Andersson ……. Nämndemän

1887-11-23 syn på torpet Persboda under Nygård i Bro socken (363)
Närvarande Förvaltare C J A Carlsson på Brogård, som ombud för Landshövding Greve E J Sparres sterbhus och torpinnehavaren G Andersson. Däremot infann sig inte Arrendatorn av Nygård Gustaf Barthelsson fastän kallad.
Stugbyggnaden 23 fot lång, 18 fot brev, 8 ½ fot hög under tak av rör innehållande stuga och kammare samt förstuga. Timret angripit av röta och maskstunget. Ladugård, loge bod. Reparationskostnader
S U M M A 284 riksdaler 55 skilling

****

1864-11-18 hålls syn på torpet Kockbacka under Brogård. (364)

Undertecknade Nämndemän höll av- och tillträdessyn på Kockbacka torp i närvaro av bokhållare C Johansson på innehavarens vägnar, avträdande torparen Carl Ericsson i Lindhagen samt tillträdande torparen Fredrik Andersson från Knöpplan
Stugbyggnaden 15 alnar lång, 9 alnar bred och 11 varv hög innehöll förstuga, kök och kammare med ett fönster. Visthus, stall och ladugård, logbyggnad, källare, hölider. Gärdesgårdar 176 famnar medelmåttiga, 123 famnar odugliga.
Reparationskostnader 179 riksdaler 24 skilling
Sålunda synat och värderat J C Falander *(?)*

1879-12-20 skrevs kontrakt på torpet Kockbacka med torparen Otto Andersson (364)
Till torparen Otto Andersson upplåts torpet Kockbacka, som han innehaft från 1875.
Stället utgör 13 tunnland åker intill själva stället, med rättighet till vedbrand och virke till byggnadernas reparation.
Arrende mot 260 mansdagsverken med 5 i varje vecka samt efter budning 78 hjondagsverken
Vid gödselkörning på Brogård biträder torparen med ett par dragare, körare och lassare.
4 lispund lin eller 8 blår spinns samt lämnas 4 kappar aska.
Vid budning för överdagsverken betalas 1 krona för sommar och 75 öre för vinter dagar. Hjonen betalas med 37 öre på sommaren och 25 på vintern.
Vid resa till Stockholm eller annat ställe betalas 1 krona per mil

Torpet skall oavsett vilket skick det befinner sig i vid tillträdet byggas efter lagens stadgande i 27 kapitlet Byggninga Balken.
Brogård den 20 december 1879 Eric Sparre

Med detta kontrakt är jag nöjd Otto Andersson

För Skeppartorp betalas 400 kronor årligen, däri inbegripit 2 ½ tunnland till Kockbacka

(I övrigt följer kontraktet vanligt formulär)

****

1858-12-21 upplåts Hallmarken under Brogård åt Nämndeman Anders Ersson (365)

Hallmarken upplåts åt Anders Ersson att inneha och bruka, med rättighet till vedbrand av vindfällen, ris och skatar samt nödvändigt timmer och gärdsel efter anvisning i den skog ägaren bestämmer.
Arrendet är 208 ordinarie karldagsverken, alltså 4 i veckan samt 48 hjondagsverken. Efter tillsägelse mot betalning á 50 öre för mans och 25 för hjondagsverken
4 resor till Stockholm eller till annan plats inom 6 mil med 2 hästar och tjänligt åkdon. Fora till staden med 15 tunnor spannmål eller 50 lispund hö eller motsvarande andra varor. På återvägen får lastas 25 lispund. Extra resor betalas med 3 riksdaler. Kortare resor ger avdrag på dagsverksskyldigheten.
Biträde vid gödselkörning på herrgården med häst, rad, körare och lastare
Biträde med skötsel av vägar.

Brogård den 21 december 1858 Eric Sparre
Med detta kontakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att uppfylla alla punkter.
Som ovan Anders Ersson

1867-04-08 höll undertecknade avträdes husesyn vid torpet Hallmarken under Bro gård i närvaro av Bokhållare C Andersson på Arrendator G Bergs vägnar samt för avträdarens räkning, framlidne Nämndeman Anders Erssons Sterbhus i Finsta, Eric Andersson, Finsta.
Stugbyggnad 17 alnar lång, 9 alnar bred 11 varv hög innehöll stuga, kammare och förstuga.
Två visthusbodar, källare med skulle, logbyggnad,
Reparationskostnad S U M M A 335 riksdaler 97 skilling
År och dag som ovan Gustaf Andersson Anders Carlsson Nämndemän

1867-04-13 På anmodan av Herr J G Berg på Brogård har jag denna dag tillsänt framlidne Nämndeman Anders Erssons Sterbhus på Finsta ett exemplar av det vid synen av Hallmarken upprättade syneinstrumentet, intygas Ullevi den 13 april 1867 Gustaf Andersson Nämndeman

****

1859-03-24 hölls av- och tillträdessyn på Skeppartorp (366)

Vid synen deltog Inspektor J G Berg och tillträdande torparen Otto Andersson
En stuga under rörtak 11 alnar lång, 7 alnar bred och 11 varv hög innehöll förstuga, kök, kammare med 4 fönster.
En bod, loge, stall, källare, svinhus, fähus med foderlada och 286 famnar gärdsgårdar.
Reparationskostnad 93 riksdaler riksmynt 50 skilling
Så synat och värderat, betygar Gustaf Andersson …… Nämndemän

****

1858-12-21 skrevs kontrakt för Torparen A Tibblin på Storklint, Bro socken (367)

Undertecknad ägare av Brogårds Säteri upplåter från den 14 mars 1859, tills någon säger upp kontraktet, till Torpare A Tibblin torpet Storklint, som han redan innehar mot 208 karldagsverken och 48 hjondagsverken.
Arbetarna skall vara försedda med nödvändiga redskap. 4 resor till Stockholm med två hästar och tjänliga åkdon. Skall biträda vid gödselkörning på Brogård. Lämna 4 lispund lin eller 8 blår efter prov och 4 kappar sållad aska. Skall delta i vägunderhåll
(I övrigt följer kontraktet vanligt formulär)
Brogård den 21 december 1858 Eric Sparre

Med detta kontrakt förklarar jag mig till alla delar nöjd och förbinder mig att noggrant fullgöra.
Brogård som ovan Anders Tibblin

1866-04-18 hölls syn på Storklint (367)
Undertecknade Nämndemän höll syn på torpet Storklint, Bro Socken i närvaro av Bokhållare C Andersson på Inspektor Bergs vägnar, medan avträdande torparen A Tibblin uteblev, trots att han var kvar på torpet. Någon tillträdande fanns inte, då torpet skall övergå till eget bruk under Brogård.
Stuga under halmtak 27 alnar lång, 16 alnar bred och 14 varv hög innehållande förstuga, 2 kök, kammare med 5 fönster. Ett kök har inte använts.
En loge, fähus med sammanbyggd foderlada, stall, källare.
Reparationskostnad 230 riksdaler 49 skilling

Så synat och värderat Gustaf Andersson J E Sörlander Nämndemän.

På anmodan av J G Berg, Brogård, har jag denna dag tillställt f d torparen vid Storklint under Brogård, A Tibblin ett exemplar av syneinstrumentet vid avträdessynen på Storklint.
Ullevi den 16 maj 1866 Gustaf Andersson

****

1858-12-21 kontrakt med Nämndeman Gustaf Andersson på torpet Köpenhamn (368)

Undertecknad ägare av Brogårds Säteri upplåter från den 14 mars 1859, torpet Köpenhamn, till Nämndeman Gustaf Andersson, som redan brukar det, att tills någondera parten uppsäger kontraktet bebo och bruka med rätt till vedbrand och vid anmodan timmer och gärdsel till behov.
Arrendet är 208 karldagsverken och 48 hjondagsverken. 4 resor till Stockholm med två hästar. Hjälpa till vid gödselskörning på Brogård, liksom vid vägunderhåll. Spinna 4 lispund lin eller 8 blår efter prov och lämna 4 kappar sållad aska.
(I övrig efter vanligt arrendekontrakt)
Brogård den 21 december 1858 Eric Sparre

Med detta kontrakt är jag nöjd och förbinder mig att uppfylla alla punkter
Samtida vittne Joh Berg

****

1859-03-23 hölls syn på Husbytorp (369)

Undertecknade nämndemän höll laga av- och tillträdessyn på Husbytorp i Bro socken i närvaro av Inspektor Joh Gust Berg på Greve Eric Sparres vägnar och avträdare Torparen Anders Hedman samt tillträdande Drängen Carl Andersson i Husby.
Stugan under halmtak 11 alnar lång, 8 ½ alnar bred och 9 varv hög, innehållande förstuga, kök, kammare.
Ny stuga med samma dimension som den gamla
Bod, loge, fähus, foderlada, stall, källare, vedbod och 160 famnar bristfälliga gärdsgårdar, 67 odugliga.
Reparationskostnader 544 riksdaler 17 skilling
Så synat och värderat Gustaf Andersson J E Sörlander

1861-04-25 hölls husesyn på Husbytorp (369)
Undertecknade nämndemän blev tillkallade att hålla av- och tillträdessyn på bar mark vid Torpet Husby Västergård under Brogård, i närvaro av Befallningsman A Söderberg på ägaren Greve Eric Sparres vägnar och tillträdaren Torparen Carl Eriksson från Hallmarken. Avträdaren August Carlsson var kallad men infanns sig inte.
Stugan sammanbyggd med en annan stuga som begagnas på gården under gemensamt halmtak 16 alnar lång, 9 alnar bred och 12 varv hög innehåller förstuga, kök, kammare.
Bod, Källare, Fähus, Stall med foderlada, Svinhus 330 famnar duglig gärdsgård, 39 oduglig,
Reparationskostnaderna 264 riksdaler 64 skilling
Så synat och värderat Gustaf Andersson ……..

1864-03-31 upplåts Husbytorp till arrende för torparen Carl Andersson mot 208 dagsverken och efter budning 48 hjondagsverken.
(Vanligt arrendekontrakt)
Brogård den 31 mars 1864 Joh Gust Berg

1880-11-12 Kontrakt på Husbytorp (369)
Förnyat kontrakt på Husbytorp för torparen Carl Andersson, som innehaft torpet sedan våren 1861 ger 260 karldagsverken och efter budning 78 hjondagsverken
(Vanligt arrendekontrakt)
Brogård den 12 november 1889 Eric Sparre

1913-01-27 utarrenderas till Carl Andersson, Husbytorp.(369)
Husbytorp, med 14 tunnland, utarrenderas till Andersson under förbindelse att han lämnar mig, Johan Sparre, 150 kronor 22 öre före den 14 mars 1913
I årligt arrende erlägger Andersson 20 kronor per tunnland, vintertid kör fram 8 storfamnar kastved från skogen.
Han får bete i s k Bondhagen och slåtter vid åkanten mellan Häradsvägen till Bro Kyrka och järnvägen.
(I övrigt vanligt arrendekontrakt)
Brogård den 27 januari 1913 Johan Sparre Carl Andersson

1920-12-22 uppsägning av arrendet Husbytorp (369)
På anmodan av Greve Johan Sparre på Brogård har undertecknad uppsökt torparen Carl Andersson i Husbytorp och uppsagt honom till avflyttning nästa laga fardag.
Bro den 22 december 1920 Rosén Kronbacka ……..

Carl Andersson erbjuds torpet för 420 kronor med skyldighet att avflytta 1925
Husbytorp borde vara värt 9.000 kronor

1922-09-13 Andersson uppsagd (369)
Kandidat H Fröberg och Trädgårdsmästare C H Jonsson var närvarande när C Fr Andersson förklarade sig villig att avflytta från Husbytorp den 14 mars 1924
Bro den 13 september 1922 Herman Fröberg Hugo Jonsson

1922-12-10 uppsägning av Andersson (369)
Undertecknade som var närvarande då Greve Johan Sparre på Brogård uppsade C Fr Andersson från hans arrende av den 27 januari 1913 på Husbytorp och Andersson förklarade sig villig att avflytta den 14 mars 1924
Brogård 10 december 1922 Hugo Jansson Herman Fröberg

****

1861-02-17 upprättades kontrakt med And Fr Andersson om Högbytorp (370)

Undertecknad ägare av Brogård upplåter till torparen And Fr Andersson torpet Högby från den 14 mars 1861 till någondera sidan säger upp kontraktet.
Han skall fullgöra 104 dagsverken och efter budning 24 hjondagsverken. 4 resor till Stockholm. Gödselkörning och vägunderhåll på Brogård.
(I övrigt de vanliga punkterna i arrendekontrakt)
Bro gård den 17 februari 1861 Eric J Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att fullgöra detsamma And Fr Andersson med hand på pappret.

1867-03-11 hölls syn på torpet Högby (370)
Undertecknade Nämndemän höll avträdes husesyn på torpet Högby under Bro gård i närvaro av Bokhållare Carl Andersson på arrendator J G Bergs vägnar och avträdaren Fredrik Andersson.
Stugan var 20 alnar lång, 7 alnar bred och 20 varv hög under rörtak och bräder, innehöll kök, 2 stugor med 3 dörrar gångjärn och 2 klinkor
Visthusbod, ladugård, loge, stall och svinhus. 181 famnar bra gärdsgårdar, 603 bristfälliga, 300 odugliga
Reparationskostnader 281 riksdaler 66 skilling
Gustaf Andersson Anders Carlsson Nämndemän

På anmodan av J G Berg på Brogård, har jag denna dag till f d torparen Fr Andersson i Högby under Bro gård lämnat ett exemplar av syneprotokollet, erkännes.

Ullevi den 8 april 1867 Gustaf Andersson Nämndeman

1896-01-21 arrenderades Högby torp av Claes Robert Grandin (370)
Landshövding Eric Sparres Sterbhusdelägare upplåter mot arrende torpet Högby i Bro socken till Claes Robert Grandin. Arealen är 20 tunnland och arrendetiden 10 år.
Arrendet är de första 7 åren 250 och därefter 275 kronor.
Skulle, genom avloppsdikets upptagande över den angränsande Klöfs hage, beredas utlopp för vattnet, förbinder sig arrendatorn att nästa 14 mars betala 300 kronor. Torpet mottas med utsått höstsäde. Bete i till torpet hörande hagar och även i skogen, dock inte förrän efter 15 juni. Det vägstycke som hör till torpet underhålls av arrendatorn. Ingen jakträtt.
Tibble den 21 januari 1896 För Greve Eric Sparre sterbhus Johan E-son Sparre C R Grandin arrendator

****

1861-04-25 förrättades syn på Snyggboda (371)

Undertecknade Nämndemän förrättade syn på Snyggboda under Bro gård i närvaro av Befallningsman A P Söderberg på Landshövding Sparres vägnar och på Carl Erssons sterbhus vägnar, förmyndare G Jansson från Kvarntorpet i Ryd socken samt tillträdaren torparen Carl Sandberg från Eriksberg.
Stugan under brädtak var 16 alnar lång, 9 alnar bred och 10 varv hög i fullgott skick. Spisen skall repareras
Visthusbod, fähus, stall, foderlada, loge, vagnslider, badstuga, svinhus och 997 dugliga gärdesgårdar, 892 medelmåttiga
Reparationskostnader 52 riksdaler 76 skilling
Gustaf Andersson …….. Nämndemän

1867-03-04 arrenderade Carl Sandberg torpet Snyggboda. (371)
Torpet Snyggboda under Bro gård arrenderas till Carl Sandberg, som redan innehar ägor av 13-14 tunnland åker, begränsade av vägen från Persboda och Lagmansboda samt en hage intill själva torpet
Arrendet är 208 dagsverken och efter budning 48 hjondagsverken.
(I övrig vad som gäller för arrende)
Bro gård den 4 mars 1867 Joh Gustaf Berg

Med detta kontakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att fullgöra mina åtaganden.
Carl Sandberg
Att Sandberg undertecknat detta kontrakt med sitt bomärke intygar C Andersson
J Lundberg.

Transporterat på Joh Fredriksson i Knöpplan
Nygård den 27 april 1873.

****

1861-04-25 hölls syn på Kocktorpet (372)

Undertecknade nämndemän höll syn vid Kocktorp under Brogård, i närvaro av Befallningsman A P Söderberg, på ägarens Landshövding Greve Eric J Sparres vägnar och tillträdaren torparen Carl Emanuelsson från Finsta. Avträdaren torparen Anders Carlsson, som var kallad infann sig inte.
Stugbyggnaden utdömdes
Loge, Stall med fähus, 264 famnar duglig gärdsgård, 621 medelmåttig och 321 oduglig
Reparationskostnad 205 riksdaler 97 skilling
Så synat och värderat Gustaf Andersson ….. Nämndemän

1879-12-20 uppgjordes följande kontrakt mellan Greve Sparre och torparen C Emanuelsson på Kocktorp (372)
Undertecknad upplåter Kocktorp till torparen C Emanuelsson tills någon sida uppsäger kontraktet för 206 fullvärdiga dagsverken och efter budning 78 hjondagsverken.

Biträde vid gödselkörning på Brogård, spinna lin och blår, aska, hjälpa till vid vägunderhåll. Resor betalas med 1 krona milen.
(I övrigt vanliga arrendeskyldigheter)
Brogård den 20 december 1879 Eric Sparre Genom C A Kilhmark
Med detta kontrakt är jag nöjd och skall fullgöra till alla delar, C E Emanuelsson

Överkorsat: Detta kontrakt som efter Emanuelssons död är överlåtet på Johan Svensson sedan våren 1889, är Svensson genom uppsägning befriad från våren 1821
Förnyat kontrakt den 14 mars 1891 på samma villkor Johan Sparre Johan Svensson
Detta kontakt överlåtes från den 14 mars 1892 på C F Carlsson i Eriksberg
Brogård den 12 juni 1891 Johan Sparre C Fr Carlsson

1895-04-01 upplåts Kocktorp till Johan Gustafsson (372)
Till slaktaren Johan Gustafsson från Vallby upplåter jag på arrende från 14 mars 1899 Kocktorp, i Bro socken efter följande avtalade villkor:

1 Den utarrenderade jorden tillträds i befintligt skick, som kommer att beskrivas i syneinstrumentet, skall väl hävdas och diken underhållas.
2 Arrendatorn är skyldig att lämna torpet med gödslad och höstsådd jord, höstplöjda vårland samt 2/7 av jorden i gräsvall som är brukligt i orten,
3 Arrendatorn skall verkställa reparationer på torpet efter tillträdessynen. Denna kostnad återfår han vid avträdet.
5 Önskar arrendatorn ny eller ombyggnad av husen, har jordägaren rätt att efter omständigheterna bifalla eller avslå. Bifaller han begäran, skall särskild överenskommelse göras om hur husen skall byggas och hur stor andel jordägaren skall bidra med
6 Arrendatorn bekostar alla utskylder för lägenheten
7 Foder och gödsel får inte bortföras.
8 Utan jordägarens tillåtelse får torpet inte överlåtas på annan person. Grödan får inte tas i mät för skuld utan skall vara säkerhet för detta kontrakt. Arrendatorn får inte hysa främmande personer hos sig eller anta vanfrejdat tjänstefolk
9 Arrendatorn erhåller 2 famnar kastved, bångar, stubbar och ris samt nödvändigt virke till underhåll av gärdesgårdarna.
10 I arrende betalas årligen 550 kronor
Brogård den 11 januari 1899 Johan Sparre John Gustafsson

Arrendet betalt från 1899 till 1905, kvitterat

1905-05-03 förlängs kontraktet på Kocktorp på 10 år (372)
Arrendatorn förbinder sig att inte göra anspråk på ersättning för den jord som på grund av skifte fråntagits Kocktorp och tilldelats Finsta.
Till Gustafsson upplåts den jord och hagmark som hör till Skeppartorp för ett årligt belopp av 200 kronor, med undantag för ½ tunnland potatisland, som tillkommer dem som bebor Skeppartorp.
Arrendatorn har inte rätt att begagna Skeppartorpets uthus, vilka troligen kommer att rivas av jordägaren.
Brogård den 3 maj 1905 Johan Sparre Johan Gustafsson

Arrendet betalt från 1906 till 1914 arrendesumman höjd till 325 kronor.

****

1864-06-27 hölls syn på torpet Knöpplan under Bro gård (373)

Undertecknade höll av- och tillträdessyn på Torpet Knöpplan i närvaro av Inspektor Mesterton på Brogårds innehavares vägnar och tillträdande Johan Fredriksson och avträdande Fredrik Andersson
Stugan jämte förstukvist 13 alnar lång, 8 alnar bred och 13 varv hög i fullgott skick.

Visthusbod, Stall och fähusbyggnad, loge, stolplider, svinhus samt gärdesgårdar dugliga, 111 famnar medelmåttiga och 413 odugliga
Reparationskostnader 454 riksdaler 35 skilling
J E Sörlander Nämndeman

****

1866-04-24 höll syn på torpet Österhagen under Brogård (374)

Undertecknade nämndemän höll av- och tillträdessyn på torpet Österhagen i närvaro av Bokhållare C Andersson på arrendator Bergs vägnar och tillträdande torparen August Wahllund och avträdare torpare Skräddaren Gustaf Andersson.
Stugan under halmtak var 10 alnar lång, 7 alnar bred och 10 varv hög innehållande kök, kammare med 3 fönster och 2 dörrar med järngångjärn
Loge och ladugårdsbyggnad under tak av rör och halm. Gärdesgårdar 60 famnar fullgoda, 112 medelmåttiga 344 oduglig
Reparationskostnader 82 riksdaler 25 skilling
Synat och värderat, betygar Gustaf Andersson J E Sörlander Nämndemän

****

1866-11-12 hölls syn på torpet Ängstorpet under Bro gård (375)

Stugan 12 ½ alnar lång, 8½ alnar bred, 11 varv hög under rörtak försedd med förstugukvist och indelad i stuga och kammare med 2 ytterhalvdörrar, stug- och kammardörr på gångjärn med haspar, märlor och lås, 6 fönster
Visthusbod, källare, stallbyggnad, loge,, ladugård, vedbod, badstuga. Badstugan delas med Sångartorp, varför bristernas belopp på 22 riksdaler delas.
360 famnar behållna gärdesgårdar, 337 bristfälliga och 149 odugliga.
Så synat och värderat, betygar Gustaf Andersson J E Sörlander Nämndemän
Finns dubblett

****

1866-11-06 förrättades syn på Rysstorpet under Brogård (376)

Undertecknade nämndemän förrättade tillträdessyn på Rysstorp i närvaro av Bokhållare C Anderson på arrendator Bergs, Bro gård vägnar och tillträdare Jan Fredrik Tibbelin.
Stugan var 15 ½ alnar lång, 9 alnar bred 12 varv hög under rörtak försedd med förstukvist och indelad i stuga och kammare med 2 dörrar och 4 fönster.
Visthusbod, loge, fähus, stall, källare, 438 famnar medelmåttiga gärdesgårdar.
Reparationskostnader 68 riksdaler 33 skilling
Så synat och värderat Gustaf Andersson J E Sörlander

På anmodan av Arrendator Berg på Brogård har jag denna dag överlämnat till f d torparen vid Rysstorp J F Tibbelin ett exemplar av syneinstrumentet, betygar
Finsta den 14 mars 1868 Eric Andersson

På anmodan av Arrendator Berg på Brogård har jag denna dag överlämnat till tillträdande torparen i Rysstorpet Jonas Broman ett exemplar av syneinstrumentet, betygar
Finsta den 14 mars 1868 Eric Andersson

****

1866-04-24 hölls syn på torpet Ekboda under Bro gård (377)

Undertecknade höll av- och tillträdessyn på Ekboda i närvaro av Bokhållare C Andersson på Inspektor Bergs, Brogård vägnar och tillträdande Jan Carlsson och avträdaren Carl Andersson och Gustaf Andersson
Stugan var 15 ¼ alnar lång, 9 alnar bred och 13 varv hög och innehöll förstuga, kök, kammare med tre fönster.
Visthusbod, stall med foderlada, svinhus, fähus med foderlada, loge samt ett sädesgolv under rörtak.
316 famnar fullgod gärdsgård, 479 medelmåttig
Reparationskostnaderna 126 riksdaler 12 skilling
Så synat och värderat intygar Gustaf Andersson J E Sörlander Nämndemän

1899-04-19 hölls syn på torpet Ekboda under Hernevi i Bro socken (377)
Undertecknade höll av- och tillträdessyn på Ekboda, tillhörigt Johan Sparre på Brogård, avträdare och torparen August Carlsson, tillträdare. Jordägaren företräddes av Inspektor F W Schüllerquist och Carlsson var personligen närvarande
Boningshus av timmer under tak av spån var 9,4 m långt, 6 m brett och 2,8 m högt på stenfot indelat i 2 rum och förstuga.
Ladugård, stall, foderlada och visthusbod under nybyggt tak av rör, loge vedbod, källare.
Uppskattade brister 103 kronor 30 öre.
Sålunda synat och värderat Joh Östberg C F Eriksson Axel Andersson

1914-12-12 Kontrakt för Klas Åström att under 6 år arrendera Ekboda (377)
Kontraktet gäller med följande villkor:
1 Torpet mottas med verkställt höstsäde i väl gödslad och brukad jord samt med höstplöjda vårland. Åligger Åström att avlämna dem i sådant skick att 1/7 är sått med höstsäd.
2 Arrendet är 20 kronor per tunnland under 6 år
3 Åström förbinder sig att varje vecka göra 2 dagsverken mot betalning av 2,25 per dag på sommaren och 1,75 under vintern
4 Under vintern skall han framköra 8 storfamnar kastved till Brogård.
5 Torpet avträds efter syn av 3 gode män där ägaren och torparen utser varsin, som de betalar. Den tredjes kostnad delar de.
6 Torparen får hugga till bakved 2 stycken 4 alnars famnar och i övrigt ris och stubbar samt nödvändigt behov av virke
7 Allt annat uttag ur skogen anses som åverkan och beivras.
8 All försäljning av foder, gödsel, liksom svedjande, jordbränning och tresäde är förbjudet.
9 Torparen får bete för sina djur efter anvisning av skogvaktaren, dock aldrig före 10 juni.
10 Torparen får inte överlåta arrendet till annan person utan jordägarens tillåtelse, torpet får inte tas i mät för skuld.
Ingen jakträtt.
Brogård den 12 december 1914 Johan Sparre Klas J Åström
Arrendet utgår 14 mars 1921 Erbjudit Åström att fortsätta med en förhöjning till 30 kronor per tunnland, eller 35 kronor med höjning av dagsverkspriset till 3 kronor på sommaren och 2 på vintern.

****

1867-05-20 hölls tillträdessyn på torpet Klöfberga under Brogård (378)

Undertecknade höll tillträdessyn på Klöfberga i närvaro av Bokhållare C Andersson på Arrendator Bergs, Brogård vägnar och tillträdande torparen Nämndeman Gustaf Andersson i Ullevi.
Stugan under tak av spillar med förstukvist och indelad i stuga, kammar med 4 fönster, källare med skulle, loge, foderlada. 792 famnar medelmåttiga gärdsgårdar, 280 odugliga.
Reparationskostnader 153 riksdaler 69 skilling
E …. Gustaf Andersson Nämndemän

****

1867-05-09 hölls syn på Klockartorpet under Bro gård (379)

Undertecknade Nämndemän höll av- och tillträdessyn på torpet Klockartorp under Bro gård, i närvaro av Bokhållare C Andersson på Arrendator Bergs, Brogård vägnar och för avträdande sterbhuset efter framlidne torparen Eric Strömberg, Stadsfiskal Swanerius samt tillträdande torparen Carl Ericsson från Husby Västergård.
Stugan under halm och rörtak var 11 alnar lång, 7 alnar bred och 11 varv hög innehöll förstuga med förstubro, stuga och kammare, kontor i förstugan.
Visthusbod, fähus och stallbyggnad under tak av halm och rör, loge, svinhus, 264 famnar bra gärdesgårdar, 191 medelmåttig och 109 odugliga
Reparationskostnader 168 riksdaler 25 skilling
Så synat och värderat E …. Gustaf Andersson

1886-11-12 upplåts Klockartorp till Carl Andersson (379)
Arrendet är 260 karldagsverken samt efter budning 78 hjondagsverken. Gödselkörning vid Brogård, spinna lin och blår, lämna 4 kappar sållad aska, delta i vägunderhåll vid gården, kortare resor under en dag betalas med 2,50 kronor, resor till Stockholm 1 kr milen
(I övrigt enligt vanligt arrendekontrakt)
Brogård den 12 november 1886 Eric Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd Carl Andersson bomärke

1921-02-25 Överenskommelse angående ersättning för nybyggnader vid Klockartorp (379)
Mellan Greve Johan Sparre, Bro gård och f Torparen E Borgström är överenskommelse träffad så att Borgström erhåller 490 kronor för nybyggande och reparationer på Klockartorpet.
Arbetet omfattade: Boasering av köket, ombyggnad av lider och stall, nytt hemlighus, nedläggning av vattenledning med pump, stängsel kring klockstapelbetet.
Dessutom har Borgström sått 260 kilo vete och 20 kilo råg för 110 kronor
Borgström förbinder sig att till efterträdaren överlåta ett parti halm mot hälften av gällande pris och jag tillåter honom att låta överbliven halm stå kvar till 1 oktober under förutsättning att efterträdaren inte har något däremot
Sålunda överenskommet
Bro gård den 25 februari 1921 Johan Sparre Eric Borgström
Samma dag arrendet betalas erhåller Borgström sina 600 kronor.
Ovanstående gottgörelse på 600 kronor erhållit från Bro gård Erik Borgström

****

1860-05-05 förrättade undertecknad Kronolänsman syn på torpet Sångarlund (380)

Närvarande var Nämndeman Carl Eric Carlsson från Skälby i Näs socken och Erik Andersson från Finsta i Bro socken. Sångarlund är beläget på Nygårds ägor i Bro socken. Närvarande var också Arrendatorn av Nygård, Johan Videgren och brukaren Carl Gustaf Carlsson.
Stugan under tak av halm och rör innehöll stuga, kammare och var 27 fot lång, 13 fot bred, 11 varv hög.
Bod, stall, och svinhus i samma byggnad med en foderlada emellan, fähus och fårhus, loge med 2 golv, badstuga. Diken och gärdesgårdar intygades vara i försvarligt skick, varför ingen syn begärdes.
På synemännens vägnar Julin
Finns dubblett

****

1868-11-10 hölls syn på Sandboda under Brogård (381)

Undertecknade höll av- och tillträdessyn på torpet Sandboda under Bro gård i närvaro av Bokhållare C Andersson på Arrendator Bergs, Brogård vägnar och avträdaren Gustaf Andersson och tillträdaren Carl Carlsson från Sandhagen.
Stugan under rör och halmtak var 15 ¼ alnar lång, 8 ¾ alnar bred 11 varv hög och indelad i stuga, kammare med förstuga
2 Visthusbodar, ladugårdsbyggnad, lider, loge, 120 famnar behållen gärdsgård 405 medelmåttig
Reparationskostnader 438 riksdaler 67 skilling
Synat och värderat Gustaf Andersson E Andersson

1868-11-18 På anmodan av Herr Berg, Bro gård har jag i dag överlämnat till avträdaren torparen Gustaf Andersson i Sandboda samt till efterträdaren torparen Carl Carlsson från Sandhagen syneinstrumentet för Sandboda.
Finsta den 18 november 1868 Erik Andersson Nämndeman

1879-12-20 upplåts torpet Sandboda till torparen Carl Carlsson (381)
Carlsson har innehaft torpet sedan våren 1870. Arrendet är 260 dagsverken och efter budning 78 hjondagsverken
(Kontraktet är efter det formulär som vanligt används vid Brogård.)
Brogård den 20 december 1879 Eric Sparre
Med förestående kontrakt förklarar jag mig nöjd
C M Carlsson
Finns dubblett

1880-03-27 upplåts Sandboda till Wetterberg. (381)
Undertecknad upplåter torpet Sandboda under Bro gård tills någon sida uppsäger kontraktet till torparen J O Wetterberg för 260 dagsverken och efter budning 78 hjondagsverken.
(Kontraktet är efter det formulär som är vanligt vid Brogård)
Bro gård den 27 mars 1880 Claes Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd J O Wetterberg

Johan Andersson i Prästtorpet vill överta torpet men befrias från alla hjondagsverken
Då detta kontrakt är uppsagt av J O Wetterberg, så överlåts det på torparen A G Borgström från den 14 mar 1892
Brogård den 22 augusti 1891 Johan Sparre
Detta kontrakt godkännes och förbinder jag mig att till alla delar uppfylla
A G Borgström

****

1868-08-04 hölls syn på Trumpetartorp under Brogård (382)

Undertecknade höll av- och tillträdessyn på Trumpetartorp i närvaro av Bokhållare C Andersson på arrendator Bergs, Brogård vägnar, tillträdande torparen Andersson från Norrbylund under Lennartsnäs. Avträdande torparen uteblev.
Stugan under tak av rör och halm var 14 ½ alnar lång, 10 ½ alnar bred, 12 varv hög, indelad i stuga, kammare samt förstuga och ett kontor mellan stugan och kammaren.
Visthusbod, källare, stall, lider, svinhusbyggnad sammanbyggd, ladugårdsbyggnad med foderlada, loge, 593 famnar behållna gärdesgårdar, 405 medelmåttiga 246 odugliga.
Reparationskostnader 171 riksdaler 25 skilling
Så synat och värderat Gustaf Andersson Eric Hindersson Nämndemän

På anmodan av Herr Berg har jag i dag tillställt tillträdande torparen på Trumpetartorp Andersson från Norrbylund under Lennartsnäs ett exemplar av- och tillträdessynen vid torpet. Detsamma har jag lämnat avträdande torparen Carl Johan Apelgren.
Finsta den 15 augusti 1868 Eric Andersson Nämndemän

1868-11-09 kontrakt mellan F Ch Andersson från Lennartsnäs och Norrbylund och arrendator Joh Gust Berg, Brogård på Trumpetartorp (382)
Undertecknad upplåter Trumpetartorp under Brogård från den 14 mars 1869 tills någon sida uppsäger kontraktet till torparen F Ch Andersson, Norrbylund, Lennartsnäs mot 208 dagsverken och efter budning 48 hjondagsverken.
(I övrigt gäller vanliga arrende skyldigheter)
Bro den 9 november 1868 Joh Gust Berg
Med detta kontakt är jag nöjd och förbinder mig att fullgöra mina skyldigheter.
F Ch Andersson

1890-06-15 kontrakt mellan Johan Sparre och sonen Johan Andersson i Trumpetartorp angående arrende av torpet (382)
Undertecknad upplåter Trumpetartorp till sonen Johan Andersson i Trumpetartorp från och med 14 mars 1890 till dess någondera sidan uppsäger kontraktet.
Arrendet är 234 dagsverken, 6 kappar aska fri från sot och kol, spunnet lin eller blår, överdagsverken som betalas med 1 lispund (?) råg eller 1 krona
1 kronas avdrag för försummat dagsverke, som fördubblas vid förnyad försummelse.
Gödselkörning på gården, vägunderhåll
Torparen har rätt att slå hö invid sjökanten utan att göra intrång på gårdens höbärgning.
Torparen skall hålla tömmar och redskap. Inget svedjande eller odling som kan skada. Från torpet får ingen gödsel, foder , löv, näver, bark eller skogsprodukter bortföras.
Beträds brukaren med fylleri, otrohet, olydnad eller uppstudsighet mot husbonde, avflyttar han genast
Brukaren ersätter jordägaren vid eldskada, som uppstått genom bristfälliga eldstäder, storstenar och tak. Liksom han är ersättningsskyldig för åverkan han själv eller hans tjänstefolk gör sig skyldig till.
Jordägaren förbehåller sig all sorts rösträtt i kommunala frågor inom kommunen samt alla jakt.
Bro gård den 15 juni 1890 Johan E-son Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att till alla delar uppfylla.
C J Andersson

Under 1890 och 1891 medges en minskning av dagsverkena till 208
Bro gård den 10 februari 1892 Johan E-son Sparre
5:te punkten ändras så att brukaren är skyldig att efter budning biträda vid gården med 10 dagars gödselkörning som skatt och för den körningen som gården fordrar över dessa 10 dagar ersätts brukaren med 3,50 på vintern och 4,25 på sommaren.
All fullgiltig gödselkörning räknas efter 1 par hästar och godkänns inte enbetskörning på annat sätt än att 2 enbetskörningar räknas för 1 kördagsverke.
Bro gård den 2 augusti 1892 Johan E-son Sparre C J Andersson

1900-06-06 hölls syn på Trumpetartorp, under Finsta i Bro socken (382)
Undertecknad förrättade av- och tillträdessyn på Trumpetartorp under Finsta mellan avträdaren torparen Joh Andersson och tillträdaren torparen E Andersson
Närvarande var Fjärdingsman J Östberg i Skällsta, Arrendator Axel Andersson i Kvista och Arrendator C F Eriksson i Granskog samt som ombud för jordägaren Inspektor F W Schüllerqvist på Brogård samt tillträdande torparen E Andersson.
Avträdaren, som var tillsagd två gånger, behagade inte infinna sig eller sända ombud. På första kallelsen svarade han, att han var förhindrad och att synen kunde hållas utan honom, vilket gjorde att synen inte kunde genomföras. Han kallades en andra gång men med samma resultat.
Som tillträdaren för att kunna verkställa reparationer och jordförbättringar på det i fullkomligt vanhävd liggande torpet, önskade han tillträdessyn och då Nämnden var samlad samt avträdarens, Johan

Anderssons ombud vid hans tillträdessyn den 11 maj 1894, Fjärdingsman Östberg var närvarande, företogs syneförrättningen
Boningshus av timmer 32,2 fot långt 22,3 fot brett samt 9,8 fot högt under tak av spån.
Spannmålsbod, källare, stall och lider, svinhus, ladugård, loge, hemlighus
Åkern var i dålig hävd, uppmärkning av diken och gärdsgårdar verkställdes.
Reparationskostnad 802 kronor 34 öre.
Så synt och värderat intygar C F Eriksson Axel Andersson Joh Östberg
Finns dubblett.

****

1873-11-10 hölls av- och tillträdessyn på Fiskartorpet (383)

Undertecknade Nämndemän höll syn på Fiskartorpet under Brogård i närvaro av Bokhållare C Andersson, på Arrendator Bergs, Brogård vägnar och avträdande torparen C J Nyberg och tillträdande torparen C J Carlsson från Blåsenborg.
Stugan under tak av rör och halm var 15 alnar lång, 9 ½ alnar bred och 10 varv hög samt indelad i stuga och kammare
Ladugård, stall, loge, källare, nothus, 266 fullgoda gärdesgårdar, 300 medelmåttig
Reparationskostnader 772 riksdaler 65 skilling
Gustaf Andersson Eric Andersson Nämndemän

1880-04-00 kontrakt till Kapten F O Pettersson på lägenheten Fiskartorpet (383)
Jag upplåter till Kapten F O Pettersson eller hans rättsinnehavare lägenheten Fiskartorpet under Bro gård på 50 år, t o m 1930, med alla hus, nämligen: boningshus med 5 rum och kök, gamla fiskarstugan med 2 rum, en uthuslänga med stall, ladugård, vagnshus och loge, en vedbod, en källare, alla hus under spåntak, samt åkern kring stället 4 tunnland med gräns till s k Tegelhagen och Brogårds Fiskargärde och cirka 2 ½ tunnland äng gränsande mot Kvarnängen samt bete i Fiskarbacken på följande villkor:
Årligt arrende 700 kronor
Lägenheten mottas i det skick den befinner sig och avlämnas i lagligt skick.
Nödvändig ved, stängselvirke samt virke till reparationer erhålls på Bro gårds skog efter utsyning
I händelse av brandskada uppbär arrendatorn brandstoden, då det åligger honom att genast på egen bekostnad uppföra det brunna
Fri passage till och från Ångbåtsbryggan förbehålls jordägaren
Brister arrendatorn i uppfyllande av sina skyldigheter är han pliktig, om jordägaren så kräver att flytta nästa påföljande 14 mars utan åtnjutande av fardag och förbunden att ersätta skada han åstadkommit
Bro gård den april 1880 Eric Sparre Godkännes F O Pettersson

Till Godsägare Greve Joh Sparre överlåter jag min rätt, på grund av förestående kontrakt, mig tillhöriga byggnader och anläggningar av vad slag som helst, endast med undantag av 10 stycken slamresor. Greve Sparre tillträder lägenheten den 1 april.
Bro gård den 28 mars 1899 Elisabeth Pettersson

1866-11-12 hölls syn på torpet Sandaberg under Bro gård (383)
Syn hölls på torpet Sandaberg i närvaro av Bokhållare C Andersson som ombud för Arrendator Berg, Brogård. Avträdande Torparen Gustaf Johansson uteblev, trots att han bodde på stället och uppmanades att närvara.
Stugan var 11 alnar lång, 5 alnar brede och 11 varv hög under tak av rör och halm
Ladugård
Reparationskostnader 81 riksdaler 11 skilling
Gustaf Andersson J E Sörlander

1873-11-10 hölls av- och tillträdessyn på Sandaberg under Bro gård (383)
Synen på torpet Sandaberg under Bro gård hölls i närvaro av Bokhållare C Andersson på Arrendator Bergs, Brogård vägnar i närvaro av avträdande Torparen J P Morling och tillträdande Torparen C J Nyberg från Fiskartorp
Stugan var 12 alnar lång, 7 ¾ alnar bred och 11 varv hög innehöll förstukvist, stuga och kammare
Visthusbod, ladugård, loge, 62 famnar fullgoda gärdesgårdar, 341 medelmåttiga, 116 odugliga
Reparationskostnaderna 123 riksdaler 38 skilling
Gustaf Andersson Erik Andersson Nämndemän

På anmodan av herr Berg har jag denna dag överlämnat till tillträdande Torparen och Fiskaren i Fiskartorpet vid Bro gård C J Nyberg avträdes synen vid torpet
Finsta den 2 december 1873 Erik Andersson Nämndeman

På anmodan av Herr Berg på Brogård har jag denna dag avlämnat syneinstrumentet på Sandaberg till f d Torparen där, J Morling
Finsta den 23 november 1873 Eric Andersson Nämndeman

****

1879-12-15 arrendekontakt på torpet Sandhagen (384)

Undertecknad upplåter torpet Sandhagen till Torparen Gustaf Broman, som från våren 1877 innehaft torpet om cirka 13 tunnland åker mot 260 dagsverken samt efter budning 78 hjondagsverken
(I övrigt vad som är vanligt vid arrendekontakt vid Bro gård.)
Bro gård den 15 december 1879 Eric Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd, I G Broman

1896-03-00 kontrakt med änkan Mathilda, Charlotta Broman (384)
Jag Johan Sparre upplåter från den 14 mars 1896 tills uppsägning sker från någondera sidan torpet Sandhagen till Änkan Mathilda Charlotta Broman mot 208 karldagsverken samt efter budning 78 hjondagsverken.
(I övrigt vad som är vanligt vid arrende vid Brogård)
Brogård i mars 1896 Johan Sparre Mathilda Charl Broman

Detta kontrakt transporteras från den 14 mars 1898 till Torparen i Fågelsången, Säbyholm Carl Johan Norman, Godkännes Johan Sparre Charlotta Broman

Kontraktet antas och medges rättigheten för f d Torparen C Andersson att bebo det rum, han nu innehar. Brogård den 18 augusti 1897

1899-04-00 förrättades syn på torpet Sandhagen under Hernevi i Bro socken (384)
Laga syn på torpet Sandhagen, tillhörigt Greve Johan Sparre, avträdare och Torparen G Norman tillträdare
Jordägaren företräddes av Inspektor F W Schüllerqvist, Bro gård och tillträdaren G Norman personligen närvarande, biträdd av Slöjdare Ahlin
Boningshus av timmer under tak av spån 21,2 meter långt, 8 meter brett och 2,6 meter högt innehållande förstuga, kök, kammare med trasiga tapeter
Visthusbod och källare, lider och svinhus, ladugård, stall, loge, gärdesgårdar och diken i dåligt skick
Reparationskostnader 177 kronor 50 öre
Sålunda synat och befunnet Johan Östberg C F Eriksson Axel Andersson
Jag har mottagit ett lika lydande syneinstrument erkännes
Bro gård den 23 november 1899 C J Norman

1906-11-28 förrättades syn på Sandhagen på Härnevi ägor i Bro socken (384)
På anmodan av vederbörande parter förrättade undertecknad, Kronolänsman av- och tillträdessyn på torplägenheten Sandhagen, mellan jordägaren Greve Johan Sparre på Brogård, avträdare och torparen Johan Andersson tillträdande. Närvarande vid synen var för Greve Sparre, Inspektor C A Andersson på Brogård, tillträdande var personligen närvarande.
Boningshuset av timmer på stenfot under spåntak 21 meter långt, 8 meter brett och 2,6 meter högt, innehöll 2 kök, förstuga, 2 kammare
Visthusbod, lider och svinhusladugård, stall loge, hemlighus fanns inte. Diken och gärdesgårdar uppgavs vara i dåligt skick och synades inte
Reparationskostnader 265 kronor 50 öre
Albert Ahlén
Kontraktet godkänns
Brogård den 20 januari Johan Sparre J Andersson

****

1873-05-03 upplåts Österhagen till A Wetterberg (385)

Torpet Österhagen upplåts på ett år till arbetskarlen A Wetterberg mot 3 dagsverken i veckan och efter budning överdagsverken. Som torpskatt avräknas 78 dagsverken.
(I övrigt vanligt torpkontrakt)
Bro gård den 3 maj 1873 Joh Gust Berg
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd A F Wetterberg
Torpet bör uppmätas i anseende till odlingar och nytt kontrakt uppgöras.
Finns dubblett.

****

1879-12-20 kontrakt på Svartkärret (386)

Undertecknad upplåter Svartkärret till Torparen C J Fagerström tills någondera sidan uppsäger kontraktet, mot 260 dagsverken samt efter budning 78 hjondagsverken
(I övrigt vanligt torpkontrakt)
Brogård den 20 december 1879 Eric Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd C F Fagerström bomärke

1876-05-13 förrättades syn på torpet Fredriksberg under Bro gård. (386)
Undertecknade nämndemän förrättade syn på torpet Fredriksberg i närvaro av Inspektor G A Kihlmark på Landshövding Sparres vägnar och tillträdande torparen C O Carlsson. För avträdande torparen C Johanssons sterbhus räkning, torparen Otto Andersson
Stugan var 15 alnar lång, 8 ½ alnar bred 5 ¾ alnar hög indelad i stuga, kammare samt ett vindsrum
Visthusbod, stall och ladugårdsbyggnad under tak av halm, 144 famnar fullgod gärdsgård, 827 medelmåttig 75 odugliga
Reparationskostnad 239 kronor 80 öre
Aug Widegren H Barthelsson Nämndemän

1900-09-04 upprättades arrendekontrakt på Fredriksberg och Svartkärret (386)
Undertecknad upplåter under 10 år torpen Fredriksberg och Svartkärret till torparen Johan Andersson Wall, f d soldat mot 550 kronor de två första åren och sedan 600 kronor och följande villkor:
Köra fram 10 storfamnar kastved till Bro gårds Slott
I likhet med dagsverkstorparna grusa och underhålla 44 famnar häradsväg eller 30 famnar landsväg
Betala alla skatter och avgifter för torpet och personer.
All försäljning av foder, gödsel förbjudes. Likaså svedjande, jordbränning och tresäde
Betesrättighet i den till torpet hörande hagen
Torpets till- och avträdessyn bekostas av ägaren och brukaren med hälften var.

Arrendatorn äger rätt att ta stubbar, bångar och ris samt nödvändigt virke till reparationer.
Ägaren förbinder sig att före 1908 års utgång uppföra ny bostadslägenhet dit arrendatorn förbinder sig att framföra grundsten och virke.
Arrendatorn medger att rättighet för f d Torparen, numera avlidna Fagerströms hustru och omyndiga barn, jämte Fagerströms far, Fagerström den äldre, att bo i Svartkärret och bruka 1 tunnland jord omkring bostaden, avgiftsfritt.
Bro gård den 4 september 1900 Johan Sparre Johan Andersson Wall

Arrendatorn har rätt att få hjälp från gården vid virkeskörning och lån med dragare vid stenkörning Johan Sparre
Kontraktet mellan Andersson och Sparre är uppsagt den 12 april 1919

1914-11-00 Hyreskontrakt på Svartkärret under Bro gård (386)
Till byggmästare A Ricksén upplåter jag på 5 år Svartkärret på följande villkor:
Ricksén förbinder sig att reparera byggnaderna på egen bekostnad med material som gården håller.
Då husen är färdiga 1 oktober 1915 skall syn hållas
Ingen hyra första året sedan 150 kronor
½ tunnland mark ingår som Ricksén inhägnar
Ricksén gör nya fönster kostnadsfritt med material från gården
Antages.
Bro gård november 1914 Johan Sparre A Ricksén
Kontraktet förlängs till 1927. Arrendatorn avsäger sig alla anspråk på ersättning för nedlagt arbete på byggnader, med undantag för en förstukvist.
Bro gård den 4 juni 1919 Johan Sparre A Ricksén

****

1878-03-14 Kontrakt på Tätorp (387)

Undertecknad upplåter torpet Tätorp till torparen Carl Eric Ericsson från Säbyholm, tills någondera sidan uppsäger kontraktet, mot 260 dagsverken och efter budning 78 hjondagsverken
(Vanligt torpkontrakt, som det ser ut vid Bro gård)
Bro gård den 14 mars 1878 Eric Sparre

1887-03-14 förrättades av- och tillträdessyn på torpet Tetorp under Bro gård (387)
Närvarande var Kassör C Andersson på Greve Johan Sparres vägnar, tillträdaren Soldat A Nord.
Stuga av timmer 40 fot lång, 17 bred, och 8 hög under tak av rör indelad i stuga, kammare samt förstuga
Visthusbod, loge, källare, 43 famnar gärdsgård var alldeles förfallen, 326 mindre förfallen, 47 allra minst förfallen
Reparationskostnader 830 kronor 71 öre
Så synat och värderat J G Jansson Häradsdomare Söderberg Nämndeman

1890-12-15 kontrakt på Tetorp (387)
Mellan undertecknad ägare och soldat A Nord, innehavare av torpet Tetorp är följande överenskommet:
Torpet som sedan 14 mars 1887 utan dagsverksskyldighet brukats av Nord, skall vid synen den 14 mars 1892 anses att stugan är i fullgott skick.
Från den 14 mars 1892 upphör Nords rättighet att fritt bruka torpet och om han vill behålla stället skall nytt kontrakt upprättas.
Bro gård den 15 december 1890 Johan Sparre Aug Nord

Överenskoms att Nord övertar torpet från den 14 mars 1892 på samma villkor som företrädaren C E Eriksson med undantag att Nord endast gör 12 kördagsverken med 1 par hästar vid gödselkörningen

1896-03-00 Kontrakt på Tätorp (387)
Jag, Johan Sparre, upplåter tills uppsägning sker från endera sidan, torpet Tätorp till torparen C G Borgström mot 208 dagsverken och efter budning 78 hjondagsverken
10 storfamnar kastved skall framföras till s k Fälten eller Finsta hage och lika mycket till Bro gård
2 kilo lin eller 4 kilo blår skall spinnas
44 famnar häradsväg eller 30 famnar landsväg skall underhållas
Efter budning görs körning med 1 par hästar vid gården mot 3 kronor per dag eller till Stockholm mot 4,50 kronor per dag.
Kost och redskap skall torparen hålla vid arbete på gården.
(I övrigt efter vanligt torpkontrakt)
Detta kontrakt antas och jordägaren och torparen har fått varsitt
Brogård i mars 1896 Johan Sparre C G Borgström
Kontraktet uppsagt den 12 december 1905 Johan Sparre

På en dubblett står att kontraktet upphör 1900 om inte Borgström innan dess gör upp sin skuld till auktionsförrättare Nyberg i Vasa samt skulden till kommunen på 125 kronor, för vilken Greve Sparre gått i borgen

1897-07-14 förrättas av- och tillträdessyn på Torpet Tetorp under Hernevi i Bro socken (387)
Torpet, som tillhör Greve Johan Sparre, synades i närvaro av avträdande torparen Anders Gustaf Borgström.
Stugan av timmer är reveterad 12,30 meter lång, 5,60 meter lång och 2,90 meter hög har nästan ingen stenfot. Tak med tegel, indelad i förstuga, kök, kammare och en sal
Visthusbod och vedbod, oduglig källare, loge, redskapslider, svinhus, stall och ladugård, brunn timrad i försvarligt skick
Reparationskostnader 361 kronor
Så synat och befunnet, intygar Karl Frölén utsedd syneman av Greve Sparre P Johansson utsedd syneman av torparen A G Borgström Schedin utsedd tredje man av synemännen
Två lika syneinstrument är kvitterade.

1907-12-31 förnyat kontrakt på Tätorp (387)
Borgström får förnyat kontrakt på Tätorp
Bro gård den 31 januari 1907 Johan Sparre A G Borgström

****

1845-1920 arrendekontrakt för Rättarboda tillhörande Säteriet Brogård (388)

Undertecknad ägare av Bro gårds Säteri upplåter åt torparen Gabriel Rundqvist torpet Rättarboda. Han får bo och nyttja torpet och ta vedbrand på vindfällen, som stubbar, bångar ris och skatar samt nödvändigt timmer, stör och gärdselfång efter anvisning på skog, som ägaren bestämmer, med följande villkor:
Han gör 130 fullgoda karldagsverken fördelade på 2½ i veckan på dagar som jordägaren bestämmer samt efter budning 30 hjondagsverken, överdagsverken betalas med 24 skilling för mans- och 12 för hjondagsverken.

Arbetstiden är under sommaren från klockan 5 på morgonen till klockan 8 om kvällen, men kan under slåttern börja tidigare och fortsätta längre om kvällen. Under vintern arbetas från dagning till mörker. Hjonen börjar klockan 7 på morgonen.

Arbetarna skall medföra redskap som spade, yxa, lie, slaga, kälke, räfsa och torvyxa m m
4 resor till Stockholm efter anmodan eller till annat ställe inom 6 mil med häst, tjänligt fordon och pålitlig körare eller sjöledes genom rodd av giltig karl med Godsägarens farkost.

Fora till staden efter 1 häst får lastas med 2 ½ tunnor spannmål eller 25 lispund hö eller andra varor av samma vikt. På återfärden endast 12 ½ lispunds vikt.

Mot betalning görs andra resor för 24 skilling. Längre resor betalas med 8 skilling milen. Han kan också få avräkna 2 dagsverken för varje dag han gör körningar.

Vid gödselkörning på Bro gård biträder torparen med 1 häst och kärra, körare och lastare så länge körningen pågår.

2 lispund lin eller 4 lispund blår lämnas efter prov och till bykning *(tvätt)* 2 kappar sållad aska.

I likhet med övriga torpare under gården skall åbon efter budning delta i grusning och underhåll av gårdens vägstycke samt även vägen mellan Husby By och Häradsvägen

Dagsverkena sker på torparens egen kost och inga andra arbetare får sändas dit än de som Godsägaren godkänt. Befallningar skall efterkommas med hörsamhet och torparen blir ersättningsskyldig för skada, hans själv eller hans tjänstefolk vållar jordägaren

Torpet, som Gabriel Rundqvist redan innehar, skall utan avseende på i vad skick han mottagit det, byggas enligt Lagens stadgande i 27 kapitlet Byggninga Balken och så väl till hus, åker, äng, diken och gärdesgårdar väl vidmakthållas samt vid avträdet lämnas i fullgott skick

Alla bevillningar och avgifter betalas av Rundqvist

Försäljning eller bortförande av foder och gödsel är förbjudet, liksom svedjande, jordbränning, tresäde eller andra för torpet skaldliga brukningssätt Undantag om man genom odling av foderväxter kan bereda nya tillgångar och i så fall med jordägarens tillstånd

Åbon får inte utan jordägarens tillåtelse upplåta torpet till annan person, hysa främmande folk eller anställa vanartigt tjänstefolk.

All skogstäkt, utom vad här är föreskrivet anses som åverkan och skall liksom annan skada på jordägarens mark, begånget av torparen eller hans folk, bestraffas. Första gången enligt lag med vitesförbud och andra gången med böter och förlust av kontraktet.

Åbon skall anmäla om någon annan skadar egendomen och uppbär då hälften av de utdömda böterna

Försummar han sin dagsverksskyldighet får han ett straffdagsverke för varje gång

Andra avvikelser från Kontraktet eller otrohet från torparens sida eller urbota brott medför kontraktets förlust. Torparen kommer då att omedelbart uppsägas till avflyttning

Bro gård 25 februari 1845 Ulla Sparre, född Montgomery

Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att fullgöra mina skyldigheter.
Gabriel Rundqvist

1876-10-23 kontrakt för Rättarboda (388)

Till torparen Johan Nilsson, Rättarboda upplåter jag, tills någondera sidan uppsäger kontraktet, Bro gårds fiskevatten efter gräns mot Nygård och Ängsholmens udde till Säbyholm med förbehåll av några mindre fiskbragder för gårdens räkning, samt slåtter till 2 lass hö på följande villkor:

För fisket skall Nilsson årligen lämna 2 lispund ål, 38 lispund gravfisk in natura, och vid tillsägelse leverera så väl vid gården som i Stockholm till jordägaren.

Brister något i leveransen per år skall Nilsson ersätta med 35 öre för varje lispund ål, 20 öre för gravfisken per skålpund kontant

Utan mitt bifall får Nilsson inte överlåta någon del av fiskevattnet eller vinternot. Han skall för övrigt använda de lagiga fiskeredskapen.

Försummar han sina skyldigheter eller visar otrohet, begår urbota brott, ägnar sig åt dryckenskap kommer jag att genast sätta mig i besittning av fisket eller annat av fiskarens egendom, som jag anser erfordras för täckande av skuld eller annan skadeersättning.

Bro gård den 23 oktober 1876 Erik Sparre genom Inspektor Kihlmark

Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att uppfylla mina skyldigheter.

Bro gård den 23 oktober 1876 Johan Nilsson

1907-04-08 kontrakt på torpet Rättarboda under Bro gård (388)

Till torparen Wilhelm Andersson upplåts Rättarboda på följande villkor.

Torpet mottas med verkställt höstutsäde i väl gödslad jord samt med höstplöjda vårland och skall vid avträdandet avlämnas lika beskaffat. Detta fordras även om torpet inte vid tillträdet varit, rså skött, men då mot ersättning efter i orten gängse pris på utsäde och plöjning.

I skatt för torpet görs 4 dagsverken i veckan året om på dagar jordägaren bestämmer.

I likhet med andra torpare skall han hemköra 10 storfamnar kastved till Brogård och delta i grusning av 44 famnar Häradsväg.

Överdagsverken betalas med 2 kronor på sommaren och 1,50 på vintern
Torpet till- och avträds efter syn av 3 gode män, där ägaren väljer en och torparen en och dessa båda den tredje. Kostnaden delas av ägaren och torparen.
Torparen får efter anvisning själv hugga nödvändigt bränsle bestående av 2 famnar kastved jämte stubbar, bångar och ris. Reparationsmaterial erhålls från gården
Torparen får inte ha s k danstillställningar eller hysa främmande personer eller anställa vanfrejdat tjänstefolk.
(I övrigt vad som brukas vid Bro gårds arrenden).
Bro gård den 8 april 1907 för Bro Gårds Gods A Andersson Antas av W Andersson

Tillägg:
I ersättning för anläggning av ny väg erhåller Andersson 50 kronor
För varje tunnland mistad jord, som borttas av Tegelbruket erhålls 30 kronor per ar.
Mot fritt bruk och skörd i 2 år förbinder sig Andersson att dika och planera en del av lergropen, vilken areal efter denna tid får insynas i stället för den jord Tegelbruket borttagit, med 1 ½ tunnland mot 1 tunnland på torpet mistad jord
Bro gård den 8 april 1907 för Bro Gårds Gods A Andersson Antas av W Andersson

Kontraktet uppsagt till avflyttning den 14 mars 1912 Erkännes och intygas
Bro gård den 10 december 1910 A Andersson Inspektor A W Andersson
Bevittnas Oscar Friberg Oscar Johansson.

1920-02-06 Arrendekontrakt på Rättarboda för C A Fendin (388)
Till torparen C A Fendin, Rättarboda upplåts torpet till 14 mars 1925 med tillhörande 14 tunnland åker samt slåtter och bete på följande villkor:
Arrendet är 600 kronor om året och under sädesbärgning 25 hjondagsverken á 3 kronor per dag.
Hjonet skall vara godkänt av Förvaltaren.
Ingen jakträtt, arrendatorn skall hålla brandredskap. Torpet avlämnas med 1/7 av åkern besådd med höstsäd i väl dikad jord, 2/7 liggande i vall, ej äldre än 3 år, resten i väl plöjda vårland
(I övrigt vanligt Bro gårds kontrakt)
Bro Gårds Gods den 6 februari 1920 Johan Sparre C A Fendin
Jordägarens och arrendatorns egenhändiga namnteckningar, bevittnas. Nils Suber Sven Wallén

****

1887-11-23 förrättades syn på torpet Eriksberg under Nygård i Bro socken (389)

Undertecknade Nämndemän förrättade syn på torpet Eriksberg i närvaro av Förvaltare C J A Carlsson på Brogård, som ombud för framlidne Landshövding Greve Eric J Sparres sterbhus och torpinnehavarens hustru. Däremot infann sig inte Arrendatorn på Nygård Gustaf Barthelsson, trots kallelse.
Stugan av timmer under spåntak 29 fot lång, 18 fot bred, 8 ½ fot hög
Nybyggd ladugård, loge och lider, 71 famnar fullgoda gärdesgårdar, 326 halvgoda, 124 odugliga
Reparationskostnader 133 kronor 9 öre
Så befunnet, synat och värderat
J G Jansson Häradsdomare ……. Nämndemän

****

1887-11-23 förrättade syn på Snickartorp (390)

Undertecknade förrättade av- och tillträdessyn på Snickartorp under Nygård, Bro socken i närvaro av Förvaltare C J A Carlsson på Bro gård, som ombud för framlidne Landshövdingen E J Sparres sterbhus och torpinnehavarinnan Änkan Wallin. Däremot infann sig inte Arrendatorn vid Nygård, Gustaf Barthelsson fastän anmodad att komma.

Stugan med farstukvist av timmer under rörtak var 39 fot lång, 16 ½ fot bred och 9 fot hög indelad i kök med spis och bakugn, kammare med spis.
Visthusbod, stall, ladugård, lider, svinhus, loge, källare av gråsten, 112 famnar fullgoda gärdesgårdar, 614 medelmåttiga 34 odugliga
Reparationskostnader 385 kronor 30 öre
Ingen underskrift

1893-12-22 Kontrakt på Snickartorp (390)
Till Carl Gustaf Ohlsson upplåter jag på 3 år torpet Snickartorp med 15 tunnland åker. Torparen har rätt att för eget behov erhålla höstsädeshalm vid gården mot en ersättning på 10 öre lispundet.
Byggnaderna är vid tillträdet i bristfälligt skick. Därför betalar Ohlsson inte skatt t o m 14 mars 1895, men förbinder sig att senast 14 mars 1898 ha torpets byggnader fullbordade
Torparen gör 4 dagsverken i veckan och förbinder sig att efter budning göra dagsverken mot en ersättning av 1 krona 25 öre på sommaren och 75 öre på vintern
Nödvändigt virke och vedbrand får han av Bro Gårds Skogvaktare
Torpet mottas med höstutsäde av 2 tunnor råg och 3 kubikfot vete samt 3 tunnland höstplöjt
Skall lämnas på samma sätt.
Bro gård den 22 december 1893 C Y Olsson

****

1887-11-23 förrättade syn på Lagmansboda (391)

Av- och tillträdessyn på Lagmansboda under Nygård i närvaro av Förvaltare C J A Carlsson på Bro gård, som ombud för Landshövding Erik J Sparres sterbhus och torpinnehavaren Henrik Ersson.
Däremot infann sig inte arrendatorn på Nygård Gustaf Barthelsson, fastän kallad.
Stugan av timmer under rör och halmtak var 30 ½ fot lång, 18 fot bred 8 fot hög.
Stall och fähus nyuppförda, loge i timmer, bod, 620 famnar fullgoda gärdesgårdar, 470 halvgoda, 150 odugliga.
Reparationskostnader 411 kronor 95 öre
J G Jansson Häradsdomare Söderberg Nämndeman

****

1891-03-14 kontrakt för torpet Sandaberg (392)

Undertecknad upplåter torpet Sandaberg till torparen Carl Lundberg, som från våren 1874 innehar torpet mot 156 dagsverken samt efter budning 36 hjondagsverken.
(I övrigt det vanliga kontraktet med Bro gårds torpare)
Bro den 29 december 1879 Eric Sparre.
Med detta kontakt förklarar jag mig nöjd C Lundberg bomärke
Kontraktet uppsagt till 14 mars 1891
Bro gård i mars 1890 Johan Sparre

Kontraktet transporteras på torparen i Finkan Gustaf Andersson med den förändring att skatten utgörs av 3 sommardagsverken och 3 vinterdagsverken i veckan men befrias från hjondagsverken
Bro gård den 30 november 1890 Johan Sparre
Finns dubbletter

1893-01-11 kontrakt för Sandaberg (392)
Undertecknad upplåter Sandaberg till torparen Gustaf Andersson. Torpet har 10 tunnland åker och arrenderas mot 130 dagsverken.
(Vanligt kontrakt)
Tillägg: torparen förbinder sig att under 1893 i egen person göra 15 sommardagsverken extra efter budning.

Bro gård den 11 januari 1893 Johan Sparre Antas av G Andersson

Detta torparkontrakt upphör den 14 mars med rättighet för torparen att som ersättning för träda och säde samt vårland erhålla 105 kronor. Andersson förbinder sig att från den 24 dennes anta ny dräng, som fullgör dagsverken enligt kontrakt. 2 lås är betalda med 2 kronor.
Så överenskommet Bro gård den 23 oktober 1893 Johan Sparre G Andersson
Finns dubblett

1906-11-22 Kontrakt på Sandaberg (392)
Undertecknad upplåter från mars 1899 tills uppsägning från någondera sidan sker, torpet Sandaberg till torparen A Fendin. Torpet är på 13 tunnland åker och arrendet 195 kronor.
Fundin förbinder sig att under sommaren hålla hjon vid Brogård mot 75 öre per dag.
Att vintertid till Bro gårds Slott framföra 10 storfamnar kastved och i likhet med övriga torparen delta i grusning och underhåll av gårdens vägstycken.
Bro gård Johan Sparre C A Fendin

Då Fendin på grund av förverkat kontrakt är skyldig att avflytta 14 mars 1907, medges han att inneha torpet till 14 mars 1908, men på sådana villkor att han i stället för arrende själv gör 2 dagsverken vid gården till ett värde av 1,50 kronor. Överdagsverken betalas under vintern med 1,50 kronor och under sommaren med 2 kronor
Bro gård 22 november 1906 Johan Sparre Godkänner C A Fendin

Detta kontrakt erkänns uppsagt och förbinder jag mig att flytta från torpet den 14 mars 1912
Sandaberg mars 1911 C A Fundin

****

1898-01-14 kontrakt Rysstorpet (393)

Till torpare Wilhelm Nylander upplåter jag, på ett års tid torpet Rysstorpet om 7 tunnland med ängsrätt efter anvisning på 5 sommarlass hö om 40 lispund per lass.
Arrendet är 102 dagsverken samt efter budning överdagsverken mot 1,25 kronor på sommaren och 85 öre på vintern samt att dagligen före arbetstidens början rykta ett par hästar. Försummad ryktmorgon betalar Nylander med 15 öre.
Bro gård den 14 januari 1898 Johan Sparre C W Nylander

****

1915-07-17 Överenskommelse angående Murartorpet (394)

Mellan Greve Johan Sparre och Statkarlen Fredrik Ohlsson från Loddersta är överenskommet att Ohlsson övertar på arrende Murartorpet under 10 år med skyldighet att under de 3 första åren erlägga 250 kronor per år och därefter under 2 år 300 kronor och fr o m 1921, 350 kronor per år
Ohlsson tillträder i höst och övertar växande gröda och foder med skyldighet att utan ersättning träda jorden för höstsäd och så med utsäde från min gård, Nygård
Han skall också plöja i höst utan ersättning.
Han får bo i lägenheten från i höst och för fri vedbrand gör han 30 dagsverken
Vidare kontrakt senare.
Bro gård den 17 juli 1915 Johan Sparre Frederik Ohlsson
Arrendet betalt 14 mars 1922 Johan Sparre
Ohlsson önskar flytta den 1 april nu, men begär ingen ersättning. Sått 225 kilo råg, 175 kilo vete. Vårlanden är plöjda utom två vändtegar, Taket på gemensamma log- och ladbyggnaden måste täckas med rör.

****

1923-09-03 Kontrakt på Högbytorp (395)

Till jordbruks arbetaren A O Eriksson, Rom under Norrboda, utarrenderar jag torpet Högbytorp om 0,11 mantal litt Cac Klöf och Lilla Ullevi N:o 1 på 5 år

Torpet mottas i nuvarande skick och avlämnas i sådant skick att 1/7 är sått med höstsäd i väl dikad och gödslad jord, 3/7 ligger i gräsvall, varav ingen får vara äldre än 3 år. Vårlanden och blivande träda skall var väl plöjda under föregående höst.

Arrendet är 156 dagsverken samt under tiden juli – september 1 hjondagsverke per vecka på egen kost under första året, och 2 hjondagsverken under de följande 4 åren. Även överdagsverken på sommaren krävs.

I stället för vanlig av- och tillträdessyn kommer Inspektoren och Skogvaktaren att i vår tillsammans med arrendatorn förrätta syn och värdering på torpet. Arrendatorn förbinder sig att genast med virke från gården reparera där så behövs. Han målar och tapetserar utan ersättning bostaden.

Arrendatorn är skyldig att alltid hålla vägar, diken och gärdsgårdar i fullgott skick.

Bevillningar och avgifter erläggs av torparen. Inget foder eller gödsel får bortföras från gården. Arrendatorn får inte överlåta torpet, som inte kan tas i mät för skuld.

Han erhåller 9 kubikmeter kastved till bakved och i övrigt stubbar, grenar och ris samt virke till byggnation. All annan skogstäckt räknas som åverkan liksom ohägn mot gården och straffas med böter efter lag och kontraktets förlust

Bete finns i de till torpet hörande hagarna och efterbete får ske i Norrboda hagar eller i skogen.

I tillträdes foder erhålls 1.500 kilo hö, 1.500 kilo vårhalm och 1.500 kilo höstsädeshalm och skall vid avträdet återlämnas.

Under första året förbinder sig arrendatorn att låta sin son, Anders, gå i dagsverke vid gården mot 3,50 kronor om dagen på sommaren och 3 kronor på vintern

Fullgörs inte kontraktet förloras det.

Eriksson är skyldig att flytta till Högbytorp före den 1 november 1923. Han disponerar bostaden och de utrymmen godsförvaltningen inte behöver fram till 14 mars 1924. För denna tid betalar han inte hyra, men har skyldighet att verkställa arbete på gården.

Jag förbehåller mig alla jakt

Bro gård den 3 september 1923 Johan Sparre

Ovanstående godkännes och antas, Rom, Norrboda den 3 september 1923 A O Eriksson

1929-09-17 Överenskommelse om Högbytorp (395)

Jag befullmäktigar Landsfiskal O Henriksson, att då arrendatorn A O Eriksson i vittnens närvaro förklarat sig villig att lämna Högbytorp den 14 mars, meddela honom att han är skyldig att före avflyttning fullgöra de skyldigheter han åtagit sig i punkterna 1, 3 och 12 i arrendekontraktet av den 3 september 1923. Dessa punkter bör uppläsas för honom och fullgörs de inte, är han enligt lag skadeståndsskyldig

Bro gård den 17 september 1929 Johan Sparre Finns dubblett

1929-09-18 överenskommelse om överlåtelse av Högbytorp (395)

Jag, Sparre, har den 3 september 1923 utarrenderat Högbytorp till A O Eriksson till 14 mars 1930. Nu överlåter jag torpet till arrendator V Lundberg i Mellantrop, Bro socken.

Skulle Eriksson inte fullgöra sina åliganden enligt förut nämnda villkor är denna överenskommelse annullerad.

Bro gård den 18 september 1929 Johan Sparre

Denna överenskommelse godkänns W Lundberg

1887-03-14 Kontrakt för Lilla Björshult (396) (ej i Bro)

Torparen Jan Jansson i Lundstorp arrenderar torpet Lilla Björshult
Arnö den 24 ….1886 A Sparre

****

Arrendekontrakt med synehandlingar för Hemman 1843-1919

1845-03-14 Kladd till nytt arrendekontrakt för Bonden Anders Ersson, som redan arrenderar Lillklint, 1 mantal frälse. (397)

Han skall leverera 16 tunnor säd, hälften råg och hälften korn, mätt med 4 rågade kappar per ostruken tunna, till Stockholm eller annan plats inom 6 mil. Dessutom 208 dagsverken och 24 hjondagsverken.
Ingen underskrift

****

***1860-1906; 1860-03-14 arrenderades hemmanet Klöf av Jakob Carlsson.* (398)**

Undertecknad upplåter till Drängen Jakob Carlsson hemmanet Klöv under Bro gård

Han innehar redan hemmanet mot 600 riksdaler riksmynt
Han skall efter anvisning med eget folk och dragare bärga 5 tunnland av Herrgårdens åker och 12 tunnland äng. Finns lada på platsen skall han sedan därifrån under vintern köra höet till Herrgården.
Med de övriga arrendatorerna skall han göra resor till Stockholm eller annan plats inom 6 mil med ett par hästar och tjänligt åkdon. Mot betalning av 5 riksdaler för varje par. Foran får lastas med 5 tunnor spannmål eller 50 lispund hö och får på återvägen ta 25 lispunds vikt.
Efter anfordran hugga och nedföra till Bro gårds brygga kastved mot 2 riksdaler 50 öre per famnen, som skall vara 4 alnar lång och 3 ¼ aln hög och veden 1 ½ aln lång
Alla utgifter betalar arrendatorn. Inget foder eller gödsel får bortföras.
Kontraktet får inte överlåtas utan jordägarens tillåtelse.
Åverkan på skog och annan gårdens tillhörighet bestraffas
Vid försummelse att utgöra dagsverken görs de av andra på åbons bekostnad.
Fullgörs inte arrendet sägs det upp utan fardag
Bro gård den 14 mars 1860 Eric Sparre Jakob Carlsson

1863-12-19 Kontrakt för Jakob Carlsson på hemmanet Klöf (398)
Undertecknad upplåter till Jakob Jan Carlsson hemmanet Klöv mot 600 riksdaler årligen.
Samma villkor som 1860
Bro gård den 19 december 1863

1886-08-28 Arrendekontrakt, där Landshövding Greve Eric Sparres Sterbhus upplåter hemmanet Klöf och torpet Klöfberga på 10 år mot 600 kronor
Hemmanet arrenderas med vanliga villkor.
Brogård den 28 augusti 1889 för Landshövding Eric Sparres sterbhus Johan Sparre Hugo Agrell
1893-08-31 betalt för rödfärgning av hus i Klöf 43,26 kronor

Som bidrag för åtskilliga av mig utförda arbeten vid Klöf med nybyggnader och reparationer i avlämnad räkning upptagen till 624 kronor, har jag denna dag av sterbhuset fått 250, vilka av mig erkänns utgör full likvid för berörda arbeten
Bro gård den 1 november 1894 P Johnsson

Arrendekontraktet förlängs till 14 mars 1896 P Johnsson

Vill höja 200 kronor: kontrakt på 5 år med rättighet att om Johnsson däröver anser sig kunna fortsätta med arrendet 5 år. Nybyggnad, en stuga skall verkställas och är Johnsson villig verkställa alla körslor till den utan ersättning samt rivning. Fastighets skatt betalas. Syn skall hållas nu. Bränsle, vissa famnar och ris och bångar. Gödsel

1905-12-23 arrendekontrakt på Klöv för P Johansson (398)
Till arrendator P Johnsson upplåter jag hemmanet Klöf och torpet Klöfberga i Bro socken på 5 år mot en arrendesumma av 800 kronor
Egendomen till- och avträds efter laga syn.
Arrendatorn är skyldig att hålla vägar och diken i fullgott skick liksom underhålla byggnaderna.
Jorden skall väl hävdas och skötas på förmånligaste sätt.
Han mottar egendomen med höstutsäde och höstplöjda vårland och skall vid avträdet lämnas i sådant skick, att 1/8 är sått med höstsäd, 1/8 med ny klövervall, 2/8 med gammal vall och 3/8 väl höstplöjda vårland
Där täckdiken behövs släpper jordägaren till rören medan arbetet utförs av arrendatorn
Arrendatorn har rätt till 4 famnar barrved samt ris, stubbar och bångar. Byggnadsvirke får arrendatorn bekosta men har rätt att såga stockarna på Bro gård såg.
Vid nybyggnad bekostar ägaren virket medan arrendatorn verkställer all körning och rivning av gamla hus utan betalning.
Arrendatorn betalar alla skatter och brandförsäkring till det värde som ägaren sätter på byggnaderna.
Ägaren sätter upp brandredskap som arrendatorn skall hålla i fullgott skick och återlämna vid avflyttning. Han är också skyldig att ersätta ägaren, om han genom slarv orsakar skada. Skulle brandskada uppstå har han rätt till försäkringssumman, men skall inom ett år ha uppfört nytt hus.
Förbjudet att bränna jord, bortföra foder eller gödsel.
Arrendet får inte utan ägarens medgivande överlåtas till annan person.
Ägaren förbehåller sig alla slags jakt.
Bristande fullgörande av kontraktet eller andra avvikelser medför att det sägs upp nästkommande 14 mars
Ägaren förbehåller sig att hålla ekonomisk besiktning så ofta han finner för gott
Arrendatorn har rätt till stängselvirke.
Tvist om detta kontrakt får inte dras inför domstol, utan skall avgöras av godemän
Bro gård den 23 december 1905 Johan Sparre Antas av P Johnsson

****

1859-1926; 1859-09-12 förrättades syn och värdering av jorden på Skällsta (399)

I närvaro av Kronofogde G Groth och Nämndeman Anders Ersson i Finsta uppskattades och värderades Major Claes Robert Sparre egendom, 1 mantal krono skatte, Skällsta, beläget i Bro socken och Härad, Uppsala län på ett avstånd av 1 ¼ mil från Sigtuna och 3 ½ mil från Stockholm.
Åker och äng värderades till 33,076 riksdaler. Utskylder till staten och prästerskapet m m 442 riksdaler

Sedan beloppet förvandlat till huvudstol efter 5 % och dragits bort återstår 24.230 riksdaler
Åbyggnaderna är brandförsäkrade i Uppsala läns Brandstods Bolag och är i gott skick
Persblad förrättningsman M G Groth Ander Ersson Gode män

1862-09-09 förrättades syn på Skällsta (399)
Undertecknad, Kronolänsman, biträdd av Nämndeman Anders Ersson i Finsta och Gustaf Andersson i Lilla Ullevi förrättade på ägarens begäran syn på Skällsta, 1 mantal Krono skatte augment i Bro socken. Förrättningen sker till rättelse mellan ägaren Major C R Sparre och arrendatorn Anders Rickard Andersson, som ansvarar för hemmanets underhåll och nybyggnad efter lag från tillträdet 14 mars 1858, då Sparre köpte hemmanet. Andersson var närvarande.
Boningshuset 23 ½ alnar långt, 12 ¼ alnar brett och 11 varv högt under tegeltak innehåller 5 rum och ett kök samt förstukvist. *(forts. i nästa fil)*

Spannmålsbod, källare av gråsten med överbyggnad av timmer, ladugården, redskapslider och svinhus i en byggnad, fähus, loge med 2 golv, smedja med kolbod, 200 famnar dugliga gärdesgårdar 2.596 bristfälliga 123 odugliga
Reparationskostnad 1.072 riksdaler
Julin, Anders Ersson Gustaf Andersson
Jag har denna dag erhållit ett exemplar av syneinstrumentet.
Den 24 mars 1863 R Andersson

1863-12-10 arrendekontrakt för Rickard Andersson på Skällsta (399)
Som förmyndare för framlidne Major Claes Robert Sparres omyndiga barn bortarrenderar jag från 14 mars 1864 till Bonden Rickard Andersson den del av hemmanet Skällsta, 1 mantal Skatte Augment, beläget i Bro socken. Andersson innehar hemmanet för närvarande. Enligt Lantmätare Carl Edlings beskrivning över hemmanet som upprättades 1858, innehåller det 72 tunnland 31 5/10 kappland inägor. Arrenderas mot följande villkor:

Arrendet är 700 riksdaler. Att grusa och underhålla 400 fot av Landsvägen eller 2.000 fot av Härads- eller Sockenväg allt efter anvisning. Underlåter han detta blir han skyldig betala för lega.

Uträtta körslor 4 dagar om året med ett par hästar och lämpligt åkdon mot ersättning av 2 riksdaler per dag under sommaren och 1,75 om vintern. 4 resor om året till Stockholm betalas med 4 riksdaler

Körslorna skall göras av fullt dugliga, arbetsföra, pålitliga och beskedliga personer över vilka ägaren har husbonderätt under arbetstiden

Andersson tillträdde redan 9 september 1862 och därför hålls ingen ny syn, utan han är skyldig att sköta egendomen enligt gällande lagar. Byggnadsvirke och stängsel erhålls efter utsyning av jordägaren, men det åligger arrendatorn att själv hugga och köra hem sådant virke. Till bränsle får endast användas vindfällen, skatar och ris och all försäljning är förbjuden

Vidare får inget foder eller gödsel bortföras från hemmanet. Det är också förbjudet att svedja eller bränna jorden. Ingen jakt eller fiske får förekomma

Arrendatorn ansvarar för alla utskylder.
Brännvinsbränning eller försäljning, som är demoraliserande för folket, förbjuds strängeligen
Arrendatorn, som det åligger att ha noggrann kunskap om den i socknarna gällande överenskommelse rörande fattigvården och inte genom löst och dåligt folks anställande falla socknarna till last. Andersson är i så fall ensam ansvarig för att underhålla dem han tagit dit.

Att varsamt umgås med eld och tillhålla sitt folk att vara försiktiga. Jordägaren erhåller skadeersättning från Brandstod Bolaget om eldsvåda inträffar. När åbon sedan återuppbyggt de skadade husen, kan han få del av ersättningen. Brandskada genom vårdslöshet ersätts av Andersson

Skogen tillhör jordägaren. Arrendet för Skällsta får inte överlåtas på annan utan ägarens tillstånd.

Underlåter Andersson att på bestämda tider betala arrendet eller bryter han mot föreskrifterna kommer han genast att uppsägas till avflyttning

Fullgör han däremot sina åligganden kommer detta kontrakt att gälla till någon sida säger upp det.
Säbyholm den 10 december 1863 Gustaf Sandberg

Ovanstående kontrakt övertas med förbindelse att ansvara för all byggnadsskyldighet enligt lag, som jag mottagit hemmanet i fullgott skick. Jag har i husröte ersättning mottagit 350 riksdaler
Kvitteras Brogård den 14 mars 1868 Joh Gust Berg C Andersson

1872-05-21 kontrakt på Skällsta (399)
Undertecknad ägare till Bro gårds Säteri upplåter den 14 mars 1872 till Carl Andersson hemmanet Skällsta, 1 mantal innehållande 73 tunnland åker och äng samt den till hemmanet vid Norrboda belägna beteshagen jämte Roligheten, samt ved och nödvändigt byggnadsvirke.

Andersson innehar redan hemmanet mot ett arrende av 1.000 riksdaler

Han är skyldig att hugga och till Bro gårds sjöbrygga framföra 25 famnar kastved. Dika och uppodla minst 3 tunnland i hemmanets hage, betala alla skatter och avgifter.

Han förbjuds att bortföra foder och gödsel, liksom att svedja eller använda skadliga brukningssätt. Grödan får inte säljas genom s k lösöreskköp eller tas i mät vid skuld. Han får inte överlåta arrendet utan ägarens tillstånd, inte jaga på hemmanets marker, inte sälja eller bortföra skogseffekter. Rösträtt i alla kommunala frågor förbehålls ägaren.

Bro gård dem 21 maj 1872 Eric Sparre
Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd. C Andersson

Kontraktet förlängs på 10 år från den 14 mars 1878 med förändring av arrendesumman till 1.460 riksdaler och befrielse från vedkörning.

Arrendet nedsätts den 26 augusti 1886 till 1.100 kronor och upphör 1894.

1894-05-10 syn på Skällsta (399)
Undertecknad förrättade syn på Skällsta, 1 mantal i Bro socken i närvaro av Johan Sparre som syneman för Sterbhuset efter E J Sparre, Godsägare A Söderlund på Långbro i Brännkyrka socken som ombud för arrendator Kronolänsman E Schedin samt som tredje man Byggmästare Lars Petersson i Stockholm samt tillträdande Fjärdingsman Joh Edv Östberg,
som arrenderat på 10 år
Boningshus av timmer, reveterat 13,30 meter långt, 9 meter brett och 3,60 meter högt innehåller 4 rum och kök samt ett vindsrum en trappa upp
Spannmåls och visthusbod, källare, nytt hemlighus i två avdelningar, ladugård, loge, svinhus
Nämndeman P Jansson i Klöf, som översett gärdesgårdarna, förklarade att 455 famnar är i fullgott skick, 400 medelgoda och 200 behöver repareras.
I rågångslinjerna mellan Skällsta- Kvista- Vallby- Lilla Ullevi- Råby och Prästgården finns inga gärdsgårdar och behövdes inte heller.
Arrendatorn förband sig att räta rågången vid Skällsta på 3 ställen varför en summa 150 kronor anslogs som ersättning och för att sätta diken och avlopp i stånd
Reparationskostnader 1.319 kronor 50 öre.
A Söderlund L Pettersson
Denna syn godkänns Joh Östberg

1887-10-28 arrendekontrakt på Skällsta (399)
Landshövding Greve Sparres sterbhus upplåter till Fjärdingsman Johan Östberg hemmanet Skällsta och beteshagen vid Norrboda på 10 år mot en arrendesumma av 900 kronor första året och sedan 1.000 kronor. Vanliga arrendevillkor
Bro gård den 24 januari 1894 för E J Sparres sterbhus Johan Sparre Johan Östberg arrendator

1902-06-23 arrende för Skällsta till C F Tapper (399)
Hemmanet Skällsta och 2/3 av beteshagen vid Norrboda arrenderas till C F Tapper på 10 år mot 1.200 kronor de första 5 åren och 1.400 kronor de 5 senare.
Vanliga arrendevillkor
Bro gård den 23 juni 1902 Johan Sparre Antas av C F Tapper

För detta kontrakt går undertecknad i borgen som för egen skuld Johan Östberg
Efter överenskommelse mellan ägaren och arrendatorn övertar C F Tapper arrendet redan 14 mars 1903 enligt Östbergs kontrakt med Sparre från 1894.
Kontraktet förlängs på 1 år till 14 mars 1915 på samma villkor utom att arrendatorn erhåller 10 stockar timmer till reparation, fritt sågade
Brogård den 22 februari 1914 Johan Sparre C F Tapper

1914-11-08 arrendekontrakt på Skällsta för C A Karlsson (399)

Till August Karlsson upplåts Skällsta i Bro socken med undantag av den s k Skällsta odling vid Norrboda. Dessutom 2/3 av Norrboda beteshage på 8 år mot 1.200 kronor.
Vanliga arrendevillkor
Brogård den 8 november 1914 Johan Sparre C A Karlsson
Arrendet förlängt till 14 mars 1933 med arrende 18 kronor per tunnland
Kvitton på betalt arrende.

Tillägg till arrendekontraktet av den 8 november 1914
Vid granskning av storleken på åkern, som August Karlsson i Skällsta arrenderar har utretts att jorden utgör 65.5 tunnland för vilken betalas 18 kronor tunnlandet och utjorden av Hernevi N:o 1 utgör 7 tunnland för vilken betalas 25 kronor, varför arrendet borde utgå med 1.354 kronor
Då arrendatorn hittills inte betalt kronoskatt eller brandstodsavgift har överenskommit att arrendet blir 1.450 kronor och han befrias från utskylderna så vida de inte avsevärt förändras.
Bro går den 15 januari 1926 Johan Sparre A Karlsson

1916-04-18 hölls syn på Skällsta efter Aug Karlsson som avslutat arrendekontraktet med Greve Sparre (399)
Närvarande Ombud för Sparre Förvaltare H Pettersson och ombud för Aug Karlsson grundläggare G Jonsson och som tredje man Förvaltare Axel Hullberg. Karlsson var personligen närvarande
Boningshus av timmer, reveterat 13,3 meter långt, 9 meter brett och 3,6 meter högt innehöll 4 rum och kök med skafferi på nedre botten och 1 vindsrum jämte rymligt vindkontor
Spannmåls och visthusbod, källare av gråsten med valv av tegel och överbyggnad av timmer, hemlighus i två avdelningar, ladugård, stall, vagnslider hopbyggt med stallet, redskapslider, loge, svinhus, pumphus, vattenledning
Gärdsgårdar och diken inte synade.
Reparationskostnader 821 kronor 20 öre
Skällsta den 18 april 1918 H Pettersson Axel Hullberg Gustaf Jonsson

1922 lades tegel på logen. Sparre betalade hälften av teglet och Karlsson resten samt arbetskostnaderna

En Kronodebetsedel för 1929 där inbetalt belopp är 116 kronor 63 öre

****

1866-1872; 1866-11-07 syn på Finsta (400)

Undertecknade verkställde av- och tillträdessyn på hemmanet Finsta i Bro socken, i närvaro av Nämndeman J E Sörlander i Kvista på ägaren Landshövding Greve Eric Sparres vägnar samt på avträdande sterbhuset efter framlidne Nämndeman och Arrendatorn Emanuel Emanuelssons vägnar, Arrendator J G Berg på Bro gård och tillträdaren Erik Andersson från ställets andra gård
Mangårdsbyggnaden var 28 alnar lång 9 ½ alnar bred 12 varv hög indelat i förstuga, 2 stugor kammar med spisar i 3 rum
Visthusbod, källare, källarbod, en gammal visthusbod, loge med 2 sädesgolv, svinhus logbyggnad med kista för säd, ett vandringshus till tröskverk, fähus och stall, redskapslider, badstuga, 1.036 famnar behållna gärdesgårdar 736 bristfälliga
Reparationskostnader 316 riksdaler

Samma dag förrättades syn på den andra gården i Finsta
Stugan var 13 ½ alnar lång, 7 alnar bred och 12 varv hög. Smedja
Reparationskostnad 205 riksdaler
Då dessa 205 bör delas med 2 blir här upptaget 102 + 316 = 418 riksdaler
Gustaf Andersson F W Öberg

Den 9 mars 1868 har änkan till Erik Andersson betalat husröte ersättning med avdrag för lilla stugan med 45 riksdaler mot kvitto. Hon har för denna likvid lämnats äganderätt till två kor med några hushållseffekter som var under Stora husets särskilda hushållning jämte andel i tröskverk med kastmaskin vilka av Erik Anderson kvitterats med 73 riksdaler.
Finns dubblett

1872-05-21 kontrakt på Finsta hemman (400)
Undertecknad, ägare av Brogårds Säteri, upplåter till Nämndeman Erik Anderson hemmanet Finsta, 2 mantal om 112 tunnland åker och äng, 9 tunnland gärdesbackar samt hagar
Andersson innehar redan Hemmanet och betalar i arrende 1.350 riksdaler årligen
Han skall hugga 70 famnar kastved och 5 stycken stockar och föra till Bro Gårds sjöbrygga
Årligen dika och uppodla minst 3 tunnland av den s k Björkängen intill Finsta.
(I övrigt vanliga arrendevillkor)
Bro gård den 21 maj 1872 Eric Sparre genom Joh Gust Berg

Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd Eric Andersson

****

1874-03-27 kontrakt på ½ mantal frälse i Torresta (Toresta, Thoresta) by, Kalmar socken (401)

Vi undertecknade upplåter vårt ägande ½ mantal frälse N: 2 i Torresta by till Johan Henriksson i Bastbrink under 5 år mot 18 tunnor spannmål samt kontant 100 riksdaler årligen. Säden skall forslas till Stockholm eller annan plats på lika avstånd. Fraktas den sjövägen till Stockholm betalar arrendatorn frakten. Kontraktet förlängs till dess uppsägning från någondera sidan sker.
Svine den 27 mars 1874 G Johansson Bolinder J Hendriksson

****

1872-1921; 1872-05-21 arrendekontrakt på hemmanet Ullevi (402)

Undertecknad, ägare av Bro gårds Säteri upplåter från 14 mars 1872 till Nämndeman Gustaf Andersson hemmanet Ullevi, ½ mantal om 42 tunnland åker och äng samt bete i hagen öster om Norrboda och även i Klöfs hage
Andersson innehar redan hemmanet och erlägger 400 riksdaler samt att hugga 30 famnar kastved eller 5 stockar och föra till Bro gårds sjöbrygga I övrigt vanliga arrendevillkor.
Bro Gård den 21 maj 1872 Eric Sparre genom Arrendator Joh Gust Berg

Med detta kontrakt förklarar jag mig nöjd Gustaf Andersson

Den 2 april 1901 har Arrendatorn Gustaf Andersson i Lilla Ullevi blivit uppsagd att avträda kontraktet den 14 mars 1902 och flytta.
Lilla Ullevi den 2 april 1901 Joh Östberg Johansson

1902-06-06 hölls syn på Lilla Ullevi N:o 1 (402)
Undertecknade förrättade laga av- och tillträdessyn på Lilla Ullevi N:o 1, ½ mantal skatte, som ägs av Greve Johan Sparre, mellan ägaren avträdaren och Arrendator L J Gustafsson i Vallby tillträdande
Närvarande var för avträdaren Förvaltare W Schüllerqvist, tillträdaren var personligen närvarande
Hemmanet hade upplåtits till Gustafsson på 10 års tid från 14 mars 1902
Det åligger Arrendatorn att hålla diken och vägar i fullgott skick, samt underhålla åbyggnaderna så att dessa alltid befinner sig i minst lika gott skick som vid tillträdet
Arrendatorn erhåller stängselfång till rågångsgränserna mot skogen och hagen. Reparationsvirke bekostar han själv, men får såga på Bro gårds såg gratis.
Jordägarens ombud medgav att virke för att avhjälpa bristfälligheterna som vid denna syn finns, avgiftsfritt erhålls från Bro gård oaktat bestämmelserna i kontraktet.
Gärdesgårdarna skulle indelas i fyra grader. Ingen syn på diken utan trädan skulle varje år dikas. Endast dikena till förra årets träda jämte avlopp besiktigas
Dagsverkspriserna:
Ett timmermans dagsverke 2,50 kronor, murare 4.00, handlangare 1,75
Mangårdsbyggnaden av timmer på stenfot, brädfodrad och rödfärgad under tak av tegel på läkt var 11,20 meter lång 7,80 bred och 3 meter hör indelad i 3 rum och kök samt förstuga och vind

Uthuslänga under tak av halm och rör inredd till spannmålsbod, stall, foderrum, fähus och vagnslider. Spannmålsbod på byggnadens norra gavel har två bottnar med trappa. Stallets inredning oduglig. Foderrummet utan anmärkning. Fähuset otidsenligt.
Svinhus och vedbod i en räcka, där tegeltak bör läggas. Vedboden utan anmärkning. Logen av timmer under halmtak, som var gammalt och brisfälligt, portarna odugliga
Hemlighus av stolpar under tak av bakar, gammalt och odugligt
Källare av gråsten med svale och överbyggnad av timmer under spåntak, källaren välvd med tegel.
Gärdesgårdarna mellan Klöf och Ullevi hage 185 famnar halvdugliga, 86 kvarts dugliga
Mellan Norrboda och Ullevi utefter landsvägen 85 famnar halvdugliga, 150 trekvarts dugliga
Mellan Ullevi och Norrboda gärden 55 famnar odugliga
Mot Råby hage 50 famnar fullgoda, 32 halvdugliga
Mot Skällsta skog 46 halvdugliga
Alla diken rensas
Trädgården jämte gårdstomten inhägnad med slanstaket
I trädgården finns 14 fruktträd men annars är den förfallen och försummad.
Summa husröta 871 kronor 73 öre
Så synat och värderat Otto Olsson Länsman Joh Larsson C F Eriksson Nämndemän

Detta syneinstrument godkännes. Vallby den 12 juli 1902 L J Gustafsson

1921-04-14 Inventarieförteckning vid Ullevi (402)
15 kor, 6 ungnöt, 6 verkhästar, 2 unghästar, 5 svin, 50 höns, 3 gäss, tröskverk Örbyhus, fotogenmotor Avanse, elektrisk motorvagn komplett 20 h k motor, gröpekvarn Diamant, hackmaskin, hackelsemaskin, bindare, avläggare, slåttermaskin, hövändare, hjulräfsa, 23 billars såmaskin, 2 vältar, Vibergssladd, 3 fjäderharvar, 2 pinnharvar, hästhacka Osborne, 3 Oliverplogar, 2 Överums, 3 årder, 1 tvåskärig plog och 1 treskärig, 3 verkvagnar för par, 2 verkaxelkärror, 1 jordkärra, 1 vattenkärra, 1 plandroska, 1 fjädervagn, 1 släde med hudar, 5 skogskälkar, par och enbetsdrettar, 3 gödselrader, 7 vedskutor och vedstigar, 10 selar med diverse tömmar och huvudlag, skinnfäll, häst- och regntäcken, magasins- och stallinventarier, kättingar och linor, 2 pumpar, mejeriinventarier, hårklippningsmaskin, slöjdverktyg, 3 presenningar och diverse säckar, tvättmaskin, laggkärl, mangel, möbler och husgeråd, utestående fordringar
Summa 44.705 kronor Skulder 20.000 kronor

Att ovanstående uppräknade inventarier är Arrendator L Gustafssons i Ullevi huvudsakliga tillgångar betygas härmed
Bro gård den 14 april 1921 Virgin (?) Förvaltare.

1902-06-07 räkning på synen på Lilla Ullevi (402)
Nämndemännen Larsson 8,50 kronor, Eriksson 7.50
Olofsson skjuts från Sandgrind till Ullevi och åter 1,8 mil 3.60 kronor,
protokoll och traktamente 10 kronor,
uppsättande av syneinstrumentet 5 kronor,
utskrift och anskaffande av nämndemännens påskrifter 10 kronor,
tillsammans 128 kronor 60 öre
Hela förrättningen 44 kronor 60 öre
Sandgrind den 17 juni 1902 Otto Olsson

****

1878-1885; 1883-11-19 Kontrakt på hemmanet Råby (403)

Undertecknad ägare av Bro gårds Säteri upplåter till A P Söderberg hemmanet Råby, 1 mantal om 52 tunnland. Söderberg, som redan innehar hemmanet, betalar 1.100 kronor
Arrendatorn åligger att varje år dika och uppodla minst 2 tunnland i hemmanets beteshage. Försummar han det, sker det med annan hjälp på hans bekostnad.

I övrigt vanligt kontrakt.

Enligt överenskommelse den 1 november 1881 mellan Söderberg och Greve Sparre, skall den mjölk som produceras vid Råby, utom vad som är arrendatorns behov, levereras till Bro gårds mejeri, som arrende. Dock skall kvaliteten på mjölken var fullkomlig, om den skall räknas som arrendebelopp.
Bro gård den 19 november 1883 Johan Sparre
Med detta kontrakt är jag nöjd A P Söderberg.

1885-03-14 kontrakt på Nygård (403)
Jag, Eric Sparre upplåter till Gustaf Barthelsson under 5 år egendomen Nygård, 3 mantal frälse i Hernevi by jämte torpen Lagmansboda, Eriksberg, Persboda och Snickartorp

Den till egendomen hörande jorden, som avskiljs från Bro gård genom landsvägen och det från Rysstorp till Mälaren löpande diket, skall hävdas enligt uppgjord cirkulationsplan. Gårdstomten och trädgården skall bibehållas i städat skick liksom allén och övriga planteringar. Gödselstan skall vara så inrättad att den tillvaratar gödseln på tjänligt sätt.

Minst 70 större kreatur skall födas vid gården och spillningen får inte bortföras.

Nyodling får endast ske med ägarens tillstånd.

Egendomen mottas med höstutsäde av 6 tunnor vete, 2 tunnor råg och skall vid avträdet lämnas lika med vårlanden upplöjda. Vid avträdet lämnas också 3.000 lispund hö, 1.500 vårsädeshalm och 2.000 höstsädeshalm

Som inventarier överlämnas 50 kor, 1 tjur, 5 par oxar samt 7 hästar, som om ägaren så önskar, skall lösas efter åsatt värde.

Arrendet är 5.000 kronor årligen, varav hälften betalas genom mjölkleverans till Bro gårds Mejeri
I övrigt vanligt arrendeavtal
Bro gård den 14 mars 1885 Eric Sparre Gust Barthelsson

Ändrade villkor, så att arrendesumman nedsätts från 5.600 kronor till 5.000 kronor med rättighet och skyldighet för arrendatorn att lämna mjölk från gården till Brogårds mejeri mot ett pris av 23 öre kannan. Gäller överenskommelsen om priset från den 14 mars
Nygård den 28 augusti 1886 För Greve Sparres sterbhus Hugo Ågren Johan Sparre Gust Barthelsson
Synen aldrig fullbordad

1878-02-02 Kontrakt för Vestberga, Runtuna socken hörande till Arnö fideikommiss till mågen i Skällby, Anders Petter Andersson (403)
Obearbetat av UKF

****

1884-1916; 1884-03-14 kontrakt på hemmanet Vallby till Arrendatorn J Gustafsson från Önsta. (404)

Hemmanet Vallby, 1 mantal med 60 tunnland åker och äng, jämte rättighet till ved och nödvändigt byggnadsvirke och gärdselfång, utarrenderas mot 800 kronor årligen

På Brogårds skog hugges 40 famnar kastved, som nedkörs till Bro gårds brygga, Skulle ingen anvisning lämnas från gården, så ersätts 5 sågstockar eller 1 famn ved med 5 kronor i valuta.
Vanliga arrendevillkor
Arrendatorn förbinder sig att leverera mjölk till Mejeriet mot pris som överenskommes mellan arrendator och förvaltare.
Han skall underdika med tegelrör minst 3 tunnland årligen. Rören får han från gården.
Han får rättighet till en anvisad beteshage i Ullevi skog
Erik Sparre genom Johan Sparre
Med detta kontrakt är jag nöjd J Gustafsson

1885-10-17 förrättades av- och tillträdessyn på hemmanet Vallby, som ägs av Greve Eric Sparre, av undertecknad Kronolänsman, med biträde av Nämndemännen Ludvig Löf på Säbyholm, Johan Gustaf

Jansson i Uppsylta och Viktor Larsson i Markeby mellan förre Nämndeman Anders Carlsson i Norrboda sterbhusdelägare, avträdare, och Arrendator Johan Gustafsson, tillträdare
Närvarande var för ägaren, Inspektor H R Johansson på Brogård samt på sterbhusdelägaren änkan Johanna Carlssons vägnar, Rusthållare Wilhelm Carlsson i Bjuggesta, arrendatorerna Axel Andersson i Norrboda och Anders Andersson i Bjuggesta personligen, som avträdande. För den omyndiga dottern Maria Wilhelmina lät ingen sig avhöras. Tillträdande arrendatorn Johan Gustafsson var närvarande

Kontraktet med avlidne Anders Carlsson av den 14 mars 1872 uppvisades. Det har senare förlängts med 10 år.

Rusthållare Wilhelm Carlsson bestred skyldigheten för husrötebristen, eftersom avträdessynen hållits först 1 ½ år efter det Carlsson lämnat stället. Ägaren genmälde att det var på Carlssons önskan som synen uppsköts, för att han skulle få tillfälle att göra reparationer och bestred därför sterbhusägarnas yrkanden. Synemännen hänvisade parterna till att i domstol fullfölja sin talan.
Stugan var 34 fot lång, 19 fot bred, 12 fot hög under spåntak och innehöll förstuga 2 rum och 2 vindsrum
Brygghus med förstukvist, spannmålsbod, 2 visthusbodar, vagnslider, källare, vedbod, hemlighus, stall och redskapslider i samma byggnad, svinhus, stora logen, ladugård, lider och foderlada. Ingen syn på gärdesgårdarna
Reparationskostnader 1.246 kronor 39 öre
På synemännens vägnar Rob Ågren

1906-04-17 syn på Vallby (404)
Av- och tillträdessyn på Vallby, 1 mantal frälse i Bro socken, mellan Nämndeman Lars Johan Gustafsson, avträdande och Godsägare J Sparre på Brogård tillträdare.
Närvarande var avträdaren L J Gustafsson personligen, biträdd av förre Godsägare J Larsson i Kungsängen samt Greve Sparre genom Inspektor C A Andersson
Gustafsson hade innehaft arrendet sedan 14 mars 1896 och enligt andra och tredje punkterna i arrendekontraktet av den 24 april 1897 var han skyldig att betala jordägaren ersättning för de brister, som vid hemmanets avträdande kan finnas på byggnader eller diken och gärdsgårdar.
Stugan var 10 meter lång, 5,64 meter bred och 3,56 meter hög på stenfot under tegeltak och innehöll förstuga, 2 rum och 2 vindsrum
Brygghus, spannmålsbod, 2 visthusbodar, vagnslider, källare, vedbod, hemlighus, stall med redskapslider i en byggnad, svinhus, loge och fähus, brunn och vattenledning till fähuset. Trädgården, där arrendatorn planterat träd och buskar, ersattes av ägaren med 20 kronor Gärdesgårdarna synades inte. Dikena ansågs vara i samma skick som vid tillträdet.
Reparationskostnader 865 kronor 85 öre
Följer några särskilda anmärkningar i vissa punkter av arrendekontraktet.
Enligt uppdrag Rosenius

Arrendator G Nilsson godkänner synen under förutsättning att jordägaren påtar sig att lägga nytt tegeltak.

1916-03-00 Kontrakt på Vallby (404)
Till arrendator Klas Adolf Brunn upplåter jag hemmanet Vallby 1 mantal frälse i Bro socken om 54 tunnland åker på 10 år. Arrendesumman är 900 kronor de första 5 åren och 1.000 kronor de övriga.
Till arrende på samma tid upplåts det s k Norrgärdet om 12 tunnland mot ett årligt arrende av 280 kronor.
I övrig vanliga villkor
Brogård i mars 1916 Johan Sparre A Brunn

Kontraktet förlängs till 1933 mot arrende av 18 kronor tunnlandet, men avser endast den jord som tillhör Vallby.
Brogård den 27 maj 1918 Johan Sparre

A Brun har rätt att på Nygårds ängsmark slå och bärga 2 tunnland utan ersättning

****

1886-08-28 överlåter Greve E J Sparres sterbhus arrendelägenheten Husby (405)

Husby överlåtes under 10 år till Regementsveterinären C E Edling mot 600 kronors arrende att betalas kvartalsvis.
Arrendatorn skall utan ersättning lämna sjukvård för djuren och verkställa operationer vid Bro Gård.
Byggnaderna bör underhållas väl och avlämnas i fullgott skick. Dock skall under nästa år manbyggnaden iståndsättas på sådant sätt, att arrendatorn bestrider kostnaden, men efter uppskattning erhåller ersättning för uppkommen utgift genom avskrivning på sin skuld till sterbhuset.
Arrendatorn erhåller 20 famnar ved, som han själv låter hugga och framföra. Han har rätt till virke för tillfälliga reparationer
Jorden brukas väl och skall vid avlämnandet vara väl dikad och hävdad.
Bro gård den 28 augusti 1886 För Greve Sparres sterbhus Hugo Ågren Johan Sparre

Enligt vänlig överenskommelse denna dag är kontraktet till all kraft upphävts från och med 14 mars 1888, mot att jag undertecknad av sterbhuset erhåller en avträdessumma …. kronor vilken avskrivs till samma summa på min skuld, godkännes
Ingen underskrift

****

1890-01-22 hölls syn på Högby mellan ägaren E J Sparres sterbhus och drängen Carl Axel Lindberg (406)

Avträdare var Sterbhuset och tillträdande drängen Carl Axel Lindberg, Bro Prästgård. Som ombud för jordägaren infann sig Förvaltare C J A Carlsson på Bro gård, medan tillträdande var personligen närvarande. Som synemän tjänstgjorde Nämndemännen Axel Öberg i Jursta och Axel Andersson i Kvista
Boningshuset av timmer täckt med spillerspån var 41 fot långt, 13 fot brett och 8 ½ fot högt
Ladugård och loge i en räcka, lider, foderrum, stall och sädeslada i en räcka, svinhus, bodbyggnad över källare, källare med svale, 293 famnar fullgoda gärdesgårdar, 106 som bör bättras, 611 ännu lite sämre, 25 helt odugliga
Reparationskostnader 241 kronor 91 öre
Axel Andersson Axel Öberg

****

1911-1928; 1919-05-013 uppsägning av Fredriksberg (407)

Uppdras åt Fjärdingsman Carl Johan Rosén att jämte annan ojävig person uppsäga arrendatorn av Fredriksberg, Carl Andersson att omedelbart avflytta. Johan Sparre

Betygas att Carl Andersson denna dag blivit delgiven ovanstående uppsägning
Fredriksberg den 13 maj 1919 C Rosén A M Hedberg

Undertecknad erkänner att han i laga tid haft kännedom om, att hans arrende vid Fredriksberg skulle upphöra den 14 mars 1920 och förbinder sig att avflytta
Bro gård den 26 januari 1920 Carl Johan Andersson

1919-02-27 upplåts Fredriksberg i Bro socken till nuvarande innehavaren Ernst C Karlsson (407)
Arrendator Ernst C Karlson från Mellantorp erhåller arrendet på Fredriksberg från 14 mars 1920 till samma dag 1927 mot 1.000 kronor

Från arrendet undantas ½ tunnland där byggnaden är belägen, som benämns Svartkärret
Arrendatorn skall vintertid framföra till Bro gård 8 famnar ved.
Tillträds efter syn där ägaren och arrendatorn delar synekostnaderna.
Arrendatorn är skyldig underhålla byggnaderna och vägar och diken.
Han skall bruka jorden efter en av ägaren fastställd kulturplan, begagna den växtföljd han anser förmånligast, att högst två år i rad ta mognad sädesgröda på samma fält
Han mottar egendomen med verkställt höstutsäde och plöjda vårland, och skall lämna i sådant skick, att 1/7 är besådd med höstsäd i väl dikad och gödslad jord, 2/7 liggande i gräsvall och med plöjda vårland.
Vid behov av täckdikningar bekostar arrendatorn arbetet men jordägaren tegelrören
Han har rätt till 4 famnar kastved. Virke till reparationer får han bekosta men fritt såga vid Bro gårds såg.
Arrendatorn betalar alla skatter.
Ägaren håller med brandredskap, som skall underhållas och återlämnas av arrendatorn. Han skall ställa sig till noggrann efterrättelse reglementet för Brandstods Bolaget
Vid brandskada uppbär jordägaren brandstoden, med skyldighet att inom ett år uppföra nya hus.
Bränning av jord liksom bortförande av foder och gödsel är förbjuden.
Arrendatorn får inte överlåta arrendet utan ägarens tillåtelse.
Jakt är förbehållen ägaren.
Främmande folk får inte hysas eller vanartigt tjänstefolk anställas.
Bristande fullgörande av arrendet kan om ägaren så äskar leda till förlust av kontraktet
Bro Gård den 27 februari 1919 Johan Sparre Ernst Karlsson

Härmed förbinder jag mig att på egen bekostnad reparera taket på ladugården, så att det blir i fullgott skick. Materialet erhålles från gården liksom virke till två dörrar.
Fredriksberg den 5 mars 1926 Ernst Karlsson

1911-12-29 överenskommelse angående syn på Fredriksberg (407)
Överenskommelse mellan Greve J Sparre och arrendator Johan A-son Vall, att ingen avträdessyn skall hållas, när Vall lämnar Fredriksberg den 14 mars 1912, såvida inte ägaren fordrar ersättning för husröta och bristande dikning eller att arrendatorn begär ersättning för nedlagda kostnader på jord och gärdesgårdar.
Jordägaren medger att arrendatorn får på auktion sälja överblivet foder
Bro gård den 29 december 1911 Johan Sparre J Wall

1928-03-26 arrendekontrakt på Fredriksberg (407)
Jag, Greve Johan Sparre bortarrenderar min fasta egendom Fredriksberg, omfattande 42 tunnland åker, 39 tunnland skog och bete i Bro Församling Uppsala län, till Carl Axel Gustafsson från Tureberg på 5 år mot 1.000 kronor per år.
Egendomen återlämnas efter syn. Jorden skall väl hävdas och det är arrendatorn fritt att välja växtföljd på ställen som inte är fastställda i kulturplan.
Arrendatorn äger förmånsrätt att inköpa egendomen under arrendetiden
I övrigt vanliga arrendeavtal. Här finns en del inom parentes
Stockholm den 26 mars 1929 Johan Sparre K A Gustavsson

Kontraktet transporterades på Karl Pettersson den 5 oktober 1928

****

1889-06-11 hölls syn på Lindhagen (408)

Av och tillträdessyn hölls på lägenheten Lindhagen i Bro socken, då från avträdaren Landshövding E J Sparres sterbhus, inställde sig Greve Johan Sparre på Brogård. Arrendatorn Regementsveterinär C E Edling var personligen närvarande. Som synemän infanns sig tjänstgörande Nämndemännen Axel Öberg i Jursta och Axel Andersson i Kvista

Boningshuset av timmer, brädfodrat och gråmålat under tak av spillerspån var 48 fot långt, 32 fot brett och 11 fot högt med tillbyggd förstukvist, innehållande skrivrum, 4 hörnrum, sal, sängkammare och kök, förstuga med två garderober. Från nedre våningen leder en spiraltappa
Drängstuga, vagnslider, höns- och svinhus i samma byggnad, loge, hemlighus, 30 famnar fullgoda gärdesgårdar, resten bristfälliga
Reparationskostnader 954 kronor 61 öre
Sålunda synat och värderat Jursta och Kvista Axel Öberg Axel Andersson
Att jag denna dag erhållit behörig del av ovanstående erkännes
Lindhagen dem 1 augusti 1889 C E Edling

****

1893-00-00 Arrende på Årsta Säteri (409)

Greve Sparres sterbhus upplåter till Direktör Lars Kjellén, Årsta Säteri på 20 år för 6.500 de första 10 åren och 7.500 för de övriga 10.
Handlingen är en kladd och har inte bearbetats av UKF

****

Västra stambanan. Ångbåtsbolaget. Vägunderhåll 1855-1933. Kartong 2:19

F:19 A Handlingar om Västra Stambanan

1855-1856; 1855-11-15 Skrivelse från Landshövding F O Silfverstolpe angående utredning om Västra Stambanans sträckning söder eller norr om Mälaren (415)

Kongl Maj:t och Rikets Ständer har beslutat, att stambanorna skall bekostas av staten. Hushållnings Sällskapet i Södermanland har i anslutning till detta föreslagit, att den Västra Stambanan mellan Göteborg och Stockholm skall dragas genom Södermanland.

Landshövdingen i Uppsala län har den 29 september kallat till överläggning om vidtagande av åtgärder för att banan skulle ges en sträckning som tillvaratar provinsernas norr och väster om Mälaren intressen. För att bereda frågan har representanter utsetts från Uppsala län. Landshövdingen i Uppsala län ansåg, att Västmanlands län borde ha samma intresse och uppmanade Landshövdingen där att utse representanter, som vid ett sammanträde den 29 oktober skulle samordna länens synpunkter.

För Västmanlands län utsågs 12 representanter med Friherre Wilhelm Tersmeden som interimsordförande. Uppgifter skulle insamlas angående jordvärde, folkmängd och trafik på den s k västra vägen, både vad gällde gästgivarskjuts och foror. Om möjligt skulle jämförelse göras med motsvarande uppgifter för Södermanlands län.

Friherre Tersmeden skulle samråda med Assessor Greve Eric Sparre i Uppsala län.

Skrivelsen avslutas med att länets innevånare anmodat Landshövdingen att för det allmännas väl och för de provinsers gagn som är belägna norr om Mälaren fullgöra detta uppdrag.

Det finns två likalydande exemplar – ett adresserat till en av de tolv representanterna för Västmanland – handlaren i Västerås Adolf Moberg och den andra märkt Avskrift.
……..

1855-11-19 Till Uppsala läns deputerade för beredande av stambanans mellan Stockholm och Göteborg dragande norr om Mälaren (415)

Gävleborgs läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskott har funnit önskvärt, att genom utsedda ombud delta i överläggningarna för att bevaka denna för de nordliga landskapen så viktiga fråga. Grosshandlarna P Muren och Rådman E D Grape har utsetts.

För Gävleborgs län är det av största intresse, att den angivna stambanans riktning bör bibehållas, då den påbörjade Gävle- Dalabanan inom en icke avlägsen framtid troligen kommer att sammanbindas med Västra stambanan. Detta skulle innebära en stor fördel inte endast för Gävleborgs län, utan för Uppland och Stockholm samt alla nordliga länen. Detta gäller särskilt under den tid av året, då den nu hårt anlitade och otillräckliga ångbåtstrafiken inte kan äga rum.

De deputerad anmodas att för Gävleborgs läns bästa och för att lämna upplysningar delta i sammanträdena.
Gävle på Hushållningssällskapets vägnar den 19 november 1855.
Kontrasignerat N S Rahmström
……..

1856-05-01 Brev från Nisser till Assessor Greve E J Sparre angående den stora järnbanans sträckning norr eller söder om Mälaren (415)

Vid Dalarnas Lanthushållnings sammanträde den 29 april valdes för att behandla detta ärende:

Assessor Dideron, Bergsrådet Nisser, Brukspatronerna S Heijkensköld, T Heijkensköld och Westerdal. Alla kommer att under senare delen av maj att befinna sig i Stockholm.

Baron Nieroth. 1856-05-04 Brev till Brukspatron Selim Heijkensköld från Bergsrådet W Nisser angående den lämpligaste sträckningen av Västra stambanan norr eller söder om Mälaren (415) samt Brukspatronerna Munktell och C von Stockenström kommer troligen också att besöka huvudstaden. Alla anmodas att delta i sammanträdet den 29 maj hos Greve Sparre. Om några har förhinder skall provinsen dock vara representerad.

Jag önskar all möjlig framgång åt Greve Sparres bemödanden för den stora sakens lyckliga avgörande. W Nisser

……..

1856-05-04 Brev till Brukspatron Selim Heijkensköld från Bergsrådet W Nisser angående den lämpligaste sträckningen av Västra stambanan norr eller söder om Mälaren (415)

Länets Hushållningssällskap har vid sammanträde den 29 april förklarat, att sträckningen norr om Mälaren är den fördelaktigaste för länet. Man utsåg deputerade, som gemensamt med deputerade från Stockholm, Uppsala och Västerås m fl län, inför Kongl Maj:t skall redogöra för ärendet.

Sällskapet utsåg Brukspatron Selim Heijkensköld. Deputerade samlas den 24 maj hos Assessor Greve Eric J Sparre, Malmskillnadsgatan 4, Stockholm
Falun den 4 maj 1856 W Nisser

Likalydande brev finns till Brukspatronerna T Heijkensköld och L Westerdahl

****

1855-1856; 1855-12-29 Skrivelse till Konungens Befallningshavande i Stora Kopparbergs län från Hushållningssällskapets Förvaltningsutskott angående lämpligaste sträckningen för Västra stambanan (416)

Befallningshavande i Stora Kopparbergs län har anmodat Hushållningssällskapets Förvaltningsutskott att yttra sig över deputerades i Uppsala län begäran om synpunkter på lämpligaste sträckningen för Västra stambanan norr eller söder om Mälaren.

Förvaltningsutskottet sammanträdde den 10 december och ansåg, att i synnerhet för länets nedre del, stambanans sträckning norr om Mälaren kommer att vara av största nytta för länet. Särskilt med tanke på om sammanbindningen mellan den och Gävle- Dalabanan kommer till stånd.

Förvaltningsutskottet förordar Västra stambanans sträckning norr om Mälaren på grund av de upplysningar som framkommit angående jordvärde, industriella anläggningar, folkmängd och trafik i de berörda delarna av länet.

Bidrag av allmänna medel bör sökas för att bygga järnvägen Västerås-Falun. Befallningshavande bör på lämpligt sätt hos Kungl Maj:t understödja den mening, som de deputerade i Uppsala län uttalat.
Falun den 28 december På Förvaltningsutskottets vägnar W Nisser

……..

1856-01-25 Skrivelse till deputerade för Uppsala läns förberedande av Västra stambanans sträckning norr om Mälaren (416)

Med anledning av deputerades skrivelse av den 12 oktober 1855 överlämnar Befallningshavande infordrat utlåtande i detta ärende från Stora Kopparbergs läns Lanthushållnings Förvaltningsutskott. Dessutom översänds Befallningshavandes skrivelse till Kongl Maj:t i ärendet.
Falun i Landskansliet den 25 januari 1856 P Chronhielm

……..

1856-01-25 Stormägtigste Aller Nådigaste Konung (416)

Den 29 september 1855 hölls sammanträde angående åtgärder med anledning av att åtskilliga jordägaren i Nyköpings län till Kungl Maj:t ansökt om att Västra stambanan mellan Stockholm och Göteborg måtte dragas söder om Mälaren genom Nyköpings och södra delen av Stockholms län.

Deputerade har utsetts för att inför Kungl Maj:t framställa Uppsala läns önskemål och behov, att Västra stambanan dras genom Örebro och Västerås till Stockholm. Detta är sedan ålder den naturliga vägen för trafiken genom de landskap som ligger norr och väster om Mälaren.

De deputerade har meddelat Befallningshavande i Stora Kopparbergs län, syftet med att detta läns innevånare skulle beredas tillfälle att samverka med Upplands näringsidkare. Flera socknar har framfört synpunkter som överensstämmer med vad som framförts av deputerade från Uppsala län. Lanthushållningssällskapets Förvaltningsutskott har framhållit betydelsen för länet och särskilt de nedre delarna. Denna sträckning är särskilt viktig med tanke på anslutningen till Gävle-Dalabanan och de stora järnvägslinjerna i landet. Detta skulle innebära en stor fördel för orternas rörelseidkare.

Upplysningar har lämnats om folkmängd och trafik i de delar av länet där järnvägen kommer att göra största nyttan. Befallningshavande måtte understödja de åsikter Uppsala läns deputerade framför

Det har inte ansetts nödvändigt att utse särskilda deputerade i ärendet, utan Befallningshavande får i uppgift att till Kungl Maj:t framföra Dalarnas innevånares samstämmiga åsikter med befolkningen i övriga landskapen norr och väster om Mälaren
Gemenskapen mellan Dalarna och övriga Sverige skulle annars som hittills ske på de långa och djupspåriga vägar, som nu utgör förbindelsen mellan orterna.
Falun i Landskansliet den 25 januari 1856 Aller Nådigaste och tropliktigaste tjänare och undersåte P Cronhielm

****

1855-1858; 1855-10-12 protokoll hållet vid deputerades sammanträde för behandlingen av den Västra stambanans sträckning (417)

Närvarande bl a Greve Eric J Sparre, Greve Björnstjerna, Överstelöjtnant Lundmark
§ 1 Ordförande meddelade att Professorerna Lindgren och Carlsson (?) är förhindrade att delta. Lindgren önskar bli befriad och man kom överens om att inkalla Kontraktsprost Hovpredikanten J S Hammarin(?) som suppleant.

§ 2 Ordförande föreslog att man borde skriva till Landshövdingarna i Västerås, Uppsala, Stockholm och Stora Kopparbergs län med hemställan, att om de ansåg lämpligt att i sina län vidta någon åtgärd för att stödja Uppsala läns förslag, det måtte meddelas deras deputerade.
Ofullständigt och utan underskrift.
……..

1856-03-06 Hovrättsassessorn Greve E J Sparre, Stockholm (417)

Landshövding Oldevig, som är upptagen av mönstring, har anmodat mig att redogöra för det uppdrag Greve Sparre på deputerades vägnar givit honom. Då deputerade måste korrespondera med ombuden från Värmland, får jag uppge deras adresser:
Brukspatron C G Uggla Svaneholm, Åmål.
Brukspatron Gustaf Wahlund Kristinehamn.
Kongl Sekreterare C Hammarhjelm Nynäs, Kristinehamn
Med utmärkt högaktning Franz von Schéele
……..

1856-02-18 utdrag ur protokoll hållet vid Kungl Värmländska Hushållningssällskapets sammanträde i Karlstad. (417)

§ 11 Landshövdingen och Ordföraren tillkännagav att det kommit en skrivelse från Greve Sparre.
Till Landshövding H F Oldevig
Åtskilliga jordägare i Nyköpings län har ingivit en petition att de s k stam eller huvudjärnbanor, som enligt Kungl Maj:ts och Ständernas beslut kommer att anläggas i riket på statens bekostnad, skulle dras söder om Mälaren. Detta mot den naturliga vägen, som av ålder använts genom Örebro, Västerås, Uppsala och västra delen av Stockholms län.

Befallningshavande i Uppsala län sammankallade den 29 september till ett väl besökt sammanträde för att bereda den lämpligaste sträckningen av banan för provinserna norr och väster om Mälaren Deputerade har utsetts för att framlägga inför tronen länets önskningar och behov. Deputerade från Västerås och Gävleborgs län har samma uppdrag, då de har samma behov som Uppsala län av att banan hamnar norr om Mälaren.

Deputerade hemställer att Landshövdingen för sitt län vidtar någon åtgärd för att understödja deras önskemål och begär underrättelse därom
Stockholm den 21 januari 1856 På Upplands vägnar Eric Sparre

Som Landshövdingen önskade blev denna skrift uppläst inför ortens talrikt församlade innevånare
Vid den följande diskussionen omfattades ämnet med stort intresse och Brukspatron C G Uggla och Gustaf Wahlund samt Sekreterare C Hammarhjelm valdes att i egenskap av Kommitterade från denna ort gemensamt med deputerade från Uppland verka för saken på sätt som anses nyttigast för Värmland.
Frans von Schéele
……..

1856-05-03 Protokoll hållet vid Västernorrlands läns Förvaltningsutskotts sammanträde i Härnösand (417)

Avlämnade Landshövding Gynther en skrivelse, likalydande med den till Värmlands Hushållningssällskap 1856-02-18, där också deputerade från samtliga provinser kallades till överläggningar hos ordförande för deputerade från Uppland, med adress Malmskillnadsgatan 34 lördagen den 24 maj klockan 10 f m.

Därjämte har deputerade beslutat att inbjuda alla för saken nitälskande till sammanträde i Stockholm måndagen den 26 maj klockan 10 f m i Bondeståndets sessionsrum på Riddarholmen. Hemställer om att Landshövdingen finner lämpligt att kungöra samma inbjudan
Stockholm den 25 april Eric J Sparre

Detta upplästes och Förvaltningsutskottet ansåg sig med tacksamhet böra begagna tillfället att bevaka sitt läns intresse i frågan. De uppdrog till Ledamoten i Hushållningssällskapet, Brukspatron J F Gavelius, som kommer att uppehålla sig i Stockholm vid den tiden, att vid dessa båda sammanträden föra detta läns Hushållningssällskaps talan.
Utdrag ur detta protokoll skall meddelas Gavelius som fullmakt. Utskottet har förvissat sig om hans nit för länets bästa och kommer att gilla hans åtgärder.
På Förvaltningsutskottets vägnar W Gynther
……..

1858-06-10 Utdrag ur protokoll hållet inför Befallningshavande på Västerås slott i stora sessionssalen (417)

I frågan om stamjärnbanans sträckning från Stockholm till Göteborg hade vid sammanträde inför Befallningshavande den 15 oktober 1855 av länets innevånare till deputerade utsetts bl a Ryttmästare

Friherre W J Tersmeden, Kammarjunkare Greve J J Cronstedt, Domprost J P Fellbom och Kamrer L W Meurling.

I den ställning järnvägsfrågan kommit, har ansökan hos Befallningshavande gjorts, att utlysa ett allmänt sammanträde för att överlägga i ärendet om järnvägens anläggande i denna del av riket, till nytta för länet och för trafiken i allmänhet.

Befallningshavande har genom publicering i Länstidningen samt till de deputerade särskilt kallat till allmän sammankomst den 28 maj för att överlägga om järnvägens anläggning i denna del av Riket. Man uppmanar de intresserade att delta.

Landshövdingen öppnade sammankomsten genom att uppläsa ansökan. De talrika innevånare antecknades och uppgick till 70 personer. Vidare fanns ett 30-tal som inte hanns antecknas (Närvarande Assessor Eric J Sparre.)

Friherre Tersmeden redogjorde för de åtgärder som vid allmänna sammankomsten den 15 november 1855 blivit vidtagna av de utsedda deputerade. Han erinrade om den utgång frågan fått vid senaste Riksmötet och om angelägenheten att innevånarna framförde sina åsikter om vad som blir nyttigast för länet.

Kungl Maj:t hade genom brev till chefen för Statens järnvägsbyggnader den 20 mars förordnat en kommitté för undersökning angående stambanor.

Friherre Tersmeden hade i samråd med flera deputerade gjort upp ett skriftligt förslag, som lydde
N:o 1 Att i stambanesystemet för järnvägarna intas en väg från Västerås mot Sala och därifrån mot Hedemora och vidare norrut.
N:o 2 Att stambanan från Stockholm genom Uppland dras mot Örsundsbro och vidare västerut över Sagån, men lämplig kombination både till Västerås och Sala.

Banan från Västerås över Köping och Örebro bör förenas med den från Göteborg genom Västergötland, som nu är under uppbyggnad. Den förut ifrågasatta sträckning av stambanan från Sala till Frövi och från Sala direkt till Uppsala anses mindre behövlig.

N:o 3 Befallningshavande anmodas, att till den genom Chefen för Statens Järnvägsbyggnader tillsatta Kommitté av den 20 mars, framställa länets gemensamma åsikter och med särskild anhållan, att Kommittén måtte yttra sig, om de anser sig böra låta göra undersökningar. Svar bör begäras inom viss tid ifall Kommittén avslår, så att Befallningshavande måtte har tillräckligt rådrum att kalla innevånarna till nytt sammanträde innan nästa Riksdag.

N:o 4 En järnvägskommitté för länet bör utses bland de deputerade eller andra, bestående av 15 personer med uppdrag att ingå i underhandlingar och vidta åtgärder, att om inte de nu lämpliga järnvägarna kommer att intas i stambanesystemet, de ändå blir till nytta för länet.

Landshövdingen föreslog att man punkt för punkt skulle besluta om Tersmedens förslag.
Första punkten bifölls.

Vid andra punkten uttalade sig Assessor Sparre och Kronofogde Södermark, båda från Uppsala län, att förslaget fullständigt överensstämde med deras intresse. Kronofogde Södermark uttalade sig både som sin enskilda mening, men också förde han Åsunda och Trögds häraders talan, därifrån han hade fullmakter, vilka upplästes. Daterat Enköping den 3 juni 1858 och 4 juni 1858 undertecknat av 20 personer.
Därefter blev även andra punkten godkänd.

Då det gällde att välja personer till kommittén, menade man att man hyste förtroende för Landshövdingen och uppdrog åt honom att sätta samman en sådan Kommitté

När det gällde val till järnvägskommittén i fjärde punkten ansåg man att det inte behövdes göras med slutna sedlar.

Följande personer valdes:
Friherre W J Tersmeden, Kammarjunkare Greve J J Cronstedt, Prosten J P Fellbom, Häradshövding Björkestam, Brukspatron Friherre David Schultzenheim
Vid fråga om suppleanter beslöts att Kommitterade ägde att tillkalla andra för saken intresserade personer.
Utdrag ur detta protokoll skulle sändas till Befallningshavande i Uppsala och Örebro län
Cronstedt och Fellbom utsågs att justera protokollet

****

1857-00-00; 1856-00-00 Uppgift på de huvudsakliga effekter som under loppet av år 1856, då seglationen började den 12 maj och slutade den 10 november passerat Knappfors sluss i Karlskoga Bergslag (418)

24.965 skeppund tackjärn
2.914 stångjärn, stål, spik
1.175 malm, 98 sandsten, 177 tunnor kalk
142.875 murtegel, 22.670 taktegel
14 skeppund näver
183 tunnor råg, 15 ärter, 28 havre, 74 korn,
328 tunnor salt, 625 sill, 53 rödfärg
30 skeppund saltsjöfisk
174 oberedda hudar
5.500 tegelrör, 4.500 takskiffer, 12 gjutgods, 9579 eldfast tegel
26 ankare spirituosa m fl våta varor
38 tunnor stenkol
196 tofter bräder, 20 skeppund oljekakor
652 säckar risgryn, ull, garn, guano m m,
69 täljstenar, 11 järnkättingar
225 lådor och fastager till större delen innehållande handelsvaror
157 packar, balar
Genom slussen har passerat 14 lastbåtar, som både lastade och olastade passerat 394 gånger.
……

1857-02-09 Uppgift till Bergslagernas Herrar Riksdagsmän för Karlsdals Bruk i Karlskoga socken av Örebro län (418)

12.500 skeppund malm från Mossberget, Vikersgruvan, Lobergsgruvan, Mogruvan, Sandvik
Kalk åtgår 1.400 skeppund från Öfallet ¾ mil
6.000 skeppund tackjärn tillverkas i Kristinehamn och fraktas 2 mil till Karlskoga, därifrån till sjöändan på båt och därifrån på järnväg till Kristinehamn
Man köper 700 tunnor råg, ärter och korn
Salt från södra Närke och Kristinehamn 5-7 mil. Kostar 1.16 per tunna
400 tunnor havre från Karlskoga 2 mil
6.000 tegel köpes från Bofors och kostar 30 riksdaler i frakt för 1.000
Sill och salt från Kristinehamn 5 mil
S U M M A 15.145 riksdaler riksgäld
Karlsdal den 9 februari 1857 C Lindberg.

Anmärkning. 1 riksdaler riksgäld = 48 skilling. Enligt denna beräkning kan konstateras att transportkostnaderna inte stämmer för Mossberget (3.750 i stället för 3.000 för Vikers- och Lobergsgruvorna 1.792 i stället för 1.458 samt för tackjärnstransporterna till Karlskoga 4.500 i stället för 4000. Förutsatt att transportmängderna stämmer blir totalkostnaderna ca 1.584 riksdaler högre. Samråd i beräkningarna har skett med Torbjörn Sundqvist Kungliga Myntkabinettet Lennart Danielsson.

……

1857-03-01 Uppgifter på tyngre gods som årligen transporteras från och till Kvistbro sockens Bergslag, vilken genom underlättad kommunikation, om den projekterade utstakade delen av Köping-Hults järnväg kommer till stånd, kunde transporteras mellan sjöarna Hjälmaren och Mälaren (418)

5.400 skeppund tackjärn från Mullhyttan och Vekhyttan
10.700 skeppund malm från Nora Bergslag och Hässelkulla till Mullhyttan och Vekhyttan
250 tunnor sill, 125 salt
5.300 timmer från Velamshyttans, Gammelhyttans, Mullhyttans, Vekhyttans sågar
2.000 tunnor kalk från Knista, Hidinge och Tysslinge
80.000 tegel från Mullhyttan
500 tunnor spannmål

Dessutom skulle följande gods kunna transporteras om banan kommer till stånd
Huggen granit 1.000
Byggnadsmaterial (Hyttslagg) 4.000
Kvarts 150
Lövträdsväxter av oxel, lönn, rönn, ask, björk, al, asp m m 50
S U M M A 35.300 skeppund
Västanås i Kvistbro socken av Leke Bergslag och Örebro län den 1 mars 1858
L Wikander Bergsbruksidkare och Hyttfogde vid Mullhyttan

Kvistbro Bergslag består av 1 kvadratmils areal och en befolkning av 1.800
C G Sköldberg Riksdagsfullmäktige för Lekebergs m fl härader

Från Mullhyttan till Hjälmaren ca 4 mil
Från Mullhyttan till Vänern ca 4,5 mil
Från Vekhyttan till Hjälmaren ca 4,5 mil
Från Vekhyttan till Vänern ca 5,5 mil

****

1860-03-16 angående anbud på järnvägen (419)

Linjen från Stockholm västerut torde ledas över Stäket och Ekolsund i rät linje mot Långtora och sedan vidare till Sala. Vid Långtora bör linjen dela sig åt Västerås. Örsundsbro är inte en så viktig punkt, att den förtjänar en krok av 2/3 mil. Däremot kommer linjen enligt denna senare riktning, att mera närma sig den mest odlade bygden.

Järnvägen Stockholm-Sagån blir högst 9 mil till Långtora och 3,5 mil det återstående stycket till Sala. Detta är således den bästa riktningen för Norra Stambanan. Den blir 2 5/6 mil kortare än den föreslagna linjen över Uppsala och 4 miljoner billigare. Kostnaderna bör efter noga beräkningar inte överstiga 450.000 riksdaler milen, men torde om ändamålsenliga anordningar i stort vidtas endast bli 400.000 riksdaler. Detta gör för 9 mil 3.600.000 riksdaler eller efter första priset högst 4.050.000 riksdaler

Av dessa kan för expropriation beräknas 15.000 per mil, syllar och staket 25.000.
Vartill kommer besparingar för smalare bana, då utländska aldrig är över 15 fot, det gör omkring 25.000 riksdaler per mil
S U M M A 585.000 riksdaler .

Lägg till arbetet, som kan betalas med aktier, så sten- och jordtransport, timring, virke till hus m. Detta belopp måste under tre år skaffas kontant och behöver aldrig uppgår till högre belopp än 2 miljoner.

För dessa beräkningars riktighet kan jag på grund av mångårigt studium av järnvägsdetaljer ansvara och erbjuder mig att under vilken kontroll som helst utföra arbetet till nämnda pris, 4 miljoner riksdaler riksmynt. Jag skaffar även arbetare, som för någon del t ex 1/6 tar aktier för sitt arbete.

All beröring med staten bör efter min tanke undvikas, för att kunna ha fria händer. Orsakerna se betänkande pag 43-35.

Stockholm den 16 mars 1860 E M Björkman

****

F:19 B *Handlingar om ångbåtsbolaget 1858 . 1860*

1858-1859; Teckningslista för aktier för inköp av fartyg i Ångbåtsbolaget Bro-Svartsjö (410)

Kladd till Teckningslista för utvidgandett av Bro- Svartsjö Ångbåtsbolag.

Då erfarenheten visat, att den nuvarande ångslupen Bro- Svartsjö inte är tillräcklig för trafiken över Löfsta fjärd och Långtarmen, för vilken den ursprungligen var beräknad och daglig ångbåtskommunikation fordras för båda lederna, behövs ännu ett fartyg. Därför inbjuds här till ny aktieteckning i bolaget för att kunna köpa ytterligare ett fartyg

Det ena fartyget skulle dagligen utgå från Brogård med anlöpande av Görveln, Lennartsnäs. Hillersjö, Svartsjö till Stockholm

Det andra från Löten eller Kungsberga genom Långtarmen med anlöpande av där liggande stationer samt genom Lullehovs bro till Edby, Löfsta eller Riddersvik till Stockholm.

Skulle förfall för någondera båten inträffa kommer den andra att som hittills varannan dag fullgöra bägge turerna.

Varje aktie bestäms till 100 riksdaler riksmynt och 6 personer finns antecknade bl a
Eric Sparre 30 aktier, Brodin 3, Otto Löwen 2, J Söderlind 2.

En fullständigare teckningslista till en ångbåt, som varje söckendag skulle avgå från Bro socken till Stockholm och tillbaka.

Den ena dagen skulle den gå mellan Dävensö och Eldgarn genom Långtarmen och Tappström. Den skulle lägga till vid lämpliga ställen inom Munsö, Färentuna, Sånga, Skå och Ekerö socknar

Andra dagen skulle båten gå från Bro till Lennartsnäs i Näs socken samt till lämpliga ställen nära Svartsjö slott i Sånga socken, till Hillersjö kyrka och vidare till Kumla eller Edeby i Skå socken.

Bägge dessa farleder med de krokar båten måste göra blir ungefär 4 mil och med uppehåll vid bryggorna skulle det ta omkring 4 timmar.

Båten skulle föra mjölk, grädde, grönsaker och andra varor samt passagerare till Stockholm. För att vara torgdags i Stockholm skulle båten avgå klockan 3 f m från Bro samt tillbaks från Stockholm klockan 3 ef m, alltid samma rutt.

Ångbåten skulle lägga till vid de ovannämnda åtta socknarna, men kan också beräknas motta rörelsen från Låssa och möjligen något från Ryds, Tibble och Adelsö socknar och något lite från Sandvik, Riddersvik och de övriga på den stranden belägnas ställen

Det är troligt att det i framtiden kommer att behövas en större båt, men till att börja med föreslås att båten inte beställs större än att priset blir högst 15.000 riksdaler riksmynt. Den bör vara byggd av järn. Vill man bygga av järn och trä blir kostnaden ¼ lägre

När man vet att ångbåtstrafiken mellan Stockholm och den obetydliga platsen Fittja Gästgivargård förra året 1857 inbringade brutto 6.000 riksdaler, så behöver man inte tvivla på att den föreslagna ångbåten kommer att bära sig, om allt ordnas med klokhet och hushållning.

Varje aktie kommer att kosta 100 riksdaler, men två personer kan dela på en, som då kallas Halvaktie. Det vore önskvärt att ångbåten kunde vara i gång våren 1859 och därför föreslås att på varje aktie inbetalas 50 riksdaler i år och resten den 1 oktober 1859

Så snart erforderligt antal aktier blivit tecknade, sammankallas de som tecknat aktierna.

Följer lista på ungefär 50 personer som tecknat sig bl a Eric Sparre Brogård för 2.000 riksdaler, Inspektor Allsing, Brogård, 300, Grevinnan Sparre Ådö 300, Brukspatron Hedin, Önsta 400, Barthelsson, Tibble 300, af Ugglas Lennartsnäs 300
Sparre betalade in mot kvitto 2.700 år 1859

Finns 6 olika teckningslistor med endast namn och kvittering på betalda aktier.

Två tryckta aktiebrev på vardera 100 riksdaler riksmynt med utdelningskuponger utställda på Eric Sparre Stockholm den 1 november 1859

****

1858-11-05 Kontrakt med W Lindberg om byggandet av en propeller ångbåt (411)

Mellan Bolaget för Ångbåtsfart mellan Bro och Svartsjö och Stockholm som Beställare och W Lindberg som Verkställare är följande kontrakt upprättat och ingått, om byggandet av en propellerångbåt av järn med högtrycknings maskin enligt följande bestämmelser.

N:o 1 Båtens längd i vatten minst 57 fot, bredd på däck 11 fot och djupgående med 50 skeppunds last, 4 fot 6 tum.
Bordläggningen görs av 3/16 tum till 1/8 tum tjock plåt.
Spanter av 2 tums spantjärn på 30 tums avstånd från varandra.
All järnplåt av bästa svenska tillverkning och träarbetet av mogen och torr furu.

Inredningen blir:
Akter under ett fast sunntält av trä och väv på järnställning
Antingen en mindre salong, därutanför sittsoffor och lasthyllor eller blott soffor och lasthyllor.
Häröver lämnar Lindberg ritning, så att Beställarna kan göra de ändringar de önskar inom det begränsade utrymmet. Dessa ändringar måste göras inom en månad.
Föröver blir under fast däck ett lastrum med skans och 2 kojplatser. Taket över pannan inrättas så att där kan bli sittplatser för passagerare.

Båten målas ut- och invändigt, allt järn med mönja till grundfärg och botten 2 gånger med mönjefärg

N:o 2 Maskinen blir Högtrycknings med tutulart Panntryck, varmed ventilerna lastas högst 45 (?). Allt arbete på så väl panna som maskin utförs med största omsorg. Pannan förses med alla föreskriva prov och säkerhetsanstalter.
Till maskinens skötsel lämnar Lindberg nödvändiga redskap och skruvnycklar.

Inventarierna blir ett ankare med 30 famnar kätting, förtöjningstross, en varptross, signallantärna, flagga med standert, bärlingar, båtshakar, livbärgare, landgång, 2 slaggpytsar, 1 svabel, 1 löjvagn

N:o 3 Båten skall med 25 skeppund last göra 9 knops fart och skall vara färdig att avlämnas den 1 maj 1859

N:o 4 För båten betalar Bolaget till Lindberg 16.500 riksdaler riksmynt, på så sätt att 5.500 erläggs vid detta kontrakts undertecknande, 5.500 då båten är bordlagd, klar till nitning och de väsentligaste maskindelaren blivit gjutna och smidda samt 5.500 då båten är kontraktsenligt fullbordad och av tillkallade besiktningsmän godkänd.

Skulle båten mot förmodan inte göra 9 knop modereras priset så att för 8 ½ knop betalas 15.750. Gör den inte 8 ½ knop är Bolaget inte skyldigt att motta båten och det åligger Lindberg att återbetala det erhållna kapitalet med 6 % ränta

Båten provas och besiktigas i Stockholm och mottas där av Beställarna. Besiktningen verkställs så att vardera parterna väljer en besiktningsman och dessa båda väljer en tredje.

N:o 5 Alla eventuella tvister om detta kontrakt förbinder vi oss på förhand att hänskjuta till en gemensam Kommission tillsatt på vanligt sätt. Vi förklarar oss nöjda med deras beslut.

N:o 6 Om båten inte är färdig den 1 maj 1859 ersätter Lindberg Bolaget med 75 riksdaler för de två första veckorna den blir försenad och 120 riksdaler per vecka vid vidare försening. Detta gäller inte om verkstaden drabbas av någon större olycka.

Detta kontrakt är upprättat och underskrivet i två exemplar.
Stockholm den 5 november 1858 Eric Sparre Walfrid Enblom

Kvitto på 5.500 riksdaler till Ingenjör Lindberg för Bro –Svartsjös Ångbåtsbolags räkning. Stockholm den 25 januari 1859 Servin Eric Sparre
……

1860-02-25 brev från Lindberg angående en ruff (411)

Anbringande av en ruff i aktern på ångbåten Bro-Svartsjö, lika lång som nuvarande takbyggnaden och gjord så att det blir gångbord på båda sidorna om ruffen samt sittplatser på taket. Härifrån ingång genom 2 dörrar med fönster. De nuvarande mjölklådorna ändras och öppnas från sidorna. Detta kostar med nedtagning av gamla takbyggnaden 1.100 riksdaler.

Om nuvarande taket förstärks med ett nytt spantjärn mellan vardera av de nu befintliga och med 2 stättor och en trappa till taket och där en bred landgång med räcke byggs, behöver kostnaden bara bli 525 riksdaler. Obs utan målning.
Stockholm Stora Varvet den 25 februari 1860 W Lindberg

****

1858-1860; 1858-10-10 protokoll vid sammanträde med delägarna i Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag (412)

På Svartsjö Värdshus hölls stämma med delägarna i Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag
Närvarande Häradshövding Enbom, Häradshövding Rung genom studerande Rung, Löjtnant af Klint, Baron Sylvander, Pastor Holm, Herrar De la Croix, Carl Andersson, Lindvall, Jan Jansson, Assessor Grefve J Sparre även som ombud för Grevinnan Sparre och Baron af Ugglas.

§ 1 Sedan inbjudningen till aktieteckning blivit uppläst och de inkomna teckningslistorna granskats, visar det sig att 134 ½ aktier är tecknade till ett belopp av 13.450 riksdaler riksmynt. Då kostnaden för ångbåten utgör 16.500 riksdaler, beslöt samtliga närvarande att tillskjuta 30 % per aktie på sina innehavande aktier, i vilket beslut de övriga delägarna skall inbjudas att delta för sina aktier.

§ 2 Beslöts att en Direktion av fem ledamöter skulle utses.

§ 3 Direktionen fick i uppdrag att beställa ångbåten till minimipriset. Fartyget skulle enligt kostnadsförslaget byggas av järn.

§ 4 Direktionen bestod av Undertecknad Sparre eller i han ställe Inspektoren på Brogård, Häradshövding Enbom, Kapten Börjesson, Carl Andersson i Öhlsta, och Riksdagsman Eric Carlson i Thorslunda. Skulle förfall eller avsägelse ske, skall andra väljas istället.

§ 5 Första inbetalningen skulle med hälften av det tecknade beloppet erläggas den 15 november till undertecknad Sparre.

§ 6 Då ett par ökstockar behövs för att föra varor från anläggningsstället till Munkbron, uppdras åt Direktionen att beställa dessa.

§ 7 Löjtnant af Klint och Pastor Holm justerar detta protokoll
Svartsjö som ovan Eric J Sparre, Axel af Klint Otto Holm
……

1859-03-27 protokoll hållet vid bolagsstämma med Bro- Svartsjö Ångbåtsbolag (412)

På Svartsjö Värdshus var närvarande Häradshövding Enbom, Häradshövding Rung genom studerande Rung, Löjtnant af Klint, Baron Sylvander, Herrar De la Croix, Carl Hedlund på Skytteholm, Carl Gustaf Hedlund på Nora, kapten Börjesson även som ombud för M-me Brison, M Haglund, på Säby, Kyrkoherde Mortens, Eric Carlsson i Thorslunda, P Haglund på Eldgarn, M Procheus från Alby, Länsman Aurelius, Inspektor Fröling och undertecknad Sparre

§ 1 Sedan Direktionen tillkännagivit att de hos Ingenjör Lindberg på Stora Varvet beställt ett ångfartyg av järn till ett pris av 16.500 riksdaler riksmynt, med en hastighet av 9 knop samt med nedsättning av 750 riksdaler om fartyget endast gör 8 ½ knop, så godkändes deras åtgärd.

§ 2 Samtliga utom Kyrkoherde Martens förklarade sig villiga att erlägga tillskottet om 30 %, som beslutades i § 1 av protokollet för den 10 oktober 1858. De la Croix biföll detta endast för sina först tecknade 5 aktier.

§ 3 Direktionen skulle äga rätt att tillåta teckning av fler aktier, men till ett pris av 130 riksdaler styck.

§ 4 Till rensningen av Tappströms sundet skulle Direktionen för Bolagets räkning utbetala 500 riksdaler.

§ 5 Inbetalning av tillskottet på 30 % per aktie skall göras före april månads utgång.

§ 6 Åt Direktionen uppdrogs att bestämma passagerare taxa, som ansågs böra vara lika för alla ställen med undantag för Tappström och på lika avstånd belägna orter.

Eric Sparre Axel af Klint Salvander
……

1860-02-15 regler för Bro-Svartsjö Ångbåtsbolag som antogs på bolagsstämman på Drottningholm (412)

En kladd.
§ 1 Bolaget har bildats för att göra ångbåtskommunikation tillgänglig mellan Bro och Stockholm varje söckendag. Ena dagen över Långtarmen och andra över Löfstafjärden. Bolaget har 158 aktier i 2 serier, 67 på 130 riksdaler och 91 på 100 riksdaler

§ 2 Aktierna är utställda på viss man men kan transporteras efter anmälan till Direktionen,

§ 3 Bolagsstämma hålls varje år innan seglationen börjar, efter kallelse i Stockholms annonsblad samt kungörelser från predikstolarna i Bro, Låssa, Näs, Munsö, Ekerö, Färentuna, Hillersjö, Sånga och Skå socknar.

§ 4 Aktieägarna röstar i makt av det belopp de tillskjutit, så att för 10 riksdaler räknas 1 röst. Beslut fattas genom enkel pluralitet. Frånvarande kan företrädas av närvarande med fullmakt. De frånvarande får nöja sig med de närvarandes beslut.

§ 5 Vid ordinarier bolagsstämma väljs en Direktion med en Ordförande som verkställande Direktör och fyra Ledamöter. Direktionen kan återväljas. 2 revisorer utses som granskare.

§ 6 Direktionens åligganden är att verkställa bolagets beslut, att vårda bolagets angelägenheter och egendom, att anta och avskeda fartygets befälhavare och besättning, att ordna så att Bolaget förvärvar och bibehåller allmänhetens förtroende. Inga beslut kan fattas om inte Ordförande och minst 2 ledamöter är närvarande. Direktionen ansvarar alla för en och en för alla för Bolagets medel och avger en bolagsberättelse över sina åtgärder vid varje ordinarie bolagsstämma.

§ 7 Skulle förslag läggas till att utöka verksamheten genom att bygga nytt fartyg eller ny aktieteckning eller försäljning skall det tillkännages i kallelsen.

§ 8 Till bildande av en reservfond, skall varje år avsättas 1.000 riksdaler av inkomsten. Återstoden fördelas mellan aktieägarna.

§ 9 Vid bolagsstämman visas räkenskaperna, som tidigare lämnats till revisorerna, vilka efter granskningen redogör för bolagets förhållanden.

§ 10 Aktieägare som önskar ändring i dessa regler gör skriftlig framställning hos Direktionen.

Finns ännu en kladd med liknande innehåll

Bolagsstämma i Stockholm den 25 oktober med Sylvander, Enbom, Haglund, Fröling, Ericsson och Andersson
1:o Aktieteckningen börjar för en ny ångbåt som dagligen skall gå från Brogård över Löfstafjärden med anlöpande av nuvarande stationer jämte Svartsjö m m

2:o 6.600 riksdaler riksmynt är redan tecknade och förklarade sig de närvarnade vilja bidra med Enbom 500 riksdaler, Haglund 600, Fröling 100, Sylvander 1.000, Ericsson 200 och C P Andersson med 100

1860-05-21 brev från C A Erik Nilson till Direktionen för Ångbåtsbolaget Bro-Svartsjö (412)

Anhåller, som ägare av egendomen Österby i Sånga socken, att den tilläggningsavgift på 50 öre som Direktionen bestämt för att fartyget skall lägga till vid denna egendom alldeles försvinner. Dels för att den korta resan är för dyr med 1 riksdaler 75 öre och dels för det trassel som uppstår. Till exempel var vi 5 personer som landsteg, och befälhavaren fordrade 50 öre av mig fastän jag inte bett honom lägga till och jag ansåg mig inte skyldig att betala mer än för min person 10 öre. 2 nekade betala då de trodde det var jag som skulle ha 50 öre för att fartyget fick lägga till.

Jag får upplysa att nästan varje gång fartyget passerar flera personer från trakten medföljer. Om jag då går ut med båt, inte är jag skyldig att ta eller landsätta dessa utan vad blir följden, jo jag nekar tilläggning vid min brygga och dessa får frakta sig på annat sätt.

I sommar kommer utom min familj två personer att bo vid egendomen. Då de hyrde, uppgav jag vad jag då betalade för att medfölja båten nämligen 1 riksdaler 25 öre samt för de andra båtarna som passerar och som man går ut med båt till 1 riksdaler.
Jag anhåller att min anhållan blir beviljad och anhåller om svar snarast.
Stockholm den 21 maj 1860 C A Erik Nilson

****

1859-1860 redovisning för behållningen och utdelningen som Ångslupen Bro Svartsjö lämnat (413)

Av den behållning Ångslupen Bro Svartsjö år 1859 givit innehålls ungefär 2/3 till förbättringar på Ångslupen och återstoden delas med 6 % på varje aktie av 50 riksdaler
11 personer har kvitterat sin utdelning.

Emottages 3 % utdelning med 36 riksdaler av Ångfartygsbolagets Bro-Svartsjö för år 1860 vilket härmed kvitteras.
Stockholm den 5 juni 1860 Oläslig underskrift
……

1860-06-12 Debet och Kredit för Ångslupen Bro-Svartsjö (413)

Bl a Assignat på Frestadius 400 riksdaler, Kontant till Greve Sparre 210, Drickspengar till maskinisten 2, Ingenjör Rothstein för ritning 16, tryckning av biljetter, kvitton och taxor 25, avgår 467 för avlämnat stenkol vid Brogård.
Summa 1.132 riksdaler 75 öre

Bl a Primitivt tecknade 7 aktier 700, påökning på 7 aktier 210
Summa 1.132 riksdaler 75 öre
Hillersjö som ovan Walfrid Enblom

Kvitton på Befälhavarens Nyqvists arvode närmare 1.000 riksdaler för 1860
40 riksdaler till Magnus Almqvist 1860

****

1861-1870 aktieutdelningskuponger (414)

4 blad där varje blad innehåller 10 kuponger daterade 1861 till 1870

****

F:19 C Handlingar om vägunderhåll 1855-1933

1855-04-05 Skrivelse till Befallningshavande angående bidrag till vägförbättring av Dalkarlsbacken och Almarestäksundet (420)

Genom brev av den 23 februari har Kongl Maj:t tillkännagivit för Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader, att vid fördelning av den fond, som Ständerna avsatt till vägförbättringar, anvisats: till vägförbättring mellan den numera anlagda Dalkarlsbacken och Almarestäksundet. Detta för att undvika tre mindre, men för trafiken besvärliga backar på Stäkslandet, enligt Löjtnant Sundmarks plan. Kostnaden är beräknad till 2.866 riksdaler, med ett statsbidrag på 2.500 riksdaler

Kongl Maj:t har bemyndigat Styrelsen att med Befallningshavande och Arbetsdirektionen överenskomma om lämplig termin för arbetets utförande. Kontraktet skall vara komplett när Styrelsen lämnar det.

Styrelsen översänder förslag och karta i ärendet till Befallningshavande.

N:o 1 Protokoll som visar vilka personer som är utsedda att i egenskap av Arbetsdirektionen upprätta kontrakt om vägförbättringens verkställande, lyfta det beviljade statsbidraget och vidta alla andra åtgärder för arbetet.
N:o 2 Kontrakt i två exemplar avfattat enligt bifogade formulär.

N:o 3 Säkerhets förbindelse för kontraktets fullföljande
N:o 4 Vidimerad avskrift av det gillade kostnadsförslaget.
N:o 5 Tider för anslagets utbetalande från Riksgäldskontoret

Styrelsen föreslår för sin del 1 oktober 1856, då arbetet bör vara klart för avsyning.
Stockholm den 5 april 1855 A E von Sydow

Finns dubblett.

****

1856-1895; 1856-11-26 brev till Kongl Maj:t. Befallningshavandes utslag angående Tauvons ansökan om ny delningen av Häradets vägar (421)

Befallningshavande i Uppsala läns utslag i anledning av Departementschef Tauvon, som ägare till Toresta gård inom Bro Härad, i skrivelse till Kronofogde M G Groth den 10 juni 1852 anhållit om att ny delning av väghållningsskyldigheten av Häradets vägar snarast måtte ske.

Groth hade därför kallat Häradets väghållningsskyldiga innevånare att genom ombud infinna sig inför Bro Härads Rätt den 23 september detta år. Vid sammanträdet var samtliga ombud närvarande jämte Kronoombudet Länsman C O Julin. Alla menade att en ny vägdelning var nödvändig, eftersom många förändringar skett sedan sist hållna vägdelning. Nu måste de väghållningsskyldiga underhålla små spridda vägstycken och ändå blev en del vägbitar helt utan underhåll.

Ryds- och Näsborna önskade att vägdelningen borde uppskjutas tills Dalkarlsbacken, som är under omläggning, vore klar. Häradsrätten tillstyrkte deras önskan, då vägen vid Dalkarlsbacken troligen kommer att bli svårare att sköta än man kunde bedöma nu, innan hållen besiktning på Dalkarlsbacken blivit godkänd.

Groth har till Befallningshavande insänt skrivelse med önskemål att han ville meddela beslut att vägdelning skall verkställas. Han har insänt ett av vederbörande tjänsteman i Styrelsen för allmänna Väg- och Vattenbyggnader den 21 oktober detta år utfärdat betyg, att vägomläggningen för sänkning av den s k Dalkarlsbacken mellan Barkarby och Tibble den 26 november 1856 blivit vederbörligen avsynad och godkänd
Uppsala den 31 december 1859

Befallningshavande har tagit ärendet i övervägande och beslutat att ny vägdelning inom Bro Härad skall äga rum och kommer när beslutet vunnit laga kraft att förordna Lantmätare, som i laga ordning verkställer delningen.

Den som är missnöjd äger att söka ändring hos Kongl Maj:t och Kammarkollegium
År och dag som ovan R von Kraemer
……

1863-08-21 förrättades delning av alla allmänna vägar inom Bro Härad (421)

Undertecknad, Kronofogde inställde sig vid Tibble Gästgivargård för att förrätta delning av alla allmänna vägar inom Bro Härad, Uppsala län. Kallelsen hade lästs från predikstolarna söndagen den 26 juli och följande personer infann sig:
Från Bro socken: Brukspatron C G Hedin på Önsta och Kyrkoherde J M Hallgren som boställsinnehavare
Från Låssa socken: Departementschef Israel Tauvon, genom Inspektor A J Lindeqvist, för Säbyholms gods och avlidne Greve Sparres sterbhus, Inspektor G Sandberg
Från Ryds socken: Baron Sigfrid Rålamb på Sundby, Kapten G J Ahlgren på Tranbygge

Från Näs socken: Statsrådet Friherre G af Ugglas, Kronolänsman C O Julin i egenskap av boställsinnehavare
På Kronans vägnar Kronolänsman Lorenz Krutmeÿer
På Domkapitlets vägar Kyrkoherde J M Hallgren
För Kongl Livregementets Dragon Korps Sergeant G G Hallstrand och för Upplands Regemente Löjtnant Ernst Wiman
Gode män var Rusthållare J E Bolinder i Kvarnnibble, Håtuna socken och C J Almström i Ålsta, Tibble socken
§ 1 Inget jäv förelåg. Upplästes undertecknads förordnande.
” Till Kronofogde Groth. Sedan Departementschef Tauvon i skrivelse den 28 april ingivit anhållan och efter Befallningshavande den 31 december 1859 gjorda Utslag, skall vägdelning äga rum i Bro Härad.
Landshövdinge Ämbetet förordnar Kronofogde Groth, som med sin mångåriga tjänstgöring inom Häradet, bättre än de flesta äger kännedom om Häradets vägar.
Uppsala den 10 november 1862 På Landshövdinge Ämbetets vägnar Joh Kjellin

§ 2 De allmänna vägar som förut blivit delade och nu skall ingå i den nya vägdelningen är följande:
N:o1 Stora landsvägen från nya bron vid Almare Stäket till häradsgränsen vid Kalmarsand tillika med den del som leder till Tibble Gästgivaregård.
N:o 2 Vägen från Kungsängen till Häradsgränsen vid Sättra
N:o 3 Vägen från Lerberga till Ryds kyrka
N:o 4 Vägen från Stora landsvägen genom Näs socken till Lennartsnäs och Frölunda
N:o 5 Vägen från Hernevi förbi Husby till Låssa kyrka
N:o 6 Vägen från Skällsta till Tibble socken i Håbo Härad

§ 3 På fråga om andra vägar borde ingå i delningen, menade Brukspatron Hedin att den av honom nyanlagda vägen från Önsta till Karlhäll, som är närmare och används ofta.
Länsman Julin hemställde att Låssa vägen borde utsträckas till Komminister bostället Sanda och sluta vid grinden på vägen till Lindormsnäs.
Häradsborna ville inte gå med på Hedins förslag och i fråga om Sandavägen skulle den avgöras i samband med andra frågor

§ 4 Delning skall ske enligt lag efter förmedlat hemmantal och försiggå så, att Stora landsvägen delas lika på varje socken efter mantalens antal.
När Härads och socken vägarna uppmätts kommer de att delas på samtliga hemman inom socknen. Ingen kommer att få något stycke utom den egna socknen

§ 5 Vad beträffar förhållandet med Stora landsvägen och de övriga, bestämdes att en fot på Stora vägen motsvara tre på vägen från Kungsängen till Sättra, sex från Lerberga till Ryds kyrka, 5 från landsvägen till Lennartsnäs och Frölunda, 6 från Norrgrind på Stora landsvägen till Låssa kyrka och 4 från Skällsta till Tibble socken gräns. Bro och Låssa skall räknas som en socken.

§ 6 Någon annan gradering bör inte förekomma utom i Dalkarlsbacken. Där en fot svarar mot två på Stora landvägen. På Häradsvägarna skall en fot i Hammartorpsbacken och den s k Pitebacken svara mot två på andra ställen.

§ 7 Mindre broar och trummor skall underhållas av väglottsägarna mot avräkning på deras väglängd. Förrättningsmännen kommer att senare lämna besked därom. De större broarna inom Bro socken, som hittills underhållits av Bro och Låssa gemensamt, kommer att i fortsättningen underhållas av hela Häradet gemensamt.

§ 8 Alla vägstycken bör sättas i fullgott skick före nya tillträdet.
Hantlangare anskaffas av Förrättningsmännen och kostnaderna sätts på räkning.
Arvodet för förrättningen bestämdes till 3 riksdaler riksmynt per mantal, utom lösen för handlingarna och gode männens arvode och skjuts.
Sålunda överenskommet och förrättat betygar M G Groth

1864-09-05 Protokoll hållet vid sammanträde i vägdelningsfrågan (421)
Sammanträdet hölls på Tibble Gästgivargård och närvarande voro:
Från Bro socken: Arrendator Berg på Brogård, Kyrkoherde J M Hallgren
Från Låssa socken: Departementschef Israel Tauvon, Inspektor G Sandberg på Greve Sparres och Säbyholms sterbhusägares vägnar
Från Ryds socken: Baron Erik Rålamb på Granhammar, Inspektor Ahlbom på Torsätra och Provisor Högman på Tranbygge, Kyrkoherde Thorman, Nämndeman Sandberg
Från Näs socken: Statsrådet G af Ugglas, Komminister P Eriksson, Kronolänsman C O Julin
Ombud för Upplands Regemente Kapten Tärnström och för Kronan Länsman L Krutmeÿer

§ 1 Sedan alla vägar mätts visade det sig att Stora landsvägen inom Häradet var 67.498 fot och efter överenskommelse skall den fördelas så att:
Bro och Låssa socken får 37.185 fot
Ryd 12.877
Näs 17.434

§ 2 Beslöts att underhållet av landsvägen börjar för Låssa socken vid Häradsgränsen till Håbo Härad, därefter Bro, Näs och Ryd. Den slutar vid Stäkets nya bro

§ 3 I fråga om Härads och socken vägarna beslöts att 2-3 ombud för varje socken skall väljas. De skall tillsammans med förrättningsmannen sammanträda för att göra upp var de olika hemmansinnehavarna skall få sina lotter. Resultatet av detta sammanträde kommer att föreläggas samtliga Häradsbor vid ett sista sammanträde.

§ 4 Efter överenskommelse mellan väglottsägarna inom Bro och Låssa församlingar skall vägen mellan Låssa kyrka och Sanda Komminister boställe mätas och tilläggs den övriga socken vägen

§ 5 Eftersom man inte med säkerhet vet om Låssa socken består av 28 eller 28 ½ förmedlat mantal, åtog sig undertecknad att skaffa säkra bevis och därefter rätta utsträckningen på väglängden mellan socknarna.

§ 6 Det i § 3 nämnda valet företogs och valda blev:
För Bro och Låssa: Kyrkoherde Hallgren, Arrendator Berg på Brogård, och Inspektor Sandberg på Säbyholm
För Ryd socken: Inspektor Lindberg på Granhammar, Inspektor Ahlbom på Torsätra och Baron Sigfrid Rålamb på Sundby
För Näs socken: Arrendator Sundström på Ekhammar, Inspektor Hållenius på Öråker samt Kronolänsman C O Julin
År och dag som ovan M G Groth
……

1864-11-08 Protokoll vid sammanträde med väghållnings skyldiga Hemmansinnehavare i Tingshuset i Tibble Gästgivargård (421)

Sedan vägdelning inom varje socken, i enlighet med 3 § i Protokollet av den 5 september detta år blivit verkställt och i sockenombudens närvaro utstakat på marken, hade det slutliga sammanträdet blivit utlyst till i dag, och därvid sammankom:
Från Bro socken: Kyrkoherde Hallgren, Inspektor Berg, Brogård
Från Låssa socken: Inspektor Sandberg, Säbyholm
Från Ryd socken; Friherre E Rålamb, Friherre S Rålamb, Inspektor Ahlbom, Torsätra, Inspektor Högman, Tranbygge, Befallningsman Svärd, Örnäs
Från Näs socken: Inspektor Hållenius, Öråker, Gästgivare Barthelsson, Tibble, Kronolänsman C O Julin, Ryttmästare Edv Ennes, Häradsdomare Jan Jansson, Frölunda, Nämndeman Eriksson Ålsta

§ 1 Vägdelnings Instrumentet upplästes i den ordning utstakningen skett, varefter jag frågade om väglottsägare vore missnöjda. Ingen enda anmärkning gjordes.

I fråga om tiden för väglotternas mottagande var meningarna först något delade. De flesta ansåg att det skulle bli svårt att sätta de avträdande styckena i sådant skick, att de mottagande väglottsägarna kunde motta dem utan anmärkning. Inspektor Sandberg föreslog att tilldelandet av nya vägstycken skulle ske i slutet av oktober 1865, då alla borde hinna få sina stycken i gott skick.

§ 2 En gemensam önskan var att alla vägstycken innan tillträdet borde bli ordentligt besiktigade.

§ 3 Slutligen tillkännagav undertecknad att tiden för att anmäla missnöje över Vägdelnings Förrättningen räknas från den dag Instrumentet blir uppläst i Häradets kyrkor.
År och dag som ovan M G Groth
……

1866-12-31 Befallningshavandes i Uppsala län utslag på de besvär I Tauvon den 1 juli 1866 anfört över indelningen av vägarna (421)

Tauvon klagar på den vägdelning som verkställdes av Kronofogde M G Groth den 8 november 1864. Han anför att vid ett förberedande sammanträde den 21 augusti 1863, beslöts att Bro och Låssa socknar skulle betraktas som en socken. Man beslutade också att även om man hade hemman i bägge socknarna skulle man få sitt vägstycke sammanhängande.

Men i strid med beslutet har den klagande, som har egendomarna 5 3/8 mantal Toresta belägen i Låssa och 4 mantal Stora Ullevi och 2 mantal Spånga i Bro, inte fått sitt vägstycke i ett sammanhang utan på särskilda från varandra avlägsna ställen.

Man beslutade också att de mindre broarna och trummorna över allmänna vägarna skulle underhållas av vederbörande väglottsägare, men de större stenbroarna inom Bro socken av hela Häradet.

Den klagande, som av socken vägarna fått vägstycket från Norrgrind över Bro gärde till Bro kyrka, har ålagts att underhålla två trummor som i delningsinstrumentet är upptagna som broar på vägstycket över Vallby och Norrboda åar, vilka för vatten till Brogårds trösk- och kvarnverk. Han menar, att det är broar av sten och måste så vara med tanke på de tunga foror som körs över dem. De kräver mycket underhåll och borde underhållas på Bro och Låssa socknars gemensamma bekostnad. Det skulle för en enskild bli alltför betungande.

Trummor däremot skulle underhållas av jordägaren, som för sina odlingar och avförande av angränsande vatten har största nyttan av dem. Då kunde deras vidd och beskaffenhet lämpas efter behovet.

Slutligen klagar han över, att på nya Stora landsvägen över Ullevi skog på två ställen finns en kostsam stängselbyggnad i vägkanten, vilket vid graderingen av vägstyckena inte tagits i beräkning. Dessutom finns vid sjöstranden en lång stenmur med sidofyllning mot landsvägen, vilken för flera år sedan blev skadad av vattenflödet i Mälaren. Eftersom iståndsättandet av vägen och muren är beroende av Kongl Maj:ts prövning, borde graderingen av den biten inte avslutas förrän tvisten slutligen blivit avgjord.

Över dessa besvär har Bro Härads väghållnings skyldiga innevånare blivit hörda vid höstinget den 24 september och Häradsrätten inkommit med utlåtande.
Uppsala den 31 december 1866.

Befallningshavande har tagit dessa besvär i övervägande, men eftersom Häradsrätten anmärkt, att det inte blivit bevisat, att klagandes vägstycken kunnat läggas i ett sammanhang eller att broarna över Vallby å är större än som avräknats i underhålls skyldigheten, ej heller att enligt Kongl Maj:ts utslag av den 6 november angående vägstycket vid Kalmarviken, har den klagandes besvär ogillats.

Den som är missnöjd klagar hos Kammarkollegiet
År och dag som ovan A Hamilton
……

1866-03-27 Groth begär att Kyrkoherde Hallgren läser vägdelnings Instrumentet från Predikstolen (421)

Jag får här överlämna ett exemplar till varje socken av Instrumentet av vägdelningen inom Häradet, så vitt den rör socknen och begär att genom Ordförarens försorg det blir uppläst från Predikstolen annandag Påsk, alltså den 2 april. Där skall uttryckligen tillkännagivas att den som är missnöjd äger att hos Befallningshavanden i Uppsala anföra besvär.

Arvodet för vägdelningen 348 riksdaler, hantlangning 43, gode männens biträde under 5 dagar med skjuts 30, och lösen för 29 ark protokoll och vägdelnings instrument
S U M M A 451 riksdaler, vilket gör 3 riksdaler på varje mantal.
Jag behöver ha beloppet senast 20 april
Väst Tibble den 27 mars 1866 M G Groth

1867-12-05 Kongl Maj:t och Kammarkollegiets utslag på Tauvons besvär (421)

Departementschefen I Tauvons besvär över Kronofogde Groths 1864, enligt förordnande utförda vägdelning för underhåll av vägarna inom Bro Härad. Han har klagat hos Befallningshavande i länet över att den överenskommelse, som slöts vid sammanträde den 21 augusti 1863 inte hållits. Där skulle Bro och Låssa betraktas som en socken och den som hade egendom i båda socknarna skulle ändå ha rätt att få sina underhållsstycken av vägen på ett ställe. Detta har inte skett i Tauvons fall. Klagomålet gäller även hur man bedömt broar och trummor och en mur i vägkanten vid Ullevi skog.
Stockholm den 5 december 1867

Kammarkollegium har tagit del av handlingarna men finner inte skäl att ändra Befallningshavandes utslag.
Den som är missnöjd äger att klaga hos Kongl Maj:t
Carl Fehr (stort vitt sigill)
……

1869-02-02 Protokoll hållet vid sammanträde med väg- och brohållnings skyldige i Bro Härad (421)

Med anledning av vederbörandes begäran, har undertecknad genom kungörelse i Häradets kyrkor kallat till sammanträde denna dag för att överlägga och besluta i följande frågor:
N:o 1 Ombyggnad av en vägtrumma på Frölunda väglott, docering invid vägen i Dalkarlsbacken samt underhåll av det oindelade vägstycket på Kungsängen intill dess den nya vägdelningen vinner tillämpning.
N:o 2 Angående nya vägdelningen i fråga om handlingarnas delgivande, tiden för tillträdet, lämpligaste sättet för väglotternas uppmätning, uppsättning av vägskillnads märken av trä eller sten med hemmanets namn och vägstyckets längd i fottal.
Närvarande från Bro socken Arrendator Berg, från Låssa Inspektor G Sandberg, från Ryd Baronerna Sigfrid och Erik Rålamb för Sundby och Granhammar, Inspektor Ahlbom för Torsätra, Befallningsman Svärd för Örnäs, för Näs Inspektor Hållenius för Lennartsnäs och Öråker. Pastor Eriksson, Inspektor Gustafsson för Stäket, Arrendator Lindberg för Aspvik, Arrendator Pettersson för Ekhammar och Näs Kyrkby, Häradsdomare Jansson för Frölunda, Nämndeman Ericsson för Ålsta, Arrendator Jansson i Uppsylta och Nämndeman Carl Erik Carlsson i Skälby.

§ 1 I frågan om ombyggnad av brotrumma på Frölunda väglott upplästes synen från den 5 oktober förra året och det meddelade beslutet, att eftersom östra öppningen i gamla stentrumman har fallit igen och trumman i övrigt är bristfällig, bör den av vägskyldiga Häradsbor helt byggas om. Kostnaderna beräknas till 100 riksdaler. Man ansåg från de övriga socknarna att Häradsdomare Jansson ensam borde bekosta detta, vilket han bestred.
Kronolänsman Julin upplyste, att trumman tillkommit i samband med vägen, som var anlagd av statsmedel och att Jansson för Frölunda, 2 1/8 mantal, fått 20 famnar längre väg att underhålla och

tidigare varit befriad från underhåll av bron. De närvarande förklarade att frågan skulle vila tills den nya vägdelningen inom Häradet kommer under laglig behandling

§ 2 Rörande arbetet med doceringen av vägen i Dalkarlsbacken upplästes syneprotokollet.
”I genomskärningen av Dalkarlsbacken befanns en myckenhet större och mindre lösa stenar som vid regn och tjällossning hotade att störta ned på körbanan, där fara för trafikanterna kunde uppkomma. Dessa stenar bör borttas av väghållnings skyldiga häradsbor. Arbetet beräknades kosta minst 500 riksdaler. Sedan man efterlyst syneprotokollet för vägsänkningen av Dalkarlsbacken, som blivit avsynad den 26 november 1856, ansåg Arrendator Berg att det åligger Statsrådet G af Ugglas att ansvara för doceringen.

Inspektor Hållenius bestred, medan Arrendator Berg framhärdade i sitt yrkande. Beslutet, som godkändes av samtliga, blev, att frågan uppsköts till dess det blivit utrett hur vägen blivit avsynad och indelad för underhåll

§ 3 Angående det oindelade vägstycket i Kungsängen, upplästes vägsynen av den 21 oktober 1868, där föreläggande att vägstycket från Stora landsvägen på Kungsängen till Näs kyrka bör grusas med 12 lass grus per famn = 103 lass. Dikena rensar och vägkanterna lagas för en sammanlagd summa av 123 riksdaler.

De väghållnings skyldiga kom överens om att vägen, 620 alnar lång, skulle fördelas mellan de 4 socknarna och uppdrog till Kronolänsman Julin att verkställa fördelningen

§ 4 Beträffande frågan om den år 1864 avslutade vägdelning i Häradet, upplyste undertecknad, att förrättningsman Groths bevis, som skulle läsas från Predikstolarna inte kunnat tillrätta skaffas. Groth hade lämnat skrivelsen den 27 mars 1866 till Kommunalstämmans Ordförande i Bro och Låssa, som visade att den bort läsas från Predikstolarna annandag Påsk, med uttryckligt tillkännagivande, att den som var missnöjd inom 60 dagar skulle klaga hos Befallningshavande och att Tauvons besvär lämnats utan avseende.

Ombuden för Bro och Låssa förklarade att beviset blivit uppläst den 2 april 1866 och Eriksson och Svärd menade att det blivit uppläst för flera år sedan Men då det var nödvändigt att erhålla vidare intyg skulle frågan genom undertecknad jämväl infordras.

§ 5 I avseende på frågan om tillträdet, uppsköts frågan till överläggning, då ärendet förekommer i Häradsrätten.

§ 6 Det har uppgivits att de nedsatta vägskillnads märkena försvunnit. Man kom överens om att uppmätning och utprickning skulle inom socknarna utföras av i Kommunalstämma valda gode män och intyg meddelas Kronolänsmannen i orten.

§ 7 Man kom överens om att sätta upp nya vägskillnads märken före tillträdet. De skulle vara av trä eller sten och på varje märke skulle egendomens namn, nummer och vägstyckets längd i fot anges.

§ 8 Anmodades undertecknad, att så fort delgivningsbeviset hunnit infordras hos Befallningshavande, göra framställning om att vägdelningen stadsfästes.

§ 9 Till justeringsmän utsågs Kronolänsman Julin, arrendatorerna Lindberg och Berg.
C W Wennström

Vid justeringen av protokollet får jag göra samma anmärkning, som jag och andra även vid sammanträdet framförde. Nämligen, att enligt min åsikt vägdelningen vunnit laga kraft och att någon fastsällelse hos Befallningshavande är fullkomligt olaglig. Då alla vid förrättningen utom Tauvon förklarat sig nöjda, och undersökningar som gjorts över hans besvär inte lett till några ändringar och hans besvär blivit underkända, har vägdelningen vunnit laga kraft.

Jag, på egna och Kommitterades vägnar, fortsätter mitt påstående att de tilldelade nya vägskiftena måtte tillträdas denna höst.
Tibble Gästgivargård en 9 februari 1869 Joh Gust Berg

I föregående anmärkning instämmer Jacob Lindberg
Protokollet och tillägget är av oss justerat och godkännes
Tibble Gästgivargård den 9 februari 1869 C Julin Joh Gust Berg Jacob Lindberg
……

1860-12-20 Befallningshavandes resolution i anledning av framställan om stadsfästelse av indelningen av vägarna i Bro härad. (421)

På Länsstyrelsens förordnande har Kronofogde Groth under åren 1863-1864 verkställt den genom Befallningshavandes den 31 december 1859 givna och laga kraftvunna utslag, där beslutades om vägdelningen inom Bro Härad och de besvär Departementschefen I Tauvon anfört över vägdelning. Hans besvär har ogillats både av Befallningshavande och Kongl Maj:t och Kammarkollegiet

Kronofogde Wennström har framställt begäran om fastställelse den 2 februari i år för de frågor väg- och brobyggnads skyldiga inom Häradet och åtskilliga enskilda väglotts ägare sammanställt för överläggning, tiden för tillträde, sättet för uppmätning och utmärkande av vägstycken, betyg att synebeviset läst i kyrkorna m m
Uppsala den 20 december 1869

Vad sålunda förekommit har Befallningshavande tagit i övervägande och på sätt här redogjorts för angående Groths upprättade indelning av allmänna vägarna inom Bro Härad, som Häradsrätten har granskat och godkänt samt de besvär som gjorts och blivit avförda. Befallningshavande har inte funnit anledning att ändra utan fastställer vägdelning till efterrättelse. De nya väglotterna skall enligt delningsbeskrivningen uppmätas och med tjänliga tecken utmärkas, samt av de underhålls skyldiga mottas senast den 1juni detta år

Den som är missnöjd med denna Resolution äger, att hos Kongl Maj:ts och Kammarkollegium söka ändring, insänder sina besvär, vilket inte sker med posten, till Kollegiet 30 dagar efter delgivandet eller uppläsandet från Predikstolen. Klagar hela menigheten förlängs tiden med 15 dagar. När den klagande inte själv kan skriva bör författaren underskriva med namn, syssla och boningsort.
År och dag som ovan A Hamilton

Uppläst i Bro kyrka den 30 januari 1870 Petrus Agrell, komminister.
…….

1870-11-09 Befallningshavandes Resolution i anledning av Inspektor Sandbergs vid Säbyholm ansökan angående vägen till Sanda komminister boställe (421)

Inspektor Gustaf Adolf Sandberg vid Säbyholm, ombud för ägarens Greve Claes Robert Sparres och Fröken Elisabeth Sparres förmyndare, Generaldirektör G J Almquist, den 31 augusti 1870 gjorda ansökan, att vägdelning, som fastställdes på Länsstyrelsen den 29 december 1869, borde ändras. Den indelade vägen från Låssa kyrka förbi Olofsborg till grinden vid Sanda Komminister boställe har visats sig mindre nödvändig och lämplig. I stället borde den nyligen anlagda vägen från Säbyholms magasin över egendomens Storäng och Lera gärde till samma ändpunkt vid Komminister bostället indelas till allmänt underhåll.

Till stöd för ansökan anförs att båda vägarna leder över Säbyholms ägor, att vägen över Storängen används som utfartsväg, medan den andra vägen nyttjas högst sällan, att Storängsvägen är plan och har obetydlig lutning, medan den andra är besvärad av flera backar, att Storängsvägen inte har någon grind medan den andra har två, som inte kan tas bort, att Storängsvägen är betydligt ginare för den västra delen av Församlingen, att Storängsvägen är tillräckligt bred medan den andra måste kostas på åtskilligt med sprängning och planing, att Storängsvägen för Säbyholms del leder till Lindormsnäs och Tibble utgård (*Ekeby*) medan den andra vägen endast leder till egendomens skog.

Vägbytet befrämjar både den enskilda sökanden och det allmänna, varför bifall yrkas i frågan.

Länsstyrelsen har genom remiss anmodat Domhavande att inför Bro Häradsrätt höra Låssa sockens väghållningsskyldiga innevånare samt deras utsedda ombud för väghållnings skyldiga i Bro och Låssa socknar. Domhavandes protokoll visar att ombuden jämte Departementsrådet I Tauvon för sin egendom Toresta vitsordat riktigheten av sökandes uppgifter vad gäller vägarnas beskaffenhet och förordat vägbytet.

Kronolänsman Julin har den 12 oktober besiktigat vägen förbi Olofsborg och funnit den i det närmaste ofarbar och meddelat att kostnaden för att iståndsätta den blir 876 riksdaler 25 öre.

Han instämmer i ansökan, med förbehåll att underhålls skyldigheten över Storängen överförs på samma hemman som hade Olofsborgsvägen, så att ingen rubbning i den nya indelningen kommer att ske.

Häradsrätten tillstyrkte att ett byte skulle få ske med de villkor Julin föreslagit.
Uppsala den 9 november 1870

Vad sålunda förekommit har Befallningshavanden tagit i övervägande. Han finner med anledning av sökandes skäl och ombudens vitsordande i Häradsrätten samt där avgivna tillstyrkande av vägbytet att lämna bifall

Den som inte är nöjd äger att inom 30 dagar insända besvär till Kongl Maj:t och Kammarkollegium
År och dag som ovan A Hamilton
Uppläst i Låssa kyrka den 18 december 1870 av Petrus Agrell komminister.
……

1873-10-30 Befallningshavandes utslag på Friherre Rålambs ansökan angående vägen förbi Näs kyrka (421)

Friherre Erik Axel Rålamb har den 4 juni 1873 gjort ansökan, att sedan han anlagt på egen bekostnad en ny väg från Ekhammar, som han äger, förbi östra gaveln av kyrkan, få den utbytt och antagen som körväg istället för Häradsvägen. Vägen börjar vid Aspviks hemmans väglott på Häradsvägen mellan Västra Ryds och Näs Församlingar och slutar mot Skälby hemmans vägstycke. Den är 864 fot lång och 198 fot kortare än Häradsvägen, som går väster om kyrkan och för närvarande underhålls av Uppsylta. Förutom att den är längre är den smal och krokig med en skarp kurva, som hindrar trafiken.

Uppsylta som har vägstycket från Aspvik till nordvästra kyrkmuren vid Näs kyrka måtte tilldelas Ekhammars hemman i vederlag för den nyanlagda vägen.

Till ansökan bifogas ett syneinstrument över synen, som gjordes den 12 april av Länsman Robert Agrell med biträde av Nämndmännen Gustaf Adolf Barthelsson i Tibble och Erik Andersson i Jursta på sökandes begäran. Då befanns att den gamla vägen från Ekhammars grindar kröker i en stark lutande backe åt väster till Näs kyrka, bildar sedan två trubbvinklar till vägen över Kungsängen och är 1.062 fot lång och 11 fot bred samt har en brotrumma.

Den nya vägen börjar mitt för Ekhammars loge, och bildar en obetydlig backe, går sedan i rak linje över vägen till Kungsängen och är 864 fot lång samt 16 fot bred och har även den en brotrumma.

Den nya vägen är således 198 fot kortare än den gamla samt i fullgott skick och har för Häradsväg lagstadgad bredd, Eftersom den är kortare och mindre brant är den betydligt bekvämare för trafikerande och lättare att underhålla.

Därför tillstyrks att den nya vägen måtte antas till Häradsväg och den gamla lämnas till sökandes förfogande. Statsrådet af Ugglas, ägare av Oppsylta, närvarande och Arrendator Kyrkvärden J G Jansson förklarade sig nöjd liksom samtliga vid Häradsrätten närvarande väghållnings skyldiga. De understödde ansökningen med förbehåll att vägen blev grusad och satt i fullgott skick.
Uppsala den 30 oktober 1873

Befallningshavande har tagit ärende under övervägande och funnit skäl att bifalla ansökan. Han förklarar den av sökande anlagda vägen som Häradsväg, som bör underhållas av ägaren till Uppsylta hemman, med villkor dock att dessförinnan sökande sätter den i fullgott skick. Länsman i orten har att hålla sin hand häröver. Sökande får fritt förfoga över det gamla vägstycket om det löper över hans ägor. I händelse, det nu medgivna vägbytet skulle föranleda annan rubbning i indelningen av Häradets vägar till underhåll den tid marken är bar eller till ploglag, skall särskild framställning göras.

Den som är missnöjd insänder besvär till Kongl Maj:t och Kammarkollegium inom 30 dagar.
År och dag som ovan A Hamilton
……

1894-09-06 Till Konungen från af Ugglas, som klagar över vägdelningen (421)

Först den 19 augusti har jag i Stockholms-Näs kyrka fått höra Kammarkollegiets Utslag i fråga om ny vägdelning inom Bro Härads väghållnings distrikt i Uppsala län, som förklarat att landsvägen i närheten av Tibble Gästgivargård till Lennartsnäs inte bör intas i nya vägdelningen. Som skäl anförs att denna sträcka varit socken väg och indelad till allmänt underhåll. Den kunde inte med hänsyn till lagens bestämmelser anses som allmän väg.

Av såväl Kongl Kollegiets utslag och handlingarna i målet i övrig, kan man lätt dra den slutsats, att vägen är att anse endast som enskild utfartsväg till och från Lennartsnäs, men så är inte fallet. Av bifogade ritning, en del av Kartverkets ekonomiska karta över Stockholms-Näs socken, framgår, att denna väg utmärkt med blått, utgör en gemensam utfartsväg till allmänna landsvägen utmärkt med gult, som leder till tingställe i Tibble, kyrka i Näs, järnvägsstation i Kungsängen för 7 självständiga egendomar om 18 ¾ mantal eller mer än hälften av socknen. Dessa gårdar har att underhålla enskild väg märkt med rött av ganska betydande längd.

Skulle Befallningshavande Resolution gälla, kommer vägen Skälby-Frölunda, som enligt allas mening ingår i vägdelningen, inte att göra det. Denna väg underlättar trafiken till Öråkers mycket anlitade väderkvarn och används för transporter till Lennartsnäs enskilda brygga, som med ägarens medgivande alltid fått fritt användas.

Denna väg är av så stor vikt för socknen att den bör anses som bygdeväg och inga nya omständigheter har uppkommit som kan rubba denna vägs underhåll, som ägt rum så länge någon kan minnas. En sådan rubbning skulle ge anledning till tvister och stridigheter och den obetydliga kostnad som det skulle medföra att inta vägen i vägunderhålls distriktet många gånger uppvägs av vägens betydelse för allmänheten. Vägen är lätt att underhålla och i mycket gott stånd.

Därför anhåller jag att Kongl Maj:t Nådigt upphäver Kollegiets utslag och förordnar som Befallningshavande stadgat att bygdevägen från landsvägen nära Tibble Gästgivargård till Lennartsnäs skall ingå i det allmänna underhållet.
Lennartsnäs den 6 september 1894 Gust af Ugglas
……

1894-00-00 Brev till Konungen angående af Ugglas tvist om Lennartsnäsvägen, från vägunderhålls skyldiga i V Ryds socken (421)

Till Konungen! Med anledning av Överståthållare af Ugglas besvär över Kammarkollegiets utslag av den 17 maj i år, i fråga om vägdelning i Bro Härad som blivit uppläst i Häradets kyrkor den 7 dennes och utställt till förklaring i tre veckor, får vi undertecknade väghållnings skyldiga i Västra Ryds socken avge vår förklaring.

En jordägare som inte själv brukar utan utarrenderar större delen av sin egendom bör inte inverka på bedömandet av en vägs natur av allmän eller enskild. Skulle så varit fallet skulle vägar inom både V Ryd och Låssa socknar intas i vägdelningen. Skall man följa väglagens 1 § och de grunder som blivit antagna i vägdelnings frågan kan den väg, som af Ugglas besvärar sig över inte indelas till allmänt underhåll.

Klagande hänvisar till Öråkers kvarns stora betydelse, vilket är mycket överdrivet. Denna kvarn är högst obetydligt anlitad, då man hellre besöker Aspviks vattenkvarn vid Stora landsvägen inom samma socken, eller Tranbygges kvarn också vid allmän väg belägen och högst betydligt anlitad.

Denna vägs betydelse har tvärt emot vad som sägs i besvären minskat i betydelse sedan järnvägen blivit byggd av Stockholms-Västerås-Bergslagen med station i Kungsängen. Trafiken till Lennartsnäs

brygga har minskat. Dessutom är den av Befallningshavande och av Kammarkollegiet gillade grundsatsen den, att väg till enskild lastbrygga inte bör till allmänt underhåll indelas.

Vad beträffar stridigheter som kan uppstå om underhållet av denna väg blir utesluten, så lär det väl bli mellan ägaren av Lennartsnäs och hans Arrendator och en boställsinnehavare, vilka tvister borde kunna biläggas genom lämplig ändring i arrendekontraktet, men i vilket fall inte angå andra väghållnings skyldiga. Däremot tycks klagande helt och hållet förbisett de stridigheter, som kommer att uppstå om den tvistiga vägen intas i vägdelningen. Ty även om den är väl underhållen, så har den inte den fastslagna bredden av 3,6 meter. Detta kan inte uppnås med mindre än att dikena fylls igen och nya tas upp vid sidan om. Detta kommer att föranleda mycket missnöje och tvister.

Vi får alltså yrka att besvären lämnas utan avseende och att vägen är utesluten ur delningen åtminstone vad beträffar sträckan Lennartsnäs till vägskälet vid Mansängen.
Ingen datering eller underskrift.
……

1894-09-30 Brev till Konungen från Väghållnings skyldiga i Låssa angående vägarna i Låssa (421)

Låssa socken väghållnings skyldiga anför besvär över Kammarkollegiets utslag av den 17 maj 1894 rörande vägdelning inom Bro Härad.

I detta utslag är Befallningshavandes i Uppsala län beslut att upphäva
N:o 1 vägen från Bro- Låssa vägen vid Säbyholm, söderut förbi Ådö till Ormuddens färjeställe och
N:o 2 från samma ställe norrut förbi Toresta gård till Toresta station på Stockholm-Västerås. Bergslagens järnväg, skall anses som bygdevägar och att dessa vägar inte skall ingå i allmänna vägdelningen

Kammarkollegiets beslut är grundat på 4 § i Väglagen av den 23 oktober 1890, som lyder:
Denna § syns endast ha avseende på förhållanden som uppstå mellan två vägdelningar och inte under pågående sådan.
Vägdelnings förrättaren har noga följt lagen, varför vi inte kunnat se att något formfel är begånget.

Då Befallningshavande efter att hört Väghållnings skyldiga beslutat utan något tillägg att dessa vägar skall ingå i allmänna vägdelningen, måste anses:
N:o 1 att dessa vägar redan finns, N:o 2 att de är i gott skick, N:o 3 att ägaren upplåter marken, N:o 4 att ägarna sätter vägen i skick utan att belasta vägkassan
Att jordägarna uppfattat saken så, visas av medsänt intyg.

Dessa båda vägar går rätt genom Låssa socken till närmaste järnvägsstation, som ligger inom socknens gränser. Båda vägarna leder direkt till kyrkan. Vägen till Ormudden är enda utfartsvägen till de talrika öarna i Mälaren.

Från Låssa kyrka finns ingen utfartsväg till landsvägen, utan man måste fara på den nu underhållna vägen till Bro kyrka, där båda socknarna har gemensam utfartsväg. Vägen över Toresta är en genväg mot utfart norr ut och är av behovet påkallad

Skulle Kammarkollegiets utslag vinna, skulle Låssaborna med sina 28 förmedlade mantal endast få två kilometer allmänt underhållen väg inom socknen och således få sina vägstycken utanför sockengränsen, vilket blir betungande utan egentlig nytta.

På grund av vad vi anfört, får vi anhålla att Kongl Maj:t upphäver Kammarkollegiets beslut rörande dessa vägar i Låssa socken och stadfäster Befallningshavandes beslut. Kollegiets beslut grundar sig på ett formfel, vilket vi inte har ansvar för och inte heller borde bära följderna av
Låssa den 30 september 1894 A G Tauvon, Claes Tamm, Gustaf Sandberg, E Forsell, C F Eriksson, J Jansson

…….

1894-09-30 protokoll vid kommunalstämma med Låssa sockens vägskyldiga (421)

Stämman hölls i kommunalrummet i Bro.
§ 2 Samtliga representanter för väghållnings skyldigheten var närvarande
Upplästes skriften till Kongl Maj:t och beslöts att den skulle inlämnas, vilket uppdrogs till Ryttmästare A G Tauvon att före klagotidens utgång verkställa
Justeringsmän Tauvon och C Tamm
Som ovan Johan E-sson Sparre Stämmans Ordförande
……

1894-09-30 kungörelsen av Kammarkollegiets utslag uppläst i kyrkorna (421)

Vid gemensam Högmässogudstjänst för Bro och Låssa i Låssa kyrka den 19 augusti upplästes Kammarkollegiets utslag rörande vägdelning inom Bro härad
Bro och Låssa den 30 september 1894 Helmer Åsbrink, Kyrkoherde
……

1894-09-30 förbindelse att hålla vägarna i Låssa i gott skick inför intagandet i allmänna vägunderhållet (421)

Undertecknade förbinder sig att enligt väglagen och Kongl Maj:ts utslag att hålla vägarna i lagligt skick tills de kommer att intas som allmänna vägar senast om ett år.
Låssa den 30 september 1894 För Toresta A G Tauvon För Säbyholm och Ådö Claes A Tamm
……

1894-10-22 Tauvons besvär över vägdelningen (421)

Till Konungen! Jag får i underdånighet anföra besvär över Kammarkollegiets beslut av den 17 maj 1894 rörande vägdelningen inom Bro Härad. Genom detta utslag upphävs Befallningshavandes beslut, att vägen som går från Säbyholm över Toresta gård till allmänna landsvägen vid järnvägsstation på Stockholm-Västerås-Bergslagens bana skulle intas i allmänna vägdelningen.

Kammarkollegiets beslut grundar sig på att § 4 i Väglagen inte skulle ha följts vid vägdelnings förrättningen. Befallningshavande hade efter att hört väghållnings skyldigas beslutat att vägen i Låssa skall ingå i allmänna vägdelningen utan något tillägg.

Från Låssa kyrka finns ingen utfartsväg till landsvägen utan man måste fara till Bro kyrka för att komma in på en utfartsväg. Denna väg är 6 kilometer varav endast 2 kilometer ligger inom socknen.
Då fågelvägen mellan Låssa kyrka och landsvägen endast är 2 ½ kilometer framgår behovet av en mera nordlig belägen utfartsväg, eller med andra ord väg mellan Säbyholm och Toresta station. Denna väg bör intagas och det strider inte mot lagen.
För övrigt synes det mig. att om en socken har en järnvägsstation, även om det bara är en anhalt, bör den ha direkt förbindelse med kyrkan. Skall man nu färdas mellan Toresta station och Låssa kyrka på allmänna vägar är längden 12 kilometer. Med väg över Toresta minskas avståndet med 7 kilometer
Vägen närmast Toresta går invid en sandås och för att kunna hämta väglagnings grus till underhåll av allmänna vägar blir man tvungen att inta denna del i vägdelningen

Enligt Kammarkollegiets beräkningar av väglängden för underhåll i Distriktet är det:
Ryds socken 9 kilometer, Näs 11, Bro 19 och Låssa 2.
Då vägen mellan Låssa kyrka och Sanda ansetts som obehövlig, torde socknen billigtvis komma i åtnjutande av någon ersättning på annat ställe i socknen, där det är mer behövligt.
Intas Torestavägen kommer Låssa att få 8 kilometer allmän väg vilket i förhållande till de andra socknarna vore rättvisare.

För närvarande är Bro Härad ett mycket litet tingslag med ting i Tibble. Det är sannolikt att ganska snart det sammanslås med annat Härad, troligen med tingsställe i Bålsta, som har en viktig järnvägsstation och ligger mera centralt.

En gång i månaden är det marknad i Bålsta, vilken är ganska talrikt besökt även av Låssa bor. Eftersom Låssa borna har sin naturliga utfartsväg mot Bålsta över Toresta, så bör också deras marknadsväg och förmodligen också tingsväg anses som allmän väg.

Av vad här blivit anfört och med stöd av 1 § i Väglagen, där det står att väg från allmän väg till kyrka bör vara bygdeväg, får jag anhålla att Kongl Maj:t upphäver Kammarkollegiums utslag rörande Torestavägen och stadfästa Befallningshavandes beslut, eller då saken kommit i befintligt skick på grund av Kammarkollegiets uppfattning att Befallningshavande skulle begått ett formfel, för vilket varken allmänhet eller enskild bör bära följderna. Ärendet bör i så fall återförvisas till ny behandling.
Stockholm den 22 oktober 1894 A V Tauvon ägare av 1/3 av Toresta och underlydande i Bro och Låssa socknar Kapten vid Göta Livgarde.

……

1894-10-13 intyg om Torestavägens beskaffenhet (421)

Att vägen mellan Säbyholm förbi Toresta gård fram till Stora landsvägen vid Toresta station är i ganska gott skick och delvis lika god som en vanlig allmänt underhållen sockenväg intygas.
Toresta den 13 oktober 1894 G A Torssén Alb Andersson

……

1894-10-17 grannarna är villiga att upplåta mark för Torestavägen (421)

Undertecknade P G Tamm, A G Tauvon, C Tauvon och A V Tauvon är ägare av all den mark som genomskärs av den väg, som går från Bro-Låssa vägen vid Säbyholm förbi Toresta gård till Toresta järnvägsstation, är villiga att om vägen intas i allmänna delningen upplåta marken samt att inom ett år efter delningen vunnit stadsfästelse sätta vägen i fullgott skick intygas.
Säbyholm den 17 oktober 1894 P G Tauvon
Toresta den 14 oktober 1894 A G Tauvon, A V Tauvon, Carl Tauvon

……

1894-10-16 borgen för Tauvon för eventuella kostnader med anledning av vägbesvären (421)

För den kostnad och skada, som Kapten Tauvon kan bli skyldig att betala vederparten med anledning av den klagan han gjort hos Kongl Maj:t över Kammarkollegiets utslag av den 17 maj 1894 angående vägdelningen inom Bro Härad, går undertecknade i borgen en för båda och båda för en.
Stockholm den 16 oktober 1894 Fr Langenberg, Löjtnant i Stockholm Erik Isberg Löjtnant i Stockholm
Att Löjtnanterna Langenberg och Isberg var för sig tecknat förbindelse intygar Överståthållare Ämbetets Kansli den 16 oktober 1894 På Ämbetets vägnar Knut Tillberg

……

1894-00-00 kladd till ett P M angående Kapten Tauvons klagoskrift (421)

Vägen från Låssa kyrka till Toresta anhalt säger klaganden vara kortare, än vägen från Låssa kyrka till allmänna landsvägen förbi Bro kyrka.
Enligt Generalstabens karta syns de vara alldeles lika, så när som på ½ kilometer. Då Bro station ligger närmare Stockholm, är den även för Låssa den viktigaste samt mest anlitade av trafikanterna. Medan Toresta anhalt endast har betydelse för Toresta egendom.

Att vägen är enda vägen till kyrkan från socknens norra del är sant, men den delen är lydande under Toresta egendom, som liksom andra egendomar i Häradet borde kunna hålla egen kyrkväg. Kyrkan ligger vid redan indelad bygdeväg och mer än en allmän väg dit borde väl inte behövas

Att Låssa socken inom sina gränser endast har 2 kilometer allmän väg betingas av dess läge, men utgör i och för sig inget skäl att över behovet betunga väghållnings distriktet. Förrättningsmännen och gode männen bör väl även vid vägarnas gradering få ta hänsyn till väglotternas avlägsna läge och tilldela vederbörande väghållare så mycket kortare väglotter som står i förhållande till svårigheten att underhålla dem.

Kaptens Tauvons förmodan att Bro Härads ting snart kommer att förläggas till Bålsta är ogrundad, vilket klart syns i förhandlingarna som förts i Häradsrätten de senaste åren.

För de en gång i månaden förekommande torgdagarna i Bålsta, bör väl inte behövas särskild indelad bygdeväg.

Vidare bör anföras att vid Toresta anhalt stannar endast två godståg i vardera riktningen och med anledning av tiden de inträffar, kan de knappast vara lämpliga för kyrkobesökare. Ett kommer klockan 5 f m och det andra 7 e m.

Till att justera detta protokoll utsågs arrendatorerna J Östberg och Ax Öberg.

……

1895-06-21 Kammarkollegiets utslag rörande Tauvons m fl besvär över Kollegiets utslag den 17 maj 1894 (421)

Kammarkollegiets Beslut över den av Befallningshavandes Resolution av den 4 november 1893 avgjorda, men genom besvär överklagade beslut

De klagande är Kapten A V Tauvon, som ägare till 1/3 av Toresta med flera hemman, Godsägare Filosofie Doktor Wilhelm Ramstedt på Tranbygge och Greve Johan Sparre på Brogård samt dels Västa Ryds och dels Stockholms-Näs väghållningsskyldiga sockenmän. Ärendet prövades i Kammarkollegium med utslag den 17 maj 1894, men prövades av Kongl Maj:t den 19 april. Där återvisades det till förnyad behandling. Målet ifrågasätter indelning av Bro Härads väghållnings distrikt av vägen från Bro-Låssa vägen vid Säbyholm söderut förbi Ådö till Ormuddens färjeställe och dels norrut förbi Toresta gård till Toresta anhalt

I målet anförs följande

Att vid sammanträde med Kommissions Lantmätare A Th Arnberg som hållits den 3 juni 1893 med vägbyggnads skyldiga inom distriktet, hade skiljaktiga meningar yppat sig i fråga om nyttan och behovet av dessa vägars underhåll som bygdevägar. Förrättningsmännen hade föreslagit Befallningshavande, att de skulle intas i delningen på grund av föreskrifter i väglagen.

Befallningshavande hörde de väghållnings skyldiga vid ett sammanträde den 26 september och därefter ingav han den Resolution den 4 november 1893, som nu utgör föremål för prövning

Däremot menade Kammarkollegium dit klagomålen över Resolutionen anförts, att vägen från Säbyholm till Ormudden skulle betraktas som enskild och uteslutas ur delningen. Sockenmännen från Västra Ryd och Stockholms-Näs ansåg vägen mellan Säbyholm och Toresta helt onödig och borde utgå ur vägdelningen. Befallningshavande hade inte hört samtliga väghållnings skyldiga eller inhämtat Häradsrättens yttrande, varför Kammarkollegium upphävde Befallningshavandes Resolution.

Kollegium hade saknat laga skäl att undandra sig prövning av de besvär som Kapten Tauvon och Låssa sockenmän gjort, varför ärendet bör återvisas.

Stockholm den 21 juni 1895

Kammarkollegium har låtit sig ärendet föredragas ännu en gång, rörande vägen Säbyholm till Ormudden och Säbyholm till Toresta anhalt. Ingen av vägarna kan enligt 1 § i Väglagen av den 23 oktober 1891 meddelade bestämmelser anses såsom allmän väg och därför finner Kollegium att de inte heller bör intas i Distriktets vägdelning som bygdevägar. Därmed är Befallningshavandes Resolution upphävt.

Den som anser sig missnöjd, klagar hos Kungl Maj:t i betalt brev till Civil Departementet inom 30 dagar.

Hans Forssén Sten Forsberg C H Schildt A W Dufwa

Uppläst vid gemensam gudstjänst för Bro och Låssa församlingar i Låssa kyrka söndagen den 4 augusti betygar Eric E-son Hammar Predikobiträde

……

1895-09-03 Tauvons besvär till Kongl Maj:t över Kammarkollegiets utslag av den 21 juni 1895 (421)

Hos Eders Kongl Maj:t får jag underdånigt anföra besvär över Kammarkollegiets Utslag av den 21 juni 1895 rörande delningen inom Bro Härads väghållnings distrikt

Genom detta utslag upphäves Befallningshavandes i Uppsala läns beslut, att vägen som går från Bro-Låssa vägen i närheten av Säbyholm förbi Toresta gård till Toresta station på Stockholms-Västerås-Bergslagens järnväg, skulle intas i allmänna vägdelningen.

Befallningshavande hade efter att hört de väghållnings skyldiga beslutat att vägen skall ingå i allmänna vägdelningen och då inget tillägg gjorts framgår att
N:o 1 att vägen redan finns, vilket Generalstabens karta och Ekonomiska kartverket visar
N:o 2 att ägarna till marken över vilken vägen går, är villiga att upplåta den och utan betungande av vägkassan sätta vägen i fullgott skick. De har utfärdat en förbindelse om detta, vilken bilägges.

Från Låssa kyrka finns ingen utfart till närmaste allmänna landsväg, utan den går nu underhållen och av Kollegium stadfäst, långt sydligare till Bro kyrkas utfartsväg. Denna väg är 6 kilometer, vägen över Toresta endast 2.

Då fågelvägen mellan Låssa kyrka och närmaste punkt på allmänna landsvägen endast är 2 ½ kilometer framgår behovet av en utfartsväg norrut.

Då Låssa socken sålunda inte har egen utfartsväg till allmänna landsvägen utan den går in på Brovägen, så bör väg över Toresta inte stå i strid med § 1 i Väglagen. För övrigt synes mig samma § antyda, att om det inom socknen finns en järnvägsstation, låt vara endast s k anhalt, som ligger vid allmänna landsvägen bör denna station stå i förbindelse med sockenkyrkan

Skall man färdas från denna station till Låssa kyrka på de av Kammarkollegiet beslutade allmänna vägarna, blir längden 12 kilometer mot endast 7 över Toresta.

Den del av vägen närmast Toresta går invid ett sandtag, varför väglagningsämnen därifrån kommer att bli alldeles nödvändiga för allmänna samfärdseln

Om Kammarkollegiets utslag vinner stadfästelse skulle de allmänt underhållna vägarna i distriktet fördelas så att Ryd får 9 km, Näs 11, Bro 19 och Låssa 2.
Intas Torestavägen i vägdelningen kommer Låssa att få 8 km

En blick på kartan torde säga mer för denna vägs intagande än allt vad jag här kan framföra

För närvarande utgör Bro Härad, trots att det är litet, ett tingslag med ting i Tibble. Inom kort kommer det att sammanslås med annat Härad, kanske med Håbo och ha Bålsta som tingsplats. Dessutom är det marknad där en gång i månaden, och då behövs vägen över Toresta.

På grund av vad som ovan blivit anfört och med stöd i § 1 i Väglagen, där det sägs att ”väg från allmän väg till kyrka bör som bygdeväg indelas.

Jag anhåller att Kongl Maj:t täckes upphäva Kammarkollegiets utslag, rörande vägen från Bro-Låssa vägen förbi Toresta gård, fram till allmänna landsvägen vid Toresta station och i denna del stadfästa Befallningshavandes beslut.

Föreskriven borgen för kostnad och skada och bevis om delgivandet bifogas
Stockholm den 3 september 1895 A V Tauvon Kapten vid Göta Livgarde, ägare av 1/3 av Toresta med underlydande i Bro och Låssa socknar. Adress Stockholm

****

1894-1909; 1894-10-11 Landshövdinge Ämbetets resolution angående vinterväghållningen i Bro Härads väghållnings distrikt angående uppgjord plogindelning (422)

Befallningshavande har fastställt den uppgjorda ploglagsindelningen och vissa av de väghållnings skyldigas överenskommelser för vinterväghållet, som skall gälla från den 1 januari 1895. Som ersättning har han förordnat 1 ½ öre per meter.

Genom Länsmans försorg har de väghållnings skyldiga blivit kallade till sammanträde den 8 maj 1894 inför Bro Häradsrätt, där de enhälligt hemställt att ploglagsindelningen och ersättningen fastställs och kommer att gälla under ytterligare 5 år.
Uppsala den 11 oktober 1894

Landshövdinge Ämbetet har tagit ärendet i övervägande och prövar lagligt fastställa Befallningshavandes resolution av den 7 november 1893. Befallningshavanden är dock förbehållet att göra vissa ändringar, som kan behövas på grund av inom distriktet pågående vägdelning.

Det åligger Kronofogden att till 1899 års sommarting inkalla de väghållnings skyldiga att höras i ärendet ännu en gång.

Den som inte är nöjd med resolutionen klagar hos Kammarkollegiet genom besvär. Dessa skall insända i betalt brev inom 30 dagar.
År och dag som ovan Landshövdinge Ämbetet Hamilton

Uppläst i Låssa kyrka vid med Bro gemensam högmässogudstjänst den 28 oktober 1894 av Helmer Åsbrink, Kyrkoherde.
……

1898-05-06 Befallningshavandes resolution angående vinterväghållningen i Bro Härads väghållnings distrikt (422)

Befallningshavande har genom resolution den 11 oktober 1894 fastställt, en förut på grund av Befallningshavandes resolution den 7 november 1893 inom distriktet fastställd ploglagsindelning, som skall gälla ytterligare 5 år från 1 januari 1895, med förbehåll att han kan göra ändringar på grund av den pågående vägdelningen inom distriktet.

Vägstyrelsen i distriktet har den 9 april 1898 inkommit med en anmälan om att vägen från Säbyholms magasin till Sanda Komministergård och vägen från landsvägen vid Stenhagen till Frölunda och Lennartsnäs uteslutits ur allmänna vägarna. Däremot hade vägen från grinden vid Hammaren i Västra Ryds socken till Ryds skola samt vägen mellan landsvägen och Bro kyrka till Bro stationsområde intagits i delningen. Man hemställde att Befallningshavande måtte meddela jämkning i bestämmelserna angående den vinterväghållning som behövs här.

Med anledning av denna framställning har Länsman Schedin på Befallningshavandes uppdrag, gjort förslag till vissa förändringar i plogdelningen, varöver Vägstyrelsen blivit hörd.
Uppsala den 6 maj 1898

Befallningshavande har tagit ärendet i övervägande och fastställt den föreslagna plogindelningen med de ändringar som finns angivna, att gälla under 2 år från 1 januari 1898 och då ersättningen blir 1 ½ öre per meter.

Den som är missnöjd klagar hos Kammarkollegiet inom 30 dagar.
År och dag som ovan Bråkenhielm

Förslag till ny ploglagsindelning och uträkning i snöplogsavgifter inom Bro Härad efter nya vägdelningen eller från 1 januari 1898 till 1 januari 1900.
Ploglagen på landsvägen är: Stäket, Ekhammar, Tibble, Uppsylta och Sylta, Ålsta och Aspvik, Härnevi eller Nygård, Härnevi, Bro prästgård, Finsta och Råby, Kvista och Jursta, Toresta med underlydande

Bygdevägen från landsvägen vid Skällsta till Håbo Häradsgräns vid torpet Sättra är: Skällsta och Vallby, Önsta och Skysta, Lilla Ullevi Klöf och Norrboda, Önsta eller Sättra
Bygdevägen från landsvägen på Bro prästgårds gärde förbi Bro kyrka till Låssa kyrka är: Brogård och Husby, Säbyholm som haft vägen mellan magasinet och Sanda blir kortare, när den vägen utgått, Sanda som haft vägen mellan Säbyholms magasin och Sanda Komministergård utgår
Bygdevägen från vägvisaren på Kungsängen förbi Ekhammar, Brunna och Tarnbygge till Håbo häradsgräns vid Sätradal är: Ekhammar och Kyrkbyn, Brunna, Tibble, Viby, Tång, Lillboda och Garpeboda, Granhammar, Lerberga, Svedjesta, Tranbygge och Fiskeby
Bygdevägen från Lerberga förbi Västra Ryds kyrka till Ryds skoltomt är: Västra Ryds prästgård
Bygdevägen från Bro och Låssa vägen till Bro stationsområde är: Brogård
Bygdevägen från landsvägen på Stenhagen till Frölunda backe och Lennartsnäs allé som utgår är Skälby, Frölunda och Berga, Öråker, Asker och Tuna, Lennartsnäs och Tuna
S U M M A 790 kronor 97 öre
En minskning i plogkostnaden detta år med 87 kronor 74 öre
……

1899-10-26 Tryckt formulär angående Bro Intervägh̊llning (422)

Befallningshavandes i Uppsala län utslag angående intervägh̊llningen inom Bro vägh̊llnings distrikt. Där Befallningshavande den 26 oktober 1899 fastställt ploglagsindelningen och ersättningen för de plogande för en tid av 5 år räknat får 1 januari 1900. De vägh̊llnings skyldiga har blivit hörda den 7 juni 1904 inför Häradsrätten
Uppsala den 2 november 1904

Befallningshavande har tagit detta i övervägande och finner i överensstämmelse med de vägh̊llnings skyldigas inför Häradsrätten uttalade önskan att fastställa gällande plogindelning och bestämmelserna angående sättet för intervägh̊llningen att fortfarande gälla under 5 år
Bråkenhielm
……

1904-12-02 Tryckt formulär angående Befallningshavandes i Uppsala län utslag om intervägh̊llningen i Bro Härads vägh̊llnings distrikt (422)

Utslaget givet i Uppsala den 25 november 1909
Befallningshavande finner skäligt att i överensstämmelse med vägh̊llnings skyldigas i vägstämma den 17 maj 1909 uttalade önskan, fastställa enligt de tidigare resolutionerna i ärendet, de nu gällande bestämmelser angående ploglagsindelningen och hur det skall utföras i distriktet under ytterligare 5 år räknat från 1 januari 1910
Landshövdinge Ämbetet Hamilton R von Kraemer

Uppläst i Bro kyrka den 2 januari 1910 Gösta Elg

****

1895-01-04 Befallningshavandes i Stockholms län utslag angående ny bro vid Almare Stäket (423)

Befallningshavande i Uppsala och Stockholms län har i en gemensam skrivelse av den 30 och 31 maj 1893, föreslagit att över Almare eller Norra Stäkets sund på gränsen mellan Sollentuna Härad i Stockholms län och Bro härad i Uppsala län, i stället för den gamla bron som blivit inlöst och riven, huvudsakligen på Statens bekostnad uppföra en ny bro.

Underhållet på gamla bron har bekostats av avgifter för över- och genomfart, fastställt den 27 mars 1863 samt rättighet att uppbära dessa avgifter tid efter annan upplåtits till enskild person genom offentlig auktion på arrende. Av dessa arrendebelopp har bildats en fond under förvaltning av

Statskontoret, kallad Almare Stäkets Broarrendemedelsfond, varifrån reparations och förvaltningskostnaderna för bron betalats.

Med avseende på stadgandena i 19 och 20 §§ i lagen om väghållningsbesvärs utgörande på landet den 23 oktober 1891, där det står att om någon på grund av särskilt åtagande hade skyldighet att underhålla allmän väg, bro eller färja, skulle så förbli. Om inte som sades i § 4, sådan väg bro eller färja prövades bör till allmänt underhåll övertas

Enligt Befallningshavandes åsikt vore, att staten efter 1895 var berättigad att inneha bron på samma villkor som förut och hemställt om beslut. Antingen skulle staten fortfarande inneha bron eller talan föras mot väghållnings skyldiga i Sollentuna och Bro om deras förpliktelse att överta underhållet. Och om i senare fallet, de väghållnings skyldiga i Sollentuna och Bro vore berättigade att överta broarrendemedlen, att delas lika mellan Häradernas vägkassor.

Befallningshavande för egen del ansåg inte att någon förändring borde ske, utan att staten fortfarande innehade bron och tog broavgiften.

Så har Kongl Maj:t i skrivelse till båda Befallningshavande av den 2 februari 1894 förordnat, att de hade att göra en undersökning,
om bron vore till nytta för den allmänna samfärdseln
om bron borde övertas till allmänt underhåll och meddela beslut. Skulle bron inte anses vara till allmän nytta skall anmälan göras till Kongl Maj:t, som prövar om bron bör underhållas av staten i fortsättningen.

De väghållnings skyldiga i Sollentuna och Bro har hörts vid Häradsrätterna om Kongl Maj:ts äskande.
Protokoll insänts med utlåtande
Stockholm vid gemensamt sammanträde den 4 januari 1895

Befallningshavande har gemensamt tagit ärendet i övervägande. Då bron förbinder landsvägen kan den inte anses som annat än nyttig och skyldighet att underhålla den måste anses åligga Sollentuna och Bro härader. Sollentuna Häradsrätt avger sitt yttrande, att de väghållnings skyldiga förklarade sig inte kunna åläggas underhåll, eftersom bron sedan äldre tider tillhört staten. Denna bro är byggd för att tillgodose landsvägstrafikens främjande och har intresse med sjöfarten genom Stäkets sund, därför har den byggts både större, bredare och dyrbarare än vad annars behövts

Alltså finner Befallningshavanden att de väghållningsskyldiga i Sollentuna och Bro inte kan mot sitt bestridande bli förpliktade att överta underhållet på bron.

Skulle Kongl Maj:ts beslut bli att bron inte skall övertas av staten kommer Befallningshavande att i ärendet vidta de åtgärder som blir erforderlig

Den som inte är nöjd med detta utslag, som bör kungöras från Predikstolarna i Sollentuna och Bro, äger att klaga hos Kammarkollegium.
År och dags om ovan O R Themptander Ludvig Douglas

Uppläst i Låssa kyrka vid för Bro och Låssa gemensam utlyst högmässogudstjänst den 3 februari 1895 av Helmer Åsbrink, Kyrkoherde

****

1910-11-02 brev till Greve Sparre från Vägstyrelsen rörande reparation av bro mellan järnvägen och Bro kyrka (424)

Undertecknad får på vägstyrelsens vägnar meddela, att i kassan inte finns någon redovisning upptagen över brons reparationer, men i staten varit upptaget ett förslagsbelopp på 350 kronor. Vägstyrelsen anser att det räcker för att ombygga bron till fullt ändamålsenligt behov.
Med anledning av Grevens ovanför bron företagna dikning, som förutsätter att bron behöver betydligare djup än förut och vad som behövs för vägen, har fråga framställts om Greven är villig att delta i ombyggnaden. Efter att ha frågat både en och två gånger utan bestämt svar, har arbetet blivit försenat. Ännu en gång framställs frågan om Greven är villig att delta i den kostnad som överstiger 350 kronor, då bron kan göras tillräckligt djup för att motta vattnet från det ovanför nyupptagna diket.
Eftersom ärendet är brådskande anhåller jag, att erhålla svar inom första delen av november.

Som skäl för anhållan får jag nämna, att då bron vid Ullevi ombyggdes erbjöd sig Kapten Tauvon för att få den fördjupad till det behov som var nödvändigt för det ovanifrån kommande vattnets fria gång, att delta med halva byggnadskostnaden.
När en bro över landsvägen vid Kungsängens station rasat och måste ombyggas, deltog jag med halva byggkostnaden, eftersom jag var besvärad av det ovanför kommande vattnet och önskade bron fördjupad.
Kungsängen den 2 november 1910 På vägstyrelsens vägnar Joh Larsson

Odaterad kladd från revisorn i Bro Härads Vägstyrelse.
Såväl 1909 och 1910 har jag anmärkt över att den bro, som är belägen på Häradsvägen mellan S W B järnväg och Bro kyrka och leder över ån, närmast mejeriet och vars underhåll åligger Vägstyrelsen, inte blivit försatt i fullgott stånd. Detta är så mycket mer överraskande som i vägstyrelsens kassas redovisning finns upptaget ett belopp till brons reparation. Det verkar som vägstyrelsen avsiktligt underlåtit verkställa reparationen.
Under samtal med en av de nämndemännen som deltagit i vägsynen såväl 1909 och 1910 har upplysts att anmärkning över brons tillstånd gjorts av vägsynen båda åren. I år har anmärkningen utelämnats i syneprotokollet.
Kommer inte åtgärder att vidtas under november kommer anmälan att ske hos K B *(Kungl Befallningshavande)*

****

1929-1933; 1929-11-09 Befallningshavandes resolution angående omläggning och förbättring av vissa delar av allmänna vägen mellan Bro och Låssa (425)

På vägstämman den 22 juni 1929 beslöt de väghållnings skyldiga i Bro Härads väghållnings distrikt, att efter ingenjör G Dahlbergs förslag, göra en omläggning och förbättring av allmänna vägen mellan Bro och Låssa.
Man skulle företa arbetet under förutsättning att man erhöll minst 75 % av kostnaden från automobilskattemedel. Arbetet skulle påbörjas mellan sektionerna 0+00 enligt Dahlbergs alternativ I, för vägdelen närmast korsningen väster om stationen och alternativ II för fortsättningen upp mot kyrkan.

Protokollet och Dahlbergs förslag med ritningar, kostnadsförslag som var 67.000 kronor för hela sträckan utom kostnaden för arbetsplanens uträknande, inlämnades hit.

Landsfiskalen i orten och vägkonsulenten i länet civilingenjör G Dahlberg har yttrat sig och Dahlberg förklarade att första arbetsavsnitten borde begränsas till sektion 1+200, då arbetet annars kom in i en ny sträcka med alternativa lösningar, som vägstämman ännu inte tagit ställning till. Dahlberg påpekade att genom att välja alternativ I för första sträckan och II för andra en mindre kostnadsskillnad uppkommit och med anledning därav bifogat nytt utdrag ur kostnadsberäkningen. Den första delen skulle kosta 26.500 kronor mot tidigare 26.000.

Befallningshavande har funnit skäligt att förordna i överensstämmelse med Dahlbergs förslag och må efter att erforderlig mark till sidoschakt förvärvats, arbetet inom Bro Väghållnings distrikt utföras under förutsättning att bidrag på minst 75 % erhålls ur automobilskattemedel.
Den som inte är nöjd äger rätt att söka ändring genom besvär hos Kongl Maj:t vid Kommunikations Departementets Expedition inom 30 dagar.
På Länsstyrelsens vägnar Jacob Eklund Fritz Selmer
……

1931-08-31 utdrag ur protokoll fört vid ordinarie vägstämma med Bro Härads väghållningsskyldiga i Bro kommunalrum. (425)

Greve Johan Sparre hade inkommit med en begäran om prövning, i det den 22 juni 1929 fattade beslutet angående sträckningen av nya vägen från Norrgrind till Låssa. Han önskade att punkterna 0+00 till 1+200 kunde ändras så att de i sin helhet avsåg alternativ I. Vägstyrelsens Ledamöter hade tillsammans med Vägingenjör Dahlberg på ort och ställe tagit del av förhållandena och var eniga om att Sparres önskan inte kunde medgivas.

Herr J Hallberg, ombud för Bro socken, föreslog att vägen kunde dras norr om Klockstapeln istället för mellan kyrkan och kyrkvaktarbostaden, där också kommunal rummet är inrymt. Detta förslag i sin sista del vann gillande med undantag för Sparre. På inrådan av Ingenjör Dahlberg beslöt Vägstämman att hos Länsstyrelsen begära ändring i sträckningen av alternativ II från sektion 0+250 öster om järnvägsövergången, så att den bättre sammanföll med vägdragningen norr om klockstapeln.

Samtliga gillade förslaget utom Sparre, som anmälde sin reservation. I samband med ändringen av huvudlinjen skulle den på gamla vägen närmast kyrkan som tillfartsväg dock underhållas som allmän väg.
……

1931-09-10 Sparres reservation (425)

Jag vidhåller min mening att vägomläggningen med den jämkning i förslaget som för dagen beslutats angående vägens västligaste del, bör begränsas till den omfattning som avses i alternativ I.

Min uppfattning grundar sig dels på att vägomläggningen kommer att medföra avsevärt intrång vid brukning av mina åkrar, dels i första hand att större alternativ inte, allraminst under nu rådande depressionstider, kan anses ekonomiskt försvarbart.
    De närmare skälen till min uppfattning torde jag få tillfälle att utveckla i en blivande framställning till Länsstyrelsen
Bro gårds Gods den 10 september 1931 Utan underskrift.
……

1932-03-12 remisshandlingar angående vägen Bro-Låssa (425)

Till Länsstyrelsen, Uppsala.
För att besvara remiss av den 1 oktober med anledning av en av Greve Johan Sparre ingiven inlaga, där han påkallar Länsstyrelsens åtgärd i fråga om ett av vägstämman redan fattat beslut rörande sträckningen av vägen Bro-Låssa, på delen mellan järnvägsstationen och kyrkan, får jag anföra följande.

Då vägstämman beslöt att omläggningen av vägen mellan sektion 0+00 och 1+200 väster om järnvägskorsningen skulle ske enligt alternativ II istället för I, var det dikterat av en välbefogad önskan, att den nya vägen inte blott skulle bli betydligt bättre än den gamla utan också få en sträckning som under lång tid framåt skulle fylla den snabbgående trafikens krav.
    På grund av den allt rikare erfarenhet, som med åren vunnits om dessa krav, kan man med fog säga, att alternativ II är ojämförligt bättre än alternativ I. Den senare ligger till mycket stor del i en kurva

och i östra delen följer den ena kurvan tätt på den andra, varför kurvradierna måste göras betydligt mindre än vad som är tillåtet.

Som Greve Sparre säger är trafiken på vägen för närvarande inte särskilt stor, men det vore alldeles oriktigt och stridande mot god ekonomi att investera kapital på vägarnas modernisering med hänsyn endast till trafikens nuvarande storlek och behov. Man gör alldeles rätt i att genomföra den viktiga del som kallas linjeföring efter synpunkter som går på längre sikt. Halvmesyrer i fråga om linjeföringen bör efter all erfarenhet undvikas.

Här gäller det att bredda och förstärka en väg, som i sitt nuvarande skick inte alls kan fylla ens en nära framtids behov. Att lägga ner betydande kostnader på en så pass otidsenlig väg, vore helt oriktigt. Det skulle säkert inte dröja länge, förrän de flesta människor skulle bedöma åtgärden som en oekonomisk halvmesyr av kortsynta föregångare.

Vore det fråga om att erhålla någon vinst genom ett kringgående av terränghinder eller dylikt, kunde det ju vara berättigat att låta vägen som förr gå i krokar, ett sånt förfaringssätt måste ibland följas, men i den lätta terräng det här är fråga om är en sådan metod helt förkastlig.

Beträffande delen till och från kyrkan är det uppenbart att vägen med sin skarpa kurva mellan kyrkogårdsmuren och kommunalhusets tomt är föga tillfredsställande. Vid jämförelse mellan de båda alternativen vid kyrkan, har man kommit på tanken att ta steget fullt ut och låta vägen utan onödiga krokar gå i rak linje från Bro station och norr om klockstapeln.

Visserligen måste då den del av gamla vägen som ligger närmast kyrkan behållas som allmän väg, men det skulle uppvägas av att man slipper den skarpa kröken vid kyrkan med den dåliga sikten. Olägenheterna kommer att tillta allt efter som trafiken ökas.

Greve Sparre har den åsikten, att eftersom huvudalternativet I blivit undersökt och kostnadsberäknat, så det måste anses som fullt acceptabelt, detta är emellertid ett missförstånd

När man upprättar sådana här förslag, är det viktigt att även medta förslag som i ett tidigt skede inte verkat tillfredsställande, men som när man ser sammanhanget mellan de olika delarna framträder tydligare. Särskilt värdefullt är att få dylika alternativ medtagna, för att genom plankartan visa kurvorna för vägstyrelsen och intresserad ortsbefolkning

Förslagsställaren kan vid en första fältundersökning finna ett förslag tvivelaktigt, men det verkliga läget framträder tydligare då ritningar och kostnadsberäkningar finns.

På kartan är vägstämmans senaste beslut tecknat som II a. Ännu en linje har vid renstakningen blivit undersökt och fått beteckningen III. Det är den kortaste linjen, men något dyrare än de andra två och anslutningen till kyrkan blir längre.
Kostnaderna för de olika sträckningarna blir:
Sträckning A 33.000 kronor
B 35.700
C 33.000

Kostnaden för B är alltså dyrare, men ger för all framtid en fullt tillfredsställande linjeföring. Den av stämman beslutade linjen fordrar mer bergssprängning, varför den skulle kosta 37.000 kronor

I samtliga kostnader ingår nya tillfarter vid Bro station, men inte marklösen.

En olägenhet, som följer sträckning C, som den av vägstämman beslutade, är att en något längre del av gamla vägen måste behållas än vid sträckning A. Kostnaden torde inte uppgå till mer än 75 kronor per år

Tar man alla omständigheter i beaktande och särskilt den, att nya vägen för framtiden skall få en bekväm linjeföring, bör den av vägstämman beslutade huvudsträckningen norr om klockstapeln med vissa justeringar framstå som riktiga.
Remisshandlingarna återsänds härmed
Uppsala den 7 februari 1932 Gustaf Dahlberg

Till Befallningshavande i Uppsala län.
Återställer Länsstyrelsens resolution den 20 februari 1932 jämte inneliggande handlingar i fråga om beslut rörande sträckningen av vägen mellan Bro-Låssa på delen Bro station och kyrkan. Jag får, sedan jag infordrat yttrande i ärendet, anföra följande:

Trafiken på vägen är för närvarande inte så stor, men kommer att ökas i framtiden, beroende på motorfordonstrafikens fortgående utveckling. I likhet vad med vägingenjören i länet framfört, finner jag det vara i längden såväl ekonomiskt som praktiskt riktigt att vägombyggnader sker på lång sikt, så att framtida behov av bättre vägar för trafiken blir tillgodosedda.

Med bakgrund av dessa synpunkter anser jag att alternativ II är att föredra framför I, och får därför tillstyrka godkännandet av vägstyrelsens ändringsförslag.
Grillby i Håbo distrikts Landsfiskalkontor den 12 mars 1932 Otto Henriksson
……

1932-10-10 Sparres skrivelse till Länsstyrelsen i Uppsala (425)

Vid vägstämma den 22 juni och 31 augusti detta år har Bro Härads Väghållnings skyldiga behandlat frågan om omläggning och förbättring av allmänna vägen från Norrgrind till Låssa.
Vägingenjör Dahlberg har uppgjort vissa förslag.
På sätt som framgår av protokollet för den 31 augusti har undertecknad, markägare och medlem i vägkommunen, inte kunnat gilla beslutet, som stämman fattat.

Eftersom den definitiva beslutsrätten i sådana här fall enligt § 4 i väglagen inte tillkommer de väghållnings skyldiga utan Länsstyrelsen, har jag ansett att det inte behövts någon formell besvärstalan mot stämmobeslutet.

Den rätta ordningen har synts mig vara, att jag härmed närmare anger de skäl, som bestämt talar för att Länsstyrelsen inte godkänner beslutet

Länsstyrelsens behandling av sådana ärenden, helst som kostnaden skall tas från statsbidrag, får karaktären av officiell prövning. Jag torde för den skull vara berättigad att utgå ifrån, att mitt framställda yrkande vinner det avseende, som Länsstyrelsen anser det från saklig synpunkt förtjänar.

Vägingenjörens förslag beträffande terrängen väster om järnvägskorsningen vid Bro station visar två alternativ. Alternativ I följer i huvudsak den nuvarande vägen. Enligt det andra alternativet skulle en helt ny väg tas upp. Den kommer att på cirka 300 meter dras tvärs över åkerjord, som tillhör den bördigaste i trakten och har den bästa växtkraft. Förslagen finns på den ritning, till vilken jag tillåter mig hänvisa.

Vägstämmans protokoll lämnar en något diffus bild av vad som förekommit, men det syns som om de vad angår detta vägavsnittet skulle ha stannat vid en sträckning, som i huvudsak sammanfaller med alternativ II

När det gäller valet mellan dessa alternativ, är problemet inte löst genom att enkelt konstatera att II är bättre än I. Om det vore så att en rakare väg alltid vore bättre än en krokig skulle ju valet ge sig självt. Problemet är naturligtvis om det kostsammare alternativet II kan vara ekonomiskt försvarbart. Avgörandet kan inte bli annat än en avvägning mellan styrkan av det kommunikations intresse, som det gäller att tillgodose eller kostnaden som åtgärden kommer att dra.

Då vägingenjören framlagt alternativa förslag, får man väl förutsätta att vart och ett är tekniskt genomförbart. Det ligger ju redan i begreppet alternativ. Att förslagsställaren velat åskådliggöra även den – från teknisk synpunkt – tänkbarast bästa lösningen är förklarligt.
Läser man hans betänkande, finns ingen tvekan att alternativ II även för honom framstått mera som ett slags teoretiskt maximiprogram. Redan den försiktiga karakteristik han ger alternativet, som ”nog” det rationellaste, pekar ju dittåt. Att vägingenjören själv, åtminstone vid förslagets upprättande funnit berörda alternativ sakna omedelbar aktualitet, framgår för övrigt av den omständigheten, att han inte gjort någon kostnadsberäkning, Den som arbetsplanen upptar följer sålunda alternativ I

Det säger sig självt att den kostsamma nystakningen av vägen på ½ kilometers längd, kan te sig tekniskt tilltalande, men måste – helst under rådande depressions tider - vara absolut ekonomiskt oförsvarlig. Varken trafikens omfattning eller naturförhållandena kan motivera ett så vittgående företag.

I vägingenjörens betänkande säger han, att vägen mellan Bro-Låssa förmedlar en jämförelsevis stor lokal trafik till Låssa socken. Vägen är huvudväg och tillfartsväg till Bro järnvägsstation. Vilken måttstock han här begagnar är ovisst. Säkert är emellertid att trafiken tillhör en nog så blygsam storleksordning. Undertecknad har ansett det mödan värt att företa en räkning av trafiken på vägen. Den har verkställts av kyrkväktaren vid Bro kyrka, som bor i det s k kommunalhuset omedelbart invid vägen. Räkningen har avsett alla motorfordon som från tisdagen den 22 september 1932 till måndagen den 28 samma månad mellan klockan 7 och 20 passerat i ena eller andra riktningen. Det torde inte föreligga anledning till annat antagande än att räkningen utförts med omsorg och samvetsgrannhet

Den 22 september	15 personbilar	18 lastbilar	summa 33
23	36	20	56
24	31	25	56
25	32	21	53
26	43	8	51
27	48	6	54
28	26	30	56

De erhållna siffrorna ger ju en rätt åskådlig bild av situationen
Det totala antalet har dagligen varit anmärkningsvärt konstant. Siffrorna för lördag och söndag visar en stegring av personbilar, som kompenseras av en nedgång i antalet arbetsfordon.

Genomsnittet har varit 4 fordon i timmen.

Det kan inte heller anses att den S-formade kurvan i vägen, som enligt alternativ I kommer att kvarstå, skulle utgöra någon fara eller ens obekvämlighet för den glesa trafiken. De båda kurvornas radier blev genom reglering ökade till 150 meter.
Sikten vid båda avsnitten av vägen är i båda riktningarna anmärkningsvärt fri.
Vad som här behövs och som finns medtaget i alternativ I är en breddning av vägen till 5 meter.

Självfallet är att mitt privata intresse som jordägare inte kan få stå hindrande i vägen för omläggningen enligt alternativ II, om verkligt behov av en sådan vägförbättring föreligger. Men som jag tror mig ha påvisat, att ett sådant behov inte föreligger, må det inte förtänkas mig att jag inte är sinnad, att för den händelse vägstämman skulle fullfölja sin framställning hos Länsstyrelsen och förverkliga nämnda alternativ, frivilligt avstå den för byggets förverkligande behövliga mark. Frågan skulle i så fall expropriationsvägen få hänskjutas till Kongl Maj:t.

Jag hyser dock den förhoppningen, att redan vid den prövning, Länsstyrelsen nu har att ägna saken, mina erinringar kommer att beaktas.

Med hänsyn till omständigheter, som är väl bekanta för Länsstyrelsen, att vägkommunernas objektivitet, då det gäller ekonomiska överväganden numera är starkt påfrestade. Förhållandet framstår som en av det gällande statsbidrags systemets avigsidor. Desto angelägnare måste det vara, att realprövning av allmänna företag, sådan som dessa, kommer att ligga hos det ansvariga statsorganet. Tidsläget torde inte särskilt inbjuda till rundhänthet med allmänna medel.
Bro gård den 12 oktober 1932 och 10 oktober 1932 Johan Sparre.

Till Landshövding S Linnér, Uppsala
Med anledning av skrivelsen den 27 december får jag anhålla att ytterligare i korthet utveckla min syn på vägfrågan.

Jag instämmer i Landshövdingens uttalande att vägingenjör Dahlbergs förslag i jämförelse med ingenjör Södergrens förslag har den nackdelen att en triangel, vars form är olämplig att bruka uppstår öster om vägen. Denna olägenhet kan, som Landshövdingen framhåller undvikas, om gamla vägen plöjs upp och förvandlas till åker. Ett sådant arbete kostar pengar och jag har ingen garanti för att jag får kostnaden täckt

Vidare vill jag framhålla, att samma olägenhet uppträder väster om gamla vägen i Dahlbergs förslag. Skall gamla vägen bibehållas som kyrkväg, kan ingen upplöjning ske och även om en ny kyrkväg blir framdragen, kvarstår de ofördelaktiga ekonomiska följderna för mig.

Landshövdingen framhåller att Södergrens alternativ är ofördelaktigare än Dahlgrens vid anslutningen av den bibehållna delen av gamla vägen vid Klockartorpet. Det har jag svårt att förstå. Så vitt jag ser,

kan vid en fortsatt ombyggnad, den gamla vägen inte bibehållas vid Klockartorpet annat än på en kort sträcka bortom punkt 1/700 på Södergrens karta. Det naturliga är att dra ut den gamla vägens korta raka linje som skett i Södergrens förslag.

Vill man lägga vägen på större avstånd från Klockartorpet kan det genomföras enligt båda förslagen, vilket jag förvissat mig om genom samtal med Södergren. Han menar, att man kan göra en sådan ändring vid renstakningen. Alltså kan jag inte inse att Södergrens förslag skulle vara sämre än Dahlbergs på denna punkt.

Det torde vara ostridigt att Södergrens alternativ har en fullt tillfredställande planlösning för denna lokalväg och är betydligt överlägsnare den plan som gjorts för delen mellan Klockartorpet och Låssa. Att Södergrens plan erbjuder en betydligt bättre profil än Dahlbergs
Att Södergrens förslag med nödvändighet måste bli billigare än Dahlbergs, då den sistnämnda i stor utsträckning går fram över bergknallar trots att lämpligare vägmark finns alldeles intill. Enligt Södergrens förslag kostar det 6.000 kronor mindre.

Då det förslag, som jag förordar är så väl ur vägteknisk som trafikteknisk och ekonomisk synpunkt lämpligast, syns det inte vara obilligt av mig att begära, att mina åsikter om ur jordbrukssynpunkt lämpligaste sträckningen tillmäts betydelse, helst som jag praktiskt taget är ensam ägare till all mark, som berörs av de olika alternativen.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att jag haft tillfälle att rådgöra med en vägexpert i min vänkrets, nämligen Väginspektör Major Fr Ploman. Han har bemyndigat mig meddela, att hans bestämda åsikt är att Ingenjör Södergrens förslag ur skilda synpunkter är en bättre lösning av vägproblemen än Dahlgrens.

Jag tillåter mig vördsamt hemställa att Landshövdingen måtte beakta de av mig framhållna synpunkterna. Med största högaktning.

……

1932-05-07 Till Konungen, besvär över Länsstyrelsens resolution. (425)

Över Länsstyrelsens i Uppsala län här bilagda resolution, får jag anföra besvär samt yrka att Kongl Maj:t undanröjer Länsstyrelsens ifrågavarande beslut och bifaller min talan.

För vidare utveckling av denna min talan och för att skaffa ytterligare utredning i ärendet anhåller jag om tre veckors anstånd.
Bro gård den 7 maj 1932 Johan Sparre

……

1932-06-22 Södergrens arbetsplan enligt Sparres uppdrag. (425)

På uppdrag av Greve Johan Sparre på Bro gård har undertecknad verkställt undersökningar samt upprättat en arbetsplan till omläggning och förbättring av vägen Bro-Låssa, beträffande delen mellan Bro och Klockartorpet.

Betänkande.
Genom resolution av den 9 november 1929 har Länsstyrelsen i Uppsala län ålagt de väghållnings skyldiga i Bro Härads väghållnings distrikt att utföra omläggning och förbättring av vägen Bro-Låssa på sträckan 0+000 och 1+200 i huvudsak i överensstämmelse med av Vägingenjör Dahlberg den 31 maj 1929 upprättade förslag. Delen närmast korsningen med järnvägen enligt alternativ I och fortsättningen upp till Bro kyrka enligt alternativ II. Kostnaden beräknas till 26.500 kronor.

På önskan av de väghållnings skyldiga har Länsstyrelsen ändrat sin resolution den 15 mars 1932, så att omläggningen av vägen skall ske enligt alternativ II i Dahlbergs förslag. Kostnaden blir 35.700 kronor

I ett yttrande från Dahlberg säger han ”att de av vägstämman beslutande linjer får något mer bergsprängning, varför kostnaden beräknas till 37.000 kronor.”

I detta sammanhang bör påpekas, att det inte varit möjligt med stöd av Dahlbergs plankarta av den 31 maj 1929 och på den av mig upprättade plankartan korrekt inlägga de sträckningar som är av

intresse vid jämförelsen, nämligen undertecknades förslag, vägstämmans beslutade och vägingenjörens renstakning. I verkligheten sammanfaller samtliga på sträckan närmast Landsvägen Stockholm-Enköping. Dahlbergs karta uppvisar stor olikhet i jämförelse med min, som bättre torde motsvara de verkliga förhållandena. Jag har utgått från kanten av vägen Stockholm-Enköping och därför har Bro-Låssa vägen blivit cirka 20 meter längre.

Av det sagda framgår, att i de olika handlingarna förekommer uppgifter om sträckningar, längder och kostnader som visar samma sakförhållanden, men inte överensstämmer sinsemellan. Man kan ändå utgå ifrån den av Länsstyrelse till utförande av alternativ I +I a med en längd av 1.460 meter och en kostnad av 35.700 kronor, vid renstakningen förändrad till överensstämmelse med alternativ I + III med en längd av 1580 meter och kostnad 37.000. Denna längd ökar till 1.600 meter om vägen dras till Stockholmsvägen.

För att i möjligaste mån kunna jämföra dessa sista förslag, alternativ I och III i det följande benämnt renstakningsförslaget, med mitt förlag, har jag väsentligt använt samma uppställning och priser som Dahlberg. Mitt förlag kostar 31.000 kronor.

I fråga om linjeföring är renstakningsförslaget överlägset mitt. Jag lägger en kurva med 500 m radie, som renstakningsförslaget undviker genom att förlägga vägen genom högsta punkten på en bergknalle. Mitt förlag kan dock inte anses medföra några nämnvärda olägenheter för trafiken. Dessa uppvägs i så fall av lägre anläggningskostnader och en bättre profil, som inte går över toppen på berget. Skadegörelsen på åkermarken blir mindre enligt både markägaren, Greve Johan Sparres och min åsikt. Den bästa åkermarken söder om gamla vägen blir skonad och min linje gör mindre intrång och försvårar brukningen i mindre grad. Den är dessutom bättre anpassad till täckdikningssystemet.

I fråga om linjeföringen bör påpekas att den ännu inte dömda delen av Dahlbergs förslag upptar inte mindre än 6 kurvor. Då den i huvudsak följer den gamla krokiga vägen. Denna vägsträcka skulle alltså hålla avsevärt lägre klass i frågan om linjeföringen än den övriga delen, även om denna skulle utföras enligt mitt förslag.

Vid den trafikräkning som Greve Sparre företagit och lämnat till Länsstyrelsen i besvärsskrivelse den 12 oktober 1931 syns tydligt, att ökningen av trafiken inte kan bli av så stor omfattning att det kan vara motiverat att föredra det dyrbarare renstakningsförslaget. Härtill torde det trafikområde vägen har att betjäna vara alltför litet.

Vid jämförelse av de här motställda förslagen kan i övrigt följande framhållas.
Tillfartsvägen till Bro station blir 20 meter längre med mitt förlag. Dahlberg har i sitt kostnadsförslag inte upptagit något för tillfartsvägen till stationen, vilket jag dock ansett mig böra göra

Ny tillfartsväg till Mejeriet, måste anordnas väster om järnvägen oberoende av vilket förslag som än kommer att utföras. Med mitt förslag blir den längre. Ingen kostnad har tagits upp i någondera förslagen.

För trafiken till Bro kyrka är förslagen likvärdiga. Oberoende av vilket förslag man väljer, måste man överväga om inte den gamla vägen mellan järnvägen och Bro kyrka bör ersättas med en utfartsväg nedanför bergkanten med anslutning till Bro-Låssa vägen i närheten av sektion 1+250. Gamla vägen skulle kunna upprivas och materialet användas till fyllning och hårdgöring av de nya vägdelarna

Som slutomdöme får jag anföra, att hänsyn tas till de väg- och trafiktekniska samt ekonomiska synpunkter som kan anföras vid objektiva jämförelser mellan de olika förslagen som i det förgående nämnts. Det syns, som det av mig uppgjorda förslaget bör förordnas att verkställas
Stockholm den 22 juni 1932 Alex Södergren
Följer Södergrens kostnadsförslag
…….

1932-06-30 Till Konungen, nya besvär över Länsstyrelsens resolution (425)

För att fullfölja mina den 7 maj 1932 anförda besvär över Länsstyrelsens i Uppsala län den 15 mars 1932 meddelade resolution angående omläggning och förbättring av en del av allmänna vägen mellan Bro och Låssa, får jag anföra följande.
Jag har tidigare begärt från Länsstyrelsen och fått avskrift på Länsstyrelsens ifrågavarande resolution som här bifogas. Denna avskrift är inte likalydande med den vidimerade avskrift som använts vid uppläsande i församlingens kyrka och som kyrkoherden påtecknat. Rubrikerna är identiskt lika, men själva beslutet visar betydliga skiljaktigheter såväl formellt som sakligt

Jag utgår ifrån att den av Landsekreteraren vidimerade avskrift av resolutionen, jag nu är i tillfälle att inge, innefattar Länsstyrelsens definitiva beslut.

Som framgår av detta beslut har Länsstyrelsen utan närmare motivering lämnat mitt yrkande beträffande vägens stäckning utan avseende.

Jag får därför till en början anmärka följande.

Beslutet innehåller en uttrycklig förklaring från Länsstyrelsens sida, att det innebär ett frångående av dess den 9 november 1929 meddelade resolution. Denna passus i beslutet fanns inte när resolutionen upplästes i Bro kyrka. Denna förklaring är dock betydelsefull för mig, då där tydligt framstår att Länsstyrelsens avvisande av mitt yrkande på förändrad linjeföring inte kan vara grundat på formella skäl. Kan Länsstyrelsen frångå ett tidigare fattat beslut i en vägfråga efter de väghållnings skyldigas önskan, så bör ju detta också kunna ske på yrkande av en jordägare.

Jag har påvisat att den trafik som finns är av blygsammaste storleksordning. Den är av helt lokal karaktär. Avtagsvägarna från denna trafikleds västligaste del löper endast ned till bryggor vid Mälaren.

Då man talar om nödvändigheten att möta anspråken på en snabbt stigande trafikfrekvens på denna väg syns det, som om denna optimism inte vore välgrundad. Befolkningssiffrorna har från 1925 varit i sjunkande. Antalet personer i Bro var detta år 1.040 och i Låssa 620. I januari 1931 var siffrorna 919 och 574, vilket gör 11 % minskning på denna korta tid. Kommunerna saknar all industri. Inom Bro finns ett tegelbruk, där driften dock nu är nedlagd. Det kan alltså för dessa socknars vidkommande vara anledning att revidera den gängse föreställningen att allting bara växer och skall så göra i framtiden.

Huvudsyftet med min framställning hos Länsstyrelsen har varit att försöka få vägföretaget så utfört, att den söder om gamla vägbanan belägna åkerjorden inte i onödan skall tillgripas för ändamålet. Skälet är att ett framdragande av vägen över detta värdefulla åkerskifte på särskilt sätt försvårar brukningen och spolierar det tillämpande täckdikningssystemet. Jag har från början av denna vägfrågas behandling varit övertygad om att en sådan från ekonomisk synpunkt svårligen försvarbar sträckning utan olägenhet ur trafiksynpunkt kan undvikas. Hade länets framstående och om vägväsendet förtjänte chef själv varit i tillfälle att se platsen, skulle han stannat i samma mening.

För att få en lösning på denna vägfråga, som låter båda, de här motstående intressena komma till sin rätt, får jag inge och åberopa Civilingenjör Alex Södergrens utarbetade förslag med därtill hörande arbetsplan samt plan- och profilritning

Jag hemställer att Kongl Maj:t måtte inhämta yttrande över förslaget av Väg- och Vattenbyggnads Styrelsen och yrkar i underdånighet att Kungl Maj:t upphäver Länsstyrelsens beslut och förordnar att vägomläggningen utförs i enlighet med Södergrens förslag med jämkningar som må föranledas av den sakkunniga myndighetens utlåtande.
Stockholm den 30 juni 1932 Johan Sparre
……

1933-03-08 Till Konungen, angående besvär som anförts den 25 mars 1932 (425)

I målet rörande de besvär, som jag hos Kongl Maj:t anfört över en av Länsstyrelsen i Uppsala den 15 mars 1932 meddelad resolution, angående omläggning och förbättring av allmänna vägen mellan Bro och Låssa i Bro väghållnings distrikt, får jag med anledning av inkomna remissyttrande, inkomma med några korta påminnelser.

Länsstyrelsen yttrar bland annat ”att det av den klagandes yrkade alternativet inte stämmer med hans ursprungliga önskemål” Lägges häri en förebråelse att jag inte vet vad jag vill, så är den obillig.

Då jag den 9 oktober 1931 hos Länsstyrelsen yrkade en modifiering av vägbygget syntes min uppgift inte svår. Jag hade i själva verket ett ovanligt stöd för min talan, nämligen den ursprungliga uppfattningen hos vägstyrelsens egen sakkunnig, ingenjör Dahlberg. Den som läser hans första utlåtande, hamnar inte i ringaste tvivel därom.

Sedan Länsstyrelsen lämnat sitt beslut i ärendet låg saken annorlunda till. Jag förstod att det skulle fordras av mig att framlägga ett kompromissförslag. Jag ansåg, att om denna vägomläggning skulle utföras efter systemet att ”endast det rakaste är gott nog”, så borde så väl med hänsyn till det allmänna, som det vore skäligt att tillgodose mina legitima intressen som jordägare, den praktiska lösningen sökas på annat sätt än vad som skett i Länsstyrelens alternativ. Därför framlade jag Ingenjör Södergrens förslag. Jag vidhåller att detta förslag från båda tidigare angivna synpunkterna bör ges ett klart företräde. Bilägger här ett förnyat yttrande av ingenjör Södergren, vartill jag tillåter mig hänvisa.

Ytterligare en sak vill jag erinra om. Som jag tidigare framhållit, kan min skyldighet att avstå mark för vägföretaget, formellt sett, inte avgöras i detta mål. Teoretiskt har jag möjlighet, att vilken sträckning som än bestäms för vägen, i ett efterföljande ärende om expropriationsrätt söka hävda anspråket att inte tvingas avstå mark för den sträckning, som gör alldeles onödigt intrång på jord, som jag är ansvarig för. Jag är medveten om att utsikterna för min talan i så fall är små Är en sträckning bestämd, är väl möjligheten att vid prövning av expropriationsfrågan få beslutet upphävt i det närmaste obefintligt. Därför syns det skäligt att hänsyns tas vid mina besvär.

Jag har visat att i de båda små landskommunerna, som sammanbinder vägen på senare år varit föremål för en stark folkminskning. Detta eftersom man söker göra gällandet att här är nödvändigt att möta anspråken på en snabbt stigande trafikfrekvens Vägstyrelsen genmäler, att grundorsaken till avfolkningen kan bero på de usla vägarna. De vill tydligen därmed ha sagt, att om de fyra fordon som varje timme passerar på vägen, bereds möjlighet att sätta högsta fart på spikrak väg, skulle denna åtgärd bli ett verksamt led i hejdandet av folkminskning i kommunerna. Jag underlåter att närmare karakterisera vägstyrelsens uttalande.
Slutligen får jag vidhålla min i gjorda besvär hemställan att handlingarna underställs Väg- och Vatten Byggnads styrelsen för yttrande.
Stockholm den 8 mars 1833 Underdånigt
……

1933-03-10 Södergrens P M angående Sparres besvär (425)

I Länsstyrelsens utlåtande av den 30 december 1932 över besvär Greve Johan Sparre på Brogård, anfört över Länsstyrelsens resolution angående vägomläggningen mellan Bro-Låssa, har anförts:
N:o 1 Att den del av nuvarande kyrkväg, som måste bibehållas som allmän väg, blir längre enligt undertecknads förslag än det av Länsstyrelsen fastställda förslaget
N:o 2 Att den nya väg, som måste anläggas till mejeriet också blir längre.
N:o 3 Att undertecknads förslag medför att en del av Klockartorpets trädgård avskärs.
N:o 4 Att den triangel av mycket god jord, som blir innesluten av den nya vägen enligt det fastställda förslaget kan, om man plöjer upp den gamla vägen sammanläggas med åkerjord på norra sidan om nuvarande allmänna vägen

Länsstyrelsens uttalande under punk 1 är ostridigt, men skillnaden är relativt obetydlig

Tillfartsvägen till mejeriet blir cirka 40 meter längre och kostnaden 300 kronor.

Jag har förutsatt att en del av Klockartorpets fruktträdgård tas i anspråk för nya vägen, därför att detta är enligt min mening lämpligaste anslutningen till vägens fortsättning mot Låssa. Vid renstakningen kan ändring göras så att vägen läggs utanför trädgården. Sträckningen vid denna punkt är praktiskt taget oberoende om vilket av förslagen som utförs

Utom triangeln söder om gamla vägen, som Länsstyrelsen nämner, uppkommer också en lårdragen triangel norr om gamla vägen, om det fastställda förslaget utförs.

Undertecknads förslag erbjuder en för en lokalväg fullt tillfredsställande sträckning i plan, betydligt överlägsen den som ingenjör Dahlberg gjort för vägen mellan Klockartorp och Låssa

Mitt förslag erbjuder en betydligt bättre profil än det fastställda förslaget.

Mitt förslag går över lämpligare mark. Det fastställda går till stor del över rena berghällar

Enligt mitt förslag blir det 6.000 kronor billigare eller 16 %.

Även om hänsyn tas till merkostnaden av förlängningen av mejerivägen och kyrkvägen är undertecknads förslag väsentligt billigare än det fastställda.

Även vid jämförelse av teknisk-ekonomisk synpunkt utfaller mitt förslag som det lämpligare. Enligt markägarens åsikt medför det också mindre skada på jordbruket. Ur allmän trafiksynpunkt är förslagen likvärdiga. Det finns därför enligt min mening ingen anledning att vägra markägaren den relativt obetydliga jämkning i det fastställda förslaget, som mitt i realiteten innebär.

Stockholm den 10 mars 1933 Alex Södergren

……

1933-05-02 Kongl Maj:ts utslag på Sparres besvär (425)

Kongl Maj:ts utslag på de besvär, Greve Johan Sparre, Brogård, anfört över Befallningshavandes i Uppsala län den 15 mars 1932 meddelade resolution i fråga om omläggning av väg. Med anledning av besvären har infordrats utlåtande av Befallningshavande och sedan klagande inkommit med en skrift till Väg- och Vatten Byggands Styrelsen har Befallningshavande den 18 april 1933 överlämnat en skrift i målet från Karl Herbert Stern i Bro

Regeringsrätten den 2 maj 1933

Genom resolution den 9 november 1929 har Kongl Maj:t Befallningshavande förordnat omläggning av vägen mellan Bro-Låssa. Enligt Ingenjör Dahlbergs förslag skulle vägdelen närmast järnvägskorsningen utföras enligt alternativ I och fortsättningen till Bro kyrka enligt alternativ II

Enligt kontrakt av den 22 augusti 1930 med Väg- och Vatten Byggnads Styrelsen förband sig väghållnings skyldiga att mot statsbidrag av 75 % av den beräknade kostnaden på 26.500 kronor utföra vägföretaget.

Vid vägstämman den 31 augusti 1931 beslöt väghållnings skyldiga att hos Befallningshavande få göra en ändring i Dahlbergs förslag kallat alternativ II a. Efter detta beslut anhöll vägstyrelsen i distriktet att Befallningshavande måtte godkänna ändringsförslaget och uppdra åt Dahlberg att verkställa ändringen och göra ny kostnadsberäkning.

Hos Befallningshavande anhöll klagande, att han måtte överväga att frångå de väghållnings skyldigas beslut och godkänna det ursprungliga alternativet I.

Dahlberg har i yttrande den 7 februari 1932 uppskattat kostnaderna för vägomläggningen enligt alternativ II a med en väglängd av 1.500 meter och minsta vägbredd på 5 meter till 37.000 riksdaler, utom 600 kronor för förslagets upprättande.

Befallningshavande fann skäligt frångå sin den 9 november 1929 meddelade resolution. Han förpliktigade väghållnings skyldiga att utföra vägomläggningen enligt alternativ II a i Dahlbergs förslag av den 21 maj 1919.

I besvären yrkar klagande att Kongl Maj:t måtte upphäva Befallningshavandes resolution och förordna att vägomläggningen görs efter ingenjör Alex Södergrens upprättade förslag av den 22 juni 1932. Enligt detta förslag blir vägen 1.600 meter och minsta vägbredd 5 meter samt kostnaden 31.000 kronor, däri inräknat tillfartsväg till Bro station.

Kungl. Maj:t har låtit sig föredragas dessa besvär och med hänsyn till Väg- och Vatten Byggands Styrelsens utlåtande och även vad som i övrigt framkommit funnit skäligt att upphäva Befallningshavandes överklagade resolution och återföra målet till Befallningshavande för ny behandling.

Under Kongl Maj:ts Sekret Nils Aurén Bestyrks på tjänstens vägnar Harry Sterner Axel Holmström

……

1933-05-31 Befallningshavandes resolution angående omläggning och förbättring av vägen mellan Bro-Låssa (425)

Av handlingarna inhämtas följande.
Genom resolution av den 9 november 1929 har Befallningshavande förordnat väghållnings skyldiga i Bro distrikt att enligt ingenjör Dahlberg upprättat förslag bygga om vägen närmast järnvägskorsningen enligt alternativ I och fortsättningen till Bro kyrka enigt alternativ II. Enligt kontrakt av den 22 augusti 1930 har väghållnings skyldiga förbundit sig att mot statsbidrag 75 % av 26.500 kronor utföra vägföretaget.

Vid vägstämman 31 augusti 1931 beslutade väghållnings skyldiga att hemställa hos Befallnings havande om godkännande av ett ändringsförslag kallat alternativ II a, vilket ändringsförslag Befallningshavande godkände

Över denna resolution har Greve Johan Sparre, Brogård, framfört besvär till Kongl Maj:t att Befallningshavandes resolution måtte upphävas och att vägomläggningen skulle ske efter ingenjör Alex Södergrens förslag av den 22 juni 1932. Detta förslag omfattade 1.600 meters längd och beräknades till 31.000 kronor

Över besvären har Befallningshavande efter att ha hört väghållnings skyldiga och vägstyrelsen i distriktet, landsfiskalen i Håbo distrikt samt vägingenjören i länet och avgivit utlåtanden den 30 december 1932

Genom utslag den 2 maj 1933 har Kungl. Maj:t funnit skäligt att upphäva resolutionen och återföra ärendet till Befallningshavande.

Befallningshavande har tagit detta ärende i övervägande och finner i anledning av vad som förekommit och med stöd av 4 § i lagen angående väghållnings skyldigas utgörande på landet, skäligt att förplikta väghållnings skyldiga i Bro väghållnings distrikt att under förutsättning att man erhåller 75 % i statbidrag på den av 31.000 kronor beräknade kostanden verkställa omläggningen av vägen mellan Bro-Låssa enligt Södergrens förslag av den 22 juni 19332.

Den som är missnöjd klagar till Kongl Kommunikations Departementets Expedition inom 30 dagar.
Slutet saknas.

****

Tvist angående arrende Årsta 1894-1895 Kartong F:20

F:20 A

1894-1895; 1894-01-31 Arrendekontrakt där Greve E Josias Sparres sterbhus arrenderar till Oskar Wallström Årsta Säteri (426)

Greve Erik Josias Sparres sterbhus upplåter mot arrende till Oskar Wallström Årsta Säteri med tillhörande åker, ängsmark jämte åbyggnader samt trädgården på följande villkor:
N:o 1 Arrendetiden är 5 år, dock kan, om sterbhuset säljer egendomen, kontraktet sägas upp med 3 månaders uppsägningstid.
N:o 2 Arrendesumman är 6.500 kronor
N:o 3 Jorden skall brukas väl efter uppgjord cirkulationsplan. Ingen jordbränning utan ägarens tillstånd. Diken och avlopp skall vidmakthållas väl.
N:o 4 Egendomens jord skall brukas väl och gödslas tillräckligt.
N:o 5 Inventarier av kreatur, åker- och körredskap samt mjölkkammarinventarier mottas efter särskild förteckning och återlämnas i fullgott skick. Kreaturen av samma ålder och beskaffenhet
N:o 6 Arrendatorn har mottagit egendomen med verkställt utsäde av 3 tunnor vete och 15 tunnor råg samt 14 tunnland nysådd klöver och timotej och skall vid avträdet lämna med besådd åker till samma belopp av god spannmål och friskt gräsfrö i väl brukad jord. Han har mottagit 135 ½ tunnor råg, 14 tunnor slöråg, 62 tunnor korn, 14 tunnor slökorn, 327 tunnor havre, 65 tunnor slöhavre, 2.400 lispund råghalm, 5.455 lispund vårsädeshalm och 7.000 lispund hö och skall vid avträdet lämna lika stora kvantiteter
N:o 7 Arrendatorn är ansvarig för att yttertaken på åbyggnaderna är i fullgott skick. I övrigt har han inget ansvar för åbyggnadernas underhåll
N:o 8 Egendomens skog och de på Lantmätare Kullmans år 1887 upprättade karta angående vid Årstadal upptagna tomter, gator och platser undantas från arrendet.
N:o 9 Arrendatorn betalar alla onera och avgifter utom bidrag till kyrkobyggnad om sådan skulle förekomma under arrendetiden.
N:o 10 Han får inte utan ägarens tillstånd överlåta arrendet.
N:o 11 Om försäljning av delar av egendomen kommer att genomföras, minskas arrendebeloppet med motsvarande.
N:o 12 Åverkan eller tillgrepp i skogen anmäls till jordägaren.
N:o 13 Wallström driver in och redovisar alla arrendeavgifter för de lägenheter och tomter som är upplåtna eller kommer att upplåtas under hans arrendetid samt lämnar ägaren biträde i vad som behövs för lägenheternas förvaltning och sterbhusets intressen. Som ersättning för det bestyret erhåller Wallström 750 kronor jämte 5 % på arrendeavgifterna för nya lägenheter som härefter upplåts.
N:o 14 Bristande fullgörande eller avvikelser av kontraktet medför förlust och avflyttning följande 1 oktober. Jordägaren kommer i detta oväntade fall att genast sätta sig i besittning av gården och dess gröda och inventarier, även arrendatorns egendom, om den kan fordras för husröta eller resterande arrende eller andra skador.
Stockholm den 16 januari 1888 För Greve E J Sparres sterbhus (stämpel) W Montelius

Kontraktet förlängs till 14 mars 1893 med oförändrade villkor med undantag av att de kvantiteter säd, halm och hö, som arrendatorn skall avlämna bestäms till: 60 tunnor råg, 4 tunnor slöråg, 21 tunnor korn, 5 tunnor slökorn, 109 tunnor havre, 22 tunnor slöhavre, 800 lispund råghalm, 1.850 lispund vårhalm och 1.400 lispund hö, samt att sterbhuset betalar hälften av utskylderna som skall betalas i februari 1893
Stockholm den 27 september 1892 För Greve E J Sparres sterbhus W Montelius O Wallström
Kontraktet förlängs också till 14 mars 1894
……

1894-01-21 Redovisning mellan undertecknad O Wallström och Greve Sparres sterbhus fram till 21 januari 1894 från senast avgivna rapport. (426)

Redovisning för arrenden och hyror 1893 för namngivna på dessa ställen:
Kilen, Sjövik, Ideborg, Grönbrink, Årstaskog, Vega, Valla, Gustafsberg, Stora Annefrid, Berglund, Sköntorp, Ljungby, Årstalund, Pettersberg, Ängby, Gibraltar, Lilla Annefrid, Årstasdal
S U M M A 12.694 kronor 94 öre

Utgifter maj 1893 Lantmäteriarbete vid Kapella 15 kronor, utannonsering av lägenheten Kapella 86 öre och Årstaskog 1 krona 12 öre, till Statens Järnvägar för Ekbacken 5 kronor 29 öre, Häradshövding W Montelius 3.200 kronor, plank till bro vid Årstadal 10 kronor 10 öre, renhållning från 1 oktober 1887 till 21 januari 1894 efter 1.500 kronor (5 kronor per häst och karl under 300 dagar) per år 9.462 kronor 57 öre
S U M M A 12.694 kronor 94 öre

1887-10-01 Inventarieförteckning 38 kor, 1 tjur, 5 par oxar, 5 hästar jämte alla redskap till en summa av 9.847 kronor 50 öre O Wallström

1894-03-14 Inventarieförteckning 37 kor, 1 tjur, 3 par oxar, 5 hästar jämte alla redskap till en summa av 9.561 kronor 50 öre Alfr Söderlund L Eriksson

…….

1894-03-14 protokoll hållet på Årsta gård, då nuvarande arrendatorn O Wallström skulle avlämna inventarierna till Sparres sterbhus. (426)

§ 1 Närvarande Oskar Ekeroth för sterbhuset, Godsägare Alfr Söderlund som värderingsman för sterbhuset, Arrendator L Eriksson som värderingsman för Wallström och Wallströms juridiska ombud Häradshövding I F Hollenius.

§ 2 Avskrift av kontraktet upplästes, där 5:te punkten löd: ”inventarierna skall vid arrendets upphörande återlämnas i fullgott skick, kreaturen till samma ålder, storlek och beskaffenhet som de mottagits” Arrendatorn uppgav att ingen besiktning av djuren vare sig angående ålder, storlek eller beskaffenhet hade förekommit vid tillträdet.

§ 3 Härefter värderades djuren till sammanlagt 6.975 kronor
Söderlund ansåg sig ej böra värdera de döda inventarierna, utan man enades om ett värde av 2.586 kronor 50 öre

§ 4 Man var enig om priset på tjuren, oxarna och hästarna.

§ 5 Eriksson uppskattade 15 av korna till 25 kronors högre värde vardera, då han fått veta att de var betäckta. Enligt honom var värdet på korna sammanlagt 5.185 kronor

§ 6 Vid början av värderingen av korna fanns inte provmjölkningstabell eller betäckningslista. Men då värderingsmännen framhöll att det vore svårt att bedöma kornas värde, framtogs provmjölknings lista av den 28 februari detta år. Man kom fram till ett medelpris av 130 kronor
Att 15 kor var betäckta fick värderingsmännen inte veta förrän besiktningen var slut och medan protokollets uppsättande pågick. Söderlund ansåg, att de flesta av de 15 betäckta korna blivit det så sent som i november och december, varför det var omöjligt att säga om de bar på kalv. En del av dem var dessutom sålda och ersatta med andra

§ 7 Flertalet av taken var i bristfälligt skick, men som Wallström ämnade reparera dem, ansåg värderingsmännen att de inte borde yttra sig om detta. Det var dessutom mörkt då värderingen avslutades

§ 8 Någon säd uppgav Wallström sig inte ha att avlämna, trots att kontraktet föreskriv detta.
Som ovan Oskar Ekeroth
……

1894-03-16 Befallningshavandes utslag på ansökning av Greve J Sparres sterbhus ansökan om handräckning att få halvårsarrendet för egendomen Årsta i Brännkyrka, som Arrendator Wallström innehar (426)

Häradshövding W Montelius har i egenskap av utredningsman i Landshövding Greve Josias Sparres sterbhus ansökt om handräckning att få ut halvårsarrendet på 3.250 kronor för 1893 av arrendatorn Oskar Wallström, som arrenderat Årsta gård i Brännkyrka socken. Dock efter avdrag av 750 kronor, som är Wallströms ersättning för bestyr han hjälpt sterbhuset med, kvarstår 2.875 kronor jämte ränta och ersättning för lagsökningskostnaderna.
Stockholm den 16 mars 1894

Befallningshavande beslutar att Wallström trots hans bestridande skall genast erlägga beloppet av 2.875 kronor. Landshövdinge Ämbetet Westman
Följer redogörelse för kontraktet och avgifter
……

1894-06-01 Utdrag ur domboken vid sommartinget med Svartlösa Härad på tingstället i Fittja (425)

Häradshövding W Montelius hade i egenskap av utredningsman i Landshövding J Sparres sterbhus utverkat stämning på Lantbrukare Oskar Wallström. I stämningen redogörs för Wallströms och sterbhusets mellanhavande.
Vid tinget infann sig Riksbankens ombudsman Häradshövding Montelius med fullmakt att vara utredningsman för Landshövding Greve Sparres sterbhus. Han skall förvalta sterbhusets fastigheter i Stockholm, lägenheterna vid Årstadal och Årstaäng i Brännkyrka med rättighet att teckna hyresavtal och uppsäga hyresgäster, att motta och kvittera räntor, hyror, arrenden, aktieutdelningar och fordringshandlingar, att vid domstol eller annan rätt utföra och bevaka sterbhusets talan m m
Stockholm den 2 juni 1887 Ottilia Sparre, Johan E-son Sparre, Louis de Geer gift med Louise Sparre
Denna fullmakt godkännes även av mig, gift med Louise Sparre i hennes andra gifte
Stockholm den 12 april 1894 Fredrik Rappe

På svarandesidan infann sig Häradshövding Johan Hollenius i Stockholm med fullmakt för O Wallström
Upplästes arrendekontraktet av den 16 januari 1888. Därefter upplyste Montelius att Wallström inte i godo kunnat förmås att erlägga sista halvårets arrende för Årsta och blivit lagsökt hos Befallningshavande, som i utslag förpliktat honom att utge 261 kronor i avbetalning, vilket Wallström velat ha kvittat mot en fordran på 663 kronor.

Befallningshavande ansåg ärendet tvistigt och hänför det till domstol. Wallström hade anfört att efter att arrendet blivit förlängt, arrendesumman inte längre behövde betalas i förskott, vilket han inte kunde styrka. Han hade menat att han hade fordringar på sterbhuset och inte fått alla åker som borde upplåtits till honom enligt kontraktet
Följer många uträkningar.
Hollenius begär uppskov, vilket Montelius medgav.
Hollenius i sin tur stämmer sterbhusdelägarna Greve Johan Sparre och Grevinnan Ottilia Sparre inför Bro Härads Rätt, att de skall betala 934 kronor 28 öre. Johan Sparre har den 8 maj i Rätten invänt att eftersom ärendet angick fast egendom, kunde inte Häradsrätten uppta ärendet till prövning, vilket Bro Häradsrätt ogillat och förpliktigt de instämda att svara i målet. I protokollet från den 8 maj 1894 hållet vid tinget med Bro Häradsrätt infann sig Hollenius och Sparre, vilken bestred käromålet som alldeles obefogat och menade att stämningen skulle omfatta alla sterbhusdeltagarna, alltså även han syster Louise Rappe. Hollenius var villig att stämma även henne genom hennes man Fredrik Rappe.

Sparre vidhåller att Häradsrätten inte kan ta upp mål som gäller fast egendom som är belägen i annat Härad och hänvisar till Svartlösa Häradsrätt

Häradsrätten i Bro anser sig behörig att uppta målet, som enligt deras mening gäller skuld för utgifter och arbeten för svarandes räkning. Mor och son Sparre förpliktigas att svara i målet. Sedan målet vunnit laga kraft, äger kärande rätt att anmäla målet till fortsatt handläggning vid Häradsrätten.

Rätten tar upp Montelius stämning och beslutar att Wallström förpliktigas att svara i målet Mot beslutet anmäler Hollenius missnöje och begärde del av protokollet. Därefter utsatte Rätten, att vid hösttinget parterna åter skulle infinna sig, kärande med bevisning försedd och svarande vid ett vite av 25 kronor
På Häradsrättens vägnar C A Svedelius
……

1894-09-17 utdrag ur domboken hållen vid Svartlösa Häradsting i Fittja (426)

Till fortsatt handläggning upptogs målet mellan Montelius i egenskap av utredningsman för Sparres sterbhus, kärande och Lantbrukare Oskar Wallström, svarande. Infann sig Häradshövding Hollenius, som Wallströms ombud. För kärandesidan lät sig ingen avhöra, men Kronolänsman C A Arnheim meddelade att han hade fullmakt att tills vidare föra kärandes talan, men att fullmakten ännu inte anlänt till tingstället.

Svaranden upplyste att hans huvudman medgav första punkten i stämningen och uppgiften var riktig att han fått betalning till ett belopp på 663 kronor, men att han ändå bestred kravet, eftersom han ansåg sig ha motkrav till vida högre belopp. Följer en räkning från Wallström till Sterbhuset på 1.302 kronor.

Beträffande andra stämningspunkten anfördes att hela värderings instrumentet av den 14 mars 1894 skulle intas i protokollet, eftersom en del av värderingsmännen kommit till en högre uppskattning av inventarierna än vad som återgivits i slutsumman. Vidare var oklarheter i kontraktet angående meningen med ”samma kreatur och bestämmelser om djurens beskaffenhet”. Wallström menade att han överlämnat kreatur till ett högre belopp an han mottagit och fordrar ersättning. Här begär Hollenius uppskov, så att kärande kan svara.

Nästa dag anmäler Arnheim att fullmakten kommit och begär uppskov för att meddela sig med sin huvudman.

Häradsrätten beslutar att uppskjuta ärendet till nästa Häradsting, då parterna vid vite på 25 kronor för dem var skall infinna sig
På Härads Rättens vägnar C A Svedelius
……..

1894-09-25 utdrag ur domboken vid tinget med Bro Häradsrätt i Fittja (426)

Hollenius anmälde till fortsatt handläggning målet mellan Wallström och Sparres sterbhus och företedde det av käranden meddelade utdraget av Häradsrättens dombok vid sommartinget. Där var påtecknat bevis om att besvär mot Bro Häradsrätt den 8 maj meddelade beslut inkommit. Häradsrätten förklarade sig behörig att uppta målet och Hollenius åtog sig att instämma även Fredrik Rappe och hans hustru Louise Rappe, född Sparre
På Härads Rättens vägnar Pehr Gustaf Jancke
……

1895-01-16 utdrag ur domboken vid Svartlösa Häradsting i Fittja (426)

Kärande Montelius inställde sig men inte svarande Wallström, varför Kronolänsman Arnheim såsom allmän åklagare yrkade att svarande fälldes till vitet. De begärda inventerings instrumenten uppvisades och infördes i protokollet. Redogörs för Wallströms verkställda åligganden angående torp och lägenheter.

Beslut. Wallström ådöms vitet att delas mellan kronan och åklagaren och att målet tas upp vid sommartinget, då parterna skall vara närvarande. Kärande vid samma påföljd som tidigare. Svarande, att styrka allt vad han anser nödvändigt vid äventyr att målet utan hinder avgörs.
På Häradsrättens vägnar C A Svedelius
……

1895-01-16 utdrag ur domboken vid Svartlösa Häradsting i Fittja (426)

Till detta ting var stämning utverkad av Häradshövding Montelius, för Sparres sterbhus vägnar på lantbrukare Wallström, Stora Björknäs, Värmdö socken.

Wallström, som varit arrendator på Årsta i Brännkyrka socken, som ägs av Landshövding Sparres sterbhus, har i arrendekontraktet åtagit sig förvaltning av åtskilliga lägenheter vid Årsta. Vid redovisningen den 21 januari 1894 vill han tillgodo räkna sig 934 kronor. Han har stämt sterbhuset inför Bro Häradsrätt för att få pengarna. Sterbhuset anser i stället att Wallström är skyldig 8.953 kronor och har instämt honom inför Svartlösa Häradsrätt. Denna Häradsrätt har inte ansett sig kunna uppta sterbhusets yrkande till prövning.

Sterbhuset anhåller om stämning inför Bro Häradsrätt i stället. Montelius avstår sedan denna stämning eftersom Wallström inte är boende i Bro härad och Häradsrätten därför inte är behörig att uppta målet. Hollenius hade inget emot att den stämningen fick förfalla men fordrade ersättning för kostnader Wallström genom dess instämmande ådragit sig.

Häradsrätten avskrev målet och Wallström skulle ersättas.
På Häradsrättens vägnar Pehr Gustaf Jancke
……

1895-05-02 utdrag ur domboken vid Svartlösa härad i Fittja (426)

Fortsattes målet mellan Montelius i egenskap av utredningsman i Josias Sparres sterbhus och Lantbrukare Wallström angående fordringsanspråk. Svarande anlitade Häradshövding Hollenius som ombud.
Redogörs för kontrakt, inventarievärdering och tidigare protokoll.
Beslut Målet skjuts upp till höstting. Lantbrukare L Eriksson, Nybohof skall närvara och visa att han blivit i laga tid instämd.
På Häradsrättens vägnar W Uppström
……

1895-09-16 utdrag ur domboken vid höstting med Svartlösa Häradsrätt (426)

Montelius, kärande och Hollenius, svarande inställde sig.
Utslag. Då ingen utredning förekommit att svaranden skulle uppburit något som tillkom Sterbhuset, föranleder kärandes framställda yrkande om skyldighet för svarande ej vidare yttrande. I tvisten om kreaturen finner Häradsrätten att kärandes talan inte kan bifallas.
Däremot vad gäller punkten om renhållningen vid Årsta anser Rätten att Wallström bör få tillgodoräkna sig 220 kronor.

Montelius har inlagt sin inlaga om sökande av ändringsbeslut i utslaget hos Svea Hovrätt. Han skall skaffa borgen av två personer för den kostnad och skada som kan uppstå i skyldighet att gälda vederparten. Förlorar Montelius skall han överge vadet och underrätta vederparten inom hälften av den tid, som föreskriven är. Gör han det inte kommer vederparten att njuta betalning för sin kostnad.
Stockholm den 28 november 1895 W Uppström
……

1897-04-15 Svea Hovrätts dom angående målet mellan Josias Sparres sterbhus och Wallström (426)

Genomgång av tidigare handlingar i målet.

Det åligger Wallström enligt Häradsrättens och Hovrättens beslut att förutom rättegångskostnaden till Montelius i hans egenskap av utredare av Landshövding Josias Sparres Sterbhus mot kvitto betala 2.638 kronor 48 öre jämte ränta efter 6 % på 663 kronor 48 öre från den 1 oktober 1893 och på 1.650 kronor från den 14 mars 1894 samt efter 5 % på 325 kronor från den 14 maj 1894 tills betalning sker med avdrag på Wallströms fordran på 248 kronor 75 öre
Dag som ovan På Hovrättens vägnar Nils Steyern under Hovrättens vita sigill.
……

1897-04-15 Svea Hovrätts dom angående målet mellan Josias Sparres sterbhus och Wallström (426)

Jag har gottgjorts för mina fordringar hos Greve J Sparres sterbhus enligt Hovrättens dom av den 15 april 1897 med tillsammans 1.586 kronor 3 öre vilket erkännes.
Stockholm den 31 juli 1897 O Wallström

****

F:20 B

1888-07-01 arrende för Årstadal N:o 11 och 12 (427)

1 kontrabok som gäller arrendeinbetalning på ½ års arrende med 50 kronor och kvitteras O Wallström för Greve E Sparres sterbhus från 1 juli 1888 till 1 juli 1897

1 kontrabok för tomten N:o 9, halvårs arrende á 25 kronor från 1 januari 1887 till 1 juli 1893

****

1889-1894 Kvitton, som Kronolänsman Arnheim, Liljeholmen lämnat för betalningar till Landshövdingen E J Sparres sterbhus. Flera gäller mål i Häradsrätten för A Kropp och hans avhysning. (428)

1889-1894 Redovisning för arrenden på torpen och lägenheterna under Årsta egendom

****

Lånehandlingar 1792-1923 Kartong F:21

F:21 A

1792-05-01 utdrag ur protokoll vid sommartinget med Bro Härad i Tibble Gästgivargård (429)

1792-05-01 Kammarherre Sacharias Bergenschöld visar sitt överkorsade original skuldbrev utgivet den 30 april förlidet år på 7.000 riksdaler specie att med 6 % ränta, som efter 6 månaders uppsägningstid på ömse sidor skall återbetalas.
Till säkerhet för långivarna Grevinnorna Fröknarna Ebba och Fredrica Bark, vid sommartinget på Kammarherrns begäran, beviljad och på skuldbrevet påskriven Inteckning i Kammarherrens här i Häradet belägna Bro gårds frälse Säteri om 3 1/4 mantal med underlydande 22 torp och lägenheter.

Så ock rå- och rör hemmanen Husby by, 3 ¼ mantal, samt frälse hemmanen Hernevi By, 7 mantal med nybygget Fredriksberg, Jursta 1 mantal alla i Bro socken samt Tång ½ mantal i Ryds socken. Ett särskilt utdrag ur inteckningsprotokollet medföljde. Denna dag meddelades kvitto av Grevinnorna Barks broder, Kammarjunkare Greve Nils Bark, att lånet är tillfullo betalt så att inteckningen finge dödas

I anledning härav och på Kammarherre Bergenschölds begäran, prövade i förmåga av 7:de kapitlet 2 § Rättegångs Balken Häradsrätten skäligt, att denna infriade inteckning dödas och förklaras alldeles kraftlös. Detta skulle särskilt anmärkas i Inteckningsprotokollet av den 2 maj förlidet år.
År och dag som förut skrivet är På Häradsrättens vägnar Carl Ackern

****

1805-01-26 Inteckningsprotokoll rörande Georgii pantskrivning av Murartorpet. (40)

Orda-grant

Utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Laga Vinterting med Bro Härad i Tibble Gästgivargård den 26 januari 1805, då Major Henric Georgii uppvisade ett pantbrev, som innehöll följande:

Jag, Henric Georgii, meddelar att jag, med min kära Hustrus Magdalena Peterssons goda JA och samtycke härmed pantskriver och upplåter till Bonden Eric Jansson och Hans Hustru Anna Märta Ericdotter i Frösunda by; Kalmar socken, mitt under Lejondals Säteri i Bro socken, Bro härad, Uppsala Län, ägande Torp, som kallas Murartorpet.

Torpet med därtill lydande ägor av hus och jord, skog och mark, får de bruka och nyttja i 50 år från 1 januari 1804, mot att de erlägger 444 riksdaler 16 skillingar Banko Specie. Den överenskomna förpantningssumman har jag, Georgii, tillfullo erhållit, vilket härmed kvitteras.

Skulle Lejondals ägare efter 50 år vilja inlösa Murartorp, återbetalas till Eric Jansson, deras arvingar eller rättsinnehavare en lika stor summa, 444 riksdaler 16 skillingar Banko Specie.
Återbetalningen sker utan ränta, eftersom Eric Jansson fått gottgöra sig avkastningen.

Nödvändig vedbrand och byggnadsvirke erhåller förpantningsinnehavaren mot kontant betalning av Lejondals egendom.

Så länge Bonden Eric Jansson lever, får han utan betalning efter tillsägelse och utkröning 2 lass Gärdselvirke och 2 lass långved.

Sker åverkan bötar han efter lag och vitesförbud.

Detta är beslutat och överenskommet betygas
Lejondal den 23 januari 1805 Henric Georgii Magdalena Petersson Sigill

Vittnen: Carl Sandberg, fältväbel Hammarlind. Kronolänsman Sigill

R e s o l v e r a d e s
Att detta pantbrev tillföljd av Kongl Förordningen av den 13 juni 1800 angående Städsel, Lego och Fardag av jord på landet i Inteckningsprotokollet ordagrant intagits.

Bevis påskrivet på Pantbrevet och protokolls Utdraget som meddelas skulle.
Ut supra På Härads Rättens vägnar Carl Joh Örbom

****

1824-06-22 utdrag ur Inteckningsprotokoller vid sommartinget med Vallentuna Härad vid Åbyholm angående Montgomery Cederhielms Fideikommiss handlingar(430)

Framträdde Kapten Nils Brauner på Änkefru Ulrica Montgomery Cederhielms vägnar med begäran att i Inteckningsprotokollet skulle införas så lydande Fideikommiss lovs handling
Till Kongl Maj:t och Svea Hovrätt i förseglat konvolut ingivet den 23 januari 1804. Öppnat och uppläst den 15 augusti 1816 in protocolli apostille (*förord som skrivs i kanten av eller under en ansökning)*

Till min och min numera framlidne make Kommerserådet Baron Josias Carl Cederhielm i livstiden upprättade testamentariska författningar av den 15 juli 1780 och 30 maj 1792 och 5 augusti 1795 i vilket i det första säger, att den av oss som överlever skall få i sin livstid fritt, okvald och obehindrad äga och förvalta all kvarlåtenskap, fast som lös med full rättighet att innan sin död sälja, byta eller donera, samt om det lösa genom testamente efter behag förordna. Men den fastighet som finns vid den sist avlidna förvandlas till Fideikommiss.
Segersjö bör tillfalla äldsta dottersonen Josias Montgomery, Brogårdsgodset och Västberga Säteri tillfaller dotterdottern Ulrica Catarina Montgomery och stenhuset vid Regeringsgatan i Stockholm yngste dottersonen Robert Adam Montgomery. Min saliga mans tidiga död hindrade honom att fylla yngste dottersonens lott i jämnhöjd med de övrigas. Detta har nu fallit på mig. Jag har därför inköpt två Säterier Lindholmen och Molneby i Seminghundra och Vallentuna Härad i Stockholms län att tillfalla min dotter Margareta Ulrica Cederhielm, så länge hon lever. Vid hennes frånfälle tillfaller de Robert Adam under Fideikommiss natur. Han har sedan rätt att välja vem han vill av sin avkomma till efterträdare på Fideikommisset. Han får tillträda vid 24 års ålder, då han borde uppnått den klokhet som behövs för att sköt*a egendomen.* Vidare ges besked om hur eventuella änkor och svärdöttrar skall tas om hand.

Skulle hela min släkt utslockna tillfaller de tre fideikommissen min svåger Friherre Adam Cederhielm på Ribbingebäck och hans avkomma, även om hans ålder, sjuklighet och hittills ogifta stånd inte gör det troligt. Sedan till Cederhielmska ätten av Säby och Wästerby.

Till säkerhet skall denna min gjorda disposition inlämnas till Hovrätten efter min död. Den skall tryckas i flera exemplar och utdelas och förbli i Rätten, vid gårdarna och hos släkten på att detta inte undgår någon.
Detta testamente har jag egenhändigt underskrivit
Segersjö den 6 juli 1799 C H Tigerhielm

Denna Fideikommiss Författning är införd i Häradsrättens Inteckningsprotokoll för framtida säkerhet med tillägg att Egendomen Molneby Säteri jämte frälsehemmanen Bergby, Nyby, Veda och Gädderö i Vallentuna socken skall intas och bevis lämnas
På Häradsrättens vägnar Gustaf Fröberg

Då lånet på Brogård är betalt samt inventarierna till oförminskat värde av 1.500 riksdaler har egendomen ökat i värde. Jag har med min dotters vetskap och samtycke gjort följande tillägg:

Ändringar och mycket komplicerade arvsföreskrifter görs av Fru Tigerhielm, vilket i ett senare skede leder till dom i Svea Hovrätt.

****

1834-1842; 1834-07-29 Arvsmedel insatta i Nya Säbyholm (431)

s

Nämndeman Erik Eriksson i Värka har hos undertecknad insatt arvsmedel till ett kapital på 1.000 riksdaler för sina puppillers räkning, Carolina och Sofia Sandberg. Dessa kan efter tre månaders uppsägning utbetalas till förmyndare Erik Eriksson eller till Carolina och Sofia Sandbergs rättsinnehavare. Räntan är 6 %.

Till säkerhet så länge pengarna står hos mig, lämnar jag rättighet till inteckning i min egendom Nya Säbyholm i Låssa socken, Bro Härad

Säbyholm den 29 juli 1835 Ernst Löfling Vackert rött sigill

1834-10-14 inlämnades detta skuldbrev vid lagtima hösttinget med Bro härad och intogs i Inteckningsprotokollet i anledning av förre Nämndeman Anders Petter Sandbergs omyndiga döttrar Carolina och Sofia Sandbergs lagliga säkerhet för 1.000 riksdaler med ränta av 6 %.

Inteckningen beviljades i Frälse Säteriet Nya Säbyholm eller f d Lilla Säbyholm och Toresta tillsammans 3 15/16 mantal i Låssa socken, vilket betygas På Häradsrättens vägnar Gustaf Fröberger

Kvitton på att räntan som betalts. Den 21 september 1842 har Landshövding Sparre till fullo likviderat föregående revers och inteckning, som kvitteras av Erik Eriksson.

1842-09-29 dödas inteckningen

……..

1834-04-05 inteckning i Nya Säbyholm (431)

J G Bergstedt i Stockholm lånar 4.000 riksdaler med 6 % ränta och inteckning i Nya Säbyholm 3 15/16 mantal i min ägandes del i Säteriet med därtill lydande Brunnsvik ¼ mantal frälse belägna i Låssa socken, Bro Härad, Uppsala län.

Säbyholm den 5 april 1834 Ernst Löfling

1834-10-14 uppvisat i Stockholms Rådhus i avsikt att förnya inteckningen, intygar

På Rådhus rättens vägnar E G Runeberg

1834-05-05 har Bro Härads ting förklarat inteckning beviljad för handlanden J G Bergstedt

På Häradets Rättens vägnar Gustaf Fröberger

Kvitteringar på betald ränta.

1841-01-28 till Direktör A Fredriksson betalar undertecknad efter sex månaders uppsägning 6.100 riksdaler banko med 5 % ränta, som säkerhet för Fredriksson lämnas inteckning i mina i Låssa annexförsamling ägande 4 3/16 mantal, Lilla Säbyholm med hemmansdelen Brunnsvik.

Stockholm den 28 januari 1841 Eric Sparre

1841-01-28 vid vintertinget med Bro Härad har till laglig säkerhet detta skuldbrev om 6.100 riksdaler och 5 % ränta, inteckning blivit fastställd i de av Landshövding Greve E Sparre pantförskrivna inom detta Härad belägna fastighet Lilla Säbyholm med hemmansdelen Brunnsvik, betygar

På Häradsrättens vägnar S P Gethe

……..

1834-04_05 utdrag ur Inteckningsprotokollet hållet vid lagtima Domartinget med Bro Härad i Tingshuset på Tibble gästgivargård (431)

Kommissionslantmätare Ernst Löfling anhöll att hans ägande frälsesäteri Nya Säbyholm 3 15/16 mantal jämte därunder lydande Brunnsvik, 1/7 mantal i Låssa socken detta Härad kunde vara intecknade, Handlanden i Stockholm J G Brunstedt till säkerhet enligt följande skuldbrev.
Till J G Brunstedt i Stockholm betalar undertecknad 4.000 riksdaler banko transportsedlar med 6 % ränta. Långivaren har att söka säkerhet genom inteckning i min ägandes ograverade egendom, Nya Säbyholm 3 15/16 mantal rent Säteri och därtill lydande Brunnsvik, 1/7 mantal i Låssa socken Bro härad.
Säbyholm den 5 april 1834 Ernst Löfling

Kommissionslantmätare Löfling företedde för att styrka sin åtkomst till den pantförskrivna egendomen ett av framlidna Brukspatron And Hebbe den 5 januari 1824 utfärdat salubrev på Lilla Säbyholm eller som det numera kallas Nya Säbyholm.
Resolverade Häradsrätten att inteckningen skulle beviljas med förmånsrätt från detta ting och bevis på skuldbrevet antecknas.
På Härads Rättens vägnar Gustaf Fröberger
……..

1834-10-14 utdrag ur Inteckningsprotokollet hållet vid Bro Härads höstting (431)

I Rätten uppstod Nämndeman Erik Eriksson i Verka, Låssa socken och i egenskap av förmyndare av A P Sandbergs omyndiga döttrar, Carolina och Sofia Sandberg, anhöll på deras vägnar inteckning i Lantmätare Ernst Löflings tillhöriga frälsesäteriet Lilla Säbyholm, 3 15/16 mantal och Toresta 1 5/8 mantal eller som de numera gemensamt benämns Nya Säbyholm i Låssa socken, enligt följande skuldbrev.

Nämndeman Erik Eriksson i Verka har hos undertecknad insatt för sina myndlingars Carolina och Sofia Sandbergs räkning 1.000 riksdaler med 6 % ränta och rättighet till inteckning i min egendom Nya Säbyholm i Låssa socken
Säbyholm den 29 juli 1834 Ernst Löfling

Rätten inhämtade i Domboken att Lantmätare Ernst Löfling den 25 januari 1825 erhållit salubrev på fastigheten
Resolverades att Carolina och Sofia Sandbergs mödernearv intecknades och som säkerhet ställdes Nya Säbyholm
På Häradsrätten vägnar Gustaf Fröberg
……..

1842-09-29 utdrag ur Inteckningsprotokollet hållet vid hösttinget med Bro Härad i Tibble Gästgivargård (431)

Landshövding Greve Eric Sparre lät, som nu mera ägare till Nya Säbyholm 3 15/16 mantal i Låssa socken anhålla, att den inteckning, som Häradsrätten den 14 oktober 1834 beviljat som säkerhet i berörda egendom för de 1.000 riksdaler som Ernst Löfling lånat genom Nämndeman Erik Eriksson i Verka av hans myndlingar Carolina och Sofia Sandberg skulle dödas.
Skuldbrevet uppvisades och var försett med kvitto att skulden blivit till fullo betald. Sparre begär att inteckningen dödas och göras kraftlös, vilket skall påtecknas original skuldbrevet.
……..

1844-01-25 utdrag ur Inteckningsprotokollet hållet vid lagtima vintertinget med Bro härad (431)

Registratorn och Aktuarien i Statskontoret Carl Andersson företrädde och anhöll, på Fabrikör Wilhelm Schmaltz´s vägnar, att den inteckning som Häradsrätten beviljat i Frälsesäteriet Nya Säbyholm, 3 15/16 mantal och underlydande Brunnsvik ¼ mantal, som säkerhet för Ernst Löflings till J G

Braunstedts på 4.000 riksdaler utgiven och sedan på innehavaren transporterad förskrivning kunde bli förnyad. Uppvisade utdrag ur Rådhusrättens i Stockholm den 14 oktober förra året, som bevisade att Fabrikör Schmaltz ingivit skuldbrevet.
Resolverades att för Fabrikör Schmaltz säkerhet för 4.000 riksdaler, inteckning borde förnyas i Nya Säbyholm med underlydande Brunnsvik, betygas
På Härads rättens vägnar Renberg

****

1843-12-05 skulder, inteckningar och fordringar i anslutning till bouppteckningen efter Landshövding Eric S Sparre (432)

En kladd med 19 poster skulder bl a till Bro och Låssa kyrkokassa med inteckning i Ådö 5.000, en omyndig bondflickas medel 800, Mathildas bosättning 6.000. Otydlig sammanräkning till 83.595 riksdaler
En kladd för fordringar med 15 poster bl a lånat Claes Sparre 15,500. Otydlig sammanräkning

Nytt blad med Skulder. Bl a Till arméns pensionskassa 285. Begravningskostnader och sorgkläder, avgift till Fattigkassan 1/8 % av inventariesumman 905.392 och således uppgående till 131 riksdaler.

Inteckningar i Ådö Säteri som innehas av undertecknad

Köpeskillingsrevers på 10.000, daterad 10 april 1830 utgiven av Landshövding Erik Sparre och hans Grevinna till P B Hebbe med 6 månaders uppsägning. 5 % ränta har blivit erlagd varje år till den 14 mars med 500 riksdaler

Revers på 11.000 daterad 15 januari 1831, utgiven av Landshövdingen E Sparre och hans Grevinna Ulla Montgomery till P B Hebbe med 6 månaders uppsägning. Ränta på 5 % varje 1 april och 1 oktober med 275 riksdaler i halvåret.

Revers på 6.000 daterad Gävle 15 januari 1831 utgiven av Landshövding E Sparre och hans Grevinna Ulla Montgomery till P B Hebbe med 6 månaders uppsägning. Ränta efter 5 % varje 1 april och 1 oktober på 150 riksdaler varje halvår.
Stockholm den 2 november 1843 Philip Hebbe
På ett annat blad med samma innehåll står att kapitalet är intecknat i Ådö säteri.

****

1844-04-09 flera handlingar angående inteckningar och gravationsbevis i samband med Eric S Sparres dödsbo (433)

1844-04-04 Gravationsbevis för inteckningar som vidhäftar Säteriet Ribbingebäck, 2 ½ mantal med tillhörande lägenheter samt frälsehemmanen Balsbo, Skyllstanäs, Friberga, Ängen eller Spångängen och Sågstenäs i Tibble socken, Hagunda Härad samt räntan av Högby i Bälinge Socken, Bälinge Härad.

För 3.666 riksdaler med säkerhet för Ulrica Cederhielms 1839 utgivna skuldbrev till Friherrinnan Frisendorff, i Ribbingebäck med kvarn och såg

För 8.000 riksdaler med säkerhet i Ribbingebäck för Friherrinnan Cederhielms 1842 utgivna skuldbrev till Friherrinnan Ollonberg, som överlåtit skuldbrevet till Stockholms Borgerskaps Änkehus Direktion
Inga andra inteckningar vidhäftar Ribbingebäck med tillhörande hemman
På Ämbetets vägnar Sillén två svarta sigill
……..

1844-04-10 undersökning om hemmanen Rysjö och Komsta i Österunda socken Torstuna Härad, som ägts av Landshövding E S Sparre är behäftade med inteckningar (433)

Inga inteckningar har sökts eller beviljats på dessa egendomar under de senaste 10 åren.
På Ämbetes vägnar Björkenstam
……..

1844-04-30 undersökning om Västberga Säteri i Svartlösa socken är behäftat med inteckningar (433)

Pär Almgren har till säkerhet för 5.000 riksdaler 1830 av Landshövding Greve Eric S Sparre och hans Grevinna utgivet skuldbrev, som blivit förnyat 1839 för ”Sällskapet de Nödlidandes vänner”.
Till säkerhet ett kontrakt där Inspektor A Söderlund till G Vestberg upplåtit på 15 år torpet Kvarnhagen under Västberga
Inga andra inteckningar har sökts eller beviljats för egendomen.
På Ämbetets vägnar Molin två svarta sigill.
……..

1844-05-01 undersökning om egendomarna Brogård, Lejondal, Nya Säbyholm, Ådö, som ägts av framlidne Landshövding E S Sparre är behäftade med inteckningar (433)

Inteckning av den 20 september 1839, där Brukspatron P B Hebbe i livstiden eller hans rättinnehavare den 7 maj 1830 fått fastställd som säkerhet i Ådö Säteri 1 ¾ mantal, Verkarne ¼ rå och rörs hemman samt Stora Granskog ¼ mantal, Lilla Granskog ¼ mantal, Dävensö 5 mantal, Kvista 1 7/8 mantal för Landshövding Sparres och hans Grevinnas lån på 10.000 riksdaler. Senare överfört till J P Hebbe.

Samma säkerhet för Sparres lån på 1.000 riksdaler den 21 januari 1831 till J P Hebbe. Förnyad 20 september 1839.

Samma säkerhet för Sparres lån den 21 maj 1840 på 3.000 riksdaler av Låssa Församlings Kyrkoråd och Fattig Föreståndare

Samma säkerhet för Sparres lån den 21 maj 1840 på 1.000 riksdaler av Bro Församlings Kyrkoråd och Fattigkassans Föreståndare

Direktör Anton Fredriksson har fått inteckning i Säteriet Lilla Säbyholm med Brunnsvik för Sparres lån på 6.100 riksdaler
Hösttinget den 21 september 1842 förnyades den inteckningen som Ständernas Bank haft som säkerhet för Änkefru A M Bergenschöld och Överste Taube den 1 oktober 1779 utgivet skuldbrev på 4.500 riksdaler med säkerhet för Banken i Ådö med torp, Dävensö, Granskog, Kvista med två krogar. Inteckningen gällde återstående beloppet på 339 riksdaler.

Inteckningen i Lilla Säbyholm som beviljades av Häradsrätten 1834 som säkerhet för en av Ernst Löfling till J G Braunstedt på 4.000 riksdaler utgiven förskrivning blivit förnyad vid senaste vintertinget för nuvarande innehavaren Fabrikör Wilhelm Schmaltz

Inga andra inteckningar häftar vid dessa fastigheter.
På Ämbetets vägnar Strandberg två svarta sigill
……..

1844-06-11 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Hagunda Häradsting vid Säfva Gästgivargård (433)

Uppvisades en den 24 oktober 1826 av Änkefru Ulrica Cederhielm till Friherrinnan Frisendorff i juli 1832 på innehavaren transporterad revers på 3.366 riksdaler 32 skilling banko med 6 % ränta för vilken inteckning säkerhet blivit beviljad i Ribbingebäcks Säteri med kvarn och såg, samt Bolsbo, Skyttstanäs, Sågstanäs, Spångängen och Friberga. Skuldebrevet är nu överkorsat och dödat

På Ämbetes vägnar Franz Fröberg
……..

1844-06-19 Redovisning av inteckningsboken för de senaste tio åren angående inteckningar i egendomen N:o 28 i kvarteret Oxen (433)

På begäran har jag genomsett Inteckningsboken för de senaste tio åren angående fastigheten på Norrmalm i kvarteret Oxen större under N:o 28 efter gamla och N:o 1 efter nya numreringen och funnit att fastigheten inte är intecknad för skuld.
Ullberg
……..

1844-08-17 Gravationsbevis angående Limmareds Egendom (433)

Efter att ha genomsett Inteckningsprotokoll i Kinds Häradsrätt har jag funnit att Limmareds egendom, där Greve Eric Sparre varit delägare, inte varit intecknat för annan skuld än den 1808 beviljade och 1843 förnyade på 8.333 riksdaler specie, som framlidne Greve Claes Erik Sparre och hans Grevinna E M W Sparre, född Ehrencrona tagit den 1 juli 1778
Ulricehamn På ämbetes vägnar John ….. två svarta sigill

****

1848-1875 Inteckningar och skuldbrev undertecknade Ulla Sparre och Eric J Sparre (434)

Två inteckningar till Ryttmästare Greve Claes Robert Sparre betalar jag efter 6 månaders uppsägning en lånesumma på 10.000 riksdaler och en på 20.000 riksdaler med 5 % ränta. Som säkerhet medger jag inteckning i mina ägandes fastigheter, Brogård Säteri, Husby, Hernevi by, Jursta, Tång, och underlydande torp belägna i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län.
Ulla Sparre, född Montgomery

1859-05-02 Till Statsrådet Friherre Carl Otto Palmstjerna betalar jag efter 6 månaders uppsägning lån på 15.000 riksdaler med 5 % ränta. Till säkerhet medger jag inteckning i mina ägandes fastigheter i Brogård, Husby samt Hernevi.
Eric J Sparre

1871-10-16 Två inteckningar till innehavaren. Jag betalar efter 6 månaders uppsägning 9.000 riksdaler med 5 % ränta och 10.000 riksdaler med 6 % ränta. Till säkerhet medger jag inteckningar i mina ägandes fastigheter Brogård, Husby och Hernevi
Eric J Sparre

****

1863-01-20 utdrag ur Inteckningsprotokollet med Bro Häradsting (435)

Upplästes Hovmarskalk Friherre Nils von Lantingshausen von Höpken anhållan att inteckning i Kronoskatte hemmanen N:o 1, 2 och 3 i Tibble lämnas, som säkerhet för skuldbrev. Samtidigt medgav Hovmarskalken säkerhet i nedan anförda anteckningar för ett skuldbrev på 15.000 riksdaler. Det finns dessutom 5 andra inteckningar, på grund av Robert Sparres skuldbrev på sammanlagt 50.000 riksdaler.

Till Baron Nils A von Lantingshausen von Höpken betalar jag efter 6 månaders uppsägning 15.000 riksdaler riksmynt med 6 % ränta på återstående köpeskilling för Tibble 3 mantal och medger inteckning i Tibble.
Stockholm den 14 mars 1862 E R E-son Sparre.

Greve G A Sparre och Auditören J O Gripensvärd har i egenskap av förmyndare för Robert Sparres barn, sonen Claes Robert och döttrarna Ebba, Cecilia, Adéle, och Elisabeth medgivit inteckning för Lantingshausen i Tibble N:o 1, 2 och 3 Tibble, som Robert Sparre i livstiden köpt av Lantingshausen.

Häradsrätten tillåter Lantingshausens ansökan om inteckning i Tibble med anledning av skuldbrev N:o 2 på 15.000 kronor samt på de 5 andra skuldbreven på sammanlagt 50.000 riksdaler med förbehåll att de skall förnyas vart 10 år.
På Rättens vägnar M W Frick.
Skuldbrevet på 15.000 riksdaler, där räntan är betald till den 19 maj 1871.

****

1866-11-09 Till Landshövdingen i Uppsala län. Inspektor Berg skall inom åtta dagar inkomma med förklaring, vid äventyr att inte bli hörd i målet (436)

Innehavaren av handlare C G Holmgrens konkursmassas fordran på Inspektor Berg, Brogård stor 75 riksdaler för läder, får jag hos Landshövdinge Ämbetet anhålla om handräckning för denna fordrans uttagande jämte ränta och lagsökningskostnader.
Stockholm den 6 november 1866 E A Adde

Räkning för Inspektor Bergs inköp av sulläder, 2 hela hudar av olika kvalitet.
Stockholm den 2 februari 1862
Holmgrens konkursmassas vägnar transporterad på innehavaren Ludvig Tydén

Brogård den 16 oktober 1861
Herr Holmgren Stockholm. Ha godheten att lämna mitt bud på min räkning ½ hud sulläder – inte för tjockt men fast Högaktningsfullt Joh Gust Berg

Brogård den 21 oktober 1866.
Kamrer E Adde, Stockholm.
Skrivelsen av den 16 dennes erhöll jag först i går och angående min skuld till avlidne Läderhandlare Holmgrens konkurs, har jag aldrig fått någon räkning eller på något annat sätt blivit avfordrad likvid av sysslomännen. Ha godheten och översänd mig räkning, försäkrar jag att inga hinder möter för dess betalande. Joh Gust Berg

1866 10 23 avsändes brev med avskrift av räkningen. E A Adde

1866-12-01 Kladd. Till Befallningshavande.
Med anledning av Befallningshavandes resolution på E A Addes ansökning om åläggande för mig, att betala 75 riksdaler till Adde som genom transport av Tydéns innehav av Läderhandlare Holmgrens konkursmassas rätt, får jag angiva följande förklaring.

Det måste vara herr Adde liksom alla som driver handel i Stockholm bekant, att herr Ludvig Tydén redan för länge sedan kommit i den ställning, att han inte kan vara behörig att föra talan för Holmgrens konkursmassa

Till den som enligt bifogade utdrag ur Stockholms Rådsturätt protokoll är i detta fall fullt behörig, nämligen syssloman i konkursen skräddare Malmlöf, har jag på sätt här bilagd kvitterad räkning, redan betalt min skuld och då Adde, som haft full kännedom om detta liksom om sin obehörighet att på grund av Transport uppträda i denna sak, så anhåller jag att med mitt frikännande Herr Adde måtte förpliktigas gottgöra mig mina förklaringskostnader enligt räkning.
Skjuts fram och åter till Uppsala 6 ½ mil 13 och kostnader för förklaringens upprättande 5, Summa 18 riksdaler Brogård den 1 december 1866
……..

1879-02-17 Protokoll vid efterbevakning i Löjtnant Bo Oxehufvuds på Ribbingebäck och hans hustrus vid Hagunda Härads rätt anhängiga konkurs på tingsstället i Säva (436)

Offentlig stämning den 15 juli 1879 utfärdades på Löjtnant Oxehufvuds och hans hustrus borgenärer, att bevaka sina fordringar inför Domhavande i Hagunda härad senast 21 september. Efter den dagen hade Landshövding Eric J Sparre den 21 oktober anmält fordran i konkursen.

När ärendet började inställd sig som gäldenär Löjtnant Oxehufvud personligen och anmälde att han var syssloman i konkursen. Inga andra inställde sig.

Oxehufvud äskade rådrum för granskning i bevakningen och med anledning härav bestämdes, att anmärkningar mot fordringsanspråk skulle ingivas senast den 24 februari och sammanträde inför Ombudsman i konkursen, Kronofogde G Svensson skulle äga rum i hans bostad den 3 mars klockan 11 f m. Handlingarna kommer att finnas tillgängliga hos Syssloman Häradsskrivare Fr Appelquist i hans bostad i Uppsala

Kostnaderna för kallelser och kungörelse i Post- och Inrikes tidningar betalas av Greve Sparre
På Domare Ämbetets vägnar Arvidsson

****

1859-1882 Lån och inteckningar för Landshövding J Sparre (437)

1859-05-02 till Statsrådet Friherre Carl Otto Palmstjerna betalar jag efter 6 månaders uppsägning 15.000 riksdaler med 5 % ränta och medger inteckning i mina fastigheter Brogård, Husby och Hernevi som säkerhet.
Stockholm den 2 maj Eric J Sparre
Räntan betald t o m 1865

1859-05-02 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Sommartinget med Bro Härad.
Landshövding Eric J Sparre har genom Inspektor Johan Gustaf Berg anhållit hos Häradsrätten om inteckning i Landshövdingens ägande Brogård, Husby och Hernevi.

Upplästes och bestyrktes Landshövdingens äganderätt till ifrågavarande fastigheter.

Häradsrätten medger inteckningen.
På Häradsrättens vägnar Pehr Gustaf Jancke

1864-01-16 till Kammarherre C E C Kuylenstjerna betalar jag efter 3 månaders uppsägning och med 6 % ränta 28.000 riksdaler och medger inteckning i mina ägandes fastigheter Brogård, Husby och Hernevi.
Vänersborg den 16 januari 1864

1864-01-20 ingavs skuldbrevet till Bro Häradsrätt och inteckningen godkändes På Häradsrättens vägnar M W Frick
Räntan betald t o m 31 mars 1871

1871-10-19 Utmätningsbevis.
Att Landshövding Greve Eric J Sparres ägande fastigheter Brogård 3 ¼ mantal Säteri, med underlydande Husby 3 ¼ mantal, Hernevi N:o 1 1 mantal, Vallby N:o 1 1 mantal, Skällsta N:o1 1 mantal inom Bro socken samt Tibble N:o 1, 2 och 3 i Näs socken, Bro Härad, varken för närvarande eller förr varit under utmätningen är inteckningen i Mälarprovinsernas hypoteksförenings fordran beviljad, betygas
Enköping i Kronofogdekontoret den 19 oktober 1871 Wallin

1871-10-21 utdrag ur Inteckningsprotokollet med Bro Häradsting.
Beviljades den ändringen i Sparres två skuldbrev till Palmstjerna på sammanlagt 30.000 riksdaler att räntan höjs med 1 %

1871-10-24 Enligt tryckt formulär övertar Eric J Sparre och hans hustru Ottilia Sparre ett lån på 26.000 riksdaler med 5 % ränta efter framlidne Major Claes Robert Sparre med säkerhet i Tibble N:o 1, 2 och 3.
Vänerborg den 24 oktober 1871 Eric Sparre Ottilia Sparre.

1872-01-16 intyg att Landshövding Eric J Sparres Brogård, Hernevi och Husby i Bro socken är försäkrade i Uppsala läns brandstodsbolag till ett sammanlagt värde av 37.730 riksdaler riksmynt Grafström

1872-02-01 Tryckt formulär av Hypoteksföreningen där Eric och Ottilia Sparre medger skuldbrev på sammanlagt 65.000 riksdaler riksmynt eller 16.250 riksdaler silver specie.

1882-02-13 utdrag ur Inteckningsprotokollet med Bro Härad.
Lät Ångbåts Befälhavaren F O Pettersson genom sin fullmäktige Länsmannen R Agrell anhålla om inteckning i Brogård till säkerhet för besittning av lägenheten Fiskartorpet.

Kontrakt.
Jag upplåter till Kapten Pettersson, lägenheten Fiskartorpet under Brogård på 50 års tid till 1930, med alla hus, nämligen boningshus med 5 rum och kök, gamla fiskarstugan med 2 rum, en uthuslänga med stall, ladugård, vagnshus och loge, vedbod och källare samt 4 tunnland åker som gränsar till s k Tegelhagen och Bro gårds Fiskargärde och 2 ½ tunnland äng gränsande mot kvarnvägen samt till bete i Fiskarbacken på följanden villkor:
N:o 1 Arrende 700 kronor om året
N:o 2 Lägenheten mottas i det skick den befinner sig och arrendatorn förbinder sig att vårda de befintliga husen och jorden och vid avträdet lämna den i laga skick.
N:o 3 Bränsle, stängselvirke och virke till reparationer erhålls på Bro gårds skog efter utsyning
N:o 4 Alla avgifter även brandstoden betalas av arrendatorn
N:o 5 I händelse av brandskada uppbär arrendatorn brandstoden med skyldighet att genast bygga upp de avbrunna husen.
N:o 6 Fri passage till och från bryggan samt till bryggerianläggningen förbehålles jordägaren
N:o 7 Brister arrendatorn i sina förpliktelser är han skyldig att avflytta påföljande 14 mars och är förbunden att ersätta jordägaren den skada han åstadkommit.
Brogård den april 1880 Eric Sparre

I Inteckningsboken står att Pettersons ansökan om 50 års arrende på lägenheten Fiskartorpet enligt § 16 förklaras vilande.
Tingstället Tibble Pehr Gustaf Jancke

1882-06-06 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Bro Häradsting.
Anmälde Kapten Pettersson genom Länsman Agrell att de ville fullfölja förra Tingets ansökan om inteckning i Bro gård, som blivit vilande tills den sökande visat Landshövding Sparre äganderätt till Brogård.
Rätten beslutade att bevilja inteckningen.

****

1891-1924 åtskilliga inteckningshandlingar rörande Johan Sparre Brogård (438)
1891-06-15 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Bro Häradsting (438)

Greve Johan Claes Eriksson Sparre lät genom vice Häradshövding Sven Oskar Alexander Gyllensvärd anhålla om inteckning i Brogårds egendom som säkerhet för följande skuldbrev.
Till innehavaren betalar jag efter 6 månader uppsägning 10.000 kronor och 6 % ränta med säkerhet i Brogård. Johan Sparre

Häradsrätten hade denna dag beviljat Johan Sparre lagfart på Brogård, som han ärvt efter sin fader Landshövding Eric Josias Sparre. De beviljade också inteckningen för skuldbrevet på 10.000 kronor
På Häradsrättens vägnar Erik Hagström
……..

1898-09-26 utdrag ur inteckningsprotokollet med Bro Häradsrätt (438)

Anmälde Rättens Ordförande Ernst Leth och begärde att inteckningen på 10.000 kronor av den 15 juni 1891 och 9 andra inteckningar som besvärade en från Frälsehemmanet Hernevi N:o 4, 5 och 6 avsöndrad lägenhet benämnd Hernevi N:o 11 skulle dödas, men skulle gälla till oförminskade belopp för de återstående intecknade fastigheterna
De hade blivit överlämnade till Ordföraren, nämligen
dels 10 intecknade av Statskontoret innehavda skuldbrev om tillsammans 144.000 kronor med ränta,
dels köpekontraktet av den 27 november 1897 och köpebrevet av den 15 juni 1898 då Johan Sparre sålt till Bro Mejeriaktiebolag lägenheten Hernevi N:o 11,
dels Befallningshavandes utslag av den 8 juni 1898 då avsöndringen blivit fastställd,
dels utdrag ur protokollet i Statskontoret den 13 september 1898 som utvisade att Statskontoret på ansökan av Sparre för sin del medgivit de ifrågasatta relaxationerna,
dels hemställan att Häradsrätten skulle begära åtgärder med inteckningarna i fråga,
dels medgivande från Sparre som ägare till fastigheterna att de finge dödas i lägenheten medan det övriga beloppet skulle vara oförändrat,
dels Mathilda Almström som innehavare på 50 års besittningsrätt till lägenheten Hernevi N:o 10,
dels till Betty Pettersson som innehavare av 50 årigt arrende på Fiskartorpet,
dels Kyrkoherde Helmer Åsbrink i överensstämmelse med Bro sockens kyrkostämma som har upplåtelsehandling för tomt till folkskola av 7/9 mantal Hernevi N:o 4 och 7/18 mantal i Hernevi N:o 5.
Då man sett igenom Inteckningsboken och inte funnit att annan inteckning besvärade än dessa 13 inteckningar, beviljade man att inteckning för lägenheten Hernevi N:o 11 dödades
På Häradsrättens vägnar Axel Reuterskiöld
……..

1900-09-01 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Bro Häradsting (438)

Inteckningsförnyelse har begärts av Eric Sparre för ett skuldbrev på 10.000 kronor med 6 % ränta till I Koskull med säkerhet i Brogård, Husby och Hernevi N:o 6, 7, 8 och 9 även kallad Nygård, vilket beviljades. Axel Reuterskiöld
……..

1901-05-03 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Bro Härad (438)

Till innehavaren betalar jag med 6 månaders uppsägning 5.000 kronor och 6 % ränta och medger som säkerhet inteckning i Hernevi N:o 5 samt N:o 6, 7, 8, 9 sammanlagt 3 ½ mantal benämnda Nygård i Bro socken.
Beslut. Inteckningen gäller med förmånsrätt efter inteckningarna i rummen 23 och 24
Eksandh
……..

1905-06-05 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Uppsala läns södra domsaga på tingstället i Enköping (438)

Till innehavaren betalar jag med 6 månaders uppsägning 5.000 kronor jämte 6 % ränta och medger inteckning i Brogårds egendom.
Beslut. Inteckningen gäller med förmånsrätt efter inteckning i rum 26 Emil Hållenius.

1905-06-05 Skuld på 5.000 kronor med inteckning i Brogård.

1905-06-05 skuld på 10.000 kronor med inteckning i Brogård.
……..

1908-02-11 utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Uppsala läns södra tingställe i Enköping (438)

Johan Sparre ansökte att få döda samtliga inteckningar som besvärade lägenheten Hernevi N:o 12 avsöndrad från Hernevi N:o 1-9, men att övriga inteckningar skall gälla med oförminskat innehåll.

Gravationsbevis gällande i vad mån inteckningar besvära Greve Johan Claes E-son Sparre tillhöriga Bro gård. Fastigheten besväras inte av andra inteckningar än de som beviljats:
N:o 1- 4 Ulla Sparres till Ryttmästare Claes Robert Sparre utfärdade skuldbrev på 50.000 riksdaler tillsammans
N:o 5 och 6 Två förskrivningar av Eric Sparre till Carl Otto Palmstjerna på tillsammans 30.000 riksdaler
N:o 7 och 8 Två av Eric Sparre utgivna skuldbrev på sammanlagt 19.000 riksdaler riksmynt
N:o 9 Eric Sparre till Baron Ivar Koskull på 10.000 kronor
Samtliga inteckningar är dödade den 15 juni 1891
N:o 10 Besittningsrätt för Fredrik Almström av Eric Sparre
N:o 11 Nyttjanderätt till plats för socknens folkskola mellan Johan Sparre och Bro församling
N:o 12 Johan Sparre till innehavaren av skuldbrev på 10.000 kronor
N:o 13 Två skuldbrev till innehavaren av Johan Sparre på sammanlagt 10.000 kronor
Vissa inteckningar dödades medan återstoden förklarades gälla med samma betalnings- och förmånsrätt som förut, vilka bevis påtecknades skuldbrevet
På Häradsrättens vägnar Dahlqvist
……..

1910-05-09 utdrag ur vårtinget med Uppsala läns södra domsaga på tingstället i Enköping (438)

Begäran om inteckningsförnyelse från aktiebolaget Stockholms Diskontobank till domhavande översänt ett av Greve Johan Sparre den 24 april 1901 till innehavaren utgivet skuldbrev på 5.000 kronor med 6 % ränta och säkerhet i egendomen Nygård. Samma dag beviljades inteckningar till en summa av 15.000 kronor i samma fastigheter. Sven Carlsson
……..

1912-03-11 utdrag ur Inteckningsprotokollet med Uppsala läns södra domsaga (438)

Undertecknad har av Mälarprovinsernas Hypoteksförening erhållit ett amorteringslån på 3.800 kronor, att betala ½ % av kapitalet och 4 % ränta årligen under högst 10 år.
Till säkerhet lämnas inteckning i Ekboda
Härtill bifogas:
Att domhavande den 9 mars 1912 utfärdat bevis att Greve Johan Sparre är ägaren av bl a Hernevi N:o 6 och 8 jämte andra fastigheter i Hernevi.
Att domhavande utfärdat bevis att Greve Johan Sparre meddelats lagfart på bl a Husby den 15 juni 1891
Att Befallningshavande fastställt ansökan av Greve Johan Sparre om avsöndring av Ekboda
Häradsrätten beviljade inteckningen i Ekboda
På Häradsrättens vägnar Eksandh

1912-05-06 övertar Johan Sparre, Ulla Sparres, född Montgomerys skuldbrev på 15.000 kronor av den 15 maj 1848 och sedan det dödats ikläder han sig betalningsansvar med säkerhet i Ekboda, Lindhagaberg, Stora Lagmansboda, Snickartorp och Snyggboda alla i Bro socken
Samma dag dödas Inteckning i Nygård från den 24 april 1901 och Johan Sparre ikläder sig betalningsansvar för 5.000 kronor med 6 % ränta och medger inteckning i mitt tillhöriga Husby med undantag av avsöndrade lägenheten Ekboda, vilket Häradsrätten beviljade.
……..

1924-08-28 utdrag ur inteckningsprotokollet vid Uppsala läns södra domsaga på tingsstället i Enköping (438)

Dödas inteckningen efter skuldbrevet av den 2 maj 1859 på 15.000 kronor till Palmstjerna och ikläder sig Greve Johan Sparre betalningsskyldigheten för summan med inteckning i Hernevi, försäkrar Johan Sparre.
Bifogas: bevis att den gamla inteckningen blivit dödad, och att nytt inteckningsbevis utfärdats
Vidare Johan Sparres hustrus, Matilde Sparres fullmakt av den 27 juni 1924 för Johan Sparre att med inteckning för skuld belasta honom tillhöriga fastigheter inom Bro socken. I protokollet beviljades inteckningar på sammanlagt 45.000 kronor.
På Häradsrättens vägnar Eksandh

****

1908-1912 åtskilliga handlingar om Johans Sparres ekonomi (439)
1908-10-20 aktier i Bro mejeri (439)

Till Greve Johan Sparre. Vi erkänner mottagandet av 102 aktier i Bro Mejeri Aktiebolag jämte kuponger fr o m 9 vilka ligger som säkerhet för Ert lån på 5.000 kronor
Då aktierna inte är in blanko transporterade, ber vi Er att vid tillfälle besöka kontoret för att påteckna transporten. Aktierna ligger hos kassörskan.
Stockholm Mjölkförsäljnings Aktiebolag. Benzinger
……..

1909-04-08 lån av Sparbanken i Enköping (439)

Johan Sparre lånar 15.000 kronor med 6 % ränta på 10 år med avbetalning av 1 /10 varje år.
Orsaken till lånet är enligt brev till Sparbanken, att Sparre vill döda en gammal inteckning i Brogård.
Räntan på lånet är antecknat betald till 19 april 1912
……..

1910-05-07 lånar Sparre 18.000 kronor av Sparbanken i Enköping (439)

Lånet är med 5 ½ % ränta och skall återbetalas inom ett år. Hypotek 25 lotter i Skånes Enskilda Bank med tillhörande kuponger från och med 1910. Johan Sparre, Kammarherre
……..

1911-01-03 meddelande från Sparbanken i Enköping (439)

Meddelandet ställt till Ivar Bäckström, Stockholm och innehåller uppgift om Greve Johan Sparres 4 lån på sammanlagt 44.700 kronor
1911-02-09 Genom Ivar Bäckström har undertecknad mottagit 275 kronor som är 1 års ränta på min fordran på 5.000 kronor som härmed tacksamt erkänns Fr Ridderhielm
……..

1911-11 29 brev till Sparbanken (439)

Anhåller att ni ville meddela Mälarprovinsens Hypoteksförenings ombudsman Elis Carlgren, vilka lån jag har hos Er mot inteckningar, deras belopp, ränta och fastigheterna.
Johan Sparre
……..

1911-12-01 Sparbankens svar till Carlgren (439)

Greve Johan Sparre har ett lån på 9.200 kronor med 5 % ränta med inteckning i Sparrsätra by
Ett lån på 4.000 med 5 % ränta och inteckning i Åsboda, Tillinge socken
Ett lån 12.000 kronor med 6 % ränta intecknat i Brogård, Husby och Hernevi
Samt en revers på 5.000 konor intecknad i samma egendomar.
För Sparbanken i Enköping Fr Mollstadius
……..

1912-01-10 ansökan om lån i Mälarprovinsens Hypoteksförening (439)

Undertecknad, ägare av Ekboda i Bro socken ansöker om lån på 3.800 kronor. Ansökan avser omsättning av lån N:o 157 E mot inteckning föreningen innehar i 3 ½ mantal Hernevi N:o 5-9
……..

1912-04-29 Brev från Carlgren till domhavande i Uppsala läns södra domsaga (439)

Äntligen har jag äran översända alla penninginteckningarna i Greve J Sparres egendomar Brogård, Husby och Hernevi, med anhållan att inteckningarna måtte dödas och nya inteckningar meddelas för samma skuldbrev under förutsättning att åtgärderna blir de bästa. Elis Carlgren

1912-02-20 Två likalydande skuldbrev om 10.000 kronor med inteckning i Brogård, Husby och Hernevi där Johan Sparres undertecknade namn är överkorsat.
……..

1912-02-21 Sparre öppnar löpande Räkning i Skandinaviska Kreditaktiebolaget (439)

På uppdrag av Greve Johan Sparre Brogård, anhåller jag om rätt att för honom i Banken öppna löpande räkning på 20.000 kronor mot säkerhet av inteckning i fastigheter inom Bro socken. Dessa fastigheter är värderade till 273.745 kronor. Taxeringsbevis lämnas torsdag ef m
Elis Carlgren Ombudsman för Mälarprovinsernas Hypoteksförening
Dagen efter lämnas svar, där banken ber att få återkomma efter nästa styrelse sammanträde.

Den 26 februari har Sparbanken i Enköping beslutat medge Greve Johan Sparre att inbetala hela lånet N:o 6902 varpå återstår 12.000 kronor
……..

1912-03-07 protokoll för Styrelsen av Allmänna Brandförsäkringsverket för byggnader på landet (439)

Styrelsen medgav inteckningar i Greve Johan Sparres tillhöriga Brogård, Husby och Hernevi allt i Bro socken på sammanlagt 124.000 kronor, som säkerhet för amorteringslån varpå numera återstår 115.000 kronor och berörda inteckningar får överlämnas till
Mälarprovinsernas hypoteksförening. Gustaf Nilsson
……..

1912-04-22 Brev till E Carlgren från Allmänna Brandförsäkringsverket (439)

Om underskriven handling samt fullmakt insändes kan inteckningarna när som helst här utfås.
……..

1912-04-22 Sparres brev till Ombudsman Carlgren (439)

Härmed två inteckningar på 10.000 och 5.000 kronor i Hernevi samt 5 lagfartsbevis på Lindhagaberg, Snyggboda, Stora Lagmansboda, Ekboda och Snickartorp. Kan inte minnas om jag lämnat fler till Rätten, jag har i alla händelser inte fått fler från Domhavande.

Bifogar anvisning på 6.000 kronor, även om jag inte fattar varför jag skall inbetala 6.000 då inteckningen i diskontobanken beträffande Hernevi är på 5.000 kronor.

Jag kommer till Stockholm tisdag och får vi då ordna om lånet i Mälarprovinsens Hypoteksförening Johan Sparre

……..

1912-05-31 inteckningar på Brogård (439)

Härmed erkänner jag mig ha mottagit av ombudsman Elis Carlgren 8 inteckningar i Brogård på tillsammans 120.000 kronor Gustaf Nilsson

Två lappar med inteckningar där Johan Sparre skrivit under den ena och erkänner handlingarna.

****

1920-12-22 Gravationsbevis rörande Skällsta (440)

Enligt Uppsala läns södra domsagas Häradsrätts inteckningsprotokoll för de sista tio åren häftar Greve Johan Sparres tillhöriga Skällsta N:o 1, med undantag av den avsöndrade lägenheten Gustafshäll och Vallby N:o 1 inte för andra inteckningar än dem, som är beviljade och nu dödade.
På Domarämbetets vägnar Eksandh

……..

1921-02-10 utdrag ur inteckningsprotokollet vid lagtima ting med Uppsala läns södra domsaga gäller dödande av inteckningar (440)

Dödades ett av Birger Hallgren till Karolina Brodin utgivet skuldbrev på 600 riksdaler med säkerhet i Skällsta N:o 1 vilken inteckning förnyats 1913. Johan Sparre medgav den 30 december 1920 att inteckningen dödades.

Enligt lagfartsbevis av den 3 maj 1901, som meddelades Sparre, äger han fortfarande den intecknade fastigheten utom Gustafshäll N:o 1 som den 26 mars 1913 avsöndrats och den 8 april 1913 lagfarits för L J Gustafsson.

Vidare dödades inteckning ett av Birger Hallgren den 14 mars 1850 till Henning Edvard Taube i hans egenskap som förmyndare för Charlotta Gustava Taube, utgivet skuldbrev på 3.000 riksdaler med säkerhet i Skällsta och Norrboda utjord i Bro socken vilket Sparre medgav.

Lagfart meddelades Sparre den 3 maj 1901 på de intecknade fastigheterna och han äger dem fortfarande

Vidare begäran om intecknings dödande ingivet ett av Birger Hallgren den 14 mars 1850 till Johanna Margareta Hallgren utgivet skuldbrev på 1.000 riksdaler och sedan förnyat.

Vidare begärdes dödande av Johan Sparre och Mathilde Sparre utgivet skuldbrev på 7.000 kronor med säkerhet i Lilla Ullevi N:o 1 vilken inteckning förnyats 1917.

Enligt lagfartsboken fick Johan Sparre lagfart på den intecknade fastigheten 3 maj 1901 och ingen förändring är anmäld annat än att den 28 maj 1913 avsöndrades lägenheterna Herrskogen N:o 1, Ulleviskogen N:o 1 och Broskogen N:o 1, där annan person sedan haft lagfarten.

Vidare begärdes dödande av inteckning av ett av Johan och Matilde Sparre år 1908 utgivet skuldbrev på 7.600 kronor med säkerhet i Klöf N:o 1 vilken inteckning förnyats 1917.
Sparre fick lagfart den 3 maj 1910 och ingen förändring har anmälts

Vidare begärdes dödande av inteckning för utgivet skuldbrev på 2.000 riksdaler riksmynt av C G och Ebba Braunerhelm samt G A Sparre och J O Gripensvärd i deras egenskap av förmyndare för C R Sparres omyndiga barn den 22 juni 1865 till L H Wretman med inteckning i Vallby N:o 1

Johan Sparre äger fastigheten med undantag av Vallby skog N:o 1, Utskogen N:o 1 och Bro tertiärstation N:o 1 vilken 1 januari 1910 avsöndrades och lagfarits för andra personer.

Vidare begärdes dödande av inteckning av förmyndarna för C R Sparres barn den 22 juni 1865 utgivna skuldbrev på 6.500 riksdaler till L H Wretman med säkerhet i Vallby N:o 1 i Bro socken

Johan Sparre äger Vallby N:o 1 med vissa undantag.

Vidare begärdes inteckningens dödande av Erik Sparres den 16 oktober 1871 utgivna skuldbrev på 3.000 riksdaler med säkerhet i Vallby N:o 1

Vidare begärdes inteckningens dödande för ett av I Tauvon den 10 februari 1859 till J C Lövenberg utgivet skuldbrev på 6.600 riksdaler med säkerhet i Skällsta N:o 1 och Norrboda utjord.

……..

1921-01-28 Formulär med rubrik Förskottslån (440)

Till Mälarprovinsens Hypoteksförening betalar undertecknad 23.000 med 6 ½ % ränta och säkerhet i Norrboda, Ullevi gård och Högbytorp
Stockholm den 28 januari 1921 Johan Sparre Kammarherre

****

1877-09-26 Borgen för medel i Stockholm-Västerås-Bergslagens Aktiebolag (441)

För medel och inventarier, som B M Lundgren har sig anförtrodda som Stationsföreståndare vid Bro station, går undertecknade i borgen inom ett belopp av 500 kronor, som för egen skuld.
Brogård den 26 september 1877 Eric Sparre C A Kihlmark

Att Landshövding E J Sparre och Inspektor Kihlmark på Brogård var för sig är vederhäftiga för den ingångna förbindelsen intygas.
Sandgrind i Bro Härads Kronolänsmanskontor den 28 september 1877 Rob …gren

……..

1877-09-26 Borgen för medel i Stockholm-Västerås-Bergslagens Aktiebolag (441)

Till Landssekreteraren M Zachrisson, Vänersborg
Härmed får vi för ordningens skull anmäla till Er, som utredningsman i framlidne Landshövding Eric J Sparres sterbhus, att Greve Sparre tecknat borgen för Johan Åbergs kassakreditiv på 5.000 kronor, som förfaller den 1 april 1887

Stockholms Handelsbank ……

……..

1905-11-08 uppsägning av borgen som Sparre och Rappe lämnat (441)

Det lån på 2.500 kronor med 5 ½ % ränta från den 30 september, vilket Ivar Aminoff erhållit hos Livränteanstalten enligt revers den 5 mars 1902 med borgen av Er och Legationsrådet F Rappe, får vi härmed uppsäga till betalning 15 februari 1906.

Vi anhåller att Ni omedelbart efter denna uppsägning insänder erkännande därom
till Skånska Livränteanstalten Folke Engström

……..

1906-01-27 Befallningshavandes föreläggande för Sparre att som löftesman betala en borgenssumma (441)

Resolution. Greve Johan Sparre, Brogård föreläggs att inom åtta dagar skriftligen svara på bifogade ansökan vid äventyr att målet ändå avgörs.
Uppsala den 27 januari 1906 Walter Kant

Skånska Livränteanstalten får anhålla om åläggande för Greve Sparre i Bro att på grund av bifogade förskrivning genast betala 1.250 riksdaler jämte 6% ränta från den 30 september 1904 samt ersätta för lagsökningskostnader och arvoden till ombud.
Lund 26 januari 1906 Folke Engström

Följer Aminoffs låneförbindelse daterad 5 mars 1902 och Johan Sparres och Fredrik Rappes borgensförbindelse.

****

1877-11-05 taxeringsutdrag och värderingar för Greve E J Sparres egendom (442)

Brogård, Hernevi och Husby taxeringsvärden tillsammans 373.000 kronor

Utdrag ur taxeringslängden för 1877,
Brogård frälsesäteri 100.000, Två Finsta skatte 19.009 och 13.000, Hernevi frälse 1- 4 22.000 var, 5 11.000, Nygård 11.000, 6-9 22.000 vardera, Vallby rå och rör 75.000, Klöf 13.000, Lejondal 56.000, Ängsodlingen 4.000, Råby skatte10.000, utjord 1.000, Skällsta 16.000, Norrboda 15.000, Lilla Ullevi 10.000, Vallby frälse 20.000, Brogårds Tegelbruk 35.000, såg 1.000, Lejondals såg 300, Väderkvarn 500
S U M M A 586.800 kronor

Personlig uppskattning för Herrskapet Sparre och deras underlydande betjäning
Sterbhuset 2.000 skatteunderlag (?), Grevinnan Sparre 10.000, Greve Johan Sparre 5.000, Inspektor Johansson 1.300, Bokhållare Andersson 750, Maskinisterna Åberg och Larsson 500 var, Trädgårdsmästare Andersson 600, Smeden Sjöberg 720, Rättare Pettersson 500, Tegelslagare Jonsson 900, Tegelslagare A G Jonsson 720 kronor

Låntagaren av Skällsta har fullgjort 28:de årets inbetalning med 575 kronor. Skulden 10 februari 1900 5.325 kronor 76 öre

P M Om man erhåller 550.000 kronor för Årsta bör betalas följande skulder:
Inteckningar i Årsta, huset och Tibble, Lån mot hypotek av aktier i Mjölkbolaget, skulder utan hypotek Vänersborgs Bank, Skånes Enskilda Bank och S Löfvenskölds sterbhus, F Rappe
S U M M A 550.000 kronor

Återstår följande skulder:
Inteckningar i huset, Tibble, Finsta, Råby, Klöf och Ullevi dels hypotekslån, dels lån hos F Rappe, inteckningar i Lundby, Skällsta, Norrboda
Lån mot förpantade aktier i åtskilliga banker, Skuld till Rappe 17.000
S U M M A 522.989 kronor

****

1910-1911 uträkningar av inkomster och utgifter för Brogård och värdering av Ekboda (443)

Flera sidor med uträkningar av inkomster, utgifter, räntor, arrenden, hyror, aktieutdelningar m m för samtliga egendomar

1911-11-18 inställde sig undertecknad, av Hypoteksföreningen förordnad värderingsman, att i närvaro av Gode männen Lars Mattsson i Sylta, Bälinge socken och L J Gustafsson i Kvista, Bro socken att uppskatta och värdera Greve Johan Sparres egendom Ekboda, som är avsöndrad från Husby.
Gården ligger på ett avstånd av 0,8 kilometer från Bro järnvägsstation och 3 kilometer från Brogårds ångbåtsbrygga och lastplats. Beskrivs åker och tomter, äng, avrösningsjord och värderades

till 8.022 kronor 63 öre. Därifrån avgår bevillning och avgifter till prästerskap efter 5 % motsvarande 339 kronor 60 öre. Värdet blir alltså 7.683 kronor 3 öre

Egendomens byggnader är mangårdsbyggnad av trä under tak av spån, ladugård, stall och svinhus under ett tak av rör, loge. Byggnaderna är i gott skick och brandförsäkrade för 4.750 kronor
Ekboda 18 november 1911 O v Bahr
……..

1911-12-09 Förslag till värdering (443)

Taxeringsvärden
Brogård 3 174 mantal frälsesäteri 100.700 kronor
Husby 3 ¼ mantal rå och rör 66.500 kronor. Härifrån avgår avsöndrade lägenheterna Ekboda, Lindhagaberg, Stora Lagmansboda, Snickartorp, Snyggboda, tillsammans taxerade till 11.433 kronor 5 öre. Sålunda blir Husbys återstående värde 55.066 kronor 95 öre
Hernevi 1-9 enligt nu verkställd hypoteksvärdering 117.978 kronor 11 öre
S U M M A 273.745 kronor 6 öre O v Bahr

****

1919-12-31 Inventarier vid Hallsta Bruk, Rimforsa (444)

Maskiner och verktyg i smedjan 45.360:75
Handverktyg i smedjan 78:25
Maskiner och verktyg i maskinrummet 5.243:50
Maskiner och verktyg i polerrummet 2.855:25
Handverktyg i polerrummet 175:-
Maskiner och verktyg i sliperiet 13.937:76
Lösa inventarier i sliperiet 848:-
Maskiner och verktyg i svarvhuset 4.937:17
Inventarier i målarverkstaden 254:85
Inventarier i lagerrummet 541:40
Inventarier i kontoret 290:-
Elektrisk armatur 2.476:10
Brandredskap 277:-
Yttre inventarier 878:20
……..

1921-08-15 Värdering av Hallsta Bruk (444)

På uppdrag av Advokat Torsten Tullberg har undertecknad besökt Hallsta Bruk, Rimforsa och värderat fastigheten, med fasta och lösa inventarier samt undersökt fabrikens produktionsmöjligheter och ekonomiska värde

Tomten är stenig och backig och består av 4.960 kvadratmeter jordområde samt är begränsad mellan två landvägar och två utnyttjade tomter. Den erbjuder inga speciella fördelar och tillåter inte större utveckling. Värde 1.000:-
Byggnaderna är 1 större trähus under papptak som rymmer smedja, polerrum, maskinrum, målarverkstad och kontor. Värde högst 3.500:-
1 stenhus under papptak som rymmer sliperi, Värde högst 2.500:-
1 trähus rymmer skaftverket Värde 600:-
1 boningshus och 4 små rum och kök jämte mindre uthus 2.100:’
1 magasin vid järnvägsstationen. Värde 800:-
Värde av fasta inventarier 5.000:-
Övriga maskiner och verktyg 10.000:-

Råmaterial bestående av 12 ton smidesjärn och stål 960:-
Sammanlagda värdet 25.960:-

Kraft köps till rimligt pris från äldre numera förfallet kontrakt från mindre elektricitetsverk i orten. På grund av vattenbrist kunde inte kraft levereras. Då kraftverket var illa planerat och skött kommer det att i framtiden orsaka Hallsta svårigheter.

Som slutomdöme får jag framhålla att anläggningen vid Hallsta inte lämpar sig för annan tillverkning än vad den ursprungligen är avsedd för, nämligen manufaktursmide. Driften kan ske endast i mindre skala, och anläggningen torde inte bära någon större organisation, utan ägaren bör själv leda och delta i arbetet för att ett ekonomiskt resultat av driften skall bli möjlig
Stockholm den 15 augusti 1921 John Skelöf (?)

****

1921-1922 Handlingar inför en försäljning med värderingar och utkast till försäljningsannons (445)

Värdering av samtliga gårdar som hör till Brogård. Totala värde 1.160.950 kronor, inteckningar 195.000 kronor, överskott 1.316.950 kronor

1921-09-08 Kassarapport augusti 1921. Inkomster 7.329 kronor 92 öre. Utgifter 15.496 kronor 7 öre
1921-10-07 Kassarapport september 1921 Inkomst 13.293 kronor 7 öre. Utgifter 12.840 kronor 13 öre
1921-11-09 Kassarapport oktober 1921 Inkomster 51.709 kronor 16 öre. Utgifter 51.709 kronor 16 öre.

1922-01-26 Beräkning över Brogårds drift.
Beräkningen över inkomster och utgifter under ett år, om Brogård sköts som de senaste åren.
Uppgifterna stöder sig på Brogårds räkenskaper och Godsförvaltarens upplysningar.
Inkomster 104.700 kronor och årlig brist 66.900 kronor
Skogen är förut hårt anlitad och därifrån torde svårligen höga belopp kunna uttas
Antalet kor är 40 % av vad som borde kunna födas.
Arbetsstyrkan är för stor
Det stora och delvis mindervärdiga antal dragare som nu finns, borde bytas mot lämpliga maskiner, då fälten lämpar sig väl därför.
Brogård den 26 januari 1922 Magnus Svensson

1922-01-30 Till Bankdirektör Lindberg, Stockholm
Lämnar en avskrift av den beräkning, som jag gjort för ett års drift av Brogårds egendom, som slutar på årlig förlust av 66.900 kronor
Jag har avsänt liknande till Greve Sparre
Jag visade Grevinnan Sparre resultatet. Hon ivrar starkt för försäljning, Få se vad Greven svarar sedan han fått tänka över.
Magnus Svensson

1922-04-01 Utgiftsförslag till avlöning vid Bro gård. Summa 4.015 kronor
Uppgifter om Nygård

1922-06-10 På Aktiebolagets Stockholms Uthyrningsbyrå, Stureplan 6 brevpapper skrivs följande:
Undertecknad anmäler härmed hos Aktiebolaget Stockholms Uthyrningsbyrå till försäljning egendomen Brogård med underlydande och förbinder mig att vid köpekontraktets undertecknande betala nämnda bolag försäljningsprovision med 1 % på försäljningssumman. Vidare förbinder jag mig att lämna Bolaget ensamrätt av denna egendom under……..räknat från denna dag till ett pris

av……..eller till det pris därunder, som jag eventuellt kommer att godkänna samt att inte själv eller genom någon annan än detta Bolag avhända mig fastigheten under sagda tid
Stockholm 10 juni 1922 utan underskrift

****

1862-1935 äldre gravationsbevis (446)

Gäller inteckningar i Stora Säbyholm, Nya eller Lilla Säbyholm med skattlagd väderkvarn, Lindormsnäs, Ålbrunna, Leran, Tibble (*Lilla Ekeby*), Ekeby, Brunnsvik, Ådö, Dävensö, Verkarna, Stora Granskog, Lilla Granskog i Låssa socken samt Kvista, Vallby och Skällsta i Bro socken.
Enköping 13 december 1862
Inteckningar i Vallby i Bros socken tillhörigt Major Greve Claes Robert Sparre
Öråker 31 mars 1868
Inteckningar i Landshövding Eric Josias Sparres sterbhus
Strömsberg den 11 augusti 1886
……

1905-1935 gravationsbevis för de inteckningar som besvärar Brogård (446)
Enköping den 4 augusti 1905 Eksandh

Brogård och Hernevi tillhörigt Johan Claes E-son Sparre
Vallby tillhörigt Johan Sparre
Enköping 3 juni 1908 Eksandh
Hernevi, Husby tillhörigt Johan Sparre
Enköping 6 februari 1908 Eksandh
Nygård tillhörigt Johan Sparre
Enköping 14 november 1908 Eksandh
Brogård, Husby, Hernevi och avsöndrade lägenheter
Enköping den 4 januari 1912 Eksandh
I Bro belägna och ägda av Johan Sparre ägostyckningslotter
Enköping den 22 december 1920
Vallby, Klöf och Lilla Ullevi intecknade för 4 skuldbrev 1932 av Johan Sparre till innehavaren
Uppsala den 13 juni 1935 Einar Holm

****

1920-1925 åtskilliga handlingar och kladdar och redovisningar av lån som Sparre tagit (447)

Redovisning av lån i Allmänna Brandförsäkringsverket för byggnader på landet, Mälarprovinsernas Hypoteksförening, Inteckningar för tillfälliga krediter, AB Mälarbanken, AB Nordiska handelsbanken, Obelånad inteckning i förvar hos A Lindberg.
Beviljade inteckningar i Brogård m fl till en summa av 510.900 kronor

1922-05-22 Tre små lappar där Ingenjör Gustaf Schüsslers, Lidingö, Trävaruhandlare Bernhard Söderströms, Östersund, Direktör O P Magnussons, Kaptensgatan 11, Stockholm soliditet bedöms. De har inte varit särskilt framgångsrika i sina affärer och haft betalningsanmärkningar

1921-11-10 8 stycken lånehandlingar av Mälarprovinsernas Hypoteksförening, som
Greve Sparre lämnat inteckningar till, nämligen Ullevi gård, Husby kallad Nygård, Norrboda, Skällsta, Skällsta, Vallby, Vallby, Klöf och Lilla Ullevi kallat Högbytorp
Stockholm 10 november 1921

Förfallodagar för Greve Johan Sparres löpande skulder

8 stycken låneblanketter från Mälarprovinsernas Hypoteksförening och Handelsbanken
Olika datum 1921

1921-08-31 Av Bankdirektör A Lindberg har vid i dag för Civilingenjör Henric Thams räkning mottagit nedan specificerade belopp, utgörande likvid för Thams fordran hos Grev Sparre, Brogård och förbinder oss att utan vidare kostnad för Greve Sparre återkalla den av Tham mot honom gjorda processen. Summan gäller 486 kronor 91 öre
Stockholm den 31 augusti 1921 Hampus Bodéns advokatbyrå

1921-09-22 Förvaltare Nordén, Eriksund Säteri, Sigtuna
Enligt dagens telefonsamtal har jag nöjet överlämna en beskrivning över Nygård och får jag samtidigt meddela att försäljningspriset är 200.000 :-
Egendomen är intecknad till 150.000 och inteckningarna är deponerade i Handelsbanken Mälarprovinserna Hypoteksförening är beredd att lämna ett lån på 30.000 mot dessa inteckningar. Emotser Edra meddelande. Oläslig underskrift

21-10-26 kvitto på 1.000 kronor som handpenning på försäljningen av lägenheten Kocktorp och C:a 8 tunnland åker som Herr Gustafsson köpt för 24.000 kronor
Bro gårds förvaltning Albert Engman

1922-01-31 kontrakt angående löpande räkning 60.000 kronor i Handelsbanken, överkorsat.
1922-03-23 begär Brogårds godsförvaltning arealbevis för Brogård men får svar att det skall sökas på Lantmäterikontoret.
1922-03-25 räkning på 12:75 för gravationsbevis på Ekboda.
1922-03-31 räkning från Svenska Telegrambyrån till Brogård angående 6 annonsrubriker i Sv Dagbladet på 26:05
1922-04-29 lån på 283.000 kronor i Handelsbanken underskriven Johan Sparre
1922-05-21 Räkning till Brogård för lagfarter på Ekboda och Hernevi köpebrev, gravationsbevis Sammanlagt 27:50

1922-06-16 Slaktare J E Gustafsson
I enlighet med gårdagens samtal har jag i dag till Mälarprovinsernas Hypoteksförening betalat den 10 maj förfallna räntan på Kocktorp med 161:50 samt dröjsmålsränta med 1:94. Av räntebeloppet har av Er inbetalts 85:24 utgörande ränta för tiden 31 oktober 1921 – 10 maj 1922 samt 2:47 i dröjsmålsränta, Som dröjsmålsräntan endast gick upp till 1:94 återsänds skillnaden 53 öre i frimärken.
Högaktningsfullt oläsligt

1922-06-17 kvitto på inlämnat telegram. Har betalts med 1:70 Telegrammet lyder Tuve Olsson Harplinge Benäget meddela Bankdirektör Lindberg Nordiskbank Stockholm min accepts förfallodag och betalningsort Johan Sparre

1922-1923 8 stycken lånehandlingar i Nordiska Handelsbanken.

1925-04-08 Grevinnan Mathilde Sparres sterbhus Brogård. Göteborgs Bank meddelar innehav av Svenska Statens obligationer

****

1921-02-07 kvitton från olika Banker på inbetald ränta på lån samt andra kvittenser (448)

Kvitton från Mälarprovinsernas Hypoteksförening.

Vallby ursprungligt lån 1909	10.400:-.	4 ½ % ränta	468 och avbetalning 10 maj 1921
Skällsta	12.000	”	540
Fredriksberg	8.400		378
Snickartorp	2.600		117

Ekboda	3.800	171	
Kocktorp	3.400	153	På baksidan Såld
Klöf	7.600	341	
Lilla Ullevi	7.000	315	
Lilla Ullevi	7.000	315	1922
Klöf	7.600	342	
Kocktorp	3.400	153	Betalt av Gustafsson med 76:77
Snickartorp	2.600	117	
Fredriksberg	8.400	378	

Kvitton från handelsbanken avbetalning och räntor.
Bankväxel utställd på Kullberg och C:a AB på 4.000:-
Kvitto från Allmänna Brandförsäkringsverket 9 juni 1922 på 6.315:- Återstår 85.658:40 av lånet

1922-10-14 Kvitto på köpeskilling för Hackel Södergråd. Lån i Norra Kinda härads Sparbank mot inteckningar. Greve Sparre till godo 11.343:71

Debetsedel på Kommunalutskylder i Väster-Lövsta socken för 1922 Greve Sparre Brogård 80:25

****

F:21 B Fastigheten Heby i Västmanland 1913-1922

1919-03-26 Inteckning i Hebyås (453)

Auditör Daniel Ahlberg i Sala anhåller om inteckning enligt följande skuldbrev.
Till innehavaren betalar undertecknat bolag 10.000 kronor jämte 6 % ränta med säkerhet i vår ägande lägenhet Hebyås. Aktiebolaget Heby Verkstäder A Öhngren
Västmanlands östra domsaga beviljar inteckningen den 16 juli 1919

Vid fördelningen av köpeskillingen den 29 mars 1922 för den intecknade, exekutivt sålda fastigheten räckte köpeskillingen inte till gäldande av någon del av detta skuldbrevs innehåll, Betygas. Västerås den 29 mars 1922 …..

****

1919-01-10 Gravationsbevis för Heby Gjuteri och Mekaniska Verkstad (452)

Tolv inteckningar. Den första den 10 mars 1890 och den sista 25 november 1918 på 75.000 Kronor
……..

1919-06-23 begäran om förlagsinteckning av Auditören Teodor Boethius (452)

Till innehavaren betalar vi 215.000 kronor jämte 7 % ränta. Lånet tas för att driva oss tillhöriga Heby Gjuteri och Mek Verkstad, belägen i Väster-Lövsta socken, Västmanland
Aktiebolaget Heby Adduceringsverk Albert Engman
Ännu ett förlagslån söks med 150.000 och 7 % ränta

Rådstuvu Rätten i Västerås fann skäligt att till säkerhet för detta skuldbrev fastställa inteckning i Heby Adduceringsverk
……..

1919-06-20 Registrering av Aktiebolaget Heby Adduceringsbolag. (452)

Patent och Registreringsverket har beviljat registrering för Aktiebolaget Heby Adduceringsverk, där Greve Johan Sparre ingår i styrelsen.
****

1921-02-07 Organisationsplan för Heby Verkstäder (451)

För att under nuvarande omständigheter tänka på igångsättning av ett verkstadsföretag, måste man ha en tillverkning som går att sälja inom landet.

Heby Verkstäder är lyckligt lottad, då de har en inarbetad tillverkning av tegelbruksmaskiner. Även om tillverkningen legat nere tidvis har en del nya maskiner levererats och reparationer utförts.

Under en tremånaders period har ett 20 tal reparationer utförts till ett värde av 45.000 kr

Maskiner har sålts för 25.000 kr och diverse reparationer för 17.000 kr

Då man kan räkna med etthundratal tegelbruk som kunder och då verkstaden blir rustad bör beställningarna kunna öka och omsättningen bli 4 gånger större.

Det finns endast en tegelmaskinsverkstad till i Sverige. Nämligen den i Svedala. Det vore därför av största intresse för tegelbruken i mellansverige att stödja Heby Verkstäders igångsättning, för att snabbare få reservdelar.

Enligt gamla handlingar har Verkstaden körts med full kapacitet och givit sin upphovsman god ersättning. Men på grund av sitt inklämda läge har den inte kunnat utvecklats.

Då nybyggnader för adduceringsverket kan disponeras syns nya utvecklingsmöjligheter för mekanisk verkstad i förening med gråjärnsgjuteri.

Det är av betydelse att snabbt sätta igång, då tegelbrukssäsongen står för dörren. Det fordrar endast små kostnader att komma igång, som reparationer av kupolugnen, rengöring av maskinerna som är insmorda med tjärolja. Ångmaskinen kan användas tills elektrisk installation blir färdig. På grund av fallande priser skall råmaterial inköpas i mindre poster.

Följande förändringar bör göras:

Gamla verkstaden är för trång för montering av skrymmande tegelbruksmaskiner. Verktygsmaskinerna står illa uppmonterade och tätt hoppackade, transmissionerna hänga delvis snett och är tunga och omoderna, varför kraftöverföringen blir större än nödvändigt.

Därför föreslås att maskinverkstaden flyttas till den nya byggnaden. Smedjan flyttas till den redan befintliga träbyggnaden. De gamla lokalerna disponeras för utvidgning av gjuteriet och ny kupolugn.

Stockholm den 7 februari 1921 G Bylund

……..

1921-02-07 Gjuteri kalkyl (451)

Tackjärnskostnad 81.400:-

Kokskostnad 11.050:-

Arbetskostnad 10 formare à 15 kr per dag, 2 kärnmakare, 1 ugnsskötare à 12 kr per dag, 2 hantlangare, 2 rensare á 15 kr per dag, 1 snickare, 2 pojkar för 4.000 kr per år och 1 gjutmästare 9.000 kr per år S U M M A 92.190 kronor

Ritning på verkstaden

……..

1921-08-15 värdering och framtidsutsikter för Hebyverken (451)

På uppdrag av Advokat Tullberg och Bankdirektör Lindberg har jag besökt Hebyverken för att på plats bedöma värdet av maskiner, verktyg, utrustning samt anläggningens produktionsmöjligheter och ekonomiska värde.

Fabrikstomten ligger väl till för mindre anläggning, nära järnväg och landsväg, men är liten och begränsad varför inga utvecklingsmöjligheter för större drift är möjlig.

Byggnaderna värda 15.000:- Nya fabriksbygganden värd 55.000:- Fasta inventarier 18:000:-

Lösa inventarier 22.000:-

S U M M A 110.000 kronor

Som mindre gjuteri och mekanisk verkstad med huvudsaklig marknad i hemorten för reparationer, bör anläggningen kunna bära sig under förutsättning att ägaren är fackman och själv leder arbetet samt att större administrationskostnader undvikes.

Stockholm den 15 augusti 1921 John Eklöf

****

1921-1922 Fullmakter för Advokat Tullberg och Bankdirektör Lindberg (450)

1921-11-09 fullmakt för Advokat Torsten Tullberg att för Greveparet Sparre hos Mälarprovinsernas hypoteksförening underskriva lånehandlingar och kvitton.

Fullmakter för Bankdirektör Lindberg utfärdade under mars och april 1922, att för Greve Sparre och hans hustru ombesörja affärer med Nordiska Handelsbanken och tillsammans med Disponent Tidholm omhänderta vårda och förvalta våra angelägenheter och egendom

1922-03-21 Återkallar Johan Sparre Bankdirektör Lindbergs, Advokat Tullbergs, A Engmans, och Magnus Svenssons fullmakter att fullgöra en del uppdrag beträffande hans affärer.

****

1922-06-21 handlingar angående försäljningen av Sparres fastighet Hebyås i Väster-Lövsta socken Västmanland (449)

För en överenskommen köpeskilling av 12.000 kronor, säljer undertecknade Axel Lindberg och Gustaf Tidholm, som ombud för Greve Johan Sparre och hans hustru Matilde Sparre till Järnhandlare Leonard Ahlström och hans hustru Elisabet Ahlström lägenheten Hebyås eller Heby 2:29 i Väster-Lövsta socken, Västmanlands län, enligt följande villkor.
Lägenheten tillträds denna dag i befintligt skick samt med den rätt säljaren förvärvat vid exekutiv auktion på lägenheten den 15 februari 1922.
Köpeskillingen har betalts kontant mot kvitto
Säljaren förbinder sig att överlämna alla gravationsbevis och åtkomsthandlingar
Alla avgifter före köpet betalas av säljaren. Efter köpet av köparen
Lagfartskostnaden betalas av köparen
Stockholm och Heby den 21 juni 1922 Gustaf Tidholm Axel Lindberg Leonard Ahlström Elisabet Ahlström

1922-06-29 Fullmakt för Järnhandlare l Ahlström, Heby, att för min räkning uppbära och kvittera hyrorna från lägenheten Hebyås, samt i övrigt vad som rör fastigheten och handla på mina vägnar och bevaka min rätt
Stockholm den 29 juni 1922 Johan Sparre genom

Diverse kvitton i samband med försäljningen.

1922.07-14 Direktör Lindberg. Tacksamt mottagit 240:- som provision för försäljningen av Hebyås, erkännes och kvitteras A Ljung Sala Nya Egendomsagentur

Debetsedel på 1922 års utskylder till Heby municipalsamhälle
Greve Johan Sparre Brogård, Hebyås 7:50.

1922-09-28 räkning på sotning av Hebyås med 17 eldstäder à 60 öre för varje. Summa 10:20.
Kvitterat A G Eriksson

1922-05-03 räkning på körning av gödsel och sopor 12 lass à 2 kr lasset Summa 24:-

1922-05-10 räkning på 2 latrinburkar, beslagna. Summa 5:- kvitteras Oskar Andersson Smed

Redogörelser för hyresintäkter med 191:67. Utgifter för renovering 191:67

****

Mejeri och Tegelbruk 1880-1914. Kartong F:22

F:22 A Handlingar om Brogårds Mejeri 1880-1900

1880-1900 Handlingar angående kontrakt och leveranser till Bro gårds Mejeri (454)

1880-1881 Förslag till mjölkkontrakt (454)

Undertecknad säljer under tiden från 1880 till 1881 all den vid …….. ,med undantag för egna behov producerade nysilad och oskummad mjölk, vilken levereras till mejeriet så fort som möjligt efter mjölkningen.

Leveransen avser, ren, välsmakande mjölk med normal fetthalt, d v s sådan som vid vanlig metod lämnar 20 skålpund per 100 kannor mjölk.

Uppmätning sker i hel- och halvkannor, då den lämnas till Mejeriet, varefter kvantiteten antecknas av Bolagets ombud i en kontrabok, efter vilken leverantören varje månad insänder räkning till Bolagets kontor i Stockholm.

Bolaget äger rättighet att kassera mjölk med bismak eller mycket låg fetthalt.

Mejerilokal och bostad till Bolagets betjäning upplåts fritt av undertecknad, som likaledes tillhandahåller is i mån av behov och i tillräcklig mängd för gräddsättning och behandling, även ved och vatten

Transporter av grädde och skummjölk från Mejeriet till närmaste järnvägsstation besörjes fritt av undertecknad varje dag på tider som bolagets ombud begär. Samtidigt återhämtas flaskor av mjölkskjutsar.

Mjölkvärdet blir beroende av Bolagets tillkännagivande varje månad om normalpris på grädde i Stockholm. Redovisas beräkningar.

Inköp av främmande mjölk för behandling i den upplåtna lokalen medges, men för is, ved, vatten och skjuts erläggs till undertecknad ……per kanna

Uppsägning av detta kontrakt äger rum 3 månader före. Om det inte sker anses kontraktet löpa ännu ett år

……

1882-10-01 kontrakt med Skällsta om mjölkleverans till mejeriet (454)

Till Brogårds Mejeri säljer undertecknad all den oskummade mjölk, som produceras på egendomen Skällsta, utom vad som åtgår till eget behov.

N:o 1 Omedelbart efter mjölkningen levereras mjölken vid Brogårds Mejeri. Mjölken skall vara av sådan beskaffenhet att högst 5 kannor åtgår till 1 skålpund smör. Den får inte produceras av foder som ger bismak. Under transporten skall leverantören noga tillse att mjölken inte skadas.

N:o 2 Den oskummade mjölken betalas enligt medeltalet av Köpenhamns officiella Börsnotering enligt Berlinske Tidende för lägsta notering i högsta klass. Redovisas beräkningar.

N:o 3 Likvid erhålls inom den 10:de varje månad

N:o 4 Detta kontrakt tar sin början 1 oktober 1882 och räcker ett år med 6 månaders ömsesidig uppsägning.

C A Andersson Nämndeman

……

1890-03-01 Inventarielista vid Brogårds Mejeri (454)

2 separatorer med utväxling och axelledning 900 kronor, 2 kärnor med stativ 200, 6 gräddtunnor, smörtråg, smörsättningsmaskin, avkylningslåda, 3 smörbaljor, 2 smörspadar, kärntermometer, 2 ostpressar, 11 ostkoppar, ostsaltningslåda, ostgrep, 4 mjölkbassänger, 121 mjölkcylindrar, mjölkmätare, skumslevar, mjölksilar, 5 mjölksåar, decimalvåg, balansvåg, 5 mjölkmått, 2 bord, diskbalja, tappstege, järnskopa, lampor, ångmaskin 4 hästkrafter med 5 hästkrafters ångpanna och

rörledning 2.500 kronor, smörbyttor, soda, 4 flaskor ostlöpe, 1 liter ostfärg, 6 ½ liter smörfärg, 28 ½ kilo smör, 616 liter oskummad mjölk 250 liter skummad
S U M M A 4.340:23
……

1890-02-24 kontrakt mellan Sparre och Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag (454)

Undertecknad, Johan Sparre Brogård säljer till Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag från den 1 mars 1890 ett år framåt all den mjölk från Brogård, som jag kan avlåta och upplåter för samma tid till Bolaget, Brogårds mejeri med alla inventarier utom transportflaskor. Bolaget har rätt att motta och förädla även främmande personers leveranser på följande villkor:
N:o 1 Priset på mjölken bestäms efter sin fetthalt och efter medeltalet av Köpenhamns Grosshandlare Societets högsta notering för 1 kilo smör, så att mjölken betalas med 1 % av nämnda notering för varje % fetthalt
Fetthalten bestäms särskilt för morgon och afton mjölk genom provning av de Lavals laktorit och verkställs genom Bolagets försorg och bekostnad en gång i veckan.
N:o 2 Undertecknad åtar mig att hålla all is, ved och vatten samt skjutsar mellan Brogård och stationen eller Brogårds hamn 2 gånger om dagen. För dessa prestationer och hyra för lokalen erhåller jag 0,2 öre per liter av främmande mjölk, som levereras till Mejeriet
N:o 3 Mjölken skall vara ren, frisk och välsmakande. Jag förbinder mig att inte fordra korna med något som kan ge bismak samt att frånskilja sjuka djur.
N:o 4 Bolaget skall överta den vid Mejeriet anställda personalen och ikläda de förbindelser jag haft gentemot Uppsala läns Hushållningssällskap i avseende på att anta mejerielever.
N:o 5 Bolaget övertar och ansvarar för mina kontrakt om leveranser av mjölk och smör
N:o 6 Betalning för mjölken och hyran skall ske före den 10:de varje månad.
N:o 7 Till detta kontrakt skall biläggas en inventarieförteckning med infört värde. Skulle något av inventarierna under arrendetiden genom vårdslös behandling direkt förstöras skall bolaget ersätta.
N:o 8 Detta kontakt skall uppsägas 3 månader före utgång, i annat fall förlängs det med ett år.
Stockholm den 24 februari 1890 antages Johan Sparre
Ovanstående kontrakt antas för Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag G F Östberg
1890-09-05 förlängs detta kontrakt med ett år på villkor att ersättning för lokal, inventarier, transporter m m höjs från 0:2 till 0:25 öre litern och även utgår för den av Greve Sparre levererade mjölken samt att tilläggsprocenten för skummjölken efter Köpenhamnsnoteringen höjs från 1,0 till 1,25 öre och återköpt skummjölk av Sparre betalas med 3,1 öre per liter.
Stockholm den 5 september 1890 För Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag G F Östberg
……

1892-01-29 Kontrakt mellan Greve Sparre och Stockholms Mjölkförsäljning bolag under 5 år från den 1 mars 1892 (454)

Undertecknad, Johan Sparre Brogård säljer all de mjölk han kan avlåta från egendomen under tiden 1mars 1892 till 1 mars 1897 och upplåter till Bolaget, Brogårds mejeri med inventarier och bostad i fullgott skick med nödvändiga uthus för en maskinist. Bolaget äger rätt att även förädla främmande leveranser av mjölk mot följande villkor:
N:o 1 I upplåtelsen ingår 1 femhästars ångpanna, 1 fyrahästars ångmaskin, 2 separatorer med utväxlingar, 2 småkärnor med stativ, 2 större kylningslårar, 2 mindre och 1 förvärmare.
N:o 2 Övriga inventarier som vid övertagandet av Mejeriet fanns den 1 mars 1890 säljer jag kontant till bolaget för 427 kronor 20 öre.
N:o 3 Undertecknad åtar sig att underhålla mejeribyggnaden till yttre och inre delar samt tillhandahålla vatten för mejeriets behov och all för mejeriet och personalen behövlig ved samt alla transporter för mejeriet mellan Brogård och stationen eller Brogårds brygga. För denna prestation erhåller jag ¼ öre per liter av all i mejeriet mottagen mjölk.
N:o 4 De i första punkten omtalade inventarierna skall jag under arrendetiden underhålla i gott skick mot att bolaget årligen betalar 350 kronor. Skulle någon inventarie skadas eller förstöras genom vårdslös behandling, är bolaget skyldigt att ersätta skadan enligt uppskattning av skiljemän, om inte

godvillig överenskommelse kan ske. Bolaget är annars inte skyldigt att ersätta vanlig förslitning och försämring på annat sätt än genom den årliga hyran
N:o 5 Isen skall upptas av var och en bland mejeriets leverantörer i förhållande till deras mjölkkvantitet, men bolaget bestämmer kvantitet och fördelning. Undertecknad skall göra upp med underhavande eller arrendatorer vid Brogård i detta avseende och åtar även att svara för isen som går åt för Askes mjölk. De kommer att leverera till Brogård endast under vintern Vidare svarar jag för stackbottnarnas rengöring, och stackarnas täckning. Nya leverantörer kommer inte att behöva delta i isupptagning förrän ny tid för upptagning inträffar.
N:o 6 Priset för mjölken bestäms efter fetthalt och medelpriset av Köpenhamns Grosshandlare Societets högsta notering för 1 kilo smör, så att 1 liter mjölk betalas med 1 % av nämnda notering för varje % fetthalt och ersättning för skummjölken med ytterligare ¼ %. Om någon ny leverantör kommer att erhålla högre tilläggs %, har även jag rätt till lika %.

Fetthalten bestäms särskilt för morgon och afton mjölk genom provning av de Lavals laktorit, vilken verkställs genom bolagets försorg och kostnad en gång i veckan.
N:o 7 Mjölken skall vara ren, frisk och välsmakande och förbinder jag mig att inte fordra korna med något som kan framkalla bismak och att frånskilja sjuka djurs mjölk.
N:o 8 Den av mig återköpta mjölken betalas med 3,1 öre och kärnmjölken för 1 öre.
N:o 9 Likvid för den levererade mjölken och hyran erläggs före den 10:de varje månad.
N:o 10 Detta kontrakt uppsägs 3 månader före kontraktstidens utgång, annars anses det förlängt med ytterligare ett år
Brogård den 29 januari 1892 Johan Sparre
Antas för Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag G F Östberg.
……

1897-11-27 Kontrakt på mark för nytt mejeri vid stationen i Bro (454)

Jag, Johan Sparre, upplåter och säljer till Bro Mejeriaktiebolag under full äganderätt ett jordområde om 1 hektar 23,4 ar eller 2 ½ tunnland, beläget på mig tillhörigt 3 ½ mantal Hernevi N:o 4-5 i Bro socken Uppsala län. Marken är belägen mellan Bro järnvägsstation och den nedanför liggande ån, söder om häradsvägen och finns angivet på kartografen A Uplings den 18 december 1897 upprättade karta, Köpeskilling är 1.000 kronor och följande villkor:
N:o 1 Tillträds den 1 december 1897 och skall kontant betalas denna dag.
N:o 2 Säljaren förbinder sig att före 1898 års slut ha frigjort området från alla vilande gravationer.
N:o 3 Om köparen behöver mer vatten än vad som erhålls i den på området belägna källan, har han rätt att ta vatten från ån ovan den närbelägna ladugårdsbyggnaden. Orenat vatten skall ledas förbi denna byggnad innan det släpps ut i ån. Ledning för detta ändamål får dragas över säljarens mark, men läggs 4 fot djupt och på ställe där säljaren bestämmer.
N:o 4 Säljaren förbehåller sig att ha väg över det sålda området från häradsvägen och på andra sidan liggande mark.
N:o 5 Om säljaren önskar räta den förbiflytande ån, är köparen skyldig att delta i halva kostnaderna för den sträcka, som berör hans område.
N:o 6 Hos Befallningsman skall genast sökas fastställelse på avsöndringen och köparen är skyldig att betala såväl kostnaden därför, som den årliga gäld som kan bli bestämd.
N:o 7 Så snart fastställelsen är klar skall säljaren utfärda köpebrev och lämna åtkomsthandlingar för lagfartens vinnande.

Med detta kontrakt förklarar vi oss på ömse sidor nöjda och förbinder oss att ställa oss till efterrättelse.
Stockholm den 27 november 1897 för Bro Mejeriaktiebolag G F Östberg Johan Sparre
……

1898-12-31 Bro Mejeriaktiebolag upplåter Mejeriet vid Bro järnvägsstationen till Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag under 5 år (454)

N:o 1 I upplåtelsen ingår mejeribyggnad, uthusbyggnad, den till Mejeriet hörande jorden och inventarier, nämligen axelledningar, rörledningar, ångpanna, ångmaskin, vatten pump, kärnor, med stativ, vatten reservoar, osthyllor samt vagn till rälsbanan.

Bro Mejeriaktiebolag förbinder sig att senast 1900 uppföra och till arrendatorn upplåta boningshus för mejeripersonal.

N:o 2 Arrendatorn skall underhålla till yttre och inre delar såväl de nu färdiga byggnaderna som boningshuset och är skyldig att vid avträdet lämna ersättning för brister som uppkommit under arrendetiden. Syn skall hållas vid såväl tillträdet och avträdet.

N:o 3 De upplåtna inventarierna skall noga vårdas. Skulle de skadas genom vårdslöshet från mejeripersonalens sida skall arrendatorn ersätta skadan. Ägaren skall däremot vidkännas inventariernas försämring genom slitning och är skyldig att byta vad som blivit obrukbart.

N:o 4 Ägaren åtar sig att lägga rälsbana till järnvägsstationen samt att planera och grusa vägar och gårdsplaner. Under arrendetiden är det arrendatorns åliggande

N:o 5 Den årliga hyran erläggs med 3.000 kronor, som höjs med 350 kronor när boningshuset tillträds.

N:o 6 Detta kontrakt skall sägas upp 3 månader innan kontraktstidens utgång, i annat fall anses det förlängt med 1 år

Med ovanstående kontrakt förklarar vi oss på ömse sidor nöjda.

Bro den 21 december 1898 För Bro Mejeri Aktiebolag Claes Tamm Johan Sparre Fredrik Rappe

Ovanstående kontrakt godkänns.

Stockholm den 24 januari 1899 För Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag G F Östberg.

……

1899-03-02 Besiktning på Bro Mejeri aktiebolags inventarier och byggnader (454)

På anmodan av Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag har undertecknade verkställt besiktning av Bro Mejeri, beläget vid Bro station i Uppsala län.

Mejeribyggnaden är av tegel under tak av plåt enligt ritning av ingenjör W Steinholz, Uppsala och innehåller 7 rum förutom mjölkmottagnings rum och maskinrum. Inga anmärkningar annat än att golven var illa lagda och målningen av fönsternischen i smörrummet inte var tillfredsställande. Ekonomibyggnaden var uppförd på stolpvirke under plåttak och inrymde två avträden, en vedbod, en kolbod, en materialbod och två matbodar.

I Mejeriet fanns inventarier dels tillhörande Bro Mejeriaktiebolag och dels Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag. De som hörde till Bro Mejeri antecknades

1) i mottagningsrummet: diverse rörledningar med kranar och 1 pulpet
2) i arbetssalen: 2 axelledningar, 12 remskivor, 4 lagerbackar, 4 lager, 4 oljesamlare, diverse rörledningar med kranar, 2 ångkaminer och 1 kärna med dubbel smidesrörställning
3) i smörrummet: 1 axelledning, 2 hänglager, 1 remskiva, rörledning och 1 pulpet med skåp.
4) i kylrummet: diverse rörledningar med kranar
5) i diskrummet: diverse rörledningar med kranar, trähyllor för redskap
6) i flaskrummet: 1 större trähylla
7) i maskinrummet: 1 inmurad 8 hästkrafters ångpanna med förvärmare, 1 ångmaskin, 1 kaliforniapump, diverse rörledningar med kranar och 1 plåtreservoar
8) i ystrummet: diverse rörledningar med kranar och 1 pulpet med skåp
9) i ostrummet osthyllor av trä

Bro den 2 mars 1899 Gustaf Behm Mejeri Instruktör Herman Funkqvist Länsagronom Edv Holmberg Stationsinspektor

……

1899-10-01 kontrakt mellan Brogård och Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag om mjölkleverans (454)

Från 1 oktober 1899 till samma tid nästa år levereras all mjölk som kan avlåtas från Brogård till bolaget
N:o 1 Mjölken skall vara ren, frisk och välsmakande och jag förbinder mig att inte fordra korna så att bismak uppstår och att undanta sjuka kreaturs mjölk
N:o 2 Mjölen skall dagligen avsändas oskummad till Bro Mejeri och jag förbinder mig att under transport använda ändamålsenligt åkdon och övertäcka flaskorna vid starkt köld och stark värme.
N:o 3 Den mjölk som används för egendomens behov tas av morgonmjölken
N:o 4 Priset bestäms av fetthalten och den Svenska smörnoteringen så att 1 liter mjölk betalas med 1 % av nämnda notering för varje % fetthalt och som ersättning för skummjölken med ytterligare 1 ¼ % av samma notering. Bolaget skall dock garantera mig ett medelpris av 8 öre under april - september och 9,5 under resten av året.
För återköpt skummjölk betalas 2 ½ öre litern och för kärnmjölken 0,7 öre. Smör betalas med 10 öre över den Svenska noteringen
N:o 5 Uppgifter om mjölkleveranser skall insändas senast den 3:dje och betalningen översändas inom 10 dagar.
N:o 6 Bolaget tillhandahåller transportkärl utan ersättning.
N:o 7 Detta kontrakt skall uppsägas 3 månader före uppsägningstiden, annars förlängs det under ett år.
N:o 8 Skulle mjölken upprepade gånger vara bevisligen av annan beskaffenhet, än vad som nämns i första punkten har bolaget rätt att bryta kontraktet.
Brogård den 1 oktober 1899 Johan Sparre
Antas för Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag G F Östberg

****

1880-01-01 2 kladdar med Mejeriets ställning med vinst och förlust beräkning (455)

Fastigheter tillhörande Mejeriet fanns i Stockholm, Västerås, Eskilstuna. Sandbäcken, Björnlunda Knutsberg (Stjernhof), Göteborg till ett värde av 409.200 kronor
Aktiekapitalet med 3.058 aktier gav en behållning på 173.400 kronor. Varje aktie värd 55 kronor.

Förlust för Nyköping, Västerås, Eskilstuna och Sandbäcken med 50.000 kronor
Vinst för Stockholm och Uppsala med 50:00 kronor
……

1894-1895 Tryckt smörnoteringskalender (455)

Ifylld månadsvis. Kalendern är omgiven av reklamannonser för bl a Andrew Hollingworth & Co, Örebro som var agent för slåtter och skördemaskiner och hade lager av De Lavals separatorer, Alfa separator, som kostade mellan 125- 1.050 kronor, Axel Christiernsson som sålde smör- och ostfärg och olika slags oljor, Ward & Co Smör- och Ägg import

****

1887-1888 Handlingar rörande målet när Sparre blev åtalad för att blandat vatten i mjölk, som han levererat (456)

1887-05-26 och andra datum med urklipp ur olika tidningar som behandlat målet mot Greve Johan Sparre, att han skulle blandat vatten i mjölken, som han levererat till sin försäljningslokal på Vasagatan 20. Sundhetsinspektör Wawrinsky har intygat att vid 5 –6 tillfällen då hälsovårdspolisen gjort inköp av hans mjölk, skulle den ha varit underhaltig vara.
Enligt Wawrinsky erkänner Sparre sannolikheten av att mjölken varit spädd med vatten.
Detta har lett till en debatt i Mjölkkontrollfrågan

……

1887-08-00 inte underskriven skrift av Sparre till Hovrätten angående besvärsmålet mellan honom och Poliskommissarie Eckerström rörande vatten i levererad mjölk (456)

I besvärsmålet mellan mig och Poliskommissarie J H Eckerström angående ansvar för att jag tillhandahållit mjölk som varit uppblandat med vatten, för vilket mål Överståthållare Ämbetet över polisärenden i polisdomstolen meddelat utslag den 26 april, får jag bemöta Eckerströms i samråd med Sundhetsinspektör Waweinsky förklaring och framställa följande påminnelser.

Det är till en början ostridigt att det mjölkprov, som tagits vid mitt försäljningsställe, hållit en fetthalt av 2,35 %. Då denna fetthalt även om den är ringa, inte är så beskaffad att åtal kan äga rum, enligt den kungörelse som Överståthållare Ämbetet den 24 april 1889 åberopat, är inte mycket att säga, om förklaranden inte tagit sig anledning till åtskilliga för mig förklenande framställningar.

Fastän den förklarande mycket väl vetat, att jag till kort tid efter åtalet köpt den av mig saluförda mjölken från en egendom i Grödinge, där det senare visat sig att mjölken kommit från nyburna kor, som har lägre fetthalt samt att jag först i april började ta oskummad mjölk från Brogård, så vill man påstå att jag före åtalet skulle förfalskat min mjölk och därefter tvingats till ärlighet. Härav tror sig Eckerström finna ” att kontroll över vissa mjölkförsäljares sätt att distribuera sin vara är av verklig praktisk nytta”. Han utbrister: ”Ur denna synpunkt måste man verkligen vara Greve Sparre tacksam för denna redogörelse”!

I sammanhang härmed måste jag dröja vid följande parti av Eckerströms ovederhäftiga förklaringar. Det är ett parti osanningar.

I förbigående torde som en viktig omständighet påpekas, att i Greve Sparres butiker en längre tid sålts mjölk av underhaltig beskaffenhet. Redan första gången som prov togs, befanns mjölken utspädd med vatten. Detta ådrog dock Greve Sparre endast en varning av Sundhetsinspektören. Följande tre gånger var den oskummade mjölken mer eller mindre skummad, vilket även påtalades. Vid femte provtagningen visade det sig att mjölken var spädd med vatten och Sundhetsinspektören anmälde Greve Sparre inför domstol

Jag bestrider helt dessa med verkligheten inte stämmande uppgifter. Jag antar att Hovrätten inte fäster avseende vid sådan obestyrkta försök att ge min sak ett mindre hederligt utseende.

Hade sådana omständigheter framkommit, antar jag att Sundhetsinspektören redan första gången bort anmäla mig inför domstol.

Bland de nya ”bevis” som framkommit i förklaringen är, att mjölkprovet skulle haft en ”blåvit färg”. Detta är ett helt obestyrkt antagande, som förklaranden söker insmyga för att ge sina teoretiska antaganden lite mera verklighetsfärg.

Ett ytterligare stöd för Sundhetsinspektörens ”omdöme”, att denna mjölk måste varit utspädd, förklaras i att mjölken direkt insänd från den ladugård jag då köpte den 28 mars visade 3,3 % fetthalt, medan den från mig inköpta mjölken den 21 mars höll endast 2,35 %. Även om så verkligen förhöll sig och frånsett olikheten i tid, lär det inte finnas beviskraft i argumentet. Ett fenomen som inte torde vara okänt är gräddsättningen. I söt mjölk höjer sig grädden hela vägen ända från botten till gräddlagret, vilket gör att redan kort efter mjölkflaskan ställts i mjölkboden, fetthalten vid ytan är större än vid botten och detta fortfar ju längre flaskan står. Säljaren tänker sällan på att då och då röra om i mjölken för att blanda den.

Tas ett prov på morgonen och ett på aftonen ur samma flaska som under dagen sålts ur, har de första köparna tillgodogjort sig den stigande grädden. Det första provet lär vara förträffligt och det senare dåligt, utan att någon tillsatts av vatten ägt rum.

Vill man alltså gynna en mjölkförsäljare och ”klämma till ” en annan kan det lätt ske genom anpassning av provtagningstiden. Det prov som jag blivit bötfälld för togs på aftonen, vilket jag vill styrka genom vittnesförhör med handlare Carl Johan Eriksson.

Då förklararen i detta mål onödigt indrar tyska auktoriteter, bör även jag få framdraga stöd för mina uppgifter från sådant håll. Jag åberopar både utdragens upplysning som deras översättnings riktighet med tre bifogade intyg av Notarius Publicus

I en skrift av Dr K König står på sidan 238, att provtagning är av största vikt för mjölkens undersökning. Ty mjölken delar sig, sedan den stått någon tid. Dessa differenser blir större ju längre mjölken står

Följer redovisning av H v Peter hur fetthalten i mjölk som fraktats några timmar och därefter stått på järnvägsstationen är olika var i flaskan man tar provet. Han menar att man alltid måste röra om innan provet tas..

Oskar Dierzsch yttrar att i en Schweizisk stad en lång process slutats då man upptäckt att mjölken inte blivit omrörd innan provtagningen

Lika litet som mjölkprovets ringa fetthalt kan dess specifika vikt utgöra någon grund för att jag fälls till böter. Wawrinsky meddelar i sin skrivelse till polisdomstolen, att vid mjölkprovet hade den specifika vikten varit 1.031, medan den förklaranden på flera ställen säger att normal handelsmjölk kan växla mellan 1.029 och 1.035. I detta avseende har alltså min mjölk varit oklanderlig. Förklarande har för att bättre stödja sin följande motivering behagat i strid mot Dr Wawrinskys uppgift uttalat, att provet skulle haft en specifik vigt av endast 1.030. Trots detta har han inte lyckats trycka ned den specifika vikten så lågt att den kommit under gränsen för det normala eller 1.029.

Det är ostridigt att sundhetsinspektören för att utröna om mjölken varit tillsatt med vatten endast utfört två undersökningar, nämligen från mjölkens fetthalt och på dess specifika vikt. Den föregivna vattenhalten bevisas varken genom det ena eller det andra, utan Sundhetsinspektören har måst förklara att förhållandet mellan provets fetthalt och dess specifika vikt är sådant att mjölken måste varit utspädd.

Jag vill ordagrant citera förklarande: ”Mjölkfettet är som bekant lättare än vatten och ju mer fett mjölken innehåller desto bättre (lättare?) bör därför proportionerna vara. D v s desto högre måste specifika vikten bli. Skummjölk har av detta skäl högre specifik vikt än oskummad. Mellan specifika vikten och fetthalten finns en viss proportion, så att när den senare närmar sig övre gränsen, desto mer närmar sig samtidigt specifika vikten den andra och tvärtom

En normal handelsmjölk med t ex 2,75 % fett har därför en specifik vikt av 1.032-1034, medan mjölk med 4 % fetthalt står så nära under gränsen för specifika vikten som möjligt. Påträffas en handelsmjölk med samtidigt låg fetthalt och låg specifik vikt, måste detta bero på, att någon åtgärd vidtagits med mjölken, som förmått minska fetthalten och på samma gång sänka specifika vikten. Med andra ord någon tillsats som är lättare än mjölk. Detta ämne är vatten. Skummjölk kan det inte vara då den är tyngre än oskummad och då höjs specifika vikten i stället. Genom att bestämma fetthalt och specifik vikt kan man alltså med någon vana mycket väl avgöra om mjölken blivit spädd med vatten.”

Det är uteslutande på denna hypotetiska tes som jag blivit fälld till böter, som förfalskare av mjölk. Tillåt mig därför visa, att denna hypotes i likhet med så många liknande, är stödd på iakttagande av allenast vissa sidor av den faktiska verkligheten och därför är riktig endast så länge dessa synpunkter fasthålles, men ramlar så fort den skall tillämpas. Verkligheten tillåter inga abstraktioner. Jag förutskickar den anmärkningen att hypotesen vore riktig om mjölk innehöll endast vatten och fett. Men den innehåller också fettfri torrsubstans och hur hypotesen förhåller sig till denna omständighet torde omedelbart framgå av följande citat från en av förklaranden åberopad tysk författare Fleiselmann: ”Fodrets inflytande på kreaturens mjölkavsöndring berör i första hand förhållandet mellan vatten och torrsubstans i motsats till en vitt utbredd åsikt att förhållandet i torrsubstansen i regel förändras mycket litet.

Att fettrik mjölk trots rikedom på denna specifikt lättare beståndsdel oftast inte visar en förminskad specifik vikt och mjölk som är mycket fattig på fett, inte heller är rik på fasta mjölkbeståndsdelar”.

Sundhetsinspektör Dr R A Wawrinsky har motsatt mening. Därför några meningar från en bok med titeln: ”Om mjölkkontroll särskilt med avseende på Stockholm av Dr Wawrinsky. ” Förklaranden påstår att mjölk med 4 % fett i allmänhet står så nära en specifik vikt av 1.029 som möjligt. Men i hans

tabeller rörande 12 prov av oskummad mjölk som håller 4 % fett varierar specifika vikten mellan 1.029 –1.035. Av samma tabeller styrkes även den uppgift, den mest hänsynslösa godtycklighet som Wawrinsky vid polisdomstolen visat, då han förklarar att det från mig tagna provet skulle varit utspätt med vatten på grund att det hållit 2,35 % fett och en specifik vikt av 1.031

Som stöd för den använda hypotesens riktighet, om vilken förklaranden i övrigt själv säger på åtskilliga ställen, att den endast är tillräcklig ”för de flesta fall”, har han använt 2 citat från Dr König, vilken enligt Notarius publicus översättning har följande lydelse: ”Bestämning av den specifika vikten ensamt ger inte tillräckligt bevis att mjölk är ren och oförfalskad, utan även fetthalten måste tas med. Vidare att Bestämmandet av specifika vikten alltså hjälper här då fetthalten lämnar oss i sticket.
Är fetthalten under 2,5 % bör närmare undersökning göras.

Den närmare undersökningen, som av Fleischmann sålunda förklaras nödvändig, bestäms närmare i det av mig till Hovrätten ingivna intyg av Professor Nilsson m fl kemister. Detta intyg har gjort förklararen mycket bekymmer genom sin enkla fordran på direkt undersökning på vatten, innan någon, på grund av en obevisad hypotes, fälls för att mjölk som sålts av honom innehållit för mycket vatten.

Förklararen säger sig visserligen inte behöva vederlägga detta intyg ”eftersom det inte med ett enda ord berör det fall varom här tvistas”, men ändå följer kritik mot intygets enkla innehåll. Denna kritik röjer i all sin tvärsäkerhet en så pass stor okunnighet, att förklararen knappt bort anse sig skyldig att skriva under allt som där förekommer. Vad beträffar försöket att beta intyget kraft då det inte avser detta fall, behöver jag inte påpeka att det just genom sin allmänna form avser alla de fall då mjölk ifrågasätts vara förfalskad genom spädning och dylikt.

I motsats till den mening som i intyget uttalas ”vill nu Sundhetsinspektören framhålla, dels att de av honom utförda bestämningarna såväl i här särskilt föreliggande, som också i de flesta andra fall av mjölkförfalskning med vatten, är fullt tillräckliga att avgöra förfalskningens natur, dels att de av Professor Nilsson angivna ytterligare bestämningarna är fullkomligt obehövliga, i vissa fall t o m vilseledande för en mindre van mjölkkontrollant”. På annat ställe att uppgifter i intyget innehåller felaktigheter, vilka om de togs för godo skulle för framtiden omöjliggöra all mjölkkontroll i Stockholm.

Det här omtalade provets torrsubstans står alltså nästan mitt mellan de gränser som Dr Fleischmann angivit och borde alltså vara fritaget för allt åtal, vilket säkert skett om Dr Wawrinsky bekvämat sig att tillämpa den formel, som finns för att förvissa sig om mjölkens äkthet.

Att den angivna formeln blivit riktigt tillämpad och beräkningen korrekt verkställd får jag anhålla om vittnesförhör med den förut i målet hörde handelskemisten Erick Scholander i Stockholm vilken verkställt beräkningen.

Förklarandens okunnighet träder klart fram då fråga blir om det i intyget förordade kvalitativa salpetersyreprovet, och kulminerar i den välmenta upplysningen att detta provs misslyckande naturligtvis beror på ”att vissa ämnen i mjölken så inverkar på våra känsligaste salpetersyre reagentia att även en inte obetydlig mängd av saltsyra kan förbises om provet utförs i mjölk.

Nu förhåller det sig så, att man genom mjölkens koncentration och destillation med svavelsyra för sig oberoende av dessa ”vissa ämnen" och att provet, så utfört är så känsligt, att minsta spår av salpetersyra med säkerhet kan påvisas. Då denna syra förekommer i vatten, men inte i mjölk, hade just detta prov varit synnerligen lämpligt att använda. Det något större besväret får väl inte tagas i betraktande i ett mål, där det gäller heder och ära.

Då ifrågavarande prov varken specifik vikt, fetthalt eller beräkning av torrsubstans var för sig är av otillåten beskaffenhet samt all den bevisning som förekommit därom att vatten i otillbörlig mängd funnits i provet, nämligen Dr Wawrinskys vittnesmål ostridigt grundat på en obestyrkt hypotes om ett

visst nödvändigt förhållande mellan specifika vikten och fetthalten i oförfalskad mjölk, oberoende av den fettfria torrsubstansen, vilken hypotes av mig med sakkunnigas yttrande motbevisat, får jag vördsamt yrka att Hovrätten vill med bifall till min besvärstalan befria mig från ådömda böter.

Vidare anhåller jag att som vittnen får kalla Handelskemist Eric Scholander och Handlanden Carl Johan Eriksson antingen inför Hovrätten eller också vid Stockholms Rådstuvu Rätt.

Med glädje instämmer jag med förklaranden i hans begäran att handlingarna remitteras till Kong Medicinalstyrelsen för deras utlåtande
Stockholm den ….augusti 1887
……

1888-00-00 P M Besvärsmål med Poliskommissarie J H Eckerström klaganden och Greve Johan Sparre förklarande om ansvar för försäljning av vattenblandad mjölk (456)

Poliskommissarie A F Selén enligt kungörelse av den 24 april 1886 har yrkat ansvar på Sparre för oskummad mjölk, som varit tillsatt med vatten i Sparres mjölkmagasin i huset N:o 20 vid Vasagatan och sålts till tillsyningsmannen vid Hälsovårdsnämnden J Nilsson den 21 mars 1887.

Den åberopade kungörelsen innehåller:
Att mjölk eller grädde inte får hållas till salu eller på försäljningsställe förvaras med mindre än att den är fri från tillsats av vatten eller annat främmande ämne. Den som bryter mot denna föreskrift bötar från 2 till 100 kronor.

Sparre bestred angivarens befogenhet, varefter vittnen hördes.
Tillsynsman Nilsson och Handlanden Carls Johan Eriksson vilka samstämmigt berättade att sedan Nilsson bett Eriksson i Sparres mjölkförsäljningsbod på Vasagatan köpa en mindre kvantitet mjölk, hade båda måndagen den 21 mars 1887 inköpt 1/3 liter mjölk och betalat med 5 öre. De hade hällt mjölken i en flaska som de förseglat och överlämnat till Sundhetsinspektören R A Wawrinsky. Sparre hade intet att erinra mot dessa vittnesmål

Åklagaren åberopade ett intyg att vid prov på denna mjölk, den befunnits blandad med vatten. Sparre bestred sanningshalten av intyget med mindre än att Wawrinsky befäste riktigheten med ed.
Wawrinsky hördes och vitsordade intyget och berättade hur han undersökt mjölkprovet med fetthalt och dess egentliga vikt samt att förhållandet mellan fetthalten och vikten bestämde om mjölken var normal eller inte. Detta prov hade så låg fetthalt att Wawrinsky med bestämdhet kunde påstå att mjölken varit blandad med vatten. Han berättade också att mjölken i Sparres mjölkbod tidigare varit av sämre kvalitet, med låg fetthalt. Enskild person hade anmält till Wawrinsky att han fått mycket dålig mjölk i Sparres mjölkbod. Vilket givit Wawrinsky särskild anledning att undersöka mjölken från Sparres lokal
Sparre hade vid ett tillfälle för Wawrinsky erkänt att ett anställt kvinnligt biträde blandat vatten i mjölken och kanske hade samma biträde gjort det igen.

Sparre bestred Wawrinskys vittnesmål och anhöll om vittnesförhör med Ingenjör Erik Scholander, som berättade att han genom ett biträde tagit prov under januari 1887 och att vikten inte varit högre än 1.032 och fetthalten växlat mellan 2 –3,7 %. Han saknade all anledning att misstänka att mjölken skulle vara förfalskad, men kunde inte påstå att mjölk med så låg fetthalt måste vara tillsatt med vatten, men heller inte motsatsen.

I avseende på detta vittnesmål har Poliskommissarie Eckerström slutligen utfört åtalet, och åberopat Wawrinskys vittnesmål. Wawrinsky yttrar med anledning av Scholanders uttalande, att han torde vara ensam bland alla mjölkundersökare om den meningen, att mjölk som visade denna fetthalt och vikt inte kunde förklaras vara tillsatt med vatten och att analytiker inte delade hans åsikt om komjölkens normala sammansättning.

Med ”stallprov” säger Wawrinsky, menas ett mjölkprov som tas direkt efter mjölkningen med iakttagande av all försiktighet för att försäkra sig om en homogen blandning. De av Scholander undersökta proven har tagits vid Rocksta egendom av anställd ladugårdspersonal och genom vanligt mjölkbud sänds till honom. Då man inte av en ladugårdsdräng kan vänta den behandling av mjölk, som fordras för att ta ett regelrätt ”stallprov” och då provet passerat flera mellanhänder, kan man inte garantera att det kommit kemisten tillhanda i sitt ursprungliga skick. Dessutom visade Scholanders prov mycket olika resultat. Ena dagen 2,8 % och efter tre dagar 5%. Detta är omöjlig, säger Wawrinsky, särskilt som utfordringen inte ändrats.

Sparre bestred att mjölken blivit blandad med vatten, men medgav att den varit underhaltig efter de föreskrifter som gäller för Stockholm. I avseende på Wawrinskys omdöme om mjölkprov påstod Sparre, att dessa i allmänhet vore godtyckliga och därför inte borde beaktas.
Vilket han försöker bevisa genom en del exempel på Wawrinskys provanalyser i bihanget till Stockholms Stads Hälsovårdsnämnds årsberättelse år 1883.

Vid utslag i Överståthållare Ämbetet döms Sparre att böta 20 kronor och ersätta vittnet Eriksson med 3 kronor.

Över detta utslag anför Sparre besvär i Hovrätten med yrkande att vara befriad för bötesansvar. Han bestred att mjölken varit utspädd med vatten och framhöll att genom bevisning väl vore utrett att mjölken haft ringa fetthalt, men inte varit uppblandad med vatten. Han åberopar professor Nilsson, Assistent Eggerts, Handelskemisterna Scholander och Setterbergs intyg av detta innehåll: för att erhålla en vetenskaplig och juridisk bindande bevisning att mjölk inte är förfalskad, räcker det inte med att bestämma fetthalt och specifik vikt, utan det behövs också bestämning av torrsubstansens mängd och ett kvalitativt prov på salpetersyra, som förekommer i det vatten som mjölken förfalskats med

Eckerström menar att Wawrinskys förklaring är helt godtagbar och de andras är generell. Den metod Wawrinsky använt är helt tillfredställande, då det gäller att prova vanlig handelsmjölk. De övrigas prov har helt andra syften. När man vill avgöra om mjölken är tillsatt med vatten eller skummjölk, avläses specifika vikten, som höjs med tillsats av skummjölk. När man några dagar senare tagit prov direkt ur Sparres ladugård hade fetthalten varit 3,3 % och specifika vikten 1.031. De utländska auktoriteter som Wawrinsky hänvisar till stöder hans teorier och är allmän praxis.

Att påvisa att det funnits vatten i mjölken genom att hitta spår av salpetersyra, är osäkert då allt vatten i vattenledningarna i Stockholm inte har denna syra.
Eckerström ansåg att utslaget måtte fastställas med hemställde om det inte vore skäl att remittera handlingarna till Medicinalstyrelsen för yttrande.

Sparre bemöter förklaringen i en skrift till Hovrätten. Han bestrider att mjölken skulle haft en blåvit färg. Den ringa fetthalten kan lika mycket ha berott på gräddsättning som inblandning av vatten. Det beror alltså på var i flaskan provet tagits och hur länge mjölken stått. Han begär vittnesförhör med Scholander. Och förklarade sig med nöje gå med på att handlingarna överlämnades till Medicinalstyrelsen

Hovrättens utslag den 25 januari 1888
Då det inte kan vara mot Sparres bestridande säkert att den mjölk som sålts i Sparres försäljningslokal kan ha tillsatts med vatten, ändras tidigare utslag och Sparre befrias från ersättningsskyldighet i målet.

Eckerström har anfört besvär med yrkande att Medicinalstyrelsen med upphävande av Hovrättens utslag skall fastställa Överståthållare Ämbetets dom. Han anför inget nytt, än att han påstår att gräddsättning inte kunnat orsaka mjölkprovets ringa fetthalt, då i så fall specifika vikten borde varit högre och att provet togs på förmiddagen den 21 mars 1887, vilket kan bestyrkas av flera vittnen. Det bekräftas för övrigt genom Tjänstgöringsjournalen vid Stockholms Hälsopolis, som visar att Nilsson,

som tog provet inte tjänstgjorde på ef m. Eckerström upprepar sin begäran att handlingarna måtte överlämnas till Medicinalstyrelsen.

Sparre bestrider att mjölken köpts på f m och åberopar ett brev från Eriksson, som säger att mjölkköpet skedde mellan 4-5 på ef m. Eriksson är nu död och Sparre kan inte åberopa honom som vittne. Däremot förnyar han sin begäran om förhör med Scholander. Sparres yrkan att Hovrättens dom måtte fastställas och han får ersättning med 40 kronor för uppsättningen av förklaring, 25 kronor för målets bevakning, vilket tillsammans blir 65 kronor jämte vad som åtgår till stämpel på Medicinalstyrelsens utslag.
……

1888-08-08 Kungl Maj:ts Utslag på Eckerströms besvär (456)

Eckerström har anfört, att sedan klagande på tjänstens vägnar hos Överståthållare Ämbetet för polisärenden påstått ansvar för Greve Johan Sparre, för att den 21 mars 1887 i hans mjölkbod vid Vasagatan 20 i Stockholm till Tillsynsmannen vid Hälsovårdsnämnden, Johannes Nilsson, sålts 1/3 liter oskummad mjölk, som varit uppblandad med vatten.

Överståthållare Ämbetet har genom utslag den 26 april 1887 ansett, att bevisningen mot Greve Sparre trots hans bestridande är ådagalagt, att den mjölk som köpts varit tillsatt med vatten och dömt honom till böter på 20 kronor.

Då Greve Sparre besvärat sig i Hovrätten har deras utslag från den 25 januari 1888 menat, att det inte är bevisat, att mjölken som sålts i Sparres försäljningslokal varit utspädd med vatten och därför ändrat Överståthållare Ämbetets utslag och frikänner Sparre för ansvar
Stockholm den 18 juli 1888
Kungl Maj:t finner inte skäl att ändra Hovrättens utslag.
Under Kongl Maj:ts Sekret A E Sjöstrand.
……

1888-00-00 i en kladd skriver Sparre en sammanfattning av ärendet till Aftonbladet (456)

Då slutligen genom Kungl Maj:ts utslag av den 18 juli detta år tvisten mellan Sundhetsinspektören i Stockholm Dr Wawrinsky och undertecknad, rörande beskaffenheten av den i Brogårds mjölkmagasin den 21 mars 1887 sålda oskummade mjölk blivit i Högsta instans avgjord, och Kongl Maj:t inte fann skäl ändra i Hovrättens utslag, där Sparre befrias från ansvar, ber jag att i Eder ärade Tidning få införa följande:

I Aftonbladet av den 24 maj blev införd en uppsats av mig, där jag framhåll, att den mjölk för vilken jag blivit åtalad inte kom från Brogård utan köpts från en egendom i Grödinge socken.

Under rättegången har vid flera tillfällen i pressen mjölken nämnts som Brogårds mjölk och jag anser mig böra rätta denna uppfattning.

I samma uppsats uttrycker jag min förvåning att Sundhetsinspektören kan anställa åtal på så lös grund, som den av Wawrinsky verkställda provtagningen vilade. Jag anförde vidare att de bestämmelser som gjordes vid Kemistmötet i Stockholm 1879 har intagits i Överståthållare Ämbetes förordning angående mjölkhandel i Stockholm. Där står att minsta fetthalt skall vara 3 % och maximala mängden av vatten 88,5 %. Användes detta hade den kontrollerade inte behövts överlämnas till kontrollerande myndighetens godtycke.

Wawrinsky bemöter inte min anmärkning, vilket som nu skett lämnar mjölkförsäljaren alldeles försvarslös. Han lämnar i stället upplysningen, att om de siffror jag anfört, som minimivärdena för oskummad mjölks sammansättning skulle bli antagna i Stadsfullmäktige, jag, i så och så många fall blivit ertappad att sålt underhaltig vara.

Ytterligare anförde jag att som provtagningen genomförs i Stockholm, man endast kan anta att mjölk blivit tillsatt med vatten. Hur Wawrinsky kommit till den slutsatsen att jag skulle erkänt sannolikheten av att mjölkprovet verkligen varit tillsatt med vatten är alldeles obegripligt. Hans vrängande av mitt uttalande synes mig föga värdigt.
Som bevis för Wawrinskys lättvindiga sätt att bedöma mjölk anförde jag slutligen siffror ur hans egen författade berättelse. Mot dessa siffror har han inte ett enda ord till sitt försvar, utan tillgripit den bekväma utvägen att lämna dem åt sitt öde.

Jag betvivlar om det kan vara rätt att under rättegången Wawrinsky på sin ed tar ett intyg över en analys som han inte utfört själv. Utan som han låtit utföra av Hälsovårdsnämndens kemist, vilken förmodligen inte vågat att med ed vitsorda om mjölkens utspädning, förrän han närmare undersökt den.
Professor Nilsson och Eggert har båda uttalat att en bestämning av vattenhalten i mjölk är nödvändig när det gäller att påvisa om den är utspädd, genom att söka göra troligt att denna bestämning är alldeles obehövlig, ja ibland vilseledande för en mindre van mjölkkontrollant

****

1890-1899 Mjölkbolaget angående Mejeriet i Brogård (457)

1891-12-18 brev till Godsägaren Högvälborne Herr Greve J E-son Sparre Brogård, Bro angående Greve Sparres förslag om kontrakt på längre tid. Det har givit oss anledning att tänka på en annan överenskommelse i avseende på inventarierna. Det finns en hel del mindre inventarier som skulle vara helt utslitna efter 5 år. Detta skulle inte gynna någon. Därför har vi tänkt, att vi köper dessa inventarier. De är värderade till 477:70 i arrendet. Ett lämpligt pris vore 350 kronor Om Greven är benägen anta vårt anbud kommer också slitningsersättningen av bestämmas till ett lägre belopp än 400 kronor. Lidholm vill inte gå lägre än 250 kronor om året.

Beträffande isupptagningen blir det antagligen mycket svårt att få Aske att delta. De skulle föredra att skicka in mjölken oskummad till Stockholm. Det synes var i Grevens intresse att åta sig deras iskörning, helst som åtgången är mycket mindre på vintern, när Aske levererar till Brogård.

Vad beträffar Grevens äskade förbehåll, att om någon leverantör erhåller högre tilläggsprocent än 1,25, skulle också Greven komma i åtnjutande därav. Detta är Lidholm mycket emot, inte så mycket för sakens skull som för formens. Han anser det alldeles orätt att endast Sparre skulle ha fördel av, om vi skaffade mer mjölk till Brogård, även om det skulle ske till pris, som inte ger oss den allra minsta vinst

Vad beträffar kärnmjölken kan vi inte gå lägre i pris än 1 öre litern. Det betalas ingen annan stans högre. Då vi förmodligen vid Brogård kommer att övergå till beredning av sött smör, blir kärnmjölken långt mer värdefull och kan även i nödfall säljas i Stockholm. Därför är det bäst att inget pris sätts på kärnmjölken i kontraktet.

Överänder kontraktsförslag, som jag hoppas att Greve Sparre godkänner. Den fördel Greven erhåller är inte obetydlig i jämförelse med gällande kontrakt.

Den ligger inte blott i försäljning av en del mindre inventarier, som är mycket utsatta för slitning utan även lindring i avseende på iskörning, vilket inte lär betyda så litet.
Tillönskas Greven en God Jul har jag äran teckna G F Östberg.

1892-01-27 Vi har äran meddela, att vi går med på Edra fordringar i avseende på kontraktet om Brogårds mejeri, sådan de vid sista besöket modifierades. Därför är 350 kronor insatt i kontraktet som ersättning för inventarieslitning. Att vi insätter nya kannor anser vi inte behöver intas i kontraktet, men ber Eder godkänna detta villkor och på samma gång anhålla att återfå det ena kontraktsexemplaret med Eder underskrift
För Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag G F Östberg.

1892-02-02 Vi anhåller om att få överlämna P M över isåtgången vid Brogårds mejeri och anhåller att Ni vill sätta igång isupptagningen.

Den i Ert ärende av den 29 januari angivna tolkningen av punkt 6 i kontraktet erkänner vi vara riktig G F Östberg.

1893-12-09 Vi antar Ert förslag och bidrar till kostnaden för förändringar av Brogårds mejeri med 200 kronor under villkor att axel- och rörledningar kommer att tillhöra Er, liksom naturligtvis separatorn, medan parteviseringsapparaten (?) tillhör oss.

Den nuvarande förvärmaren har vi inget behov av. Vi kan möjligen hjälpa till med försäljningen sedan den nya blivit insatt. G F Östlund

11897-04-07 Angående bränslet till mejeriet föreslår vi att vi från 1 maj håller bränsle, mot 1/3 hyresavdrag. Vi måste då få något stängsel eller bod upplåten där vi kan ha stenkolsförrådet under lås. Vi vore tacksamma om vi kunde få stenkolen uppkörd från bryggan.

I avseende på anläggningen vid Bro har vi tänkt att ett bolag skulle bildas med aktiekapital till 1/3 eller helst ½ av anläggningskostnaden och att mejeriet skulle hyras av oss ungefär som nu
G F Östberg.

1899-02-20 Bäste Broder! Vid vårt senaste samtal yttrade jag att någon förändring i Ditt mjölkpris borde ske från 1 mars. Jag vill erinra, att för några år sedan gjordes den förändringen för alla övriga att priset uträknades efter Svenska noteringen i stället för efter Köpenhamns, men att grunden för Ditt mjölkpris behölls. Sedan har jag inte ifrågasatt någon ändring, då Du upplåtit mejeriet. Nu anser jag att du bör nöja Dig med Svenska noteringen.

Förra året levererade Du 267.046 liter för 21.829:86 kronor, således 8,175 öre litern. Tamm erhöll 7,75 öre. Skulle Ditt pris räknats efter Svenska noteringen hade det blivit 7,96 öre

Jag föreslår att vi räknar Ditt pris genom en kompromiss mellan Ditt förutvarande för höga pris och de övriga leverantörernas pris, som du kan hända anser vara lågt.

Tacksam för svar om Du godkänner förslaget Din tillgivne G F Östberg.

1899-08-13 Broder Sparre! I går vid Styrelsesammanträdet beslöts att erbjuda leverantörerna till Bro mejeri ½ öre utöver vad vi betalat till de övriga – du har ju haft en särskild beräkning.

För jämförelse gör jag följande beräkning:
Nuvarande pris för Ådö m fl 7,78, för Brogård 7,96. Erbjudet pris 8,28.

Skulle smörpriset öka, vilket knappast är troligt, höjs priset till 8,44 per liter, vilket syns mig ganska fördelaktigt.

Jag skriver samtidigt till Claes Tamm och gör honom samma anbud. Få se vad han svarar. Jag kan ju få höra vad Du säger härom.

Frodin är på efterkälken så pass att han inte får tid att hjälpa dig. Jag föreslår istället Bankinspektören Bohman i Vigelsbo, som är pensionerad och i Stockholm utan sysselsättning. Han är bortrest för dagen, men jag tänker han vore glad att få åta sig revisionen. Jag har känt honom i många år och kan vitsorda honom som en hedersman och mycket angenäm karl. Jag hörde nu på telefon att han kommer hem i veckan. Om Du vill kan jag tala med honom sedan jag återkommit från Oxelösund, eller kan Du telefonera till Peterson som även känner Bohman. Vänskapsfullt G F Östberg.

****

1897-05-15 inbjudan till tecknande av aktier i Bro Mejeriaktiebolag (458)

Undertecknade får inbjuda till aktietecknande i Bro mejeriaktiebolag med ändamål och bestämmelser, som är angivna i nedanstående stiftelseurkund.
Av aktiekapitalet, minst 20.000 kronor och högst 50.000 kronor har vi själva tecknat :

Johan Sparre 100 aktier	5.000 kronor
Fredrik Rappe	5.000
G F Östberg	5.000
Johan Östberg	500
L J Gustafsson	500

Sammanträde för Bolagets konstituerande skall hållas före den 25 juli 1897
I händelse av överteckning skall reduktion ske efter lika fördelning bland tecknarna.
Stockholm den 15 maj 1897 Johan Sparre Brogård, Fredrik Rappe Sekreterare, G F Östberg Direktör, Joh Öberg Arrendator Skällsta, Bro, L J Gustafsson, Arrendator Vallby, Bro

Stiftelseurkund.
Då vi har för avsikt att utfärda en inbjudan till bildande av en mejerianläggning vid Bro järnvägsstation, har vi överenskommit att för bolaget skall gälla följande bestämmelser.
N:o 1 Bolagets ändamål är, att på inköpt tomt vid Bro järnvägsstation bygga en mejeribyggnad och själva eller genom arrendator driva mejerirörelse.
N:o 2 Bolagets styrelse har säte i Bro.
N:o 3 Aktiekapitalet skall vara lägst 20.000 och högst 50.000 kronor
N:o 4 Aktierna lyder på 50 kronor och är utställda på viss man
N:o 5 Alla aktierna medför samma rätt.
N:o 6 Styrelsen skall bestå av tre personer och två suppleanter. Styrelsen skall vara fulltalig när beslut fattas.
N:o 7 Till granskning av förvaltningen utses två revisorer med suppleanter.
N:o 8 Kallelse till bolagsstämma sker genom annons i allmänna tidningar minst 14 dagar före stämman. Andra meddelande sker genom skrivelse till var och en.
N:o 9 Aktieägaren äger en röst var för varje aktie, dock får ingen ha mer än 1/5 av hela kapitalet.
N:o 10 Av tecknat belopp skall ¼ vara betalt 3 månader efter bolagets konstitution. Återstående inbetalningar sker på tider, som bestäms av styrelsen under villkor att ¼ kan infordras varje gång. Inom 2 år skall hela beloppet vara betalt.
Stockholm den 15 maj 1897 Johan Sparre, G F Östberg Fredrik Rappe Joha Östberg L J Gustafsson

1897-06-10 blev denna stiftelseurkund ingiven till Befallningshavande i Uppsala län i två exemplar, av vilka ett förvaras så att vem som vill kan ta del därav, det andra återställts till Landskontoret i Uppsala.
Som ovan Bråkenhhelm

Aktieteckningslista:

Johan Sparre, Brogård	5.000
G F Östberg, Stockholm	5.000
F Rappe, Stockholm	5.000
Joh Östberg, Skällsta	500
L J Gustafsson, Vallby	300
Johansson, Klöf	300
C Eriksson, Granskog	100
G Tamm, Ådö, Säbyholm	5.000
Claes Tamm, Ådö	50
J F Jansson, Verka	50
G Eriksson, Säbyholm	50
K E Forsell, Sanda	100
J E Moström, Säbyholm	100
H S Tamm, Stockholm	50

……

1899-05-01 Utdrag ur inteckningsprotokoll vid sommartinget i Tibble (458)

Johan Sparre anhöll om inteckning i lägenheten Hernevi N:o 11.
”Till innehavaren betalar Bro Mejeriaktiebolag efter sex månaders uppsägning en summa av 5.000 kronor jämte 6 % ränta till dess full betalning sker och som säkerhet lämnas inteckning i lägenheten Bro Mejeri.
Stockholm den 15 april 1899 För Bro Mejeriaktiebolag G F Östberg, Johan Sparre, P G Tamm

Protokoll uppvisades från ordinarie bolagsstämma den 27 mars 1899 varvid inhämtades,

dels att åt styrelsen uppdragits, att för bolagets räkning uppta ett lån på högst 10.000 kronor och inteckna i bolagets fastighet,
dels att till ledamöter i Styrelsen utsett Doktor G F Östberg, Greve Johan Sparre och Brukspatron P G Tamm.
Sedan upplystes att fastigheten var avsöndrad av Hernevi N:o 4, 5 och 6 i Bro socken, som enligt Befallningshavande i jordeboken skall antecknas som Hernevi N:o 11 och antecknats att Häradsrätten samma dag meddelat bolaget lagfart på fastigheten, fann Rätten skäligt bevilja inteckning på skuldbrevets 5.000 kronor med 6 % ränta i fastigheten Hernevi N:o 11.
På Häradsrättens vägnar Axel Reuterskiöld

Två likalydande överkorsade inteckningsförbindelser.

****

1899-07-24 protokoll vid konstituerande bolagsstämma med Bro Mejeriaktieolag i Bro kommunalrum (459)

Närvarande Tamm, J Östberg, L J Gustafsson, P Jonsson, K E Forsell, P E Moström, Rappe, Sparre
§ 1 Att leda förhandlingarna utsågs Sparre
§ 2 Stämman hade blivit kungjord i Post- och Inrikes Tidningar, DN samt Vårt Land i laglig tid.
§ 3 Sedan Ordföraren redogjort för anledningen till Bolagets bildande och uppläst inbjudan till aktieteckning och stiftelseurkunden, som Befallningshavande fastställt den 10 juni 1897, meddelade han att aktier blivit tecknade för 26.000 kronor.
Man beslöt enhälligt att bilda Bro Mejeriaktiebolag.
§ 4 Beslöts att ajournera stämman till den 21 augusti klockan 6 ef m för att besluta om bolagsordning m m.
§ 5 En Interimsstyrelse bildades för att förbereda byggnadsföretaget och utsågs Doktor G F Östberg, Greve Johan Sparre och Arrendator Johan Östberg.
§ 6 Beslöts att aktieteckningen skulle fortsätta. Enligt Uppdrag Johan Sparre
……..

1897-08-21 Protokoll vid ajournerad Bolagsstämma med Bro Mejeriaktiebolag (459)

Samma deltagande som vid stämman i juli.
§1 Upplästes och godkändes protokollet från den 24 juli
§ 2 Bolagsordningen för Bro Mejeriaktiebolag godkändes enhälligt

Bolagsordning för Bro Mejeriaktiebolag.
§§1 Bolaget, som är grundat på aktier enligt lag om aktiebolag av den 28 juni 1895, har som ändamål att på inköpt tomt vid Bro station bygga mejeri och antingen själva eller genom arrende driva mejerirörelse.
§ 2 Bolagets firma är Bro Mejeriaktiebolag
§ 3 Bolagets styrelse skall ha säte i Bro socken
§ 4 Bolagets aktiekapital skall vara lägst 20.000 och högst 50.000 kronor, fördelat på aktier om 50 kronor ställda på viss man
§ 5 Av aktiebeloppet skall ¼ vara betalt inom 3 månader efter bolagsbildningen, Återstående sker på tider som styrelsen bestämmer under villkor att ¼ inbetalas varje gång. Det skall vara 3 månader mellan varje inbetalning och hela kapitalet vara betalt inom 2 år
§ 6 Alla aktier medför samma rösträtt.
§ 7 Överlåtelse av aktier skall antecknas på aktiebrevet och anmälas hos styrelsen,
§ 8 Aktieägarna äger en röst för varje aktie. Ingen får äga mer än 1/5 av hela aktiekapitalet
§ 9 Ordinarie bolagsstämma skall hållas i Bro mejeris lokaler senare delen av mars på dag som styrelsen bestämmer.
§ 10 Kallelse till ordinarie och extra stämma skall kungöras i allmänna tidningar minst 14 dagar innan stämman. Andra meddelande lämnas skriftligen till aktieägarna

§ 11 Stämman leds av den som blivit vald med flest röster.
§ 12 Bolagets styrelse består av tre ledamöter och två suppleanter valda på ett år. Styrelsen utser inom sig verkställande Direktör. Styrelsen kan inte fatta beslut om den inte är fulltalig.
§ 13 Bolagets räkenskaper skall vara ställa på kalenderår och avslutade före 15 februari.
§ 14 För granskning utses årligen två revisorer och en revisorssuppleant. De skall ha avslutat granskningen och lämnat berättelse före 1 mars.
§ 15 Vid ordinarie bolagsstämma skall följande ärenden tas upp:
a) Styrelsens förvaltningsberättelse och balansräkning för föregående år
b) Revisorernas utlåtande
c) Av styrelsen eller revisorerna väckta frågor
d) Av enskild aktieägare väckt fråga
e) Ansvarsfrihet för styrelsen
f) Beslut om disposition av tillgängliga medel
g) Arvode till styrelse och revisorer.
h) Val av styrelse och suppleanter
i) Val av revisorer och suppleant
§ 16 Uppkommen tvist mellan bolaget och styrelsen eller ledamot eller aktieägare skall hänskjutas till skiljemän enligt lag om skiljemän av den 28 oktober 1887
§ 3 Till styrelseledamöter utsågs: Johan Sparre, G F Östberg och Claes Tamm. Till suppleanter Arrendator Östberg och K E Forssell. Till revisorer utsågs Fr Rappe samt Revisorn i Allmänna Hypoteksbanken H S Tamm och till suppleant Arrendator P Jonsson i Klöf. Revisorernas arvode bestämdes till 25 kronor
§ 4 Bolagsstämman uppdrog åt styrelsen att vidta åtgärder för inköp av tomt och att uppföra byggnaderna. Enligt uppdrag Johan Sparre.
……..

1898-03-00 Revisionsberättelse (459)

Undertecknade som vid bolagsstämman den 21 augusti 1897 utsågs att granska Bro Mejeris förvaltning lämnar följande protokoll och berättelse
Aktiekapitalet var 21.650 kronor varav inbetalts 5.668 kronor 19 öre.
Tillgångarna hos Sveriges Riksbank 4.139 kronor 96 öre.
Div material och tomt 1.527 kronor 23 öre S U M M A 5.667:19

Räkenskaperna som till följd av den ringa rörelsen endast utgörs av en Kassaräkning är i vederbörlig ordning verifierade.
På grund av denna revision föreslår vi bolagsstämman att lämna styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för 1897 års förvaltning
Stockholm och Bro i mars 1898 Tamm P Johansson
……..

1898-03-08 Styrelsens för Bro Mejeriaktiebolags berättelse från den 21 augusti 1897 till dato (459)

I enlighet med bolagsstämmans beslut har ¼ av aktiekapitalet inbetalts med 5.562:50 kronor
Köpekontrakt har gjorts upp mellan bolaget och Greve Sparre för inköp av tomt till ett pris av 1.000 kronor
Fastställelse har begärts hos Befallningshavande men ännu inte vunnits.
Avtal med grundläggare Jonsson har gjorts om undergrund och sockel till ett pris som väsentligt understeg det i Ingenjör Steinholz kostnadsförslag. Grunden är klar och sockelstenarna framkörda till byggnadsplatsen

Vattentillgången till mejeriet tycks bli fullt tillfredställande. Vid gränsen till tomten har påträffats en källa med välsmakande, klart vatten. För en ganska ringa kostnad har ett brunnskar blivit nedsatt och rörledning dragen till bygganden

Tegel till byggnaden har köpts från Bro Tegelbruk till ett pris av 27:50 per 1.000 sten. 40.000 stenar är avlämnade vid bygget.
Uppgörelse med Byggmästare P E Moström har gjorts till ett pris av 2.968:65 kronor
Från Tibble gård har köpts bjälkar, sparrar och takstolar, vilka är transporterade till närmsta såg.
Stockholm den 8 mars 1898 Östberg, Sparre, Tamm
……..

1898-03-30 protokoll vid bolagsstämman med Bro Mejeriaktiebolag i Bro Kommunalrum (459)

§1 Greve Sparre utsågs till stämmans ordförande. Bolagsstämman ansågs i laga ordning tillkommen
§ 2 Justerades röstlängden
§ 3 Ansvarsfrihet beviljades styrelsen för 1897 års förvaltning
§ 4 Beslöts att enkla fönsterbågar skulle användas utom i flaskförvarings- och maskinrummen där dubbla borde anbringas.
§ 5 Andra utbetalningen av aktieägarna skall verkställas i Bro Kommunalrum den 16 maj 1898 klockan 6 e f m
§ 6 Verkställande Direktören skulle under år 1898 få arvode av 100 kronor. Revisorerna 20 kronor var
§ 7 Till styrelseledamöter utsågs Sparre, Östberg och Tamm, till suppleanter Rappe och Forsell. Till revisorer H S Tamm och J Östberg, Skällsta till revisorsuppleant P Jonsson i Klöf och L J Gustafsson i Vallby Som ovan Johan Sparre
Enligt röstlängden fanns 329 aktier med 285 röster
……..

1*899-03-18 Styrelseberättelse (459)*

Efter senaste bolagsstämman den 30 mars 1898 har arbetet med mejeribyggnaden fortsatt. Ett uthus har uppförts innehållande material, kol och vedbodar. En spårväg har anlagts till S V B:s järnväg vid Bro station

När denna spårväg skulle anläggas hemställde styrelsen hos S V B:s järnvägsaktiebolag, att de måtte bekosta eller åtminstone biträda med kostnaden mot att Mejeriet uteslutande skulle anlita Järnvägen för sina frakter. Detta rönte intet gehör, varför styrelsen ensam fick anlägga det för mejeriet alldeles nödvändiga spåret till en kostnad av 500 kronor. Arbetet var färdig den 15 januari

På grund av de under 1898 härskande höga pris på arbetskraft och material har Steinholz kostnadsförslag måst överskridas. Aktiebeloppet som betalades in den 2 januari räcker inte att betala byggandskostnaderna. Byggmästare Moström har måst höja priset på grund av murarnas och övriga arbetares höjda anspråk eller lägga ned arbetet. Bolagets skulder har inte kunnat gäldas, men till hur högt belopp kan inte utläsas av räkenskaperna

För att stämman må få kännedom om bolagets ställning samt för att besluta om under 1899 förfallna skulder skall betalas, anser styrelsen sig skyldig att upplysa, att utgifterna sträcker sig till ett belopp av 31.500 kronor

Den 31 december 1898 träffades överenskommelse med Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag om en årlig hyra av 3.000 kronor samt en höjning med 350 när en personalbostad står färdig.

Bolaget behöver låna ett belopp på 10.000 kronor. Redogörs för olika ränteberäkningar.
Bro den 18 mars 1899 Östberg, Sparre, Tamm
……..

1988-03-27 protokoll vid ordinarie bolagsstämma med Bro Mejeriaktiebolag (459)

§ 1 Sedan bolagets ordförande Dr Östberg öppnat sammanträdet utsågs han att leda förhandlingarna
§ 2 Aktieägarna förklarade stämman utlyst i laga tid.
§ 3 Vid justering av röstlängden fanns 419 röster. Enligt bolagsordningen utgör högsta rösttalet f n 86 varför Östbergs, Sparres och Tamms röster reducerades.

§ 4 Upplästes styrelsens och revisorernas berättelse angående förvaltningen och kontraktet på 5 år med Stockholms Mjölkförsäljnings Aktiebolag. De närvarande förklarade sig nöjda med åtgärderna och ansåg dem vara välbetänkta och gagnande för bolaget.
§ 5 Styrelsen meddelades ansvarfrihet
§ 6 De närvarande ansåg, att revisorernas hemställan att styrelsen borde ta lån på 10.000 kronor utöver aktiebeloppet, i första hand borde åtgärdas genom fler aktieteckningar, men medgav ett lån på 5.000 kronor
§ 7 Då lagfart ännu inte erhållits för tomten, uppdrogs åt styrelsen att vid nästa ting ombesörja att bolaget fick lagfart och begära inteckning i fastigheten för lån på 10.000 kronor
§ 8 Fråga väcktes om brandförsäkring. Styrelsen fick i uppdrag att brandförsäkra egendomen till ett belopp de ansåg var lämpligt.
§ 9 Beslöts att kallelser till bolagsstämma skulle kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, Stockholms Dagblad och Stockholmstidningen.
§ 10 Vid val av styrelse under ett år, valdes: Östberg, Sparre och Brukspatron P G Tamm, den sista nyvald efter C A Tamm som undanbett sig återval
Suppleanter Forsell och Fjärdingsman Johan Östberg
Revisorer H S Tamm och Rappe
Suppleanter C A Tamm och L J Gustafsson i Vallby
Här finns också flera fullmakter
……..

1900-02-00 Bolagsstämman (459)

Vid bolagsstämman beslöts att styrelsen skulle inbjuda till aktieteckning, vilket inte hade några utsikter att lyckas, varför styrelsen uppsköt åtgärden

Däremot har Styrelsen tagit lån på 5.000 kronor med 6 % ränta genom 2 reverser och vid sommartinget i Bro låtit inteckna bolagets fastighet. Den ena reversen är utlämnad till Bro och Låssa Kommunalnämnd och har ränta på 5 %. Den andra reversen är ännu i styrelsens ägo.
Lagfart på fastigheten har beviljats.
Fastigheten är brandförsäkrad för 30.000 kronor i Brandförsäkrings Aktiebolaget Fenix.
Någon bostad har inte blivit uppförd under 1899 på grund av att priser på material och arbetskraft har varit för höga.

Då Arrendatorn av Mejeriet klagat över att den lägenhet på Brogård som han nu får använda är för avlägsen och i kontraktet utlovats en bostad vid mejeriet, har styrelsen för att tillmötesgå honom, beslutat att under detta år bygga en personalbostad. Den skall uppföras av plank efter ritning av Ingenjör Steinholz. Därför har på Håbo Allmännings auktion till ett jämförelsevis billigt pris inropats virke. Detta anses böra räcka med tillhjälp av överblivet från förra bygget utom ytterpanel och golv.

På bolagets inventarier har avskrivits 5 %

Även om bolaget visar en vinst på 1.861:66 kronor, anser sig styrelsen inte böra föreslå någon utdelning, då betydliga utgifter för att uppföra nyss nämnd byggnad förestår. Och det är önskvärt att så långt möjligt undvika ytterligare skuldsättning.
Bro i februari 1900 Östberg Tamm Sparre
……..

1*900-03-20 protokoll vid ordinarie bolagsstämma med Bro Mejeri Aktiebolag (459)*

Närvarande riksgäldsfullmäktige Dr G F Östberg, Godsägare Johan Sparre, Förste Sekreterare Fr Rappe, Byggmästare P Moström och Arrendator K Forsell
§ 1 Östberg var ordförande och Rappe sekreterare.
§ 2 Stämman förklarades lagligt utlyst.
§ 3 Röstlängden justerades.
§ 4 Styrelsens balansräkning och årsberättelse upplästes. Revisorernas utlåtande över förvaltningen.
§ 5 Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

§ 6 På förslag av Rappe beslöts att arvodet till verkställande Direktören skulle vara 250 kronor.
§ 7 På Ordförarens förslag beslöts att revisorerna arvode skulle vara 20 kronor
§ 8 Till styrelseledamöter utsåg med acklamation Östberg, Sparre och Tamm. Suppleanter Forsell och Östberg.
§ 9 Till revisorer valdes Henrik Tamm och Fr Rappe med L J Gustafsson och Moström som suppleanter
Revisionsberättelsen balanserar på 32.511 kronor
……..

1901-02-23 styrelsens årsberättelse (459)

Under året har ett boningshus för mejeripersonalen uppförts av timmer under plåttak, innehållande på nedre botten 2 rum och 2 kök samt på vinden 2 rum. Kostnaden blev 5.702:83
Vinsten för år 1900 var 1.886:03 som tillsammans med föregående års vinst blir 3.747:69
Styrelsen föreslår en reservfond på 10 % = 374:77, avskrivningar på mejeribyggnaden, bostadsbyggnaden och inventarier samt utdelning med 5 % av aktiekapitalet. Överföring till nästa år 174:443 S U M M A 3.747:69
Stockholm den 23 februari 1901 Östberg, Tamm, Sparre
……..

1901-03-21 protokoll vid Bro Mejeri Aktiebolags ordinarie bolagsstämma (459)

Närvarande Östberg, Sparre, Tamm, Tamm, Tamm, Moström, Östberg, Gustafsson, Jonsson, Forsell
§ 1 Ordförande Östberg, sekreterare C Tamm.
§ 2 Stämman var utlyst i tid.
§ 3 Röstlängden justerades 433 aktier 375 röster
§ 4 Förvaltnings och revisionsberättelser.
§ 5 Styrelsen beviljades ansvarfrihet
§ 6 Olika förslag från styrelsen och revisorerna om hur medlen skulle disponeras, förelåg. Företogs omröstning, som slutade med 194 för styrelsen och 181 för revisorernas
Bolagsstämmans beslut blev att vinsten 3.747:69 skulle användas till reservfonden, avskrivningar och utdelning med 5 % av aktiekapitalet. Summa 3.747:69
§ 7 Styrelse och revisorernas arvoden skulle vara samma som tidigare år.
1 8 Styrelsen och revisorer omvaldes. In fidem Claes Tamm
Enligt revisionsberättelsen var balansräkningen på 38.821:32
……..

1901-03-21 protokoll vid Bro Mejeri Aktiebolags ordinarie bolagsstämma (459)

Mejeriet har fortfarande varit uthyrt till Stockholms Mjölkförsäljningsaktiebolag för en årlig hyra av 3.350 kronor.

Årets vinst är 1.655:40. Styrelsen föreslår utdelning med 1:50 per aktie

Styrelsen har för avsikt att under året låta plantera och anlägga trädgård på en del av mejeritomten
Stockholm den 4 april 1902 Östberg Tamm Sparre
……..

1902-05-06 protokoll vid ordinarie bolagsstämma med Bro mejeriaktiebolag (459)

Närvarande: Nämndeman L J Gustafsson, Häradsdomare P Johansson, Mejerikonsulent Aug A Petterson, Sparre, Tamm, Tamm, Arrendator Östberg
§ 1 Ordförande Sparre
§ 5 Beslöt stämman i enlighet med styrelsens förslag om utdelning av 1:50 per aktie
§ 7 Återvaldes styrelsen
§ 8 Rappe och Henric Tamm utsågs till revisorer
Revisionsrapporten visar balans på 34.717:59 kronor

……..

1903-03-06 Styrelsens årsberättelse (459)

Årets vinst 1.674:64
Tillgångar Mejeribyggnaden 25.000, Bostaden 5.000 Inventarier 4.127:89
S U M M A 34.127:89
Skulder Aktiekapitalet, Reservfonden, Dispositionsfonden, Diverse skulder, vinst och förlust konto
S U M M A 34.127:89
Trädgårdsarbetet vid Mejeriet hindrades av den regniga sommaren, men fortsätter under året
Styrelsen föreslår 1:50 per aktie i utdelning.
……..

1903-03-06 Styrelsens årsberättelse (459)

Närvarande: P Johansson, Sparre, C Tamm, Direktör Östberg med 1 egen aktie och 100 för Stockholms Mjölkförsäljning AB, arrendator Östberg
§ 1 Östberg valdes till ordförande.
§ 5 Revisorerna vill avsätta högre summa än styrelsen i dispositionsfonden och båda önskade utdelning på 1:50 per aktie. Revisorernas förslag vann.
§ 6 Arvode för Direktören 200 kr.
§ 7 Återvaldes styrelsen och revisorerna In fidem Östberg
Revisionsberättelse och fullmakt
……..

1904-03-16 styrelsens årsberättelse (459)

Vinsten 1.636:47 Tillgångar 33.438:19. Skulder 33.538:19
För trädgårdsanläggningen har under året betalts 261 kronor
Styrelsen föreslår 2 kronor i utdelning per aktie
Stockholm den 16 mars 1904 Östberg. Sparre Tamm
……..

1904-03-29 protokoll vid bolagsstämma med Bro Mejeriaktiebolag (459)

Närvarande: C Tamm enligt fullmakt P G Tamm, Rappe, Sparre, Östberg P Johansson Gustafsson, J E Östberg Aktier 428 Röster 366
§ 1 Ordförande Östberg.
§ 5 Utdelning med 4 %.
§ 6 Samma arvoden som förra året.
§ 7- 8 Styrelsen och revisorerna återvaldes.
Revisionsberättelse.
……..

1905-03-29 Styrelse berättelse. (459)

Styrelsen föreslår utdelning på 2 kr per aktie
Stockholm den 29 mars 905
……..

1905-04-18 protokoll vid bolagsstämman med Bro Mejeriaktiebolag i dess lokal vid Bro järnvägsstation (459)

Närvarnade: Tamm, Rappe, Sparre, Sthm Mjölkförsäljnings Ab genom Direktör Benzinger, C Tamm, Östberg, P Johanson i Klöf, Arrendator Östberg med 422 aktier 364 röster.

§ 1 Ordförande Östberg.
§ 4 Föreslogs 4 % utdelning.
§ 5 Samma arvoden som tidigare
§ 6-7 Omval av ledamöter och revisorer
Revisionsberättelsen. Där föreslås användningen av årsvinsten 1.746:05 till 4 % utdelning
……..

1906-04-03 Styrelsens årsberättelse (459)

Styrelsen meddelar att vinsten är 1.389:65 kronor och föreslår utdelning 5 % med 2:50 per aktie.
……..

1906-04-03 protokoll vid bolagsstämma med Bro Mejeriaktiebolag (459)

Närvarande: Tamm, Tamm, Benzinger, Inspektor Hullberg, Rappe, Fjärdingsman Östberg, Sparre. 430 aktier 383 röster
§ 1 Sparre ordförande
§ 5 Vinsten 1.389:65 med förslag om 5 % utdelning, vilket godkändes.
§ 6 Samma arvode som tidigare.
§ 7 Till ledamöter valdes Benzinger, H S Tamm, Fr Rappe och Greve Sparre. Suppleanter Tamm och Forsell.
§ 8 Till revisorer valdes A Hullberg och Fjärdingsman Östberg med C A Andersson, Brogård som suppleant.
Revisionsberättelse. Utdelningskupong N:o 5 är inlösta och brända.
Omdispositioner av aktier bland bröderna Tamm. Fullmakt från Nils Tamm att Henric Tamm skall omhänderta och vårda all mig tillhörig lös och fast egendom och insätta och utta mina pengar i banker, uppta lån, och i mitt namn teckna förskrivningar och växlar samt i mitt namn avsluta köp och försäljning
Rom den 23 februari 1906 Nils Tamm
……..

1907-03-16 protokoll vid bolagsstämma med Bro Mejeriaktiebolag (459)

Närvarande: Direktör Benzinger, Doktor Lennartsson, Ingenjör Eriksson, K Forsell, Greve Johan Sparre Aktier 322 röster 288
§1 Sparre ordförande.
§ 4 Vinsten var 2.534:27 och utdelningen godkändes med 7 % på aktiekapitalet.
§ 5 Samma arvoden som tidigare.
§ 6 Rappe begär entledigande som styrelseledamot och stämman beslöt invälja Doktor Östberg, Inspektör Benzinger, Greve J Sparre Ingenjör Eriksson och K Forsell
§ 7 Till revisorer valdes Doktor Lennartsson, och Fjärdingsman J Östberg, med Inspektor C A Andersson som suppleant
Revisionsberättelse, alla kuponger N:o 6 utom den som hör till aktiebrev 433 är inlösta och brända.
På grund av den synnerligt goda ställning som bolaget för närvarande befinner sig i, få vi vördsamt föreslå bolagsstämman en utdelning av 8 %
Bro den 26 februari 1907 Axel Hullberg Johan Östberg

****

F:22 B Handlingar om Bro Tegelbruk 1896-1914

1896-1914 Kontrakt mellan Johan Sparre och W Hagberg för tillverkningen vid Brogårds Tegelbruk (460)

Jag Hagberg åtar mig att vid Brogårds Tegelbruk under 1897 tillverka, bränna och i pråm eller segelslup vid brukets brygga lasta murtegel för ett pris av 17 kronor per 1.000 sten samt frakta och slå upp samma tegel på kaj i Stockholm för 7 kronor 25 öre per 1.000.

Vidare åtar jag mig att sälja det vid Tegelbruket sommaren 1897 tillverkade teglet, dock inte utan Greve Sparres medgivande till sådan uppgörelse.

Greve Sparre har rätt att själv eller genom ombud kontrollera hur mycket tegel som är tillverkat, sålt och betalt. Det tegel som under hösten inte hinner brännas och utlastas må på samma villkor avyttras till våren.

Sedan tillverkningskostnaden och frakten och uppläggningen i Stockholm är betalt med 24 kronor 25 öre per 1.000, delar Greve Sparre och Hagberg vinsten. Sparres del utgör arrende för Brogårds Tegelbruk. Båda delar också på rörelsekapitalet för Brukets drivande, men får inte för Sparres del överskrida 2.000 kronor. Senast 3 månader efter den dag Sparre utbetalat sin andel i rörelsekapitalet äger han att av Hagberg återfå detta belopp.

Brandförsäkring och skatter delas mellan ägaren och arrendatorn. Som ersättning för inventarierna som används av Hagberg, betalar han enligt föregående kontrakt av den 19 oktober 1895, 357:67 kronor och bekostar de behövliga reparationerna eller nybyggnaderna med undantag för lokomobilens omreglering, där Sparre bidrar med halva beloppet.

De byggnader och reparationer som under 1896 är utförda av Hagberg, tillfaller Sparre i det skick de befinner sin den 1 maj 1897. Sparre är skyldig när kontraktet upphör, betala Hagberg 500 kronor för railsbanans inläggande och annulleras den i förra kontraktet sista punkten, där Sparre skulle betala 1.000 kronor.

Båda parter förklarade sig nöjda med kontraktet med tillägg att kostnaden för reparationerna eller ombyggande av ringugnarna delas lika.
Brogård den 12 november 1896 Johan Sparre W Haglund

Detta kontrakt gäller ännu ett år från 1 maj 1898 till 1 maj 1899 på villkor att Hagbergs fordran av Greve Sparre på 500 kronor avskrivs. Dessutom förbinder sig Sparre att utan kostnad lämna 30 sågstockar vilka sågade i olika dimensioner fritt levereras till Tegelbruket. Dessutom åtar sig Sparre att dela kostnaden för inköp av behövliga fackbräder.
Brogård den 18 januari 1998 Johan Sparre W Haglund

Ytterligare överenskommelse att Sparre under skördetiden har rätt att använda tegelbruksfolket högst 8 dagar mot en dagspenning av 2:50 kronor
Brogård den 22 mars 1898 Johan Sparre W Hagberg

Förestående kontrakt förlängs på 2 år och är ytterligare överenskommet att kostnaden för såväl maskineri med valsverk som för anläggningen härav, vilket kommer att göras under våren, drabbar Sparre och Hagberg lika
Stockholm den 19 januari 1899 Johan Sparre W Hagberg

Förestående kontrakt förlängs på 1 år med den förändringen att priset höjs från 17 kronor till 20 per 1.000 stenar.
Brogård den 19 mars 1901 Johan Sparre W Hagberg
……

1905-03-04 Kontrakt mellan Sparre och Hagberg angående Tegelbruket vid Brogård (460)

Till nuvarande tegelbruks arrendatorn W Hagberg utarrenderar jag, Johan Sparre, Brogårds Tegelbruk under 10 år, från 1 maj 1905 på följande villkor:
N:o 1 Första årets arrende är 4.500, andra 6.500, tredje, fjärde och femte 8.500 och återstående fem år 9.000 kronor
N:o 2 Arrendet betalas med 1.000 kronor augusti, september, oktober och november samt 1 december återstoden. Beloppet ökas under de följande åren.
N:o 3 Hagberg förbinder sig att jämna till och dika det redan förbrukade lertaget. Det blivande lertaget får han fritt disponera under de 2 första åren, sedan mot 15 kronor tunnlandet.
N:o 4 Hagberg mottar bruket i det skick det befinner sig och är skyldig att underhålla alla byggnader och material samt avlämna det i fullgott skick

Följande nybyggnader skall göras på följande villkor:
a) ugnen ombyggs helt och hållet, vartill Sparre bidrar med halva kostnaden samt lämnar virke till takstolarna. Sten och övrigt material bekostas av Hagberg.
b) en ny lada uppförs och kostnaderna delas. Takteglet bekostas uteslutande av Hagberg
c) ny press byggs, som bekostas helt av Hagberg, även transporten av rått och bränt tegel till byggnaden.
d) den kostnad som drabbar Sparre skall erläggas med 1/3 under 1906,1907 och 1908
e) skulle ingen ombyggnad komma till stånd under 1906 nedsätts årets arrende med 1.000 kronor till 5.500 kronor

N:o 5 Hagberg avstår från alla anspråk på kostnader för såväl föregående som under denna arrendetid uppförda byggnader.
N:o 6 Allt råtegel och outskeppat bränt ligger som säkerhet för kontraktets fullgörande från Hagbergs sida.
N:o 7 Alla skatter betalas av Hagberg
N:o 8 Hagberg åtar sig att måla stora tegelladan under sommaren 1905
N:o 9 Lera får tas i mån av behov från numrerade lertag.
N:o 10 Detta kontrakt får inte överlåtas på annan person.
Stockholm den 4 mars 1905 antas Johan Sparre antas W Hagberg

Detta kontrakt upphör att gälla från och med denna dag. Sparre äger att fritt förfoga över arrendatorns tegel och övriga lösöre, som finns vid Tegelbruket
Stockholm den 24 juli 1908 Johan Sparre För W Hagbergs konkurs Björkstedt, Adolf Öman, Sven Lindman, Ivar Almquist
……

1909-05-03 Kontrakt mellan Johan Sparre och Tegelbruksaktiebolaget (460)

Till Tegelbruksaktiebolaget Brogård arrenderar jag, Johan Sparre, det mig tillhöriga Brogårds Tegelbruk för tiden till den 1 maj 1919 på följande villkor
§ 1 Tegelbruket med tillhörande inventarier enligt förteckning tillträds efter hållen syn senast 1 maj i befintligt skick samt avträds efter syn i lika gott skick. Det åligger arrendatorn att omedelbart ersätta förekommande brister vid avträdet. Om fastigheten vid avträdet anses genom arrendatorn förbättrad, får han ersättning, men endast om förbättringen gjorts med ägarens samtycke.
§ 2 I arrende erläggs 3 kronor för varje tusentals tegel som tillverkas, Antalet beräknas efter avlöningslistorna. Det lägsta årliga arrendet är 6.000 kronor
§ 3 Varje månad skall till jordägaren lämnas uppgifter på föregående månads tillverkning. Ägaren har dessutom rätt att granska avlöningslistor och dagournaler för att kontrollera tillverkningens omfattning.
§ 4 Redogörs för vilka tider delbetalning av arrendet skall betalas.
§ 5 De syner som nämns i kontraktet utförs av tre gode män, utsedda i enlighet med föreskrifter om skiljeman av den 28 oktober 1887. Parterna dela på kostnaderna för synen.

§ 6 Det åligger arrendatorn att försäkra tegelbruket med inventarier i ett av ägaren godkänt brandstodsbolag.
§ 7 Lera får tas på egendomen efter av ägaren anvisad plats.
§ 8 Alla skatter betalas av arrendatorn.
§ 9 Detta kontrakt får inte utan ägarens samtycke överlåtas.
§ 10 Om arrendet inte betalas i stadgad ordning eller arrendatorn brister i fullgörandet av sina åtaganden, har ägaren rätt att omedelbart överta tegelbruket och arrendatorns tillhörigheter utan ersättning. Jordägaren har också rätt att söka ersättning för den skada han åsamkas genom kontraktsbrottet.
§ 11 Med detta kontrakt förklarar vi oss på ömse sidor nöjda.
Stockholm den 3 maj 1909 För Tegelbruksaktiebolaget Brogård Nils Hagberg Karolina Hagberg Charlotta Andersson
Förestående kontrakt har vi denna dag uppsagt att gälla från den 14 mars 1915 hos Direktör Wilhelm Hagberg intygar
Stockholm den 1 oktober 1913 Olof Nilsson Axel Åhs stämningsmän
……

1909-05-03 Kontrakt mellan Johan Sparre och Tegelbruksaktiebolaget (460)

§ 1 Tegelbruket och inventarier tillträds i befintligt skick den 1 mars 1914. Tillträdessyn hålls den 1 maj 1914. Bruket avträds efter syn i lika skick som vid tillträdet. Det åligger Arrendatorn att vid avträdet ersätta befintliga brister. Om fastigheten anses förbättrad under arrendetiden njuter han ersättning endast om förbättringarna är gjorda med jordägarens samtycke.
§ 2 Arrendet är 3 kronor per tusental tegel som tillverkas, varvid antalet beräknas efter avlöningslistorna. Lägsta årliga arrende är 6.000 kronor
§ 3 Senast 10:de i varje månad avlämnas till ägaren uppgifter på senaste månadens tillverkning. Jordägaren har rätt att granska avlöningslistorna och dagjournalerna för att kontrollera tillverkningens omfattning.
§ 4 Redogörelse för vilka tider arrendet skall betalas.
§ 5 De i kontraktet omnämnda syner förrättas av tre gode män och parterna bestrider kostnaderna med hälften var.
§ 6 Arrendatorn skall försäkra tegelbruket och inventarierna i av ägaren godkänt brandstodsbolag
§ 7 Lera i tillräcklig mängd får tas på egendomen Bro gård intill nu befintliga lertag allt efter jordägarens anvisning
§ 8 Alla skatter åläggs arrendatorn
§ 9 Detta kontrakt får inte överlåtas utan jordägarens samtycke
§ 10 Om arrendet inte betalas i stadgad ordning eller om arrendatorn brister i fullgörandet av sina skyldigheter, har ägaren rätt att genast överta Tegelbruket med redan tillverkat tegel utan ersättning. Jordägaren har också rätt att få ersättning för skada han åsamkas genom kontraktsbrottet.
§ 11 Jordägaren som hittills bedrivit en mindre tillverkning av taksten och rörtegel, äger efter särskild överenskommelse om ersättning för att erhålla biträde med lerans förarbetande.
§ 12 Vid upptagandet av lämplig lera skall iakttagas, att rälsbanan till det år 1913 påbörjade lertaget lägges och får sin riktning över det gamla lertaget rakt i norr, genom den s k Bondhagen.
§ 13 Arrendatorn åtar sig att med hälften av kostnaderna delta i utdikning och nödvändig utvidgning av det redan befintliga avloppsdiket.
Med detta kontrakt förklarar vi oss nöjda och förbinder oss att noggrant fullgöra det.
Stockholm den 28 januari 1914 Johan Sparre genom R Hylten Cavallius Allan Abenius

Tegelbruksaktiebolaget Brogård avstår från det mellan Greve Sparre och bolaget ingångna arrendeavtalet från och med den 1 mars 1914, samt förklarar sig inte ha något att erinra mot ovanstående kontrakt.
Stockholm den 28 januari 1914 Tegelbruks Aktiebolaget Brogård W Hagberg
……

1914-06-12 protokoll hållet vid tillträdessyn på Brogårds Tegelbruk (460)

Sedan Aktiebolaget Mälardalens Tegelbruk enligt den 28 januari 1914 med Greve Sparre avslutat kontrakt och arrenderat av honom tillhöriga Brogårds Tegelbruk i Bro socken, Uppsala län, hade parterna överenskommit att tillträdessyn skulle äga rum och följande synemän utsågs:
Av fastighetsägaren Greve Sparre, Fabrikör W Hagberg
Av arrendatorn Aktiebolaget Mälardalens Tegelbruk, godsägare N J Johansson. Dessa har enats om en tredje syneman, nämligen Fabrikör A Holm.

Då nu efter kallelse syn skulle hållas, infann sig i synemännens närvaro på fastighetsägarens vägnar, Inspektor H Pettersson och på det arrenderande bolagets vägnar, Direktör G Wulf biträdd av Tegelmästare J Andersson
Förrättningen företogs i följande ordning:
N:o 1 Tegelmästarens bostad av sten under tegeltak, 12 m lång, 9 m bred och 3,5 m hög, orappad
Nya tak- och stuprännor, ny huv och plåt på skorstenen nya trappor med steg rätt ut, ny plan vid ingången.
Första rummet till höger, obeboeligt på grund av golvdrag. Ny fyllning under golvet, kakelugnskransen nedtas och spjället repareras, omtapetsering.
Sängkammaren, omtapetsering
Köket, golvet nött framför spisen.
Handelsboden med inredning, utan anmärkning
Vindsrummet, utan eldstad, golvet glest mellan två plankor, yttertaket glest så att snö kan driva in
Tamburen, väggarna är spruckna

Gemensamt för hela byggnaden en del målning
Källaren, reparation, dörren bör rödfärgas och riktas.
Grinden, ersätts av ny
Staketet synades inte.

N:o 2 Nya arbetarbostaden av tegel under tak av bräder och papp är 12,2 m lång, 9,2 m bred, 3,6 m hög
Byggnaden är oputsad, rummen invändigt putsade och omålade, en spis i varje rum, Stora rummets innertak består av gamla bräder.
Taktegel på dubbelläkt läggs på taket, nock av huvtegel, vindbräder, takfoten målas med slamfärg, div målning.
N:o 3 Stora kasernen, 20.8 m lång, 12,2m bred synades inte. Tillträdaren förband sig att, sedan jordägaren låtit iståndsätta den, motta den efter syn. Häremot reserverade sig jordägarens ombud, för den händelse ägaren inte skulle godkänna denna överenskommelse
Tillträdaren anhöll, att det skulle antecknas, att lägenheten 1 trappa upp till höger (verkmästarebostaden) bestående av 1 rum och kök blivit rustad och målad för en kostnad av 200 kronor av tillträdaren
N:o 4 Smedjan av stolpar med bräder och papptak 6,9 m lång, 5, 3 m bred 2 m hög i brukbart skick. Papptaket omspikas och stryks, rödfärgning och tjärstrykning av dörren
N:o 5 Stallet av stolpar och bräder, södra hörnet av tegel, under spåntak 10,5 m långt, 7,7 m brett och 2, 4 m högt. Spiltpallar i stenstallet repareras, rödfärgning och tjärstrykning av dörrar och vindskivor. Taket gammalt och bristfälligt.
N:o 6 Avträdet. Rödfärgas, Taktegel läggs på huven och vindskivorna tjärstryks
N:o 7 Maskinhuset 12,1 m långt, 9 m brett, Knutarna bättras, målning av dörrar och fönster, papptaket lagas och stryks.
Antecknades att tillträdaren låtit anlägga en avloppsledning för en kostnad av 65 kronor
Sågen med klinga 1,05 i genomskärning samt nödvändiga transmissioner, skandiarem gammal i brukbart skick, 2 matarremmar, gamla i brukbart skick, ny planka i bordet
Ångmaskinen i fullt användbart skick repareras för en kostnad av 75 kronor
Ångpannan kalltryckt för en kostnad av 25 kronor, nya kranar på glasrörstället, ny mur vid remmen, nya gummiventiler i luftpumpen, murning invändigt i pannan

Ångvattenpumpen. Beslöts att arrendatorn skulle få ta ned den, insmörja och väl förvara till arrendetidens slut. Han är alltså inte skyldig att reparera den.
Vatten cisternen den övre förses med ny botten och två nya skift nedtill
Vattencisternen, den nedre angripen av röta i botten men behövs inte, varför den inte repareras.
Rörledningarna där endast stora ångröret är isolerat.
Vattenpump yttre. Denna pump får nedtagas på arrendatorns bekostnad och förvaras utan reparationsskyldigheter.
Maskineriet, består av huvudaxel med 8 skivor, varav 2 beklädda med trä, 2 pressar, 1 valsverk, 1 förältare, och 4 spel i fullt användbart skick.
Dock antecknas att valsarna och lagren är mycket nötta samt att 2 armar i valsverkets remskiva är bräckta, Pressväxeln repareras för 100 kronor. Skärstolparna är av gammal modell
N:o 8 Presshus av stolpar under tak av tegel utan väggar med undantag av att västra gaveln delvis infordrats. I gott skick men taket skall repareras.
N:o 9 Stora ladan i två våningar, gammal, 104 genomgående fack samt 8 fackarmar i varje. Repareras med 10 tolfter 2 tums plank jämte inlägg.
Taket av spån är gammalt och mycket bristfälligt, samt repareras endast tillfälligt, men skall under arrendetiden iståndsättas på följande sätt
På en längd av 45 fack från norra gaveln läktas taket med enkel läkt på spånen, varefter taket täcks med 2:da taktegel. Övriga taket repareras då stolparna är delvis ruttna. Under 115 stolpar läggs sten för en kostnad av 4 kronor stolpen
N:o 10 Nya ladan har en mycket stark förskjutning åt öster. Ladan reses i läge. Jordägaren åtar sig att släppa till virke till 132 strävor, fritt framförda för att stötta ladan under vintern 1914-1915.
Arrendatorn utför arbetet efter ett pris av 75 öre per sträva. Ladan förstärks genast med 20 strävor för att kunna användas, 140 taktegel läggs på, 5 tolfter plank till golv.
N:o 11 Stora stabbladan vid sidan av nya ladan, taket av papp är vågigt, strykes.
N:o 12 Lilla Stabbladan bredvid föregående har 5 fack. Taket lagas.
N:o 13 Stallstabben har 5 fack Taket vågigt, strykes
N:o 14 Bergstabben Taket är av tegel och korrugerad plåt, Stolparna står i jorden varför man inte kan bedöma deras beskaffenhet
Slipstensladan får flyttas på arrendatorns bekostnad
N:o 15 Kasernstabben. Taket läggs med bräder med både nytt och gammalt virke, som tillhandahålls av jordägaren. Taket täcks med asfaltpapp.
N:o 16 Småstabbarna, Tak av papp lappas och strykes
N:o 17 Krukmakareladan Taket av papp lagas och strykes
N:o 18 Sjöstabben med tak av tegel och plåt, 2 stolpar angripna av röta. Nya hängrännor
N:o 19 Kolstabben Tak av papp lagas och strykes.
N:o 20 Redskapsskjul användbart Taket strykes.
N:o 21 Ugnen Skorstenen utan åskledare, skarvad, nederdelen något anfrätt, Cementeringen av brösten och nya plåtar över utkrakningen Ugnen omvälves för en kostnad av 455 kronor. Antecknas att själva ugnskonstruktion är felaktig, då valven inte är välvda i cirkel. Den ansågs dock användbar.
Taket av tegel utan undertak skall repareras, 53 glasrutor insättas, fönsterbågarna omålade, ugnstaket något insjunket och eldstadsklockorna felaktiga.
N:o 22 Kolgården synades inte
N:o 23 Bron från kolgården till ugnen ombyggs delvis med gammalt material
N:o 24 Bryggor till ladorna. Repareras
N:o 25 Lilla lastbryggan. Repareras med en påle
N:o 26 Stora lastbryggan 54,9 m lång, 3 m bred i ytterkant. Ombyggs

Antecknades att hängrännor saknas på alla lador, att lilla rörledningen var läck, att på rälsbanan till lergropen sliprarna utgjordes av s k bakar och att den andra slipern på nedre ändan angripits av röta, att rälsen i gropen var sliten, men att lervagnarna var i användbart skick.

Summan inte uträknad men rör sig om drygt 4.000 kronor
Bro gård som ovan Hagberg, Holm, Johansson

Mot punkt 9 reserverar jag mig och 3:dje momentet bör lyda som följer: På cirka 45 fack från norra gaveln är taket gammalt och mycket bristfälligt samt repareras nu endast tillfälligt, men skall under arrendetiden iståndsättas på följande sätt------ H Pettersson

****

Odaterad kladd, inte underskriven, men troligen av Johan Sparre
Till Bevillnings beredningen för Bro och Låssa (461)

Härmed får jag i enlighet med nedanstående intyg anmäla, att den summa till vilken min avlidne Faders Landshövdingen Greve E J Sparres sterbhus bör för inkomst av rörelse uppskattas uppgår till …..., men som sterbhuset äger att åtnjuta 5 % avdrag på taxeringsvärdet på den fastigheten, nämligen Tegelbruket, där denna rörelse utövas och denna fastighet är uppskattad till 35.000 kronor, skall från ovannämnda summa avdras 1.750 kronor, innan sterbhuset kan påföras någon bevillning.
……..……

1894-11-01 *Kontrakt mellan Greve Sparre och Mjölnaren vid Aspviks kvarn A E Grip (461)*

Greve Johan Sparre upplåter för drivande av Aspviks kvarn sin vid Brogårds Tegelbruk befintliga lokomobil av 12 hästkrafter och tillhörande transmissionshjul med ställningar.
Upplåtelsen varar från nedanskrivna dag 6 månader framåt. Det åligger A E Grip att själv såväl hämta som återlämna den i samma skick som den mottogs
Som säkerhet för upplåtelsen är A E Grip skyldig att var han finner lämpligast brandförsäkra lokomobilen till ett värde av 1.500 kronor. Denna försäkringshandling skall i avskrift lämnas Greve Sparre.

Hyran blir 25 kronor per månad och betalas efter 3 månader med 100 kronor och återstoden vid avlämnandet.

Sparre förbehåller sig rätten att själv eller genom ombud besiktiga lokomobilen under upplåtelse tiden och om den genom bristande rengöring, eller på annat sätt vansköts återta den, men förbinder sig A E Grip att i alla händelser betala de 150 kronorna samt den skada han kunnat tillfoga.
Sålunda överenskommet
Brogård den 1 november 1894 Johan Sparre A E Grip
……..……

1900-10-10 Konto kurant mellan Greve Sparre och W Hagberg (461)

Kommunalutskylder, Kronoutskylder, Prästlön, 91 byggnadstimmer, 15 oxdagsverken, huggning och körning, björkviska, besiktning av ångpanna, hyra för Fiskartorpet 2 år, hyra för Vita Björn, till Käck, arrende för Tegelbruket, bräder, Grevens skuld
S U M M A 10.840 kronor 94 öre

½ andel i vattenledning, kontant utbetalt, enligt räkning, telefonavgift, nedläggning av vattenrör, ränta på växlarna, amortering
Summa 10.840 kronor 94 öre.

Ovanstående erkänns till alla delar.
Brogård den 10 oktober 1900 Johan Sparre W Hagberg
……..……

1907-08-10 *redogörelser för virke m m till Tegelbruket (461)*

Uppgift på lämnat virke till ombyggnad av Tegelbruket sommaren 1906 2.177.631 och 1.394.890 kubikfot

På köp erhållit björkstockar, skeppstimmer, pålar och bjälkar summa 471, 50 kronor
Furutimmer och gran 3.415,69 kronor
Brogård den 10 augusti 1907
Bro den 29 november 2007 Gudrun Sandén

****

F:22 C *Handlingar i mål Johan Sparre / arrendatorn vid tegelbruket*

1908-07-02 Protestformulär (462)

Angående utebliven betalning till Skånes enskilda Bank på växlar en på 2.514 kronor och en på 900 kronor. På baksidan undertecknat W Hagberg.
Rådsturättens protokoll av den 10 augusti 1908
Meddelande från Jönköpings Juridiska Byrå till Greve Johan Sparre, Bro
Enligt telefonsamtal översänds uppgifter på växlarna i Skånebanken Axel Cronholm
……..……

1910-07-04 Hagbergs konkurs (462)

Att Fabrikör Wilhelm Hagberg den 10 april 1908 försatts i konkurs, som slutar den 21 juni 1910 genom framläggande av slutredovisning. Ingen utdelning till oprioriterade borgenärer
Stockholms Rådstugu Rätts Andra Avdelning den 4 juli 1910 Ernst Kraepelien.
……..……

1910-12-12 Befallningshavandes utslag på Johan Sparres ansökan om förfallet arrende vid Tegelbruket (462)

Då den utsökta fordringen är förfallen till betalning, som grundar sig på skriftligt fordringsbevis, förpliktas Tegelbruksaktiebolaget vid tvång om utmätning att till sökande genast utge 584 kronor samt 6 % ränta på 1.500 kronor.
Besvär över utslaget inlämnas inom 20 dagar till Svea Hovrätt.
Landshövdinge Ämbetet Rob Mogren Hamilton

Kontrakt
Till Tegelbruksaktiebolaget Brogård utarrenderar jag Johan Sparre det mig tillhörande Tegelbruket till 1 maj 1919 med följande villkor.
§1 Tegelbruket med inventarier tillträds i befintligt skick och avträds efter syn i samma skick. Det åligger arrendatorn att vid avträdet genast ersätta brister. Är fastigheten förbättrad under arrendetiden, har arrendatorn rätt till ersättning, om förbättringarna vidtagits med ägarens samtycke.
§ 2 Arrendet är 3 kronor per 1.000 tegel som tillverkas. Lägsta beloppet 6.000 kronor
§ 3 Rapport om tillverkningen skall lämnas till ägaren varje månad. Han har också rätt att granska avlöningslistor och dagjournaler för att kontrollera tillverkningens omfattning.
§ 4 Tider för när arrendet skall betalas.
§ 5 De syner som kan komma att hållas görs av tre gode män och kostnaderna delas av bägge parter.
§ 6 Arrendatorn skall hålla Tegelbruket försäkrat till fulla värdet i av ägaren godkänt brandstodsbolag
§ 7 Lämplig lera för tillverkningen får tas på egendomen efter anvisning av ägaren.
§ 8 Alla skatter och avgifter betalas av arrendatorn
§ 9 Detta kontrakt för inte överlåtas
§ 10 Om arrendet inte betalas i tid eller arrendatorn brister i fullgörandet av sina skyldigheter, har ägaren rätt att omedelbart överta Tegelbruket och arrendatorns tillhörigheter utan ersättning, Han kan också utsöka ersättning för den skada kontraktsbrottet åsamkat honom.
§ 11 Med detta kontrakt är vi nöjda
Stockholm den 3 maj 1909 För Tegelbruksaktiebolaget Brogård Nils Hagberg Karolina Hagberg Charlotta Andersson

……..……

1910-09-20 Kladd till skrivelser till Överståthållare Ämbetet från familjen Hagberg (462)

Sedan Greve Johan Sparre ansökt hos Överståthållare Ämbetet, att vi skall utgiva 1.500 kronor för arrende och att vi för kontraktsbrott blir skilda från Brogårds Tegelbruk vill vi anföra svaromål

Till en början kan vi inte underlåta att påpeka att Överståthållare Ämbetet inte är rätt forum för denna sak. Beträffande själva saken bestrider vi.

Sökande har ursprungligen yrkat att få de arrendeavgifter som enligt arrendekontraktet förfallit till betalning den 10 augusti och den 10 september med 1.500 kronor varje gång.

Det arrendet som förföll den 10 augusti erbjöds ägaren den 9-10 september, men vägrade ägaren ta emot, utan hänvisade oss till Jönköpings Juridiska Byrå, där arrendet erlades första söckendag, den 12 september.

Enligt 36 § i arrendelagen förlorar arrendatorn kontraktet om arrendet dröjer över en månad efter förfallodagen. Detta kan inte anses ha inträffat, då ägaren vägrade motta det. Enligt lagen skulle vi kunnat vänta till den 10 oktober. Dessutom betalades arrendet till ombudet innan uppsägning skett, varför vi inte kan skiljas från arrendet.

Vi åberopa tre intyg, som tydligt visar att jordägaren sedan länge på allt sätt sökt provocera fram kontraktsbrottet. Den väg, Greve Sparre valt för att vinna detta mål, torde inte vara att rekommendera och hans yrkande kan väl knappast bifallas ens vid laga forum.

Enligt vad vi anfört, yrka vi ogillande av sökandes yrkande och anhåller att få ersättning för kostnader med 30 kronor till juridiskt ombud jämte lösen för blivande utslag.
Stockholm den 20 september 1910 Tegelbruksaktiebolaget Brogård Karolina Hagberg

Härmed får jag på edlig förpliktelse intyga, att jag på uppdrag av Tegelbruksaktiebolaget Brogård den 9-10 september infann mig vid Brogård för att betala arrendet för augusti, med 1.500 kronor. Men såväl Förvaltaren som Greve Sparre vägrade ta emot pengarna utan jag blev hänvisad att göra upp med Jönköpings Juridiska Byrå, där jag infann mig måndagen den 12 september och betalade.
Ångfartyget Hillersjö den 10 september 1910 C A Östling Befälhavare

Undertecknad får på edlig förpliktelse intyga att jag för Tegelbruks Aktiebolagets Brogårds räkning 3 gånger under juli besökt Greve Sparre, för att betala arrendet, men han nekade bestämt att motta pengarna på andra villkor än att Bolaget skulle öka arrendet till 3.000 kronor per år eller skriva på att Bolaget frivilligt flyttar den 1 maj 1911 eller sista villkoret att bolaget redan i år skulle betala på en gång utom arrendet, 7.000 kronor. Då bolaget inte kunde ingå på dessa villkor "måste han återta bruket" . Detta är orsaken till att han vägrade motta arrendet för juli och augusti för att därigenom få bolaget att bryta kontraktet,
Stockholm den 19 september 1910 W Hagberg, Fabrikör
Bolaget fick sedan i rätt tid erlägga arrendet.

Härmed får jag på begäran av Tegelbruks Aktiebolaget Brogård under edlig förpliktelse intyga att jag den 25 juli 1910 var uppe hos Greve Sparre på Brogård för att på Bolagets vägnar erbjuda honom arrendesumman för juli månad med 1.000 kronor och förfallen brandstod med 355 kronor, men Greve Sparre vägrade motta pengarna, utan förklarade att kontraktet var förverkat och att hans själv skulle driva det i fortsättningen. Han frågade om jag ville driva bruket för hans räkning. Jag svarade att jag stod för de förbindelser mitt kontrakt med Bolaget innehåller och att så länge det varar, är Fabrikör W Hagberg min husbonde.

Den 27 samma månad var jag i sällskap med Fabrikör Hagberg uppe hos Greven och erbjöd honom pengarna men med samma resultat.
Han vägrade bestämt att motta pengarna med andra villkor än att Bolaget skulle förbinda sig att under 1910 betala utom arrendet 7.000 kronor på en skuld, som Hagberg som privatperson hade till Greven, sedan den tid han för egen del arrenderade Bruket
Intygas på heder och samvete
Brogårds Tegelbruk 19 september 1910 J A Andersson Tegelmästare.

……..……

1910-10-04 Sparres skrivelse till Överståthållare Ämbetet angående vräkningen av Tegelbruks Bolaget (462)

Anmärkningen att Överståthållare Ämbetet inte skulle vara behörig tillbakavisas.
Angående de sakliga invändningarna är det sant, att det förfallna arrendebeloppet betalts till mitt ombud innan lagsökningen hunnit delgivas bolaget.
Jag bestrider däremot Östlings intyg, att jag den 9-10 september skulle vägrat motta arrendet, då Östling sökt mig den 10:de, utan att ha träffat mig.
Då Bolaget inte av mig erhåller rätt till nyttjanderätt till jord utan till de vid Brogård för tegelbruks drift uppförda byggnaderna, anser jag, att det här är fråga om hyra. Därför skall nyttjanderättslagens kapitel 3 tillämpas, varför Bolagets rätt är förverkad, då de dröjt att erlägga hyra två söckendagar efter förfallodagen.
Bolaget har dessutom förverkat sin rätt genom att inte brandförsäkra byggnaderna trots upprepade anmaningar från min sida. Jag fick själv ombesörja detta på min bekostnad. Först därefter gottgjordes jag för mina utlägg.
Bolaget har dessutom förverkat sin rätt genom att försumma att redovisa uppgifter om tillverkat tegel, enligt kontraktets 3 §.
Då Bolaget ännu inte betalt sin den 10 september förfallna skuld, har jag givetvis skäl för mitt missnöje samt vidhåller därför mina yrkanden.
För dessa påminnelse begärs 15 kronor
Brogård den 4 oktober 1910 Johan Sparre
……..……

1910-10-20 Brev till Sparre från Jönköpings Juridiska Byrå angående Överståthållare Ämbetets resolution och lagsökningen på Bro Tegelbruk (462)

Överståthållare Ämbetet anser att saken skall prövas av Befallningshavande i Uppsala län. Detta kan vara rätt i fråga om bolagets vräkning, men inte i fråga om arrendesummas utsökande.
Besvär fullföljs vid Svea Hovrätt inom 20 dagar. Vi är övertygade om att Hovrätten skulle anse Överståthållare Ämbetet behörigt att yttra sig om arrendebeloppet, varav nu endast återstår räntan
Att Bolaget avhysts på föreliggande ansökan, anser vi omöjligt på grund av stadganden i Arrendelagen kapitel 2 §§ 36 och 37.
Vi utber oss besked om besvär skall anföras då resultatet av en ändring i bästa fall inskränker sig till att räntan betalas och lagsöknings kostnaden
Våra kostnader har varit 30 kronor
Högaktningsfullt Jönköpings Juridiska Byrå Axel Cronholm
……..……

1910-10-20 Brev till Sparre från Jönköpings Juridiska Byrå angående Överståthållare Ämbetets resolution och lagsökningen på Bro Tegelbruk (462)

Stämningen lyder:
Härmed anhåller jag om stämning på Tegelbruks Aktiebolaget Brogård, adress W Hagberg, Hornsgatan 64 B, Stockholm, med påstående att bolaget skall betala 1,393 kronor 88 öre enligt räkning med ränta och ersättning för rättegångskostnaderna
Brogård den 9 februari 1911 Johan Sparre Ägare av Brogårds Gods.

Vid uppropet inställde sig på Sparres vägnar Advokat Fritz Ask och företedde en upplysning om svarande som lyder:
Den 29 mars 1909 registrerades i Patent- och Registreringsverket Tegelbruks Aktiebolaget Brogård. Där antecknades att styrelsen har säte i Stockholm och utgörs av änkefruarna Charlotta Andersson och Carolina Hagberg samt Bokhållare Nils Hagberg och att firman tecknas var för sig. Stockholm den 14 november 1910 E F Björkman

Som svarande anmälde sig Nils Hartog med fullmakt för Karolina Hagberg

Ask åberopade en räkning på 1.393:88. Hartog bestred käromålet, då svarande inte fått någon av de i räkningen omtalade varor och hänvisade till följande.

I oss delgiven stämning har Greve Johan Sparre yrkat att vi skulle betala 1.393:88 kronor enligt räkning. Så vitt vi har oss bekant står vi inte i skuld till Sparre då samtliga våra mellanhavanden är uppgjorda. Dessa har för övrigt inte grundat sig på räkning utan på arrendekostnad. Det har meddelats oss att Fabrikör Hagberg köpt ett parti virke av Sparre och antar att räkningen, som vi aldrig sett, rör denna affär. Med denna har vi inget att göra, virkesaffärer ligger utom ändamålet för vår verksamhet. Vi bestrider alltså kärandes påstående och begär rättegångskostnader med 20 kronor för varje inställelse och 50 kronor i advokatarvode.
Stockholm den 7 mars 1911 Tegelbruks Aktiebolaget Brogård Karolina Hagberg.

Ask anhöll om tre veckors uppskov vilket Hartog inte hade något emot, utsatte Rådsturätten målets fortsättning till tisdagen den 28 mars klockan 10 f m
På Rådsturättens vägnar Hugo Andersson
……..……

1911-03-28 utdrag ur protokollet hos Stockholms Rådsturätt angående fortsättning av målet mellan Sparre och Tegelbruks Aktiebolaget Brogård (462)

Inställde sig på Sparres vägnar Advokat Ask, medan svarandesidan inte avhördes.
Ask anhöll om vittnesförhör med Tegelmästare Johan August Andersson och Skogvaktare Carl August Ryman.
N:o 1 Andersson berättar:
Andersson, som var anställd vid Tegelbruket, visste att i mars 1910 framkörts ett parti timmer om 3.766,20 kubikfot, som hämtats på Brogårds egendom. Andersson och Ryman hade uppmätt virket. Andersson hade varit närvarande, då Fabrikör Wilhelm Hagberg, som hade förvaltningen av Tegelbruket omhand och också anställt vittnet, med Sparre avhandlat om köpet och priset hade bestämts till 30 öre kubikfoten.

Vittnet hade inte hört för vems räkning timmerköpet avslutats, men Hagberg hade yttrat att virket skulle forslas till Tegelbruket vid Brogård och där försågas, vilket också skett. Hälften av virket hade använts till Tegelbrukets pråmar och en del till en brygga vid Tegelbruket.

Vittnet hade under mars och juli förra året per telefon rekvirerat hö och havre från Brogård, som Bokhållaren efter gängse priser levererat till Tegelbruket. Vittnet hade mottagit leveransen, men kunde inte uppge hur mycket hö och havre som kommit från Brogård.
N:o 2 Ryman berättade:
Vittnet, som är anställd hos Sparre, hade i mars eller april 1910 fått order på Sparres kontor att uppmäta ett parti timmer på Brogårds egendom, som Sparre skulle ha sålt till Hagberg. Han hade tillsammans med Andersson uppmätt partiet till 3.766;20 kubikfot. Timret hade avhämtats av Tegelbolagets folk vid Brogård och försågats vid Tegelbrukets såg vid Brogård. Han kunde inte uppge om hela partiet sågats.

Ask påkallade vittnesförhör med Advokat Nils Harald Ulrik Appelbom, som efter att avlagt vittneseden berättade:
Han hade på uppdrag av Fabrikör Wilhelm Hagberg bildat Tegelbruks Aktiebolaget Brogård, i vilket bolag ingått övertagandet av Tegelbruken vid Brogård och Fittja. Aktierna hade ställts på Hagbergs anhöriga och bolaget bildades för att skaffa sysselsättning till Hagberg, som tidigare idkat tegelbruksrörelse, men gjort konkurs och saknade arbete. Vittnet, som varit närvarande vid den konstituerade bolagsstämman, trodde att Hagberg utsetts till verkställande direktör, men kunde inte säkert erinra sig förhållandet. Det hade talats om att lämna Hagberg fullmakt för att ombesörja bolagets angelägenheter, men vittnet visste inte om sådan fullmakt lämnats.

Vittnena Andersson och Ryman tillerkändes 10 kronor vardera.

Advokat Oscar Lilliesköld anmälde sig som ombud för svarande med fullmakt av den 27 mars 1911. Han medgav riktigheten av två punkter i räkningen på 167:88 och 96:14 kronor med bestred det övriga.

Ask anhöll om tre veckors anstånd, vilket Lilliesköld inte hade något att erinra mot och Rådsturätten utsatte fortsatt handläggning till 18 april klockan 10 f m
På Rådsturättens vägnar Hugo Andersson
……..……

1911-04-17 brev från Sparre till Ask (462)

Jag sänder härmed en viss Byggmästare Lundqvist, som upplyser att han för Bolagets räkning använt en del av det sågade virket. Han tror att det använts för Hagbergs enskilda räkning.
Emellertid är frågan om jag inte har rätt att återta det sågade virket, som blivit till största delen kvarliggande vid varvet där pråmen byggts, då Bolaget eller Hagberg inte vill betala
Johan Sparre
……..……

1911-04-18 utdrag ur protokollet vid Stockholms Rådhusrätt angående fortsatta målet mellan Sparre och Tegelbruks Aktiebolaget Brogård. (462)

Vid fortsatta målet mellan Sparre och Tegelbruks Aktiebolaget Brogård inställde sig på Sparres vägnar Advokat Ask och för Hagberg, kassör Nils Hartog med fullmakt från Oscar Lilliesköld.

Sedan protokollet från föregående rättegångstillfälle upplästs förklarade Hartog att han bestred vittnenas utsagor.

Ask anmälde om vittnesförhör med Advokat Otto Emanuel Lagerström, som avlade vittneseden och berättade:

Sedan Fabrikör Wilhelm Hagberg 1908 gått i konkurs hade vittnet biträtt Sparre vid uppgörelsen mellan honom och Hagberg. Vid konkursen hade Hagberg varit arrendator av Brogårds Tegelbruk, som han arrenderat av Sparre. Detta arrende hade ansetts mycket fördelaktigt och Sparre hade därför önskat att Hagberg trots konkursen skulle behålla det. Därför hade nytt kontrakt upprättats med Hagbergs son, Nils Hagberg.

Förhandlingarna hade bedrivits mellan Sparre och Wilhelm Hagberg, som skaffat underskrifter av Nils Hagberg. Efter något år hade Hagberg föreslagit bildandet av ett aktiebolag med syfte att överta arrendet och fortsätta tegelbruksrörelsen. Förhandlingar hade bedrivits mellan Wilhelm Hagberg och vittnet som ombud för Sparre. Vittnet hade upprättat ett förslag till kontrakt. Wilhelm Hagberg hade uppsökt vittnet och meddelat att bolaget blivit registrerat och anhållit att få på bolagets vägnar underteckna kontraktet.

Då vittnet avfordrat Hagberg bevis om behörighet att företräda bolaget, hade han företett protokoll från ett sammanträde med bolagets aktieägare, troligen den konstituerade bolagsstämman. Enligt detta protokoll hade Hagberg ensam varit behörig att teckna bolagets firma. De företedda handlingarna visade, att Hagberg inte varit ledamot av bolagets styrelse, vilka endast bestått av Hagbergs anhöriga. Vittnet hade därför sagt sig betvivla att bolaget ägde rätt att uppdra åt Hagberg att teckna firman.

Därefter hade Hagberg frågat vittnet hur man borde gå till väga för att han skulle bli berättigad att i alla avseenden företräda bolaget, då detta vad han själv berättade tillkommit för att han, som var försatt i konkurs skulle kunna fortfarande bedriva tegelbruksrörelse.

Härom hade vittnet givit besked och arrendekontraktet hade undertecknats den 3 maj 1909. Även sedan hade vittnet underhandlat med Hagberg utan att han ansett sig begära fullmakt av honom. Under dessa förhandlingar hade inte ens alltid sagts, att Hagberg handlat som representant för bolaget, utan hade detta ansetts vara självklart.

Vittnet hade den uppfattningen att Sparre, som haft kännedom om att Hagbergs konkurs avslutats utan att någon utdelning kunnat äga rum, inte velat göra affärer personligen med Hagberg. Det var ju detta målet handlade om.

Härefter överlämnade Ask målet till avgörande och yrka bifall samt ersättning för alla utgifter i samband med målet. Bl a vittnesersättning för J Andersson Brogårds Tegelbruk med skjuts från Skällsta till Brogård fram och åter 0,8 mil à 1:48.

Ingav Hartog räkning av den 3 juli 1910 på försågat virke med 1.120 kronor
Kvitterat Tegelbruks Aktiebolaget Brogård, Karolina Hagberg
En räkning av den 18 juli 1910 till Fabrikör W Hagberg angående virke till reparationer och underhåll av Bro gårds Tegelbruk på 1.019:45 kronor
Ask bestred riktigheten av dessa räkningar
Hartog anhöll om fjorton dagars uppskov, varefter Rådsturätten utsatte fortsatta förhandlingar till den 2 maj klockan 10 f m
På Rådsturättens vägnar Gunnar Cervin
……..……

1911-05-02 utdrag ur protokoll hos Stockholms Rådsturätt angående uppskjutna målet mellan Greve Sparre och Tegelbruks Aktiebolaget Brogård (462)

Parterna inställde sig med sina tidigare utsedda ombud Ask och Hartog.
Hartog överlämnade målet till Rättens prövning och åberopade vad som svarandesidan tidigare anfört.
Rådsturätten vill meddela dom den 13 juni utan hinder om parterna uteblev.
På Rådsturättens vägnar Hugo Andersson
……..……

1911-06-10 Rådsturättens dom i målet mellan Sparre och Tegelbruks Aktiebolaget Brogård (462)

Då svarande uppgivit riktigheten i posterna 2-3 i Sparres räkning, att svaranden skulle få 2.798 kilo hö och 874 kilo havre för tillsammans 264:02 kronor av käranden samt att svarande låtit rekvirera 3.766,20 kubikfot timmer till ett värde av 1.129:86 kronor av käranden, prövar Rådsturätten att förplikta svaranden att genast mot kvitto betala 1.393:88 samt 5 % ränta från stämningsdagen och ersätta rättegångskostnaderna med 86:70 plus lösen för protokoll.
Talan mot denna dom fullföljs hos Svea Hovrätt efter vad.
Ingen av parterna infanns sig den 13 juni, då domen avkunnades.
På Rådsturättens vägnar Hugo Andersson

Räkning enligt faktura på 129:84 från Glava Glasbruks till Brogård.
……..……

1912-09-13 protokoll vid utmätningsförrättning varigenom Tegelbruks Aktiebolaget blivit ålagt att till Greve Sparre, Brogård betala 1.672:55 kronor (462)

Verkställande direktören vid Tegelbruks Aktiebolaget Brogård, Wilhelm Hagberg infann sig inte vid utmätningen, men var underrättad därom. I hans ställe kom förmannen vid Tegelbruket J A Andersson, som på order av Hagberg till utmätning uppgav nyreparerade tegelpråmen "Carl" från S:t Anna. Pråmen värderades till 1.700 kronor, och togs i mät för fordring. Sedan utmätningsmärke satts på pråmen och skriftligt bevis enligt 84 § i Utsökningsbalken överlämnats till gäldenärens ombud och besvärs hänvisning meddelats, avslutades förrättningen. Uno Bergquist t f utmätningsman
……..……

1912-09-13 protokoll vid utmätningsförrättning varigenom Tegelbruks Aktiebolaget blivit ålagt att till Greve Sparre, Brogård betala 1.672:55 kronor (462)

Sparre har efter stämning yrkat på åläggande för Bolaget att betala honom 1.393:88 kronor enligt utställd räkning den 24 januari 1911 angående hö, havre och timmer.
Bolaget medger att de skall betala för hö och havre, men bestrider den upptagna posten för timret.

Rådsturättens dom den 13 juni 1911 förpliktigade Bolaget att genast mot kvitto betala 1.393:88 jämte 5 % ränta från stämningsdagen till Sparre och ersätta hans rättegångskostnader.

Bolaget har sökt ändring i domen, som Greve Sparre bestritt och båda parter har begärt gottgörelse för utgifterna i målet.

Svea Hovrätt finner inte skäl att ändra Rådsturättens dom och Bolaget skall betala rättegångskostnaderna.
Den som är missnöjd anmäler inom 20 dagar till Hovrätten
Stockholm den 7 februari 1913 K W Lundberg
……..……

1915-11-05 Kungl Maj:ts Dom mellan Tegelbruks Aktiebolaget Brogård, sökande och Greve Johan Sparre svarande (462)

Sparre yrkade efter stämning vid Stockholms rådhusrätt att Bolaget skulle betala honom 1.393:88 enligt räkning för hö, havre och timmer. Bolaget medgav att betala för hö och havre men inte för timret.

Rådsturätten dömde bolaget att betala Sparre 1.393:99 och rättegångskostnaderna.

Bolaget begärde ändring i domen vid Hovrätten, som den 13 juni 1913 inte fann skäl att ändra Rådsturättens dom.

Bolaget har sökt ändring i Hovrättens dom och Sparre fordrat ersättning för kostnaderna i målet hos Kungl Maj:t

Kungl Maj:t dom den 5 november 1915 fastställer Hovrättens dom och bolaget skall ersätta Sparre med 200 kronor plus lösen av domen. Detta har vederbörande att ställa sig till underdånig rättelse.
Under Kungl Maj:ts Sekret Adan Giertta.
……..……

1919-10-02 Brev från Tullbergs Advokatbyrå till Aktiebolaget Mälardalens Tegelbruk (462)

I tvisten med Greve Sparre, Brogård, om tillämningen av arrendekontraktet av den 28 januari rörande Bro Tegelbruk, får jag meddela följande.

Vid tiden för kontraktets upprättande har inte bedrivits någon tegeltillverkning vid Bro Tegelbruk. Vid upplåtelsen har Greve Sparre undantagit en lada, som inrättats för denna tillverkning.

För tegeltillverkning lär krävas speciellt god lera, vilket inte funnits att tillgå vid de hittills upptagna groparna vid Bro Tegelbruk. Därför får anses att tillverkningen skulle omfatta endast murtegel. Greve Sparre kan alltså inte anses skyldig, att vid anvisande av lertäkt ta hänsyn till andra behov av lera än för murtegelstillverkning

I kontraktet föreskrivs att rälsbanan, som är en förutsättning för lertransporterna, skall läggas i rakt nordlig riktning över det gamla lerlagret. Ni har å Er sida gjort gällande, dels att Greve Sparre redan medgivit avvikelse från denna sträckning, dels också att den av honom anvisade platsen inte är belägen närmast intill de gamla lertagen.

Det är självfallet så, att Greve Sparre inte genom det tillmötesgående han visat, då han låtit rälsbanan kringgå den s k bondhagen i stället för att spränga Er igenom denna, avstått från framtida iakttagande av kontraktets bestämmelser. Vidare lär den nu använda platsen vara i förhållande till gamla lertagen den närmaste som kan användas i nordlig riktning.

Greve Sparre har därför enligt min uppfattning handlat helt i överensstämmelse med kontraktet, då han vägrat efterkomma Er önskan att uppta lergropar österut. Alf Lindahl

****

Mälardalens vattenreglering 1774-1856 Kartong F:23

1774-1851 två tabeller över Mälarens högsta flöden (463)

Första tabellen sträcker sig från april till augusti med Rubriken tabell över Mälarens högsta sommarflöden från 1774-1853
Andra tabellen från september till februari angående störta höstflöden från 1777 till 1851
Lägsta vattenyta i Mälaren = 13 fot på Nya Slussens porttrösklar
Lägsta vatten yta i saltsjön = 12 fot på Nya Slussens porttrösklar
Bro den 3 december 2007 Gudrun Sandén

****

1853-03-03 fullmakter för två personer att företräda strandägarna inom Klara och Kungsholmens församlingar angående översvämningar (464)

Undertecknade ägare eller disponenter av strandegendomar inom Klara och Kungsholms församlingar, utser Fabrikörerna P W Wessel och Johan Bolinder att på våra vägnar övervara sammanträden, som av strandägarna vid Mälaren kommer att hållas för överläggningar om vidtagna åtgärder för att förekomma översvämningar på Mälarens stränder.
De skall i frågor, som berör ärendet iaktta och utföra vår rätt och talan. Vi godkänner vad ombuden lagligen gör
 Stockholm den 4 mars 1853
Grosshandlare Westin, J N Söllcher, Johan A…. F Althainz o Carlh Schult, O Lindström, Rob Cooper, L Wårman, M Ljungberg, P N Holmström W Damroth H W…lin
……

1853-03-23 protokoll inför Befallningshavande i Västmanlands län i Västerås slott (464)

§ 2 Efter Befallningshavandes kungörelse inställa sig följande som strandägare vid Mälaren
1 Kammarherre Gyllenhaal på St, Ekeby, 2 Kapten Albert Kantzow på Fiholm, 3 Greve Cronstedt arrendator av Fullerö, 4 Löjtnant Carl von Post på Frösåker, 5 Auditör Ernst von Post på Hagbyholm, 6 Kapten von Knorring på Skålhammar, 7 Inspektor Lindström som ombud för Greve Piper på Ängsö, 8 Inspektor Pettersson Väster Tibble i Torpa för egen räkning och som ombud för Jan Andersson i V Säby, Abenius i Broby, Ersson i Ö Säby, A Andersson i Hacksta, Säfström i Norrby, Per Andersson i Hacksta, Anders Andersson i Hummelsberga, Doktor Hagdahl från Tidö.

Befallningshavande uppläste Stockholm och Västmanlands Hushållnings Sällskaps Förvaltningsutskotts åtgärder och beslut i ärendet. Vidare en petition till Konungen om vidtagande av åtgärder som leder till att Mälarens vattenhöjd må efter omständigheterna kunna regleras.
 Dels att Mälaren vid högt vattenstånd skall på en gång kunna avbörda sig en betydligt större vattenmassa än för närvarande.
 Dels att vid lägre vattenstånd inskränka till de gamla avloppen eller bibehålla förut vanlig vattenhöjd.
 Greve Cronstedt föreslog svar på Stockholms läns Hushållnings Sällskaps Förvaltningsutskotts inbjudan till strandägare i Västmanland att utse deputerade, som skulle delta i överläggningar med deputerade från Uppland, Stockholm och Södermanland angående åtgärder för nödvändigt avlopp från Mälaren.
 Doktor Hagdahl inlämnade ett av Kronofogde D Iverus fört protokoll från ett sammanträde med strandägaren i Snevringe Härad vid Kolbäck den 21 dennes. Protokollet upplästes och Hagdahl yttrade att han inte helt instämde i det beslut som fattats på Kolbäcks Gästgivargård, men ansåg dock att deputerade kunde väljas. Dock skulle de handla i överensstämmelse vad som fanns uttryckt i petitionen.

Efter överläggningar beslöts välja tre deputerade. De skulle helt handla efter vad som uttryckts i den nådiga petitionen och inte bifalla någon avgift för strandägaren i Västmanland. Dessa strandägare förbehåller sig rätten att själva besluta om sättet att utreda skador som uppkommit genom Mälarens översvämningar.

Till deputerade utsågs Greve Axel Piper, Kapten Albert Kantzow och Doktor Carl Emil Hagdahl

Beslöts också att Hagdahls handling skulle biläggas detta protokoll

In fidem …..borg

……

1853-04-08 protokoll hållet hos Deputerade för behandling av frågor om reglerande av Mälarens vattenhöjd vid sammanträde i Stockholm (464)

Närvarande; Ordförande Hovrätts Assessor Greve E J Sparre, Baron J Banér, Kungl. Sekreterare Odelberg, Greve Björnstjerna, Herr Julin. Dannfelt, Greve Piper, Major Sköldbrand, Grosshandlare Erdman, Baron von Warendorff

§ 1 Till Sekreterare behagade Herrar Deputerade utse undertecknad, vice Häradshövding

§ 2 Deputerade från Södermanland hade redan tagit kontakt med Lantmätare för att undersöka de skador som orsakats av Mälarens översvämningar. Man kom överens om att deputerade från de andra länen skulle föreslå samma åtgärder för sina områden.

In fidem C G Strandberg.

……

1853-04-12 protokoll hos Deputerade för behandling av fråga om reglerande av Mälarens vattenhöjd (464)

Närvarande: Greve E J Sparre ordförande, Baron J Banér, Sekreterare Odelberg, Greve Björnstjerna, Herr Julin-Dannfelt, Greve Piper, Baron von Wahrendorff, Grosshandlare Erdman

§ 1 Protokollet för den 8 denna månad upplästes och godkändes.

§ 2 Vid förra sammanträdet beslutade Deputerade föreslå sina län, att i likhet med Södermanlands läns beslut, låta Lantmätare uppmäta den skadade marken som orsakats av Mälarens höjda vattenstånd. Men nu uppstod en fråga, om man inte borde kartlägga den uppmätta marken, varför kopior måste anskaffas från Sjökarte kontoret över stränderna kring Mälaren.

Kostnaden för detta, ansåg vice Kommissions Lantmätare G Ljunggren, som var närvarande, bör kunna stanna för denna uppmätning vid 2 skilling tunnlandet. Han hade gjort det i Södermanland för 3 skillingar där karta fanns och för 6 skilling tunnlandet där karta inte fanns att tillgå. Både uppmätning och kartläggning skulle kunna verkställas för 5 skilling tunnlandet där kartor fanns och 8 där de saknades.

Vid de kommande redan beslutna sammanträdena skulle deputerade presentera detta förslag, vilket de ansåg som nyttigt. Åtgärder skulle omedelbart vidtas för att skaffa kopior av kartor från Sjökarte Kontoret.

§ 3 Med anledning av väckt förslag, att Deputerade borde underrätta Hans Maj:t Konungen om deras syftemål och försöka vinna hans bevågenhet, beslöts att man borde söka audiens. Man ansåg att denna borde skjutas upp något, men tanke på H Maj:ts stora arbetsbörda nu, då han återtagit regeringen.

Häremot reserverades sig Björnstjerna och Wahrendorff, då de inte ansåg ifrågavarande uppvaktning lämplig.

§ 4 Efter att fråga uppstått om sammanträde med Stockholms stads Drätsel Kommission för att i vänlighet söka förmå dem att bereda det av strandägarna önskade utloppet för Mälarens vatten, beslöt man att senare komma överens om tid för ett sammanträde.

Man beslöt i alla fall att framställa det påståendet, att Södra strömfåran måtte upptas till den bredd, som den ägt före anläggandet av Nya Slussbyggnaden, vilket påstående de Deputerade hade så väl på lag som på billighet grundad rätt.

In fidem C G Strandberg

****

1853-00-00 brev till Konungen (465)

Stormäktigste Allernådigaste Konung
Mälarens strandägare har fått vidkännas stora förluster år 1851 på grund av Mälarens översvämning och detta kan hända igen i framtiden. Det starka regnet och snön gjorde att Mälarens ytan nådde nästan samma höjd som 1839. Då sedan kölden kom, isbelades de översvämmade stränderna och trots att vattenytan sjönk, kunde endast töväder ta bort isen.
Denna isbränna gjorde att gräsväxten på stora delar av Mälarens annars bördiga stränder blev helt förstörd.

Under dessa bekymmer vågar vi vädja till Eder Kungl Maj:t att visa omtanke för beredande och möjlighet att för framtiden kunna om inte helt och hållet undvika så åtminstone minska förlusterna.

Den länge slumrande lag som Eder Fader väckte för ett förbättrat jordbruk, har över hela landet varit fruktbar. Det är dikningen som är första regeln för all nyodling och även för att bibehålla den gamla åkerjorden vid oförminskad växtkraft. Men den utvecklade dikningen gör, att Mälaren årligen får ett nytt tillskott av vatten att ta hand om. Mälarens figur hindrar den att hastigt återföra vattenhöjden vid starkt tillflöde.

På grund av detta anser vi att risken för översvämningar ökar med varje år. Det finns endast ett sätt att åtgärda detta. Nämligen att Mälarens utlopp regleras, så att det kan avföra en betydligt större vattenmassa på en gång än som nu är fallet, medan man vid lägre vattenstånd kan inskränka till de gamla avloppen.

De åtskilliga anklagelser, som med mer eller mindre bitterhet, blivit uttalat mot huvudstadens innevånare av strandägare är allmänt kända. Vi tilltror oss inte att kunna förutse eller på vad sätt denna brist skall tillfredsställande lösas, men vi tilltror oss kunna bedöma, att även om man vidgade avloppen, så att de kan avföra lika mycket vatten som före byggandet av nya Slussen, skulle det inte räcka till att undanröja de menliga följderna för Mälarens stränder vid sådana väderleksförhållande som 1839 och 1851.

Av vad vi anfört täckes Eders Kungl Maj:t i Nåder finna att vad vi åsyftar är öppnande av ett avlopp för Mälarens vatten eller ett ändamålsenligt utvidgande av något äldre.
Vi våga varken förutsäga i vilken riktning dessa nya avlopp må kunna upptas med störst fördel eller yttra oss om ändamålsenligaste sättet för utvidgning av något ibland de äldre. Men vi vågar i underdånighet tillkännagiva den övertygelsen; att denna angelägenhet är i hög grad inverkande på jordbrukets jämna framåtgående inom fyra berörda provinser.

Det är på denna grund, som vi vågar bönfalla att Eders Kungl Maj:t till nästa Riksdag låter bereda denna fråga på det sätt som är lämpligast, samt att Rikets Ständer anslår statsmedel för de åtgärder Eders Kungl Maj:t kan anse mest verksamma.
Med djupaste vördnad J E af Wetterstedt Axel Piper
……

1853-05-10 Brev från Kung Oscar (465)

I skrivelse den 29 mars har Befallningshavande i Uppsala län hos Oss anmält och förordat, den av åtskilliga strandägare kring Mälaren vid sammanträde på Ekolsund den 25 februari framförda önskan, att genom sakkunniga män måtte på allmän bekostnad få anställa undersökningar över arealen av den jord, som lider skada av denna sjös ofta återkommande översvämningar. Detta genom att öppna nya eller upprensa och vidga de redan befintliga utloppen skall man kunna förekomma denna olägenhet.
Även Befallningshavande i Västmanlands län har förordat särskilt tre personer, som har ständer vid Mälaren och ställt ansökningar till Oss om vidtagande på Statens bekostnad om erforderliga åtgärder till reglerande av sjöns vattenhöjd.

Sedan Ni till följd av Remiss av den 8 april utlåtit över dessa framställningar, har Hovrätts Assessor Greve Erik J Sparre, Friherre Banér, Ryttmästare Björnstjerna, Possessionaterna Axel Odelberg, C Julin Dannfelt och F D Erdman, Major Sköldebrand och Kapten Kantzow i egenskap av Deputerade för jordägarna inom Uppsala, Stockholms, Nyköpings och Västmanlands län i en skrift anhållit, att låta strandägarna själva genom Lantmätare ombesörja avvägning och uppmätning av jord som lider av Mälarens översvämningar.
Även Vår och Kronans mark bör undersökas, uppmätas och avvägas.

Deputerade har av allmänna medel erhållit 2.000 riksdaler med redovisningsskyldighet för dessa undersökningar. Skulle något överskott uppstå för Kronans räkning får det användas till uppmätning av obemedlade personers jord.

Vederbörande Ämbetsverk måtte verkställa undersökningar om sättet att förekomma så vitt möjligt så högt vattenstånd som de senare åren ägt rum och bereda nya eller utvidgade utlopp för Mälarens flodvatten

Vid dessa undersökningarna skall Lantmätaren redogöra för de landvinningar som tillkommit på Mälarens stränder och holmar under senaste hundra åren.
Stockholms slott den 10 maj 1853 O S C A R

Till styrelsen för Allmänna väg och Vattenbyggnader angående beviljat anslag till undersökning rörande Kronans genom Mälarens översvämningar lidande mark.
Sedan Kungl Maj:t på av strandägarna vid Mälaren gjord anhållan den 10 maj, beslutat att om strandägarna förbinder sig att genom Lantmätare avväga och uppmäta den dem tillhörande jord som lider av Mälarens översvämningar, skall utbetalas 2.000 riksdaler. För undersökning av Kronans mark tas av anslag för jordbrukets, handelns och näringarna.

Lantmätaren skall samtidigt göra utredning om de landvinningar som vid Mälarens holmar eller stränder tillkommit åtminstone under senaste hundra åren.

Statsbidraget ställs till Deputerades disposition mot borgen. Skulle överskott uppstå för undersökning av Kronans mark får det användas till bekostnad av undersökning om obemedlade enskilda strandägares jord, så går undertecknade en för bägge och bägge för en i borgen. Axel Adlercreutz
……

1853-05-27 Kungörelse från Styrelsen för Allmänna Väg och Vattenbyggnader (465)

Till Deputerade inom Uppsala, Stockholms, Västmanlands och Södermanlands län i fråga om åtgärder för hastigare avledande av Mälarens flodvatten.

Meddelas Deputerade om Kungl Maj:ts beslut angående bidrag till undersökning för den Kronans genom Mälarens översvämningar lidande mark, får Styrelsen för Allmänna Väg och Vattenbyggnader överlämna vidimerad avskrift av den 10 maj
A Egon Sydow
……

1853-08-10 två skrivelser till Hovrätten (465)

Som påminnelse mot den av Stockholms Stads Drätsel Kommission avgivna förklaring över mina anförda besvär över Överståthållare Ämbetes den 22 oktober 1852 meddelade utslag, angående öppnandet av utlopp vid Södra strömmen här i staden, anser jag mig endast behöva anföra vad jag tidigare sagt:

Drätsel Kommissionen upprepar vad den förut sagt, att åtgärd skulle vara vidtagen för beredande av utvidgat utlopp för Mälaren vid den norra strömmen. Jag vill endast hänvisa till vad jag sagt i besvären, nämligen att norra och södra strömmen är två skilda vattendrag. Vad Kommissionen gjort vid den norra strömmen, befriar den inte från att vidmakthålla den södra strömmens forna lopp. Kommissionen förklarar att Kungsådra varit i Söderström. Det har enligt min mening inte det ringaste inverkan på utgången av detta mål. Även om den är Kungsådra, är den också utlopps ström och som sådan måste den hållas öppen till den bredd den förut haft. Att de två vattendrag i Södra strömmen som funnits där förut blivit tillstängda, medger Kommissionen, men har inte visat vart det lika stora vattenavloppet som förut blivit berett där skall ta vägen. Jag vill fästa Kommissionens synnerliga uppmärksamhet härpå

Kommissionen yttrar att de av mig åberopade författningarna har avseende på uppgrundning och inte är tillämpliga i detta fall. Frågan gäller uppdämning genom vattenverk, men jag har svårt att inse vilka dessa vattenverk skulle vara. En slussbyggnad kan väl inte anses som sådan. Däremot lär väl ingen förneka att fyllnadsarbeten i Söderström är uppgrundning och uppgrundning av allra radikalaste art, då de totalt hindrar allt vattenlopp.

Drätsel Kommissionen torde uppmärksamma att Kongl Maj:ts Brev i ärendet är nästan ordagrant överensstämmande med mina uppgifter
Ingen underskrift
……

1853-08-10 skrivelse till Hovrätten från Stockholms Drätsel Kommission (465)

Assessor Greve Erik J Sparre har för egen del och även som ombud för andra strandägare runt Mälaren ingivit skrivelse till Över Ståthållare Ämbetet och omtalat att Mälarens utlopp hindras genom Nya Slussens anläggande och i sammanhang därmed kajbyggnadsarbeten. Dessa gör att Mälaren svämmar över och skadar odlingsjord.

Han yrkar att Ämbetet ofördröjligen vidtar åtgärder för att bereda ett nytt avlopp genom Södra strömmen, fullt motsvarande det stängda. I händelse Överståthållare Ämbetet skulle anse frågan som tvistig och inte kan avgöras, bör de förbjuda Staden allt fyllnadsarbete vid Södra strömmen tills tvisten kan avgöras.

Sökande tycks ha förutsett Överståthållare Ämbetets utslag av den 22 oktober, som förklarar att de inte kan lämna bifall. Han begär, att om han kan anses befogad genom laga stämning i domstol göra sin talan anhängig.

Mot detta utslag, då Överståthållare Ämbetet förklarat sig inte kunna ta befattning med saken, har Greve Sparre, dock endast för egen del anfört besvär hos Hovrätten, med anhållan att Utslaget undanröjs. Hovrätten har lämnat Drätsel Kommissionen möjlighet att på Stadens vägnar förklara sig.

Frågan om Mälarens flöden har de senaste åren blivit både i tryck och muntligen vid flera sammankomster mångsidigt och utförligt behandlad. Kommissionen har hela tiden velat visa, att den låtit genom såväl Söderström som södra grenen av Norrström bereda dels nya dels vidgade utlopp för Mälarens vatten, överstigande de två obetydliga vattendrag i Södra strömmen, dem Kommissionen för Slussbyggnadens anläggande varit nödsakad att tillstänga.

Kommissionen har visat att med de förslag de klagande anfört att öppna nya utlopp, skulle ha ringa betydelse för en reglering av Mälarens vattenhöjd. Detta skulle istället vara till stor skada för Stadens södra hamn.

Men då frågan inte är av huvudsaklig prövning av de anspråk klagande velat göra gällande mot Staden, utan endast om Överståthållare Ämbete har behörighet att uppta dessa anspråk kommer Kommissionen endast att ge förklaring på den delen.

Enligt kapitel 20 § 38 i Byggninga Balken skall Befallningshavande ha tillsyn att Kungsådra inte stängs. Han har ansvar för att mindre sund, strömmar och åar är farbara. Redogörs för både nya och gamla författningar angående Kungsådror, men slutsatsen blir för Kommissionens del att de följt föreskrifterna

De anhåller att Hovrätten måtte låta bero vid den klaganden av Överståthållare Ämbetet meddelade hänvisning att instämma sin talan till Domstol och med anledning av klagandes till Kommissionens gjorda uppmaning att hos Hovrätten förete Kongl Maj:ts Brev, varför bestyrkt avskrift här lämnas. Stockholms Stad Drätsel Kommission den 10 augusti 1853 Eklund, Schönmeijer, Beurling, Wahlberg, Berg, Frans Schartau, Brink, Spangberg, Littke

……

1853-09-21 brev från Befallningshavande till Sparre (465)

Till Assessor Greve E J Sparre
Under förutsättning att Greven fortfarande är Ordförande för strandägarnas vid Mälaren Deputerade, får Befallningshavande överlämna en från Kongl Styrelsen för allmänna Väg och Vatten byggnader hit kommen bestyrkt avskrift av Kongl Maj:ts Brev, angående beviljat anstånd med redovisning för anslag till undersökningen, rörande den genom Mälarens vattenflöden lidande Kronan tillhöriga mark

Torde i händelse Grevens befattning upphört, återställa skrivelsen hit
Stockholms Landskansli den 21 september 1853 Liljecrantz

……

1854-02-03 brev till Sparre från Kronofogde Groth (465)

Vid men ankomst från uppbörds stämman i Tibble hade jag Grevens brev angående arvodet för uppmätningen av Mälarens stränder, men som jag redan då uppburit av
Greve Lantingshausen 40:16:2
Baron Rålamb 8:41:6
Baron Ugglas 28:7:2
Greve Björnstjerna 10:44
Summa 88 riksdaler 11 skilling 10 runstycken
Anhåller jag att Greven tillsänder mig sådan handling, som kan bestyrka min redovisning. Greven Major Sparre har ännu inte betalt.

Önskar att Greven ville föreslå hur återbäringen skall gå till så att onödigt besvär undviks
Ödmjukast M G Groth

……

1854-08-07 skrivelse till Befallningshavande i Stockholm från Styrelsen för Väg och Vatten (465)

Hos Kungl Maj:t har Deputerade för strandägarna vid Mälaren överlämnat arealberäkningar som Lantmätare C Falck enligt förordnande upprättat över de jordvidder, som skadas av Mälarens översvämningar, och anhåller:

"att Kungl Maj:t måtte skyndsamt anbefalla vederbörande ämbetsmyndighet om beredande av nya eller utvidgade utlopp för Mälarens flodvatten. Och om Statsmedel inte finns, Kungl Maj:t måtte till Rikets nu församlade Ständer lämna proposition i ämnet"

Styrelsen för allmänna Väg och Vatten byggnader, som på grund av remiss har avgivit utlåtande angående ansökningen den 30 maj och bland annat anfört: "Att den igenstängning av utlopp för Mälaren, som under de senare åren skett till följd av Nya Slussbyggnaden vid Stockholm och slussplanens reglering, skall av motsvarande nya avlopp, som redan är i det närmaste färdiga, genom Drätsel Kommissionen ersättas med den gamla slussens apterande till floddamm, genom fördjupning av den s k Stallkanalen.

Styrelsen ansåg att frågan om undersökningar för och upparbetandet av nya och större utlopp för att i framtiden hastigare kunna avföra flodvatten från Mälaren, borde betraktas som helt och hållet i enlighet med frågan, om vattenavtappning i allmänhet.

Strandägarna borde på egen bekostnad utföra undersökningarna för att upprätta en arbetsplan rörande nya utlopp, om planen godkändes av Kungl Maj:t samt om någon andel av kostnaden skulle erhållas av Statliga medel.

Till följd härav ansåg sig Styrelsen inte kunna förordna Deputerades anhållan att Kungl Maj:t skulle anbefalla ämbetsmyndighet att på Statens bekostnad undersöka och vidta arbeten för beredande av nya utlopp, inte heller att Statsbidrag skulle utges.

I Brev från Kungl Maj:t meddelar han Styrelsen, att han inte finner anledning att vidta någon åtgärd med anledningen av Deputerades ansökan. Detta meddelar vi Befallningshavande och anhåller att han på lämpligaste sätt underrättar strandägarna och deras Deputerade.
Stockholm den 7 augusti 1854 På Styrelsen för allmänna Väg och Vattenbyggnader
Otto Modig E Fr Runeberg
……

1854-08-18 Brev från Befallningshavande till Sparre (465)

Av Kungl Styrelsen för allmänna Väg och Vattenbyggnader hit avlåtna skrivelse överlämnas härmed en bestyrkt avskrift, för att Greven som ordförande för Strandägarna skall meddela dem beslutet.
Stockholm på Landskansliet den 18 augusti 1854 På Landshövdinge Ämbetets vägnar ……..
Ett likalydande brev men med dateringen 12 augusti 1854 och underskrivet Bodin Berglund

****

1853-03-04 kladd till ett brev till ordförande i Stockholms Drätsel Kommission Hamilton från Greve Sparre (466)

Högvälborne Herr Greve
Vid besök på Överståthållare Huset i dag vid Grevens vanliga mottagningstid kunde jag inte erhålla företräde. Ber jag om överseende om jag på detta sätt framställer mitt ärende Vid sammanträde i går med Deputerade för strandägarna vid Mälaren beslutades att till Stockholms Stads Drätsel Kommission, som har befattning med reglerandet av slussplanen vid Södra strömmen och inte godvilligt vill gå med på någon överenskommelse, utan man kan vänta rättegång.

De Deputerade har utsett mig som ordförande, att föreslå Greven som ordförande av Drätsel Kommissionen ett sammanträde. Då de flesta Deputerade är långväga från ber jag Greven om ett skyndsamt svar, så att de inte onödigtvis behöver kvarstanna i Staden
Med största högaktning har äran vara Högvälborne herr Grevens Ödmjuka tjänare
……

1853-03-00 Tre brev från Befallningshavande Hamilton till Greve Sparre (466)

Högvälborne Herr Greve
Med anledning av Grevens skrivelse från igår, får jag meddela att jag till idag klockan 2 em kallat Drätsel Kommissionens ledamöter för att diskutera Grevens önskemål.

Om Greven i förrgår eftermiddag endast yttrat att Grevens ärende ej tålde uppskov, hade jag genast varit till Grevens tjänst
Med all högaktning ödmjukast tjänare Hamilton

Högvälborne Greve
Att Drätsel Kommissionen vid extra sammanträde i dag utsett Överste ……och Grosshandlare Fr Schartau för att på dess vägnar sammanträda tisdagen den 8:de denna månad klockan 10 med Deputerade av Mälarens strandägare.

Jag är ledsen att sammanträdet inte kunde äga rum nu på eftermiddagen, men Grosshandlare Schartau hade inte tid förrän tisdagen
Med fullkomlig högaktning Hamilton

Högvälborne Herr Greve

I stället för Överste ….. som avsagt sig förtroendet att på Drätsel Kommissionens vägnar sammanträda med Mälarens Strandägares Deputerade i morgon, då han ändå har rätt att delta, utsågs Borgmästare Eklund
Med mycken högaktning Hamilton
……

1853-00-00 Brev från Sparre till Landshövdingen (466)

Med anledning av samtalet igår har jag i största hast gjort i ordning mina handlingar, så att under Statsrådets vistande i Västerås, Landskamreren får ta del därav. I händelse några dubier uppstått, är jag beredd att ändra min ansökan. I Uppsala län har man åtagit sig att utan arvode verkställa uppbörden, men då jag märkt motspänstighet hos Västmännen och om Statsrådet delar min åsikt, är det bäst att inte röra vid den strängen. Man får gå försiktigt fram i sådan frågor. Även om jag själv får betala, gör jag det hellre än bråkar med uppbördsmän. Skulle Häradsskrivarens anspråk bli stora, kan jag nöja mig med jordboks utdrag.
Jag nöjer mig med Statsrådets beslut. Dock bör uppbörden ske i sammanhang med årets Krono uppbörd.
Jag har inte nämnt i ansökningen om räkningarna borde läsas upp i kyrkorna eller annorledes utan finner mig i Statsrådets beslut
Med största högaktning Ödmjuka tjänare Eric J Sparre
……

1853-03-26 Brev till Sparre från Landskansliet i Västerås (466)

Vid sammanträde med Strandägare vid Mälaren i Västmanland utsågs Greve Axel Piper, Kapten Albert Kantzow och Doktor Emil Hagdahl till Deputerade att delta i överläggningar med Stockholm, Uppsala och Södermanlands län angående Mälarens översvämningar och protokollen översänds till Greve Piper.
Västerås slott den 26 mars 1853 ……..
……

1853-04-30 Brev till Sparre (466)

För skrivelsen av den 29 dennes får jag avlägga min tacksägelse. Jag tillstyrkte strandägarnas begäran om Statsanslag för uträkningarna rörande den jordvidd, som skadades av Mälarens flöden och anhöll att Kungl Maj:t fäste det avseende därpå, som ämnets stora vikt synes fordra. Då inte viss summa begärdes, kunde jag inte uppta någon i mitt Memorial.
Om strandägarna från Uppsala län vill ha fler sammanträden är jag villig att hålla dem.
Styrelsen för Väg och Vattenbyggnad synes mig inte handla konsekvent, då till Vänern 5.000 och Hjälmaren 1.000 riksdaler blivit tillstyrkt. Mälaren har kan hända ännu större anspråk
Med största högaktning ……

P S Överste ……sade mig att anslag beviljades om begäran inkom till Mälarens undersökning. Det var detta yttrande som föranledde mig att tillkännagiva att förhoppning var om anslag. Vad som nu gjort vederbörande "litet avvogt sinnad" är mig obekant, kanske och troligen brist på pengar.
……

1854-01-04 Brev till Greve Sparre från Lantmätare Falck (466)

Mitt vistande i Stockholm har medfört ett illamående som betagit mig all glädje under hela helgen
Landshövdingen var ännu kvar i Stockholm vid min hemkomst. Den 21 december ingav jag till Landskamrer Kjellin Grevens skrivelse bilagd med mina förteckningar på byar vid Mälaren, vilkas delägare skulle delgivas. Denna uppsats var inte färdig i dag men lovades så fort ske kunde.
Landshövdingen är sängliggande sedan i torsdagen efter ett fall i en trappa. En sak glömde jag ändå att framställa till Grevens avgörande, vid frågan om utdebiteringen på strandlägenheterna. Om arvode skall påföras dem för beräkningen av landvinningen, som kan ske vid 13 fots vatten höjd? Följer olika beräkningar.

Efter vad Greven vid vårt samtal yttrade (t o m något vredgad) skulle jag gjort en god affär. Så är inte fallet, vilket jag bevisar i en uppgjord tablå och medsänder. Då skall Greven med sitt goda, ädla hjärta säkerligen komma till en annan slutsats.

Mina avvägningsinstrument som Greven lovade skicka med Diligensen har ännu inte kommit, även att stången med brickan kommer till Instrumentmakare Berg vid Drottninggatan 16.

Jag anhåller om den gamla räkningen och att den nya återsänds påskriven.
Högvälborne Herr Grevens bredvillige ödmjuke tjänare Carl Falck
……

1854-01-25 Brev från Falck till Sparre (466)

Med några rader får jag underrätta att brevet med 28 riksdaler 12 skilling kommit fram samt att fördelningen på kartorna för Mälaren ingavs till Landskamrer Kjellin på Landskontoret förra måndagen, tillsammans med Grevens ansökan Beslutet av dessa räkenskaper skall så fort ske meddelas.
Med störta högaktning Carl Falck
……

1854-02-02 Brev från Falck till Sparre (466)

Då jag nu har tillfredsställelsen att få avge ett förtydligande av utdebiterade kostnaderna på Mälarens Strandägares inom Uppsala län - sådan jag anser denna handling bör uppfattas, vill jag yttra några enskilda ord som rör frågan.

I mitt tidigare brev frågade jag om kostnaderna för uträkning av landvinning som kan uppstå vid 13 fots vattenhöjd i sjön? Trots att svaret var undvikande och otydligt har jag pålagt strandägarna en kostnad för 105.32 tunnland uppgående till 175 riksdaler 26 skilling. Jag har inte tilltrott mig kunna ta betalt för mina resor till Stockholm och vistande där, som kostat 272 riksdaler 32 skilling, som om det vore rätt skulle påförts strandägarna.

Ursäkta mig Herr Greven men efter min åsikt har uppgörandet av kartor gått för brådskande, och fördelningen lämnats på flera händer och inte som jag anser borde skett i ett sammanhang. Då hade tablåerna varit lika fullständiga överallt, som de är för Uppland och inte blivit till missnöje för småsinnade.

Jag har upptäckt ännu en misskrivning i min ingivna arvodesräkning, då den upptar för endast 2993 ½ tunnland mot 3063 ½ enligt fördelningen på kostnaderna. Jag hoppas få gottgjort 13 riksdaler 32 skilling.

Jag kan inte färdigställa kartorna förrän …….fullgör och kompletterar kartor av länets sjökuster, från Sigtuna till Uppsala och från Dalbylandet. Jag har följt samma regel för Brogård och Ådö samt för Baron Banérs Sjöö
Carl Falck

****

1853-03-05 Fem teckningslistor med bidrag för de kostnader som rör behandling av reglerandet av Mälarens vattenhöjd (467)

Tryckt formulär, där deputerade samlar in bidrag för utgifter i samband med behandlingen av frågan om Mälarens vattenreglering. Bidragen är frivilliga, men som förslag 16 skilling per tunnland översvämmad jord
Eric Sparre, Axel Odelberg, M Warendorff, J A Sundmark, C Julin-Dannfelt, F D Erdman, J Banér, F W Sköldebrand

****

1853-1856 stort antal räkningar och redovisningar för kostnader i samband med uppmätning av skadad jord (468)

Till Befallningshavande i Västmanland skall skrivelse sändas med anhållan
att Deputerade måtte sammanträda tillsammans med Deputerade från andra län
att teckningslistor för bidrag till undersökning av skadad jord utsänds
att uppgifter insänds av jordägare som lidit skada under de senaste 10 åren på grund av Mälarens översvämning. Med ledning av dessa uppgifter, som insänds sockenvis, skall undersökning av Lantmätare ske.

Nyköpings län lovar skjuts och hantlangning för Lantmätare. En båt med två roddare hyrs.

Erik J Sparres kladd till skrivelse till Konungen.
I Styrelsen för väg och vattenbyggnaders infordrat utlåtande med anledning av Deputerades fråga om reglerande av Mälarens vattenhöjd till Eder Kongl Maj:t, anhölls om anstånd med redovisningen av uppmätning av den skadade marken efter Mälarens översvämning. Det bidrag på 2.000 riksdaler, som Kungl Maj:t i Nåder beviljat för uppmätning av Er och Kronans mark, med uppmaning att överskottet skulle användas till obemedlade personer, som också har skadad mark. Detta har inte kunnat genomföras då uppgift saknas om hur stort överskottsbeloppet är.

Då uppgifter inte inkommit från uppbördsmännen, som skall betala Lantmätarens kostnader kan uppmätningen och avfattningen av Er och Kronans skadade jord inte med fullkomlig noggrannhet bestämmas.

De Deputerades uträkning av Eders Kungl Maj:ts och Kronans jord utgör 4,842 tunnland 6 kappland, för vilket Lantmätaren betingar ett arvode av 8 skillingar per tunnland, så uppgår arvodet till 807 riksdaler, utom vad Lantmätare Falck som styresman för förrättningen begär extra arvode för resor, traktamente och hantlangningsdagsverken. Summan är osäker men alla räkningarna kan inte överstiga 1.400 riksdaler. Överskottet skulle kunna beräknas till 900 riksdaler.

De landvinningar som gjorts under 100 år uppgår till 4.789 tunnland 6 kappland för vilken avmätningsarvodet uppgår till 797 riksdaler. Dessa avmätningar har inte kunnat göras fullt ut. Deputerade anhåller om tillåtelse att använda överskottet att avväga och uppmäta dessa landvinningar istället för att enskilda personer får den möjligheten.
Erik Sparre på Deputerades vägnar

En okänd persons skrivelse om undersökningarna av vattenskadad mark i Södermanland, där han är missbelåten med sättet att verkställa mätningarna.
……

1853-06-22 brev till Sparre från Ludwig Falkman (468)

Efter att ha inhämtat Befallningshavandes utlåtande i anledning av Grevens, som ordförande för Strandägarna vid Mälaren Deputerade, ansökan om förordnande för Förste Lantmätare Falck i Uppsala län, som med biträde av åtskilliga andra Lantmätare, undersöka, avväga och uppmäta den mark inom Uppsala, Stockholms, Västmanlands och Nyköpings län som lidit av Mälarens översvämning, har Över Direktörs Ämbetet vid Lantmäteriet funnit skäligt, att bifalla ansökningen.

Befallningshavande i nämnda län anmodas att förordna Förste Lantmätaren i länet, vilket meddelas Greven. Ludwig Falkman
11 räkningar och redovisningar angående uppmätningar på olika platser runt Mälaren

****

1854-04-15 åtskilliga protester mot arvodesräkningarna för uppmätning av skadad mark runt Mälaren, där ägarna anser sig inte vara drabbade av någon skada, men ändå anmodas betala (469)

Strandägarna i Kärrbo socken, Västmanlands län hade vid sockenstämma sagt att de inte lidit den ringaste skada av Mälarens översvämning. De 3 riksdaler 19 skilling 8 runstycken, som avfordras för Springsta kommer inte att betalas …..

Lindö sjöstränder skadas inte av de högre vattenstånden och har heller inte besvärat sig häröver. Därför kan jag inte delta i några kostnader av vilket slag som helst för Mälarens sänkning. Av samma skäl protesterar jag mot erläggande av de 4 riksdaler 19 skilling 8 runstycken som krävts för Lindö. L Jansson Gård Förvaltare

Hos Befallningshavande nödgas vi anföra besvär över Kronofogde M G Groths åtgärd att vid uppbörds stämma påföra oss kostnader för verkställda mätningar av den skada Mälarens höga vattenstånd orsakat. Denna avgift beslöts på ett möte på Fånö gård den 17 juni 1853 inför Befallningshavande. Jag, Gustaf Petterson, utsedd av Kungshusby socken med fullmakt att övervara och framföra socknens åsikter, som är att vi inte lider skada av översvämningarna.

Trots detta har vi nu påförts kostnader och yrkar att Kronofogde Groths överklagade åtgärder måtte ogillas för Flasta, Grysta, Staxhammar, Grönsö, Nibble
von Ehrenheim, G Pettersson, G Brunnberg

Emot Lantmäteri arvodes räkningen får vi anmäla klander och undandrar oss att betala
N Tersmeden Carl von Meÿer Bjelkesta, Wik och Sjö

Kammarherre Gyllenhaals på Stora Ekeby och Löjtnant von Post på Wickhus protesterar mot Lantmäteri räkningarna.

I slutet av september 1853 kom en Lantmätare och lånade Lagerbergs Geometriska karta , då han höll på att mäta stränderna vid sjön Freden. Jag invände att jag inte hade lidit skada av uppdämning. Han fick dock kartan som jag sedan måste hämta vid Strömsholm.

Vid början av detta år fick jag en räkning utskriven av Nordencreutz på 17 riksdaler 35 skilling 4 runstycken utgörande arvode för Lantmätaren. Denna räkning återsände jag med omgående post och förklarade att jag inte erkände den, eftersom jag var av alldeles motsatt åsikt att Byggnaden vid Söder Sluss i Stockholm skulle varit orsaken till översvämningarna.

Jag har i 20 år haft egendomen Lagerberg och 2 gånger har mycket större flöden än den 1851 inträffat. Detta innan någon ny slussbyggnad var påtänkt. Jag hade dessutom inte deltagit i någon sammankomst i ärendet.

Vattnet som steg upp på sjöängen var inte värre än vanligt. Dessutom skördade jag det störta lasstal hö, jag nånsin skördat där. Därför protesterar jag mot räkningen.
Lagerberg Gustaf Öijer

Stora Ekeby som påförts en räkning på 34 riksdaler 1 skilling 6 runstycken. Gyllenhaal har protesterat och vill endast betala 20 riksdaler 20 skilling .

Kan Lantmätaren styrka att han på den enda timme han var här, hann uppmäta 195 tunnland som räkningen upptar? Detta betvivlar jag. Kan han också garantera att jag fått 51 ½ tunnland i landvinning, så vill jag genast betala det belopp han på en timme på mina ägor uppgått

Räkningen för min andel i Hemsby är inte heller laglig, utan endast summarisk för hela byn. Men som beloppet är obetydligt för jag ingen anmärkning.
I Greve Cronstedts påskrift är inte nämnt något om att strandägarna åtagit sig någon ersättning för den otroliga landvinningen, som vi så orimligt kommer att få beskatta
Stora Ekeby C F Gyllenhaals

****

1850-1860 åtskilliga kladdar som Erik Josias Sparre skrivit angående Mälarens vattenreglering (470)

I stort sett oläsliga kladdar, där det mesta är överstruket, som Erik J Sparre skrivit till bl a Kungl Maj:t, Befallningshavande, Styrelsen för Väg och Vatten byggnader m fl.
Obearbetade av UKF
……

1856-09-13 brev till Major Sköldebrand från ….. (470)

Sedan Styrelsen för Väg och Vattenbyggnad överlämnat protokollet till Befallningshavande vid sammanträdet i Stockholm den 1 augusti, som rör bestämmandet av vattenmärken till rättelse för den höjd, vartill Mälarens vatten vid olika tider på året får stiga, innan flodluckorna i gamla slussgraven får uppdragas; så har Befallningshavande ansetts sig böra överlämna detsamma till Majoren som strandägarens ombud vid sammanträdet.

Så att Majoren på sätt han finner lämpligt kan meddela de andra strandägarna inom länet.
Nyköping den 13 september 1856
……

1860-07-20 Räkning (470)

Undertecknad har tagit avskrift av Förste Lantmätare C Falcks Syn på Mälarens stränder år 1853. De är skrivna med vanlig stil på två ark á 16 skilling och två ark med sifferstil av 24 skilling
Summa 1 riksdaler 32 skilling
Stockholm den 20 juli 1860 betalt kvitterat L G-son Tigerhjelm

****

Sjösänkning, invallning, dikning 1881-1946. Kartong F:24

1881-06-02 protokoll vid sammanträde med strandägarna vid Sjön Mälaren (471)

Närvarande: O Almroth, E Löfgren, Johan Nilsson, J P Wennström alla från Svartsjölandet
S Berglund från Selaön, Kammarherre Treshow på Tidö, Rosencrants från Nynäs Enköping, Ryttmästare Braunerhjelm från Haga, Uppland, Brukspatron C Alexandersson från Bryggholmen, Friherre J Nordenfalk från Enhörna, Södermanland, J G Kumlin från Sundby Mariefred, Anderblad från Alnö, Selö, Friherre C Beckfriis, Fiholm, Jäder, G v Lilienborg, Häradshövding Beckman, Lantbrukare Pettersson från Torpsund Ekerö, Bergmästare Lundqvist
§ 1 Landshövding Greve Sparre redogjorde för frågans behandling samt de åtgärder som vidtagits. Detta med avseende på de höga flöden som var att förutse, på grund av sjön Hjälmarens vidgade utlopp. Framställning hade gjorts till Kungl Maj:t om beredande på allmän bekostnad av avlopp för sjön Mälaren eller om rättegång mot Stockholms stad borde anställas.

Efter diskussioner och förslag att Mälarens flodvatten skulle kunna avrinna genom Hammarby sjö eller vid trakten av Karlberg genom Eklunden och Solna samt i trakten av Södertälje. Man beslöt att tillsätta en Kommitté med uppdrag att efter bästa förstånd utreda omständigheterna och handla på strandägarnas vägnar.
§ 2 Utsågs till Kommittén Greve Sparre som ordförande, Kammarherre Treschow och Friherre Beckfriis med suppleanterna Baron von Otter på Steninge och Herr Pettersson
In fidem S Bruno
…….

1881-07-14 brev till Landshövdingen från J C Blomgren i Örebro (471)

Högvälborne Herr Greve och Landshövding m m !
Jag måste först konfidentiellt nämna, att jag är beroende av vad vår Landshövding beslutar om utsänkningen av Stora Holma, där jag har ett schweitzeri, som ger mig en årlig inkomst av 2.000 kronor. Därför måste jag gå varligt fram i denna fråga, helst som jag har Djurklo emot mig, som är en mycket inflytelserik person. Då Gummaelius dessutom ställt sig i spetsen för statens förvärvande av Kronans vattenfall på mitt arrenderande boställe, kommer påtryckningen att vara stor, då vattenfallet värderas till flera 100.000 kronor. För att nå detta mål förespeglar man en kanal från Skebäck till staden. Nu har man hamnat i klämma då Kungl Maj:t fordrat ett svar "om och när staden ämnar företaga denna anläggning."

Staden bjöd mig 40.000 kronor i vintras, men när kvarnen ger 50.000 om året var det inget att tänka på.

Beträffande striden med Hjälmar bolaget om lösen av boställets kronofiske som pågått i fjorton år, har Kungl Maj:t förvisat ärendet till ny handläggning, om bolaget inte nöjer sig med synenämndens dom och nu har Bolaget stämt Kronan och mig och därför har jag begärt handräckning av Befallningshavande för att hindra kanal i Svartån.

Svartån är ju själva pulsen i trafiken och innan den blivit uppmuddrad kan Hjälmaren inte sänkas. Befallningshavandes svar tyder på att man vill förhala ärendet

Men nu till Landshövdingens huvudfråga. Betraktar man Mälaren, är det ingen sjö i vanlig mening, utan en mängd bassänger för alla de strömmar, som drar sig ner till det trånga utloppet vid Stockholm. Där har nya stadsdelar och torg byggts, där detta stora vatten tidigare hade möjlighet att rinna fritt. Detta ser man, när man tittar på burspråket på huset vid Stora Nygatan, där Drottning Christina satt och fiskade.

Om Strandägarna vill förbättra sin situation genom att bilda ett Bolag, som arbetar för att återställa deras rätt, finns åtskilliga bevis här i form av kartor och andra arbeten i arkiven, som kan lämna Mälarbolaget starka trumf på handen.

Sedan man fått dess frågor utredda i tysthet, skulle en agitation börja om osundheten i de inre stadsdelarna och nödvändigheten att med undervattenskanaler rena det farliga bottenlagret. Man skulle kunna framkalla skräckinjagande spöken, som av tidningarna väl bearbetades och sedan skulle snart Stockholmarna var beredda att understödja Mälarbolagets arbete för Mälarens vattenreglering.

I alla större städer finns undervattenskanaler och Stockholm har ett mycket gynnsamt läge härvid, då Mälaren ligger högre än Saltsjön. Mälaren skulle med sina färska vattenmassor rena de underliggande jordlagren och både tjäna Stockholmarna i avseende på sundhet och strandägarna i avseende på deras vattensjuka nejder.

En sådan avtappning skulle ställa den i nivå med Saltsjön och t o m lägre. Det finns både juridiska och sanitära skäl att få stockholmarna att medverka. Då Hjälmaredalens sänkning torrlägger 30.000 tunnland, bör Mälarens vinna minst lika mycket. Beskrivs hur de olika kanalerna borde kunna gå under Norrmalm, Gamla Stan och Helgeandsholmen. Små ångbåtar med fällbara skorstenar borde kunna upprätthålla kommunikationen och bli ett trevligt inslag i stadsbilden. Kostnaderna borde delas mellan staden och Mälarbolaget.

Jag skulle inte vågat framställa detta förslag, utan att först ha konsulterat två gamla förfarna ingenjörer. De gratulerade mig till förlaget och antog att Landshövdingen genast skulle göra mig till Direktör med lämplig arbetschef vid min sida. Få nu se hur det kan gå. Jag skulle gärna muntligen vilja avhandla detta och andra hithörande frågor, om jag fick äran träffa Landshövdingen vid genomresa opp till Brogård. Bl a vill jag allvarsamt tala med Landshövdingen om ett ifrågasatt bolag för kvarnanläggningar.

För de ledsamma processerna med Hjälmare Bolaget måste jag resa till Stockholm på lördag och stannar några dagar. Jag bor ombord på ångaren Örebro. Detta nämner jag ifall Greven skulle möjligen resa till Stockholm och vilja träffa mig.
Med djupaste vördnad J C Blomgren
……

1885-05-21 kladd till protokoll vid sammanträde i huset N:o 3 vid Klara Vattugränd (471)

Mycket sporadiska anteckningar troligen av Sparre
Närvarande: Greve Sparre, Häradsskrivare Bäckman, Häradsskrivare Pettersson, Brukspatron P Tamm, Major Adelsköld
§ 1 Sparre uppdrog en historik över förhållandena och § ur Fiskeristadgan för 1852. Man ansåg att stadgan var bindande. En rensning mellan Södra Bergen och Räntmästarehuset kunde väl låta sig göras. När Danvikskvarn byggdes dumpades massor.

Bäckman ansåg att man skulle stämma staden

Sparre framhöll att det tidigare varit 5 grenar och nu bra är 2. Han frågar om stämningen även skall gälla Kungl Maj:t och Kronan.

Häradsskrivaren menade att det inte spelade så stor roll, men att Helgeandsholmen som Kronan äger skall rensas och udden skäras bort.

Pettersson menade att man måste ha allt klart även kostnaderna innan man stämmer.
****

1897-10-20 Brev till Johan Sparre från Schönmeijer angående invallningen vid Nygård(472)

Något senare kommer jag att sända ritning, betänkande m m angående invallningen vid Nygård.

Här sänds en arbetsritning till själva valläggningen, om Greven skulle önska börja redan i höst eller vinter. Jag har talat med Schaktmästare Carl Jansson. Han anser att vattenståndet i Mälaren nu på hösten är mycket lämpligt för att göra en början av valläggningen och ältgraven, som med 3 fots bredd måste grävas ned till rena blåleran. Inträffar frost kan det göra arbetet lättare.

Jansson har utvalt folk, som slutar vid Brunnsholm i slutet av månaden och han kan vara villig att överta arbetet vid Nygård. Hans adress är Brunnsholm, Enköping till den 29:de. Därefter Arrud, Ervalla. Det går även att skicka hans post till ingenjör Rob Hahr i Västerås, som anlitar honom. Men Janson arbetar också självständigt

(Förklaringar till detaljer i ritningen)

Kostnaden för vallen och älvgraven blir 2.120 kronor. Den kan öka med 400-500 kronor om grunden måste befrias från torv och matjordslager.

Det kommer att behövas en 3 hästkrafters lokomobil för pumpen och denna behöver ett fast underlag, varför den bör placeras på den backudde som skjuter fram ovanför avvägningspåle XV.
Vördsammast A Schönmeijer

……

1896-11-09 Brev till Sparre från Schönmeijer (472)

Med dagens post sänder jag karta och betänkande angående invallningen vid Nygård.
Det kostar 20 kronor och för enkelhetens skull sänder jag det med postförskott. Kartan är i dubbla exemplar. Greven kan låta den och betänkandet medfölja vid ansökning av lån hos Statens odlingsfond, men kan också behålla den på kalkerväv ritade tills kontraktet med Väg och Vattenbyggnads Styrelsen är uppgjort.

Ansökningen ställs "Till Konungen" samt begäran att på grund av karta och handlingar erhålla de i kostnadsförslaget beräknade 6.500 kronor som lån av Statens odlingslånefond.

Ansökan lämnas helst direkt till Väg och Vattenbyggnads Styrelsen, som vidarebefordrar den

I vanliga fall skall ansökan åtföljas av kommunalstämmoprotokoll, där stämman yttrar sig om företaget har någon nytta för kommunen. Men jag kan inte tro, att man skulle fästas avseende härpå, då det ju är betydelselöst i detta sammanhang.
Ödmjukast A Schönmeijer

……

1896-11-25 Ansökan om lån för invallningen vid Nygård (472)

Undertecknad anhåller att för verkställande av invallning samt odling av vattenskadad ängsmark tillhörig egendomen Nygård i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län komma i åtnjutande av ett lån på 6.500 kronor ut Statens odlingslånefond i enlighet med Kungl. Maj:ts kungörelser av 28 september 1883, 27 april 1888 och 29 juli 1895. Bilägger Lantbruksingenjör A Schönmeijers betänkande och förslag.
I underdånighet Brogård den 25 november 1896 Johan E-son Sparre

På uppdrag och efter avslutade undersökningar får jag härmed överlämna plankarta och förslag till invallning mot sjön Mälaren vid egendomen Nygård 3 ½ mantal frälse under Brogårds säteri i Bro Härad och socken, Uppsala län

Betänkande

Egendomen Nygård har betydande jordområden, vilken lider skada av Mälarens höga vattenstånd, dels genom uppdämning på ängsmarkerna, dels genom bottensyra.
Den ängsmark som nu avses har ett något isolerat läge från gårdens övriga ägor och meningen är att göra början på ett invallningsarbete samt markens torrläggning genom pumpning. Härigenom torrläggs 18 hektar. Jordmånen är ypperlig. Ängens övre del som ligger något högre och är mindre utsatt för översvämning har på försök plöjts och vårsåtts. Men detta experiment har intet lyckas. Närmare sjön är marken hela året mycket blöt.

Invallningsvallen uppförs med omsorg. Tuvorna avhuggs och övre matjordslagret avflås. På en meters bredd under vallkrönet grävs till såpleran. Sedan ältgraven befriats från vatten skall ren blålera packas ända upp till krönet och bilda en ogenomtränglig kärna. Mullen kan användas att jämna till sidorna och doseringarna. Om möjligt täcks hela vallen mot sjösidan av torv.

Vallgraven där jorden tas skall ligga minst 6 meter därifrån. En pump med maskinhus anläggs på passande läge där marken är fastare. Pumpen behöver uppfordra 0,04 kubikmeter i sekunden och drivas av en 3 hästkrafters motor. För att vinna full trygghet bör en vindturbin anläggas som säkerhet vid starkare vattenflöde

Uppdikningen inom området är i huvudsak tillgodosedd och rågångdiket utmed Aspviks äng uppgrävs endast för att där ta lera. Odlingen av ängen inskränks till vanligt plöjningsarbete. För delen som ligger närmast sjön måste tuvorna huggas av och tas bort. Därefter läggs odlingen till gårdens övriga cirkulationsjord samt brukas gemensamt med denna.

Vinsten av företaget blir ett ökat kapitalvärde av jorden på 900 kronor. Man kan visserligen utesluta vindturbinen då vinsten blir den dubbla, men det är tveksamt om det är att rekommendera. De mera indirekta vinsterna har inte beräknats, men den fuktiga kylan mildras och egendomen får en

sammanhängande ägofigur, vilket underlättat skötseln. Man kommer att kunna dika djupare omkring, vilket gör jorden torrare i djupet och således mer effektiv.

Lämpligaste tiden för arbetet är naturligtvis vid lågvatten och arbetet skall göras av erfaren och kunnig person. För grävningen av vallen och ältgraven kan väljas sommaren eller den tid när kälen börjar tränga ned i marken, Den frusna marken utestänger lättare vattnet från ältgraven, som måste vara tom på vatten när leran nedsätts.

Tiden för arbetet som helhet med odling kommer att vara 3 år.

Tillstånd från det allmännas sidan behövs inte här

Uppsala november 1896 A Schönmeijer

Bilaga A Tabell angivande dimensionerna på vallgraven
Bilaga B Kostnadsförslag
Bilaga C Värdering över den torrlagda marken

……

1896-12-14 brev från Schönmeijer till Sparre (472)

Jag har lyckats återfinna kungörelsen N:o 68 i Sv Författningssamling av år 1895 rörande odlingslån. Där står att för att erhålla utdikningslån för redan odlad åker eller äng bör jordförbättringens värde vara minst dubbelt mot lånet. Det var därför jag i mitt betänkande upptog alltsammans som äng, vilket jag kommer att göra även i fortsättning,

Men har Greven hos Väg och Vatten Styrelsen nämnt marken som redan odlad är det naturligt om de inte beviljar lånet. Jag tror det är bäst att låta ett par, tre månader gå, så glöms saken och sedan går det att utan vidare lämna in en ny ansökan,

Men en § har jag alldeles förbisett. Där står att uppskattningen av jordförbättringen skall utom Förrättnings mannens underskrift även ha 2 gode mäns.

Saken är lätt avhjälpt. Om Greven så önskar kan jag fram på nyåret mäta vid Nygård i närvaro av 2 gode män som skriver under. Förrättningen kommer på nästa års reseplan

Med utmärkt hälsning A Schönmeijer

……

1897-12-16 kontrakt mellan Carl Jansson och Greve Sparre (472)

Mellan Greve Johan Sparre, Brogård och Schaktmästare Carl Jansson från Arrud, Ervalla har följande överenskommelse träffats angående invallningen vid Nygård i Bro socken.

Jag, Carl Jansson, förbinder mig att på ett noggrant och omsorgsfullt sätt och i enlighet med Lantbruksingenjör Schönmeijers förslag och givna föreskrifter utföra arbetet under följande villkor.

N:o 1 För själva vallens läggning, ältgravens grävande, lerans schaktning, och tillstampning samt hela vallens torvbeklädnad in och utvändigt betalas 15 öre per kubikmeter inlagd massa. 4/5 betalas kontant efter avmätningen och resten då arbetet är avsynat och godkänt, senast hösten 1898.

N:o 2 Nygård håller vandringsplank, dragare för torvens framförande och säckpumpar för arbetets genomförande.

N:o 3 För borttagning av starrtuvor betalas 50 öre sträckmetern.

N:o 4 Skulle vallen eller graven under arbetets fortgång utan entreprenörens förvållande rasa lämnas ersättning till skadans botande efter i orten gällande dagspenning.

Stockholm den 16 december 1897 Carl Gustaf Jansson, Arrud, Ervalla

Förestående kontrakt överlåtes på Schaktmästare F W Gustafsson från Djupmyran, Arboga, men Gustafsson har förbehållit sig följande tillägg:

N:o 1 Att ersättningen för starrtuvornas borttagning skall omfatta annan sträcka.

N:o 2 Greve Sparre förbinder sig att om det behövs tillhandahålla centrifugalpump.

N:o 3 Att Gustafsson under förutsättning att Mälarens vattenstånd tillåter arbetets utförande, verkställer arbetet under denna vinter, så att det på hösten 1899 kan förklaras färdigt. Dock får tilläggas att nederbörd under vintern inte får hindra arbetets fullgörande.

Antages Brogård den 8 december 1898 Johan E-son Sparre F W Gustafsson

……

1898-12-13 Brev från Schönmeijer till Sparre angående den nya schaktmästaren (472)

Jag kommer att vara till mötes den 17:de här i staden. Schaktmästare Gustafsson är mig obekant. Man som kompanjon till avlidne Jansson torde han väl vara förfaren i invallnings arbete. Huvudsaken är att han håller noga tillsyn över tillstampningen av leran, vilket är det viktigaste för företagets framgång. Jag har trots efterfrågningar inte fått upplysningar om någon lämplig person. Jansson var mycket känd och anlitad i Örebro län.

Beträffande det invallningsförslag som lämnats har meningen varit att vallen skulle anläggas på ena sidan och vallgraven på den andra om utstakade och utpålade linjen. Bredden mellan dem varierar mellan 6-9 meter beroende på markens fasthet.

Vallhöjden får inte sänkas, även om vattenståndet i år varit 7-8 fot lägre än när förslaget gjordes.

Förslaget rörande Storängen är ännu inte definitivt uppgjort, men kostnaden borde bli ungefär som för Torpängen. Pumpverket blir dock dyrare på grund av större vattenflöden. Anläggs gemensamt pumpverk vid Torpängen minskar kostnaderna något och tillsynen underlättas, men förbindelsekanalen mellan ängarna blir 1.000 kronor dyrare än med två pumpverk

Kostnadsförslag som slutar på 12.200 kronor A Schönmeijer

……

1901-06-06 synar och godkänner Länsagronom Rob Hahr invallningen vid Nygård (472)

Undertecknad, som under åren 1899-1901 övervakat det invallnings arbete som av schaktmästare F W Gustafsson från Ervalla på entreprenad utfört på egendomen Nygård i Bro socken, Uppsala län, har denna dag slutavsynats - får härmed intyga att arbetet utförts i överensstämmelse med de upprättade förslagen och fullgjorts med synnerlig omsorg samt att vallen är tät och noggrant torvbelagd, så att dess framtida bestånd är fullt betryggad.

Samtliga diken och övriga tillhörande arbeten är utan anmärkning
Nygård den 6 juni 1901 Rob Hahr Länsagronom

Kostnadsberäkning över invallningen vid Nygård utförd av entreprenör F W Gustafsson, som har att erhålla 5.667 kronor 8 öre
Nygård den 6 juni 1901 Rob Hahr
Bro den 8 december 2007 Gudrun Sandén

****

1944-1945 handlingar angående dikningsföretag 1945 i Bro socken av Uppsala län (473)

1945-03-01 protokoll vid syneförrättning angående torrläggning av mark tillhörande Husby by och Hernevi byar i Bro socken (473)
Den 28 juli 1944 inställde sig undertecknad, statens lantbruksingenjör, på Brogård för att verkställa förrättningen.

Kungörelse hade den 7:de avsänts till pastorsämbetet, och hade den 9 juli blivit anslagen i Bro församling och den 14:de införts i Enköpings Posten.
Närvarande: Grevinnan Ebba Reuterskiöld, som är sökande till förrättningen, biträdd av Inspektor Paul Jarl samt Gösta Brofalk, Kockbacka, Furir Edv Borg, Soldattorpet, Stockholm-Västerås-Bergslagens Nya järnvägsaktiebolag genom Byråingenjör Axel Björnström, Västerås, A B Andersson, Karlsborg genom sonen Helge Andersson

Som biträdande synemän inställde sig Oskar Nilsson, Björknäs och Tore Lindberg, Sandhagen, båda i Bro
§ 1 Förordnandet för förrättningsmannen upplästes.
§ 2 Ingen anmärkning om jäv för synemännen eller gode männen.
§ 3 Inga hinder anfördes mot företaget.

§ 4 Förrättningsmannen redogjorde för förberedande undersökningar, som i samråd med sökanden blivit verkställda och framlade till sakägarens granskning de upprättade ritningarna.
§ 5 Följande yrkanden framställdes.

1. Yrkade Ebba Reuterskiöld att företaget skulle göras med täckta ledningar för att torrlägga marken till lagligt djup
2. Yrkade Brofalk att företaget skulle utvidgas och även omfatta markerna nordost om järnvägen tillhörande Kockbacka. Härom upprättades en särskild förening enligt bilaga 10
3. Björnström yrkade för SWB:s räkning att då förslaget upprättats få inkomma med yttrande i ärendet

§ 6 Lindberg kommer att bli jävig genom förrättningens utvidgande. I stället tillkallades Johannes Nilsson, Önsta, Bro
§ 7 I dag skulle syn göras på de redan kartlagda markerna samt fortsättas framdeles på den kompletterande delen.
Dag som ovan Filip Olsson Statens Lantbruksingenjör O Nilsson Tore Lindberg

Den 1 mars inställde sig synemännen åter på Brogård. Närvarande Inspektor Paul Jarl enligt fullmakt. Bilaga 9
§ 9 Redogjordes för det upprättad förslaget och framlades till granskning dithörande ritningar. Bilagor A; B; C; D; E.
§ 10 Utlåtande över företaget upplästes Bilaga Litt F
§ 11 Aktförvarare Ebba Reuterskiöld, Brogård.
§ 12 Jarl meddelade att företaget önskade bidrag ut statens dikningsanslag.
§ 13 Arvodesräkning. Filip Olsson, O Nilsson Tore Lindberg

Resolution
Länsstyrelsen i Uppsala förordnar i anledning av bilagda ansökan lantbruksingenjören i länet, att om laga hinder inte möter, verkställa förrättningen
Uppsala slott den 6 juni 1944 Hilding Kjellman

Undertecknad får anhålla om förordnande för lantbruksingenjören i länet att jämlikt vattenlagen handlägga syneförrättning för bättre torrläggning av mark tillhörande Husby by och Hernevi byar i Bro socken.
Företaget avser två områden, Kyrkgärdet och Björkskiftet. Omfattningen kan bestämmas först under förrättningens gång
Brogård den 5 juni 1944 Ebba Reuterskiöld

Förteckning
Jämlikt bestämmelserna i vattenlagen 10 kap 8 och 40 §§ över kända fastighetsägare och nyttjanderättshavare, som underrättats angående bättre torrläggning av ägor i Husby och Hernevi byar
Grevinnan Ebba Reuterskiöld, Gösta Brofalk, Edvard Borg, A B Andersson, SWB nya järnvägs aktiebolag
Uppsala den 14 juli 1944 Filip Olsson

Förening
Vi vill förena oss med Ebba Reuterskiöld och yrkar att den av henne ansökta förbättring om torrläggning av mark, även skall gälla Kockbacka, Hernevi Soldattorp, Karlsborg, Skeppartorp, Sandboda, Sandaberg och Skeppsbacka
G Andersson, Furuberg, Maria Jensen Solliden, Carl E F Larsson Carlsro, B Ryman, Bergliden, Joh Eriksson Skeppsbacka, G Andersson Gustafslund, H Enquist Skeppartorp, Per-Gustaf Diedrics, Lejondals gård, H Lindberg Sandhagen, alla i Bro

Bilaga A Beskrivning samt uppskattnings och värderingslängd angående Brogårds Kyrkgärdets dikningsföretag 1945, upprättat vid syneförrättning.
Finns dubblett
……

1946-04-15 Betänkande angående Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag 1945 i Bro socken, Uppsala län upprättat för sökande av lån och anslag (473)

Detta företag är beläget utmed allmänna landsvägen Låssa-Bro i omedelbar närhet av Bro järnvägsstation. Förslaget har upprättats av undertecknad med biträde av gode män och inga besvär har anförts. Statsunderstöd har inte tidigare utgått för torrläggning av denna mark.
Arealen omfattar 25.27 hektar åker och 0.11 hektar äng. Den totala kostnaden uppgår enligt kostnadsförslaget till 8.710 kronor. Mot kostnaden motsvarar förbättring vid uppskattning 8.914 kronor.
Arbetet skall göras inom ett år efter att statsunderstödet blivit beviljat.
Statsunderstöd önskas
Enligt gällande bestämmelser synes företaget kunna beviljas bidrag från statens avdikningsanslag motsvarande 49.30 % av kostnaden alltså 4.290 kronor.
Då företaget synes mig vara nyttigt och väl värt att komma till utförande, får jag förorda att statsunderstödet beviljas.
Uppsala den 18 maj 1945 Filip Olsson

PM angående statsbidrag
Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag 1945 i Bro socken med utgående statsbidrag på 4.290 kronor
Stockholm den 15 april 1946 Martin Hägglund

Protokoll vid grundförbättrings nämndens sammanträde på Hushållnings Sällskapets expedition den 28 juni 1945
§ 152 Föredrog Lantbruksingenjören F Olsson redogörelse för Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag 1945 i Bro socken. Ärendet lades till handlingarna utan yttrande.

Översänder till Ebba Reuterskiöld bilaga III vilket bifogas handlingarna
Uppsala den 23 oktober 1945 Filip Olsson

<u>Anvisningar för uppsättande av kontrakt rörande statsunderstöd till torrläggnings företag</u>
1 Den som skriver under kontrakt skall ange yrke och hemvist.
2 Vittnesintyg för namnteckning fordras och skall avges av två ojäviga personer
3 Vederhäftighets bevis för borgensmän, utfärdat av länsstyrelse, domare, landsfogde eller landsfiskal erfordras på säkerhetsförbindelse som påtecknas lånet
4 Säkerhetsförbindelse för kontraktets fullgörande erfordras inte för de fall, där anspråk på statsunderstödet inte görs förrän företaget är avsynat och godkänt.
5 På rekvisitionen för lyftande av statsbidrag eller lån skall titel, namn och adress ifyllas.
6 Ingen radering får förekomma
7 Kontakten skall insändas till Lantbruksstyrelsen inom ett år efter statsunderstödet beviljats, annars är det förfallet
8 Om arbetet är påbörjat, bör insändas intyg samtidigt med kontraktshandlingarna.
Kungl Lantbruksstyrelsen

<u>Kontrakt</u>
Sedan Kungl Lantbruksstyrelsen den 15 april 1946 till Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag 1945 i Bro socken, Uppsala län, beviljat statsbidrag med 4.290 kronor att utgå från Statens avdikningsanslag och fastställt Lantbruksingenjör F Olssons syneförrättning har undertecknad som ensam intressent i företaget avslutat följande kontrakt med Lantbruksstyrelsen
Brogård den 8 juni 1946 Ebba Reuterskiöld

Härmed får jag översända "rekvisition" på statsbidraget på 4.290 kronor, vilka jag anhåller vidarebefordras till Lantbruksstyrelsen. Kontraktet insändes den 11 juni detta år.
Den 22 december 1946 Ebba Reuterskiöld

Lantbruksstyrelsen har antagit kontraktet om utförande av arbetet vid Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag 1945 i Bro socken och den 15 april 1946 anvisat 4.290 kronor från statens avdikningsanslag, vilket kommer att tillställas Er.
Den 10 januari 1947 Martin Hägglund

****

1946-1948 Handlingar angående Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 upprättade vid laga syneförrättning år 1946 (474)

……

1946-09-12 protokoll vid syneförrättning angående bättre torrläggning av mark tillhörande Husby och Hernevi byar i Bro socken, Uppsala län (474)

Inställde sig undertecknad, statens lantbruksingenjör, vid Brogård för att enligt förordnanden verkställa förrättningen.

Kungörelse om sammanträdet hade avsänts till pastorsämbetet och blivit anslaget i Bro församling den 25 augusti samt infört i Enköpings Posten den 27 augusti. Följande personer var närvarande: Friherrinnan Ebba Reuterskiöld som sökande till förrättningen, Fru Dagmar Gullander, Jursta genom Befallningsman Harald Ljungberg, Bro församling genom Inspektor O Johansson, Inspektor Paul Jarl, Brogård
§ 1 Upplästes förordnandet för förrättningsmannen.
§ 2 Inget jäv framställdes
§ 3 Inga hinder mot företaget hade anmälts
§ 4 Redogjordes för förberedande undersökningar
§ 5 Sökande yrkade att företaget skulle utföras så, att Brogård kunde dränera åkerjorden samt genom att lägga igen öppna diken få större odlingsareal
§ 6 De närvarande sakägarna meddelade att landsvägstrummorna på några sträckor var uppförda senare än 1800 och att marken ovan trummorna hade varit odlad. Vägingenjören som sett förslaget hade yttrat sig i Bilaga 6
§ 7 Ombudet för Bro församling, O Johansson yrkade att församlingen skulle få rätt att släppa in ett avlopp från Kyrkvaktare bostaden i brunnen. I det huset är också kommunalrummet.
Synemännen biföll yrkandet om avloppsvattnet först gick genom minst två samlingsbrunnar.
§ 8 Man besåg marken
§ 9 Efter synegången upplästes de olika bilagorna bl a beskrivning och uppskattning av värdet, kostnadsförslag, arbets- och fixpunktbeskrivning, översiktskarta
§ 11 De närvarande beslöt att till arbetsledare och aktförvarare utse Friherrinnan Ebba Reuterskiöld. Brogård. I hennes uppdrag ingår
att hos Lantbruksstyrelsen söka anslag av statsmedel och lån
att avsluta kontrakt med vederbörande myndighet
att utkvittera statsmedel
§ 12 Ebba Reuterskiöld meddelade att hon för gården önskade lån ur avdikningsfonden
§ 13 Godkändes att bland förrättnings kostnaderna inräkna hantlangning på 170 kronor och till biträdande synemännen 24 kronor
Brogård den 12 september 1946 Filip Olsson

Resolution
Länsstyrelsen i Uppsala förordnar Lantbruksingenjören i länet att verkställa förrättningen
Uppsala den 13 december 1945 Einar Rolander Ludwig Lorichs

Undertecknad anhåller om förordnanden för Lantbruksingenjören att enligt bestämmelserna i vattenlagen verkställa syneförrättning för bättre torrläggning av mark tillhörande Brogård.

Företaget gäller mark inom Klockartorp och för ändamålet behövs en fördjupning av trumma under allmänna landsvägen mellan Bro-Låssa
Brogård den 29 oktober 1945 Ebba Reuterskiöld

Resolution
Överlämnas remisshandlingar till torrläggningsnämnden i länet
Uppsala den 6 november 1945
Yttrande. Till förrättningsman för företaget föreslås Lantbruksingenjör F Olsson i Uppsala
Uppsala den 27 november 1945 Herman Flodkvist

Kungörelse. Sedan undertecknad förordnats av Länsstyrelsen att verkställa syneförrättning för bättre torrläggning av mark, tillhörande Husby och Hernevi byar i Bro socken, har sammanträde blivit utsatt till den 12 september på Brogård. Filip Olsson

Beskrivning och uppskattnings- och värderingslängd angående Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken av Uppsala län upprättat under syneförrättning år 1946

Arbetsbeskrivning
Betongrören skall vara minst fyra veckor gamla och provade i avseende på täthet och hållfasthet.
Tegelrören skall uppfylla Sveriges Standardiserings kommission fordringar samt vara oskadade och av bästa kvalitet.
Dikesbotten avvägs noga innan rörläggningen så att rätt lutning uppnås. Rören får inte läggas direkt på berg utan då görs en sandbädd på minst 0.10 meters djup.
Rörutloppen skall förankras på frostfritt djup och sammanfogas med cement och kring det öppna diket läggs en stensättning.
Slambassäng, samlings- och kopplingsbrunnar samt stensilar skall utföras i överensstämmelse med ritning.
Gränsmärken får inte flyttas.

Karta över Bro med torrläggningsområdet utmärkt med gult.

Utlåtande om företaget.
Företaget avser bättre torrläggning och bättre brukningsförhållanden för i huvudsak åkerjord tillhörande nämnda fastigheter i Bro socken.
För ändamålet behövs täckta rörledningar på en sammanlagd längd av 8 km.
Inga hinder finns. Allmän väg berörs på 3 ställen på vägen mellan Bro-Låssa, där trummor måste uppföras.
Företagets nederbördsområde, markerat med blå streck på kartan, avvattnas genom mindre bäckar och diken. De utmynna i Brofjärden och tillhör nederbördsområde N:o 61 Mälaren-Norrström
Statens Meterologiska -Hydrologiska anstalt har uppskattat vattenmängden från området till högsta vattenmängd 1.74 liter i sekunden, vid normal 0.65 och medelvatten mängd till 0.065
För skogsmark kan normal vattenavrinning vara högst 0.5 liter och för öppen mark med lutning till 1.2 liter. Följer tabeller
Resonemang av värdeberäkningar angående förbättringen
Företaget är uppdelat i tre diknings samfälligheter, Klockartorp och Kalvhagen har inte ansetts behöva uppdelas i avdelningar, medan diknings samfälligheten Runstenen delas i två avdelningar för att erhålla riktig grund för fördelning av kostnaderna.
För hela dikningen beräknas kostnaden till 8.315 kronor, förbättringsvärde 12.393 kronor
Nyttan av företaget är endast jordförbättring och därmed följer ingen framtida betalningsskyldighet
Företaget skall i framtiden skötas av en styrelse, som utses av deltagarna. De skall föra räkenskaper över utgifter och utdebiteringar och uppbära erforderliga medel. Sköta ordentlig rensning av samlingsbrunnarna minst en gång varje år
Företaget skall var genomfört senat 31 december 1950, då besiktning skall ha skett
Den som vill klaga över besluten gör det inom 60 dagar hos Österbygdens vattendomstol i Stockholm.
Förrättnings kostnaderna blev 1.004:65
Uppsala den 12 september 1946 Filip Olsson

Dubblett av föregående med stor ritning över projektet.
……

1947-12-31 Betänkande rörande bidrag till Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken, Uppsala län (474)

Förtroendeman Friherrinnan Ebba Reuterskiöld
Förrättningsman Lantbruksingenjör Filip Olsson, som förordnades den 13 december 1945 och avslutade förrättningen 12 september 1946
Nyttan beräknad till 27.749 kronor och totala kostnaden 20.157 kronor. Beräkningstabeller.

Vid syneförrättningen uppskattades nyttan av företaget att bestå endast i jordförbättring. Huvudintressentens marker är belägna inom Brogårds egendom och ganska nära ekonomibyggnaderna. Dessa, som är relativt nya, utnyttjas inte fullt ut om inte all tillgänglig areal lämnar högsta avkastning. Företaget är ett viktigt led i att detta sker. Brogård har 300 hektar odlad jord och en inte obetydlig skogsareal.
Delägarna önskar bidrag av statsmedel och företaget är ur allmän och enskild synpunkt nyttigt och önskvärt samt uppfyller kraven för att erhålla statsanslag. Det är dock inte till större nytta ur allmän synpunkt, varför högre bidrag än 1/3 inte kan vara motiverat.
Nämnden har inget att invända utan beviljar 6.710 kronor i bidrag från statens avdikningsanslag och 13.320 kronor i lån
Uppsala den 11 februari 1947 Valfrid Holm

1947-02-11 protokoll från Torrläggningsnämnden i Uppsala län, där Brogård-Klockartorps torrläggningsföretag godkänns och bidrag och lån beviljas.

Förteckning över de fastigheter som tillstyrks lån ur avdikningslånefonden.
Brogård, Hernevi och Husby by med ägobeteckningar tillhörande Friherrinnan Ebba Carolina Elisabeth Reuterskiöld, född von Rosen

Räkning på förrättnings kostnader 1.042 kronor 30 öre
Uppsala den 24 januari 1947 Filip Olsson

En lapp med två alternativa kostnads beräkningar undertecknade Brogård den 23 april 1948 oläslig underskrift.

****

1947-12-31 beviljat statsbidrag (475)

Säkerhetsförbindelse genom undertecknat kontrakt med Lantbruksstyrelsen beträffande Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken Uppsala län, beviljat avdiknings anslag på 6.700 kronor och lån från avdikningslånefonden med 13.310 kronor
Kontraktet underskrivet av Carl Reuterskiöld, Förtroendeman för Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946

PM
För prövning av säkerhet för avdikningslån skall bevis över låntagarens och löftesmännens senaste taxeringar av fast egendom bifogas.
Som bevis godkänns
Av Häradsskrivare eller Landsfiskal utfärdat intyg eller senaste kronodebetsedlar
Säkerheten i taxeringsvärde bör svara mot 3 gånger lånesumman
Bland låntagare och löftesmän får inte förekomma sterbhus. Är förbindelsen undertecknad av bolag eller förening, fordras bevis om behörighet att teckna firman
Har förbindelsen underskrivits av kvinna, erfordras prästbevis angående hennes civilstånd samt om hon lever i äktenskap ingånget för 1 januari 1921, godkännande till förbindelsen av hennes man
Vittnen skall vara ojäviga. Ingen radering får ske. Uppgift om telefonnummer till den som skall kvittera lånebeloppet. Byrådirektören och ombudsmannen

Ett exemplar av Svensk Författningssamling år 1939 där § 3 handlar om ansökan av statsbidrag.
……

1948-03-27 meddelande från Lantbruksstyrelsen (475)

Meddelandet gäller Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken och ställt till Ebba Reuterskiöld
Tabeller om bidragsberäkning och låneberäkning
Lantbruksstyrelsen har gjort avvikelse från Torrläggningsnämnden förslag genom att avrunda nedåt till helt tiotal kronor
Arbetsplanen fastställes i oförändrat skick
Stockholm den 31 december 1947 Martin Hägglund
……

1948-05-19 rapport om verkställd besiktning (475)

Företag: Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken
Förtroendeman: Friherre Carl Reuterskiöld, Brogård
Arbetsplan fastställd den 31 december 1947
Bidrag 6.700 kronor
Lån 13.310 kronor
Förrättningen som gjorts av förste Assistenten Harald Henricsson den 12 maj 1948, som har befunnit att arbetet utförts i enlighet med fastställd arbetsplan och kostnadsberäkning 12.800 kronor och förrättnings kostnad 1.042 kronor
Summa 13.842 kronor, vilket utgör 69 % av den för planens fastställande beräknade kostnaden på 20.257 kronor 30 öre
Uppsala den 19 maj 1948 Filip Olsson
……

1948-09-12 inte undertecknat brev som börjar Käre Gustaf (475)

Det är som bekant förenat med vissa kostnader att upprusta ett lantbruk och vi är tvungna att ta lån. Det besvärliga är att det behövs borgen och det är anledningen till detta brev. Jag tror emellertid att Du kan ta frågeställningen med lugn tills du läst brevet i sin helhet.
Det är fråga om ett bidrag på 6.700 kronor och ett lån på 13.310 kronor från Lantbruksstyrelsens för att utföra ett dikningsföretag. Låntagaren är jag och ena borgensmannen är Ebba. Men det saknas en borgensman. Jag vill fråga om Du kan överväga att göra oss den tjänsten. Följande är att beakta:
1 Du måste känna dig absolut fri att säga nej och du får inte underlåta att delge Brita detta brev.
2 Inget uttag skall göras förrän arbetet är slutfört, vilket jag hoppas skall ske i höst. Skulle detta inte medhinnas, kan jag behöva ta ut en del. 69% av arbetet godkändes redan i våras.
3 När arbetet är slutavsynat och bidrag och lån utbetalas skall lånet fördelas på vederbörande fastigheter "utläggas på marken" d v s intecknas. Där går staten före alla andra inteckningar. I och med att lånet är fördelat upphör borgensmännens ansvar enligt kontraktet. Det brukar dock ta ett år.
4 Mot lånet bör svara i säkerhet minst 3 gånger lånesumman, vilket ju Ebbas fastighetsägareborgen uppfyller. Jag tror därför inte något ytterligare intyg fordras.
5 Om Du tecknar, lämnar Ebba en pantförskrivning av överhypotek för hennes lån hos Mälarprovinsernas Hypoteksförening
Skulle Du utan brådska vilja ha godheten att överväga saken, så får jag höra hur Du ställer Dig

Carl Reuterskiöld översänder handlingar till F Olsson
1 Fullmakt från samtliga intressenter för mig att teckna kontrakt och kvittera ut beviljat lån
2 Kontrakt i två exemplar om arbetets utförande
3 Skuldförbindelse för lånet och tecknad borgensförbindelse
Inga anspråk att lyfta någon del av bidraget förrän Lantbruksstyrelsen godkänt företaget i sin helhet
Anhåller att Ni vill efter granskning insända handlingarna till Styrelsen Carl Reuterskiöld

……

1948-12-07 Skrivelse från Lantbruksstyrelsen angående prästbevis för Ebba Reuterskiöld (475)

Friherre Carl Reuterskiöld anmodas anskaffa prästbevis och vederhäftighetsintyg för hustrun Ebba Reuterskiöld, för komplettering av lånehandlingarna till dikningslånet för Brogård-Klockartorps dikningsföretag
Stockholm den 7 december 1948 Sjöfält

Härmed bilägges prästbetyg (åldersbetyg) och debetsedlar på fastighetskatt enligt 1947 års taxering, De senare mottas tacksamt i retur. Det sammanlagda taxeringsvärdet var 433.800 kronor
Stockholm den 12 december 1948 Carl Reuterskiöld

Kladd. Undertecknad, förtroendeman för Brogård-Klockartorps dikningsföretag i Bro socken anhåller att få utbetalat återstående till företaget beviljat bidrag
Brogård december 1948

Kladd Ansökan om ändring i fastställd arbetsplan för dikningsföretag
Anhåller undertecknad att vissa avvikelser kan få vidtas i den för Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken. Ändringarna har på ritningarna angivits med grön färg Brogård december 1948
……

1949 -02-03 Från Lantbruksstyrelsen till Carl Reuterskiöld angående hustruns vederhäftighets intyg (475)

Då min begäran om vederhäftighets intyg för Ebba Reuterskiöld tycks ha blivit förbisedd, anhåller jag på nytt om ett sådant, vilket förutsätter att hon skall visa enskild egendom
Detta intyg borde tecknas på skuldförbindelsen, som bifogas
De 5 skattsedlarna för 1947 återsänds
Stockholm den 20 januari 1948 Sjöfält
……

1949-03-04 Lantbruksstyrelsens antagande av kontrakt (475)

Till Carl Reuterskiöld. Lantbruksstyrelsen har antagit kontrakt om utförande av arbetet vid Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Bro socken. Till vilket den 31 december 1947 anvisats bidrag på 6.700 och lån på 13.310 kronor
Lantbruksstyrelsen har också godkänt ändringar i arbetsplanen.
Statsbidraget och lånet utbetalas till Er från Lantbruksstyrelsens kassakontor
6 ritningar återsänds.
Det nu godkända företaget skall underhållas som stadgas i 13 kapitlet 16 och 17 §§ vattenlagen.
Handlingar skall förvaras hos den som blivit utsedd. Överlåtes de på annan person skall anmälan göras
Stockholm den 4 mars 1947 Martin Hägglund
……

1949-04-02 Brev till Lantbruksstyrelsen om att Brogård ensam är ansvarig för dikningsföretaget (475)

Sedan företaget godkänts har jag i egenskap av förtroendeman uppburit statsbidrag och lån.
Redogörelse för hur kostnaderna fördelats på Fru D Gullander och Klockarbordet Bro Kommun

Då arbetet fallit inom Brogårds gränser och kostnaderna bestritts av Brogård har företaget kommit att betraktas som Brogårds angelägenhet, varför separata räkningar inte förts. Det är naturligtvis möjligt att göra utdrag ur gårdens räkenskaper, men det är tidskrävande. Brogård är villigt att bestrida kostnaderna om detta inte möter formella hinder.

Jag vore tacksam om Lantbruksingenjören ville lämna upplysningar om vilka åtgärder som under sådana förhållanden bör följas för att företaget skall bli formellt avslutat och statslånet "lagt på marken" Högaktningsfullt Carl Reuterskiöld

Svar på Reuterskiölds begäran
Några särskilda åtgärder behövs knappast om Brogård ensam ämnar bestrida samtliga kostnader för företaget. Länsstyrelsen kommer att förordna mig att verkställa uträkning och uppgöra förslag till fördelning av betalningsansvaret för avdikningslånet. Jag kommer att hålla ett kort sammanträde och så är det färdigt
Uppsala den 4 april 1949 Filip Olsson

Till Friherrinnan Ebba Reuterskiöld
För fördelning av avdikningslån till Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1947 i Bro socken erfordras plankarta och handlingar som benäget torde insändas.
Uppsala den 19 februari 1952 Filip Olsson

Översändes förslag till fördelning av avdikningslån och anhåller att ni granskar den och påtecknar godkännande snarast möjligt
Uppsala den 16 oktober 1952 Ellen Fältman kanslibiträde
Utslag angående utdikningslån.
Ebba Reuterskiölds fastigheter Brogård, Hernevi och Husby.
1954.02.27

Till styresmannen för Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag 1945 Friherrinnan Ebba Reuterskiöld, Bro
Sedan Lantbruksingenjören förordnats att verkställa inspektion av underhållet av detta företag, får jag meddela, att inspektion kommer att företas på grund av att öppna kanaler ej endast i ringa omfattning ingår i företaget
Företaget skall dock enligt fastställda grunder fortfarande underhållas vid äventyr som stadgas i 13 kapitlet 16 och 17 §§ vattenlagen
Uppsala den 16 januari 1956 Lantbruksingenjören

****

1944-1946 ritningar till de olika dikningsföretagen vid Brogård (476)

Ändringsförslag till Brogårds invallning och dikningsföretag 1944 i Bro socken upprättat år 1945 av Filip Olsson
Brogårds Kyrkgärdets dikningsföretag 1945, 2 blad av Filip Olsson
Förslag till 6 blad till Brogård-Klockartorps dikningsföretag 1946 i Brosocken Uppsala län, upprättat vid laga syneförrättning år 1946 av Filip Olsson
Blad 1-6

Skogsbruket: avverkningskontrakt 1865-1937. Kartong F:25

1865-11-14 säljer Hamilton och Taube timmer till Windrufva (477)

Till Rådman J Windrufva säljs 10.000 stockar furu och gran för 30.000 riksdaler riksmynt. Träden tas på Ulfhälls skog
Ett kontrakt gäller Säby hemman i Grans socken, Långhundra Härad. Undertecknat Karl Holsten
Obearbetade av UKF

****

1868-02-01 börjar årsrapporten vid Brogårds skogarnas bevakning (478)

Kolumner för sysselsättning och verkställt arbete, trakten där skogsbevakningen eller arbetet utförts. Nästa kolumn berättar om dem som tagit ur skogen utan lov, åverkarens namn och hemvist, mängden åverkat virke räknat i timmer, ved, gärdsel. I anteckningarna redogörs för åtgärderna vid åverkan, som t ex att man beslagtog veden.

Januari: Utsyning och bleckning, huggning
Torparen Otto Andersson Skeppartorp, åverkan, anträffades under körningen av virket, en stående gran, virket togs i beslag
Torparen Carlsson i Ekboda, åverkan på redan upphuggen ved, således upptagen i huggnings…
Rusthållare Carlssons dräng i Råby, veden var upphuggen, togs i beslag

Februari: Huggning i Ullevi skog och Klöfs hage, Tegelhagen. Följt Jägmästaren över Vallby, Skällsta och en del av Brogårds skog. Bevakat Husby hage. Sett efter vindfälle i Vallby och Skällsta skog.
Statkarl Ljungquists hustru, Brogård, hade tagit en stående mindre gran i Tegelhagen, virket var i det närmaste borta, yxan togs
Statkarl Pettersson i Ängstorp, hade tagit en mindre torr gran som han fick behålla
Carl Anderssons dräng i Husbytorp, en del av veden hemkörd, en del kvarliggande, vilken togs liksom yxan

Mars: Bevakat Vallbyskog, Lejondals och Brogårds torparhagar. Till Brogård f. m. och Nygård och Vallbyskog ef. m. Sett efter kvarvarande virke. Biträtt vid hökörning, Störhuggning i Skällsta skog. Vid Tegelbruket och omtravat ved. Utsyning i Stortorparhagen
Soldat Ask, Brogård, åverkan, några mindre björkar i torparhagen, troligen förövat under förra månaden, således redan bortförda. Åverkaren bekände utan invändning
Soldat Broman, Nygård åverkaren, tog 2 tjog stör huggna i torparhagen vid Ängstorp
Torpare Morling i Sandaberg, åverkaren hade inte hunnit hugga något så betydligt att det kunde antecknas i kubikfot

April: Uppmätt ved. Fyllt jord mellan tallsådden och plantskolan. Söndag bevakat fågeljakten på morgonen. Sett över förra årets sådd och plantor. Bevakat jakten vid Lejondal till Bro gård på morgonen sedan på gärdsgårdsdelning mellan Tång och Granhammars skogen. Till Stockholm. Bevakat jakten i Vallby skog.
Ingen åverkan

Maj: Röjning. Arbetat i plantskolan, Rengjort frö. Hemfört kottar till Brogård, Grävt och sått i plantskolan, Plantering där Jägmästaren var närvarande en dag
Ingen åverkan

Juni: Vid tegelbruket lastat tegel. Vattnat sådden. Lämnat gammalt timmer till Prästgården. Vid Brogård och biträtt med varjehanda. Haft tillsyn över väggrusning åt patron Berg. Rensat i sådden. Bevakat Lejondals och Stenbockstorps hagar.

Eld på en odling under Önsta hotade att närma sig rågången, men hindrades av tillkommande folk

Juli: Bevakat beteshagen i Röjet. Rengjort frö. Luckrat jord till plantskolan. Gjort frölådor. Uppmätt spåntak vid Lindhagen till Stenbockstorp. Sökt efter bortkomna hästar två dagar. Bevakat Ullevi skog. Biträtt vid Brogård och Hernevi backar. Skaffat trägenomskärningar. Bevakat Tibbleskogen. Till Stockholm. Slagit bort ormbunkar. Utlämnat ängsslåtter till Brogårds torpare.
En dräng i Svartviken hade tagit sig det orådet att i den starka torkan bränna riskhögar i närheten av 4:de blocket
Utom verkställda arbeten har jag en á två gånger om dagen vattnat 21 kreatur i beteshagen. Röjt för Brogårds räkning.

Augusti: Utmätt ängsslåtter till Brogårds torpare. Sett efter kreatur flera gånger. Budat torpare vid Lennartsnäs på husesyn. Bevakat lövskogen i åtskilliga hagar. Följt Greven genom Ullevi, Vallby och Lejondalsskogarna. Lövtäkt i Finsta hage. Lämnat hö och sett efter Stenbockstorps odlingar. Bevakat Rånäs hagar. Ärende för Patron Berg till Stockholm och till Ådö. Bevakat Nygårds torparhage
Skjutit en hare vid Lejondal och en vid Svartkärret

September: Bevakat för mosstäkt i Trumpetare hagen. Bevakat jakten i Klöfhagen. Bevakat och lämnat lövtäkt i Husbyhage. Bevakat för mosstäkt i Ullevi skog och Klöfhagen. Sett efter kreaturen vid Stenbockstorp. Samlat frö av ärtträden i plantskolan. Vid kolmilan. Bevakat Tibble skog och hage. Uppmätt nyodlingar vid Stenbockstorp. Brogård f.m., till ångbåten ef.m.
Tre dagars jakt med jägmästaren närvarande.
Lösa hundar vid Kölfs hage, kunde inte infångas.
Två inhysesgummor i Hernevi hade plockat renmossa olovligt i Trumpetarehagen
Löjtnant Blomstedt jagade rapphöns på Brogård.

Oktober: Egna göromål med skrivning. Bevakning, Samlat ekollon vid Lejondal flera dagar. Uppmätt nyodlingarna vid Brogård. Utsett lämpliga platser för utsyning av ved till torpare. Till Stockholm. Bevakat jakten. Eftersett väggrusning på landsvägen
Skjutit en hare och ett grävsvin
En rutten älg har påträffats i närheten av Granhammars rågång. Troligen någon av dem, som efter vad ryktet säger blivit sårad på närgränsande hemmans skogar, men inte kunnat återfinnas.

November: Budat torpare till väggrusning. Eftersyn på landsvägen. Budat torpare till utsyning och utsynat bränsle i Vallbyskog. Lämnat spån. Närvar vid reparation på boningsrum för egen del. Huggning av vindfällen i Skällsta skog. Biträtt som Rättare.

December: Huggit vindfälle i Skällsta skog. Närvar vid högläggning av ved vid Vallby skog. Huggning av vindfälle vid Vallbyskog. Trakthuggning i 1:sta blocket.
Samtliga månader är underskrivna Lejondal A J Fagerlind, skogvaktare
Bro den 10 december 2007 Gudrun Sandén

****

1893-1933 stort antal kontrakt där Brogård säljer timmer och virke till olika uppköpare (479)

Greve Johan Sparre säljer på 5 års tid avverkningsrätten till all på fot stående skog på del av Vallby skog till Konsul Gust Sam Arfwidsson för 16.000 kronor.

Den sålda skogsparken gränsar i söder till Lejondal, i väster till Skällsta och Hallby hage, i norr till Lilla Ullevi och i öster till Fårkärret

Vägar och mark upplåts för virkets upparbetning och avforsling, även upplagsplatser och flottningsrätt.

På varje tunnland skall kvarlämnas minst 3 fröträd, som inte får avverkas förrän sista avverkningsåret.
Stockholm den 31 januari 1893

Mellan Greve Johan Sparre och Bolaget med firma Olsson & Rosenlund har följande överenskommelse träffats:

Sparre förbinder sig att senast våren 1896 avverka en skogspark om 123 tunnland på hemmanet Vallby, Bro socken

Den gränsar i väster från en nu utstakad gärdsgård, som går mot Vallby hage och sträcker sig till rågången mot Lilla Ullevi ägor, längs efter rågången, som på Brauners karta från 1861-1862 är utmärkt Stora kärret, vidare i öster längs efter kärret till en på marken utstakad punkt, rätt över skogen mot utgångspunkten.

Avverkningen skall omfatta alla till avverkning lämpliga träd med undantag för 10-15 fröträd per tunnland.

Det som lämpar sig till timmer av minst 7 tums grovlek skall apteras till sådant och forslas till Brogårds strand vid Mälaren och flottläggas. För flottläggningen lämnar Olsson & Rosenlund en förman

För stockar, 11 tums eller mer i lilländan betalas 32 öre per kubikfot - för 7 tums 21 öre.

Priset beräknas för furu med 20 % rabatt för gran. Timret får inte vara rötskadat, stamtorrt, behäftat med blåved eller vara krokigt. Mätningen sker innanför barken 4 tum från toppen.

Vid kontraktets undertecknande betalas 12.000 kronor. Återstoden betalas efter avverkningen.

Levereras inte denna vinter för 12.000 kronor gottgör Sparre för skillnaden med 5 % ränta från den 1 april 1894.

Stockholm den 16 januari 1894 Johan Sparre Olsson & Rosenlund.
Kvitto att 12.000 kronor avbetalt vilket Johan Sparre erkänner.

Kontrakt mellan Greve Johan Sparre, säljare och handelsbolaget Olsson & Rosenlund, köpare.
Jag, Sparre förbinder mig att denna vinter och senast 30 april ha levererat
30 furustolpar mellan 20-27 fot med 6 tums diameter i lilländan
150 furustolpar i längd om 30 fot, med 6 tums diameter
250 granstolpar om 23-33 fots längd och 7 högst 8 tum i lilländan

Virket skall vara rakt, friskt och obarkat. Måtten engelska

Virket tas från samma lott vid Vallby där Olsson & Rosenlund köpt av mig förut. Betalningen blir 25 öre per kubikfot
Stockholm den 9 februari 1894 Olsson & Rosenlund Johan Sparre

Dessutom levererar Sparre till Olsson & Rosenlund på järnväg från Bro station 500 á 800 påltimmer av furu, högst 15 % gran, i längder mellan 15 - 42 fot. Priset mellan 21- 26 öre.
Stockholm den 21 februari 1894 Olsson &Rosenlund Johan Sparre

Kontrakt mellan Johan Sparre, säljare och Olsson &Rosenlund, köpare
350 påltimmer levereras på järnväg och 350 flottas för 1 april detta år

Leveransen skall utgöra del av kontraktet av den 16 januari 1894 och pålarna tas från hemmanet Vallby i stället för timmer
Stockholm den 22 februari 1895 Olsson & Rosenlund Johan Sparre

Mall till Skogsavverkningskontrakt med inte ifylld prislista.
Avverkningen skall vara avslutat efter 5 år. Under hela avverkningstiden skall finnas husrum för skogsarbetare och stallplats för hästar med körkarlar.

Bolaget medges fri avverkningsrätt och fria utfartsvägar samt fria uppläggsplatser på säljarens mark. Skulle vägar behöva tas över sådda åkerfält skall skadan ersättas.
Alla åtgärder som Skogsvårdsstyrelsen kan ålägga för betryggad återväxt bekostas av säljaren

De avverkade produkter, som inte anses värda att ta vara på, kan kvarlämnas.

Säljaren skall betala stämpelavgift, skogsaccis och skogsvårdsavgift.

Tvister om detta kontrakt får inte dras inför domstol utan skall avgöras av skiljemän

Kontrakt mellan Sparre och Olsson &Rosenlund
Sparre säljer växande skog på Skällsta

Skogen uppmäts av köparen i närvaro av ombud för säljaren. Efteråt kan inga anmärkningar göras mot mätningen.
Prislista: träd som håller 8 engelska tum 1 kr styck - 21 tum 20 kronor styck med 10 % avdrag för gran
Betalas med 10.000 1 augusti 1915 och lika mycket samma tid 1916.
Oavslutat.

Ofärdigt Skogsavverkningskontrakt
Så snart skyddskappor och fröträd uttagits, vilket sker på säljarens bekostnad, skall skogen uppmätas av köparen i närvaro av säljarens ombud. Ingen anmärkning kan ske i efterhand. Trädens diameter mäts 5 fot från marken.
Prislista: För 9 tums träd betalas 1.25 kr - 21 tums 20 kr, med 8 % rabatt för gran. Priserna räknas för första klassens träd, vilka är dem som inte räknas till andra klassens. Till andra klassens träd räknas de träd som genom hål, svampbildning eller på annat sätt visar sig vara behäftade med röta eller som genom sin växt inte lämpar sig till virke.
Under stämplingen erhåller köparen gratis bostad för 3 man.
De skogsprodukter som ligger kvar och inte avhämtats av köparen inom 1 år tillfaller jordägaren

Kontrakt mellan Sparre och Erik Olssons Trävaruaktiebolag, där Sparre säljer 500 sågtimmer av furu och gran att levereras denna vinter fritt flottlagt på Mälaren
Prislista: 6 tum toppdiameter 25 öre kubikfoten - 12 tum och grövre 53 öre med 10 % rabatt för gran.
Timret skall vara vinterhugget, friskt, rakt, väl kvistat och fritt från röta, rödved, blåyta, sprickor och yxhugg.
Säljaren tillhandahåller kostnadsfritt flottslanor vid flottningsplatserna, medan järn och tråd som behövs bekostas av köparen men hämtas av säljaren vid Bro station.
Timret mottas på Mälarens is före flottläggningen. Skulle naturhinder inträffa, som omöjliggör leverans i vinter uppskjuts den till nästa vinter om köparen önskar.
Husrum för flottare och mätare erhålls kostnadsfritt vid Brogård. Köparen håller med en flottningsförman.
Stockholm den 20 mars 1911 Johan Sparre Erik Olssons Trävaruaktiebolag Johan Gustaf Wibom
Kontrakt mellan Greve Johan Sparre. Brogård som säljer till Erik Olssons Trävaruaktiebolag i Stockholm växande skog på Skällsta hemman
Skogen uppmätts av köparen, men säljaren har rätt att närvara och kontrollmäta. Träden mäts 5 fot från marken.
Prislista Träd som håller 9 tum i diameter betalas 1 krona styck - för 21 tum 20 kronor, med 10 % avdrag för gran. Gäller första klassens träd
Att träd blåst omkull inverkar inte på kvaliteten.
Gratis bostad för 3 man vid stämplingen. Avverkningen skall göras så att marken så snart som möjligt kan överlämnas till säljaren som vidtar åtgärder för återväxten
Avverkningen får börja när första avbetalningen på 10.000 kronor är erlagd.
Säljaren erhåller under hela avverkningstiden logi för 15 hästar samt bostad för dem som inte är från orten

Prislista från Olsson & Rosenlund för timmer levererat i flottor på isen i Mälaren i närheten av Brogård
53 öre per kubikfot för 12 tum - 25 öre för 6 tum

Kontrakt mellan Sparre och Erik Olssons Trävaruaktiebolag i Stockholm
Bolaget har för utforsling av skogsprodukter rätt att på Lejondals och Tångs ägor ta vägar över Sparres marker som blivit av Inspektoren på Brogård och Skogvaktare Ryman utsedda, nämligen
en väg från Kronbacka förbi Fredriksberg och Sandhagen, över järnvägen till stationskarlen Olssons bostad, vidare förbi Rysstorpshjälmen ned till sjön.
en väg från Dalkarlskärret förbi Rånäs, Murartorp och Lagmansboda över järnvägen vid Prästtorpet, vidare över Nygårds ägor till sjön vid Askersberg.
Vägarna får endast trafikeras på vinterväglag

Timret får flottläggas på Sparres vatten mellan Borgen och Brogårds ångbåtsbrygga på Mälaren Kvarliggande skogsprodukter tillfaller Sparre efter 6 månader.

För dessa rättigheter betalar Bolaget 400 kronor
Stockholm den 8 januari 1915

Kontrakt. Sparre säljer till Lejondals gård ett parti friskt sågtimmer av furu och gran från Fredriksbergs hage och skog om C:a 2.000 stycken
Köparen bekostar timrets upphuggning och körning. Säljaren skall dock göra mätningen efter av köparen uppgivna längder. Avverkningen och bortforslingen skall vara avslutad före 15 mars 921.

Mätningen skall ske med klave, 3 tum från lilländan i hela svenska mått.
Priset är bestämt till för 7 tum topp 75 öre kubikfot - 16 tum 165 öre
Likvid erläggs med 10.000 kronor vid kontraktets underskrivande och resten 30 dagar efter leverans,
Lejondal och Brogård den 30 november 1920 Johan Sparre ……

Kontrakt. Till Igelsta Ångsåg levererar undertecknad ett parti sågtimmer av fur och gran om c:a 1100 stycken.

Timret levereras på stranden vid Brogård före 1 april 1920 . Medellängd 16 fot.
Prislista; 6 tums topp 80 öre per engelsk kubikfot - 12 tim 1:40 kronor
Bro den 28 januari 1920

Slutsedel Säljare Brogårds Gods, Bro Köpare E Ahlberg & C:o, Bro
Kvantitet och varuslag; 700 kbm frisk och torr barrved, 1/3 sekunda. Till prima räknas den som är 3 tum i klav och däröver.
Pris: 19 för den prima och 14 för den sekunda per kbm fritt levererat vid Bro station.
Bro den 10 november 1920 Johan Sparre E Ahlberg.

Köpekontrakt.
Undertecknad Johan Sparre. Brogård säljer till Igelsta Ångsåg (Trävaru Aktiebolaget, Norrköpings Exporthyvleri) 726 stycken furu och gran om 375 kbm till ett pris av 20 kronor kbm, och 1.264 furu och granträd om 570 kbm till ett pris av 22 kronor kbm Tillsammans 20.040 kronor
Träden säljs på rot och finns utstämplade i fyra poster på s k Storskogen under Bro gård.
Avverkningen skall göras försiktigt så att så lite skada som möjligt tillfogas växande träd och ungskog.
Avverkningen skall vara slutförd 1 maj 1923. Skulle något finnas kvar tillfaller det säljaren.
Säljaren skall utan ersättning lämna flottningsslanor (24 fot långa och minst 3 tum i toppen)
Säljaren upplåter kostnadsfritt lämpliga vägar inom eget område samt lämplig uppläggsplats på strand och i vattnet,
Den privata vägen mellan Brogård och stationen får inte användas annat än med slädar.
Betalningen sker kontant den 15 november 1920 med 10.020 kronor och 15 februari 1921 med 10.020 kronor. Hela summan skall vara betald innan timmerflottorna hämtas från Bro station.

Samtidigt säljs 7000 st sågtimmer till samma pris som i kontraktet den 28 januari 1920
Om köparen finner lämpligt att forsla timmer från Önsta till Brogårds vatten vid Mälaren under 1921 medges det mot ersättning för den skada som kan uppstå på fiske och vasstäkter.
Detta kontrakt får inte överlåtas utan säljarens medgivande.
Bro och Igelsta den 11 november 1920 Johan Sparre Igelsta Ångsåg C B Lindstein

Överenskommelse mellan Johan Sparre och Igelsta Ångsåg
Sedan Igelsta ångsåg betalt 20.000 kronor till Sparre i avräkning för timmer samt utfärdat accept på 35.688:29, lämnar Igelsta ångsåg som pant för denna växel, dels oss tillhörigt 8.000 timmer upplagt vid Brogårds stränder samt timmer vid Ekeby. Fullgör vi inte vår likvid har Sparre rätt att sälja timmerpartierna
Stockholm den 15 mars 1921 Johan Sparre C B Lindstein

Till Aktiebolaget Norrköpings Exporthyvleri säljer undertecknad Greve Johan Sparre, Brogård ett parti sågtimmer om c:a 2.000 stycken

1921-03-14 Greve Johan Sparre, Hotell Excelsior, Birger Jarlsgatan 35, Stockholm (479)

Efter vårt telefonsamtal har vi nöjet översända en check på 20.000 kronor i avräkning på levererat timmer och vi motser Ert underskrivna kvitto.

Samtidigt bifogar vi vår accept på 35.688:29 kronor och anhåller om erkännande av densamma.

Vår slutsumma är 287:80 kronor lägre än Er faktura. Detta kan vi ordna, när vi fått fullständig specifikation över uträkningen från Brogård.

Vi förbinder oss att inte hämta de timmerflotttar vi har liggande vid Brogårds stränder med 10.000 timmer, förrän vi inlöst accepten på 35.688:29, som förfaller till betalning den 15 juni 1921.
Igelsta Ångsåg C B Lindstein

Beräknad försäljning från skogen vid Brogård vintern 1933-1934 =11.475 kronor
Skeppsbacka, Bro den 28 11 1933 J Eriksson Skogvaktare
Inventerat sågat virke vid sågen, att säljas under sommaren 1933 = 697 Kubikfot
Skeppsbacka den 20 maj 1933 J Eriksson

1923-10-03 anhållan från Igelsta Såg att få köpa timmer av Sparre (479)

Då vi nu står i begrepp att köpa timmer för kommande år, tillåter vi oss, under förhoppning, att vår affär med Er varit till Er belåtenhet - och frågar om Greven även följande år har för avsikt att sälja timmer

Vi är tacksamma för svar och skall sedan sända våra priser och underhandlingar om leveransvillkor.

Skulle Greven inte själv ha något timmer att sälja, betraktar vi det som en ynnest, om Greven ville rekommendera oss hos andre Godsägare, som ämnar sälja skog på rot.
Igelsta Ångsåg Rydberg
PS Skulle möjligen något timmerparti finnas för höstleverans, kan vi betala något högre pris än för vinterleverans.

1923-12-01 Kontrakt där Johan Sparre säljer till Trävaru AB Norrköpings Exporthyvleri (479)

Sparre säljer hela timmeravverkningen under 1923-1924 c:a 2.000 sågtimmer av furu och gran
Priser: 6 tums topp 45 öre engelsk kubikfot - 12 80 öre med 10 % avdrag för gran
Timret levereras fritt på stranden av Mälaren där flottläggning lämpligen kan verkställas på isen, uppläggas på strand, där det lätt kan rullas i vattnet. Säljaren tillhandahåller folk för irullningen och märkning samt fritt husrum för köparens mätare och flottläggare.

Vid kontraktets underskrivande erlägger köparen 3.000 kronor med en accept på tre månader

Krig, strejk, lockout eller annan force majeure fritar både köpare och säljare från fullgörande av detta kontrakt. Tvist om kontraktet avgörs inför skiljemän och inte inför domstol.
Östertälje den 1 december 1923 Johan Sparre Trävaruaktiebolaget, Norrköpings Exporthyvleri Rydberg
Om leveransen på grund av menföre inte blivit fullgjord före 1 april, upphävs kontraktet beträffande leverans av återstående timmer

1926-12-15 kontrakt med Ulfsunda sågverk (479)
Till Ulfsunda Sågverk säljer undertecknad, Johan Sparre,1.200 sågtimmer fritt levererat vid flottningsstället på isen. Timret nedkörs till stranden och utkörs vid flottläggningen i en följd på isen före 1 maj 1927. Träden kommer från den skog som i november på två ställen uppvisades av skogvaktare Eriksson
Priser 6 tums toppdiameter 45 kubikfoten -12 tums till 75 öre. Samma pris för furu som för gran.

Timret skall var vinterhugget, rakt men får ha en krök på 3 tum, fritt från röta, blåyta, sprickor och yxhugg.

Timret mottas och mäts vid flottnigsstället. Medellängden skall vara 16 fot

Om slädföre inte inträffar under vintern åtnöjer sig köparen med det antal som säljaren kan leverera.

Ulfsunda och Bro den 15 december 1926 Ulfsunda Sågverks AB Yngve Jernström

1927-12-16 offert från Olsson & Rosenlund (479)

För utstämpling på Brogård av 1.784 träd om 1.290 kubikfamn får vi erbjuda 12.800 kronor
Gösta Olsson

1927-12-20 kontrakt rörande avverkningsrätt för Olsson & Rosenlund (479)

Till Olsson & Rosenlund säljer undertecknad, Johan Sparre, avverkningsrätten till de träd, som i höst blivit utstämplade på Brogårds skog, nämligen på tre ställen dels norr om vägen till Vallby plantskola, dels ovanför torpet Stenbockstorp och dels på s k Älgbacken

Stämplingen omfattar 1.784 träd varav 562 tallar och 1.222 granar, tillsammans 1.290,37 kubikmeter

Priset är 13.000 kronor.

Toppar under 5 tum och grenar efter avverkningen tillfaller säljaren.

Köparen har rätt till fria drivvägar och upplagsplatser, men förbinder sig att iaktta största försiktighet och inte orsaka skada på den växande skogen.

All återväxt ombesörjs av säljaren.
Stockholm den 20 december 1927 Johan Sparre Johan Olsson

1928-02-13 kontrakt med Olson & Rosenlund (479)

Undertecknad säljer 400 osorterade sågtimmer om 6 tums toppdiameter och grövre att levereras fritt på köparens flottor på isen vid Brogård.
Pris 12 tum i topp 70 öre - 6 tum 40 öre, med 10 % rabatt för gran.
Stockholm den 13 februari Gösta Olsson Antas Brogård den 16 februari 1928 Johan Sparre

1929-12-28 timmerkontrakt mellan Greve Sparre och AB Nordiska Kompaniet, Nyköping (479)

Säljes 600 sågtimmer till ett pris av 6 tums toppdiameter 40 öre 11 eller grövre 65 öre.

Medellängden skall vara 15 ½ fot, alla mått är engelska. Levereras fritt till flottläggningsplatsen i Bro före 1 april 1930. I övrigt vanliga kontraktspunkter.
Följer ett Köpekontrakt där 460 barrträd säljs för 4.500 kronor
Nyköping 28 december 1929 Lindberg För Brogård J Eriksson

1932-01-17 Köpebrev mellan Sparre och AB Nordiska Kompaniet, Nyköping (479)

Sparre säljer 731 barrträd för 4.000 kronor.
Avverkningen börjar genast och avslutas senast 1 maj 1932. Om vädret omöjliggör att det avslutas tidigare.
Säljaren svarar för återväxten.
Alla toppar under 5 tum och sådana lumpskär som köparen inte kan använda, tillfaller säljaren.
Apteringen sker av Brogårds skogvaktare.
Köparen lämnar fria uppläggsplatser och fria vägar för transport.
Nyköping den 17 januari 1931

1932-02-25 Timmerkontrakt med Brogård och Igelsta Trävaru AB, Linköping (479)

Hela min avverkning om 1.000 sågtimmer av furu och gran sälj till pris av 6 tum i topp 22 öre furu och 21 öre gran - 11 tum 43 öre furu och 38 öre gran.
Levereras fritt invid flottarna på isen av Mälaren och säljaren förbinder sig framkörning av 300-400 timmer per dag. Om flottläggning inte kan ske på isen skall timret läggas på stranden så att det bekvämt kan rullas i vattnet. Kostnaden för mätning och rullning faller på säljaren
Östertälje och Bro den 25 februari 1932 Osignerat

1932 -12-27 Kontrakt mellan Brogård och AB Tollare pappersbruk i Stockholm (479)

Säljs 300 kubikmeter prima granmassaved att fritt levereras vid Bro brygga genom förmedling av Stockholm läns Skogsägareförening,
Veden skall vara kapad i längder om 3,3 och 2,2 och hålla minst 10 cm i topp. Den skall var helbarkad. Starkt grovkvistig gran är oduglig till massaved och måste undvikas liksom rotstockar med ojämn rotansvällning.
Veden skall levereras fritt till prämens sida så att lastningen kan ske direkt i pråm med ett djupgående av 9 fot. Veden får ligga högst 50 meter från prämen.
Priset är 6:25 per kubikmeter med 2 % kassarabatt.
Stockholm och Bro den 27 december 932 Johan Sparre AB Tollare Pappersbruk

PM för leverans till AB Tollare pappersbruk undertecknad av Stockholm skogsägareförening. De förmanar delägarna att fullgöra sina massaveds leveranser på ett förstklassigt sätt.

1938-12-29 Kontrakt om avverkning mellan Sparre och Norrtälje Nya Ångsåg Ab, Norrtälje (479)

Sparre säljer 1.540 träd till ett pris av 6.434 kronor. Det är träd som i höst blivit stämplade i den s k Horshagen under Brogård. I övrigt följer kontraktet den nu vanliga mallen.
Brogård den 29 december 1933 Johan Sparre Karl Högström

Skogvaktare J Erikssons stämplingslängd.
Brogård den 29 december 1933 för Brogård J Eriksson

Orderlista Fir P Brithon, Urvädersgränd 15, Stockholm rekvirerar och hämtar vid Brogård c:a 88 kubikfot 1 ½, 2 2 ½ tum 6-11 famnar till ett pris av 0.95 per kubikfot
Bro den 18 april 1933 ……

Prislista 1935-1936 från AB Ljusne Woxna

Inmätt sliper vid Bro station den 5 maj 1933 till S V B genom Jägmästare Tore Kjellberg Stockholm
Summa 1.733:58
Skeppsbacka den 5 april 1933 J Eriksson

****

1915-1956 åtskilliga handlingar angående skogsplantering och skogsvård (480)

<u>Skogsodlingsrapport för år 1920.</u>
Snickarskogen. Planterat på Murartorps stora hygge 2.200 tall, Snickartorp 500 tall
Vallby skog Stora hygget vid Älgkärret frösådd, Lilla hygget vid Älgkärret planterat 1.000 tall, Ullevi grusgropar 10.500 tall
Skällsta skog 1917 års hygge 16.000 tall
Summa 30.200 tall

Plantskolor. Vallby plantskola N:o I omskolat 3.800 tall, N:o II 2.300 tall. Plantskolan vid Skogvaktare bostället 3.500 tall

Rekvirerat från Skogsvårdsstyrelsen 2.250 tall
Försått till Skogsvårdsstyrelsen 5.500 tall och till Bro Härads allmänning 1.000 tall
Skeppsbacka den 18 maj 1920 J Eriksson Skogvaktare

<u>Redogörelse för huggning, avforsling, behållning från 1 maj 1923 till 1 maj 1924.</u>
Skogstrakter. Snickarskogen väster om Snickartorp och Fredriksberg, Fredriksbergs hage, Murartorps bergen hygget, Rånäsvägen på Bro härads Allmänning, Hygget mellan Älgbacken och Älgkärret,

Landsvägen Sättra på Stenbockstorp, Plantskolan i Tjärdalen, Rävkulorna i Tjurskogen, Kolkojan i bäcken, Mellan Ullevi grusgrop och Håtuna fjäll, Håtuna fjäll, Ullevi grusgrop och Långkärret, Aske Bergen mellan Wajos (?) och Lindbergs hygge, Bäcken mellan Kvista och Åladan, Rånäs invid Murartorps hage, spritt på hela skogen till arrendatorerna, Tegelhagen försått, Bondhagen
Härifrån är hugget kastved, sågtimmer för eget bruk och försäljning, stör, gärdsel, långved, slöjdvirke till gården och skolorna.

Skogsodlingsrapport våren 1924
Fredriksbergs hage sått 2.25 kilo frö, Murartorps stora hygge planterat 500 tall, Sydspetsen av Lingbergs hygge sått 0.25 kilo frö, Hygget vid Ängskärret 800 tall och 300 gran, Ullevi grusgrop 600 tall, Långkärrs hygget 5.000 tall, Slätten kring Tjärdalen 4.400 tall och 500 gran, Sneda backarna 4.000 tall, Mellan Sneda backarna och Lejondals rågång 400 tall, Hönsgården 50 gran, Lindhagabergs skog för Fröken Malm 2 kilo frö
Summa 15.700 tall, 850 gran, 4.5 kilo frö.

Plantskolorna våren 1924
Fredriksberg N:o I omskolad 1 säng med björk om 1.000 plantor
Fredriksberg N:o II är i år planterade med potatis, då en svamp härjade björkplantorna förra året
Vallby N:o II är utlagd i skogen och anses inte behövas mer.
N:o I Gransådd 0:5 kilo våren 1923 blir 7.000 våren 1925
Gransådd 0.25 kilo våren 1924 blir 24.000 till 1925
Tallsådd 0.5 kilo våren 1924 blir 33.800 våren 1925
Omskolad tall 4.000 och gran 11.200
Skeppsbacka 5 juni 1924 J Eriksson

Skogsodling utfört på Brogård under 1915-1926
Tall 219.270
Gran 37.390
Björk 14.350
Lärk 830
Ask 14.000
Al 1.000
En speciell gran 45
Summa plantor 286.885 kostade 5.460:55 kronor

Avverkat på Brogård från den 1 maj 1930 till 1 maj 1936
Till gården 10.429 kubikmeter, till arrendatorerna 818. I övrigt hänvisas till årsredogörelserna för bokföringsår.

Utförda kulturer får 1931 till 1936
Planteringar: intill Vallby gamla plantskola, Långkärrs hyggena, Ullevi grusgrop, hygget intill kolkojans-vägen, Älgbacks hygget, Skällsta skog, Tegelhagen, norr om vägen till Tegelbruket, mellan Fårkärret och Sneda backarna, Snickarskogen, Vallby hage, hygget invid grävlings kulorna planterades 38.300 tall, 30.500 gran och 8.200 björk
Skeppsbacka den 19 oktober 1936 J Eriksson

Kulturer våren 1936
Försåddes i Vallby hage, intill grävlings kulorna, ovanför Osian (?) intill kolkojsvägen, mellan Älgbacken väster om bäcken, Långkärrs hygget, 7 kilo eget tallfrö
I plantskolan omskolades 6.000 gran och 6.000 tall samt försåddes ½ kilo gran och lika mycket tall.
Skeppsbacka den 23 juni 1936

Redogörelse för 1931 års kulturarbeten

Planterades på Vallby gamla plantskola, Långkärrs hyggena, Ullevi grusgrop, Hygget mellan plantskolan och rännilen, Älgbacks hygget, Hyggena intill kolkojsvägen, Skällsta skog intill Norrboda Tjurhage 22.160 plantor av lika ålder.
Vid plantskolan på Vallby skog omskolades 13.500 plantor och 6.400 rensades och luckrades.
Det gick åt 57 mandagsverken och 45 ½ hjondagsverken till en kostnad av 365:38 kronor

1928 års planteringar, som omfattat 14 tunnland samt en del självsådda trakter, har blivit angripna av snytbaggar, som härjar mycket svårt. Jag har satt mig i förbindelse med Jägmästare R Lubeck i Uppsala. Han föreslog, att vi skulle börja med att göra fångstbarkar och på så sätt plocka bort baggarna för att skydda återstoden av plantornas undergång, vilka har stora värden

Älgen har i år gjort stor skada på vissa ställen.

Enligt PM för 1928 i punkt 28 har Jägmästaren ett förslag till en mindre dikning, som kommer från Lejondals skogsmarker och skall gå över Skällsta odling. Denna dikning har nu godkänts av Lejondal. Det skulle nu vara lämpligt att utföra den
Skeppsbacka den 11 juni 1931 J Eriksson

Kulturarbeten på Brogårds skog våren 1933
I dess skogstrakter planterades 13.300 plantor, nämligen vid Skällsta skog kärnan mellan Skällsta och Vallby, mellan Fårkärret på Sneda backarna intill Lejondals rågång, Hygget ovanför Osian (?) och norr om rännilen, Hygget intill Skansberget, Ullevi grusgrop, Älgbacken

I plantskolan fanns 49.000 plantor till våren 1934. Tallplantorna något röda troligen beroende på att plantskolan låg bar nästan hela vintern. Granplantorna något glesa på grund av uppfrysning
Skeppsbacka den 11 maj 1933

Skogskultur våren 1938 på Brogård.
Vid Älgbacken cirka 2 tunnland har hjälpplanterats 2.500 gran om 2 års ålder.
4 tunnland ovan hygget vid Osian (?) hjälpplanterades med 3.500 gran.
Grevinnans hage intill stora vägen planterades i luckorna 40 vanlig gran och 15 silvergranar.
Tallplantorna som fanns i plantskolan våren 1938, 7.000 stycken angreps av skytte, *angrepp av svamp*, och måste brännas. Där finns nu 12 silvergranar och 29 blågran.
Skeppsbacka den 7 maj 1938 J Eriksson

Skogskultur på Brogård 1939
Kappan mitt för Sättra intill Stora landsvägen planterades med 8.000 gran på cirka 2 har. Vid Stenbockstorp hjälpplanterades med 2.000 gran
Skeppsbacka den 10 juli 1939 J Eriksson

Kulturarbeten våren 1940
Hjälpkultur vid Långkärret med 4.500 plantor
Nykultur ett mindre hygge mellan norra kanten av Vallby fall och Långkärret med 1.000 plantor samt mellan plantskolan och Älgbacken 4.500
Plantorna köpta från Skogsvårdsstyrelsen som tillsammans med arbetet ger en kostnad av 280:31 kronor
Vid besiktning av förra årets planteringar hade 20 % gått ut. De övriga var bra och tycks inte lidit av den skarpa torkan
Av höstplanteringen har 35 % gått ut troligen på grund av den hårda vintern och sedan skarpa torkan. Tallplantorna som sattes ut i maj tycks lida mycket av torkan och redan 50 % har dött. Granplantorna klarar sig bättre.
Något skytte förekommer, men inte så mycket.
Skeppsbacka den 21 juni 1940 J Eriksson

Rekvisition till Skogsvårdsstyrelsen 1941
Ebba Reuterskiöld beställer 2.000 tall, 8.000 gran och 2.000 björk.

Förslag till planteringar våren 1942.
2.000 björk och 3.000 gran vid Rysstorps hage
6.000 gran och 2.000 tall vid Tegelhagen
Beräknad kostnad 900 kronor
Skeppsbacka den 11 mars 1941 J Eriksson

Skogsodlingsrapport för 1941
Vårplantering. Rysstorps hage ny kultur planterat med 2.000 björk och 3.000 gran
Tegelhagen hjälpkultur med 6.000 gran och 2.000 tall. Återstår att plantera mellan väderturbinen och Tegelbruksvägen längs åkern mot gården. Åtgår 4.000 plantor
300 hagtornsplantor i parken
Höstplantering Lilla hygget vid Lejondals rågång hjälpkultur 500 gran
Vallby grusgrop hjälpkultur 1.500 tall
Ullevi grusgrop hjälpkultur 300 gran. Här behövs ett mindre dike.
Summa 18.000 plantor till ett pris av 668 kronor
Skeppsbacka den 9 september 1941 J Eriksson

Skogsodlings förslag våren 1942
300 gran i en mindre lucka som återstår vid Rysstorpet
Tegelhagen, mellan vattenturbinen och Tegelbruksvägen 4.000 tall
Fiskarudden 500 gran 1.000 tall
Bondhagen 1.000 gran 500 tall
Kappan mellan Sättra och Stenbockstorp 500 gran
Skällsta skog en mindre lucka mellan södra ändan av Skällsta hage och Lejondals rågång 1.000 gran
Summa 8.800 plantor
Skeppsbacka den 9 september 1942

Skogsodlingsrapport för våren 1942
Hjälpkultur i Rysstorps hage. På grund av stark frost och stor väderlek 1941 har en del plantor dött. Det räcker inte med de planerade 300.
Fiskarudden. Ny kultur 500 gran 1.000 tall
Bondhagen. Planterat efter PM av professor Lundberg. På grund av tallbrist hos Skogsvårdsstyrelsen återstår 1.500 till nästa vår.
Kappan mellan Stenbockstorp och Sättra hjälpkultur, så nu torde denna del vara färdig planterad. Där var mycket gräs och ormbunkar som avlägsnats.
Skanshygget hjälpkultur 800 plantor sattes i år.
Hygget mellan Sneda backarna och Fårkärret ny kultur med 750 gran
Ett mindre hygge norr om 5 öringen, ny kultur 750 gran. Detta blev planterat istället för luckan på Skällsta skog, eftersom vi hade plantor med oss och arbetet endast tog en dag,
Skeppsbacka den 21 maj 1942

Sprutning av berberisbuskar sommaren 1942
Sprutningen skedde i Hernevi hage, Ekbacken, Rysstorps hage, Backen vid f d Hjälmen, Soldat Borgs hage, lilla Ekbacken mitt för Nygård. Karlholmen, Hästholmen, Kalvhagen, Grevinnans hage, hagarna och backarna mellan Kyrkan, Husby och Grevinnans hage, Husby hage, Fiskarudden, Tegelhagen, backarna kring skolorna och badhuset, mellan kyrkvägen och Kvista rågång, mellan Bondskogen och Brogård intill lertaget, Bondhagen, Vallby hage, Skällsta (arrendatorn själv skulle gräva upp dem).
Summa 667 buskar
Skeppsbacka den 23 juni 1942 J Eriksson

Förslag till plantering våren 1943
Återstår från 1942 2.500 tall 1.250 gran
Storskogen Upp vid Olles kojor planterat 2 ½ har i 2 hyggen 2.500 tall

Återstår några luckor i Storskogen, men jag tror det blir svårt att få folk i år varför jag tillråder att endast ovanstående åtgärdas i år
Skeppsbacka den 8 januari 1943 J Eriksson

Skogsodlingsrapport våren 1943
Snickarskogen hjälpplantering i en lucka vid rävgrytet 750 gran
Vid Fredriksberg 1.750 tall. Där fattas en del men gräsväxten är för stark
Bondhagen intill Rättarboda rågång utplanterat 1.350 tall
Mellan detta område och gamla skjutvallen finns ett område med risig tall och gran, som bör renhuggas och skogsodlas 1945

Förslag till kulturarbeten våren 1944
Vid Rysstorp återstår 300 gran. Al och björk har gått ut och en del förstörts när man stackade halmen, därför planteras 300 björk
I Snickarskogen återstår 300 gran
Stora skogen. Uppe vid Olles kojor på två hyggen kommer plantor, men vid Professor Lundbergs besök ansåg han att en liten hjälpplantering borde göras, 2.500 tall och 2.500 gran
Mellan plantskolan och Älgbacken finns stora luckor, som är så starkt gräsbeväxta att någon självåterväxt inte kan bli, utan plantering måste göras. Vi får se om vi kan fortsätta med detta hygge och vad kostnaderna blir.
Skeppsbacka den 13 juni 1943 J Eriksson

Kulturarbeten utförda i januari 1945
Björkfrösådd utfördes den 11 och 13 januari, marken var dåligt tillfrusen med något snö.
Bondhagen 0,5 har besåddes på södra kanten intill ägorna mitt för Husby
150 meter därifrån såddes så länge fröet räckte
Storskogen. Intill Håtunaholms rågång finns två hyggen. Det andra räknat från landsvägen såddes på de lägsta platserna
Björkfröet 35 kilo köptes från Kvistaberg för 1 kronor kilot
Skeppsbacka den 16 januari 1945 J Eriksson

Kulturarbeten våren 1945
Planteringen avsedd som viltskydd.
Grevinnans hage, Blomkvists gamla potatisland 800 plantor
En äldre inplanterad grandunge söder om vägen i Grevinnans hage nu utökad med 300 plantor
Söder om Rysstorpsvägen intill ån äldre gräslinda 3.300 plantor
Plantorna köpta från Skogsvårdsstyrelsens plantskola i Enköping. Summa 4.500 gran
Skeppsbacka den 26 april 1945 J Eriksson

Skogsodlingsrapport för våren 1946
Planterat kring Blåsenborg 1.500 björk, i Ekbacken 1.000 gran, i Rysstorps hage 2.000 gran och 500 björk, Märgelgraven 1.000 gran, Gröna vägen vid trädgården 500 gran
I Rysstorps hage återstår att plantera till nästa vår 700 björk och 300 gran på södra sidan av stugan.
Längre upp på höjden bör borthuggas de vargtypsliknande tallarna. Plantorna räknas räcka även hit.
Kullen vid Märgelgraven skall planteras nästa vår med 300 plantor
Från Skogsvårdsstyrelsen har köps 2.000 björk, 4.000 gran
Från Baron af Ugglas, Frölunda har köpts 500 gran
Skeppsbacka den 10 maj 1946

Skogsodlingsrapport från våren 1948
Röjning, plantering och fyllning med jord i hagen kring Klockstapeln. Planterat med 1.500 tall 1.500 gran från Skogsvårdsstyrelsen
Skeppsbacka den 7 maj 1948

Åtgärder mot berberisbuskarna hösten 1947 och våren 1948
Karlholmen, Hästholmen, Kalvhagen, backarna vid Rysstorpet, Hjälmbacken, Ekbacken, Backarna mitt för Nygård, Husby hage, hagen mellan Husby och Grevinnans hage, Grevinnans hage, Bondhagen, beteshagen mellan lertaget och Bondhagen, Tegelhagen, Fiskarudden, Hernevi hage.
326 buskar saltade och 41 upptagna
Skeppsbacka den 29 maj 1948

22-27 september 1948 planterades kring Klockstapeln 1.500 björk.
Mantimmar 41 á 1:60, 84 á 1:50, 1 lass fyllnadsjord, plantor
Summa 237:42
Skeppsbacka den 27 december 1948 J Eriksson

Kulturarbeten våren 1949
2 kilo tallfrö och 1.500 tall och 1.500 gran från Skogsvårdsstyrelsen
Frösådd i Bondhagen och Storskogen 10 tunnland
Plantering i Storskogen 2.75 tunnland
Som synes på Storskogen är frösådd mycket påkostad. Detta beror i första hand på den knappa tillgången på plantor. Jag har varit tvungen att välja frösådd där gräsväxten inte varit för tät.
Skeppsbacka den 29 maj 1949 J Eriksson

Föreslagen skogskultur på Brogård våren 1950
Stora skogen 3.300 tall och 2.700 gran
Kring Klockstapeln 1.500 björk, 1.000 tall och 1.000 gran
Skeppsbacka den 9 juli 1949 J Eriksson

Skogsodlingsrapport 1950
Hösten 1949. 60 björkplantor norr om stallet, plantorna tagna vid invallningen. Större delen tycks ha gått ut på våren.
I hagen vid Klockstapeln planterades 1.000 granar.
Våren 1959 Småbackarna vid Klockstapeln 150 björk tagna vid invallningen 50 ek tagna i parken.
I Storskogen utsattes 7.200
Arbetskostnader: Elever från Sunnerdahls Hemskolor 110 timmar á 1 krona
Skogsarbetare 114 timmar á 1.75, lantbrukselever 9 timmar á 1.05
Summa 322:55 samt inköpta plantor 146:-
På hösten såg odlingarna lovande ut, men nu på våren har en del plantor gått ut, andra är klena och en del frösådd har gått ut. Troligen beroende på att marken hela vintern varit ofrusen och vatten stått runt plantorna till våren. Sorken har också varit talrik på grund av den milda vintern.
Skeppsbacka den 18 maj 1950 J Eriksson

Skogsodlingsrapport för år 1951
Norr om stallet planterades 55 björk och 125 björk runt småbackarna vid Klockstapeln.
Nyplantering vid Husbytorp, Stens hage, Klockstapeln 1.500 tall, 5.000 gran och 9.500 björk.
Hjälpplantering i Bondhagen
572 arbetstimmar.
19.500 plantor från Skogsvårdsstyrelsen fritt efter anslag 180 plantor från invallningen.
Skeppsbacka den 26 juni 1951 J Eriksson

Skogsodlingsrapport för våren 1952
Stora skogen 6.000 gran och 3.000 tall till en kostnad av 1.145:25
Till Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala har från Brogård levererats frösängsplantor av tall, enligt uppgift av Länsskogvaktare Lundberg, 19.000 stycken. Plantorna sändes till Enköping den 25 april, men är ännu inte betalda,
Skeppsbacka den 10 juli 1952 J Eriksson

Plan för planteringarna vid Brogård våren 1953
Tegelhagen 8.000 tall, Fiskarudden 2.500 tall, lergropen 3.000 tall, 2.000 gran och 2.000 al, gammal betesmark 1.500 tall, Bondhagen 2.000 tall och 500 gran, Husbytorp gamla gödselstan 1.500 tall, 400 gran och 300 björk, Klockartorp runstensskiftet 1.000 tall och 500 gran, Grevinnans hage 5.500 tall och 3.500 gran, Hernevi hage 7.000 gran och 1.000 björk, Avdelning 70 i Storskogen 1.500 tall och 2.500 gran
Egna plantor 1.500 tall, 1.000 gran
Erfordras från Skogsvårdsstyrelsen 15.000 tall, 25.500 gran 1.300 björk 2.000 al
1954 planteras Hästholmen, Kalvhagen och Grevinnans hage som inte kommer att hinnas med 1953.

Skogsodlingsrapport våren 1953
Tegelhagen, Grevinnans hage, Bondhagen, lergroparna, Fiskarudden, Hernevi hage, Husbytorp Stora skogen avdelning 70
Hjälpplanterat vid runstensskiftet, vid Rättarboda och Stora skogen
Tillsammans 18.800 tall, 18.400 gran, 1.800 al
Köpta plantor från Aske, Enköping och egna plantor
Skeppsbacka den 25 maj 1953 J Eriksson

Brev till Länsjägmästare Torsten Tillander, Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala
Efter telefonsamtal får jag översända rekvisition på det ungefärliga behovet för planteringar vid Brogård 1955. För Grevinnans hage, Hernevi hage och lergroparna, för vilka statsbidrag sökts, förbisåg jag att anteckna det exakta behovet. Jag är tacksam för tyska plantor. Brogård sålde förra året 19.000 tall. Om de utvecklat sig gynnsamt, vore det kanske lämpligt att återköpa 16.000.
Av egna plantor finns 1.000 tall och 1.500 gran Ingen underskrift.

Förslag till planteringar på Brogård våren 1955
Tegelhagen 8.000 tall, Fiskarudden 2.500 tall, lertaget mellan spåret och Sterns hage 2.000 gran 3.000 tall 2.000 al, Bondhagen 500 gran 2.000 al, Husbytorp 400 gran, 1.000 tall, 300 björk, Klockartorp mot runstensskiftet 500 gran, 1.000 tall, Grevinnans hage 3.500 gran, 5.000 tall, Kalvhagen 3.000 tall, Hernevi hage 7.000 gran, 3.000 tall, 1.000 björk, Hästholmen 3.000 gran 3.000 tall 3.500 björk
Storskogen 2.500 gran, 1.500 tall
Egna plantor Trädgården 1.000 tall, Skeppsbacka 1.500 gran
Tallen som levererades till Skogsvårdsstyrelsen 1952 återköps 19.000 plantor

Anteckningar om 6 elever, Göran …vik, student 17 år, Fredrik …gren 17 år, Bengt Jonsson från Småland har praktiserat, G Karlsson från Espeboda, 2 års praktik i skogen 24 år, Lennart Nordström från Örkeljunga, lantbrukarson 18-19 år, L O Söderström, student 1 ½ års praktik i skogen, från Skoghall. De behöver klyvyxa, huggare bågsåg och tre böcker.

Rekvisition från Skogsvårdsstyrelsen till Brogård 1953
25.500 tall, 15.000 gran 1.300 björk, 2.000 al
Brogård 3 mars 1953 Friherrinnan Reuterskiöld
Förslag till arbeten för skogspraktikanter sommaren 1953
Tegelhagen, ungbjörkar gallras på nordvästra sidan
Lergroparna röjning ev av gårdens folk
Bondhagen nya hygget bränns, varghuggning söder om nya hygget
Husby- Klockartorp, gallring.
Kalvhagen, röjning och gallring
Rysstorps hage, risbränning
Hästholmen, röjning och bränning
Storskogen gallring för kronornas utveckling
Dikessprängning på Lejondals skogen, Skogsmästare Jennersten
Nydikning
Lördagarna huvudsakligen arbeten på hemmaskogen

Plantmaskin 1 dag och råd och anvisning 1 dag
8.800 tall 16.700 gran, 600 al
Leverans våren 1954
Bro den 23 september 1953 Ebba Reuterskiöld

Planterings förslag till våren 1954
Planteras i Hernevi hage, Fiskarudden, mitt för Rättarboda, Backen vid Husbytorp, Stora skogen, Grevinnans hage, lergroparna 6.800 tall, 12.600 gran, 600 al
Förslag på vilka avdelningar i stora skogen där huggning och gallring bör göras 1953-1954
Skeppsbacka den 17 augusti 1953 J Eriksson

Skogsodlings anslag
Husbytorp, Sternska hagen, Klockstapeln
Skogsdiknings anslag

Förslag arbeten för praktikanter, huvudsak lördagar arbete på hemmaskogen
Tegelhagen, ungbjörkar, lergroparna röjes, Bondhagen bränns, plantskogen varghuggs, Husbytorp-Klockartorp gallras självföryngring, Kalvhagen gallras, Rysshagen risbränning, Hästholmen röjes, bränns, Storskogen gallras röjningshuggs
Dikessprängning vid Lejondal.
Friherrinnan önskar att praktikanterna skall få någon insikt i nydikning och föreslår vissa områden

Skogsodlingar på Brogård våren 1954
Gammal åker mellan Klockartorp och Klockstapeln, Grevinnans hage, Fiskarudden Tegelhagen, Hernevi hage, Husby hage, Sterns hage, Stora skogen
600 al, 8.800 tall 16.700 gran
Skeppsbacka den 14 juli 1954 J Eriksson

Föreslagna kulturer till våren 1955
Hästholmen, lergroparna, Grevinnans hage, Bondhagen, Stora skogen cirka 8 tunnland planteras med 10.700 tall, 10.700 gran, 600 al
Kulturharv rekvirerad för Hästholmen och hygget i Bondskogen i 2 dagar (helst inte körare från Vappa).
Skeppsbacka den 15 augusti 1925 J Eriksson

Kulturer utförda på Bro gård våren 1955
Grevinnans hage hjälpplanterat efter sorkangrepp 5.500 gran.
Hästholmen ny kultur 7.500 träd
Lergroparna ny kultur 2.200 träd
Bondhagen 4.000 träd, Sterns hage hjälpplanterat 200 gran,
Tegelhagen hjälpplanterat 1.100 träd, stora Skogen avdelning 78 ny kultur 4.000 träd Avdelning 9 hjälpkultur 500 träd
Kostnader plantor 1.327:50, arbete 1.641:15 och frakter, maskiner, matpengar, summa 3.475:85
Skeppsbacka den 16 juli 1955 J Eriksson

Föreslagna kulturarbeten våren 1956
Rysstorpets södra och norra delen, Kalvhagen, lergroparna, Sterns hage, Grevinnans hage, Stora skogen 8.750 tall, 14.550 gran, 1.000 björk, 800 al
Skeppsbacka den 20 juli 1955 J Eriksson

Skogsplanteringar på Bro gård 1915-1953
180.780 gran
340.370 tall
35.150 björk.
14.000 ask.

5.125 al,
175 silvergran
100 bok
100 lönn
830 lärk
250 lind
S u m m a 576.880 plantor
Skeppsbacka den 27 september 1953 Johan Eriksson

****

1881-1937 Skogsordning vid Brogård och underlydande (481)

1 All fällning av träd samt löv-, ris-, bark- och nävertäkt är förbjuden om inte tillstånd erhållits
2 Då arrendatorer och underlydande är i behov av skogseffekter skall det anmälas till Gårdskontoret helst innan augusti
3 Odling eller svedjande på skog eller hagmark får inte ske utan tillåtelse.
4 Att bläcka träd är förbjudet, liksom att ta upp nya vägar i skog och hagmark
5 Fåren utsläpps endast i hagarna och inte före juli månad.
6 Främmande kreatur får inte intas på bete
7 Att fånga och döda matnyttigt vilt är förbjudet
8 Om någon underlydande får kännedom om åverkan på skog eller brott mot jaktlagen bör han anmäla hos Gårdskontoret och erhålla en lämplig belöning.
9 Alla skogsarbeten skall utföras på tid som av vederbörande bestäms. Det åligger envar att till allt som hör skogens vård och skötsel till, ställa sig till noggrann efterrättelse.
10 Vid fällning av timmer och grövre skog skall såg användas och stubbarna bli så korta som möjlig. Aldrig högre än halva rotens tjocklek. Plantor och träd som skall stå kvar får inte skadas.
11 Alla fällning skall verkställas på vintern
12 Till vedbrand får inte användas annat än som blivit utsynat och i första hand vindfällen, ris och stubbar.
13 Eld får inte uppgöras på sommaren. Om det är alldeles nödvändigt, skall tillåtelse begäras från Gårdskontoret. Elden bör anläggas på sådan plats att någon fara för skogseld inte förekommer. Elden skall var släkt när man lämnar den.
14 Förolämpning eller olydnad mot skogvaktare förbjuds på det strängaste. Underlydande är skyldiga att ersätta skada som deras folk vållar. Vitsord härom förs vid Gården
15 Den som överträder denna stadga ersätter skadan efter förvaltningens prövande eller laga dom. Förnyad överträdelse har till påföljd avflyttning från hemmanet eller lägenheten
Brogård den 1 december 1881 Eric Sparre

Brev från C A Öhrström till Greve J Sparre (481)

1893-02-06 Översänder ett formulär för Köpekontrakt som jag anser det bör uppsättas. Har ytterligare kalkylerat och kommit till samma resultat eller 23.000 kronor även då föreskrivna fröträd skall kvarlämnas C A Öhrström

1893-12-07 Brev till Sparre från Öhrström (481)

Med anledning av Grevens brev får jag meddela att firma Olsson & Rosenlund har särdeles gott anseende. De har Jungfrusunds ångsåg nära staden och Heby såg nära Sala. Jag har sålt timmer från egendomar till dem och rekommenderat dem till flera godsägare som varit belåtna.

De betalar alltid kontant vid Köpekontraktets underskrivande.

Jag reser nu till Kammarherre von Holms, Fituna, där det finns telefon, om Greven önskar tala med mig.
C A Öhrström

1894-01-03 sönderklippt brev till Greve Johan Sparre (481)
Prisuppgift på flottlagt timmer i Mälaren vid Bro
11 tum och grövre 32 öre kubikfot
10 tums 26 öre
9 tums 32 öre
7-8 tums 21 öre
allt med 20 % rabatt för gran
Betalning kontant efter leverans och uppmätning. Avdrag för rötskada, stamtorrt, blåved och krokigt timmer.
Vid flottläggningen håller vi en kunnig person som deltar i arbetet och ansvarar för flottornas riktiga byggande samt spik, flottjärn och kättingar. Säljaren bekostar nödvändigt virke för flottläggningen

1889-07-13 Brev från Öhrström till Sparre (481)

Överbringaren av detta brev är min son, nyligen utexaminerad från Skogsinstitutet och om några dagar utnämnd till extra Jägmästare här i länet. Skulle Greven vilja anta honom som värderare av Tibble skog, så behöver Greven upplysa honom om hur utförligt arbetet behöver göras. Om denna förrättning passar för min son förut bestämda arbeten liksom arvodet, får Greven bestämma med honom. Om Greven kommer att anmoda min son, lovar jag att övervaka arbetet.
Lugnhamn, Kungsängen Öhrström

1896-11-12 Brev till M G Forslund i Lundby från G L Björkman (481)

Efter att ha sett de 200 träd, som är till salu i Lundby skog, gör jag följande uttalande.
Då träden är krokiga och vresiga kommer de inte att ge annat än sekunda virke och därför erbjuder jag följande priser:
Träden avskurna 6 tum från marken och apterade till 8 tum i topp, levereras fritt till Lundby station betalas 3 kronor per träd. Tas de på rot blir priset 2:50. Alla mindre träd som inte passar för annat än byggnadstimmer skall apteras till 6 tum i topp
Även om det önskas anbud i kubikfot, kan jag på grund av skogens beskaffenhet inte lämna sådant, förrän virket är sågat. G A Björkman

1897-11-15 PM vid besiktning på en del av skogarna vid Brogård (481)

Fins0ta skog: På den större hyggestrakten är i allmänhet vacker återväxt, men någon hjälpkultur kan behövas i en del luckor, 12.000 3-årig gran och 8.000 2-årig tall
Åt Skällsta odling bör en del ungskog nedhuggas.
Vallby skog: På försäljningshygget fortsätter avverkningen av vedskogen. Björken borde borthuggas och hygget röjas från marbuskar varefter riset bränns. En plantskola borde upptas i mot söder skyddat läge. Höjderna på hygget borde sås, varefter plantering på den gräsvuxna marken torde utföras. Fårkärret med fall mot Ullevi borde dikas. Öster om Fårkärret mot Lejondals rågång borde björken upphuggas och timmer efter behov uttas.
Nordost om Fårkärret nära rågången mot Ullevi finns en trakt av gammal timmertall som bör avverkas.
Ullevi skog: 220 tunnland där minst 100 tunnland nu består av ungskog av tall behövs stor inplantering i alla luckor och även sådd på höjderna Denna kultur bör göras så snart som möjligt. Nedersta hygget i öster är gammal skog, nu insprängd med björk som bör gallras. Torrskogen huggs i vinter och riset hopsamlas noga och bränns för att förekomma skadeinsekternas spridning.
Snickartorps skog: Intill Örnäskilen, nu beväxt med ungskog finns en del gammal gran, som kan avverkas. På själva Kilen norrut, som är avverkad, bör en del margranar borthuggas som hindrar ungskogen
I övrigt är trakten från Snickartorp bevuxen med vacker medelålders till äldre tall, där den äldre tallen vid behov lämpligen kan avverkas, för att lämna mera ljus till de övriga träden.
Brogård den 15 november 1897 C A Öhrström

1898-10-01 Skogsrapport för september (481)
Stämplade björkar i Grevinnans hage. Tog bort skott på askar i Hernevi.
Letade spår efter älgskyttar i Vallby och Ullevi skogar. Skylade havre. Sköt en tjädertupp. Jagade med Greven i Bondhagen. Letade efter älg som skulle vara skadad.
Hjälpte till med säden på Brogård. Linjestakning mellan Brogård och Lejondal, gick upp piklinje.
Grävde upp träd i trädskolan.
Skeppsbacka den 1 oktober 1898 A G Lundström Skogvaktare

1898-11-01 skogsrapport för oktober (481)

Brogård, grävde upp träd i trädskolan. Tog upp potatis. Planterade 200 lindar, 15 ekar, 10 kastanjer i slottsparken. Planterade i Husby backen 30 ekar och 10 lönn, 10 kastanjer och 25 ekar vid Ängsholmen. Till Stockholm. Satte ut vägstycken. Grävde upp 2 almar och satte i allén. Planterade 25 almar 20 lönnar vid Nygård. Brogård och Hernevi. 225 Lärkträd vid stationen. Tog upp lärkträd vid Skeppsbacka. Planterat 47 ekar vid Ängsholmen. Körde och satte ut vägstycken
Skeppsbacka den 1 november 1898 A G Lundström

Råd och anvisningar för den som rekvirerat träd.
Låt aldrig plantor stå kvar vid stationen eller bryggan. Ta hem den och rotslå dem genast på skuggig plats eller där de skall sättas
Vid planteringen skall plantroten skyddas för ljus och luft, annars torkar plantorna och dör.
Roten skall sättas försiktigt i sin grop, så att rötterna inte böjs. Varje liten rotdel som slits av minskar utsikterna för plantans frodiga växt.
Gran och björkplantor får inte planteras djupare än vad de stått.
Plantgropen fylls jämt med övriga marken så att vattnet inte kan samlas i någon grop.
Sådd av tall är att föredra framför plantering, särskilt på torrare delar, om de inte är alltför magra och gräsbeväxta. Sårutorna tas upp med högst 1,3 meters avstånd. Där sås i omväxlande bälten 6-8 rader tall och 3-4 rader gran.
Groningsbädden blandas med alven, sedan det torra strölagret tagits bort och fröet läggs ned, inte djupare än 15 mm på det torraste ställena annars 5-8 mm
Till plantering åtgår på 2 tunnland 7.500 gran, 6.500 tall eller lärk, 5.500 björkplantor. För sådd på samma areal 1,2 kilo barrträdsfrö.
Välj lämpliga trädslag: tall och björk trivs på mager och torr mark, gran och lärk fordrar mer frisk jordmån, ek, ask, bok m fl fordra en djup och kraftig samt för frost och vind skyddat läge.

1900-09-17 Brev från Nordenadler till Sparre (481)
Den av Greven begärda arealuppgiften på Skällsta skog är:
123 tunnland 7 kappland produktiv skog
24 tunnland 18 kappland impediment
Summan 147 tunnland 25 kappland
Jag har överlämnat kartor och handlingar till direktör Hennings

För tillsyn av Grevens skogar har jag tänkt mig ett arvode på 100 kronor. Det blir en del arbete i början för att få ordning, då kanske även försäljning av mogen skog kan komma ifråga.

Virkesberäkning vid Brogård för 1901
Till Statarbostaden saknas, 30 bjälkar, 30 sparrar, 25 tolfter bräder 15 plank
Till Svinhuset av tegel åtgår 24 bjälkar, 45 sparrar, 22 tolfter bräder, 4 plank
Till vedbod för 6 familjer åtgår 24 sparrar, 26 bjälkar, 30 stolpar, 11 handbjälkar, 20 tolfter bräder
Till badhusets reparation och tillbyggnad 10 pålar, 8 bjälkar, 10 tolfter bräder, 1 plank samt virke till ny bassäng
Till diverse reparationer åtgår 200 timmer
Till Ladugårdsbyggnaden vid Högby
Till vedbrand 100 famnar barrved, 15 famnar björk, 300 lass långved, 150 famnar pickel

Virkesbehov vid Brogård för 1902
Till reparationer vid Brogård 200 sågtimmer 10 byggnadstimmer 100 rundstänger
Torpare och Bönder behöver 80 sågtimmer, 20 byggnadstimmer, 300 lass långved, 150 famnar byggnadstimmer
Till vedbrand 100 famnar barrved, 15 famnar björk, 150 famnar pickel

Förteckning över avverkad skog vid Lundby och Sparrsätra
Årets vedbehov är avfall från avverkningarna och till reparations virke är stämplat 20 delvis undermåliga träd, 16 stockar avverkade till plank på uppkörsbron
Skeppsbacka den 9 mars 1902 C Ryman

Ved och virke till Nygård 1905
Gården: 50 sågtimmer, 1.000 stör, 500 gärdsel, 100 par gärdselstörar, 80 parlass långved, 15 famnar kastved
Torpare: Lagmansboda, Snickartorp, Murartorp, Eriksberg
Undantagare: Björklund, Änkan i Lilla Lagmansboda, Änkan i Snyggboda, Änkan i Granlund
Arrendatorer: Andersson i Snyggboda
Soldat: Edvard Borg 6 parlass långved
Nygård den 9 december 1903 A P Andersson

Erforderligt virke för 1904
Till reparationer vid Gården 350 sågtimmer, 200 byggnadstimmer
Torpen 100 sågtimmer, 200 byggnadstimmer
Av stängsel 2.000 gärdsel, 1.000 stör 100 stänger
Ved 125 storfamnar barr, 35 björk, 200 pickel 300 lass långved.
Brogård ende 11 november 1903 C A Andersson

1903-10-08 beställer Johan Sparre plantor från Uppsala läns Hushållnings Sällskaps Skogskommitté (481)
Jag förbinder mig, att intill dessa skogskulturer vuxit undan kreaturens tramp och bett, väl vårda och freda den, får jag härmed anmäla mig till erhållande av
1 kilo tallfrö. 1 kilo granfrö, ½ kilo lärkträdsfrö
4.000 2-åriga tallplantor, 4.000 3-åriga gran, 2.000 lärkplantor, 6.000 björk, 200 lönn, 200 oxel
Samt biträde av sakkunnig person på mitt ägandes Brogård, i Bro socken, Bro Härad av Uppsala län.
Marken består av gärdesbackar och hagar och är betäckt med gräs.
Arealen är för närvarande 500 hektar
Brogård den 8 oktober 1903 Johan Sparre Godsägare

Förteckning över sågat virke, en del lämnat vid Tegelbruket, undertecknat C A Andersson

1907-11-29 PM vid skötseln av Bro gårds skogar 1907 (481)

Senaste årshygget vid Stenbockstorp risröjs och försås i vår.
Nytt hygge tas upp invid föregående års hygge. Efter avverkning, buskröjning och risbränning bör avdikning göras, varigenom en avsevärd areal görs produktiv och återväxt genom självsådd kan påräknas.
Ännu ett hygge kan avverkas intill det gamla om så behövs, där gammal och övermogen skog finns, där kvarlämnas frötall
I ungskogen görs hjälpgallring varvid även större buskar medtas.
I Olles klippor avverkas en del äldre träd.
Något avverkas i Ullevi skog och Vallby rågång.
Den inhägnade planteringen i Vallby fall planteras färdig i vår med 2-åriga tallplantor och de i plantskolan befintliga granplantorna utsätts.
I nordligaste hörnet av Snickarskogen avverkas skadade och undertryckta träd, och vidare uttas genom bläckning i berget norr om Snickartorp.

På Nygårds trakthygge har mycket ris och grenar kvarlämnats som ovillkorligen i första rummet till bränsle tillvaratogs. Om riset inte tillvaratas kommer återväxten att försvåras.
Markröjning behövs vid Snyggboda
Fröbehov: 3 hg tall, 3 hg gran anskaffas genom mig
Brogård den 29 november 1907 H Norlander

Offert från Olsson & Rosenlund 1903
Beställning från AB Wengströms mekaniska snickerifabrik

Skogsräkning över avsöndringarna från Hernevi skifteslag 1911
Beräkningarna är gjorda i 11 olika poster där man skilt på gran och tallträd. Värdet ungefär 30.000 kronor

Tryckt meddelande från Skogsvårdsstyrelsen inom Uppsala län
Förklaringar till den nya lagen om vård av enskilda skogar som kom den 24 juli 1903
Vid avverkning skall minst 60 fröträd utsättas per hektar
När det ser ut att bli fröår, rensas marken så att det blir en bra grobädd. Uteblir fröår måste sådd och plantering göras. Innan avverkning av asp skall de minst 5 år innan ringbarkas så att de hinner dö rotstående.
Ansökningar om gratis frö görs hos Skogsvårdsstyrelsen på blankett som tillhandahålls av socknarnas skogsvårds kommitterade
Man skall undvika stark betning medan svag sådan inte skadar om den sker på lämplig tid.
Råd och upplysningar lämnas genom länsjägmästaren och länsskogvaktare
Uppsala i december 1904 Oscar Lindewall

Tre brev till och från Överjägmästare Fr Baer om timmerköp dels av Frans Berglund och Olsson & Rosenlund 1911
Trämaterial till en båt "Natalia" 1914

Skogsräkning på Skällsta skog 1914
8.574 tall, 11.468 gran 531 lövträd

1915 10 13 PM för skogsskötseln på Bro gårds skogar (481)
Skällsta hygge I: de flesta granar och sämre tallar avverkas, medan vackra granar i bergskrevorna och yngre dungar lämnas
I Hygge II söder om I; väl röjd, skogsodlas. Prima ved. Husbehovsved kan uttas genom gallring
Skyddskappa vid Skällsta hygge. Till pålar utstämplade träd bör stå kvar och kappan lämnas orörd till återväxten är säkrad.
Söder om II finns invid ett utdikat kärr en grandunge som bör avverkas.
Utmed Lejondals rågång en kappa av gran, lämnas
Öster om Skällsta odling; sämre tall avverkas, bättre står kvar.
Ungskogen öster om Sadelmakarkärret, gallras, ved för husbehov kan tas här.
Ståndkappan: bör svagt genomhuggas, och skadade och oväxtliga träd avverkas
Utefter norra rågången mot Aske skog finns många kala luckor som bör planteras med gran, Bäst lämpar sig lärk, men de förstörs av älgar
En remsa äldre gran vid norra rågången hugges
Ullevi skogen: medelålders skog av god växt och slutenhet gallras
Kappan utmed inägorna vid Norrboda; genomhuggs, timmer och ved till husbehov kan erhållas.
Hygget med plantor ovanför Snickartorp; övermogna avverkas, skogen invid genomhuggs
Gallrings stämplingen i Kocktorps skogen är väl utförd men något svag
Örnäskilen: en del dungar gallras
Snickarskogen: invid största hygget avverkas.
Största hygget: skogsodlingen 1915 tycks ha lyckats ganska väl
Gamla skogen norr om Snickarmosssen genomhugges. Senare bör trakthuggning göras.
Snickarmossen genomhugges och man erhåller torparved

Gamla ekar bör sparas
Fasta skogsarbetare bör anställas minst två, men det finns arbete även för tre. De bör helt få ägnas sig åt skogsarbete, så att de får vana vid gallring och odling. Lämpliga bostäder föreslås Tetorp och Stenbockstorp. Bäst vore om två fanns på Stora skogen och en på Snickarskogen
Uppsala den 28 oktober 1915 R Lübeck

PM vid Brogård 1916
Skällsta hygge: sådden verkställd 1916 verkar lyckad, men en del plantor trampade av kreaturen
Grandungen avverkad. Planteras 1917
Kärret invid avdikat. Dikena rensas.
Intill kärret: hygge med stark gräsväxt. Torvorna vänds med spade i höst
Skällsta hygge I: vindfällen upphuggna. Dugligt timmer utsorterat för husbehov, resten till ved.
Östra sluttningen av Skällsta hygge: rensning av ris, skogsodling 1918, frö används på höjderna
Öster om Skällsta odling: besås 1917
Nedanför en grässlätt som planteras 1917 i omvänd grästorva
Älgkärret Avverkas kalt
Utmed landsvägen mot Sättra gallring av omkring 20 meters bredd innan gärdesgården görs i ordning
En mindre plantskola för björk vid skogvaktarens bostad. Man lägger ut ett fottjockt lager ris som bränns. Något benmjöl krattas ned i askan. Efter någon vecka när det regnat sås fröet och nedtrampas. Hålls rent från ogräs i sommar Blir det torka sedan grodden börjar komma måste man vattna.
Plantorna omskolas efter ett år
Uppsala den 9 oktober 1916 R Lübeck

Sparre beställer utan avgift
4.000 tall, 4.000 gran 400 lärk, 8.000 björk 100 silvergran, 50 bergtall, 50 hassel och 1 kilo var av tall och granfrö från Skogsvårds styrelsen i Uppsala den 7 februari 1915.

Två handlingar om antal träd i Vallby skog

Prislista från Olssons Trävaruaktiebolag
Översänder ett förslag och priser. Genom att leverera timmer just i år när avverkningen ställer sig dyr, kan Greven göra sig fördel genom att låta eget folk och dragare arbeta.
Vi blir tacksamma för svar och för att visa vårt intresse för saken ökar vi anbudet med 5 öre per kubikfot
Stockholm den 22 januari 1917 Gust Nilsson

1917-03-29 Brev från Bäckström till Sparre om värdering av skogen (481)

Jägmästare Lübecks värdering i Bro socken
54 tunnland jord á 150 kronor = 8.100
352 tunnland skog á 81,50 = 28.700
Summa 36.800 kronor
Men det finns nog inte mer än 35 tunnland jord och 352 tunnland skog
Summa 33.950
Allmänningen skulle möjligen kunna ge 100 tunnland, som gränsar intill, men den ligger i Västra Ryds socken, till ett pris av 6.000 kronor vilket skulle öka summan till 39.950 kronor
Detta skulle jag vilja tillstyrka att anta för ett pris av 35.000 kronor med skyldighet för Allmänningen att sörja för återväxten och att ni får ta ut veden
Vännen Ivar Bäckström

1919-11-14 PM för skogsskötseln på Bro gårds skogar (481)
Snickarskog: stämpling kompletteras. Avverkas för husbehov vid Nygård. Veden hugges i klipp, grenveden i kubikmeter
Lilla Murartorpshygget: fröträden avverkas i vinter
Lilla Hygget vid Fredriksberg utstämplade 16 grova tallar avverkas

Ungskogs dungen i öster gallras
Intill rågränsen mot Lilla Tingsviken ung blandskog, gallra särskilt vargar (illa växta träd). Utbytet blir långved och något timmer
Borgen, utsatt för skogseld 1918. Gallring och rensnings huggning
Klöfhagen: gärdesgården kommer att omstängas och en kant på 30 meter bör rensas, så riskerar man inte att skada gärdsgården vid huggning
Vallby skog: Hygget vid Älgkärret, fröträd avverkas till salutimmer cirka 340 stycken
Ungskogen mellan Älgkärret och Aske rågång gallras, särskilt alen
Berget nordost om Älgkärret avverkas 100 grova tallar till husbehov för arrendatorerna i Ullevi, Skällsta, Vallby, Ekboda, Kocktorp och ev flera
Söder om Ullevi grusgrop gallras. Virket upphuggs i klipp till kolved, kolas i den gamla botten i närheten
Vallbyfallet mittemot Norrboda: huggningen inte verkställd
Skällsta skog: Kärret i Skällsta hage gallras
Vid all huggning bör först av allt timmer till dugligt virke uttas, även dugliga granar till stör
Saluved upphuggs av friskt virke med minst 7 ½ cm topp, annat används till husbehov.
Till salutimmer beräknas 1.000 i vinter, som nedkörs till Mälaren
Vid bortkörning ur skogen skall inte användas parhästar, då den närstående skogen skadas. Enbet uträttar lika mycket arbete och är lättare att hantera. När man kommit till vägar kan par användas om det anses förmånligare.

Kulturer 1920
Snickarskogen: ovanför Fredriksberg sås med 0,75 kilo blandat tall och gran frö
Murartorpet: hjälpsådd med 3 kilo
Vallby skog: vid Älgkärret nykultur med 1 ½ kilo frö och hjälpsådd med ½ kilo
Skällsta skog: 1917 års hygge hjälpsådd med 3 kilo frö och 7.500 plantor
Mot Lejondals rågång ½ kilo
Skällsta hage: två små hyggen sås med 1 kilo frö
Vallby skog: kring Ullevi grusgropar kalt med kvistiga tallar. Röjes rent och inhägnas till skogsplantering av 15.000 plantor Denna skogsodling görs våren 1921
Björkplantskolan: Plantorna vackra, plantskolan gödslas med benmjöl, omgrävs varefter omskolning sker med pinne. De som inte får rum omskolas vid Fredriksberg.
Fredriksbergs plantskola III: innehåller 3 sängar till av god kvalitet, 2.400 plantor. Övriga delen omgrävs i höst och sedan tallarna upptagits, gödslas med benmjöl efter att först kört på sand.
I övriga plantskolor utsås ½ kilo tall och ½ kilo gran. Före sådden bör tillföras gödsel, helst naturlig som är bäst, men annars konstgödsel, där benmjöl rekommenderas som minst riskabelt.
Uppsala den 18 november R Lübeck

1920-09-07 PM för skogsskötseln vid Bro gård (481)
Avverkningar.
Skällsta skog Stora dungen mitt för Skällsta hygge, vindfällen huggs
Grandungen vid Lejondals rågång. Fröträd lämnas.
Vallby skog. Talldungen vid Sneda backarna kvarstår 400 gamla tallar, finns ungskog. Genom sitt begränsade läge kan dessa träd säljas på rot utan att avverkningen behöver skada underväxande skog.
Norra änden av Fårkärret avverkas för gårdens räkning.
En grandunge vid Aske rågång där skogen är mycket gammal och rötskadad. Virket borde användas för gårdens behov
Väster om Ullevi grusgropar, utefter Askebergen till Hammarbyfjälls rågång gallras
Nordväst om Älgbacken trakthuggs
Mellan Älgkärret och Älgbacken trakthuggs
Grandungen vid Älgkärret kan kalhuggas
Stormkappan mellan Stenbockstorp och Sättra avslutas blädning
Högby hage, Norrboda backe gallras
Mellan Klöf och Klöfberga blädas

Snickarskogen väster om Kronbacka- Snickartorp utefter Fredriksbergs inägor renshuggning av torr och vindfälld skog
Lilla Murartorpet fröträden avverkas
Öster om Murartorps stora hygge intill Murartorps hage trakthuggs och fröträden lämnas
Murartorps hage några gamla björkar i ungskogen avverkas
Söder om Eriksberg mot Örnäskilen gammal gran. Stor försiktighet att inte ungskogen skadas
Hagen vid Skeppsbacka äldre och sämre björkar avverkas och ungskogen gallras.
Kocktorps skog Björkhagen intill Österhagen gallras.
Ängsholmen. Alen gallras och virket tas till Slottets behov
Åbacken kalhuggs
Rysstorpsbacken ung tall av ful typ, troligen tysk, luckor tas upp och planteras med gran
Fiskarudden endast torr och vindfälld skog upphuggs
Tegelhagen. Från fiskarens östra sidan av åkern gallras, varvid särskilt slanttallar med svaga kronor avverkas
Bondhagens ogallrade del mellan nu använda lertaget och skottvallen gallras. Lämpligt för trädgårdens behov
Kanten utefter lertaget med gles skog lämplig att användas till betesmark om den kalhuggs och röjes
En kal udde i lertaget planteras med björk och fredas för betning
Borgen. Gallringen fullbordas.

1920-10-18 Brev till Sparre från Lübeck (481)
Sänder PM om skogsskötseln i två exemplar. Ett för skogvaktare.
Värdet på stämplingarna vid Lejondals rågång kan komma att höjas med 1.000 kronor om Önsta är spekulant. I övrigt är köparna ganska reserverade
Jag tackar för inbjudan till Brogård och rapphönsjakten. Tyvärr misslyckas jag med Herta, som nog visar god näsa, men är rädd och kan inte förmås gå fram till hönsen. Hon kryper bara bakom så snart hon känner dem. Det torde ta tid att få bort en sådan ovana om det över huvudtaget går.
Vännen R Lübeck

1928-07-03 Skogstaxering på Högbytorp (481)

Summa 5.713:36 kronor
Skeppsbacka den 3 juli 1928 J Eriksson

På anmodan av skogvaktare Eriksson vid Brogård var undertecknad den 14 februari 1928 och biträdde skogvaktare Johansson, Sigtuna med taxering av vindfällen och stormskadade träd på Snickarskog.
Något senare i februari började jag upphuggningen av virket, vilket upphöggs till sågtimmer och famnved. Inget annat togs än det som var uttaxerat av Johansson intygar
Bergliden den 30 mars 1928 Gösta Ryman

På anmodan av skogvaktare Eriksson vid Brogård var undertecknad den 14 februari 1928 och verkställde taxering av vindfällen och vindskadade träd på Snickarskogen.
Jag har utfört taxeringen med biträde av Gösta Ryman, Bergliden, Bro.
Som representant för Brogård tjänstgjorde skogvaktare J Eriksson
Sigtuna den 24 februari 1928 Johansson skogvaktare.

1931-04-01 Redogörelse för behovet av ved på Brogård (481)

Lagret av förra året huggning beräknas räcka till maj
Därefter behövs för slottet med kontor, husdräng och flyglar 320 kubikmeter
Folket på Nygård och Norrboda 500
Fattigroten 130
Trädgården 50
Skeppsbacka den 1 april 1932 J Eriksson

Beräknad vedåtgång för Brogårds slott samt folket från 1 oktober 1931 till 1 maj 19322
Slottet, folket, fattigroten 647 kubikmeter
Skeppsbacka 10 oktober 1931 J Eriksson

Värdering jord på Fredriksberg i december 1931
42 tunnland åker, 40 skogsmark, 25 ungskog, 8 gammal skog 7 plantskog (markvärde)
Summa 33.270 kronor
Skeppsbacka den 11 december 1931 J Eriksson

1934-03-20 Körning på Härads Allmänningen (481)
Härmed tillkännages för Bro Härads Allmänning att all körning från Allmänningen över Brogårds planthyggen fram till Rånäsvägen är vid laga ansvar förbjudet.
Brogård upplåter två anvisade platser s k basvägar från gränsen och till Rånäsvägen. En över östra kanten av Fredriksbergs skog där förut en gammal vinterväg gått. Den andra på östra kanten av Snickartorps skogen, 75 meter från Nygårds rågång, där förut en gammal basväg gått. Inga uppläggsplatser efter vägen tillåts.
All skada som uppkommer på plantorna genom körning är Styrelsen för Allmänningen ansvariga för.
Vid huggning bör största försiktighet iakttas så att skador på Brogårds planthygge undviks.
Att dessa vägar i dag uppvisats för mig och jag tagit del av upplysning om försiktighet erkännes:
Kronbacka den 20 februari 1934 Rosén

1934-12-15 blir Sparre utsedd till ledamot i Skogsvårds Kommittén (481)

Skogsvårdsstyrelsen får härmed meddela att Ni utsetts till ledamot i Skogsvårds Kommittén inom Bro och Låssa socknar under åren 1935-1937
Samtidigt anmodas Ni att sammankalla till sammanträden för att behandla ärende i 2 § i instruktionen.
Tidskriften Skogen kommer liksom förut att ställas till Kommitténs förfogande, Det är önskvärt att den hålls tillgänglig för intresserade skogsägare, genom att finnas på skolbibliotek eller där Kommittén tycker är lämpligt.
Den kommer att sändas till Skogvaktare J Eriksson i Skeppsbacka Bro
Uppsala den 15 december 1934 R Lübeck

1936-02-25 Brev från J Eriksson till Sparre (481)

Vill härmed till Greven framställa att några nya skogsarbetare får intagas under mars och april. Som Greven vet, blev under förra åter indraget på huggningen av ved för gårdens behov (och att använda rå ved är ett missbruk, då det går åt 40 % mer). Det fattas nu 300 kubikmeter.
Till plantskolan önskas köpa 5.000 tall och 5.000 gran för omskolning i plantskolan. 1 kilo granfrö för frösådd i plantskolan och att blanda resten i tallfrö, som vi själva har för frösådd i skogen.
Dessutom 25 alm att lämpligen användas i alléerna och till parken, 25 silvergranar, 25 blågranar, 25 lärk, 25 bok och 25 bergtall. De sista plantorna i plantskolan utplanterades i vår
Skeppsbacka den 25 februari 1936 J Eriksson

<u>Virkeslista till Husbytorp att tas från Brogårds såg.</u>
291 kubikfot för 261:80 kronor
Skeppsbacka den 9 mars 1935 J Eriksson

<u>Pris på virke och fönster m m till Husbytorp</u>
Från Rylanders i Bålsta 328:59
Från G Larsson Gustafslund, Bro 165:-
Från Viktor Jonsson, Bro 234:95
Från Ekolsunds tegelbruk 843:44
Arbetslön cirka 500:-
Summa 1.343:44 kronor

Skeppsbacka 9 mars 1935 J Eriksson

Särskilda anvisningar till ledning vid taxering.
Som inkomst av skogsbruk räknas det som av ägare eller arrendator säljer för egen räkning eller inkomst av skogsavverkning dels genom att upplåta avverkningsrätt dels genom att avyttra växande skog.
Avdragsgilla utgifter, är kostnader för skogsodling, hyggesrensning, markberedning, dikning eller annat för skogens bevarande samt avverkningskostnader för fällning, tillredning, utdrivning, flottning m m
Däremot är inte torrläggning av skog eller sänkning av vatten avdragsgillt

Har ägaren avverkat så mycket att skogens värde minskat åtnjuter han avdrag för värdeminskningen.
Med ingångsvärde menas vad fastigheten köpts för.
Följer räkneexempel

Tryckt kungörelse för 1936 från Skogsvårds styrelsen i Uppsala län
Gäller avverkning, köpare av egendomar, biträde av Styrelsens personal. Skogsvårds Styrelsens stämpelmärke, skogsodling, Statens skogsodlings bidrag, Statens skogsdiknings anslag, anslag för tillfälliga skogsvårds åtgärder, beteskultur, blanketter, böcker och tidskrifter, Länsskogvaktarnas adresser, Länsjägmästaren R Lübecks expedition, Expeditionen Kungsgatan 34 i Uppsala

1937-05-04 Sparres skrivelse till Skogsvårds Styrelsen i Uppsala (481)
Undertecknad ägare till Ullevi N:o 1 och Klöf, Litt Ba, BC 388, 410 och 298 i Bro socken ansöker om bidrag för Skogsdikning angående torrläggning av 20 hektar kärr och mossmark
Brogård den 4 mars 1937 Johan Sparre Telefon Bro 1

****

Skogsbruket: korrespondens 1955-1967. Kartong F:26

1955-1967 brev som rör skogsbruket på Brogård (482)

A Till Skogssällskapets uppdragsgivare
1912 bildades Skogssällskapet som ett samarbetsorgan för alla på det skogliga området. På Sällskapets initiativ har bildats ett stort antal allmänningar som ingår i förvaltnings gemenskapen. Goda resultat har vunnits på skogshushållningens område bl a med arbetskraftens sysselsättning, naturvård, friluftsliv m m

Sällskapet har fäst stor vikt att ge personlig service. Man har kontakt med jägmästare eller skogvaktare som är väl insatta i enskildheterna. Uppdragsgivaren kan helt anförtro sina angelägenheter till dessa tjänstemän, som de personligen känner och litar på att just deras intressen blir väl tillvaratagna.

De besvärliga arbetskraftsfrågorna kan lösas för en grupp skogsägare gemensamt vid Skogssällskapet, som kan ordna anställningar, transporter, arbetarskydd m m. Mekaniseringen förutsätter större underlag än vad den enskilde ägaren i allmänhet har. Här kan man få hjälp av sällskapet som med sina ekonomiska resurser svarar för anskaffning av rationell maskinutrustning. Virkesförsäljningen sker direkt för uppdragsgivarens räkning, där förmåner kan uppnås genom att man sammanför enskilda partier
Skogssällskapets åtaganden har vunnit allt större uppskattning, vilket visar sig i stigande efterfrågan på deras tjänster.
Då Sällskapet som ideell stiftelse saknar vinstintresse upptas endast kostnaden som dess ersättning i budgetförslagen.
Redovisas förvaltningsverksamheten under 1960-1965
Trots strävanden att hålla kostnaderna nere ökar underskotten.
Med denna skrivelse har Skogssällskapet velat ge uppdragsgivarna information om det ekonomiska och ber er beakta förslaget om höjda arvoden.
Göteborg i april 1966 Skogssällskapet Erik Lundh

Blankett från Arbetsmarknads Styrelsen inte ifylld.

B Brogårds korrespondens med Bålsta Sågverk G Fransson & C:o
1955-12-28 rörande timmerköp får jag meddela att jag inte kan betala förrän 1 oktober 1956. Då jag genom tidigare köp av timmer och skog på rot förbundit mig för stora utbetalningar under våren och sommaren, vågar jag inte lova mer än vad jag kan hålla.
Kan Ni ej tillmötesgå min begäran om räntefri kredit till 1 oktober 1956 kan jag tyvärr inte göra affären, då jag helt enkelt inte har så mycket ledigt kapital
Den från Er köpta rotposten kommer att betalas enligt kontrakt. G Fransson

Kontrakt där Brogård säljer 400 sågtimmer av furu och gran till Bålsta Sågverk
Medellängden för osorterad vara skall vara 14.5 fot. Överstiger medellängden höjs nettoförsäljningsvärdet med 1 % för varje överstigande 1/10 fot. Understiger längden minskas med motsvarande
Timret läggs vid bilväg och inmätningen verkställs genast, Likvid erläggs så snart inmätningen skett. Därefter får köparen snarast hemköra timret dock inte under tjällossning.
Bro och Bålsta den 27 december 1955

Kontrakt på sågtimmer. Refererar till skogvaktare Eriksson och hoppas ni finner kontraktet i ordning
I dag påbörjar vi fällning av de rotposter Ni köpt från Brogård Gods
Bålsta såg bjuder för 100 träd 3.000 kronor, för 157 träd 4.000. Summa 7.000 kronor
Bålsta den 14 november 1955 G Fransson

Skogsförsäljningsavtal. Säljare Ebba Reuterskiöld och Köpare G Fransson, Bålsta såg

227 tallar, 18 granar, 12 björkar för 7.000 kronor, betalas kontant under 1-15 januari 1956 före avverkningens början

Vid avverkningen skall snötäcket vara så tjockt att det täcker återväxten, Är snötäcket inte så tjockt gäller ej avverkning och utforslingsrätt enligt detta kontrakt. Likvid behöver inte erläggas förrän avverkning kan ske. Brogård och Bålsta den 20 November 1955

Vi får tacksamt acceptera ert anbud om skog på rot och hoppas att kontraktet skall vara i ordning, Motser påskrivet i retur. Brogård

Timmerkontrakt sedan ändringen att likviden får uppskjutas till den 1 oktober och att avhämtningen får ske direkt efter inmätningen, Under tjällossning eller otjänlig väderlek kommer inget timmer att hämtas för att undvika att köra sönder vägen.
G Fransson

Vi godkänner likvid den 1 oktober beträffande timmer och motser ena kontrakt exemplaret i retur enligt ändringen.

Beträffande rotposter är de nu i det närmaste avverkade och vi motser tacksamt likvid
Brogårds Gods

C 1962-03-13 Grustäktsundersökningar och VA-utredningar från Ingenjörsfirman Westman & Challis Friherrinnan Ebba Reuterskiöld. Vi översänder enligt tidigare överenskommelse plan över grustäkts undersökningen. Ber om ursäkt för dröjsmålet, men då undersökningen inte gav positivt resultat, har arbetet på plankarten kommit i skymundan.
Kartan bifogas till låns
Samtidigt bifogas arvodesräkning för båda uppdragen
Ingegerd Ringström
Två plankartor över området mellan Stenbockstorp och rågången mot Lejondal

I Brev till Skogvaktare Lennart Eriksson från Ebba Reuterskiöld
Jag vore tacksam, om skogvaktaren inte lade avkastningssynpunkter på den kommande gallringen mellan vägen till Tegelbruket och Fiskartorp, utan låter lovande exemplar av ek stå kvar. Det finns en del goda växtställen och det skulle vara vackert om man fick ett blandat bestånd så nära gården. Området är ju inte stort. Naturligtvis bör även en del björk stå kvar

J Brev till Forstmästare E Johannesson, Jägarhyddan, Rimbo från Ebba Reuterskiöld
Översänder skogvaktare Erikssons upprättade
1 Förslag till kulturer våren 1956
2 PM beträffande dessa kulturer
3 Uppgift på inneliggande lager (massaved som tillhör Uppsala läns skogsägareförening)
4 Förslag till gallringshuggningar
Beträffande kulturen kommer den att omläggas, då omplantering på grund av torkan måste göras.
Jag har rekvirerat från Skogsvårds Styrelsen 9.000 tall, 17.000 gran 1.000 björk
Det är det antal vi brukar sätta ut varje år. Vi förutsätter att vi skall klara det med hjälp av några skogselever och handräckning från Säbyholms praktiska ungdomsskola.
Jag har också begärt biträde under 3 veckor från Skogsvårds Styrelsen (ev skogvaktare Bodin).

För att erhålla större arbetslag har vi förr om åren flyttat plantörer mellan Brogård och Lejondal.

Då jag misstänker att det blir svårt att få plantor från Skogsvårdsstyrelsen fullt ut, vore jag tacksam om jag kunde påräkna tillskott från Skogssällskapet med cirka 10.000 om det finns tillgång
Bro den 4 september 1955 Ebba Reuterskiöld

Brev från Johannesson till Ebba Reuterskiöld
Beträffande plantorna får jag meddela att vi har reserverat 10.000 tall och gran för Brogård. Vi har 200.000 - 300.000 plantor här vid Rånäs plantskola och de ser fina ut.

Den hemska torkan har åstadkommit katastrofala skador, då oerhört många plantor och träd svävar mellan liv och död. Först till våren blir det möjligt att inventera skadegörelsen och planera åtgärder.

Vid mitt senaste besök på Brogård den 30 augusti tillsammans med skogvaktare Djursvik gjordes detaljgranskning av skogen. Jag fick det intrycket att skogvaktare Eriksson gärna vill ha befattningen kvar ännu en tid. Då Djursvik tillsammans med Eriksson stämplade skogen fick även han den uppfattningen att Eriksson nog gått i pension något år för tidigt. Djursvik känner som om han gick i vägen för Eriksson. Skulle så vara fallet vore det kanske bäst att vår man träder till då Eriksson känner att han inte orkar längre och att endast jag uppträder på arenan tillsvidare. Eriksson och jag har ju samarbetat mycket bra i många år. Vore tacksam för Friherrinnans syn på saken
Rimbo den 28 september 1955 E Johannesson Skogssällskapet.
Svaret på baksidan. Ebba hade talat med Johannesson den 3 oktober. De kom överens om att låta skogvaktare Djursvik ta vid som var tänkt från början.
Johannesson och Djursvik var här den 6 oktober. Enligt Eriksson utfördes ingen stämpling, eftersom huggarna hållit sig borta på grund av dåligt väder.

Johannesson menade att det blev dyrt för Djursvik att ligga över på Lejondal (20-24 kronor) och skulle han komma i bil kostade det 3 kronor timmen. Eriksson tyckte det var dyrt och opraktiskt och föreslog att han skulle bo i flygeln och äta hos Emma Eriksson, vilket ordnades.

På område 94 bör en del dåligt timmer tas ut, men då det är lång transport till gården och dåliga fröträd i Bondskogen, som räcker för gårdens behov, beslöts att försöka aptera dem till slipers.

Avverkningen 1955-1956 blir samlad i trakten av Ullevi grusgrop och det bör gå att köra traktor ända fram

<u>L Brev från Skogssällskapet till Direktör Sven Löfberg, Bromma, angående skadegörelse vid avverkning 1963 runt Fredriksberg.</u>
Vid telefonsamtal den 17 december 1963 blev jag uppmärksammad på att en del skadegörelse skulle ha uppstått i samband med virkeskörning sommaren 1963 över Fredriksbergs mark från Snickarskogen, som för Brogårds räkningen utförts av Skogssällskapet.

Muntlig överenskommelse hade skett mellan Ingenjör Persson, Fredriksberg och distriktsskogvaktare L Eriksson

Vid telefonsamtalen kom man överens om att besiktning skulle ske våren 1964 för att reglera skadorna.

Samma dag rapporterade Eriksson att han tillsammans med Persson besiktigat de vägar över Er mark och skador på träd, som uppstått i samband med körning. Jag hade för avsikt att genast kontakta Er med förslag till överenskommelse.
På grund av dödsfall i familjen kunde jag inte genomföra mitt beslut och sedan har frågan kommit åt sidan. Jag ber om överseende.

Körningen hade skett på tre mindre vägar som förgrenar sig från vägen från Kronbacka. Enligt Persson gällde uppgörelsen endast två vägar, varför ett missförstånd har uppstått. Några egentliga skador har inte konstaterats på dessa vägar, utom att huvudvägen från Kronbacka blivit något spårig.

Om detta skett på grund av vår köring eller i samband med avverkningen som förra året skedde vid Fredriksberg är svårt att säga i efterhand.

De mindre vägarna har snitslats och om det inte redan skett kommer snitslarna att tas bort.

Ett staket som tagits ned skall sätta upp igen.

En visare i ett rågångsröse har körts omkull och skall givetvis återuppsättas.

Vid körningen har några vägträd skadats, 2 tallar och 1 gran. 1 björk har fällts av misstag

Även om skadorna är obetydliga ur ekonomisk synpunkt är vi beredda att ersätta med 50 kronor

På en ek vid vägen har grenar brutits och vi är villiga att utföra lämplig stamkvistning.

I den mån ris och toppar ligger i Er rågång eller på Er sida skall de rensas bort. Vi förutsätter emellertid att samma sak sker med toppar från avverkning på Er mark.

Dessa arbeten har vi för avsikt att genomföra i samband med de avslutande arbetena vid Snickarskogen.

Vi anhåller att Ni meddelar oss om ni är villiga att acceptera 50 kronor som ersättning för skadorna
Skogssällskapet i Stockholm Greger Carpelan

O Brev från Brogård till Olsson & Rosenlunds
Härmed översänder vi stämplings längd över 2 poster om 100 och 157 träd. Posterna visas av skogvaktare Eriksson samtidigt som en post på Finsta skog
Anbud mottas tacksamt till den 15 november

Brev från Brogård till Skogsinspektör O Sjöman Enköping
Härmed översänder vi Stämplings längd över 2 poster om 100 och 157 träd. Posterna visas av Skogvaktare Eriksson samtidigt med en post på Finsta skog
Stämplings längden efter 1944 års karta avdelning 47 om 75 tall, 14 gran och 11 björk samt avdelning 20 och 56 om 152 tall, 4 gran 1 björk
Stämplings förrättare Ingmar Djursvik, Järlåsa

P Brevväxling med F Petrini om Brogårds skogsskötsel
Friherrinnan Reuterskiöld. Det är min avsikt att i en doktorsavhandling belysa skogsplanteringen på jordbruksmark. För detta ändamål, har jag försökt illustrera den totala omfattningen härav i Uppsala län. Det är emellertid inte lätt att få med alla arealer, som under åren planterats på åker, bete och hagmark
Jag skulle också vara tacksam att få veta om bidrag utgått från allmänna medel.
Det skulle vara av utomordentlig hjälp om jag kunde får svar snarast möjligt
F Petrini Institutionen för driftsekonomi Lantbrukshögskolan, Uppsala

Friherrinnan Reuterskiöld. För en tid sedan sändes en mindre blankett till Er med förfrågan om skogsplanteringens omfattning på jordbruksmark på Er gård. De flesta större markägare har svarat.
Det är naturligt, att man tvekar inför ett uppgiftslämnande, som gäller ett så känsligt område som nedläggning av åker. Uppgifterna kommer endast att användas som en samlad bild för att belysa lantbrukets effektiviserings utveckling. Arbetet är ett led i en doktorsavhandling.
Det är vår förhoppning att Ni under dessa betingelser vill lämna de begärda uppgifterna
Lennart Hjelm. Institutionen för Lantbrukets driftsekonomi

Friherrinnan Reuterskiöld. Ett hjärtligt tack för lånet av skogsplanteringsliggaren för Brogård. Jag har hämtat vissa uppgifter därifrån fram till 1956 och hoppas vilken dag som helst få övriga uppgifter från Skogssällskapet genom Jägmästare Hagstedt
Frank Petrini

Brev till Skogsvårdsstyrelsen från Brogård
Anhåller att få rekvirera fler plantor, 2.000 gran 2/2 och 1.000 gran 2/1
14 april 1955 Brogård.

Mall till avtal

Brev till Johan Eriksson från Lennart Starräng
Det visar sig omöjligt att göra indelningsplanen helt färdig innan min semester. Men tror du kan ha intresse av vad som nu är klart - kartan och uppskattningshandlingarna utom avverkningsberäkningen och allmän beskrivning.
Jag är visserligen inkallad men ligger i Uppsala

Brev från Brogård till Starräng
Vi har mottagit indelningshandlingar och blir tacksamma för de slutliga handlingar
Vi önskar minst 3 exemplar, 6 av karten, åtminstone ett färglagt
Den 3 september 1955 Brogård

Översändes indelningsplanen över Storskogen, Brogård med 3 beskrivningar, 1 vävd karta, 5 arkivkartor. Det går att få fler mot ersättning
Uppsala den 22 december 1955 Lennart Starräng

Jag erkänner mottagandet av översända handlingar. Det kommer säkert att vara av väsentligt värde för skogens skötsel och jag ber få framföra mitt tack till Skogsvårdsstyrelsen
Den 6 januari 1956 Ebba Reuterskiöld

Brev från Starräng till Brogård.
Den markberedning som Ni rekvirerat kommer, om vädret tillåter, att utföras under hösten av Högby maskinstation, Örsundsbro
Markberedningsaggregatet är så konstruerat att traktorföraren själv kan utföra markberedningen, men av arbetsskydds skäl skall alltid en man finnas i närheten. När han inte behöver biträda traktorföraren, kan han lämpligen manuellt komplettera där traktorn inte kommer fram.
Tidigare har Skogsvårds Styrelsen alltid tillhandahållit en extra man, men det visar sig onödigt dyrt. Därför kommer följande organisation att genomföras,
Markägaren tillhandahåller en man om traktorföraren så önskar, han skall ha kost och logi på markägarens bekostnad.
Uppsala den 15 oktober 1956 Lennart Starräng.

Brev till Länsjägmästare Torsten Tillander från Brogård
Kära Torsten, jag har idag översänt skogsdiknings kontraktet till Skogsvårdsstyrelsen.
Avverkningarna och körningarna har gått bra i vinter. Nu är det dags att planera för våren och som alltid är problemet att ordna med folk. Jag skall tala med Forstmästare Johannesson, men det är möjligt att jag måste besvära dig med någon medverkan för att erhålla manskap från Skogsvårds Styrelsens personal
Hjärtliga hälsningar till Dig och Barbro

Till Friherrinnan Reuterskiöld från Skogssällskapets Stockholmsavdelning
Telefonnummer till Jägmästare Carpelan

Brev från Torsten Tillander till Ebba Reuterskiöld
Kära Ebba. Mycken tack för en som alltid trevlig dag på Brogård. Jag har gått igenom Dina kontrakt och ställningen är den att Du fullgjort dina åtaganden och väl det och fått Dina bidrag men knappt det.
Vi har betalat ut allt som var lovat, men det har gått åt fler plantor på grund av sorkar och kanske snål beräkning. Vi kan alltså stryka ett streck över vad som varit
På de områden i Sterns hage, Grevinnans hage och Hernevi hage, som helt måste göras om kan nya kontrakt göras som för helt nya företag. Det är väl bäst att ta med den nya lergropen på samma gång. I arbetsåtgången ingår plöjning och harvning av marken, som är en förutsättning att bli kvitt sorkarna.
Jag hoppas, att som pensionär få komma och glädjas åt mera lyckade resultat än vad vi såg igår.
Tillgivne Torsten Tillander.

Strejk och avtal
Brogårds gods - Axel Sandstedts Trävaruaktiebolag
Inför den stundande säsongen meddelar vi, att vi är köpare av såväl större som mindre poster.
Stockarna skall vara av 1957/58 års avverkning och vi översänder detaljerad beskrivning.
Skeppnings tiden är beräknad från januari till april och den sker över Södertälje

Föreningen Skogsträdsförädlings styrelse har anhållit att Ni ville ansluta Er till Stiftelsen Skogsförbättring. Riksdagen har beslutat godkänna avtalet och verksamheten som bekant handlar om skogsträds förädling och skogsgödsling och är av sedd att börja den 1 juli 1967. Stadgar kommer att fastställas inom närmaste tiden. Kungl Maj:t utser Ordföranden och 4 ledamöter och landets skogsägare utser 5 ledamöter.
Inom Skogsträdsförädlingen blir huvuduppgiften att anlägga plantager för att alla kategorier skogsägare om en 10-15 år skall kunna erhålla frö. Man kan räkna Institutets arbete som en fortsättning och intensifiering av Föreningen Skogsträdsförädlings verksamhet
Vad gäller skogsgödsling är uppgifterna helt nya där man kommer att syssla med en bred försöksverksamhet.

Institutet kommer att samarbeta med Skogshögskolan, som kommer att informera om forskningsresultaten.

Denna verksamhet kommer att bli betydelsefull för landets skogsbruk och skogsägarna. Då inget svar om anslutning inkommit vädjar vi på nytt till Er att i eget intresse stödja Institutets verksamhet
Uppsala den 24 maj 1967 Erik W Höjer

Bidrag till Stiftelsen Skogsförbättring från skogsägare
Bidrag från anslutna skogsägare beräknas i proportion till skogsägarnas innehav av produktiv skogsmark enligt följande taxa där bl a Uppsala och Stockholm betalar 5,3 öre per har
Lägsta bidrag är 100 kronor

Grupplivförsäkring för skogsarbetare
Som bekant innebär 1962 års avtalsrörelse mellan Arbetsgivarföreningen och Landsorganisationen att grupplivförsäkring skall tecknas för skogsarbetare fr o m 1 januari 1963

Arbetsgivare anslutna till SAF är skyldiga att teckna försäkring. Även den som inte är ansluten kan göra det.

Premien är 1963, 92 kronor på årsarbetare. Försäkringen tecknas i Arbetsmarknadens Försäkringsaktiebolag AFA. Den som inte tecknar denna försäkring riskerar skadestånd.
Göteborg den 30 november 1962 Skogssällskapet Tore Svensson

Meddelande från Skogssällskapet angående Strejk
Friherrinnan Reuterskiöld. Med anledning att Skogsarbetarförbundet utfärdat varsel om strejk och blockad till den 20 dennes, har vi vidtagit åtgärder för att minska skadeverkningarna som en konflikt kan medföra

Vi har den 12:te givit skogvaktarna direktiv att avbryta huggningar och koncentrera arbetet till framkörning för att undvika insektsangrepp och kvalitetsskador. Vidare skall barkning av massaved göras.

Skogvaktarna har även anmodats att forcera avforslingen av sliper till järnvägsvagn. Allt är inriktat på att omhänderta befintligt skogslager av timmersortiment och obarkad barrmassaved.

Våra köpare är underrättade.

Om våra uppdragsgivare kan ställa fler körare till skogvaktarnas disposition är vi mycket tacksamma. Vi är även tacksamma om våra uppdragsgivare lämnar skogvaktaren fullt stöd för deras åtgärder. För att undvika missförstånd vill vi samtidigt framhålla att inga åtgärder i skogen eller med arbetskraften tas direkt av uppdragsgivaren utan endast i samråd med skogvaktarna

I händelse av konflikt och att massaved blir liggande i skogen har vi vidtagit den säkerheten och försäkrat oss om tillräckliga kvantiteter besprutningspreparat.

Den inträffade situationen kan göra att programmen inte kan genomföras utan ekonomiskt förlust för året.
Skogssällskapet Greger Carpelan

Plantskoleavtalet med SLF är framflyttad till nytt avtal tecknats.
I det läge som nu uppstått aktualiseras olika beredskapsåtgärder. En fredlig uppgörelse skall naturligtvis inte uteslutas men med hänsyn till praktiska konsekvenser av en arbetsnedläggelse motiverar olika åtgärder för att söka begränsa de ekonomiska verkningarna.
1 Forcerad uttransport av ömtåligt sortiment
2 Flyttning av arbetskraft till avverkningar där följderna blir mindre kännbara
3 Uppbarkning av virke som kan tänkas bli liggande i skogen
4 Hopsläpning till körvägar
5 Anskaffande av besprutningsapparat

Beredskapsåtgärder får inte ges annan karaktär än som skydd mot skadegörelse på virke, hänsyn till tredje man och liknande. Åtgärder får inte göras så att arbetskraft blir friställd. Görs det kommer det att betraktas som stridshandling

Vid konflikt uppstår frågan i vilken utsträckning arbetsledaren kan utnyttjas för arbeten av skyddskaraktär. Där hänvisas till 10 § i Skogvaktare avtalet.

I övrigt anmodas medlemmarna verka för att arbetet tillsvidare bedrivs så ostört som möjligt.

Stockholm den 13 mars 1962 H Holmberg

Till medlemmarna i SLA:s skogssektion
Skogsarbetare förbundet har begärt uppskov för att kunna genomföra en omröstning om förslaget bland förbundets medlemmar till den 12 april 1962.
Medlingskommissionen har hemställt att inga stridsåtgärder vidtas under tiden, vilket bifallits.
Då sekretessen nu hävts kan vi lämna följande besked om förslagets innebörd.
1 Anslutning till förestående central uppgörelse mellan SAF och LO
2 Tvåårigt avtal
3 Utom ackordspriser skall löner uppräknas med 4 % för 1962 och 3 % för 1963
4 Vissa tekniska omläggningar
5 Överenskommelse om fortsätta förhandlingar om nytt huggnings avtal
I rådande situation hemställer vi att medlemmarna inte uttalar sig offentligt eller i pressen om avtalsläget.
Stockholm den 27 mars 1962 Svenska Lantarbetsgivare föreningen H Holmberg

Uppgörelsen för 1968
Definitiv uppgörelse har träffats för 1 januari - 31 december 1968 där arbetstiden sänks från 45 till 42 ½ timmar per vecka.
Med arbetstid menas från när arbetaren anländer tills han lämnar arbetsplatsen. Matraster ingår inte. Arbetstidens början tidigast 6.00 och slut senast 18.00 måndag-fredag. Lördagar slutar klockan 13.00
Arbetstiden är 6-dagarsvecka under tiden 15 oktober- 15 februari och 5-dagarsvecka resten av året.
Tidlöner skall utöver 5,8 % höjas med 27 öre. Ersättning om man håller häst och redskap blir 494 öre, med tillägg för yrkesskicklig apterare med 28 öre.
Stockholm den 13 december 16967 H Holmberg.

Skogssällskapets avtal
Brev till W Trahns skogsbyrå från Brogård
Sänder mätbesked från Mellansvenska Virkesmätnings föreningen samt avskrift av kontrakt med Bålsta sågverk. Ber att ni räknar ut likviden

Brev till Upplands fornminnesförening från Ebba Reuterskiöld
Vore tacksam om Ni kunde lämna de eventuella uppgifter som finns i Ert arkiv om en eventuell fornborg öster om landsvägen Bro-Håtuna mellan Norrboda och Sätra. Platsen är angiven på ekonomisk karta. Bro den 11 september 1964 Ebba Reuterskiöld

Brev till Ebba Reuterskiöld från Upplands fornminnesförening
Som svar på Ert brev rörande fornborg i Bro socken får jag meddela, att i vårt arkiv har vi inga som helst uppgifter om fornborgen. Inte heller nämns den i Gunnar Gihls artikel "Upplands fornborgar".
Det förefaller som om den inte varit känd före Riksantikvarieämbetets inventering av Bros fornlämningar 1951. Det enda jag kan bidra med är att den då upptas som fornlämning N:o 86 i Bro socken och beskrivs som följer:
Anlagd på krönet av ett högt berg, som stupar ned mot väster. I norr och söder är borgberget mera långsluttande medan det i öster begränsas av ett nästan tvärbrant långt stup. Borgområdet är 220 x 75 meter. I norr och söder begränsas området av vallar och stensträngar, de kraftigaste är belägna längst in mot borgen. Dessa är 4-5 meter breda och 0,75 meter höga. Det yttre stensträngarna är enkla, ojämna och tämligen oregelbundna. Öster om borgområdet är ett område med stensträngar, vilka delvis är otydliga. Omedelbart utanför själva fornborgens mur inom det område, innanför vilket stensträngarna finns, ligger en numera uttorkad göl. Utan specialkartering kan man inte redogöra för stensträngarnas och vallarnas sträckning i detalj.
Av beskrivningen att döma tycks det vara en intressant fornborg och vid tillfälle hoppas jag få besöka platsen och närmare studera den.
Uppsala den 29 september 1964 Anna Märta Berg Antikvarie.
Bifogad en kartbit där Fornborgen är utmärkt med N. 86 och en lapp fäst "1964 okt Vilar tills vägfrågan är klar"

Skrivelse från Uppsala läns Skogsägareförening till Medlemmar den 20 augusti 1958
Den appell som Sveriges Skogsägareförening riktat till medlemmar om begränsade avverkningar är mycket välgrundade. Det allmänna marknadsläget för skogsprodukter är inte gynnsamt. Lokalt kan avsättningsförhållandena variera, varför Föreningen vill informera om läget. Skogsägarna behöver ofta göra stora uttag ur skogarna på grund av ökat skattetryck, sänkta priser på jordbruksprodukter och tvivelaktiga skördeutsikter.

Föreningen söker hålla priserna uppe genom att söka nya kontakter och marknader. Även om skogsägarna befinner sig i klart underläge, är situationen inte hopplös. De kan själva positivt medverka genom att iaktta följande

1 Avverkningarna skall riktas mot avsättningsbara virkessortiment
2 Försäljningarna sker gemensamt genom Föreningen
3 Innan avverkningarna skall kontrakt tecknas med Föreningen

Aktuella avsättningsmöjligheter för olika virkessortiment
Efterfrågan på bättre grov tall och gran, sågtimmer av tall och gran. Grova kvistfria rotstockar av tall.
Exporten på stolpar av tall och sliper något mindre än normalt
Massaved kommer att säljas som normalt utom björkmassaved
Försäljning av propps blir dålig
Tändsticksved av asp säljs som vanligt
Ved och boardved avrådes

Rådet blir att börja huggningarna i god tid i höst och försöka bereda ordinarie skogsarbetare regelbunden sysselsättning. Betala dock endast strikt efter avtal.
Uppsala läns Skogsägare förening Tor Kjellberg

Skrivelse från Uppsala läns Skogsägareföreningen den 12 februari 1959
Prisuppgörelse har träffats för sågtimmer och massaved.
Någon ljusning för marknaden av skogsprodukter har inte kunnat skönjas. Stora svenska företag har sålt sågade trävaror till bottenpriser

För papper och massa har man lyckats komma överens om produktionsinskränkningar och kunnat hålla prisnivån i stort sett oförändrad under ett kvartal. Hur det blir i fortsättningen är oklart.
Följer prislistor på olika skogsprodukter
Uppsala läns Skogsägareföreningen Tor Kjellberg.

Brev till Skogsinspektör Carl Sjöman, Enköping från Brogård den 23 april 1956
Till inmätning får vi anmäla enligt kontrakt 170 kubikmeter sulfit, 260 sulfat och 185 boardved

Prislista från Uppsala läns skogsägareföreningen den 29 november 1955

Ritning och prislista till standardsliprar vid Statens Järnvägar november 1954

Brev till Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala från Ebba Reuterskiöld
Har tacksamt noterat Skogsvårds Styrelsens åtgärd att bevilja bidrag till hjälpkultur enligt s k enkelt förfarande

Prislista den 9 januari 1956 och den 15 december 1956 från Uppsala läns Skogsägareförening
Gäller för sågtimmer, sliperämnen, lövfanér, tändsticksvirke, exportstolpar, exporttimmer
Priser för massaved har tidigare sänts ut.

Leveransavtal med Brogård den 1 december 1955
Bogård säljer två poster, 170 och 260 kubikmeter sulfitved avverkat vintern 1955-1956, att levereras fritt till bilväg före 30 april 1956 till Uppsala läns Skogsägareförening enligt priser som bestämts 1 september-31 november 1955. Vidare 185 boardved för 14:50 kronor kbm
C Sjöman

Skrivelse till medlemmarna i Uppsala läns skogsägareförening
Ny avverkningssäsong stundar och det är önskvärt att medlemmarna utför stämplingar och förbereder vinterns försäljningar och avverkningar.
Det allmänna läget på marknaden är oklart och manar till viss försiktighet. Köparna har god lagerställning. Knapphet på pengar, kreditsvårigheter och höga räntor kommer att verka hämmande på konsumtionen.
Produktion av Cellulosa, papper och board har ökat och kommer för närvarande att överstiga konsumtionen.
Dagens försäljningsmöjligheter tycks vara:
God efterfrågan på sågtimmer och propps
Minskad efterfrågan på sliper, stolpar, board, sulfit
Normal för sulfat
Ingen efterfrågan på björkmassaved och brännved
Medlemmarna råds att minska uttaget och inrikta sig kraftigare på sågtimmer. Produktion av brännved bör starkt begränsas och avverkning av björkmassaved och boardved bör inte ske utan att man säkert vet att man kan avyttra.
Prisdiskussioner ha ännu inte ägt rum, men från köparesidan finns en klar tendens att pressa priserna. Tor Kjellberg

Skrivelse från Uppsala läns Skogsägareförening angående preliminär avverknings instruktion säsongen 1957-1958
Priserna på timmer- och massaved är inte klara. Marknadsläget är sådant att timmer bör eftersträvas i större utsträckning än vanligt, medan avverkningen av sulfitved bör hållas tillbaka. Exporttimmer betalas bättre än tidigare och är eftertraktat. Däremot går sliper inte bra, då S J har sänkt kvoten. För tändsticksvirke är avsättningen mindre och prisets sänkt. För brännved och board är avsättningsmöjligheterna försämrade.
Följer detaljerade listor om längder m m av de olika sorterna Tor Kjellberg

Prislistor från januari 1958 från Uppsala läns Skogsägareförening till medlemmarna
Avtal mellan Brogård och Skogssällskapet angående skötsel och förvaltning av Brogård. Egendomen omfattar 647 ha, därav 293 åker och 400 skogsmark
Avtalet av den 8 januari 1958 mellan uppdragsgivaren och Skogssällskapet upphör att gälla
Göteborg den 23 december 1964 Tore Svensson Stockholm den 17 december 1964 Ebba Reuterskiöld Ulrikagatan 3, Stockholm

PM angående förvaltning och redovisning av medel, som Skogssällskapet omhändertar för anslutna skogars räkning.
Allmänt hur driftsöverskott redovisas.
Bokslut och statistik
Utdrag ut kontotabell Göteborg 1 september 1964 Tore Svensson

Avtal mellan Brogård och Skogssällskapet
Skogssällskapet, som genom särskild uppgörelse fr o m 1 september 1955 biträtt vid skötsel och förvaltning av Brogårds skogar, skall fortsätta sina åtaganden genom Jägmästare och Skogvaktare
Uppdragsgivaren som mot en avgift av 100 kronor förvärvat ständigt medlemskap i Skogssällskapet betalar för dess tjänster 5.000 kronor per år, som tills vidare är Sällskapets självkostnader. För tiden 1 september 1956 till 31 december 1957 utgör ersättningen 7.000 kronor
Detta avtal gäller tills vidare med ett års ömsesidig uppsägning.
Göteborg den 8 januari 1958 Brogård den 10 januari 1958 Ebba Reuterskiöld

Karta över Skogssällskapets verksamhetsområdets indelning i jägmästare och skogsvårds distrikt
Stadgar för Skogssällskapet

Skrivelse från Uppsala läns Skogsägareförening den 7 januari 1959 till medlemmarna

Under senare tid har inträffat en del som berör marknaden för skogsprodukter och som kommer att inverka på skogsägarens möjligheter att bli av med sitt virke. Det är för dagen vanskligt att bedöma utvecklingen, men föreningen anser sig dock böra informera om läget.

Allmänt gäller att tillgången på sågade trävaror, massa, papper, wallboard varit större än efterfrågan. Därför finns större lager än normalt, vilket pressar priserna. Problemet är att minska lagren och sanera marknaden.

De ändrade valutorna kommer att kunna hjälpa till, men man skall inte vänta sig någon snar förbättrad marknad och höjda priser.

För sågade trävaror har marknaden skakats av betydande ryska utbud

Marknaden för massa och papper har stabiliserats genom sammanhållning mellan säljare och säljarländer. Tyvärr har många industrier redan stoppat inköp av sulfatved.

Då efterfrågan råder på sågtimmer av god kvalitet och grova kvistfria rotstockar av furu, rekommenderas uttag av dessa sortiment.

Industrins stopp av köp av massaved kan framtvinga köpstopp även för Föreningen. Det kommer i så fall att ske utan varsel. Rådet är att avverka propps istället för sulfatved.

Medlemmarna kan vara förvissade om att Föreningen gör allt för att nå skäliga priser. I eget och det gemensammas intresse, sälj inte till andra, utan rådgör med Föreningen.

De skogsägare som har kontrakt och pågående drivningar skall påskynda leveransen. Tidiga leveranser under vintern betyder pengar i god tid och minskade räntekostnader, billigare framkörning och mindre skador på vägarna, bättre virkesvård och mindre risk för lagringsskador.

Bilden av marknadsläget kanske inte är så ljus, men långt ifrån hopplös. Vi tackar för Ert förtroende och den lojalitet, som visats under det gångna året och önskar medlemmarna god fortsättning på 1959
Uppsala läns Skogsägareförening Tor Kjellberg

Brev till Trävaruhandlare Stig Pousette, Edsbro
Vi får härmed bekräfta träffad överenskommelse angående sågtimmer av gran, som avverkas på blivande byggnadstomt på Brogård Gård fr o m 3 juni.
Leverans fritt bilväg för 200 timmer. Avforsling sker snarast efter inmätning, timret betalas med 2:40 per …oavsett dimension.
Betalning kontant utan kassarabatt till Skogssällskapet. Greger Carpelan 1960

Brev till Skogssällskapet Stora Torp Göteborg från Brogård.
Vi erkänner tacksamt mottagandet av 13.086:95 och ber att ni drar av ert förvaltningsarvode för 1958 på 5.000 kronor Brogård

Brev till Försäkrings AB Svenska Veritas angående skogsförsäkring mot torrskador från Skogssällskapet
Vi översänder preliminär anmälan angående torrskador som åstadkommits sommaren 1959
Sedan en del av torrskadorna hjälpplanterats får vi presentera kostnaderna
Vi begär ersättning med 3.395 kronor för skadorna på Skogssällskapets Rånäskomplex och 299 kronor för Brogårds Gods

Ebba De Geer Reuterskiöld avsäger sig medlemskap i Skogs- och Lantarbetsgivare Föreningen
Får härmed anmäla mitt utträde som medlem i Er skogssektion, då Brogård numera är sålt. Med tack för de gångna åren
Den 19 juli 1968 Ebba De Geer Reuterskiöld

Diverse
Ansökningsblanketter för biträde hos Skogsvårdsstyrelsen

Korrespondens Skogssällskapet i länet
Skogssällskapets Skogvaktare Lennart Eriksson kommer att frånträda sin tjänst den 1 augusti 1965. Som efterträdare har utsetts Joachim Tiefensee. Han adress är Lantmätarvägen 33, Bro d v s Erikssons nuvarande adress. Eriksson flyttar till Öråkers Gård, Kungsängen

Med förhoppning att ni skall trivas bra med nya skogvaktaren och att han skall vinna ert förtroende tecknar jag för
Skogssällskapet Bengt Hagstedt, Jägmästare, Enköping den 22 juni 1965

Brev från Skogssällskapet till Ebba Reuterskiöld
Jag får hjärtligt tacka för senaste angenäma besöket på Brogård, och meddela Friherrinnan, att vedaffären efter diverse besvärligheter nu är genomförd. Pengarna har sänts till skogvaktare Eriksson Gäller såld björkved för 4.171:20

Faktura till Korsnäs AB
Förskott på tre räkningar 35.000 kronor
För mycket betalt 4.260:14 avdrag för Stockholms läns Skogsägare förening 4.623:- Återstår 362:86, vilket tillställs Er på postgiro den 28 november 1957 Per Westerberg

Skogssällskapet faktura
Korsnäs AB 30.739:86 kronor

Brev till Jägmästare Carpelan från Ebba Reuterskiöld
Härmed översänder jag en sammanställning över 1948-1955 skogskonto. För närmare analys borde givetvis en närmare specificering av arbetslöner göras. I veden ingår både saluved och hushållsved till oss och anställda, vilket tarvar specificering liksom priserna på gårdens virke och ved. Att nu i efterhand lägga ned arbete på specificering är knappast meningsfullt, men jag hoppas sammanställningen ger en viss uppfattning om vad skogen givit.
Några kommentarer kan göras muntligt och jag är tacksam få veta Jägmästarens önskemål visavi bokföringen, vilken väl bör ligga så nära Skogssällskapets redovisningsmetoder som möjligt. Ebba Reuterskiöld

Skrivelse från Skogssällskapet till Ebba Reuterskiöld
Översänder verksamhetsberättelsen för 1957, byggd på de uppgifter Inspektoren och Skogvaktaren sammanställt. Jag har tillåtit mig ändra något i lagervärderingen, värdering o.dyl. Jag har ökat värdet av husbehovsveden till 17:- kubikmetern. Vilket är ett lågt pannvedspris.
Som jag redan sagt hyser jag ingen oro för att avverkningsprogrammet inte skulle kunna fullföljas. Den förstärkning som anställningen av familjen Nömm medfört har i hög grad underlättat verksamheten
I förhoppning att Baron Reuterskiölds sjukdom skall ha ett gynnsamt förlopp, sänder jag Friherrinnans och Baronen min vördsamma hälsning Stockholm den 12 april 1958 Carpelan

Skrivelse till Ebba Reuterskiöld från Skogssällskapet från Carpelan
Översänder 1959 års utgifts- och inkomststat, utskriven så som vi kommit överens om. Skogssällskapet har försäkrat sig om avsättning för massaveden hos Korsnäs AB, och priset är vad som allmänt är uppgjort mellan industrin och skogsägareföreningarna. Jag har även noterat Brogårds önskan att massaveden från gården levereras på kontrakt med Korsnäs.
Ifråga om sågtimmer är läget oklart, kraftiga prisfall har förekommit, varför det är skäl att avvakta med försäljning. Lyckligtvis är den aktuella timmerkvantiteten på Brogård obetydlig detta år.
Helt naturligt förutsätter jag att Friherrinnan har vänligheten att behandla uppgifterna om försäljningarna med diskretion
Stockholm den 7 januari 1959 Carpelan

Skrivelse från Carpelan Skogssällskapet till Ebba Reuterskiöld
Överlämnar sammandrag över verksamheten 1958. Inspektor Eriksson och Skogvaktaren har lämnat upplysningarna. De har upptagit en post på 1.500 kronor för byggnadsunderhåll på någon skogsarbetarbostad. Det är givet att en sådan kostnad kan påföras skogen, men i så fall borde hyresintäkterna också göra det. Jag anser det inte nödvändigt att så detaljerat ta upp dessa poster.
Slutresultat för 1958 är som synes gynnsamt. Ett saldo på 20.000 mot beräknat 12.000 kronor

Skogssällskapet har lyckats sälja till Igelsta Trävaru AB till priser som ligger en hel del över Skogsägareföreningens.

Slipertimret har sålts till Ströms Sågverk i Mora som specialiserat sig på slipersågning och betalat 250 öre kubikfot fritt Mora. Genom att utnyttja rabatter på frakt som överenskommits med SJ erhålls ett pris vid bilväg 165 öre

Jag har för avsikt att senare i veckan mer i detalj redovisa försäljningarna, då jag förmodar vi ses på Härads Allmänningens styrelsesammanträde.
Stockholm den 14 januari 1960 Carpelan

Skrivelse från Carpelan till Ebba Reuterskiöld
Översänder Skogvaktare Erikssons rapport över virkesfångsten på Brogårds skogar under 1959. Av rapporten framgår att årsavverkningens totala belopp endast obetydligt överskridit det planerade, medan fördelning på olika sortiment blivit en helt annan än vad som förutsatts. Ökningen är betydande i fråga om sågtimret, beroende på husbehovsuttaget. Det är bra att kastveden avverkats i så liten utsträckning, då lagerhållningen betydligt minskats. Vi förutser bra priser på björkmassaved.

Försäljningarna av slipertimmer till Olsson och Rosenlund och Ströms Sågverk i Mora har gått bra. Genom skogvaktaren har jag hört att en del julgranar sålts
Stockholm den 14 januari 11960 Carpelan

Konfidentiellt Jägmästare Carpelan per telefon den 13 februari 1958
Enligt planen skulle 600 timmer avverkas, Brogård uppger att de behöver 300, givetvis av den sämre delen
Inspektorn säger att nästa sommar har vi inga större byggnationer utom eventuellt Klockartorps uthus, 10 - 15 timmer behöver vi
Carpelan säger, att vi har ont om timmer, varför Bondskogshygget kunde stå ett par år till

Timret till Igelsta är sålt 40 öre över för furu och 30 öre över för gran i jämförelse med Skogsägareföreningen i Uppsala. Stockholm får inte köpa i Uppsala området, men Igelsta får !

Sulfiten är såld till Holmen för 3:50 över Skogsägareföreningens pris. Eftersom Holmen inte får betala detta har det ordnats som att de betalar 2:50 i förmedlingskommission till Skogssällskapet, som då redovisas till oss som avbetalning på deras årsarvode

Sulfat och board är såld till Igelsta Ingen underskrift

Skrivelse från Carpelan till Ebba Reuterskiöld
Översänder utgifts- och inkomstförslag. Det är ofullständigt, då jag saknar kännedom om jaktkostnader, underhåll, skatter, försäkringar m m

Fjolårets höga avverkning på cirka 1.300 kubikmeter har sin orsak i koncentrationen av arbeten, föranledd inte minst av torkan. Erikssons tanke är att minska avverkningen nu, men en fortsättning av det påbörjade tempot kan motiveras av den gynnsamma vintern.

Huggarna är vana vid annan typ på vinterhuggningen. Härtill kommer den provisoriska förläggningens bristfälliga karaktär, men Skogvaktare Eriksson har lovat att sätta in ett fotogenelement i vagnen
Förslag på Driftkostnader och driftintäkter
Om Friherrinnan önskar skall jag diskutera möjligheterna att Skogssällskapet biträder med bokföringen

I övrigt hoppas jag Friherrinnan utnyttjar Skogvaktare Eriksson för de uppgifter, vartill hjälp kan behövas, T ex husbehovsveden och dess distribution, som kan vara i behov av viss rationalisering
Bandhagen den 1 februari 1957 Carpelan

****

Skogsbruket: ekonomi 1957-1968 Kartong 27

1957 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftskostnader
Ingående lager, skogsföryngring, arbetslöner, vägar, förvaltning, försäkringar, semesterlön,
Summa 47.140 kronor
Driftsintäkter
Försäljning upphugget virke, kastved, virke till husbehov, 80 julgranar, jakt
Summa 50.400 kronor
Saldo 3.260 kronor
Specifikation av avverkningstimmar: huggning 16.450 kronor, körning 1.390 mantimmar 5.070 kronor, 975 hästtimmar 1.470 kronor, 232 traktortimmar 970 kronor
Finns lagerspecifikation

1958 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftskostnader
Ingående lager, kostnader för huggning, körning, stämpling, skogsföryngring, förvaltning, försäkringar, semesterlön
Summa: 46.950 kronor
Driftsintäkter
Försäljning av upphugget virke, virke till husbehov, jakt, Skogssällskapet
Summa: 67.095 kronor
Saldo 20.145 kronor
Årsrapport över virke och lagerspecifikation

1959 Verksamheten i sammandrag Brogård (483)

Driftskostnader
Ingående lager, kostnader för huggning körning, stämpling. Röjning, hyggesrensning, skogsodling plantor vägunderhåll, diken, förvaltning, Skogvaktare Johan Eriksson naturaförmåner, skogsbrandsläckning
Summa 38.500 kronor
Driftintäkter
Försäljning av upphugget virke, virke till husbehov, jakt, ersättning för brandskada
Summa 50.740 kronor
Saldo 12.240 kronor
Specifikation av virkeslagret och inkomster av virke från Brogårds skogar

1960 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftsutgifter
Ingående lager, hyggesrensning, nyplantering, omplantering, hjälpplantering, förvaltning, försäkringar, utgifter för julgranar
Summa 47.150 kronor

Driftsinkomster
Försålt virke, jakt, 2.459 julgranar
Summa 80.020 kronor
Saldo 32.870 kronor
Specifikation på virkeslagret
1961 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftsutgifter
Ingående lager, skogsodling, plantor diverse sorkbekämpning, förvaltning, försäkring,
Summa 40.780
Driftsinkomster
Upphugget virke, Gårdens lokala försäljning, ersättning för torrskador, statsbidrag för skogsplantering, 1.210 julgranar (för eget behov 100, kronor 300)
Summa 60.280 kronor
Saldo 19.500 kronor
Specifikation på virkeslager och virkesavsättning

1962 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftsutgifter
Ingående lager skogsföryngring på 1 ha med odling, gräsrensning och sorkbekämpning, förvaltning, försäkring
Summa 50.224 kronor
Driftsinkomster
Upphugget virke, jakt, julgranar (eget behov för 160 kronor), ersättning för brandskada
Summa 84.824 kronor
Saldo 34.600 kronor
Specifikation över virkesavsättning och lager

1963 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftsutgifter
Ingående lager, skogsföryngring, vägar, förvaltning, försäkring, semesterersättning, resekostnader
Summa 70.815 kronor
Driftsinkomster
Upphugget virke, tilläggsersättning för massaved, julgranar,
Summa 87.039 kronor
Saldo 16.224 kronor
Specifikation över virkesavsättning och lager

1964 Verksamhet i sammandrag Brogård (483)

Driftsutgifter
Ingående lager, risröjning på åkrar, plantering, förvaltning, försäkring, semesterersättning landskapsvård, huggning av julgranar
Summa 66.520 kronor
Driftinkomster
Upphugget virke, skogsröjningsbidrag, julgransförsäljning
Summa 88.585 kronor
Saldo 22.065 kronor
Sammandrag över avverkning och avsättning

1965 Verksamhet i sammandrag Brogård 1 januari - 30 juni (483)
Driftsutgifter
Ingående lager, 8.400 granplantor, hyggesrensning, förvaltning halva året, reseersättning, semesterersättning
Summa 51.976 kronor
Driftsinkomster
Upphugget virke, till husbehov
Summa 59.217 kronor
Saldo 7.241 kronor

1965 Verksamhet i sammandrag Brogård 30 juni 31 1966 (483)

Driftsutgifter
Ingående lager, röjning 30 ha, omkostnader för jakt och fiske, 2.500 granplantor, vägar, förvaltning, försäkringar, skogstaxering, julgranshuggning
Summa 50.838 kronor
Driftsinkomster
Upphugget virke, hyror för skogspersonal, julgransförsäljning
Summa 63.068 kronor
Saldo 12.230 kronor

1967 Verksamhet i sammandrag Brogård 30 september 1968 (483)

Driftsutgifter
Ingående lager, gödsling, hyggesrensning, 9.600 plantor förvaltning, reseersättning, naturvård
Summa 61.438 kronor
Driftsintäkter
Upphugget virke, Pristillägg på 1966/1967 års virkesleverans,
Summa 95.844 kronor
Saldo 35.577 kronor

****

1961-03-09 Brev till Ebba Reuterskiöld från Carpelan (484)

Genom skogvaktare Eriksson har jag erfarit att Friherrinnan gärna vill ha ett förslag till utgifts- och inkomststat så snart som möjligt. Översänder ett statförslag och bifogar samtidigt skogvaktarens årsrapport över virket. Trots den låga kvantiteten torde ett beräknat saldo av 13.000 kronor kunna nås.

1958 Utgifts och inkomststat, Brogård
Utgifter 40.000, inkomster 52.000 = överskott 12.000
Finns avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl
Ett annat förslag där vinsten blir 2.000 kronor högre

1959 utgifts och inkomststat, Brogård
Utgifter 37.400, inkomster 41.400 = överskott 4.000 kronor
Avverknings och virkesförsäljnings kalkyl
Ett annat förslag ger endast 700 kronor i vinst

1960 Utgifts och inkomststat, Brogård
Utgifter 41.500 kronor, inkomst 57.500 = överskott 16.000 kronor
Ett annat förslag med 4.300 högre utgifter ger = 11.700 i överskott
Avverknings - och virkesförsäljnings kalkyl

1961 Utgifts och inkomststat, Brogård
Utgifter 37:000 kronor, inkomst 50.000 kronor = överskott 13.000 kronor
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1962 Utgifts- och inkomststat, Brogård
Utgifter 46.000 kronor, inkomster 66.000 kronor = överskott 20.000 kronor
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1963 Utgifts- och inkomststat, Brogård
Utgifter 44.000 kronor, inkomst 55.000 kronor = överskott 11.000 kronor
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1964 Utgifts- och inkomststat, Brogård
Utgifter 45.500 kronor, inkomster 62.500 kronor = överskott 17.000 kronor
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1965 Utgifts- och inkomststat, Brogård
Utgifter 39.000 kronor, inkomst 39.000 = 0 kronor i vinst
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1965 1 juli 1966 Utgifts- och inkomststat. Brogård
Utgifter 57.000 kronor, Inkomster 71.000 kronor = överskott 14.000 kronor
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1966 30 juni 1967 Utgifts- och inkomststat, Brogård
Utgifter 61.500 kronor, inkomst 94.000 kronor = överskott 32.500 kronor
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1966 30 juni 1967 Verksamheten i sammandrag, Brogård
Driftsutgifter
Ingående lager, röjning på 31 ha. Plantering 5.000 tall 4.600 gran, förvaltning, naturvård
Summa 51.970 kronor
Driftsinkomster
Upphugget virke och husbehovsvirke
Summa 91.464 kronor
Saldo 39.586 kronor

1967 1 juli 1968 Utgifts- och inkomststat, Brogård
Driftsutgifter
Avverkning, röjning av 10 ha, underhålla av byggnader, gödsling
Vägar, förvaltning reseersättning, skogstaxering, naturvård, jakt och fiske, julgranshuggning
Utgifter 101.500 kronor, inkomster 101.500 = 0 kronor vinst
Avverknings- och virkesförsäljnings kalkyl

1967 1 juli 1968 Statredovisning för Brogårds Gods skogar
Driftsutgifter 57.000 kronor, inkomster 72.500 kronor
Balansutdrag
Kassa/postgiro 5.565:77, Bank 20.000, Kundfordringar från Korsnäs AB 35.000 och Olsson & Rosenlund 3.000 = 8.000

****

1948-1955 Skogens konton Brogård (485)

1948 Debet och kredit 15.452
1949 20.473
1950 23.248
1951 67.435
1952 55.606
1953 36.838
1954 36.518
1955 38.648

Brev till Ebba Reuterskiöld från Skogssällskapet i Enköping (485)

Härmed överlämnas räkenskaperna för Brogårds gods skogar för tiden 1 januari -30 juni 1965 omfattande:

Dagbok, Debetjournal över försäljningarna, Verifikationer till dagbok och journal, Bokslut i form av
1 bokslutstablå
2 vinst och förlusträkning
3 balansräkning
4 verksamheten i sammandrag
5 sammandrag över avverkning och virkesavsättning
6 Specifikation över fordringar och skulder
PM angående förvaltning och redovisning
Enköping den 20 november 1965 Bengt Hagstedt

Bokslutstablån 1 januari 30 juni 1965
Vinst och förlusträkning
Intäkter: skogsprodukter 59.217 kronor, kostnader 51.976 = överskott 7.240 kronor
Balansräkning: tillgångar 17.950 kronor, skulder och eget kapital 17.950 kronor
Sammandrag över avverkning och virkesavsättning
Kundfordringar 6.084 kronor, fordring av Skogssällskapet 2.750, skulder 823:47

PM angående förvaltning och redovisning av medel, som Skogssällskapet omhändertar för anslutna skogars räkning
Driftsförskott som ställs till Sällskapets förfogande av skogsägaren och medel för sålt virke redovisas avskilt från Sällskapets egna medel.
Medel som inte går åt levereras till skogsägaren eller sätts in på räntebärande bankkonto
Försäljning av större virkesposter sker genom skriftliga avtal. Sällskapet bevakar köparens och borgensmäns solvens. Mindre poster sälj efter hand i orten mot kontant betalning
8 punkter som talar om hur granskning, redovisning, registrering och information till ägaren görs

Bokslutstablå för Brogårds Gods skogar 1965 30 juni 1966
Vinst och förlusträkning
Intäkter 63.067, kostnader 50.837 = överskott 12.230 kronor
Balansräkning: tillgångar 17.950, skulder och eget kapital 17.950
Sammandrag över avverkning och virkesavsättning
Kundfordringar 7.901, andra fordringar 63:02, skulder 12.842

Bokslutstablå 1966 30 juni 1967
Vinst och förlusträkning
Intäkter 91.641, kostnader 51.970 = överskott 39.585 kronor
Balansräkning: tillgångar 16.059:56, skulder och eget kapital 16.059:56
Sammandrag över avverkning och virkesavsättning

Bokslutstablå 1967 30 juni 1968
Vinst och förlusträkning
Intäkter 97.125, kostnader 61.438 = överskott 35.577 kronor
Balansräkning: tillgångar 24.686, skulder och eget kapital 24.686 kronor
Sammandrag över avverkning och virkesavsättning

****

1966-1968 Årsredovisningar från Skogssällskapet (486)

Skogssällskapet redovisar sina arbeten på skog 337, Brogård, månad för månad från 1 juli 1966-15 mars 1968.
Röjning mekanisk, hyggesrensning, plantering, stämpling, aptering parkvård, naturvård, basvägar, körning m m

****

1965-1968 Dagböcker för Bro gårds skogar (487)

Brogårds gods skogar 1 januari -30 juni 1965
Brogårds gods skogar 1965 30 juni 1966
Brogårds Gods skogar 1966 30 juni 1967
Brogårds gods skogar 1967 30 juni 1968

****

Skogsbruket verifikationer 1965-1968 Kartong F:28

1965-1968 3 sammanbundna mappar med verifikationer (488)

1965 30 juni 1966 verifikationer till dagbok och journal tillhörande Brogårds Gods skogar
1966 30 juni 1967 verifikationer till dagbok och journal tillhörande Brogård Gods skogar
1967 30 juni 1068 verifikationer till dagbok och journal tillhörande Brogårds Gods skogar
Bro den 18 december 2007 Gudrun Sandén

****

Inkomna broschyrer om lantbruksmaskiner 1937-1972. Kartong F:29

1937-1972 broschyrer för olika lantbruksändamål (489)

1937 Radiatorer priser mellan 40:- 210:-
Kamrörskaminer priser mellan 27:50 80:-
Prospekt angående Genast börjande livränta, Lifförsäkrings Aktiebolaget Thule
Skottkärror, säck- och magasinskärror, hyvelbänkar från Stockmöllans Ab Stockmöllan
1938 Prislista från Mellansvenska utsädes AB, Skövde. Vallväxter och gräs.
Rödklöver 200:- per kilo, vitklöver 330:-, blåluzern 235.-, timotej 95:-, hundäxing 145:-
1939 bilder på olika ogräs och deras bekämpning genom besoftning av kalkkväve från fosfatbolaget, Stockholm
Merulinit träkonserverings medel mot hussvamp Fosfatbolaget
Gummihjuls vagnar Herrgårdsvagn 400:- Mjölkvagn 300:- AB Nilsson & Luthman Södertälje
Slåttermaskin från Kullbergs
1941 Lilla Harrie traktorredskap Kullbergs, Katrineholm
Düngerstreuer Lawn Beauty från Mariba
Traktor Volvo Boxer 350
Foder- och sädeshissar Kjällve, Kvänum 2.585:-
Motorröjsåg Rowco Brushking AB Doffner Lindström, Örnsköldsvik
Källve gripklor, lastnät och transportörer Kjällströms mek verkstad AB Kvänum
Sisis Truspred från W Hargreaves & Co Cheshire, England 335:-
Teko djupsandsfilter
Prislista från MC, Endast smör på bondens bord. Flaskor 50 liter 95:- lock 16:-. omrörare 26-50, hink rostfri 33:-, mått 1 liter 23:-, spannborste 5:-, diskviska, 1:70, mjölkkylare 950:- - 2.230:- diskho 300:-
1965 Riktprislista från Källve foder- och sädeshissar
Clio Rotaclip, gräsklippare från Motor-Fleron 400:-
Asea litelfer, lyftar
Gripklor från AB Alfa-Laval
Transportörer Sparman Fabriken AB Vikingstad
Hisspel Odin Ru-el Från Fabriken Odin AB Nyköping
Spridarvagnar och tankar Alfa- Laval
Tive gödselpumpar och spridarvagnar
Olby spridare från Olby Maskiner, Skövde
Presidette automatisk spannmålsvåg 940:- från Andersson & Mattson AB
Gödselskruv och andra utgödslings anordningar för kor, svin och fjäderfä från Harald Fors & Co AB
Klaffblad från Vretens mekaniska verkstad, Vreten
Tive såmaksin från Slöörs maskiner
1969 Katalog, Shell när det gäller växtskydd, olika växtskyddsmedel och bilder på vilka växter de skall användas på

1972 Dammbindningsmedel från Arosbygden 27 öre
AGA ändrade priser för gas, gasblanding samt transporter
Självbindare från Söderberg & Haak, Staffanstorp
Skrivelse från Skogs- och Lantarbetsgivare föreningen angående statistikuppgifter i avseende på lantbrukstjänstemanna löner
Protokoll vid stämma i Gryttjom den 30 november 1972 med Upplands lantarbetsgivare.
Som suppleant valdes Lantbrukare Roland Nilsson, Önsta, Bro
Flytande gödsel och supra från Scandinavian Fertilizers AB
Prislista från Sand- & Grusaktiebolaget Jehander. Betonggrus 8:95 kbm, ärtsingel 11:80, putssand 14:10 fyllningsgrus 7:30
Odaterat brev till Mjölkcentralens leverantörer

Mjölkproduktionen i Sverige har minskat snabbt under senare år. Ibland har det varit svårt att klara landets försörjning. Medelåldern bland producenterna är hög och många kommer under de närmaste åren att upphöra med mjölkproduktionen. Besättningarna behöver ökas.

Lantbruksstyrelsen och Svenska Mejeriernas riksförening har tagit initiativ till en riksomfattande undersökning av gårdar med mjölkproduktion. Vi har beslutat medverka i undersökningen och samarbetar med Lantbruksnämnden.

Frågeformulär har sänts till alla som 1970 hade minst 10 kor. Vi ber Er snarast fylla i frågorna

Uppgifterna kommer att behandlas konfidentiellt och skall endast användas för statistiska bearbetningar och för planering av Mjölkcentralens och Lantbruksnämnden rådgivning.
Lantbruksnämnden

1972 Brev till MCs leverantörer
Utfordringsförsök med MC Fodermjölk i Kungsängen. Den nya fodermjölken som vi utarbetat i samarbete med Lantbrukshögskolan har använts på försök vid Kungsängens försöksgård. I alla försök har det givit resultatet, att fodermjölk kalvarna ökat drygt 1 kilo mer än kontrollgruppens kalvar, men råkat ut för fler sjukdomsangrepp.
Fältförsöket inleddes 1 maj 1971 och resultaten är ännu inte helt sammanställda.

Deltagare i Mjölkcentralen konferens den 5 februari 1972 och programmet
Inspektor Gunnar Eriksson, Brogård deltog

Information N:12 1972 från MC. Mjölkpriset ökas med 2 öre. Vidare månadsinformation från januari till och med oktober

Lantbrukssprutor från Svenska AB Motelska, Jordholmen
Nya BM-Volvo 814 turbo, traktorer
Slåttermaskin som passa alla traktorer med hydraulisk lyft från Aktiv Morgongåva
Tröska Clayson 1545 pris 102.000 kronor
Wegler Ap 51 hårdpress med den höga avverkningen, 24.650:- tillägg balklastare 6.700:-
Kovimin tilläggsfoder från Harald Fors & Co AB Ett kofoder från Fors betyder mera mjölk i vinter

Brev från Astra Ewos AB
Viktigt meddelande till kalvuppfödare.
Man räknar att kalvdödligheten i Sverige orsakar förluster på 10.000.000 kronor.
Bra stallmiljö och god hygien är inte tillräckligt. Den antibiotika som tidigare varit tillåten har haft ytterst svag effekt

Från den 15 september 1972 gäller nya bestämmelser angående inblandning av antibiotika i mjölknäringar. Mot veterinärintyg får man nu blanda in antibiotika i sådana doser att botande och förebyggande effekt erhålles.
Nu kommer Astra-Ewos att tillverka en mjölknäring med hög dos av antibiotikum nämligen Kalv-Manna Extra Vet. Och säljs mot veterinärintyg hos ordinarie foderhandlare.

Scanpaper säljer flytande gödsel
International Forage harvesters
BM-Volvo 800 traktor
Fors foderprogram för mjölkkor
Konstgödselspridare Yrsa-Matic
Hydraulisk frontlastare från Trima AB Iggesund
B M-Volvo 600 traktor
Bro den 19 december 2007 Gudrun Sandén

****

Övriga handlingar 1784-1932 Kartong F:30

Brogårds loglängd för 1784-1788 (490)

Den 6 september bärgades 461 lass råg, var utsått 13 tunnor 4 fjärdingar. Tröskningen började 14 september, den 12 november, 25 november lassat från råglogen 11 tunnor 4 fjärdingar. I november tröskades Norrgården i Husby, Per Jansson i Husby, Ekboda och Tetorp. I december Snyggboda och Lagmansboda, Eric Ersson i Husby, Storklint och Lillklint Fortsätter i januari, februari och slutar 29 mars 1785. Summa 185 tunnor 7 fjärdingar. Den 12 oktober bärgades 140 lass vete, var utsått 4 tunnor 7 fjärdingar. Den 23:dje tröskade Storklint och den 29:de i Lillklint. Tröskningen avlutades den 27 januari. Summa 55 tunnor 4 fjärdingar

10 lass vita och gröna ärter, var utsått 1 tunna 1 fjärding summa 2 tunnor 5 fjärdingar

Den 12 oktober bärgades 339 lass korn, var utsått 25 tunnor. Den 20 oktober tröskade Tegeltorp och Rättarbo och fortsatte med de olika torparna. Uppgift om hur mycket som tröskades av varje torpställe finns. Tröskningen slutades 19 februari 1785. Summa 190 tunnor.

Den 14 oktober bärgades 88 lass blandsäd, var utsått 6 tunnor. Tröskning av Rysstorp, Snickartorp, Rånäs, Ängstorp, Jan Person i Hernevi, Jonas Matsson i Hernevi. Summa 48 tunnor 2 fjärdingar

Den 13 oktober bärgades 200 lass havre, var utsått 21 tunnor. Den 29 december tröskade Rånäs och Ängstorp, den 14:de Rättarbo och Tegeltorp, 15:de Snickartorp och Rysstorp, den 17:de Stohagen och Herrhagen. Tröskningen fortsatte till den 15 april 1785. Summa 61 tunnor 4 fjärdingar.

8 tunnor 2 fjärdingar gammal råg såddes den 21-27 augusti i Ladugårdsgärdet och Karlholmen
3 tunnor vete såddes 8-9 september i Karlholmen
Vårsådden 1785 började den 3 maj med ärter, grovkorn, blandsäd bl a i Bondvreten och Oxhagen, Ekboda och Eldbro. I Oxhagen såddes också havre. Sammanlagt 35 tunnor 6 fjärdingar

Brogårds loglängd för år 1785 (490)
Den 31 augusti bärgades 196 lass råg, var utsått 11 tunnor 6 fjärdingar

Den 2 september började tröskningen med dagsverken och avslutades 20 januari 1786. Summa 127 tunnor 2 fjärdingar

Den 5 september bärgades 8 lass vete, var utsått 3 tunnor. Tröskningen började 17 september och slutade 2 november. Summa 27 tunnor 2 fjärdingar

Den 14 september bärgades 122 lass korn, var utsått 15 tunnor 3 fjärdingar. Den 4 oktober började tröskningen med dagsverken och slutade 10 februari 1786. Summa 128 tunnor 1 fjärding

Den 4 oktober bärgades 13 lass blandsäd, var utsått 1 tunna 4 fjärdingar. Tröskades 5 tunnor 6 oktober och 8 tunnor 8 december av Jan Persson i Hernevi. Summa 13 tunnor

Den 4 oktober bärgades 112 lass havre, var utsått 16 tunnor. Tröskningen började 21 oktober och slutade 14 februari 1787. Summa 111 tunnor

Den 29 september bärgades 5 lass ärter, var utsått 4 fjärdingar. Tröskades den 23 november. Summa 4 tunnor 6 fjärdingar

Den 18-20 augusti såddes 18 tunnor 7 fjärdingar råg i Kvarngärdet. Den 19 september såddes 3 tunnor vete i Kvarngärde, och 2 tunnor 4 fjärdingar i Stora gärdet. Den 24:de 2 fjärdingar i Kvarngärdet. Tillsammans 24 tunnor 5 fjärdingar
1786 den 24-29 såddes 10 tunnor 7 fjärdingar grovkorn, 1 tunna humrick, 2 tunnor 5 fjärdingar blandsäd av korn och havre, 2 tunnor 1 fjärding ren blandsäd, 4 tunnor 5 fjärdingar havre, 5 fjärdingar ärter. Tillsammans 21 tunnor 7 fjärdingar

Brogårds loglängd för 1786 (490)
Fån 18 augusti till 2 september bärgades 302 lass råg, var utsått 18 tunnor 7 fjärdingar. De 21 augusti började tröskningen med dagsverken och fortsatte till 9 februari 1787. Summa 199 tunnor 2 fjärdingar

Från 6 till 26 september bärgades 84 lass vete, var utsått 5 tunnor 6 fjärdingar

Tröskning mellan 12 september till 14 november. Summa 52 tunnor 7 fjärdingar

Till 26 september bärgades 122 lass grovkorn och 138 annat korn, till 2 oktober 16 lass humrick, utsått 11 tunnor 7 fjärdingar
Tröskningen började 26 oktober och slutade 20 januari 1787 Summa 112 tunnor 5 fjärdingar
44 lass blandsäd bärgades i september och oktober utsått 4 tunnor 6 fjärdingar
Tröskades mellan 18 november och 15 december Summa 37 tunnor 5 fjärdingar
22 lass havre var bärgat i oktober, utsått 4 tunnor 5 fjärdingar. Den 8 december tröskade Anders Andersson i Hernevi 7 tunnor 7 fjärdingar
16 september bärgades 4 ½ lass ärter, utsått 5 fjärdingar. Den 27 november tröskades 1 tunna 4 fjärdingar.

Den 14 och 15 augusti såddes 2 tunnor fin råg i Rättarbohålet och 6 tunnor gammal vid Karlholmen.
Den 24:de 2 tunnor på samma ställe, samt vid Rättarbo och Ekboda. Tillsammans 14 tunnor
Den 22 augusti 2 tunnor gammalt och 4 tunnor nytt vete i Ladugårdsgärdet, och 16 september 1 tunna i Herrhagsvreten
Vårsådden började 12, 13, 14 april i Ladugårdsgärdet med 8 tunnor grovkorn, den 18:de i Ekbodavreten. Sådden fortsatte under maj i Oxhagen och Finsta äng med grovkorn, havre, humrick och blandsäd. Tillsammans 35 tunnor säd

Brogårds loglängd för 1787 (490)
Råg bärgad från 11 augusti till 4 september 206 lass, utsått 14 tunnor. Tröskningen började 20 augusti och slutade 26 februari 1788. Summa 145 tunnor 1 fjärding
Vete bärgat från 6 september till 16 september 100 lass, utsått 6 tunnor. Tröskningen började 31 oktober och slutade 11 december Summa 89 tunnor 5 fjärdingar
Korn bärgat från 6 till 29 september 339 lass, utsått 12 tunnor 6 fjärdingar. Tröskningen började 30 oktober och slutade 26 februari. Summa 236 tunnor 4 fjärdingar
Blandsäd bärgad från 11 till 29 september på Ekboda och Rättarbovretarna 20 lass, utsått 1 tunna 7 fjärdingar
Tröskat av Tetorparen, Kocktorparen och Lagmansboda 24 tunnor 7 fjärdingar
Ärter tröskades i februari 1788 1 tunna vita och 4 fjärdingar gröna
I Oxhagen bärgades korn och blandsäd den 4-6 oktober 230 lass, utsått 10 tunnor. Tröskades från 23 oktober till 5 februari 1789. Summa 149 tunnor 2 fjärdingar
På Finsta äng bärgades korn och havre den 5-6 oktober, blev 64 lass, utsått 9 tunnor 4 fjärdingar. Tröskades mellan 26 oktober och 19 februari 1788. Summa 52 tunnor 7 fjärdingar

Såddes i augusti och september 3 tunnor 4 fjärdingar vete.
Från 13 augusti till 1 oktober 16 tunnor 5 fjärdingar råg, en del finnråg.
Vårsådden 1788 började 2 maj med grovkorn i Rättarbohålet, Fiskargärdet, Ridängen och vid Tegelhagen med 20 tunnor 2 fjärdingar
Havre såddes i Rättarbogärdet, Tegelvreten, Ladugårdsgärdet 8 tunnor
Blandsäd 6 tunnor i Rättarbohålet
Ärter 1 tunna i Fiskargärdet

Brogårds loglängd för 1788 (490)
Mellan 14 till 18 augusti bärgades 249 lass råg, utsått 16 tunnor 5 fjärdingar. Tröskningen började 21 augusti och slutade 21 januari 1789. Summa 155 tunnor
Vete och vetblänning bärgades från 20 augusti till 3 september 56 lass, utsått 3 tunnor
Tröskningen började 29 augusti och slutade 18 september. Summa 28 tunnor 5 fjärdingar
Anders Andersson i Hernevi tröskade 5 tunnor 1 fjärding vetbländning
Från 8-17 september bärgades 196 lass korn, utsått 2 tunnor humrick och 18 tunnor grovkorn
Tröskning 28 oktober till 7 januari 153 tunnor 1 fjärding. Därefter tröskade Lagmansboda, Snickartorp, Snyggboda och Rånäs 22 tunnor
Ärter bärgades den 3 september 8 lass som blev av 1 tunna, uttröskat 8 tunnor.
Blandsäd bärgat den 10 september 25 lass, utsått 6 tunnor
Tröskat av Norrgården i Husby 12 tunnor och Storklint i Hernevi 22 tunnor

Den 16 september bärgades 9 lass havre, som tröskades den 22 oktober av Norrgården i Husby Summa 7 tunnor 4 fjärdingar
Höstvetet såddes 22 och 29 augusti med 3 tunnor
Rågen såddes i Ladugårdsgärdet den 22 augusti, i Oxhagen den 26 och 29 augusti och i Finsta äng den 2 september, tillsammans 17 tunnor
Vårsädet 1789 såddes humrick 9 maj och grovkorn i Oxhagen den 25:te. Tillsammans 13 tunnor 3 fjärdingar
Blandsäd den 16 maj i framlöten och Finsta äng. Tillsammans 6 tunnor 4 fjärdingar
Havre såddes i framlöten och Oxhagen den 16 maj och 2 juni. Tillsammans 3 tunnor 3 fjärdingar
Ärter såddes den 11 maj i Fiskargärdet med 1 tunna 6 fjärdingar

****

1798-11-04 Brev till Andre Berck. Principalinnan är troligen Fru Funk (491)

K Broder

Den skriften som mon frère sänt till mig på det Fru Principalinnans vägnar angående ….. …… …. …fundament, gjorde de uppnått, har jag genast sänt till Lagmannen Sven Ribbing, som nu för tiden är här i Staden ……. Den communicerande skriften någon …. Huru därmed tillsammans ….var … jag inga dokument omgående sk
Svårläst men verkar undertecknat och daterat i Kongl Hovrätten

Brevet till Le Comte de Sparre är skrivet på franska
Breven är inte behandlade av UKF
Bro den 29 december 2007 Gudrun Sandén

****

1839-12 31 sammandrag av Räkenskaperna vid Limmareds Glasbruk (492)

Debet
Summa: vitt glas 10.374 och grönt glas 3.296, sålt glas för 30.963. vinst 13.900 riksdaler
Summa 88.247
Kredit
Till Greve Claes Sparre och undertecknad 8,750, ränta till Grevinnan Lagerfält, till Majorskan Natt och Dag, till Amiralitets kassan, utstående fordringar
Summa 88. 247
Greve Sparre mottagit 4.300 och undertecknad 4.450 riksdaler
Godkännes Claes Sparre Adolf Fä…..
……..
1840-1842 5 brev från Claes Sparre (492)

Torpa den 15 mars 1840 (492
Käraste Broder!
Översänder räntan med 900 riksdaler banko dock med avdrag på 18 riksdaler som beviljad pensionsavgift för tre stycken gamla nådehjon, som ännu finns bland de levandes antal.
Jag hade så gärna önskat och även bort sända dig utdelningen från Limmared, då du som du nämnt varit i behov därav. Men i brist av större sedlar och utbetalningar för Bror Fredrik, att de som är skyldiga mig inte betalat och att ännu ingen försäljning av spannmål skett, gör att jag måste anlita den vanliga Broderliga fördragsamheten med mig. Jag förmodar kunna betala i nästa månad, då jag borde ha 2.000 riksdaler för att 1836 sålt 3/16 mantal i Troreds (?) socken, samt 1.000 riksdaler från Bruket för levererad pottaska och en del inte obetydliga fordringar av underhavande som borde inflyta. Men ordhålligheten i penningaväg är svag och från Bruket får jag alltid vänta och låta de angelägnare utgifterna bestridas först

Avsättningen på glas är Gudskelov god, men utgifterna för arbetslöner och material är stora. Så även om pengar dagligen inflyter, så har de nästan daglig avgång.

Jag har längtat varje postdag att i tidningen får se, att du fått reda på tjuven och det stulna, men allt förgäves. Genom brev från Bror Carl nämner han blott att du fått rätt på kläder men inga pengar.

Vi har en längre tid haft ett stadigt och vackert väder, med lagom vinter och kyla och god land- och sjöföre. Då det varit litet snö har dagsmejan på några dagar borttagit landföret, men sjöarna är starka och lätta att köra. Kommer att bero på vårkylan hur rågåkrarna klarar sig, då de är bara från snö.

Focken har varit här i Limmared men nu rest till …. Han är mycket god och hjälper mig med uppgörande av Fredriks affärer och att skaffa mig någon säkerhet för mina betydliga försträckningar. När Focken var här, var vi en dag hos dem på middag. Jag har annars hållit mig hemma. Läkaren ordinerar att vara ute dagligen om möjligt. Bröståkomman är bättre men vill inte försvinna.

Framför hjärtligaste hälsningar till Din kära hustru och familj från min hustru och mig och barnen bedja om sin vördnad.

Med broderlig vänskap Din tillgivne Broder Claes.

Torpa den 10 april 1840

Käraste Broder!

Av hjärtat kärkommen var din vänskapsfulla skrivelse av den 31 förra månad, då jag fick veta att du nu var så återställd till hälsan, att du kunde skriva och hade hopp om att snart kunna lämna dina rum och få begagna dig av den fria och vederkvickande luften.

Genom Bror Carls brev till Focken att du var sjuk och hade fått nervfrossa och inte hörde av något svar på mitt brev med pengarna fruktade jag verkligen och med bekymmer att det var allvarligt. Jag anser att nervsjukdomar är både långsamma och elakartade. Då jag i dag har nöjet att skriva till Dig, är det för att betyga min uppriktiga tacksägelse för kärkommen skrivelse och inte desto mindre för att förklara min hjärtliga glädje över ditt tillfrisknande.

Som jag nu fått tillfälle med pengar, är det med nöje jag översänder Din tillfallande utdelning för hela förra året, nämligen 1.600 riksdaler för Glasbruket och 100 för Limmareds Säteri. Hade det inte varit för att använda både av egen kassa och lån för att biträda Fredrik så skulle du inte behövt vänta så länge.

Förra veckan var Focken på Limmared och hade bett Fredrik och mig komma för att kunna uppgöra en ordentlig räkning på hur mycket Fredrik är skyldig mig och vilken säkerhet jag kunde påräkna av de inlösta reverserna av köparen av Tunarp (?) Vi kom på tisdagen och jag reste hem på torsdagen och Fredrik återvände till Jönköping på fredagen. Han hade väl ämnat sig hit också, men för svårt väglag och sjöns blivande osäkerhet fann han bäst att ställa kosan hemåt så fort som möjligt.

Min fordran uppgår till den 14 mars detta år till 9.937:34 riksdaler riksgälds. För att han inte skulle lagsökas i Privat Banken för ett förfallet lån i början av denna månad, måste jag ytterligare bisträcka honom med 500 riksdaler samt 50 till behov för sitt hushåll.

Det är bekymmersamt särskilt för närvarande att kunna rangera för honom och svårast att om all skuld skulle betalas blir litet eller intet över att leva på. Får han behålla sina hästhemmans räntor och pensionen utfaller till hösten blir det litet att räkna med, men till dess är inte annat än att understödja, så de har att leva av.

Han lilla hus är ännu ograverat, men jag får väl söka inteckning däri för vidare säkerhet. I denna månad skulle han inlägga sin avskedsansökan från Västmanlänningarna med begäran att få kvarstå i armén, ty i annat fall kan han inte bibehålla hästhemmans räntorna om han alldeles lämnar Militär ståndet

Blir det möjlighet för Dig att lämna egna och allmänna affärer, kan jag finna att en Brunns- och Badsejour blir nödvändig för dig till sommaren. Det skulle bli obeskrivligt roligt om Dina vägar kunde ligga åt detta hållet. Av hjärtat välkommen är Du och De Dina och hoppas på vänligt överseende med vårt tarvliga hus.

Torpa den 3 december 1840 (492)

Käraste Broder !

Hjärtligt välkommen var din kära skrivelse av den 17:de förra månad, eftersom jag inte på länge fått underrättelser från Dig, Bästa Bror.

Min åkomma eller olägenhet i bröstet har Gudskelov inte försvårats, utan blivit bättre, sedan jag nyttjat medicin från Göteborg. Likväl vill den inte helt försvinna utan gör mig olägenhet, då jag skall gå uti i luften. En resa till Frun i Kisa eller Horn var av vänner påyrkad och skäl att försöka i anseende till hennes ryktbarhet att lyckas med sin kur. Dock blev alla lantmannasysslor fördröjda i år genom det ihärdiga regnandet och även min resa, så att den inte var att tänka på i år. Men då ledighet gavs i mitten av oktober och man kunde hoppas på vackert väder och goda vägar till slutet av månaden, blev resan i hast bestämd

Redan de första dagarna av resan blev luften kylig med flygsnö, som tilltog på allvar, så att vi blev riktigt insnöade hos Frun i två dagar och reste därifrån i snöväder och fullt slädföre, så jag måste köpa kälkar att sätta vagnen på. Resan blev alltså besvärligare, kostsammare och längre än ämnat var. Jag nyttjar fortfarande Fruns medicin och Herren allena vet vad nytta den har med sig - man får trösta sig med hoppet - men det onda har inte försvårats, men vill ändå inte försvinna, utan är lika som innan resan.

Frun sa det var gikt och hemorrojder och lovade att det onda skulle förbättras. Min hustru som inte heller befunnit sig väl, åtföljde mig på resan för att även få konsultation hos Frun. Nu var där inga besökande, utom en General Baron De la Grange som varit patient på stället i flera månader för en benskada, men var nu bättre och skulle resa hem strax efter oss Det var dock ett mycket roligt sällskap för oss, ty han var glad och intressant att språka med. Jag minns inte jag sett honom sedan han var hos lektor Wimermark och vi hos Lektor Collberg i Linköping 1790 och 91, således omkring 50 år sedan.

Jag har hört att Landshövding Sandelhjelm skall vara hemma och skrev till honom för Carlsson, från vilken jag haft brev med begäran att rekommendera honom. Mina förhållanden till Sandelhjelm är, vad jag förmodar inte annat än goda och för övrigt träffas vi sällan. Det inträffar sällan något, som gör att jag behöver anlita honom. Att mitt förord för Carlsson inte hade någon verkan eller betydelse tar jag för givet, ty han har nog av underordnade som han vill gynna och kan ha skäl därtill. Det sägs att hans Brorson en Ohrwall, som är Kronofogde här i Jönköping vill ta avsked från kronofogde tjänsten, som är mera ansvarsfull och mindre förmånlig och vill i stället bli Häradsskrivare, som skulle vara förmånligare här i Häradet - är förhållandet sådant så måste han väl vara självskriven till tjänsten

Jag får hjärtligen lyckönska Dig till att Din äldste son är lyckligen gift och som jag hört med en täck, hygglig och bemedlad flicka - det är inte allom givet att skjuta en sådan fågel - måtte de alltid få leva lyckligt och väl och söker han eftersträva din skicklighet i affärer, tycks hans framtid stå i ljusa färger.

Det är lyckligt när Barnen kommit så långt på levnadsbanan att de kunnat fatta beslut för sin framtid och erhållit tjänst och slutligen gjort lyckliga och förmånliga partier. - Jag har nu att bäst tänka för tre junkrar, som tillväxa i ålder och förmåga att efterkänna pappas karta

Hade Chefen för detta Regemente inte haft sin egen princip att ej utnämna några …… hade min son kunnat stå kvar vid Regementet, men då ingen tanke är, att någon kommer att ta avsked på några år, kommer han att gå som underofficer en längre och obehövlig tid, i synnerhet vid ett indelt eller lantregemente med obetydlig tjänstgöring och till ringa nytta.

Claes Fleming har tyckt om gossen och således önskat få honom till Gardet och för den som hade råd att kunna ha honom där, tror jag visst det skulle lända honom till nytta, om han vill uppföra sig beskedligt, hushålla artigt och sedesamt, än att ligga på landet för det mesta, då tjänstgöringen inte upptar stor tid och då blir sysselsättningen tyvärr ej med Boken att öva och öka det man läst, utan jakt och vila m m dylikt största tidsfördrivet. I dessa tider är gruvligt vad pengar förslår litet för gossar, när de skall ut i världen och är då påkostande när man önskar få dem introducerade och placerade där det är dem nyttigast, att med allt möjligt strävande och försakande för egna behov, likväl inte kunna beräkna tillräckliga tillgångar att kunna hjälpa dem och göra andra rätt.

Jag vet inte vilket parti blivit taget för min son, sedan jag sände Överste Dahlströms svar, och får kanske inte känna det förrän han kommer hem snart nog - ty om han har väl slutat sina grader.

Emellertid är det väl inte alla bemedlade gossar, som är vid Garnisons Regementena och besynnerligt nog dra de sig likväl fram.

Väderleken tror jag varit lika över hela riket, regnig och våt både sommar och höst. Då rågen bärgades var en lycklig väderlek några dagar, men den ger mycket lite. Vårsäden har blivit mycket rik till halmen, så ladorna vill knappast förslå, hur stora de än är och ingen minns när det blivit så mycket vårsäd tidigare. Havren och blandsäden skadades något av groning, men ger inte så litet. Vetet ser bra ut, men finns inte så mycket här i orten. Ärterna lovade en härlig skörd, men skadades mest av regnet.

Potatisen ger litet vilket är skada, eftersom jag nästan endast bränner för husbehov, men de är så nyttiga för kreaturen och befordrar kornas mjölkning.
Jag kommer att i år så mera ny råg än vanligt, dock litet sent och den ser svag och klen ut. Kommer väl att bero på hur den klarar vintern och sedan en lycklig och tjänlig väderlek för kommande år. Det är Vår Herre som ger växten.

Min hustru och jag förenar oss i hjärtliga hälsningar till Din kära hustru och familj. Min hustru hälsar Dig hjärtligt och hemmavarande Barn ber om sin vördnad

Med Broderlig Vänskap evigt. Din tillgivne Bror Claes

Torpa den 31 januari 1841 (492)
Käraste Broder!
Ännu har väl inte full utdelningen från Glasbruket tillfallit dig och mig, med då jag alls väntat att med detsamma få säga dig mina välgångsönskningar, älskade Broder, och samtidigt sända Dig utdelningen och detta tycks draga ut på tiden, innan min kassa tillåter att gå i förskott, tiden på Nyåret är framskriden en månad och inget i dag kommer att hindra mig, så företar jag detta kära göromål, att först förklara Dig käraste Bror med Din älskade familj de hjärtligaste och uppriktigaste välönskningarna till det ingångna tidsskiftet. Måtte Du med hälsa först och främst och sedan med sällhet, lycka och välgång det samma fortsätta

Senaste året gav Bruksutdelning 600 riksdaler och årsarrendet för Limmareds Säteri på din lott 66 riksdaler 32 skilling. Av dessa pengar följer 2 stycken anvisningar på Handelshus i Stockholm om 100 riksdaler stycket och kan inte förmoda annat än att de godkänns och Du kan använda dem. I annat fall sänder du dem tillbaka, för den som förväxlat dem till mig, har lovat återta dem i fall jag inte blir av med dem. Han ansåg dem mycket säkra och goda i rörelse i Stockholm och upp åt landet, fast här i små städer och på landet kan de anses tvetydiga och mindre gångbara.

Med det gamla året slutade jag min kur av Frun i Horn, som väl inte skadat, men inte heller fullkomligt botat min bröståkomma. Jag tänkte emellertid dröja till att skriva till gumman härom innan jag rätt erfarit sviterna av medikamenterna. Sedan nyår har jag varit krasslig; det började med illamående i hela kroppen och slutligen slog gikten till i min vänstra fot med värk och ömhet. Den är långsam att övervinna och i synnerhet vid denna årstid, då vi nu har en rätt nordisk vinter med köld, daglig snö och ofta dåligt väder. Jag har alltså i tre veckor måst hålla mig inomhus och stundom ofta nog begagnat sängen, ty foten tål ej någon rörelse och vill ha varmt. Den börjar nu Gudskelov bli bättre, men i denna kalla årstid vågar jag mig inte ut. Emellertid blir kroppen mindre väl disponerad av den ständiga kammarluften i stället för att röra sig ute. Jag är i dag glad att kunna sitta någon timma vid skrivbordet och finna att foten inte besvärar. Går likväl i tofflor med dubbla ullstrumpor och har ett täcke omlindat när jag sitter och skriver.

Då min äldsta ej kunde i höst komma till Marieberg, låter jag honom i sällskap med Wilhelm Olivecrantz i dessa dagar resa till Uppsala, att idka studier; först arbeta på studentexamen och sedan på kansli examen. Han torde således till en början vid fyllda 18 år bli utnämnd till officer här vid Regementet

Jag skulle önska och hoppas detta länder honom till mer nytta, fastän kostsamt, än gå lönlös vid Gardet och där deponera en lika om ej större summa.

Jag har väntat Fockens till Limmared, men köld och svårt väglag, har förmodligen hindrat resan, ty vägarna i synnerhet de mindre håller sig bra ovägade.

Hustrun och jag förenar oss i hjärtligaste hälsningar för Din kära hustru och familj, Evigt Din tillgivna Broder Claes

Torpa den 9 maj 1841 (492)

Jag har väntat alltjämt på att kunna få något mera pengar, att jämte räntan få sända en liten avbetalning på 1.000 riksdaler med allt förgäves, varför jag nu inte finner tillbörligt föra någon tidsutdräkt med min räntebetalning, då jag i kassan har tillgångar. Jag får av innersta hjärta tacka dig för Din skonsamhet med mina likvider och torde du vara god om så tillfälle blir för mig att tillåta någon liten avbetalning, som skulle ske dels genom inbetalning av några hundra riksdaler för den sist försålda fastighet av 5/16 hemman i T… socken för 4 år sedan och dels några som insatt pengar hos mig för 5 % ränta.

Om jag gjort min beräkning riktigt skulle min räntelikvid bli som följer:
5 månaders ränta på 5 % för 27.000 riksdaler = 562:24
7 månaders ränta på 5 % för 23.250 riksdaler = 678: 6
Summa 1.240:30
Avgår årsavgift för tre stycken gamla nådehjon med 27:12
Du vore god att genomse min revers och beräkningar, så att allt är riktigt

Hur går det käraste Bror, skall vi få nöjet att se dig här i sommar med hela familjen eller delar av den? Nekar Du oss nöjet att få se Dig, bör du åtminstone ej neka dig nyttan av Bad- och Brunnsresa, men jag skulle glädjas att än en gång få se dig här på den gamla fädernejorden.

Om jag kommer att begagna något artificiellt vatten som Stålpefomonter (?) eller vid någon Brun har jag ännu inte beslutat. I fredags kom Broder Fredrik med dottern Hedda - det var roligt och kärt att återse honom återställd till sin hälsa. Ännu känner han stundom gikten i ben, knä, arm och bröst, men lindrigt. Han är ordinerad dricka brunn och som visserligen är nyttigt för honom. En tjänlig Brunn för vatten och bad heter Lannaskede i Småland, hade han tänkt begagna och kommer jag att göra honom sällskap, blir vår brunnsresa i slutet av nästa månad på en 3 veckor.

Skulle jag begagna brunn vore det för nyttan, äga sin frihet och leva tarvligt och ej behöva någon kuriös brunn där kostnaderna blir större än nyttan och det har man ej råd till.

Vi har en härlig och växlande väderlek, dock ej med betydlig värme. Vårsådden går nu på som bäst. Vinterrågen av ny råg är svag och till en del utgången. Någon avsättning av säd blir liten eller ingen.

Ett sammandrag av Bruks räkenskaperna för förra året får jag sända dig. Avsättningen på Glasbruket i vinter har varit mindre gynnsam, således stort förlag eller magasinering. Jag är osäker var detta brev kan träffa dig, men förmodar säkrast i Stockholm eller dina egendomar.
Med Broderlik vänskap Din evigt tillgivne Bror Claes
Bror Fredrik beder hjärtligt hälsa och önskar Du kunnat varit god skaffa honom någon tjänsteplats.

Torpa 27 april 1842 (492)

Käraste Broder!
Jag får tacka dig för Din vänskapsfulla skrivelse av den 4 dennes och det är innerligen kärt och fägnande att Din hälsa tillåter dig att resa under vilken årstid om helst och för övrigt under Din tid som är upptagen av många bestyr och besvär.

Jag får nu översända min ränta till Dig, på vilken du alltid får vänta. Hade väl kunnat sända den något förr, men ville inhämta din säkra vistelse och några postdagar har jag blivit hindrad av besök och hushållsbestyr.

För kapitalet 23.250 riksdaler med 5 % gör efter min beräkning 1.162 riksdaler 24 skilling, med avdrag för tre nådehjon med 27 riksdaler 12 skilling följer här 1.135 riksdaler 12 skilling

Bror Fock är nu ensam på Limmared och besökte jag honom förleden vecka och parferade skott. Utom det att han är road av att träffa mig, har vi alltid mycket att tala om, så ett besök på dagen blir nog kort. Han har lovat att komma en lördag och söndag och parfera träd en dag,

Glastillverkningen har under vintern gått bra och försäljningen varit livlig, som är lyckligt och roligt. Vi denna tiden har glashandeln avstannat.

I förra veckan hade vi nöjet återse min andre son, som läser i Militär skolan i Jönköping, då deras lästermin avslutades och i dag kom min äldste son hem från Uppsala. Den yngste pilten är i pension hos en Magister i Jönköping och får väl inte komma hem förrän till midsommar

Dessa unga Herrar börjar kosta mig vackra penningar om året och har min äldsta gosses Uppsalasejour sedan i höstas varit ganska dryg. Gott han har kunnat dra någon nytta för framtiden så får man vara nöjd. Den andra gossen läser snällt och är dessutom en liten hushållare.

Sedan denna månads början har vi haft en stadig och torr väderlek med nästan jämna frostnätter. Jorden är dock tjänlig att bruka och så, varför såningen är här i orten börjad i allmänhet och har jag även med denna vecka börjat. Jag har aldrig börjat så tidigt.

Priset på havre har varit synnerligt förmånlig och stigit. I början av våren betalades den med 5 à 6 och med 8 riksdaler tunnan. Potatisen har till en del och för många velat ruttna, även något för mig, men eftersom jag inte har stort bränneri, har jag dock sökt koka så mycket som möjligt.

Vinterrågen tycks hålla sig bra, så när frostnätterna slutar och regnen kommer skall den säkert frodas mycket bra. Förra årets råg blev svag och ganska litet givande.

Med största nöje skall jag motta underrättelse om att få se Dig Gode Bror med De Dina här i sommar

Min hustru hälsar och Barnen bedja om sin vördnad,

Med Broderlig kärlek städse Din tillgivne vän Claes

Bro den 30 december 2007 Gudrun Sandén

****

1852-1854 flera brevkopior utan underskrift (493)

1852 Stockholm den 23 december,
Greve Carl Georg Sparre Svenljunga
Boupptеckning kommer. Jag och W Olivecreutz har som sysslomän beviljats 300 riksdaler banko. 200 riksdaler bör återslutas till B….., om inte mera pengar är uttagna hos honom; i vilket fall det må gå. Ingen förbindelse att förränta pengarna

Löjtnant R Oxehufvud, Enköping, Lundby
Wrangel, Claes och jag har överenskommit att den 1 februari inlösa våra borgensförbindelser 2.326:12 på systerlott; om Du ej kan till dess skall jag söka hjälpa något åtminstone.

Den 24 december. Herr Löwenborg, Brogård
Med nästa bud bör insändas rågkorn och potatis till Jonsson

Häradshövding W Olivecreutz Besvarat 2 december
Vid sammanträde i går med salig Farbrors Borgensmän, valdes Du jämte mig till Gode män i boet. Jag fann detta så mycket mera lämpligt som Din Mor har betydlig fordran, så väl intecknad som okvitterad. Är jag förvissad om att du mottar uppdraget, vilket jag haft borgensmännen att övertala dig. Jag överenskom nu åt Dig att sköta om egendomen, bestyra om försäljning av lösören utom vad som för gårdsbruket och familjens nödvändiga behov erfordras efter Ditt gottfinnande

Du har sagt att det är bäst att inte krångla med B…., utan låta honom behålla Bruket. Egendomen skall ni sälja, så fort inställelsedagen gått förbi. Vad som nu måste tas i betraktande är familjens underhåll. Låt mig får höra dina tankar om egendomen därtill kan förslå och om detta skulle vara lämpligt.

Jag måste också be dig att hos Domhavande utta gravationsbevis över egendomen. Vilket skall omfatta även Bruket, som är intecknat tillsammans med Säteriet. Kan du av egendomen få någon liten inkomst till de utgifter Du får vidkännas vore väl.

Tag Du mot skuldsedlar för oss vid skiftet efter ….. I instrumentet står att skuldsedlarna transporteras på Farbror mot skuldsedlar till arvingarna på deras arvslotter

1853 den 6 januari Herr Löwenborg Brogård
Förslag om Ullevi insänds emedan Appelgren kan uppge utsäde och hö. Hedberg tillsägs ej tillsvidare, medan Rundquist kan jämte Hernevi och … bibehålla Lejondal

Den 14 januari K Lantbruks Akademin
Hos Kungl Lantbruks Akademin anhåller jag att Direktören Johnason eller Herr Kempff måtte vid deras resor under innevarande år, så tidigt som möjligt på våren uppehålla sig en vecka eller 6 arbetsdagar vid min egendom Brogård, i Bro socken och Härad av Uppsala län. För att fullborda en anläggning till ängsvattning, vilken påbörjades redan 1850 och inte kunnat fullbordas, eftersom ledaren av arbetet inte ankommit.

1854 den 7 april Ingenjör Edling
Till Kamrer Hja Tofarnius (?) utbetalade jag i går på grund av fullmakt mot kvitto 700 riksdaler banko. För utbetalning av återstående beloppet, önskar jag Herrns slutliga handläggning i följande avseende:

1 Uppgående och upphuggande till behörig bredd av rågången mot Kvista genom skogen, som efter vad jag nämnde inte skett på rätt sätt att det blivit tillräckligt tydligt. Detta kan endast ske av Herrn, såsom behörig Lantmätare.
2 Utbyte av den där kilen mot Önsta i kärret varom jag nämnde, vilken när marken är alldeles lika på ömse sidor måste vara lätt gjort; även närmare utvisande av rågångarna mot Vallby och Skällsta, vilka jag fruktar ingen har rätt reda på.
3 Utbyte av den skogskil av Tångs skog, varom jag också talade i fall det jag ej vet, Garpeboda, har angränsande skog så att min kommer att ligga tillsammans.

Jag hoppas att Herrn ej misstycker denna min begäran. Herrn påminner sig att efter den uppfattning jag gjort av vårt avtal, nämligen att förrättningen skulle göras för ¾ av taxan jag skulle varit berättigad att av beloppet 1.486 avpruta 371, att jämväl enligt Herrns uppfattning att nedsättningen blott skulle angå mätningen för vilken arvodet enligt räkningen utgör 1.068. Jag i alla fall skulle var berättigad att avpruta 267. Att resekostnaden för 6 resor utgör 150 då jag vådligen kunde vara pliktig att betala mer än 2 högst 3.

Härtill vill jag lägga att enligt vad jag sett av räkningen vid ägoutbytet med Bro Prästgård, jag 1851 deltagit i kostnaden för 2 resor och 1852 för 1, även deltagit i resorna i mätningsarvodet för all den mark som ingick i ägobytet, samt slutligen att inga rågångar upphuggits till behörig bredd

Vid sådant förhållande hoppas jag att Herrn ej finner obilligt att då jag ej prutat mer än 186 och lämnar så väl dessa anmärkningar som dem jag nämnde här. Jag önskar att nu ifrågavarande ytterligare biträde, vilket Herrn torde göra när det faller Herrn lägligt.

Jag hemställer således om Herrn vill i detta avseende göra mig till viljes och upprepar att jag inte vill begära mer än billighet fordrar.

****

1797-1857 Olika tryck och en trasig karamellpåse med rosa överkant (494)

Stockholms Post Tidningar, torsdagen den 28 december 1797
Underrättelser från Köpenhamn den 5 december, från Berlin den 5 december, från Wien den 2 december, från Rastadt den 7 december, från Italien den 25 november

Notiser bl a prenumeration på Post och Inrikes Tidningar som görs i Fru Runemarks Boklåda på Myntgatan, kostar 2 riksdaler 40 skilling för båda eller 1 riksdaler 20 skilling för vardera. Post Tidningen kommer ut måndagar, torsdagar och lördagar och Inrikestidningen de övriga dagarna i veckan utom helgdagar. Utdelningen sker klockan 8 på morgonen i boklådan, där även sådant man vill ha infört i tidningarna inlämnas.

Notiser om auktioner, konkurstvister samt diverse kungörelser bl a har Änkan Brita Danielsdotter i Ullbro, Tillinge socken vid Åsunda Häradsrätt förordnat Bonden Pehr Pehrsson i Wappa att vara hennes förmyndare.

Ett fyrsidigt blad där Evangelier och Epistlar på de Högtidsdagar som årligen finns är tryckta. Börjar med Jungfru Marie Kyrkogång eller Kyndelsmässo Dag Odaterat.

Ett litet häfte innehållande en avhandling med titeln:
Ett och annat om Handelsböckers Beviskraft med Juridiska Fakulteten tillstånd, framställd till ventilation vid uppropet av Stipendierna den 20 januari 1844, klockan 10 f m i Filosofiska lärosalen av Professor Joh Jak. Nordström Inspektor Stipendiariorum och Daniel Poppius
Tryckt i Helsingfors hos J C Frenckell & Son

Ouppsprättat häfte.
Svenska Fornskrift-Sällskapets allmänna årsmöte 1857

****

1800-11-04 ansökte Baron Posse om att få skattlägga en tullkvarn vid Norrboda.(115)

Den 4 november 1800 blev till följd av Befallningshavande af Wetterstedts remiss ytterligare syn och besiktning utförd vid Norrboda torp av undertecknad Häradshövding.

Synerättens ledamöter begav sig ut i de skogstrakter omkring Norrboda, varifrån vattendragen leder och ansåg, följande:

1:o att allt vatten, som kommer från Önsta och Skråsta (Skråmsta) med flera i norr och nordväst från Norrboda angränsande hemmans stora skogar, har sitt enda utlopp över s k Långbro kärr och därifrån över Norrboda äng och vidare över Klöv till stora avfallsdiket genom Bro gärden

Denna vattenledning hade utgjort vattenbehovet till den förr vid Norrboda liggande gamla sågkvarnen.

2:o att åt öster från kvarnstället belägna Vallby hemmans vidsträckta skog, som stöter intill Skällsta hemmans skog, finns endast några hundra alnar ovanför Norrboda äng åtskilliga s k springkällor. Man kunde konstatera att de hade starka ådror. Från dessa källor hade Baron Posse öppnat två särskilda diken. De leder vattnet ned till Norrboda äng.

3:o man tittade på de längre upp på Vallby hemmansskogen liggande vidlyftiga mossar, som i norr och söder var inneslutna av höga bergsryggar. De bestod av dy eller gyttjebotten och fyllda av springådror och uppvällande vatten, att de inte ens på vintern frös och blev farbara, som kärr brukar.

De kan inte ens på sommarn eller hösten användas som bete eller till annan nytta. Vattnet från dessa mossar rinner alla årstider, liksom vattnet från omliggande skogstrakter, ner i Norrboda äng, som är enda utloppet.

Baron Posse har i en däld nyligen gjort början till en damm, för att hålla kvar vattnet från dessa mossar och vid årstider av mindre vattentillgång kunna använda det till kvarnen. Dammen är en uppkastad vall och vid någon del försedd med pålvirke och trumma av trä genom vilken vattnet får utlopp. När dammen blivit klar kommer den att fungera för sitt ändamål.

U T L Å T A N D E

Allt vatten från de stora skogarna norr och väster om Norrboda torp, som tillhör Önsta och Skråsta med flera hemman, samlas vid s k Långbro kärr.

Den vattenmängd som kommer från Vallbyskogen med dess mossar har sitt naturliga utlopp genom Norrboda äng och där nedanför inhägnade ägor, samt vidare över Klövs hemman till stora avfallsdiket på s k Bro gärden.

Vattnet från Vallby stora skogar, med dess källor och springådror nära Norrboda och även på längre avstånd därifrån, med sluttande mossar, som på norra och södra sidan är omgivna av höga bergsryggar, där dyjord hela tiden väller upp och aldrig fryser till på vintern och blir farbara. De är alla årstider otillgängliga och onyttiga.

I en däld nedanför dessa mossar, där deras vatten sammanstöter, finns möjlighet att anlägga en damm, vilken redan är påbörjad. Där kan vattnet sparas för att vid behov släppas på till kvarnen.

En sådan damm kan inte i anseende till mossarnas läge inom berg, förorsaka någon skada på odlade och nyttiga ägor, utan tvärt om medför att vattnet stannar i dessa odugliga mossar

Vattnet som kommer från Långbro kärr, Vallby och Skällsta skogar nedanför och omkring mossarna är ofelbart höst och vår ensamt tillräcklig för en kvarn

Därav följer att den sparade vattenmassan från mossarna och höjderna däromkring, kan påräknas för andra årstider till behövligt kvarnvatten.

Kvarnens läge och den kostsamma inrättningen som gjorts, betyder att innevånarna i Bro och Håbo Härader, även under tider av vattenbrist kan få malning utförd.

Synerätten lämnar bifall för kapten Baron Posses ansökning om skattläggning för två par stenar, vid den på Norrboda ägor uppförda kvarnbyggnaden.

Baron Posse kommer att få en räkning på Synerättens kostnad.
År och dag som förut skrivet står På Synerättens vägnar Carl Joh Örbom

Rätt avskrivet betygar
Stockholm och Kongl Kammarkollegiets första provinskontor den 19 juni 1855
C Berglund kammarskrivare

****

1800-12-08 får Baron Posse Landshövdinge Ämbetes tillstånd att driva skattlagd kvarn med två par stenar vid Norrboda. (116)

Befallningshavande i Uppsala Län bifaller Baron Christer Lindorm Posses ansökan, angående skattläggning på en vid Skällsta Kronoskatte Augments hemman, med ägor vid Norrboda torp under Toresta Säteri, Bro socken, uppförd kvarnbyggnad för två par stenar. Detta efter att Bro Häradsrätt blivit hörd och uttalat sig om vid två särskilda syner.
Uppsala Landskansli den 8 december 1800

Sedan Baron Posse på grund av den förlägenhet han gemensamt med Bro Häradsbor upplevt, att inte kunna få sin spannmål mald, har han på Skällsta Skatteaugments hemman vid torpet Norrboda, som lyder under Toresta säteri, uppfört en mjölkvarn för två par stenar.

Tanken är, att när kvarnen blir färdig och kommer igång, till Kongl Maj:t och Kronan erlägga skatt mot rättighet att mala för tull. Han har anhållit att detta företag måtte gillas, dels för ortens trängande behov, som för att ge Kongl Maj:ts och Kronan inkomst.

Remisser har utgått till Kronobefallningsman i orten, till Bro Härads ting och Häradsborna, till grannar omkring det uppgivna kvarnstället samt även till dem som har gamla kvarnar i närheten både inom och utom Häradet

En talrik skara av Häradsbor, ägare av Tranbygge, Aspviks och Aske kvarnar i närvaro av Baron Posse var samlade vid Häradsrätten den 24 januari 1799. Både Nämnden och den församlade menigheten förklarade, att det vore både nyttigt och angeläget, att Norrboda kvarn blev skattlagd och tillåten till spannmålsmalning.

Närvarande kvarnägarna däremot ansåg att det var onödigt och skulle skada deras verksamhet.

Häradsrätten beslöt att besiktning skulle hållas på stället den 10 maj då vederbörande skulle närvara.

Häradsskrivaren i orten hade lämnat ett intyg att i Håbo och Bro Härader för närvarande fanns utom några väderkvarnar, 9 vattenmjölkvarnar som inte användes bara till husbehov. Av dessa 15 par stenar var det bara kvarnen i Tranbygge som gick hela året. De övriga gick endast höst och vår. I Bro och Låssa fanns endast en husbehovskvarn, sedan den vid Lejondal blivit nedlagd. Det betydde att de ibland måste resa längre bort eller vänta vid kvarnen längre än vad som kan anses skäligt med tanke på deras övriga sysslor.

Häradsrätten stannade i det beslutet att bifalla ansökan. De ansåg det högst nödvändigt både för enskilda som för det allmänna att den av Baron Posse vid Norrboda torp på Skällsta hemmans ägor uppförda kvarnen kunde användas.

Vid besiktningen hade det visat sig att angränsande ägor inte kunde lida någon skada om, dammluckorna om våren hölls öppna i rätt tid.

Men trots Häradsrättens tillstyrkande efter den genomförda synen, yrkade de gamla kvarnägarna på ändring. Därför bestämdes att ytterligare en syn skulle hållas den 4 november.
Rätten har efter vad som på ömse sidor blivit anfört och handlingarna innehålla efter noga övervägande kommit fram till, att det vatten från de vidsträckta skogarna runt Önsta och Skråmsta med flera hemman i väster och norr från Norrboda torpet räknat, samlas på det s k Långbro kärr.

Den vattenmängd som flyter från de på torpets östra sida liggande Vallby och Skällsta hemmans stora skogar och mossar, har sitt enda och naturliga utlopp genom Norrboda äng och övriga där nedanför inhägnade ägor. Vattnet rinner vidare över Klövs hemman till stora avfallsdiket på Bro gärde.

På Vallby skog finns åtskilliga källor eller springådror nära Norrboda samt på något längre avstånd vidlyftiga och åt Norrboda sluttande mossar, som på norra och södra sidan är omgivna av höga bergsryggar.
Besiktningsnämnden intygade att dessa mossar innehöll källsprång och ständigt uppvällande vatten och dyjord. De frös inte på vintern som andra kärr och blev aldrig farbara och var alla årstider onyttiga.

Nedanför dessa mossar, där vattnet sammanflyter finns en däld, där man redan börjat inrätta en damm, varuti vattnet kan sparas för att efter behov släppas på till kvarnens gång

En sådan uppdämning kan inte i anseende till mossarnas läge orsaka någon skada på odlade eller nyttiga ägor. I stället kommer vattnet att stanna på dess vattensjuka och odugliga mossar.

Det vatten som kommer från Långbro kärr och Vallby tillsammans med vattnet ovanför Skällsta skog räcker ofelbart under höst och vår för kvarnens gång. Det uppdämda vattnet kommer då att användas under andra årstider.

Kvarnens läge och de kostsamma inrättningarna är sådana att kvarnen kräver ganska lite vatten för att fungera.

Häradsrätten anser att med denna uppdämning och uppsikt däröver, så att vattnet från mossarna endast används då övrigt vatten för kvarnen tryter, har Norrboda kvarn möjlighet att mala med 2 par stenar under största delen av året.

Synen upplyste också att kvarnen med ett par stenar vid Tranbygge, var den enda i Bro och Håbo Härader som kunde mala hela året.

Synerätten har styrkt bifall för Baron Posses ansökning om skattläggning för två par stenar vid den uppförda kvarnen vid Norrboda.

Därför och med dessa omständigheter som blivit utredda att flera kvarnar, som kan vara igång längre tid på året, är nödvändiga för att undvika tidsspillan och långa resor.

Kvarnen vid Tranbygge ligger 1 ½ mil från Norrboda och kommer inte att sakna något malningsarbete på grund av en ny kvarn

Därför prövar Landshövdinge Ämbetet med Härads Rätten skäligt tillåta, att Baron Posse vid Norrboda anlagda kvarn med två par stenar genom Skattläggningsmännens åtgärd skall erlägga skatt till Kongl Maj:t och Kronan
Baron Posse får rätt att mala för tull, men skall följa Lag och Författningar och öppna dammluckorna i rätt tid.

Den missnöjde äger att inom 4 månader besvära i Kammarkollegiet.

År och dag som ovan På Landshövdinge ämbetes vägnar and: Craelius And: Hjerpe

Likalydande med originalet intygar E M Almstedt, W J Norbergh, Kungl Hovjägare.

Rätt avskrivet betygar
Stockholm och Kammarkollegiets första Provinskontor den 19 juni 1855 C J Berglund
Kammarskrivare

****

1805-05-01 Brev till Landshövding Wetterstedt från Samuel af Ugglas rörande skattläggning av väderkvarn på Ådö. (149)

Efter Kammarkollegiets förordnande av den 6 februari har till Landshövdinge Ämbetet i Uppsala län insänts en skrivelse av den 29 mars, med så väl Bro Häradsrätts undersökningar av den 7 oktober 1799 och 4 maj 1804 och Landshövdingens beslut av den 10 juni 1801 och 24 juli 1804 rörande en väderkvarn med två par stenar på Ådö Säteris ägor i Låssa socken.

Kammarkollegium har låtit sig ytterligare föredraga den på samma kvarn den 20 augusti förrättade skattläggningen och därvid funnit, om den, som ligger på Säteriets grund, kan vara Tullkvarn eller inte.

Den kan inte beläggas med någon ränta eller rusttjänst till Kongl Maj:t och Kronan och således kommer skattläggningen att förfalla, vilket härmed meddelas.
Stockholm den 1 maj 1805 På dragande Kall och Ämbetets vägnar S af Ugglas C U Leijonmark J af Strubing E Rolén, L af Segerström N F Trunström

****

1824-09-18 Utdrag § 25 ur Domboken på lagtima höstting med Bro Härad i Tibbe med ansökan av Eric Sparre att få bygga såg- och mjölkvarn på Brogård (117)

Landshövding, Kommendör Eric Sparre lämnar genom fullmäktige Krono Expeditions Befallningsman Johan Abraham Lindh en så lydande skrift:

”Att till nödvändigt behov anlägga och uppbygga en såg- och mjölkvarn i den på min under Brogårds säteri tillhöriga belägna och sammanlöpande bäck, anhåller jag att Herr Lagmannen och Häradshövdingen kunde i behörig ordning vara verkställt.
Bro gård den 18 september 1824 Eric Sparre genom J A Lindh

Och skulle i anledning härav på tid som framdeles kan vara utsatt, Besiktning av Domare och Nämnd företagas på det till berörda kvarnanläggning ingivna ställe, samt grannar och de som närmast omkring äger gamla kvarnar, kallades att komma tillstädes, för att över Grevens ansökning höras och avgiva sina yttranden.

Vilket beslut avsänts På Häradsrätten vägnar
A Gyllenhammar

****

1830-07-10 svarar Befallningshavande i Uppsala län på Greve Eric Sparres ansökan om att få anlägga en husbehovskvarn på Brogård.(118)

Befallningshavandes i Uppsala Län svar på Greve E Sparres ansökan, att anlägga en såg- och mjölkvarn på sin ägandes Brogårds Säteri i Bro socken och Härad. Kvarnen skall vara för husbehov. Undersökning av Härads Synerätten har gjorts och Protokoll däröver inkommit.
Uppsala slott i Landskontoret den 19 juli 1830.

Tillsammans med ansökning har Landshövdingen och Kommendören Greve Sparre inlämnat följande Synerätts Protokoll:

”Den 30 juli 1825 inställde sig på Bro gårds Säteri i Bro socken av Bro Härad undertecknad Lagman och Häradshövding tillsammans med Häradsdomare Eric Persson i Fiskeby, Nämndemännen Johan Johansson i Frölunda, Eric Ersson i Klöv, Carl Johansson i Brunna, Abraham Carlsson på Ön och Johan Nordström i Tång för att förrätta undersökning på en kvarnanläggning, som önskas anläggas på Säteriets ägor.

Lantmätare Överdirektör F M Ridderbielke var närvarnade enligt förordnande, för att vara Synerätten tillhanda.

I enlighet med Bro Häradsrätts beslut vid höstting den 21 september 1824, angående Greve Eric Sparres anhållan att anlägga en såg- och mjölkvarn till husbehov i en bäck, som rinner genom Grevens ägor på Brogård, blev syneförrättning utsatt samt från predikstolen såväl här som i Kalmar, Tibble och Håtuna socknars kyrkor kungjort. Kallelse till var och en som ansåg sig ha något intresse att bevaka, att inställa sig klockan 10 här vid gården.

Närvarande var Greve Eric Sparre och Arrendatorn av Aspviks tullkvarn A Sederblom, som företrädde ägaren greve A Lantingshausen. Sederblom bestred den tilltänkta kvarnanläggningen, om sökande tänkte utsträcka den till att inrätta mjölkvarn, som skulle minska malningsarbetet vid Aspviks kvarn, som mot ökad skatt i senare tid blivit utvidgad.

Greve Sparre omtalade att hans avsikt var, att inte uppföra mjölkvarn, men önskade att får sin rättighet därtill i sammanhang med frågan om såginrättningen prövad, i händelse han i framtiden skulle vilja begagna sig därav.

Hemställde för övrigt till Synerätten vad avseende arrendator Sederbloms protest kunde ha för verkan.

Sedan begav sig Lantmätare Ridderbielke och sökande till stället, där kvarnanläggningen skulle uppföras. Det var 1/8 mil från Brogård uti Husby by, som är rå- och rör under Brogårds Säteri, i vars sädesgärde rann en å eller bäck.

Vattnet uppkommer dels från Håbo Härads Allmänning, rinner genom Stora Ullevi, Sätra, Önsta, Skysta, Vallby, Kvista, Härnevi och slutligen Husby hemmans ägor och utfaller i denna bäck. Dels kommer vattnet från skogskärr i Tibble socken, vilka har utlopp genom Klöv, Lilla Ullevi och Skällsta hemmans ägor förbi Norrbodakvarn och sammanstöter med föregående vatten ungefär 150 alnar ovanför det tillkommande kvarnstället

I samråd med Lantmätare Ridderbielke ansågs, att kvarnen behövde en damm av 3 ½ alnars höjd, från bäckens nuvarande vattenyta, som befanns sig ½ aln lägre än därintill gränsande åker

Från den föreslagna dammen, måste vattnet ledas till kvarnhjulet genom en 30 alnar lång ränna. Marken sluttar obetydligt, men så mycket, som skulle behövas för att vattnet kan rinna. De ägor som

ligger ovanför kommer inte att besväras av översvämning. 600-700 alnar ovanför finns ett särskilt fall på 1 ½ alns höjd.

Efter överläggningar med Lantmätare Ridderbielke konstaterade Synerätten, att då vatten tillgången var så liten, kommer kvarnen inte att kunna användas mer än tre veckor på våren och en kortare tid på hösten om större vatten flöden inträffar.

Greve Sparre kunde nu inte uppge kvarnens tänkta storlek, men ville anpassa den efter dammens erforderliga höjd

Efter besiktningen sammanträdde Synerätten på Brogård och sedan Greve Sparre och Arrendator Sederblom kommit, avsades följande:

Genom den hållna besiktningen har klargjorts att den tillämnade kvarnbyggnaden, utan att skada omkring belägna ägor kan byggas. Den delen av besiktningen har heller inte i blivit bestritt.

Vad angår Greve Lantingshausens yrkande, att sökande inte måtte tillåtas anlägga en mjölkvarn, då den skulle minska malningsarbetet vid Grevens skattlagda tullkvarn vid Aspvik,
bör ingen uppmärksamhet fattas, då det är välkänt att mängden av mäld är alldeles för stor för de kvarnar som finns och innevånarna saknar ofta möjlighet att få mala.

Ridderskapet och Adeln har enligt § 14 i sina Privilegier av den 16 oktober 1723 frihet att för eget behov anlägga såg- och mjölkvarnar på sina ägor. Genom denna paragraf och 20 kapitlet 4 § i Byggninga Balken förklarar Synerätten, att det är skäligt att Greve Sparre får tillstånd, att på sin besiktigade och i protokollet därifrån beskrivna ställe, vid å eller bäck, som rinner genom Grevens tillhöriga Brogårds Säteri i förenande med Husby rå och rörhemmans åkergärde, uppföra en såg- och mjölkvarn för sitt enskilda behov.

Den för kvarnarna nödvändiga damminrättningen måste göras i enlighet med föreskriften i Syneinstrumentet, eller blott till 3 ½ alnars höjd över bäckens vattenyta, då den sänker sig ½ aln under nivån på åkrarna intill. Sökande skall också anmäla till Befallningshavande.

Kostnaden för Syneförrättningen med skjuts och dagtraktamente för Domhavande och Skrivare blir 14 riksdaler 24 skilling,
för Nämnden 7 riksdaler 16 skilling
för Lantmätaren 13 riksdaler 25 skilling
eller tillsammans 35 riksdaler 18 skilling banko som betalas av sökanden.
År och dag som förut skrivet står På Bro Härads Synerätts vägnar J C Lunell

Detta med vad mera blivit anfört och handlingarna innehålla, har hos Befallningshavande i behörigt övervägande kommit och genom Härads Synerättens på stället gjorda undersökning har förklarats att genom anläggning av Såg- och Mjölkvarn på det anvisade stället på Husby Rå- och Rörs under Brogårds Säteri lydande hemmansägor, ingen översvämning skadar ovanför boende hemmansinnehavare.

Dammbyggnaden skall uppföras enligt Synerättens föreskrift och byggas 3 ½ alnar över vattendragets vanliga vattenyta Denna anläggning är ämnad till enskilt husbehov, vilket enligt § 14 i Ridderskapets och Adelns Privilegier av den 16 oktober 1732 är tillåtet och kan därför under inga omständigheter förvägras.

Därför prövar Befallningshavande förklara, att Greve Sparre har tillstånd att på Härads Synerättens beskrivna ställe i den bäck som flyter genom Grevens tillhöriga under Brogårds säteri lydande Rå och Rörs hemmans Husby åkergärde, bygga anläggningen av en såg- och mjölkvarn för att användas till husbehov. Förutsättningen är att sökande efterlever vad Härads Synerätten föreskrivit, att den nödvändiga Dammen inte överstiger 3 ½ alnars höjd, utöver vanliga vattenytan

Den missnöjda äger att inom fyra månader besvära sig hos Kammarkollegium.
Å och dag som ovan, På Landshövdinge Ämbetets vägnar …….. A Wistrand
****

1848-06-16 Besiktningsprotokoll på Stora Stampen, finns flera med samma datum (495)

På begäran av Inspektor W Groth, har undertecknade denna dag verkställt ytterligare besiktning på väderkvarnen Stora Stampen kallad. Närvarande var undertecknade jämte ombud för kvarnägaren, förre Mjölnaren Westberg. Det förut upprättade Besiktnings instrumentet som nu godkändes togs till ledning för denna ytterligare syn och följande tillägg gjordes.
Stallbyggnaden: Golvet var så angripet av röta att det endast på några få ställen visade att där funnits golv. Tre spiltbalkar var alldeles borta
Taken på boningshusen och uthus, stall och ladugård: Saknade ett betydligt antal takpannor
På tobaksladan brädtak var brädorna till största delen alldeles uppruttna.
Plankstäckan åt östra sidan var på flera ställen alldeles kullfallen på grund av att både stolpar och reglar var bortruttnade
Sålunda synat och besiktigat intygas
Stockholm den 16 juni 1848 Svensson Handlare C W Carlsson Modellör

1848-01-21 Kvarnen Stora Stampen förklaras obrukbar vid besiktning (495)

Undertecknad mjölnare har i dag på anmodan av Mjölnare Sandberg, som arrenderar väderkvarnen Stora Stampen, besiktigat hjulstockens s k halssten. Den befanns vara till det yttersta sliten och i två delar, varför vi tillrådde Sandberg att upphöra med malningen. För att förekomma oförutsedd förlust och olyckshändelse förklarade vi kvarnen obrukbar.
Stockholm den 21 januari 1848 Carl G Carlsson G Stonin A G Lindquist

1848-03-31 Besiktnings Instrument på kvarnen Stora Stampen (495)

Nedan antecknade har i dag på anmodan av Mjölnare C Sandberg besiktigat Väderkvarnen Stora Stampen kallad, och följande anmärkningar gjordes:
Yttre beklädnaden av krysset på taket skall vara 5 nya brädor, samt 6 lösas och används.
Vändstjärten obrukbar, lagas med ny bjälke
Taket på kvarnhuset. Fyra bräder helt borta, 14 angripna av röta och måste bytas
Bomspiran obrukbar
Väderväggens tvärbjälke vid mellanbotten genomrutten liksom dynans stående bjälke. Dessa måste bytas om inte kvarnen skall förbli obegagnad
Hissverket. Upphängningen för tratten måste göras ny
Hisskupan, Taket lagas
Kugghjulen. Kuggarna halvslitna, ytterringen sliten på ena sidan, måste göras ny om kvarnen skall lyda bom
Skyttbjälke till första paret kan fås av gamla hjärtrån
Hjulstocken alldeles avbruten
Bommen 5 nya lötar av björk läggs invändigt mot de gamla och fastskruvas
Inre hisstrossen utsliten
Mellanbotten vid trappan trasig

Det övriga som pannor och långjärn, vingrån, segel till stenarna kan inte bedömas medan de blivit nedtagna
Stommen befanns vara i brukbart skick
Sålunda var genomsett, besiktigat, och värderat intygas under edlig förpliktelse
Stockholm den 31 mars 1848 C E Segerholm mjölnare C W Carlsson Modellör Petter Ullstrand Mjölnare Ekman mjölnare

Sedan ovan tecknade syn visar att kvarnen tarvar betydliga reparationer nödgas jag till Inspektor Groth framföra påståendet, att dessa reparationer genast vidtas, så att inga hinder för mig att av kvarnen draga den nytta som är genom arrendet av mig påräknat
Stockholm som ovan C Sandberg
Ett likalydande exemplar att tillställt Inspektor Groth av undertecknad, intygas
Stockholm den 31 mars 1848 Joh Eriksson Sergeant

1848-07-28 entreprenad på en ny hjulstock till kvarnen (495)

Jag, P W Engren och Jag, Jonas Pettersson åtar oss att för C Sandbergs räkning till väderkvarnen Stora Stampen, vid Stora Gråbergsgatan och Parisgränd tillverka ett nytt hjulhus och uppsätta det. Även nya rån och lagning av det gamla. Sandberg håller allt material utom linor och block och priset är överenskommet till 50 riksdaler. Vi får halva summan under arbetets gång och andra hälften då arbetet är fullständigt färdigt.

Med förestående kontrakt förklarar jag, Carl Sandberg mig alldeles nöjd och utfäster mig när arbetet blir färdigt till den 10 augusti efter skedd besiktning utge det överenskomna beloppet
Stockholm den 28 juli 1848 C Sandberg P W Engren Jonas Pettersson

****

1800-00-00 PM angående Bro- Låssa sockenmagasin (496)

Granskningen av handlingar har föranlett följande anmärkningar:
N:o 1 Om Förvaltaren för magasinet lagligen skall tilltalas för dess förvaltning, så torde ett sådant tilltal inte böra anställas av en ledamot av Bolaget. Ty där kunde den invändningen göras, att denna ledamot inte har rättighet att fordra redovisning för mer än vad den enskilt äger. Det syns därför bäst att i bolagsstämma, hela bolaget lämnade fullmakt åt någon att på Bolagets vägnar föra talan mot den eller dem, som med detta magasin har haft att skaffa och därför bör redovisa.
N:o 2 Den sista reviderade och godkända räkningen över magasinsbehållning är författad år 1798 av G Lundstrand. Sedan finns ingen räkning förrän 1806 av Gustaf Långström, men den tycks inte ha blivit uppvisad för Bolags Intressenter

Här är alltså en mellantid på 8 år, under vilken det inte är troligt att magasinet varit helt utan förvaltning eller att Intressenterna lämnat det utan tillsyn, särskilt som utlåning och inbetalningar har skett. Det vore därför nödvändigt att av sockenstämmoprotokollen erhålla upplysning härom, även upplysning om Långström verkligen varit magasins föreståndare
N:o 3 Handlingarna upplyser inte heller om sista magasins föreståndaren Länsman Hammarlind blivit därtill utsedd av Bolagets Intressenter. Detta är väl troligt, men han borde blivit utsedd vid allmän Bolags stämma, varifrån något protokoll måtte finnas. Detta protokoll är nödvändigt att se. Ty förmodligen har någon fråga vid samma tillfälle uppstått över den förra förvaltningen och dessutom är det möjligt, att Hammarlind vid detta tillfälle åtagit sig förvaltningen av magasinet i det skick det då var, men avsagt sig att ansvara för den förvaltningstiden. I så fall skulle åtalet mot honom märkligen förändras.
N:o 4 Enligt § 21 av den 19 mars 1760 i Nåder gillade föreningen, är det otvivelaktigt att Hammarlind inte behövt lagsäkra magasinets debitorer, utan fordringarna endast genom Nämndemän kunnat utsäkras, varför Hammarlinds åtgärd varit obehövlig.

I § 8 förekommer dock den skillnaden, att de som gjort insättning i magasinet ägar rättighet att låna spannmål mot sin blotta förskrivning, medan för andra fordras pant och borgen

Nu har Hammarlind bifogat en förteckning på åtskilliga personer, hos vilka alla tillgångar saknats för att betala sina skulder till magasinet. Av handlingarna kan inte skönjas om dessa personer är delägare eller inte, vilket är nödvändigt att veta, eftersom i senare fallet Hammarlind själv bör ansvara för skuldposterna

Det vore därför nyttigt att erhålla en specifik förteckning på alla Intressenter.
N:o 5 I Hammarlinds s k räkning står åtskilliga försäljningar av magasinets spannmål och att de inneslutna pengarna blivit emplojerade (*anslagna*) till varjehanda ändamål. Detta måste ha skett på grund av Bolagets beslut, som vore nyttiga att se.

****

1826-11-25 handlingar angående Persboda (497)

Nådige Herr Greven !
I djupaste ödmjukhet får jag hos Nådig Greven anhålla att min gamla styvfar, förre Bonden Nils Olofsson i Husby, som den 1 juni 1799 fått Friherrinnans löfte att få besitta och bebo Torpet Persboda i hela sitt liv till sina dödsdagar.

Men sedan min Moder avlidit och min ofärdige Styvfader inte kunde själv sköta sig ensam, nödgades jag ta honom till mitt hus, för att han skulle få någon omvårdnad på sin ålderdom.

Därför blev det med Friherrinnans bifall år 1814 så, att Bonden Jan Bengtsson i Hernevi skulle mot ett visst årligt arrende få motta Persboda. Han flyttade dit den 14 mars 1815 och har årligen lämnat 3 tunnor 24 kappar, hälften råg och hälften korn. Detta har han årligen utgivit till den 14 mars 1821. Jan Bengtson har inte lämnat mer än hälften av det överenskomna arrendet och säjer nu, att han aldrig till Nils Olofsson lämnat något arrende.

Jag får i djupaste ödmjukhet hos Nådig Greven göra mig den glada förhoppningen att sedan min åldrige styvfar i sin tid vid Persboda uppsatt den nuvarande stugbyggnaden till vilket timret samt allt byggnadsmaterial är köpt i Stora Säbyholm och i vilken Jan Bengtsson nu bor och den gamla stugan står kvar på stället. Jag vill få Grevens underrättelse att Johan Bengtsson inte egenvilligt kan få begagna Persboda, sedan han efter eget godtycke säger sig vara ägare till stället och inte vill lämna en ofärdig den lilla del, som av Friherrinnans löfte blivit honom beviljat

Med djupaste undergivenhet framhärdar en undergiven tjänare
Murartorp den 25 november 1826 Anna Märta Ersdotter
Bro den 1 januari 2008 Gudrun Sandén

****

1849-05-14 uppgifter på tryckta formulär för försäkringar av hornboskap dels vid Brogårds Fiskare Boställe och vid Säteriet (498)

1849-02-21 Uppgift till Bro sockenkommitté för försäkringar av hornboskap vid Brogårds Fiskare Boställe i Bro socken av Bro Härad och Uppsala län
2 kor á 50 riksdaler = 100 riksdaler
Försäkringskommittén i Bro socken har granskat förestående uppgifter och bestyrker dess riktighet
Brogård den 21 februari 1849 Johan Wiman

Centralstyrelsen för kreaturs Försäkringsbolaget inom Uppsala län har, på grund av sockenkommitténs intyg, antagit försäkringen till detta uppgivna belopp 100 riksdaler
Uppsala den 30 augusti 1849 På Centralstyrelsens vägnar G Tottie

1849-02-21 enligt samma formulär försäkras vid Brogårds Säteri
40 tjurar och oxar värda 100 riksdaler styck = 4.000
15 kor värda 80 riksdaler styck = 1.200
10 ungboskap värda 30 riksdaler styck = 300
Summa 5.500 riksdaler

1849-03-14 försäkras samma antal djur vid Brogårds Säteri

1849-05-14 enligt samma formulär försäkras vid Brogårds Säteri
50 tjurar och oxar á 120 riksdaler styck = 6.000
15 kor á 80 riksdaler styck = 1.200
10 ungboskap á 30 riksdaler styck = 300
Summa 7.500 riksdaler
Brogård den 14 maj 1849 Ulla Sparre, född Montgomery

****

1858-11-28 utdrag ur protokollet vid Stockholms Köpmannaförenings sammanträde (499)

§ 4 Ny Konkurslag.
Vid § 1 Frälsemans särskilda forum i Konkursmål bör avskaffas. Lanthandlares konkurser.
Vid §§ 11 och 26 Gode mäns tillsättande
Vid §§ 17 och 29 Medel som inflyter vid konkurs kan insättas i Bank
Vid § 28 Förbud mot egendoms försäljning på annat sätt än genom offentligt utrop anses obilligt
Vid §§ 30,85 och 93 Dröjsmål vid Konkurser
Vid §§ 31 och 75 Edgång för borgensmän anses överflödig
Vid § 39 Underlåtenhet att ta försäkring bör anses som vårdslöshet
Vid §§ 42 och 43 Kräver omarbetning
Vid § 66 Med anledning av snabbare kommunikationer bör tiden mellan offentlig stämning och inställelsedagen förkortas.
Vid § 68 Kallelser till inställelsedag i konkursmål bör utsändas tidigare
Vid § 79 Den som inte bevakar konkursfördelningen i tid förlorar rätten till utdelning, men kvarstår som fordringsägare mot Gäldenären
In fidem A Fröman Föreningens Sekreterare

1859-03-10 utdrag ur protokollet vid Stockholms Köpmanna Förenings sammanträde (499)

§ 5 Föredrogs svaren på de frågor som ställts till den av Kongl Maj:t tillsatta Kommittén för konkurslagstiftningen.
Första frågan. Skillnad mellan affärsmän och icke affärsmän
Andra frågan. Förordningen av den 4 maj 1855
Tredje frågan. Inom vilken tid bör affärsmän anmäla insolvens
Fjärde frågan. Ogillande av avtal ingångna nyss före konkurs
Femte frågan. Revindication
Sjätte frågan. Konkursboets tillhörigheter
Sjunde frågan. Om skyldighet för inteckningshavare och panthavare att bevaka i konkurs
Åttonde frågan. Det s k tvungna ackordet
Nionde frågan. Preklusion
§ 6 Styrelsen anses att tillägg skall göras angående Gode mäns och Sysslomäns ansvar
§ 7 Att justera protokollet utsågs Herrar Schartau, Billing, Sommelius och J A Berg
In fidem A Fröman Föreningens Sekreterare

****

1858-05-08 handlingar angående Fältläkare Henricis medalj (500)

1813-04-01 uppvisat hos Förvaltningen av Sjöärenden, betygar Tholander
Den 31 mars 1813 har Kungl Sundhets Kollegium utsett Kirurgie Studiosus W M Henrici att vara underläkare på något av örlogsflottans skepp, fregatter eller fartyg, som nu utrustas i Karlskrona, under följande villkor
N:o 1 Skjuts och traktamentet från Stockholm till Karlskrona och efter avslutad tjänstgöring tillbaka igen.
N:o 2 Efter ankomsten till Karlskrona och under inmönstringen får han 6 portioner eller 36 skilling kontant om dagen och inkvartering i natura på samma sätt som underläkare i armén
N:o 3 Efter inmönstringen får han sjöavlöning med 1 portion och 32 skilling om dagen. Han åläggs att med flit och noggrannhet fullgöra vad hans förman anbefaller. Han skall genast anmäla till Kongl Förvaltningen av Sjöärenden för att få förskott till resekostnaderna till Karlskrona och inträffa där senast 9 april

Kommenderas till tjänstgöring på gamla Kasernens Sjukhus och anmäler sig hos Fältläkare Palander
Karlskrona den 12 april 1813 G H Sarlenii

Kommenderas på Örlogsskeppet Dristigheten och anmäler sig hos Chefen Överstelöjtnant Friherre Fleming samt börjar tjänstgöringen i morgon
Karlskrona den 11 september 1813 Carl A Faxe Överfältläkare

1814-05-05 uppvisat i Befälhavande Amiralens kansli, betygar W Millett
Den 18 april 1814 har Kungl Sundhets Kollegium utsett Extra Underläkaren vid Kungl Reservarmén Kirurige Studiosus Wilhelm Maruritz Henrici, att vara underläkare vid Örlogsflottan i Karlskrona under följande villkor
N:o 1 Skjuts och traktamente under resan Vänersborg till Karlskrona och efter tjänstgöringen Karlskrona till Stockholm enligt resereglementet av den 31 maj 1813
N:o 2 Efter ankomsten till Karlskrona och till mönstringen är klar 6 portioner om dagen och inkvartering in natura lika med underläkare i armén
N:o 3 Efter inmönstring och under tjänstgöring ombord 6 portioner dagligen
Härvid åligger det honom att med flit och noggrannhet fullgöra vad hans förman anbefaller och genast avresa från Vänersborg till Karlskrona
Enligt Sundhets Kollegiets beslut L M Philipsson

Kommenderad till tjänstgöring på Örlogsskeppet Dristigheten
Karlskrona den 14 maj 1814 Carl A Faxe Överfältläkare

Tjänsteförteckning för undertecknad E Provinsial Läkare i Ulricehamns distrikt, Älvsborgs län
1796-06-29 född i Stockholm
1812-09-01 Extra elev i Fältläkarkorpsen
1812-10-01 Beordrad av Generaldirektör A Å Hagströmer att på Kungl Garnisonssjukhuset i Stockholm bestrida en underläkarebefattning under 6 månader
1813-03-15 Avlagt Kirurgi Studiosi examen
1813-03 15 Förordnad av Sundhets Kollegium att vara underläkare på Örlogsflottan i Karlskrona samt inmönstrades efter 5 månaders tjänstgöring på Flottans stora Fältsjukhus.
Den 11 september samma år på Linjeskeppet Dristigheten, vilken efter 4 månaders kryssning vid pommerska vatten samt senare på hösten i Öresund och kring danska kusterna avmönstrade i Landskrona den 11 januari 1814.
1814-04-18 utkommenderad från Stockholm till tjänstgöring på Dristigheten, som till slutet av september kryssade i Öresund, utanför Weimar, Rügen och Rostock, varifrån skeppet överförde svenska trupper till Göteborg samt med den övriga linjeflottan omkring Fredrikstad i Norge blockerade norska kusterna och flera gånger skärmytslade med norska däckade kanonslupar under juli och augusti
1815-05-24 utsågs av Sundhets Kollegiet till underläkare vid Kalmar Regemente, vilken befattning försvann mot slutet av år 1817, då Arméns Läkarekorps reorganiserades.
1819-04-26 Utnämnd till stipendiat i Fältläkakorpsen
Samma dag av Sundhets Kollegium förordnad att i egenskap av extra Bataljonsläkare tjänstgöra vid Skaraborgs Regemente samt åtfölja detta Regemente på Övningsläger vid Ljungbyhed i Skåne. Denna beställning upphörde i juli när Regementet återkom till hemorten
1819-12-01 Av framlidna General Direktören A Hagströmer kommenderad att tjänstgöra som underläkare på Garnisons sjukhuset i Stockholm, vilken tjänstgöring upphörde
1822-04-15 då Sundhets Kollegiet förordnade mig att bestrida en Bataljonsläkartjänst vid en ur Södermanlands Regemente till Göta kanal och Lyrestads arbetsstation i Västergötland. Avmarscherade kommendering av 800 man, vilka återvände i slutet av september
1823-02-03 Kirugie Magister och tillydande medlem i Sundhets Kollegium
1823-02-27 Utnämnd till Pensionär i Fältläkarkorpsen
1823 -04-01 Läkare i köpingen Döderhultsvik i Kalmar län
1824-06-28 Av Sundhets Kollegium förordnad att vara Bataljonsläkare vid Älvsborgs Regemente
1824-09-07 Utfärdades Kongl Maj:ts Konfirmations fullmakt att vara ordinarie Bataljonsläkare vid detta Regemente
1826-04-28 Genom Regementsorder anbefalld att åtfölja en ur Regementet till Göta kanal och Säverstads arbetsstation i Östergötland, den 29 april avgick 800 man, vilka återkom i oktober

1828-09-01 Till följd av förordnanden har jag bestridit provinsialläkare göromålen i Borås distrikt under vakanstiden efter Doktor N L Ahlborg till juni 1829
1829-06-04 Kommenderad till tjänstgöring vid den arbetsstyrka av 220 man från Älvsborgs Regemente, vilken den 6 juni avgick till Stallbacka kanal vid Göta Älv, därifrån truppen återkom i slutet av september.
1829-12-01 Under ledigheten efter Doktor O Brink har jag förrättat ämbetsgöromålen i Borås provinsialläkare Distrikt till slutet av juni 1830
1831-04-17 Åtföljde på grund av Regementsorder samma dag för att tjänstgöra vid den Bataljon av 750 man från Älvsborgs Regemente, vilken sent den 4 maj, avmarscherade på arbetskommendering till Göta kanal i Östergötland och Söderköpings Arbetsstation, varifrån kommenderingen uppbröt i slutet av september
1831-01-01 Efter hemkomsten från Göta kanal erhöll jag order att bestrida sjukvården vid det för frossjuka soldater vid Älvsborgs Regemente som organiserades i Borås Fältsjukhus. Tjänstgöringen fortsatte oavbrutet i 7 månader varefter sjukhuset upplöstes.
1832-12-22 Erhöll Kongl Maj:ts Resolution på 50 % löneförhöjning
1835 -07-22 Utfärdades Kongl Fullmakt att vara Extra Provinsial Läkare i Ulricehamns Distrikt
1837-05-06 Beordrad att från den 1 juni under 4 månader tjänstgöra vid den Garnisons förstärkning ur Regementet, som den 28 maj avmarscherade till Karlstens fästning
1844-04-02 Till följd av Regementsorder kommenderad att följa den arbetsstyrka på 400 man, som den 16 april ur Regementet avtågade till Trollhätte kanal och Carls Gravs station. Efter slutat arbete återvände den 24 maj
1852-01-24 Befordrad till Förste Bataljonsläkare vid Älvsborgs Regemente
1854-03-28 Utfärdades på underdånig begäran avsked från Första Bataljons Läkars tjänsten vid Älvsborgs Regemente
Ulricehamn den 6 maj 1858 W M Henrici

1858-05-08 Att Herr Doktor W M Henrici är född den 29 juni 1796 attesterar enligt Husförhörs bok i Ulricehamn G W Zengerlein Stads Komminister

1858-05-08 Välborne Herr Landshövding
Med anledning av mig meddelat löfte har jag ärnat överlämna tjänsteförteckning samt vidimerad avskrift av Sundhets Kollegiet för mig utfärdade konstitutorialer från år 1813 och 1824, varjämte jag ödmjukt bifogar åldersbevis i ändamål att genom Herr Landshövdingens högtgällande insinuation bli hugnad med Konung Carl den XIV:des silvermedalj till minne av fälttåget 1813 och 1814
Med djup vördnad har äran framleva Välborne Herr landshövdingens och Riddarens ödmjukaste tjänare W M Henrici

****

1861-05-27 säljer Sixten Sparre möbler och sängkläder till J G Berg (501)

Till Herr J G Berg säljer undertecknad följande möbler och sängkläder:
3 tagelmadrasser, 1 tagelpöl, 1 fjäderkudde, 3 madrasser av spån, 1 vävbotten, 2 filtar
1 lavoar med tillhörande porslin och bidé, 1 sängbord, 1 handdukshållare, 1 chiffonjé, 1 toalettbord, 1 skrivbord, 1 skrivstol, 1 imperialsäng, 1 schäslong med 6 stolar klädda med grön damast, 1 förmaksmöbel bestående av soffa, 2 emmor, 10 stolar klädda med röd sammet, 1 buffé av mahogny, 3 mattor av filt, 12 lufter gröna gardiner av damast, 3 lufter vita gardiner, 10 gardinhållare med fästen och garnityr, 2 fönsterkuddar, 1 divansbord skulpterat med fötter samt 4 rullgardiner med snören och mässingshållare
Alltsammans säljs till Herr Berg mot ett av oss överenskommet pris av 1.535 riksdaler riksmynt. Dessutom överlåter jag min hyresrättighet i huset N:o 80 på Drottninggatan 2 trappor fr o m denna dag enligt transporterat hyreskontrakt
Stockholm den 27 maj 1861 Sixten Sparre Som vittne A Eklund

****

1859-05-27 handlingar angående arvets bevakande efter Kammar Rådinnan Adelaide Dufva av delägaren Gillis Bildt och Eric Sparre, som är utsedda av Hovrätten (502)

Jag Gillis Bildt som målsman för min kära hustru Rosa Louise Bildt i egenskap av delägare i Sterbhuset efter Kammar Rådinnan Adelaide Dufva, född Holl och jag, Eric Sparre av Svea Hovrätt förordnad har överenskommit som följer

Genom testamente har Kammar Rådinnan tillagt mina, Gillis Bilt och min hustrus barn ej mindre än 15.000 riksdaler banko, med föreskrift att genom föräldrarnas försorg räntan kunde läggas till kapitalet till dess någon av barnen fyllt 18 år, då de kunde disponera räntan. Kapitalet får ej lyftas förrän sönerna fyllt 25 år och döttrarna då de gifter sig.

Till Adele Elisabeth Bildt har som faddergåva tilldelats 8.333 riksdaler 16 skilling och stadgats att Lina Egendom i Öknebo Härad av Stockholms län skulle tillfalla Fru Bildt och efter hennes död hennes barn. Föreskrift att Fru Bildt i livstiden inte finge sälja, panta eller på annat sätt förminska egendomen. Inte heller inkomsten därav får pantsättas eller utmätas.

Men genom övriga i Testamentet intagna förordnanden är det i strid med Kungl Förordningen angående vad i Testamentet givet är, så ock om gåvan av fast egendom den 21 december 1851 bortgiven

Till följd av detta Testamente kommer jag, Bildt, att klandra inför Domstol. Då inget får röras vid Lina egendom kan vi inte bringa det i skick att barnen efter min hustrus död kunde dra nytta av den

Jag, Sparre, avstår anspråk för de nämnda barnens vägnar på rätten till Lina, mot att ovannämnda penningsumma av dels … dels 8.333 riksdaler till Adele Elisabeth Bildt med förbehåll att räntan i hennes livstid uppbärs vid arvskiftet efter Fru Dufva och tilläggs barnen samt till säkerhet för beloppet inteckning i fast egendom meddelas, dels att 74.500 riksdaler avsätts. Fru Bildt i sin livstid uppbär räntan, som vid hennes död tillfaller hennes barn och till säkerhet, varför inteckning beviljats i Lena Säteri.
(Detta är en svårtolkad kladd)

Brev från Eric Sparre till Svea hovrätt
Som arvskiftet efter Kammar Rådinnan Adelaide Dufva numera blivit fullbordat får jag som av Hovrätten 1858 blivit förordnad att vid nämnda arvstvist under förmyndaransvar, bevaka Landshövding Bildts och hans frus barn, dottern Adele Elisabeth och sönerna Carl Nils Daniel och Knut Gillis med föräldrarnas stridiga intressen, anhålla att bli entledigad
Stockholm den 27 maj 1859 Eric Sparre

Mot denna anhållan har jag för min del inget att erinra och är jag därtill numera oförhindrad, beredd att själv vara förmyndare till mina barn
Stockholm den 27 maj 1859 Gillis Bildt

****

1859-1876 uträkning av augmentsräntan för Skällsta till rusthållet för Råby och syn på soldattorpet N:o 87 Hernevi och Råby N:o 1(503)

1859-01-20 Uträkning på räntan som för år 1858 skall utgöras av hemmanet Skällsta N:o 1, 1 mantal, som augment till rusthållet N:o 11 vid Kongl Lif Regementets Dragon Korps, vilket nummer finns inlagd i Råby N:o 1 av Bro härad
Pengar 63:59, 11 tunnor 20 kappar spannmål 154:84, 2 lispund smör 22:-
Summa 240 riksdaler 43 skilling Rud Norelius

1860-02-05 Uträkning över Augmentsräntan för hemmanet Skällsta till rusthålls stammen N:o 11 Råby i Bro socken
Pengar 63:59, 11 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn 155:77, 2 lispund smör 22:46
Summa 241 riksdaler 82 skilling Rud Norelius

1861-01-25 uträkning på augmentsräntan från hemmanet Skällsta N:o 1 till Rusthålls hemmanet Råby N:o 1 i Bro härad, Bro socken, Första Fögderiet av Uppsala län
Pengar efter avdrag 1 riksdaler Kronan behållet 63:48, 40 skålpund smör 23:18, 36 tunnor 6 kappar råg, 36 tunnor 6 kappar korn 155:18
Summa 242 riksdaler 4 skilling

1864-01-07 förvandlings uträkning och augmentsränta som skall erläggas från skattehemmanet Skällsta N:o 1 om 1 mantal till Rusthållet N:o 11 i Bro socken, Bro Härad av Uppsala län.
73 tunnor 2 kappar spannmål, hälften råg och hälften korn 157:74, 40 skålpund smör 24:47, pengar 63:68
Summa 245 riksdaler 29 skilling K R Grönbeck

1863-10-30 syn på soldattorpet för roten N:o 87 Hernevi (503)

Undertecknad Kronolänsman biträdd av Nämndemännen Johan Eric Sörlander från Kvista och Emanuel Emanuelsson från Finsta har till följd av Kronofogde Groths förordnanden förrättat laga syn på soldattorpet för roten N:o 87 Hernevi.
Närvarande var i egenskap av Kompaniombud för Sergeanten C G Sandelin och rotehållaren Arrendatorn J G Berg på Brogård

Stugbyggnaden av timmer 12 ½ alnar lång, 7 ½ alnar bred och 10 varv hög, struken med rödfärg, under nytt tak av spiller, har på norra röstet en med gångjärn försedd lucka till vinden, utanpåluckor till norra gavelfönstret och särskild timrad förstukvist med yttre trappa och enkel dörr på gångjärn med kasthake och golv av plank.
Fähus och foderlada 11 ¼ alnar lång, 6 ¼ alnar bred 10 varv hög under halmtak, är invändigt alldeles för lågt och angripet av röta
Kostnadsförslaget tillsammans 112 riksdaler 20 skilling

Arrendator Berg tillsades att bristfälligheterna på Stugan borde vara avhjälpta före den 1 december och fähuset ombyggt före 1 juli nästa år.
På synemännens vägnar Julin

1867-10-12 förrättades syn på rusthållet N:o 11 Råby i Bro socken (503)
Undertecknad Kronolänsman med biträde av Häradsdomare Gustaf Adolf Barthelsson vid Tibble och Nämndeman Fredrik Wilhelm Öberg i Jursta förrättade laga syn på rusthållet inom Sigtuna Skvadron av Lif Regementets Dragon Korps N:o 11 Råby i Bro socken och härad
Närvarande var rusthållaren Fredrik August Carlsson, Råby, som ensam svarar för rusthållet. Någon från Skvadronen lät trots kallelse den 21 september inte avhöras varemot Dragon Rå….
Stugbyggnaden sammanbyggd med stugan till rusthållet N:o 10 Finsta var 15 fot lång, 26 ½ fot bred och 10 fot hög, har förstukvist, lucka med hasp på gaveln och gemensam skorsten med det andra torpet. Mossan skall skrapas av taket,
Ladugården likaledes gemensam med torpet N:o 10, 9 fot lång, 15 fot bred och 8 fot hög, indelat i svale och fähus inrett för en ko
Kostnaderna tillsammans 192 kronor 77 öre
Reparationerna skall vara verkställda för 1 augusti 1877 Robert Agrell

****

1864-1912. 1864-06-21 Skrivelse från kronofogde Groth till Kommunalstyrelsen för Bro och Låssa socknar angående provinsialläkaretjänsten i Väst Tibble (504)

En avskrift av Kongl Maj:ts skrivelse till Sundhets Kollegium av den 8 mars angående anställande av ny Provinsialläkare inom Håbo - Bro Härader har inkommit. Den skall en söndag läsas från Predikstolen i församlingens kyrka och sedan förvaras hos kommunalstyrelsen.

Jag anhåller att kommunalstämman så fort sig göra låter utlyses för att besluta om medel till reparationer på läkarbostället, som efter värdering uppgår till 440 riksdaler samt lagfartskostnaden. Dessa medel har jag förskjutit samt den del av årets avgäld, som kan komma ifråga, eftersom det är bråttom med bostadens iordningställande. Det är helt avgörande för hur snart läkartjänsten kan utlysas.

Jag föreslår att ett lån på 600 riksdaler riksmynt tas upp, som sedan gottgörs av den avgift på 40 öre per mantalsskriven person, som detta år skall erläggas i samband med kronouppbörds stämmorna. Jag vill inte undandra mig att anskaffa lånet och verkställa reparationerna om jag får Kommunalstämmans protokoll med bemyndigande. Detta torde kunna förväntas före mitten av juli.
Väst Tibble i Kronofogdekontoret den 21 juni 1864 M G Groth

1865-03-03 flera besvärs skrivelser angående betalningen av läkartjänsten (504)

Jag har på den bilagda Debetsedeln för kronoutskylder påförts Läkararvode på 78 riksdaler 80 öre.

Enligt vad jag vet, har åtskilliga jordägare eller innehavare i Häradet överenskommit att erlägga bidrag till en läkares avlöning, men jag är inte bland dem. Och då heller inte någon sådan avgift i laga ordning blivit beslutad, anhåller jag att bli befriad härifrån
Brogård den 3 mars 1865 Johan Gustaf Berg

Till Befallningshavande i Uppsala län
Kronofogde M G Groth anmodas yttra sig över inkomna besvärshandlingar och återställa dem J Löfqvist

Sedan jag till Befallningshavande inlämnat besvär över det påförda läkararvodet, översänds det härmed tillsammans med debetsedeln. Jag motser Kronofogdens erkännande.

Jag anhåller om avskrift av det protokoll som skrevs vid sista sammanträdet angående läkarfrågan, där framlidne Major Greve C R Sparres reservation i frågan för Säbyholm och enligt fullmakt för Brogård ingått.

Om det inte går på annat sätt må Bokhållare Johansson tillåtas ta avskriften
Brogård den 21 mars 1865 J G Berg

Dessa klagomål över debiterat läkararvode har jag mottagit för att avge förklaring
Väst Tibble den 23 mars 1865 M G Groth

Jag översänder till Befallningshavande, Kronofogde Groths erkännande över att ha mottagit mina besvärshandlingar och anhåller att få Kronofogdens förklaring
Brogård den 23 mars 1865 J G Berg

Då jag den 3 mars ingick till Befallningshavande med besvär över, att efter mitt förmenande ha oriktigt påförts läkararvode och Kronofogde Groth den 23 delgavs kommunikationen, men ännu inte svarat, anhåller jag att Befallningshavande måtte förelägga honom att inkomma med förklaring.
Brogård den 6 juni 1865 Johan Gustaf Berg

1866 07 27 Landshövdinge Ämbetets utslag på Bergs besvär angående påfört läkararvode (504)

Arrendator J G Berg på Brogård har den 6 mars 1815 anfört besvär över påförd avgift för läkarearvode på hans Debetsedel för 1864 med 78 riksdaler 80 öre.

Han anför att åtskilliga jordägare i Bro och Håbo kommit överens om att bidra till avlöning till en särskild provinsialläkare för Häraderna. Klagande som aldrig tänkt påkalla hjälp av denna läkare har inte någonsin biträtt i denna överenskommelse. Då någon avlöning för läkare inte blivit i laga ordning beslutad yrkar han att helt bli befriad från denna avgift

Kronofogde M G Groth har förklarat att Håbo och Bro Häradsbor vid sammanträde den 14 oktober 1864 kommit överens om, att för att få läkarvård inom orten ge en avgift på 40 öre per mantalsskriven person. Kongl Maj:t har förordnat att en särskild provinsialläkare skulle anställas för dessa Härader.

På Kronofogdens framställan har för ändamålet särskilt i varje socken utlyst kommunalstämma ägt rum. Bro och Låssa höll sitt möte den 3 juli 1864 och beslöt att utta 40 öre per mantalsskriven person,

med början från sistnämnda år. Klagande inkom med ytterligare skrift den 2 juli där han åter andragit att varken klagande eller Landshövding E Sparre, som ägare av Brogård biträtt beslutet. Landshövding Sparre hade genom sin nu framlidne bror Greve C R Sparre anmält reservation däremot. Bro och Låssa församlingar hade på Kommunalstämma den 3 juli 1864 fattat det beslutet, att avgiften endast skulle åläggs de häradsbor som förbundit sig att erlägga 40 öre per man för att bidra till avlöning för Häradernas anställda läkare.

På grund härav och då detta beslut inte kunde anses som bindande för klaganden, har han yrkat att Kronofogde Groth måtte vara skyldig återbära det av klaganden inte godvilligt erlagde, jämte ränta för åren 1864 och 1865

Landskansliet i Uppsala den 27 juli 1866

Landshövdinge Ämbetet har tagit besvären i övervägande och inhämtat att de av Håbo och Bro Häradsbor utsedda socken ombud den 14 oktober 1861 kommit överens om, att för att bekosta reparationer på läkarbostället och även avlöning för den läkare som snart kommer att anställas utta en avgift av 40 öre per mantalsskriven person.

Mot detta liksom övriga i ämnet fattade beslut reserverade sig Major Greve C R Sparre både för egen del och för sin broders Landshövdingen Greve Erik Sparre.

Vid mötet bemyndigades Kronofogde Groth att iståndsätta bostället och för ändamålet uppta ett lån på 600 riksdaler och att avgiften skulle uttas från början av 1864

Då ägaren av Brogård för vilken egendom med underlydande avgiften är påförd inte har biträtt några beslut i ärendet, kan Landshövdinge Ämbetet inte anse, att klagande skulle behöva betala den påförda avgiften

Till följd härav åläggs Groth att återbära 78 riksdaler 80 öre jämte 6 % ränta från betalningsdagen för 1864 års avgifter. Vad gäller 1865 års avgift finner Ämbetet frågan inte anhängiggjord i ansökan, varför särskild talan därom må utfärdas.

På Landshövdinge Ämbetets vägnar Johan …..

1867-10-29 Konungens svar angående besvär av f d Kronofogden M G Groth ifråga om återbetalning av den Arrendator J G Berg för år 1864 påförda avgift till läkare i Håbo och Bro härader (504)

Hos Oss har f d Kronofogde M G Groth anfört besvär över, att med undantag av Över- och Yttergrans Socknar, övriga till Håbo och Bro härader i Uppsala län hörande, eller Kalmar, Häggeby, Skokloster, Håtuna, Tibble, Bro, Låssa, Ryd och Näs socknar, vid sammanträde den 14 oktober 1861, dels överenskommit med ägaren av Aske gård, att från därunder lydande hemmanet Väst Tibble, 2 11/32 tunnland med nödvändig åbyggnad, skall för evärdlig tid upplåtas till bostad åt en provinsialläkare och dels till bestridande av för bostället nödvändiga reparationer samt läkararvode, åtagit sig en årlig avgift av 40 öre per mantalsskriven person.

Avgiften borde av Häradsskrivaren uppföras på Debetsedlarna och tillsammans med Kronouppbörden uppbäras av Kronouppbördsman i orten. Beslutades att husbonden skulle vidkännas avgiften för sitt tjänstefolk.

Efter Nådigt Brev av den 8 mars 1864 har anvisats 1.500 riksdaler till avlöning åt en ny Provinsialläkare för sydöstra delen av nämnda län med station i Tibble socken och tjänstgöringsdistrikt i Håbo och Bro Härader och beslutet stadfästs att upplåta och underhålla en bostad till den blivande läkaren.

Klagande har bemyndigats vid kommunalstämma den 3 juli 1864 att iståndsätta bostället och därför uppta ett lån på 600 riksdaler. Vidare beslutades att avgiften får uttas från början av år 1864.

Sedan har Arrendatorn på Brogård, J G Berg klagat över, att 78 riksdaler 80 öre påförts honom som läkararvode för 197 personer och yrkat, att då det fattade beslutet om bidrag till Provinsialläkare aldrig biträtts av honom och inte heller tillkommit i laga ordning, han måtte befrias från avgiften.

Genom utslag den 27 juli 1866 har av anförda skäl, Berg inte mot sitt bestridande ansetts vara förpliktigad att delta i avgiften och ålagt klagande att till Berg återbetala den för år 1864 erlagda summan av 78 riksdaler 80 öre jämte ränta på 6 %,

Häröver har klaganden anfört besvär och Arrendator Berg blivit hörd och sig förklarat. Därefter har Vi avgivit utlåtande den 22 juni och har funnit att innehavaren av Brogårds egendom inte kan undandra sig att för detta ändamål lämna bidrag

Men vid bedömande av den avgift Arrendatorn påförts må, med iakttagande av övrigas betalningsskyldighet som varit nödvändiga för att iordningställa läkarbostället, inte lämpligen kan försiggå i den ordning, som målet nu blivit behandlat, har Vi prövat att undanröja Ert beslut och förklara det med talan om återbekommande av de för Brogårds egendom erlagda medel skall underställas vederbörande domstol
Stockholms slott den 29 oktober 1867 Carl

1912-09-02 sammanfattning av provinsialläkarärendet och Sehmanns upplåtelse av lägenheten (504)

Till Håbo och Bro Härader!
I händelse att andel av de 20.000 riksdaler, som Riksdagen anslagit, skulle bli tillgängliga för att avlöna läkare stationerade i landsorten med villor att bostad med nödvändiga uthus och tomt skall finnas bestämd utan rubbning för framtiden, förklarar sig undertecknade vilja överlåta den redan till läkarboställe begagnade byggningen utgörande 2 11/32 tunnland av Västtibble hemman beläget i Tibble socken Håbo Härad av Uppsala län.

För närvarande lyder bostället under vår gemensamma egendom Aske, mot en från Häraderna årlig avgift på 16 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn, förvandlat i pengar efter markegång, eller om markegångssättningen skulle upphöra efter de senaste 10 årens medelpris. Häradsborna har ansvar för underhåll och vård med vad därtill hör, som stängsel runt tomten. Kronoutskylder och andra onera kommer som tidigare att betalas av hemmanets ägare.
Stockholm i september 1861
J W Ålbers, född Sehmann, Mathilda Hallström, född Sehmann, Karl Gustaf Sehmann, Adolf Ludvig Sehmann, N H Hallström Kommendörkapten

1862-02-23 blev på laga vintertinget med Håbo Härad lagfart för Bro och Håbo Häraders räkning på ifrågavarande på hemmanet Västtibble belägna lägenhet om 2 11/32 tunnland beslutat.
På Häradsrättens vägnar Pontus Lagerberg.
På Rättens sista rättegångsdag meddelades resolution i särskilt protokoll att lagfart för på hemmanet Västtibbles område belägna lägenhet upplåtits till läkarboställe.

Vi får härmed förklara att inom Håbo och Bro Härader tillräckligt antal personer iklätt sig ansvar, dels för fyllnadsbeloppet för avlöning till läkare, dels underhåll och vård av hus och hägnader på sätt som protokollet vid sammanträdet i Tibble sockenstuga den 14 oktober närmare kan inhämtas. Inget hinder möter för vår del för att bevilja lagfart, antingen större eller mindre andelen av häradsborna i övrigt undandragit sig deltagande i överenskommelsen.

För att styrka dispositionsrätten över lägenheten bifogas utdrag av den 29 januari 1861 hållet arvskifte
Stockholm den 25 mars 1862
Karl Gustaf Sehmann, Adolf Sehmann, J W Ålbers, född Sehmann, Mathilda Hallström, född Sehmann, N H Hallström

1862-05-08 på sommartingen med Håbo Härad gavs uppbud köparen tillhanda på 2 11/32 tunnland av ½ mantal rusthåll ½ mantal frälse i Västtibble, betygar På Häradsrättens vägnar Pontus Lagerberg

1862-09-24 erhölls uppbud andra gången och 1863-05-05 tredje gången.

Likhet med originalen intygar Bro den 2 september 1912 Johan Sparre Alfr Lundkvist
Tillskrivet med blyerts troligen av Johan Sparre.
Vem är ägare? Svar: Bro och Håbo Härader
Kan Håbo och Bro Härader sälja hus och tomt till vem de vill? Tvivelaktigt.
Arvingarna efter C G Sehmann är gåvogivare och inte nuvarande innehavaren av Aske Greve G Lewenhaupt. Finns någon överlåtelsehandling av tomt och hus avgivna av Sehmann till Lewenhaupt? Betydelselöst.
Då Greve Lewenhaupt fick lagfart på Aske frågas om han även erhållit lagfart på omtalade området vid Västtibble eller om detta undantagits vid lagfarten. Betydelselöst då föregående lagfart gäller. Lewenhaupt köpte Aske först på 1870-talet

Något annat villkor för gåvans bestånd än att avgälden skall betalas, finns inte

1912-09-06 utlåtande angående det i september 1861 med tilläggsbestämmelse den 15 mars 1862 utfärdade gåvobrevet, varigenom Karl Gustaf Sehmann m fl för evärdliga tider skänkt jord och byggnader till läkarbostad till förmån för det distrikt som utgörs av Håbo och Bro Härader.

Då gränserna är bestämda kring området som givits bort med förbehåll att viss årlig avgift skall betalas, men samtidigt förklarat att kronoutskylderna för Västtibble skall betalas av hemmanets ägare, måste gåvan betraktas som jordavsöndring.

Vid tiden för gåvans givande gällde angående jordavsöndring Förordningen av den 19 december 1827 med ändring den 12 november 1858. Enligt dessa förordningar fick avsöndras minst 2 tunnland (i gåvobrevet har bortgivits 2 11/32 tunnland) antingen för evärdlig tid och i så fall under full äganderätt (så har skett i gåvobrevet) eller för viss tid ej överstigande 50 år.

Gåvogivarna har genom tilläggsbestämmelse den 25 mars 1862 själva förklarat sid medge lagfart på Håbo och Bro Härader. Således medger de att det bortgivna är skänkt under full äganderätt, varjämte det heter i avhandlingarna att överlåtelsen skett för evärdlig tid.

Visserligen är gåvan given för visst ändamål, nämligen att tjäna som boställe för läkare i distriktet, men det finns ingen föreskrift att detta är ett villkor. Inom rättsvetenskapen skiljer man å ena sidan på villkor genom rättshandling mottagen rättighetsbestämd och å andra sidan ändamålsbestämd. Hänvisas till professor Nordlings föreläsningar i Civilrätt.

I detta fall kan f n inte gåvan användas för det tänkta ändamålet. Den mottagna gåvans bestånd får inte äventyras, men om till följd av ändrade förhållanden, läkare skulle anställas för Håbo och Bro Härader, måste ånyo byggnaderna och jordområdet användas till boställe för honom

Stockholm den 6 september 1912 K A Kjellén Advokat av Svenska Advokat Samfundet

1912-10-11 brev till Greve G Lewenhaupt

Sedan jag tagit del av C G Sehmanns m fl upplåtelse handlingar till förmån för Håbo och Bro Häraders i september 1861 och med tillhörande lagfartshandlingar, vill jag avge följande utlåtande:

Såväl av upplåtelse handlingar, fastebrev och övriga omständigheter framgår klart att lägenheten upplåtits under villkor och antagande, att den kommer att användas allenast till bostad år läkare, som avlönas av Staten.

Även om fasta meddelats för Häraderna på lägenheten, syns tydligt att det ej varit avsett att äganderätten skulle övergå till Häraderna.

Jag vill särskilt påpeka, att i upplåtelsen stadgats, att häradsborna skall ansvara för underhåll och vård av lägenheten och tomtens stängsel. Detta hade varit alldeles meningslöst om äganderätten överlåtits på Häraderna. Ordvalet visar att upplåtelsen är villkorlig. Slutligen visar fastebrevet att för överlåtelsens bestånd erfordras, att lägenheten används till läkarbostad, då detta villkor tydligt angivits i fastebrevet.

Då lägenheten numera inte används till läkarbostad, anser jag att ägaren till Aske har rätt att fordra att lägenheten återförs till stamhemmanet och bör därvid byggnaderna vara i samma skick som vid tillträdet. Om överloppsbyggnader gjorts under årens lopp och om överenskommelse om dem inte kan träffas, bör Ni tillerkännas rätt att fordra, att de tas bort före viss angiven dag. Sker inte detta har dessa överloppsbyggnader tillfallit stamhemmanet med full äganderätt.

Harald Lettström

1912-11-06 Yttrande med anledning av Advokat Harald Lettströms utlåtande angående innebörden av C G Sehmanns m fl upplåtelsehandlingar till förmån för Håbo och Bro Härader i september 1861.

Upplåtelsen har karaktär av jordavsöndring från Västtibble hemman, detta av skäl som av mig framhållits den 6 september 1912.

Inga nya förordningar om jordavsöndring fanns vid upplåtelsen, utan stadgan löd som följer:

"Ägaren av frälsehemman, har rätt att, mot villkor som här nedan sägs, utan att besuttenhet därtill fordras av hemmanets jordrymd till var och en upplåta 1/10 var för sig för alltid under full äganderätt, eller till besittning på viss tid, dock ej över 50 år."

Med hänsyn till detta stadgande syns det mig oomtvistligt, att denna upplåtelse skall vara under full äganderätt upplåten.

Upplåtelsen innehåller dock en bestämd föreskrift angående användningen, nämligen att området skall användas till läkarbostad. Denna föreskrift är bindande för Håbo och Bro härader och medan läkare fanns på platsen, hade kärande med lagliga medel kunnat tillhållas att fullgöra denna bestämmelse och de ej frivilligt velat underkasta sig densamma. Däremot kan ej antagas, då gåvobrevet inte innehåller något därom, att käranden skulle ha förlorat den mottagna upplåtelsen, om de ej frivilligt underkastat sig sagda föreskrift. Gåvobrevet ger heller inget stöd för antagandet, att det under äganderätt till käranden givna området skulle åter tillfalla givaren eller deras arvingar om inte läkare längre skulle finnas och behövde bostad på området.

Det syns inte alldeles omöjligt att kärande efter anhållan hos Kungl Maj:t skulle kunna erhålla ändring i gåvobrevet givna föreskrifter, att området fick användas till något annat likartat ändamål.

Föreskriften att häradsborna skulle ansvara för underhåll och vård av lägenheten, förändrar ej det ovan sagda.

Då meningen var att lägenheten allt framgent skulle tjäna som läkarbostad hade givarna ansett nödvändigt att uttryckligen stipulera nämnda föreskrift, vilken syns mig göra det mycket tydligt, att lägenheten upplåtits under full äganderätt till båda Häraderna
Stockholm den 6 november 1912 K A Kjellén

****

1867-09-13 förrättades syn på Sanda Komminister boställe i Låssa socken, då Komminister P Agrell tillträtt (505)

Sedan Komministern i Helga Trefaldighets Församling L G Nordqvist avträtt Sanda Komministerställe i Låssa socken och tillträdaren P Agrell begärt kompromiss för att bestämma värdet av vid bostället befintliga överloppsbyggningar, som han vill köpa av avträdaren, sammanträdde vid bostället den 13 september 1867 Patron Berg och Gästgivare Barthelsson som ombud, den förra för Nordqvist och den senare för Agrell. Undertecknad Komminister H P Ericsson var tillkallad av ombuden.

Med ledning av så väl avträdarens som tillträdarens överensstämmande Förteckningar över överloppsbyggnader m m företogs värderingen i följande ordning.
1 redskapslider, 4 skåp och en trappa i förstugan, 1 skåp med 2 avbalkningar i salen, 2 skåp med hyllor och 1 lår i köket, eldfast sten i bakugnen, 2 vindsrum med tapeter och eldstäder, golv på vinden och frontespis, 1 brygghus med inmurad panna och därunder samma tak en drängkammare, 1 vedlider, 1 hemlighus, avbalkning i stallet, 8 par innanfönster med 3 rutor i höjden och 1 med 2 rutor i höjden och 1 med små rutor, 1 kakelugn med 5 skift i rummet till vänster, rappning och tapetsering i samma rum, lika i sängkammaren, 5 fruktträd, 1 hölada vid Lövåker, avbalkning i svinhuset
Summa 460 riksdaler

Barthelsson nekade ersättning för tapeter på förhydningspapp i salen och kammaren, medan de måste nedtagas från väggarna, då Agrell för drag och kyla måste brukslå väggarna och tapeterna, som låg i packar och blivit rätt illa skadade och alldeles odugliga för sitt ändamål.

Berg å sin sida påstod att dessa tapeter borde få sitta kvar på väggarna så att deras värde kunnat bedömas. Efter stridande påståenden biträdde Ericssson Barthelssons åsikt, eftersom den omnämnda brukslagning varit nödvändig på grund av årstiden. Tapeterna är alltså fortfarande Nordqvists tillhörighet
Sålunda med avsedd billighet och rättvisa bedömt och värderat
Sanda den 13 september 1867 Johan Gustaf Berg P A Barthelsson H P Ericsson

PM från Nordqvist
Vid synen den 24 september 1860 betalade undertecknad till avträdaren av Sanda följande på förhand överenskomna summa för överbyggnader m m
Svedjelandets odling omkring 1 1/4 tunnland, redskapslider under tak av halm, väggväv i rummen med papperstapeter, skåp i salen, 2 skåp i köket, eldfast sten i ugnen, 2 vindsrum med eldstäder och tapeter, golv på vinden, bryggstuga med drängkammare, vedlider, hemlighus, avbalkning i stallet, brunn, 8 par fönster

Summa 527
Av Pastor Agrell begärs 487 riksdaler
Begärd ersättning för kostnader under min vistelse på Sanda.
1 kakelugn med 5 skift år 1861 som kostat 41 riksdaler 75 öre
Rappning och nya tapeter 1862 i ett rum 1864 i sängkammaren
Avbalkning i svinhuset
En lada av timmer med spåntak 1863
10 äppelträd 1865 varav 5 inte gick till
Summa 100 riksdaler

Har dessutom kvarlämnat åtskilligt med havrehalm och 4 lass råghalm som varit bortlånat till torpare Bergqvist i Ekeby

Ett odaterat och inte underskrivet brev, som måste vara från Nordqvist
Uppräknas igen vad som Agrell bör betala för.
Detta är 500 riksdaler vilket kan tyckas mycket, men är ändå bara 1/3 av vad jag nedlagt. Men det hör inte hit. Jag har haft någorlunda trevligt sedan jag fått ordning. Ingen kan tvinga Dig att lösa dessa överbyggningar. Det står dig helt och hållet fritt efter eget gottfinnande. Men jag anser ingenting obehövligt. Om jag bortför något, kommer du att snart se, att det måste ersättas med annat och jag tror det går till samma summa, som den av mig föreslagen.

Dessutom är det inte sagt att hela denna summa kommer mig tillgodo. Måhända upptäcker och anmärker en blivande synerätt brister på husen, som jag är skyldig att hålla även om jag efter yttersta förmåga sökt hålla dem vid makt och ersättningen för dessa brister kommer naturligtvis Dig till godo.

Apropos om synerätt har jag hos Domhavande begärt av- och tillträdessyn på Kyrkoherde Bostället i början av maj och det vore synnerligen passande om synen vid Komminister Bostället kunde hållas dagen förut eller dagen efter. Jag gissar väl att det möter svårigheter för Dig, att kunna vara på Din post 1 maj och måhända blir det omöjligt.

Det beror väl i första rummet på om min Far kan vid den tiden ha någon ny medhjälpare på stället. Sedan beror det på om Ni genast ämnar gifta er och båda på en gång följas åt hit, då en landresa blir både långsam och kostsam, och man inte kan hoppas ha öppet vatten till Hudiksvall Valborgsmässotiden.

Men kan det första hindret undanröjas, på vilket jag fäster mest avseende och inte på några villkor vill att Du skall lämna tjänsten förrän ny adjunkt kommer dit, så skulle jag råda till att Du ensam, reser landsvägen och låter Sophi senare komma efter när sjöfarten blir öppen.

Antas detta förslag och kan man med någorlunda säkerhet Slutet saknas.

……..

1850-06-07 utdrag ut protokollet över Studentexamen vid Kungl Akademin i Uppsala för Ynglingen Pehr Agrell Studerande vid Närkes Nation (505)

Vid examen blev hans ådagalagda insikt i nedanstående kunskapsämnen vitsordat, som följer:
Svenska stilprov godkänd *
Latinskt översättningsprov godkänd *
Teologi och Kyrkohistoria med beröm godkänd *
Latinska språket med beröm godkänd *
Grekiska språket med beröm godkänd *
Hebreiska språket godkänd
Historia och Geografi godkänd
Levande språk godkänd *
Filosofi godkänd *
Matematik försvarlig *
Naturalhistoria med beröm godkänd *

Med anledning härav förklarade Filosofiska Fakultetens Dekanus, att Pehr Agrell genomgått fullständig Student Examen och skall honom detta betyg meddelas
* erhölls i godkänd studentexamen den 1 juni 1847 Henr Falck Fil Fac Notar

Rektor och Konsistorium Akademin i Uppsala gör veterligt, att Studerande av Södermanlands och Närkes nation, Petrus Agrell anhållit, att till befordran av någon angelägenhet, få Konsistorie Akademins vittnesbörd över förhållandena under den tid han för studiers skull uppehållit sig vid denna Akademi.

Sedan han vårterminen 1847 blivit inskriven till Civil Akademin och undergått fullständig studentexamen, under den tid av 6 lästerminer, som han här vistas, ådagalagt ett hedrande uppförande samt berömlig flit i sina Studier.

Alltså är detta honom till bevis häröver meddelat och han hos alla respektive vederbörande till det bästa anmält.
Uppsala den 3 maj 1852 På Konsistorie Akademins vägnar L A Anjou Kungl Akademins nuvarande Rektor

Vice Pastor Petrus Agrell har begärt mitt intyg över sina förhållanden i lära och leverne under den tid han, vid min frånvaro 1853-54 årens Riksdag förrättat Pastoralvården i Södertälje Stads- och Lands- samt Tveta församlingar. Han har uppfyllt i denna tjänstebefattning sina plikter på ett sätt, som gjorde honom förtjänt av sina förmäns förtroende och sina åhörares tillgivenhet. Han har för övrigt ådagalagt ett utmärkt hedrande uppförande, varför det är för mig ett särdeles nöje att sådant om honom till välförtjänt vitsord meddela.
Södertälje prästgård den 27 maj 1858 Johan P Kullman Kungl Hovpredikant, Kontraktsprost och Kyrkoherde

Undertecknad till Predikoämbetet invigd den 19 maj 1852 enligt prästbrev undertecknat samma dag, missiverades att gå till Gåsinge och Dillnäs församlingar, för att tills vidare biträda Kyrkoherde C Almqvist i Ämbetet.

Förordnades att under Kontraktsprosten J P Kullmans frånvaro vid 1853-54 års Riksdag föreståPastoral vården i Södertälje och Tveta församlingar enligt förordnande den 21 oktober 1853

Förordnades att förestå Komminister befattningen i Österhaninge församling från den 1 maj 1856 tills vidare enligt förordnande den 9 april 1856

Förordnades att under den tjänstledighet, som från den 1 oktober 1856 beviljades Komminister Pet Stagnell, fortfarande uppehålla Komministertjänsten i Österhaninge, enligt förordnande den 8 oktober 1856

Förordnades att från början av år 1857 föreståPastoralvården i Sorunda församling enligt förordnanden 17 december 1856.

Föreståt Komminister beställningen där från 1 maj 1857 tills vidare, enligt förordnande av den 24 mars 1857

Förordnande att tills vidare föreståt Komminister beställningen i Husby Rekarne församling från den 1 maj, enligt förordnande den 24 mars 1858

Förordnande att föreståt Kapellpredikants beställningen i Nämdö församling från början av juni tills vidare, enligt förordnande den 12 maj 1858
Petrus Agrell Tillförordnad kapellpredikant
Dessa uppgifter överensstämmer med originalhandlingar Leon Smerling Emil Genberg

Studeranden vid Uppsala Kongl Akademi Per Agrell är född den 6 och döpt den 11 juni 1828, vilket enligt församlingens dopbok intygas
Åker den 14 april 1852 C O Norelius vice pastor

****

1870-00-00 två olika formuleringar för belöning av skjutna djur (506)

För uppgivna djur har Uppsala läns Landstings bestämda belöning blivit till mig utbetald Kvitteras
Djurfångarens namn

Härmed intygas att ------- dödat inom Uppsala län------räv,------berguv, -----höns- eller duvhök och i min närvaro (öronen av räven) och (fötterna av rovfågeln) blivit avskurna
Undertecknat Jaktvårds Chefen

Inga av dessa tryckta formulär var ifyllda.
Bro den 4 januari 2008 Gudrun Sandén

****

1878-05-22 utdrag ur protokoll hos Kungl Generaltull styrelsen angående tillstånd att lossa stenkol vid Brogård (507)

Skeppsklarerare firman Olson och Wright har hos Generaltull styrelsen anhållit om tillstånd för svenska skonerten Olivia, förd av Skeppare Fredriksson och kommande från Hartlepool, att med innevarande last, som består av stenkol, segla till Brogård vid Mälaren och där lossa.

Styrelsen fann skäligt lämna bifall, under villkor att lasten utgörs endast av stenkol, att fartyget till lossningsstället följs av härifrån beordrad bevakning, under vars tillsyn lossningen skall ske. Att inklareringen av fartyg och last sker hos Tullkammaren här, på grund av fartygshandlingar och bevakningens lossningsattester samt att Fartygsbefälhavaren tar på sig kostnader som blir följden av tillståndet.

Idkaren är fritagen från andra möjliga umgälder till Stockholms stad varför utdrag av protokollet skall för sökande utfärdas
Stockholm som ovan Axel Björkman

Räkningar i samband med skonerten Olivias last av stenkol
Slussavgift 15 riksdaler 84 öre
Lots 11 kronor 20 öre och 6 kronor 30 öre
Bogsering från Stockholm till Brogård 40 kronor
Denna dag uppmätt på skonaren Olivia 6.025 kubikfot stenkol
Greve Sparre betalt mätarpengar för 6.025 kubikfot stenkol 30 kronor 13 öre
Bogsering från Brogård till Stockholm 40 kronor

Enligt Tullbevaknings Inspektionens order av den 22 dennes har undertecknad från Stockholm till Brogård följt skonerten Olivia och där övervakat lossningen av stenkolslasten, varför godsägare debiteras
Dagtraktamente för 1 dag resa till Brogård, 3 dagars lossning, 1 dag hemresa á 2 kronor
Järnvägsbiljett från Bro station till Stockholm 1:25
Transport av reseffekter 1:50
Summa 12 kronor 75 öre O Hammarstedt Tullvaktmästare
Bro den 4 januari 2008 Gudrun Sandén

****

1880-11-01 Kammarrättens utslag på Landshövding Greve Erik Sparres Taxeringsbesvär för fastighet i Tillinge (508)

Eric Sparre hade anfört besvär över Taxeringskommittén i Tillinge och Sparrsätra, som 1879 bestämt taxeringsvärdet på klagandes jordbruksfastigheter inom Tillinge socken på 2 mantal Lundby till

90.300 kronor, på ¼ mantal N:o 1 Bråboda till 6.800 kronor, på 1 mantal N:o 1 Kil till 15.600 kronor, på 1 mantal N:o 3 Kil till 13.600 kronor, på ¼ mantal Lundboda till 2.800 kronor, på ¼ mantal N:o 1 Åsbo till 3.800, N:r 2 Åsbo till 2.500 kronor, på 1/3 mantal N:o 1 Öndesta till 4.800 kronor, på 1 mantal N:o 2 Öndesta till 15.600 kronor samt inom Sparrsätra socken på ½ mantal N:o 1 till 8.100 kronor eller tillsammans 163:900 kronor

Prövningskommittén inom Uppsala län har beslutat vid sammanträden den 22-24 september 1879 efter att Kronans ombud t f Landskamrer Johan Malmberg yrkat att,
då summan av värdet på de sista 10 årens försäljningar av jordbruksfastigheter understeg i Tillinge med 50 % och i Sparrsätra med 36 % av för samma fastigheters köpeskillingar och taxeringsvärdena i allmänhet blivit av Prövningsnämnden höjda till att överensstämma med köpeskillingarna, så hade taxeringsvärdet höjts med uppgivna %.

Man biföll Kronoombudets yrkande att taxeringsvärdena skulle höjas i Tillinge socken med 40 % och i Sparrsätra med 20 %. Till följd härav blev klagandes sammanlagda taxeringar i socknarna 227.600 kronor. Klagande yrkade nedsättning till 100.000 kronor.
Stockholm den 1 november 1880.

Kammarrätten finner inte skäl att göra ändring i Prövningskommitténs beslut
Den som är missnöjd överklagar inom 60 dagar till Finans Departementets Expedition
På Kungl Maj:ts och Kammarrättens vägnar Burén

1890-06-27 utdrag av protokollet hållet vid sammanträde med Taxeringsnämnden för Bro, Låssa, Västra Ryds och Stockholms Näs socknar i Tibble Gästgivargård (508)

Bro och Låssa socknar.
Ägaren av Brogård med underlydande, Greve Johan E-son Sparre yrkade genom befullmäktigat ombud att taxeringsvärdet på jordbruksfastigheten jämte Brogårds Tegelbruk måtte nedsättas från 310.000 kronor till 215.000 kronor. Egendomarna hade av särskild värderingsman uppskattats till 215.000 kronor. Då Greve Sparre inte styrkt denna uppgift eller angivit särskilt värde på de enskilda fastigheterna, fann Taxeringsnämnden inte skäl att i Bevillningsberedningen föreslå ändring.

På yrkande av Kronoombudet att särskilt värde skulle sättas på det av Greve Sparre tillhöriga s k Hernevi skolhus, vilket vore uthyrt, beslöts att det skulle uppföras under rubriken annan fastighet och sättas ett taxeringsvärde av 4.000 kronor

Bro socken
Greve Johan E-son Sparre på Brogård yrkade, att hans uppskattade inkomst av rörelse skulle nedsättas från 5.600 kronor till 3.200 kronor. Efter noggrann prövning av kända förhållanden och inhämtade upplysningar beslöts, att Greve Sparre skulle påföras bevillning för 3.000 kronors inkomst av Tegelbruksrörelsen samt 1.000 kronors inkomst för båtfrakten

Grevinnan Ottilia Sparre, som enligt Bevillningsberedningens förslag till taxering skulle äga inkomst av pension uppskattad till 1.000 kronor, lät genom ombud upplysa, att hon inte uppbär någon pension. Därefter beslöts att hon inte skulle påföras bevillning för sådan inkomst.
In fidem Emil Leth

1893-06-29 Till Taxeringsnämnden i Bro och Låssa, Näs och Ryds socknar (508)
Som Bevillningsberedningen föreslagit, att Taxeringsvärdet på jordbruksfastighet må höjas i samma mån, som fördel genom lagen av den 2 december 1892 angående avskrivning av de på viss jord vilande grundskatter vinnes, men en dylik grund för höjande av taxeringsvärdet saknar stöd såväl av denna lag, som av gällande Bevillningsstadga med därtill hörande Instruktion för Taxeringsmyndigheterna, får jag yrka ändring i Bevillningsberedningens beslut här.
Brogård den 29 juni 1893 Johan E-son Sparre

1898-06-15 Till Taxeringsnämnd för Bro, Låssa, Västra Ryds och Stockholms Näs socknar (508)

Vid innevarande års Bevillningsberedning med Bro socken framställdes av undertecknad att taxeringsvärdet på Nygård, 3 ½ mantal frälse, måtte nedsättas till det belopp, som i min skrivelse till

1896 års taxeringsnämnd begärdes, eller 83.000 kronor. Deras beslut blev att taxeringsvärdet sattes till 85.500 kronor.

1898 års Bevillningsberedning beviljade nedsättning med ett ungefärligt belopp, som man ansåg att taxeringsvärdet på egendomen bort höjts med till följd av grundskatternas avskrivning, varför taxeringsvärdet blev 84.600 kronor. Jag anhåller dock, att både inför Bevillningsberedningens anförda skäl och bilagda 1896 års skrivelse, taxeringsnämnden måtte bifalla mitt yrkande.

I en av Majoren vid Väg- och Vattenbyggnads Korpsen, Nerman, i Nya Dagligt Allehanda av den 18 maj skriven artikel, "Mälarens vårflod", visas att vattenståndet i Mälaren alltsedan 1868 inte varit så högt som under innevarande år. 1868 var vattenståndet vid tröskeln i Stockholms sluss 5,195 meter. Vid samma tid i år var det 5.08 meter. Dessutom har under de senaste tre åren vattenståndet successivt stigit år från år. 1896 var vattenståndet vid slusströskeln 4.820. År 1897 var det 5.50 och år 1898 var det 5.08

Anledning till denna stigning anser Major Nerman ligga i, att Mälarens tillopp genom Arbogaån, Fyrisån, Kolbäcksån och Sävjaån ökats genom vattenavledningar från dessa marker, att hinder för Mälarens utlopp i Saltsjön uppstått vid Norrströms södra gren genom dåvarande riksbyggnader, att nederbörden under dessa år varit ovanligt riklig, samt slutligen att till följd av den kalla våren vattnets avdunstning varit betydligt mindre än vanligt.

Det råder inget tvivel om att mina till Taxeringsnämnden återkommande klagomål har grund och ett bättre vittnesbörd än en auktoritet som Nermans torde knappast kunna anföras.

För att styrka i hur hög grad såväl Nygård som Brogård under innevarande år lider av Mälarens höga vattenstånd, bifogas här en av mig gjord mätning av den vattensjuka åkerarealen och ängen. Denna mätning har bestyrkts av Arrendatorerna Axel Andersson och C A Lindberg. Här bevisas att ännu i denna dag inte kunnat besås av Nygård: 84 tunnland 29 kappland. 1896 består den vattensjuka odlade jorden av 60 tunnland samt av ängen vid Nygård står 28 tunnland under vatten.

Jag yrkade på grund av detta, att värdet av den vattensjuka marken vid Brogård skulle nedsättas, något som Bevillningsberedningen inte ansåg sig kunna ta hänsyn till på grund av att definitiva uppgifter på marken inte inlämnats.

Jag anhåller att för Brogård, 3 ¼ mantal frälse, komma i åtnjutande av en nedsättning på 3.000 kronor. Detta grundar sig på samma beräkning, som jag gjorde i 1896 års skrivelse, då den vattensjuka markens värde upptogs till 20 kronor per kv…. Och den till 50 kronor per kv… taxerade åkerjorden till följd härav skulle nedsättas med 30 kronor.

Ängsmarken som nu står under vatten kan ju inte äga högt värde, varför yrkas nedsättning med 6:50 kronor per kv….

Efter denna beräkning för Brogård och Nygårds förstörda åkrar och ängar kommer vi till en minskning av taxeringsvärdet på tillsammans 302 kronor

Då 3 ¼ mantal frälse Brogård enligt senare Bevillningsberedning upptagits till ett taxeringsvärde av 100.700 kronor, anhålles vördsamt att få detta minskat med 3.000 kronor, varigenom värdet skulle bli 97.700 kronor

Brogård den 15 juni 1898 Johan E-son Sparre

1898-09-22 utdrag ur protokollet hållet vid Uppsala läns Prövningsnämnds sammanträde på Uppsala slott (508)

§ 4 Som den dagavlöning Ryttmästare A G Tauvon på ….enligt uppgift fått 1897, inte vore att anse som anvisad till bestridande av några med hans tjänst förenade särskilda kostnader utan såsom en av honom i och för tjänsten tillkommande löneförmån, yrkade Kronoombudet att Tauvons inkomst av allmän tjänst skulle höjas med 132 kronor till 3.202 kronor och biföll Prövningsnämnden detta yrkande.

§ 15 Brogårds kvarn, såg och maskinhus i Bro socken, som tillhör Greve Sparre är brandförsäkrat för 11.650 kronor, men inte upptaget i taxeringslängden. Kronoombudet yrkar att det upptas till ett värde av 10.000 kronor

§ 16 Taxeringsvärdet på Bro mejeri, som är brandförsäkrat för 10.500 kronor, höjdes på yrkande från Kronoombudet till 10.000 kronor mot 7.500 kronor som Taxeringsnämnden bestämt.

§ 17 Taxeringsvärdet på Hernevi Bageri, som tillhör Greve Sparre, höjdes efter yrkande av Kronoombudet till 9.000 kronor, lika som brandförsäkringsvärdet. Tidigare Taxering var 6.000 kronor.

§ 18 Efter yrkande från Kronoombudet höjdes F O Petterssons sterbhus tillhöriga Husby Fiskartorp med 3 åbyggnader till 12.000 kronor. De var brandförsäkrade till 14.460 kronor och tidigare taxerade till 6.000 kronor.

§ 19 Kronoombudet yrkade att väderkvarnen vid Lejondal, som tillhör Sekreterare F Rappe och inte varit taxerad, men brandförsäkrad till 2.600 kronor, skulle upptas i taxeringslängden till ett värde av 2.600 kronor.

§ 20 Då Kapten C E Tauvon i Önsta, Bro socken, tillhörig kvarn och såg, som var brandförsäkrad för 5.000 kronor inte blivit taxerad, hemställde Kronoombudet att de skulle taxeras med brandförsäkrings värdet och denna hemställan bifölls av Prövningsnämnden

§ 21 Av samma skäl som anförts i § 4 yrkade Kronoombudet, att Kapten C E Tauvons i Önsta uppskattade inkomst av allmän tjänst, 3.068 kronor skulle höjas med avdragen daglöning 303 kronor till 3.371 kronor, vilket blev bifallet av Prövningsnämnden.

§ 22 Stationsinspektor J Ljunggren i Bro socken hade taxerats till 2.060 kronor. Men för inkomst av enskild tjänst med i inberäknad ersättning från Stockholms Telefonaktiebolag hade sammanlagda inkomsten blivit 2.146 kronor. Kronoombudet yrkade att Ljunggrens taxering skulle höjas till detta belopp, vilket bifölls.

§ 23 Greve J Sparre och W Hagbergs vid Bro gård, taxering för inkomst av rörelse (*Tegelbruket*) höjdes i enlighet med till Prövningsnämnden inkomna uppgifter till 4.750 kronor vardera.
In fidem G Borgvall

****

1882-12-05 upprättade Lantbruksingenjören plan och kostnadsförslag för dränering vid lägenheten Årstadal i Brännkyrka socken (509)

Dräneringen skulle ske av den s k Årsta äng vid Liljeholmen. Man skulle se om nuvarande byggnader på den närbelägna Årsta äng, skulle kunna användas utan våda för de boendes hälsa.

Utlåtande. Vid den tidigare dräneringen av Årstadal är resultatet ganska gott utom att rännstenarna, som skall avleda vattnet är ofullständiga och illa underhållna, så att hastig avföring av vattnet inte kan ske. Där är redan så många tomter att inga fler hus borde tillåtas.

Vid Årstaäng är några byggnader särdeles lågt belägna och det finns fabrikshus, som ligger i jämnhöjd med Mälarens vattenyta. Den nya plankartan visar att endast en övre del av Årstaäng kan användas till bebyggelse, om marken först dräneras.

Från de bebyggda tomterna i Årstaäng avgår vatten och orenlighet direkt ut i Årstaviken. Detta kan inte vara nyttigt och kan avhjälpas med en kloakbrunn invid vägen till Annelund.

Vare sig nya byggnader kommer att byggas inom Årstaäng eller ej, så är det av stort värde för trakten om ängen täckdikades och de skadliga dimmorna försvinner och hela området blir sundare.

Kostnaden torde bli 7.860 kronor. Det hjälper dock inte med dessa åtgärder, utan föreskrifter för renhållning måste införas, annars är allt arbete gagnlöst. Kloaken borde rensas dagligen. Avskrädet från tomterna skall avlägsnas varje dag och soplårar med lock vara fullständigt täta.

Att dräneringen vid Årstadal haft effekt visar ett brev, som Kommunalnämndens Ordförande skriver till Befallningshavande den 12 september 1812: att dräneringen haft stor verkan, då inte ett enda tyfoidfall förekommit.

I Arrendekontrakten föreskrivs att det åligger Arrendatorn att årligen plantera, tillse och vårda minst ett vilt träd, ett fruktträd och en bärbuske. Skulle denna föreskrift komma till utförande skulle området inte bara förskönas, utan nyttigt värn mot brandfara i detta med trähus tättbyggda område skulle bli följden. Därför borde denna föreskrift utsträckas till att träd planterades på båda sidor av gatorna.

Genom läget intill en mycket trafikerad plats, skulle planteringar i hög grad höja anseendet för Årstadal och det planlösa i byggnadernas placering åtminstone i någon mån döljas.
Stockholm den 16 maj 1883 A G R Kempff

****

1908-04-09 åtskilliga handlingar angående Ladugårdskarlen C G Erikssons, Brogård, avhysning från tjänst och bostad (510)

Mellan Brogårds Gods och undertecknad C G Eriksson är följande överenskommelse gjord:
Jag, Eriksson, förbinder mig att den 24 april lämna min tjänst vid Brogård och med min familj senast den 26 april utrymma den av mig bebodda lägenheten
Vidare att till 24 april omsorgsfullt sköta den, mig från 1 mars anförtrodda ladugårdsförmans platsen, så att ej några oegentligheter vid mjölkningen eller stridigheter inom ladugården må förekomma

Till Befallningshavande i Uppsala län
Som förre ladugårdskarlen C G Eriksson blivit genom Kronolänsman Albert Arhén den 1 april skild får sin lagstadda tjänst vid Brogårds Gods, samt förständigad att med sin familj genast avflytta, men vägrat enligt bifogade intyg, får jag med bifogande av borgen härigenom anhålla om handräckning för C G Erikssons avhysande på egen bekostnad.
Om inkommande ansökan skulle bestridas, att tillfälle ges mig att få förklara och bemöta
För Brogårds Gods C Andersson Inspektor.

Resolution *(tryckt formulär)*
Ladugårdskarlen C G Eriksson vid Brogård föreläggs att inom åtta dagar svara, vid äventyr att ärendet ändå avgörs.
Den 9 april 1908 Knut Hamilton

Att ladugårdskarlen C G Eriksson efter att 3 särskilda gånger blivit sökt, men inte kunnat anträffas, har denna dag handlingarna blivit tydligt upplästa för hans hustru och en hemmavarande myndig son. De har mottagit den bestyrkta avskriften
Betygas, Brogård den 15 april 1908 Johan Östberg Stämningsman J Gustafsson Nämndeman

Till Befallningshavande i Uppsala län
Som förra ladugårdskarlen C G Eriksson blivit genom Kronolänsman A Arhén den 1 april blivit skild från sin lagstadda tjänst vid Brogårds Gods, samt förständigad att genast avflytta med sin familj, men vägrat, enligt vad följande intyg bevisar, får jag med bifogande av borgen anhålla om handräckning av Eriksson för att på hans egen bekostnad avhysas.
Om denna anhållan bestrids, anhåller jag om tillfälle att få lämna förklaring.
Brogård den 8 april 1908 Johan Sparre

På grund av 10 § i Legostadgan av den 23 november 1833, har Ladugårdskarlen C G Eriksson på vederbörande husbondes begäran från och med denna dag blivit skild får sin lagstadda tjänst vid Brogårds gods samt förständigad att med sin familj genast avflytta från den av honom bebodda lägenheten
Brogård den 1 april 1908 Albert Arhén Kronolänsman

På anmodan av Brogårds Gods har undertecknade denna dag förständigat förre ladugårds karlen C G Eriksson att avflytta från sin bostad, men av Eriksson erhållit till svar att han ej ämnar flytta förrän den 24 april
Bro den 6 april 1908 Oscar Lindhé Johan Östberg Stämningsmän

Om den skada, som C G Eriksson kan erhålla genom Brogårds ansökning att Eriksson måtte vara avhyst från den lägenhet han för närvarande bebor beviljas av Befallningshavande, går undertecknade, bägge för en och en för bägge i borgen
Bro den 6 april 1908 Johan Östberg Fjärdingsman Oscar Lindhé Arrendator

Att Fjärdingsman Johan Östberg och Arrendator Oscar Lindhé i Bro var för sig är vederhäftiga den borgen de i förestående förbindelse sig iklätt, betygas
Uppsala slott den 9 april 1908 Hj Hammarskjöld Knut Hamilton

****

1914-04-15 skrivelse till Ordförande i Bro allmänningsstyrelse, adress Granhammar, Kungsängen, angående inköp av skogvaktare bostället Kronbacka i Bro socken (511)

I skrivelse till domänstyrelsen av den 7 juni 1912 har Ni på Bro allmänningsdelägares vägnar frågat om eventuellt inköp för deltagarnas räkning av Skogvaktare bostället Kronbacka i Bro socken, Uppsala län.

Den 5 oktober 1912 har upprättats ett värderings instrument, som Jägmästare Blombergsson i Enköpings revir gjort, där han åsatt 2.140 kronor som saluvärde.

Enligt ett till Kungl Styrelsen ingivit protokoll av den 21 november 1912 har allmännings delägarna förklarat sig villiga att betala det priset.

Kungl Styrelsen har i skrivelse av den 23 december 1912 anmodat domänintendenten Friherre E G Leÿonhufvud i Uppsala att yttra sig över jägmästare Blombergssons i Enköping värdering. Han hade åtskilliga erinringar mot den värderingen. Bl a att det s k Kråkkärret tillhör allmänningen och inte bostället. Att gränsen i söder mot Hernevi hage går längre norrut än på Blombergssons karta. Att när bostället uppläts till allmänningsdelägarna, det antagligen var bebyggt och inget annat villkor finns än att allmänningsdeltagarna skall ansvara för utskylderna.

Sedan den begärda värderings förrättningen blivit verkställd har Kungl Styrelsen från Befallningshavanden mottagit en av Leÿonhufvud upprättat saluvärderings instrument på Skogvaktare bosstället Då man inte kan visa att bostället vid upplåtandet till allmänningsdeltagarna varit obebyggt har förrättnings männen värderat bostället med byggnader och jordvärde till ett saluvärde av 5.546:20 kronor.

Från detta belopp skulle emellertid enligt jägmästarens och av domänintendenten biträdda förslag avräknas 5 % för lägenhetens husbehovsvirke och skatter. Varefter nettovärdet skall vara 3.911:40 kronor.

Domänstyrelsen anser för sin del att då lägenheten till sin areal är så obetydlig och husen, som är brandförsäkrade till 4.240 kronor är den väsentliga delen av värdet, de bör ingå i värderingen.

Men då utredning saknas om husens tillkomst torde i stället det kapitaliserade värdet av husbehovsvirket på 1.634:80 kronor inte frånräknas. Styrelsen anser att värdet blir 5.500 kronor

Innan Styrelsen underställer Kungl Maj:t prövning anhåller de om meddelande att allmänningsdeltagarna är villiga att erlägga 5.500 kronor
Stockholm den 15 april 1914 Karl Fredenberg

****

1914-09-10 sammanbundna handlingar angående uteslutning ur röstlängd. Besvär av Arbetaren Öberg, Finstaberg och Hagström (512)

Resolution från Befallningshavande.
Klagande Öberg, som enligt bevis av häradsskrivaren inte varit inom Bro och Låssa kommun mantalsskriven på sådan tid, att han under år 1913 skall erlägga utskylder här. Han har inte enligt föreskrift i 26 § i lagen om val till riksdagen av den 26 maj 1909, inför välnämnden styrkt att hans förfallna utskylder blivit erlagda eller att han inte samma år haft sådana utskylder.

Därför finner Befallningshavande enligt 42 § i lagen, att inga andra bevis skall gälla än de, som hos valnämnden varit i laga ordning företedda, varför Öbergs besvär inte förtjäna avseende.

Vad klagande Hagströms besvär angår, har han enligt häradsskrivaren varit mantalsskriven i Bro socken under sådan tid, att han skulle erlagt sina utskylder här för 1913. Men då valnämnden inte haft upplysningar som nekat honom rösträtt, borde han antecknats som röstberättigad.

Befallningshavande finner skäligt att upphäva valnämndens överklagade beslut beträffande Hagström och ålägger valnämndens ordförande att ofördröjligen anteckna honom i röstlängden som röstberättigad.

Uppsala den 10 september Knut Hamilton

Att arbetaren Erik Gerhard Ragnar Öberg, född 24 september 1889, i år mantalsskriven vid Finstaberg i Bro socken, för år 1913 mantalsskriven vid Alby i Håbo-Tibble socken och att han sålunda inte varit mantalsskriven i Bro socken under sådan tid att han året därpå skulle erlägga utskylder, får jag härmed intyga

Enköping i Uppsala läns södra Fögderis Häradsskrivare kontor den 10 september 1914 Albert Fröman

1914-09-10 till Befallningshavande i Uppsala län

Med anledning av Befallningshavandes resolution av den 5 augusti detta år, får undertecknad härmed, dels överlämna infordrat bevis om anmälan enligt § 34 vallagen, liksom även äskat utdrag av valnämndens protokoll, dels och meddela att klagande Öberg själv uppgivit, att han under föregående år inflyttat från Håbo-Tibble socken, vilket blivit muntligen bestyrkt av kommunal ordföraren där samt att klagande Hagström enligt egen uppgift under föregående år flyttat från Lejondal till Lindhagaberg, båda belägna inom valdistriktet. Uppgiften att han varit nyinflyttad är felaktig. Men då inte röstlängdens uppgifter, som Häradsskrivaren ansvarar för vederlagt detta, torde det åligga klagande att styrka att han betalt utskylderna för förra året. Jag anser mig sakna anledning att vidare yttra mig i frågan.

Brogård den 9 september 1914 Johan Sparre

Till Befallningshavande

Härmed översänds äskade handlingar i stället för de på posten förkomna. Emellertid får jag erinra, att de båda klagandena efter underrättelse av mig uppsatt och inlämnat nya besvärsskrifter av ungefär samma lydelse som de ursprungliga. De har inte till mig givit några kvitton eller intyg som omtalas i besvärsskrivelserna

Brogård den 9 september 1914 Johan Sparre

1914-07-25 utdrag ur protokoll hållet vid valnämnden i Bro-Lässa valdistrikt i och för prövning av mot röstlängden gjorda anmärkningar

Närvarande: Undertecknad, Aug A-son Hullberg, (*Axel Hullberg*),Carl Hjelmstedt, Gustaf Jonsson, Gustaf Svartling

§ 1 Prövades av arbetaren Erik G Ragnar Öberg gjord anmärkning mot röstlängden, där Öberg, som nyinflyttad på grund av 26 § i vallagen ej upptagits. Då Öberg inte styrkt att han erlagt kommunalutskylderna för år 1912 beslöt nämnden att ogilla hans anmärkning

§ 2 Prövades av arbetaren F G Hagström gjorda anmärkning mot röstlängden, där Hagström som nyinflyttad på grund av 26 § i vallagen ej upptagits. Då Hagström inte styrkt att han erlagt kommunalutskylderna för år 1912 beslöt nämnden ogilla hans anmärkning

Vid protokollet Johan Sparre

Arbetaren Erik G Ragnar Öberg, Finstaberg och Frans Gustaf Hagström, Lindhagaberg, har hos mig i egenskap av ordförande i Bro och Lässa valdistrikts valnämnd gjort anmälan, att de hos Befallningshavande vill anföra besvär över valnämndens beslut den 25 juli 1914, där deras mot vallängden gjorda anmärkningar ogillats.

Betygar, Bro den 27 juli 1914 Johan Sparre

1914-08-05 Resolution

Återställs till ordföraren i Bro och Lässa valdistrikt, som har att ofördröjligen hit inkomma med uttryckligt bevis, om anmälan enligt 34 § i Lagen om val till Riksdagen av klagandena eller någon av

dem hos valnämndens ordförande blivit gjord eller icke. Om sådan anmälan skett hit överlämna utdrag ur valnämndens protokoll som utvisar motiverat beslut med anledning av anmärkningar mot röstlängden.

Dels meddela om någon av de klagande inte varit mantalsskriven i kommunen sådan tid under 1913 att han bort erlägga utskylder, dels om någon av de klagande varit sådan tid i kommunen mantalsskriven och uppge på vad sätt upplysning vunnits om varför han inte erlagt 1912 års utskylder.
Uppsala den 5 augusti Knut Hamilton.

1914-08-04 till Befallningshavande
Överlämnas handlingar rörande besvär av F Hagström och Erik G Ragnar Öberg över att de av valnämnden i Bro och Låssa Distrikt inte upptagits i 1914 års röstlängd.

Anledningen till valnämndens beslut är att klagandena inte styrkt sig ha gäldat 1912 års kommunalutskylder
För Bro och Låssa valnämnd Johan Sparre

Utdrag ur Röstlängd i Bro och Låssa valdistrikt av Uppsala län för val till Riksdagens andra kammare 1914
Erik Ragnar Öberg, Finsta och Frans Gustaf Hagström, Lindhagaberg antecknats som nyinflyttade och inte röstberättigade samt saknar intyg om 1912 års kommunala utskylder
Enköping i Uppsala läns södra Fögderis Häradsskrivare kontor den 20 juni 1914 Albert Fröman
Förestående röstlängd är granskad och rättad
Bro i Kommunalrummet den 25 juli 1914 Axel Hullberg, Carl Hjelmstedt, Gustaf Jonsson Gustaf Svartling Johan Sparre

1914-07-31 Resolution
Överlämnas till ordföraren i Bro och Låssa valdistrikt, från vilken ofördröjligen förväntas remisshandlingarna och de skriftligen avfattade anmärkningarna, som klagandena till honom ingivit den 15 denna månad. Ordföraren har rätt att yttra sig om han finner det befogat.
Uppsala den 31 juli 1914 Knut Hamilton

1914-07-29 till Befallningshavande
Mot valnämndens för Bro och Låssa valdistrikts beslut av den 25 juli detta år, får jag härmed anföra besvär.

Jag har hos valnämndens Ordförande fått upplysning att jag förvägrats rösträtt, därför att jag ej betalt kommunalutskylder för år 1912

Jag har fått bevis från Lejondals gårdskontor att kontoret för min räkning erlagt dessa utskylder. Detta bevis bifogas liksom kvitto på erlagda krono- och kommunalutskylder för år 1913
Lindhagaberg, Bro den 27 juli 1914 Frans Gustaf Hagström

1914-07-30 till Befallningshavande
Mot valnämndens för Bro och Låssa valdistrikts beslut av den 25 juli detta år får jag härmed anföra besvär.

Av ordförande i nämnden har jag erhållit upplysning att rösträtt förvägrats mig, därför att jag som nyinflyttad inte styrkt att jag betalat krono- och kommunalutskylder för år 1912

Jag bifogar kvitton att jag betalt kommunalutskylder för 1912 och kronoutskylder för 1913 och anhåller att få kvittona åter. Porto bifogas
Finstaberg, Bro den 28 juli 1914 Erik Gerhard Ragnar Öberg

****

1918-1919 handlingar kring elektrifieringen (513)

Undertecknade förbinder oss att för kostnaderna för den elektrifiering, som enligt protokoll av den 21 februari 1918 blev beslutat av Bro Elektriska Distributions Förening, där vi har ingått under arrendetiden betala ränta och amortering på linjeanläggningen till knut samt även betala själva

installerings kostnaden med rättighet att vid arrendets avträdande erhålla ersättning för denna installation efter det värde som enligt lagen om skiljemän bestämmer.
Brogård den 11 april 1918 K Gustafsson A Brunn Oscar Lindhé K A Karlsson
Godkännes Johan Sparre

Undertecknad förbinder sig att beträffande kostnaden för den elektrifiering, vilken enligt protokoll av den 21 februari 1918 blev beslutat av Bro Elektriska Distributions förening i vilken undertecknad ingått, att under arrendetiden betala ränta och amortering på linjeanläggningen till knut och även betala halva installationskostnaden med rättighet att när arrendet upphör erhålla ersättning för denna installation efter vad syn enligt lagen om skiljemän bestämmer.
Brogård den 29 maj 1918
Återstående installationskostnad betalas av jordägaren
H Karlsson Godkännes Johan Sparre

Sedan arrendator A Brunn, Vallby, ingått som delägare med 27 andelar i Bro Elektriska Distributions Förening, så förbinder jag mig i egenskap av jordägare att vid Brunns avträdande av arrendet efter vederbörligen förrättad avträdessyn på installeringen, ersätta honom för halva installationskostnaden på Vallby gård
Brogård den 1 april 1919 Johan Sparre
Greve Sparres namnteckning bevittnas Karl Ramel advokat H Karlson

****

1919-03-15 protokoll vid extra kommunalstämma med Bro och Låssa kommun i kommunalrummet söndagen den 15 mars 1919 (514)

Närvarande: Johan Gustafsson, banvakten Järn i Jursta, träarbetaren Fendin, statkarlen A Liberg i Säbyholm, trädgårdsmästare A Hedberg, arbetaren Karlsson i Skällsta, arbetaren Gustafsson i Ullevi, banarbetaren A Karlsson i Bro, arbetaren G Andersson i Furuberg, banvaktsförman Karlsson i Bro, förman H Hallberg Lindormsnäs, arrendator E Pålsson Snickartorp, kyrkoherde G Elg, förvaltare Henning Pettersson, förvaltare Axel Hullberg, kusken J Hallberg Kvistaberg, banvakten Andersson Nygård samt undertecknad.
§ 3 Föredrogs Befallningshavandes resolution av den 6 februari 919, vilken delgivits ordförande den 17 samma månad. Gällde kapten C Tauvons besvär över de beslut som fattats vid ordinarie kommunalstämma den 30 december 1918, då stämman inte var lagligen sammankallad. Befallningshavande hade begärt förklaring
§ 4 Stämman beslöt avge följande förklaring:
Stämman vitsordar riktigheten av vad som den klagande anfört rörande tiden och sättet för kungörandet av stämman. Där förklarade samtliga närvarande att stämman varit lagligen tillkommen, ett beslut som klagande själv instämde i. Klagande anmälde ingen reservation mot besluten som fattades och måste därför anses ha biträtt besluten.

Besluten strider inte mot lag eller författning. De kränker ingen enskilds rätt. Under dessa förhållande bestrider stämman, att klagande har rätt att överklaga besluten.

Klagande har särskilt framhållit, att han inte blivit underrättad om att tiden för stämman ändrats. Denna framställning gjordes inte varken före eller efter stämman. Orsaken att tiden ändrades var att kyrkstämma var utsatt att hållas den 30 december 1918. För att underlätta stämmans bevistande, beslöt undertecknad i samråd med kyrkstämmans ordförande att sammanföra de båda stämmorna till samma dag, något som alltid förekommit i kommunen

Då de på stämman fattade besluten, redan gått i verkställighet och ett upprivande av särskilt de beslut som rör fastställandet av debiterings- och uppbördslängden skulle medföra största förvirring i skattehänseende, får stämman yrka att Befallningshavande lämnar besvären utan avseende.

Stämman vill slutligen ha anmärkt att besvären tillkommit av rent personliga motiv.

****

00-00-00 3 ½ sida namn på ledamöter i Sydvästra Upplands Lantmannaförening (515)

Finns inga personer från Upplands-Bro

****

1926-11-18 Brev till Greve Sparre från Svenska Ridsportens Centralförbund angående uppfödarpris (516)

Sedan Hästutställningens i Stockholm vandringspris för året erövrats av Löjtnanten vid Kungl Livgardet till häst Greve G F von Rosen på Cecil ++ e. Druid - Rapid Water har jag äran meddela, att Greven, som uppfödare av Cecil, tilldelats uppfödarpriset. Detta kommer att utdelas vid Svenska Ridsportens Centralförbunds generalförsamlings ordinarie sammanträde den 11 december 1926 klockan 2,30 em på Militärsällskapet i Stockholm.

För styrelsen skulle det vara en stor glädje om Greven ville närvara vid sammankomsten. Om detta inte låter sig göra kommer priset per post att översändas.
Enligt uppdrag Carl …. Sekreterare

1920-02-12 Brev från Jockeyklubben till Greve Sparre (516)

Med anledning av vårt samtal i förgår, har jag äran att lämna följande upplysningar angående Rapid Water f st e The Reeve - Mathuna e Geologisi (?) född i Irland 1905.
1908 löpte hästen, som 3-åring 3 gånger
1909-1910 har den inte löpt
1911 löpte den 2 gånger i Sverige och ägdes då av Löjtnant B Glimstedt
Hästen är 1908 inregistrerad i Danmark under N:o 184
Rapidable E Impernable - Rapid Water är 1917 inregistrerad i Jockeyklubben för inhemskt fullblod under N:o II a 179.

Grevens 2-åring kan således inregistreras i K:s register för inhemskt fullblod utan att modern behöver inregistreras. För inregistrering insänds ansökan och språngsedel jämte födelsebevis samt avgift på 10 kronor.

För att få Rapid Water införd i svensk Stuteribok för fullblod erfordras även en inregistrering av henne och kan dubblett av certifikatet erhållas efter hänvändelse till Sekreteraren i Föreningen i Köpenhamn. Inregistrerings avgiften är 25 kronor.

För att få stuteriaveln så fullständig som möjlig vore det mycket glädjande att få henne inregistrerad. Jag vore tacksam att få hennes fullständiga föllista från det år hon började användas till fölsto
Med utmärkt högaktning ……. Sekreterare
P S 1907 löpte R W 8 gånger i England som 2-åring och vann en löpning på 93 pund efter vilken den såldes för 77 pund. 1908 löpte R W 2 gånger oplacerad i England

Rapid Waters avkomlingar
Första fölet ett sto född 1915, fader Impernable såld till Tåby Stuteri, finns nu som avelssto vid Hjärmesta stuteri i Nyköping
Andra fölet dog vid 8 dagars ålder
Tredje fölet en hingst "Cecil" född 1917, fader Druid såld som remont till staten, sedermera inköpt av Ryttmästare Köinig 1920
Fjärde fölet ett sto, Rakel. född 1919, fader Tunis står som avelssto vid Brogård. Terminerad med värdebokstav A

Rakels avkomlingar
Första fölet en hingst född 1924, fader Triton, såld som remont 1927
Andra fölet en hingst född 1925, fader Triton, såld till Flyinge hingstdepå
Tredje fölet ett sto född 1926, fader Triton, skådepenning 1927
Fjärde fölet en hingst född 1927

Rakel är nu åter dräktig efter Triton
1942-01-09 Stamtavla för hund (516)

Korthårig Vorstehund, tik född 5 maj 1941. Ljust gråspräcklig med bruna fläckar och helbrunt huvud
Uppfödare Direktör C A Söderberg, Mariebergs gård, Tumba
Följer stamtavlan från faders fader och faders moder, moders fader och moders moder.
Riktigheten intygas Marieberg den 9 januari 1942 Brita Söderberg.

****

1932-03-20 jaktkontrakt på Brogård (517)

Undertecknad här kallad Jordägaren utarrenderar till Grosshandlare A H Bergqvist, Sibyllegatan 59, Stockholm här kallad arrendatorn, jakträtten på min egendom Brogård med underlydande utgårdar och arrendejordar i Bro socken av Uppsala län, på följande villkor

Arrendesumma utgår med 1.000 kronor

Att under arrendetiden så beivra beskattningen av villebråd, att årligen vid jaktsäsongens slut fullt tillräcklig stam sparats.

Att under den tid på året, när snö täcker marken, göra anstalter för utfodring av rapphöns och fasaner samt om så skulle behövas även av annat villebråd. Avfall från tröskningen som frö eller slösäd, som jordägaren inte tar tillvara får erhållas av arrendatorn för utfodring

Att efter bästa förmåga bekämpa för villebrådet skadliga rovdjur samt att årligen utlägga fosfor för att döda kråkor, vilket skall ske under betryggande former

Att på lämpligt sätt hålla tillsyn över jaktområdet, så att tjuvjakt förhindras samt att lagligen beivra jaktöverträdelser

Skogvaktaren på gården har tillstånd av jordägaren att biträda arrendatorn med tillsyn över jaktområdet samt att bekämpa skadliga rovdjur samt även biträda vid jakterna

Att före älgjakten varje år i samråd med Jordägare eller Skogvaktare besluta om antal djur, som får fällas och åligger det härefter arrendatorn att ej överskrida den gjorda överenskommelsen. Köttet av fälld älg delas så, att om 1 älg skjuts skall jordägaren ha halva, om 2 älgar skjuts blir förhållandet detsamma.

Rävskinnen tillfaller skogvaktaren eller äger arrendatorn rätt att behålla dem mot erläggande av dess värde

Besådda fält eller växande grödor skall noga aktas.

Att jordägaren, Greve J Sparre, i sällskap med skogvaktaren någon gång förbehåller sig rätten att jaga, dock inte älg

Jakt får inte bedrivas i gamla eller nya parken, ej heller i planteringen mitt för gamla slottet fram till Grevinnans hage, därför att det vilda skall få en fri plats och inte förföljas.

Jordägaren upplåter till arrendatorn två rum i den s k Förvaltarbostaden Husby på västra gaveln på nedre botten, men i händelse av jordbrukets utarrendering, eller att jordägaren för annat behov behöver bostaden, äger jordägaren rätt att anvisa jaktarrendatorn annan bostad. Till bostaden hör fritt bränsle.

Arrendetiden är bestämd till 5 år räknat från den 1 april 1932. Skulle jordägare eller jaktarrendatorn avlida upphör kontraktet

Senast den 1 april varje år erläggs i förskott 1.000 kronor i arrendesumma

Med detta kontrakt förklarar vi oss till alla delar vara nöjda och har två likalydande exemplar upprättats, där jordägaren och arrendatorn tar var sitt.
Brogårds Gods den 30 mars 1932 Johan Sparre jordägare A Bergqvist arrendator
Arrendet från 1 april 1932 till 1 april 1935 betalt Johan Sparre

Undertecknad avstår från jakten på Bro gård från och med 1 april 1937
Stockholm den 17 december 1936 A Bergqvist

****

Övriga handlingar Bro gård. Kartong F:31

1901-1920 Bro och Låssa Kommun kassabok (518)

En kassabok i storlek 20 x 13 cm där intäkter skrivits på vänster sida och utgifter på höger
1902 den 8 mars kommunaluppbörd 8.293:92, Säbyholms fattigrote betalt 299:48
1902 den 2 december brännvins minutering och utskänkning Bro 279:66, Låssa 162:83
Inkomster för året 10.347:45
Utgifter
1902 den 1 februari utbetalades till skolkassa 1.562:02
1902 den 10 mars till Kyrkoherden till kyrka och skolor 7.931:47
1902 den 8 mars städning och eldning i kommunalrummet 10:- till Kantor Wallenström
1902 den 2 april till barnmorskan M Eriksson 87:50 för kvartalet, resten av året fick hon 75:- i kvartalet och 5 :- i vedpengar
1902 den 28 augusti till Idiotanstalten för Alm 50:-
Vidare betalades ut lån och arvoden. Behållning på 192:63 överfördes till nästa år.

1909 den 1 januari renhållning för 1908, 43:65
1909 den 27 februari Kommunaluppbörd Bro 4.524:71, Låssa 3.236:51, Hundskattemedel 305:-
1909 den 21 augusti Brännvinsförsäljning Bro 628:36, Låssa 377:70
Inkomster med räntor 10.473:70
Utgifter
1909 den 3 mars till Kyrkoherde Elg för kyrka och skolor 7.751:22, till Skollärare Granlund för uppbörd av pastoralier 35:-, till Forsell för resa till markegångssättning 3:55, Gratifikation till Fru Andersson 100:-
Veterinärarvode 93:40, Häradsdomare Jonsson för 5 tingsresor 25:-
1909 den 1 april Barnmorska ett kvartal 121:25
1909 1 maj inköp av Lagbok 8:-
1909 24 maj Desinfektion 3:-
1909 25 juni Apoteket i Tibble, desinfektion av skolorna
1909 16 december Idiotanstalten för Carl Emil Alm 120:-, Klockare Wallenstöm för städning och eldning 10:- Fjärdingsmans lön 175:-
Ordförarens arvode 150:-, ved till kommunalrummet 15:-, behållning till 1910 12:87

Inkomster
1918 28 februari Kommunaluppbörd Bro 5.944:41, Låssa 5.304:98, Hundskatt Bro 190:- Låssa 100:-
1918 21 september folkhushållnings kommissionen inbetalt till hjälp Bro 550:-, Låssa 550:-
1918 221 oktober Skogsacciser, Veterinär Bergman kommunalutskylder därav 2 hundar 227:50, Bränslekommissionen för Bro 537:60, för Låssa 842:40
Utgifter 1918
28 januari Kyrkoherden till Beklädnadsbidrag till fattiga barn 2.000:-
1 mars Kyrkoherden för kyrka och skolor 9.705:24, till fattigvårdsstyrelsens ordförande för 1918 75:-, för pensionsnämndens ordförande för 1918 25:-
31 januari till Fröken Ljunggren *(barnmorska*) 177:50
11 april Hjelmstedt för Livsmedelsnämnden
9 juli Förvaltare Pettersson som ordförande i Livsmedelsnämnden 262:50 enligt kvitto
6 september Detektiv med polishund 30:70
9 september Skollärare Hedin arvode för Livsmedelsnämnden 300:-
9 oktober Sjuksköterskan Eklund 25:50
22 oktober för Hullbergs tingsresor 30:-
25 november Livsmedelsnämndens ordförande E Hedin 193:75
26 november Tunblad, Lindormsnäs för sjuktransport på järnväg 9:20
9 december Kyrka och skola 833:13
28 december J Carlsson, Saltvik för 5 tingsresor 25:-

31 december Bro och Låssa skolkassa 1.211:50

1920 finns fortfarande upptaget vård för Emil Alm på sinnesslöanstalt i Uppsala län med 50 kronor per halvår och dessutom vård av sinnessvaga Pettersson, Lindormsnäs på Hospitalet i Uppsala för 273 kronor

****

1879-00-00 stor inbunden blå bok med guldskrift Förvaltnings och Odlings förslag över Brogårds Gods (519)

Kulturplan över Egendomen Brogård, tillhörig Landshövdingen Greve Erik Josias Sparre
Egendomen Brogård med underlydande är belägen i Bro socken och Bro härad av Uppsala län. Dess vidsträckta ägor, som intar nästan hela Bro socken, begränsas i söder av Mälaren där huvudgården Brogård är förlagd.

Jordmånen utgörs av grålera på märgelbotten och är ganska mullfattig. Vår första strävan blir att öka mullhalten, för att kunna odla de till intensivare jordbruk hörande växter. Tyvärr blir det oss nästan omöjligt, då tillgång på fysikaliska jordförbättringsmedel som dy och torv helt och hållet saknas. Återstår att genom odling av sådana växter som förmår genomtränga en styv matjord och alv, luckra jorden samt att påföra stora mängder stallgödsel.

Vid Mälaren finns brygga och under sommaren går ångbåtstrafik dagligen till Stockholm, dit det är 4 mil. Stockholm- Västerås- Bergslagsbanan skär genom egendomen och Bro station ligger 15 - 20 minuter från gården.

Den del som är under eget bruk utgör 3 1/4 mantal säteri Brogård, 3 ¼ mantal frälse Hernevi samt 3 1/4 mantal rå och rör Husby och har tillsammans 3.000 tunnlands areal
663 tunnland åkerjord
30 tunnland äng Ängen lider mycket av vatten, varför man inte kan räkna annan avkastning än bete för ungdjuren.
50 tunnland är hagmark. Därav 20 tunnland dugligt till bete
2.144 tunnland skog indelad i 5 block med 100-årigt omlopp för varje block
18 stycken torpare har tillsammans 187 tunnland jord och gör 3.120 dagsverken. Dessutom utarrenderas 16 tunnland mot 800 kronor i årligt arrende
Tegelbruk, där det årligen slås 800.000 murtegel. Nettovinsten beräknas till 5 kronor per 1.000 sten, således 4.000 kronor per år
Såg, som endast används för eget behov
Trädgården är 4 ½ tunnland stor och är utarrenderad mot 400 kronor per år. Arrendatorn skall ha gödsel, bete för 2 kor, vedbrand och husrum, varför man kan anse att värdet är detsamma som arrendesumman.
Fisket är utarrenderat mot 8 centner fisk
På egendomen finns Mejeri, där mjölken förädlas till smör. Skummjölken sänds tillsammans med smöret till Stockholm.

Åbyggnaderna är i mindre gott skick, och de flesta behöver byggas nya. Men som därtill fordras större kapital än som egendomens årliga vinst ger, kan någon nybyggnad inte åstadkommas. Byggnaderna är i nuvarande skick värderade till 25.000 kronor.
Taxeringsvärdet
Brogård 100.000
Hernevi 99:000
Husby 75.000
Summa 274.000 kronor

Växtföljden
Brogårds åkerjord består av styv och mullfattig lera, varav 290 tunnland nästan helt saknar mylla. Därför har två cirkulationer över åkerjorden upprättats.

Omöjligheten att odla rotfrukter och bristen på naturliga ängar som betesmarker lägger hinder i vägen för ladugårdsskötsel. Vi anser dock att jordens stora behov av stallgödsel och de bekväma

kommunikationerna, som egendomen äger, sådan inte kan undvaras. För att skaffa foder har vi använt det s k koppelbruket på den lättare delen av åkern. På den väl gödslade och bearbetade trädan, följer råg och vete under iakttagande av den skillnad i gödsling, som dessa två sädeslag behöver. Efter höstsädet följer 4-årig vall. Fröblandningen är 10 skålpund rödklöver, 7 alsikeklöver, 3 vitklöver och 20 timotejfrö, utsås 40 skålpund per tunnland. Då vallen är 2 år gammal övergödes den på hösten med 3.150 kärl latrin, vilka med lätthet kan skaffas från Stockholm. Fjärde årets vall upplöjes och där tas 2 havreskördar, 7 tunnland är avsatta till odling av luzern och 6 tunnland till potatisland för statfolket.

Den styvare jorden behöver flitig bearbetning. Därför har vi antagit 5-årigt växelbruk. Om trädan sköts noggrant och välbrunnen stallgödsel utförs, bör det inte vara någon stor fara för sjukdomar på vetet. Halva vetefältet besås med 25 skålpund rödklöver per tunnland och andra hälften upplöjs på hösten och följande år sås en blandning av 6 kubikfot foderärter och 2 kubikfot havre, som skördas till grönfoder. Klövern behålls ett år till och havre följer på grönfodret. Så väl klövervallen som havrefältet plöjs på hösten och på den förra odlas året därpå havre och på det senare ärter.

Skördetabellerna är uppställda dels efter det i Arrhenii handbok uppgivna medeltalet, dels efter uppgifter från egendomen

Den sädescirkulation, som för närvarande följs är: N:o 1 träda, N:o 2 höstsäd, N:o 3, 4 och 5 gräsvall och N:o 6 och 7 vårsäd
Följer 2 skördetabeller.

Av vete, råg och ärter säljs vad som inte går åt till statfolket och det övriga går till kreaturens utfodring.
Tabell på vad skördarna berövar jorden

Dragare

Åkerjordens styva beskaffenhet och ägornas goda läge ger oss anledning att till dragare använda både hästar och oxar. Hälften av vardera slaget anser vi vara en passande fördelning. Antalet bestämmer vi efter den areal som skall höstplöjas, vilken är 309 tunnland.

Man kan anta att höstplöjningen kan fortgå i 30 dagar. Om man med ett par hästar plöjer ½ tunnland och med ett par oxar 3/8 tunnland per dag går det år 12 par hästar och 12 par oxar

Vi föreslår att man när oxarna är 9 år, byter dem mot yngre. Alla dragare stallfodras året om. Under vår- och höstarbetena erhålla de starkare utfodring, under sommaren grönfoder.
Följer 8 utfodringstabeller för djuren.

Mjölkboskapen

Den nuvarande kreatursbesättningen utgörs av en korsning av flera raser så som Ayrshire, Holländare och Herrgårdsras. Dessutom finns Herjeådalskor

På den punkt korna nu befinner sig, kan man inte vänta någon större avkastning, vilket visar sig när medelmjölkningen per ko, 1878 utgjordes av 500 kannor. Vi vill härmed inte påstå att den nuvarande besättningen är utan värde, ty där finns många som med en bättre och rationellare utfodring skulle komma att ge högre avkastning och med en korsning med passande ras ge en god avkomma. För vårt klimat passar det sig väl att korsa med Ayrshire och vi skulle därför vilja att 2 tjurar av den rasen inköptes.

Vi har beräknat att 113 kor och 2 tjurar skulle kunna födas på egendomen. Varje år utgallras 15 stycken och påläggs lika många kalvar.

Om något mjölkdrivande foder inte finns under vintern, föreslår vi att kalvningstiden infaller på sommaren, då det finns grönfoder. Efter 2 månaders utfodring avbetas vallarna under 50 dagar, därefter ställer man in djuren, som fodras efter den bestämda vinterfodertabellen.

Påläggskalvarna ges under de 2 första månaderna 37 kannor oskummad mjölk och 85 kannor skummjölk, därefter upphör fodring med oskummad mjölk och de får kärnmjölk och tillsats av kraftfoder, för övrigt följer utfodringen de vidstående fodertabellerna.

Samtidigt med korna släpps kvigorna under 50 dagar på bete på vallarna och ängen

Vid 24 månaders ålder betäcks kvigorna och är således 33 månader, när de kalva första gången. Först efter 6 månader får de betäckas på nytt, för att komma in i den för kalvning bestämda tiden.
Följer 10 utfodringstabeller.

Gödselberäkningar
Dessa är gjorda efter de i E Wolffs gödsellära upptagna tabeller. Enligt hans beräkningar lämnar en person under ett år 1.295 skålpund exkrementer, således lämnar 50 personer 647 ½ centner
Följer 8 tabeller med beräkningar av människor och djurs gödsel.

Mejeriet
Under förutsättning att varje kreatur lämnar 650 kannor mjölk, inkommer till Mejeriet 4.664 centner, avgår till statfolket 324 och till kalvarna 35, återstår 4.304 centner
Enligt Åkerbrukskemin av Professor von Post utgörs oskummad mjölk av 10 % grädde och 90 % skummjölk, alltså fås 430 centner grädde och 3.873 centner skummjölk
Av grädden erhålls 40 % smör och 60 % kärnmjölk. Kalvarna får 81 centner skummjölk och kärnmjölk. Resten går till Stockholm tillsammans med allt smör.
Mejeriets debet och kredit slutar på 22.012:32 kronor

Arbetsfolk
Då en arbetare behövs till varje par dragare, bestämmer vi dagsverkena till 7.200 per år därtill kommer 3.600 extra mansdagsverken och 3.600 kvinnodagsverken. Dessutom fordrar djuren för sin skötsel 3 ladugårdsdrängar, 1 stalldräng och 1 oxdräng, rättare till arbetsledare, 1 skogvaktare, och 1 person som kan slöjda och smida.
Torparna lämnar 3.120 fria mansdagsverken, vilket gör nära 17 per tunnland jord, vilket vi anse väl litet. Därför bör ökas med 1 man- och 9 ½ kvinnodagsverke per tunnland. Torparna kommer då att lämna 3.300 man- och 1.784 kvinnodagsverken, Dessutom skall torparna mot betalning av 1 kronor per dag lämna 2.100 mansdagsverken om året
Bestämmer vi statkarlarnas antal till 16 gör de 4.800 dagsverken, och tillsammans, med 5.400 torpardagsverken så fattas 600. Dessa skaffas vid skördetiden till ett pris av 1:50 per dag. De resterande 1816 kvinnodagsverkena lejs vid behov mot en betalning av 60 öre per dag.
Till mjölkning behövs 7 statarhustrur, som var och en får 8 kronor i månaden.
Följer lönelista
Rättaren får: 15 kronor i städja 250 i årslön, 5 kubikfot vete, 30 råg, 18 korn, 4 ärter, 60 skålpund sill, 60 strömming, 12 kannor salt, 365 mjölk och potatisland till 3 tunnor utsäde
Skogvaktaren får: 10 kronor i städja, 175 kronor i lön och samma stat som Rättaren, men bara hälften så stort potatisland
Ladugårdsförman får: 10 kronor i städja, 150 i lön, 3 kubikfot vete, 30 råg, 18 korn, 3 ärter,
60 skålpund sill, 60 strömming potatisland för 1 ½ tunna utsäde.
Stalldräng och oxdräng lika men mindre mjölk.
Slöjdaren lika men 365 kannor mjölk
2 ladugårdsdrängar och 16 statkarlar, 5 kronor i städja, 125 lön, för övrigt samma stat men mindre mjölk.

Skogen
Skogsarealen är 2.144 tunnland, indelad i 5 block med 100-årigt omlopp. Det har oss bekant att man inte följt de bestämda föreskrifterna, utan farit fram på ett för skogens bestånd vådligt sätt. Till exempel har avverkningen inte skett på den för året bestämda trakten, utan istället på det närmaste och lägligaste stället. Därför anse vi det vara skäl, att inte avverka mer under några år än vad som åtgår till bränsle och reparationer vid gården, för att på så sätt gynna återväxten på den skadade skogen. Därför upptas ingen avkastning av skogen i egendomens inkomst och utgiftsberäkning.

Egendomens kapital
Taxeringsvärdet 274.000 kronor
Till stående kapital räknas: redskap, inventarier, djur till ett värde av 43.600 kronor
Driftkapitalet är hälften av det Stående.
Gårdens inkomster och utgifter är 45.669:97 kronor
Av tablån över inkomster och utgifter framgår, att nettoinkomsten på egendomen efter vår förvaltning utgör 1.304:13 kronor. Denna summa höjer räntan på grundkapitalet från 4 % till nära 4 ½ %, som syns härav att egendomens avkastning varit tillfredsställande

Ultuna i oktober 1879 Rudolf Littke

Kulturplan över Brogård. Upprättad vid Ulltuna Lantbruks Institut år 1879 av Hildebrand (519)

Inledning

Undertecknad, som fått i uppdrag att upprätta en kulturplan över egendomen Brogård, företog i augusti en resa till ort och ställe, för att lära känna egendomens utseende och belägenhet och samla upplysningar och material till den blivande kulturplanen.

Det första intrycket var inte det bästa. Det stod helt klart att egendomen var i sådant skick, att den var i behov av en kulturplan, men att detta arbete nu blivit överlämnat i allt för oerfarna händer.

På det mest påtagliga sätt trädde det fram, att egendomen under en längre tid, blivit betydligt försummad för att inte säga vanskött. Nästan inget syntes gjort för att söka hålla jämna steg med nutidens fordringar på ett rationellt skött lantbruk. Dock fanns som binäring ett tegelbruk, som de senaste åren drivits till en rätt betydande höjd, dels genom ny tidsenlig brännugn och nya torklador, dels genom anskaffandet av ett transportfartyg. Även en del nya lantbruksmaskiner visade en strävan framåt.

Vad som försvårade mitt arbete, var att de upplysningar jag sökte, endast med möda och delvis ofullständiga kunde erhållas.

På grund av dessa upplysningar samt vad jag själv kunde se och med ledning av den lantbrukslitteratur som finns, är följande kulturplan upprättad

Jag har vid arbetet använt det nya metersystemet av den orsak att denna kulturplan verkligen en gång skall läggas som grund för egendomens skötsel. Detta kan inte ske förrän efter 10 år, då ju metersystemet är gällande enligt lag och sannolikt något mera allmänt bekant. För jämförelse har jag inom parentes satt ut motsvarande svenskt mått och vikt.

Två bilagor följer med kulturplanen

1 Två kartor, en över Brogård och en över Hernevi, upprättade 1865 av Löjtnant E Wiman. Då kartorna är gamla lämna de åtskilligt övrigt att önska. Särskilt Hernevibladet, där järnvägen vid kopieringen blivit ganska godtyckligt ditlagd av undertecknad efter ett streck på originalkartan.

2 Ritning och beskrivning till en ny magasinsbyggnad.

Beskrivning av egendomen

Egendomen Brogård som ägs av Landshövding Greve Eric Josias Sparre är belägen i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län. Dess läge vid norra stranden av den Mälarvik som kallas Brofjärden har gården förträfflig båtförbindelse med Stockholm. Dit är avståndet 4.28 mil och kommunikationerna uppehålls från Bro brygga. Till järnvägsstationen Bro på Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg är det 20 minuters väg.

Egendomen består av 3 ¼ mantal Brogård, 3 3/4 mantal frälse Hernevi, och 3 ¼ mantal rå och rör Husby, allt tillsammans i kulturplanen kallat Brogård.

Egendomens areal är

Åkerjord under eget bruk 327,5 hektar
Äng 14,81 hektar
Hagmark 24,68 hektar
Skog 1958,40 hektar
Till egendomen hörande torpjord och utarrenderad jord 100,2 hektar

Vad de geologiska bildningarna beträffar framträder över allt i dagen kvartär formation med glaciala och partglaciala lager. Den rådande bergarten visade sig bestå av grå gnejs, endast på några ställen granit-gnejs samt pegmatit granit och på ett par punkter diorit. Refflornas riktning går i norr och söder.

Den öppna jorden höjer sig med en jämn dosering från Mälarstranden mot norr och består av gråleror, vilande på varvig märgel

Närmast stranden märks något svämlera och svämsand, vilande på svartlera, vilken även uppträder som mellanlager mellan märgeln och gråleran, I nordvästra delen vid Husby finns något mosand.

Genom egendomen rinner en bäck, i norra delen delad i två grenar. Där den västra grenen skär vägen i NO från Bro kyrka, har fynd av ishavssnäckan Yoldia Artica gjorts och närmare bäckens utlopp, där den rinner genom en bädd av svämlera, har anträffats skal av Östersjösnäckor Myrtelius Cardium.

Väster om egendomen finns en betydlig rullstensås, utgörande en fortsättning på Uppsala åsen, här kallad Munsö-Kalmaråsen. Dess höjd är här i allmänhet 29,69 meter och riktningen från norr till söder. (Se vidare i Geologiska kartbladet "Fånö" med beskrivning av A E Törnebom)

Av de 327,5 hektar åkerjord måste 146 hektar anses vara styvare och 181,5 lättare, men där lättare endast får tas som jämförelse. Enligt analyser på jorden är den ganska kalkhaltig men ytterst mullfattig. Så t ex håller den styvare jorden endast 0,1 % humus och den lättare 0,5 % och då professor von Post: Grunden till Åkerbruks kemin, åkerjord i allmänhet bör hålla 0,75 % humus, syns att bristen på detta ämne är alltför stor. Det måste ligga ägaren om hjärtat att avhjälpa denna brist.

Att denna humusfattigdom råder, beror väl mycket på det underhaltiga sätt som jorden blivit brukad. Genom att hålla för lite kreatur och att vanvårda gödseln, har den inte varit tillräcklig och dels varit oduglig. Enda sättet att avhjälpa skadan är riklig och god kreatursgödsel.

Försök med att gödsla med dyjord har gjorts. Men då dyn finns för långt bort, blir transporten för dyr. Gödningen kostade 488 kronor per hektar.

Man har även försökt med sopor, som kostade 1 krona lasset. Vidare har man försökt ersätta stallgödseln med latrin, vilket hämtats från Stockholm. Detta gör dock mer skada än nytta.

Jorden har dock mer kalium än medel, medan fosforsyra är någon under medel.

Åkerjorden är inte indelad i skiften. Visserligen påstår man sig ha någon slags 7-årig cirkulation med: 1 träda, 2 höstsäd, 3, 4, 5 vall, 6, 7 vårsäd (havre, korn, ärter). Skiftena är inte bestämda och olika stora och variationer och avvikelser sker lite hur som helst.

En annan stor och väsentlig brist är att åkerjorden saknar tillräcklig dikning. För en del år sedan, man vet inte hur många, tog man sig före att kasta gödsel i alla öppna parallelldiken och sedan fylla med jord.

Man menade, att man på detta sätt fick någon slags dränering. Sätter var enkelt, men för enkelt och jorden bär nu sorgliga spår. Även om fälten inte överallt är sura, så föreföll jorden kall, rå och otjänlig.

Ännu en faktor som torde förklara jordens dåliga beskaffenhet är, att bearbetningen tycks var otillräcklig och rent av planlöst anställd. Ännu i augusti var jorden hårt tillvältad efter första plöjningen, men ändå översållad med ogräs av värsta slag.

Avkastningen för 1878 visade vete 8,4 kornet, råg 9,5, ärter 5,5, korn 3,4, havre 5,7 kornet. Vallarna var medelmåttiga och 1 ko skulle på sista års vallen ha bete på 1,5 hektar.

Ängen gav ingen avkastning på grund av sitt sanka läge och försummade skötsel. Av hagmarken kunde 9,87 hektar användas till bete.

1 november 1879 fanns 20 hästar, 2 nummerhästar, 2 föl. Under året hade 8 hästar köpts och 4 ston fölat. Det fanns vidare 36 oxar, 97 kor, 11 kvigor, 3 tjurkalvar, 11 kvigkalvar, 1 fargalt, 7 galtar, 7 suggor.

Meningen var att låta hästarna utträngа oxarna som dragare. Om detta är lämpligt skall behandlas senare i kulturplanen.

Kornas antal är för ringa. I ladugården finns plats för 140 stycken. Vad utfodringen beträffar kunde inga uppgifter erhållas. Så mycket framgick dock att vallarna betades på sommaren, första och andra årsvallarna efter slåttern och tredje årsvallen hela sommaren. Till grönfoder användes vickerhavre och midsommarråg. Av korna märktes några med Ayshirekaraktär och flera av Herjeådalsrasen.

I mejeriet tillverkades smör som tillsammans med skummjölken sändes till Stockholm.

Vid Tegelbruket tillverkades 800.000 tegel med en vinst av 4.000 kronor

Trädgården med areal av 2,22 hektar arrenderades ut för 400 kronor. Arrendatorn skulle ha bete för 2 kor, ved och husrum m m.

Fisket var utarrenderat för 340 kilo fisk.

Skogen består mest av barrskog och är indelad i 5 block och en omloppstid på 100 år. Beskrivning över skogen är upprättad på 1860-talet. Borde ge god avkastning, men var under flera år högst illa behandlad. Den låg dessutom långt från gården och priset på hektoliter kunde beräknas högst till 28,5 öre. Den var emellertid tillräcklig för gårdens behov av ved och reparationsvirke.

100 hektar är utarrenderat till torpare för 3.000 dagsverken per år. 32 hektar gör inga dagsverken utan betalar arrende med 800 kronor.

Arbetsfolket består av 2 rättare, 3 maskinister, 1 ladugårdsdräng, 1 stalldräng, 1 skogvaktare, alla med 500 kronors lön, 20 statkarlar med 350 - 400 kronors lön och staten utgjordes av 0,41 hektoliter vete, 0,41 ärter, 4,95 korn, 6,60 råg, 0,16 salt, 1,30 liter söt mjölk, 25,5 kilo sill, 0,42 humle, 25,5 strömming. Potatisland för att sätta 2,47 hektoliter potatis.
Dessutom piglöner, varför löneutgifterna uppgick till 12.620 kronor.

Kronoräntan var 576:18 och kommunalutskylderna 851,38 = 1.427:56 kronor

Till egendomen hörande byggnaderna var 30 stycken och var på ett par undantag mest förfallna skjul. Loge och ladugård taxerades till 500 kronor tillsammans och stall och oxhus till lika litet. 4 flyglar samt mejeriet till 3.000 kronor. Husens sammanlagda värde var 25.000 kronor

Anmärkas bör att tegelbruket, vars hus inte är medräknade på de sista året byggts för 400.000 kronor.

Summa inventarier som ansågs ha något värde 91,481:67 kronor

Sammanlagda taxeringsvärde för Brogård, Husby och Hernevi 274.000 kronor

Vinsten uppgavs kunna bli 12-15.000 kronor och förre arrendatorn gav 12.000 i arrende.
Omkring egendomen i samma socken ligger en del arrendegårdar, som till ägaren ger 10.000 kronor i arrende. Hela godset är taxerat till 516.000 kronor

Detta är de upplysningar jag erhållit och efter denna ej fullständiga beskrivning av egendomen, vill jag genom följande kulturplan försöka visa ett sätt, varpå den bör ge tillfredsställande och så vitt jag förstå bästa avkastningen

Kulturplan

Det har under de senaste årtionden blivit en modesak hos lantbrukare, att ha mjölkkreatur som viktigaste produktionskälla. Försvaret härför är att det är så passande för vårt land. Långt ifrån att vilja bestrida detta påstående, måste det ju erkännas att ett stort steg blivit taget framåt, då man börjat använda djuren till annat än dragare och gödselproducenter. Mjölk förädlad eller oförädlad är utan tvivel en av Sveriges befolknings främsta näringsmedel och torde bli vår säkraste exportvara.

Men ett ensidigt strävande i denna väg måste ju liksom all ensidighet leda till förlust och egendomar finns, där mjölkproduktionen knappast får ställas framför producerandet av spannmål. Även om man i det senare fallet är beroende av kreatursskötseln. Ty utan högt uppdriven kreatursskötsel ingen gödsel och utan gödsel ingen spannmål eller över huvud taget något lantbruk.

Vad Brogård angår finns stora svårigheter för en högt uppdriven mjölkproduktion, då det viktigaste för utfodring av kreaturen saknas, nämligen rotfrukter. Jorden är för styv för att dessa växter skall kunna odlas. Denna jorden passar bättre för höstsäd och när avsättningsmöjligheter för både spannmål och ladugårdsprodukter finns i den närbelägna huvudstaden, till vilka kommunikationer finns både på båt och järnväg, anser jag att man skall ha produktion av både spannmål och mjölk. Tillsammans bör de bidra till egendomens vinst.

Denna vinst kommer inte att visa sig genast som kontant summa, men man får minnas i vilket skick egendomen befinner sig. Dock är de flesta förbättringar som skall vidtagas s k grundförbättringar, särskilt dikningen som kommer att höja egendomens värde.

Då åkerjorden inte är lika över hela egendomen, utan styvare på en del ställen och något lättare och mullrikare på andra, är det viktigt att införa olika cirkulationer. Det är lämpligt att indela den styvare jorden i 7 skiften av ungefär 21 hektars storlek och ha följande omlopp
1 träda, 2 råg, 3 bönor,4 vete, 5 vall, 6 vall, 7 havre.

Trädan kan inte undvaras, då jorden dels är för full av ogräs, dels måste dräneras. Vete bör utan tvivel förekomma på denna styva jord och som förfrukt har jag ansett att bönor är lämpliga, då raps är vanskligt att odla på grund av klimatet. Mera än 2 års vall har jag inte vågat, då avkastningen skulle försämras med ett tredje år. Nu blir två skiften årligen - träda och bönskiftet - grundligt bearbetade och på detta sätt tror jag att jorden snart skall få växtkraft. Bönorna får fullständig gödning med stallgödsel och för rågen gödslas med pudrett och kompost. Bönorna är för övrigt inte att anse som förfrukt för vetet, utan rent av nödvändiga som kraftfoder till kreaturen.

Den lättare jorden har jag delat in i 8 skiften om vardera 22 hektar med följande omlopp:
1 träda, 2 råg, 3 vall, 4 vall, 5 vall, 6 havre, 7 potatis, ärter och vickerhavre, 8 korn och havre.

Trädan är även här nödvändig av samma skäl. Vallarna har jag vågat utöka till tre, Det sjunde året delas skiftet mellan potatis på c:a 5 hektar, ärter på 5, vickerhavre på 12, som skördas som grönfoder på 10 och frö till utsäde på 2.

Efter potatisen och vickerhavren tas det åttonde året skörd av korn samt efter ärterna skörd av havre. Fullständig gödning åt rågen av stallgödsel samt artificiell åt potatis och vickerhavre. Sedan den lättare jorden blivit fördelad på detta sätt återstår 7,5 hektar. Dessa har avsiktligt tagits ifrån för att odla lusern. Detta grönfoder är nödvändigt, då nästan alla kreaturen på gården måste fodras på stall, eftersom det saknas betesmark.

Övergången från gamla cirkulationen till den nya har erbjudit åtskilliga svårigheter, men torde kunna genomföras på sätt som följande tabeller utvisar. Se bilaga 1. De gamla skiftena inom blå linjer och de nya inom röda linjer.

Tabell I Övergång till cirkulation på den styva leran.

Tabell II Övergång till cirkulation på den lättare leran

Övergången sker på 9 år Vid ett tillfälle förekommer visserligen träda på två skiften, men blott det en av dessa behöver gödsling.

Följer skördetabell på 4 hopfästade sidor.

Från ängen har jag inte vågat räkna någon avkastning på grund av ovan anförda missgynnande omständigheter. Möjligt vore väl genom utdikning, torvhackning och i övrigt god skötsel av ängen, den skulle kunna lämna någon vinst. När åkerjorden väl kommit i gott stånd, bör det vara den första omsorg att göra allt för ängen.

Dragare

När man skall beräkna den arbetskraft som egendomen behöver i dragare, inställer sig frågan om man skall ha hästar eller oxar. Det torde nästan vara omöjligt att bestämt uttala sig till förmån för någondera slag av arbetsdjur. Båda har fördelar och nackdelar. Hästar arbetar snabbare och utför mera arbete än oxar och blir alltså billigare då mycket arbetsfolk skall användas. De behöver inte heller så mycket vila som oxar, som måste vila en dag i veckan. Hästar duga till vad som helst och i vilket väder som helst, där kraft fordras ögonblickligen. Oxar lider av dålig väderlek, men är bättre när ihållande kraft fordras. De är billigare i inköp och även i utfodring. Jag har här valt hästen i den tro, att för ett framskridande intensivt lantbruk behövs det livliga och raska hos hästen

Antalet hästar har beräknats till den jordrymd som årligen bör höstplöjas, förutsett att detta arbete borde kunna fortgå under 6 veckor eller 36 dagar. Då 150 hektar skall höstplöjas och ett par hästar anses kunna plöja 0,25 hektar per dag, skulle till detta arbete åtgå 18 par hästar dessutom 1 häst för förvaltaren, 2 hästar för smärre körslor och 2 lyxhästar tillsammans 41 hästar. Följer tabeller med utfodringsförslag för hästarna

Mjölkkreaturen

Om 1 ko kan utfodras på 2 hektar bör egendomen kunna utfodra 148 kor, 2 tjurar samt ungnöt till ett antal av 12 %. Lämplig ras är Ayshire som förenar härdighet med förädling och god mjölkavkastning.

Följer tabell på utfodring under ett år månad för månad.

Av tabellen syns att kalvningen är ställd på mars, särskilt för påläggskalvarna, varefter kalvarna betäcks vid 15 månader ålder i juni året därpå. Genom att kalvningen sker i mars, vinner man att späda kalvar redan till sommaren kan släppas på bete. Kvigorna betar på sommaren på vallarna och vid intagningen på hösten utfodras den efter samma norm som korna. Sedan de uppnått ålder som kor måste ett lika stort antal rangeras ut.

Flera sidor tabeller på olika utfodringar.

Gödsel

Jag har nu att beräkna hur jordens viktigaste växtnäringsämnen, kväve, kali och fosforsyra skall kunna ersättas genom gödsel efter kreatur och exkrementer av gårdens folk.

Av dragarnas gödsel faller 1/3 på vägar eller andra ställen, där det inte kommer åkern till godo. Samt 1/3 av allt kväve och 8/9 av kalit går i urinen och att av denna förloras 1/3 genom springor i golvet. Fosforsyran anses inte finnas i urinen. Efter människorna anses all urin kunna tillvaratas, genom att låta den uppfångas av dyjord, ty då sådan verkligen finns på gården, om än något avlägset, bör den till detta ändamål kunna skaffas utan större omkostnader. På gödselns kreditsida kommer däremot vad som från gården borttas genom utgallring av kor, försäljning av spädkalvar och mjölk.

Tabell I över vad skördarna beräknas beröva jorden av kväve, kali och fosfor

Tabell II över vad gödsel som tillförs jorden innehåller av kväve, kali och fosfor

Genom att jämföra tabellerna framgår att kvävet brister med 2.416 kilo och kali med 5.101 kilo, medan fosforen visar överskott på 731 kilo. Bristen på kväve är dock skenbar och inte heller bristen på kali är så farlig, utan denna brist kan med rätt bearbetning avhjälpas. Jag anser mig inte vilja föreslå användandet av artificiell gödning, så länge jorden är i sitt mullfattiga skick. Det vore troligen helt bortkastat.

Arbetsfolket

Vid beräkning av hur många fasta arbetare egendomen behöver, har jag följt den regeln, att lika många fasta arbetare som det finns par av dragare samt hälften så många lösa att med säkerhet kunna påräknas. Detta gör 18 fasta statkarlar, under det att dagsverken vid torpen bör höjas till 14 mansdagsverken per dag. Detta gör 9.600 mansdagsverken per år. Dessutom bör torparna vara skyldiga att hålla hjon mot betalning av 75 öre per dag. Det behövs 18 hjon om dagen eller 5.400 per år. De senares arbete blir vid skörden och bönrensning.

Vid gården behövs dessutom 2 fördrängar, 2 ladugårdsdrängar, 2 stalldrängar, 1 snickare, 1 smed, 1 skogvaktare, 1 trädgårdsmästare, 1 piga för att uppmäta och ansvara för mjölken, 3 pigor till mjölkning samt hjälp av 2 statarhustrur

Tabell för arbetarnas löner och stat.

Detta är vad jag egentligen vill säga i min kulturplan, som innan jag övergår till beräkning av kapital och inkomster och utgifter, för att bestämma egendomens värde vill anmärka:

Alla hus behöver byggas nya, men som det naturligtvis inte kan ske på en gång, har jag antagit att de tre viktigaste uthusen nu är färdigbyggda och för sitt värde amorteras efter 2 % dels betala ränta till egendomen efter 6 %

Skogen fick jag inte ta någon kännedom om. Men vad jag förut nämnt lär den var synnerligen illa medfaren. Bäst vore att låta den stå på tillväxt och genom flitig skogsodling få den i skick igen.

Åkerjorden. Täckdikning måste göras med omsorg, som en nödvändig åtgärd för att få jorden i full växtkraft.

Vad förvaltningen beträffar skulle såväl egendomen själv som kringliggande arrendegårdar samlas under en centralförvaltning.

Det är finns förslag att anlägga ett bryggeri på egendomen. Det tillkommer inte mig att yttra mig över fördelar eller nackdelar. Skulle dock jorden uppbringas till sådan växtkraft att den ger riklig kornskörd skulle mycket tala för förslaget. En speciell fördel vore att det rikliga blötfodret från bryggeriet skulle underlätta kreaturens utfodring.

Humlegård är nu på försök anlagd. Skulle denna odling löna sig, vore en viktig faktor vunnen.

Trädgården bör ej utarrenderas. Läget med lätta kommunikationer till Stockholm är allt för fördelaktigt, för att inte trädgården skall ge god vinst och inte som nu vara arrenderad på sådana villkor att inte ens arrendesumman ger behållning.

Kapital

Kreatur: hästar 23.400, kor 29.600, tjurar 700, kvigor 1.620, redskap, inventarier, från stall, mejeri, ladugård, loge, trädgård och maskiner = 72.077 + driftkapital ger rörelsekapital 102.115 kronor

Inkomster från spannmålsförsäljning, ladugårdens produkter, trädgårdsprodukter, fiske, tegelbruket, arrende, och foder för 2 lyxhästar Summa 60.578 kronor

Utgifter för löner, och stat, inköp av frö och foder, räntor och amorteringar, skatter, läkararvode och medicin, veterinärarvode, bokhållararvode, förvaltararvode, nettobehållning = 60578

Ulltuna den 16 oktober 1879 Hildebrand

Formulär till arrendekontrakt

Karta över åkerjorden vid Brogård upprättad år 1865 av E Wiman, kopierad 1879 av Hildebrand

****

1923-03-29 upplåter Johan Sparre Klöf - Lilla Ullevi till Befallningsman Hj L Bergqvist (520)

Härmed upplåter jag från den 1 maj 1923 till Befallningsman Hj L Bergqvist så länge han lever, på grund av hans förtjänster som underhavande hos mig, 40/100 mantal Klöf och Lilla Ullevi N:o 1, Litt Caba och Cabb i Bro socken, Uppsala län.

Om Bergqvist på grund av sjukdom inte längre kan försörja sig själv, har han rätt att under min livstid som gratifikation få 1 liter söt mjölk om dagen, 200 kilo råg, 100 vete per år. Skulle Hj Bergqvist avlida får hans hustru, om hon inte gifter om sig, rätt att inneha lägenheten ifråga, men må hon genom arbete vid gården, för jorden ersätta med 15 kronor per år i hyra.

Det åligger Hj Bergqvist att om hans hälsa tillåter vid Norrboda eller i skogen utföra arbete mot en dagspenning, som gårdsförvaltningen bestämmer.

Bergqvist har under den tid han njuter dessa förmåner, inte rätt att mot ersättning förrätta arbete utom gården.

Bro den 29 mars 1923 Johan Sparre

Änkan Bergqvist flyttade 1938 till nordöstra flygeln på Bro gård. Hon avled i januari 1940.

****

1778-07-29 Kartbeskrivning över Husby By i Bro socken Uppsala län, efter Lars Kietzlinghs karta av 1703 (521)

Husby Byn, på vars ägor Brogård är byggd, har förut bestått av 8 hela hemman, som blivit förmedlade till halva, för vilket Byn så väl som själva gården med ett hemman i Hernevi och två kronotorp, Raskeboda och Karlholmen; Salig Assessorn Gideon Rålambs arvingar efter Reduktions Kommissionens Resolution av den 17 november 1684 och 16 januari 1694 med 1683 års ränta kommer att ersätta. Possideras av Fru Elisabet Funck och består av ägor och lägenheter, nämligen

1 Anders Eriksson
2 Pehr Johansson
3 Eric Mattsson
4 Abel Andersson
5 Carl Mårtensson
6 Johan Andersson
7 Matz Mårtens änka
8 Hans Thomassons änka
9 Utsäde i trädesgärdet av sand och moblandad lera
10 Gärde skogsjord
11 Gärde sandjord
12 Sädesgärdet tämligen hårdbrukad lera
13 Gärde sand och jäsjord
14 Vret som Johan Andrsson brukar sand och jäsjord
15 Vret som Pehr Johansson brukar
16 Vret som Matz Mårtenssons änka brukar av sandjord
17 Vret som hans Thomasson brukar av sandjord
18 Åkerstycke överst i Herrgårdsgärdet som Anders Ersson brukar
19 Åkerstycke i Torpvreten som Abel Andersson brukar
20 Matz Mårtenssons änkas vret vid Stohagen av sandjord
21 Vret som Carl Mårtensson brukar sandjord
22 Pehr Johanssons vret av sandjord
23 Eric Matzssons vret av sandjord
24 Hans Thomassons änkas vret av sandjord

<u>Ängarna till Byn som Bönderna brukar</u>

25 Ängen Norrby Hagen är mycket skogbeväxt och skarp hårdvall
26 Löten består av starr och mossbotten samt litet skarp hårdvall uppe vid Stohagen
27 Del i Lindängen av starr och mossbotten

28 Aspvik tegen av starr och mossbotten
29 Den övriga delen av tegen ovanför landsvägen är mycket skogbeväxt och har ingen gräsväxt av värde
30 Ängen Görjan av små starr

Beteshagar som Bönderna brukar
31 Johan Andersson har en beteshagen öster om Stohagen av nästan inget bete är buskaktig
32 Matz Mårtenssons änkas hage har litet bete
33 Abel Anderssons hade har litet bete
34 Eric Mattsons hage har litet bete
35 Johan Johanssons hage litet bete
36 Anders Erikssons hage litet bete
37 Pehr Johanssons hage har litet bete
Skogen Hammaren väster om Byn är mycket bergig och alldeles uthuggen, så att där varken finns bete eller fångskog av något värde
138 tunnland 23 ½ kappland.
Årligen av de ägor som Bönderna i byn brukar är 69 tunnland 11 ¾ kappland ger 72 lass
Eftersom alla 8 hemmanen i Byn är lika stora och utan något säkert öretal, blir det ovan specificerade årliga utsäde och höet beräknat efter proportion, som på var och en belöper sig till 8 tunnland 21 15/32 kappland och 9 lass

Efterföljande ägor som brukas till Herrgården Brogård. Vilka i skattläggningen kommer att inbegripas.
38 Brogård med Byggningarnas grundritning
39 Ladugården
40 Två trädgårdar
41 Två humlegårdar
42 Kålsäng
43 Kålsäng instängd i gärdet, sandblandad lera
44 Sädesgärdet, Ladugårdsgärdet svartmylla och sandblandad lera
45 Sädesgärde med skogsjord
46 Sädesgärde med sand, jäsjord
47 Kvarngärdet sandblandad lera
48 Sädesgärde sandmo jäs- och sjöländ jord
49 En liten vret som Mjölnaren brukar, sandjord
50 Det andra årets utsäde består av en del medelmåttig svartmylla och sandblandad lera
51 Sädesgärde grund och skogsjord
52 Sädesgärde sandmo

Ängarna till Herrgården
53 Kvarnängen medelmåttig hårdvall
54 Ridängen medelmåttig hårdvall
55 Ängen Stora Löten består av starr och något skarp hårdvall
56 Ängsholmen av starr

Beteshagar och mark
57 Tegelhagen bergig med litet granskog och inte bete av värde
58 Hästholmen stenbacke av ängen instängd skarpt bete
59 Holmen Borgen bergig, inget bete
60 Beteshage Storskär på Ängsholmen bergig och skarpt bete
61 Lillskär skarp och stenig, skarpt bete
62 Stohagen av skarp hårdvallsbete med någon björkskog

Väderkvarnen är färdig och arrenderas av mjölnaren
72 tunnor 30½ kappar
Årligen av de ägor som brukas till Gården 36 tunnor 15 ¼ kappar, 140 lass

Torpare som bo på Husby ägor och gör sina dagsverken till Herrgården har följande lägenheter:
63 En ängsfjäll av Husby äng som kallas Torparfjällen och är fördelad mellan följande torpare samt de vilka har ägor i Hernevi och hör under Brogård, men saknar äng till sina torp, består av starr och mossbotten
64 Torpet vid Byn som Eric Johansson brukar och gör ett dagsverke i månaden för, har 65 ett vretstycke av sand och jäsjord. Äng har han i Torparfjällen
66 Torpet som Klockaren Jacob Mattsson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har 67 åker till två vretar av sant och jäsjord
68 Torpet som Nils Johansson brukar och gör 1 ½ dagsverke i veckan för, har 69 utsäde i två vretar av sand och jäsjord
70 torpet som Nils Pehrsson brukar och gör 1 dagsverke i veckan för har 71 åker i två vretar av sand och jäsjord
72 Torpet Rättarbo som Johan Christoffersson brukar och gör 2 dagsverken i veckan för, har 73 utsäde i två vretar av sand och mojord
74 Tegeltorpet som Anders Bengtsson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har 75 utsäde i två vretar vid torpet med sandjord. Äng har han i fjällen. 76 ett åkerstycke i Herrgårdsgärdet med sandjord
77 Ekeboda som Börje Börjesson brukar och gör 2 dagsverken i veckan för, har 78 utsäde i två vretar av sand och sydlänt jord
79 Skomakartorpet som Nils Nilsson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har 80 utsäde i två vretar av sandmo och jäsjord
81 Torpet Stohagen som Eric Jonsson brukar och gör två dagsverken i veckan för, har 82 utsäde i två vretar av sandjord. Hö har han på Fjällen
83 Torpet Snuggboda, som Torparen Marcus Pehrsson brukar och gör 2 ½ dagsverken i veckan för, har 84 två stycken vretar av sand och mojord, 85 en äng av starr och 86 ett litet ängsstycke som är beläget i Husby äng av mossbotten
87 Stora lagmansboda som Eric Jonsson brukar och gör 2 ½ dagsverken i veckan för, har 88 åker i tre vretar av sandjord, 89 ängen består av starr och mossbotten
90 Lilla Lagmansboda som Hans Eriksson brukar och gör 1 dagsverke i månaden för, har 91 utsäde i två vretar av sandjord, Äng har han ingen
92 Snickartorpet som Jacob Matttson brukar och gör 2 dagsverken i veckan för, har 93 utsäde i två vretar med sandjord, 94 ängen av starr
95 Murartorpet som Matts Pehrsson brukar och gör 1 dagsverke i veckan för, har 96 utsäde i två vretar av sandjord. Äng njuter han i fjällen
97 torpet Rånäs som Anders Larsson bebor och gör två dagsverken i veckan för, har 98 utsäde i två vretar av sand och jäsjord, 99 ett hagställe av skarpt bete och någon fångsko, 100 en hage av vilken en del ligger över linjen in på Bor Härads Allmänning av skarpt bete
101 Husby skogen och Utmarken är något bergig och med en del kärr, där det kan vara något bete. Men Böndernas i Byn, så väl som Gårdens kreatur har ingen nytta därav, då betet ligger för långt bort. Endast torparnas boskap som finns i närheten kan beta där.

Skogen är uthuggen och där kan nu för tiden endast finnas lite fångskog till ved och gärdsel, varav Bönderna någorlunda kan ha sin hjälp

Dessutom brukas under själva gården Torpet Karlholmens ägor, som förr varit ett gammal krontorp, men efter Reduktions Kommissionens Resolution, salig Gideon Rålambs arvingar därjämte kommer att ersätta och brukas nu under rå och rör rättighet.

Eftersom detta torps ägor inte någonstans finns rörlagt och ingen i mannaminne vet att berätta att där varit något torp, annat än att åkern alltid kallats Karlsholm gärde och den bredvid liggande ängen och hagen Karlholms. Bönderna berättar att det nu som alltid hävdats under Gården, nämligen
102 Karlsholms gärde, avlägset från gården och mycket svårt att bruka och hävda består av sand och mojord
103 Ängen som tidigare anses hört till torpet består av starr
104 Beteshagen Karlholmsön är bergig och de delen vid sjön har medel måttligt bete
Årligt utsäde och hö för Bönderna i Byn, Gården och Dagsverkstorparna samt torpet Karlsholmen
137 tunnor 29 ¼ kappar 243 5/8 lass

Inga fler lägenheter

Medelmåttigt fiske vid sjön på de sträckor som hör till ägorna

105 Kyrkojord till Bro kyrka bestående av 1 tunnland 5 ¼ kappland som Klockaren brukar
Följande ägor på denna karta som hör till Frälsehemmanen i Hernevi och brukas till Herrgården.
106 En äng består av hårdvalls hö till 8 lass och starr till 20 lass
107 I samma äng två åkerstycken som burkar till Rysstorpet
108 I samman äng Frälsehemmanet Backgårdens i Hernevi ängsfjäll som skall var i proportion mot de andra som brukas av Herrgården.

Denna kartbeskrivning är lika lydande med Originalet betygar Kongl General Lantmäteri Kontoret Stockholm den 39 juli 1778 Holmlund

****

1887-1918 Stat och avlöningslista vid Brogård. I Staten ingår råg, korn, vetemjöl, ärter, korngryn, gröpe, sill, strömming, sättpotatis, mjölk (522)

Trädgården
Trädgårdsmästare Andersson 200 kronor kontant, 10 % av försäljningen samt stat
Trädgårdsdräng Carl Nilsson 180 kontant samt stat
Mejeriet
Mejerinnan Selma Åkerman 400, kost åt två mejerielever
Maskinisten Gustaf Carlsson 45 kronor i månaden
Husdräng Frans Andersson 135 samt stat, halva denna lön läggs på hushållet
Maskiner
Maskinist Åberg 50-60 kronor i månaden, halva lönen läggs på Tegelbruket och halva på kvarn, såg och tröskverket
Hushållet
Hushållerskan Mamsell Johansson 200 samt fri kost
Husjungfrun Hanna Pettersson 100 samt fri kost
Köksan Emma Andersson 75 samt fri kost
Tegelbruket
Förman Carl Jonsson 65-75 i månaden
Tegelbrännare Gustaf Jonsson, August Jonsson 105 samt stat
Formare Zetterström, Frans Johansson, Abrahamsson, Claes Johansson, Haglund
In och utskjutare Waxgren, Axel Andersson, Johan Jonsson alla lika som tegelbrännarna och visst för övertidsarbete
Extra Gubben Ericsson visst för vad han gör
Murare Ekengren stat per vecka
Stallet
Kusken Torell 200 samt fri kost
Fodermask Gustafsson 130 samt stat
Koladugården
Ryktare Granberg 210 och stat
Ryktare Alf Andersson 125 och stat
Ryktare Alb Eriksson 105 och stat
Änkorna Stava och Carin 10 kronor i månaden
Nattvakten Carlssons hustru 16 i månaden
7 mjölkerskor 5-7 kronor i månaden
Oxladugården
Ryktare Blomquist 145 och stat
Åladugården
Ryktare Callin 100 dagsverken á 1:25, 65 á 1:-, 200 á 0,75
Smedjan
Smeden Sjöberg 60 kronor i månaden

Släggkarl Andersson 150 och stat
Slöjd och Timmerkarlar
Slöjdare Anderson 5 kronor i städja, 10 för verktyg, 10 för tillsyn stat med kofoder
Slöjdare Jonsson, Hernevi 1,75 om dagen på sommaren, 1,25 om vintern
Slöjdare Jonsson i Rysstorp 2 kronor om sommaren, 1,25 om vintern
Murare
Murare Eriksson 260 och stat
Vattenverket

Statdräng Wahlund 105 och stat
Mjölnare
Statdräng Larsson 150 och stat
Skötare av svin och fjäderfä
Gumman Säf 18 kronor i månaden
Väktare
Nattvakt 50 öre per natt
Statdrängar
Rättare Söderberg har greven uppgjort
Drängar Söderström, N Nylander, Haglund, W Nylander, f d Husdräng Andersson 115 och stat
Särström 105 och stat
Extra f d rättare Carlsson 200 och stat
Snedbente gubben Johansson 50 öre per dag
Gubben Granberg 50 öre per dag
Norrboda
Fördräng Andersson 155 och stat
Ryktare Eriksson 105 och stat
Statdrängar Eriksson och Lundquist 105 och stat

PM
Dagsverken
Finkan 78
Sandaberg 156
Österhagen 78
Trumpetartorp 208
Kocktorp 260
Svartkärret 260
Tetorp 260 Bortarrenderat till Nord
Rättarboda lämnar fisk
Rånäs och Murartorpet 260 inga överdagar
Sandhagen 260
Husbytorp 260
Sandboda 260
Kockbacka 260
Ekboda 260
Skeppartorpet 260
Överdagsverken betalas som regel med 1 kronor på sommaren och 0,75 på vintern

Stenbockstorp och Rom förut torplägenheter, men nu igenlagda och brukas under Norrboda

1918 Löneförmåner vid Bro gård (522)

Kördräng
Kontant med städja 400

150 kilo vetemjöl, 600 rågmjöl, 100 korn, 240 blandsäd, 50 ärter, 3 liter oskummad mjölk om dagen, husrum och ved, potatisland
Summa 1.326 kronor 5 öre

Yrkesarbetare
Kontant med städja 450 kronor
200 kilo vetemjöl, 600 rågmjöl, 200 korn, 300 blandsäd, 100 ärter 3 liter oskummad och 3 liter skummad mjölk om dagen, husrum och ved, potatisland
Summa 1.588 kronor 85 öre

****

1933-06-12 Värderings Instrument över värdering av Brogård, som Greve Johan Sparre beställt (523)

Den 12 juni 1933 företog undertecknad på anmodan av Greve Johan Sparre besiktning och värdering av hans egendom Brogård med underlydande gårdar. Egendomen visades av Agronom Erik Stahre och Skogvaktare J Eriksson. Jag får anföra följande:

A Beskrivning
Läge och kommunikationer
Brogård ligger i Bro socken av Uppsala län, 2 km från Bro järnvägsstation på Stockholm -Västerås-Bergslagens järnvägar, 36 km från Stockholm Egendomen gränsar till Mälaren och det finns ångbåtsbrygga på området. Tidigare har reguljär båtförbindelse uppehållits mellan bryggan och Stockholm en á två dagar i veckan, då is inte hindrat, men på grund av minskad trafik har dessa turer från och med i år helt indragits.

Namn och jordregisterbeteckningar. Brogård består av
Brogård litt Aa 2 5/8 mantal
Hernevi Aa, Ab, Ad, Ba, Bc, Ca, Cc, Cd, Dab, Ea, Ga, Gf, Ia, Ic, Ii, Ik,
Husby Baa
Klöv och Lilla Ullevi Cad
Ullevi skog Cb
Broskogen Cc
Herrskogen Cd
Skällsta Aab
Vallby Bac,
Vallbyskog Bb
Vallby utskog Bc
Husby 1.17 och 1:18
I förestående ingår självständigt bebyggda, särskilt taxerade och utarrenderade lägenheterna Husby, Klockartorp och Husby Fiskartorp

Norrboda består av Klöv och Lilla Ullevi Litt Cab
Skällsta Aad
Vallby Bab
Skällsta består av Skällsta litt Aaa, Ab
Vallby består av Vallby litt Baa och Skällsta Aac
Fredriksberg består av Hernevi litt Aca, Acb, Bb, Dca, Dcb, Ed, Fg, Ho
Högbytorp består av Klöv och Lilla Ullevi litt Cec
Kartor och beskrivningar av såväl äldre som yngre datum visades. Den senaste var från 1910-1912. Handlingarna var inte i sådant skick, att man inte utan ett tidsödande arbete kunde utläsa de olika gårdarnas arealer. Till grund för värderingen läggs därför av gårdens tjänstemän upprättade arealuppgift, vars riktighet bestyrkts av Greve Sparre.

Enligt dessa uppgifter har egendomen följande areal

Brogård 285 tomter, trädgård och åker, 25 äng, 397 produktiv skogsmark 21 annan mark			
Husbytorp 12	-	24	1
Klockartorp 10	-	19	1
Fiskartorpet 7	-	-	-
Norrboda 63	-	61	-
Skällsta 33	-	35	2
Vallby 27,5	-	26	2
Fredriksberg 21	-	19	1
Högbytorp 11	-	10	

Hela godset har 469,5 hektar åker och tomter, 25 äng, 591 skog 28 annan mark
Summa 1.113, 5 hektar

Trädgården och park

Trädgården omfattar en areal av 12 har och har gott läge. Jordmånen är lätt lermylla, som för närvarande är i god kultur. Växthus finns, av enklare slag och i medelgott skick. Trädgården har c:a 300 medelålders och äldre fruktträd och en mängd bärbuskar

Förutom en mindre del, som ägaren behållit för egen del, är trädgården utarrenderad för ett årligt arrende av 2.500 kronor

Gården är omgiven av en ganska stor park, dels vildpark med huvudsakligen björkträd och dels en anlagd väl vårdad park med en mängd ädla parkträd.

Övriga gårdar ha små trädgårdstäppor och några fruktträd kring boningshusen.

Åkerjorden

Denna ligger väl samlad i släta stenfria fält kring gårdarna.

Jordmånen är i regel av naturen god och består av lermylla på lerbotten. Här och var övergår lermyllan i fläckar av styvare lerjord, men några sammanhängande fält med styv lera finns inte.

Norrboda har en del lättare jord, dels sandmylla och lerblandad mulljord, någon svartmylla och något myrjord.

Dikningen är eftersatt på så gott som hela egendomen. Öppna diken är dåligt rensade och särskilt vid Brogård finns diken som inte hållits rena från buskar. Systematisk täckdikning saknas. Täckdiken finns, t o m av tegelrör, men de är planlöst lagda och det finns inga kartor över dem. Betydliga arealer lider av bottensyra och jorden är svårare att bruka än den behövde vara.

Jordens växtkraft är för närvarande mindre god, konstgödsel har använts i ringa grad och den naturliga gödseln är mindre väl tillvaratagen. Brukningen är inte den bästa och där växer mycket ogräs.

Det krävs mycket arbete och kostnader innan åkerjorden kommer i sådant skick att full avkastning kan påräknas.

Betesmarken

Ängsmarken på Brogård ligger vid Mälaren. Vid högt vattenstånd är ängarna översvämmade och avkastningen från betesmarken ringa Av den därintill liggande åkerjorden är c:a 30 har utlagda till permanenta betesvallar. De lämna bättre avkastning, men skulle om de gödslades och behandlades riktigt kunna lämna betydligt mer.

Övriga gårdar har sin betesmark på mindre arealer avröjd hag- och skogsmark. Dessa beten är av mindre god beskaffenhet och inte tillräckliga för behovet, varför en del av slåttervallen betas redan på våren.

Skogsmarken

Huvuddelen av skogen eller c:a 450 hektar ligger i ett skifte i egendomens norra ända, där de olika gårdarna har sin särskilda del. På marken är inga gränser för de olika delarna utsatta. Övrig skogsmark ligger i mindre skiften här och var i egendomen.

Skogsmarken är i stort sett jämn och stenfri, men på åtskilliga ställen genomskuren av bergåsar och mindre bergknallar här och var. Den produktiva marken är av naturen mycket god.

Marken är bevuxen med barrblandskog och någon lövskog i olika åldrar. På c:a 50 har finns mycket lång, vacker avverkningsbar 70-100 årig skog i täta bestånd. Sedan finns betydande arealer av medelålders och yngre, vacker nyligen gallrad skog. Avverkningarna har varit stora under de senaste decennierna och på förhållandevis stora arealer finns endast fröträd och plantskog. Nyplanteringarna har gått bra. I stort sett kan skogen betecknas som hårt avverkad men i övrigt välskött

Det är inte möjligt att vid en hastig besiktning kunna beräkna virkesförrådet på ett så stort område, därför lämnar jag Skogvaktarens uppgifter. Dessa uppgift grundar sig emellertid varken på stamräkning eller linjetaxering, utan på Skogvaktaren egen uppfattning. Det kan därför hända att det angivna virkesförrådet inte oväsentligt över- eller understiger det angivna.

Den 10 juni 1933 uppger Skogvaktare Eriksson i skriftlig uppgift skogstillgången som följer:
Brogård 24.000 kubikmeter, Klockartorp 1.000, Husbytorp 1.250, Norrboda 3.150, Skällsta 800, Vallby 600, Fredriksberg 500, Högbytorp 750
Summa 32.050 kubikmeter fast mått
Drivningsförhållandena är de bästa möjliga, då skogen överallt gränsar till goda vägar.

Den årliga tillväxten torde vara minst 2,5 kbm per har och 1.500 kbm bör varje år kunna avverkas utan att virkesförrådet minskar.

Om försäljning av större skogspost på en gång skulle ifrågasättas, beräknar jag att 10.000 á 11.000 kbm kan uttas under förutsättning att skogsvårdsstyrelsen ger tillstånd.

Byggnader

Byggnaderna är bra på huvudgården men sämre på utgårdarna. I stort kan byggnaderna betecknas som för behovet tillräckliga

Brogård

Corps de logis är en större tvåvånings stenbyggande under plåttak, mycket omsorgsfullt uppförs 1888 av nuvarande ägaren och väl underhållen. Byggnadskostnaderna var 150.000 kronor, byggnaden har ett tjogtal rum, balkonger m m

4 flyglar av trä uppförda på 1700-talet men väl underhållna. Dessa inrymmer kontor och bostäder för godsets tjänstemän och arbetare.

En byggnad av trä, reveterad, innehåller 6 rum och kök, är bostad för befallningsman

7 arbetarbostäder av trä innehåller 15 lägenheter om 1 rum och kök

Vagnshäststall av tegel, förstklassigt, har 8 spiltor och 4 boxar. Verkhäststallet har 20 spiltor och 3 boxar

Nötkreaturstall av tegel med överbyggnad av trä har 160 bås och tillräckligt antal boxar. Överbyggnaden har körbana i husets längdriktning. Nybyggt 1909 och mycket bra. Silotorn för ensilage i anslutning till kostallet

Svinhus av tegel med plats för ett 100-tal svin används nu som upplagsplats för diverse förnödenheter.

Logen har körbana under tak i husets längdriktning. Denna är sammanbyggd med ett mycket bra spannmålsmagasin i 4 våningar

Smedja och Slöjdbod för egendomens behov är i mycket bra skick.

Sågbyggnad med cirkelsåg för husbehov.

I övrigt vagnskjul, öppna foderhjälmar, källare m m, som behövs på ett större jordbruk

På de utarrenderade torpställena Klockartorp, Husbytorp och Husby Fiskartorp finns bostäder för arrendatorn och erforderliga ekonomibyggnader. På Fiskartorpet finns ytterligare ett bostadshus, som arrendatorn har hyrt ut.

Med få undantag är huvudgårdens byggnader försedda med utmärkta tegeltak.

Vattenledning finns där så behövs. Vattnet pumpas från Mälaren med vindmotor och elektricitet som drivkraft.

Samtliga huvudgårdens byggnader är brandförsäkrade i Allmänna Brandförsäkringsverket för byggnader på landet för 160.210 kronor och i Uppsala läns Brandstodsbolag för 209.690 kronor

Norrboda

Vid gården finns en arbetarbostad av trä under skiffertak med 3 lägenheter om 1 rum och kök. På ägorna ligger två mindre bostäder, avsedda som bostad åt skogsarbetare.

Ekonomibyggnaderna är inrymda i en länga av trä under tegeltak, innehållande häststall med 6 spiltor, nötkreatursstall med 28 bås, spannmålsmagasin, loge och lador. Denna byggnad är gammal och dåligt underhållen och arbetskrävande. Vattenledning finns dock i stallarna, Samtliga ekonomibyggnader bör snarast nybyggas.

Byggnaderna är brandförsäkrade i Uppsala läns Brandstodsbolag för 17.750 kronor

Skällsta

Boningshus av trä, reveterat med tegeltak och innehåller 4 rum och kök i gott skick

Ekonomibyggnaderna är av trä under tegeltak. Häststallet har 7 spiltor. Nötkreatursstallet har 20 bås och boxar. Vattenledning finns. Stallarna är trånga och omoderna, ej cementerade, men i övrigt i gott skick. Svinhus, loge, spannmålsmagasin, vagnskjul och källare är tillräckliga och i medelgott skick

Byggnaderna brandförsäkrade i Länsbolaget får 23.230 kronor

Vallby

Boningshus av trä, reveterat med tegeltak, innehåller 3 rum och kök i medelgott skick

Häststallet har 5 spiltor och 1 box, det är lågt, mörkt och golvet är inte cementerat. Logen är sammanbyggd med nötkreatursstallet. Övriga hus är höns- och svinhus, spannmålsmagasin, brygghus och källare, tillräckliga för behovet och i medelgott skick

Brandförsäkrade i länsbolaget för 16.290 kronor

Fredriksberg

Boningshus av trä under tegeltak och har 3 rum och kök. Dessutom finns ett mindre boningshus som är uthyrt. Två bodar av trä under vasstak, som används till förvaring av redskap och dylikt

Häst- och nötkreatursstall samt loge är sammanbyggda i en länga av trä med tegeltak. Häststallet har 4 spiltor och nötkreatursstallet 14 bås, Stallarna har inte cementerade golv. Nybyggd källare av cement med jordtak

Vatten saknas tidvis och får köras lång väg.

Byggnaderna brandförsäkrade i länsbolaget för 15.850 kronor

Högbytorp

Boningshuset av trä under tegeltak om endast 1 rum och kök i medelgott skick.

Häststall och nötkreatursstall för 2 hästar och 8 kor finns i samma rum i en byggnad, som även innehåller loge. Byggnaden medelgod. Stallgolven inte cementerade. Vidare finns en mindre bod

Byggnaderna brandförsäkrade i länsbolaget för 8.250 kronor

Sammanlagda brandförsäkringsvärdet är 451.260 kronor

Elektricitet

Huvudgården samt Skällsta, Vallby och Fiskartorpet är elektrifierade

Huvudgården är medlem i Låssa Elektriska Distributionsförening med 245 andelar à 100 kronor. Dessa andelar amorteras och återstår att betala 35:- per andel alltså 8.575 kronor

Distributionsföreningen äger ledningar till transformatorerna, medan gårdsledningarna tillhör respektive fastigheter.

Energin tas från Älvkarleö

Kreatursbesättningen

På de av Greve Sparre själv brukade gårdarna finns 20 hästar, 131 nötkreatur

På arrendegårdarna så många djur som behövs och kan födas

Arrendeinkomster

För samtliga gårdar 8.110 kontant 671 in natura Summa 8.784 kronor

Taxeringsvärde

För samtliga gårdar 448.600 i jordbruksvärde, 73.300 skogsvärde, 10.000 tomtvärde
Summa 531.900 kronor

Skatter och onera
Enligt ägaren besväras godset inta av andra pålagor än de vanligen förekommande skatterna. Statliga odlings- eller torrläggningslån finns inte

Tomtvärde
Egendomen gränsar till Bro järnvägsstation. Det är möjligt att en och annan byggnadstomt kan säljas av gårdens mark, men någon tomtförsäljning av större betydelse torde inte vara att räkna med.

Värderingen
Enligt uppgifter har medelmåttigt bebyggda och i övrigt medelgoda mindre jordbruksgårdar i Uppsala län under senare tid vid försäljning haft ett pris på 800 kronor per har åkerjord. För större gårdar har priset varit betydligt lägre ända ner till 400 á 500 kronor
Utgår man från dess försäljningspriser skulle godset vara värt 362.730 kronor
Under förutsättning, att den till avverkning beräknade skogen finns på huvudgårdens skogsmark- vilket inte säkert kan avgöras, eftersom inga gränslinjer mellan gårdarnas skogslotter finns- skulle värdet fördela sig så här:
Huvudgården med Husbytorp, Klockartorp och Fiskartorp 253.500
Norrboda 36.480
Skällsta 25.750
Vallby 21.230
Fredriksberg 16.270
Högbytorp 9.500
Summa 362.730 kronor
Stockholm den 14 juni 1933 endast en signatur

****

1898-05-02 uppgjordes förslag till vårutsäde vid Brogård (524)

Hur stor areal som skulle gödas med superfosfat, kalisalt, chilesalt, benmjöl.
Numrerade skiften som skulle besås med ärter, hästbönor, blandsäd, vete, korn, grönfoder, morötter, potatis, råg, havre, rödklöver, alsike och timotej.
Brogård den 2 maj 1898 …….

1898-1899 utfodringsförslag (524)

Till en ko per dag 1½ kilo gröpe, ½ kli, 0,40 raps, 0,45 solroskakor
Till en tjur per dag 2 ¼ kilo havre
Till en kviga per dag ¾ kilo gröpe ½ kilo linfrö
Till en kalv per dag ¼ kilo gröpe, ¼ linfrö
Till en häst per dag 2 kilo gröpe, ½ kli, 1 ½ havre
Till en vagnshäst per dag 3 kilo havre, 1 kli
Till en unghäst per dag 2 ½ kilo havre
Till en oxe per dag 1 ¾ gröpe
Till ett svin per dag 1 ¾ gröpe
Summa för hela besättningen 876 kilo gröpe, 205 kli, 217 havre, 117 raps, 135 solroskakor, 76 linfrö

Schema för vårsådden vid Brogård 1897
Såddes 7 skiften varav 11 tunnland med korn, 90 med havre, 104 med blandsäd.
Beräkning av konstgödning
41 tunnland 6.150 kilo, då 150 kilo användes per tunnland. Superfosfat kostade 6,50 per 100 kilo.
Summa 384 kronor 37 öre
Vid Trumpetartorp 200 kil och 100 benmjöl
Vid Klockartorpet 300 kilo

****

1805-08-13 Rusttjänst längd över egendomar i Uppsala län tillhöriga Friherrinnan Ulrica Montgomery. Upprättad i anledning av ingivna rusttjänst längder 1769 (525)

I Bro socken och Härad, Mursta (?) och 7½ hemman Hernevi, Husbybyn, Vallby, Brogård
I Ryds socken, Tång
I Tibble socken Hagunda Härad, Ribbingebäck, Skyttstenäs, Balsbo, Ängen
I Villberga socken, Trögds Härad, Grillby
I Dalinge socken och Härad, Högby
Uppsala Landskontor den 13 augusti 1805
Bro den 14 januari 2008 Gudrun Sandén

****

1800-00-00 Brandförsäkringar i Uppsala Brandstodsbolag (526)

Brogård 4 flygelbyggnader c:a 80 gamla 4.270 För hela gården ungefär 75:000 riksdaler

Nygård Rättarebyggnaden 70 år gammal 7.160 För hela gården ungefär 40.000 riksdaler

Ängsholmen 60 år gammalt 850
Nybygget 80 år gammalt 600, Eriksberg 30 år gammalt 1.600, Soldattorp 80 år gammalt 1.000
Husbytorp 40 år gammalt 3.780, Klockartorp 5.150, Ekboda 4.130
Fredriksberg 5.950, Högby 3.630, Finstatorp 2 boningshus 50 gamla 4 uthus 60 år gamla 7.730
Husby 2 uthus 50 år gamla 4.220
Skällsta boningshus 50 år gammalt 4 uthus 60 år gamla 14.200
Vallby boningshus 80 år gammalt 3 uthus 50 år gamla 7.180
Hernevi 4 boningshus 40 år gamla 5.160
Klöv 4.180, Ullevi boningshus och brygghus 2 år gammalt 11.000 3 uthus 6 år gamla 9.450
Norrboda boningshus 5 år gammalt 6.650 3 uthus 30 år gammalt 6.000

1844-05-30 Brandförsäkrings värdering på lägenheten Lindhagaberg i Bro socken och härad av Uppsala län (526)

Boningshuset 820
Drängstuga med spis och kakelugn 150
Visthusbod med loft och två bottnar 70
Brygghus och mangelbod, två spisar och inmurad panna 90
Fähus, redskapslider, stall och vagnshus i en räcka delvis halmtak 400
Logen med två golv och tak av halm 190
Svinhus med tak av halm 50
Hemlighus tak av näver och torv 30
Summa 1.800 riksdaler
Då denna lägenhet är enstaka betalas brandstod i tredje klassen med 20 % nedsättning 1.440 riksdaler
Lindhagaberg den 30 maj 1844 Claes Ljungqvist
Godkännes Granhammar den 27 juni 1844 E A Lantingshausen

****

***1930-03-06 Kontrakt med Nordiska Museet som köpt en loge (den s k Åladugården) av Johan Sparre* (527)**

Nordiska Museet har denna dag köpt av Greve Johan Sparre en på Brogårds gods i närheten av Bro Mejeri belägen loge för en summa av 2.250 kronor. Inom en månad betalas halva beloppet och återstoden efter ytterligare en månad.

Nordiska Museet förbinder sig att inom tiden 6 mars och 1 december 1930 ha bortfört allt virke och timmer från platsen.
Den i logen befintliga vassrören undantas och Greve Sparre skall ta hand om dem
I övrigt åligger det Nordiska Museet att från platsen låta avlägsna alla utom grunden och där befintligt tegel
Vad som inte är virke t ex halm skall brännas, så att den 1 december är i ordnat skick.
Stockholm den 6 mars 1930 Johan Sparre
För Nordiska Museet och Skansen J T Pettersson
(Enligt hörsägen har timret används till Skogaholms Herrgård på Skansen G S)

****

1815-04-12 Resolution på Em Widegrens och Brukspatron A Hebbes anhållan om upphävande av Jus patronatus, som ägarna till Brogård och Säbyholm förövat (528)

Statskommissarie E Widegren och Brukspatron Hebbe, som båda har egendomar i Bro och Låssa församlingar av Uppsala stift, har begärt att patronatsrätten som Brogårds och Säbyholms ägare förbehållit sig upphör.
De önskar att Församlingarnas ledamöter förordnas att vårda och befrämja Kyrkornas och Församlingarnas gemensamma angelägenheter och att när Kyrkoherde- och Komminister tjänster blir lediga välja själasörjare.
Efter att vederbörande blivit hörda, har Landshövdingen och Konsistoriet i Uppsala samt Kammarkollegium avgivit följande utlåtande.
Stockholm den 12 april 1815

Kungl Maj:t har tagit del av ömse sidors meningar i detta ärende och inhämtat, att enligt bifogade handlingar, Brogårds innehavarinna Friherrinnan Cederhjelm styrkt sitt Jus patronatus. 1663 ansökte Bro sockenmän hos dåvarande ägaren av Brogård, Landshövding Claes Rålamb, att en åker från Brogårds ägor skulle för läggas till Klockarbordet och att Landshövdingen i detta ärende, som i allt annat måtte bli Församlingens Herre och Patron.

Därefter ett utdrag av Regeringens Brev av den 23 maj 1663 till Konsistorium i Uppsala med befallning, att genast förklara sig över Landshövding Rålambs klagomål, att Konsistorium utsett en annan person till Kyrkoherde i Bro, än den som Rålamb föreslagit.
Regeringen fann detta sällsamt, då Regeringen av Riksrådets presentation förstått, att kyrkan ligger på hans brorsons enskilda ägor, Brogård, och klockargården där Kaplanen bor, tillsammans med den förnämsta inredningen i kyrkan är skänkt av hans framlidna föräldrar.

Vidare fanns utdrag ur Regeringens Brev av den 2 oktober 1668 till Konsistorium med innehåll att Brogårds patronatsrätt gäller och Konsistorium genast skall kalla den prästman, som Riksrådet önskade till Kyrkoherde.

Slutligen fanns ett Utslag från Kungl Maj:t av den 21 augusti 1765, med innehåll, att sedan Brogårds och Säbyholms ägare upprättat en överenskommelse sinsemellan, angående fördelning av rättigheten att kalla Kyrkoherde och Kaplan samt tillsätta Klockare, hade de anhållit om stadfästelse för denna överenskommelse. Kungl Maj:t hade låtit denna överenskommelse bero.

Enligt alla dessa bevis ansåg Kungl Maj:t att patronatsrättigheten av ålder inte ansetts kunna tas ifrån Brogård ägare samt att enligt Brevet av den 23 maj 1668 den grund varpå Kyrkan blivit byggd, är given av Brogårds jord, vilket efter Kyrkolagen är ett skäl till denna Jus, som ej heller efter vad Sökandena menar, kan vara förövad.

Att Brogårds ägare bevisligen inte enligt Förordnande i Brevet av den 16 augusti 1693 inom 6 månader förklarat sina skäl till ett sådant Jus, berodde på att det endast angått Pastorat som Kungl Maj:t förklarat för Regale och dit Bro pastorat inte hört.

Därför prövar Kungl Maj:t rättvist, att när ansökan rör frågan om Jus Patronatus, förklara Friherrinnan Cederhjelms, som ägare till Brogård, ostridiga rätt, att i sin ordning i Bro och Låssa Församlingar tillsätta Kyrkoherde.

Vad åter angår Sökandes anhållan att såväl de, som övriga ledamöter i Församlingarna få delta i vården om Kyrkornas och Församlingarnas gemensamma angelägenheter m m och vara skilda från denna Jus Partonatus.

Där finner Kungl Maj:t, att efter Kyrkolagen skall Patron vara skyldig att vårda Kyrkan och Församlingen, men att efter samma lag i Norra delarna av Sverige, inte ha någon uteslutande rätt att besluta och förordna om Kyrkans och Församlingarnas angelägenheter, eller att efter behag hushålla med Kyrko- och Fattigmedel, utan sådant bör ske i samråd mellan Patronus och Församlingen. Det är alltid Patronus, som enligt 2 § i Resolution på Prästståndets Besvär av den 13 september 1790, har skyldighet att redogöra för Kyrkomedel, som är ställd under hans disposition.

Beträffande Generalmajor Bergenstråles förklaring, som ägare till Toresta Säteri, vilket tidigare hört under Säbyholm, men nu är skilt därifrån, angående frågan om deltagande i utövningen av den patronatsrätt som tillkommer Säbyholm, då deras tur kommer att välja, anser Kungl Maj:t inte kunna uppta den till prövning, då övriga vederbörande inte blivit hörda.
Datum ut supra Konsistoriets stora vita sigill

****

1804-12-22 sålde Friherre Christer Lindorm Posse, Vallby, till Friherrinnan Ulrica Cederhjelm (529)

Jag, Friherre Christer Lindorm Posse meddelar att jag av välbetänkt mod och fri vilja, till Överstinnan Friherrinnan Ulrica Cederhjelm upplåter och säljer mitt Frälsehemman Vallby, 1 mantal, beläget i Bro Socken och Härad i Uppsala län.

I köpet ingår Vallby torp och den överenskomna köpeskillingen är 4.000 riksdaler bankomynt, vilket jag, som köpekontraktet utvisar, den 24 november till fullo och nöje bekommit.

Jag avhänder mig detta hemman till Friherrinnan, som till hus och jord, skog och mark, torp och torpställen, kvarn och kvarnställe, fiske och fiskevatten, när by och fjärran, med allt var därtill nu lyder eller med laga dom tillvinnas kan, vid nästa midfastotid med full äganderätt tillträda, samt för sig, sina kära barn och arvingar behålla och besitta, så som för annan genom lag fången egendom. Jag förbinder mig hemul (*att stå för kostnaderna om köpet inte blir av)* enligt lag

Till yttermera visso har jag detta i vittnens närvaro egenhändigt underskrivit och med mitt anborna sköldmärke bekräftat.
Säbyholm den 22 december 1804 Chr Lind Posse
Bevittnas Axel Kronhielm J Ankarcrona

1805 05 13 uppvisades salubrevet för Bro Häradsrätt och intogs i lagfartsprotokollet
Första uppbudet beviljades. På Häradsrättens vägnar Joh Årbom
1805-10-01 beviljades andra uppbudet och
1806 01 20 beviljades tredje uppbudet
1806 05 06 beviljades fasta vid Bro Häradsrätt
Joh Årbom

****

1826-05-17 säljer Ulrica Montgomery Vallby till Landshövding Eric Sparre (530)

För alla det berör meddelar jag Ulrica Margareta Montgomery, född Cederhjelm, att jag av fri vilja upplåtit till min käre måg, Landshövdingen Greve Eric Sparre samt hans hustru min kära dotter, Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery det mig tillhöriga Frälsehemmanet Vallby, 1

mantal i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län med alla dess tillhörigheter för en köpeskilling av 6.00 riksdaler banko.

Då jag till fullo erhållit detta belopp enligt kvitto, så avhänder jag mig Frälsehemmanet Vallby, med rätt att min kära måg och dotter får tillträda den 14 mars innevarande år att äga, nyttja och bruka som all annan deras välfångna egendom utan undantag.

Till yttermera visso har jag detta Salubrev i vittnens närvaro egenhändigt underskrivit och med mitt anborna sigill bekräftat.
Stockholm den 17 maj 1826 Ulrika Cederhjelm

1826-09-21 uppvisades Salubrevet vid Bro Härads höstting och beviljade första uppbudet på Vallby, 1 mantal. På Häradsrättens vägnar C Lundell
1827-01-26 beviljades andra uppbudet
1827-05-18 beviljades tredje uppbudet

****

1827-09-22 ansökan om fastebrev på Vallby enligt Lagman Lunells förtryckta formulär (531)

Johan Christ. Lunell gör veterligt, att 1827 den 22 september vid höstinget med Bro Härad i Tibble gästgivargård, uppvisades salubrev av den 17 maj 1826 där Överstinnan Ulrica Margareta Montgomery, född Cederhjelm till sin måg Landshövdingen på Gävle slott Greve Eric Sparre och hans maka Grevinnan Cathrina Ulrica Sparre sålt Vallby, 1 mantal i Bro socken.

Greve Sparre hade fått uppbud den 26 september 1826, 18 maj och 21 september 1827, vilket blivit anslaget på Rättens dörr och tillkännagivits från Predikstolarna i Häradet kyrkor utan att något klander hade försports.

Därför fann Rätten skäligt att utfärda fastebrev.
På Bro Härads rätts vägnar J Lunell

****

1834-10-22 förordnar Hovrätten Häradshövding Peter Stodius till förmyndare för Eugenie Valeri Camille Montgomery (532)

Peter Stodius blir tillförordnad kurator för avlidna Översten Josias Montgomerys yngsta dotter, Fröken Eugenie Valerie Camille Montgomery. Han har skriftligen anhållit om stämning och kallelse på även avlidna Fru Margareta Ulrica Montogmerys, född Cederhjelm arvingar och deras målsmän, nämligen: Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery och hennes omyndiga dotter, Fröken Mariana Catharina Ulrica Sparre genom deras Herre och Fader Landshövdingen Eric Sparre. Samt Eugenies bror Nicolus Germund Robert och systrar Ulrica Mathilda och Josefina Sabina Beatrix Maria Montgomerys tillförordnade kurator Kapten Wetterqvist och Hovjägmästare Ludvig von Bahr tillika med sökandes myndlings moder Överste Montgomerys änka, Mathilda Montgomery, född Orozco, att var för sig svara och ge förklaring över de anmärkningar och påståenden sökanden har funnit sig föranlåten att på sina myndlingars vägnar anmäla till laga prövning hos Hovrätten

15 juli 1780 upprättade Baron Carl Cederhjelm och hans hustru Catharina Margareta Cederhjelm, född Tigerhielm ett inbördes testamente, där deras dotter och enda barn, hade blivit understödd tillsammans med sin man C F Leyonhjelm dels med pengar dels med lägenheter, tillhörande Lindholms Säteri.

I testamentet stod att den av makarna som överlevde den andra skulle fritt och obehindrat äga och förvalta all kvarlåtenskap i både löst och fast. Med rättighet att sälja, panta, donera eller byta och genom mindre testamentariska författningar efter välbehag förordna.

Den egendom som fanns vid den sistas frånfälle skulle enligt dras avtal förvandlas till Fideikommiss, varom de skulle framledes förordna. Dock blev under hans livstid inget stadgat om den fasta egendomen, utan hon ensam blev ansvarig för beloppet av de Inteckningar som egendomarna var graverade med.

Då sökande tagit på sig talan i alla frågor måtte han tilldömas gottgörelse för rättegångsutgifterna.
Hovrätten kallar Landshövding Eric Sparre, Kammarherre Braunerhjelm, Överjägmästare von Bahr till den 25 februari 1835 klockan elva förmiddagen för genmäle till sökanden i denna sak
Stockholm den 22 oktober 1834 På Hovrättens vägnar J Evelius C F Carleson

****

00-00-00 Ulrica Montgomery ansöker om lån på Segersjö och fordrat förklaring från Mathilde Montgomery (533)

Sedan min Svärmor Änkefru Friherrinnan Ulrica Montgomery, född Cederhjelm förklarat som sin avsikt, att anhålla om tillstånd att uppta ett lån på minst 50.000 riksdaler på sitt innehavande Fideikommiss Segersjö med underliggande hemman och lägenheter, så har därom avfordrats min förklaring som mor och förmyndare för hennes barnbarn och arvtagare, nämligen Robert Nils Germund, Mathilda Maria Ulrica, Josefine Beatrix Sabine och Eugenie Valerie Adéle Camille Montgomery.
Även om jag inte inser nödvändigheten av mitt eller mina barns hörande över frågan, skyndar jag dock att efterkomma min svärmoders önskan och lämna henne mitt bifall.
Detta bifall är ingalunda en följd av en i övrigt oönskad undergivenhet för min svärmors vilja, inte heller något övertalande från hennes sida, inte ens av den gränslösa ömhet jag hyser för min avlidne mans minne och för avhållande av varje klander från hans redliga namn. Det förra skulle inte vara tänkbart, att varken hon eller jag skulle tillåta oss och vad det senare beträffar är det inte med ord jag vill och bör visa mig, utan med alla uppoffringar jag förmår.
Mitt bifall stöder sig på min innerliga övertygelse om Rättvisans fordringar. Min man har nedlagt en stor kostnad på egendomen, men han har för detta ändamål varit tvungen att anlita ädla och trogna vänners bistånd, vilket villigt räckts honom. De var trygga i den förkovran de funno att den presumtiva Fideikommissarien en dag skulle skörda, av sina väl beräknade företag.
Men han rycktes bort och det visades nödvändigt att samma egendom, som vållat hans skulder även får ansvara för dem. Nu skulle hans son framträda och under en Fideikommiss Inrättnings skydd, vilket jag tror vore fåfängt, beträda lånet och därmed vanhelga det dyrbara förtroende och sin Fars grav och sin Farmors vilja och rättighet, för att ensidigt och på Faderns Kreditorers bekostnad, möjligen i framtiden åtkomma vinst genom de ökade skördarna.
Mins son är nu 5 år gammal och har högst få behov, som alla rikligen uppfylls av hans farmor. Innan han uppnår den ålder, då hans uppfostran och uppträdande i världen, kräver större summor, måste en betydlig del av det lån, det nu är fråga om vara betald.
Jag stöder denna min förmodan på Inspektor Palmaers avgivna betyg över egendomens avkastning och på sakkunniga personers yttrande, att nettobehållningen årligen bör uppgå till 8.000 riksdaler, vilket kommer att ännu mer ökas, när de påbörjade odlingarna uppnår sin fullkomlighet. Jag finner också skäl för min svärmoders erhållandet av medel för att kunna fortsätta förbättringarna.
Segersjö var 1816 enligt Boupptecknigen efter min salige mans mormor Friherrinnan Cederhjelm, född Tigerhielm, värderat till 80.000 riksdaler och är nu så förbättrat att det trots nuvarande vanpriser på lantegendomar och deras avkastning enligt taxeringsuppgift till Berednings kommittén värderas till 106.500 riksdaler.
Jag anser att den blivande Fideikommissariens rätt inte förnärmas genom Fideikommissets skuldsättning och att Heder, Billighet och min svärmoders rättigheter ålägger mig att i allo samtycka till och understödja hennes ansökan
Mathilda Montgomery

****

1833-08-27 Brev från Hovrätten till Kapten Wetterqvist angående förmyndarskap för Ulrica Mathilda Montgomery (534)

Hos Hovrätten har Överste Josias Montgomerys änka, Fru Mathilda Montgomery, född Orozco skriftligen anhållit, att Kapten Wetterqvist utses såväl vid boupptecknigen som vid arvskiftet efter

Sökandes avlidna svärmor, Överste Robert Montgomerys änka, Friherrinnan Margareta Ulrica Cederhjelm, som i avseende på de särskilda testamenten han dels till förmån för sina sonbarn gemensamt och till förmån för någon av dem enskilt, upprättat, bevaka Sökandes omyndiga dotters, Ulrica Mathilda Montgomerys, rätt.

Hovrätten har efter att Kaptenen förklarat sig villig att åtaga sin befattningen och den omyndigas närmaste Faders Frände, Landshövding Eric Sparre tillstyrkt ansökningen, funnit skäligt att bifalla densamma.

Alltså är Kaptenen härigenom förordnad att så väl vid boupptecknin som arvsskifte, och i avseende på testamentet bevaka Överste Montgomerys och hans hustrus dotters rätt och bästa, lagligen iaktta och vårda.

Stockholm den 27 augusti 1833 På Hovrättens vägnar E Boström

****

1834-05-26 Tre olika handlingar rörande Cerderhjelmska arvet i Hovrätten (535)

Hovrätten gör veterligt:

Hos Hovrätten har Kapten Wetterqvist skriftligen andragit, att sedan Baron Johan Carl Cederhjelms änka, Friherrinnan C M Cederhjelm, född Tigerhielm i livstiden den 6 juli 1799, under Titel Apostille (*tillägg*) till de mellan makarna upprättade testamenten av den 15 juli 1780, 30 maj 1792 och 5 augusti 1795 förklarat:

För att fylla sin yngste dottersons, sedermera avlidne Löjtnant Robert Adam Montgomerys arvslott, har han under Fideikommiss natur fått Stenhuset N:o 1, kvarteret Oxen den större, vid Regeringsgatan och Jacobs gränd med tillhörande stallbyggnad samt huset N:o 1 i kvarteret
Hammaren vid samma gata i Stockholm

Efter makens död hade Friherrinnan köpt två mindre Säterier, Lindholm och Målnby i Seminghundra och Vallentuna Härad i Stockholms län. Hon förordnade att efter hennes död, skulle enda dottern Friherrinnan Margareta Ulrica Cederhjelm så länge hon levde vårda och nyttja Lindholm och Målnby, såsom de beskrevs i köpebrevet för Lindholm den 23 februari 1799 och Målnby den 28 april 1797

När Margareta Ulrica dog skulle egendomarna för alla tider tillfalla dottersonen, Löjtnant Robert Adam Montgomery under individuell Fideikommiss natur. Fideikommiss innehavaren skulle också ha rättighet att utvälja som efterträdare, vem han ville av sina barn, barnbarn och avkomma, utan avseende på förstfödslorätt. Om Roberts gren dog ut skulle Fideikommisset tillfalla Josie gren, där förstfödslorätten hade företräde.

Trots att makarna Cederhjelms testamenten blivit bevakade och vunnit helgd hade likväl Friherrinnan Margareta Montgomery förordnat genom testamenten följande:

A den 17 maj 1826 att sedan sonen Löjtnant Robert Adam Montgomery avlidit ogift, Greve Eric Sparres hustru, Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery, och efter henne deras äldsta dotter skulle vid Friherrinnan Montgomerys frånfälle under Fideikommiss tillträda och inneha fastigheterna i Stockholm

B den 20 maj 1830 att Lindholm och Målnby inte borde vara Fideikommiss utan skulle användas att betala skuld

C den 18 juli 1832 ändrar hon i det sistnämnda stadgandet och Lindholm och Målnby, som Friherrinnan Cederhjelm i livstiden köpt, borde vara i överensstämmelse med Apostillen av den 6 juni 1799 och som Fideikommiss innehavare utnämnde Friherrinnan sin yngre sondotter Josephine Sabina Beatrix Maria Montgomery med rättighet att efter Friherrinnans död under Fideikommiss villkor motta, nyttja och bruka och med skyldighet att inte endast ansvara för den i fastigheterna intecknade skuld och obetalda räntor, utan kontant utge 25.000 riksdaler till Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery

Detta stod i strid med vad hennes föräldrar i livstiden upprättat i testamente, särskilt vad gällde Apostillen av år 1799, som bar stämpel av motsägelse, ovisshet och obestämdhet

Sökanden, som är tillförordnad Kurator för avlidna Översten Josias Montgomerys äldsta dotter, Fröken Ulrica Mathilda Montgomery, vilken enligt Apostillen efter sin farmors död under Fideikommiss skulle tillträda egendomarna, husen i Stockholm och Säterierna Lindholm och Målnby,

har funnit sig föranlåten att anhålla om laga kallelse och stämning på Friherrinnans arvingar, samt deras tillförordnade Kuratorer eller Förmyndare, nämligen:
Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery och hennes man Landshövding Eric Sparre samt på
Kapten Braunerhjelm, Överjägmästare Ludwig von Bahr och Häradshövding Hans Pehr Stodius i egenskap av Kuratorer för avlidna Överste Josias Montgomerys övriga barn, och även på Överstens änka, Friherrinnan Mathilda Montgomery, född Orozco, så vitt hennes rätt härunder kunde vara beroende med påstående:
N:o 1 Att Sökandes pupill, som den äldsta av Översten barn, på grund av testamentet av den 6 juli 1799 måtte förklaras berättigad att tillträda stadsfastigheterna och Säterierna under Fideikommissrätt, gravationsfritt och som följd härav, att Grevinnan Sparres disposition av fastigheten efter testamentet av den 17 maj 1826. måtte upphöra.
N:o 2 Att stadgandet av 1830 varigenom Fideikommiss stiftelsen av 1799 ville upphävas. Liksom förordnandet av 1832 rörande Lindholm och Målnby Säterier och de förbehåll som var i förening med dem, upphävs samt att Fröken Josefine Montgomery således förklaras oberättigad till besittnings rätt och innehav av dessa Säterier
N:o 3 Att Sökandes pupill i övrigt kunde bibehållas vid sin rätt, att utom Fideikommiss efter lag ärva sin farmor, helst som Friherrinnan Montgomery i livstiden inte ägt utan endast haft dispositionsrätten.

Sökande förbehåller sig öppen talan i målet på sätt som bifogade Supplications Kopia visar.

Som Hovrätten inte kunnat vägra den begärda stämningen kallar Hovrätten
Landshövdingen Greve Sparre och hans Grevinna Cahtarina Ulrica Sparre,
Kapten Braunerhjelm, Överjägmästare von Bahr och Häradshövding Stodius att den 8 september vid upprop klockan 11 förmiddagen komma Sökande till genmäle i vad han i denna sak lagligen har att anföra.

Erinrar att förlikning dessförinnan inte kan träffas mellan parterna.
Stockholm den 26 maj 1834 På Hovrättens vägnar J Evelius C F Carlesson

1834-07-13 Skrivelse från Ludwig von Bahr till Hovrätten angående Cederhjelmska testamenten (535)

Efter att änkefru, Margareta Ulrica Montgomery, född Cederhejlm avlidit, har i hennes Sterbhus befunnits och hos Hovrätten förevisats åtskilliga, så väl av henne själv som av hennes föräldrar i livstiden, Baron Josias Cederhjelm och han hustru Friherrinnan C M Cederhjelm, född Tigerhielm, upprättade testamenten.

Där inhämtas bland annat genom en s k Apostille till hennes och mannens gemensamma Testamentariska Disposition av den 6 juli 1779, förordnandet att stenhuset i Stockholm på Regeringsgatan N:o 1 i kvarteret Oxen den större, samt det under änketiden inköpta Säterierna Lindholm och Målnby, skulle efter givarinnans död nyttjas och användas av hennes dotter Friherrinnan M U Montgomery, så länge hon levde.

Vid hennes frånfälle utan lott och byte tillfalla och allena tillhöra under Fideikommiss art, dottersonen Robert Adam Montgomery. Han fick dock inte ta arv efter sina föräldrar. Bestämmelser om Fideikommiss innehavarens rätt att utse sin efterträdare gjordes, vilka inte ändrades då Robert Adam avled utan att ha efterlämnat några arvingar.

Efter flera tillägg i testamentena menade Friherrinnan, att Lindholm och Målnby inte utgjorde något Fideikommiss, utan borde betraktas som arvejord. Dessutom skulle vissa summor tillfalla Friherrinnans dotter Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery och hennes måg Landshövding Eric Sparre samt att båda Stockholmshusen som Fideikommiss skulle tillfalla Grevinnan Sparre och hennes äldsta dotter.

Men åter genom testamente av den 18 juli 1832 under åberopande av Fideikommiss stadgandet av år 1799 om Lindholm och Molnby utnämnde hos sin sondotter, Överste Josias Montgomerys andra dotter Fröken Josephine Sabina Beatrix Maria Montgomery att under Fideikommissrätt tillträda dessa egendomar, dock under förbehåll att svara för inteckningar och räntor samt dessutom utbetala 25.000 riksdaler till Grevinnan Sparre.

Detta förhållande och då 1779 års Fideikommiss stiftelse inte kunde av Friherrinnan godtyckligt upphävas, utan dess bestående beror på prövningen av själva stiftelsens egen beskaffenhet och

Friherrinnan inte haft rätt att belasta Fideikommisset med högre skuld än vad som motsvarar den tillökning eller förbättring hon gjort på egendomen.
1779 års testamente måste när det inte är lagligt upphävas och förklaras kraftlöst och Fröken Josephine, Sabine Beatrix Maria Montgomery onekligen tillkommer detta, utan rättighet till annat arv efter sina föräldrar

2 Att Hovrätten ogillar testamenten av den 17 maj 1826 och den 19 februari 1827 till förmån för Catharina Ulrica Sparre och hennes man och dotter. Om min pupill mot all förmodan skulle finnas vara oberättigad att på sätt som ovan är yrkat tillträda under Fideikommiss villkor för egendomarna, förklaras, att det ena stenhuset i Stockholm inte var till Fideikommiss anslaget och även Lindholm och Målnby innehar egenskap av arvsfallna fastigheter och skulle betalas i den ordning lagen stadgar.

3 Att min pupill kommer i åtnjutande av sin lagliga arvsrätt, vare sig hon förklaras som Fideikommissarie eller inte och i första hand bibehålla den rättighet, som genom Kontrakt av den 17 september 1825 gjordes mellan hennes mor och farmor. Där står att de av Överste Josias Montgomerys barn, som inte får delaktighet av något Fideikommiss, mellan sig må skifta värdet av diamanter samt kapitalet på 50.000 riksdaler, som enligt detta kontrakt med tillägg den 24 april 1827 är förordnat.

4 I händelse Hovrätten skulle bifalla Kammarherre Braunerhjelm, på min pupills broders vägnar, väckta påståendet att Segersjö Fideikommiss borde befrias från den inteckning av skuld, innan arvskiftet, skulle det vara mot vad som förordnats den 17 maj 1826, 10 februari 1827 och 30 maj 1830. Stebhusägarna skulle vara berättigade att genom avkvittning på skulden vara gottgjorda, efter framledes skedd uppskattning för de förbättringar som med stora kostnader gjorts på Segersjö och efter Friherre Josias Cederhjelms död på Köpberga och Hellgöls hemman
Jag förbehåller mig fri och öppen talan i allt vad med saken äger och begär ersättning för Rättegångskostnaderna i överensstämmelse med det påstående, jag vid sakens slut kan var befogad framställa
L von Bahr genom C Hederström, Häradshövding enligt följande fullmakt daterad den 13 juli 1834

1834-05-13 Skrivelse från kapten Wetterqvist till Hovrätten angående Cederhjelmska testamentet (535)
……..
Samma innehåll som den tidigare skrivelsen, daterad 26 maj 1834

****

0000-06-14 hölls husesyn på Alsättra (536)

En stuga med kammare och förstuga med 5 knutar är behållen till syllar, väggar och tak samt 2 fönsterlufter med en fönsterruta i vardera. Dörrar med gångjärn och klinka allt i gott skick. Golvet i stugan och förstugan är uppruttet av svamp. Spis med bakugn i stugan med skjutspjäll och i kammaren vindspjäll i gott stånd

N:o 2 En liten källare behållen med dörrar på gångjärn och av Nils Jansson tillika med stugan nyss uppsatt

N:o 3 En gammal bod och stall i räcka, duger inte till att repareras, varför den utsynades

N:o 4 En lada med 2 dörrar nu på gångjärn och nu på träfot med hasp, Det andra golvet är nyss nylagt och är av Nils Jansson uppsatt och är i gott stånd, då taket blir förbättrat med 2 tjog halm.

N:o 5 Fä och foderhus är gammalt. Golvet är brukligt med 3 bås. Dörr med gångjärn och en på träfot. Taket bör hjälpas med 2 tjog halm

N:o 6 Ett gammalt svinhus med 4 knutar, kan brukas för nödskäl om det blir hjälpt med ½ tjog halm

N:o 7 Behållen 330, medelmåttig 580, oduglig 160

****

1902-09-30 Beskrivning över det vederlag som Skällsta arrendatorer erhåller i ersättning för den mark, som Skällsta har måst återlämna till Råby (537)

2200 har som fallit till Råby från Skällsta av linda och åker
Häremot har Skällsta fått vederlag vid Soldattorpet i åker och lindor av 2,1883 har
Uppsala den 30 september 1902 J Mossberg

****

1834-04-12 order till Kronobefallningsman Lind från M G Groth att anställa undersökning om höbord och utsäde (538)

Order till Expeditions Kronobefallningsman J A Lindh
Enligt order den 27 mars anbefalls Kronobefallningsmannen att anställa undersökning om alla de lägenheters höbord och utsäde samt övriga förmåner, vilka är upptagna i bifogade förteckning. Fullständig berättelse skall insändas.
Dessutom åläggs Ni att, om den Kommitté som den 14 maj klockan 10 förmiddagen sammanträder i 1826 års Roteringsjämkning, bevisligen underrätta innehavare av Posthemmans utjordar och andra lägenheter, vilka antingen inte finns i Jordeboken eller också är antecknade utan någon skattläggnings Ränta, men vid 1826 års Roteringsjämkning är åsatta Rotering.
De skall meddelas i enlighet med vad kungörelsen därom förmäler och äger att inför Kommittén anmäla och styrka om dessa utjordar och lägenheter tillhör hemmanet och således bör från Rotering befrias.
Väst Tibble den 12 april 1834 M G Groth

1834 03-25 Utdrag ur förteckningen på sådana lägenheter inom Bro härad, vilka vid 1826 års Roteringsjämkning är indelta till Ordinarie Rotering samt i Jordeboken upptagna till ränta:
Hällkana, Lilla Tingsviken, 33 stycken kärr under Lejondal, Svartviken i Bro socken finns inte i Jordeboken
Säbyholm i Låssa socken betalar grundränta för 2.15.1
Roligheten i Västra Ryds socken skall undersökas
Anmärkning.
Undersöks och antecknas nödvändiga upplysningar varjämte Skattläggnings räntorna prövas och rättas där så behövs. Skulle nya skattlagda hemman eller lägenheter finnas, görs därpå en förteckning, med utlåtande av räntor och avgifter om förmåner.
Uppsala Lands Kontor den 25 mars 1834 Wistrand

****

1811-07-05 Oskattade lägenheter inom Bro härad (539)

Bro socken, Svartviken, 3 ½ tunnor årligt utsäde och 7 lass hö, belägen på Bro Härads Allmänning, gör 4 dagsverken i veckan till Lejondal. Har skog och fiske

Bro socken, Svartkärret, 4 tunnors utsäde 4 lass hö, ligger på Hernevi bys frälse ägor, gör 4 dagsverken i veckan till Brogård. Har skog.

Bro socken, Hällkana, 3 tunnors utsäde 5 lass hö, ligger på Bro Härads Allmänning, gör 4 dagsverken till Lejondal. Har skog och fiske

Bro socken, Lilla Tingsviken; 2 ½ tunnors utsäde och 4 lass hö, ligger på Bro Härads Allmänning gör 2 dagsverken i veckan till Lejondal. Har skog till husbehov.

Västra Ryds socken, Roligheten, 2½ tunnors utsäde och 6 lass hö, ligger på Tångs hemmans ägor eller mellan Bro Härads Allmänning och Tångs ägor, gör 2 dagsverken i veckan till Lejondal. Har skog och fiske.

****

1919-12-12 ofullständig skrivelse till Befallningshavande i Uppsala län angående Önsta och Skysta (540)

Med anledning av Befallningshavandes här bilagda resolution har odlingsnämnden i Bro och Låssa besiktigat jordbruket på ½ mantal i Önsta N:o 1 och 1 mantal i Skysta N:o 1 och ½ mantal i Skysta N:o 2.

Besiktningen har visat att såväl ekonomin som själva jordbruket befinner sig på en låg ståndpunkt. Uthusen var illa underhållna och en stor del av åkern har under företrädaren vanhävdats. Någon möjlighet för en arrendator att betala 20.000 kronor per år utan tillstånd att ta en väsentlig del av inkomsten ur skogen finns inte

Under hösten 1919 och våren 1920 har en stor del av vallen, (där finns sådan som är15 år gammal huvudsakligen bevuxen med mossa) blivit upplöjd, varför man kan säga att ansträngningar numera görs för att förbättra växtligheten

Kreatursstammen var svag och fåtalig (44 mjölkande djur på 365 tunnland), men har nu genom att svinuppfödningen, vidtagits åtgärder för att öka gödsel tillgången.

Enligt förvaltaren på gården har till gödsling av höstsäden och till vårsäd och rotfrukter inköpts konstgödning för 10.000 kronor.

Odlingsnämnden anser för sin del böra framhålla, att det är lika fördelaktigt om det mellan H Bröhmer och N P Danielssons uppgjorda köpet av fastigheterna vinner godkännande, som att det mellan samma personer upprättade avtal av den 12 december 1919 innefattande arrendekontraktet, salubrev och avverkningskontrakt och vad som då blir gällande.

****

1921-09-29 utfärdade Kyrkoherde Elg åldersbetyg för Johan Sparre (541)

1 Att Godsägare Greve Johan Clas Eriksson Sparre
2 är född den 5 januari 1856
3 i Stockholm och den 30 april 1907 ingick äktenskap med Ebba Maria Mathile Barck, född den 16 mars 1865 i Malmö
4 betygar Bro församling i Uppsala län
5 den 29 september 1921
Gösta Elg

****

1925-04-09 Brev till Johan Sparre angående Hustruns sterbhus (542)

Enligt begäran har vi äran översända, dels utdrag ur sterbhusets konto hos Notariatavdelningen, dels en uppgift på i öppet förvar denna dag hos oss inneliggande värdepapper

Samtidigt får vi meddela, att på sparkasseräkning hos oss finns innestående 1.672:40 kronor och hade Grevinnan Sparre ensam dispositionsrätt till denna räkning
Högaktningsfullt (*underskrift saknas)*

****

0000-00-00 utdrag ur Jorda Balken kapitel 12 § 2 angående gränsmarkering mellan Lejondal och Vallby (543)

Dela män om skillnad dem emellan gäller de rå och rör, som av ålder varit, eller med dom gillade äro. Finns ej rå och rör, men har till gamla gärdesgårdar, berg och forna stenrösen, diken, eller annat märke vitsord, där de för ålder av laga skillnad hållna blivit.

Ligger rå sjö eller sund byar emellan, det må ….skäl vara, om ej ny rå och rör därmed äro.
§ 5 Sträcker sig ägor över lands-, härads och sockenskillnader, var det gillt, om rå och rör eller andra skäl därtill äro.

Här finns icke allenast sjö och gamla välkända märken, så som den gamla katsan (?)i Majorsviken, utan jämväl en rörsten eller vise mellan Häradsröret och sjön, vilken sten utvisar både skillnaden mellan Vallby och Lejondals skog och även Lejondals ägande rätt i skogen.

Norr om Häradsröret till sjön ock kan på intet sätt till någon annans rätt eller fördel tydas.

Att åter den katsen av ålder hört Lejondal eller som det då kallades Brolövsta till och jämväl stranden, det bevisas med Säbyholms kartan, vilken ofelbart av Baron Posse, som vid samma tillfälle nödvändigt måste varit närvarande, lärer procuceras; emedan han måste betjäna sig av samma skäl som jag, till sin skogs försvarande.

Katsen såväl som den omrörda stenen eller visaren, kan Vilh Jansson utvisa. De anförda skäl är väl så riktiga att de inte kan bestridas. Men skulle kontraparterna ändå något däremot vilja invända, måste väl saken vila, till jag vidare därom får konferera

****

1839-1956 maskinskrivna sammanställningar över dagsverksjournal, antal anställda, antal djur, spannmålsskörd, statarlöner, arrendegårdar, torpställen m m av sista brukaren av Brogård Carl Reuterskiöld. (544)

Under januari 1953 utförde 61 personer 863 hela dagsverken och 188 halva. Högsta antalet dagsverken har Erik Andersson i Husby och minst har Wahlund på Kockbacka med bara en halvdag. Men han är minderårig och upptagen som son till en annan Wahlund.

Mjölkningen ingår aldrig, eftersom den sköttes endast av kvinnorna. Även soldater och dragoner gjorde dagsverkstjänst, men bara 10-15 dagar i månaden

Under juli månad görs 1.235 hel- och 547 halvdagsverken

Odaterat. De anställdas antal var 87 stycken
Lön till en statkarl 219:25
Lön till barnmorska 31:50
Lön för slöjdaren som utförde åderlåtning och koppning 37 öre.
Lön till Kyrkoherden 120:15

Antal djur: 3 tjurar, 73 oxar, 134 kor, 13 kalvar till ett värde av 25.880:-
1 hingst, 28 äldre hästar, 4 yngre till ett värde av 8.610:-
23 får = 230 :-
15 svin 480:-

Spannmålsskörden gav 532 tunnor vete, 595 råg, 68 ärter, 102 slösäd, 84 korn, 149 vicker, 158 havre till ett värde av 24.782:-

Värdet på mjölken var 18.500:-

1859 bokslut för Brogård
Arrendegårdar var Råby, Finsta med 2 arrendatorer, Ullevi, Klöf, Tång

Det fanns 39 torpställen.

Brogård var i sambruk med Lejondal

Bro Prästgård arrenderades för 650:-

Exempel på arrendeavgift för Råby: 663:34. Arrendatorn skulle lämna 20 tunnor råg, 20 tunnor korn, lön när spannmålen skulle transporteras, 12 dagars gödselkörning, bärgning av 15 tunnland åker och 12 tunnland äng.

Torpskatt för Rättarboda: 85:75. Torparen skulle göra 130 mansdagar, 24 hjondagar, 4 stadsresor, 6 dagars gödselkörning, spånad av 2 ½ skålpund lin

1956-06-21 gör Carl Reuterskiöld en sammanställning på lönerna år 1867, som till större delen utbetalades in natura
Inspektor på gården var Lundberg, ofta assisterad av C Ripa, som troligen hade annan tjänst eftersom han återfinns oregelbundet på avlöningslistorna
Bokhållare Carl Andersson
7 arrendatorer.
34 torpare
I ladugården arbetade 9 personer
2 rättare C J Carlsson och P Jonsson
36 drängar
Byggare och hantverkare 6 stycken
32 diverse arbetare bl a soldat, dragon, matros, rekryt, maskinist, nattvakt, fiskare, kökspiga, hushållerska, garvare, kolare, komminister, kyrkoherde, organist, hönsköterska, skomakare smed
Summa 132 personer
Bro den 18 januari 2008 Gudrun Sandén

****

Obearbetade handlingar Kartong F:32

00-00-00 När arbetet med genomgång av Brogårds arkivet var klart, återstod några handlingar, som har bedömts vara av mindre intresse och lämnats obearbetade av UKF. oftast på grund av att de varit så ofullständiga att de inte givit någon information (545)

Utdrag ur 1825 års jordebok rörande Vallby och Brogård
Ofullständiga Kopior av handlingar rörande Cederhjelmska testamenten
Rusttjänstlängd
Åsunda Häradsrätt angående egendomarna i Tillinge
Arvshandlingar efter Eric Sparre
Dubblett på arrendekontakt mellan Josias Cederhjelm och Bergenstedt
Lösa lappar angående Carl Sparres sterbhus
(Carl Sparre hade med Limmareds Glas Bruk att göra och kan ha varit bror till Erik Sparre)
Försäljning av Carl Sparres lösegendom efter konkurs
Bouppteckning efter Carl Sparre
Stämning angående Carl Sparres sterbhus
Lösa lappar angående Carl Sparres konkurs
Dubblett av brandförsäkring på Brogård
Diverse lösa lappar med anteckningar de flesta överstrukna
Bro den 18 januari 2008 Gudrun Sandén

Brogårdsarkivets avdelning med kopior från andra arkiv F:33

Arkivet har endast kopior av handlingar i denna avdelning
***Sökfunktionen* Ctrl+Shift+ F** gäller hela materialet - både original och kopior

1571-07-19. Promemoria angående Ålsta hemman och utjord i Näs socken, Bro Härad (4)…….603
1571-07-25 Öppet brev till Anders Sigfridsson från Johan III (2)……..604
1573-01-08 Johan III:s jordaskifte med Anders Siffredsson till Bro (1) ……604
1600-02-04. Landshövdingen Herr Claes Rålambs frihetsbrev på Lövsta By. 1600-talet (6)……...605
1604-1726 Beskrivning av hemman bl a Ålsta, Skälby, Lövstad, Lejondal (177) … 605
1650-01-16 Lennart Torstensson öppna Brev om Jordskifte med Lejonhuvud på Ådö (5) ……..605
1683-05-22. Brev till Överste Berent Mörner från Kongl Kommissionen. (7)……...606
1683-07-31 Undersökning huruvida Raskeboda och Tång finns i äldre kronoregister (3a) ……...606
1683-07-31 Undersökning av natur och beskaffenhet hos vissa hemman i Näs och Västra Ryd (3b)……..607
1685-05-24 Brev från Häradshövding Nils Kanterhielm angående Fru Elisabet Funks köp av Brogård (8)……...608
1685-10-09 Carl XI tillåter att Roseneck får byta två hemman i Torkare by Vaksala socken, som han förlorat genom Reduktionen (96)……..609
1694-04-14. Arrendekontrakt för arrendator Måns Nilsson för Ålsta hemman (10)……...610
1694-06-11. Tvist mellan Stadskamreraren i Stockholm, ägare till Asker och samtliga innehavare av Lennartsnäs och Tuna hemman (11)…….612
1694-07-26 Lagman Ribbings svar på Christina Stenbocks brev angående arvstvist vid Lennartsnäs. (95) ……...613
1700-00-00 Sätesgårdar i Bro Härad. (168) ……...514
1700-02-14. Dokumenten angår Fru och Jungfruerna Körnings försäljning till Fru Elisabet Funk av hemman i Uppland. De är vid pengarnas levererande oftast i original (12)……615
1700-06-14 Ansöker Elisabet Funck om uppbud på hemman i Ålsta, Tång, Svartbäcken. Tingsviken m fl. (181) ……..615
1700-12-21 slöts arrendekontrakt mellan Lagman Sven Ribbing Turesson och före detta torparen till Bro Prästgård Måns Nilsson om Jungfruarna Körnings arv och frälsehemman Ålsta. (97) ……..616
1700-1800 Jordebok över Brogårds Säteri och rå och rörs hemman till gården.(132) ……..618

1700-00-00. På 1700-talet gjordes en värdering av Lejondals Säteri som redovisas i Kronans jordebok.(90) ……619

1707-11- 07. Brev till Befallningsman Gabriel Östman från Landshövding Johan Hoghusen angående Överstelöjtnanten Abraham Brahes ovilja att betala hemmansränta för Frösunda till Kamrer Olof Holm. (13) …….620

1737-03-22 Hur Gripenstedt betalar Lejondal. (93) ……...620

1737-06-27. Christina Cronström anmäler vid Bro Härads sommarting att hon sålt Lejondal till sin måg Jacob Gripenstedt (14) ……..621

1751-10-21 gjordes värdering av Lejondal, då Gripenstedt önskade uppta lån i Rikets Ständers Bank. (30) ……622

1753-03-08 ansökte Hovjunkare Gripenstedt på Lejondal hos Bergs Kollegiet att få anlägga ett Manufakturverk. (31) …….623

1753-05-03. Bergskollegiets Remiss angående undersökningstiden och kungörelserna i kyrkorna (33) ……...623

1753-05-03 begär Hiärne på nytt privilegier för tillverkningen vid Kniphammaren vid Lejondal. (34) ……..625

1757-1790. Husförhörslängder över Bro gård under följande perioder. (41) ……626

1758-10-16 gjordes laga värdering av Brogård och underlydande hemman och lägenheter. (15) ……...,627

1759-04-30. Resolution. Smeden Hammarlund behöver inte betala kronoutskylder (35) ……628

1760-11-28 .Utdrag ur Härads Rättens Protokoll vid laga Hösttinget med Håbo Härad i Tibble Gästgivargård (16) ……...629

1761-02-17 Ingav Carl Funk en skrivelse till Häradsrätten rörande den kullblåsta väderkvarnen vid Brogård (148) ……..629

1773-05-04. Utdrag ur Bro Häradsrätts dombok vid lagtima Sommartingen

i Tibble Gästgivargård (17) ……630

1774-05-02 ställdes en del bönder i Ålsta och Skälby inför Tinget anklagade för Sabbatsbrott (134) ……630

1774-05-02 anklagades kvinnspersonen Lena Karlsdotter i Sanda, Låssa socken för lönskaläge (135) ……...631

1774-05-02 stämde Skogvaktaren Holmberg drängen Johan Mattsson att han olovligen huggit på Säbyholm skog. (136) ……631

1774-05-02 kunde Erik Jöransson inte betala 100 silvermynt i böter för olovlig brännvinsbränning. (137) ……...632

1774-05-02 Den 17 januari ålade Häradsrätten Bonden Nils Mattson i Fiskeby och Målaren Utter på Tärnsunds krog, att vid detta Ting, med ed fria sig från anklagelser att olovligen ha bränt brännvin. Att förseglingen på deras pannor och hattar inte blivit med deras vetskap och vilja bruten eller att tillverkning av deras folk blivit utförd. (138) ……632

1774-05-02 Krögerskan vid Tibble Christina Sophia Sehlström och Drängen Henrik Johansson angående förkomna 12 daler. (139) ……..,633

1774-05-02 Kakelugnsmakare Apelgren begär förmyndare för sin styvson, som är ett år gammal. (140) ……...633

1774-05-02 Torparen Hans Christiansson anklagade Torparen Erik Jonsson för att han beskyllt Christianssons dotter att olovligen ha tagit en kvinnfolksmössa och ett lintyg (141) ……634

1774-05-02 Hustru Anna Stina Persdotter och soldatänkan Magdalena Blomberg har stämt torparänkan Stina Hansdotter i Husby att med ed Bevisa riktigheten av boupptеckning. (142) ……634

1774-05-02 Inspektor Eric Lindström på Ådö och änkan efter torparen Per Karlsson, Stina Hansdotter och arvingarna begär, att den sist gjorda husesynen vid torpet Hammaren, skall prövas (143) ……634

1779-08-03. Utdrag ur Protokollet vid Kammarkollegiet angående Ribbings ansökan om bevis att hans egendomar inte är belastade med Kronoutskylder. (18) ……..635

1781-10-01. Utdrag ur Domboken vid Bro Härads lagtima Höstting i Tibble gästgivargård angående Greve Fredric Ribbings anmälan att vanartigt folk olovligen skördat vass på Bro gårds ägor. (19) ……...635

1782-09-20 säljer Greve Ribbing och hans hustru Grevinnan Eva Löwen Brogård till Kammarherre Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt. (91) ……..636

1783-04-15 uppvisades vid Bro Härads Sommarting en inteckning på återstående köpeskillingen av Brogård, där Bergenschöld betalar till Löwen (124) ……638

1783-09-22 gjordes en värdering av Bro gård av Häradshövding Carl H von Ankern, som ägaren Sachris Bergenschöld begärt, för att kunna pantsätta egendomen för ett penninglån i Rikets Ständers Bank. (20) ……639

1785-05-02. Lagfartsprotokoll vid Sommartinget med Bro Härad och utdrag ur auktionsprotokollet 1784-03-31 för Jacob Gripenstedts d y köp av Lejondal. (21) ……...641

1787-10-10 gjorde undertecknad Kommissionslantmätare efter Landshövdinge Ämbetets förordnande avmätning av Vallby. (113) ……..642

1787-11-03 Utdrag ur protokollet rörande rågången mellan Finsta rusthåll och Lejondal. (144) ……..644

1790-05-05 utfäster sig Bergenschöld att till Grevinnan Löwen betala återstoden av köpeskillingen för Bro Gård. (100) ……644

1792-05-01 dödades Kammarherre Bergenschölds inteckning i Bro gård. (86) ……645

1792-05-07 redogörs i Häradsrätten om Bergenschölds inteckningar i Bro gård. (22) …….. 645

1792-05-25. Kvitto på köpeskillingen undertecknat Sacharis Bergenschöld vid försäljningen av Bro gård (24) ……646

1792-05-25. Köpekontraktets villkor sedan Cederhjelm köpt Bro gård (25) …….646

1792-08-27 upprättades följande Syne och Besiktningsprotokoll på Brogård på grund av arrendekontrakt av den 2 maj samma år mellan Baron och Kammarrådet Cederhjelm och Kammarherre Bergenschöld. (98) ……647

1793-05-01. Utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Bro Härads Lagtima Sommarting i Tibble Gästgivargård den 1 maj 1793, där Vetenskaps Akademins inteckning från 1790-05-03 i Bro gård dödas. (23) ……...650

1795-08-05 skrev Josias Cederhielm och Christina Tigerhielm ett tillägg till sitt testamentariska förordnande av den 30 maj 1792. (102) …….651

1797-12-04 uppgjordes ett köpekontrakt mellan Emanuel Widegren och bönderna Pehr Pehrsson och Johan Ersson (146) …….651

1800-00-00 Förteckning på dem som är hemmansägare i Bro och Låssa församlingar. (169) ……652

1800-00-00 Brev till Kongl Maj:t med begäran om lån för att klara vedförsäljningen till Brännerierna. (48) ……652

1801-07-21. Försäljningen av Lejondal och protokollen i Häradsrätten av uppbuden och den beviljade fastan. (26) ……...653

1805-04-06 gjordes utdrag av kartbeskrivning över Lilla Ullevi Hemman och torpets Köpenhamns ägor i Bro socken och Härad, Uppsala län. (114) …….654

1805-08-01. Brev från Gustaf Adolph till Kammarkollegiet ang. uppodlingar på Lands- och Härads Allmänningar (27) …… 654

1805-10-01. Samuel Widegrens arrendekontrakt på Lejondal, som ägs av Georgi (28) ……..654

1807-00-00 skriver Wetterstedt till Konungen att Widegren vill uppodla mark vid Lejondal på Bro Härads Allmänning (51) ……..656

1807-08-22 lämnade lantmätare Pousett specificerad räkning för utförd Revning av Härads Allmänningen vid Lejondal. (130) …….657

1807-10-21. Eric af Wetterstedt anser att Widegren är mest berättigad att behålla träden som fällts vid Rågången. (50) ……657

1807-1808. Brev till Landshövdingen med begäran att få äga hela Allmänningen. (53) ……658

1808-00-00 Förteckning på hemmansägare i Bro Härad enligt Kronobefallningsmannens i orten utdrag ur 1808 års mantalslängd. (170) ……...658

1808-01-25. Skrivelse till Häradsrätten (54) ……..659

1809-05-16. Brev till Landshövdingen och Kammarkollegiet om Widegrens tillstånd att odla på Allmänningen, med förbehåll att han levererar virket till stängslet vid Hovstallängen, Korsängen och broarna efter Häradsbornas protester. (55) …… 659

1810-tal. Angående Lejondals skog på Allmänningen (56) ……...660

1811-10-04 Resolution undertecknad Carl Johan angående Widegrens uppodlingar på Bro Härads Allmänning (57) ……662

1811-10-04. En variant på Kongl Maj:ts Resolution angående Widegrens odlingar på Allmänningen, samma datum men med Charta Sigillata lösen på 32 skilling. (58) ……663

1813-06-25. Widegren skriver till Landshövdingen och begär att få Skogvaktartorpet. (59) ……...664
1814-03-28 får Widegren tillåtelse att inneha Skogvaktartorpet mot skatt. (60) …...665
1814-05-09 Anhållan om stämning på General Major Bergenstråle, Toresta, som enligt Ryttmästare Taube flyttat kvarnar vid Norrboda utan lagligt tillstånd (127) ……665
1814-06-07 Länsman Lind blir utsedd att som fullmäktige bevaka socknarnas rätt till Bro Härads Allmänning (61) ……671
1814-06-23 Arvodesräkning för verkställd rörläggning mellan Bro Härads Allmänning och Lejondals Uppodlingsmark samt omkring torpet Roligheten, år 1814 (62) ……671
1815-00-00 Upplästes i Lagmansrätten om förlikning i mål N:o 33 mellan Major Johan Bergenstråle och Ryttmästare Greve G D Taube (126) ……672
1815-01-23 Lantmätare Pousett anhåller vid Häradsrätten om att rörläggningen vid Häradsallmänningen fastställs. (63) ……672
1815-04-14 Skattläggning av de mossar och kärr som Widegren fått lov att mot skatt uppodla och lägga under Lejondal (64) ……672
1819-02-10 Edgångssammanträde i Stockholms Rådhus ang intecknings ärende vid Lejondal.(84) ……675
1822-09-22 Lagfartsprotokoll efter att kreditorerna i Landsströms konkurs sålt Lejondal till Assessor Rydberg (129) ……675
1826-01 dödades Landströms inteckningar på Lejondal. (83) ……...677
1826-05-17 gör Ulrica Cederhjelm ett testamente med anledning av att hon tidigare i god tro missförstått tidigare testamente angående Västberga och Brogård. (103) ……677
1826-05-17 upprättar Ulrica Cederhjelm sitt testamente och hennes yttersta vilja är följande: (104) ……...679
1827-03-23 köper Landshövdingen Ståthållaren, Kabinettskammarherren och Kommendören Greve Eric Sparre Bro gård av Pehr Rydberg. (99) ……...679
1829-03-21 Besvär över Kammarkollegiets Utslag, där ägaren av Lejondal önskar få Skogvaktartorpet upplåtet mot skatt. (122) ……..681
1831-10-01 skriver Landshövding Robert von Kraemer till Landshövding Sparre angående skattläggning av de till Lejondal upplåtna odlingslägenheterna på Bro Härads Allmänning (66) ……...681
1831-10-27 Reseräkning undertecknad Ridderbielke. (67) ……682
1831-12-03 gjordes på begäran av Eric Sparre uträkning av delar av skogsmarken på Allmänningen. (68) ……682
1831-12-17 Brev till Landshövding Sparre att han skall insända resultatet av skattläggningen på Lejondal. (69) ……682
1831-12-21 skriver Sparre, nu ägare till Lejondal till Kongl Maj:t och Befallningshavande om skattläggning av skogen på Allmänningen (70) ……..683

1832-06-01 förrättade Lantmätare Jäderström uträkning och special förteckning på delar av skogen vid Bro Härads Allmänning. (71) ……684
1833-11-01 kom Kongl Maj:ts och Kammarkollegiets Utslag angående skattläggningen, som gjordes 4 september 1832 på odlingarna och skogsmarken, som lagts till Lejondals Säteri (74) …….685
1833 Koncept för brev till Konungen angående Kammarkollegiets Utslag den 1 mars 1833 över Skattläggningen av Lejondals odlingar på Allmänningen. (73) ……685
1836 Sparres koncept till brev till Befallningshavande med protest mot räntan (81) …….. 686
1836-04-30 Kongl Maj:ts Resolution angående Greve Sparres besvär över skattläggningen av Lejondals odlingar. (80) …….. 686
1836-05-26 Brev till Befallningshavande från Kammarkollegiet angående Greve Sparres besvär om frihetsår på allmänningsskogen. (76) ……687
1836-06-13 Brev till Överdirektör Ridderbielke, Kronobefallningsman M G Groth och Häradsskrivare L O Berg, som förordnas att skyndsamt undersöka hur många frihetsår Lejondalsodlingen skall beviljas. (77) …….687
1836-09-20 Order från Landshövdinge Ämbetet att roterings vakans avgift på lägenheter vid Lejondal skall levereras. (78) …… 96
1836-09-22 Greve Sparres uträknade ränta för 1830-1835 (79) …… 96
1839-40 Ett koncept till överklagande av Utslaget från 1833-11-011 angående skattläggningen på odlingarna vid Lejondal (75) ……..688
1845-03-14 skrevs två koncept på arrendekontrakt av Lillklint åt Bonden Anders Ersson vid hemmanet N:o 2 kallat Lillklint. (87) …….688
1846-02-07 Johan Eric Westerberg hyr ut Parisgränd N:o 1 till Inspektor O W Groth (89). ……... 692
1851-04-30 förrättades arvsskiftet efter Landshövding Eric Sparre mellan änkan Ulla Sparre samt barnen Claes Robert Sparre, Eric Sparre, Mariana Wrangel och Matilda Oxehuvud.(145) …… 692
1858-12-21 upplåter Brogård Säteri torpet Köpenhamn till Gustaf Andersson. (88) …… 693
1875-01-23 Utdrag ur domboken angående Pousetts karta. (82) ……. 695
1878-05-22 gavs tillstånd av Kongl Generaltullstyrelsen för stenkolslossning vid Brogård. Ett antal kvitton på lotsning, bogsering och tullbevakning för transporterna finns. (119) ……. 695
1885-07-28 förrättade Kommissions Lantmätaren efter förordnande om ägobyte mellan Brogård och Bro prästgård följande: (111) …….. 696
1887-00-00 gjorde arkitekt H Holmberg en vacker skiss av Corps de logi vid Bro gård (161) …….. 698
1893-11-04 redogörs för Bro Väghållningsdistrikt med landvägar, bygdevägar och broar.(109) …… 698
1893-11-07 Resolution angående allmänna vägarnas underhåll vintertid inom Bro Härads Väghållningsdistrikt samt förslag till ploglagsindelning. (110) ….. 699

Ur Brogårdsarkivet
Kopior av relevanta handlingar angående Brogård. Kartong F:33

Dokumenten finns inte som originaldokument i Brogårdsarkivet. Kopiorna, och i vissa förekommande fall den ordagranna tolkningen, har beställts/verkställts före år 1990 av familjen Reuterskiöld

Orda-grant

1571-07-19. Promemoria angående Ålsta hemman och utjord i Näs socken, Bro Härad (4).

1571-07-19 har Johan III salig i åminnelse, unnat, skänkt och givit Salig Pontus de la Gardie, han barn och efterkommande arvingar Ålsta till evärdelig egendom.

1647- 03-18 skall Lars Kruse Jespersson bytt detta Ålsta hemman till Kongl Rådet och Fältmarskalken Greve Lennart Torstensson mot ett frälsehemman i Sjöaryd i Vartofta Härad, Skarborgs län.

1674-08-21 har Greve Torstensson bytt till Fru Christina Mörner ½ hemman i Ålsta och två utjordar i Ålsta.

Vidare Svartviken med fyra torp som kallas Svartviken, Tingsviken, Lillegräs och Hällkana
mot Hamre och Kölsvik i Näs socken Bro Härad

1648-08-15 skall greve Lennart Torstensson köpt av bröderna Erik Mattson i Berga och Mårten Andersson en utjord i Berga om 2 öres land för 40 riksdaler specie

1693-02-14 har Kongl Reduktions Kommissionen observerat 1571 års Donation till Pontus de la Gardie, att detta hemman bör hemfalla till Kongl Maj:t och Kronan med 1683 års ränta.

Samma datum skall Hans Stefansson i Berga, Näs socken, lämnat en böneskrift till Landshövdingen, sedan greve Jacob Gyllenborg begärt att eftersom Berga utjord hört till Bergahemmanet och räntan därav är hemfallen till Kongl. Maj:t 1692, vilken Kronobefallningsman Mårten Litz fodrar av honom, borde ägaren av utjorden också betala räntan.

1693-05-30 skall greve Gyllenborg remitterat böneskriften till Befallningsman Litz, med befallning att han skall tillse, att greven inte borde graveras med ränta av utjorden då han inte brukar den, utan den som har nytta av utjorden skall betala räntan.

1708-10-28 visar Kronobefallningsman Petter Stenning en uträkning på dessa 2 års landjord som sålts från Berga i Näs socken och brukas under Ålsta i samma socken, då han för tjänst under 1703 – 1708 fått 121 …silvermynt som utgör 305 i kopparmynt.

1709-03-09 assignerar Befallningsman Stenning till Fru Elisabet Funk, att utbetala till Johan Stierper 400 kopparmynt i avräkning på de återstående utlagornas rest för Berga utjord, som är belägen i Ålsta. Stierper presenterar assignationen den 25 april.

Alltså åstundas här ovan dokumenter och grundlig rättelse hur detta må förvaltas och erfordras så mycket angelägnare som denna gravation härrör från 1683 och under 26 år mycket stigit i värde vilket Körningarna kommer att ersätta.

****

Orda-grant

1571-07-25 Öppet brev till Anders Sigfridsson från Johan III (2)

Vi har med synnerlig gunst och nåd för den trogna tjänst Anders Sigfridsson i Bro visat Oss och kommer att visa Oss, som han lovat, skänkt honom och hans rätta arvingar under evigt frälse tre gårdar i Aspvik, Näs socken, Bro Härad
Han betalar årligen 3 marker penningar i ränta, 12 pund korn, 18 forningshästar, 18 dagsverken
Aspviks kvarn 7 öre i räntepenningar, 3 pund korn, 6 forningshästar.

FAK-SIMIL

Samtidigt har han erhållit i vederlag för tre Danska Gods, som han fått av Vår Broder Kung Erik en gård i Härnevi, i Bro socken, som räntar 1 marker avradspenningar, 4 pund korn, 6 dagsverk och forningshästar.
Askers gård i Näs socken som räntar 2 mark i pengar, 8 pund korn, 12 dagsverk.

Dessa gårdar och kvarn får Anders Sigfridsson för sig och sina efterkommande njuta, bruka och behålla under rätt frihet och frälse i evärdelig tid, som de nu är och av ålder varit. Dock skall Anders Sigfridsson och hans efterkommande hålla Oss och Kronan en rusttjänst, som andra av Adeln gör. Ingen får hindra Anders Sigfridsson och hans rätta arvingar, vid att de träffas av Vår ogunst och tillbörligen straffas.
Stockholms slott den 25 juli 1571

****

1573-01-08 Johan III:s jordaskifte med Anders Siffredsson till Bro (1)

Orda-grant

Johan III meddelar att han gjort jordskifte med sin troman Anders Siffredsson i Bro.
Vi har upplåtit till honom och hans efterkommande arvingar dessa gods och gårdar:
Härnevi gård med 12 öre i penningränta, 4 pund korn, 6 lass ved, 6 dagsverken årligen, 6 hästar
Spånga 3 ½ öre i pennigränta, 2 pund korn, 6 dagsverken, 6 hästar
Jursta 2 mark penningränta, 6 ½ pund korn, 1 lispund fläsk, 6 dagsverken, 6 hästar.

FAK-SIMIL

Dessa gårdar ligger i Bro socken och Bro Härad.
Sylta 4 öre penningränta, 20 spann malt, 2 ½ dagsverken, 3 hästar
Hamra ett torp 3 mark i penningränta, 6 dagsverken, 8 hästar
Kölsvik 2 mark i penningränta, 6 dagsverken, 8 hästar
Dessa gårdar och torpet ligger i Näs socken, Bro Härad.

Anders Siffredsson har för evärdelig tid upplåtit till Oss följande gods och gårdar:
Järstad 9 öre i penningränta, 2 pund korn, 6 årliga hästar, 8 dagsverken,
Denna gård ligger i Tensta socken och Norrunda Härad
Ingnästa 7 öre i penningränta, 2 pund korn, 6 årliga hästar, 8 dagsverken
Kylinge 1 mark i avradspenningar, 2 pund korn, 6 hästar, 8 dagsverken
Denna gård ligger i Rasbo kils socken, Rasbo Härad.
Innersta 1 mark penningränta, 1 pund korn, 3 hästar, 6 dagsverken
Denna gård ligger i Simtuna socken och Simtuna Härad i Uppland
Skälby 2 mark penningränta, 5 pund malt, 1 pund smör, 6 dagsverken, 6 hästar
Malma 9 öre penningränta, 2 pund malt, 1 pund smör, 4 dagsverken, 4 hästar en utjord i Utringe i Grödinge socken, Svartslösa Socken i Södermanland

Sedan han givit Oss sitt brev härpå tillägnas Anders Siffredsson, och hans efterkommande arvingar hus, jord, åker, äng, skog, fiskevatten, och all annan lägenhet i vått och torrt, utan undantag, som dessa gods och gårdar ligger och har av ålder legat till evärdeligt ägo. Som bevis hänger vi vårt Kongl Sekret här nedanför och med egen hand underskrivit.
Vadstena Slott den 8 januari 1573 J R S

****

1600-02-04. Landshövdingen Herr Claes Rålambs frihetsbrev på Lövsta By. 1600-talet (6)

Herr Erik Lejonhuvud önskar vid nästa ting, som skall ske till valborgsmäss utan Häradsbevis för att få hävda, bruka och bebygga som en ladugård sin Bondeby Lövsta i Bro socken.
Orda-grant
Han har alltså begärt av mig att jag på ämbetets vägnar skall meddela ett frihetsbrev.

Jag har på hans förord velat tillstädja honom frihetsbrev för ladugård i Lövsta by och befaller Befallningsmännen att rätta sig därefter. Observera förbehållet att Herr Erik Lejonhuvud vid valborgsmässotinget hämtar sitt häradsbevis, som innehåller att han på nämnda gård har rätt att som ladugård, hävda, bruka och bebygga,
Länna den 4 februari 16.. CLAES RÅLAMB

****

1604-1726 beskrivning av hemman bl a Ålsta, Skälby, Lövstad, Lejondal (177)

1604 Bytesbrev på två gårdar i Bro Löfsta. En gård i Skälby räntar 14 tunnor spannmål, en gård i Ålsta ….. Tång, Brunnsvik bekommit

1617 Köpebrev på en gård i Skälby, räntar 28 tunnor spannmål

1618 Fastebrev på köpet av Skälby

1623 Fastebrev på en utjord i Skälby räntar vartannat år 3 spann och utges vartannat år 3 tunnor

1642 Fastebrev på ett hemman i Löfsta som är 7 öresland

1649 Fastebrev på ett hemman i Löfsta som är 6 öresland, hus och jord

1647 Bytesbrev på ½ hemman i Ålsta och en utjord

I Bro socken, Svarvarviken med fyra torp benämnda Svartkärr, Tingsviken, Lillegräs och Hällkana

1650 Bytesbrev på ½ skattehemman i Bro Lövsta ½ stadgehemman mot ett helt Skälby hemman och av Skälby hemman större, är till ersättning mellan givit 400 riksdaler

1652 Köpebrev på ½ gård 6 öresland i Löfsta by

1700 Köpebrev på Ålsta 2 hemman räntar 28 tunnor spannmål
Sylta ½ hemman räntar 6 tunnor spannmål
Kyrkobord 1 hemman räntar 4 tunnor, dito 4 torp

1702 Fastebrev på föregående köp

1724 Köpebrev på Lejondals Sätesgård

1726 Fastebrev på Lejondal

****

1650-01-16 Lennart Torstensson öppna Brev om Jordskifte med Lejonhuvud på Ådö (5)
Orda-grant

1650-01-16 meddelade Lennart Torstensson i öppet Brev, att han ingått jordbyte med Gustaf Lejonhuvud på Ådö och Hjälmarsborg.
Han får våra fasta frälsehemman i Bro socken, Bro Härad, Uppland, som är

Brolövsta ½ skattehemman och Lövsta ½ skattehemman

Som vederlag ger han oss och våra arvingar sitt frälsehemman i Näs socken, Bro Härad, Uppland, som är
Skälby helt hemman

Då någon liten skillnad i ränta funnits har vi jämkat med 400 riksdaler specie, varefter vi anser att det ena går lika mot det andra. Vi avhänder oss och våra arvingar dessa hemman med hus, jord, åker, äng, skog och mark, fiske och fiskevatten, strömmar, kvarn och kvarnställe, torp och torpställen i vått och torrt, när och fjärran, utan undantag, så som det ligger av ålder eller än med lag och dom tillvinnas kan. Denna Herre, hans kära Husfru, Barn och efterkommande skall evärdligen njuta, bruka och behålla helt oklandrat av oss och våra arvingar nu eller i framtiden.

Skulle mot förmodan, vilket vi hoppas inte skall ske, att Gustaf Lejonhuvud och hans arvingar detta med någon rätt gå ifrån, vill vi och våra arvingar erlägga honom eller dem av andra goda hemmansräntor inom 6 veckor som lag föreskriver. Dock har jordägaren sin skatterätt efter lagen.

Detta har vi med egen hand underskrivit och med vårt grevliga sekret förseglat samt låtit dessa goda Herrar,
vår högtärade kära svåger, som är högvälborne Herr Knut Posse, Hällekis och Hammarskog, Sveriges Rikets Råd, Överståthållaren på Stockholms Slott samt
Lagmannen i Norra Finland välborne Herr Friedric Stenbock, Kronobäck och Örsten, Arvherre till Torpa och Länna, Sveriges Rikets Råd och President i Kongl Hovrätten i Jönköping, bevittna.
Revsunda den 16 januari 1650
L TORSTENSSON, KNUT POSSE, FRIEDRIC STENBOCK

****

1683-05-22. Brev till Överste Berent Mörner från Kongl Kommissionen. (7)

Orda-grant

1571-07-19 har Johan III skänkt Herr Pontus de la Gardie till evärdlig egendom ett hemman Ålsta, Näs socken Bro Härad, Uppland, vilket donationshemman Herr Lars Kruus Jespersson 1647-03-18 bytt till Fältmarskalken Greve Lennart Torstensson mot ett frälsehemman Sjöryd i Sannamo socken, Vartofta Härad Västergötland.

Donationshemmanet Sjöryd innehavs av Översten och man vet inte på vad sätt det råkat i Överstens händer.

Alltså begär Kongl Kommissionen att Herr Översten den 20 juni kommer med en förklaring, skäl och dokument, som på fullkomligt sätt visar hur hemmanet Sjöryd kommit i Herr Översten ägo.

Skulle Ni försumma tiden kommer Sjöryd reduceras och indragas till Kongl Maj:t och Kronan med 1683 års ränta som en gåva.
Stockholm den 22 maj 1683 På Kongl Kommissionens vägnar JOHAN GABRIEL STENBOCK, CH GYLLENSTIERNA, JACOB GYLLENBERG, HINDRICH DANCKWARD, P FRANCK, A FLEMMING, PER KALLING, J THÖRESSON, ARVED HAGERFLYCHT

****

1683-07-31 Undersökning huruvida Raskeboda och Tång finns i äldre kronoregister (3a)

Orda-grant

Efter Kammarkollegiets skriftliga order, 31 juli 1683, har i arkivet noga undersökts hur och under vilka villkor Raskeboda ½ mantal i Bro socken, Bro Härad, och Tång 1 mantal i Ryds socken, skulle finnas även i de allra äldsta, likväl som senare års i Kronans Räkenskaper och Jordeböcker.

1547 inskrevs i Bengt Nilssons Jordebok för Bro Härad och Ryds socken
Tångs hemman under frälse landbor och kyrkolandbo

Nils i Tång, gammalt frälse med 2 årliga hästar
Marina i Tång, Kyrko landbor

1551 inskrevs i Swen Nilssons Räkenskaps och Jordebok för Bro Härad och Ryds socken under frälse landbor och skattehemman
Nils i Tång, frälse landbo
Karin i Tång skattehemman ½ sätting

1551 – 1576 finns ett skattehemman och ett gammalt frälse i Bro Härads och Ryds sockens jordeböcker

1576 finns i frälse Rannsaknings boken N:o 1
Lasse i Tång införd för gammalt frälse med årliga räntepersedlar
Fru Malin på Bergkvara har i pant av bonden Jöran 6 mark penningar och 3 pund korn
Av samma hemman Mats Kagg 2 mark penningar 1 pund korn

1576 inskriven i Hindrich Jacobssons Räkenskaper för Bro Härad och Ryds socken i Kronans Jordebok under skattehemman och gammalt frälse
Marcus i Tång skattehemman om 5 öre 9 penningar
Lasse i Tång under gammalt frälse

1576 – 1608 skrivs Tång i Bro Härads och Ryds sockens Jordeböcker som ett skattehemman och ett gammalt frälse

1608 – 1678 ett skattehemman och ett frälse hemman

1633 inskrivs i Bro Härads Jordebok först i Kronans Jordebok för Bro Härad och Bro socken
Raskeboda gammalt frälse ½ mantal, tillökt att vara frälsehemman

1633 – 1618 (?) införs årligen Raskeboda ½ mantal som gammalt frälse, men det står inte under vems ägor.

Att detta blivit rannsakat, eftersett och befunnits som har beskrivits, betygar jag med mitt underskrivna namn och sigills sättande.
Stockholm den 31 juli 1683 Ernest Trottsson Kammararkivet

****

1683-07-31 Undersökning av natur och beskaffenhet hos vissa hemman i Näs och Västra Ryd (3b)

Orda-grant

<u>Ålsta frälsehemman 1 i Näs socken, Bro Härad</u>
Från 1545, som är den äldsta bevarade räkenskapen från detta Härad, har hemmanet varit gammalt frälse. I dag brukas och ägs det av Erik Körnings arvingar

FAK-SIMIL

<u>Ålsta hemman 1</u>
1571-07-19 donerades det till Pontus de la Gardie som evärdelig egendom.
1647- 03-18 bytte Lars Kruse Jespersson hemmanet till Kongl Rådet och Fältmarskalk Greve Lennart Torstensson mot ett frälsehemman Sjöaryd i Sandhems socken, Vartofta Härad, Skaraborgs län
Med anledning av 1655 års Stadga § 7 och Kongl Reduktions Kommissionens beslut är Ålsta frälse och innehas av Erik Körnings arvingar. Sjöaryd är reducerat med 1683 års ränta.

<u>Oppsylta frälsehemman ½</u>
1573-01-08 bytte Kronan till Slottsfogden Anders Sigfridsson och blev infört under frälse. Om det skall betraktas som Krono eller frälse finns ingen kunskap. Kongl Rådet Claes Rålamb påstår i sin förteckning över bytet, att det är frälse.

Raskeboda frälsehemman ½ i Bro socken, Bro härad
Detta hemman är av samma beskaffenhet som Husbygårdarna, som Elisabet Funk innehar och är ersatta av Kongl Rådet Claes Rålamb

Tång frälsehemman förmedlat till ½, Ryds socken, Bro Härad
Har tidigare varit besvärat vid Upplands Reduktions Kommission. Dock har dåvarande innehavaren Sven Ribbing Turesson uppvisat en attest utgiven av Registratorn i Kongl Kammar Arkivet Ernst Trotz 1683-07-31, där meddelas att hemmanet Tång har varit frälse sedan äldsta tider och Kommissionen beslutat att det lämnas i innehavarens roliga (lugna) besittning.

Om de oskattlagda dagsverkstorparna finns ingenting i Kammararkivets handlingar, eftersom sådana oskattlagda lägenheter inte införs i Jordeböckerna.

****

1685-05-24 Brev från Häradshövding Nils Kanterhielm angående Fru Elisabet Funks köp av Brogård (8)

Orda-grant

Med detta öppna brev kungör jag för alla som kommer att läsa det, att jag Nils Kanterhielm, Konungens Trogne Tjänare, som anförtrotts att vara Häradshövding över några Härader i Uppland, vid ordinarie tinget i Bro Härads sockenstuga 1687-10-12 fick se Fru Elisabet Funks köpebrev på Brogård.

Brevet uppvisades av hennes tjänare Anders Ziffersson i närvaro av Kronolänsman Erik Johansson. Köpebrevet var daterat 1685-05-24 och klargjorde inför rätten att Fru Elisabet Funk köpt ett Allodial (godset är inte förlänt utan ägaren har full äganderätt) Frälse Gods och Säteri Brogård av Kongl Rådet Claes Rålamb med hans hustrus samtycke.

Köpet omfattar skattlagda torp och därtill lydande gods och hemman i Bro socken, Bro Härad, Uppland, nämligen:

Husby åtta hemman som vardera betalar 13 ½ tunnor spannmål i ränta

Kvista ett hemman som betalar 14 tunnor spannmål

Stor Klint i Härnevi by ett hemman räntar 17 tunnor

På samma ställe ett hemman som Johan Nilsson åbor med 16 tunnor i ränta

Lilla Klint ett hemman med 11 tunnors ränta

På samma ställe ett hemman som David Olson åbor och betalar 12 tunnor i ränta

På samma ställe ett hemman som Erik Eriksson åbor och betalar 12 tunnor i ränta

På samma ställe ett hemman som räntar 12 tunnor

På samma ställe ett hemman som Erik Jönsson åbor och betalar 16 tunnor i ränta

Skälby i Näs socken ett hemman som Erik Hansson räntar 28 tunnor

Detta gör 206 tunnor spannmål utom andra räntor som jordeboken utvisar.

Köpesumman är 24.800 riksdaler á 6 daler Kopparmynt stycket enligt Kongl Maj:ts Myntplakat och dessutom en äreskänk till Kongl Rådets Kärälskeliga hustru Fru Elisabet Gyllenstierna på 500 daler Silvermynt, vilket Kongl Rådet erkänner i köpebrevet ha till sista penningen erhållit.

Han och Hans Kära Hustru och Barn avhänder sig Bro Sätesgård med alla tillhörigheter till Fru Elisabet Funk och Hennes Barn och Arvingar

Fru Funk har för större säkerhet låtit Bro Sätesgård med dess underliggande gods uppbjudits första gången vid ordinarie ting 1685-05-22, 1685-10-16 andra gången och 1686-09-08 tredje gången. Då inget klander inkommit över laga ståndet, har endast Kronobefallningsman Mårten Litz gjort det inlägget att Brogård och Husby skulle vara reducerade och Kongl Maj:t därför inte givit något vederlag, som dock nu anses vara av Kongl Maj:t och Kronan ersatta.
Fru Funk anhåller att erhålla Rättens konfirmation och fasta, vilket jag efter noga övervägande inte kan neka henne, då det är ett så reellt köp som gått lagligen till.

Med detta brevs kraft tilldöms Fru Funk ovanbeskrivna Bro Sätesgård med alla underliggande gods att för Sig, Sina kära Barn och Arvingar, nyttja, bruka och behålla samt fiska, fara, styra, råda och medgöra i hus, jord, åker och äng, skog och fiskevatten, i vått och torrt, när och fjärran, inget undantaget, med alla de tillhörigheter och härligheter som av ålder och urminnes tider lytt och legat, nu ligger och hädanefter med lagliga medel kan vinnas, för evärdliga tider som Sin väl och lagfångne Egendom alldeles oklandrat.

I Rätten satt följande fullgiltiga vittnen, nämligen: Domaren Bengt Johansson i Tibble, Per Jonsson i Sanda, Johan Nilsson i Durstad (Jursta), Bengt Johansson i Stora Ullevi, Olof Eriksson i Berga, Mårten Johansson i Nibble och Per Ingemundsson i Härnevi.

Till yttermera visso och höga stadsfästelse bekräftas detta med mitt och Häradets vanliga sigill. Det skedde år, månad, dag och ort som förr skrivet står. NILS KANTERHIELM

****

1685-10-09 Carl XI tillåter att Roseneck får byta två hemman i Torkare by Vaksala socken, som han förlorat genom Reduktionen (96)

Orda-grant

Vi Carl, tillåter att Gustaf Adolf Transeus von Roseneck, som begär att få mot jämgott vederlag byta två hemman i Torkare By, Vaksala socken, Uppland, som frånkändes honom vid Reduktionen, mot Oss och Kronan.

Därför har Vi av gunst och Nåd en remiss från den på orten förordnade Kommissionen av den 20 november 1683 inlämnat till Vårt Kammarkollegium.

Genom detta Vårt öppna Brev beviljas och upplåts ett lagligt skifte och jordbyte till von Roseneck, nämligen Torkare Arv och eget hemman, 1 hemman förmedlat i jordeboks räntan till 1 ½ mantal. Samma förhållande för det andra hemmanet.

Kronan tillbytt ett helt hemman som förmedlats till ½ mantal med en liten fjäll liggande i byn som allenast är en årgång, jämte de räntor som utgå efter mantal såsom Gärden, Byggnings- och Salpeterhjälpen, halva Boskaps, halva Skjutsfärden och hela Dagsverks pengarna, efter granskning och Kammarkollegietes uträkningar tillsammans 90 daler 24 öre 21 3/5 sh silvermynt

Däremot avstår till Oss och Kronan Gustaf Adolf Transée von Roseneck följande allodial (inte förlänat gods som ägaren har full äganderätt till) frälsehemman nämligen:

Brillinge 12 öres land, i Vaksala socken och Vaksala härad, Uppland. Det är Mattz Larssons hela kyrkohemman, förmedlat till ½ mantal.

Lunda sju öres land, som är Matz Hanssons, ett helt gammalt frälse nu skattlagt till ½ mantal i Alunda socken, Olands Härad

Södra Össby 4 öres land, ett helt gammalt frälse nu skattlagt till ½ räntan, som utgår efter mantal nämligen Gärden, Salpeterhjälpen av 1 ½ mantal, Byggnadshjälpen av 1 mantal Brukshjälpen, Rustkammarhjälpen och Ekkörslor för ½ mantal.

Vidare halva Boskaps- och Skjutsfärdsräntan och hela Dagsverkpengarna. Efter Kammarkollegiets uträkningar tillsammans 92 daler 19 öre 16 4/5 sh:r silvermynt i pengar

1 daler 26 öre 19 1/5 sh:r silvermynt, som han betalar mer än vad han får av Oss och Kronan får han tillbaka.

Samma skillnad gäller om något annat byte skulle ske eller detta transporteras på någon annan, har detta byte sin riktighet nu och i kommande tider. Eftersom förmedlingen är lagligen skedd och inte endast Torkarby hemmanen efter åtskilliga granskningar är räntorna förmedlade och i Kammararkivets handlingar tidigare uppförda som öde och utan vederlag, är de nu reducerade som de skall vara,

Två är anslagna till Militären och ett till Landsstaten

Därför avhänder Vi Oss och Våra efterkommande Konungar och Sveriges Krono, hemmanen Torkarby, och tillägnar dem Gustaf Adolf von Roseneck, hans hustru, barn och arvingar med hus, jord, åker, äng, skog, fiske och fiskevatten, kvarn och kvarställen, torp och torpställen, samt alla andra ägor i vått och torrt, nära och fjärran, inget undantaget som därtill hör, med rätta har tillhört och lagligen kommer att tilläggas att njuta, bruka och behålla under allodial Frälsefrihet och Frälsemannatjänst till evärdelig ägo.

Om så händer, vilket Vi inte vill förmoda, att dessa hemman gick Transée von Roseneck, hans hustru, barn eller arvingar med någon rätt ifrån, så förpliktar Vi Oss och Sveriges Krono, att ge honom lika gott på annan ort inom 6 veckor.

Befaller fördenskull Kammarkollegiet och Kamrerarn att ändra i Våra och Kronans jordeböcker. Det alla som vederbör har sig att efterrätta och inte tillfoga von Roseneck, hans hustru, barn och arvingar något hinder, men eller förfång, varken nu eller i kommande tider.
Hans skatterätt efter lag är alldeles okränkt.

Till yttermera visso har Vi detta med Egen hand underskrivit och med Vårt Kongl Sekret bekräftat.
Stockholms Slott den 9 oktober 1685 C A R O L U S
Bytesbrev för Transée von Roseneck /C Piper J Strokirck

Kongl Maj:ts bytesbrev på tre halva hemman i Torkarby, Vaksala socken, Uppland

****

1694-04-14. Arrendekontrakt för arrendator Måns Nilsson för Ålsta hemman (10)

Orda-grant

1695-02-08 talades med Lagmannen Sven Ribbing om detta kontrakt och den vidare lindring av arrendesumman som Måns Nilsson söker. Man begär att Lagmannen skall tillse att för ett års arrende skall Måns Nilsson åta sig dikning och annat nödvändigt vid gården. Lagmannen svarade att han inget kunde göra, utan han vill
1:o dra försorg att hus för knekten skulle bli uppsatt
2:o ändra vad gården kunde vara graverad med
3:o tillhålla bönder och torpare att göra sina dagsverken

1694-11-07 lovade man att med det första göra anstalt om soldatens boställe och sedan ta i betänkande den lindring av arrendet Måns Nilsson begärt.

1694-04-14 upprättades, ingicks och slöts ett fast arrendekontrakt mellan Lagmannen Sven Ribbing Turesson på sin salig svågers Ryttmästare Erik Körnings omyndiga döttrars vägnar och Måns Nilsson före detta torpare under Bro prästgård i Bro socken. Det gäller Jungfru Körningars arv och frälsehemman, Ålsta, ett dagsverkstorp beläget i Näs socken, Bro Härad, Uppland.

1 Upplåtes till Måns Nilsson att inneha och under arrende bruka, nyttja och besitta hemmanet Ålsta i Näs socken. Arrendet innefattar hus, jord, åker, äng, fiske och nuvarande höstsäde, så som det står för ögonen, och följande inventarium noggrannare utvisar. Arrendetiden är 6 år från nu t o m år 1700. Då ingen vårsådd är gjord vill vi gemensamt tillskjuta, Jag 3 tunnor korn och 1 tunna blandkorn och Måns Nilsson det övriga, nämligen 6 tunnor. Han återlämnar mitt utsäde till våren

2 Till Måns Nilsson upplåts torpare som hör under Ålsta, nämligen Mats Mårtensson i Tingsviken, Erik Larsson i Svarvarviken, Johan Jakobsson på Hällkana och Anders Snickare i Paradiset. Måns Nilsson skaffar en torpare till Svartbäcken. Dessa torpare skall göra de dagsverken, som de hittills varit vana att göra. Skulle de tredskas med sina dagsverken har Måns Nilsson våld och makt att i rätt tid och lagligen säga upp dem och anta andra istället. Han skall dock först varna dem och endast avskeda dem i yttersta nödfall. Skulle så hända, skall Måns Nilsson så fort den tredskande lämnat torpet, förse stället med ny åbo och torpare, så att det inte läggs öde. Skulle så ske är Måns Nilsson ansvarig och skall stå för skadan innan han frånträder hemmanet.

Skulle några dagsverken bli innestående, avräknas det inte på arrendet, utan Måns Nilson har rätt att utsöka dem.

3 Bönderna i Ålsta, nämligen i Oppsylta, Raskeboda och Tång gör sina vanliga dagsverken på åker och äng samt hjälper Måns Nilsson att föra någon spannmål till staden, när så behövs.

Skulle någon bonde inte göra sina skyldigheter, må Måns Nilsson låta dem plikta men inte vad för dem som kan brista avräkna på arrendet.

4 Måns Nilsson erlägger för arrendet på Ålsta det första året 100 daler kopparmynt och 6 tunnor korn till vårsädet, enligt vad som sägs i § 1.

Dessutom skall han betala alla Kronans utlagor som utgår av Ålsta hemman av vilket namn som helst.

Vidare bör han ställa soldaten på hemmanet tillfreds och betala honom hans årliga lön och andra utgifter som kan uppstå.

För de följande åren betalar han i årligt arrende 280 daler kopparmynt, jämte alla kronoutskylder för så väl hemmanet som soldaten.

5 Dessa pengar skall årligen strax på Kyndelmässodagen riktigt och utan protest betalas, så väl för första året med 100 daler som för de följande med 280 daler. Skulle han dröja med betalningen ersätter han med 6 % ränta så länge pengarna inte är betalda och kan ingenting invända häremot.

6 Av skogen som hör till Ålsta får Måns Nilsson hugga och hämta så mycket han behöver för nödvändig vedbrand, gärdsel och stängsel, men inte avföra något till salu.

7 Husen och åkern samt gärdesgårdarna och dikena med vad mera hör till gårdens förbättring och vidmakthållande skall efter lag och enligt husesynsordningen med hjälp av bönderna och torparna riktigt och försvarligen skötas, så att lägenheterna levereras tillbaks bättre och inte sämre utan behåller sin hävd både till byggnad och bruk.

8 Skulle under arrendetiden någon eldsvåda uppstå, som Måns Nilsson eller hans folk är orsak till, skall han ensam stå för skadan.

Sker den genom annan olycklig händelse, som ingen kunnat förutse eller rå för ansvarar Måns Nilsson efter lag.

Detsamma gäller om det uppkommer allmän boskapssjuka och något djur dör.

Skulle det ske på grund av arrendatorns vårdslöshet ansvarar han ensam.

Vid avträdet levererar Måns Nilsson så mycken välfödd och god boskap och kreatur tillbaka, som nu finns i inventariet

Till yttermera visso skall vad som nu är föreskrivet oryggligen och fast hållas och är detta kontrakt med egen hand underskrivit och bekräftat samt på Måns Nilssons vägnar och på hans begäran underskrivit av Kommissarien Petter Komstad.

Stockholm den 14 april 1694 SVEN RIBBING TURESSON MÅNS NILSSON
Efter begäran som vittne underskriver: Petter Komstad

Det upprättade kontraktet är skäligt och lagligt och har ingåtts frivilligt av Måns Nilsson. En hederlig man har på begäran underskrivit som vittne. Det kan alltså inte brytas eller upphävas utan skall av Måns Nilson till alla delar noga efterlevas.

Då åkrarnas bruk vid tillträdet anses något försummat, tillerkänns Måns Nilsson 30 daler kopparmynt som lindring under första året och betalar 70 istället för 100 daler.

För att han så mycket bättre skall kunna erlägga arrendesumman och vad mer han i sin förmåga är skyldig att fullgöra, får han lindring på de följande åren och betalar 250 daler årligen istället för 280. Denna eftergift gäller inte om han säger upp kontraktet i förtid.
Stockholm ut supra SVEN RIBBING

****

1694-06-11. Tvist mellan Stadskamreraren i Stockholm, ägare till Asker och samtliga innehavare av Lennartsnäs och Tuna hemman (11)

Orda-grant

Stadskamreraren i Stockholm, Johan Andersson tillsammans med Kronobefallningsman Mårten Litz på kronohemmanet Askers vägnar är kärande.
och samtliga innehavare av Lennartsnäs och Tuna hemman, nämligen Grevinnan Christina Stenbock, Baron och Landshövdingen Carl Falkenberg, Friherrinnan Maria Hägerstierna genom sina fullmäktige med alla övriga åbor på kronohemmanet Tuna är svarande.

Tvisten gäller några ägor inom Askers rågång i åker, äng, skog och fiskevatten, som tagits ifrån kronohemmanet Asker för vilket Stadskamreren rustar och som han nu till följd av 1677 års Plakat söker återvinna.

Detta är Häradssynerättens utslag. Lennartsnäs Sätesgård i Näs socken den 11 juni 1694.

Häradssynerätten har betraktat tillsammans med parterna på själva tvisteplatsen, där de uppvisat ägoskillnader och framlagt sina skäl. Det befanns att inom Askers rätta rågång och ägoskillnad inte endast frälse- och kronohemmanen i Tuna, utan också Sätesgården Lennartsnäs hade ägor bestående av åker, äng, skog och fiskevatten inom den tvistiga delen.

Svaranden påstår att de sedan urgamla tider, man efter man, utan klander innehaft de nu omtvistade ägorna. Samtliga ägare till Tuna och deras åbor har denna teg i den nu omtvistade delen av Askers Holäng hävdat och brukat i lugn och ro.

Lennartsnäs har använt ängen mellan deras ängsfjäll och sjön och den mitt i den tvistiga platsen belägna s k Ekholmen eller rättare Hasselbacken

Johan Andersson har å sin sida visat kronohemmanet Asker från Tuna och de på flera sidor gränsande Bolbyarna satt sin rågång.

Han åberopar en av de äldsta akter i Kongl Maj:ts Arkiv, ett utdrag av 1693-08-13, att Asker år 1559 haft 24 tunnor spannmål, 6 tunnor vårsäde, 50 lass hö, äng, skog, mulbete och fiskevatten. Vidare Johan III:s Donationsbrev att hemmanet 1571 från krono till frälse med 8 pund eller 32 tunnor spannmålsränta blivit donerat. De senaste åren finns i Arkivet en attest som omtalar 10 tunnors ränta återkallat och reducerat, vilket visar att medan det legat under frälse en sådan förändring skett.

Detta bestyrks av att de nu tvistiga hemmanen Asker och Lennartsnäs legat under samma ägare, som mycket friare kunnat disponera egendomarna. Till följd av allt detta så väl som det år 1691 som detta års på grund av tvisten anställda mät- och revning klargör, att kronohemmanet Asker mycket kommit att lida.

Tuna och Lennartsnäs däremot, i synnerhet Lennartsnäs, har lagt Askers ängsmark och flera andra tillhörigheter under sig, helst som inga andra av Askers angränsande tegar utom Överåkers (*Öråker*) skattehemman finns och i någon måtto överskridit ägoskillnaden.

Lennartsnäs och Tuna har inte fått sämre öretal utan fyllt detta till överflöd och ännu äger och behåller både i äng, skog, mulbete och fiskevatten. Undantag i åker varav Tuna efter gamla Arkivhandlingar inte har mer än sin behöriga andel.

I anseende till dessa skäl och omständigheter som att Asker inte äger fiskevatten eller vidare kommer till sjön, finns där endast fyra smala tegar i Holängen och ingen skog som står i Arkivet. Skog har nog funnits i Holängen men är i mannaminne avhuggen, medan nu friska och ruttna stubbar här och där finns.

Häradssynerätten beslutar att vad gäller Tuna så bör de avstå sina ängstegar och dälder i Holängen i kraft av 1677 års Plakat

Likaledes bör fjällen i Holängen, som nu brukas och innehas av Lennartsnäs, återläggas till Asker, då den varken med Stav eller Sten, som det krävs i Byggningsbalkens 14 kapitel, ej heller med Gård eller Vård är omgiven.

Vad åkern beträffar som är belägen mellan Tuna och Asker söder på och som Kamreren påstår bör höra till Asker efter en linje från Frölunda ängshörn över backen till den rätta gärdesgården som går i linje upp till Grinden i backen, anser Rätten att inga lagliga skäl finns på Kamrerens sida.

Dessutom har Tuna inte mer åker än de skall ha efter den nyligen anställda mätningen. Kamreren tillerkänns inte åkern utan får med lagliga skäl försöka bevisa att den blivit tagen från Asker, då Rätten sedan vill uttala sig.

Emellertid anser Rätten det är skäligt att Kamrerns gärdesgård nere på hörnet vid Frölunda lyckan ändras, så att den flyttas ut något och sammanfogas med själva lyckan, som går i linje därifrån upp till nästa gärdesgårds hörn på linden.

Om parterna överenskom om denna lycka, att den alltid varit och ännu är en skillnad där tre Bolstäder, Tuna, Frölunda och Asker möts på samma sätt, bör gärdesgården i Holängen från den lyckan där Öråker, Tuna och Asker möts upprättas en linje rätt upp till Grinden och så med den lilla ängstegen, som Tuna innanför gärdesgården i ängen äger, till den övriga Tuna Bymarken läggas för att undvika vidare oreda som det nu klagas över eller vidare skulle kunna förorsaka tvist.
Actum ut supra På Häradssynerättens vägnar BYSING

Mot denna dom har grevinnan Christina Stenbocks fullmäktige vädjat med 3 marker Silvermynt under Lagmansrätten bevis.

****

1694-07-26 Lagman Ribbings svar på Christina Stenbocks brev angående arvstvist vid Lennartsnäs. (95)

Orda-
grant

A Madame la Comtesse Christina Stenbock, à Stockholm

För någon tid sedan har jag fått Grevinnans skrivelse av den 16 juni med en kopia av Härads Synen, som Häradshövding Bysing den 11 juni förrättat på Lennartsnäs sätesgård i Näs socken.

Eftersom Rusthållshemmanet Asker och några andra hemman sökt återvinna en del av Hallängen, som blivit frändömd Lennartsnäs, begär Fru Grevinnan av mig, att medan hennes Sterbhus skall hålla sig strikt till Bytesbrevet och på grund därav njuta klarhet, samarbeta med mig, som förmyndare för mina Systerdöttrar, Jungfruarna Körning, till nästa Lagmansting och försvara ägorna som de varit sen urminnes tid.

Med den noggrannhet som Grevinnan visat för ägornas lag genom Häradsdomen och ärendets skjutande till Lagmanstinget, är min hjälp inte nödvändig. Jag tvivlar inte på att ett så lagligt och välgrundat fundament för deras diskussion, som urminnes hävd, lär hos varje domare komma till rättvist beslut.

Annars kan jag inget göra än att vänta på att denna tvistighet avgörs i Lagmansrätten Skulle någon av Bytesbrevets ägor, som där beskrivs frånvinnas Fru Grevinnans Sterbhus, lär jag då, så vida Bytesbrevet visar mina Systerbarns klarhet i ett speciellt fall, uttryckligen förbinda mig att inget undandra.

Varmed jag i lika mått förständigar Fru Grevinnan hur åtskilliga i bytet med Ålstas torp nämligen Svartkärr, Tingsviken, Lillegräs och Hällkana är gjorda invändningar mot mina Systerdöttrar, som att de skulle vara belägna på allmänningen.

Jag hävdar motstridig åsikt vid den Allmännings Syn som där skall hållas och att någon fullmäktig skall inställa sig i detta mål som genom salig Fältmarskalkens Bytesbrev är tillägnade mina Systerdöttrars saliga farmor.

För att klarhet om de skall bortgå, vilket kommer Fru Grevinnans Sterbhus att missgynnas, behagar Fru Grevinnan vid Allmännings Synen försvara och konservera dessa torp och låta bevaka. Jag förbliver Högvälborne Fru Grevinnans hörsammaste Tjänare Sven Ribbing Turesson
Grensholm den 26 juli 1694

Originalet av föregående angivna skrift tillställde jag undertecknad, Grevinnan Christina Stenbock, i hennes egna händer ute på gården Ålesunda, där hon större delen av sommaren vistats. Jag har inte haft möjlighet att uppvakta henne och med förrättningen beställa för än den 19 augusti, då jag äntligen reste dit ut, och levererade dokumenten.
Efter begäran attesterat och betygat
Stockholm den 20 augusti 1694 Jonas Boëtius Lindebohm

****

1700-00-00 Sätesgårdar i Bro Härad. (168)

Granhammar
Tranbygge
Torsätra har alla behövligt skogsfång och mulbete

Garpeboda ½ kronoskatte Liljenhielm
Kyrkoherdeboställe

Frälsehemmanet Raskeboda ½ mantal, Tång 1 mantal, Lillboda och åtskilliga Tånglägenheter.
Dessa saknar så väl skog som mulbete och …… närbelägna allmänningen. Lantingshausen

<u>I Ryds socken</u>
Aspviks säteri 3 mantal, Löjtnants Bostället Skälby 2 mantal, Länsmans bostället 1 mantal,
…..1 mantal Lantingshausen

Asker kronoskatte rusthåll 1 mantal, Öråker ½ mantal augment, Tuna 6 frälse mantal, Björkman

Skälby 1 5/2 mantal, Sylta 1 ½ mantal, har obetydlig skog, ringa mulbete Wachschlager

<u>Bro socken</u>
Bro gårds Säteri
Säbyholm
Ådö
Lejondal tillika med underlydande hemman äga skäligt. utom det ….tillräcklig skog

Hernevi 7 mantal, Husby 3 ¼ mantal Montgomery

Kvista 1 mantal Kyrkoherde boställe har brist på skog och betesmark Hebbe

Låssa socken
Ingen av possessionater och hemmansägare är i behov av bete eller skogsfång.

****

1700-02-14. Dokumenten angår Fru och Jungfruerna Körnings försäljning till Fru Elisabet Funk av hemman i Uppland. De är vid pengarnas levererande oftast i original (12)

Orda-grant

1 Bytesbrev mellan framlidne Fältmarskalken och Greven Anders Torstensson och Fru Christina Mörner angående några tillbytta lägenheter under Ålsta. På pergament i original daterade 1747-08-21

2 Kammararkivets attest med Inspektor Ernst Trottesons underskrift angående hemmanen Tång och Raskeboda. Daterade 1683-07-13 i original

3 Reduktionskommissionens brev att Ålsta hemmanet bör anses som frälse. Daterat 1693-05-22, vidimerad kopia

4 Arrendatorns på Ålsta, Måns Nilssons kontrakt med Lagman Ribbing. Daterat 1694-04-14

5 Själva Köpebrevet på pergament. Daterat Stockholm 1700-01-31

6 Immissionen (*laglig insättning i annans egendom)* på hemmanen av samma datum.

7 Kopia av Jungfruerna Körnings samt Fru Erina Körnings brev till Assessor Magnus Pyhl med deras underskrifter, att de enhälligt samtyckt till försäljningen av Ålsta till Fru Funk. Daterat 1700-02-11

8 Jordeboken över samma hemman, som före detta förmyndaren Lagman Ribbing lämnat den.

9 Jordebok av Rusttjänstlängden i original över samma hemman, som den varit ingiven till Upplands Landskontor innevarande år med Landshövding Johan Hoghusens påskrift i original. Daterad 1700-02-14

10 Kronofogdens Mårten Litz eller Häradsskrivaren Johan Ödmans attest och Lanträntmästarens Herman Wallerawes kvitto på mottagande av förra årets skatt på 52 daler 16 öre kopparmynt eller 17 daler 16 öre silvermynt

11 En inte underskriven anteckning, som Bruksförvaltaren Clement Ekeroth skaffat sig av Kamrer Lars Skragge angående hemmanets beskaffenhet.

****

1700-06-14 Ansöker Elisabet Funck om uppbud på hemman i Ålsta, Tång, Svartbäcken. Tingsviken m fl. (181)

Utdrag ur sommartinget med Bro härads den 14 juni 1700. Då Elisabet Funck uppvisade inför Rätten Ryttmästare Eric Körnings döttrars, Fru Erina Körning, Jungfru Christina Hedvig och Maria Körnings säljbrev av den 31 januari detta år på frälsehemmanen i Näs socken och Bro härad nämligen Ålsta 2 hemman, Uppsylta ½ hemman, och i Bro socken Raskeboda ½ hemman och i Ryds socken Tång ½ hemman med ett torp benämnt …..

Samt ytterligare torp som gör sina dagsverken till Ålsta, Svartkärret, Svararviken Tingsviken och Hällkana köpt för 2.300 riksdaler eller 13,800 daler kopparmynt.

Fru Funk begär uppbud på dessa tillköpta emman och lägenheter vilket uppbud godkändes med det villkor (ingen avslutning på dokumentet)

****

1700-12-21 slöts arrendekontrakt mellan Lagman Sven Ribbing Turesson och före detta torparen till Bro Prästgård Måns Nilsson om Jungfruarna Körnings arv och frälsehemman Ålsta. (97)

Orda-grant

I dag underskrevs arrendekontrakt mellan Lagman Sven Ribbing Turesson på hans salig svågers Ryttmästare Erich Körnings omyndiga döttrars vägnar, med före detta torparen under Bro prästgård i Bro socken, Måns Nilsson. Kontraktet gäller Jungfurarna Körnings arv och frälsehemman, Ålsta i Näs socken, Bro Härad, Uppland med därunder liggande torp och bönders dagsverke som följer:

1 Upplåtes till Måns Nilsson Hemmanet Ålsta i Näs socken att genast tas i besittning, att bruka, nyttja och besitta under arrende, med hus, jord, åker, äng, fiske och nuvarande höstsäde, så som det står för ögonen, och följande inventarier som kontraktet utvisar.

Arrendet är på 6 år. Eftersom inget är vårsått förskjuter Vi till vårsädet 3 tunnor korn och 1 tunna blandkorn och Måns Nilsson det övriga, nämligen 6 tunnor. Hemmanets utsäde skall lämnas tillbaka vid avträdet.

2 Till Måns Nilsson upplåts torpen som hör under Ålsta, nämligen:
Matz Mårtensson på Tingsviken
Erich Larsson på Svarvarviken
Johan Jacobsson på Hällkana
Anders Snickare på Paradiset
Samt Svartbäcken som skall anbringas till sitt rätta bruk och dit Måns Nilsson skall skaffa torpare. Svartbäcken skall sedan göra dagsverken som hittills varit vanliga.

Om någon tredskas med sina dagsverken har Måns Nilsson rätt att med våld och makt lagligen uppsäga dem och ta andra istället. Först skall de dock förmanas. Han skall genast förse torpen med nya brukare, så att de inte läggs öde. Skulle så ske skall Måns Nilsson svara för den uppkomna skadan, innan han frånträder arrendet. Skulle några dagsverken bli innestående avräknas det inte på arrendet utan Måns Nilsson får själv lagligen söka få ut dem

3 Bönderna under Ålsta nämligen: Uppsylta, Raskeboda och Tång skall göra sina dagsverken till Ålsta som de är vana. De skall också hjälpa Måns Nilsson att föra något av Gårdens spannmål till staden, när så behövs och han önskar hjälp.
Skulle de inte fullgöra sina skyldigheter, har Måns Nilsson rätt att utta pant. Han får dock inte avräkna på arrendet vad som kan brista.

4 Måns Nilsson har lovat att för första året för hemmanen i Ålsta och därunder liggande torpare och bönder betala arrende med 100 daler kopparmynt och vårsädet av 6 tunnor korn. Dessutom skall han betala alla utgifter till Kronan. Vidare skall han betala lön och andra utgifter för soldaten.

För de följande åren betalar han 280 daler kopparmynt, jämte alla Kronans utlagor och utskylder och underhåller soldaten, som förut är bestämt.

5 Dessa pengar skall utan några invändningar betalas strax före Kyndelmässodagen, så väl för första året med 100 daler som för de andra med 280 daler. Skulle han dröja med betalningen är han skyldig att ersätta med 6 % ränta så länge som pengarna är obetalda och häremot inte göra någon invändning.
6 På Ålsta skog får Måns Nilsson hugga och hämta så mycket vedbrand, gärdsel och stängsel han behöver för hemmanets ägor, men inte sälja något.

7 Måns Nilsson skall med böndernas och torparnas hjälp hålla hus, åker, gärdsgårdar och diken i gott skick efter lag och Husesyns Ordningen. Gårdarna med dess lägenheter skall levereras tillbaks bättre och inte sämre och vara väl hävdade både till byggnader och åkerbruk.

8 Skulle någon eldsvåda uppkomma på grund av Måns Nilsson eller hans folks ovarsamhet, är han ensam skyldig att ersätta skadan. Sker det av olyckshändelse, som man med högsta flit och mänsklig omsorg inte kunnat förutse, ansvarar Måns Nilsson efter lag.

Vid avträdet levererar Måns Nilsson så mycken välfödd och god boskap och kreatur tillbaka, som i inventarierna är honom tillställt.

Till yttermera visso att allt som nu är föreskrivit, orygglig en och fast hållas skall, är detta Kontrakt med min egen hand underskrivit och bekräftat
samt på Måns Nilssons vägnar och på hans begäran Komminister Petter Komstad underskrivet och befäst
Stockholm den 14 april 1694 Sven Ribbing Turesson Måns Nilsson

Efter begäran som vittne underskriver Petter Komstad

****

1694-10-23 Ribbing ändrar arrendesumman

Det upprättade Kontraktet är skäligt och lagligt och av Måns Nilsson frivilligt ingått samt av en hederlig man efter begäran underskrivit som vittne, kan det inte brytas eller upphävas, utan av Måns Nilsson till alla delar efterlevas.

I anseende till, att vid tillträdet, åkerbruket varit något försummat, så nedsätts arrendet med 30 daler detta år. Måns Nilsson betalar endast 70 daler istället för 100 daler.

För att han även i fortsättningen skall kunna fullgöra arrendet sker en lika nedsättning så att han istället för 280 daler kopparmynt betalar 250.

Denna lindring får han inte njuta om han uppsäger Kontraktet i förtid mot lag och föreskriven kraft, särskilt som villkoren i Kontraktet nu är förbättrade.
Stockholm ut supra Sven Ribbing

****

1695-02-08 önskade Måns Nilsson vidare lindring i arrendet.

Vid andra resan kom på tal med Herr Lagman om detta Arrende, vidare lindring av arrendesumman. Måns Nilsson försöker få Lagman Ribbing att efterge ett års arrende mot att Nilsson åtar sig dikning och annat nyttigt vid gården.

Lagmannen menar att Nilsson
1 skall sätta upp hus till soldaten
2 ändra vad gården kunde vara graverat därmed
3 tillhålla bönder och torpare att göra sina dagsverken
NB: den 7 november 1694 var P:K: hos Herr Lagmannen, då han lovade med det första vilja göra anstalt om soldatens boställe och vidare överväga den lindring av arrendet som Måns Nilsson begärt.
Kopia av arrendekontraktet med Arrendator Måns Nilsson angående Ålsta hemman

****

1700-1800 Jordebok över Brogårds Säteri och rå och rörs hemman till gården.(132)

3 rå och rör. Brogårds Säteri
3 ½ ” Husby N:o 1 Bonden Gabriel Pehrsson, skattar 20 tunnor säd
Husby N:o 2 Tolvman Pehr Jansson ”
Husby N:o 3 Bonden Nils Olsson ”
Husby N:o 4 Bonden Erik Nilsson ”
Husby N:o 5 Bonden Herman Jansson ”

7 frälse Härnevi N:o 1 Bonden Carl Andersson skattar 14 tunnor säd
Härnevi N:o 2 bonden Eric Jansson ”
Härnevi N:o 3 Jan Bengtsson ”
Härnevi N:o 4 Bonden Jan Persson ”
Härnevi N:o 5 Bonden Pehr Jansson ”
Härnevi N:o 6 Bonden Mats Matsson ”
Härnevi N:o 7 Tolvman Jan Ersson ”

1 frälse Jursta, Kyrkvärden Joh Granbeck skattar 73 tunnor säd

½ frälse Tång, bonden Carl Carlsson ”

Jursta och Tång utgör inga dagsverken i anseende till deras högre ränta. Tång som fått tillökning av sin räntespannmål är frikallat från körningar till försäljning. Jursta skall enligt Kontrakt resa till Stockholm. Husby och Härnevi som har lindrig ränta skall göra dagsverken av vilket arbete som helst. Ökning av körning med egna vagnar är undantagen.

Kvarnskjutsning och båtresor gör Husby 3, när Härnevi gör 2. Gårdens ägor bärgas av dessa åbor utom på kvarnängen. Skörd och tröskningen fördelas mellan byarna efter tunntalet, även Rörstuvningen (troligen vasstäckt) med hjälp av torparnas dagsverken om så behövs. Trädgårdsarbetet tillkommer egentligen Husby likasom ladugården. Andra vanliga herrgårds skyldigheter är fördelade efter tur.

Även spannmålens bortkörning till vad tunnetal som helst antingen sjö- eller landsvägen jämväl till Bergslagen, vilket inte sker ofta nu för tiden. Varje bonde i Husby skall lämna två tjog ägg, men i Härnevi endast var sitt tjog

<u>Torp och Lägenheter</u>
1 Klockartorpet gör varje vecka 3 dagsverken, men till dess torpet blir fullkomligt i stånd får de två tunnor säd, hälften råg och hälften korn 162 dagsverken
2 Rånäs gör 3 dagsverken och njuter 1 tunna råg 162 ”
3 Snuggboda gör 3 dagsverken utan någon avgift 162 ”
4 Lagmansboda och
5 Klappe gör tillsammans 3 ½ dagsverke i veckan 182 ”
6 Snickartorpet 3 dagsverken i veckan 162 ”
7 Tegeltorpet som brukas i trädgården 108 ”
8 Stohagen gör 3 dagsverken 162 ”
9 Engstorpet lika
10 Sandboda gör 4 dagsverke veckan 216 ”
11 Kocktorp lika
12 Tetorpet lika 216 ”
13 Svartkärret gör 5 dagsverken 260 dagsverken
14 Knöplan ½ dagsverke 26 ”
15 Skeppartorpet 3 dagsverken 162 ”
16 Husbybacka lika
17 Sångalund lika

18 Fiskartorpet 1 dagsverke mot vissa skyldigheter 52 ”
19 Rättarboda och
20 Rysstorpet. Dessa torps jord är indragna under Säteriet, men i den kvarblivna åbyggnaden bor 2 statstorpare, som gör var sina 12 dagsverken om året 24 dagsverken
21 Herrhagen och
22 Ekboda och
23 Eldbro och
24 Husbytorp. Dessa har varit torp men jorden underlagd, dels Säteriet och dels hemmanen. Där finns numera ingen åbo.
S U M M A D A G S V E R K E N 2.606 stycken

Torpen gör med egen skjuts och kost varsin Stockholmsresa räknat som två dagsverken. Man skall hålla varsin trästock utan bill samt ett tjog med rödjehankar. Man skall leverera spunnen blår och göra längre och kortare resor, då mot avräkning på dagsverkena. På samma sätt svara för Herrgårdens vägstycke, som mellan dem är uppdelat. Snöröjningen är undantagen.

2 3/6 tunnland av ovannämnda torp är följande små lägenheter:
1 Palmgrens stuga
2 Källstugan
3 Smeden Norbergs stuga
Nybygget Sandhagen bekostat av gården och uppsatt av Byggmästare Anders Brattström och lämnat till honom och hustrun i deras livstid. Där finns utom hägnaden någon åkerjord som är tagen av Herrgården till betesjord vid torpen vid hemmanens omreglering.
Två gamla får på livstid nyttja hus men efter deras frånfälle kan till dagsverken eller annorlunda disponeras

Fiskaren ger enligt Kontrakt i årligt arrende 33 riksdaler 16 skilling specie för Brogård Fiskevatten med visa undantag. Han skall dessutom till gården leverera 1 lispund större och 1 lispund småfisk utan betalning. Vidare skall han leverera mera fisk till moderat pris.

****

1700-00-00. 1700-tal gjordes en värdering av Lejondals Säteri som redovisas i Kronans jordebok.(90)

Orda-grant

Lejondals Säteri beläget i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, består efter Kronans jordebok av 3 hela hemman.
Där finns åker till 20 tunnors utsäde i god lermylla.
Ängen ger 120 lass hö.
God skog, bete och gott fiske.
5 Rå- och Rörstorp
Skälby 1 frälsehemman räntar 328 skilling kopparmynt
Ålsta 2 frälsehemman 984 daler
Raskeboda ½ frälsehemman 96 daler
Uppsylta ½ frälsehemman 121 daler kopparmynt.
På Ålsta och Skälby finns 5 torp

Säteriet är nytt och välbyggt. Både mangården och ladugården har källare.
Det finn trädgård och humlegård.
Följande uträkning är säker om 30 tunnors utsäde ger minst sjunde kornet.

219 tunnor á 15 daler	3.150
Nytta av skog till bränsle och byggnadstimmer	150
Mjölk och avel	250
Humlegård, trädgård och fiske	100
Räntor av hemmanen	1.029

S U M M A	4.679 skilling kopparmynt

Utgifter för 30 tunnors utsäde	50
Stat för 2 drängar	600
Stat för 3 pigor á 150 skilling	450
Årliga reparationer	180
S U M M A	1.680 skilling kopparmynt

Återstoden blir 2.999 skilling kopparmynt, som fordra ett kapital av 77.675 skilling med 4 % ränta.

Som gården är väl byggd och inventarier av 3.000 skilling kopparmynt finns av avel och redskap samt annat behov för gårdsfolket av kiätil (?) och sängkläder så värderas detta Säteri, som är beläget 3 ½ mil från Stockholm och nära väg till Mälaren för 83.150 skilling kopparmynt

****

1707-11- 07. Brev till Befallningsman Gabriel Östman från Landshövding Johan Hoghusen angående Överstelöjtnanten Abraham Brahes ovilja att betala hemmansränta för Frösunda till Kamrer Olof Holm. (13)

Orda-grant

Jag ser av Er förfrågan av den 19 september att Överstelöjtnanten Greve Abraham Brahe bestrider Er och Häradsskrivarens på mina order av den 19 december 1706, den 16 januari och den 2 september 1707 uppsatta Likvidations räkningar mellan Överstelöjtnanten och Kamrer Olof Holm över Frösunda hemmans räntor.

Överstelöjtnanten vill att hans salig faders arrendekontrakt med salig Inspektor Hans Goldtberg av dem 22 mars 1698 på 150 daler kopparmynt årligen skall gälla.

Men som allt sådant strider mot mitt beslut av den 19 september 1706 och som Kongl Hovrätten den 13 juni detta år har godkänt och gillat, så skall Kamrer Olof Holm, inte endast förbli vid sin besittning utan också njuta räntorna, vilket skall verkställas.

Alltså är Ni ytterligare tillsagd, att insätta Kamrer Holm som ägare enligt Kongl Hovrättens beslut och ännu en gång förelägga Överstelöjtnanten att en viss dag godvilligt betala likvidationsräkningen av den 2 september 1707, nämligen 850 nya daler 16 skilling 15 runstycken silvermynt.

Sker det inte, skall Ni låta utmätning övergå Överstelöjtnantens andra godsräntor i Ert fögderi, tills allt är riktigt betalt.
Stockholm den 7 november 1707 JOHAN HOGHUSEN

****

1737-03-22 Hur Gripenstedt betalar Lejondal. (93)

Orda-grant

Enligt säljbrevet av Lejondals Säteri förbinder jag mig att mot kvitterad köpeskilling inom 6 veckor betala 63.600 daler kopparmynt samt därefter 8.400 daler samma mynt.

För den större summan betalar jag ränta från denna dag, vilket till min Högtärade och Nådiga Kära Svärmors säkerhet kraftigt försäkras.
Brogård den 22 mars 1737. J Gripenstedt

Första summan som är 63.600 daler kopparmynt är riktigt betald och kvitteras.
Brogård den 13 maj 1737 Christina Cronström

För den senare summan, som är 8.400 daler kopparmynt, är riktigt betalt och därmed är köpeskillingen fullständigt erlagd.
Lejondal den 15 juli 1738 Christin Cronström

****

1737-06-27. Christina Cronström anmäler vid Bro Härads sommarting att hon sålt Lejondal till sin måg Jacob Gripenstedt (14)

Orda-grant

Jag, Christina Cronström, tillkännager med detta öppna brev, att jag i välbetänkt mod och med mina barns samtycke, efter Fullmakt den 17 december 1736, sålt till min kära måg Hovjunkare Jacob Gripenstedt mitt och min avlidne mans Landshövding Gustaf Funks gods Lejondal om 3 hemman Säteri beläget i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län.

Därtill hör 5 torp, hus, åker, äng, skog, betesmark, fiske och fiskevatten, kvarnställe tillsammans med frälsehemmanet Skälby, 1 helt hemman i Näs socken, Bro Härad, som av ålder räntar 20 tunnor spannmål, 3 stycken höns, 1 ½ tjog ägg, 20 lass ved och 20 långstockar.

Därtill kommer Uppsylta, ½ frälsehemman, som räntar 6 tunnor spannmål, 2 höns, 1 tjog ägg, 12 lass ved och 12 långstockar.

Vidare Raskeboda, ½ frälsehemman i Ryds socken, Bro Härad, som räntat 4 tunnor spannmål, 2 höns, 1 tjog ägg, 12 lass ved, 12 långstockar

Dessa frälsehemman räntar vardera förutom årliga penningar och foder till kreaturen, efter överenskommelse.

Det finns 5 torp Svartviken, Lilla Tingsviken, Hällkana samt hemmanet Tång med tillagda torpet Roligheten och Torpet Lindhagen, som skall med alla tillhörigheter i vått och torrt, när och fjärran lyda under frälsehemmanet.

Köpesumman är 72.000 daler kopparmynt, vilka jag riktigt uppburit och erhållit.
Jag och de mina avhänder oss Säteriet Lejondal med torp och frälsehemman till min kära måg Hovjunkare Jacob Gripenstedt, att för sig och sin husfru, min kära dotter, och deras arvingar nyttja och bruka som sin välfångna egendom.

Skulle mot förmodan Lejondal med dess underliggande Hemman och Torp framledes med någon rätt gå ifrån min måg och hans arvingar, förpliktar jag mig och mina arvingar att gå i hemul alldeles som lagen säger (h*emul= den ersättning som köparen har rätt till om säljaren låter ett köp återgå)*

Till yttermera visso har jag detta egenhändigt undertecknat samt med mitt insegel och vittnen bestyrkt.
Bro gård den 22 mars 1737 CHRISTINA CRONSTEDT

Som vittnen: Carl Funk och Alexander Funk

1737-06-27 vid Bro Härads ting uppvisades och upplästes köpebrevet samt ord för ord infördes i protokollet. Till följd härav skedde oklandrat uppbud första gången
Attesteras ut supra På Häradsrättens vägnar C Franc

1737-09-12 upplästes köpebrevet på Bro Häradsting och Hovjunkare Gripenstedt erhöll oklandrat uppbud andra gången.
På häradsrättens vägnar C Franc

1738-06-02 vid Bro Härads laga Sommarting beviljades uppbudet tredje gången
På Häradsrättens vägnar Anders Ernder

1740-02-19 är här på Häradstinget i Bro klandrat fasta i wehn (?), utdrag efter begäran beviljat.
På Härads rättens vägnar C Franc

****

1751-10-21 gjordes värdering av Lejondal, då Gripenstedt önskade uppta lån i Rikets Ständers Bank. (30)

Orda-grant

Den 21 oktober 1751 inställde sig vice Häradshövding och Kronobefallningsman Sven Askeroth och Rusthållare Haqwin Setterbom vid Lejondals Säteri, Bro socken, Bro Härad för att på Hovjunkare Jacob Gripenstedts begäran, lagligen värdera gården med underliggande hemman och lägenheter.

Orsaken till värderingen är att Gripenstedt önskar ett lån ur Rikets Ständers Bank och lämnar Lejondal som säkerhet.

Gripenstedt har vid sista lagtima Hösttinget med Bro Härad låtit inteckna fastigheten. Vid denna förrättning var dessa närvarande av Häradets nämnd:
Hans Erlandsson i Klöv och Anders Larsson i Önsta.

Efter att Kronobefallningsman Askeroth och Rusthållare Setterholm avlagt värderings eden företogs förrättningen. Gripenstedt var också närvarande.

Lejondals Sätesgård om 3 mantal är belägen i Bro socken, Bro Härad, Uppsala Län. Gården har en större huvudbyggnad och två mindre flygelbyggnader samt andra nödvändiga hus. Både Manbyggnaden och Ladugården är välbyggda

Årligen sås 30 tunnland i medelmåttig jordmån. Ängen ger 130 lass hö. Skogen är stor och av god kvalitet. Ger timmer och ved både för eget bruk och till salu.

Det finns gott fiskevatten i den invid gården liggande sjön, kallad Lejondalssjön.

Utom dessa förmåner finns en väl skött trädgård och en humlegård, som behöver förbättras.

Under gården finns 10 dagsverkstorp, varav 6 ligger på Sätesgårdens ägor och 3 på Häradets Allmänning, vilka blivit behållna av Kongl Skogs Kommissionen. 1 ligger på bondehemmanets ägor. Tillsammans gör de 18 dagsverk i veckan på egen kost.

Raskeboda ½ mantal frälse, är beläget i Ryds socken och räntar 6 tunnor spannmål samt 2 daler 8 öre silvermynt i pengar årligen. Dessutom görs dagsverken och skjutsningar när så behövs.

Skälby 1 mantal i Näs socken räntar 20 tunnor spannmål och 3 daler 16 öre silvermynt i pengar årligen utan dagsverken och skjutsar

Uppsylta ½ mantal i Näs socken räntar 7 tunnor spannmål och 3 daler silvermynt i pengar.

Sedan värderingsmännen försökt göra sig noga underrättade om beskaffenheten av egendomen både vad gäller åbyggnad, hävd och jordmån, skedde uträkningen av inkomster och utgifter.

Man fann skäligt att värdera egendomen Lejondal, 3 mantal frälse Säteri, Raskeboda ½ mantal, Skälby 1 mantal, Ålsta 2 mantal och Uppsylta ½ mantal tillsammans 4 mantal frälse till 90.480 daler kopparmynt.

Värderingsmännen var, var för sig, nöjda att köpa denna egendom, om den var till salu och de hade en sådan förmögenhet att de kunde köpa.

Sålunda var efter bästa förstånd värderat betygar. Ut supra På Ämbetets vägnar
And Dahlman Sven Askeroth Haquin Setterbom

****

1753-03-08 ansökte Hovjunkare Gripenstedt på Lejondal hos Bergs Kollegiet att få anlägga ett Manufakturverk. (31)

Orda-grant

Brev till Landshövdingen och Bergsråden och Assessorerna

Det har berättats att brist på smide uppkommit i Stockholm. Lantmännen har ibland fått resa förgäves, då de i järnbodarna velat handa sådana för honom nödvändiga järnvaror, som liar, hästskor och annat.

Det har därför fallit mig in, att jag vid min gård Lejondal, belägen i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län skulle kunna inrätta ett manufakturverk. På Gården finns ett högt vattenfall och tillräcklig och ansenlig skog. Då det är dyrt att transportera timmer och virke till Stockholm har jag ingen nytta av skogen.

Manufakturverket skulle ha en vattenhammare för att bereda järnet, men också en verkstad till åtskilliga finare smiden

Jag ansöker ödmjukast hos Bergs Kollegium att få Privilegium på detta lilla verk.

Jag hoppas på bifall, eftersom en stor del av tillverkningen skulle vara Holländska plogbillar samt spadar för att uppta bränntorv. Det är tänkt att exporteras i synnerhet till Holland, där de lätt kan avsättas

Dessa plogbillar har de senaste åren kommit att göra stor nytta vid åkerbruket och blivit importerade från Holland i stor mängd till högt pris. Här i landet har ingen smed kunnat göra dem.

Detta att Holländare smitt plogbillar för Svenska nationen har varit obehagligt att höra och för den skull givit anledning att uppöva en smed. Han är nu färdig att göra plogar lika bra som de Holländska.

I avvaktan på Höggunstig Resolution förblir med största vördnad Eder ödmjukaste tjänare
Jacob Gripenstedt.

****

1753-05-03. Bergskollegiets Remiss angående undersökningstiden och kungörelserna i kyrkorna (34)

Orda-grant

1753-05-03, sedan Bergskollegiets Remiss och brevväxling med Landshövding Carl von Groth om undersökningstiden och kungörelserna i Bro, Tibble, Näs och Ryds sockenkyrkor kommit, infann jag, Advokatfiskal och Bergmästare på Lejondals Sätesgård i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, för att undersöka om den tilltänkta kniphammaren på Lejondal.

Hovjunkare Jacob Gripenstedt har begärt att få anlägga en kniphammare, för att tillverka plog- och trästocksbillar, liar, spadar, hästskor och andra lantmanna järnredskap.

Hovjunkaren var närvarande och berättade att redskapen först tillredas vid kniphammaren och sedan fullbordas i klensmedjan. Detta sker genom handarbete och därför har en klensmedja uppsatts nära gården. När arbetet kommer i full gång behövs ännu en klensmedja.

Vi inspekterade det tilltänkta byggnadsstället, som låg 200 alnar nordväst om Mangården, strax utmed åkern, där en rännil rann i sluttande mark och som genom grävning kunde ge 5 alnars fall. Där fanns tillfälle att anlägga en damm, varifrån vattnet kunde ledas genom en 20 alnar lång ränna till hjulet

Hovjunkaren menade att det kunde finnas vatten stor del av året, då kärren på ägorna hade sina utlopp här.

Hovjunkaren önskade anlägga 3 härdar och 2 hamrar som skulle drivas av samma hjul.

Sedan besiktigades 3 påbörjade dammar eller uppdämda kärr som låg i bredd, ungefär 1.000 alnar från Mangården. De var belägna på Säteriskogen och kunde utan någon skada höjas 1 aln och 6 kvarter, vilket skulle göra att de innehåller dubbelt så mycket vatten som nu.

Det fanns två kartor över skogen, Lantmätare Hans Barkhusens från 1695 över Håbo och Bro Härader, där Lejondals ägor, och råskillnad tydligt var utsatta samt ett Utdrag därur, som visar endast Lejondals ägor. som gjordes av ordinarie Lantmätaren i Uppland Olof Gerdes. Där är skogen en fyrkant med 5.000 alnars bredd.

Skogen besiktigas först i söder och öster ifrån gården räknat och befanns god med mest gran och tall. Närmare gården var den något gles efter gallring men mest rak och hög, till gott kol och timmer

Vid Skinnartorpet var skogen likadan och det fanns träd, som lagligen fick användas till kol och återväxt, så att vad som blivit hugget kunde om 20 år bli kolför skog.

Ifrån Skinnartorpet gick vi norr ut och intill Vallby hemmans gränslinje, där rågången var bergig. Intill var gran och tall, mest tall av 30 alnars höjd och god mogen kolför skog och timmer.

Åt väster var skogen ganska lik, men med fler lövträd och omogen tall och gran, som stod mycket tätt.

När vi mot aftonen återkom till gården hade ingen något att andraga, då tydliga publikationer visade att behöriga Prästattester blivit upplästa i Bro kyrka samt angränsande Tibble, Näs och Ryd socknar den 15 april

Hovjunkaren menade, att det inte var konstigt att ingen ville göra sig mödan att resa hit och titta, då varken upp- eller avdämningen, kolfånget eller annat kunde vara angränsande till minsta men eller förfång. Ingen behövde bry sig vad han på sina egna ägor företog sig. I stället menade han att de som kom, skulle vara glada över att slippa resa till Stockhlom för att till högt pris köpa sina små behov av smide.

De redan i klensmedjan för hand tillverkade plog- och trästocksbillar, liar, rotyxor och hästskor besågs och var väl gjorda. I trädesåkern visade den nya billen, som var tillverkad efter den Holländska modellen, att den både ristade, plöjde och vände jorden med återstående råg- och kornstybb, så att den blev lös och mjölig.

Trästocken är försedd med en bill, som Gripenstedt själv uppfunnit. Den har treuddig gaffel, där den mittersta pinnen är ett par tum längre än de andra och med ett vasst järn tvärsöver som gör fåran bredare och avskär rötterna. Eftersom den styrdes horisontellt blev grunden jämn under. Genom trävingarna kunde mullen vändas, för att höja en åker när det behövdes eller fylla upp sänkorna.

När 10 – 12 fåror var körda jämnades mullen, som var lös och redd till ½ alns djup. Grunden blev så jämn som ett golv utan upphöjningar eller gropar. En åker körd på detta sättet en gång, blir bekvämare att odla, än en som körts tre gånger med de i Uppland vanliga trästocksbillarna.

Sedan en åker blivit på detta sättet lös och redd, kan den vid torka ändå sneddas och vändas utan att packas ihop.

Sedan visade man nya liar för telningar. De var kortare än vanlig gräsliar och stadigare, med gott bete. Vidare gjordes rotyxor, sådana som Dalkarlarna bukar använda, men som aldrig varit tillverkade här.

Gripenstedt begärde att det på högre ort skulle anmälas den stora kostnad och myckna besvär dessa försök orsakat och vad de beräknas kosta i framtiden. Han ville få privilegium exclusivum enligt Kong Maj:ts försäkran i Manufakturprivilegierna 1739, 29 §.

Han begär det för de Holländska billarna och de järnredskap som aldrig tillverkats i Sverige eller är påhittade av någon annan. Han vill inte stegra priserna utan hålla ett sådant pris att lantmannen kan köpa dem.

Skulle hans uppfinningar kopieras på andra ställen, kunna de genom ovåligt och vårdslöst arbete råka i vanvård och den rätta nyttan inte vinnas. Däremot, när den som själv uppfunnit produkten och ensamt kan styra över tillverkningen, kan ytterligare förbättringar göras

Avsikten med detta är att Svensk åker med dragares och folks mindre besvär skall bringas till större avkastning än förr. Det behövs 20 – 30 år innan det blivit allmänt känt eftersom lantmannen vill göra försök flera år, innan han är säker om nyttan av något nytt.

Därför bör Hovjunkaren vara ensam i många år med denna nya och ovanliga åkerredskaps tillverkning. Han hoppas få så gott pris att holländarna skulle köpa av oss istället för tvärtom

På frågan, hur mycket stångjärn Hovjunkaren hade tänkt att förädla vid denna kniphammare, svarade han, att i början kunde han inte komma högre än 40 –50 skeppund, men sedan han kommit igång räknade han med 150 – 180 skeppund varje år.

Sedan uträknades Säteriskogen och hur stort kolfånget kunde bli varje år och hur det skulle räcka i längden. Kartan visade 504 tunnland och då mossar i närheten, berg och gårdens behov av skog räknades bort, skulle med en återväxt på 25 år, den tåla 13 ½ tunnland årlig yta för kolning. Ett tunnland ger 10 stavrum, och den höga mogna skogen lite mer. 200 tvåtolftunne stigar med kol borde kunna tillverkas av Lejondals Säteriskog årligen.

Således var undersökt och befunnet intygar Erland Fred Hiärne

****

1753-05-03 begär Hiärne på nytt privilegier för tillverkningen vid Kniphammaren vid Lejondal. (33)

Orda-grant

Till Landshövdingen, och Herrar Bergsråd och Herrar Assessorer

Av bifogade undersöknings Instrument kan inhämtas, att Hovjunkare Gripenstedt, som begärt att få sätta upp en kniphammare på Lejondals ägor i Bro socken, Bro Härad, Uppland, har egen och tillräcklig skog. Den räcker väl till att 150 skeppund stångjärn om året kan förädlas. Det finns inget verk i närheten som behöver kol och inte heller kommer Stockholms Stads behov av kol att påverkas det ringaste.

Enligt privilegierna synes det inte heller kunna förvägras en frälseman att nyttja sin frälseskog till vad som han själv finner nyttigast och fördelaktigast. Lika litet som någon lider för detta skogsuttag, lika litet skadar uppdämningarna, som endast görs på Säteriets egen mark.

Själva Byggnadsplatsen tycks vara tjänlig, särskilt som de redskap som först görs vid kniphammaren, fullbordas för hand vid klensmedjan. Det betyder, att när vatten tillgången är stor tillverkas i förråd, så att när vattentillgången är sämre, arbetet i klensmedjan kan fortsätta.

Jag anser att tillverkningen inte bara är nyttig utan angelägen. Det är att beklaga, att så få haft tillfälle att förbättra våra åkerbruksredskap. Trots mycket slit och släp för både folk och dragare, har inte åkermarken brukats till den bördighet, som den genom bättre arbetsmetoder skulle kunna ha.

Förslag och beskrivningar uträttar inte mycket för lantmannen i gemen. Han behöver möjlighet att skaffa sig bra redskap för billigt pris. Utan kniphammare eller inrättning vid vatten kan man inte tillverka redskap till gott pris. Kan lantmannen endast köpa dyrt, försöker han dra sig fram med det gamla, dels av oförmögenhet, men också därför att han inte kan se att nyttan överstiger kostnaden.

Tydliga bevis härpå är, att vi i brist på åkerredskap köpt plogar från Holland, som kostat 2 – 3 gånger som mycket endast för järnet och 7 –8 gånger så mycket för träkolet, som om de kunnat tillverkas här. Trots det har de som försetts sig med dessa plogar inte ångrat kostnaden, utan sett bekvämligheten och nyttan framför de plogar som på de flesta ställen används.

Hovjunkare Gripenstedt har visat, att han både äger råd och redan givit prov på att han gått längre i tillverkningen av nyttiga redskap än någon annan i Riket. Därför bör han ha all uppmuntran, särskilt som man kan förutse att flera års övning skall ge ännu bättre produkter.

Jag hemställer i ödmjukhet, att Hovjunkaren enligt Manufaktur Privilegierna får 20 års frihet att ensamt tillverka och sälja, så väl de Holländska plogbillarna som övriga järnredskap till åkerns skötsel, som han uppfunnit. Särskilt som priset i möjligaste mån kan hållas nere.

Förbud för att importera Holländska plogar behövs inte, då ingen lär köpa dem till mycket högre pris än dem, man nu med bekvämlighet kan skaffa sig inom Riket

Allmänheten skulle också övertygas att de inhemska plogarna är bättre och man hade frihet att jämföra dem. Det är troligt att holländarna själva hellre kommer att köpa svenska plogar.

Alltsammans hemställs till omprövande och återsänds. Herr Gripenstedts skrift framhärdar med all ödmjukhet.

Herr Grevens, Presidentens samt Kongl Maj:ts och Riksens Bergskollegiets Ödmjuka tjänare Erland Fredrik Hiärne
Brunna den 7 maj 1753

****

1757-1790. Husförhörslängder över Bro gård under följande perioder. (41)

Orda-grant

Bro gård 1757-1763, 1764-1776, 1777-1783, 1784-1790, 1794-1800, 1801-1807, 1808-1814, 1815-1821, 1822-1834, 1840-1845, 1846-1850, 1851-1855, 1856-1860, 1861-1865, 1866-1870, 1871-1875, 1876-1880

Uppgifterna framtagna från mikrofilm av Agneta Allerstav 1990

Husförhörslängder över Lejondal under följande perioder:

Lejondal 1757-1763, 1777-1783, 1784-1790

Uppgifterna framtagna från mikrofilm av Agneta Allerstav 1990

****

1758-10-16 gjordes laga värdering av Brogård och underlydande hemman och lägenheter. (15)

Orda-grant

Den 16 oktober 1759 inställde sig vid Brogård vice Häradshövdingen Fridrik Dahlman för att lagligt värdera Brogård med underlydande hemman och lägenheter. Närvarande var också värderingsmännen Kronobefallningsman Sven Askeroth och Hovrättskommissarie Haquin Setterbom samt Nämndemännen Hans Erlandsson i Klöv och Anders Larsson i Önsta.
Abraham Törneros var fullmäktig för Överstelöjtnant Carl Funk, som äger något över hälften av Brogård samt hela Jursta frälsehemman. Han har begärt denna värdering, då han har för avsikt att pantsätta dessa fastigheter i Riksens Ständers Bank för ett penninglån.

Sedan Kronobefallningsman Askeroth och Hovrättskommissarien Setterbom avlagt värderingseden, företogs förrättningen som följer:

Brogård, 3 mantal Säteri har en karaktärsbyggnad av trä, välhållen med spåntak. I nedervåningen finns 7 rum och i övervåningen 5 rum. Det finns 2 flygelbyggnader mitt emot varandra, täckta med bräder och i gott skick.

Ladugården har 2 logar med 2 golv vardera samt 3 logar med var sitt golv. Det finns 1 oxhus och 1 fähus samt stall och vagnshus, som är sammanbyggda, får och svinhus under ett tak, ett foderhus, ett fähus för trädgårdsmästaren och en sjöbod, allt under rörtak och välhållet.

Utom gården finns 2 spannmålsbodar med dubbla bottnar och brädtak. En bod med rörtak. En stuga där trädgårdsfrukten förvaras med tak av näver och torv. En badstuga för trädgårdsmästaren med näver- och torvtak. Ett stall och vagnshus med brädtak. Ett brygghus, en visthusbod och en smedja, som är gamla. De övriga husen är i försvarligt tillstånd.

Det finns åker till 42 tunnors utsäde, äng till 600 lass hö måttliga år, gott mulbete i 3 beteshagar och en liten skogshage, men utom den ingen skog. Fiske i Mälaren strax intill Sätesgården. God humlegård, som består av dels sängar, dels kupor. Två stora trädgårdar med åtskilliga fruktträd och kvarter för rotfrukter. En skattlagd väderkvarn som nu blåst omkull.

Under Sätesgården hör 10 ¾ hemman dels inom Rå och Rör, dels frälse, som brukas av 16 bönder. Dessutom 20 torp varav 11 ligga inom Rå och Rör, som ger 40 7/8 dagsverken i veckan med egen kost.

Till Stockholm från Brogård är det 3 ½ mil på landsvägen och 3 mil sjövägen.

I N K O M S T Åkern ger med 42 tunnor årligt utsäde i ganska god jordmån 8:de kornet, vilket gör 336 tunnor á 18 daler. Summa 6048 daler.

600 lass hö från ängen räcker till foder för 20 oxar, 6 hästar, 3 tjurar, 30 ungboskap och 137 kor. Halmen efter spannmålen är tillräcklig för kreaturens behov.

137 kor kan underhållas och upptas till ett värde av 15 daler kopparmynt vardera. Summa 2005 daler.

Fisk kan säljas till kringboende grannar eller i Stockholm till minst 125 daler

Eftersom humlegården är stor och bördig kan mycket humle säljas till åtminstone 120 dalers värde

Inkomsterna beräknas alltså till 8.348 daler

U T G I F T E R Tionde till Kyrkoherden 9 tunnor 175 daler, Kaplanens rättighet 18, Klockarens 9 och Kyrkvaktarens underhåll 2
Djäknegäld 18 öre

Kyrkbyggnad 9
Utsäde 756
Lön och stat för fogde, deja, en dräng och fyra pigor efter taxa och vanliga priser i orten 1.194
Byggenskap vid Sätesgården 200
Björk, järn och kol till åker- och körredskapens underhåll 100

Vägröjningen förrättas av bönderna. De kör också gårdens spannmål som skall säljas. Inga dagsverken behöver lejas i skördetiden, då det finns så många bönder och torpare.

Utgifterna uppgår till 2.464 daler

Behållningen om kapitalet ger 5 % ränta blir 5.883 daler

I N K O M S T för Rå och Rörshemman (*Rå och Rörshemman, frälsehemman inom ett Säteris enskilda ägor. Får 1617 samma skattefrihet som Säteriet. Betalar dock mantalspengar. År 1638 utsträcks Rå- och Rörsfriheten till frälsehemman inom samma by som säteriet)*
Husby i Bro socken, 3 ¾ mantal, brukas av 7 åbor, som räntar tillsammans 70 tunnor spannmål. Varje tunna värderas till 20 daler = 1.400 daler samt 163 daler i reda pengar
Summa 1.563 daler

I N K O M S T av frälsehemman
Härnevi i Bro socken, 7 mantal, brukas av 9 åbor, som tillsammans betalar 68 tunnor spannmål = 1.360 daler samt 204 daler i reda pengar i ränta. Summa 1.564 daler

Tång i Ryds socken ½ mantal som erlägger drygt 6 tunnor = 130 daler samt 41 daler i reda pengar. Summa 171 daler.
Åborna gör dessutom dagsverken och körslor när så behövs.

Inkomsterna uppgår till 3.299 daler

Utgifter är rusttjänstbevillningen av frälsehemman 279 daler, varför behållningen blir 3.019 daler.

I N K O M S T av Jursta i Bro socken.
Jursta hemman består av 1 mantal frälse och brukas av 2 åbor. Det finns bra byggnader för åborna och gården har 23 tunnor i utsäde, 50 lass hö, men gör inga dagsverken utan betalar i ett för allt 40 tunnor spannmål á 20 daler = 800 daler

Utgifterna är rusttjänstskatten på 30 daler, varför behållningen blir 770 daler

Värderingsmännen har med stöd av Kongl Maj:ts Förordning angående Banko värderingar av den 4 februari 1757 med flera andra Förordningar funnit denna värdering skälig.

Brogårds Säteri är utan avseende på åbyggnaden eller andra förmåner värd 117.673 daler samt under Rå och Rörshemman och frälse 60.398 daler = 178.071 daler 28 öre kopparmynt samt för Jursta frälsehemman 15.400 daler kopparmynt.

Detta har vi efter bästa förstånd och samvete värderat, betygar
På egna och Nämndens vägnar Fridrik Dahlman, Sven Askeroth, Haqwin Setterbom

****

1759-04-30. R e s o l u t i o n. Smeden Hammarlund behöver inte betala kronoutskylder (35) Orda-grant

Sedan Hovjunkare Gripenstedt i anledning av min Resolution av den 27 mars uppvisat en bevittnad avskrift av Bergskollegiets den 12 oktober 1753 utfärdade öppna privilegium för Hovjunkaren, att på

Lejondals ägor får inrätta ett manufakturverk med 2 härdar och 2 små kniphammare att drivas med 1 hjul samt 2 klensmedjor för att tillverka redskapsjärn, får jag befria smeden Hammarlund och hans folk från alla personliga kronoutskylder.

Manufakturen skall förädla 150 skeppund stångjärn och tillverka liar, hästskor, skyfflar, spadar, yxor, plog och trästocksbillar. Verket har alla fri- och rättigheter enligt Kongl Maj:ts Förordningar.

Därför finner jag det skäligt, att efter Kongl Maj:ts Brev av den 25 oktober 1757 och 11 § i Bergskollegiets kungörelse av den 17 november, befria den vid det Privilegierade Järnmanufakturverket på Lejondals Sätesgårds ägor i Bro socken och Bro Härad, anställda smeden Hammarlund och hans folk, som ständigt arbetar vid verket, från alla personliga kronoutskylder för följande år, så länge det tillåtna smidet drivs och verket upprätthålls samt arbetet inte ändras från sitt rätta ändamål.
Uppsala slott den 30 april 1758

Under Landshövding Lilliebergs frånvaro Isac Ryman Carl Joh Lindborg

****

1760-11-28 .Utdrag ur Härads Rättens Protokoll vid laga Hösttinget med Håbo Härad i Tibble Gästgivargård (16)

Orda-grant

Ägaren av Brogård anhåller hos Rätten, att de i lagen utsatta böterna inte är tillräckliga för att avhålla illa sinnat och vanartigt folk från åverkan på Bro gårds samt deras frälsehemmans skogar.

Därför vill Häradsrätten så väl för olaga framfart i skogen också förbjuda allt olovlig fiskande i gårdens fiskevatten. Ett ansenligt vite skall utsättas.

Var och en har rätt att ha frid på sina ägor och enligt vittnen blir dessa skogar och fiskevatten då och då besökta av främlingar. 10 daler silvermynt utsätts i vite, utom böter efter lag och skadans ersättande för var och en som beträder och på något sätt ofredar denna skog och detta fiskevatten.

Detta förbud skall tillkännages i Bro och angränsande församlingar innan det träder i kraft.
År och dag förut skrivna På Häradsrättens vägnar O C SWEDRITZ

Uppläst i Bro kyrka den 11 januari 1761 av Jacob Henrik Mörk
För andra gången i Bro kyrka den 23 december 1764 av I E Arrnius
Uppläst i Ryds kyrka den 2 mars 1766 av O J Hernodius
****

1761-02-17 ingav Carl Funk en skrivelse till Häradsrätten rörande den kullblåsta väderkvarnen vid Brogård. (148)

”Eftersom jag inte på någon tid kommer att kunna uppsätta den vid gården kullblåsta väderkvarnen, som malt 20 – 30 tunnor säd om dygnet, så uppstår problem för alla häromkring att få mala sin säd. Jag vill därför överlämna malningen till min Svåger Jacob Gripenstedt vid hans vattenkvarn. Den är belägen vid Säteriet Lejondal i Bro socken.

Den tullrättighet jag äger vid min väderkvarn önskar jag utan förbehåll kunna återkalla.”
Bro gård januari 1761

I utdraget ur Häradsrättens protokoll från vintertinget på Tibble gästgivargård sägs att Gripenstedts begäran infördes i Protokollet.

Nämnden och den närvarande allmogen intygade att väderkvarnen vid Brogård för tre år sedan förfallit och det vore nyttigt att få nyttja Hovjunkare Gripenstedts vattenkvarn i stället.
År och dag som ovan På Häradsrättens vägnar

****

Ordagrant

1773-05-04. Utdrag ur Bro Häradsrätts dombok vid lagtima Sommartingen i Tibble Gästgivargård (17)

Baron Funk anmäler hos Häradsrätten, att han erhållit förbudet mot åverkan på skogarna, som hör till hans Säteri Bro gård och hans här i Häradet belägna frälsehemman.

Men detta vite har inte haft åsyftad verkan, utan vanartigt folk har gjort skada på skogen. Hans Excellens begär att ett ansenligare vite skall utsättas.

Häradsrätten, som erfarit att Baronen lidit intrång i sin skog, finner skäligt att utsätta vitet till 15 daler silvermynt, vartill kommer böter efter lag och ersättning av skadan. Detta förbud gäller hädanefter för den som förövar någon åverkan i skogen.

Detta förbud skall offentligen kungöras från Predikstolarna i Bro och angränsande församlingar.
År och dag som står. På Häradsrättens vägnar Fridrik Vahlman

Uppläst i Ryds kyrka den 2 januari 1774 av Eric Elfstadius, predikant

Uppläst i Näs kyrka den 9 januari 1774 av Jean Estman, skolmästare i Näs

Avlämnat i Bro kyrka Adventssöndagen 1774, Daniel Quist, komminister

****

1774-05-02 ställdes en del bönder i Ålsta och Skälby inför Tinget anklagade för Sabbatsbrott (134)

Länsman Carl Blomberg anklagade Bönderna Per Eriksson, Olof Eriksson, Per Persson i Ålsta, Carl Andersson, Erik Johansson och Johan Johansson i Skälby, Näs socken samt Karl Persson i Raskeboda, Bro socken att de förra söndagsmorgonen innan slutad gudstjänst företagit en resa till Stockholm och således begått Sabbatsbrott.

De förklarade, att de efter husbondens befallning på lördagen rest till Lejondal och lassat på säd, som de dagen efter, den 14 november, kört ett stycke. Det började regna kraftigt, så att de måste avbryta resan och vända hem för att torka. På söndagseftermiddagen har de kört mot Stockholm och inte hunnit övervara gudstjänsten, eftersom de blivit befallda att vara i Stockholm på måndagsmorgonen. Detta skulle de annars inte hinna för det dåliga väglagets skull.

Beslut.

Eftersom Per Eriksson, Per Persson och Olof Eriksson i Ålsta, Karl Andersson, Erik Johansson och Johan Johansson i Skälby samt Karl Persson i Raskeboda rest till Stockholm en söndag utan att bevistat gudstjänsten, prövar Häradsrätten att döma dem efter 3 kapitlet 8 § Missgärningsbalken, att böta 10 daler silvermynt vardera för Sabbatsbrott.

****

1774-05-02 anklagades kvinnspersonen Lena Karlsdotter i Sanda, Låssa socken för lönskaläge (135)

Länsman Carl Blomgren anklagade Lena Karlsdotter i Sanda, Låssa socken för lönskaläge.

Hon uppgav som lägersman drängen Johan Eriksson i Sanda, som dött Palmsöndagen. Lena berättade att samlaget skett vid Olofsmässan 1773 och att hon fött en son den 9 april, som lever. Hon ansågs sig som trolovad med Johan, vilket hon med Magister Eric Arenius och Komminister Quist ville bevisa. De var närvarande och berättade.

Kyrkherde Arenius sade, att Johan bekänt att han haft samlag med Lena och att hans tanke var att äkta henne, men att hans släkt var emot. Han skulle ändå lördagen därefter komma till prästgården och ta ut lysning. Detta hade inte skett och fyra, fem dagar därefter hade han dött.

Komminister Quist berättade att Johan sagt föregående höst, att han skulle gifta sig med Lena, men att han dött på Palmsöndagen.

Inspektor Forslind berättade att Johan sagt att han skulle gifta sig med Lena, Sedan tvekade han och antydde att han kunde plikta för lägersmålet.

Lena yttrade att Johan lovat henne äktenskap i hemlighet, så att ingen annan hört.

Johan svåger och syster Anders Eriksson i Sanda och hans hustru Maja Eriksdotter berättade att de rått honom att ta Lena till hustru. Han hade dock vägrat och menat att han inte känt håg till henne. Han hade erkänt lägersmålet och bett dem vårda sig om barnet.

Johan Syster, hustru Maja Eriksdotter åtog sig, att när barnet var avvant ta det tills sig och på egen bekostnad föda, fostra och kläda det. Detta förklarade sig Lena nöjd med.

Beslut

Eftersom Lena Karlsdotter inte kunnat bevisa att hon under äktenskapslöfte blivit hävdad eller varit trolovad med Johan Eriksson, fann Härads Rätten det skäligt, att Lena Karlsdotter begått lönskaläge första gången och skall böta 5 daler silvermynt och erlägga 2 daler till Låssa Kyrka och där undergå enskild skrift och avlösning.

Vad barnets föda och uppfostran angår, så låter Häradsrätten hustru Maj Eriksdotters och Lenas överenskommelse gälla

****

1774-05-02 stämde Skogvaktaren Holmberg drängen Johan Mattsson att han olovligen huggit på Säbyholm skog. (136)

Till detta Ting har Skogvaktare Johan Holmberg stämt drängen Johan Mattsson, som är i tjänst hos Kyrkherden i Bro, Johan Arenius, med anklagelsen att han olovligen huggit i Säbyholms skog. Han skulle böta och betala rättegångskostnaderna.

Även drängen Johan Eriksson från Bro prästgård blev inkallad av Skogvaktare Holmberg för samma sak Han skall dessutom återställa en yxa han tagit och ersätta rättegångskostnaderna.

Alla inställde sig vid Tinget och drängen Johan Mattson erkände att han tagit en rutten gran som stått lutande.

Kyrkoherde Arenius berättade, att han hade lov att ta sådana träd, som var ruttna och lutande eller kullfallna på Säbyholms skog, vilket Inspektor Forslind erkände.

Då hygget synats hade spår funnits att en rutten gran blivit kullhuggen och bredvid en väg litet därifrån hade flera stubbar synts.

Drängarna påstod att granen stått lutad och varit rutten, samt att Johan Mattsson tagit hem den och Johan Eriksson hjälp till och även haft andra kullfallna träd med sig.

Holmberg vill på grund av omständigheterna höra Hans Erlandssons hustru, om de haft en annan rutten gran på lasset, men drängarna menade att det var onödigt då de erkänt vad de anklagades för.

Beslut

Skogvaktare Holmbergs önskan att får höra Hans Erlandssons hustru avslogs, då drängarna erkänt vad de blivit anklagade för.

Beträffande huvudsaken, att Kyrkoherde Arenius efter Inspektor Forslinds medgivande har rätt att ta vindfällen samt ruttna lutande träd och Holmberg inte gitter bevisa svarandes påstående, frias drängarna.

Det åligger Johan Eriksson att genast återställa den tagna yxan. Rättegångs kostnaderna delas mellan parterna.

****

1774-05-02 kunde Erik Jöransson inte betala 100 silvermynt i böter för olovlig brännvinsbränning. (137)

Länsman Carl Bromberg anförde att han i närvaro av Nämndemännen Matts Thomasson i Brunna och Karl Anderson i Tång hade gjort undersökning hos Torparen Erik Jöransson, som vid Vintertingen blivit bötfälld för olovlig brännvinsbränning. Man konstaterade att han inte kunde betala de 100 daler silvermynt som böterna löd på. Hela hans egendom var endast värd 500 daler 16 öre och han hade en skuld på 687 daler 20 öre kopparmynt.

Häradsrätten undersökte att skulden var riktig och fann, att även om man gjorde auktion på hans egendom, skulle man inte får in tillräckligt stort belopp.

Därför kommer Erik Jöransson i stället att få plikta med 24 dagars fängelse på vatten och bröd på Uppsala slott

****

1774-05-02 Den 17 januari ålade Häradsrätten Bonden Nils Mattson i Fiskeby och Målaren Utter på Tärnsunds krog, att vid detta Ting, med ed fria sig från anklagelser att olovligen ha bränt brännvin. Att förseglingen på deras pannor och hattar inte blivit med deras vetskap och vilja bruten eller att tillverkning av deras folk blivit utförd. (138)

Nu inställde sig Nils Mattson och Utter, då den förra med hand på bok avlade ed, att han inte bränt olovligen.

Utter däremot erkände att han tillverkat brännvin, utan att ha brutit förseglingen. Det hade suttit en lapp bredvid där tråden varit invirad och således inte behövts brytas. Länsman intygade att förseglingen varit oförsiktigt påsatt, så att knorren inte varit fästad utan varit alldeles orörd.

Man frågade Utter om han hade pengar till böter. Han svarade att han inte ens kunde betala kronoutskylderna.

Beslöts
Eftersom Nils Mattson i Fiskeby befriat sig genom ed, är han frikänd.

Vad Målaren Utter angår har han gjort sig skyldig till olovlig brännvinstillverkning och döms att böta 100 daler silvermynt samt att få brännvinspannan beslagtagen och förverkad.
Men som vid undersökningen framkommit har han inga pengar att betala med, så han får istället plikta med 24 dagars fängelse på vatten och bröd på Uppsala slott.
Eftersom han inte brutit förseglingen på brännvinspannan och tråden inte varit riktigt förseglad bötar han inte för bruten försegling. Hälften av pannans värde tillkommer Kronan och hälften angivaren Länsman Blomberg.

****

1774-05-02 Krögerskan vid Tibble Christina Sophia Sehlström och Drängen Henrik Johansson angående förkomna 12 daler. (139)

Häradsrätten hade den 17 januari i saken mellan krögerskan vid Tibble Christina Sophia Sehlström och Drängen Henrik Johansson angående förkomna 12 daler, ålagt honom att vid 20 daler silvermynt i vite infinna sig vid detta Ting.

Johansson, som nu är i tjänst hos Länsman Carl Fredrik Setterbom i Trögds härad, hade efter vad Länsman Carl Blomberg sade, inte fått del av sista utslaget. Blomberg hade genom Drängens husbonde Länsman Setterbom försökt tillställa honom det, utan att så skett.

Drängen Karl Nilsson på Aske Sätesgård som var kallad som vittne har uteblivit på grund av sjukdom.

Blomberg sökte anstånd till nästa Ting, då Henrik Johansson och vittnet Karl Nilsson måtte åläggas vite på 20 daler silvermynt för att inställa sig.

Beslut

Eftersom Drängen Henrik Johansson inte fått Häradsrättens sista Utslag att komma till Tinget och Sehlström genom Länsman Blomberg nu anhållit om uppskov, så åligger det Henrik Johansson att vid ett vite av 20 daler silvermynt och Drängen Karl Nilsson vid 5 dalers vite att nästa Ting infinna sig. Detta skall Blomberg kungöra för Henrik Johansson

****

1774-05-02 Kakelugnsmakare Apelgren begär förmyndare för sin styvson, som är ett år gammal. (140)

Kakelugnsmakare Anders Apelgren vid Stäkets gård begär att antingen någon annan eller han själv skall förordnas till Förmyndare för hans Styvson, som är ett år.

Häradsrätten menade, att då inget förslag på skicklig förmyndare fanns att förvalta pojkens medel, som är något över 200 daler kopparmynt, kunde de kvarstå hos Länsman Blomberg, som indrivit dem genom auktion. Han skulle årligen betala något till barnets föda.

Apelgren yttrade sig och sa, att han inte var betjänt av detta och att han kunde föda barnet själv, då han inte var betrodd att motta hela kapitalet.

Rätten fann skäligt att tills förslag om skicklig Förmyndare fanns, skulle pengarna med ränta stå hos Länsman Blomberg, som till nästa Ting skall redovisa.

****

1774-05-02 Torparen Hans Christiansson anklagade Torparen Erik Jonsson för att han beskyllt Christianssons dotter att olovligen ha tagit en kvinnfolksmössa och ett lintyg (141)

Torparen Hans Christiansson i Tovalite anklagar Torparen Erik Jonsson i Skälberga, som förr bott på Ör i Ryds socken, att han beskyllt Christianssons dotter att ha tagit en kvinnfolksmössa och ett lintyg från honom. Han begär också ersättning för rättegångskostnaderna.

Efter något tvistande kom parterna överens att Erik Jonsson skall som ersättning för denna stämning samt för någon annan gammal skuld, betala allt i ett till Hans Christiansson 36 daler kopparmynt eller arbeta för lika mycket pengar.

Parterna förklarade sig nöjda och Häradsrätten lät det bero. Kronobetjänten ålades, att om Erik Jonsson i brist på pengar eller om han tredskas mot att arbeta av sin skuld, hålla honom därtill.

****

1774-05-02 Hustru Anna Stina Persdotter och soldatänkan Magdalena Blomberg har stämt torparänkan Stina Hansdotter i Husby att med ed Bevisa riktigheten av boupptеckning. (142)

Torparen Johan Johansson har på sin hustrus Anna Stina Perdotters vägnar och soldatänkan Magdalena Blomberg i Ry Byen (Råby ?), Bro socken, stämt torparänkan Stina Hansdotter i Husby, Bro socken, att med ed besanna riktigheten av boupptеckning efter kärandes avlidne fader och ersätta rättegångskostnaderna.

Parterna inställde sig och Stina Hansdotter uppgav en fordran hos klockaränkan i Bro socken på 48 daler och en hos Nils Bengtsson i Vallby torp på 33 daler samt 18 daler kontant, som hon glömt vid boupptеckningen. De 18 dalerna hade hon utgivit för en skjutsresa förra vintern. 12 daler hade hon betalt för malt. 60 daler hade hon tjänat för ambarn.

För att bringa ordning i räkenskaperna enades man efter Rättens förslag om en ordentlig utredning av räkenskaperna, vilket Länsman Blomberg förordnades att göra.

Häradsrätten fann skäligt att förelägga parterna 10 daler silvermynt i vite för att de på dag Länsman bestämmer infinna sig, då all egendom skall upptecknads och vad de gemensamt givit ut, skulder avföras och det övriga delas.

Det åligger parterna att vid samma vite inställa sig till nästa Ting, då Häradsrätten vill utlåta sig om någon tvist kvarstår.
****

1774-05-02 Inspektor Eric Lindström på Ådö och änkan efter torparen Per Karlsson, Stina Hansdotter och arvingarna begär, att den sist gjorda husesynen vid torpet Hammaren, skall prövas (143)

Inspektor Eric Lindström på Ådö företrädde avlidne torparen Per Karlssons änka Stina Hansdotter och arvingarna, Mågen Johan Johansson och hans hustru Anna Stina Perdotter och Dottern soldatänkan Magdalena Blomberg. Han inlämnade en av Länsman Carl Blomberg och Nämndeman Per Markusson den 1 december hållen husesyn på torpet Hammaren och begärde att Häradsrätten skulle pröva och sedan fastställa.

Sedan Häradsrätten prövat och gjort sig noga underrättad avkunnade de följande beslut.

Då det visade sig att avlidne torparen Per Karlsson mottagit torpet i ett uselt skick och att han byggt en stuga, en bod, ett svinhus och en badstuga, vilket i värde mycket överstiger hans byggandsskyldighet för detta torp, som har utgjort ett dagsverke, efter hans uppodling ökat till två dagsverken i veckan, kan han inte varit skyldig att betala mer.

Alltså befrias änkan och arvingarna från vidare nybyggnad, så att de 72 dalerna för källaren försvinner. Rätten ansåg också att förbättringarna är rätt utförda.

Halmen från torpet borde används till den bristande taktäckningen. Änkan som tagit halmen bör ensam svara för den bristande och i husesynen till pengar utförda halmen.

****

1779-08-03. Utdrag ur Protokollet vid Kammarkollegiet angående Ribbings ansökan om bevis att hans egendomar inte är belastade med Kronoutskylder. (18)

Orda-grant

Riksrådet, Överste Marskalken hos Hennes Kongl Maj:ts Änkedrottningen, Friherre Friedrich Ribbing har ansökt om bevis hos Kammarkollegium, om följande egendomar kan vara belastade med Kronoutskylder. Kollegium har låtit vederbörande Kontor undersöka och funnit följande i Kronans Jordeböcker:

Bro socken, Bro Härad, Uppsala län
Brogård Frälse Säteri om 3 ¼ mantal
Husby Rå och Rörshemman om 3 ¼ mantal Härnevi N:o 1, 2 ,3, 4,och 5 om 1 mantal vardera
Härnevi N:o 6, 7, 8 och 9 om ½ mantal vardera
Tillsammans 7 mantal

Jursta N:o 1, 18 öresland frälse hemman 1 mantal

Ryds socken
Tång N:o 2, 6 öresland frälse ½ mantal

Av Kontorets berättelse framgår att Säteriet och hemmanen inte har någon belastning till Kronan, varken för bytesbrist eller andra utskylder i och med reduktionen.
År och dag som förut skrivet är På befallning I L Carlstein

Denna avskrift är likalydande med originalet, som förvaras i Riksens Ständers Bank intygar Stockholm den 10 maj 1792 U Gripenmarck Aktuarie i Rikets Ständers Bank.
****

1781-10-01. Utdrag ur Domboken vid Bro Härads lagtima Höstting i Tibble gästgivargård angående Greve Fredric Ribbings anmälan att vanartigt folk olovligen skördat vass på Bro gårds ägor. (19)

Orda-grant

En skriftlig anmälan från Greve Fredric Ribbing rörande olovlig skörd av vass på hans egendom, Sätesgården Brogård, Bro socken, Bro Härad. Han meddelar Häradsrätten, att okänt och vanartigt folk företagit sig att i sjön nedanför gårdens ängar, skära rörvass och orsaka åtskillig skada. Efter att synebevis blivit framlagt, prövade Häradsrätten enligt vad hans Excellens begärt och ansåg det är skäligt att utsätta ett vite på 3 riksdaler specie, utom böter efter lag och skadeersättning.

Den som hädanefter beträds med olovlig Rör- och Vasstäckt vid Brogård och tillhörande stränder kommer att dömas efter.

Förbudet skall för laga verkans skull offentligen kungöras minst vart tredje år från predikstolarna i Bro och angränsande sockenkyrkor.
År och dag som förut skrivet står På Häradsrättens vägnar Carl H v Ackern

Uppläst första gången i Bro den 17:de söndagen efter Trinitatis år 1781 av Henrik Gustaf Helledaij, Pastorsadjunkt i Bro

Kungjort i Låssa kyrka den 19:de söndagen Trinitatis 1781 av Daniel Quist, Komminister loci

Publicerat i Bro Domsöndagen 23 söndagen Trinitatis, som är den 30 oktober 1785, intygar C Arenius, Pastor loci

Prestuerat i Låssa kyrka den 25:te söndagen Trinitatis 1785 av Daniel Quist, Komminister loci

****

1782-09-20 säljer Greve Ribbing och hans hustru Grevinnan Eva Löwen Brogård till Kammarherre Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt. (91)

Orda-
grant

För alla som ser, läser eller låter sig föreläsas detta K Ö P E B R E V, gör jag veterligt att jag, Greve, Svea Rikets Råd, Överstemarskalk, Guvernör och Riddare Fredric Ribbing av fri vilja och med min kära hustrus Grevinnan Eva Löwens goda ja och samtycke och på mina barns vägnar sålt till Kammarherre Jacob Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt min fasta Egendom, Bro gård med alla underlydande hemman och lägenheter i Bro socken, Bro Härad, Uppland.

Själva Säteriet består av 3 ¼ mantal,
nybygget Fredriksberg,
5 Rå och Rörshemman i Husby By om 3 ¼ mantal
9 frälsehemman i Härnevi By som består av 7 mantal,
Jursta frälsehemman alla i Bro socken

Vidare Tång ½ mantal frälse i Ryds socken

På Säteriets och Hemmanens ägor liggande torp, nämligen
Ekeboda, Elbro, Tätorp, Snyggboda, Herrhagen, Lagmansboda, Rånäs, Murartorp, Stohagen, Ängstorp, Rysstorp, Klockartorp, Husbytorp, Husbybacka och Fiskartorpet. De båda sista sammanlagda. Rättarboda, Tegeltorpet, Kvarntorpet, Sandboda, Skeppartorp, Snickartorp och Lilla Lagmansboda och flera lägenheter av vad namn och beskaffenhet de vara må, med allt vad i vått och torrt nu lyder eller hädanefter lagligen tillvinnas kan

Den fastställda köpesumman är 38.888 riksdaler 42 skilling 8 runstycken specie.

Hela denna summa har jag fått den 18 april och enligt bankattesten resterande och för länets Bank intecknade fordran 4.718 riksdaler
1.ooo daler kopparmynt eller 55 riksdaler 26 skillingar 8 runstycken av en ränta på 6 %, som lämnas till understöd till två fattiga flickor
33 riksdaler 16 skilling specie till Bro kyrka mot 6 % ränta.
Dessa båda summor tillsammans 88 riksdaler 42 skilling 8 runstycken blir ett kapital som inte får röras och i alla tider skall vara innestående.

Återstoden har jag mottagit och kvitterat

Sålunda avhänder jag mig, min kära hustru och barn denna egendom med allt vad därunder lyder och överlåter på Kammarherre Bergenschöld och Hovjunkare Gripenstedt att äga, besitta, och bebo som all

annan deras lagliga egendom. Varför detta befästes genom mitt och min hustrus namn och vanliga insegel undersättande i vittnes närvaro.
Detta skedde på Bro gård den 20 september 1782 Fridrich Ribbing Eva Löwen

Så som kallade vittnen J Reventtou (?) G Süwen (?)

1782-09-26 Lagfarten på Brogård Säteri protokollförs i Häradstinget.

Vid lagtima Hösttinget med Bro Härad i Tibble Gästgivargård den 26 september 1782 ingavs följande salubrev, som upplästes och intogs i Protokollet.:

Med anledning av att Säteriet Bro gård, 3 ¼ mantal tillika nybygget Fredriksberg, 5 rå och rörshemman i Husby By om 3 3/4 mantal, 9 frälsehemman i Härnevi By, som består av 7 mantal, även frälsehemmanet Jursta alla i Bro socken
Samt Tång ½ mantal frälse i Ryds socken med alla, dels på Säteriets ägor och dels på Hemmanens ägor liggande torp och flera lägenheter,

som Riksrådet, Greve Fridrich Ribbing och hans husfru Grevinnan Eva Löwen för en summa av 38.888 riksdaler 42 skilling 8 runstycken specie sålt till Kammarherre Zacharias Bergenschöld och Hovjunkare Jacob Gripenstedt. Köparnas uppbud första gången.
Betygar På Häradsrättens vägnar Jaac Dellwik

1783-01-27 andra uppbudet

Den 27 januari vid Bro Härads Vinterting beviljades uppbud utan klander andra gången.
Betygar På Häradsrättens vägnar Carl von Ackern

1783-05-01 tredje uppbudet

Den 1 maj 1783 vid Bro Härads Sommarting beviljades uppbud utan klander tredje gången
Betygar På Häradsrättens vägnar Carl von Ackern

1783-06-02 överlåter Gripenstedt egendomen till Bergenschöld.

Enligt köpebrev har jag del i Bro sätesgård med underliggande hemman, torp och lägenheter, vilka nu genast överlåts till Kammarherre Zacharias Bergenschöld, så att hela egendomen utom Murartorpet som mot en hälft av Ängstorpet blivit bytt med Lejondal jämte befintlig gröda och inventarier nu mera enskilt tillhör Kammarherre Bergenschöld.
Vilken min egenhändiga underskrift och Sigills utsättande i tillkallade vittnens närvaro betygas.
Brogård den 2 juni 1783 Jacob Gripenstedt

Som tillkallade vittnen underskriver Chr Lind…… A Lantingshausen

1783-09-23 Bergenschöld får uppbud första gången på Brogård och halva Ängstorpet.

Vid laga Hösttingen med Bro Härad i Tibble Gästgivargård ingavs och upplästes Köpebrevet och infördes i lagfartsprotokollet:

Med anledning av Hovjunkare Jacob Gripenstedt skrivna överlåtelse till Kammarherre Zacharias Bergenschöld, där han avstått sin andel i Bro Gårds Säteri, med underliggande hemman, torp och lägenheter, så att denna egendom utom Murartorpet, som med Lejondal bytts mot halva Ängstorpet, kommer att innehas av Kammarherren som enskild egendom.

Häradsrätten prövade skäligt att för Brogård och halva Ängstorpet bevilja Kammarherren uppbud första gången.

På Häradsrättens vägnar Jaac Dellwik

1784-01-27 andra uppbudet

Den 27 januari 1784 vid Bro Härads lagtima Vinterting må med anledning av skedda överlåtelse ytterligare uppbud beviljas utan klander, andra gången
Betygar På Häradsrättens vägnar Carl von Ackern

1784 05-01 tredje uppbudet.

Den 1 maj 1784 vid Bro Härads lagtima Sommarting må i anledning av den skedda överlåtelsen, uppbud beviljas utan klander tredje gången
Betygar På Häradsrättens vägnar Carl von Ackern

****

1783-04-15 uppvisades vid Bro Härads Sommarting en inteckning på återstående köpeskillingen av Brogård, där Bergenschöld betalar till Löwen (124)

Jag utfäster mig att betala återstående köpeskilling för Bro Säteri med underlydande lägenheter i Bro socken och Härad, med ett års uppsägning och 6 % ränta, till Grevinnan Ribbing, född Löwen, på en summa av 22.910 riksdaler 10 skilling 8 runstycken specie

Så länge jag innehar lånet kommer jag att betala räntan varje halvår och förskaffa Grevinnan Ribbing inteckning på kapital och ränta vid nästa Häradsting. Inteckningen har förmån näst efter Ständernas Bank.
Sachrias Bergenschöld

Detta lån är för mig lagligen uppsagt till återbetalning från nedanstående dato, betygas
Stockholm den 8 oktober 1789 Sachrias Bergenschöld

I avbetalning på min fordran hos Kammarherre Bergenschöld, 22.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken har jag med ränta fått 7.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken.

Nu återstår 15.000 riksdaler, vilken fordran jag för återstoden av köpeskillingen av Bro gård har hos Kammarherre Bergenschöld.
Stockholm den 5 april 1788 Eva Löwen

Ett halvt års ränta betalt med 450 riksdaler specie
Den 6 oktober 1788 Eva Löwen

Ett halvt års ränta betalt med 450 riksdaler
Stockholm den 8 april 1789

Ett halvt års ränta till den 8 oktober betalt Eva Löwen

Den 28 januari 1790 vid Bro Härads Vinterting i Tibble Gästgivargård är skuldbrev uppvisat, uppläst och infört i Inteckningsprotokollet, samt till bevis meddelat att inteckningen i Bro Sätesgård och gods beviljades vid Hösttinget den 23 september 1783

Inteckningen kommer nu att gälla till Kamreraren Eric Nortuns säkerhet, för den på honom överlåtna återstoden av skuldbrevet, 15.000 riksdaler specie, jämte 6 % ränta med förmånsrätt näst efter Ständernas Bank.
På Häradsrättens vägnar

Räntan på kapitalet, 15.000 riksdaler är till dato betalt och av kapitalet 1.500 riksdaler speci intygas och kvitteras
Stockholm den 27 mars 1790

Återstående kapital av, 13.500 riksdaler transporteras på Kongl Vetenskaps Akademin, som därför betalt mig kontant
Stockholm den 27 mars 1790 Eric Nortun

Mot det till Kongl Vetenskaps Akademin vid nästa Sommarting med Bro Härad av Kammarherren Sacharias Bergenschöld utfärdade skuldbrevet av den 27 mars 1790, på 13.500 riksdaler specie för säkerhet för lån erhåller inteckning i Bro Sätesgård med därunder lydande hemman, torp och lägenheter. Lånet har förmånsrätt näst efter Ständernas Bank.
I samma egendom ägs en inteckning på 17.500 riksdaler specie med samma förmånsrätt.

Kongl Vetenskaps Akademin tillåts döda inteckning för innestående köpeskilling den 23 september 1790.
Stockholm den 24 april 1790 På Kongl Vetenskaps Akademins vägnar G Adlerbeth Joh Carl Wilcke

****

1783-09-22 gjordes en värdering av Bro gård av Häradshövding Carl H von Ankern, som ägaren Sachris Bergenschöld begärt, för att kunna pantsätta egendomen för ett penninglån i Rikets Ständers Bank. (20)

Orda-grant

Den 22 september 1983 inställde sig Häradshövdingen på Bro gård, Bro socken, Bro Härad i Uppsala län för att förrätta en laga värdering över Säteriet med underlydande hemman och lägenheter. Ägaren Sachris Bergenschöld önskar pantsätta egendomen för ett penninglån i Rikets Ständers Bank.

Närvarande var tillkallade värderingsmännen Hov- och Jaktjunkare Jacob Gripenstedt och Löjtnant Georg Bogislaus Stael von Holstein, vilka avlade värderings eden. Vidare Nämndemännen Erik Nilson i Jursta och Nils Larsson i Önsta samt Kammarherre Bergenschöld.

Förrättningen förtogs som följer:
Brogårds Säteri som tillsammans med Säbyholms Sätesgård alternativt (växelvis) äger Jus Patronatus (rätt att tillsätta präst, alltså patronatsrätt) i Bro och Låssa församlingar, består av 3 ¾ mantal frälse Säteri och har följande åbyggnader:

Huvudbyggnad under spåntak i två våningar, med 7 rum i nedre och 6 i övre våningen.
2 flygelbyggnader mitt emot varandra under brädtak. Källare under husen.
2 andra byggnader nästan lika under tegeltak är nyligen uppsatta utanför spjälstaketet som inhägnar mangården.

Ladugården har 6 logar med 10 golv.
1 oxhus och 1 stort fähus, 1 fårhus, 1 foderhus och 1 redskapslider, allt under rörtak
Utanför gården finns 1 ny stor spannmåls bod under spåntak med 2 bottnar
1 badstuga med torvtak
2 särskilda våningshus med uppbrutna tak med torv och bräder.
1 hus innehållande slöjdstuga och andra rum
1 bod för tjänstefolket
1 stall med vagnshus under brädtak
1 brygghus under torvtak med murad kopparpanna och bagarstuga
2 hemlighus
1 bod för trädgårdssaker
1 smedja under brädtak
1 iskällare under torvtak

Alla husen är i gott skick, byggda av trä och timrade, utom vagnshuset och hemlighusen som är av bräder. Alla är rödfärgade utom flygelbyggnaderna inne på gården, som blivit slagna med murbruk och de två nya som ännu inte hunnit rödfärgas.

Åkern har 70 tunnor utsäde i fast åker och på plogland i hagarna sås särskilt minst 30 tunnor havre.
Ängen ger under medelmåttig växt 700 lass gott sommarhö, mest hårdvall
Mulbete i överflöd
Skog finns endast i hagarna, men vid frälsehemmanen i Härnevi och särskilt i Tång finns full tillgång
Fisket i Mälaren är förmånligt
Humlegården består av både sängar och kupor
2 stora trädgårdar, med många fruktträd och kvarter för rotfrukter, har gett så mycket de sista åren som 350 riksdaler årligen
1 skattlagd väderkvarn är ännu omkullblåst

Under Sätesgården hör 11 3/4 mantal dels inom Rå och Rör, dels frälsehemman. Vidare 25 torp, varav 11 ligger Rå och Rör *(frälsehemman inom Säteriets enskilda ägor)*, där torparna gör 2.840 dagsverken årligen och resor till Stockholm vid behov på egen kost. Gäller även nybygget Fredriksberg på Härnevi ägor

Bro gård ligger mycket vackert vid Mälaren och är utom trädgården försedd med åtskilliga andra vackra trädplanteringar och alléer. Det är 3 ½ mil till Stockholm landvägen och 3 mil sjövägen

I N K O M S T
Åkern som har ganska god jordmån och ger med 70 tunnors utsäde och 8:de kornet 560 tunnor spannmål á 1 riksdaler 16 skillingar tunnan. Summa 746 riksdaler
30 tunnor havre i utsäde med 6:te kornet ger 180 tunnor á 32 skilling tunnan. Summa 120 riksdaler.

700 lass hö räcker till 20 oxar, 6 hästar, 2 tjurar, 192 kor
192 kor är värda 40 skillingar (?) Summa 160 riksdaler
Halmen är tillräcklig för kreaturens behov vardera
Fisket arrenderas utom för eget behov för 33 riksdaler årligen

Rörtäkten är vid Sätesgården så betydlig att varje år säljs minst 150 tjog, vilket vanligen betalas med 32 skilling tjoget. Då detta är en årlig inkomst bör den upptas här till ett värde av minst 65 riksdaler

Humlegården har sedan senaste värderingen 1758-10-01 givit 8 lispund till salu årligen och eftersom den fortfarande är i lika gott skick upptas en inkomst av 10 riksdaler
Summa inkomster 1.135

U T G I F T E R är
Skafttionde (*skatt som utgår med den otröskade säden, där axet ännu sitter kvar på sitt skaft)*
till Kyrkoherden, 18 tunnor spannmål á 1 riksdaler 16 skillingar tunnan 24 riksdaler
Kaplansrättighet 2 tunnor dito 2 riksdaler 32 skilling
Klockaren och Kyrkvaktarens lön 1 tunna = 1 riksdaler 16 skilling

Djäknegäld 4 skilling
Kyrkbyggnad 1 riksdaler

Utsäde 70 tunnor á 1 riksdaler 16 skilling 93 riksdaler 16 skillingar
30 tunnor havre á 32 skillingar tunnan = 20 riksdaler

Lön och stat för Rättare, 2 drängar och 2 pigor = 50 riksdaler
Kyrkoherdens smör och kvicktionde (levande produkter) = 4 riksdaler 16 skillingar
Byggnad vid Sätesgården
Björk, järn och kol för körredskapen 25 riksdaler

Vägröjning och dagsverken i skördetider förrättas av bönderna, torparna och eget folk. Avdras 221 riksdaler 36 skilling
Behållning av Sätesgården om kapitalet förvaltas med 5 % ränta 913 riksdaler. Summa 1.135 riksdaler.

Rå och Rörs hemmanen
Husby i Bro socken, 3 1/4 mantal brukas av 6 bönder som tillsammans betalar i ränta:
110 tunnor Spannmål, hälften råg och hälften korn att levereras till anvisad ort á 1 riksdaler 16 skilling tunnan = 146 riksdaler 32 skilling
Smärre persedlar 4 riksdaler Summa 150 riksdaler
I övrigt görs dagsverken och arbete så ofta som behövs

Frälsehemman
Härnevi i Bro socken, 7 mantal brukas av 9 bönder som tillsammans betalar i ränta:
99 tunnor spannmål hälften råg och hälften korn att levereras till anvisad ort á 1 riksdaler 15 skillingar tunnan = 132 riksdaler
Smärre persedlar 4 riksdaler Summa 137 riksdaler
I övrigt görs dagsverken och arbete så ofta det behövs
På byns ägor ligger nybygget Fredriksberg som årligen betalar 66 riksdaler 32 skilling

Jursta i Bro socken 1 mantal om 18 öresland, bortarrenderas för 70 tunnor spannmål á 1 riksdaler 16 skillingar = 93 riksdaler 16 skilling

Tång i Ryds socken ½ mantal om 6 öresland, räntar 16 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn att föras till anvisad ort á 1 riksdaler 16 skilling tunnan = 21 riksdaler 16 skilling
Summa utgifter 469 riksdaler

Avgår rusttjänstbevillningen på 15 riksdaler
Behållningen om kapitalet ger 5 % blir 469 riksdaler

Sedan fastigheten med därtill hörande lägenheter och förmåner samt utgifterna upptagits har värderingsmännen, i stöd av Kongl Maj:ts Förordning angående Banko värderingar av den 4 februari 1757, funnit skäligt, att värdera Bro gårds Säteri till 18.265 riksdaler samt de under Rå och Rörs och frälsehemmanen till 9.053 riksdaler 41 skillingar.
Tillsammans 27.318 riksdaler 41 skillingar allt i specie.

Sålunda är det efter bästa förstånd och samvete värderat, betygar.
År och dag som förut är skrivet. På egna och Nämndens vägnar Carl H v Akern

Som tillkallade värderingsmän Jacob Gripenstedt G H Stael v Holstein

****

1785-05-02. Lagfartsprotokoll vid Sommartinget med Bro Härad och utdrag ur auktionsprotokollet 1784-03-31 för Jacob Gripenstedts d y köp av Lejondal. (21)

Orda-grant

Infann sig Hov- och Jaktjunkare Jacob Gripenstedt d y och inlämnade följande, som upplästes:

Utdrag ur auktionsprotokoll, skrivet på Stallmästargården 1784-03-31
Sedan Stadsmäklare Fabian Schenmark efter slag med klubban givit tillkänna att Sätesgården Lejondal i Bro socken, Bro Härad i Uppland genom frivillig auktion skulle säljas offentligt, upplästes:
1:o Kungörelsen om försäljningen i posttidningen
2:o Beskrivning på Sätesgården med dess tillhörigheter
3:o Kongl Bergskollegiets Privilegium på inrättningen av en Kniphammare på Sätesgården
4:o Bro Häradsrätts Protokoll angående på behaglig tid till Lejondals Säteri överlåten kvarnrättighet
Vidare kungjordes sättet till fast egendoms försäljning genom upp- och avslag.

Därefter sattes Sätesgården i uppslag till 15.000 riksdaler specie och 10.000 riksdaler togs i avslag, vilken sistnämnda summa minskade så småningom till 1 riksdaler, som dock ingen bjöd på
Sedan insattes Sätesgården till 12.000 riksdaler specie i uppslag, vilken summa genom bud ökades till 600 riksdaler specie. Detta bud gjorde Jacob Gripenstedt, varefter köpeskillingen på 12.600 riksdaler specie offentligen kungjordes.
Stallmästaregården år och dag som förut skrivet är Jan Ad Norling Notarius Publicus

Vidare visade Hov- och Jaktjunkare Gripenstedt d y särskilda kvittenser, som han den 1 februari fått av sin Moder, framlidne Hov- och Jaktjunkare Jacob Gripenstedts änka, Friherrinnan Ulrika Funck och Brodern Direktör Johan Gripenstedt, att de var nöjda med betalningen för deras andelar i den nu sålda egendomen.
Lejondals Sätesgård har tillhört Jacob Gripenstedts d y föräldrar med tillhörande hemman och lägenheter.

För Gripenstedts 7 omyndiga systrar, som sammanlagt skall ha 4.204 riksdaler 8 skillingar 7/18 runstycken av köpeskillingen, får summan till följd av Kongl Svea Hovrätts utslag 1783-05-30 innestå hos köparen mot ränta på 6 % och inteckning i egendomen. Denna inteckning beviljades vid sista Vintertinget den 27 januari i år.

Med anledning härav och då Hov- och Jaktjunkare Gripenstedt d y bevisligen inhandlat berörda fasta egendom, bestående av
Lejondals Frälse Sätesgård om 3 mantal i Bro socken,
frälsehemmanet Ålsta om 2 mantal i Näs socken
Raskeboda ½ mantal i Bro socken detta Härad

Då han tillika gottgjort vad ha borde betala av köpesumman, har Häradsrätten skäligen prövat och på Gripenstedts begäran beviljat honom oklandrat uppbud första gången.
År och dag som förut är skrivet På Häradsrättens vägnar Carl v Ackern

****

1787-10-10 gjorde undertecknad Kommissionslantmätare efter Landshövdinge Ämbetets förordnande avmätning av Vallby. (113)

Orda-grant

Major Mauritz Posse, som var förmyndare för Grevinnan Fredrika Stenbock, ägare av frälsehemmanet Vallby i Bro socken och Härad, Uppsala län, ansökte om avmätning av ägorna. Landshövdinge Ämbetet förordnade Kommissionslantmätare Edwall att verkställa förrättningen. Den fastställdes den 30 januari 1788 vid Bro Härads Vinterting, vilket Carl v Ackern betygar

Sedan den tvistiga rågången mot Alby och Jädra i Tibble socken blivit bilagd den 13 augusti detta år och Säteriet Lejondal i samma socken även gränsar mot Vallby på södra sidan sammanträdde efter kallelse i Säbyholm, Hovjunkare Jacob Gripenstedt och Major Posse för att överlägga om denna rågång.

Baron Posse visade en karta upprättad år 1687 över råskillnaden, som Lantmätare Carl Engberg gjorde med påståendet: Att råskillnaden skulle förbli.
Gripenstedt bestred och ville visa en annan karta, varefter gränsen borde sträcka sig och som den hittills alltid varit. Då Herrarna inte kunde komma överens blev beslutat att enligt 62 § i Förordningen av 1783 skulle ägorna avfattas och karta upprättas.

Den 15 oktober företog undertecknad att avmäta den tvistiga råskillnaden mellan Lejondal och Vallby och började vid Lejondals Rån, som är ett erkänt Råmärke mellan Råby, Skällsta, Vallby och Lejondal, därifrån Tallröret som är ett erkänt Rå mellan Vallby och Lejondal står.

Från Tallröret utsattes en linje på försök efter Lejondals anspråk inne i Vallby skog till Långstenaröret, där på berget utvisade tre lösa stenar på en lös häll, varav två var nedfallna och den tredje stående. 1 aln därifrån låg en kullfallen sten med ett avslaget hörn, som låg intill. Detta berättade att stenen varit stående.

Linjen fortsattes tills den kom till den förenade rågången mellan Alby och Vallby.

Den 16 oktober utsattes en försökslinje från Näshagsviken i Lejondals sjön till det ställe Vallby gjorde anspråk på inne i Lejondals skog. Röret bestod av fem lösa och mossbeväxta stenar liggande på bergbunden mark.

Sedan nu båda sidors anspråk blivit upptagna, upprättades en karta. Då jordägarna åter sammanträdde stannade de äntligen i följande förenade beslut:
Att från Lejondals röret i rät linje till Tallröret som alltid varit erkänt och därifrån en rät linje till Snedbergsröret som enligt beslut den 13 augusti blivit nedsatt till skillnad mellan Alby och Jädra skogar och samma Snedbergsrör blir en laglig ände mellan Lejondal och Vallby och att rågatan mellan dessa rör upphuggs och sträckrör nedsätts till nu och framtida säkerhet.

Den 19 oktober upphögg undertecknad den förenade Rågången mellan Lejonodal och Vallby.
N:o 25 Snedbergsröret i snedden av berget består av 4 stenar i ett röse och visar skillnaden mellan Lejondal, Vallby och Alby och Jädra

N:o 26 Tallröret på Major Wiks i Lejondals sjön, där hjärtstenen är 2 alnar lån och ½ aln bred häll, spetsig uppåt i ett röse av 6 alnars diameter, där Jädra, Vallby och Lejondals skogar slutar.

N:o 27 Från Snedberget 500 alnar ett röse och därifrån ännu ett 600 alnar bort, lades N:o 28.

800 alnar från N:o 28 samt 600 alnar från Tallröret nedsattes sträckrör och ett röse av 2 alnars diameter.

N:o 29 till N:o 30 vid Tallröret på en liten bergkulle där linjen kröker ett trestena rör väl ommurat, som visar skillnaden till Snedbergsröret och Lejondals Rån

Då linjen kom till Tallröret träffade den 15 alnar in på Lejondal, men rågatan blir efter uthuggningen och rättas endast med bleckning, som efterhand rättas, när skogen tas ned till vanligt behov.

N:o 29 flyttades i rät linje.
Vidare upphöggs rågatan även från Tallröret, där den kröker till N:o 31 i Lejondals Rån. Där det förut är känt att Råby, Skällsta, Vallby och Lejondal skogarna mötas låg på ett berg några få utan ordning lagda stenar, som på begäran förbättrades och uppmurades ett femstena rör med sidosten mellan Lejondal och Vallby. I det 30 stenar stora röret lades visare för de olika skillnaderna.

Detta förrättades i närvaro av Major Posse och Hovjunkare Jacob Gripenstedt, Och härmed slutar detta göromål
Sålunda överenskommet och avlutat intygar På Ämbetets vägnar Joh L Edwall
Mauritz Posse Jacob Gripenstedt

Att dessa protokoll är likalydande med konceptet som förvaras i Länets Landskontor intygar
Uppsala den 6 april 1805 C H Bäck

Den 30 januari 1788 vid Bro Härads Vinterting fastställt, betygar
På Härads rättens vägnar Carl v Ankern

****

1787-11-03 Utdrag ur protokollet rörande rågången mellan Finsta rusthåll och Lejondal. (144)

På begäran anmärks, att omkring röret N:o 11 på Finsta karta vid Grindtorpet, som hör under Lejondals Herrskap är torpgärdesgården litet utflyttad inpå Finsta mark Röret ligger nu inom torphägnaden, vilket likväl är gjort med vederbörligt tillstånd av Fröknarna Posse. De var i livstiden ägare av Finsta by. Deras skriftliga tillåtelse uppvisades och eftersom den intagits efter Finsta ägodelning hör till rusthållets mark.

Alltså beviljades Baron Posse, ägare av rusthållet i Finsta, att inhägnaden vid Grindtorpet må alltid så förbliva, efter som förut avhandlat blivit. Han får orubbat njuta Grindtorpet och sig till nytta använda allt vad som inom denna hägnad vara kan.
Intygas Säbyholm den 3 nov 1787 Johan Edvall

****

1790-05-05 utfäster sig Bergenschöld att till Grevinnan Löwen betala återstoden av köpeskillingen för Bro Gård. (100)

Orda-grant

Med 1 års uppsägning och ränta på 6 % kommer jag att betala återstoden av köpeskillingen för Bro gård med underlydande lägenheter, belägen i Bro socken, Bro Härad till Grevinnan Riksrådinnan Ribbing född Grevinnan Eva Löwen med 22.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken.

Så länge jag har detta lån och tills jag blir lagligen uppsagd, betalar jag räntan vart halvår.
Därjämte förbinder jag mig att för denna min innestående köpeskilling skaffa Grevinnan Ribbing vid nästa Härads Ting inteckning för så väl kapital som ränta, som utgår näst efter Riksens Ständer Bank vid utmätning.
Stockholm den 15 september 1783 Sachr Bergenschöld.

Detta lån är för mig lagligen uppsagt till återbetalning från nedanstående datum betygas.
Stockholm den 18 oktober 1789 Sachr Bergenschöld

Som avbetalning av min fordran hos Kammarherre Bergenschöld av 22.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken har jag jämte ränta fått 7.970 riksdaler 10 skilling 8 runstycken.

Nu återstår 15.000 riksdaler av min fordran på köpeskillingen för Bro gård.
Stockholm den 4 april 1788 Ewa Löwen

Ett halvt års ränta med 450 riksdaler specie den 6 oktober 1788 Ewa Löwen
Ett halvt års ränta är betalt med 450 riksdaler specie den 8 april 1789 Ewa Löwen
Ett halvt års ränta är betalt med 450 riksdaler den 8 oktober 1789 Ewa Löwen

Den 28 januari 1790 vid Bro Härads Vinterting i Tibble Gästgivargård antecknades på baksidan av skuldbrevet och uppvisades, upplästes och infördes i Inteckningsprotokollet, att Inteckningen som beviljades för Bro gård den 23 september 1783 nu är överlåten till Kammarherre Eric Nortuns säkerhet, för den på honom övertagna skulden av 15:000 riksdaler med 6 % ränta med samma förmånsrätt som tidigare
Betygar På Häradsrättens vägnar överkorsat namn

Ränta på ovanstående kapital 15.000 riksdaler är betalt samt av kapitalet 1.500 riksdaler specie intygas och kvitteras.
Stockholm den 27 mars 1790 Eric Nortun

Återstående kapital av 13.500 riksdaler är transporterat på Kongl Vetenskaps Akademin, som därför betalt mig kontant.
Stockholm den 27 mars 1790 Eric Nortun

Mot att Kongl Vetenskaps Akademin vid laga Sommartinget med Bro Härad i Kammarherre Bergenschölds till Akademin utfärdade skuldbrev av den 27 mars detta år för 13,500 riksdaler erhålls för laga säkerhet inteckning i Bro Sätesgård med där underlydande hemman, torp och lägenheter. Inteckningen har näst efter Riksens Ständers Banks inteckning i samma egendom för 17.500 riksdaler förmån.

Kongl Akademin tillåter att denna inteckning dödas.

Stockholm den 24 april 1790 På Kongl Vetenskaps Akademins vägnar G Adelbeth /Joh Carl Wilcke

****

1792-05-01 dödades Kammarherre Bergenschölds inteckning i Bro gård. (86)

Orda-grant

Vid Sommartinget med Bro Härad i Tibble Gästgivargård den 1 maj 1792, uppvisade Kammarherre Sachris Bergenschöld sitt överkorsade Original skuldbrev, utgivet av sedelinnehavaren den 30 april föregående år på 7.000 riksdaler med 6 % ränta och 6 månaders uppsägningstid för båda parter.

Långivarna Grevinnorna Fröknarna Catharina Ebba och Fredrika Barbara Bark hade vid Sommartinget den 2 maj samma år, på Kammarherrens begäran, fått en inteckning i Kammarherrens fasta egendom Bro gård, som är ett Frälse Säteri om 3 1/4 mantal med 22 underlydande torp och övriga lägenheter samt Rå och Rörshemmanen i Husby By, 3 ¼ mantal samt Frälsehemmanen i Härnevi By, 7 mantal med nybygget Fredriksberg, Jursta 1 mantal, alltsammans i Bro socken samt Tång ½ mantal i Ryds socken. Här fanns utdrag ut Inteckningsprotokollet.

På skuldbrevet fanns denna dag anteckning och kvitto på att lånet och räntan var betalda och Inteckningen därför kunde dödas. Kvitto hade utgivits av Grevinnorna Barks förmyndare Kammarjunkare Greve Nils Bark.

På Kammarherre Bergenschölds anhållan prövade Häradsrätten efter 7 kapitlet 2 § Rättegångs Balken att göra inteckningen alldeles kraftlös och därigenom döda den. Vilket skulle i Inteckningsprotokollet av den 2 maj anmärkas.

År och dag som förut skrivet står. På Härads Rättens vägnar Carl H von Ackern

****

1792-05-07 redogörs i Häradsrätten om Bergenschölds inteckningar i Bro gård. (22)

Orda-grant

Vid granskning av de sista 10 åren i Bro Häradsrätts Protokoll har jag funnit, att Frälsesäteriet Brogård om 3 ¼ mantal med 22 torp och övriga lägenheter och därunder lydande Rå- och Rörshemman Husby By, 3 ¼ mantal samt frälsehemman Härnevi By om 7 mantal, Jursta 1 mantal, alla i Bro socken samt Tång ½ mantal i Ryds socken, nu är besvärat med två inteckningar som ägaren Kammarherre Sachris Begenschöld själv begärt.

1:o Vid Vintertinget den 30 januari 1789 har Ständernas Bank erhållit en inteckning för ett lån på 7.500 riksdaler med 4 % ränta. Den inteckningen äger första företräde enligt intecknings Protokollet vid sommartinget den 3 maj 1790.

Enligt särskilt bevis av den sista i samma månad uppgick Bankens fordran till 7.230 riksdaler

2:o Vid samma sommarting den 3 maj beviljades Kongl Vetenskaps Akademin inteckning i denna egendom för ett lån på 13.500 riksdaler allt specie, med ränta av 6 % och högsta förmånsrätt beviljad vid hösttinget den 23 september 1783.

Sedan finns inga fler inteckningar på Bro sätesgård, vilket på Kammarherre Bergenschölds begäran härmed bevis meddelas

Finstaholm den 7 maj 1792 På Ämbetets vägnar Carl Ackern

****

1792-05-25. Kvitto på köpeskillingen undertecknat Sacharis Bergenschöld vid försäljningen av Bro gård (24)

Orda-grant

Som köpekontraktet visar, har jag den 2 maj detta år sålt Brogårds Säteri med underliggande hemman och lägenheter för 60.000 riksdaler specie till Baron Josias Cederhjelm, varav 50.000 betalas i Banko och 10.000 i Riksgäldssedlar.

Cederhjelm åtar sig ansvaret för de i Brogård beviljade inteckningarna, nämligen
till Riksens Ständers Bank 17.000 riksdaler och
till Vetenskaps Akademin 13.500 riksdaler allt i banko

Baron Cederhjelm har erlagt 19.500 riksdaler specie banko och 10.000 riksdaler i riksgäldssedlar vilket är påtecknat själva kontraktet.

Köpeskillingen är alltså efter överenskommelse, riktigt och till fullo betalt, vilket härmed kvitteras.
Stockholm den 25 maj 1792 Sachris Bergenschöld

Som anmodade vittnen Mårten Ekman J H Brantenberg

****

1792-05-25. Köpekontraktets villkor sedan Cederhjelm köpt Bro gård (25)

Orda-grant

På det sätt som köpekontraktet av den 2 maj innehåller har jag, Josias Cederhjelm, tillhandlat mig Bro gård med underliggande hemman och lägenheter. Vi undertecknade, har överenskommit om följande omständigheter:

1:o Jag, Josias Cederhjelm och min kära Hustru har förordnat att Brogårds Gård och Gods skall efter vår död tillfalla vår kära dotterdotter Fröken Catharina Ulrica Montgomerie. Därför kommer köpebrevet att utfärdas i hennes namn.

2:o Forna ägare har fastställt att i egendomen en summa av 88 riksdaler 42 skillingar 8 runstycken för all framtid skall innestå, med villkor att av den årliga räntan på 6 %, 3 riksdaler 16 skilling varje år skall lämnas till två fattiga flickor under godset samt 2 riksdaler till Bro kyrka
Dessa pengar skall innestå hos köparen, vars ansvar blir att verkställa och dra försorg om författningen
Kammarherre Bergenschöld kommer under arrendetiden ombesörja detta, vilket skall gottgöras honom vid betalning av arrendet.

3:o Angående procents skillnaden mellan den ränta Vetenskaps Akademin njuter, för ett av mig, Bergenschöld, upptagit och i Bro gård intecknat lån på 13.500 riksdaler och den ränta Baron Cederhjelm har att förvänta av egendomen, är oss mellan den 1 maj 1793 likviderat.
Men skulle Akademin mot förmodan och med någon rätt inte vilja återta kapitalet, skall vi angående den blivande ränteskillnaden på samma sätt komma överens.
När lånet är betalt förbehåller jag, Bergenschöld, mig att återfå min till Akademin lämnade förskrivning. Jag kommer då att döda Inteckningen vid Tinget

4:o § 4 I Arrendekontraktet omtalas att husesyn och besiktning kommer att hållas i sommar. Då bör, vad åbyggnaden angår den uppgift och beskrivning, som Kammarherren gjort till Bankens säkerhet den 13 oktober 1788, ligga till grund

5:o § 5 I Arrendekontraktet nämns om Inventariernas godhet och antal. De senare intas av de Specifika Förteckningar, som redan är lämnade. För att utröna godheten bör två oväldiga män, som en på var sida utnämns, med det första sammanträda på plats, för att införa värdet i kolumnerna.

Det är alltid förbehållet arrendatorn att antingen efter samma värde eller in natura återställa Inventarierna.
Stockholm den 25 maj 1792 Josias Cederhjelm Sachris Bergenschöld

Som anmodade vittnen Otto G Boije Mårten Ekman

****

1792-08-27 upprättades följande Syne och Besiktningsprotokoll på Brogård på grund av arrendekontrakt av den 2 maj samma år mellan Baron och Kammarrådet Cederhjelm och Kammarherre Bergenschöld. (98)

Orda-grant

M A N G Å R D E N
N:o 1 Stora byggningen är 36 alnar lång, 16 alnar bred, byggd av trä på stenfot, som på åtskilliga ställen är dålig. Huset är utanpå försett med panel. Det består av två våningar och en rymlig vind med Frontespis (framsida) på båda sidor, under brutet spåntak, som är gammalt och buktigt.

Huset har 35 fönsterbågar med både nya och gamla kittbågar. Två lufter på köksgaveln är utan fönster. I nedre våningen är det 2 och i övre våningen 4 fönsterbågar i varje luft utom vindsfönstren. Till alla lufter finns luckor.

I nedre våningen är förstuga, sal, förmak, sängkammare och två mindre rum till vänster, och till höger ett litet kök, samt ett mindre och ett större rum.

I övre våningen förstuga, sal, förmak, sängkammare och ett litet avplankat rum av förstugan till vänster, samt till höger förmak och sängkammare.

Det finns 3 kakelugnar och 9 spisar, murar och pipor är gamla och inte så pålitliga.

Trappan åt gården är av sten, men vid utgången mot trädgården av trä, ganska dålig.

Golv, dörrar och panel är i tämligen gott tillstånd. Stengolvet i förstugan är av kvartssten. Kring väggarna i nedre våningen utom köket finns en väggfast spegel.

N:o 2 Öster om gården finns en flygel, 25 alnar lång 12 ½ alnar bred i en våning, Den står på stenfot och har stentrappa, är rappad utanpå, har dubbelt brädtak och 9 fönsterlufter utan luckor, 2 kittbågar i varje luft. Där finns förstuga, 5 tapetserade rum med gipstak, golv och dörrar i gott skick, 5 kakelugnar med två skorstenar. Under huset en vävd källare med svale.

N:o 3 Köksflygeln finns väster om gården mittemot den andra flygeln. Den är 25 alnar lång 12 ½ alnar bred och står på en låg och krafsig stenfot, är rappad, men något förfallen. Den har dubbelt brädtak och 2 skorstenar.
Där finns ett stort kök med spis och fyrugnar, samt 2 rum. Mot gårdssidan 4 kittfönster och utåt 5 stycken med bly. Golven är svaga och i ett rum finns svampangrepp.

N:o 4 Åt öster finns längre ned på gården en flygel av trä. Den är nyligen men illa uppsatt. 21 alnar lång och 13 alnar bred under bra tegeltak.
Består av förstuga och 5 tapetserade rum med 5 kakelugnar, en skorsten. 8 lufter med blyfönster. Golv och dörrar ganska bra, men vägglaget svagt och illa timrat. Under huset en sämre källare med trossbotten.

N:o 5 En likadan byggnad mitt emot den förra åt väster är byggd på hög stenfot, under tegeltak. 21 alnar lång och 13 alnar bred. Har även utgång på baksidan med en hög trätrappa.
Därunder är ingång till ett litet förrådsrum under huset. Det finns 4 rum och 1 kontor med 3 sämre och bättre kakelugnar och en köksspis. Golv och dörrar tämligen bra.

På Flyglarna 2 och 3 finns frontespis åt gården, lika som på stora byggningen med runda fönster och på gavlarna vindskupor med fönster. Det finns vindskupor även på de andra flyglarnas yttergavlar. Alla skorstenarna på dessa byggningar utom en på N:o 3 är täckta med järnplåt.

U T O M G Å R D E N

N:o 6 En träbyggnad för ladugårdsstaten 28 alnar lång och 16 alnar bred på stenfot under brutet tak, östra delen av näver och torv, resten av bräder. Hela taket ganska dåligt. Vägglaget ganska gott, utom östra sidan och norra gaveln som tagit skada av röta.

I huset finns 5 rum och kök, slöjdstuga, drängkammare, ett rum för rättaren och ett för dejan.

I rummen är 2 kakelugnar och 3 spisar. Murar och pipor gamla och inte pålitliga. Golven överallt helt förstörda, 9 lufter med blyfönster. Ovanpå en rymlig vind med 3 fönster och en lucka. Under huset 2 bra, välva källare.

N:o 7 En träbyggnad nära och söder om föregående, med samma slags tak som N:o 6. Bräderna angripna av röta. 21 ½ alnar lång och 12 ½ alnar bred innehåller 3 bodar, som har 5 fönsterlufter av vilka 4 har järngaller.

Ovanpå en rymlig vind med träluckor. Under byggnaden 2 större och 1 mindre välvd källare.

Vägglaget och bottnarna ganska väl hållna utom en sättning av grunden på västra gaveln.

N:o 8 En bagarstuga strax norr om N:o 6 av trä, 26 alnar lång och 12 alnar bred under näver och torvtak, som är ganska dåligt. Vägglaget välhållet.

Byggnaden innehåller till vänster i förstugan en stor bagarstuga med spis, bakugn och en inmurad järnpanna. Mittför förstugan ett avplankat rum med en torkugn över bakugnen.

Till höger en visthusbod med dörr utifrån. Där finns 8 fönsterlufter med blyfönster.

På norra gaveln sitter matklockan och under huset en större källare med trossbotten.

N:o 9 En vedbod näst intill och norr om N:o 8 är 24 alnar lång och 10 alnar bred, uppsatt av stopvirke, med bräder till väggar och tak som är angripna av röta. Har 2 större och 2 mindre portar. Där finns också ett avträde.

N:o 10 Stallbyggnaden näst intill och norr om föregående är 28 ½ alnar lång och 14 ½ alnar bred. Timret är gammalt och knutarna dåliga liksom brädtaket.

Stallet har 10 spiltor, där botten och pallarna är gamla och nötta. Vagnshuset har 2 dubbla portar men ingen botten. På ena sidan ett litet selkontor inrättat av gamla bräder. 2 skullar går över hela byggnaden. Stallet står mest på jorden och har nästan ingen stenfot. Där finns 2 fönster.

N:o 11 Invid en materialbod byggd av gammalt virke, 11 alnar lång och 9 alnar bred under tak av näver och torv. Är uppsatt senare än Banko värderingen gjordes.

L A D U G Å R D E N

N:o 12 En sädeslada på södra sidan 44 alnar lång och 14 ½ alnar bred, 11 varv hög av nytt och 3 varv av gammalt timmer under rörtak. Byggningen innehåller loge med dubbla dörrar på båda sidor samt 2 golv på gråstensmur. Allt i gott skick.

N:o 13 En sädeslada på östra sidan är 51 alnar lång 14 alnar bred och 18 varv hög. Den är flyttad och uppsatt av mest gammalt timmer utom syllarna. Den står på god stenfot och har gott rörtak.

Den består av loge med ny botten och dubbla dörrar på båda sidor. Knutarna är på flera ställen svaga och dåliga och väggarna buktiga. Mellan denna och nästa lada är ett lider med 2 portar under samma slags tak.

N:o 14 En sädeslada i samma räcka är gammal och flyttad. Den har loge med 2 golv och är 49 alnar lång och 14 alnar bred på stenfot under rörtak, Logtillstret (?) är ganska dålig men klarar sig ännu några år. För övrigt är denna lada i ganska gott tillstånd. Både inåt ladugården som utåt är dubbla dörrar.

N:o 15 I samma länga en alldeles ny lada uppsatt i år. Den är 63 alnar lång och 14 alnar bred och 15 varv hög av ganska gott timmer, med gråstensmur under syllarna och utmärkt rörtak. Består av loge med ny botten och dubbla dörrar på ömse sidor, 2 sädesgolv och 1 lider på ena ändan näst intill N:o 14. Detta hus är byggt senare än Banko värderingen gjordes.

N:o 16 En sädeslada på norra sidan av mest nytt men även gammalt timmer. Den är 35 alnar lång, 17 alnar brev och 15 varv hög, byggd på låg stenfot och har bra rörtak.
Den består av loge med bra botten och dubbla dörrar på båda sidor samt 2 golv, alltsammans tämligen välhållet utom att gavlar och rösten skjutit sig och behöver förstärkas med spännbjälkar.

N:o 17 Ett stuthus på västra sidan, som är gammalt och flyttat. 33 alnar långt 13 alnar brett och 14 varv högt på låg stenfot och bra rörtak.
Där finns en svale och 2 rum med bås, i det ena plats för 8 par stutar. Det andra kan inredas till lika många par, men används nu till foderhus. Nära intill ett lider på stolpar med portar åt yttre sidan. Lidret är av samma höjd och lika tak som stuthuset.

N:o 18 Fä- och Fårhus i en räcka, även det flyttat. 58 alnar långt 15 ½ alnar brett och 16 varv högt kan ännu i flera år användas, dock är vägglaget på flera ställen angripet av röta. Rörtaket och stenfoten är i gott behåll.
I Oxhuset som har dubbla dörrar åt ladugården och en dörr utåt, är bås för 18 par oxar. Botten och inredning är inte i fullgott skick, men kan ännu användas.
Där finns en dörr till kohuset, som dessutom har en dörr utåt Ladugården. Där är inrett för 16 kor. Innanredet i samma skick som i oxhuset.
Härifrån är en dörr till fårhuset, som mäter 11 alnar och har en dörr på gaveln utåt lidret. Över alla dessa ladugårdshus är foderskullar.
Till alla 5 logarna är stenbroar på båda sidor i gott skick och ett dike runt hela byggnaden för att avföra vattnet.

S T Ö R R E B Y G G N A D E R

N:o 19 En smedja och kolhus, 15 alnar lång och 9 alnar bred av stopvirke med bräder till väggar och tak. Den är gammal och dålig särskilt taket.

N:o 20 En spannmålsbod av gott timmer med laxknutar på stenpelare. Den har stenbro framför dörren och är 31 ½ alnar lång 14 alnar bred, allt under spåntak. Vägglaget förstärkt med spännbjälkar och järnsprintar. Allt välhållet och i gott skick, men taket och knutarna behöver med det första tjäras.
Är inuti avdelat med 2 tvärväggar ända upp. Har 3 bottnar, den understa lagd med tegel. Ingången är försedd med dubbel bräddörr och järnbom. För alla 17 större och mindre öppningar finns träluckor med kasthakar, samt i understa våningen järngaller i öppningarna. I översta våningen finns 2 fönster på gavlarna.

N:o 21 Ett Brygg- och Torkhus i en byggnad nere vid sjön, 15 ½ alnar långt och 10 ½ alnar brett under tak av näver och torv. Uppbyggt år 1786.
Så väl muren i brygghuset som torkplåten med sin mur är i gott och användbart skick. Golven i båda rummen är av sten, enkel dörr med järnbom, 2 fönster med stora träbågar och järngaller. Ovanpå en rymlig vind och i plåthuset finns en maltlave.

N:o 22 Ett hus öster om och utmed trädgården under rörtak är 12 ½ alnar lång 8 alnar bred. Detta hus är gammalt och oanvändbart.

N:o 23 En byggnad bredvid har 2 rum av gammalt och kraftigt virke under rörtak, 16 alnar långt och 10 alnar brett

N:o 24 Fiskarstugan är 15 alnar lång 16 alnar bred på stenfot under rörtak. Den är byggd 1788 och består av 2 rum och har 4 kittfönster. Allt med mur och golv i gott stånd.

N:o 25 Fiskarens uthus är 14 alnar långt och 8 alnar brett av nytt och gammalt virke, uppsatt under halmtak. Består av fårhus samt ett foderhus därbredvid.

N:o 26 Intill N:o 25 finns ett nothus på stolpar under rörtak, någorlunda välhållet.

N:o 27 Iskällaren är timrad av trä med överbyggnad. Det är 10 alnar långt och 9 alnar brett under rörtak.
Vid sjön mitt för vägen till gården är en stor lastbrygga av gråsten. även på andra sidan på nya vägen över dammen nedanför gårdsplanen är en bro uppförd 1784. Den är cirka 50 alnar lång med utbyggnad mittpå och har ledstänger.

N:o 28 På ängarna, Ängsholmen kallad är av gott och nytt virke uppsatt en hölada på låg stenfot som är 37 alnar lång och 14 alnar bred och 14 varv hög. Den består av ett logskifte mitt i och på vardera sidan ett golv, med kluvet virke till botten. Den uppfördes 1784. Och har 2 dubbla inkörsportar samt tak av rör.

Föregående Syn och Besiktning har undertecknad på begäran upprättat. Som till alla delar, med husens verkliga beskaffenhet är riktig, betygar
Bro gård den 27 augusti 1792 Sahlman

****

1793-05-01. Utdrag ur Inteckningsprotokollet vid Bro Härads Lagtima Sommarting i Tibble Gästgivargård den 1 maj 1793, där Vetenskaps Akademins inteckning från 1790-05-03 i Bro gård dödas. (23)

Orda-grant

Vid sommartinget 1790-05-03 beviljades Vetenskaps Akademin laga Inteckning i
Brogård frälse Säteri om 3 ¼ mantal med underlydande 22 torp och övriga Lägenheter, även
Rå och Rörs hemmanen Husby, 3 ¼ mantal samt
Frälsehemmanen Härnevi By 7 mantal med Nybygget Fredriksberg
Jursta, 1 mantal, alltsammans i Bro socken och
Tång, ½ mantal i Ryds socken, allt i detta Härad

Detta till säkerhet för dåvarande ägaren Kammarherre Sachris Bergenschölds lån på 13.500 riksdaler med årlig ränta av 6 %. Lånet hade förmånsrätt efter Rikets Ständers Bank, som hade fordringar från 1783-09-23.

Baron Carl Josias Cederhjelm som nu inhandlat Sätesgården och Godset visar Kammarherre Bergenschöld skuldbrev och ett av Vetenskaps Akademin meddelat kvitto:
”ovanstående lån och upplupen ränta är till fullo betald, varför Inteckningen dödas”.
Stockholm den 1 april 1793 Af Acrel

Med anledning av detta och Baron Cederhjelms anhållan fann Häradsrätten skäligt att döda ovannämnda Inteckning i Bro sätesgård och Gods och förklara den alldeles kraftlös.
Vilket Inteckningsprotokollet av den 23 september 1783 och 3 maj 1790 skulle anmärkas.
År och dag som förut är skrivet. På Häradsrättens vägnar Carl H v Ackern

****

1795-08-05 skrev Josias Cederhielm och Christina Tigerhielm ett tillägg till sitt testamentariska förordnande av den 30 maj 1792. (102)

Orda-grant

Detta ingavs till Hovrätten den 14 augusti 1816 och uppvisades den 15:de.
Utan att återkalla vad vi oss emellan år 1780 bestämt eller förändra vad vi 1792 i anseende till vår dotter Margareta Ulrica och vår dotterson Josias och vår dotterdotter Catharina Ulrica vill vi göra följande tillägg.

1:o Vi utser till förmyndare för Catharina Ulrica Montgomery följande Herrar, nämligen Hovrättsrådet Johan Norell, Hovrättsrådet Magnus Petter Rosbeck och vår anhörig Sam Ev Riben på Lövsta.

2:o Vi vill förordna att Catharina Ulricas giftermål inte får ske av hennes godtycke, utan på hennes mors upplysta och förståndiga val. Skulle annorlunda ske förklarar vi henne ovärdig att njuta vad Testamenten av 1792 tillagt henne

3:o Vi ger vår yngste dotterson Robert Adam Montgomery att utom arv det nyligen inköpta stenhuset i Stockholm som Fideikommiss, vilket inte får skingras. Skulle han dö utan arvingar skall vår dotter efter eget godtycke välja efterträdare till Fideikommisset efter hennes död.

4:o Vi har stadgat att all lösegendom och pengar som finns i vårt bo efter den förstas död, skall av den överlevande ägas.

Till yttermera visso är detta vår vilja och vårt förordnande om får arvliga egendom. Detta har vi i nedanskrivna Herrars närvaro underskrivit med våra anborna sigill bekräftat
Västberga Sätesgård den 5 augusti 1795
Jos Cederhielm C M Tigerhielm

Denna testamentariska författning är undertecknad i vår närvaro och av Herrskapet erkänd, undertecknad och med deras sigill bekräftad, betygas av oss tillkallade vittnen
Peter Christ Neostadius Ant Holmstedt

****

1797-12-04 uppgjordes ett köpekontrakt mellan Emanuel Widegren och bönderna Pehr Pehrsson och Johan Ersson (146)

Widegren säljer sin egendom Bolandet, i Sala socken, Över Tjurbo Härad i Västmanland för 2.100 riksdaler riksgäldssedlar till Bönderna i Fornebo socken Pehr Pehrsson och Johan Ersson.

Egendomen består av 1/3 mantal, förmedlat till 1/6, om 2 öresland och säljs i det skick som hemmanet med dess åbyggnad jordbruk och stängsel nu befinner sig. Tillträde den 14 mars nästa år.

Köpeskillingen betalas i mitten av februari med halva summan 1.050 riksdaler och i mitten av maj den andra hälften med 1.050 riksdaler, allt i riksgäldsmynt.

Hemmanet har ingen inteckning. Dock skall till deras säkerhet innestå behörigt gravationsbevis, som skall begäras vid nästa Vinterting

Så snart köpeskillingen är helt betald skall köpebrev utgivas. Ett vite av 500 riksdaler sätts som säkerhet för ömse parter, att erläggas av den som på något sätt vill ändra eller rubba detta ingångna och avslutade köpekontrakt.

Med detta kontrakt är Vi på ömse sidor nöjda och i vittnens närvaro underskriva.
Stockholm den 27 december 1797 Emanuel Widegren Pehr Pehrsson Jan E Ersson

Som tillkallade vittnen underskriver N A Humble Assessor F Ad Carlström Kamrer i Kommittén för Armens Flotta

****

1800-00-00 förteckning på dem som är hemmansägare i Bro och Låssa församlingar. (169)

Överstinna Friherrinnan Montgomery äger i Bro och Ryds socknar 15 ½ mantal

Major Gustaf Taube äger i Bro och Låssa socknar 10 7/16 mantal

Major Silverstolpe i Bro och Låssa 12 3/8 mantal

Brukspatron Hebbe i Bro och Låssa 13 9/16 mantal

Över Intendenten Edelcrantz i Bro 2 ¼ mantal

Fru Rothlib 2 ¼ mantal
Fru Malm i Bro 1 mantal
Generalmajor Gustaf Lantingshausen i Bro ½ mantal
Statskommissarie Widegren i Bro 3 mantal
Lagmans boställe i Sylta 1 ¼ mantal
Kyrkoherde boställe i Bro 1 3/8 mantal
Komminister boställe i Låssa ½ mantal
Generalmajor Bergenstråle i Bro och Låssa 12 3/8 mantal
President Edman Bro 2 ½ mantal
Länsman Hammarlind 1 mantal
Lagman Nystedt 1 ¼ mantal

****

1800-00-00 Brev till Kongl Maj:t med begäran om lån för att klara vedförsäljningen till Brännerierna. (48)

Orda-grant

Sedan jag för två år sedan blev innehavare av Säteriegendomen Lejondal, som är belägen 3½ mil från Stockholm, har jag försökt att genom odling förbättra denna egendom.

Jag har funnit att flera områden är skogbeväxta, som skulle kunna nyttjas bättre till åker och äng. Även på andra ställen är skogen mogen för utgallring, för att befrämja ungskogens tillväxt.

Denna skog kan inte avyttras på platsen, men skulle till allmän nytta och enskild fördel kunna transporteras till Stockholm. Dock fordras inte bara arbetare, dragare och körredskap då egendomen ligger ½ mil landsväg från Mälaren, utan även eget fartyg för att med säkerhet kunna verkställa transporten.

I anseende till den stora kvantitet ved, som för Kongl Maj:ts Allmänna Magasin Direktion går åt till Brännerierna, erbjuder jag denna ved, varigenom vedbehovet i Stockholm borde underlättas.

Jag anhåller underdånigast att Kongl Maj:t tillåter, att jag får ett förskott ur Magasinsfonden på 9.000 riksdaler mot 3 % ränta och följande villkor:

1:o Att förskottssumman till Eders Kongl Maj:t och Kronans säkerhet intecknas i min egendom, som består av 3 hela hemman Säteri med 10 underliggande torp och i inköp kostar 25.000 riksdaler banko, mot att jag förbinder mig och i händelse av annan innehavare, att genom vedleveranser betala förskottet. Denna inteckning kommer efter de privata inteckningar på 13.000 riksdaler Banko.

2:o Att 5000 famnar gran och tallved om 6 kvarters längd årligen till Tanto och Kungsholmens Brännerier ofelbart levereras

3:o Att därutöver 1.000 famnar lika beskaffad ved kan få levereras till samma Brännerier årligen.

4:o Betalning beräknas efter medelpriset på Stockholms Torg och Hamnpriser under den tid av året då veden kommer sjöledes till Stockholm.

5:o Betalningen av de i andra punkten nämnda 5.000 famnarna dras vid varje års slut av från kapitalet och den löpande räntan.

6:o Betalning för den ved som nämns i tredje punkten som dessutom kan levereras, innehålls ¼ i avbetalning för förskottssumman och resten utbetalas till mig.

Ingen underskrift men Gripenstedt säljer till Georgii 1801.

****

1801-07-21. Försäljningen av Lejondal och protokollen i Häradsrätten av uppbuden och den beviljade fastan. (26)

Orda-grant

Jacob Gripenstedt, kungör att han sålt Frälsesäteriet Lejondal i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län med tillhörande torp: Fiskartorpet, Alsättra, Skinnartorp, Grindtorp, Sveden, lilla Tingsviken, Murartorp, Hällkana, Svarvarviken och Roligheten till Major Henrik Georgi för 25.000 riksdaler, varav 1/3 = 8333 riksdaler 16 skilling i Bankomynt och 2/3 = 16.666 riksdaler 32 skilling i Riksgäldskontorets kredit sedlar.

Köpet är Oss emellan slutet i juni, som Köpekontraktet utvisar och jag har fått köpesumman 25.000 riksdaler.

Därför avhänder jag mig och mina arvingar Lejondals Säteri med alla därunder lydande torp och överlåter med full äganderätt till Major Georgi, att för sig och sin Son besätta och behålla den enligt lag välfångna Egendomen i hus och jord, åker och äng, skog och mark, torp och torpställe, såg och kvarnställe.

Detta har jag i vittnes närvaro egenhändigt undertecknat och med mitt anborna sköldemärke bekräftat.
Stockholm den 12 juli 1801 JACOB GRIPENSTEDT

Som anmodade vittnen H Silverbrandt An Benj Ekman

1801-10-01, vid laga Höstting med Bro Härad i Tibble Gästgivargård, har detta salubrev uppvisats, upplästs och införts i Lagfartsprotokollet.

Major Henric Georgi har för en köpesumma av 25.000 riksdaler inhandlat för sig och sin Son och efterkommande Lejondals frälsesäteri och erhållit Kongl Maj:ts Resolution att under frälsenamn äga och besitta, som deras anhållan om fasta uppbjuder.

För att tredje uppbudet skall beviljas bör Gravationsbevis uppvisas, som visar att fastigheten inte häftar i skuld.
På Härads rättens vägnar Årbom

1802-01-18, vid laga Vinterting med Bro Härad begärs liksom förut att ett Gravationsbevis anskaffas. Uppbudet beviljas utan klander andra gången.
På Härads Rättens vägnar Årbom

1802-05-03, vid laga Sommartinget med Bro Härad har sedan Rättens föreskrift om Gravationsbetygets uppvisande, fullgjorts, uppbudet beviljats tredje gången
På Härads Rättens vägnar Årbom

1802-09-28, vid laga Höstting med Bro Häradsrätt beviljades fasta.
På Härads Rättens vägnar Årbom

****

1805-04-06 gjordes utdrag av kartbeskrivning över Lilla Ullevi Hemman och torpets Köpenhamns ägor i Bro socken och Härad, Uppsala län. (114)

Orda-grant

Ägornas beskaffenhet
Lilla Ullevi
N:o 30 Stenbockstorpet, nyligen av utmark till åker uppbrukat med ler och myrjord
N:o 31 Ett inhägnat avröjt kärr på Lilla Ullevi skog, som ägs av Säbyholm. I samma kärr har frälsehemmanet Vallby ett skifte eller teg. Det tillkom genom att Norrboda torp fått den bredvidliggande Vallby skattäng. Vallby har fått något av bemälte kärr som utfyllnad. Det innehåller blöt vall
N:o 32 Av denna vall har Norrboda torp dessutom 8 tunnland 20 ½ kappland
N:o 33 Vallby frälsehemmans skog som består av många berg, men har tillgång på både gran och tall.

Nuvarande lägenheter innehåller
2 tunnland 24 kappland åker
29 tunnland 12 kappland äng
283 tunnland 8 kappland skog
2 tunnland 27 kappland backar, äng och åker

Av nuvarande lägenheter är här upptagna betygar Joh L Edwall
Att detta utdrag av Koncept Kartbeskrivningen över Lilla Ullevis hemmans och Torpet Köpenhamns ägor författad år 1787 och förvaras i Länets Lantmäterikontor, intygar
Uppsala den 6 april 1805 C H Bäck

****

1805-08-01. Brev från Gustaf Adolph till Kammarkollegiet ang uppodlingar på Lands- och Härads Allmänningar (27)

Orda-grant

Vi sänder er härmed till efterrättelse och verkställighet, Vår i dag utfärdade Förordning om Skogarna i Riket. De 7 första §§ i Förordningarna handlar om, hur sådana trakter och ställen som saknar skog och bete, blivit undersökta, beskrivna och kartlagda. Dessa skulle på ett nyttigare sätt användas.

Vi har genom särskilt Cirkulär till Landshövdingarna anbefallt, att om sådana platser finns hos Er, Ni skall uppge dem för Oss samt föreslå hur de bäst och nyttigast kunde uppodlas
Hälsingborg den 1 augusti 1805 GUSTAF ADOLPH

****

1805-10-01. Samuel Widegrens arrendekontrakt på Lejondal, som ägs av Georgi (28)

Orda-grant

Utdrag ur Inteckningsprotokollet vid hösttinget i Tibble den 1 oktober 1805
Statskommissarie Emanuel Widegrens arrendekontrakt som inlämnas till Härads Rätten.

Jag, Henric Georgi, upplåter på 15 års arrende till Emanuel Widegren mitt Frälsesäteri Lejondal i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län med alla underlydande torp och lägenheter, som jag efter köpebrev av den 12 juli 1801 innehar.

Arrendesumman är 1.200 riksdaler banco specie

Murartorpet är undantaget, eftersom det blivit förpantat till bonden Erik Jansson

Följande villkor gäller:
1:o Innevarande växande gröda av spannmål och trädgårdsväxter tillkommer mig, Georgi
Allt foder till kreaturen disponeras av Widegren. Vid avträdet behåller Widegren spannmålen och trädgårdsavkastningen för det senaste året medan fodret till kreaturen blir kvar vid gården.

2:o Jämte inbärgningen av all gröda och lövtäkten förbinder jag mig, att så 14 tunnor råg och 3 tunnor vete till höstsädet samt till vårsädet avlämna 10 tunnor korn och 2 tunnor ärter.

3:o Georgi använder alla dagsverken till gårdens hävd och trösk fram till 1 november

4:o Alla Kronoutskylder och Frälseskapets rättigheter för innevarande år fullgörs av Georgi, även tjänstefolkets stat och lön till 1 november, då de blir uppsagda till avflyttning av honom.

5:o Utom vedbrand till gårdens behov får Widegren allt vad som röjning och uppodling av äng, hagar och skog ger, som egendomens påräknade inkomst. Han får av själva skogen avyttra 100 famnar ved och 200 timmerstockar årligen.

6:o Det kontrakt Georgi har med Nordberg om fisket kommer att uppsägas den 1 november

7:o Alla åbyggningar, både mangårdsbyggning och ladugård samt staket och gärdesgårdar skall underhållas. Eftersom ingen Syn sker vid tillträdet kommer inte heller någon avsyning att äga rum.

8:o Widegren får efter eget gottfinnande till egendomens fördel bruka och begagna åker, äng och torp. Dessa skall antingen ha torpare, läggas och brukas under gården eller flyttas till andra ställen. Flera torp må inrättas och uppbyggas.

9:o Under arrendetiden äger ingen försäljning av egendomen rum utan Widegrens samtycke. Vill han köpa må en köpesumma om 20.000 Riksdaler Banko Specie överenskommas mellan Oss. Skulle egendomen kunna säljas till högre belopp till annan, blir överskottet Widegrens enskilda behållning som ersättning för att han avstår arrendet.

10:o Widegren får under arrendetiden antingen till en del eller helt överlåta arrenderättigheten till annan. Han är dock ansvarig inför Georgi att kontraktet uppfylls.

11:o Om dödsfall inträffar under arrendetiden gäller detta kontrakt som efterlevnad av arvingarna.

12:o För att betala räntorna på egendomens inteckningar kommer den årliga arrendesumman att genom Widegren användas. Dock förbinder sig Georgi att med andra tillgångar fylla vad som fattas, om summan skulle bli högre än arrendebeloppet. Alla räntor betalas av Georgi till 1 oktober.

Med dessa villkor förklarar jag, Widegren, mig till alla delar nöjd och försäkrar att jag skall iaktta och fullgöra vad som ålagts mig. Jag förbehåller mig dock att Majorskan Georgi skall underteckna och samtycka till kontraktet.

Två likalydande exemplar är upprättade och av Oss i vittnens närvaro underskrivna.
Stockholm den 19 juli 1805 Hinric Georgi Magdalena Peterson Emanuel Widegren

Dessa namn är egenhändigt underskrivna betygar
Stockholm ut supra J G Lilljeheim Axel Alnefelt

Resolverades
Att detta kontrakt är till den säkerhet, kraft och verkan som Kongl Förordningen av den 17 juni 1800 angående städsel, lego och fardag av jord på landet medgiver, har intagits i protokollet och utdrag meddelas härmed.
År och dag som förut skrivet På Härads Rättens vägnar Örbom

På första sidan står Lösen med Ch Sigl 34 skilling 6 runstycken
Påskrift å Dokument 12 skilling
Summa: 46 skilling 6 runstycken Banko

****

1807-00-00 skriver Wetterstedt till Konungen att Widegren vill uppodla mark vid Lejondal på Bro Härads Allmänning (51)

Orda-grant

Ägaren av Lejondals Säteri i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, Stats Kommissarien Emanuel Widegren har hos mig anhållit genom bifogade ansökan, att med skatt till Kongl Maj:t och Kronan få uppodla en del av Bro Härads Allmänning till hemmanet. Marken disponeras inte till något.

Enligt bifogade beskrivning och karta innehåller hela Bro Allmänning 649 tunnland 20 kappland varav 113 tunnland 22 kappland gör tre skattlagda torp under Lejondals Säteri

86 tunnland 24 ½ kappland är Stats Kommissariens odlingsmark

26 tunnland 9 kappland är donerade till torp under Bro sockens prästgård

26 tunnland 25 kappland är boställe för Skogsbetjänten

396 tunnland 3 ½ kappland återstår, som Stats Kommissarien med tillägg av skogvaktartorpets ägor anhållit att få inhägna och göra fruktbar.

Stats Kommissariens skäl för ansökan är följande:
De 86 tunnland 24 ½ kappland som Stats Kommissarien redan odlar ligger så kringspridda att de inte utan stor kostnad och skogens nedhuggande kan frånstängas den del av Allmänningen som inte används.

Häradsborna som själva äger tillräcklig skog och utmark, utnyttjar sällan eller aldrig marken till bete. Eftersom den består av kärr, stenbunden och i övrigt bergig mark är den inte duglig som skogsmark.

Kostnaden för Allmänningens avfattande har bestritts av Stats Kommissarien ensam. Häradsborna har inte infunnit sig trots i laga skedd kungörelse eller på minsta sätt deltagit i utgifterna

1:o Kartan över Allmänningen visar att Stats Kommissariens redan upplåtna lägenheter ligger så kringspridda, att de omöjligt kan hägnas eller användas, om andra skall nyttja intilliggande mark

2:o I kraftvunnet Utslag i Häradet yttrar sig Besiktningsmännen, att Allmänningens bete sällan eller aldrig utnyttjas av häradsborna. Då efter kungörelse ingen häradsbo infunnit sig eller protesterat och dessutom inte deltagit i kostnaden för uppmätningen och rågångsläggning, kan man utesluta att de skulle efterfråga denna mark.

Till följd av 7 § i Kongl Förordningen den 1 augusti 1805, anmäler jag i underdånighet Stats Kommissariens ansökan till Eder Kongl Maj:ts beslut. Denna Allmänning, som för närvarande inte är

till någon nytta, kan genom odling förvandlas till ett eller två hemman, som ger en årlig ränta till Ers Kongl Maj:t och Kronan.

Med djupaste undersåtlig nit och trohet får jag till dödsstunden framleva som Kongl Maj:ts Tropliktigaste Tjänare och Undersåte Eric af Wetterstedt/ Anders Hjerpe

****

1807-08-22 lämnade lantmätare Pousett specificerad räkning för utförd Revning av Härads Allmänningen vid Lejondal. (130)

Repartitions Räkning på medel Statskommissarie Widegren betalt för Lantmätare Pousetts revning av Häradsallmänning
Enligt arvodesräkningen 59 riksdaler 1 skilling 10 runstycken
Räkning för 9 ½ dagarvoden á 16 skilling 30 riksdaler 24 skilling
Widegren gottgörs för mat och husrum under 10 dygn á 24 skilling 35 riksdaler
S UM M A 124 riksdaler 25 skilling 10 runstycken

I summan ingår för Lejondal Säteri, Lilla Tingsviken, Hällkana och Svarvarviken samt för ängar andel i resekostnader, ägornas avfattning och 5 dagars kosthåll

För de av Befallningshavande beviljade kärr på allmänningen andel i resekostnad, avfattningsarbetet och 15 dagars kosthåll

För Tingsviken som hör till Kyrkoherde Bostället, andel i resekostnad, ägornas avfattning och 1 dags traktamente.

Bro sätesgård tillhörande Friherrinnan Montgomery, andel i resekostnad, halva tiden vid Rågångens upphuggning eller för 4 dagar, och 4 dagars traktamente

Örnäs Säteri, Finsta delägare, Bro Härads delägare delar på andel i resekostnad, skogsmarkens avfattande, 43 dagars kosthåll och logi

De återstående 9 ½ dagsverken á 30 riksdaler 24 skilling, som gjordes för Häradets räkning avförs
SU M M A 124 riksdaler 25 skilling 10 runstycken

****

1807-10-21. Eric af Wetterstedt anser att Widegren är mest berättigad att behålla träden som fällts vid Rågången. (50)

Orda-grant

Brev till Landshövdingen.

Eftersom Statskommissarien ensam fått stå för kostnaden med anledning av rågången och uppmätning samt karta på Bro Härads Allmänning, anser jag att han bör ha rätt att behålla den skog, som huggits för rågångsgatan. Efter meddelande hos Överjägmästaren får virket hämtas av Skogsbetjäningen.
Stockholm i Landskontoret den 22 oktober 1807 Eric af Wetterstedt

Widegrens anhållan hos Landshövdingen att få behålla virket efter rågångsgatan.

När man uppmätte rågångsgatan på Bro Härads Allmänning blev flera större och mindre träd fällda och liggande. De skulle kunna användas vid mina odlingar både till byggnadsvirke och stängsel.

Jag anhåller ödmjukt hos Landshövdingen, att få använda detta virke för nämnda ändamål.
Emanuel Widegren

****

1807-1808. Brev till Landshövdingen med begäran att få äga hela Allmänningen. (53)

Orda-grant

Sedan den av Landshövdingen förordnade mätningen av Bro Härads Allmänning och Lantmätarens författade karta och beskrivning är genomförd, vilken bifogas, så märker Landshövdingen att hela Allmänningen utgör 649 tunnland 20 kappland.

113 tunnland 22 kappland är skattlagda till tre torp lydande under min egendom Lejondal

86 tunnland 24 ½ kappland utgör kärr och moras, som enligt Landshövdingens Utslag av den 6 september förra året är upplåtna för min odling.

Stora Tingsviken skall vara donerat till Bro sockens Prästgård och består av 26 tunnland 9 kappland.

Skogvaktare Bostället innefattar 25 tunnland 25 kappland.

Den övriga Allmänningen är 4 tunnland 24 ½ kappland kärrmark, 32 tunnland 17 kappland ung och bra skog på stenbunden mark och 358 tunnland 26 kappland bergig mark, där just ingen skog växer.

Då Allmänningen är så beskaffad att de kärr, som jag skall få odla, är så spridda att de endast med kostnad kan avstängas från skogsmarken. Jag kan inte odla kärren om inte angränsande skog tas bort, så att väder och vind kommer åt. Något bete för någon annan kommer inte att förekomma då kärren instängs till odling.

Därför anser jag den största förmånen både för Kongl Maj:t och Kronan som för mig, som ensamt betalt Lantmäteri mätningen utan deltagande av Häradet, att det hela upplåtes till mig. Då kommer åker, äng och skogen i ett sammanhang att beskattas efter de grunder författningarna föreskriva. Kongl Maj:t och Kronan vinner en ständig och säker inkomst, även av Skogvaktare Bostället som inte kommer att behövas, utan innefattas i det nya hemmantalet,

Om Landshövdingens bifall anhåller jag ödmjukast Em Widegren

****

1808-00-00 förteckning på hemmansägare i Bro Härad enligt Kronobefallningsmannens i orten utdrag ur 1808 års mantalslängd. (170)

Över Ståthållare Greve av Ugglas
Generalmajor Greve Lantingshausen
Hovmarskalk Wachschlager
Överstinnan Friherrinnan Montgomery
Major Gustaf Taube
Ryttmästare Silverstolpe
Revisions Sekreterare Iserhielm
Ryttmästare Riben
Kaptens Löjtnant Posse
Kammarjunkare Liljenheim
Brukspatron Hebbe
Grosshandlare Björkman
Sekreterare Löfvenström
Krono Länsman Hammarlind
Statkommissarie Widegren
Kyrkoherde Boställe i Bro och Ryd
Komminister Bostället i Låssa och Näs

****

1808-01-25. Skrivelse till Häradsrätten (54)

Orda-grant

Under min underdåniga anhållan i sammanhang med vad jag av Bro Härads allmänning redan äger, få den återstående delen av Allmänningen, upplåten tillhemmantal och skatt härför till Kongl Maj:t och Kronan erlägga, genom Högvälborne Herr Baron Landshövdingen och Commendeuren af Wetterstedt till Kongl Maj:t nådiga bifall blivit överlämnat och Kongl Cammarkollegium, varav [….] utlåtit häröver ……..

****

1809-05-16. Brev till Landshövdingen och Kammarkollegiet om Widegrens tillstånd att odla på Allmänningen, med förbehåll att han levererar virket till stängslet vid Hovstallängen, Korsängen och broarna efter Häradsbornas protester. (55)

Orda-grant

Vi har i nåder låtit Oss föredragas Ert den 28 september avgivna Utlåtande över ägaren till Lejondals säteri i Bro socken, Bro härad, Uppsala Län, Stats Kommissarien Emanuel Widegrens ansökan, att sedan han genom laga kraft vunnit Utslag av den 6 september 1806, fått tillstånd, att på Bro Härads Allmänning uppodla kärr oh mossar på 86 tunnland 24 ½kappland.

Men då denna mark vid närmare påseende är så spridd, att den inte utan betydande kostnad och skogsnedtagning kan stängas från Allmänningen eller göras fruktbar, bör han även tillåtas att mot årlig ränta och skattläggning få uppodla den del av Allmänningen, som ännu inte disponeras.

Denna ansökan har Befallningshavande tillstyrkt. Häradsborna har protesterat, då de kommer att lida förlust av bete och skogsfångst för åtskilliga lägenheter och hemman, som har behov därav.

Skogsbetjäningen har erinrat att de skoglösa Boställen och Hemman i Häradet inte skulle kunna underhålla Byggnader och Broar, då de skulle sakna virke av Allmänningen,

Befallningshavande har i särskild skrivelse, på grund av dessa skäl, hemställt att Widegrens ansökan skulle undanta den mark, som är donerad till Bro sockens Prästgård, men få odla den övriga odisponerade marken. Vidare bör förbehåll göras så att erforderligt virke till Hovstallängen, Korsängen och de allmänna broar i Häradet, som på grund av jordmånen inte kan byggas av sten, skulle levereras från dessa nyhemmanen.

Vi har nådigt övervägt detta mål och funnit att Vi inte mot Häradsbornas protester, kan bevilja sökandes önskemål. Å ena sidan har sökande vunnit laga kraft i utslag av den 6 september 1806 och erhållit tillstånd att uppodla kärr och mosar till den vidd av 86 tunnland 24 kappland. Dessa är som kartan visar kringspridda. Å ena sidan kan sökanden inte utan stor kostnad inhägna dem.

Å andra sidan kan Häradsborna inte utan svårigheter begagna sig av de andra spridda delarna av Allmänningen.

Alltså vill Vi återföra denna sak till ytterligare rannsakning vid Härads Rätten, som skall göra parterna en framställning och överenskommelse genom lämplig delning eller passande skiljelinje.

Sökande må få sin uppodlingsmark i ett sammanhang och Häradsborna på samma sätt få den återstående delen av Allmänningen.

När Befallningshavande inkommit med ytterligare utlåtande häröver, vill Vi slutligen besluta i detta mål, vilket Vi med detta svar till Befallningshavande i Uppsala Län i nåder tillkännager Stockholms Slott den 16 maj 1809 C A R L genom M Rosenblad.

****

1810-tal. Angående Lejondals skog på Allmänningen (56)

Orda-grant

Tre små anteckningar om nedlagda torpet Svartbäcken.
All annan skog i Allmänningen utom den som kommer att tillhöra anläggandet av det nu nedlagda torpet Svartbäcken samt den skog som hör till den s k Spegeln, kommer att tillhöra och begagnas av Säteriet, 108 tunnland 24 kappland.

För att förbättra torpen kommer skogen i s k Spegeln eller den omkring Nedre Dammkärret, Övre Dammkärret, Blåbärskärret och Vinterkärret att tillhöra de anslagna odlingsplatserna, 45 tunnland 4 kappland

För att återställa det nedlagda torpet Svartbäcken med sina odlingsplatser är tillagt följande skog:
Den mellan N:o 21, 19, 18 samt Örnäs rågång, Bro Säteris ägor och därifrån Allmänningens rålinje till N:o 21, 33 tunnland 17 kappland

Tre föreslagna delningar på Lejondals del av Allmänningen
I Lejondals skogen som ligger på Allmänningen är föreslagna tre avdelningar:
1:o För Säteriets räkning
2:o Till torpens förbättrande anslagna odlingsplatserna
3:o Till återanläggandet av torpet Svartbäcken

Till Säteriet kommer att höra, 59 tunnland 7½ kappland
Till torpen, 27 tunnland 31 ½ kappland
Till torpet Svartbäcken, 25 tunnland
S U M M A 112 tunnland 7 kappland

Skogen för Säteriets räkning, 108 tunnland 24 kappland
Kring torpens odlingsplatser, 45 tunnland 4 kappland
Till det återupptagna Svartbäcken, 37 tunnland 14 kappland
S U M M A 187 tunnland 13 kappand

Hela allmänningen 299 tunnland 20 kappland
Härav har tidigare hört till Odlingsmarker, 25 tunnland 14 ½ kappland
Beviljade Odlingsmarker, 86 tunnland 24 ½ kappland
Skog och berg, 187 tunnland 19 kappland
S U M M A 299 tunnland 20 kappland

Hela Allmänningen utgör enligt kartbeskrivningen 649 tunnland 20 kappland och består av följande

Tillodling för Säteriets räkning, 59 tunnland 7 ½ kappland
Där intill belägen skog, 153 tunnland 28 kappland
Till Svartbäcks torpets återuppbyggande
Till odling, 25 tunnland
Där intill belägen skog, 33 tunnland 17 kappland
S U M M A 299 tunnland 20 kappland

Här innefattas 25 tunnland 14 ½ kappland tidigare skattlagda ägor
Tidigare skattlagda torp, 88 tunnland 7 ½ kappland
S U M M A 387 tunnland 27 ½ kappland

Skogvaktartorpet, 26 tunnland 25 kappland
Stora Tingsviken som tillhör Prästgården, 26 tunnland 29 kappland
Återstående Allmänning i skog, 203 tunnland 3 kappland

Odelbar mark, 4 tunnland 24 ½ kappland
S U M M A 649 tunnland 20 kappland

För Säteriets egen räkning odlas följande platser:
4:o Hällkana kärret består av småstarr och mossbotten, 2 tunnland 19 kappland
5:o Lilla Tingsvikens kärr av samma beskaffenhet, 4 tunnland 13 kappland
6:o Rydjan, 9 tunnland 8 ½ kappland
20:o Älgkärret beläget djupt mellan bergen, beväxt med mossa och ljung, 20 kappland
21:o Av detta kärr på, 2 tunnland 22 kappland, avstängs, 1 tunnland 26 ½ kappland, att odlas i sammanhang med Svartbäcken
22:o En sänka öster om föregående, beväxt med skvattram och al- och tallbuskar, 4 tunnland
23:o En annan smal sänka öster om nyssnämnda och av nästan lika beskaffenhet 1 tunnland
24:o Mot Tångs rågång beväxt med bättre gran och tallskog är marken jämn och stenbunden och inte så bra att odla, 4 tunnland 25 kappland
25:o Ett smalt kärr sydost om Rydjan. Beväxt med småskog, 1 tunnland 10 ½ kappland
26 En låglänt mark söder om Rydjan, består av moblandad grund jord med smärre gran och tall, 5 tunnland 14 kappland
27:o Öster om denna ett gyttjigt, djupt kärr, 25 kappland
28:o En sank och tuvig mark, bevuxen med pors och videbuskar, tidigare instängd och nyttjad av Skogvaktaren till slåtter, 1 tunnland 22 ½ kappland
29:o Ett kärr söder om föregående, tuvigt och sankt beväxt med skog och lövsly, 4 tunnland 25 kappland
30:o en lågländ trakt öster om Rydjan, högre mot västra sidan, överallt beväxt med ung gran och gårtall, 7 tunnland 26 ½ kappland
31:o Ett djupt kärr öster därom beväxt med al och gran, 1 tunnland 25 ½ kappland
32:o Ett kärr norr om N:O 30 är tuvigt, 4 tunnland
33:o I sammanhang och norr om sistnämnda ett sankt kärr, beväxt med skvattram och albuskar, 2 tunnland 25 kappland
S U M M A 59 tunnland 7 ½ kappland

Den skog som finns omkring dessa odlingsmarker är 108 tunnland 24 kappland
Kring de till odling av torpen vid N:o 8,9,10,11 Övre och Nedre Dammkärren, Blåbärskärret och Vinterkärret, 45 tunnland 4 kappland
S U M M A 213 tunnland 3 ½ kappland

Till torpens förbättring odlas följande, mot att någon del av deras tidigare ägor frånskiljs, som odlas för Säteriets räkning.
8:o Nedre Dammkärret beväxt med ung martall och gran samt lövsly, 2 tunnland 2 ½ kappland
9:o Övre Dammkärret av samma beskaffenhet men mer sankt, 6 tunnland 1 kappland
10:o Blåbärskärret beväxt med gran, gårtall, ungt talltimmer och gran, 4 tunnland 24 kappland
11:o Vinterkärret beväxt med gran, gårtall och sly, 9 tunnland 4 kappland
34:o Mellan kärret N:o 33 och Svarvarvikens äng en höglänt sänka av mojord och grusbotten, 20 kappland
35:o En dylik sänka sydost om samma äng, 30 kappland
36:o En sänka mellan Rydjan, Tingsvikskärret och Svedboda består till större delen av moblandad lerjord och är bevuxen med smärre skog, 4 tunnland
S U M M A 27 tunnland 31 kappland

För att åter kunna anlägga det nedlagda torpet Svartbäcken anslås följande odlingsplatser:
7:o Svartbäcken, ett gammalt torpställe som består av sidlänt mossvall, 9 tunnland 6 kappland
12:o Svartbäckshagen där den bättre odlingsmarken är beväxt med al och björksly, 1 tunnland 25 kappland
13:o Den sämre marken, 25 kappland
14:o En sänka söder om denna hage, beväxt med ung gran och martall, 12 kappland
15:o En annan sänka sydost om föregående hage av samma beskaffenhet, 1 tunnland 2 kappland

16:o En annan sänka mellan Kvarntorpet och Örnäs rågång av samma beskaffenhet, 1 tunnland 7 kappland
17:o Ett smalt kärr öster om Svartbäcken, sankt och tuvigt, beväxt med gran och tall samt albuskar, 1 tunnland 6 ½ kappland
18:o En stenfri jämn mark vid Kvarntorpet och Tångs rågång, består av grund sandblandad svartmylla, beväxt med gran och tall, 2 tunnland 9 kappland
19:o Vattendränkt och tuvigt kärr beväxt med gran, gårtall och lövsly, 5 tunnland 9 kappland
21:o Fortsättningen av ett kärr till Svartbäcken om 2 tunnland 22 kappland, varav en del kan stängas och resten användas till odlingar hörande under Rydjan, 1 tunnland 26 ½ kappland
S U M M A 25 tunnland

Den skog som ligger omkring odlingsområdet N:o7, 12, 13, 14, 15, 16 och 17 kommer att jämte odlingsmarken att stängas. Den är 33 tunnland 17 kappland
S U M M A 58 tunnland 17 kappland

****

1811-10-04 Resolution undertecknad Carl Johan angående Widegrens uppodlingar på Bro Härads Allmänning (57)

Orda-grant

Till Kammarkollegiet angående Stats Kommissarien Widegrens uppodlingar på Bro Härads Allmänning.

Ägaren av Lejondals Säteri, Emanuel Widegren, har efter ansökan, vunnit Utslag genom Landshövdinge Ämbetet i Uppsala Län av den 6 september 1806 och fått tillstånd att på Bro Härads Allmänning inhägna och nyttja åtskilliga spridda kärr och mossar. Tillsammans, 86 tunnland 24 ½ kappland.

Vid undersökningen av marken befanns den vara så spridd, att den endast med stor kostnad kunde stängas mot den övriga Allmänningen. För att göra den fruktbar behövdes det huggas ned en del skog. På grund av detta tillåts Widegren att mot ränta och skatt få odla även den övriga delen av Allmänningen.

Vi har i skrivelse till Er den 16 maj 1809 förklarat, att då Häradsborna protesterat, skulle ytterligare hörande vid Häradsrätten äga rum. Vi föreslog att en vänlig överenskommelse och lämplig delning skulle göras, så att Widegren bekvämt kunde odla och Häradsborna komma åt sina betesmarker.

I protokollet från Häradsrätten av den 6 oktober 1809, som Ni inkommit med framgår att någon sådan överenskommelse inte kunnat träffas.
Widegren föreslog att den på kartan utmärkta marken märkt Litt F skulle förenas med hans förut erhållna odlingsplatser. Det på allmänningen befintliga Skogvaktare Bostället kunde upplåtas till honom som skatt och Skogvaktare tjänsten dras in. Gillade Häradsborna detta förslag skulle Widegren ensam betala för stängseln.
Enligt Kongl Förordningen av 1802 angående Stängselskyldigheten borde Häradsborna dela kostnaden med honom.

De närvarande Häradsborna bestred förslaget, eftersom de blir lidande genom förlust av betesmark och skogsfång. Däremot yrkade de att Widegren fick sina 86 tunnland 24 ½ kappland på ett eller högst två ställen.

Widegren förklarade att han inte tänkte frångå sina redan erhållna odlingsplatser och inte heller åtaga sig stängsel på andra villkor än han uppgivit. Han anser att hans förslag ger Häradsborna den största fördelen, då de två skogspartierna som är av något värde kommer att tillhöra dem.

Vi har tagit detta som Ni angivit och övriga Vederbörande i målet andragit i övervägande och funnit, att då man inte kunnat komma överens vid Häradsrätten, ingen annan utväg för att bereda den redan påbörjade uppodlingen framgång, än att följa Widegrens förslag.

Enligt detta förslag skall något fälltimmer, gran och gårtall bibehållas som Allmänning och endast mindre kringspridda delar av den sämre oländigare marken mellan myrar och kärr jämte de till uppodling tillåtna mossarna instängas. Då Häradsbornas beten vad Beskrivningen av Kartan visar, är av mindre tjänlig natur och mest bergiga, leder det inte till så stor förlust.

Vi tillåter Widegren att stänga på sätt, som Landshövdinge Ämbetets Utslag av den 6 september 1806 beviljade honom.

Detta med villkor att Widegren uppfyller sina åtaganden och utan biträde av Häradet samt med den skog, som växer på hans mark instänga och underhålla stängslen på de delar av Allmänningen, som han fått tillstånd till.

Detta är Vår Resolution
Stockholm den 4 oktober 1811 Under Min Allernådigaste Konungs och Herres sjukdom. Efter Dess förordnande CARL JOHAN genom I A Börtzen

Lika lydande med det vid Kammar Expeditionen förvarade Konceptet intygar J W Wilhelmsson

****

1811-10-04. En variant på Kongl Maj:ts Resolution angående Widegrens odlingar på Allmänningen, samma datum men med Charta Sigillata lösen på 32 skilling. (58)

Orda-grant

Nådig Resolution angående sättet att inhägna åtskilliga mossar och kärr på Bro Härads Allmänning i Uppsala län.

Uppodlingarna har beviljats Emanuel Widegren, ägare till Lejondals Säteri, genom Utslag av den 6 september 1806.
Stockholms slott den 4 oktober 1811.

Sedan Statskommissarien Widegrens ansökan genom Landshövdinge Ämbetets Utslag av den 6 september 1806 erhållit tillstånd, att på Bro Härads Allmänning inhägna och i fortsättningen nyttja åtskilliga spridda kärr och mossar, nämligen 86 tunnland 24 ½ kappland

Vid närmare undersökning framkom att marken var så kringspridd, att den inte utan stor kostnad och trädnedtagning skulle kunna göras fruktbar och skiljas från den övriga Allmänningen. Han får i nåder, mot ränta och skattläggning, odla även inom den odisponerade delen av Allmänningen.

Häradsborna protesterade, då de inte utan svårighet kunde nå sina beten. Frågan skulle ytterligare utredas i Häradsrätten, som skulle försöka förmå parterna till en överenskommelse genom lämplig delning, så att sökande kunde få sina beviljade odlingslotter i ett sammanhang.

Protokollet från Häradsrätten den 6 oktober 1809, som blivit insänt till Kongl Maj:t, visar att ingen överenskommelse kunnat träffas. Widegren föreslog, att de på kartan märkta Litt F, skulle förenas med hans förut erhållna odlingsplatser och gränslinjer dras därefter.

Det befintliga Skogvaktare Bostället kunde upplåtas till honom som skatte och Skogvaktare tjänsten dras in. Gick Häradsborna med på detta, skulle de inte behöva delta i kostnaden för stängslingen, vilket de annars enligt Förordningen av år 1802 angående Stängselskyldigheten borde göra.

Häradsborna fortsatte sina protester, då de genom förlust av bete och skogsfång skulle bli lidande. De ville gå med på att man jämkade, så att Widegren skulle få sina 86 tunnland 24 ½ kappland på ett eller högst två ställen.

Widegren förklarade. att han på så sätt inte skulle kunna begagna den rättighet till odling han fått och inte på några andra villkor än vad han sagt tidigare, åta sig kostnaden för stängsel. Han ansåg också att hans förslag gynnade Häradsborna, eftersom två av skogsmarkerna, som var av något värde, kom att hamna på deras område.

Detta har Kongl Maj:t övervägt. Då ingen överenskommelse kunnat ske och någon annan utväg att få nytta av de redan påbörjade odlingarna, än dem Statskommissarie Widegren pekat på samt att Häradsborna inte skadas så särskilt mycket, då deras del av Allmänningen är bergig och inte lämplig till bete, har Kongl Maj:t funnit skäligt att tillåta Widegren vad han begärt med en del undantag.

Det tidigare villkoret kvarstår. Widegren skall ensam stå för kostnaderna och underhållet av stängsel. Hans anhållan att få disponera hela Allmänningen och Skogvaktare Bostället till skatte förfaller. Under Min Nådigaste Konungs och Herres sjukdom. Efter Dess Förordnande CARL JOHAN

Resolution angående Statskommissarie Widegrens uppodlingar i Bro Härads Allmänning i Uppsala Län.
Enighet med originalet bestyrks av N Hallbäck aktuarie

****

1813-06-25. Widegren skriver till Landshövdingen och begär att få Skogvaktartorpet. (59) Orda-grant

Efter Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober 1811 har odlingsplatser och skog på Bro Härads Allmänning blivit avrösade av mig. Allmänningen utgör 208 tunnland 22 ½ kappland och består av 4 små kärr under N:o 43, 44, 45 och 46, tillsammans 4 tunnland 24 ½ kappland. De övriga 203 tunnland 30 kappland består av oländig och bergig mark, som till största delen är beväxt med glesvuxna små tallar och granar.

Skogvaktaren I Håbo Allmänning skulle kunna vårda även denna obetydliga skog, varför Skogvaktare för Bro Allmänning inte skulle behövas.. Detta vore en besparing för Kongl Maj:t och Kronan av skogvaktarlönen och en inkomst för Stats Verket.

Jag anhåller att få detta torp mot att jag betalar skatt.

Enligt Lantmätare Pousetts Kartbeskrivning finns ingen väg till torpet. Jag anhåller att ovannämnda kärr med däromkring till odling tjänlig mark, varav en del röjts, kommer att utstakas av Lantmätaren och att skattläggas.

Skogvaktare Fagerström, som nu bebor torpet, har på egen bekostnad byggt husen. Vid hans avflyttning eller vid han frånfälle, hans arvingar, kan inte tillåtas flytta husen, då de är byggda av timmer, som är taget på Allmänningen.

Utan han bör få ersättning av mig för byggnadskostnaden efter laga Syn och värdering, eller om han godvilligt kommer att bo där så länge han lever och bruka ägorna till sin förmån. Skulle överenskommelse med honom inte kunna träffas kommer arvingarna till nästa fardag att njuta samma förmån.

Men för odlingen av förutnämnde kärr och odlingsmärk anhåller jag ödmjukt att genast få börja arbetet och från nästa års början betala den skatt som blir satt på torpet.

Stockholm den 25 juni 1813 Landshövdingens ödmjuke tjänare Em Widegren

****

1814-03-28 får Widegren tillåtelse att inneha Skogvaktartorpet mot skatt. (60)

Orda-grant

Landshövdingens i Uppsala län Utslag angående Statskommissarie Widegrens ansökan att få de på Bro Härads Allmänningen enligt Resolution av Kongl Maj:t den 4 oktober 1811, 208 tunnland och 22 ½ kappland avrösade.

Någon Skogvaktartjänst på Bro Härads Allmänning behövs inte, då Håbo Härads Skogvaktare bekvämligen skulle kunna sköta även den marken. Skogvaktar Bostället, som är beläget intill Widegrens ägor, skall upplåtas till honom mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan.

Widegren erhåller också fyra små kärr N:o 43, 44, 45 och 46 om 4 tunnland 24 ½ kappland till odling.

Nuvarande Skogvaktaren skall så länge han lever få bo och bruka marken, som hör till torpet om annan överenskommelse inte sker.
Uppsala Slott den 28 mars 1814

Vad sålunda anhållits och handlingarna innehåller har tagits i övervägande.

Bro Härads Allmänning består av 208 tunnland 22 ½ kappland bergig och otillgänglig skog och blev i och med Resolutionen av den 4 oktober 1811 upplåten till odling för Widegren.
Skogvaktare behövs inte, då Skogvaktaren i Håbo Allmänning kan utföra arbetet.

Skogvaktare Bostället består av 26 tunnland 25 kappland under N:o 38, 39, 40, 41 och 42 på Allmännings kartan. Det bibringar varken Kronan eller Häradet någon förmån, men skulle det skattläggas erhåller Stats Verket årlig inkomst.

De fyra små kärr N:o 43, 44, 45 och 46 som Widegren erbjuder sig att betala skatt för mot rätten att få uppodla tillåts honom under förbehåll att den nuvarande Skogvaktaren av Widegren blir förnöjd.

Den missnöjde äger att besvära sig hos Kammarkollegiet inom fyra månader.
År och dag som ovan B W Fock genom And Hjerpe

Utslag på Statskommissarie Widegrens ansökning rörande uppodlingar.

Enligheten med karterade originalet bestyrks av Hallbäck

Att ett lika lydande Exemplar blivit till Ryds Kyrka inlämnat och där på Predikstolen den 10 april 1814 uppläst intygar
Västra Ryds den 11 april 1814 L J Öberg Kongl Hovpredikant och Kyrkoherde

Likaledes är till Näs kyrka ett Exemplar inlämnat och där ovannämnde dag den 10 april från Predikstolen uppläst intygar
Västra Ryd den 11 april 1814 L J Öberg

****

1814-05-09 anhållan om stämning på General Major Bergenstråle, Toresta, som enligt Ryttmästare Taube flyttat kvarnar vid Norrboda utan lagligt tillstånd (127)

Vid Sommartinget med Bro Härad i Tibble Gästgivargård den 9 maj 1814 anhölls om stämning på General Major Bergenstråle, Toresta, då Majoren utan lagligt tillstånd flyttat såg- och mjölkvarnarna vid Norrboda och byggt om dammen.

Den som anhåller om stämningen är Ryttmästare Taube, som har ägor ovanför dammen. Hans åkrar blir översvämmade och hindrar honom att nyttja dem. Även hans ägor nedanför blir översvämmade av sågkvarnens driftvatten.

Ryttmästare Taube begär att Bergenstråle åläggs att inrätta sina vattenverk och dammar, så att hans ägor inte lider skada och begär att Bergenstråle betalar rättegångskostnaderna.
Stockholm den 23 april 1814 G D Taube

Ryttmästare Gustaf Diedric Taube hade låtit instämma Generalmajor Johan Bergenstråle till sommartinget. När målet ropades upp inställde sig båda parter personligen och Taube ingav följande handlingar, nämligen två syneattester.

”Den 27 november 1813 var undertecknade på anmodan av Ryttmästare Taube vid Norrboda kvarn, för att besiktiga om stigbordsluckan var öppen, eller om vatten genom uppdämning orsakade skada på Klövs och Lilla Ullevis hemmans slåttermark. Den ligger ovanför dammen.

Vattnet i rännan som ansluter till jorddammen var 1 aln djupt och där fanns ingen stiglucka. Däremot fanns en lucka på den gamla uppkastade jorddammen, vilken dock med bottnen låg högre än vattenytan i dammen, varför inget vatten kunde rinna där förrän vattnet stiger.

På den ovanför liggande slåttermarken, som tillhör Klöv och Lilla Ullevi, var mycket vatten som genom att det upplöser jorden gör mycket skada. I vinter kommer dessutom isen att förvärra läget.
Rom den 27 november 1813 Eric Ericsson i Raskeboda Jan (bomärke) Ersson i Husby Nämndemän

”Den 22 december 1813 var undertecknade på anmodan av Ryttmästare Taube, Stora Säbyholm, vid Norrboda kvarn för att besiktiga Klövs och Lilla Ullevis slåttermark, som ligger ovanför kvarnen.

Både utfallsluckan och hålldammsluckan var igensatta och hela ängsmarken från Norrboda till Sätra ägor var översvämmade och täckta av is. På sina håll var isen 7 tum med mellan 4-11 tum vatten under.

Nedanför Stenbocks torp och fram till Sätra var det bottenfruset. På Stenbocks torps rågsådda åker och nedanför Norrboda vid torpet Roms två vretar låg isen till en bredd av 20 alnar tvärs över samt över Klövs beteshage. Detta hade orsakats av att man flera gånger dämt och släppt på vattnet, vilket härmed intygas
Klöv den 22 december 1813 Eric Ericsson i Raskeboda Jan (bomärke) Ersson i Husby Nämndemän

Den 4 november 1800 hölls syn och besiktning vid Norrboda torp, på Skällsta skattehemmans ägor, av denna Häradsrätt, därför att dåvarande ägaren Kapten Christer Lindorm Posse ansökt om att få skattlägga en mjölkvarn med två par stenar där.

Vid besiktningen såg man, att allt vatten från Önsta och Skysta med flera i norr och nordväst från Norrboda angränsande stora skogar, hade sitt naturliga och enda avlopp över det s k Långbro kärr och därifrån över Norrboda äng till kvarnstället. Vidare rann det över Klövs ägor till stora avloppsdiket genom Bro gärden. Detta vattenflöde skulle varit den gamla husbehovs sågkvarnens drivkraft.

Vallby hemmans stor skog, som stöter intill Skällsta hemmans skog endast några hundra alnar från Norrboda äng och ligger öster om kvarnstället har åtskilliga s k springkällor med starka ådror. När besiktningen hölls hade kapten Posse öppnat diken på två ställen som ledde vatten i sitt naturliga lopp till Norrboda äng

Längre upp i Vallby skog ligger stora mossar, som i norr och söder är inneslutna av höga berg. Dessa mossar innehåller endast dy- och gyttjebotten och är fyllda av springkällor och uppvällande källor, så att mossarna inte ens på vintern, då kärr brukar vara farbara, kan användas till vinterväg. De kan inte heller på sommar och höst begagnas till bete eller någon annan nytta.

Allt vatten från mossarna och skogarna måste ned till Norrboda äng, som är enda utloppet.
Strax innan besiktningen hade Posse i en däld börjat göra en damminrättning, för att kunna spara vatten från dessa mosar till de årstider då den övriga vattentillgången inte räcker.

Dammen är en uppkastad och till en del med pålvirke försedd jordvall, med trummor av trä, genom vilka vattnet fick utlopp. Den kommer med fullkomlig säkerhet att bidra till sitt ändamål när den blir färdig.

Man frågade, om ägorna ovanför eller omkring skulle kunna skadas. Nämnden intygade att så inte kan bli fallet, eftersom mossarna ligger i en dal omgiven av berg.

Det arbete som utförts vid och omkring Norrboda kvarn var följande:
Genom Norrboda äng dit allt vattnet samlar sig, var öppnat ett brett dike som tog vattnet från Långbro kärr och Vallby mossar och skog och förde det ned till en naturlig damm omgiven av gärdsgård vid Norrboda torps ägo. Där fanns ett gammalt timrat dammfäste, så att vattnet inte kunde skära in på torpets åker. Jordvallar om två famnars bredd och en famns höjd var uppkastade i öster och nordöst om gamla dammen.

Från gamla dammfästet gick en 37 famnar lång kanal, 1 1/3 famn bred och nära en famn djup, som leder ned till ett innanför jordvallen inrättat dammbord. Därifrån leds vattnet från gamla dammen. Jordvallarna är så höga att ingen risk finns för skärning. Skulle vattenståndet någon gång bli ovanligt högt finns två luckor i nya dammbordet, som genom två rännor lämna överfallsvatten den ena om 20 tums bredd till mjölkvarnshjulet och det andra mycket större till sågkvarnshjulet.

Kvarnbyggnaderna ligger nära varandra och en behövlig grävning var gjord, så väl bredvid den nedanför Norrboda åkermarken, som vidare genom Klövs ägor.

I synemännens närvaro öppnades luckan för kvarnrännan en tum, vilket räckte att sätta fart på kvarnhjulet, så att malningen sattes igång.

Synerätten kunde konstatera att om dammen inrättades, där så var tänkt, ingen skada kan uppstå på kringliggande marker. Däremot vinner man att mera vatten stannar i de odugliga och vattensjuka mossarna. Det vatten som kommer från Långbro kärr, Vallby och Skällsta skogar och mossar skulle vår och höst vara tillräckligt att hålla kvarnen igång. Den uppdämda vattenmassan skulle sparas till torrare årstider.

Det skulle betyda att malning med två par stenar skulle kunna verkställas större delen av året.
Till följd av dessa med flera anförda skäl, tillstyrkes bifall för Friherre Posses ansökan om skattläggning för två par stenar vid den på Norrboda ägor uppförda kvarnbyggnaden.

Ett anförande till protokollet:

Bifogade syneattester vittna att mina ovanför Norrboda kvarn liggande ägor skadas mycket genom att vattnet däms upp vid kvarnen. Denna dämning strider mot 2 § 20 kapitlet i Byggninga Balken, som säger, att ingen får bygga så att någon ovan eller nedanför skadas. Böterna är 10 riksdaler och nedrivning av det uppbyggda.

Den syn och besiktning som genom Domhavande i orten förrättades den 4 november 1800, till följd av att den begärda skattläggningen av Norrboda kvarn beviljades, ger inte heller den minsta anledning därtill.

Syneprotokollet visar tydligt att Norrboda kvarn inte är grundad på vattenuppdämning på Långbro kärr eller mina övriga ägor, utan de anförs endast som vattentillgång för kvarnen, eftersom Önsta, Skysta och flera angränsande hemmans vidlyftiga skogar och mossar i norr och nordväst från Norrboda, har

sitt enda naturliga utlopp över s k Långbro kärr och ned över Norrboda äng, till kvarnstället och vidare över Klövs ägor till stora avloppsdiket genom Bro gärden.

I synerättens utlåtande anförs, att allt vatten som kommer från de berörda skogarna samlas i Långbro kärr och har sitt naturliga utlopp genom Norrboda äng och övriga nedanför inhägnade ägor, samt vidare över Klövs område till avfallsdiket i Bro gärde.

Detta betyder inte att kvarnen kan räkna med någon vattendämning på Långbro kärr. Det visar endast vattnets naturliga väg, som leder förbi Norrboda kvarn. Det visar endast den vattenmängd som Norrboda kvarnägare kan använda under höst och vår.

Jag bestrider inte att detta vattens enda och naturliga avlopp är förbi Norrboda kvarn.
Jag bestrider endast Generalmajor Bergenstråles rätt att hindra vattnet i dess fria lopp genom det enda och naturliga avlopp och att mot lag och ordning genom uppdämning skada mina ägor
Jag bestrider inte heller att Generalmajoren begagnar det framlöpande vattnet till sin kvarn från Långbro kärr, om det sker på sätt att det inte skadar mina ovanför liggande ägor
När sågningar vid den oskattlagda kvarnen sker vid Norrboda och man håller vattnet för att sedan släppa på, gör vattnets ymnighet att mina nedanför liggande ägor översvämmas.

Synerätten anför:
1:o den störta vattentillgången för kvarnen kommer från Vallby skog och mossar
2:o Dessa mosar består av dy och gyttja och är fyllda med springkällor och kan inte användas till något
3:o Dessa mossar ryms inom bergshöjder, som hindrar att grannarnas odlade ägor skadas.
4:o Att vattnet som kunde sparas genom dämning anses tillräckligt för att driva kvarnen under årstider med mindre vattentillgång från Långbro kärr.

Denna kvarn är byggd, så att lucköppningen endast är 1 tum hög och 20 tum bred, vilket räckte för att mala med två par stenar. I undersökningen finns ingenting som kan ge Generalmajoren minsta anledning att tro, att han kan få någon uppdämning på mina ägor, särskilt som det förklarats att det inte behövs mycket vatten för att driva kvarnen. Och en uppdämning följaktligen är onödig.

Synerätten hade uppmärksammat, att Baron Posse för att undvika skada på nedanför liggande ägor gjort en kostsam grävning i förra vattenledningen fram till och genom Klövs ägor
Detta skulle kunna undanröja hinder och ge honom tillåtelse att skattlägga Norrboda kvarn, om man upptäckt att nedanför liggande ägor skulle kunnat lida skada Det diket är efter flera års försummad rensning helt igenväxt, varför vattnet hindras i sitt fria lopp och stiger upp på mina nedanför belägna ägor, isynnerhet när sågen är igång.

Mitt påstående, att Generalmajoren måtte få inrätta kvarnar och dammar vid Norrboda om mina ovanför belägna ägor inte skadas av vattnets uppdämmande, om jag genom vattnets avlopp inte hindras att nyttja och förbättra dem, om mina nedanför kvarnen liggande ägor inte skadas av översvämning, vilket inte endast enligt 2 § 20 Kapitlet Byggninga Balken, utan även genom syn och besiktning av den 4 november 1800, som inte nämner någon uppdämning på Långbro kärr och mina övriga ägor.

Där utmärks tydligt att den mesta vattentillgången skall komma från Vallby skog och mossar, som genom sin oduglighet och läge, skulle vara det enda stället där vattendämning kunde ske utan skada. Där skulle vattnet kunna sparas till de årstider då vattnet från Långbro kärr inte räcker. Rensning av dikena till och genom Klövs ägor skulle också verkställas.

Till följd av detta får jag anhålla hos Häradsrätten, att Generalmajor Bergenstråle, utom bot och skadeersättning, efter lag vid ansenligt vite, skall vara skyldig att iaktta allt vad mitt påstående föreskriver, så att jag inte lider skada av vattnet varken ovanför eller nedanför kvarnen.

Jag vill tillägga en anhållan, att det dike som Baron Posse grävt från kvarnen genom nedanför belägna ägor, för att vattnet inte skulle orsaka skada genom att bli stående alla årstider, måste ovillkorligen rensas av Norrboda kvarnägare och försummelse härvid beläggas med vite. En större grävning än nödvändigt för mjölkvarnens avloppsvatten skulle ta bort mycket mark och således skada mina ägor.

Generalmajoren skall vara skyldig att inrätta Norrboda oskattlagda sågkvarn, om han vill begagna den, så att vattnet inte orsakar översvämning på mina ägor och att diket som behövs för mjölkvarnens avlopp inte görs större än som behövs för vattnets naturliga avlopp.

Jag vill vidare muntligen till Protokollet anföra vad jag anser nödvändigt.
G D Taube

Sedan dessa handlingar blivit upplästa tillade Ryttmästare Taube muntligen, att Häradsrättens syneprotokoll av den 4 november 1800, inte innehöll, att Häradsrätten ansett att någon uppdämning av Långbro kärr behövdes för kvarnens gång, utan att Syneförrättningen visade att kvarnen höst och vår borde kunna sättas igång endast med det vatten som hade avlopp förbi Norrboda.

Vidare skulle även övriga årstider vattnet från Vallby skog och mossar vara tillräckligt att driva kvarnarna. Bergenstråle hade genom sina otillåtna vattenuppdämningar och underlåten rensning av avloppsdiket genom Klövs ägor förorsakat Taube betydlig skada. Han borde förbjudas att företa dessa otillåtna dämningar och förpliktas att sätta avloppsdiket i skick.

Bergenstråle hänvisar till Utlåtandet av år 1800. Han ingav
1:o Befallningshavandes i Uppland, den 8 december 1800, meddelade utslag på Posses ansökan om skattläggning av den på Skällsta kronoskatte augmentshemmans utjords ägor vid torpet Norrboda under Toresta Säteri uppförda kvarnbyggnad.
Utslaget visade att Befallningshavande funnit skäligt att tillåta och förordna att denna kvarn med två par stenar blev skattlagd. Ägaren skulle betala skatt mot att få mala för tull, under villkor att dammluckan öppnades i tid m m som lag och förordningar föreskriver.

De 14 juni 1813 skrevs kontrakt mellan Bergenstråle och Byggmästare Anders Almberg, vilket innehöll att hålldammen vid kvarnen skulle sänkas minst 9 tum, att kvarnen skulle byggas på fördelaktigaste sätt på fast och säker grund.

Efter uppläsandet av dessa handlingar återtog Generalmajoren genast kontraktet och anförde att det visade att dammen före ombygganden varit minst 9 tum högre och att vattnet då skulle översvämmat Taubes ägor, men genom sänkningen ingen risk fanns.

Taube menade att Bergenstråle utan lagligt tillstånd ombyggt och flyttat Norrboda Mjöl- och sågkvarnar, för vilken åtgärd han inte nu ville yrka ansvar. Men han förbehöll sig rätten att äga sin talan öppen om han i framtiden skulle vara befogad att göra Generalmajoren ansvarig.

Vad angår hålldammens sänkning, var vinsten inte så stor som Generalmajoren sagt, då Taube med syneattesterna kunde styrka att vattnet flera månader efter dammens sänkning ändå gått ganska högt på hans ägor och orsakat betydlig skada.

Taube yrkade att kvarnbyggnaderna inrättades och uppdämningarna gjordes med varsamhet, så att vattenytan alltid kommer att hålla sig lägre än markytan på hans ägor. Den överklagade skadan kan inte lösa på annat sätt, vilket stämmer med lagens mening i 20 kapitlet Byggninga Balken. Där står att angränsande ägor inte får bli fördärvade genom kvarnbyggnad.

Synen av den 4 november 1800 menade också att uppdämningar inte fick göras som kunde skada angränsande ägor

Taube påstår, för att freda sina ägor, att Generalmajoren måtte ansvara för den redan orsakade skadan och vid lämpligt vite förbindas att i fortsättningen se till att sådan inte sker.

Taube förklarade varför skadan inte blivit överklagad och anmäld till Häradsrätten förrän nu.
De första åren efter skattläggningen av Norrboda kvarn, hade de angränsande ägorna tillhört grevinnan Fredrika Ulrika Stenbock, men brukats och förvaltats av kapten Posse, som ägde kvarnen. De skador som uppstått då drabbade alltså kvarnägaren
Sedan Taube bekommit i besittning av ägorna, har kvarnarna varit i så dåligt skick, att några betydliga uppdämningar inte kunnat göras, tills Bergenstråle för kort tid sedan flyttat och satt kvarnarna i fullt stånd samt gjort dessa uppdämningar, som strider mot Häradsrättens och Befallningshavandes föreskrifter. Härifrån gäller överklagningen.

Bergenstråle framhärdar, att sedan hålldammen blivit sänkt kan ingen skada uppstå på Taubes mark. De två besiktningar som Taube gjort har skett vid en årstid då dammluckan inte behövts hållas öppen. Bergenstråle är fullkomligt övertygad om, att om dammluckan öppnas i rätt tid skall vattnet från Taubes ägor rinna bort. Skulle Bergenstråle tvingas inrätta kvarnarna på annat sätt än nu, tror han inte att de kan drivas. Då kommer Kronan att förlora inkomst genom den uteblivna skatten och ortens innevånare sakna sin förmån, att få mala sin spannmål vid Norrboda.

Taube menar att kvarnen borde få tillräckligt vatten om den höst och vår drevs med det vatten som utan uppdämning rinner från Långbro kärr och den övriga tiden med vattnet från mossarna i Vallby skog, vilken enda dämning blivit tillåten av Häradsrätten. Häradsrättens syn har varit enda grunden för Befallningshavandes utslag, när skattläggningen beviljades.

Bergenstråle trodde sig genom Befallningshavandes Utslag ha rättighet att utan inskränkning driva Norrboda kvarn på det sätt som för dess gång ansågs nödvändigt

Ingendera sidan hade något mer att anföra utan parterna fick avträda, sedan de båda hemställt till Domstolens prövning. Häradsrätten överlade och inkallade parterna och avsade

U T S L A G E T
Ryttmästare Taube påstår, att Generalmajor Bergenstråle efter ombyggnad av de vid Norrboda torpet anlagda kvarnarna, blivit inrättade så att de genom uppdämningar på annat sätt än Häradsrättens tillstånd den 4 november 1899 och Befallningshavandes den 8 december 1899 meddelade Utslag tillåtit. Genom dessa otillåtna uppdämningar har Taube orsakats skada på sina ägor, som är belägna ovanför och nedanför kvarnarna.

Bergenstråle menar å sin sida att dessa uppdämningarna inte är gjorda på annat sätt än vad Utslaget gav rättighet till. Så snart dammluckan öppnas i rätt tid kan Taube inte ha någon skada av vattnet som vintertid står på hans ägor. De båda syner som förrättades den 29 november och 22 december sista året av två nämndemän, blev förrättade på en årstid då snö och is fallit på marken och dammluckan kan vara stängd.

Alltså finner Häradsrätten nödvändigt att utreda om Bergenstråle efter Byggnästre Almbergs kontrakt av den 14 juni 1813, låtit bygga mjöl- och sågkvarnen vid Norrboda och därvid sänkt hålldammen, så att under den årstiden då dammluckan bör vara öppen ingen skada sker på Taubes ägor. Man bör även undersöka om det dåligt rensade diket vållar skada på marken nedanför kvarnen.

Detta kan inte utredas utan syn på stället, varför Häradsrätten prövar rättvist att döma till laga Häradssyn vid Norrboda kvarn och såg. Tiden meddelas av Domhavande. Det skall dock ske i sommar i parternas eller deras ombuds närvaro.

Häradsrätten vill efter synen utlåta sig i huvudsaken och även över syn- och rättegångskostnader
År och dag som ovan På rättens vägnar Rosbeck
****

1814-06-07 Länsman Lind blir utsedd att som fullmäktige bevaka socknarnas rätt till Bro Härads Allmänning (61)

Orda-grant

Uppvisat på Bro Härads Vinterting 1815.

Den 9 december 1811 efter förut gjord kungörelse, inställde sig Lantmätare vid Lejondals Sätesgård, belägen inom Bro socken, Bro Härad och Uppsala Hövdingedöme med anledning av Konungens respektive Befallningshavandes under november förordning, att uppgå gränserna, som i Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober blivit fastställda mellan Bro Härads Allmänning å ena sidan och de till Lejondals Säteri upplåtna mossar och kärr å andra. De är tjänliga att odla mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan

Härvid infann sig ägaren till Lejondals Säteri Statskommissarie Emanuel Widegren och för att bevaka Allmänningens rätt Assessor och Kronobefallningsman Anders Lyckow samt Jägmästaren Georgii.

Såsom Häradets Fullmäktige enligt Sockenstämmoprotokoll av den 8 januari Bonden och Fjärdingsman Jan Ersson i Råby, Bro socken och Kronolänsman Johan Abraham Lindh från Ryd och Näs socknar, enligt följande protokollsutdrag:

§ 5 Anmälde Pastor att vid sockenstämman uppstått fråga om att utse en fullmäktige vid uppgåendet av rågången mellan Härads Allmänningen och den del som nu skulle avrösas till odling och överlämnas till Statskommissarie Widegren.

Sockenmännen yttrade att de aldrig nyttjat allmänningen i något avseende, därför trodde de sig inte behöva välja någon fullmäktig. De förmodade att Näs och Bro socknar skulle bevaka Allmänningens rätt, då dessa socknar hade större intresse däri.

I sammanhanget ändrade de sig och utsåg Kronolänsman Johan Abraham Lindh, som var närvarande och åtog sig uppdraget.
In fidem L J Öberg Kongl Hovpredikant och Kyrkoherde

Samma dag upplästes den förordnade förrättningen och Widegren visade kartan över Allmänningen, författad av undertecknad år 1807. Där var råskillnaderna uppdragna. Vidare visades Kongl Maj:ts Resolution därpå. Den sena årstiden gjorde att upphuggningen av rågången måste uppskjutas.

****

1814-06-23 Arvodesräkning för verkställd rörläggning mellan Bro Härads Allmänning och Lejondals Uppodlingsmark samt omkring torpet Roligheten, år 1814 (62)

Orda-grant

Två personer med dragare i 4 dagar med kostpengar 4 riksdaler
Skjutslega för fyra hästar 13 ½ mil, med extra tillägg från Uppsala till Säva 1 ¼ mil samt vagnshyra 15 riksdaler 10 skilling
13 dagars arbete med rörläggning 17 riksdaler 16 skilling
2 sammankomstdagar för en person 1 riksdaler 16 skilling
Konsept, protokoll 4 ark á 12 skilling, 1 riksdaler
Resekostnaden åter lika som ovan 19 riksdaler 10 skilling
S U M M A 58 riksdaler 4 skilling
Johan Pousett

I ovanstående summa inbegripes även de dagar som användes vid Skattläggningen.
Betalt som kvitteras Johan Pousett

****

1815-00-00 upplästes i Lagmansrätten om förlikning i mål N:o 33 mellan Major Johan Bergenstråle och Ryttmästare Greve G D Taube (126)

Major Johan Bergenstråle och Ryttmästare Taube har träffat förlikning i det i Bro Häradsrätts dömda mål, som därifrån efter att båda parter erlagt vad, vädjade till Lagmansrätten. Tvisten gällde uppdämning vid Norrboda mjöl- och sågkvarnar.

Greve Taube tillkännagav i särskild skrift, att han den 16 denna månad inköpt Norrboda kvarnar, varför han inte längre kunde fullfölja någon talan.

Lagmansrätten lät det bero och utdrag ur Domboken med bevis härför skulle på Greve Taubes begäran meddelas.

Nästa paragraf omtalar att parterna slutit förlikning med varandra, varför deras hit till Lagmansrätten erlagda vad inte kommer att fullföljas.

****

1815-01-23 Lantmätare Pousett anhåller vid Häradsrätten om att rörläggningen vid Häradsallmänningen fastställs. (63)

Orda-grant

Vid laga Vintertinget den 23 januari 1815 i Tibble Gästgivargård visade Lantmätare Pousett Karta och Beskrivning samt Protokoll över rågångarna vid Bro Härads Allmänning och den till Säteriet Lejondal upplåtna odlingsmarken, med anhållan att de måtte fastställas.

Genom kungörelser har allmänheten fått underrättelse om den åtgärd Lantmätaren vidtagit, utan att någon protesterat.

Därför beslutade Häradsrätten att för framtiden denna Karta och Beskrivning gilla och fastställa. Detta påtecknades på kartan och särkilt protokollsutdrag lämnades
Ut supra På Häradsrättens vägnar v Krokirsh

****

1815-04-14 Skattläggning av de mossar och kärr som Widegren fått lov att mot skatt uppodla och lägga under Lejondal (64)

Orda-grant

På Lejondals Säteri infann sig den 14 april 1814 Lantmätare, Kronofogde, Häradsskrivare och Nämndemännen Eric Ersson i Raskeboda och Jan Ersson i Husby för att till följd av Konungens och Befallningshavandes Utslag den 6 september 1806 och särskild Order av den 23 maj i år, skattlägga de kärr och mossar på Bro Härads Allmänning, som Statskommissarie Widegren fått tillstånd att odla mot skatt och lägga under sitt Säteri Lejondal, varifrån de inte får skiljas.

Av handlingar som Widegren uppvisade, kunde man se, att han sökt och erhållit tillstånd att uppodla åtskilliga kärr och mossar på Bro Härads Allmänning. År 1807 gjorde undertecknad Lantmätare en avfattning, som visar att dessa odlingsmarker, som uppgick till 86 tunnland 24 ½ kappland låg kringspridda och endast med stor svårighet och kostnad skulle kunna avstängas från den övriga Allmänningen.

Av den anledningen ansökte Widegren hos Kongl Maj:t att den övriga Allmänningen skulle upplåtas till honom mot att han betalade skatt. Den 4 oktober 1811 avslogs hans begäran eftersom häradsborna protesterat. Däremot förklarade Kongl Maj:t att han skulle få sin mark i ett sammanhang. Någon överenskommelse mellan Widegren och häradsborna kunde inte vinnas vid Tingsrätten, utan de med Litt F på 1807 års Allmänningskarta tecknade linjerna utgöra rätta skillnaderna mellan Bro Allmänning och Widegrens odlingsmark.

Senare gjorde Widegren ny ansökan hos Konungen och Befallningshavande. Han anhåller att då återstoden av Allmänningen endast var 208 tunnland 22 ½ kappland skulle övervakning av skogsbetjänt vara onödig, utan med bekvämlighet kunna skötas av Håbo Härads Allmännings Kronoskogvaktare.

Därför önskade Widegren att mot skatt få Skogvaktare Bostället Allmänningstorp kallat. Detta ligger intill torpet Lilla Tingsviken, som Widegren redan äger. Han vill också ha några små kärr med beteckningen N:o 43, 44, 45 och 46 på Allmänningskartan av 1807, om tillsammans 4 tunnland 24 ½ kappland.

Konungens och Befallningshavandes Utslag av den 28 mars bifaller att räntan på de förut beviljade odlingarna tillfaller Kongl Maj:t och Kronan samt att nuvarande innehavaren av Skogvaktare torpet tillåts, att så länge han lever bo i husen och bruka de ägor, som nu hör till torpet, så vida ingen annan överenskommelse kan träffas.

När skattläggningsmännen fått nödvändig kännedom om vad som egentligen hör till denna förrättning, sysselsatte de sig i nära två dagar med att undersöka och pröva beskaffenheten av odlingslägenheten. Allt utom Skogvaktartorpet hade ett ofördelaktigt läge mellan berg och höjder. I avseende på vattnets avledande var området inte tjänlig till åkermark, men kan med förmån odlas till ängsslåtter.

Skattläggningsmännen har efter noga prövning av den botten varje kärr och mosse bestod av, med någorlunda säkerhet kunnat bestämma avkastningen av starr och grövre hö som följer:
N:o 8 Kärret består av lera och sandbotten, är 2 tunnland 2 ½ kappland och kan ge 1 5/8 lass hö
N:o 9 dito, är 6 tunnland 1 kappland och kan ge 4 ½ lass
N:o 10 dito är 4 tunnland 24 kappland och kan ge 3 ½ lass
N:o 11 har lerbotten, är 9 tunnland 4 kappland och kan ge 9 1/8 lass
N:o 12 har tunn matjord, är 1 tunnland 25 kappland, kan ge 1 ½ lass
N:o 13 dito är 25 kappland, kan ge ½ lass
N:o 14 dito, 12 kappland, kan ge ¼ lass
N:o 15 dito, är 1 tunnland 2 kappland, kan ge ¾ lass
N:o 16 Har mylla och sand blandad med lera, är 1 tunnland 7 kappland, kan ge 1 ¼ lass
N:o 17 dito är 1 tunnland 6 ½ kappland, kan ge 1 1/8 lass
N:o 18 Har högländ mark, med djup mojord på ler- och sandbotten, är 2 tunnland 9 kappland, kan ge 2 ¼ lass
N:o 19 Sand- och lerbotten utan matjord, är 5 tunnland 9 kappland, kan ge 2 1/8 lass
N:o 20 dito, 20 kappland, kan ge ¼ lass
N:o 21 dito, 2 tunnland 11 kappland, kan ge 1 ¼ lass
N:o 22 Djup matjord med sand och lera, 4 tunnland 29 ½ kappland, kan ge 4 ½ lass
N:o 23 dito, 1 tunnland 11 ½ kappland, kan ge 1 ¼ lass
N:o 24 dito, är 4 tunnland 25 kappland, kan ge 4 ¾ lass
N:o 25 dito 1 tunnland 10 ½ kappland, kan ge 1 ¼ lass
N:o 26 Sank lera och sand utan matjord, 5 tunnland 14 kappland, kn ge 2 ¾ lass
N:o 27 dito, 25 kappland, kan ge 3/8 lass
N:o 28 Djup matjord på sand och lera 1 tunnland 22 ½ kappland, kan ge 1 3/8 lass
N:o 29 Sand och lera, 4 tunnland 25 kappland, kan ge 3 ¼ lass
N:o 30 Matjord på lerbotten 7 tunnland 26 ½ kappland, kan ge 7 ¾ lass
N:o 31 Sank med dybotten, 1 tunnland 25 kappland, kan ge 7/8 lass
N:o 32 dito, 4 tunnland, kan ge 2 lass
N:o 33 dito, 2 tunnland 25 kappland, kan ge 1 3/8 lass
N:o 34 dito, 20 kappland, kan ge ¼ lass
N:o 35 Sankt med dybotten, 30 kappland, kan ge ½ lass
N:o 36 Sand och lerbotten, 4 tunnland 14 kappland, kan ge 3 1/8 kass
S U M M A 86 tunnland 24 ½ kappland

N:o 43 Sankt med dybotten är 2 tunnland 5 kappland, kan ge 1 3/8 lass
N:o 44 dito, 30 kappland, kan ge ½ lass
N:o 45 dito, 26 kappland, kan ge 3/8 lass

N:o 46 dito 27 ½ kappland, kan ge ½ lass
S U M M A 4 tunnland 24 ½ kappland ger tillsammans 68 ¼ lass hö

¼ del tillfaller Kongl Maj:t och Kronan med 17 1/16 lass starrhö. Det undgick inte skattläggningsmännens uppmärksamhet att genom den gjorda rågångsutstakningen en ganska betydlig och välvårdad skog har tillfallit Widegren. Enligt den av Kongl Maj:t fastställda gränsskillnad och Resolutionens lydelse, skall han ensam och utan deltagande av häradsborna ombesörja hägnaderna mellan odlingsmarken och Allmänningen. Därför ansåg skattläggningsmännen att någon räntehöjning i avseende på skogen inte kunde komma ifråga.

Skattläggningsmännen föreslår med stöd av Förordningen av den 5 oktober 1741, 50 frihetsår på dessa odlingsplatser, räknat från 1806, då första tillståndet erhölls. Räntan kommer alltså att utgå första gången 1856

Allmänningstorp, ett kronotorp, som för närvarande innehas av Skogsbetjänten Fagerström, består av 4 tunnland 8 kappland med mest svag jordmån. Invid och söder om torpet, som utgör ena årvägen är endast klar sand. Den andra årvägen som är en vret nordost om torpet har något bättre jord, fast mycket moblandad. Lindorna som innehåller 2 tunnland 16 kappland nyttjas till äng, som ger sämre eller s k mosshö. Betesmarken som finns i särskilda inhägnader är på 20 t unnland 1 kappland, består mest av berghällar och en mängd jordfasta stenar. Jorden är så steril att någon beräkning inte kunde göras.

Åkern av fjärde gradens jord är 2 tunnland 4 kappland, där 12 sk tunnland gör 25 skilling 6 runstycken.

Ängen innehåller 2 tunnland 16 kappland sämre moss eller starr hö, som uppskattas till ¼ lass på tunnlandet, detta gör 5/8 lass á 4 skilling lasset.
S U M M A 28 skilling

För torpet föreslås följande:
Jordboksränta
Pengar 4 skilling
4 fjärdingar spannmål 18 skilling
2 årliga dagsverken 6 skilling
S U M M A 28 skilling

Jämte Kronotionde 3 kappar spannmål. Det anses skäligt att denna ränta inte utgår förrän efter nuvarande innehavarens avgång, eftersom Widegren inte kan sägas vara i full besittning av detta ställe.

Sålunda befunnit och skattlagt betygar år och dag som förut. På Ämbetets vägnar
Joh Ant Pousett And Lyckow Lars Olof Berg Eric Ersson Jan Ersson nämndemän

Vid granskningen i Landskontoret har inget varit att erinra angående räntans bestämmande, men Skattläggningen har dock blivit underställd Kammar Kollegiets prövning.

De av skattläggningsmännen föreslagna frihetsåren, då ingen ränta betalas, anser Landshövdingen Ämbetets att ingen minskning bör göras på grund av den oländiga beskaffenheten av marken.
Uppsala Slott Landskontoret den 14 april 1815
På Landshövdinge Ämbetets vägnar And Hjerpe J Adolf Carlsson

Detta är med originalet likalydande intygas av
Stockholms och Kongl Kammar Kollegiet Advokat Fiskal Kontor den 17 augusti 1819 J Ernsberg ?

****

1819-02-10 Edgångssammanträde i Stockholms Rådhus ang inteckningsärende vid Lejondal.(84)

Till Prosten Arenius betalar undertecknad efter 6 månaders uppsägning 2.400 riksdaler med 6 % ränta. Detta till säkerhet för beviljad inteckning i Lejondals Säteri för innestående köpeskilling, som lämnades den 3 oktober 1801.
Stockholm den 25 januari 1811

Orda-grant

Den 25 januari 1811 är detta skuldbrev uppvisat på Vintertinget med Bro Härad och intogs i Protokollet samt beslutades:

Detta Skuldbrev har inte tillkommit för nytt lån, utan på den med 2 riksdaler 16 skilling minskade summa, som för Prosten Arrenius hustru Fru Fredrica Gripenstedt och hennes nu mera avlidna systrar, Elisabeth, Carin och Christina Gripenstedt, blivit intecknad i Lejondals Säteri den 3 oktober 1801. Enligt den till dem gemensamt, men nu utbytta förskrivning av den 30 september samma år, härleder sig från arvsfordran för andelar i Lejondals försäljning.

Rätten prövade enligt 7 kapitlet Rättegångs Balken, att det var skäligt, att för de 2.400 riksdaler jämte ränta som skuldbrevet innehåller, förnya och fastställa inteckning med samma förmånsrätt som den hade 3 oktober 1801 i Lejondals Säteri Egendom med underlydande torp och övriga lägenheter till Prostinnan Arrenii och hennes meddelägares säkerhet, betygar
På Häradsrättens vägnar Örbom

Denna intecknade fordran transporterades på J Arrenius

Den 19 januari 1820 har vid lagtima Vintertinget med Bro Härad ovannämnda inteckning i Lejondals Säteri med underlydande torp och lägenheter blivit lämplig säkerhet för Ryttmästare Otto Löwen, som numera är inteckningsinnehavare.
På Häradsrättens vägnar Junell
Den 18 maj 1827 vid laga Sommartinget med Bro Härad förklarades ovanstående inteckning dödad och kraftlös.
På Häradsrättens vägnar Junell

Belagt med 4 skilling Charta
Alla årens ränta är betalt till den 11 maj 1817
Transporterades på Kassör P G Rydberg
Wilhelm Löwen enligt fullmakt.

****

1822-09-22 lagfartsprotokoll efter att kreditorerna i Landsströms konkurs sålt Lejondal till Assessor Rydberg (129)

Vid lagtima Hösttinget med Bro Härad i tingshuset på Tibble gästgivargård inlämnades anhållan om lagfart, och upplästes
1:o ett salubrev: Jag, friherre Wilhelm Löwen och Jag, Abraham Julius Grundén, som sysslomän i Assessor Sven Ephraim Landsströms konkurs kungör, att vi på konkursmassans vägnar och enligt kreditorernas förordnande den 30 maj sålt Lejondals Frälse Säteri till Kassör Per Gustaf Rydberg i Ständernas Riksgäldskontor.

Till Säteriet, som är på 3 mantal och ligger i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, hör följande torp: Alsättra, Skinnartorp, Stora och Lilla Grindtrop, Sveden, Lilla Tingsviken, Stora och Lilla Hällkana, Svarvarviken, Roligheten, Gröna gången och Murartorp. Vidare allt vad till egendomen hör med väder- och sågkvarnar, odlingar samt de på senare tid tillkomna delarna av Allmänningen. Försäljningen skedde genom auktion på Stallmästargården den 4 september mot en köpesumma av 28.000 riksdaler bankosedlar.

Köpeskillingen är betald och vi överlämnar egendomen till Kassör Rydberg med full äganderätt att genast tillträda, för sig och sina arvingar besitta och behålla, egendom i hus och jord, åker och äng, skog och mark, torp och torpställe, kvarn och kvarnställe, när och fjärran allt vad nu tillhör eller i framtiden kommer att tillhöra.

Konkursmassan bli skyldig hemul (ersättning som köparen har rätt till om säljaren låter köpet gå tillbaka) efter lag.
Till yttermera visso har vi detta i kallade vittnens närvaro egenhändigt underskrivit och med våra Sigill bekräftat.
Stockholm den 18 maj 1822
Wilhelm Löwen A J Grundén

Tillkallade vittnen på en gång närvarande underskriver
F T Seippel Kamrer i Krigskollegiet Knut Schöerbring Länsnotarie

2:o Kreditorerna i Assessor Sven Ephraim Landströms konkurs, som blivit förordnade den 30 mars 1822, har beslutat att Lejondals egendom skall utan vidare prövning säljas vid auktion till högstbjudande. Detta skedde den 4 maj till Kassören vid Ständernas Riksgäldskontor P G Rydberg som gav högsta budet, 28.000 riksdaler.

Så är mellan Oss, Wilhelm Löwen och A F Grundén som Gode Män i Assessor Landströms konkurs och Mig J G Rydberg följande kontrakt upprättat.
1:i Egendomen tillträds av kassör Rydberg den 18 maj med växande höstsäde och erlägger köparen som handpenning 2.000 riksdaler. Sedan betalar köparen den 22 maj 20.000 riksdaler och återstoden 6.000 riksdaler åtta dagar efter konkursdomen blivit meddelad, till en ränta av 5 % från 18 maj 1822 tills betalning är avslutad.

2:o Köparen ersätter för den utsådda vårsäden på Lejondal med
13 tunnor korn á 5 riksdaler 65 skilling
2 tunnor råg á 10 riksdaler 20 skilling
4 fjärdedels tunnor ?
5 tunnor blandsäd á 4 ½ riksdaler 33 skilling 24 runstycken
2 tunnor potatis á 3 riksdaler 6 skilling
Ersättning för arbetet 35 riksdaler
S U M M A 146 riksdaler

Köparen ersätter tjänstefolkets stat och avlöning från den 18 maj

3:o Alla utgifter till Kongl Maj:t och Kronan, Präster m m betalas för det löpande året av köparen, medan han övertar och begagnar till sin nytta alla förskott som gårdens underhavande kan ha gjort

4:o Charta Sigillata för köpebrevet och avgiften till Vadstena Krigsmanshus betalas hälften av köparen och hälften av säljaren, medan alla andra kostnader i för köpet och lagfarten betalas av köparen.

5:o Säljaren får kostnadsfritt begagna gårdens folk till att tröska den säd som finns i rian samt använda gårdens dragare till att föra hem säden och halmen. Detta gäller också alla körslor och handräckning, som kan behövas för den blivande auktionen på lösöret
Köparen har rätt att genast använda gårdens folk till trädgårdens skötsel i höst. Han äger också rätt att disponera flygelbygganden jämte alla uthus.

6:o Förra årets avkastning får säljaren fritt disponera efter auktionens slut. Säljaren får utse en plats och låta gårdens folk stacka den kvarblivna halmen och använda en skulle eller lada till de överblivna höet.

7:o Allt vad egendomen tillhör och skogen angår, kommer jämte alla torp och övriga lägenheter efter fastställda kartor, tillfalla köparen och skall enligt öppet köpebrev utfärdas till tillträdes dagen för att erhålla lagfart och fasta

saknas fortsättning.

****

1826-01 dödades Landströms inteckningar på Lejondal. (83)

Orda-grant

Ur Inteckningsprotokollet vid laga Vinterting i januari 1826 med Bro Härad.

Kassören vid Rikets Ständers Riksgäldskontor Pehr Gustaf Rydberg, har på offentlig auktion den 4 maj 1822, köpt Lejondals Säteri av Assessor Swen Efraim Landström, som avstått egendomen till sina Borgenärer.

Alla som vid försäljningen ägt inteckningar i egendomen, men alldeles eller endast till någon del fått sina fordringar täckta ur köpeskillingen, har genom anslag på Rättens dörr och kungörelse tre gånger i Allmänna Post och Inrikes tidningar, blivit förelagda att första rättegångsdagen av Tinget, anmäla, om de ansåg något hinder för att deras inteckningar kunde dödas.

Häradsrätten meddelade följande utlåtande:
I närvaro av Kassör Rydberg inställde sig ingen inteckningsinnehavare, varför beslöts:

Kassör Rydberg hade genom Häradsrätten den 19 september 1823 erhållit fasta på köpet av Lejondal. Han hade mot kvitto undertecknat av Sysslomännen i Assessor Landströms konkurs, Kammarrättsrådet Abraham Julius Grundén och Friherre Wilhelm Löwen, erlagt köpesumman 28.000 riksdaler.

Trots att inteckningsinnehavarna inte erhållit full teckning för sina fordringar då köpesumman varit otillräcklig, hade de inte infunnit sig, därför ansåg Häradsrätten skäligt enligt §§ 17 och 24 i Förordningen ang Inteckning i fast egendom den 13 juli 1818, att förklara inteckningarna kraftlösa och utan verkan.

Bevis skall genom Utdrag ur protokollet meddelas, vilket beslutades.
Som ovan På rättens vägnar K Gyllenhammar

****

1826-05-17 gör Ulrica Cederhjelm ett testamente med anledning av att hon tidigare i god tro missförstått tidigare testamente angående Västberga och Brogård. (103)

Orda-grant

Genom mina kära föräldrars Kommersrådet och Kommendören Friherre Josias Cederhjelm och hans Fru Friherrinnan C M Cederhhjelm född Tigerhjelm, testamente av den 30 maj 1792, blev stadgat att Säteriet Västberga med tillhörigheter i Stockholms län och Säteriet Brogård med tillhörligheter i Uppsala län skulle tillfalla min dotter Catharina Ulrica Montgomery.

Hon har med mitt råd och bifall gift sig med Landhövdingen och Kommendören Greve Eric Sparre. De av mina föräldrar utsedda män till hennes Förmyndare, som den 5 augusti 1795 i ett underskrivet Bihang till Testamentet utnämnts, skulle tillsammans med mig förvalta hennes egendom för att vinna säkrast möjliga inkomst.

Ett tusen riksdaler skulle tillställas mig för hennes behov och uppfostran, medan det övriga av inkomsten skulle gå till betalning av det lån i Banken som finns på Brogård och när lånet var betalt till inköp av fastigheter på landet.

Att när hon gift sig, en riktig förteckning på hela hennes egendom, skulle inges till Svea Hovrätt, till vars överinseende överlämnades att tillse att ingen del av arvet blev förpantat eller kom i främmande händer, så länge hon levde.

Efter hennes död skulle egendomen skiftas mellan hennes barn och det skulle stå dem fritt att disponera som vilket annat arv som helst. Hon kunde dock om hon ville förordna annorlunda.
Om min kära dotter skulle avlida utan arvingar, kom hennes egendom att tillfalla mig om jag levde. Jag hade rätt att disponera den som jag ansåg bäst och även låta en eller flera av mina barn bli ägare till Västberga och Brogård.

Så var testamenterat vid min faders död 1795 och vid min moders död 1816, att de tillagda fastigheterna Västberga och Brogård, där lånet blivit betalt och värdet genom inköpta inventarier ökat skulle utgöra ett osynligt Fideikommiss, som först skulle nyttjas av mig i min livstid och sedan utan lott och byte tillfalla min dotter Catharina Ulrica och hennes efterkommande i evärdelig tid.

Samma villkor skulle gälla Lindholms Fideikommiss, som blivit stadgat av min moder, med tillägg att Västberga skulle utses till änkeunderhåll och bostad.

Vid min moders död, skulle Västberga och Brogård tillfallit mig, men Brogård redan i hennes livstid blivit överlämnat till min dotter och måg, men hittills stått under min disposition.

Vid granskning av mina kära föräldrars inbördes Testamente av år 1780,1792 och 1795 visar det sig, att Brogård och Västberga gods blivit förordnat till min dotters förmån och inte varit beroende av den ändring som gjordes av min moder 1799. Enligt Testamente ägde efterlevande maka inte rätt att ändra och befatta sig med annat än lösegendom, varunder Brogård och Västberga ju inte kan hänföras.

Jag har hittills i god tro ansett mig ha behörigheten av den rätt jag utlovat och innehaft förvaltningen av Västberga Säteri och under Brogård lydande hemman samt uppburit avkastningen därav, vilka vid min moders död rätteligen borde utan undantag tillfallit min kära dotter Grevinnan Sparre. Jag vill inte undanhålla vad som inte är min rätt och har av moderlig ömhet för min kära dotter och hennes man, vilka stillatigande åtnöjt sig med vad som skett och vad som dessutom är min plikt, velat förklara, att jag till förmån i min moders Testamente varken kan eller bör begagna mig av vad de fasta Egendomarna angår.

Som en följd härav kommer min kära dotter Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery att genast tillträda och råda över Brogård och Västberga Säterier med tillhörigheter, räknat från den 14 mars och under rätt och med de villkor som mina föräldrar genom inbördes Testamente av den 30 maj 1792 upprättade.

Som ersättning för den inkomst jag haft av dessa egendomar sedan min moders död, efter avdrag av årliga skatter, som jag betalt samt hos Brogårds hemmans åbors innestående fordringar, betala en sammanräknad summa av 40.000 riksdaler till min dotter och måg.

Genom särskild författning denna dag tillägger jag min dotter rättigheten att efter min död som Fideikommiss tillträda de mina innehavda i Stockholm belägna hus vid Regeringsgatan och Jacobs Berggränd samt i Bouppteckningen efter min moder till 31.000 riksdaler upptagna särskilda fastigheter, dels att jag överlämnar inventarier och möbler och ger kontant 4.500 riksdaler
Vidare förbinder jag mig att erlägga 8.100 riksdaler som efter min död tas ur min kvarlåtenskap.

Till yttermera visso har jag detta i vittnens närvaro egenhändigt underskrivit samt med mitt anborna Sköldmärke bekräftat.

Anmälan hos Svea Hovrätt, för att vinna Hovrättens bifall och gillande vad denna överlåtelse innehåller, förteckning på min kära dotters hela fasta egendom, enligt mina kära föräldrars testamente av år 1792 och däri stadgat ändamål, kommer att inges till Hovrätten.

Stockholm den 17 maj 1826 Ulrica Cederhjelm

Som vittnen underskriver Gustaf Schöne T H Nyström

****

1826-05-17 upprättar Ulrica Cederhjelm sitt testamente och hennes yttersta vilja är följande: (104)

Orda-grant

1:o I kraft av den rätt, som mina föräldrar Kommersrådet och Kommendören Baron Josias Carl Cederhjelm och Friherrinnan Margareta Cederhjelm, född Tigerhjelm genom samfällt Testamente av den 5 augusti 1795 tillagt mig, förordnar jag, att sedan min käre son Robert Adam Montgomery avlidit ogift, min kära dotter Landshövdingen Greve Eric Sparres Fru, Grevinnan Catharina Ulrica Sparre, född Montgomery och efter henne, hennes äldsta dotter, skall vid min död, under Fideikommissrätt tillträda och inneha fasta egendomen och stenhuset N:o 1 i kvarteret Oxen den större vid Regeringsgatan och Jacobs gränd med tillhörande stallbyggnad och hus N:o 1 i kvarteret Hammaren vid samma gata här i Stockholm.

2:o Till fullgörande av den förbindelse jag den 17 september i år lämnat min käre sons Överste Josias Montgomery Cederhjelms änka, Grevinnan Mathilda Orozco, att så länge hon lever ogift, årligen ge henne 3.000 riksdaler m m. Detta tas ur min kvarlåtenskap eller genom inteckning i någon av mina arvingars fastigheter med så stort kapital att räntan blir tillräcklig för vad jag lovat.

I händelse min sonhustru träder i nytt äktenskap eller dör kommer nyssnämnda kapital under full äganderätt samt utan lott eller byte att tillfalla samtliga efter mig levande arvingar att dela sins emellan.

3:o Sedan återstoden av min kvarlåtenskap av vilken beskaffenhet som helst, som jag enligt Lag disponerar över, sedan Begravnings- och Bouppteckningskostnader samt gäld och skuld blivit frådragna, kommer den att skiftas efter lag mellan mina arvingar.
Dock undantas det lån jag erhållit Kongl Maj:ts nådiga tillstånd att uppta på Segersjö Fideikommiss, vilket skall betalas av Fideikommissinnehavaren.

Slutligen och då jag härigenom har försökt ge mina kära barn och barnbarn alla de fördelar jag för närvarande kunnat, hoppas och förväntar jag mig, vid min nu analkande av sorg tryckta ålderdom, att de omfattar mig med ömhet och barnslig tillgivenhet såsom jag hittills erhållit så tillfredställande bevis på samt härefter vid de bekymmer som följer, jag har så stort behov av.

Till yttermera visso har jag detta Testamente i vittnens närvaro med egen hand underskrivit och med mitt anborna sigill bekräftat.
Stockholm den 17 maj 1826 Ulrica Cederhjelm

Att Friherrinnan Ulrica Montgomery, född Cederhjelm vid sunt och fullt förstånd samt av fri vilja, upprättat, erkänt och egenhändigt underskrivit detta Testamente, intygar undertecknade samtidigt närvarande och av Friherrinnan tillkallade vittnen.
Gustaf Schöne Th Nyström

****

1827-03-23 köper Landshövdingen Ståthållaren, Kabinettskammarherren och Kommendören Greve Eric Sparre Bro gård av Pehr Rydberg. (99)

Orda-grant

Jag, Pehr Rydberg, upplåter och säljer till Greve Eric Sparre det Frälsesäteri Lejondal, som jag äger.

Egendomen är belägen i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län och omfattar 3 hela mantal med torpen Alsätra. Skinnartorp, Grindtorp, Sveden, Lilla Tingsviken, Stora och Lilla Hällkana, Svarvarviken,

Roligheten, Gröna Gången och Murartorp samt väderkvarn, såg och kvarnställe med åbyggnad och väggfast inredning.

För övrigt allt som hör till gården av åker, äng, skog, mark, fiske och fiskevatten samt även det genom Kongl Resolution av den 4 oktober 1811 tillagda delen av Bro Härads Allmänning.

Allt detta i enlighet med mina åtkomsthandlingar och så som det inför ögonen finns, mot en oss emellan överenskommen summa av 24.000 riksdaler banko transportsedlar.

§ 2 Till Greve Sparre upplåter jag mot särskild betalning av 2.000 riksdaler banko åker och körredskap, brygg och bränneri samt smidesredskap och slöjdvirke, nu befintliga sängen med sängkläder, bord, stolar för stat och tjänstefolk, alla sågverkets och kvarnens inventarier samt ekstockar, hästar, boskap, får, svin och höns.

Även det redan utsådda höstsädet, och allt för kommande vårsäde, samt alla upphuggna skogsprodukter, som inte utan köparens tillstånd får avföras från gården.

§ 3 Vid detta Kontrakts undertecknande lämnas alla egendomens åtkomsthandlingar och geometriska kartor och vanligt säljbrev. Då egendomen är fri från skuld kommer köpeskillingen att betalas med:
för fastigheten 24.000 riksdaler banko
och för inventarierna 2.000
S U M M A 26.000 riksdaler

Som likvideras på följande sätt:
Kontant vid Kontraktets underskrivande 6.000 riksdaler.
Så snart köparen kommer i besittning av de uppräknade inventarierna erläggs en revers som förfaller 1 juni detta år med 2.000 riksdaler
Genom revers som efter 3 år inlöses mot inteckning och 6 % ränta från och med 24 april med 3.000
S U M M A 5.000 riksdaler

Genom tre reverser på vardera 5.000 riksdaler med ränta från sistnämnda tid och inteckning efter skuldbrevets lydelse 15.000 riksdaler
S U M M A 26.000 riksdaler

§ 4 Till 24 april nästa år betalar säljaren Tjänste- och Statfolkets avlöning och Stat, som därefter betalas av köparen, då det egentliga tillträdet sker i slutet av maj eller 1 juni.

§ 5 Säljaren är ansvarig för kreaturen till 1 juni och bekostar att ordentligt ombesörja vårbruket och annat arbete vid gården.

Köparen har rätt att låta sin Fogde vid Brogård se till att vårbruket verkställs på behörigt sätt och om det inte redan skett, se till att tjänlig skog till stör och stängning för året, fälls och framkörs samt att vidta dispositioner, som kan vara nödvändiga för gården i framtiden.

Säljaren lovar att på allt sätt vara köparens Fogde behjälplig. Fogden har dock huvudansvaret för gårdens drift, varför säljaren frånsäger sig ansvaret för annat än vad han härovan förbundit sig om kreaturen och vårbruket.

§ 6 Så snart sågverket kan sättas igång, äger köparen att för sin enskilda räkning nyttja och begagna samt behålla rätten för underlydande att såga de stockar, som är nödvändiga för deras byggnadsbehov.

§ 7 Innevarande års utskylder betalas av köparen och även lagfartskostnaden, medan stämplade pappret bekostas av köparen och säljaren med hälften var.

Till yttermera visso har detta Kontrakt i vittnens närvaro egenhändigt underskrivits.
Stockholm den 23 mars 1827 Eric Sparre P Rydberg

Häröver tillkallade vittnen Gustaf …… Gab Lagergren

Genom kontant erlagda 6.000 riksdaler samt avlämnade reverser i enlighet med Kontraktet på tillsammans 20.000 riksdaler
S U M M A 26.000 riksdaler

Har jag tillfullo blivit likviderad hela köpeskillingen.
Tjugosex tusen Riksdaler banko vilket härmed kvitteras
Stockholm den 23 mars 1827 P G Rydberg

Häröver vittnar: Gustaf ….. Gab lagergren

Tillägg där Sparre redogör för betalningen av köpeskillingen

N:o 1 Till Kassören P G Rydberg betalar undertecknad den 1 juni 2.000 riksdaler banko transportsedlar, utgörande köpeskillingen för Inventarierna vid Lejondals Säteri som härmed Reverseras Stockholm E S

N:o 2 Till Kassören P G Rydberg betalar undertecknad inom 3 år 3.000 riksdaler banko transportsedlar, med ränta av ½ % i månaden från den 24 april, vilken ränta årligen betalas; och lämnar jag härmed Kassör Rydberg tillstånd att för säkerhet för dessa 3.000 med ränta såsom för innestående köpeskilling, söka och erhålla inteckning i mitt frälsesäteri Lejondal, 3 mantal med torp och lägenheter, beläget i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, vilket försäkras

N:o 3 Efter 5 år och därefter 6 månaders uppsägning 5.000 riksdaler banko transportsedlar
Stockholm E S
****

1829-03-21 besvär över Kammarkollegiets Utslag, där ägaren av Lejondal önskar få Skogvaktartorpet upplåtet mot skatt. (122)

Kammarkollegiets den 13 februari 1818 givna Utslag, på de Besvär Advokat Fiskals Ämbetet anfört över Befallningshavande i Uppsala län den 28 mars 1814 meddelade Beslut.

Frågan gäller att dåvarande ägaren till Lejondal Säteri, önskar mot skatt få upplåtit skogvaktare bostället på Bro Härads Allmänning och åtskilliga andra därvid belägna skogsplatser.
Jag har först denna dag erhållit upplysning om. Lämnas till bevis.
Stockholm den 21 mars 1829

****

1831-10-01 skriver Landshövding Robert von Kraemer till Landshövding Sparre angående skattläggning av de till Lejondal upplåtna odlingslägenheterna på Bro Härads Allmänning (66) Orda-grant

Häradsskrivaren, Landskamrer Berg, har föreslagit att den 27 oktober förrätta skattläggning på de till Lejondals Säteri upplåtna lägenheter på Bro Härads Allmänning.

Befallningshavande har även tillkännagivit detta, varför Herr Greven, som ägare till Lejondal, må själv eller genom ombud kunna vara närvarande. Han ombeds visa Befallningshavandes Utslag av den 6 september 1806 och Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober 1811, så att inget hinder för skattläggningen må inträffa,
Uppsala Slott Landskontoret den 1 oktober 1831 R von Kraemer

****

1831-10-27 Reseräkning undertecknad Ridderbielke. (67) Orda-grant

Räkning för resan till Bro Härads Allmänning för att skattlägga, de till Lejondal på denna Allmänning beviljade uppodlingarna

Den 26 oktober 1831 rest till stället. Skjuts och vagnslega för två hästar 6 ½ mil á 33 skilling milen 4 riksdaler 22 skilling 6 runstycken
Ersättning för kost och dagtraktamente à 12 skilling milen 1 riksdaler 30 skilling
En dag på stället 2 riksdaler
Återresan 6 riksdaler 4 skilling 6 runstycken
S U M M A 14 riksdaler

Betalt kvitteras
Lejondal den 27 oktober 1831 Ridderbielke

****

1831-12-03 gjordes på begäran av Eric Sparre uträkning av delar av skogsmarken på Allmänningen. (68) Orda-grant

På anmodan av Greven, Landshövdingen, Kabinetts Kammarherren och Kommendören Eric Sparre har undertecknad uträknat den med gul färg markerade Skogsmarken på 1807 års Karta över Bro Härads Allmänning i Uppsala Län.

Den innehåller jämte berghällarna, som med anledning av den obestämda gränsen, inte kan specificeras till sitt rätta innehåll, men som enligt Kartan tycks utgöra i det närmaste hälften av det hela, nämligen 186 tunnland 29 kappland.

Vägarna inom skogen är upptagna till 6 alnars bredd och avräknade, betygar
Gävle den 3 december 1831 Strömbäck Lantmätare Auskultant

****

1831-12-17 brev till Landshövding Sparre att han skall insända resultatet av skattläggningen på Lejondal. (69) Orda-grant

Friherre Cederström har skrivit och påmint om Skattläggningen på lägenheten under Lejondal samt om den korta tid inom vilken Instrumentet över en förrättad skattläggning skall insändas till Befallningshavande, även inom vilken tid Landshövdingen skall låta granska och insända till Kollegium.

Överdirektör Ridderbielke har uppgivit att Herr Greven lovat sända honom en uträkning, verkställd efter en karta som lånats av Lantmäterikontoret

Därför tillåter jag mig ödmjukast anhålla att handlingarna med största skyndsamhet översänds till Ridderbielke. Annars kommer både Befallningshavande och Skattläggningsmännen att få obehag och Skattläggningen kan komma att anses som ogjord och måste göras om nästa år.
Resultatet kunde förändras och både Herr Greven och Skattläggningsmännen orsakas extra besvär.

Jag anhåller om tillgift för att jag besvärar och framhärdar med vördnad.

Herr Grevens, Landshövdingens och Kommendörens ödmjuke tjänare A Wistrand
Uppsala den 17 december 1831

****

1831-12-21 skriver Sparre, nu ägare till Lejondal till Kongl Maj:t och Befallningshavande om skattläggning av skogen på Allmänningen (70)

Orda-grant

Sedan förra ägaren, nu avlidne Statskommissarie Widegren, genom Befallningshavandes Utslag av den 6 september 1806 fått tillåtelse, att mot skatt till Kongl Maj:t och Kronan uppodla och till Lejondals Säteri lägga åtskilliga kärr och mossar på Bro Härads Allmänning. Hela vidden är 86 tunnland 24 ½ kappland. Efter Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober 1811 har han fått viss råskillnad mellan dessa odlingslägenheter och den övriga Allmänningen fastställd.

Denna rågång har blivit utstakad samt några däremellan liggande skogsbitar blivit intagna, för att hela odlingsmarken skulle kunna inhägnas.

Den 6 juni 1814 gjordes skattläggning, varvid räntan fastställdes till 17 ½ lass starrhö. Skattläggningsmännen ansåg, att eftersom ägaren till Lejondals Säteri ensam skall vara skyldig att utan Häradets deltagande ombesörja hägnaden mellan odlingsmarken och Allmänningen, ingen räntehöjning borde förekomma

Efter Befallningshavandes Resolution av den 14 april 1815 och Kammar Kollegiets granskning av skattläggningen har de förordnat, att den med odlingsmarken sammanhängande skogstrakten borde undergå särskild skattläggning. Tiden blev utsatt till den 27 oktober, då alla inställde sig på stället och tog skogen i betraktande. Skattläggningen kunde inte genomföras, eftersom det fattades en Karta.

Då jag genom närmare lokalkännedom och de upplysningar jag fått genom att noggrannare titta på vad som förekommit i avseende på skattläggningen av denna skog, har jag funnit att denna skattläggning inte är behörig och skälig och således inte borde ägt rum.

Jag protesterar på det kraftigaste med skäl, som jag här vill framlägga.

Enligt Kongl Maj:ts Resolution av den 4 oktober 1811 åläggs mig, som ägare till Lejondals Säteri, att ensam och utan biträde av Häradsallmänningens ägare, underhålla den vidsträckta hägnad som avskiljer odlingslägenheterna från allmänningsskogen. För att fullgöra denna stängselskyldighet åtgår en inte obetydlig skogsstillgång. All skog även om den vore av god beskaffenhet och snabb återväxt, skulle således var behövlig för odlingens omgärdande och till nödvändigt ladutimmer.

Nu däremot, är denna skog efter beskrivningen till 1807 års karta av sämre beskaffenhet, belägen mellan myrar och kärr på oländig och bergig mark samt bestående av glesvuxen gran och gårtall, som inte är tjänlig till timmer. Ingenjör Jäderströms bevis att skogsmarken uppgår till endast [….]tunnland 29 ½ kappland och hälften är berghällar, där skogen av förra ägaren blivit huggen, sedan odlingarna år 1814 skattades, har den snart sagt ingen betydelse.

För odlingarnas skötsel behövs från skatt befriad skog till hägnadsvirke och ladutimmer annars är odlingsföretaget värdelöst, då man nödgas köpa virke från främmande personer.

För att klara den dryga höskatten och dra förmån av odlingarna måste skog borthuggas och eftersom de ligger spridda mellan skogsbackar och berghällar blir högst obetydligt kvar.

Befallningshavande torde vid betraktande av dessa omständigheter inse, att inte endast den inom rålinjerna belägna skogen är otillräckliga för behovet av virke till lador och hägnader, utan även att det skulle vara oskäligt om skattläggningen verkställs.

Med anledning härav och då sanningen av mina påstående kan vitsordas av skattläggningsmännen, som den 27 oktober såg trakten, får jag vördsamt anhålla, att Befallningshavande låter all vidare verkställighet av skattläggningen vila, till dess Kammar Kollegium bestämt yttrat sig.

Om Kollegium efter de upplysningar jag anfört, anser att skattläggning ändå bör ske, önskar jag att Befallningshavande anmäler denna protest mot skattläggningen samt yttrar sig i frågan.
Gävle den 21 december 1831 Eric Sparre

****

1832-06-01 förrättade Lantmätare Jäderström uträkning och special förteckning på delar av skogen vid Bro Härads Allmänning. (71)

Orda-grant

Vice Kommissions Lantmätare Jäderström gjorde en uträkning och special förteckning på den med gul färg markerade skogsmark, som är upptagen på Pousetts karta från år1807 över Bro Härads Allmänning. Han biträddes av Lars Hasselström.

Skogsmarken är tecknad med gul färg och avskiljd från den övriga Allmänningen och tillagd Lejondals Säteri den 4 oktober 1811. Det gula området jämte berghällarna, som inte har bestämda gränser och kan därför inte specificeras till sitt rätta innehåll, men som på kartan tycks utgöra omkring hälften. Varje stycke visar dess vidd efter den följande uträkningen

Kartnummer 49
1 I norr intill Svarvarvikens ägor och skiljelinjen mellan röda N:o 49 innehåller, 1 tunnland 2 ½ kappland
2 Skogstrakten söder därom, 22 tunnland 6 kappland
3 Dito något i sydväst, 6 kappland
4 Dito i sydost därifrån, 3 tunnland 1 ½ kappland
5 Trakten öster om Allmänningsskogen, som gränsar till Tingsviken och Skogvaktare bostället, 23 tunnland 2 kappland
6 Holme söder därifrån, 4 kappland
7 Dito, dito, 2 kappland
8 Trakten öster därifrån, gränsande till röda illuminerade skogsmarken, 2 tunnland 1 kappland
9 Holme intill förenämnda trakt, 1 kappland
10 Dito, 1 kappland
11 Söder därifrån och väster om röda illuminerade skogsmarken, 5 tunnland 22 kappland
12 Skogstrakten öster om röda illuminerade skogsmarken intill Svartbäcks ägor, 2 tunnland 6 ½ kappland
13 Dito norr där om och öster om dito, 1 tunnland 7 kappland
14 Trakten längst i söder intill Örnäs ägor, 18 tunnland 3 kappland
15 Dito nordost därifrån, 3 tunnland 5 ½ kappland
16 Dito nordväst, 12 ½ kappland
17 Norr ifrån Örnäs ägor gränsande i öster till röret intill Svartbäcks vattendränkta äng, 12 tunnland 4 kappland
18 En holme väster därifrån, 18 ½ kappland
19 Skogstrakten mellan Svartbäcks ägor och Tångs rågång, 4 tunnland 16 kappland
20 Trakten mitt emot i väster, 5 tunnland 4 ¼ kappland
21 Dito norr därifrån utmed kärret, 5 tunnland 3 ¼ kappland
22 Remsan öster därifrån, 2 ½ kappland
23 Trakten utmed kärret, 3 tunnland 14 kappland
24 Trakten utmed kärret vid Rydjan, 13 tunnland 6 ½ kappland
25 Dito väster därifrån, 11 ½ kappland
26 Dito holme, 14 kappland
27 Dito, dito, 12 ½ kappland
28 Dito, dito, 8 kappland
29 En backe, 4 ½ kappland
30 Dito, 5 ½ kappland
S U M M A 127 tunnland 29 kappland
Lejondal den 1 juni 1832 Jäderström Kommissions Lantmätare

****

1833-11-01 kom Kongl Maj:ts och Kammarkollegiets Utslag angående skattläggningen, som gjordes 4 september 1832 på odlingarna och skogsmarken, som lagts till Lejondals Säteri (74) Orda-grant

Till följd av Kammarkollegiets förordnande den 27 november 1829 gjordes ny skattläggning den 4 september 1832. Befallningshavande i Uppsala läns utslag den 6 september 1806 och Kongl Maj:ts Resolution den 4 oktober 1811, som upplät mark på Bro Härads Allmänning till Lejondals Säteri låg till grund för skattläggningen 1814.

Förrättningsmännen ansåg att ängsodlingarna om 86 tunnland 24 ½ kappland skulle ge 65 7/8 lass starr eller grövre hö. De föreslog att ¼ eller 16 15/32 lass skulle erläggas till Kronan efter 50 frihetsår.

Med stöd av Kollegiets Cirkulärbrev av den 14 april 1824 bestämdes räntan på skogen, 178 tunnland 27 kappland efter beräkning, av ¼ kappe spannmål på tunnlandet, till 1 tunna 12 ¾ kappar, hälften råg och hälften korn att levereras under 1832.

Vid Befallningshavandes granskning, anmärktes att någon räntefrihet inte borde äga rum
Stockholm den 1 november 1833

Detta skattläggningsärende har föredragits i Kammar Kollegiet, som fastställt skälig ränta som följer:

Jordeboksränta
Pengar 3 riksdaler
Smör 10 lisspund 2 ½ skålpund, 5 riksdaler 23 skilling 3 runstycken
Spannmål 1 tunna 12 ¾ kappar 1 riksdaler 2 skilling 11/8 runstycken
S U M M A 6 riksdaler 25 skilling 10 runstycken

Spannmålen och smöret skall betalas för de tre sista åren till Kongl Maj:t och Kronan, då ingen räntefrihet ges.

Den missnöjda äger att inom 30 dagar besvära sig hos Kongl Maj:t i Kammar Expeditionen.
Den klagande skall ställa borgen för kostnad och skada samt löftesskrift, undertecknad av två vederhäftiga män, som borgar en för bägge och bägge för en samt bifoga behörigt bevis om tiden när han fått detta utslag.
År och dag som förut skrivet
På dragande kall och ämbetets vägnar L Julin E Jägersten Leon Castel Sven Peter Liljenroth /A W Törnebohm / T Å Norberg

Utslag angående Skattläggning på den under Lejondals Säteri upplåtna marken från Bro Härads Allmänning i Uppsala

****

1833 Koncept för brev till Konungen angående Kammarkollegiets Utslag den 1 mars 1833 över Skattläggningen av Lejondals odlingar på Allmänningen. (73) Orda-grant

Jag får anföra besvär till Kongl Maj:t och ber om prövning av Kammarkollegiets Utslag av den 1 mars 1833 angående Skattläggningen av odlingen på Bro Härads Allmänning i Uppsala län

Sedan Landshövdinge Ämbetet i Uppsala län den 6 september 1806 tillåtit Stats Kommissarien Em Widegren att under Lejondals Säteri mot villkor att betala skatt till Kronan och åtnjuta frihetsår, få intaga och uppodla åtskilliga mossar och kärr på Bro Härads Allmänning, till en sammanräknad vidd av 86 tunnland 24 ¼ kappland

Vidare har Kongl Maj:t genom nådigt Brev till Kammarkollegiet av den 4 oktober 1811 förordnat om den areal av skog och mark som fick intas för att odlingslägenheterna skulle kunna hägnas i ett sammanhang och avskiljas från den övriga Allmänningen.

I det sammanhanget bekräftades Landshövdinge Ämbetets Utslag av 1806 och skattläggning verkställdes den 6 juni 1814. Räntan fastställdes för odlingarna. Då stängselskyldigheten mellan odlingen och Allmänningen skulle skötas av Lejondal ansågs att 50 års frihet från ränta på skogen vore skälig.

Den 14 april 1815 insändes den granskade skattläggningen av Landshövdinge Ämbetet till Kammarkollegiets prövning och det ansågs inte att förmånerna skulle minskas.

När jag (Eric Sparre) genom köp blivit ägare till Lejondals Säteri och innehavare av denna odlingstrakt har jag tryggt litat på att tidigare åtgärder och beslut skulle gälla. Nu har Kammarkollegiet påfört ränta på skogen och dessutom krävt mig på 3 års bakränta.

Stormäktigaste Allernådigaste Konung.

Då Odlingstrakten blivit upplåten 1806, förmodar jag mig vara berättigad till de fri och rättigheter som efter gällande författningar för sådana odlingsföretag finns och min rätt till åtnjutande av frihetsår, som Kongl Maj:t Nådigt beviljat genom sin Höga Skrivelse 1811 inte kan tas ifrån mig.

Med dessa stöd får jag i underdånighet yrka på att Kammarkollegiets Utslag upphävs och frihetsår beviljas mig som skattläggningsmännen 1814 och Landshövdinge Ämbetet 1815 på anförda skäl föreslagit för detta betydliga odlingsföretag. Detta är ett högst behövligt understöd och uppmuntran till ett kostsamt företag av så vansklig utgång som ofta blir i kärraktig marks odling på bergbunden mark.

Med djup undersåtlig vördnad, trohet och nit framhärdar …… ingen underskrift

****

1836-00-00 Sparres koncept till brev till Befallningshavande med protest mot räntan (81) Orda-grant

Sedan jag fått Debetslängden och Ordern till Kronobetjäningen, om att indriva ordinarie räntan och rote vakans avgiften för mina odlingslägenheter på Lejondals Säteri och skogmarken på Bro Härads Allmänning, måste jag protestera över den orätta debiteringen.

Jag anhåller att debiteringen överensstämmer med Kong Maj:ts Resolution och Brev den 30 april, där frihetsår för odlingslägenheterna givits mig och av Kammarkollegiets Utslag av den 1 november 1833 där räntan blivit 1 tunna 12 3/4 kappar råg och ½ tunna korn, vilket är betalt.

Jag anhåller också att rättvist befrias från alla krav i övrigt för odlingslägenheterna till de frihets års utgång, som i föreskriven ordning kan vara bestämda.

Skulle denna min anhållan som är grundad på ordalydelsen och förståndet av Kongl Maj:ts Brev och Resolution, vilken utan någon förklaring bör tjäna till efterrättelse och vara mig till godo, inte bifallas, önskar jag att Befallningshavande med hänvisning till Resolutionen anför Besvär som meddelas mig.

****

1836-04-30 Kongl Maj:ts Resolution angående Greve Sparres besvär över skattläggningen av Lejondals odlingar. (80) Orda-grant

Kongl Maj:ts Resolution på de besvär ägaren till Lejondals Säteri i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län, Landshövding Greve Sparre, anfört över att Kongl Maj:t och Kammarkollegiet vid prövningen av

den skattläggning, som Kollegiet förordnat den 4 september 1832 på den mark som upplåtit till Säteriet från Bro Härads Allmänning, fastställt räntan till 6 riksdaler 25 skilling 10 runstycken banko.

Genom utslag den 1 november 1833 bör med efterräkning av de två sista uppbördsåren skatten betalas till Kongl Maj:t och Kronan efter författningarna. Någon räntefrihet för marken bör inte äga rum

Besvär har lämnats vad gäller frihetsåren. Över dessa besvär har, sedan Befallningshavande blivit hörd, Kammarkollegiets utlåtande inkommit, varefter Greve Sparre fått påminnelser i målet.
Stockholm den 30 april 1838

Kongl Maj:t har tagit del av detta besvärsmål och då ingen utredning, som enligt författningarna bort äga rum med anledning av kärrens och mossarna odling med, kostnad och markens mer eller mindre oländighet, prövar Kongl Maj:t skälig förordna att…..
Fortsättning saknas

****

1836-05-26 Brev till Befallningshavande från Kammarkollegiet angående Greve Sparres besvär om frihetsår på allmänningsskogen. (76) Orda-grant

Kammarkollegiet översänder styrkt avskrift av Kongl Maj:ts brev av den 30 april angående Landshövding Greve Sparres besvär över Kollegiets Utslag den 1 november 1833, i fråga om frihetsår på skogen vid Bro Härads Allmänning, som är upplåten till odling för Lejondals Säteri.

Kollegiet anmodar Befallningshavande, att sedan skattläggningsmännen med ledning av vad i Kungliga Brevets Utslag föreskrivit, som skall prövas av Kollegiet och vederbörande mot bevis delges, skall prövning ske i fråga om antal frihetsår. På grund av vad som framkommit vid en nya undersökningen, skall åren beviljas.

Anteckning bör alltid ske i Kronans jordeböcker om Kongl Maj:ts fastställelse av räntan samt till följd härav åtgärd vidtas om indrivning av samma ränta för så väl de tre senaste uppbördsåren innnan Kollegiets Utslag 1833 meddelades samt även för kommande år.
Stockholm den 26 maj 1836 G Fågelström Leon Carsel Sven Petter Liljenroth

Vidimeras C J Walter /AW Törnebohm Pete Norberg remitteras

****

1836-06-13 Brev till Överdirektör Ridderbielke, Kronobefallningsman M G Groth och Häradsskrivare L O Berg, som förordnas att skyndsamt undersöka hur många frihetsår Lejondalsodlingen skall beviljas. (77) Orda-grant

Ridderbielke, Groth och Berg uppmanas att skyndsamt undersöka hur många frihetsår skall beviljas för den odlade marken på Bro Härads Allmänning under Lejondal. Marken består av kärr och mossa och åtskillig skog.

Instrumentet och remissen skall lämnas i två exemplar. Den bör också innehålla vad som årligen bör göras under frihetsåren.

Kronobefallningsmannen och Häradsskrivaren skall anteckna i Kronans jordebok den av Kongl Maj:t fastställda räntan. De skall också till följd av Kammarkollegiets föreskrift vidta behörig åtgärd för att indriva räntan för de tre senaste uppbördsåren innan 1833 då Kollegiets Utslag meddelades. De har också ansvar för att den kommande räntan betalas.
Uppsala Slott Landskontoret den 13 juni 1836 R von Kraemer

Räntan för 1830	67 riksdaler	1 skilling	9 runstycken
1831	73	38	9
1832	60	36	3
1833	58	10	10
1834	54		3
1835	55	33	3

S U M M A Banko 369 riksdaler 25 skilling 1 runstycke

****

1836-09-20 Order från Landshövdinge Ämbetet att roterings vakans avgift på lägenheter vid Lejondal skall levereras. (78)

Orda-grant

Order till Kronobefallningsman Groth och vice Häradsskrivare J E Cederberg.

Kammarkollegiet har anmärkt att roterings vakans avgift för 29 lägenheter under Lejondals Säteri, där räntan är fastställd till 6 riksdaler 25 skilling 10 runstycken banko, genom Kollegiets Utslag av den 1 november 1833 skall utgå med tre års avräkning och för 1835 och kommande år.

Kronobefallningsman och Häradsskrivare förständigas att debitera, uppbära, leverera och redovisa för 1/8 rote. Denna avgift gäller i likhet med andra så beskaffade lägenheter.

Kronobefallningsman och Häradsskrivare erinras om uppbörd och redovisning av den fastställda räntan i enlighet med Kollegiets utslag som är meddelat dem samt inte försumma den nya skattläggningen där order tidigare utgått, så att inga påminnelser må behövas från Kammarkollegium.
Uppsala Slott i landskontoret den 20 september 1836
På Landshövdingens vägnar A Uritsand (?) O H Fröberg
Vidimeras G E Cederberg

****

1836-09-22 Greve Sparres uträknade ränta för 1830-1835 (79)

Orda-grant

1830 var ordinarie räntan 57 riksdaler 34 skilling 3 runstycken
Avrads spannmålslösen 9 riksdaler 15 skilling 6 runstycken
S U M M A 67 riksdaler 1 skilling 9 runstycken

1831 var ordinarie räntan 60 riksdaler 36 skilling 3 runstycken
Avrads räntan 13 riksdaler 2 skilling 6 runstycken
S U M M A 73 riksdaler 38 skilling 9 runstycken

1832 var ordinarie räntan 60 riksdaler 36 skilling 3 runstycken

1833 var ordinarie räntan 58 riksdaler 10 skilling 10 runstycken

1834 var ordinarie räntan 57 riksdaler 3 runstycken

1835 ordinarie ränta 55 riksdaler 33 skilling 3 runstycken
Rote vakans avgift för 1/8 soldat rote 10 riksdaler 20 skilling
S U M M A 379 riksdaler 45 skilling 3 runstycken
Uppsala den 22 september 1836 J E Cederberg

****

1839-40 ett koncept till överklagande av Utslaget från 1833-11-011 angående skattläggningen på odlingarna vid Lejondal (75)

Orda-grant

Mot Kammarkollegiets Utlåtande av den 7 april i år erinras underdånigt:

Att Kongl Resolutionen av den 4 oktober 1811 inte gör någon ändring i Befallningshavandes kraftvunna Utslag av den 6 september 1806, då frihetsår beviljades för den kärraktiga markens odlande.
Att Kollegiets Utslag den 13 februari 1818 inte rör annat än Skogvaktar Bostället och dess beskattning.
Att Kollegiets Utslag den 27 november 1839 om förnyad skattläggning på skogen, inte upphäver vad som beslutats 1806 angående frihetsåren.

Lejondals egendom har varit i flera händer före mig, vilkas hushållning jag inte känner. Jag har dock funnit, att ingen större åtgärd för att verkställa odlingarna blivit vidtagen, varför beslutet drabbat mig, som inte har skördat eller kan skörda någon annan ersättning för kostnaden än den som möjligen kommer från själva odlingen. Där har jag lagt ned en nästan oberäknelig kostnad, på grund av odlingarnas spridda läge och svårbrukade beskaffenhet.

Av alla dessa skäl gör jag mig en förhoppning och dristar mig i underdånighet yrka att Kongl Maj:t i rättvisans namn undanröjer Kammarkollegiets Utslag av den 1 november 1833, vad rör frihetsår för den kärraktiga marken.

Följer en mer redigerad version:

Mot Kammarkollegiets Utlåtande av den 7 april innevarande år erinras:

Att Kongl Resolutionen av den 4 oktober 1811 inte gör någon ändring i Befallningshavandes kraftvunna Utslag av den 6 september 1806, då frihetsår för den kärraktiga markens uppodling blivit beviljad.

Att Kollegiets Utslag av den 13 februari 1818 inte rör annat än Skogvaktar boställets beskattning

Att Kollegiets Utslag den 27 november 1839 om förnyad skattläggning på skogen inte upphäver 1806 års Utslag vad gäller frihetsåren

Att Lejondal varit i flera händer före mig, vilkas hushållning jag inte känner. Jag har dock funnit att ingen större åtgärd för odlingarnas verkställighet är vidtagen. Därför har huvudsaken drabbat mig utan att jag har skördat eller kan skörda annan ersättning för odlingskostnaden än den som möjligen kan komma från själva odlingen. Jag har nedlagt en nära oberäknelig kostnad med avseende på deras större och spridda läge samt svårbrukade beskaffenhet.

Av dessa skäl gör jag mig förhoppning samt dristar i underdånighet yrka att Kongl Maj:t i rättvisans namn undanröjer Kammarkollegiets Utslag av den 1 november 1833 vad rör frihetsår för den kärraktiga marken.

****

1845-03-14 skrevs två koncept på arrendekontrakt av Lillklint åt Bonden Anders Ersson vid hemmanet N:o 2 kallat Lillklint. (87)

Orda-grant

Bondkontrakt
Undertecknad, ägare av Brogårds Säteri upplåter till boende, bruk och nyttjande från den 14 mars 1845 till Bonden Anders Ersson, Hemmanet N:o 2 kallat Lillklint, 1 mantal frälse i Härnevi By, med de ägor som vid 1843 års förrättade skifte blivit bestämda för hemmanet. Han har rättighet att till

nödvändig vedbrand ta stubbar, ris, skatar och bångar på vindfällen samt till nödvändigt timmer, stör, gärdsel efter utkröning och anvisning på den skog jordägaren bestämmer. Allt mot följande villkor och förbehåll.

1:o Anders Ersson innehar redan hemmanet. Han skall, utan avseende på det skick han mottagit det, enligt 27 kapitlet i Byggnads Balken, bygga så att hus liksom åker, äng, diken och gärdesgårdar vidmakthålls samt vid arrendets slut lämnas i fullgott skick.

Det åligger åbon att hävda hemmanets ägor och om möjligt förbättra dem. Särkilt bör han uppmärksamma gräs- och foderodling.

För att övervaka efterlevnaden, äger Jordägaren, att om han så önskar, hålla Syn och meddela åbon nödvändiga föreskrifter.

2:o Till herrgården erläggs eller utgörs årligen följande Utskylder och Tjänster:

1/ 16 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn skall ren, strid och avradsgiltig, transporteras till Stockholm eller annan plats inom ett avstånd av högst 6 mil, när Jordägaren så fordrar. Tunnan mäts med 4 rågade kappar på varje struken tunna. Säden skall vara levererad hälften innan jul och resten innan mitten av februari.

2/ Fullgoda karldagsverken, 4 i veckan, på dagar som jordägaren bestämmer, tillsammans 208 dagar, samt 16 dagar efter budning vid bärgningstiden och 8 dagar den övriga delen av året
I övrigt, då åbon har möjlighet, efter budning kan göras flera dagsverken mot betalning av 24 skilling om dagen under sommaren, från april till september samt 18 skilling de övriga månaderna. Hjälphjonet får 12 skilling lika över hela året.

Arbetstiden under april till september är mellan 5 på morgonen till 8 på kvällen, men kan under slåttern om så behövs börja tidigare och sluta senare.
Under höst och vintermånaderna från dagningen till mörker.
För hjälphjonen från klockan 7 på morgonen, men under skördetiden från 6 på morgonen till 8 på kvällen

Dagsverkarna bör vara försedda med yxa, spade, töm, lie, kälke, trädstock, handräfsa, torvyxa allt efter vad arbetet fordra

3/ 5 tunnland av Herrgårdens åker och 12 tunnland av ängen skall efter anvisning slås, skäras och bärgas av åbon med eget folk och dragare.
Om lada finns på den anvisade ängen, skall höet på vintern föras till Herrgården eller annat bestämt ställe. Åbon är ansvarig för all skada som han, genom egen eller sitt folks vårdslöshet, vållar vid bärgningen.

4/ Vid gödselkörning på Herrgården skall åbon ha 3 par hästar med en körare och en lastare till varje par.

5/ På anvisat ställe på Gårdens eller Lejondals skog, hugger åbon och hemför på vintern 4 famnar kastved antingen till Herrgården eller Brogårds brygga. Famnen skall vara 4 alnar lång, 3 ¾ alnar hög. Veden skall vara 1 ½ aln lång.

6/ Efter anfordran görs 3 resor till Stockholm eller annan ort på ett avstånd av högst 6 mil med 1 par hästar med tjänliga vagnar och pålitlig körare.
En fora till staden får lastas med 5 tunnor spannmål eller 50 Lisspund hö eller motsvarande vikt av andra varor och bör endast ha 25 Lisspunds vikt på återvägen.
Dessutom kan resor till Stockholm mot betalning av 3 riksdaler krävas. Eller längre resor då betalningen ökas efter vägens längd.

För kortare resor av 2 –3 mil betalas 1 riksdaler 24 skilling.

7/ Utom sina egna vägstycken, som hör till hemmanet, skall åbon delta i underhållet till ¼ av Husby Bys vägstycke på allmänna Landsvägen.
Dessutom skall han delta i underhållet av vägen till Brogård från Jungfrukrogen till Stora bron på gärdet. Detta gör han tillsammans med Härnevis åbor.

3:o Dagsverken och andra tjänster, som förekommer i detta Kontrakt utförs med egen kost. De som sänds till dagsverke skall godkännas av Jordägaren. Tiden när dagsverket börjar skall noga efterföljas, vid påföljd att dagsverket annars inte kan beräknas.
Befallningar av Jordägaren, eller den han sätter i sitt ställe, skall noga efterkommas och åbon blir själv ansvarig för den skada, som genom hans eget eller hans tjänstefolks olydnad eller vållande kan uppkomma.

4:o Alla hemmanets Onera eller Utskylder, av vilken beskaffenhet de än har eller kan få i framtiden, betalas av åbon.

5:o All försäljning eller bortförande av foder eller gödsel är förbjudet. Inte heller tillåts tvåsäde, svedjande och jordbränning, eller andra för hemmanet skadliga åtgärder eller brukningssätt.
Fodret skall användas till kreaturen och gödseln läggas på åkern.
Skulle nya tillgångar beredas vid hemmanet genom att man börjar odla foderväxter, kan svedjande och jordbränning verkställas med Jordägarens tillåtelse, om ingen skada sker.

6:o Hemmanets växande eller bärgade gröda får inte säljas eller lämnas för skuld, utan skall vara säkerhet till detta Kontrakts uppfyllande.

7:o Åbon får inte upplåta arrendet eller någon del därav till annan person. Han får inte hysa främmande personer på hemmanet eller anta vanartiga tjänstehjon.

8:o All skogshuggning som inte här beskrivits anses som åverkan och skall liksom annat ohägn på Jordägarens mark, som vållas av åbon eller hans folk, bestraffas första gången efter Lag och Vitesförbud, andra gången med så väl böter som enligt Lag samt arrendets förlust.

Åbon är skyldig att till gården anmäla annan persons åverkan. Han uppbär då del i de böter Jordägaren erhåller.

9:o Försummas något Karl- eller Hjondagsverke ökas dagsverkskyldigheten med ett straffdagsverke för varje gång. Det försummade skall naturligtvis också göras.
Försummar åbon att efter budning fullgöra dagsverken eller andra föreskrivna tjänster har Jordägaren rätt att leja annan person på åbons bekostnad.

10:o Den som brister i fullgörande av arrendet eller gör avvikelser från Kontraktet, begår urbota brott eller otrohet mot Jordägaren förlorar Kontraktet. Åbon kommer i sådant fall utan åtnjutande av fardag att avflytta nästa 14 mars. Han skall dock fullgöra sina föreskrivna skyldigheter. Jordägaren förbehåller sig rättigheten att utan att söka laga handräckning. genast få sätta sig i besittning av Hemmanet med dess gröda. Vidare har han rätt till så mycket av åbons lösa egendom, som fordras för ersättning för husröta eller resterande utskylder för hemmanet.

I övrigt beror Kontraktets varaktighet på ömsesidig uppsägning

Med ovanstående Kontrakt förklarar jag mig till alla delar nöjd

****

1846-02-07 Johan Eric Westerberg hyr ut Parisgränd N:o 1 till Inspektor O W Groth (89).

Orda-grant

Hyreskontrakt.
Jag, Johan Eric Westerberg upplåter till Inspektor O W Groth under tiden 1 april 1846 till 1 april 1847 följande lägenheter i huset N:o 1 vid Parisgränd:

Två rum med kakelugnar och kök med bakugn
Stall samt ladugård för 20 kor med foderskulle
En tobakslada som kan begagnas till foder eller redskapsbod. På takstolarna kan man torka tobak.
Ägaren till kreaturen skall ta hand om gödseln.

Den överenskomna hyressumman är 93 riksdaler 16 skilling banko, som skall betalas med 23 riksdaler 16 skilling i förskott varje kvartal.

Om hyresgästen underlåter att betala hyran eller utan min tillåtelse låter annat folk flytta in i huset, så är Kontraktet förverkat från hans sida. Han skall genast flytta, utan att njuta fardag, men likafullt betala hyran för hela hyrestiden.

För övrigt åligger det hyresgästen att föra ett tyst och anständigt liv, vara försiktig med elden, inte bära brinnande ljus på vind, källare eller uthus, inte slå vatten eller orenligheter genom fönstren eller i portgången samt se till att porten stängs klockan 10 om kvällen. Hyresgästen skall sköta renhållningen på gatan.

Uppsägningstiden är 3 månader före avflyttningsdagen.

Med detta kontrakt, som är upprättat mellan oss, förbinder jag, O W Groth, mig att aktsamt bo och nyttja dessa rum och lägenheter och i alla delar uppfylla Kontraktets innehåll. Inte hugga något i rummen eller på vinden, samt vid flyttningen lämna rum och lägenheter med fönster, dörrar, lås, nycklar och kakelugnar i gott stånd, som de emottogs.

Jag är skyldig ersätta skada som jag eller mitt folk kan vålla.

Två lika Kontrakt upprättas och med våra egenhändiga namns undertecknandes i Stockholm den 7 februari 1846 J E Westerberg

Ett kvartals hyra är betalt till den 1 juli 1846 med 23 riksdaler 16 skilling banko
Stockholm den 1 april 1846 J E Westerberg

Ett kvartals hyra är betalt till den 1 oktober 1846 med 23 riksdaler 16 skilling banko, kvitteras
Stockholm den 10 juli 1846 L G Forssman

Ett kvartals hyra är betalt som kvitteras den 1 januari 1846 L G Forssman

Ett kvartals hyra är betalt den 1 april 1847 samt uppsagt till avflyttning samma dag
Stockholm den 31 december 1846 L G Forssman
Ett halvt års hyra är betalt till 1 oktober 1847, kvitteras L E Westerberg
****

1851-04-30 förrättades arvsskiftet efter Landshövding Eric Sparre mellan änkan Ulla Sparre samt barnen Claes Robert Sparre, Eric Sparre, Mariana Wrangel och Matilda Oxehuvud.(145)

Landshövdingen och Kommendören Eric Sparre avled den 10 oktober 1843 och arvsskiftet hölls den 30 april 1851. Vid arvsskiftet var samtliga arvingar närvarande:
Änkan Grevinnan Ulla Sparre, född Montgomery
Sönerna Ryttmästare Greve Claes Robert Sparre

Assessor Greve Eric Sparre
Döttrarna Grevinnan Mariana gift med Major Greve O G Wrangel
Matilda gift med Löjtnant Rolf Oxehuvud

Tillgångarna med undantag av Säteriet är Stora Säbyholm med frälsehemmanet Lund, Tibble och Ekeby i Låssa socken
Rusthållen Råby och Stora Finsta med Finsta utjord
Frälsehemmanet Lilla Finsta
Kronoskattehemmanet Klöf och Lilla Ullevi i Bro socken
5/12 mantal Domta i Österunda socken, vilka alla blivit inköpta medan sterbhusdelägarna levat i oskiftat bo.
De finns upptagna i den efter Greve Sparre den 28 oktober 1843 upprättade Bouppteckningen samt upptas nu till följande värden (inga summor utan bara streck är utsatta)

Andra Lotten som tillfaller Assessor Greve Eric Sparre består av:
Brogård 3 ¼ mantal Säteri med Husby 3 ¼ mantal Rå och Rör
Härnevi 7 mantal frälse med underlydande torp och lägenheter
Lejondals Säteri 3 mantal med tillhörande torp, såg och övriga lägenheter
Kronoskatte rusthållen Råby 1 mantal och Stora Finsta 1 mantal med Finsta utjord Frälsehemmanet Lilla Finsta 1 mantal
Kronoskatte augments hemmanet Klöf ½ mantal och Lilla Ullevi ½ mantal allt i Bro socken
Frälsehemmanet Tång i Ryds socken

Värdet uppskattas till 184.600 riksdaler 16 skilling
Stockholm som ovan Ulla Sparre, född Montgomery, C R E-son Sparre, Eric Sparre, O G Wrangel, A R Oxehuvud

****

1858-12-21 upplåter Brogård Säteri torpet Köpenhamn till Gustaf Andersson. (88) Orda-grant

Undertecknad ägare av Brogårds Säteri upplåter till boende, bruk och nyttjande från den 14 mars 1857 tills uppsägning sker från någondera sidan åt Nämndeman Gustaf Andersson torpet Köpenhamn.

Gustaf Andersson innehar det redan. Han får torpet, som det befinner sig, med rättighet till vedbrand av stubbar, ris, skatar och bångar samt behövligt timmer och gärdsel efter utkröning och anvisning på den skog Jordägaren bestämmer.

Han får torpet mot nedanstående villkor och förbehåll:

1:o Till herrgården utgörs årligen:
a) Han skall göra 208 fullständiga karldagsverken, fördelade på 4 stycken i veckan, på dagar som ägaren bestämmer samt efter budning 48 hjondagsverken. Dessutom på tillsägelse överdagsverken mot betalning av 50 öre för man och 25 öre för hjonen, allt riksmynt. När helg infaller på bestämd dagsverksdag utförs den dagen innan eller efter.

Arbetstiden under april – september är mellan 5 på morgonen och 8 på kvällen, men kan under slåtter och skördetid förlängas både på morgon och afton.
Under höst och vintern är arbetstiden från dagning till mörker. För hjonen från 7 på morgonen utom under skörden, då de skall börja 6 på morgonen. Arbetet slutar samtidigt som för karlen.

Arbetarna skall vara försedda med redskap, som yxa, spad, slaga, lie, töm, handräfsa, torvyxa eller vad arbetet kräver.

b) Efter anfordran görs 4 resor till Stockholm eller annan ort på ett avstånd av högst 6 mil med 2 hästar och tjänlig vagn, samt pålitlig körare.

Fora till Staden efter ett par hästar består av 5 tunnor spannmål eller 50 Lisspund hö eller däremot svarande andra varor och på återvägen får tas 25 Lisspunds vikt.

Dessutom utgörs mot betalning av 3 riksdaler Riksmynt enstaka körningar till Stockholm eller längre mot ökad betalning av 32 öre Riksmynt för varje mil samt för kortare resor på 2 –3 mil 1 riksdaler 50 öre

Sådana kortare resor eller kördagsverken, som han efter tillsägelse utför, kan avräknas av hans dagverks skyldighet, då ett dagsverke av karl och ett par hästar och vagn beräknas lika med tre karldagsverken.

c) Vid gödselkörning på Herrgården biträder torparen med häst, kärra, körare och lastare.

d) 4 Härvor (?) lin eller 8 härvor blår efter prov samt 4 kappar sållad aska skall levereras.

e) Liksom de andra torparna vid gården, skall åbon delta i grusning och underhåll av gårdens vägstycken.

2:o Dagsverken och andra skyldigheter som omtalas i detta Kontrakt, sker med åbons egen kost. Han får inte sända andra arbetare än dem som godsägaren godkänt. Tiden för arbetets början skall noga iakttas, med påföljd att dagsverket inte kan beräknas.

När bud kommer från Herrgården, är torparen skyldig att lämna budsedeln till den som står närmast i tur, med påföljd att han annars själv får utföra det arbetet för den som inte nåtts av budet.

Torparen skall hörsamma befallningarna från jordägaren eller den som är satt i hans ställe och han är skyldig att ersätta skada som uppstått genom ohörsamhet.

3:o Torpet skall byggas efter lagen enligt 27 kapitlet i Byggninga Balken och så väl till hus, som åker, äng, diken och gärdsgårdar skall väl underhållas samt vid avträdet lämnas i fullgott skick.

Det åligger torparen att väl hävda och i möjligaste mån förbättra alla torpets ägor. Han bör odla gräs och foderväxter. Jordägaren har rätt att anställa syn för att övervaka att dessa stadganden efterlevs samt lämna nödvändiga föreskrifter och råd.

4:o Skatter och skyldigheter, både för torpet och för personer, som nu gäller och som kan komma att gälla under G Anderssons arrendetid, skall betalas av honom.

5:o Försäljning eller bortförande av foder och gödsel förbjuds. Svedjande, jordbränning, tvåsäde, ängslukning (?) på våren eller andra för torpet skadliga åtgärder, eller brukningssätt är inte tillåtna.

Fodret skall användas till kreaturen och gödseln användas på torpets ägor.

Skulle genom nya foderväxters odling nya tillgångar beredas, kan svedjning och jordbränning tillåtas om jordägaren så anser.

6:o Utan jordägarens tillåtelse får åbon inte överlåta torpet eller del därav. Han får inte heller hysa främmande personer eller hålla vanartigt tjänstefolk.

7:o All skogstäkt, än vad som här är föreskrivet, anses som åverkan och skall liksom annat ohägn som begås på jordägarens mark av åbon eller hans folk bestraffas.
Första gången efter lag och vitesförordnande
Andra gången med böter enligt lag som finns upptaget i kontraktet.

Torparen skall anmäla om annan person förövar åverkan på jordägarens egendom, då han uppbär jordägarens andel i böterna som följt på den anmälan

8:o Försummar åbon att utan laga förfall göra Karl- och hjondagsverken ökas hans dagsverksskyldighet med ett dagsverke för varje gång. Det försummade dagsverket skall även göras på första fridagen. Försummar han även detta eller inte efter budning fullgör sina åtaganden, får jordägare leja annan person som åbon betalar.

Andra avvikelser från Kontraktet eller otrohet, ohörsamhet eller tredska från torparens sida, eller om han gör sig skyldig till urbota brott, medför att han förlorar Kontraktet. Han kommer i så fall inte att njuta fardag, utan måste genast flytta från torpet med skyldighet att till dess uppfylla alla föreskrivna skyldigheter.
Brogård den 21 december 1858 Eric Sparre

Med förestående Kontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att detsamma i alla punkter uppfylla
Samtida vittnen Johan Gust Berg

****

1875-01-23 Utdrag ur domboken angående Pouseths karta. (82)

Orda-grant

Vid vintertinget med Bro Härad den 27 januari 1875 hållet på gästgivargården i Tibble

§ 16 Kommissionslantmätare Johan Ant Pousett anhöll om Häradsrättens fastställelse på Kartan över uppgångna rågångarna vid Bro Härads Allmänning.

Han visade Kartan och Beskrivningen samt Protokollet över de uppgångna rågångarna sedan nyodlingsmarken blivit överlåten till Lejondals Säteri.

Allmänheten hade fått underrättelse om denna åtgärd. Men ingen hade protesterat.

Häradsrätten beslutade att gilla och fastställa denna Karta och Beskrivning, vilket skulle påtecknas kartan och särskilt bevis däröver genom Protokollsutdrag meddelas.
Ut supra På Häradsrättens vägnar Krokirch

****

1878-05-22 gavs tillstånd av Kongl Generaltullstyrelsen för stenkolslossning vid Brogård. Ett antal kvitton på lotsning, bogsering och tullbevakning för transporterna finns. (119)

Skeppsklarerarefirman Olson & Wright i Stockholm har anhållit om tillstånd för svenska skonerten Olivia, förd av skeppare Fredriksson och kommande från Hartlepool, att med sin stenkolslast avsegla till Brogård vid Mälaren och där lossa lasten.

Styrelsen ansåg skäligt att lämna bifall under villkor:
Att lasten endast utgörs av stenkol.
Att fartyget åtföljs av tullbevakning
Att inklarering av fartyg och last sker hos Tullkammaren här
Att skepparen visar fartygshandlingar och bevaknings- och lossningsattester
Att skepparen betalar alla kostnader

I övrigt behöver inget betalas till Stockholms stad. Utdrag ur protokollet skall utfärdas för sökanden.
Stockholm som ovan Axel Björkman

1878-05-25 betalar E Sparre 30 kronor till Mätareålderman C Gustafsson för mätning av 6.025 kubikfot stenkol. Mätningspengar à ½ öre per Kubikfot.
A F Larsson och C J Johansson har denna dag uppmätt 6.025 kubikfot stenkol intygas
Brogård 25/5 1878

1878-05-25 kvitto på Lotsumgälder
E Fredriksson som för Skonert Olivia, av 88,17 tons dräktighet och hör hemma i Fiskebäckskil, kommer tom från Brogård. Har till undertecknad erlagt lotspengar från Brogård till Stockholm 5 mil.
S u m m a: 6 kronor 30 öre
Kvitteras Stockholm den 25 maj 1878 ……? Lotsålderman

1878-05-25 Herrar Olsson och Wright till Stockholms Ångslups Aktiebolag, kontor Skeppsbron 44.
Av bogserare skonerten Olivia från Brogård till Stockholm kronor 40:-
Stockholm som ovan Betalt kvitteras O E Jansson

1878-05-27 Enligt Tullbevaknings Inspektionens order av den 22 dennes, har undertecknad från Stockholm till Brogård åtföljt skonerten Olivia och övervakat utlossningen av lasten (stenkol), varför godsägaren debiteras följande räkning.

Dagtraktamente för 1 dags resa till Brogård 2 kronor
Dagtraktamente för 3 dagars lossning 6
Dagtraktamente för 1 dags hemresa 2
Järnvägsbiljett från Bro station till Stockholm 1 krona 20 öre
Transport av reseffekter 1 50

S U M M A 12 kronor 70 öre
Kvitteras Stockholm som ovan O Hamnstedt tullvaktmästare Attesteras: V Holmberger

Från eller till utrikes ort
1878-05-23 Slussavgift för skonerten Olivia om 88 ton förd av E Fredriksson är betald efter 40 öre lästen med 10 riksdaler riksmynt 56 öre. Lastat till 1/3 av fartygets dräktighet eller däröver 5 riksdaler 28 öre
S U M M A: 15 riksdaler riksmynt 84 öre, som kvitteras den 23 maj 1878 Olsson & Wright
Stockholm av Slussverkets Uppbördskontor E Bergh

1878-05-23 Skonerten Olivia kapten Fredriksson debiteras för en bogsering från Stockholm till Brogård.
S U M M A 40 kronor
Betalt kvitteras Stockholm den 25 maj 1878 O L Österberg riktigt Axel Öhrman

Kvitto för lotsumgälder
E Fredriksson som för Skonerten Olivia om 88, 17 tons dräktighet och 11 fot djupgående, hemma i Fiskebäckskil kommer från Harthpool, går till Brogård, lastad med kol, har till undertecknad erlagt:

Lotspengar från Stockholm till Brogård, 11 mil á 20 öre
S U M M A 11 kronor 20 öre som härmed kvitteras
Stockholm den 22 maj 1878 …? Lotsålderman
****

1885-07-28 förrättade Kommissions Lantmätaren efter förordnande om ägobyte mellan Brogård och Bro prästgård följande: (111)

Orda-grant

Den 28 juli 1885 inställde undertecknad sig för att vid Brogårds Säteri i Bro socken, Bro Härad, Uppsala län förrätta ägobyte mellan under Brogårds Säteri lydande Härnevi, 7 mantal, på ena och Bro prästgård på andra sidan.

Efter förrättningen blivit kungjord inställde sig vid sammanträdet:
För Brogårds Säteri med underlydande, som ägs av landshövding Greve Eric Sparre, svarade förvaltare H R Johansson med så lydande fullmakt:
”Fullmakt för Inspektoren H R Johansson att vid blivande ägobyte mellan Brogård med underlydande Husby och Härnevi, som jag äger, samt Bro prästgårds ägor föra min talan. Jag godkänner vad Ombudet lagligen gör.
Vänersborg den 3 juli 1885 Eric Sparre sigill”

För Bro prästgård svarade boställsinnehavaren Kyrkoherde Helmer Åsbrink i egenskap av Konsistoriets Ombud, Kontraktsprosten Eric Olof Tollstedt i Gran på grund av en av Domkapitlet i Uppsala utfärdad fullmakt:
” Till Kontraktsprosten Eric Olof Tollstedt i Gran förordnas, att vid sammanträdet vid Brogård, Bro socken tisdagen den 28 juli klockan 10 f m för att verkställa ägobyte mellan Brogård och Bro prästgårds ägor, infinna sig och i egenskap av Konsistoriets Ombud bevaka boställets rätt. Domkapitlet förväntar sig skriftlig rapport.

I händelse Kontraktsprosten är förhindrad skall underrättelse lämnas per post och förordnandet överflyttas på annan lämplig person.
Uppsala Domkapitel den 17 juli 1881 Ex officio Carl G Wretlind ”

Som Gode Män var kallade Lantbrukaren Söderholtz på Aspvik, Stockholms Näs socken och Inspektor Ludvid Löf på Säbyholm, Låssa socken, vilka båda förklarade sig avlagt God Mans Ed

§ 1 Upplästes Lantmätarens förordnande och den gjorda ansökningen.
”Landshövdinge Ämbetet i Uppsala kungör:
Till Länsstyrelsen har den 20 juni ingivits denna ansökan:

Hos Befallningshavande får jag vördsamt anhålla om förordnande för Kommissions Lantmätare Carl August Edling att förrätta ägobyte mellan min i Bro socken och Härad belägna egendom Brogård med Härnevi samt angränsande Bro prästgårds ägor, för att vinna rätare råskillnader mellan fastigheterna, Förrättningen angår inga andra än dessa ägor
Stockholm den 3 juni 1885 Eric Sparre”

”Undertecknad i egenskap av innehavare av Bro prästgård förenar mig med Greve Sparre i val av förrättningsman om något ägobyte skall äga rum.
Bro den 5 juli 1885 Helmer Åsbrink, Kyrkoherde”

Länsstyrelsen förordnar Kommissions Lantmätare C A Edling att verkställa förrättningen
Landskansliet i Uppsala den 30 juni 1885 Landshövdinge Ämbetet, P H Löfquist, John Malmberg

§ 2 Ombuden och Boställshavaren förklarade att jäv inte fanns mot förrättningsmannen eller de Gode Männen.

§ 3 Ombudet för ansökningen visade en karta över en del av Brogård ägor, som också upptog en del av Bro prästgårds mark, som hör till Lindhagaberg och torpet Fredrikslund och Prästtorpet. Där fanns en åkerfjäll om 1 3/4 tunnlands areal, vilken mark nu brukas till torpet Knöpplan under Brogård, men är belägen väster om landsvägen och helt och hållet inom Bro prästgårds mark

Ombudet från Brogård yrkade på att få byta mot annan till bostället hörande jord, belägen invid och utmed gränsen mellan Ängstorpet och prästgårdens ägor, så att åbyggnaderna vid torpet Granlund och lägenheten Lindhagaberg, som nu ägs av Brogårds ägare, skulle komma inom gårdens rågång och inte som nu inom prästgårdens.

Innehavaren av Bro prästgård Kyrkoherde Helmer Åsbrink svarade, att betydlig lindring i hägnadsbesväret skulle vinnas om åkerfjällen invid torpet Knöpplan tilldelades prästgården. Han är

inte för sin del ovillig att byta till sig denna mark. Men Brogårds Ombuds förslag, att bostället skulle lämna motsvarande jord vid Lindhagaberg och torpet Granlund, ansåg han bli till boställets skada, då den värdefulla trädgård vid Lindhagaberg skulle förloras Boställsinnehavaren har under senare år haft 50 kronor i årligt arrende från de fastigheterna.

Därför bestred han det föreslagna bytet. Då föreslogs att ett större byte skulle äga rum så att prästgården som har ägor på tre ställen skulle få dem sammanförda för att förenkla hävd och bruk.

Ombudet för Brogård menade att om prästgården vore villig att ta all sin mark nere vid torpet Lagmansboda, Snyggboda och Knöpplan fram till Aspviks rågång, trodde han att Brogårds ägare skulle gå med på ett mera omfattande jordbyte. Men han hade inget förordnande för en sådan förrättning, varför frågan måste förfalla. Han yrkade från Brogårds sida, att det begärda mindre ägobytet skulle verkställas av förrättningsmannen i laga ordning på sätt Lantmätaren och de Gode Männen fann lämpligast.

****

1887-00-00 gjorde arkitekt H Holmberg en vacker skiss av Corps de logi vid Bro gård (161) Fak-simil

Teckningen visar hur det nya bostadshuset skall se ut.

****

1893-11-04 redogörs för Bro Väghållningsdistrikt med landvägar, bygdevägar och broar.(109) Orda-grant

Befallningshavandes i Uppsala län beslut angående Kommissionslantmätare Th Arnberg med biträde av gode Män uppgjorda och av Befallningshavande prövad väghållningsbesvär. Detta har skett i likhet med 42 § i lagen om väghållningsbesvär på landet av den 23 oktober 1891.
.
Inom Bro väghållningsdistrikt görs nu vägdelning och då borde ingå vägarnas egenskaper av landväg eller bygdeväg och även broar, som inte kan hänföras till vägtrummor och således undantas från delningen för att underhållas medelst vägkassan.

De väghållningsskyldiga har hörts om detta förslag inför Befallningshavande
Uppsala, Landskansliet den 4 november 1893

Befallningshavande har tagit förlaget och vad som framkom vid sammanträde den 26 september under övervägande och med anledning av de olika meningar som de väghållningsskyldiga hade, angående vad som skall tas in i vägdelningen, då det gäller vägar som leder till Häradets helägda bryggor vid Mälaren. Han förklarar att de framställda önskemålen inte kunde bifallas.

Däremot förordnar Befallningshavande, att i vägdelningen skall intas, en inte föreslagen väg från Tibble till Lennartsnäs till så stor del, som vägen för närvarande är indelad på Häradet.

Vägen från Mansängen till Frölunda, vilken för närvarande betraktas som Häradsväg, skall uteslutas från delningen. I vägdelningen skall också ingå vägen till stationsområdet vid Bro station.

Till följd härav skall vägdelning inom Bro Härads Väghållningsdistrikt för att gemensamt underhållas den tid marken är bar ske enligt följande:

L A N D S V Ä G
Vägen från Stäket till Kalmarsand vid Håbo Härads gräns

B Y G D E V Ä G A R
1:o Vägen, som utgår från landsvägen vid Kungsängens vägvisare förbi Tranbygge till Håbo

2:o Vägen, som utgår från landsvägen vid Skällsta till Sätra vid gränsen mot Håbo
3:o Vägen, som utgår från landsvägen vid Härnevi förbi Bro kyrka till Låssa kyrka
4:o Vägen, som utgår från landsvägen i Kungsängen vid Lerberga till vägskälet vid Västra Ryds kyrka
5:o Vägen, som utgår från föregående förbi Västra Ryds kyrka och klockargård till skolan
6:o Vägen, som utgår från den till Låssa kyrka och vid Säbyholm avviker mot Ådö till Ormuddens färjställe
7:o Vägen, som utgår från den till Låssa kyrka och vid Säbyholm avviker mot Toresta till Toresta anhalt
8:o Vägen som utgår från landsvägen vid Tibble till Lennartsnäs till den del som för närvarande är indelad
9:o Vägen från landsvägen som leder till Bro stationsområde

Nedanstående broar skall uteslutas från delningen för att medelst vägkassan underhållas:
1:o Skällsta bro
2:o Vallby bro
3:o Välvda bron vid Stäket på färjkarlsängen
4:o Bron på Ekhammars gärde
5:o Två broar på Brunna gärde
6:o Kvarnbron vid Tranbygge
7:o Bron på Klövs ägor
8:o Bron på Brogårds gärde
9:o Bron i närheten av Lilla Ullevi på Skällsta vägstycke på vägen till Sätra

Slutligen har Befallningshavande i enlighet med Lagen av den 23 oktober 1891 funnit skäligt bifalla att landsvägen från Stäket till Kalmarsand fortfarande må underhållas till samma bredd som vägen nu har, alltså 5 meter.

I sammanhang med detta beslut har Befallningshavande låtit sätta vägtal enligt särskild längd, vilket meddelas förrättningsmännen.

Den som inte är nöjd med detta beslut kan söka ändring hos Kammarkollegium. Besvären skall vara inlämnade i betalt brev med allmänna posten inom 30 dagar efter delgivningen eller uppläsandet från predikstolen.

Menighet som klagar får 15 dagar längre tid på sig. Besvären skall åtföljas av bevis när delgivningen eller uppläsningen från predikstolen skett. Klagande skall egenhändigt undertecknat eller om han inte själv kan skriva, skall den som skriver under utsätta sitt namn, syssla och adress. Försummas något av detta har den klagande förlorat sin rätt och någon prövning kommer inte att ske utan Resolutionen vinner laga kraft.
År och dag som ovan Ludvig Douglas

Uppläst i Låssa kyrka vid för Bro och Låssa utlyst gemensam gudstjänst den 26 november 1893 av Helmer Åsbrink kyrkoherde.

****

1893-11-07 Resolution angående allmänna vägarnas underhåll vintertid inom Bro Härads Väghållningsdistrikt samt förslag till ploglagsindelning. (110)

Orda-grant

Befallningshavandes i Uppsala län resolution angående vinterväghållning inom Bro Härads väghållningsdistrikt, där enligt Lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet av den 23 oktober 1891 de väghållningsskyldiga blivit hörda och fått yttra sig, såsom här nedan meddelas.
Uppsala i Landskansliet den 7 november 1893.

Kronofogden i länets södra Fögderi E Leth har i enlighet med Befallningshavandes order sammankallat de väghållningsskyldiga, att med anledning av nya Väglagens stadganden angående vinterväghållningen överlägga vid ett möte.

Vid sammanträde den 31 januari 1893 utsågs för Bro socken Kyrkoherde H Åsbrink,
för Låssa socken Ryttmästare A G Tauvon på Fånäs,
för Västra Ryds socken Friherre E Rålamb på Granhammar,
för Stockholms Näs socken Nämndeman C J Landelius på Frölunda
att under ordförandeskap av Länsman E Schedin bereda frågan och göra upp förslag till plogindelningen.
Kommittén gjorde sådant förslag och föreslog att ersättningen till ploglagen skulle bestämmas till två öre metern underhållen väg. De ansåg att plogindelningen skulle träda i kraft redan 1 januari 1894 och gälla i 6 år.

Vintervägarna skulle hållas öppna med 5 meter på landsväg och 3,6 meter på bygdeväg samt att man under 1894 även skulle utmärka vintervägen.

Ploglagen skulle under vintern fram till 14 mars, om snön blåst bort från vägen så att gott slädföre saknas, från diken eller annars i vägens närhet skotta på snö till vintervägens bredd, så att slädar bekvämt kunde framföras. Då snön smält på våren så att slädföre saknades, genast grundskotta vägen till rätt bredd så att den obehindrat kunde användas av hjuldon.

Ploglagen äger rätt att för att förekomma snösamling på vägen ta ned gärdsgård. Dock äger jordägaren eller jordinnehavaren rätt att själv underhålla den vid gärdsgård löpande vägen mot att han erhåller ersättning. Önskar han göra detta skall han meddela ploglagets innehavare före 1 november varje år.

Att härefter de väghållningsskyldiga kallats att genom sockenvis utsedda ombud inställa sig inför Bro Härads Rätt den 9 maj 1893. Då infann sig:
för Bro socken Kyrkoherde Åsbrink
som Ombud för Låssa Ingenjör Clas Adolf Tamm vid Ådö, som anmält att han vill föra egen talan
F d Statsrådet Friherre C G af Ugglas på Lennartsnäs,
Filosofie doktor W Ramstedt på Tranbygge
Greve Johan Sparre på Brogård.

Allt vad kommittén föreslagit blev godkänt utom ersättningen till ploglagen, som bestämdes till 1 ½ öre metern för skottad väg.

Befallningshavande har övervägt detta och funnit skäligt att fastställa den av väghållningsskyldiga gillade ploglagsindelningen för Bro Härads väghållningsdistrikt att gälla enligt Förordningen av den 13 september 1790, under ett år, räknat från 1 januari 1894. Vägskötseln skall göras efter den inför Häradsrätten överenskomna ersättningen med 1 ½ öre per meter.

För att hålla allmänna vägarna i distriktet i farbart skick vintertid, finner Befallningshavande i anledning av vad väghållningsskyliga överenskommit sins emellan skäligt förordna följande:
Att vintervägarna skall av ploglagen hållas öppna, landsvägen till en bredd av 5 meter och bygdevägarna till en bredd av 3,6 meter
Att under 1894 skall, vid äventyr som nya väglagens 74 § säger och vid vite av 5 kronor, åligga att märka ut vinterväg på sätt som § 67 föreskriver

Det åligger ploglag, att under vintern före den 14 mars, då det är vinterväglag i skogstrakter men snön kan ha blåst bort över gärdena, att om släddon har svårt ta sig fram, skotta på snö till samma bredd som är sagt för landsväg och bygdeväg.

Att på våren då snön smält bort på slättbygden så att släden inte kan användas, genast grundskotta vägen så att den blir bekväm för hjultrafik. Allt till ett vite av 5 kronor och med äventyr att sådan försummelse verkställs av Kronobetjäningen på den försumliges bekostnad.

Att ploglag vintertid efter 1 november för att undvika snösamling på vägen efter jordägarens lämnad tillsägelse ta ner gärdgård, som står efter vägen utan skyldighet för ploglaget att sätta upp den igen. Om jordägaren vill behålla stängslet, får han själv överta ploglagets skyldigheter på den vägsträckan som löper efter gärdsgården, mot en ersättning av 1 ½ öre metern. Detta önskemål skall han underrätta före 1 november varje år.

Länsstyrelsen har inte ansett lämpligt att fastställa den föreslagna ploglagsföreningen för tiden efter den nya väglagen med 1895 års ingång. Därför att nya indelade vägar kan tillkomma och andra utgå, så förordnar Befallningshavande Kronofogden i södra Fögderiet att till 1894 års sommarting med Bro Härad, inkalla de väghållningsskyldiga för att höras och underskriva.

Försummas något av vad som är föreskrivet, har den klagande förlorat sin talan och besvären upptas inte till prövning, utan resolutionen kommer att vinna laga kraft.
År och dag som ovan Ludvig Douglas

Förslag till ploglagsindelning i Bro Härads väghållningsdistrikt som skall gälla från 1 januari 1894 till 31 december 1894.

1:o På landsvägen från Stäkets bro till Kalmarsand
Stäket 1 mantal med underlydande Bro- eller Färjkarlsängen, Arvedsängen, Strömsängen, Strömstorp eller Ön, Korsängen eller Kungsängen plogar
från Stäkets bro till järnvägsgrindarna över vägen öster om Kungsängens station
e l l e r över Stäkets, Örnäs, Brunna, Granhammar, Tibble Viby, Lerberga Tång N:o 1 Garpeboda, Lillboda, Tång N:o 2, Västra Ryds prästgård, Österröra, Sundby, Väsby, Nibble, Örsta, Gällövsta, Tranbygge sommarväglotter
S U M M A 2.885 meter.

2:o Den övriga vägen efter Ekhammar 1 mantal och Kyrkbyn 1 3/8 mantal plogar från järnvägsgrindarna över landsvägen öster om Kungsängens station till vägvisaren vid den s k Rydsvägen på Kungsängen e l l e r av Tranbygge över Torsätra, Ekhammars, Kyrkbyns, Sylta N:o 2, Vickberga sommarlotter
S U M M A 1.244 meter

3:o Tibble 3 mantal plogar från vägvisaren vid den s k Rydsvägen på Kungsängen till vägvisaren vid Lennartsnäs vägen på Stenhagen e l l e r av Vickberga sommarlotter över Skälby, Oppsylta, Tibble
S U M M A 1.243 meter

Därav vid Komminister boställets trädgård och gårdstomt där gärdsgård kommer att finnas 3,6 meter
Därav på Vickberga en del av Skälby och Oppsylta väglotter

4:o Oppsylta ½ mantal och Sylta 3 mantal plogar från vägvisaren vid Lennartsnäs vägen fram till Aspviks gårdsväg vid Aspvikslund e l l e r av 1 5/8 mantal Skälby över Ålsta, Frölunda, Berga, Tuna sommarlotter
S U M M A 1.247 meter

5:o Ålsta 2 mantal och Aspvik ½ mantal plogar från Aspviks gårdsväg vid Aspvikslund till gärdsgården på östra sidan av vägen mellan Aspvik och Prästtorpets ägor eller skillnaden mellan Stockholms Näs och Bro socknar e l l e r av Tuna, Aspvik, Öråker, Lennartsnäs Aspviks sommarlotter
S U M M A 1.482 meter

6:o Härnevi eller Nygård 3 ½ mantal plogar från sockenskillnaden till vägen som leder till Skeppartorpet vid fähuset till Nygårds soldattorp e l le r av Aspvik, Raskeboda, Lejondal, Finsta, Råby, Nygårds sommarlotter. Därav försvårad väg.
S U M M A 2.017 meter

7:o Härnevi 3 ½ mantal under Brogård plogar från Skeppartorps vägen vid fähuset till Nygårds soldattorp till vägvisaren på Bro prästgårdsgärde e l l e r av Nygård, Härnevi, Bro prästgård, Brogård, Husby sommarlotter. En del av vägen är svår.
S U M M A 1.590 meter

8:o Bro prästgård 1 3/8 mantal, Finsta 2 mantal och Råby 1 mantal plogar från vägvisaren på Bro prästgårds gärde till vägvisaren vid den s k Håbo-Tibblevägen på Skällsta ägor e l l e r av Husby, Lilla Ullevi, Klöv, Skällsta, Kvista sommarlotter En del av vägen är svår.
S U M M A 939 meter

9:o Kvista 1 3/8 mantal och Jursta 1 mantal plogar från vägvisaren vid Skällsta till Jursta ägor och slutar mot Spånga e l l e r av Kvista, Jursta, Vallby, Önsta eller Sätra, Önsta och Skysta, Stora Ullevi, Spånga, Ålbrunna lagmans boställe sommarväglotter
S U M M A 2.181 meter En del av vägen svår

10:o Toresta 5 3/8 mantal med underlydande Stora Ullevi 4 mantal och Spånga 2 mantal samt lägenheterna Stora och Lilla Kalmarsand plogar från ägoskillnaden mellan Jursta och Spånga till häradsgränsen mot Håbo vid Kalmarsand e l l e r av delar av Ålbrunna sommarlott, över Brunnsvik, Leran, Lindormsnäs, Sanda, Lund, Tibble, Ekeby, Stora Säbyholm, Lilla Säbyholm, Granskog, Verka, Ådö, Dävensö Toresta. Därav försvårad väg 100 meter.
S U M M A 4.508

<u>På bygdevägen från landsvägen vid Skällsta till Håbo häradsgräns vid torpet Sätra eller Håbo-Tibblevägen</u>

11:o Skällsta 1 mantal och Vallby 1 mantal plogar från landsvägen till Önsta gårdsväg e l l e r över Stora Ullevi, Spånga, Raskeboda, Önsta eller Sätra, Önsta och Skysta, Lilla Ullevi, Klöv sommarlotter
S U M M A 974 meter

12:o Önsta ½ mantal och Skysta 1½ mantal plogar från Önsta gårdsväg till ägoskillnaden mellan Önsta och Klöv e l l e r av Klöv sommarväglott över Vallby, Skällsta, Kvista, Jursta sommarlotter
S U M M A 608 meter

13:o Lilla Ullevi ½ mantal , Klöv ½ mantal och Norrboda lägenhet plogar från ägoskillnaden mellan Önsta och Klöv till kröken av vägen vid Högbytorps grind e l l e r av Jursta sommarväglott över Råby, Finsta, Lejondal, Bro prästgård, Brogård, Husby, Nygårds sommarlotter. En del av vägen är svår.
S U M M A 2.231 meter

14:o Önsta eller Sätra och Sätratorp plogar från kröken av vägen vis Högby grind till Bro Härad slutar e l l e r av Nygårds sommarväglott över Härnevi 3 ½ mantal sommarlott
S U M M A 950 meter

På bygdevägen från landsvägen på Bro prästgård förbi Bro kyrka till Låssa kyrka och från Säbyholms magasin till Sanda komminister boställe

15:o Bro gård 3 ¼ mantal och Husby 3 ¼ mantal plogar från landsvägen förbi Bro kyrka till skillnaden mellan Dävensö och Toresta sommarväglotter e l l e r över Ullevi och Toresta sommarväglotter
S U M M A 1.846 meter

16:o Säbyholm 7 mantal med underlydande Toresta 1 5/8 mantal, Ekeby 1½ mantal, Brunnsvik ¼ mantal, Leran ½ mantal, Lund ¼ mantal, Tibble 1 mantal, Ålbrunna ¾ mantal eller tillsammans 12 5/8 mantal plogar, från skillnaden mellan Toresta och Dävensö sommarlotter till Låssa kyrka och från Säbyholms magasin till Sanda komminister boställes uppfartsväg e l l e r över Dävensö, Ådö, Verka, Granskog. Säbyholm och Toresta sommarväglotter Ekeby, Tibble, Lund, Lindormsnäs, Leran, Brunnsvik, Ålbrunna och av Ålbrunna lagmans boställes sommarlott
S U M M A 4.571 meter

17:o Sanda komminister boställe ½ mantal plogar från Tibblevägen så långt allmännings vägen räcker eller över Ålbrunna lagmans boställets sommarväglott över Sanda
S U M M A 342 meter
På bygdevägen från vägvisaren i Kungsängen i Stockholms Näs socken förbi Ekhammar, Brunna och Tranbygge till Håbo häradsgräns ovanför Sätra dal

18:o Ekhammar 1 mantal och Kyrkbyn 1 3/8 mantal plogar från vägvisaren i Kungsängen till nordöstra knuten av logen vid Ekhammar e l l e r över Ålsta, Skälby, Oppsylta, Aspvik
S U M M A 706 meter

19:o Brunna 7/8 mantal, Tibble 1 mantal, Viby 1 mantal, Tång N:o 1, ½ mantal Lillboda ½ mantal, Garpeboda ½ mantal eller tillsammans 4 3/8 mantal plogar från nordöstra hörnet av logen vid Ekhammar till vägvisaren vid Lerberga e l l e r över Skälby, Vickberga, Sylta, Tibble, Kyrkbyn, Ekhammar, Stäket, Örnäs, Brunna, Granhammar, Tibble, Viby, Garpeboda, Tång N:o 1, Lillboda, Lerberga sommarlotter. Där finns försvårad väg vid Brunna grind och vid Sandhöjden, annars slätter och skogsmark.
S U M M A 4.969 meter

20:o Granhammar 1 mantal, Lerberga 1 ½ mantal tillsammans 4 ½ mantal plogar från vägvisaren vid Lerberga till Tranbygge ägor e l l e r av Lerberga sommarlott över Österröra, Sundby, Väsby sommarlotter Försvårad väg nordväst om Bränntorpet.
S U M M A 2.057 meter

21:o Tranbygge 2 mantal, och Fiskeby 1 mantal plogar från grinden vid Lövsätra till Håbo Häradsgräns ovanför Sätradal e l l e r av Väsby sommarlott över Nibble, Örsta, Gällövsta, Torsätra, Fiskeby, Tranbygge sommarlotter. Försvårad väg vid Sätradal.
S U M M A 2.984 meter

<u>På Bygdevägen från Lerberga förbi Västra Ryds kyrka till grinden vid Hammaren</u>
22:o Västra Ryds prästgård plogar hela denna väg e l l e r av Lerberga sommarlott över N:o 2 Tång och prästgårdens sommarlotter
S U M M A 1.396 meter

<u>På bygdevägen från landsvägen på Stenhagen till Frölunda backe och till Lennartsnäs allé</u>
23:o Skälby 3 5/8 mantal plogar från vägvisaren på Stenhagen till vägvisaren på Mansängen e l l e r över Ålsta, Frölunda, Berga sommarväglotter. Försvårat vägunderhåll på Ålsta sommarlott.
S U M M A 1.177 meter

24:o Frölunda och Berga 3 1/8 mantal med Berga utjord plogar från vägvisaren på landsvägen till Frölunda backe e l l e r av Berga, Tuna sommarlotter
S U M M A 1.061 meter

25:o Öråker, Asker och 2 mantal Tuna plogar från vägvisaren på Mansängen till vägen vid Tuna backe, som leder till Öråkers väderkvarn e l l e r av Tuna, Askers sommarväglott. Försvårad väg vid Askers loge.
S U M M A 1.098 meter

26:o Lennartsnäs 1 mantal och Tuna 4 mantal plogar från Öråkers väderkvarns utfartsväg i Tuna Backe till Lennartsnäs allé e l l e r av Askers sommarväglott över Öråker och Lennartsnäs sommarväglotter
S U M M A 592 meter

Sammandrag över vägarnas längd, uppskattning och betalning för vinterväghållningen.

1:o Landsvägen är 19.243 meter lång. ersättning till ploglagen efter 2 öre metern 524 kronor.
2:o Bygdevägen från landsvägen vid Skällsta till Håbo häradsgräns vid torpet Säter 4854 meter, ersättning 118 kronor
3:o Bygdevägen från landsvägen på Bro prästgårds gärde förbi Bro kyrka till Låssa kyrka och från Säbyholms magasin till Sanda där vägen slutar 6.721 meter, ersättning 153 kronor
4:o Bygdevägen från vägvisaren på Kungsängen förbi Ekhammar, Brunna och Tranbygge till Håbo häradsgräns ovanför Sätradal 10.717 meter, ersättning 252 kronor
5:o Bygdevägen från Lerberga förbi Västra Ryds kyrka till grinden vid Hammaren 1.396 meter, ersättning 27 kronor
6:o Bygdevägen från landsvägen på Stenhagen till Frölunda backe till Lennartsnäs allé 3.626 meter, ersättning 94 kronor
S U M M A 46.567 meter Ersättning 1.171 kronor

<u>Sammandrag på mantal inom Bro Härad</u>
Bro socken 35 mantal
Låssa socken 28 mantal
Västra Ryds socken 22 mantal
Stockholms Näs 30 mantal
S U M M A 116 mantal

Betalning för varje mantal blir således 10 kronor.

För att visa hur betalningen blir efter 1 ½ öre metern för varje ploglag kommer kostnaden att bli: 878 kronor på en uppskattad väglängd av 58.582 meter.

Då Häradet består av 116 mantal blir kostnaden för år 18947 kronor 57 öre.
Skillnaden mellan de av Kommittén uppgjorda förslag och vår reservation om betalningen blir 2 kronor 52 öre efter mantal
Sandgrind den 5 april 1893 Er Schedin C J Landelius

Uppläst i Låssa kyrka vid för Bro och Låssa utlyst gemensam gudstjänst den 26 november 1893 av Helmer Åsbrink Kyrkoherde

Donationen av Brogårdsarkivet ger bygden tillgång till sin äldre historia

Bro - Lässa hembygdsförening förvaltar ett stort kulturarv

Det var en betydelsefull händelse i hembygdsforskningens verksamhet när det stora gårdsarkivet på Brogård överlämnades till Bro-Lossa hembygdsförening den 8 mars 2007. Vi har sedan många år vetat att mycket av socknarna Bros och Låssas historia finns i arkivet. Historiska handlingar – de äldsta från 1570-talet - visar hur herrgårdens ägare successivt införlivat nästan två hela socknar i sitt godskomplex. Införlivandet betyder inte att man bokstavligen ägde allt detta vid en viss tidpunkt. Mark köptes, såldes och arrenderades av de olika ägarsläkterna under årens lopp. Det för oss värdefulla är att en ovanligt stor del av bygdens historia representeras under lång tid i de bevarade handlingarna.

Vi får veta hur kvarnar, sågar och till och med ett helt järnbruk tillkommit. Här finns uppgifter om järnvägens tillkomst, handlingar om ångbåtsbolaget som trafikerade Bro, varför västra stambanan inte byggdes norr om Mälaren, vägunderhållet, byggandet av ny väg mellan Bro och Låssa, uppodlingen av Bro häradsallmänning, Tibble gästgiveri och postgård, mejeriet och tegelbruket och mycket annat.

Vi får veta hur det gick till när kronobyn Husby blev privatägd och herrgården Brogård skapades av konungens troman Anders Sigfridsson. Adlad av Gustav Vasa tog han ett ”rålamb” i sin vapensköld. I flera generationer - ca 120 år - residerade sedan släkten Rålamb på Brogård för att därefter återfinnas på andra gårdar i kommunen.

Gårdsarkivet omfattar 20-talet hyllmeter böcker och dessutom ett stort antal kartor och inte minst 2,5 hyllmeter med ”gamla papper”. Det är det senare materialet som vi är särskilt intresserade av och som medlemmar i hembygdsföreningen, tillika medlemmar i UKF, började mer systematiskt gå igenom år 1990. Dokumenten tolkades delvis och registrerades i UKF:s databas som kom att omfatta närmare 500 handlingar inlagda i kronologisk ordning innan arbetet avstannade kring 1996.

Vi förmodar att det är en unik form av donation som nu övergått i bygdens ägo. Carl Reuterskiöld, den siste privata ägarens önskan är att bygdens historia på detta sätt skall vara tillgänglig för dess invånare. Alternativet var att Riksarkivet skulle ta över samlingen, men man sa från det hållet redan när tjänstemän besiktigade arkivet, att det skulle dröja mycket länge innan man hade resurser att ta hand om det och ordna det så att det skulle bli tillgängligt för forskningen. Den lösningen skulle dessutom knappast göra det möjligt för lokala forskare – utan betald arbetstid – att hämta ut den värdefulla kunskapen och publicera den lokalt. UKF torde ha tekniska möjligheter och erfarenhet av databashantering för att kunna ta sig an den uppgiften, hembygdsföreningen har dessutom ekonomiska resurser att tillgå.

Stockholms län Hembygdsförbund hjälper den lokalhistoriska forskningen i Bro

Sveriges Hembygdsförbund engagerade sig i det statliga EU-stödda kulturhistoriska projektet som finansierats med s.k. Access-pengar. Staten har satsat på kulturen de senaste två åren genom att erbjuda museer och institutioner möjlighet att anställa personal för att förbättra tillgängligheten till vårt kulturarv. Fram till 2007 hade 64 personer anställts med accessbidrag inom Hembygdsförbundet. Under perioden januari-maj år 2007 hade Stockholms läns hembygdsförbund en antikvarie anställd med uppdrag att klassificera och registrera Brogårdsarkivet åt Bro-Lossa hembygdsförening. Hjälp har givits från medlemmarna i såväl hembygdsföreningen som UKF.

Hembygdsförbundet har under en begränsad tid år 2008 ställt arkivarie till förfogande för katalogisering och beskrivning av kartarkivet. I samband härmed har hembygdsföreningen digitalfotograferat kartorna. I den här boken publiceras enbart registret och arkivariens kortfattade beskrivning av kartorna.

Kort historik över arbetet med gårdsarkivet.

Sedan början av sommaren 2007 har arbetsgruppen bearbetat och publicerat de 2,5 hyllmeter av arkivet som utgörs av de äldre historiska handlingarna. När detta skrivs sommaren 2008 har innehållet i alla dokument återgetts på modern svenska i kortare eller längre format.

Man utgick från de handlingar som man på 1990-talet ansett vara av största intresse. Då hade ju gruppen ännu inte permanent tillgång till hela arkivet. Både pappers- och hemsidesupplagorna publicerades i den ordning handlingarna bearbetats. Den digitala tekniken gjorde det emellertid möjligt att använda Riksarkivets innehållsförteckning även om handlingarna inte låg i samma fysiska ordning som i förteckningen. Vi kommer inte att bearbeta alla handlingar, nämligen sådana av mycket privat karaktär eller egendomar utanför Upplands-Bro,

När alla dokumenten gåtts igenom skapades en ny datafil i vilken dokumenten flyttades om, så att de ligger i samma fysiska ordning som i innehållsförteckningen. Det är den upplagan som publiceras här i boken. Denna upplaga har också konverterats till en digital fil som finns parallellt med den ursprungliga på UKF:s hemsida. Den senare innehåller också många exempel på den ursprungliga stavningen i dokumenten och bilder av originalhandlingarna. Originalstavningen och bilderna finns dock i UKF:s 15 arbetspärmar. Vi har ännu inte tagit ställning till om även de skall ges ut i pappersformat. De finns emellertid att studera i den ”Äldre upplagen” på hemsidan, från vilken de naturligtvis kan skrivas ut på papper för den som så önskar.

Boken har 716 sidor fördelade på två avdelningar. Det bearbetade materialet finns i 544 textfiler, av vilka många beskriver mer än ett dokument.

Avdelning 1: Arkivets kopior av handlingar från andra arkiv, som i väsentlig grad kompletterar bilden av Brogård genom tiderna, återgivna på modern svenska

Avdelning 2: Arkivets originalhandlingar och kopior

Den här boken kommer att tryckas i ca 12/15 exemplar och ersätter de 9 häften som tidigare utgivits i ett mycket litet antal exemplar, i vilka handlingarna lades i den ordning de bearbetats.

Vad finns på UKF:s hemsida?

_ Bokens material finns också på hemsidan i sökbar form.
_ Avsikten är att en CD med bokens material skall biläggas bokupplagan.
_ Några utvalda exempel med bilder/kartor visas på hemsidan
_ Länsmuseets inventering år 2001 av Brogård inför frågan om byggnadsminnesförklaring
_ Den arkeologiska undersökningen som gjordes 2004.

Ej behandlat material i Brogårdsarkivet

Räkenskapsböcker, avlöningsliggare o.dyl - den avgjort största delen av arkivet

Reg.nummer	Årtal	Lantmätare/ Arkitekt	Beskrivning
Bro 1:1 – 1:4	1912	Bahr, O. von	Karta i tre delar över Brogård, Husby, Skälsta, Vallby, Lilla Ullevi, Klöv och Härnevi.
Bro 2	1856	Kempff, Alfred	Karta över Brogård i samband med avdikning.
Bro 3:1 – 3:2	1865	Wiman, Ernst	Gränskarta över Brogård, Härnevi, Nygård och Lejondal.
Bro 4	1894	Okänd	Stamtavla över släkten Reuterskiöld.
Bro 5	1865	Wiman, Ernst	Åkerkarta över Brogård.
Bro 6	1865	Wiman. Ernst	Gränskarta, Klöv och Lilla Ullevi.
Bro 7	1773	Helledag, Joh. Magn.	Gränskarta över delar av Härnevi bys ägor (efter original av Frantz Girolla från 1769-70).
Bro 8	1938	Blomkvist, Tor	Gränskarta, Brogård.
Bro 9	1896	Schönmeyr, A.	Ängskarta, Nygård.
Bro 10:1–10:8	1893	Steinholz, W.	Ritningar inför ombyggnad av ladugården 1893-1896, Brogård.
Bro 11	1912	Bahr, O. von	Gränskarta över Brogård, Husby, Skälsta, Vallby, Lilla Ullevi, Klöv och delar av Härnevi.
Bro 12	1885	Edling, C. A.	Karta över ägoutbyte mellan Brogård och Bro Prästgård
Bro 13	1908	Åhlin, Nils	Tomtindelningskarta över Fiskarudden.
Bro 14	1845	Lindberg, Olof	Åkerkarta för Husby
Bro 15	1899	Broomé, Ludvig	Gatu- och tomtindelnings-karta, Bro.
Bro 16:1–16:6	1957	Okänd	Täckdikningskartor för Brogård
Bro 17:1-17:2	1887	Lindt, S.	Kartor/ritningar över park- och trädgårdsanlägg-ningen på Brogård.
Bro 18	-	Nordström, L.	Ritning till svinhus vid Brogård.
Bro 19	1917	Mörtsell, M.	Laga skifteskarta, Brogård och Husby.

Bro 20	1879	Hildebrand	Åkerkarta, Brogård (efter original av E. Wiman 1865).
Bro 21	1923	J., E.	Skogskarta, Brogård (efter original av R. Lübeck 1917).
Bro 22	1909	Bahr, O. von	Laga skifteskarta över Härnevi och Bro Kyrkoherdeboställe.
Bro 23:1-23:8	1918	Mörtsell, M.	Rågångskartor för Skälsta, Husby, Brogård, Klöv och Lilla Ullevi, Vallby, samt Härnevi 1, 4De och 4Da, i samband med ägostyckning.
Bro 24	1917	Mörtsell, M.	Laga skifteskarta över Skälsta, Vallby, Klöv och Lilla Ullevi.
Bro 25	1948	Okänd	Åkerkarta över Brogård.
Bro 26	-	Okänd	Gränskarta, Brogård.
Bro 27:1-27:3	1945	Olsson, Filip	Laga syneförrättnings-kartor över Brogård-Kyrkgärdets dikningsföretag.
Bro 28:1	1909	Jernberg, K.	Tomtindelningskarta över Bro stationssamhälle.
Bro 28:2	1927	Mörtsell, M.	Ägodelningskarta baserad på en kopia av kartan från 1909.
Bro 29:1	1901	Långström, E. K.	Ägodelningskarta över Finsta by, kopierad efter original av Jacob Brän 1713 och Frantz Girolla 1767.
Bro 29:2	1901	Långström, E. K.	Gränskarta för Råby rusthålls ägor, kopierad efter original av Joh. L. Edvall 1787.
Bro 29:3	1901	Långström, E. K.	Ägodelningskarta över Prästgården, Härnevi by och Finsta rusthåll, kopierad efter original av E. Norén 1842-43.
Bro 30:1-30:8	1887	Holmgren, H. T.	Ritningar över ändringar på Brogårds huvudbyggnad.
Bro 31	1910	Bahr, O. von	Ägodelningskarta över delar av Härnevi och Husby.
Bro 32	1929	Mörtsell, M.	Ägodelningskarta för Härnevi nr 1:5 och 12:1.
Bro 33	1961	Bergman, T.	Täckdikningskarta, Brogård.
Bro 34	1944	Okänd	Bevattnings- och täckdik-ningskarta, Brogård.

Bro 35:1-35:3	1945	Olsson, Filip	Invallnings- och diknings-kartor, Brogård.
Bro 36:1-36:6	1935	Stylin, Olov	Ritningar över ombyggnad av ladugården, Brogård.
Bro 37:1-37:6	1944	Olsson, Filip	Laga syneförrättnings-kartor för Brogårds invalln-ings och dikesföretag. Blad 1-6.
Bro 38	1950	Okänd	Ekonomisk karta över Upplands-Bro kommun.
Bro 39:1-39:3	1951	Grusstad, Nils ?	Ritningar till rensning av vallgrav vid Brogård.
Bro 40:1-40:4	1951	Grusstad, Nils ?	Ritningar till rensning av avloppsdiken vid Brogård.
Bro 41:1-41:2	-	Okänd	Ritningar över bevattning och täckdikning, Brogård.
Bro 42	1955	Gullertberg / Södervall	Karta över täckdiken vid Brogård.
Bro 43	1944	Risberg, H.	Skogskarta över Stor-skogen och Snickare-skogen, Brogård.
Bro 44	1969	Mossberg, J. W.	Gränskarta över Bro församlings Klockargård (kopia av original från 1903).
Bro 45	1950	Olsson, Filip	Vägdikeskarta, gränsen mellan Brogård och Nygård.
Bro 46	1969	Lindgren, Bertil	Ägodelningskarta, Storhagen (kopia på original från 1966).
Bro 47:1-47:2	1969	Vasseur, Louis	Ägodelningskartor, Husby by (kopior av original från 1947).
Bro 48	1954	Okänd	Täckdikeskarta, trol. Brogård.
Bro 49	1991	Bäckman, Staffan	Karta över ledningsförrätt-ning för telekabel Bro-Eldgarn.
Bro 50:1-50:9	1910	Bahr, O. von	Laga skifteskartor för Härnevi 1 – 9.
Bro 51	1994	Okänd	Fotokopior av delar av karta, trol. rörande planering av SLs Bro-depå i Nygårds industriområde.
Bro 52	-	Okänd	Täckdikingskarta, Brogård.

ARKIVFÖRTECKNING

Arkiv			
Bro-Lossa hembygdsförening			
Arkivbildare			
Brogård			
Typ av handling Tavlor, Bokföring och Räkenskapsböcker			Reg.nr Arkiv Bro Hof
Lantmätare / Arkitekt	Tid	Arkiva-lietyp *)	Anteckningar
Okänd	-	i	Räkenskapsböcker från 1881-1938 i vitrinskåp. Antal: 50 st. c:a 3 m fördelade på 4 hyllor. 2 tavlor i baren Motiv: Ritning Bokföring på kontoret. Skick: Gott.

*) r=rulle, v=vikt, inb=inbunden

Datum 2008-03-12